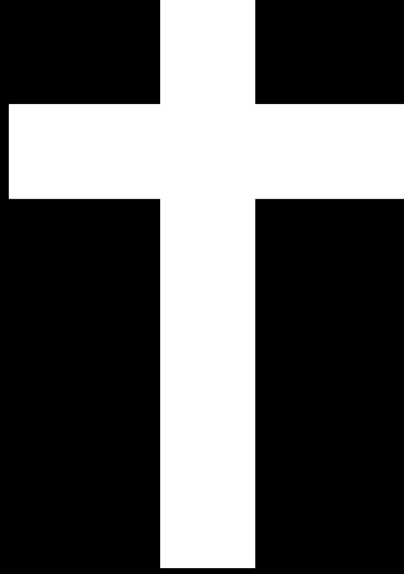

Tte Pa'ali Me
Skököl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

Tte Pa'ali Me' Skököl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri (CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca

Contents

Génesis	1
Éxodo	60
Jonás	85
Mateo	88
Marcos	135
Lucas	163
Juan	213
Hechos	249
Romanos	294
1 Corintios	314
2 Corintios	334
Gálatas	347
Efesios	355
Filipenses	362
Colosenses	367
1 Tesalonicenses	372
2 Tesalonicenses	376
1 Timoteo	379
2 Timoteo	385
Tito	390
Filemón	393
Hebreos	395
Santiago	412
1 Pedro	418
2 Pedro	424
1 Juan	428
2 Juan	433
3 Juan	434
Judas	435
Apocalipsis	437

Íyi ulitane e' wì tkënewami Génesis

Si'kuaie yëkkuö i' kiè *Génesis*, e' wà kiane chë, *íyi ulitane e' wì tkënewami*. Yëkkuö i' blatëule böt tsiní. Et tsiní e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kí et (1–11). Iët tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí böt dō capítulo dabom skeyök (12–50). Et tsiní e' tō se' a íyi kos e' wì pakè. Ká jai ena ká i' e' yöne kewë. Ñies ñiwe, nañewe, diwö, si'wö ena bëkwö e' yöne tsawe. Es ñies dayë, ká sí, iyiwak, se' wëpa ena alakölpa, e' kos yö' Skëköl tō, e' pakè yëkkuö et tsiní tō. Ñies wës s'ditsö tsá e'pa tō ì sulu wamblë' ena ì o' Skëköl tō ie'pa tsatkoie inuí yöki, e' tso' kitule yëkkuö et tsiní kí. Ñies wës s'ditsö pone'mi ká wa'ñe senuk ditséwö wa ditséwö wa ena ì kuëki s'ttō tso' taië kuá'kí kuá'kí, e' kos pakè yëkkuö et tsiní tō.

Yëkkuö iët tsiní tō ikkachë se' a tō wës Israel aleripa e'pa dë'bitü wëm eköl kiè Abraham e' wa. Israel aleripa wa Skëköl tō ibikeitsétke ká ulitane wakpa tsatkök inuí yöki. As e' wà tkö, e' kuëki Skëköl tō Abraham klöo' iwak a. Abraham erblë' Skëköl mik buaë, e' kuëki Skëköl tō ittè me' ie' a. E' tso' kitule yëkkuö iët tsiní kí.

Ttè me' Skëköl tō Abraham a, e' ë me'itö Abraham alá Isaac ena Isaac alá Jacob e'pa a. Jacob ñe' ë kiè ñies Israel. E' kuëki ie' aleripa kiësö Israel aleripa. Yëkkuö iët tsiní ë kí itso' kitule tō wës Skëköl tō Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa tsatkë'bitü ibolökpa kos yöki as ttè me'itö ie'pa a e' wà tkö wake'.

Skëköl tō íyi ulitane yö'

¹ Tsawe ta ká jai ena ká i', e' yö'at Skëköl tō.

² Mik ie' tō íyi ulitane tsá yö'mi, eta ká wa'ñe kë kí ì ku' yës. Ká sí kë ta'. Di' ë me'r iskië. Ká dör ttsetseë. Erë Skëköl Wiköl shkōar di' tsaka.

³ Eta Skëköl tō iché: “¡Ká ñinú!”
Eta ká ñine.

⁴ Ie' tō isué tō ká ñiwe e' dör buaë, e' méatitö ñiweie. Ká ttsetse, e' méatitö nañeweie.

⁵ Ñiwe, e' kiéitö ñiwe. Ká ttsetseë, e' kiéitö nañewe. Ekkë kanewéitö ká tsawe a.

⁶ E' bule es ta ie' tō iché: “¡Iyönú wës skátke kkö dapee es di' shua iblatoie as kë iwöierwane ñi a!”

⁷ Eta es iyuéitö di' blatoie. Es di' atë ká jaishet ena ká i' kí.

⁸ Ì yuéitö, e' kiéitö kakölttö. Ekkë kanewéitö eta ká de böt.

⁹ E' bule es ta ie' iché: “¡Di' atë ká i' kí, e' e' dapa'úka ek tsiní ëme as íyök poppo döká!”

Eta es iyöne.

¹⁰ Wé íyök poppo deka, e' kiéitö íyök. Wé di' dapaneka, e' kiéitö dayë.

Ie' isué tō e' kos dör buaë.

¹¹ E' ukuökí ta ie' tō iché: “¡Íyök kí íyi kuá ulitane tskinú! Kakö wör ta' ese, ñies kal ulitane wör ta' ese kos tskinú iwakmik iwakmik.”

Eta es ekkëpa tschine.

¹² Es íyök kí íyi kuá ulitane tschine kakö wör ta' iwakmik iwakmik, ñies kal wör ta' iwakmik iwakmik. Ie' tō isué tō ekkëpa kos, e' dör buaë.

¹³ Ekkë kanewéitö eta ká de mañat.

¹⁴ E' bule es ta ie' iché: “¡Ì dalöburta' yönú ká jai a! Ekkëpa dör buaë ká blatoie ñiwe nañewe, ñies ikkachoie mik ta' diwö de kawö tköwoie, ñies ká shta'woie ena duas tköke e' jchënoie.

¹⁵ Ekkëpa kos dalöburke taië ká i' kí.”

Eta es iyöne.

¹⁶ Es ie' tō ì dalöburta' taië ese yuëat bök. Ikibiie dör ká ñiwoie ñiweie. Wéne dalöbur diöshet e' dör olo'bunoie nañeweie.

¹⁷ Ekkëpa méatitö ká jai a dalöbunoie ká i' kí

¹⁸ ñië nañeë, ñies ká ñiwe ká nañewe e' blatoie. Ie' tō isué tō ekkëpa dör buaë.

¹⁹ Ekkë kanewéitö eta ká de tkël.

²⁰ E' bule es ta ie' tō iché: “¡Iyiwak serke di' a dayë a, e' kos yönú taië! Ñies dù ulitane yönú as iur kashuk a!”

²¹ Eta es iyiwak blubluë serke dayë a, ekkëpa yuéitö. Ñies iyiwak kos

serke di' a ena dayë a ekkëpa yuéitö iwakmik iwakmik. E' sù dù ulitane yuéitö, iwakmik iwakmik.

Ie' isuë tö ekkëpa kos dör buaë.

22 Eta iyiwak yuéitö e'pa a ie' er buaë ché ttè i' wa: “a' alönú tajë, di' kos, dayë kos, e' wà iökä tajë. Nies as dù alör tajë ká wa'ñe.”

23 Ekkëpa kanewéitö eta ká de skel.

24 E' bule es ta ie' tö iché: “iyiwak serke ká sí ki, e' ulitane yönú iwakmik iwakmik! iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke iski, ekkë kos yönú iwakmik iwakmik!”

25 Eta es ie' tö iyiwak ulitane yué ká sí ki iwakmik iwakmik. Ie' tö isuë tö ekkëpa kos dör buaë.

26 E' ukuöki ta ie' tö iché: “Ditsö yuösö wes se' es as ie'pa tkökasö ká i' kos wökirie. Nima, dù, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke iski, ekkë kos tso' ká i' ki, e' atdaë ie'pa ulà a.”

27 Mik Skököl tö s'ditsö tsá yö',

eta iyuéitö wes ie' es;

Ie'pa yuéitö wëm eköl ena alaköl eköl.

28 Ie' er buaë ché ie'pa a i' es:

“A' ala'r köka tajë,

a' alönú tajë ká ulitane ki.

Ká i' kos e' kané ú a' tö.

Nima, dù, ena iyiwak ulitane ekkëpa kos wökir a' dör, e' wà ú.”

29 E' ukuöki ta Skököl tö iché ie'pa a: “Ye' ttö ttsö. Iyi kuá kos wörtä' ñarta', ese méatyö a' a ñè. Nies kalwö ulitane katarta' ku'yarta' ese kos méatyö a' a katè ku'yè.

30 Erë iyiwak kañiru, iyiwak uru ena dù, ekkëpa kos a kákö méatyö katè.” Eta es iaṭe.

31 Ie' isuë tö ekkë kos dör buaë shuṭe. Ekkë kanewéitö eta ká de teröl.

2

1 Es ká jai ena ká i', ñies iyi ulitane tso' iki, e' yöne one se.

2 Ká de kul eta i' kos yö'bituitö e' yöne one, e' kueki diwö e' wa ie' kë kanëblëne.

3 E' diwö wa kë ie' kanëblëneia ká i' yuök e' kueki ie' iché tö diwö e' dör

buaë. Nies ie' iché tö semana bit e' diwö bata e' dör batse'r se' a.

Skököl Jehová tö s'ditsö tsá yué

4 I' dör ká jai ena ká i' tsá yöneat, e' pakè.

Mik Skököl Jehová tö ká jai ena ká i' e' yö',

5 e' kéwö ska' ta kam ie' tö kali patkö ká i' ki, ñies kë yi ku' ká kanéuk. E' kueki kam kal kuá tskir ena kam kákö tskir.

6 Erë di' tskirke iyök a, e' tö iyök kos nuweke.

7 Eta Skököl Jehová tö iyök yué s'ditsöie eköl wák dör wëm. Eta ie' tö iwöiké iyik a ta iyöne se'ie ttsé'ka.

8 E' ukuöki ta ie' tö ká buaala yué ekwöki diwö tskirke e' ëka, ká kiè Edén ee. Eta wëm yö'itö, e' méatitö ká buaala e' a senuk.

9 Ee ie' tö kal ulitane wër bua'buä, ñies iwö dör buaë katano ese tské. Ká buaala e' shusha, ie' tö kal tské bölka. Kal elka dör sene michoë e' kéli. Kal iëlka e' dör iyi buaë ena iyi suluë ese jchenoie e' kéli.

10 Edén ká shua di' tskirke etö, e' tö ká buaala nuweke. Wé ká e' kkö döwa ee di' e' ulà jchërke döka tkëtö.

11 Di' ulà etö kiè Pisón. E' tkökemi ká kiè Havilá, e' kos a. Ká e' ki oro tso'.

12 Oro e' dör oro bua'buä. Nies kiö masmas bua'buä, ese tso' ena ák bua'buä kiè ónice ese tso'.

13 Di' ulà etö tkökemi ká kiè Cus, e' kos a. E' kiè Guihón.

14 Iulà etö ská mir ká kiè Asiria diwö tskirke, e' ëka. E' kiè Tigris. Eta di' ulà bataie, e' kiè Éufrates.

15 Mik Skököl Jehová tö wëm tsémi méat ká buaala aṭe Edén e' shua as ikaneütö, as ikkö'nütö,

16 eta ie' tö ttè dalöiëno i' mé ia: “Ká buaala e' kéliwö ulitane katëmibö.

17 Erë iyi buaë ena iyi suluë ese jchenoie e' kéliwö kë katar. Mik kal e' wö katébö, eta be' duöwaraë. E' kueki kë ikatar.”

18 E' ukuöki ta ie' tö iché: “Kë idör bua' wëm a senuk ekörla. Súyö ie' a wapie yué eköl ikimuk buaë.”

19 Eta iyiwak yö'itö iyök wa ekkë kos debitu iwa wëm a suë tö ima ie' tö ikiè

mekami. Ta wes wem tö ikiè méka es iate.

²⁰ Es wem tö iyiwak uru ena iyiwak kañiru, ñies dù, ekkè kos kiè méka. Erè kè ie' kimuk kune buaë ie' wapieie.

²¹ Eta Skököl Jehovahä tö wem kapöwéwa tajë, e' dalewa ie' tö ichane yéttsa etö, e' chkà woiéwaneitö.

²² Ichane e' yuëitö alakölie ta idebitu iwa wem a.

²³ Mik wem tö isuë, eta ichéitö:

“I' je' dör ye' wák dichéwö ena ye' wák chkà! Alaköl dè'ka wem wa, e' kueki ikirdaë alaköl.”*

²⁴ E' kueki wëpa kè serpaia iyë ena imi e'pa dapömik, iserdawa alaköl ta. Ie'pa böi serdaë ñita, ta imia wes wák eköl è es.

²⁵ E' këska' ta wem ena alaköl iëter sume, erè ie'pa kè wa jaë jcher.

3

S'ditsö tö Skököl ttö dalösewéwa

¹ Tkabë tso' etö, e' erbikö tajë s'kitö'woie iyiwak kañiru yö' Skököl Jehovahä tö, ekkè kos tsata. Kä et ta ie' tö alaköl a ichaké:

—¿Moki Skököl tö iyë'at a' a tö ka buaë shua kal ulitane tso', e' wö kè katar yës?

² Alaköl tö iüté:

—Au, e' kè dör es. Ie' tö sa' a iché tö kal ulitane wö katarmi.

³ Erè kal àr kà i' shushaë, e' wö kè katanuk, kè e' kanuk sa' a. E' wamblé sa' tö, eta sa' duöralur.

⁴ Eta tkabë tö iché alaköl a:

—Au, e' dör kache. A' kè duöpawa.

⁵ Ie' wa ijcher buaë tö mik kalwö e' katéwa a' tö, eta i dör buaë, i dör suluë e' jcherdaë a' wa wes ie' wák wa ijcher es.

⁶ Eta alaköl isuë tö kalwö e' wër buaë katè. Ie' éna ikatak iyi jchenoie buaë. E' kueki ie' tö kalwö batsée, katéwaitö. E' ukuöki ta ie' tö imé iwem a, eta iwem ikatéwa ñies.

⁷ E' bet ta i dör sulu, i dör buaë ese ane ie'pa éna, eta ie'pa wa ijchenewa tö ie'pa iëter sume. Eta ie'pa tö kal

kiè higuera, e' köyök yué banoie e' wa ie'pa e' patrëwa.

⁸ Siwa' bitsirke tsáli, eta wem ena ilaköl tö Skököl Jehovahä shkokedur ka buaë shua, e' ttsé. E' yöki ie'pa e' blélur kal tso' tajë ese shua.

⁹ Erè Skököl Jehovahä tö wem kié ta ichaké:

—¿Wé be' tso'?

¹⁰ Wem tö iüté:

—Ye' tö ittsé tö be' shkokedur ka buaala shua. Ye' dur sume, e' kueki ye' suane be' yöki. E' kueki ye' e' bléwa be' yöki.

¹¹ Eta Skököl tö ie' a iché:

—¿Yi be' a iché tö be' dur sume? Ichö ña tö kalwö yë'yö be' a tö kè ikatar ¿e' katébö?

¹² Ie' tö iüté:

—Be' tö ye' a alaköl me', ye' wapieie, e' tö ye' a kalwö mé katè. E' katéwayö.

¹³ Eta Skököl Jehovahä tö alaköl a ichaké:

—¿Iök bö iwamblé?

Ie' tö iüté:

—Tkabë tö ye' kitéka, e' kueki ye' tö kalwö e' katéwa.

¹⁴ Eta Skököl Jehovahä tö tkabë a iché:

—I wamblé be' tö, e' kueki ye' tö be' a iché tö iyiwak kos shua be' è weirdaë michoë. Kekraë be' shkoraë e' kuule be' batsi' ki ta be' kkö a ka po mirawa.

¹⁵ Be' ena alaköl meraatyö ñi bolökie. Be' aleripa kos ena alaköl aleripa kos, e'pa atë ñi bolökie ñies. Alaköl aleri eköl tö be' wökir shka'weraë ena be' tö ie' klö kaniñak shka'weraë.

¹⁶ E' ukuöki ta ie' tö iché alaköl a:

—Mik be' alà kurketke eta be' weirdaë siarë, idalë'r tajë e' ttseraëbö. Erè be' ki be' wem kiardaë ena ie' döraë be' wökirie.*

¹⁷ E' ukuöki ta ie' tö iché wem a:

—Be' tö be' alaköl ttö iüté, kalwö yë'yö be' a tö kè ikatar, e' wà katébö. E' kueki be' weirdaë ñies. Be' kueki iyök sulu'werawayö. Be' kanëblöraë darërëë be' chkè yuloie.

* **2:23** Hebreoie ttè kiane yënuq wëm e' dör ish ena ttè kiane yënuq alaköl e' dör isha. * **3:16** Mik be' alà kurketke...ie' döraë be' wökirie: Ñies ttè e' mane'wëmisö i' es: Be' éna e' alakkä be' wëm ki, erè ie' e' alöraqä be' ki.

18 Íyök *kj* dika'chka ena *kakö* sulusi, alördaë. Ñies kalwö *kañiru* katerabö.

19 Be' *kawöta* kanablök darërëe chkoie dö mik be' duowa, *míane* íyökie *wes* be' dö *kuaë* es *eta*. Be' *yöne* íyök wa, e' *kuëkj* be' dö *rane* íyökie.

20 Wëm *tsá* *yöne*, e' *kië* Adán. Ilaköl dö *se'* *mì* *tsá*. E' *kuëkj* Adán tö *ikië* *méka* Eva.†

21 *Eta* Skëköl tö *datsi'* *yué* *ie'pa* a *iyiwak* *kkuölit* wa, *ta* *ie'pa* *paiéitö*.

22 *Eta* *ie'* tö *iché*: “*Iñe* *ì* dö *buaë* ena *ì* dö *suluë*, e' *jcher* *ditsö* *wá* *wes* *se'* *wá* *ijcher* es. E' *kuëkj* dö' *ie'pa* *mi'*, *sene* *michoë* e' *kéli* *wöbatsök* *katë* *ta* *iser* *Michorak*.”

23 E' *kuëkj* *ie'* tö *wëm* ena *ilaköl* *yéttsá* *ká* *buaala* *tso'* *Edén* e' *a*, *ta* *ipatkémiitö* *íyök* *wakanéuk*. *Íyök* wa *wëm* *yöne* e' *kj* *ipatkémi* *kanablök*.

24 *Ie'* tö *itré'* *wëshka*, e' *ukuökj* *ta* *ì* *ttsé'* *ka* *pik* *ta'* *tso'* *ká* *jai* a *kië* *kérub*, e' *pa* *tuléwaitö* *ká* *buaala* e' *ñalé* *ska'* *diwö* *tskirke* e' *ëka* *ikkö'* *nuk*. Ñies *tabë* *wöñarke* *dalölöë* *ratkear* *siwa'* *kj*, e' *méatitö* *as* *kë* *yi* *döwajá* *sene* *michoë* *kéli* *ska'*.

4

Caín tö iël kië Abel, e' ttéwa

1 *Eta* Adán *sené* *Eva* *ta*. *Eva* *duneka* *ta* *ilà* *kune* *wëm*. *Ikië* *mékaitö* *Caín*.* *Mik* *alà* *kune*, *eta* *Eva* tö *iché*: “*Jehová* tö *ye'* *kimé*, e' *kuëkj* *ye'* *alà* *kune* *eköl* *wëm*.”

2 E' *ukuökj* *ta* *ilà* *skà* *kune* *ek*, e' *kië* *Abel*, *Caín* *ël* *tsirla*. *Abel* tö *obeja* *alöweke*. *Caín* tö *dali* *kuatkeke*.

3 *Ká* *et* *ta*, *Caín* *wá* *idali* *wöne*, *ese* *kak* *mí* *mè* *Jehová* a *idalöioie*.

4 *Eta* *Abel* *wá* *ie'* *icha* *mí* *ñies*. *Ie'* *obeja* *tsá* *bua'* *bua*, *ese* *kak* *mí* *ie'* *wá* *mè* *Jehová* a. *Abel* ena *ì* *méitö* e' *wër* *buaë* *Jehová* wa.

5 *Erë* *ie'* *kë* *wá* *Caín* ena *ì* *méitö* e' *sune* es, e' *kuëkj* *Caín* *uluneka* *tajë*, *iwö* *yée* *suluë*.

6 E' *kuëkj* *Jehová* tö *Caín* a *ichaké*: “*¿Iök* be' *ulune* *wö* *yée* *sulu*?”

7 Be' tö *ì* *bua'* *úpa*, e' *ma* be' *jañuke* *tsuleë*. *Erë* *ì* *sulu* *wamblébö*, e' *kuëkj* *ì*

sulu e' *métër* *bër* be' *panuk* *namuie* e' *aloka* be' *kj*. *Erë* be' *ké* e' *alökka* *iki*.”

8 *Ká* *et* *ta*, *Caín* tö *iël* *Abel* *kiëmi* *kañika*. *Mik* *ie'pa* *demi* *kañika*, *eta* *ee* *Caín* *ñippéka* *iël* *ta* *eta* *iël* *ttéwaitö*.

9 E' *ukuökj* *ta* *bet*, *Jehová* tö *Caín* a *ichaké*:

—*¿Wé* be' *ël* *Abel*?

Caín tö *iiüté*:

—*Ye'* *kë* *wá* *ijcher*. *Ye'* *kë* dö *ie'* *kkö'* *nukwak*.

10 Skëköl tö *ie'* a *iché*:

—*¿Iök* bö *iwamblé* es? Be' *ël* *ttéwabö*, e' *pë* *tëne* *taië* *íyök* *kj*, e' *nuí* *tso'* be' *kj*. E' *kj* *ye'* *kawöta* be' *we'ikök*.

11 E' *kuëkj* be' *weirdaë* *íyök* *kj* *wé* be' tö be' *ël* *pë* *tkö'* *wé*, e' *kj* be' *yerattsayö*.

12 Be' *kanablömi* *tajë*, *erë* *kë* *wá* *wörpa* *buaë*. Be' *kawöta* *shkök* *ká* *wa'* *ñe*, *kë* a *eno* *ta'* *yës*.

13 *Eta* *ie'* tö *Jehová* *iüté*:

—E' *darërë* *ye'* a. *Kë* *ye'* a *idalé'* *ttsënu*.

14 *Iñe* be' tö *ye'* *uyéttsá* *ká* *i'* *kj*, e' *ukuökj* *ta* *ye'* *kawöta* *shkök* *ká* *wa'* *ñe* *kamië*, *kë* a *eno* *ta'*. Be' *kë* *ku'ia* *ye'* *ta*, e' *kuëkj* *yi* *ye'* *kuéwa*, *ese* tö *ye'* *tterawa*.

15 *Erë* *Jehová* tö *iiüté*:

—*Yi* be' *ttéwa*, *ese* *kj* *weirdaë* *siarë* *tajë* *iskéie*.

Eta *Skëköl* tö *iwakyuée* *iwá* *kka-* *choie* *as* *yi* tö *ikuéwa*, *ese* *kë* tö *ittöwa*.

16 *Eta* *Caín* e' *yéttsá* *Jehová* *wörkj* *ta* *imía* *ká* *kië* *Nod* *ee*, *ká* e' *atë* *Edén* *diwö* *tskirke* e' *kke*.

17 *Eta* *Caín* *sené* *ilaköl* *ta*. *Iduneka* *ta* *ilà* *kune* *wák* dö *wëm*, e' *kië* *Enoc*. E' *ukuökj* *ta* *Caín* tö *ká* *yué* *et*, *kië* *mékaitö* *ilà* *kië* *wa* *Enoc*.

18 *Enoc* dö *Irada* *yë*. *Irada* dö *Mehujael* *yë*. *Mehujael* dö *Metusael* *yë*. *Metusael* dö *Lámec* *yë*.

19 *Eta* *Lámec* *senéwa* *alakölpa* *böl* *ta*. *Eköl* *kië* *Adá*, *eköl* *kië* *Silá*.

20 *Eta* *Adá* *dë'* *alàë* *kië* *Jabal*. E' *aleripa* dö *iyiwak* *alöukwakpa* e' *serke* *úla* *yöule* *datsi'tak* *wa* *ese* a.

21 *Ie'* *ël* *kië* *Jubal*. E' *aleripa* dö *ma'ma* *kicha* *ta'* *guitarra* *sù* ena *ma'ma* *pulë* *sù* *ese* *bla'ukwakpa*.

† 3:20 *Eva*: Hebreoie s'kië e' wà kiane chè *ttsé'ka* a *ide*.

* 4:1 *Caín*: Hebreoie s'kië e' wà kiane chè *ye' ulá*

22 Silá dē' alàē ñies kiè Tubal-Caín. E' aleripa dör tabechka kiè bronce ena hierro ese stē. E' kutà kiè Naamá.

23 Ká et ta Lámeç tö iché ilakölpa a:

“A Adá, a Silá, ye' ttö ttsö:

Wēm eköl duladula tö ye' shkaō', e' kuēki ye' tö ikötwa.

24 Yi tö Caín ttéwa, e' tö iské tueraē siarē, erē yi tö ye' ttéwa, e' tö iské kī tueraē jaishet shute.”

25 Adán alà skà kékane ilaköl ta wák wēm. Eva tö iché: “Skököl tö ye' a alà ské mé eköl, Caín tö Abel kōtwa, e' skéie.” E' kuēki ie' tö ikiè méka Set.†

26 Ñies Set de alàē wák wēm kiè mékaitō Enós. E' kēwō ska' ta s'ditsö tö Skököl a iyi tsá ki'mi ena idalöie'mi ikiè Jehová e' wa.

5

Adán aleripa

1-2 Mik Skököl tö s'ditsö tsá yō', eta iyuéitō wēs ie' wák es. Ie'pa yuéitō wēm ena alaköl. Ie' er buaē ché ie'pa a. Ie' tö ie'pa yué, e' diwō shà ta ikiè mékaitō s'ditsö. I' dör Adán aleripa e'pa kiè.

3 Mik Adán kī duas de cien eyök kī dabom mañayök (130), eta ie' alà kune eköl, e' dör wēs ie' wák es, ikiè mékaitō Set.

4 E' ukuöki ta ie' kī seneia duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

5 Es ie' kī duas deka seraā cien suliyök kī dabom mañayök (930) eta ie' blēnewa.

6 Mik Set kī duas de cien eyök kī skel (105), eta ie' alà wēm kiè Enós, e' kune.

7 E' ukuöki ta ie' kī seneia duas cien kuryök kī kul (807). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

8 Es ie' kī duas deka seraā cien suliyök kī dabom eyök kī bök (912) ta iblēnewa.

9 Mik Enós kī duas de dabom suliyök (90), eta ie' alà wēm kiè Cainán, e' kune.

10 E' ukuöki ta ie' kī seneia duas cien paryök kī dabom eyök kī skel (815).

† 4:25 Set: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē ie' tö imé.

E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

11 Es ie' kī duas deka seraā cien suliyök kī skel (905) ta iblēnewa.

12 Mik Cainán kī duas de dabom kuryök (70), eta ie' alà wēm kiè Mahalalel, e' kune.

13 E' ukuöki ta, ie' kī seneia duas cien paryök kī dabom tkēyök (840). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

14 Es ie' kī duas deka seraā cien suliyök kī dabom (910) ta iblēnewa.

15 Mik Mahalalel kī duas de dabom teryök kī skel (65), eta ie' alà wēm kiè Jéred, e' kune.

16 E' ukuöki ta, ie' kī seneia duas cien paryök kī dabom mañayök (830). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

17 Es ie' kī duas deka seraā cien paryök kī dabom suliyök kī skel (895) ta iblēnewa.

18 Mik Jéred kī duas de cien eyök kī dabom teryök kī bök (162), eta ie' alà wēm kiè Enoc, e' kune.

19 E' ukuöki ta, ie' kī seneia duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

20 Es ie' kī duas deka seraā cien suliyök kī dabom teryök kī bök (962) ta iblēnewa.

21 Mik Enoc kī duas de dabom teryök kī skel (65), eta ie' alà wēm kiè Matusalén, e' kune.

22 Ie' tö Skököl ttö ã dalöieke. Matusalén kune, eta ie' kī seneia duas cien mañayök (300). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

23 Es ie' kī duas deka seraā cien mañayök kī dabom teryök kī skel (365).

24 Ie' sene' buaē Skököl ta, e' kuēki ká et ta Skököl wa ie' mítser ttsē'ka, e' kuēki kē ie' ku'ia.

25 Mik Matusalén kī duas de cien eyök kī dabom paryök kī kul (187), eta ie' alà wēm kiè Lámeç, e' kune.

26 E' ukuöki ta, ie' kī seneia duas cien kuryök kī dabom paryök kī bök (782). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakölpa.

27 Es ie' k_i duas deka seraa cien suliyök k_i dabom teryök k_i sulitu (969) ta iblënewa.

28 Mik Lámeç k_i duas de cien eyök k_i dabom paryök k_i bök (182), eta ie' alà kune wëm.

29 E' kiè mékaitö Noé.* Mik ie' tö ilà kiè méka, eta ie' tö iché: “Jehová tö iyök suluo'wa. E' kueki se' kawöta kaneblök darëre ikuatkoie; erë alà i' tö se' keraë enuk.”

30 Noé kune, e' itöki Lámeç kí seneia duas cien skeyök k_i dabom suliyök k_i skel (595). E' shua ila'r k_i kune wëpa alakölpä;

31 Es ie' k_i duas deka seraa cien kuryök k_i dabom kuryök k_i kul (777) ta iblënewa.

32 Noé k_i duas de cien skeyök, e' itöki ila'r kune mañal. Ikibi kiè Sem. Ishu ëk kiè Cam. Ibata ëk kiè Jafet.

6

S'ditsö ì sulu ë wambleke kekraë

1-2 Mik s'ditsö alónemi taië ká i' k_i, eta Skëköl ala'r* tö isuë tö s'ditsö alà busipa dör bua'buaa. E' kueki ie'pa tö busipa wa ie'pa wöbatse ese tsélur.

3 Erë Jehová tö iché: “Ditsö dör duöta'wa ese wakpa. I'ñe ta ye' kë tö kawö mepaia ditsö a seno ká taië. Es iserdaë duas cien eyök k_i dabom böyök (120), ekkë ulat.”

4 Mik Skëköl ala'r bak senuk s'ditsö alà busipa ta alà koka ie'pa ta, eta e' këska' ta wëpa blubluë, kakkëë, esepa wëlepa bak ká i' k_i. Nies e' ukuöki wëpa esepa bakia. E'pa dör pë' darëre kkeauleka taië ia'chki ta ese.

5 Jehová tö isuë tö s'ditsö tö ì sulu ë wambleke taië shute. Ì suluë ë bikeitseke ie'pa tö kekraë.

6 E' kueki Skëköl er a idalënene taië. Ie' tö ibikeitsé: “Kë yö ditsö yuöpa.”

7 Eta ie' iché: “Ditsö yö' ye' tö ká i' k_i, süyö e'pa ewëwa. Nies iyiwak kos serke ká sí k_i, e' ewerawayö. ¿Ie ye' tö ie'pa yö'?”

* 5:29 Noé: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè enuk. chéitö es. Wëlepa tö ibikeitsé tö e' dör Skëköl biyöchökwakpaie ö aknamaie erë Jesús tö iché tö esepa kë a senukwa s'ditsö ta (Marcos 12.25). Wëlepa skà tö ibikeitsé tö e' dör s'ditsö wësele ser suluë. Ì wamblekerakitö ese kë wër buaë Skëköl wa, e' ë jcher se' wa.

8 Erë wëm tso' eköl kiè Noé, e' sueke Jehová tö er bua' wa.

Noé tö kanò bërie yuë

9 Ttè ikkë dör Noé pakè.

Noé dör wëm yësyësë Skëköl wörki. Kekraë ie' tö Skëköl ttö dalöieke buaë. Ie' eköl ë serke wes Skëköl k_i ikiane es.

10 Ie' ala'r dör mañal wëpa kiè Sem, Cam, ena Jafet.

11 Skëköl wörki s'ditsö tso' e' wamblök sulu ëme, ñippök taië shute.

12 Ie' tö isuë tö taië iyi suluë ë tso' iyök k_i.

13 E' kueki ie' tö Noé a iché: “Ye' tö ibikeitsétke tö ditsö kos tso' ká i' k_i e' ewerawayö se. Ie'pa ñippöke taië shute ká i' k_i. E' kueki ye' tö ditsö kos tso' ká i' k_i e' ewerawa seraa di' taië wa.

14 E' kueki kanò yuö etö bërie kal bua'buaa ese wa, e' shu blatö. Kanò wöar tso' ipamik, e' wötö kiöchka dalolo bötsböts ese wa u'rki ena ishua as di' kë tköwaia.

15 Kanò yuö batsí metro döka cien eyök k_i dabom mañayök kí skel (135 metros) ekkë. Nies ishóló yuö metro döka dabom böyök k_i böt k_i shaböts (22,5 metros) ekkë. E' sù ispé yuö metro döka dabom eyök k_i mañat kí shaböts (13,5 metros) ekkë.

16 Kanò k_i u yuöka, erë kanò kkö k_i iulat múat metro shaböts. Kanò shu blatö mañat kuö. Nies iwékkö yuö et kanò spé mik shkowäie kanò a.

17 Di' patkerayö iyi tso' ttsë'ka ká i' k_i e' kos ewowa. Ekkë duörawa seraa ká wa'ñe.

18 Erë ye' ttè meraë be' a tö be' tsatkeraëyö kanò a di' yöki. Be' ala'r ena be' alaköl ena be' yakpa, e'pa tsümi e' ta kanò a.

19 E' sù iyiwak kuä'ki kuä'ki tso' ká sí k_i, e' iömi kanò a etö wë'ñe etö alaki as itsatkër wes be' es.

20 Iyiwak kos iö kanò a. Iyiwak kuä'ki kuä'ki urta', iyiwak uru, dö

* 6:1-2 Skëköl ala'r: Kë s'wa ijcher mok_i tö yi chéitö es. Wëlepa tö ibikeitsé tö e' dör Skëköl biyöchökwakpaie ö aknamaie erë Jesús tö iché tö esepa kë a senukwa s'ditsö ta (Marcos 12.25). Wëlepa skà tö ibikeitsé tö e' dör s'ditsö wësele ser suluë. Ì wamblekerakitö ese kë wër buaë Skëköl wa, e' ë jcher se' wa.

iyiwak e' kuke iski, e' kos iömi kanò a, etö wè'ñe etö alaki, as kè iduölur.

21 Ñies chkè ulitane dapa'ú blö be' a ena iyiwak a katè.”

22 Eta ekkè kos wakanewé Noé tö se wes Skèköl tö iché ia es.

7

Di' bak taië ká i' ki

1-4 E' ukuöki ta Jehovahä tö Noé a iché: “I'ñe kuiki ta ye' tö kalì patkeraë ká i' ki döká ká dabom tkëyök (40) ñie nañeë. jE' wa iyi ulitane yö' ye' tö tso' ttsë'ka ká sí ki, e' kos ewerawayö yës! Erë ye' tö isuë tö ditsö ulitane shua be' è serke buaë yësyësë wes ye' ki ikiane es. E' kuëki be' e' iöká kanò a be' yamipa kos ta. Ñies iyiwak batse'r* kos ese tsúmi döká kuktö wè'ñe kuktö alaki. Erë iyiwak kè dör batse'r, ese tsúmi etö wè'ñe etö alaki. E' sù ñies dù kuá'ki kuá'ki tsúmi döká kul wè'ñe kul alaki as kè ierwa. Kos ttè chéyö be' a, e' wakaneú es.”

5 Eta e' kos wakanewé Noé tö yësyësë wes Jehovahä tö ie' a iché es.

6 Mik di' bak taië ká i' ki, eta Noé ki duas tso' cien teryök (600).

7 Ie' e' iéka kanò a ila'r ena ilaköl ena iyakpa e'pa kos ta e' tsatkök di' alörke taië e' yöki.

8-9 Iyiwak batse'r, e' sù iyiwak kè dör batse'r, iyiwak e' kuke ibatsi' ki ñies dù, ekkè kos dewa kanò a Noé ta bölka bölka wes Skèköl tö iché ia es.

10 Ká de kul, eta di' tö ká katémitke.

11 Noé ki duas de cien teryök (600), kí si' et kí ká dabom eyök kí kul (17). E' diwö shà ta íyök tskiolone ta di' tso' idikia e' deka taië ká wa'ñe. Ñies ká jaishet kköburoolone ta di' bitesha taië kaliie ká i' ki.

12 Eta kalì yëne darërëë döká ká dabom tkëyök (40) ñie nañeë.

13 Kalì yënemi, e' diwö shà ta Noé e' iéka kanò a ila'r ta. Ila'r kiè Sem, Cam ena Jafet. E' sù ilaköl, iyakpa mañal, e'pa e' iéka ñies ie' ta kanò a.

14 Ie'pa ta iyiwak ulitane dewa kanò a, iyiwak uru, iyiwak kañiru,

iyiwak e' kuke iski ki ena dù ulitane. Ekkè kos dewa kanò a ie'pa ta.

15 Iyiwak kos ekkè dewa kanò a bölka bölka.

16 E' shua imí wè'ñe etö alaki etö, wes Skèköl tö iché ia es. E' one yës ta, Skèköl tö kanò wékkö wötéwa.

17 Eta kalì yënemiie döká ká dabom tkëyök (40). Wes di' alör mirka es kanò batsemirkaitö.

18 Es di' kí alönemi taië ta kanò batsemirkaitö buaë.

19-20 Es di' alöneka taië kabata kos blubluë, e' tsata jaishet dö metro kul ekkè.

21 Es kos iyi tso' ttsë'ka ká sí ki, ekkëpa duolur di' a se. Dù kos, iyiwak uru kos, iyiwak kañiru kos, iyiwak e' kuke iski kos, ñies s'ditsö ekkëpa kos duolur yës.

22 Ì kos tso' ká sí ki ttsë'ka, e' enewa se.

23 Erë Noé ena ì tso' ie' ta kanò a, e'pa è tsatkëne. Eta imalepa kos e' enewa. Es ñies iyiwak ulitane ewéwa di' tö. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak kañiru dö iyiwak e' kuke iski, ekkè kos enewa seraa.

24 Es di' atë íyök kí ká döká cien eyök kí dabom skeyök (150) ekkè.

8

Di' sinewane

1 Erë Skèköl kè éna Noé chë'wa. Ñies iyiwak ulitane tso' Noé ta kanò a e' kè chë'wa ie' éna. Ie' tö siwa' patké as itö di' siüwane ká wa'ñe. Eta di' pasinemine enaena.

2 Íyök tskiolone e' wötënene. Ñies ká jaishet kköburoolone e' wötërunene. Eta kalì wöklönewa kè yërku'ia.

3 Di' tso'ia e' pasirmirne enaena. Ká de cien eyök kí dabom skeyök (150), eta di' sirmir ème.

4 E' kí si' de teröl (6) diwö de dabom eyök kí kul (17), eta erpa kanò sineka kabata kiè Ararat e' ki.

5 Eta di' pasinemie. Si' de dabom (10), e' tsá diwö, eta kabata kakkeë ese wënemitke.

* 7:1-4 **Iyiwak batse'r**: E' wà kiane chë iyiwak kè dör ñá ie'pa a. Se' welepa tö ichè iyiwak skítane.

6 E' k_i ká de dabom tkëyök (40), eta Noé tö kanò wékkö tsitsir kköppée.

7 Ie' tö dù ölö sù, e' émi et. Erë dù e' kě dë'iane kanò a ie' urke wishwish dō mik dī sine eta.

8 E' ukuök_i tã ie' tö nuböl émi et isuoie tö ká sinene.

9 Erë di' tso'ia iyök k_i, kam isirwã, e' kuek_i nuböl dene kanò a. Kě ie' wã ká ulat poppo kune e' tkowã. Noé tö nuböl klò'wéwã ulã wa tã itséwaneitö kanò a.

10 Ie' tö iskà pané dökã ká kul, eta ie' tö nuböl skà émine.

11 Kã tuinemitke tã nuböl dene, e' wã kal ulatska debitū ikã k_i. Es Noé éna iane tö iyök k_i sirmir.

12 Ie' tö iskà pané dökã ká kul, eta ie' tö nuböl skà émine. Nuböl e' kě dë'iane.

13 Mik Noé k_i duas tso' cien teryök k_i et (601), eta iyök pasinene. Eta si' kewe, e' tsá diwö, ie' tö kanò k_i u tso' e' kléttsa. Eta ie' isué tö iyök pasinene.

14 Kawö de si' et k_i diwö dabom böyök k_i kul (27), eta ie' isué tö iyök pasinene seraã.

15 Eta Skëköl tö ie' a iché:

16 “Be' e' yöttsã kanò a, be' alaköl tã, be' ala'r tã, be' yakpa tã ñies.

17 Es iyiwak ulitane yölurbö se. Dù ena iyiwak uru ena iyiwak e' kuke iski e' kos yölurbö kanò a, as imi' ká wa'ne alönuk taië ká wã iökne.”

18 Es Noé alaköl ena ila'r ena iyakpa, e'pa e' yélur kanò a.

19 Es ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru ena iyiwak e' kuke iski, ñies dù e' kos e' yéttsã kanò a se.

20 E' ukuök_i tã ie' tö ák kataté ka'ie* et Jehovahã. E' bata k_i ie' tö iyiwak batse'r ese jché ña'wéitö etö etö Jehovahã dalöioie. Ñies dù batse'r jchéitö ña'wéitö Jehovahã a etk etk.

21 Mik ishklé alar buaë, e' demi Jehovahã ska' tã ittséitö tã ibikeitséitö: “Erë ditsö iã duladula dökã kěchke, eta ì sulu ë bikitsekeitö. Erë kě yö ká sulu'wepawaiã ie'pa kuek_i. Es ñies kě yö ì kos tso' tssë'ka e' ewèwaiã wes yö iewéwa es.

22 “Ká i' tso'ia, eta dalì kuatkërmi, iwà wörmi; kaba tso', kase tso' ñies; kalì tso', duas tso' ñies; ká ñiwe tso', ká nañewe tso' ñies.”

9

Skëköl Jehovahã tö ittè mé Noé a

1 Eta Skëköl er buaë ché Noé a ñies ila'r a tã ichéitö ie'pa a: “A' alönú taië. Ká wa'ne wã iöne a' ala'r wa.

2 Ditsö yök_i iyiwak ulitane suardaë. Iyiwak ulitane urke kashuk a ena iyiwak serke ká sí k_i ena iyiwak serke dayë a, e' kos ate a' dikia.

3 Iyiwak ulitane ena kalwö ena kakö e' katèmi a' tö wé kiane a' k_i ese. E' kos méatyö a' a katanoie.

4 Chkè ulitane katèmi a' tö, erë kě ikatar ipé tã, se' serke s'pé mik e' kuek_i.

5 Se' serke s'pé mik, e' kuek_i kě se' meneat ñi ttökwa, e' nuí ta'. Yi tö eköl ttéwa, ese kichatërdaë. E' sù iyiwak wé tö s'ttéwa, ese kawötã ttéwa ñies. A' wé tö s'ttéwa, ese nuí patueraëitö ye' a.

6 “Skëköl tö s'ditsö yö' wes ie' es, e' kuek_i yi tö se' ttéwa, ese wák kawötã' ttéwa wake'.

7 Erë a' alönú taië, ká wa'ne wã iö ala'r wa.”

8 Ñies Skëköl tö iché Noé a ena ila'r a:

9-10 “I'ne ye' ttè mukeat a' a ena iyiwak e' yéttsã kanò a a' tã, e' kos a.

11 Mokië ye' tö a' a iché tö ye' kě tö ditsö ena iyiwak tso' ká wa'ne, e' kos ewepawaiã di' wa. Di' kě döpaia ká wa'ne sulu'ukwã wes itka es.”

12-13 Ye' tö shkaba' tkekear mò shua iwà kkachöie a' a ena ditsö ulitane a tö ye' ttè méatyö a' a ena iyiwak kos a kekraë.

14 Mik ye' tö mò patké tã e' shua shkaba' tkène e' wërmi,

15 eta ye' éna iane tö ye' ttè me'atbak a' a ena iyiwak kos a tö kě ye' tö ditsö ena iyiwak ulitane ewepawaiã di' wa.

* 8:20 Ák kataté ka'ie: E' wã kiane ché si'kuaie altar.

16 Es mik shkaba' tkëne mò shuà e' suéyö, età bet ye' éna idaa tò ye' ttè me'at ditsö a ena iyiwak kôs a michoë kekraë.

17 E' dör iwà kkachoeie tò ye' ttè me'atbak ditsö ulitane a ñies iyiwak tso' ká i' kî e' kôs a." Es Skëköl tò Noé a iché.

Noé alà kiè Cam e' kë wà iyě dalö ta'

18 Noé ala'r e' yè'lur kanò a, e'pa kiè Sem, Cam ena Jafet. Cam dör Canaán yě.

19 E'pa mañal dör Noé ala'r. Ie'pa aleripa tò ká wà iéne.

20 Noé dalì kuatkémi. E' shuà uva kuatkéitö.

21 Ká et ta' ie' tò uva diö shköshkö e' yé ta' e' tò ie' ttékà tajë. Ie' datsi' yéttsa ta' ianewa iski sume iu a.

22 Cam dör Canaán yě, mik e' tò iyě sué sume, età ie' mía ibiyö chök iëlpa bül e'pa a.

23 Erë Sem ena Jafet e'pa kë éna iyě tēr sume e' suak. E' kueki ie'pa tò datsi' klö'wéwà, imékarakitö e' o' bataki ta' ie'pa shkëmi tsikka iwötrélur bánet dö wé iyě tēr ee ta' ipabakéwa datsi' e' wa.

24 Noé tté tajë blo' tò e' tî'neka. Mik ie' wà ijchenewà ilà tsirla èk kë wà ie' dalöiéne',

25 età ichéitö:
 “¡As Canaán kawö tkö suluë!
 ¡Ie' weirdaë siarë shutë klöulewà iëlpa
 bül e'pa kanè mésoie!”

26 E' ukuöki ta' ikí chéitö:

“¡Jehová dör Sem Këköl as e' kikarka!
 As Canaán aleripa kanëblö Sem
 aleripa a ikanè mésopaie.

27 As Skëköl kawö buaë mù Jafet a as
 ie' alör michoë.

As Jafet ditséwöpa ser Sem yamipa
 ska'.

As Canaán aleripa kanëblö ie' a
 klöulewà ikanè mésopaie.”

28 Di' bak tajë ká i' kî, e' ukuöki ta' Noé sene'ia' duas cien mañayök kî dabom skeyök (350).

29 Mik ie' blënewà, età ie' kî duas tso' cien suliyök kî dabom skeyök (950).

10

I' dör Noé aleripa kiè

1 Noé ala'r kiè Sem, Cam ena Jafet. Di' bak tajë e' ukuöki ta' ie'pa wák ala'r kune. Ikkëpa dör Noé aleripa kiè.

2 Jafet ala'r wëpa dör Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec, ena Tirás.

3 Gómer, e' ala'r wëpa dör Asquenaz, Rifat, ena Togarmá.

4 Javán e' ala'r wëpa dör Elisá, Tarsis, Quitim ena Rodanim.

5 E'pa kôs dör Jafet aleripa. Ie'pa ñi blatérak ulawa ulawa. Es iká yuéakitö tseë iwakpa a dayë kkömik. Ittö kuà'kî kuà'kî iwakpamik.

6 Cam ala'r wëpa dör Cus, Misraim, Fut, ena Canaán.

7 Cus ala'r wëpa dör Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ena Sabteca. Raamá ala'r wëpa dör Sebá ena Dedán.

8 Cus dör wëm kiè Nimrod, e' yě. Nimrod de keweie blu' darërëë ká i' kî.

9 Jehová ttö wa Nimrod dör yëria poë. E' kueki ttè i' meneat se' a: “Be' dör yëria poë Skëköl ttö wa wes Nimrod es.”

10 Mik Nimrod bak ká kiè Sinar, e' wökirie età ká e' shuà ká tso' tkël kiè Babel, Érec, Acad, ena Calné. E' kôs dör ká bua'ie ese.

11 Wëm e' yéttsa Sinar a eköl kiè Asur. E' mía ká bánet. Età ee ie' ká yué tkël kiè Nínive, Rehobot-ir, Quélah ena Resen.

12 Resen dör ká bërie. E' atë Nínive ena Quélah, e' shusha.

13 Età Misraim aleripa mía ie'pa ikkë wakpaie: ludeowak, anameowak, lehabiwak, naftuhiwak,

14 patruseowak, casluhítawak, ena caftoritawak. Filisteowak datse caftoritawak wa.

15 Canaán dör Sidón yě. Sidón dör ie' alà tsá. Ie' alà skà kiè Het.

16 Canaán aleripa mía ie'pa ikkë wakpaie: jebuseowak, amorreowak, gergeseowak,

17 heveowak, araceowak, sineowak,

18 arvadeowak, semareowak ena hamateowak. Ká tajë ta' e' wakpa

kos ñi blabatsérak ponemi ká kuá'ki kuá'ki.

¹⁹ Canaánwak ká atē ká kiè Sidón dōwā ká kiè Gaza. Gaza atē ká kiè Guerar e' kke. Ñies ie'pa ká atē dōwā ká kiè Lesa diwō tskirke e' kke. Lesa atē ká tkël kiè Sodoma, Gomorra, Admá ena Seboím e' kke.

²⁰ E' wakpa kos dör Cam aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéitorak tseë iwakpa a. Ittō kuá'ki kuá'ki iwakpamik.

²¹ Ñies Sem dē' alàè, e' dör Jafet èl kibi ék. Heber ala'r kos dör Sem aleripa.

²² Sem ala'r dör Elam, Asur, Arfaxad, Lud ena Aram.

²³ Aram ala'r dör Uz, Hul, Guéter ena Mas.

²⁴ Arfaxad dör Sélah yé. Sélah dör Heber yé.

²⁵ E' ukuökí tã Heber alà de bōl. Ekōl kiè Péleg.* E' kēwō ska' tã sulitane ñi blabatsérak, e' kuekí ikiè mékãitō es. Iëkōl kiè Joctán.

²⁶ Joctán ala'r dör Almodad, Sélef, Hasar-mávet, Jérah,

²⁷ Hadoram, Uzal, Diclá,

²⁸ Obal, Abimael, Sebá,

²⁹ Ofir, Haviá, ena Jobab. E'pa kos dör Joctán ala'r.

³⁰ Ie'pa serke ká micho ká kiè Mesá tkörō ká kiè Sefar e' shuulat a. Sefar atē kabata a, wé diwō tskirke, e' kke.

³¹ E' wakpa kos dör Sem aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuérakitō tseë iwakpa a. Ittō kuá'ki kuá'ki iwakpamik.

³² Pē' kos ekkēpa dör Noé aleripa kiè kitule wēs iditséwō kuá'ki kuá'ki ena wé iserke ká kuá'ki kuá'ki es. Dí' bak taië, e' ukuökí tã se' alōnene taië e' ñi blabatsérak ká wa'ñe.

11

Skëkōl tō s'ditsō ké ttök kuá'ki kuá'ki

¹ Kuaë tã sulitane ttōke ttè etōkicha è wa.

² Mik ie'pa míyaldak diwō tskirke, e' èkã, demirak kakkue kiè Sinar ee, etã ee ie'pa e' tséat senuk.

³ Kã etã ie'pa iché ñi a: “Mishkarak skauchka yuök blok sū, e' kukuèsō bō' a as imi'a darèrèè u yuoie.” Es iwakanewérakitō ák skéie. Ñies kiöchka dalolo bötsböts ese wa ibatsérakitō ì tso' shūtuule ese skéie.

⁴ E' ukuökí tã iskã chénerakitō ñi a: “Mishkarak ká blublu yuök. E' shūã u yuösō kakkèè dōkã ká jaì a. Es se' e' chōmi buaë kēkēpa taië ena kē se' kawōtã ñi blabatsök ká wa'ñe.”

⁵ Erë Jehová e' éwa isaukrak tō ie'pa ká blublu yueke ena u kakkèè yuekerakitō.

⁶ Etã ie' tō ibikeitsé: “Ie'pa dör ká etkē wak ena ittörak etkē ñies, e' kuekí ie'pa tō kanè i' kékami. E' ukuökí tã kē ñi a ie'pa wöklönuk. Ie'pa sermi wēs ie'pa kí ikiane es.

⁷ E' kuekí súyō ie'pa kè ttök kuá'ki kuá'ki as kē ñi ttō ania.”

⁸ Es Jehová tō iblabatsérak ká wa'ñe. Ee ie'pa ká yué e' kané wōpanere.

⁹ Kã e' kí Jehová tō ie'pa ké ttök kuá'ki kuá'ki ena iblabatsérakitō ká wa'ñe. E' kuekí ká e' kinewã Babel.*

Sem aleripa

¹⁰ I' dör Sem aleripa kiè. Dí' bak taië, e' ukuökí duas bōk, e' kēwō ska' tã Sem kí duas tso' cien eyök (100). Etã ie' alà kune wēm kiè Arfaxad.

¹¹ Arfaxad kune, e' ukuökí Sem kí seneiã duas deká cien skeyök (500), etã ie' ala'r skã kune wēpa ena alakōlpa.

¹² Mik Arfaxad kí duas tso' dabom mañayök kí skel (35) etã ie' alà kune wēm, e' kiè Sélah.

¹³ Sélah kune, e' ukuökí tã Arfaxad kí seneiã duas cien tkëyök kí mañal (403), etã ie' ala'r skã kune wēpa ena alakōlpa.

¹⁴ Mik Sélah kí duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kiè Heber.

¹⁵ Heber kune, e' ukuökí tã Sélah kí seneiã duas cien tkëyök kí mañal

* **10:25 Péleg:** Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché ñi blabatsè. ché chilinekã.

* **11:9 Babel:** Hebreoie s'kiè e' wã kiane

(403), etā ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

16 Mik Heber kī duas tso' dabom mañayök kī tkël (34), etā ilà kune, e' kiè Péleg.

17 Péleg kune, e' ukuökī tā Heber kī seneia duas cien tkëyök kī dabom mañayök (430), etā ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

18 Mik Péleg kī duas tso' dabom mañayök (30), etā ilà kune, e' kiè Reú.

19 Reú kune, e' ukuökī tā Péleg kī seneia duas cien böyök kī sulītu (209), etā ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

20 Mik Reú kī duas tso' dabom mañayök kī bök (32), etā ilà kune, e' kiè Serug.

21 Serug kune, e' ukuökī tā Reú kī seneia duas cien böyök kī kul (207), etā ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

22 Mik Serug kī duas tso' dabom mañayök (30), etā ilà kune, e' kiè Nahor.

23 Nahor kune, e' ukuökī tā Serug kī seneia duas cien böyök (200), etā ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

24 Mik Nahor kī duas tso' dabom böyök kī sulītu (29), etā ilà kune, e' kiè Térah.

25 Térah kune, e' ukuökī tā Nahor kī seneia duas cien eyök kī dabom eyök kī sulītu (119), etā ie' ala'r skà kune wēpa ena alakōlpa.

26 Mik Térah kī duas tso' dabom kuryök (70), e' ukuökī tā ie' ala'r kune mañal. Ala'r e'pa kiè Abram, Nahor ena Harán.

Térah ala'r

27 E'pa dör Térah ala'r. Térah dör Abram, Nahor ena Harán, e'pa yě. Harán, e' dör Lot yě.

28 Harán blēnewa kewe iyě Térah e' yökī ká kiè Ur ee. Ká e' atē Caldea. Ie' blēnewa wé ie' kune ee.

29 Abram senéwa alaköl kiè Sarai, e' tā. Nahor senéwa alaköl kiè Milcá, e' tā. Milcá dör Harán alà busi ena Iscá kutà.

30 Sarai kē dōtā' alàè.

31 Térah e' yéttsa Ur, dör caldeawak ká e' a. Ie' alà Abram ena itala kiè Lot dör Harán alà ena iyàk kiè Sarai e'pa mía ie' tā. Warma ie'pa mīrö dōka ká kiè Canaán ee, erè ie'pa demi ká kiè Harán, etā ee ie'pa e' tséat senuk.

32 Ee Térah blēnewa. Ie' kī duas tso' cien böyök kī skël (205).

12

Jehová tté Abram tā

1 Mik Abram bak senuk ká kiè Ur ee, etā Jehová tō ie' a iyè': "Be' ká ena be' ditséwōpa ena be' yě yamipa, e' múat tā be' yúshka senuk, ká kkachekeyö be' a ee.

2 Ká e' kī ye' tō be' aleripa alöweraë tajë. Ie'pa dōraë ká tajë wakpaie. Ye' er buaë chōraë be' a. Ye' tō pè' tajë keraë be' kkeökka tajë. Nies be' er buaë chōraë pè' tajë a.

3 Wēpa er buaë ché be' a, esepa a ye' er bua' chōraë. Wēpa tō alibché be' kī, esepa we'ikerayö. Be' batamik ye' er buaë chōraë ká ulitane wakpa a."

4 Etā Abram e' yéttsa ká kiè Harán wes Jehová tō ie' a iyè' es. E' késka' tā ie' kī duas tso' dabom kuryök kī skël (75). Ie' mía Canaán.

5 Etā ie' wā iyamipa mítser seraa. Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot ena íyi ulitane tso'rak iwā, ekkë kōs mítserak iwā. Nies Harán wakpa welepa tso' ie' wā kanè mésoie, e' mítser ie' wā. Mik ie' demi Canaán,

6 etā ie' tkami ká kōs ekkë dōmi ká kiè Siquem atē Canaán ee. Ee ká atē kiè Moré. Ee kós klö àr elka. Canaánwakpa a ká e' dör ká dalöiértā' ese. (E' kēwö ska' tā Canaánwakpa serkeia ee.)

7 Etā ee Jehová e' kkaché Abram a tā ichéitö ia: "Ká i' meraëyö be' ditséwö a."

Etā Abram tō ák kataté ka'ie et iyiwak jchoie Jehová dalöioie ee Jehová e' kkayè' ie' a e' kuëki.

8 E' ukuökī tā imía ká dör kabataie atē Betel diwö tskirke e' ëka. Etā ee ie' sené ekuölö. Ká e' atē Betel ena ká kiè Ai e' shuulat a. Ee ie' tō ák skà kataténe et. Ee ie' tō Jehová dalöié.

9 E' ukuöki ta Abram mia enaena Négueb kke.

Abram mia Egipto

10 E' kéwō ska' ta ketba tkēnewa poë ká e' ki. Kē ì ta' katè wé Abram serke eë. E' kuëki ie' mia Egipto senuk ekuölö.

11 Abram dökemitke Egipto eta ilaköl Sarai, e' a ichéitö: “Ye' ttö ttsö. Ye' wa ijcher buaë tö be' dör buaala.

12 Mik Egipto wakpa tö be' sué tö be' dör buaala, eta ie'pa tö ichèmi: “Wì dör wēm wí alaköl.” Eta ye' tterawa ie'pa tö be' kuëki erë ie'pa be' meraat senukwa ie'pa ta.

13 E' kuëki, be' we'ikèyö, ichö ie'pa a tö ye' dör be' akè as kë itö ye' ttöwa be' kuëki as ye' kawö tkö buaë.”

14 Mik Abram demi Egipto, eta Egipto wakpa isué tö Sarai dör alaköl buaala.

15 Ká e' blú kuëblupa tö isué ñies tö Sarai dör alaköl buaala. E' kuëki ie'pa mia ichök blu' a tö alaköl e' dör buaala. Eta imítserak iwa blu' wé a.

16 Eta Egipto blú tö Abram kkö'né buaë Sarai dalèrmik. Taië ie' tö Abram a iyiwak uru kakmé. Obeja, baka, burro ena kameio e' kakméitö ie' a. Se' ñies kakméitö ie' a kanè mésoie wëpa ena alakölpä.

17 Erë Sarai kuëki Jehová tö Egipto blú ena iyamipa we'iké taië. Duè méka taië ie'pa ki. Kawö darërë mékaitö ie'pa ki.

18 E' kuëki Egipto blú tö Abram tsuk patké ta ichéitö ia: “¿Iök bö iwamblé ye' ta es? ¿I kuëki be' kë wa ye' a iyëne tö alaköl i' dör be' alaköl?”

19 Be' tö ye' a iyë' tö ie' dör be' kutä. E' kuëki tsir eta ye' senéwa ie' ta. I' be' alaköl, itsúmine ta be' yúshka.”

20 Eta Egipto blú tö ishkëkipa patké Abram yöktsa ká e' ki ilaköl ta ena i kos tso' ie' wa ekkëpa ta.

13

Abram ena Lot ñi blabatsélor

1 E' ukuöki ta Abram ena ilaköl e' yélur Egipto miáne Négueb. Ie' iyi kos mítserak iwa seraa. Ie' alayök Lot e' mia ie'pa ta ñies.

2 Abram dör iyi blu' taië. Ie' wa oro tso'. Ie' wa inuköl tso' taië. Ñies ie' wa iyiwak tso' taië.

3 Négueb eë ta ie' miáne enaena dö Betel. Betel eë ta ie' miáne tkörö wé ie' bak senuk kewe eë. Ká e' atë Betel ena Ai e' ulat shusha.

4 Ká e' a ie' wa ak katatëulebak ka'ie, eë ie' tö Jehová dalöiéne.

5 Lot dör ñies iyi blú taië wes iyëla Abram es. Iyiwak tso' taië ie' wa obeja ena baka. Se' tso' ie' wa ñies kanè mésopaie.

6 Erë wé ie'pa serke ká e' ki kakö kë ku'ia ie'pa iyiwak kos a katè. Ie'pa kë chë'kaia ñi o'mik.

7 Abram ena Lot e'pa iyiwak kkö'nukwakpa ñippöke, ñi wöñatköke. Ñies pë' tso'tke kenet ká e' ki. E' wakpa dör canaánwak ena ferese-owak.

8 Ká et ta Abram tö iché Lot a: “Se' dör ñi yami. Kë imène buaë tö se' ñippö. Ñies se' iyiwak kkö'nukwakpa ñippöke ème e' kë dör buaë.

9 Ká saú wì ká bua' tso'. Be' ishustö wéne wa be' wöbatse, e' a be' yúshka. Be' mí wì ëka, e' ta ye' mí dià ëka. Eta be' mí dià ëka, e' ta ye' mí wì ëka.”

10 Eta Lot ká kí sué kamië, eta kos di' kiè Jordán, e' kkömik ká buaë tso', e' kí sué ie' tö. Eta ie' tö isué tö ká e' dör buaë dö ká kiè Sóar eë. Buaë di' tso' wes ká buaë yö' Jehová tö es ena wes Egipto es. (E' kéwō ska' ta kam Jehová tö ká kiè Sodoma ena ká kiè Gomorra, e' böt eüwa.)

11 Eta kakkue tso' Jordán di' kkömik e' shusté Lot tö, eta e' wa ie' mia. Es ie'pa ñi blabatsélor.

12 Abram e' tséat senuk Canaán. Lot mia senuk Jordán kakkue ki, eë ká tso' tseë. Ie' sené tsinet ká kiè Sodoma e' o'mik.

13 Sodoma wakpa, serke suluë. Ie'pa i sulu ë wambleke këkraë Jehová wöa.

14 Lot mia e' ukuöki ta, Jehová tö iché Abram a: “Wé be' tso' eë ká kí saú bua'ie shkit wöwí wöia dià ëka jaì ëka ká wa'ne tö ¿is idör?”

15 Ká kōs kí suébō, e' meraëyō be' a ena be' aleripa a kekraë.

16 Ye' tō be' aleripa alōweraë tajē wes íyōk po tajē es. Wes íyōk po kē shtarṭa' es be' aleripa alōrdaë kē ishtarpa yi a.

17 Ká i' kōs meraëyō be' a. E' kuëki be' yú iweblōk sēraa."

18 Eta Abram e' yéttsa ṭa imía senuk kós klō wōkir àr tajē dōr wēm kiè Mamré e' icha eē. E' aṭe tsinet ká kiè Hebrón eē. Eē Abram tō ák skà katatē ká'ie Jehová dalōioie.

14

Abram tō ilayōk Lot, e' tsatké

1 E' kēwō ska' ṭa blu'pa tso' tkēl. Ekōl kiè Amrafel, e' dōr ká kiè Sinar, e' blú. Iēkōl kiè Arioc, e' dōr ká kiè Elasar, e' blú. Iēkōl skà kiè Quedorlaómer, e' dōr ká kiè Elam, e' blú. Eta ibata ēk kiè Tidal, e' dōr ká kiè Goím, e' blú.

2 Blu'pa skà tso' dōka skel e' ekōl kiè Bera, e' dōr ká kiè Sodoma, e' blú. Iēkōl kiè Birsá, e' dōr ká kiè Gomorra, e' blú. Iēkōl kiè Sinab, e' dōr ká kiè Admá, e' blú. Skà kiè Seméber, e' dōr ká kiè Seboím, e' blú. Ibata ekkē e' dōr ká kiè Bela, e' blú. Ká e' kiè Sóar ñies. E' kēwō ska' ṭa blu'pa dōka tkēl ñe' e' kēka ñippōk blu'pa skà dōka skel ñe' ṭa.

3 Blu'pa skel e'pa tō ñippōk wakpa dapa'wé ek tsiní ñippōk blu'pa tkēl e'pa ṭa kakkue kiè Sidim eē. Eē dayē wōlō me'r bērie kiè Mar Muerto.

4 Blu'pa dōka skel e'pa bak senuk iwakpa ṭa dōka duas dabom eyōk kī bōk (12), blu' kiè Quedorlaómer, e' dikia. Mik e' kī duas de dabom eyōk kī mañal (13) eta ie'pa kē éna Quedorlaómer ttē dalōiakia. Ie'pa e' kakka ñippōk ie' ṭa.

5 E' kī duas de ek eta Quedorlaómer e' yéttsa mía ñippōk ibolōkpa ṭa. Blu'pa dōka mañal dōr ie' klépa, e' míyal ie' ṭa ñippōk. Ie'pa mía ká kiè Astarot Carnaim ṭa eē ie'pa e' aléka refaitawak kī. E' ukuōki ṭa ie'pa e' aléka zuzitawak kī, ká kiè Ham eē. E' ukuōki ṭa ie'pa e' aléka emiwak kī, e' wakpa ká kiè Savé-quiriataim.

6 E' ukuōki ie'pa e' aléka horeowak kī kabata kiè Seír eē. Eta itōtiémi ie'pa tō dō tkōrō ká kiè El-parán eē. Ká e' aṭe ká sir poë, e' kkōmik.

7 Eta eē ie'pa bitene itō wane dō ká kiè En-mispat. Ká e' kiè Cadés ñies. Ie'pa e' aléka Amalec aleripa kī ṭa iká klō'wēwarakitō. Ñies ie'pa e' aléka amorreowak kī. E' wakpa ká kiè Hasesón-tamar. E' ukuōki ṭa ie'pa mi'ke ñippōk blu'pa skel ṭa. E' kuëki blu'pa skel e' dapa'wéka Sidim kēkkue kī blu'pa tkēl kīnuk ñippoie.

8-9 Eta Sodoma blú ena Gomorra blú ena Admá blú ena Seboím blú ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies), blu'pa skel ekkēpa ñi dapa'wéka Sidim kēkkue kī ñippoie, Quedorlaómer, e' dōr Elam blu', e' ṭa ena blu'pa tso' ie' ṭa e'pa ṭa ñies. Blu'pa e'pa dōr Tidal, e' dōr Goím blu'. Iēkōl dōr Amrafel, e' dōr Sinar blu'. Bata ēk dōr Arioc, e' dōr Elasar blu'. Es blu'pa tkēl míyal ñippōk blu'pa skel ṭa.

10 E' kēwō ska' ṭa Sidim kēkkue kī kiōchka dalolo bōtsbōts ese dapé tso' tajē. Mik Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa tkayal ñippē yōki eta ie'pa shābōts anemi kiōchka dapé tso' tajē ese a. Imalepa tkayalmi kabata shua.

11 Es blu'pa dōka tkēl e'pa e' aléka blu'pa skel kī. Eta ie'pa tō chkewō ena íyi bua'buatso' Sodoma ena Gomorra e' kōs klō'wēwarakitō ṭa iponemirak.

12 E' kēwō ska' ṭa Abram alayōk Lot serke Sodoma. E' mítserak iwā, es ie' dalì kōs e' mítserak iwā ñies.

13 Eta ñippē shua wēm tkashkar ekōl, e' wā ibiyō mí Abram a. Abram e' dōr hebreowak. Ie' serke tsinet wēm kiè Mamré dōr amorreowak e' kós klō wōkir àr eē. Mamré dōr Escol ena Aner ēl. Ie'pa wa Abram wēr buaë.

14 Mik Abram tō ibiyō ttsé, eta ie' kanè mēsopa kune ie' u a, e'pa dapa'wéitō dōka cien mañayōk kī dabom eyōk kī pākōl (318) ilayōk tsatkoie. Eta ie'pa míyal blu'pa tkēl itōki dōka ká kiè Dan eē.

15 Eta nañewe ie'pa demi me'ie ñippémiie blu'pa ṭa. Eta ie'pa tō blu'pa

töiemí tkörö ká kiè Hobá eē. Hobá ate ká kiè Damasco e' wówí.

¹⁶ Etá ì kòs minetsēr blu'pa wá, e' kòs yélur ie'pa tò blu'pa ulà a. Es Abram tò ilayök Lot e' tsátkée. Nies ì tso' ilayök wá e' kòs dene iulà a. Nies alakölpa ena pè' malepa tso' klöulewa e'pa kòs tsátkée ie' tò.

Melquisedec er buaë ché Abram a

¹⁷ Mik Abram e' aléka Quedor-laómer kī, e' sū blu'pa mañal shkōke ie' ta, e'pa kī. E' ukuōkī ta ie' bitene de Savé kékkuē kī. Kakkue e' kiè nies Blu' Kékkuē. Etá eē Sodoma blú de ie' ñaletsuk ie' shké'uk.

¹⁸ Nies ká kiè Salem, e' blú kiè Melquisedec, e' dör Skököl dör íyi ulitane tsata e' sacerdote. Ie' tò pan ena vino yéttsa.

¹⁹ Etá ie' er buaë ché Abram a ttè i' wa:

“Skököl dör íyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yó'.

Ie' tò be' kímè as be' kawö tkō buaë kekraë.

²⁰ Ie' dör íyi ulitane tsata, e' kīkōkasö. Ie' tò be' kímé e' alökka be' bolökpa kī, e' kuekī ikīkōkasö.”

Etá íyi kòs de Abram ulà a ñippè shua, e' mú blatesö dōka dabop ta e' tsá eyök yéttsaitö méitö Melquisedec a Skököl dalöioie.

²¹ E' ukuōkī ta Sodoma blu' tò iché Abram a:

—Sa' yamipa tsátkée be' tò, e'pa múne ye' a. Erè dalì kòs e' tsúmi be' tò be' a.

²² Erè Abram tò iiuté:

—Au. Jehová dör Skököl íyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yó', ie' a ye' kablétke

²³ tò ì kòs dör be' icha, e' kē tsepaatyö yēs. Dō be' datsi'takla ö be' klökkuö kicha kē tsepaatyö etkla wé'ia as kē be' ichö tò be' íyi wa ye' blune.

²⁴ Kē ì kiane ye' kī ye' wák a. Chkō kòs ñétke ye' kanè mésopa tò, e' è dör wé' ye' a. Erè wépa dare ye' ta ñippök bulu'pa ta kiè Aner ena Escol ena Mamré, as ie'pa wá dalì kakmi' kòs ikawötá tsukmi eköl eköl ekkē.

15

Jehová tò ittè mé Abram a

¹ E' ukuōkī ta Jehová tté Abram ta kabsueie, etá ichéitö ia:

—A Abram, kē be' suanuk. Ye' dör be' tsátkökwa. Íyi buaë merayö be' a tajè shütē.

²⁻³ Erè Abram tò iiuté:

—A Skököl, ye' wák alà kē ta', e' kuekī ì kòs memibö ye' a e' kē dör ìe bua' ye' a. Ye' íyi kòs atdaë ye' kanè méso kiè Eliézer dör Damasco wak e' ulà a. Erè ie' dör o'ka.

⁴ Etá Jehová tò iiuté:

—Be' wák alà kurdaë, e' kē dör o'ka.

⁵ Etá Jehová wá Abram mítser u'rki, ta ichéitö ia:

—Ká saú buaë siwa' kī. Bëkwö saú ta ishta'ú. ¿Be' a ishtarmiti? E'ma bua', es be' aleripa alördaë tajè.

⁶ Etá Abram erblé Jehová mik, e' kuekī iklö'wéitö wes pè' buaë yēsyesē es.

⁷ Etá ichéitö ia:

—Ye' dör Jehová. Ye' tò be' yé'ttsa caldeawak ká kiè Ur e' a ká i' moie be' a ena be' aleripa kòs a.

⁸ Etá Abram ie' a ichaké:

—A Skököl, ¿wes e' jchermiti ye' wá yēsyesē tò ká i' dömi ye' ulà a?

⁹ Jehová tò iiuté:

—Baka ena chibo ena obeja e' kòs kī duas tso' mañal, ese tsúbitü ña etö etö. Nies nuböl et ena ipupula et, e' tsúbitü ña.

¹⁰ Etá Abram wá iyiwak kòs ekkē debitü Jehová a. Etá ie' tò iyiwak e' ttélur télor shushaë. Shaböts méwaitö wí wa shaböts méwaitö i' wa. Es iate ñi wöshaë. Erè dù kē tēnane ie' wá es.

¹¹ Etá ölö dettsa iyiwak chkà dalërmik, erè Abram tò ibukueke chkè kī.

¹² Ká tuinemitke, etá Abram kapowá taië. E' bet Abram pamik ká mia ttsettseë shütē se' suawé ekkē.

¹³ Etá Jehová tò iché ia:

—Be' wá ijchenú buaë tò be' aleripa serdaë ká kua'kī kī wes ká kua'kī wakpa es. Eē ie'pa klördawá kanè mésopaie kē patueta'. Ie'pa weirdaë dōka duas cien tkëyök (400), ekkē ulatök.

14 Erë ká wé wakpa tó ie'pa we'ikera, e' wakpa ské we'ikerayó siarë. E' ukuöki ta be' aleripa yërdattsa ká e' a. Ie'pa wa íyi bua'buwa tuë darërëë ese miraë tajë iwákpa a.

15 Eta mik be' kënewa eta be' duöwami buaë, kë weir ta'. Es be' michoë be' deütöpa itöki.

16 Eta mik be' aleripa tso' ká kuak'ki ñe' a e'pa de döka tkëtökicha, eta ie'pa dörane ká i' ki. Ká i' wakpa, kië amorreowak, kam e'pa tó ì sulu wamblö dö wë' ishuloie. E' kuëki be' aleripa kë döpane ká i' ki bet.

17 Katuine de kamië, eta ì dettsa tabechka ukuöie, e' shua shkle ba-tröke tajë. Nies kuatak sí wöñarke tajë ese dettsa ta itkami iyiwak chka blatëule tkëter ee, e' shusha.

18 Eta Jehovahá tó ttè mé Abram a i' es: —Ká i' meraëyö be' aleripa a. Di' kië Egipto di* eemi döka di' kibi kië Éufrates, ká ekkë kos meraëyö be' aleripa a.

19 I'ñe ta ká e' döer quenitawak, qu-enizitawak, cadmoneowak,

20 hititawak, fereseowak, re-faitawak,

21 amorreowak, canaánwak, gerge-seowak ena jebuseowak e'pa kos wakpa ká.

16

Abram alà kune kië Ismael

1 Abram alaköl Sarai, e' kë döta' alàë. Ie' wa alaköl tkër eköl kanë mésoie kië Agar. E' döer egiptowak.

2 Eta Sarai tó iché Abram a: —Isaú tó Jehovahá kë wa ye' a alà mène. E' kuëki be' senú ye' kanë méso Agar ta. Eta isalema ie' batamik alà dömi ye' ulà a.

Etá Abram tó Sarai ttö iuté.

3 Eta Sarai tó egiptowak tso' ie' wa kanë mésoie, e' tsébitu, mé iwëm a alakölie. E' kéwö ska' ta ie'pa sené Canaán e' ki duas de dabop.

4 Eta Abram senéwa Agar ta, eta Agar duneka. Mik ie' isuë tó ie'

duneka, eta ie' tó iwökir Sarai suémi suluë.

5 Eta Sarai tó iché Abram a:

—Ie' iane iwiie tó Agar tó ye' sueke suluë! Ye' wák tó be' a Agar me' alakölie i' ta idurtke e' wà kurdaë, eta ie' e' ttsöke jaishet ye' tsata. ¡As Jehovahá tó se' a ichö tó yi iane iwiie, ye' ö be'!

6 Eta Abram tó iüté:

—Ye' ttö ttsö, be' kanë méso tso' be' ulà a. Be' iú wes be' éna iwak es.

E' ukuöki ta Sarai tó ikanë méso we'ikémi tajë. E' kuëki Agar tkashkar.

7 Eta Jehovahá biyöchökwak bua'ie, e' tó ikuë di' tum o'mik ká wé kë yi ku' ese ska'. Di' tum e' tso' ñalá micho ká kië Sur e' kkömik.

8 Eta Jehovahá biyöchökwak bua'ie tó ie' a ichaké:

—A Agar, Sarai kanë méso, ¿Wé be' bite? ¿Wé be' micho?

Ie' iüté:

—Ye' tkashkar ye' wökir Sarai yöki.

9 Eta ie' iché ia:

—Be' daköne be' wökir ska' ta idalöiö bëre.

10 Ie' tó iki ché ia:

“Ye' be' aleripa alöweraë tajë. Kë yi a ishtanuk ekkë.

11 Be' eriarke, e' ttsé Jehovahá tó, e' kuëki se' be' dur, e' wà kune, ta ikië múkabö Ismael.*

12 Be' alà döraë wes burro pupula kë urutërta' es.

Ie' ñippöraë darërë sulitane ta. Nies sulitane ñippöraë ie' ta.”

Ie' serdaë kekraë ñippök iëlpa ta.

13 Jehovahá tté Agar ta, e' ukuöki ta Agar tó iché: “Skököl ye' sué, e' wák suéwayö.” E' kuëki ie' tó Skököl kié i' es: “Skököl tó ye' sué e'.”

14 E' kuëki nies di' tum e' kié mékaitö: “Skököl tso' e' ye' sueke”. Di' tum e' tso' Cadés ena Béred e' shushaë.

15 E' ukuöki ta Abram alà kéká Agar ta e' wà kune wák wëm. Abram tó ikië méka Ismael.

16 Ismael kune, e' kéwö ska' ta Abram ki duas tso' dabom paryök ki teröl (86).

* **15:18 Egipto dí:** E' kë döer di' bërie tso' Egipto kië Nilo e'. E' döer di' tsitsirla tso' Egipto ena Canaán e' shusha. * **16:11 Ismael:** Hebreoie s'kië e' wà kiane chë Skököl tó ittse.

17

Jehová tō ittè mé Abraham a, e' wà kkacho méatitō

¹ Mik Abram kī duas tso' dabom suliyök kī sulitu (99), etā Jehová e' kkaché ie' a tā iché ia:

—Ye' dör Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e'. Be' senú yesyēsē ye' wörki kekraē,

² e' tā ye' ttè meraē be' a tō be' aleripa alördaē taiē be' itōki.

³ Etā ie' e' téwa iski iwōtsa méwa iyök kī. E' dalewa Skököl tso' ttök ie' tā, tā ichéitō ia:

⁴ —Ye' ttè meke be' a e' dör i' es: Be' dōraē ká taiē wakpa yéie.

⁵ E' kueki i'ñe tā be' kē kiēia Abram. Ye' tō be' tkéka ká taiē wakpa yéie, e' kueki be' kiē mékayō Abraham.*

⁶ Ye' tō be' aleripa alōweraē taiē. Ie'pa dōraē blu'paie ena ká taiē wakpaie.

⁷ Kekraē ye' dör be' Kököl ñies be' aleripa Kököl. Kawō e' mekeyō be' a.

⁸ I'ñe tā be' serke Canaán, ká e' kos meraeyō be' a ena be' aleripa a. E' ate ie'pa ulā a kekraē. Ye' dör ie'pa Kököl.

⁹ Skököl tō iskà chéne Abraham a:
—Erē be' ena be' aleripa kos e' kawōtā ttè muk ye' a ñies.

¹⁰ E' dör i' es: A' wēpa kos kawōtā itōttola kkuölitla tōk tsir.

¹¹ E' kueki a' wēpa kos e' wakyuō es. E' tō ikkacheraē tō se' ttè me' ñi a.

¹² Kekraē kos a' ala'r kurke wēpa, ñies a' kanè mésopa ala'r wēpa, mik e' kī ká de pākōl, etā a' kawōtā iwakyuök es.

¹³ A' kawōtā iuk kröröē ala'r kos kurke a' u a ekkēpa tā. Es ttè me'tkeyō a' a, e' ate wakyōule a' chkà kī kekraē.

¹⁴ Wēm kē wakyōule, ese kē wā ye' ttō dalöiēne, e' kueki kē ikawō tā'ia senuk a' shūa.

¹⁵ Ñies Skököl tō iché Abraham a:
—Be' alaköl kē kiēia Sarai. I'ñe tā ikirdaē Sara.†

¹⁶ Ye' er buaē chōraē ie' a as ie' alā kōka be' a. Moki ye' er buaē chōraē ie'

a. Ie' dōraē ká taiē wakpa mīie. Ñies ie' aleripa shū dōraē blu'paie.

¹⁷ Abraham skà e' téwane iski iwōtsa méwaitō iyök kī. E' dalewa ijañéka tā ibikeitséitō: “¿Ye' kī duas tso' cien eyök (100), wes e' dömi yéie? ¿Sara kī duas tso' dabom suliyök (90), etā wes ie' dömi aläe?”

¹⁸ Erē ie' tō iché Skököl a:

—¡Be' mú er buaē chō Ismael a!

¹⁹ Erē Skököl tō iitúte:

—Au, e' kē dör es. Be' alaköl Sara, e' dōraē aläe tā ikiē múkabō Isaac. Ttè me'yō be' a e' ē meraneyō ie' a ena ie' aleripa a kekraē.

²⁰ Kē ye' éna Ismael chē'wa. Ye' tō ie' kimeräē ñies. Ye' tō ie' ala'r alōweraē taiē as ileripa dö taiē ká i' kī. Ismael dōraē s'blu'pa dōka dabom eyök kī bōl e'pa yéie. Ie' aleripa alördaē taiē.

²¹ Erē ttè me'tkeyō be' a e' atdaē be' alā kurdaē kiē Isaac e' a. Be' alā e' keraka Sara tō duas iēk wa kawō ikkē tā.

²² Mik Skököl tté one Abraham tā, tā imía.

²³ E' wōshaē Abraham tō ilā Ismael e' tottola kkuölitla téé tsir. Ñies ie' wā kanè mésopa tso' kune ie' u a ena wēpa tōule ese, e'pa kos tottola kkuölitla téitō tsir wes Skököl tō iyē'ia es.

²⁴⁻²⁵ Mik Abraham kī duas tso' dabom suliyök kī sulitu (99) ena ilā kī itso' dabom eyök kī mañal (13) etā ie'pa tottola kkuölitla téne tsir.

²⁶⁻²⁷ Es e' diwō ē wa Abraham ena ilā tottola kkuölitla téne tsir. Ñies wēpa dör ie' kanè mésopa, e'pa kos tottola kkuölitla téne tsir.

18

Jehová tō iché Abraham a tō alā meraeyō be' a

¹ Ká et dibata a tā Abraham tkēr ie' ukkō a. Ie' u tso' wé wēm kiē Mamré e' kós klō wōkir àr eē. Ie' tkēr eē etā Jehová e' kkaché ie' a.

² E' wā pakē i' es: Abraham wōkéka tā ie' isuē tō wēpa de iēter ie' wörki

* **17:5 Abraham:** Hebreoie s'kiē e' wà kiane chē ká wakpa taiē, e'yē. † **17:15 Sarai:** Erē s'kiē e' ena Sara ttsēr bēre kuā'kī, erē iwà dör ñies. Iwà kiane chē blu' alā busi ò alaköl dalöiērtā taiē ese. Skököl tō ie' kiē mane'wé es iwà kkachöie tō ttè mēne Abraham a e' wà dōraē ie' kī ñies.

mañal. E' sué ie' tò ta bet ie' e' kéka, mía ie'pa ñaletsuk ta ie' e' téwa iski ta iwötsa méwa íyök ki ie'pa shke'woie.

³ Ie' tò iché:

—A kéképa, be' we'ikèyö, kë be' minuk bet.

⁴ Ye' mi' di' tsuk a' klö skuoie, e' ukuöki ta a' enú bèrè kal i' dikia.

⁵ A' detke ye' ska', eta ilè mekeyö a' a ñè as a' diché iërne shkoie.

Eta ie'pa tò ie' iüté:

—E'ma iú wes be' tò iché es.

⁶ Abraham tkawá iu a, ta ichéitö Sara a:

—Bet, harina bua'buá yulö kilo döka dabom böyök (20) ekkè, e' wa pan yuö.

⁷ E' ukuöki ta bet ie' wák tunemi baka pupula shushtök wé bua'buá ese klö'wéwaitö. E' mítser ie' wa méitö ikanè méso eköl a. Bet ta ikanè méso tò ikanewé ie' a katè.

⁸ Abraham tò baka chkà ena baka tsu'diö wösi ena baka tsu'diö pa'alí e' mé ie'pa a. Ie'pa tulur chkök kal àr ukkò a e' dikia. E' dalewa Abraham dur ie'pa tiök ee.

⁹ E' dalewa ie'pa tò ichaké Abraham a:

—¿Wé be' alaköl kiè Sara e'?

Ie' iüté:

—Ie' tkèr weshke.

¹⁰ Eta ie'pa eköl tò iché ia:

—Dua ièk e' wa ye' döne be' pakök. E' kéwö ta be' alaköl Sara alà ta'tke.

E' dalewa Sara tkèr Abraham tsikka u wékkò a. Ie' tso' ie'pa ttöke, e' ttsök.

¹¹ Abraham ena ilaköl, e' dewatke kéképa. Bånet Sara kë tò alakölpa duè suéta'ia.

¹² E' kuëki Sara kë a jañè wöklönuk ta ibikeitsé: “¿Wes ye' tò ttè i' klö'wèmi tò sa' kèrulunetke e' dömi alàè?”

¹³ Jehovah tò iché Abraham a:

—¿Ì kuëki Sara jañéka? ¿Ì kuëki ie' tò iché: “¿Wes ye' kënewatke e' dömi alàè?”

¹⁴ Kè ì ta ye' a darèrè. Dua ièk ye' döne, eta ie' alà ta'tke.

¹⁵ Sara suane e' kuëki ichéitö: “Kè ye' jañine'.”

Erè Jehovah tò iché ia:

—E' kë dör es. Mokí be' jañéka.

Abraham kköché Jehovah a Sodoma wakpa tsatkö

¹⁶ E' ukuöki ta ipakökwakpa e' duékarak ta imíyal dö wé Sodoma kí wène ee. Abraham tò iñalé mére e' choat ie'pa a.

¹⁷⁻¹⁹ Eta Jehovah tò ibikeitsé: “Abraham aleripa alördaé tajé diché ta' tajé. Ye' tò iyè'at ie' a tò ie' batamik ye' er buaé chöraé ká ulitane wakpa a. Ye' tò ie' shukit as ie' tò ila'r ena ileripa a ichö tò ye' ttè dalöiö ñies tò ì kos buaé yësyësè e' ú. Es ì kos ye'yö ie' a e' weraëyö. E' kuëki ye' kawöta ichökia tò iök ye' mí Sodoma.”

²⁰ E' kuëki ie' tò iché Abraham a:

—Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa e' wamblökerak sulué tajé shuté, e' ché sulitane tò.

²¹ E' kuëki ye' mía ee isaük tò yène ie'pa e' wamblöke sulué ichök wes ye' a ikkatène es.

²² Eta Abraham pakökwakpa böl e' yéttsa mía Sodoma. Erè Abraham ate dur Jehovah ta.

²³ Ie' e' skéwa tsinet Jehovah ska' ta ichakéitö ia:

—¿S'ser mokíe esepa ewèwamibö se' sulusipa ta?

²⁴ Isalema s'ser mokíe esepa tso' Sodoma döka dabom skeyök (50), eta ¿ká e' wakpa ewèwamibö seraa? ¿Kè be' tò ilo'yepa ie'pa ki s'ser mokíe tso' döka dabom skeyök (50), e'pa kuëki?

²⁵ ¿Mokí be' kë tò s'ser yësyësè esepa ewepawa se' sulusipa ta ñita! Kè bö iwamblepa es. ¿E' kë wamblërpa! Be' dör sulitane shulökwak e' kuëki ¿wes e' kë tò se' shulepa yësyësè?

²⁶ Jehovah tò iüté:

—S'ser mokíe esepa kuéyö döka dabom skeyök (50) e' ta e'pa dalèrmik kë ye' tò imalepa ewepawa.

²⁷ Eta Abraham tò iskà chéne ia:

—Be' dör Skököl. Ta ye' dör wes ká po ena muluchka es be' wöa. E' tò be' chakè tajé kë suane. Isalema s'ser mokíe esepa kianeia skel (5) as idöka dabom skeyök (50).

²⁸ Skel e' kianeia, e' ta e'pa è kuëki ¿ká e' wakpa ewèwamibö?

Jehová tò iüté:

—S'ser mokië esepa kuéyö doka dabom tkëyök ki skel (45), e' ta kë ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

²⁹ Abraham tö iskà chaké:

—Dö' dabom tkëyök (40) ë tso', e' ta ¿be' tö ká e' wakpa ewewami?

Jehová iiuté:

—Au, kë yö ká e' wakpa ewepawa dabom tkëyök (40) e' dalërmik.

³⁰ Eta Abraham tö ikí ché ia:

—Tajë be' tsiriwéyö, e' kueki kë be' ulunuk ye' ki. Dö' s'ser yësyësë tso'ia dabom mañayök (30) ë.

Jehová tö iiuténe:

—Au, dabom mañayök (30), e'pa dalërmik kë yö iewepawa.

³¹ Abraham tö ikí chaké ëme:

—A ye' Këköl, tajë yö be' dalösewéwa be' chakök i' es, erë ká ki s'ser mokië tso' dabom böyök (20) ë, e' ta e'pa kueki, ¿ká e' wakpa ewewamibö?

Jehová tö iiuté:

—Au, ie'pa dabom böyök (20), e' ë dalërmik kë ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

³² Abraham tö ikí chaké ta ichéitö ia:

—Kë be' ulunuk ye' ki. I' ë chakekeyö be' a. S'ser mokië esepa tso' doka dabom eyök (10) ë, e' ta ¿wes bö iwëmi? ¿ká e' wakpa ewewamibö?

Jehová tö iiuté:

—Dabom eyök ë dalërmik kë ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

³³ Mik ie'pa tté one ñita eta Jehová miáne. Abraham biteane ie' u a.

19

Skëköl tö Sodoma ena Gomorra wakpa ewéwa

¹ Ká tuinemitke ta Skëköl biyöchökwakpa pa wa ikune.

böl e'pa demi ká kië Sodoma ee. Abraham alayök kië Lot, e' tkër ká e' kköiëulewa e' wëkkö a.* Mik ie' tö Skëköl biyöchökwakpa sué, eta ie' e' kéka ie'pa shké'uk. Ie' e' téwa iski iwötsa méwaitö iyök ki.

² Ie' tö iché ie'pa a:

—A këkëpa, ye' kköchö a' a tö a' kapörö ye' ska'. Ee a' klö skuömi eta bule bla'mi a' mi'mine.

Ie'pa iiuté:

—Au. Kë be' tkinuk. Sa' kapömi u'rki.

³ Erë Lot kköché tajë ie'pa a. Bata ekkë ta ie'pa míyal ie' u a. Mik ie'pa dewa weshké, eta ie' tö ie'pa a chké yulé buaë. Pan kë wötuule iwölöwoka wa ese yuëitö ie'pa a. Ie'pa chké.

⁴ Kam ie'pa kapölur e' yöki Sodoma wakpa wëpa debitu tajë. E'pa tö Lot u kköiëwa shkit. Ie'pa ulitane, duladulapa dö këkëpaë, e'pa kulémi Lot wöa.

⁵ Ie'pa tö ichaké aneule:

—I'ñe wëpa böl debitu be' u a ¿wé e'pa? ¿Ie'pa yölor ie sa' a u'rki as sa' serka ie'pa ta kësik wa!

⁶ Lot e' yëttsa ttök ie'pa ta. Ukkö wötéwaitö buaë itsikka.

⁷ Ie' tö ie'pa a iché:

—A yamipa, ye' kköchö a' a tö i sulu e' kë wamblar ie'pa ta.

⁸ Ye' alà busipa tulur böl kam ser wëpa ta, e'pa yekeluryö a' a as a' tö iwamblö ie'pa ta wes a' ki ikiane es. Erë kë i wamblar sulu ye' pakökwakpa dewa ye' ska', e'pa ta.

⁹ Erë ie'pa iiuté:

—¿Be' e' sköu bänet! Be' kë dö r ká i' wak. Be' kë a i' yënu sa' a. ¿E' kueki be' we'ikeraë sa' tö ie'pa se tsata!

E' ukuöki ta iwe'ikémi ie'pa tö ta idemirak u wëkkö batsökök.

¹⁰ Eta Lot pakökwakpa ulà tiéwa u'rki ukkö a Lot tséwa weshké. Eta ie'pa tö ukkö wötéwa.

¹¹ Pë' sulusi qos wöbla sulu'wélur ie'pa tö, kë wawëneia. Duladulapa dö këkëpaë e'pa qos wöbla sulurulune. E' kueki ie'pa shtrinewa ukkö yulök. Kë

pa wa ikune.

¹²⁻¹³ Lot pakökwakpa tö iché ia:

—Tajë ká i' wakpa kkatëne e' tté demi Jehová wö ki. E' kueki sa' patkéitö ie'pa eukwa. Ie'pa ewekewa sa' tö yës. E' kueki be' yamipa eka kí tso' ká i' ki, e' ta e'pa yölor. Be' alà duladulapa ta' ö be' alà busipa ta' ö

* **19:1 ká e' kköiëulewa e' wëkkö a:** E' këwö skà ta ká ulitane dö r kköiëule ese ké wëkkö tso'.

be' nuakipa ta', ö be' yamipa skà tso' ká i' kī, e' ta' iyólor bet tsúmi kamié!

14 Eta Lot mía wēpa ttè meule senukwa ila'r busipa ta' e'pa weblök ta' iché iarak:

—jA' e' kōka! jA' yúshka! Jehová tō ká i' ewekewa.

Erë ie'pa tō ibikeitsé tō ie' kalöke ie'pa ta.

15 Ká ñirketke, e' ulatök ta' Skököl biyöchökwakpa tō iché Lot a:

—Sa' tō ká i' ewekewa. Kë be' dukwa, e' ta' jbet, be' e' kōka! jBe' alaköl ena be' ala'r busipa tsúmi!

16 Erë ie' e' ukeia enaë. Erë Jehová er buaé ché ie' a, e' kueki Skököl biyöchökwakpa tō iklö'wéwa iulà a yëttsa. E' sù ñies ilaköl ena ilà busipa yélur ie'pa tō Sodoma a itsatkoie.

17 Mik ie'pa tō iyëttsarak bánet eta Skököl biyöchökwakpa tō iché ie'pa a:

—jA' tunú as a' tsatkër! jKë a' ká i' saukia tsikkane yës! jE' sù kë a' e' wöklö'uk kakkue i' kī! jA' éna e' tsatkak, e' ta' a' yúshka etkëme kabata a!

18 Erë Lot tō iché ia:

—jA kékëpa, au, a' we'ikèyö!

19 A' tō ye' kímé taië. A' tō ye' tsatké duöwa ulà a, erë kë ye' shkak kabata a. Ye' ibikeitsé tō ì sulu datse ká i' eukwa, e' tō ye' kuèmi ñala kī eta ye' duöwami.

20 Ká tsitsir tso' ie tsinet, ee ye' tköshkarmi. Kawö mú ña shkowā ee e' tsatkoie. Mokī e' dör ká tsir.

21 Eta ie'pa eköl tō iiuté:

—Ye' be' ttö ttsé, e' kueki yö iweke wes be' tō ye' a ikié es. Ká chébö ye' a e' kë eweku'wayö.

22 Erë be' yú etkëme ee. Kë ye' a ì wamblënik kam be' dömi e' dalewa.

E' kueki ká e' kiè Sóar.†

23 Mik ká ñine eta Lot demi Sóar.

24 Eta azufre wöñarke bö'ie e' patkébitu Jehová tō taië Sodoma ena Gomorra kī.

25 Ká e' wakpa ewéwa bö' tō yës. Ñies dalikua kos tskirke ká e' kī e' ñanewa seraa.

26 Erë Lot alaköl dami itöki. E' tō ká sué itsikka. Bet ie' yönane dayë wösiie shkë'ka.

27 Bule es bla'mi ta' Abraham míane wé ikapaké Jehová ta' ee.

28 Sodoma ena Gomorra kī suéitö ta' ishklé batröke taië wes tē blublu ña'wèsö es.

29 Es Skököl tō ká e' wakpa ewéwa. Erë ì kī Abraham tō ie' a, e' ska' ie' er de, e' kueki ie' tō Lot tsatkée.

Lot alà busipa alà kēka ie' ta

30 Sodoma ena Gomorra ewéwa Skököl tō, e' ukuöki ta' Lot suane senukia Sóar. E' kueki imía senuk kabata a ila'r busipa böi ta. Ee ie'pa mañal sené ákuk a.

31 Ká et ta' ilà busi kibi tō iché itsirla a:

—Se' yé kënewatke eta kë wé wēpa ta' senuk se' ta' wes alakölpa malepa wēpa ta' es.

32 E' kueki se' yé ttökasö blo' wa eta se' ser ie' ta, eta es se' ulà a alà dömi.

33 E' nañewe ta' ie'pa tō iyé ttéka blo' wa taië, eta ilà busi kibi ék sené ie' ta. Erë ie' tteke blo' tō taië, e' kueki kë ie' éna ì aneia.

34 Bule es ta' ilà busi kibi tō iché itsirla a:

—Bö ittso, ye' sené se' yé ta. Iñe nañewe iskà ttökasö blo' wa. Eta be' senú ie' ta. Eta es se' böi ulà a alà dömi.

35 E' nañewe ta' ie'pa tō iyé skà ttéka blo' wa. Eta ilà busi tsirla sené ie' ta. Erë ie' tteke blo' tō taië, e' kueki kë ie' éna ì aneia.

36 Es ilà busipa böi e' bukluwéka iyé wa.

37 Eta ikibi ék alà kune kiè mékaitö Moab. Iñe ta' Moab aleripa datse e' batamik.

38 Ñies itsirla de alàë, kiè mékaitö Ben-amí. Iñe ta' amonwak datse e' batamik.

20

Abraham ena Abimélec

1 Abraham e' yëttsa Mamré a, mía tkörö ká kiè Négueb ee. Eta ie' e' tséat senuk ká kiè Guerar ee. Guerar ate Cadés ena Sur e' shushaë.

† 19:22 Sóar: Hebreoie ká kiè e' wà kiane ché ká tsir.

² Ie' tō ká e' wakpa a iché tō Sara dör ie' kutà. Ká e' blú kiè Abimélec, e' tō Sara tsuk patké alakölie e' a.

³ Erè nañewe ta ie' kapowa e' dalewa, Skëköl tté ie' ta kabsuè a ta iché ia:

—Alaköl tsuk patkébö e' wëm ta', e' kueki be' duöwami.

⁴ Erè kam ie' ser Abraham alaköl ta, e' kueki ie' iüté:

—A këkëpa, ye' kë ki e' nuí ku' ¿wes e' ttèwamibö?

⁵ E'ma Abraham wák tō ye' a iché tō alaköl e' dör ie' kutà. Nies ilaköl tō ye' a iché tō Abraham dör ie' akë. E' kueki ye' tō i kos wé er bua' wa. Kë ye' wa iwamblène er sulu wa.

⁶ Skëköl tō iskà iüténe kabsuè a ta ichéitö ia:

—Ye' éna iane buaè tō be' tō iwé er bua' wa. E' kueki kë ye' wa be' kàne ie' kökwa as be' kë tō i sulu wamblö ye' ki.

⁷ Abraham dör ye' tteköl, e' kueki bet be' yú ilaköl mukne ia. Ie' tō ye' a ikieraè as be' serià ttsè'ka. Erè be' kë dè'ne imukne, e' ta be' ena be' yamipa kos duöralur.

⁸ Bule es bla'mi ta Abimélec shkëne ikanè mésopa kiéitö ta i suéitö kabsuè a e' kos pakéitö ie'pa a. Mik e' ttsé ie'pa tō eta taiè ie'pa suanéka iyöki.

⁹ Eta Abimélec tō Abraham kié ta iché ia:

—¿Iök be' tō iwamblé sa' ta es? Be' kueki Skëköl tō sa' pauñé ewëwa, erè Skëköl tō sa' pauñé es, eta ¿i sulu wambléyö be' ta? Íyi ese kë kawö ta' wamblénuk.

¹⁰ Be' tō i sulu wamblé ye' ta, eta ¿i dör iwà?

¹¹ Abraham tō iüté:

—Ye' tō ibikeitsé tō ká i' ki kë yi tō Skëköl dalöieta'. Ye' suane dö' a' ye' ttèwa ye' alaköl yottsá ye' ulà a.

¹² Erè iyène tō ie' dör ye' kutà. Ie' yé dör ye' yé, erè ie' mi kë dör ye' mi. Nies ie' dör ye' tayé.

¹³ Mik Skëköl tō ye' a iyè' tō be' e' yottsá be' yé ká a, eta yö iché ye' alaköl a: “Ká wa'ñe wé se' demi, eta ichö tō ye' dör be' akë.”

¹⁴ Eta Abimélec tō Sara méne iwëm Abraham a. Nies iyiwak kakméitö

Abraham a obeja ena baka. Nies kanè mésopa kakméitö ie' a wëpa ena alakölpa.

¹⁵ Eta ie' iché Abraham a:

—Ye' ká saú seraá wé wa be' wöbatse e' ki be' yú senuk.

¹⁶ Eta Sara a ichéitö:

—Ye' tō inuköl wömule kakmé be' akë a döka mil ekkë. E' dör i sulu wambléyö be' ta be' wakpa ulitane wöa e' patuoie. Es be' kë jaëneia.

¹⁷ Eta Abraham tō Skëköl a ikié tō Abimélec ena ilaköl duöke, e' bua'üne. Eta Skëköl tō ie'pa bua'wéne.

¹⁸ Alakölpa kos tso' Abimélec u a, e'pa shü mo'wa Jehová tō as kë idöiarak alàè Sara kueki. Ie'pa kos shü wötséne Jehová tō.

21

Sara alà kéka Abraham a

¹ I yé' Jehová tō Sara a tō be' alà köraça, e' wà tka wes iyène bak es.

² Erè Sara ena iwëm dör këkëpalatke, erè ie' duneka e' wà kune. Alà e' kune mik Skëköl tō ikéwö yé' ie' a eta.

³ Sara alà kune wëm e' kiè méka Abraham tō Isaac.

⁴ Mik Isaac ki ká de pàköl, eta Abraham tō itóttola kkuölitla téé tsir wes Skëköl tō ie' a iyè' es.

⁵ E' kéwö ska' ta Abraham ki duas tso' cien eyök (100).

⁶ Eta Sara tō ibikeitsé: “Skëköl tō ye' jañawéka. Mik sulitane wa ijchenewa tō ye' de alàè eta taiè ie'pa jañumi ye' ta.

⁷ Kam ye' alà köka eta kë yi a iyénuk tō ye' dömi alàè. Erè i' ta ye' alà kéka Abraham a, ie' kënewatke eta.”

Agar ena Ismael uyéttsá bánet

⁸ Eta Abraham alà Isaac de bërie ta itsu'batsée e' kéwö tkö'wé Abraham tō taiè.

⁹ Eta Sara tō isué tō Abraham alà kune egiptowak kiè Agar e' ta kiè Ismael, e' tō Isaac wayueke sulué.

¹⁰ E' kueki Sara mía ichök Abraham a: “I kos tso' be' wa mè se' alà Isaac a, e' kë kawö ta' blatè se' kanè méso e' alà a. E' kueki iyuöshkar alàè.”

11 Ismael dör Abraham alà ñies e' kueki ì ché Sara tō e' tō ie' eriwé tajē.

12 Erē Skëköl tō iché ia: “Be' aleripa chökke e'pa dōraē Isaac wa. E' kueki kë be' tkinuk be' alà kibi êk ki ena imi ki. Ì kos ché Sara tō e' ú.

13 Be' alà kune a' kanè méso ta, ñies e' aleripa alōweraëyō tajē, ie' dör be' alà e' kueki.”

14 Eta bule es bla'mi ta Abraham tō Agar a chké mé. Ñies di' méitō ia iyiwak kkuölit yöule di' tsoie ese a. E' tiëka ie' tō sēraa itsi ki ta iyuéshkar ilà Ismael e' ta. Agar miā shkēmi éanas wé kë yi serku' ese ska' ká kiè Beerseba e' éka.

15 Mik idi' enewa, eta ilà tkésēritō kal dikia.

16 Ie' kë ki ilà kiane suè duökwa, e' kueki imiā e' tkésēr kukuie. Mik ie' e' tkésēr iski eta ilà iémi.

17 Ilà iuke e' ttsé Skëköl tō ta bet Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō Agar a ichaké ká jai a: “¿A Agar wēs be' de? Kë be' suanuk. Be' alà tkēr iuk e' ttsé Skëköl tō.

18 Be' yu be' alà yulök. Ikōka ulà a kë arwa. Ye' tō ie' aleripa alōweraë tajē.”

19 Eta Skëköl tō Agar a di' tum kkaché et. Ie' miā di' e' tsuk, iyiwak kkuölit a e' méitō Ismael a yè.

20 Skëköl tō Ismael kkō'né buaë. Ie' talane sené ká wé ki kë yi ku' kiè Parán ee. Ie' de sulēname buaë.

21 Ie' kibine ta imi tō iulabatséwa alaköl dör egiptowak ese ta.

Abraham ena Abimélec tō kawö mé ñi a

22 E' kéwō ska' ta blu' kiè Abimélec miā ttök Abraham ta. Ie' ñippökwakpa wōkir, kiè Ficol, e' mí ie' wapie. Eta Abimélec tō iché Abraham a:

—Sa' wa ijcher tō Skëköl be' kimeke tajē ì kos wekebō e' wa.

23 E' kueki be' ttè mú ye' a ié Skëköl wō wa tō be' kë tō ì sulu wamblepa ye' ki ñies ye' ala'r ki ena ye' aleripa kos e'pa ki. Be' ttè mú ye' a tō be' er bua' chōraë ye' a wēs ye' er buaë ché be' a es. Ñies be' ttè mú ye' a tō be' er buaë chōraë ká i' wé be' serke e' wakpa a.

* **21:31 Beerseba:** Hebreoie ká kiè e' wà kiane ché ttè mène ñi a e' di' tum biule ö Obeja kuktö e' di' tum biule.

24 Abraham tō iiuté:

—Tō. Es ye' ttè mé be' a.

25 Erē Abimélec wakpa tō di' tum biule yē'ttsa et Abraham wakpa ulà a. E' chaké Abraham tō ie' a.

26 Ie' tō iiuté:

—Erpa be' ye' tkiwéwa ttè e' wa. Kë bö ichōpa ye' a, e' ma kë ye' wa ijcher. Brör çyi tō e' wamblé be' ki?

27 Abraham tō baka ena obeja kakmé Abimélec a eta ie'pa bōl kawō mé ñi a.

28 E' ukuöki ta Abraham tō iobeja alakipa pupula e' dapa'wé dōka kuktö ek tsini.

29 Mik e' sué Abimélec tō eta ie' tō Abraham a ichaké:

—¿I kueki be' iyiwak kuktö dapa'wé ek tsini?

30 Abraham tō iiuté:

—Iyiwak kuktö, e' meke ye' tō be' a iwà kkachöie tō mokī ye' tō di' tum e' bi'.

31 Ie'pa bōl kawō mé ñi a ee e' kueki ká e' kinewa Beerseba.*

32 Ie'pa kawō mé ñi a, e' ukuöki ta Abimélec ena Ficol e'pa biteyal filisteowak ká a.

33 Eta Abraham tō kal kuá kiè tamarisco ese kuatké elka Beerseba. Ee ie' tō Jehovah dör Skëköl yöbié e' dalöie.

34 Ee ie' sené ká tajē filisteowak ká a.

22

Skëköl tō Abraham ma'wé ilà wa

1 E' ukuöki ta Skëköl tō Abraham ma'wé tō mokī ie' tō idalöieta'. Ie' chakéitō:

—A Abraham.

Abraham tō iiuté:

—¿I?

2 Eta Skëköl tō iché ia:

—Be' alà eköl è kiè Isaac e' dalër be' éna tajē, e' tsúmi Moria. Mik be' demi ee, eta ye' tō be' a kabata kkacheke, e' ki be' alà ttōwa ta iña'úwa ye' a ye' dalöioie.

3 Bule es bla'mi ta Abraham e' kéka ta burro payuéitō. Bö' jchéitō tsèmi.

Etā ie' míā wé Skéköl tō ie' a iyē' eē ilā ena ikanè mēsopa bōl e'pa tā.

⁴ E' böiki es tā Abraham tō ká yēne ie' a e' kī sué kamiē.

⁵ Etā ie' tō iché ikanè mēsopa a:

—Íe a' e' tsúat burro i' tā. Ye' ena ye' alà, sa' mīcho kabata jaì a Skéköl dalöiök, e' wa sa' dōne.

⁶ Etā Abraham wā bö' mí e' ppékaitō Isaac kuli' kī. Tabela ena bö'ka bö' batsoie e' mí Abraham wā. Etā imíyal ñita.

⁷ Etā Isaac tō iché iyē a:

—A, yēwō.

Abraham tō iiuté:

—A alà, ¿i kiane be' kī?

Isaac tō iché ia:

—A Yēwō, bö' tso' se' wā, ñies bö'ka, erē ¿wé obeja pupula ttekewā Skéköl a e'?

⁸ Iyē tō iiuté:

—A alà, Skéköl wák tō e' meraē se' a. Ie'pa mir ñita.

⁹ Mik ie'pa demi wé Skéköl tō iyē' Abraham a eē, etā Abraham tō ák kataté et ka'ie. E' ukuöki tā ibō' dapa'wéka ka' e' kī tā ilà klō'wéwaitō payuéwā mékaitō bö' bata kī.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tabela klō'wéwā ilà ttowā ña'wé Jehovah a. E' wōshā tā Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō Abraham chaké siwā' kī:

—¡A Abraham, a Abraham!

Ie' tō iiuté bet:

—¿Í?

¹² Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō iché ia:

—¡Be' alà kē shka'war, kē ittarwā! Be' wák alà eköl ěme e' kē kkēone be' wā ye' yöki. E' wa ye' wā ijcher tō mokī be' tō ye' dalöieta' taiē.

¹³ E' wōshā Abraham tō isué tō obeja wē'ñe e' malítséwā idulā a kal tsitsir chale a. Ie' tō iyiwak e' klō'wéwā jché ña'wéwā ilà skéie Jehovah dalöioie.

¹⁴ Ie' tō ká e' kiè méka i' es: “Í kiane se' kī e' mera Jehovah tō.” E' kueki i'ñe tā se' tō ichekeia: “Í kiane se' kī, e' merdaē se' a Jehovah kébata a.”

¹⁵⁻¹⁶ Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tō Abraham skà kié ká jaì a tā ichéitō ia:

—Jehová tō iché: ‘Buaē be' tō ye' dalöieke, be' alà eköl ě, e' méttšabō ye' a.

¹⁷ E' kueki ye' er buaē chōraē be' a taiē. Be' aleripa alōweraēyō taiē wes bēkwō tso' taiē ká jaì a es, wes ttsa'wō tso' taiē dayē kkōmik es. Ñies ie'pa e' alōrakā ibolökpa kī kekraē.

¹⁸ Be' tō ye' ttō dalöié, e' kueki be' aleripa batamik ye' er buaē chōraē ká ulitane wakpa a.'

¹⁹ Etā Abraham biteane wé ikanè mēsopa atéat eē tā imíyal seraa ñita dōmine Beerseba wé ie' serke eē.

Nahor ala'r

²⁰⁻²³ E' ukuöki tā biyö debitū Abraham kī tō ie' ěl kiè Nahor, e' alaköl kiè Milcá, e' ala'r de pāköl (8). E' alà ko'k kiè Uz. Imalepa kiè dör Buz, Quemuel, e' dör Aram yē, Quésed, Hazó, Pildás, Idlaf ena Betuel e' dör Rebeca yē.

²⁴ Nahor alaköl skà tso' kiè Reumá, e' tā ie' ala'r kēka tkēl. E'pa kiè dör Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

23

Sara blēnewā

¹ Mik Sara kī duas tso' cien eyök kī dabom böyök kī kul (127),

² etā ie' blēnewā ká kiè Quiriat-arbá ate Canaán eē. Ñies ká e' kiè Hebrón. Abraham schōne e' ieitséitō siarē.

³ Ie' tkēr idētō nu o'mik e' e' kēka tā imía ttök hititawakpa tā, tā ichéitō ie'pa a:

⁴ —Erē ye' dör ká kua'kī wak serke a' shuā e' ě, erē ká wataú ña pōie ye' dētō blowā.

⁵ Ie'pa tō iiuté:

⁶ —A kēkēpa, be' we'ikē sa' tō, sa' ttō ttsó. Sa' a tā be' dör kēkēpa taiē e' serke sa' shuā. E' kueki be' dētō nu blō sa' pō bua'ie ese a. Sa' ulitane kē tō ichepa be' a tō kē iblar sa' pō a.

⁷ Ie' e' duéka ie'pa wörki tā ie' e' tkéwā kuchē kī ie'pa dalöiök

⁸ tā ichéitō ie'pa a:

—Mokī a' kī ikiane tō ye' dētō nu blēwayō íe a' ká a, e' tā wēm kiè Efrón dör Sóhar alà, e' a ichō

⁹ tō ákuk tso' ie' ká kkō a kiè Macpelá e' wataúttsa ye' a ye' yamipa pöie. Ye' tō ipatuèmi ie' a kos ituè ekkē. Es ákuk e' ate ye' ulà a a' shua.

¹⁰ Eta Efrón dör hititawak e' tkērñak ie'pa shua, e' tō Abraham iuté darëre as iyamipa ena kos daparke ká e' wékkō a e'pa tō ittō ttsō. Ie' tō iché Abraham a:

¹¹ —A kēkēpa, kē ye' tō ákuk watuepa be' a. Ká e' ñies ákuk tso' ia, e' kakmekeyō be' a ě. Ye' yamipa kos tso' ie e'pa tō ye' ttō ttsé tō ká e' kakméyō be' a. Be' dēütō nu blō eē.

¹² Erë Abraham e' tkéwane kuchē ki ká e' wakpa wörki

¹³ ta ichéitō ie' a sulitane wörki:
—Ye' ttō ttsō. Be' pablèyō tō ká e' ské klō'ú ye' ulà a. E' ukuōki ye' dēütō nu blekewayō.

¹⁴ Ie' tō iüté:

¹⁵ —A kēkēpa, ye' ttō ttsō. Ká e' ské dör inuköl wömulē dōka cien tkēyök (400), erë inuköl ekkē ě, kē e' ki se' tkinuk. Be' dēütō nu blō eē.

¹⁶ Eta kos ie' tō ká ské ché imalepa wörki e' mēne buaë Abraham a, ekkē patuéttsaitō.*

¹⁷⁻¹⁸ Es Efrón ká tso' Macpelá ate Mamré diwō tskirke e' ěka e' de Abraham ulà a iákuk ta ena kal tso' kos iki e' ta. Hititawak ena sulitane dami ká e' wékkō a e'pa kos dör ká tōne e' ttekōlpa.

¹⁹ E' ukuōki ta, Abraham tō idēütō nu bléwa ákuk tuéitō Macpelá eē. Ká e' ate Mamré ate Canaán e' o'mik tsinet (Mamré kiè ñies Hebrón).

²⁰ Ká e' watuéttsa ie' a hititawak tō. Es ká e' ena ákuk e' de Abraham ulà a iyamipa pöie.

24

Abraham tō alaköl yulök patké Isaac a

¹ Abraham dewa kēkēpalaie. Ie' a Jehovah er buaë ché iyi ulitane wa.

² Ká et ta ie' tō ikanè méso kibi kié. E' dör ie' iyi kos e' kuēblu. Ie' tō iché ia:

—Be' ulà múwa ye' tu' dikia iwá kkachoie tō mokī i kiekeyō be' a e' waweraëbö.

³ Jehovah dör ká jai ena ká i' e' Kēköl e' wörki be' ttē mú ye' a mokie tō ye' alà kē kar senukwa Canaán ie se' serke e' alékōlpa ta.

⁴ Be' yú ká wé ye' manét eē, eta eē alaköl yulō eköl ye' yamipa shua senukwa ye' alà ta.

⁵ Ie' tō iüté:

—Dö' alaköl kē bitu ye' ta, e' ta ¿wes ye' iwēmi? ¿Buaë idir be' a tō be' alà mi' ye' wa dö wé be' manét eē?

⁶ Ie' iüté:

—Au, kē ye' alà tsarmi eē!

⁷ Jehovah dör ká jai Kēköl, e' tō ye' yé'ttsa ye' yé u a ena ye' yamipa ká a. Ie' tō ittē me' ye' a tō ká i' meraëitō ye' aleripa a. Ie' tō ibiyöchökwak patkeraë be' kimuk alaköl tsukbitu ye' yàkie.

⁸ Alaköl kē shkak be' ta, e' ta kē be' tkinuk. Kē be' kane iska yulök. Erë kē ye' alà tsarmi eē.

⁹ Eta ikanè méso ulà méwa ie' tu' dikia ta ittē mé ia tō iweraë wes iuk patkéitō es.

¹⁰ E' ukuōki ta ie' tō iwökir iyi kos bua'buwa, ese shtë tsēmi kakmè. Ekkē kos payuëitō iyiwak kiè kameio e' ki dōka dabop. Eta ie' mia iyiwak wēttsē tkörö Nahor ate Mesopotamia eē.

¹¹ Mik ie' demi tsinet Nahor, eta ká tuirketke. Diwō ekkē ta ká e' alékōlpa mi'ke di' tsuk. E' wōsha ta ie' de di' tum biule e' kkōmik ta ikameio kēitō e' tulökser enuk eē.

¹² Eta ie' tō iché Skēköl a: “A Jehovah, be' dör ye' wökir Abraham e' Kēköl. Ye' kimú i'ñe ñies er buaë chō ye' wökir a.

¹³ Ie di' tum biule o'mik ye' e' tsukeat bērbēr ě ká i' busipa tso' di' tsuk e' dalewa.

¹⁴ Kawō mú ña tō wēne ěk a ye' iché: ‘Be' kakō' ówa ye' a di' kakmú yè', as e' tō ye' iütō: ‘Be' di' yō ñies be' kameio a ikakmekeyō.’ Es ye' ena iane tō e' ěk shushtë be' tō Isaac a alakölie. Es

* **23:16** Es ie'pa wöblar iyi watauk ñi a. Erë Efrón tō iché tō ká e' kakméitō Abraham a erë e' kē yēne. Ñies e' ane Abraham ena, e' kuēki ie' tō Efrón patuë bēre kos Efrón ie' a iché ekkē.

ye' wə ijchermi tō be' er bua' ché ye' wōkir a."

¹⁵ Etə kam ì chekeitō e' or, etə ie' isué alakōl datse ekōl kakō' bune kuli' kī dī' tsoie. E' dōr Rebeca, ie' dōr wēm kiè Betuel e' alà busi. Betuel mī dōr Milcá ena iyé dōr Nahor. Nahor dōr Abraham èl.

¹⁶ Rebeca dōr busi buaala kam iser wēm ta. Ie' mīa dōttsa di' tum biule e' a ikakō' wà iök.

¹⁷ Mik imítke etə Abraham kanè méso tunemi itōkī tā iché ia:

—Be' we'ikèyō, di' dami be' wə e' kakmú ña yè.

¹⁸ Ie' tō iiüté,

—A kékēpa, be' di' yō.

E' bet ie' kakō' éwa klō'wéwə ulà a tā di' méitō ia yè.

¹⁹ Mik ie' di'yé one tā Rebeca tō iché ia:

—Ye' mí di' tsuk ñies mè be' kameio a.

²⁰ Bet ikakō' wà ka'wéitō wé yiwak di'yōke e' a tā imí di' kī tsuk yiwak a. Es iwéitō kameio ulitane a.

²¹ E' dalewa Abraham kanè méso tso' isauk bère, wà dōr tō ie' kī ikiane jchenowə yésyèsè tō Jehová tō ie' kimé ì dalèrmik ie' shkō e' wa as idōttsa buaè ö au.

²² Mik kameio di'yé one, etə ie' tō ula'tsio sù es dōr gramo teröl ese tkéwə busi yik a. Ñies ulaio méitō böt, e' es dōr cien gramos tsata.

²³ Etə ie' tō iché ia:

—Be' we'ikèyō, ichö ña ¿Yi alà busi be' dōr? ¿Ye' chōmi i'ñe nañewe be' yé u a kapōkrō ye' kanè mésopa tā?

²⁴ Ie' iiüté:

—Ye' dōr Betuel alà busi, e' dōr Milcá ena Nahor alà wēm.

²⁵ Sa' u a a' chōmi. Ñies a' kameio a chké tso'.

²⁶ Etə Abraham kanè méso e' tkéwə kuchè kī Jehová dalöiök

²⁷ tā ichéitō: “Jehová dōr ye' wōkir Abraham e' Kéköl. E' kikōkka ye' tso'. Kékraë ie' tō ye' wōkir Abraham kimeke buaë. Kékraë ie' er buaë chōke ye' wōkir a. Ie' wə ye' debitu buaë ñala kī dö íe ye' wōkir yamipa u a. E' kueki ikikèkayö.”

²⁸ Rebeca tunemi shkalalaë imi u a ì kos tka ie' tā e' pakök.

²⁹⁻³⁰ Ie' akè kiè Labán, e' tō ula'tsio sué ena ulaio sué ikutà ulà a. Ñies ì ché Abraham kanè méso tō e' tté ttséitō. E' kueki ie' bitea ñaletsuk di' tum biule a. Ie' de Abraham kanè méso ska' e' tso'ia ikameio tā di' tum biule ska'.

³¹ Etə Labán tō iché ia:

—Jehová tso' be' ta buaë. ¿Mishka ye' ska! ¿Wes be' e' tsukeat u'rki? Ye' u kanewétke be' a ñies kameio a.

³² Es Abraham kanè méso bitea ie' tā. Ee' ie' tō dalì tso' kameio kī e' éwa tā itiéitō. E' ukuōki tā ie' wə di' debitu Abraham kanè méso a ena iwapiepa a klō skuoie.

³³ Mik ie'pa tō itié, etə Abraham kanè méso tō iché:

—Kè ye' chkōpa kam ye' tō iök ye' debitu e' wà pakō a' a etə.

Labán tō iiüté:

—E'ma ichö. ¿Ì dōr iwà?

³⁴ Ie' tō iché:

—Ye' dōr Abraham kanè méso.

³⁵ Jehová tō ikimé tajë. Ie' tō iblu'wé tajë. Obeja, baka, orochka, inukölchka, kanè mésopa wēpa ena alakōlpa, kameio ena burro, e' kos méitō ia tajë.

³⁶ Ñies ilaköl Sara e' tō alà mé ia eköl wák wēm ikēnewatke etə. Ì kos tso' ye' wōkir wə e' méitō ilà a.

³⁷ Ie' tō ye' ké tté muk ie' a. Ye' a ichéitō: ‘Ye' alà kè kar senukwə Canaán wé ye' serke e' alékōlpa tā.

³⁸ Be' yú wé ye' yēpa tso' ee' tā alaköl yulö eköl ye' yàkie ye' ditséwō shua.'

³⁹ Ye' tō iiüté: ‘A ye' wōkir Abraham, ¿dö' alaköl kè bitu ye' tā?’

⁴⁰ Ie' tō ye' iüté: ‘Kékraë ye' serke buaë Jehová wöa, e' kueki ie' tō ibiyöchökwak patkeraë be' tā as be' kawö tkö buaë ñala kī, ñies as alaköl kübö ye' yàkie ye' yamipa ye' yé wa e'pa shua.

⁴¹ Eré ye' yamipa kè éna ilà busi patkak be' tā, e' tā kè be' tkinuk. Kè ì tté tā'ia be' kī.'

⁴²⁻⁴⁴ “E' kueki ye' debitu i'ñe di' tum biule ska'. Ee' ye' tō ikié Jehová dōr ye' wōkir Abraham e' Kéköl e' a: ‘tō moki

be' ye' kimeke alaköl yulök ye' wökir Abraham yàkie, e' ta as e' bitu ye' ska' ie' di' tum biule ska'. Mik ye' tö ie' a di' kak kié, eta as imütö ye' a ena ichöitö: Ñies ye' tö be' kameio a ikakmeke. Es ye' isuëmi tö alaköl e' shushtë be' tö ye' wökir yàkie.

⁴⁵ Mik e' chekeyö e' erketke, eta ye' isuë tö Rebeca datse ikakö' bune ikuli' ki.

⁴⁶ Mik ie' di' yinetke eta ye' tö ie' a iché: 'Be' we'ikèyö, di' dami be' wa e' kakmú ña yè.' E' bet ikakö' éwaitö ta ichéitö: 'Be' di' yö. Ñies imekeyö be' kameio a.' Ie' ye' a di' mé ñies ye' kameio a.

⁴⁷ E' ukuöki ta ye' tö ie' a ichaké: '¿Yi alà busi be' dör?' Ie' iiuté: 'Ye' dör Betuel alà busi e' dör Nahor ena Milcá alà.' Eta ula'tsio sù e' tkéwayö iyik a ena ulaio tkéwayö böt iulà a.

⁴⁸ E' ukuöki ta ye' e' tkéwa kuchè ki ta Jehovah dalöiéyö. Ie' dör ye' wökir Abraham e' Kéköl e' kikékayö. Ie' wa ye' debitu buaë yësyësë busi shukititö ye' wökir yamipa shua ilà a e' ska'.

⁴⁹ Es ¿a' er buaë chöke ye' wökir a? ¿A' e' chöke ikimuk er bua' wa? Ichö ña i' ta yësyësë ima a' tö ichè, es ye' éna iarmi tö i wëmiyö."

⁵⁰ Eta Labán ena Betuel e'pa tö iiuté:

—E'ma i' kos debitu Jehovah ttö wa. E' kueki kë wes sa' a i onuk. Kë sa' a i yënu yës.

⁵¹ I' Rebeca. Itsúmi be' wökir a senukwa ilà ta wes Jehovah ki ikiane es.

⁵² Mik Abraham kanè méso tö ttè e' ttsé, eta ie' e' tkéwa kuchè ki iwötsa méwa íyök ki Jehovah dalöiök.

⁵³ E' ukuöki ta ie' tö iyi yöule orochka wa ena inukölchka wa ñies datsi' bua' bua e' taië yélur méitö Rebeca a. Ñies ie' tö ikakmé Rebeca akè a ena imi a.

⁵⁴ E' ukuöki ta ie' ena iwapiepa chké di'yé ta ikapere ee. Bule es ta it'i' nerak ta Abraham kanè méso tö iché:

—Ye' miáne ye' wökir ska'.

⁵⁵ Erë Rebeca akè ena imi e'pa tö iché ia:

—Rebeca kë tsarmi bet. Kawö mú ie' a as ie' e' tsuat sa' ta ká dabop, e' wa wë' be' wa imi'mi.

⁵⁶ Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Kë ye' wöklö'ukia a' tö. Jehovah tö ye' kimé as i kos dötsa buaë ye' a. E' kueki ye' ömi ye' wökir u a.

⁵⁷ Ie'pa tö iiuté:

—Sa' mí Rebeca kiök chakè ¿ima ichëmiitö?

⁵⁸ Eta Rebeca kiérakitö ta ichakérakitö ia:

—A Rebeca ¿be' shkak wëm i' ta?

Ie' tö iiuté:

—Tö.

⁵⁹ Es ie'pa tö Rebeca ena alaköl tso' ie' kkö'nuk kekraë e'pa a kawö mé as imi'rak. Ñies Abraham kanè méso ena iwapiepa kos e'pa a kawö mérakitö as imi'rak.

⁶⁰ Ie'pa mitke ta Rebeca yamipa er buaë ché ie' a ttè i' wa:

“A sa' yami,

As be' alör taië shuteë.

As be' aleripa e' alöka ibolökpa kos ki.”

⁶¹ Eta Rebeca ena ikanè méso pa e' tuléka ie'pa kameio ki ta imiyal Abraham kanè méso itöki.

⁶² E' kéwö ska' ta Isaac serke Négueb wé di' tum biule tso' kié “Skéköl tso' e' tö ye' sueke” ee, e' dene iyé ska'.

⁶³ Tsáli ta Isaac e' yéttsa shkök kabikeitsörami. E' wösha ta ie' isuë tö kameio datse tseë.

⁶⁴ E' wösha Rebeca tö ie' suë ñies ta ie' e' éwa kameio ki.

⁶⁵ Rebeca tö ichaké Abraham kanè méso a:

—¿Wëm doa wì se' kke, e' dör yi?

Ie' iiuté:

—E' dör ye' wökir Isaac.

Eta Rebeca wö pabakéwa datsi'tak wa.

⁶⁶ Abraham kanè méso tö i kos tka ie' ta e' paké Isaac a.

⁶⁷ E' ukuöki ta Rebeca mítser Isaac wa imi Sara blënewa e' u a. Es Isaac senéwa ie' ta. Isaac éna Rebeca dalër taië, es ie' er pabléne imi blënewa e' kueki.

25

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

¹ Abraham alaköl ské tséwá kiè Queturá.

² Ie' ala'r kéka Abraham ta wépa doka teröl. E'pa kiè dör Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ena Súah.

³ Jocsán dör Sebá ena Dedán, e'pa yé. Dedán aleripa e' ditséwö doka mañal kiè asurwak, letuswak ena leumwak.

⁴ Madián ala'r wépa kiè Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena Eldaá. E'pa kos dör Queturá aleripa.

⁵⁻⁶ I kos tso' Abraham wa e' ate Isaac ulà a. Erè kam Abraham duöwa, e' yöki ie' tö iyi kakmé ilakölpa malepa ala'r a. Ie'pa patkémiitö senuk ká bánet ate diwö tskirke e' éka kamié as ké iku'rak Isaac ska' tsinet.

Abraham blénewa

⁷ Abraham sene' duas cien eyök kí dabom kulyök kí skel (175) seraa

⁸ eta iblénewa buaé ikénewatke ké weine siaré. Es ie' michoé idéütöpa itöki.

⁹⁻¹⁰ Ila'r Isaac ena Ismael e'pa tö inú blé ilaköl Sara pö e' o'mik ákuk kiè Macpelá ee. Ákuk e' ate Mamré diwö tskirke e' wa. Ká e' bak hititawak kiè Efrón dör Sóhar alà e' ulà a. Ká e' wato'ttsa hititawak tö Abraham a.

¹¹ Abraham blénewa, e' ukuökí ta Skéköl er buaé ché Isaac a. Ie' e' tséat senuk tsinet di' tum biule kiè "Skéköl tso', e' ye' sueke" ee.

Ismael ala'r

¹² Ismael dör Abraham alà Agar ta. Agar dör Abraham alaköl Sara, e' kanè méso e' dör egiptowak. Ikké dör Ismael ala'r e'pa kiè

¹³ wes ikunerak es: Nebaiot, e' dör ilà tsá. E' itöki Quedar, Adbeel, Mibsam,

¹⁴ Mismá, Dumá, Masá,

¹⁵ Hadar, Temá, Jetur, Nafis ena ibata kiè Quedmá.

¹⁶ E'pa kos dör Ismael ala'r doka dabom eyök kí bül (12). Ie'pa ká kiérak

iwákpa kiè wa. Ie'pa kos dör iwakpa ká wókirpa.

¹⁷ Ismael kí duas de cien eyök kí dabom mañayök kí kul (137) ta iblénewa. Es ie' michoé idéütöpa itöki.

¹⁸ Ie' aleripa mía senuk Havilá ena Sur e' shusha. Ká e' ate Egipto wöshaé Asiria ñalé kke. Ie'pa serke ee bánet Abraham aleripa malepa yöki.

Jacob ena Esaú kune

¹⁹ Ttè i' dör Isaac dör Abraham alà, e' pakè.

²⁰ Isaac kí duas de dabom tkéyök (40) ta isenéwa Rebeca ta. Rebeca dör Betuel e' alà busi ena Labán kutà. Ie'pa dör arameowak serke ká kiè Padán-aram ee.

²¹ Rebeca ké dö alàè. E' kueki Isaac tö Jehovah a ikié as Rebeca dö alàè. Jehovah tö ittö ttsé ta Rebeca duneka e' wakpa dör klö.

²² Erè klöpa ñippöke taié ie' shua. E' kueki ie' ibikeitsé: "Ye' weirke i' es, e'ma jioök ye' sermiiá?" E' kueki ie' mía iwà chakök Jehovah a.

²³ E' tö ie' a iché:

"Be' shua ala'r tso' bül.

Mik ie'pa de kéchke, eta ikibi ék döraé itsirla kanè mésoie.

Ie'pa aleripa döraé ká böt ñi bolökpa ese wakpa.

Itsirla aleripa döraé diché kibiie ikibi aleripa tsata.

E' kueki ie'pa ñippémitke kam ikur e' yöki."

²⁴ Rebeca kéwö de, eta klöpa kune wépa.

²⁵ Ikewe ék kune e' tsá dör mash-mash ipakö shamamaé. Ie' kiè mékaitö Esaú.*

²⁶ Alà tsá kune e' klöulewa iël tsirla wa iklö kaniñak a iulà et wa. E' kueki ikié mékaitö Jacob.† Mik Rebeca klöpa kune eta Isaac kí duas tso' dabom teryök (60).

Iyè wa ì tso' mekeat Esaú a e' kéwö watuéttsaitö

* **25:25 Esaú:** Esaú kiè ñies Seír. Hebreoie Seír wà kiane ché pakö. Génesis 36.8 saú. † **25:26 Jacob:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché s'klö kaniñak.

27 Klöpa kibinetke. Esaú dör yëria poë. Ie' wöbatsö sulu yëble wa. Erë iël Jacob, e' kë dör es. Ie' serke bërë. Ie' wöbatsö senuk u a ë.

28 Iyiwak kañiru tteke Esaú tö e' chkà wa Isaac wöbatsö suluë. E' kueki Isaac ki Esaú kiar kibiie Jacob tsata. Erë Rebeca ki Jacob kiar kibiie Esaú tsata.

29 Ká et ta Jacob tso' ulök. E' dalewa Esaú debitu shtrinewa taië datse kañika.

30 Ie' iché Jacob a:

—Be' we'ikèyö, ì alé be' tö mat se kakmú ye' a ñè. Sulu ye' dué bli wa. E' kueki Esaú kiè Edom‡ ñies.

31 Jacob tö iüté:

—Keweie ì mekeat se' yë tö be' a be' dör ilà kibi e' kueki, e' kéwö múttsa ye' a chkö i' skéie.

32 Esaú tö iché:

—Ye' tteke bli tö dö' e' tö ye' ttèwa, e' ta ì mekeat se' yë tö ye' a çie bua' e' dör ye' a?

33 Jacob tö ikí ché ia:

—I' ta be' ttè mú ye' a tö moki be' tö ye' a imeke.

Eta Esaú tö ittè mé Jacob a yësyësë Skëköl wöa. Es ì mekeat iyë tö ie' a, e' kéwö méttsaitö Jacob a.

34 Jacob tö chkö mé ia pan ta. Mik Esaú chké one di' yé one, ta ie' e' kéka ta imía. Ie' dör ilà kibi e' ulà a íyi bua' kéwö tso', e' kë ki ie' tkine yës.

26

Isaac mía Guerar

1 E' kéwö ska' ta ketba ane taië ká e' kos ki wes ibak Abraham kéwö ska' ta es. E' kueki Isaac mía Guerar wé filisteowak blú serke kiè Abimélec ee.

2 Ee Jehovah e' kkaché ie' a ta ichéitö ia: “Kë be' minuk Egipto. Be' e' tsúat wé ye' be' a iché ee.

3 Be' senúia ká i' ki. Ye' tso' be' ta. Ye' er buaë chöraë be' a. Ká i' kos meraëyö be' a ñies be' aleripa a. Es ye' ttè muke be' a wes kewe ime'yö be' yë Abraham a es.

4 Be' aleripa alöweraëyö taië wes bëkwö tso' taië es. Ká i' kos merayo

be' aleripa a. Ñies ie'pa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.

5 Abraham tö ye' ttè kos e' iüté' buaë. Ttè mé ye' tö ie' a e' kos blé' buaë ie' tö e' kueki ye' tö ttè buaë e' meke be' a ñies.”

6 Isaac e' tséat senuk Guerar.

7 Ká e' wakpa tö Isaac a ichaké: “çRebeca dör be' yaie?” Erë ie' suane ichök: “Ie' dör ye' alaköl.” E' kueki ie' iché: “Ie' dör ye' kutà.” Ie' tö ibikeitsé tö ká e' wëpa tö ie' ttèwami ilaköl buaala kueki.

8 Isaac ki ká de taië ee. Ká et ta, ká e' blú kiè Abimélec, e' tö isuë ukkö tsitsir a tö Isaac tso' ilaköl Rebeca peñuk.

9 Bet itsuk patkemiitö ta ichéitö ia:

—çMoki tö alaköl se' dör be' alaköl? çI' kueki be' tö iyë' kuaë tö ie' dör be' kutà?

Isaac tö iüté:

—Ye' ibikeitsé tö isalema a' ye' ttèwami ie' kueki.

10 Erë Abimélec tö iché ia:

—çI' kueki i' wamblébö sa' ta? Tsir eta wëm wele senéwa ie' ta, e' ta iekkë ta be' tö sa' ké ì sulu wamblök Skëköl wöa.

11 Abimélec tö iché sulitane a:

—A' isie tö Isaac tsiriwé ö ilaköl tsiriwé, e' ta e' tterawa.

12 Dwas e' wa Isaac tö dali kuatké, wà wöne buaë, Jehovah er buaë ché ie' a e' kueki.

13 Ie' de íyi blú taië. Taië íyi tso' ie' wa.

14 Ie' wa obeja ena baka tso' taië. Ñies kanè mésopa tso' taië ie' wa. E' kueki filisteowak er ttsë'r suluë ie' ki.

15 E' kueki ie'pa tö di' tum bi' iyë Abraham e' kanè mésopa tö, e' kos wötéwa íyök wa.

16 Bata ekkë ta Abimélec tö iché Isaac a:

—Be' yöne íyi blu' taië sa' tsata, e' kueki çbe' yúshka!

17 Eta Isaac mía senuk Guerar kakkue ki.

18 Ee di' tum bi' iyë tö, e' wöté'wa filisteowak tö iyë blénewa ukuöki ta, e' kos biéneitö ta ikiè mékaitö wes iyë tö ime'ka es.

‡ 25:30 *Edom*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè mat.

19 Ká et ta ie' kanè mésopa tso' di' tum biök ká e' ki, eta ie'pa tö di' tum a di' tuökeka taië ese kué et.

20 Erë ká e' obeja kkö'nukwakpa debitu ñippök Isaac obeja kkö'nukwakpa ta. Ie'pa tö iché tö di' tum e' dör ie'pa icha. E' kueki Isaac tö di' tum biule e' kiè méka “Ñippök.”

21 E' ukuöki ta Isaac kanè mésopa di' tum skà bié et, e' ki iskà ñippérak. E' kueki di' tum biule e' kiè mékaitö “Se' ñi bolök.”

22 Ie' mía kamië ká e' ki, ee di' tum skà biéitö et. E' kë ká iñi bunerak. Ie' iché: “Iñe ta Jehová tö ká bua' mé se' a wè' ta se' serdaë buaë.” E' kueki ká e' kiè mékaitö “Ká tso' taië se' a.”

23 E' ukuöki ta ie' mía Beerseba.

24 E' nañewe Jehová de ie' ska' ta ichéitö ia:

“Ye' dör be' yé Abraham e' Këköl.
Ye' tso' be' ta, e' kueki kë be' suanuk.
Abraham dör ye' kanè méso e'
dalërmik ye' er buaë chöraë be'
a,
ñies be' aleripa alöweraëyö taië.”

25 Eë Isaac tö ák kataté et ka'ie iyiwak jchoie Jehová dalöioie. Eë ie' sené ta ikanè mésopa tö di' tum bié et ee.

Isaac ena Abimélec kawö mé ñi a

26 Ká et ta, Abimélec datse Guerar debitu ttök Isaac ta. Iyamipa debitu böi ie' ta. Eköl kiè Ahuzat. Iëköl kiè Ficol. E' dör Abimélec ñippökwakpa wökir.

27 Isaac tö iché ia:

—A' éna ye' ar suluë. A' ye' yö'shkar a' ká ki. Eta ziók a' do ye' ska'?

28 Ie'pa tö iüté:

—Sa' isuë tö Jehová tso' be' ta. E' kueki sa' bitea be' a ichök tö kawö müwasö ñita.

29 Sa' kë wa be' tsirioule i wa. Këkraë sa' tö be' kimé. Mik be' manetwa, eta sa' kë wa i tté ku' a' ki. Iñe ta iwënewa tö be' a Jehová er buaë chöke taië. E' kueki be' tté mú sa' a tö be' kë tö i sulu wamblepa sa' ki.

30 Eta Isaac tö kawö buaë tkö'wé ie'pa ta, chkö wa di'yè wa.

31 Bule es bla'mi ta ie'pa tö ikawö mé ñi a tö kë ñippöiarak. E' ukuöki ta ie'pa e' chéat ñi a er bua' wa.

32 E' diwö shà ta Isaac kanè mésopa tso' di' biök, e'pa wa ibiyö de tö sa' di' kué.

33 Ie' tö di' e' kiè méka Sebá.* E' kueki iñe ta ká e' kiëia Beerseba.

34 Mik Esaú ki duas de dabom tkëyök (40), eta ie' senéwa alakölpa böi ta. Eköl kiè Judit e' yé kiè Beerí, e' dör hititawak. Iëköl kiè Basemat e' yé kiè Elón, e' dör hititawak ñies.

35 Alakölpa böi e'pa tö Isaac ena Rebeca eriawëka tsiriwëka taië.

27

Isaac er buaë ché Jacob ena Esaú a

1 Isaac dewa këkëpalatke. Ie' kë wöbla wawëria. Ká et ta ilà kibi Esaú e' kiéitö ta ichéitö ia:

—A alà!

Esaú tö iüté:

—A yéwö, zì?

2 Eta Isaac iché ia:

—Be' tö isuë tö ye' kënewatke dö' wekké alè ta ye' duöwa.

3 E' kueki ye' ki ikiane tö be' kuaböt klö'ú ta be' yú ye' a yëblök.

4 Eta iwakaneú ña buaë wes ye' wöbatsö iwa es, ta itsúbitu ña katè. E' wa ye' er buaë chöke be' a kam ye' duöwa e' yöki.

5 Erë Isaac ttöke Esaú ta e' ttsé Rebeca tö. E' kueki mik Esaú mía yëblök kañika

6 eta bet ie' tö iché Jacob a:

—A alà, ye' ttö ttsö. Ye' tö be' yé ttsé ttök be' ël Esaú ta, ta iché ia:

7 “Be' yú yëblök, e' wakaneú ña buaë ta itsúbitu ña katè. E' ukuöki ta ye' tö be' a iyi kos bua' e' kéwö mekeyö be' a Jehová wörki kam ye' duöwa e' yöki.”

8 E' kueki ye' ttö ttsö buaë.

9 Be' yú chibo pupula bua' bua' ese tsúbitu ña böto ta ikanewëkeyö buaë wes be' yé wöbatsö iwa es.

10 E' ukuöki ta be' tö chkö tsúmi be' yé a as iñuitö. Es iyi kos e' kéwö atmi be' a be' ël skéie.

11 Erë Jacob tö iché imi a:

* 26:33 Sebá: Hebreoie di' biule kiè e' wà kiane ché ttè mène ñi a.

—Ye' èl pa shamamaë. Ye' kë dör es.
 12 Ye' yě tö ye' kèmi, e' ta ittšewami tö ye' idir, eta ie' ichèmi tö ye' tso' ie' dalöšewkwa. Ie' kë er buaë chepa ye' a. E' skéie ie' er sulu chöraë ye' ki.
 13 Erë imì tö iiüté:
 —A alà, as ie' er sulu chö ye' ki. Ye' ttö iütö. Be' yú chibola chéyo be' a e' tsuk.
 14 Eta Jacob mía chibola tsuk e' deb-itu iwa imì a. E' kanewé imì tö buaë wes Isaac wöbatsö iwa es.
 15 Ilà kibi Esaú datsi' tso' blëule u a e' bua'buaya yéttša iékaitö ilà tsirla ki.
 16 E' ukuöki ta chibola kkuölit wa Jacob ulà ena ikuli' patréwaitö.
 17 Chkö bua' ena pan yuétkeitö, e' méitö Jacob a tsèmi iyé a.
 18 Jacob dewa iyé ska' ta ichéitö ia:
 —A yéwö.
 Isaac tö iiüté:
 —A alà, ¿be' dör ye' alà wéne ék?
 19 Ie' iiüté:
 —Ye' dör Esaú, be' alà kibi ék. Ì chébö ña, e' kanewétkeyö. Be' e' tköser iyiwak ttéyo e' katök. E' ukuöki ta be' iyi buaë e' kéwö mekebö ye' a, e' mú ye' a.
 20 Erë Isaac tö ichaké ia:
 —A alà, ¿wes be' ulà de iyiwak e' ska' bet?
 Ie' iiüté:
 —Jehová dör be' Këköl e' tö ye' kímé e' wa ikuéwayö bet.
 21 Isaac tö iché ia:
 —Be' e' sköwa ye' o'mik pattšeyö tö mokie be' dör ye' alà Esaú.
 22 Ie' e' skéwa iyé o'mik as ipattšöitö. Isaac tö iché:
 —Be' ttö e' dör Jacob ttö. Erë be' ulà e' dör Esaú ulà.
 23 Jacob ulà kö shamamaë wes iël kibi ulà es, e' kuëki Isaac kë éna iane buaë tö e' dör Jacob. Mik ie' er buaë chöketke ilà a,
 24 eta iskà chakéneitö:
 —¿Moki be' dör ye' alà Esaú?
 Ie' iiüté:
 —Tö, ye' dör Esaú.
 25 Iyé tö iché ia:
 —A alà, iyiwak ttébö kanewébö e' mú ña katè as ye' er buaë chö be' a.

Ie' tö iyé tié ñies vino mé ia yè. Isaac chké, vino yé.
 26 E' ukuöki ta ichéitö ia:
 —A alà, be' e' sköwa ye' o'mik ye' wöalattšö.
 27 Mik Jacob e' skéwa iyé wöalattšök, eta iyé tö idatsi' alattšé ta ier buaë ché ilà a ttè ikké wa:
 “Tö, ipaalar wes ye' alà paalar es. Ie' paalar buaë wes kañika kkö'nè Jehová tö e' alar è.
 28 As Skëköl tö be' a mò wöli mè kekraë be' dalikua ki.
 As ie' tö be' dalikua kos e' wöü buaë as be' wa trigowö ta' taië ena vino ta' taië.
 29 Ká kua'ki wakpa taië as e' dö be' kanè mésopaie.
 As ie' pa e' tulöwarak kuchë ki be' wörki be' dalöiök.
 As be' mú dö be' èlpa wökirie.
 As ie' pa e' tulöwa kuchë ki be' wörki be' dalöiök.
 Wépa er sulu ché be' ki, esepa ki Skëköl er sulu ské chöraë.
 Ñies wépa er buaë ché be' a, esepa a Skëköl er buaë ské chöraë.”
 30 Isaac er buaë chétke Jacob a ta Jacob míatke. E' bet ta Esaú tso' yëblök e' dene.
 31 Ñies ie' tö chké alé buaë, e' mí iwa iyé a ta ichéitö ia:
 —A yéwö, dúla ttéyo e' alí katö. E' ukuöki ta be' er buaë chöke ye' a e' chö ña.
 32 Isaac tö ichaké:
 —¿Yi dör be'?
 Ilà tö iiüté:
 —Ye' dör Esaú be' alà kibi.
 33 Isaac tkinewa painéka taië ta ichéitö:
 —E'ma ¿yi dare yëblök, e' wa chké debitu ña? E' katéwayö seraä kam be' dö e' yöki. E' a ye' er buaë chétke. Es ie' a ye' er buaë ché e' atetke.
 34 Mik Esaú tö ì ché iyé tö e' ttsé, eta ie' erianekä anekä taië ta ichéitö:
 —¿A yéwö, ye' a er buaë chö ñies!
 35 Erë Isaac tö iiüté:
 —Be' èl datke ye' kitö'uk e' a ye' er buaë chétke be' skéie.
 36 Esaú tö iiüté:

—Wëe' ie' kiè Jacob. I' ta bötökicha iwambléitö ye' ta i' es. Be' íyi kèwö mekebö ye' a ye' dör be' alà kibi e' kuëki, e' kèwö yè'ttsa ye' ulà a ie' tö kuaë. I'ñe ta be' er buaë chöke ye' a e' yéttseitö ye' yöki. ¿Warma be' er buaë chöke ye' a e' kè ta'ia?

³⁷ Isaac tö iüté:

—Ittsö. Ye' tö ie' mékatke be' wökirie. Ye' tö be' aleripa kös e' métke ie' kanè mésopaie. Ñies ye' tö ichétke as chkewö ena vino dö ie' ulà a taië. A alà, ¿ì memiia ye' tö be' a i' ta?

³⁸ Erë Esaú tö ikí ché iyé a:

—A yéwö ¿be' er buaë chöke sa' a e' dör etkë? ¿Ye' a er buaë chö ñies! Eta Esaú iéka taië.

³⁹ Isaac tö iché ia:

“Be' serdaë wé mò wöli kè ta' taië ese ska'.

Eë be' dalikua kè wörpa buaë.

⁴⁰ Be' ñippöraë tabè wa o'ka ta íiyi kuëki, e' mik be' serdaë.

Be' döraë be' èl kanè mésoie.

Erë mik be' ñippémi ie' ta,

eta be' e' yörattsa ie' ulà a.”

Jacob tkashkar Esaú yöki

⁴¹ Isaac er buaë ché Jacob a Esaú skéie. E' kuëki Esaú éna suluë Jacob arke. Ie' ibikeitsé: “Ye' yé duökewatke. Mik iduowa e' kèwö tka, eta ye' èl tterawayö.”

⁴² Mik Rebeca wa ijchenewa tö Esaú tö iël bikeitsé ttèwa, eta Jacob tsuk patkéitö ta iché ia:

—A alà, ittsö. Be' èl Esaú e' pablöke tö ie' be' tterawa.

⁴³ E' kuëki ye' ttö ttsö. Be' tkóshkar bet ye' akè kiè Labán serke Harán e' u a.

⁴⁴⁻⁴⁵ Be' e' tsúat ie' ska' ká taië dö mik be' èl er buanene be' ki ena i sulu wamblébö e' chowane ie' éna eta. E' ukuöki ta ye' tö be' tsuk patkeraë, e' wa be' done. ¿Ye' kè ki ikiane tö ye' ala'r böi e' duöwa diwö etkë a!

⁴⁶ E' ukuöki ta Rebeca tö iché Isaac a:

—Esaú alakölpä dör hititawak e'pa tö ye' shtriwétke taië. Jacob senéwa alaköl ese ta, e' ta ye' mú duöwa.

28

¹ Eta Isaac tö Jacob kiè ta ishke'wéitö ta ichéitö ia:

—Kè be' senukwa canaánwak ta.

² Be' yú be' duöchke kiè Betuel serke Padán-aram e' ska'. Eë be' senúwa be' nau Labán alà busipa e' eköl ta.

³ Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata as e' er buaë chö be' a. Ñies as ie' tö be' aleripa alöü taië ká wa'ñe.

⁴ Ie' tö iyë'atbak Abraham a tö ká i' meraëitö ie' a. E' ki se' serke shkal. As ie' er buaë chö be' a ena be' aleripa a wes ie' er buaë yé' Abraham a es as ká i' dö a' ulà a.

⁵ Es Isaac tö Jacob patkémi Padán-aram. Jacob demi inau Labán ska'. Labán dör arameowak kiè Betuel, e' alà. Ie' dör Rebeca akè. Rebeca dör Jacob ena Esaú e'pa mi.

Esaú senéwa Mahalat ta

⁶ Esaú wa ijchenewa tö Isaac er buaë ché Jacob a ñies tö ipatkémiitö ká kiè Padán-aram senukwa eë. Ñies ie' wa ijchenewa tö mik iyé er bua' ché Jacob a eta ichéitö ia:

—Kè be' senukwa canaánwak ta.

⁷ Ñies ie' wa ijchenewa tö Jacob mía ká kiè Padán-aram wes iyé ena imi tö iché ia es.

⁸ Es ie' éna iane tö iyé kè ki ikiane tö ie'pa serwa canaánwakpa ta.

⁹ E' kuëki ie' mía alaköl skà yulök Ismael dör Abraham alà e' ska'. Eë ie' senéwa Ismael alà busi kiè Mahalat e' ta, e' dör Nebaiot kutà. Es alaköl kí tséwaitö eköl e' kè dör canaánwak wes imalepa es.

Jacob kabsué Betel

¹⁰ Eta Jacob e' yéttsa Beerseba mi-choë Harán.

¹¹ Ie' mi choë wé katuine iki ta eë ikapere. Ak méwaitö wökir kataie, e' ki ie' kapöwa.

¹² Eë ie' kabsué. Ie' isué tö klökata batsië tkër iski ibata döká ká jaì a. E' ki ie' isué tö Skököl biyöchökwakpa shköke wö'k wa'k.

¹³ Ñies ie' isué tö Jehová dur ie' o'mik ta ichéitö ia: “Ye' dör Jehová. Ye' dör be' talà, Abraham, ena be' yé,

Isaac, e'pa Këköl. Ká i' wé be' tēr, e' meraëyö be' a ena be' aleripa a.

¹⁴ Ie'pa alördaë tajë wës ká po es. Ie'pa michoë senuk ká wa'ñe. Ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a be' ena be' aleripa e'pa batamik.

¹⁵ Ye' tso' be' ta. Ye' tö be' kkö'neraë ká wa'ñe wé be' mir ee. Be' dörane ye' wa ká i' ki. Kë yö be' we'ikepa. Ttè kōs méyö be' a, e' waweraëyö es.”

¹⁶ Mik Jacob tī'neka, eta ie' ibikeitsé: “Mokī Jehová tso' ká i' ki, e' kë jcher ye' wa.”

¹⁷ Tajë ie' suane ta ibikeitséitö: “Ká i' dör batse'r tajë. jĭe dör Skëköl wé! jĭe dör ká jaì wëkkö!”

¹⁸ Bule es ta Jacob e' kékā bla'mi. Ák méwaitö iwökir kataie, e' kékaitö duékaatitö iwà kkachöie tö ká e' dör batse'r. Kiö téitö ák bata ki iwà kka-choie tö ká e' tso' Skëköl dalöioie.

¹⁹ Ká e' kiè mane'wéttsane ie' tö Betel* Kewe ta ká e' kiè Luz.

²⁰ Ee ie' tö ittè mé Jehová a i' es: “Be' tso' ye' ta ena ye' kkö'né be' tö i' ye' mir eta, ena be' tö chkè ena datsi' mé ye' a,

²¹ ñies ye' dene buaë ye' yé ska', e' kōs wébö ye' a, e' ta be' klö'weraëyö ye' Këkölie.

²² Ák duékayö i', e' dör iwà kka-choie tö ĩe be' dalöierdaë. A Skëköl, i' kōs mekebö ye' a, e' mú blatèsö dōka dabop ta e' tsá eyök meraneyö be' a.”

29

Jacob demi Labán ska'

¹ E' ukuöki ta, Jacob míā pē' serke diwö tskirke e' ëkā.

² Ee ie' tö di' tum biule sué et kañika. E' pamik obeja daparke mañayök enuk ee di' e' yekerakitö e' kueki. Di' tum biule kkö ki ákkue bërie me'r et.

³ Iyiwak kkö'nukwakpa wöblanewatke tö as iyiwak ulitane daparka ee, e' ukuöki ta ákkue skeuke di' tum biule kkö ki as iyiwak di'yö. Iyiwak di'yane one ta ie'pa tö ikkö pabakéwane ákkue wa.

⁴ Jacob tö iyiwak kkö'nukwakpa a ichaké:

—A yamipa, ĩká wé wakpa a' dör?

Ie'pa tö iiuté:

—Sa' dör Harán wakpa.

⁵ Ie' tö iskà chakéne:

—ĩA' wā wēm kiè Labán dör Nahor alà, e' suule?

Ie'pa tö iiuté:

—Tö, e' suule sa' wā.

⁶ Ie' tö ichaké:

—ĩIs ie' tso'?

Ie'pa tö iiuté:

—Ie' tso' bua'. Isaú. Wĭ busi datse e' dör ie' alà kiè Raquel e'. Ie' datse iyë iyiwak wëttsë.

⁷ Ie' tö iché:

—Ká tso'ia ñiwe. Diwö tso'ia kakkeë iyiwak dapa'wowā ek tsiní. ĩ kueki a' kë tö di' mè ia ta ièmirak chkök.

⁸ Erë ie'pa tö iiuté:

—Kë sa' a e' wamblënuke. Sa' kawöta ipanuk. Mik obeja de seraa, eta sa' tö di' tum kkö ppekeka ta di' meke sa' tö iyiwak a.

⁹ Ie' ttöke ie'pa ta, e' dalewa Raquel debitu iyë iyiwak wëttsë, ie' dör iyë iyiwak kkö'nukwak e' kueki.

¹⁰ Jacob tö Raquel sué inau iyiwak wëttsë, e' bet ie' tunemi di' kkö kékā ta iyiwak a di' méitö.

¹¹ E' ukuöki ta Raquel shké'wéitö wöalatséitö ta ie' ĩékāie ttsë'ne buaë kueki.

¹² Ie' tö iché ia: “Ye' dör Rebeca alà ena Labán nauyö.” E' bet ta Raquel tunemi ichök iyé a.

¹³ Mik Labán tö inauyök tté ttsé, eta bet itunemi ññaletsuk. Ipaklö'wéwaitö ta iwöalattséitö ta imítser iwā iu a. ĩ kōs tka Jacob ta e' pakéitö inau a.

¹⁴⁻¹⁷ Ta Labán tö iché ia: “Mokjē be' dör ye' yami ëkka.”

Jacob senéwa Lía ena Raquel ta

Labán alà busi bōl, ikibi ëk kiè Lía, itsirla ëk kiè Raquel. Lía wöbla e' kë dör buaala* erë Raquel dör buaala wa'ñe.

* **28:19 Betel:** Hebreoie kiè e' wā kiane chë Skëköl wé.

* **29:14-17 Lía wöbla e' kë dör buaala:** Hebreoie ttè e' wā kë jcher se' wā bua'iewā. Isalema e' wā kiane chë Lía wöbla dör buaala.

Jacob sené Labán ska' dō si' et. E' ukuōkī tā Labán tō iché ia:

—Be' dör ye' yami, erë be' kē kawōta kanēblök ye' a éme. Ichō ña çkos be' tō ye' ña'wēmi?

¹⁸ Jacob wōbatse Raquel wa, e' kuēkī ie' tō Labán iūtē:

—Be' tō kawō mé ye' a senukwa Raquel tā, e' tā e' skéie ye' kanēblöke be' a dōka duas kul.

¹⁹ Labán tō iūtē:

—Ye' a tā e' dör buaē. Be' je' a ye' tō imēmi buaē. Ye' kē éna imak o'ka a. Be' e' tsuat ye' ska'.

²⁰ Es Jacob kanēblē' dōka duas kul Raquel dalērmik. Erë ie' kī Raquel kiane taiē, e' kuēkī kawō ekkē e' ttséitō kā bērbēr ē.

²¹ Mik duas kul tka, etā Jacob tō iché Labán a:

—Kawō yē'yō be' a, e' detke. Kawō mú ye' a senukwa be' alà busi Raquel tā.

²² Etā Labán tō sulitane a ishkeñé tō a shkō ulabatsè e' kēwō tkō'uk.

²³ Erë kaatine, e' shua Lía mí ie' wa Jacob a Raquel skéie tā Jacob kapé ie' tā.

²⁴ Labán tō ikanè méso eka kiè Zilpá, e' me'tke Lía a ikanè mésoie.

²⁵ Bule es bla'mi tā Jacob tō isuēwa tō e' dör Lía. Ie' míā Labán ska' tā ichéitō ia:

—¿I wamblé be' tō ye' tā? Ye' kanēblé be' a Raquel dalērmik. ¿Iök be' tō ye' kitō'wé es?

²⁶ Labán tō iūtē:

—Íe sa' wōblar tō alà busi kibi ese serkewa keweie, e' itōkī itsirla ék.

²⁷ Se' kawōta Lía ulabatsōke e' kēwō tkō'uk dōka kā kul. Mik kēwō e' tka, etā ye' tō be' a Raquel meke ñies. Erë be' kawōta skā kanēblökne ye' a duas kul Raquel dalērmik.

²⁸ E' dör buaē Jacob a. Mik Lía ulabatsè kēwō e' diwō tka, etā Labán tō Raquel mé Jacob a alakōlie ñies.

²⁹ Ñies ie' tō ikanè méso eka kiè Bilhá e' mé Raquel a ikanè mésoie.

³⁰ Es Jacob senéwa Raquel tā ñies. Erë ie' kawōta kanēblökne skā Labán a dōka duas kul, erë ie' éna idalēr kibiie Lía tsata.

Jacob ala'r

³¹ Jehová tō isuē tō Jacob kē kī Lía kiane bua'ie. E' kuēkī Lía a alà méitō. Erë Raquel kē dōta' alàē.

³² Lía duneka alà kune tā ie' tō iché: “Ye' eriarke taiē e' suē Jehová tō, e' kuēkī i'ñe tā ye' dalērdaē ye' wēm éna.” E' kuēkī ikiè mékaitō Rubén.†

³³ E' ukuōkī tā ie' alà skā kune ekōl tā ichéitō: “Ye' wēm kē tkine ye' kī e' suē Jehová tō e' kuēkī alà skā méitō ye' a.” E' kuēkī ikiè mékaitō Simeón.‡

³⁴ Ie' alà skā kēka tā ichéitō: “Ire' ye' ala'r deka mañal e' kuēkī ye' wēm éna ye' dalērmik kibiie.” E' kuēkī ikiè mékaitō Leví.§

³⁵ E' ukuōkī tā ie' alà skā kēka tā ichéitō: “I'ñe tā ye' tō Jehová kikekeka.” E' kuēkī ikiè mékaitō Judá.* Etā ekkē ē ie' alà dē'.

30

Raquel ala'r

¹ Mik Raquel tō isuē tō ie' kē dō alàē, etā ie' sibineka iēl kī. Ie' tō iché iwēm a:

—Be' kē tō ye' a alà mè, e' tā ye' duōrawa.

² Jacob uluneka ie' kī tā ichéitō ia:

—Ye' dör Skököl kalì, e'ma ye' a alà mermi be' a. Ie' wák tō be' méat kē dō alàē.

³ Ie' tō iūtē:

—Ittsō, ye' kanè méso kiè Bilhá, e' tā be' senú. Mik ie' alà kēka etā e' dör wes ye' alà es. Es ye' dōraē alàē ie' batamik.

⁴ Es ie' tō ikanè méso Bilhá e' mé iwēm a alakōlie, e' tā Jacob sené.

⁵ Ie' tā Jacob alà kēka.

⁶ Raquel tō iché: “Skököl tō ye' tsatké buaē. Ie' tō ye' ttō ttsé tā alà méitō ye' a wēm.” E' kuēkī ie' tō ikiè méka Dan.*

† **29:32 Rubén:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē ye' eriane e' suēitō. ‡ **29:33 Simeón:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē ittsök. § **29:34 Leví:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē ñitq. * **29:35 Judá:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē Skököl kíkēkasō. * **30:6 Dan:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane chē Skököl tō s'tsatké buaē.

7 E' ukuökᵢ taᵗ Bilhá alá skà kᵤne Jacob ta.

8 Raquel tö iché: “Ye' ñippé taië ye' èl ta etā ye' e' aléka iki.” E' kueᵗki ikiè mékaiᵗö Neftalí.†

9 Mik Lía tö isué tö ie' kë dē'ia aláë, etā ie' tö ikanè méso kiè Zilpá, e' mé Jacob a alakölie.

10 Zilpá alá kéka Jacob ta.

11 Lía tö iché: “¡Edaa ì mène ye' a!” E' kueᵗki ilà kiè mékaiᵗö Gad.‡

12 E' ukuökᵢ taᵗ Zilpá alá skà kéka Jacob ta.

13 Lía tö iché: “¡Ye' ttsē'r buaë! Ire' alakölpa kos tö icheraë tö be' ttsē'r buaë.” E' kueᵗki ilà kiè mékaiᵗö Aser.§

14 Trigo wō alirke e' késka' taᵗ Rubén mía kañika. Eë ie' tö kalwō kiè mandrágora* e' alí kué. E' bite iwa imì Lía a. Mik Raquel tö kalwō e' sué ta ichéitö Lía a:

—Be' we'ikèyö, kalwō debitu be' alá wa be' a, e' kakmú ña.

15 Lía tö iiüté:

—¿Be' kë a wē' idir tö be' wa ye' wēm mítser? ¡Kíie ta be' éna kalwō debitu ye' alá wa ye' a, e' yaktsa ye' ulà a!

Erë Raquel tö iché ia:

—Kalwō e' skéie i'ñe nañewe ye' wēm patkekeyö be' taᵗ kapök.

16 Katuirketke taᵗ Jacob tso' kaneblok e' debitu taᵗ Lía mía iñaletsuk taᵗ ichéitö ia:

—Ye' tö ye' alá mandrágora e' mé Raquel a, e' skéie be' kawōtaᵗ kapök ye' taᵗ i'ñe nañewe.

E' nañewe Jacob kapé ie' ta.

17 Etā Skéköl tö Lía ttö ttsé ta idunekā taᵗ ilà skà kᵤne Jacob ta. Es ie' alá deka skel.

18 Lía tö iché: “Ye' tö ye' kanè méso mé ye' wēm a e' skéie Skéköl ye' a alá i' mé.” E' kueᵗki ilà kiè mékaiᵗö Isacar.†

19 E' ukuökᵢ taᵗ Lía alá skà kéka Jacob ta, e' taᵗ ideka teröl.

20 Ie' iché: “Skéköl tö ye' a ì buaë kakmé. Ire' ye' ala'r de teröl. E' kueᵗki

ye' wēm éna ye' dalërdaë jaishet.” E' kueᵗki ilà kiè mékaiᵗö Zabulón.‡

21 Bata ekké taᵗ ie' alá skà kᵤne alaköl. E' kiè mékaiᵗö Dina.

22 Erë ñies Raquel kímé Skéköl tö. Ie' tö ala'r mé ia wēs Raquel tö ikié ia es.

23 Ie' duneka taᵗ ilà tsá kᵤne kiè mékaiᵗö José. Ie' tö iché: “Ye' jaëne' siarë e' yéttsa Skéköl tö ye' ki.

24 Jehová mú tö ye' a alá kí mè ia eköl.” E' kueᵗki ikiè mékaiᵗö José.§

Jacob iyiwak alöne taië

25 José kᵤne e' ukuökᵢ taᵗ Jacob tö iché Labán a:

—Ye' ömine ye' kaska'.

26 Ye' alakölpa ena ye' ala'r e'pa mú ye' a as imi'rak ye' ta. Ye' kanebletke be' a ie'pa skéie. Be' wa ijcher buaë tö kos ye' kaneblé be' a.

27 Erë Labán tö iiüté:

—Be' we'ikèyö. Be' e' tsúatiaᵗ senuk ye' ska'. Ye' tö itötké tö Jehová er buaë ché ye' a be' batamik.

28 Ichö ña kos be' ki inuköl kiane be' kanè skéie, e'ma ekké ye' be' patuëmi.

29 Ie' tö iiüté:

—Be' wa ijcher tö ye' kaneblé buaë be' a. Ñies ye' tö be' iyiwak kkö'né buaë be' a.

30 Mik ye' dē'bitu be' ska', etā be' kë wa ì ku' taië. I'ñe taᵗ be' wa iyi tso' taië. Jehová er buaë ché be' a ye' kueᵗki. Erë ¿mik ye' kaneblömi ye' wák a? Ye' wöché yamipaë.

31 Labán tö iskà ché ia:

—¿Kos be' ki ikiane tö be' patuëyö?

Ie' tö iiüté:

—Be' kë tö ye' patauk. Erë ì chekeyö be' a e' iütö, e' taᵗ ye' tö be' iyiwak kkö'nemi.

32 I'ñe ye' mi'ke be' iyiwak shushtök. Obeja kos dalolo ena chibo kos wöaule shkitshkit ö ulaula ese klö'wekeyö ye' wák a e' patuëie.

33 Mik be' de ye' iyiwak sauk ta eë be' isuëmi tö obeja dalolo ö chibo

† 30:8 *Neftalí*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ñippök. ‡ 30:11 *Gad*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè kawō buaë mène. § 30:13 *Aser*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ittse'r buaë. * 30:14 *mandrágora*: Ká e' kéwōska taᵗ ie'pa tö ibikeitseke tö mandrágora wō katé alakölpa tö, e' taᵗ e' tö ie'pa kímèmi dök aláë.

† 30:18 *Isacar*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ské. ‡ 30:20 *Zabulón*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè kakmeule. § 30:24 *José*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ilè kímú.

wöaule shkitshkit ö ulaula ese ë tso', e' ta be' wa ijcherwami tö ye' dör wëm yësyësë. E' kë dör es, e' ta be' wa ijcherdaë tö ye' tö be' iwiwak ekiblë.

³⁴ Labán tö iüté:

—Tö, buaë idir. Iüsö wes be' iché es.

³⁵ Erë e' diwö shà ta ie' mia ie' iwiwak shushtök. Ie' chibo kos tso' wöaule skëkshkëk ö ulaula ese yéluritö. Nies ie' obeja kos tso' dalolo ese yéluritö ta iméitö ila'r wëpa a kkö'në.

³⁶ E' ukuöki ta iwiwak yélur ie' tö e' wëttsë ie' mia shkë dö ká mañat Jacob yöki. Eta Jacob kawöta Labán iwiwak malepa e' kkö'nuk.

³⁷ Erë Jacob tö kal kua'ki kua'ki dö mañalka e' ulà aki téé. Elka kiè álamö, skà kiè almendro, skà kiè castaño. Kal ulà kkuölit takla jchëloritö as iwër wöaule saruru skëkshkëk.

³⁸⁻³⁹ E' ukuöki ta kal ulà e' tuléwaitö wé iwiwak daparke di'yök e' wöshaë. Eë iwiwak wöbatsöke ñi wa. Iwiwak wöbatsöke ñi wa kal ulà ñe' wöshaë e' ala'rla kos tskirke wöaule skëkshkëk ö shkitshkit ö ulaula.

⁴⁰ Iwiwak tskirke wöaule e' kos dapa'wéitö bänet ie' wák a. Ese wë'ne kos uyéwaitö Labán iwiwak kos wöaule ö dalolo ese a as itskir wöaule ö dalolo. Es ie' iwiwak alörke tajë bänet, kë ku' Labán icha ta ñita.

⁴¹ Mik iwiwak bua'buwa ese wöbatsöke ñi wa, eta ie' tö kal ulà ñe' tuléwa wé iwiwak di' yöke eë. Es ie'pa tö kal ulà wöaule e' sué mik iwöbatsöke ñi wa e' dalewa. E' ala'rla tskirke kos e'pa dör wöaule.

⁴² Erë mik iwiwak sí po ese datse, eta ie' kë tö kal ñe' tuléwa. E' kuëki iwiwak sí po ese ala'rla kos tskirke e' dör Labán icha. Erë wé bua'buwaë ese dö ie' icha.

⁴³ Es ie' de íyi blú tajë. Obeja ena kanè mésopa wëpa ena alakölpa ñies kameio ena burro e' kos tso' ie' wa tajë.

31

Jacob tkakshkar Labán yöki

¹ Erë Jacob tö ittsé tö Labán ala'r dulakölpa tö icheke: “Jacob tö se' yé

íyi kos e' klö'wéwa, e' wa ie' e' blu'wé tajë.”

² Nies ie' tö isué tö Labán kë tö ie' suëia buaë wes kenet es.

³ Eta Jehovahá tö ie' a iché: “Be' yúne be' yépa kaska' wé be' yamipa tso' eë. Ye' michoë be' ta be' kkö'nuk.”

⁴ Jacob tö Raquel ena Lía tsuk patké dö wé ie' tso' obeja wëttsë eë

⁵ ta ichéitö ia:

—Ye' wa ijchenewa tö a' yé kë ki ye' kianeia wes kenet es. Erë ye' yé e' Këköl tso' ye' ta kekraë ye' kimuk.

⁶ A' wa ijcher buaë tö ye' kanéblé a' yé a moki.

⁷ Erë ie' tö ye' kitö'wé kekraë ye' kané ské wa. Erë Skëköl kë wa ie' a ikéwö mène as i sulu wamblöitö ye' ki.

⁸ Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iwiwak wöaule shkitshkit ese wa”, eta iwiwak ulitane pane wöaule shkitshkit ëme. Mik ie' tö ye' a iché: “Ye' be' patueke iwiwak wöaule shkëkshëk ese wa”, eta iwiwak ulitane pane wöaule shkëkshëk ëme.

⁹ Es Skëköl tö a' yé iwiwak yé'lur mè ye' a.

¹⁰ “Iwiwak wöbatsöke ñi wa e' kéwö ska' ta ye' kabsuë tö iwiwak wë'ne wöbatsöke iláki wa, e' kos wák dör wöaule shkëkshëk ena shkitshkit ena ulaula.

¹¹ Kabsuë e' a, Skëköl biyöchökwak ye' chaké ye' kiè wa ta ye' iüté: ‘¿Í?’

¹² Ie' ye' a iché: ‘Isaú bua'ie ta be' isueraë tö iwiwak wë'ne wöbatsöke iláki wa, e' kos dör wöaule shkëkshëk ena shkitshkit ena ulaula. Ì sulu kos wamblé Labán tö be' ki, e' suéyö, e' kuëki ye' tö iwé es.

¹³ Ye' dör Këköl dë'bitu be' wörki ká kiè Betel eë e'. Eë be' tö ák du'kaat ye' dalöioie. Eë be' tö kawö me' ye' a. Be' e' koka bet, be' e' yöttsa ká i' a. Be' yúne wé be' kune eë.’ ”

¹⁴ Eta Raquel ena Lía e'pa tö iüté:

—Kë sa' a sa' yé daliukuö ta'ia.

¹⁵ Nies sa' sué sa' yé tö suluë wes o'ka es. Kíie ta sa' wato'ttsaitö be' a, sa' ské klö'itö buaë e' ewéwaitö yës.

16 E'ma kōs Skēkōl tō íyi yē'lur sa' yē ulà a, e' dōr sa' icha ena sa' ala'r icha. E' kuekī ì kōs ché Skēkōl tō be' a e' iutō.

Jacob e' yéttsa Padán-aram

17-18 E' ukuōkī tā Jacob tō ila'r ena ilakōlpa e'pa ké e' tkōkka kameio kī. Ie' iyiwak kōs ena ie' íyi kōs dē' ie' ulà a Padán-aram ikanē skéie, e' patkēmiitō keweie ie' yōkī. Eta' ie' e' yéttsa micho iyé Isaac ska' Canaán.

19 Labán míā ká bánet ioveja köyök tōk, e' dalewa ie' wā íyi diökōl tso' dalöie e' kōs bléwami Raquel tō.

20 Jacob ké wā iyēne Labán a tō ie' mi'keā. Es ie' tō ikítē buaē.

21 Ie' tkashkar. Íyi tso' ie' wā e' kōs wēttsē. Bet tā ie' tkattsa di' kiē Éufrates, e' wishet. Eē tā ie' micho ká kiē Galaad e' ká köwō kī.

Labán tō Jacob tōtié

22 Jacob bakshkar e' kī ká de mañat, eta' Labán wā ijchēnewā tō ie' bakshkar.

23 Eta' ie' míā itōkī iyamipa tā. Ká de kul tā ie' tō ikué Galaad ká köwō kī.

24 E' nañewe Labán kabsué tō Skēkōl de ie' wōrkī tā ichéitō iā: “Ye' ttō ttsō. Kē be' kàne ttōk Jacob tā kēsik wa.”

25 Ie' de wé Jacob úla tulur Galaad ká köwō kī eē. Eē ie' ena iyamipa, e'pa tō iúla tuléka kapowaie ñies.

26 Ie' tō iché Jacob a:

—¿Ì wamblé be' tō i' es? ¿Iōk be' tō ye' kitō'wé i' es? Be' wā ye' alà busipa bitetsēr wēs ñippōkwakpa tō s'tsēmi es.

27 ¿Ì kuekī be' ye' kitō'wé? Be' tkashkar akir ye' yōkī. Be' e' biyō chōpa ye' a, e'ma kawō buaē tkō'wé ye' tō a' wēttsē ttsēne buaē wa, ma'ma kicha tā' ese wa ena sabak blar buaē ese wa.

28 Kē be' wā kawō méne ye' a ena ye' ala'r busipa ena ye' duōchkepa e'pa a as sa' e' chōat ñi a. Be' tō iwamblé wēs pē' suluē es.

29 Ye' wā diché tso' a' ulitane tsajioie buaē, erē eniā nañewe be' yē e' Kēkōl tō ye' a iché: ‘Ye' ttō ttsō. Kē be' kàne ttōk Jacob tā kēsik wa.’

30 Be' mitkene be' yē u a wēs be' kī ikiane taiē es, eta' ¿lie be' tō ye' wā íyi diökōl tso' dalöie e' ekiblé?

31 Eta' Jacob tō iutē:

—Ye' suane be' yōkī. Ye' ibikeits dō' be' ye' yōkī be' ala'r busipa yéttsane er sulu wa.

32 Yi wā be' íyi diökōl tso' dalöie e' tso', e' tā as e' wák duōwā. Se' yamipa kōs tso' íe se' sauk, e'pa wōrkī be' yú be' íyi yulök. E' kuébō, e' tā itsúmi.

Erē ie' ké wā ijchēr tō Raquel tō iyé íyi diökōl e' blé'wabitu.

33 Eta' Labán tkawā Jacob úla a ie' íyi yulök. E' ukuōkī tā ie' tkawā Lía úla a. Ñies Lía ena Raquel kanē mēsopa bōl e'pa úla shuyuléitō. Erē ké ie' wā ikūne. Ie' e' yéttsa Lía úla a míā Raquel úla shuyulök.

34 E' dalewa Raquel tō iyé íyi diökōl bléwā kameio tsikkuō dikīā tā ie' wák e' tkéka ibata kī. Labán tō ie' úla ulitane shuyulé erē ké iwā ikūne yēs.

35 Raquel tō iché iā:

—A yēwō, ké be' ulunuk ye' kī. Ye' e' kōkami be' wōrkī, erē ye' duōke sik duē wā.

Labán tō ie' íyi diökōl yulé taiē. Erē ké ie' wā ikūne.

36 E' kuekī Jacob uluneka taiē tā ichéitō Labán a:

—¿Ì sulu wambléyo be' kī, e' kuekī be' ye' tōtié dō íe?

37 Be' tō ye' íyi kōs e' shuyulé tā ¿be', ì kuébō? E' tuló íe se' yamipa wōrkī as ie'pa tō ichō tō yi ttē dōr mokiē, be' o ye'.

38 Ye' kaneblé' be' a duas dōka dabom böyök (20), e' dalewa tā be' chibo ena be' obeja e' kōs tskirke bua'buā. Be' iyiwak bobokpa ké tkēulettsa yēs. Ñies ké ye' wā be' obeja pupula ē kataulewa.

39 Namu tō be' iyiwak ttéwā, e' tā ké ye' wā inú dē'bitū. E' nuí patō' ye' tō be' a. Ñiwe o nañewe be' iyiwak ekiblélur akblōkwakpa tō, e' patauk be' tō ye' ka'.

40 Ñiwe ye' tteke kaba tō. Nañewe tā ye' tteke kase tō. Kē ye' kapowā buaē.

41 Ye' kanēblē' be' a duas dabom böyök (20) etā es ye' bak weinuk kēkraē. Ye' kanēblē' duas dabom eyök kī tkēl (14) be' alā busipa dalērmik. E' ukuōkī tā ye' skā kanēblē' duas teröl be' iyiwak kuēkī, erē be' bak ye' kītō'uk kēkraē ye' kanē skē wa.

42 Abraham ena ye' yē Isaac e'pa Kēköl kē kupa ye' tā, e'ma be' ye' patkē'bitū ulā wōchka. Erē Skēköl tō isuē tō ye' siarla, e' kanēblē' taiē, e' kuēkī ie' tō be' wōuñē eniā nañewe.

Jacob ena Labán e'pa kawö mé ñi a

43 Etā Labán tō Jacob iuté:

—Be' alakölpa dör ye' alā busipa. Be' ala'r dör ye' duöchkepa. Obeja kōs e' dör ye' icha. Ì kōs suēbö iē, e' dör ye' icha ē. ¿Wēs ye' a ye' alā busipa ena ye' duöchkepa e'pa ormi?

44 E' kuēkī be' shkō. Mishka kawö muk ñi a. Es se' wā ijcherdaē tō wēs se' kawōtā ñi dalöiök.

45 Eē tā Jacob tō ák duéka ek ie'pa kawö muke ñi a e' wā kkachoiē.

46 Ie' tō iché iyamipa a:

—Ák dapa'ú iē.

Ie'pa ulitane tō ák dapa'wé tā ichkérak ák dapaule e' o'mik.

47 Etā Labán tō ká e' kiē méka iwák ttō wa “Jegar Sahadutá”. Ñies Jacob tō ikiē méka iwák ttō wa “Galaad.”*

48 Labán tō iché:

—I'ñe ák ikkē dapa'wéatsö kawö mésö ñi a e' wā kkachoiē.

E' kuēkī Jacob tō ká e' kiē méka es.

49 Ká e' kine ñies Mispá, wā dör tō Labán tō iché:

—Mik kē se' ñi suneia, etā as Jehová tō se' saú tō wēs se' ñi wamblōke.

50 Be' tō ye' ala'r busipa we'iké ö be' senéwa alakölpa kuā'kī tā, e' tā e' suerä Skēköl tō. Erē kē yi ku' e' sauk chēne ye' a, erē Skēköl wák tō isuerä.

51 Etā Labán tō ikī ché Jacob a:

—Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dapa'wéyö se' böl shushäē.

52 Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dör se' böl a iwā kkachoiē tō iē ē se'

kawōtā dōkwa. Kē ye' tköpami be' kker ñippök be' tā. Ñies kē be' tköpami ye' kker ñippök ye' tā.

53 Abraham dör be' duöchke ena Nahor dör ye' duöchke, e'pa Kēköl eköl ē, as e' tō se' shulō.

Etā Jacob tō kawö mé mokiē Labán a Skēköl dalöieke iyē Isaac tō e' wörki.

54 E' ukuōkī tā ie' tō iyiwak jché ña'wé Skēköl dalöioie eē. Ie' tō iyamipa kiē chkök. Ie'pa ulitane chké tā ikaperö eē.

55 Bule es bla'mi tā Labán tō iduöchkepa ena ila'r busipa e'pa wöalattsé e' choat ie'pa a. Ie' tō iché iarak: a' mú kawö tkō buaē kēkraē. E' ukuōkī tā imichone ikaska'.

32

Jacob tō Esau ma'wé er bua'wè

1 E' ukuōkī tā Jacob mir ē wé imíró eē. Ñala kī Skēköl biyöchökwakpa de ie' ska'.

2 Mik e'pa suéitö, etā ichéitö: “I'pa dör Skēköl ñippökwakpa.” E' kuēkī ie' tō ká e' kiē méka Mahanaim.*

3 Etā ie' tō ikanē mésopa patkémi biyö muk ie' el Esau a tō ie' datse. Ie' el serke ká kiē Seír atē Edom eē.

4 Ie' tō ichémi ikanē mésopa a: “A' tō ichö ye' el a: ‘Be' el Jacob datse be' wōkī be' kanē mésoie. Ie' tō ichébitū be' a: Duas ikkē kōs ye' sené Labán ska'.

5 Ye' wā baka tso' ena obeja tso' ena burro tso' taiē. Ñies kanē mésopa tso' ye' wā taiē wēpa ena alakölpa. Be' dör ye' kēkēpa. Be' a ttē i' patkémioyö as be' tō ye' kiōwā er bua' wa.’ ”

6 Mik ibiyö wakpa dene, etā ie' a ichéitö:

—Sa' dare be' el ska', e' wák datse bet be' shke'uk. Etā ie' wā wēpa datse e' tā dōka cien tkéyök (400).

7 Mik e' ttséitö, etā taiē ie' suane. Taiē ie' kabikeitséka wēs ye' e' ümi. E' kuēkī ie' tō iyamipa ena ikanē mésopa ena iobeja ena ibaka ena ikameio e' kōs blabatsélor böl tsini.

* **31:47 Galaad:** Ká e' kiē dör böt erē iwā kiane chē ñies. E' dör ák dapaule kawö mēne e' wa kkachoiē.

* **32:2 Mahanaim:** Hebreoie ká kiē e' wā kiane chē ñippökwakpa böltēpa.

8 Ie' ibikeitsé tö isalema ye' ël ñippõmi ek tsiní ta, e' dalewa iëk tsiní tkõshkarmirak. E' kuëki ie' iblabatsélor es.

9 E' ukuõki ta ie' tö iché Skëköl a: "A Jehová, be' dör ye' talà Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Këköl. Be' ye' a iyë': 'be' yúne be' yamipa ska', etä ye' tö be' kimeräe as be' kawõ tkõ buaë."

10 Be' er bua' ché ye' a. Be' kë wa ye' meätule bërber ë. Warma e' kë dör ye' siarla e' a. Ye' bakmi di' Jordán wì a kë wa ì ta', e' kèwõ ska' ta ye' wa shko kéli ë dami. Erë i'ñe ta ye' wõché tajë iyiwakie ena se'ie blabutsule bõl tsiní.

11 Be' we'ikèyö, ye' tsatkõ ye' ël Esau e' ulà a. Ye' suane ie' yõki dö' ie' datse ñippök ye' ta; ñies dö' ye' alakõlpa ena ye' ala'rla e'pa kos ewëwa ie' tö.

12 Be' tö ye' a iyë'atbak yësyësë tö be' tö ye' kimeräe as ye' kawõ tkõ buaë. Ñies be' tö iyë' tö ye' aleripa alördaë tajë wës dayë tséwõ kë shtar'ta' es."

13 E' nañewe ie' kapére ee. Iyiwak tso' ie' ta ee e' shushtë ie' tö kakmè ie' ël a.

14 Ikkë shutshtë ie' tö: chibo alaki dõkã cien böyök (200); chibo wë'ñe dõkã dabom böyök (20); obeja alaki dõkã cien böyök (200); obeja wë'ñe dõkã dabom böyök (20);

15 kameio alaki pane ñikõl ilà ta, ese dõkã dabom mañayök (30); baka alaki dõkã dabom tkëyök (40); baka wë'ñe pupula dõkã dabop (10); burro alaki dõkã dabom böyök (20); burro wë'ñe dõkã dabop (10).

16 E' ukuõki ta iyiwak ekkë kos tuléitõ ikanè mésopa a iwakmik iwakmik ulawa ulawa ta ichéitõ iarak:

—A' yú ye' yõki kewe. Kã ulat múat iyiwak a ulat ulat as kë iwõierwã ñita.

17 Etä kanè méso kewe patkëmiitõ e' a ichéitõ:

—Mik be' tö ye' ël kué ta ie' tö be' chaké: "¿Yi be' wõkir? ¿Wé be' micho? ¿Sëkkë dör yi iyiwak?",

18 etä iütõ: "A këkëpa, iyiwak i' kos e' kak patké be' kanè méso Jacob tö be' a. Ie' wák datse sa' itõki."

19 E' sù ikanè mésopa malepa patkëmiitõ iyiwak wëttsë, e'pa a ichémiitõ ñies:

—Mik a' tö Esau kué, etä ichõ ia es ë.

20 Kë a' éna ichõkwa chë ia: "A këkëpa, be' kanè méso Jacob e' datse sa' itõki."

Ie' tö ibikeitsé: "Iyiwak patkëmiyö keweie ye' ël a e' dör as ie' er buarne ye' ki. E' ukuõki ta ye' wák tö isuëmi. Es ie' tö ye' kiëwami er bua' wa."

21 Es iyiwak kak patkëmiitõ keweie ie' yõki. Erë ie' wák e' tséat kapõkrõ ie' úla a.

Jacob ñippé kapa wa Skëköl ta

22-23 E' nañewe Jacob e' këka. Ie' tö ilakõlpa bõl ena e'pa kanè mésopa bõl ena ila'r dõkã dabom eyök ki ekõl e'pa kos dapa'wéitõ ta iuyõktsã ké di' Jaboc wishët ñies ì kos tso' iwã ekkë uyëttsaitõ.

24 Ie' e' tséat ekõl. Ee ta wëm de ekõl ie' ska' ta ie'pa ñippé kapa wa darërë dö kã ñine etä.

25 Erë wëm e' tö isué tö kë ie' e' alõpaka Jacob ki. E' kuëki ie' tö itéwã itu' wõierkewã e' ki ta itu' wõyënettsã.

26 Etä wëm ñe' tö iché ie' a:

—Kã ñirkewatke e' kuëki ye' ówa.

Ie' tö iüté:

—Kë be' tö ye' a kawõ bua' mè, etä kë ye' tö be' epamine.

27 Wëm tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' tö iüté:

—Ye' kiè Jacob.

28 Wëm tö iché ia:

—Kë be' kièia Jacob. Be' kirdaë Israel.† Be' ñippé Skëköl ta ñies s'ditsõ ta etä ì kiane be' ki e' de be' ulà a, e' kuëki be' kiè mékayõ es.

29 Jacob tö ie' a ichaké:

—Ichõ ña, ¿ima be' kiè?

Ie' iüté:

—¿Iõk be' ki ye' kiè kiane jchenuk?

Ee ta wëm ñe' er bua' ché ie' a.

† 32:28 **Israel**: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë ñippé Skëköl ta. ‡ 32:30 **Penuel**: Hebreoie kã kiè e' wà kiane chë Skëköl wõ.

³⁰ Ie' tō ká e' kiè méka Penuel.† Ie' tō iché: “Eré ye' tō Skëköl wák suéwa ye' wöbla wa, erë kë ye' du'wa.” E' kueki ká e' kiè mékaitö es.

³¹ Mik ie' tkökemitke Penuel, eta diwö tschine. Erë ie' tu' wöyënettsa, e' kueki ie' shkörämi shaotshaot.

³² Ie' ténéwa itu'kicha ki, e' kueki dö ikkë ta ie' aleripa kos kë tō iyiwak tu'kicha kateta'.

33

Esau er buanene Jacob ki

¹ Mik Jacob tō isué tō ie' ël datse ena wëpa taië datse ie' wä döka cien tkëyök (400), eta ie' tō ila'rla blabatsé. E'pa méitö Lía a ena Raquel a ena e'pa kanè mésopa böla a.

² Kanè mésopa böla e'pa patkëmiitö keweie ila'r ta. E' ukuöki ta ie' tō Lía ena ila'r patkëmi. Bata ekkë Raquel ena ilä José e'pa patkëmiitö.

³ Eta ie' wák tkami kewe ie'pa yöki. Ie' mirwa ie' ël wörki e' dalewa ie' wöemi dö iski es iwöomir döka kuktökicha (7 veces). Es ie' demi tsinet iël wörki.

⁴ Eta Esau tünëbitu ie' wöki, ta ipaklö'wëwaitö ikuli' a ta iwöalattséitö ta iërak ñita.

⁵ E' ukuöki ta Esau tō Jacob alakölpä ena ila'rla e'pa sué ta ichakéitö ia:

—¿Wikkëpa dör yi?

Jacob tō iiuté:

—A këkëpa, Skëköl tō ala'rla wikkëpa mé ye' a.

⁶ Eta ilakölpä kanè mésopa e'pa de ila'rlaë ta iwö éwarak dö iski.

⁷ E' ukuöki ta Lía de ila'rë ta ie'pa wöéwa iski ñies. Bata ekkë ta Raquel de ilä José ta eta ie'pa wöéwa dö iski ñies.

⁸ E' bet ta Esau tō ie' a ichaké:

—Iyiwak kuéyö ñalä ki ulawa ulawa ¿ie e' dör?

Ie' iiuté:

—E' dör as be' er buarne ye' ki.

⁹ Esau tō iiuté:

—Au, kë be' tkinuk ye' ki. Ye' wa itsö' taië. E' tsüat be' wák tō.

¹⁰ Erë Jacob tō iskà ché ia:

—Au, kë be' tō ye' ttë watöktsa. Be' er buanene ye' ki e' ta iyi kakmekeyö be' a e' klö'ú. Be' tō ye' kiéwa buaë. Be' suéneyö e' dör buaë ye' a wës Skëköl wák suéyö es.

¹¹ Taië Skëköl tō ye' blu'wé. Kë i kianeia ye' ki. E' kueki ye' be' pablë tō iyi kakméyö be' a e' tsü ye' ulä a.

Jacob tō iyiwak watké ia taië, e' kkëpa iël Esau tō iyiwak tsé iulä a.

¹² Esau tō iché ia:

—E'ma mishka ñita. Ye' mi'ke kewe.

¹³ Erë Jacob tō iiuté:

—A këkëpa. Be' wä ijcher bua' tō ye' ala'r iä tsitsirla. Ñies obeja ena baka tso' aläe e' bikeitséyö dö' ishtrirwa ta iduölurmi sekka ká etkëme.

¹⁴ Ye' a ta buaë idir tō be' yu'tke kewe, eta wë' ye' do be' itöki enaena wës ye' iyiwak ena ye' ala'rla shkömir es. Es ye' mir ie'pa ta dö be' serke Seir ee.

¹⁵ Eta Esau tō iiuté:

—E'ma buaë idir. Kawö mú ña ye' kanè mésopa wëlepa mukat be' a be' kimoie.

Erë Jacob tō iiuté:

—Au, ¿iök be' e' we'ikö ye' wä ekkë chökle?

¹⁶ E' ë diwö ta Esau míane Seir iyamipa ta.

¹⁷ Erë Jacob míä ká kiè Sucot* ee.

Eë ie' u yué iwák a. Ñies iyiwak wé chali'wéitö. E' kueki ká e' kiè mékaitö Sucot.

¹⁸ Es Jacob manétat Padán-aram dö Canaán. Ie' dettsa buaë. Ie' sené ká kiè Siquem, e' wösha.

¹⁹ Wé ie' tō ká yué e' tuéttsa ie' tō. E' ské dör inuköl wömulë döka cien eyök (100). Hamor dör Siquem yë, e' ala'r tō ká watué Jacob a.

²⁰ Ká e' a Jacob tō ák kataté et ka'ie iyiwak jchoie Skëköl dalöioie. E' kiè mékaitö El-elohé-israel.†

34

Dina dalösewëwa Siquem tō

* **33:17 Sucot:** Hebreoie ká kiè e' wä kiane chë u yöule chalichali. † **33:20 El-elohé-Israel:** Hebreoie kiè e' wä kiane chë Israel Këköl diché ta' taië.

¹ Jacob alà busi Líá tã kiè Dina, ká et tã e' míã ká e' wakpa busipa pakök.

² Etã Hamor e' dör heveowak e' dör ká e' wökir, e' aladulaköl kiè Siquem e' tã Dina sué. Etã ie' tã iklö'wéwã tã isenéka itã késik wa.

³ Erë ie' wöbatse Dina wa taië tã ipabléitö taië.

⁴ Etã ie' tã iché iyé a:

—A yéwö, be' yú kékëpa Jacob ska' ilà busi kiöktsã ye' a as ye' serwã ie' tã.

⁵ Ì sulu wamblé Siquem tã Dina tã e' jchenewã Jacob wã. Erë ie' aladulakölpa tso' kañika iyiwak kanéuk, e' kueki ie' kã wã iyëne ie'pa a.

⁶ E' dalewa Hamor dör Siquem yé e' míã Jacob ska' ttök ie' tã.

⁷ Mik Jacob aladulakölpa dene u a, etã ì wamblëne Dina tã e' jchenewã ie'pa wã. E' tã ie'pa uluwéka taië. Siquem senéka Jacob alà busi tã e' dör iyi suluë Israel aleripa a. E' kã kawö tã wamblë es.

⁸ Erë Hamor tté ie'pa tã, tã ichéitö ia:

—Ye' aladulaköl Siquem, e' wöbatse taië a' kutã wa. A' we'ikèyö kawö mú ie' a senukwã ie' tã.

⁹ Es a' yörmi sa' yamipaie. Es sa' serwami a' alà busipa tã. Ñies a' serwami sa' alà busipa tã.

¹⁰ A' e' tsuat senuk sa' shua. A' senú sa' ká a wé a' ki ikiane ee. A' tã iyi wataú ena iyi taú. A' tã ká taú. Kã yi tã a' wöklö'wepã.

¹¹ Ñies Siquem tté Dina yé tã ena ikëpa tã, etã ichéitö ia:

—Ye' a' pablë tã ye' tté klö'ú. Ye' tã a' a iyi kakmeraë kos a' ki ikiane ekkë.

¹² Kos iské* dör e' tsata a' tã ye' a iki kié, e' tã ekkë meraëyö a' a. E' kã ki ye' tkine. Ye' tã iyi meraë taië a' a, erë kawö mú ye' a senukwã be' kutã tã.

¹³ Erë Siquem tã ie'pa kutã dalösewéwã, e' kueki ie'pa tã ie' ena iyé iuté kachè wa.

¹⁴ Ie'pa tã iché ia:

—Kã sa' a sa' kutã menuk wëpa kã tottola kkuölitla tëule tsir, esepã a. E' dör suluë sa' a jaë taië.

¹⁵ Es ë sa' tã a' iutëmi. A' wëpa kos tottola kkuölitlë tã tsir wës sa' es, e' tã sa' tã a' ttö iutëmi.

¹⁶ Es a' serwami sa' alà busipa tã. Ñies sa' serwami a' alà busipa tã. Es sa' sermi a' tã ñita wës ká etkë wakpa es.

¹⁷ Erë kã a' wã a' tottola kkuölitla tëne wës sa' tã iché a' a es, e' tã sa' míyalne ká i' ki. Sa' kutã mítserne sa' wã.

¹⁸ Etã Hamor ena ilà Siquem e'pa a imène buaë.

¹⁹ Taië duladula e' ki Jacob alà busi kiane, e' kueki bet iwéitö wës ie'pa tã iché es. Ie' dalö taië iyé ska' imalepa tsata.

²⁰ E' kueki ie' míã iyé tã ká kköiëule e' wékkö a. Eë ká e' wakpa ñi dapa'uke ttë shuloie. Eë Siquem ena iyé míã ttök iká wakpa tã. Tã ichéitö iarak:

²¹ —Pë' debitú ie' er buaë se' tã. Ie'pa de senuk se' tã, iyi taúk ena iyi wataúk se' shua. Ká tso' wë' ie'pa a. Se' serwami ie'pa alà busipa tã. Ñies ie'pa serwami se' ichapa tã.

²² Etã as se' dö ká etkë wakpaie ie'pa tã ñita, etã s'kawötã iúk wës ie'pa tã iché es. Ie'pa tã iché tã se' wëpa ulitane kawötã itöttola kkuölitla tã tsir wës ie'pa wöblane iúk es.

²³ Etã kos ie'pa wã iyiwak tso', ì tso' e' döraë se' icha. Sö ichö ie'pa a tã. Etã es ie'pa e' tsukeat senuk se' shua.

²⁴ Etã wëpa tso' ká e' ki kibinetke, e'pa ulitane a buaë idir. Etã ie'pa kos tottola kkuölitla télor tsir.

²⁵ E' ukuöki bökki es tã mik e' dalërkeia taië kã wa ie'pa e' tsatkër, etã Jacob aladulakölpa dör Dina akëpa kiè Simeón ena Leví, e'pa míyal Siquem, etã ká e' wakpa wëpa télurdakitö seraã tabè wa.

²⁶ Es ie'pa tã Hamor ena ilà Siquem e'pa ttéwã tabè wa. Ie'pa tã ikutã yétsã Siquem u a tã imíyal.

²⁷ Ká e' wëpa ttélur seraã. E' ukuöki tã Jacob aladulakölpa malepa debitú tã iyi kos tso' ká e' ki e' tsémirakitö.

* **34:12 iské:** E' kèwö ska' tã ie'pa wöblar tã ilà busipa watueke inuaki a.

28 Es ie'pa wā obeja ena baka ena burro ena íyi kōs tso' ká kköiëulewā e' a, ñies ì kōs tso' kañika e' mítser.

29 Ñies íyi tso' kōs u a, e' mítser ie'pa wā sēraa. Ala'rla kōs ena alakōlpa kōs e'pa klō'wélur ie'pa tō ie'pa kanè mēsopaie.

30 Eta Jacob tō iché Simeón ena Leví a:

—A' tō se' tsaié. A' kueki ká i' wakpa e' dōr canaánwak ena fereseowak e'pa ulurdaë se' kī taië. Ie'pa ñi dapa'uraë ñippök se' ta. Kē se' wā ñippökwakpa ta' taië, e' kueki ie'pa e' alōraka se' kī. Ye' ena ye' yamipa kōs ttelurdaë ie'pa tō.

31 Erë ie'pa tō iüté:

—¿Ima ie'pa erbikō tō ie'pa wā sa' kutà mi'mitser wēs alakōlpa sulusi es?

35

Skëköl er buaë ché Jacob a Betel

1 E' ukuōki ta Skëköl tō iché Jacob a: “Be' yú senuk Betel. Ee ák katatō ka'ie ye' dōr be' Këköl e' k kayë' be' a mik be' bakshkar Esaú yōki eta, e' dalōioie.”

2 Eta Jacob tō iché iyamipa a ena kōs itso'rak ie' ta, e'pa a ñies:

—Íyi diököl tso' a' wā dalōiè, ese kōs tulöttsa bet. A' kuō ta' a' datsi' mane'úlor.

3 Mishkarak bet Betel. Ee ye' tō ák katateke et ka'ie iyiwak jchoie Skëköl dalōioie. Ie' tō ye' kime' mik ye' bak erianuk taië eta. Ie' tō ye' kkōna' kōs ye' kaka're ekkë.

4 E' bet ta' íyi diököl tso' ie'pa wā dalōiè ese tulérakitō Jacob a. Ñies ikukuōio kōs, e' tulérakitō Jacob a. E' kōs wötéluritō kós klō ter tsinet Siquem e' dikia.

5 Eta ie'pa e' yélur. Erë ká tso' tsinet tsinet e' wakpa kōs suawéka taië Skëköl tō, e' kueki e'pa kē wā ie'pa tōiëne.

6 Eta Jacob ena iyamipa kōs demi ká kiè Luz atē Canaán. Ká e' kiè ñies Betel.

7 Eta ee ák katatéitō et ka'ie iyiwak jchoie Skëköl dalōioie. Ee Skëköl e' k kayë' ie' a mik ie' bakshkar iël yōki eta. E' kueki ák katatéitō e' kiè mékaitō El-Betel.*

8 E' ukuōki ta ká e' a Rebeca kkō'nukwak bak kiè Débora, e' blēnewa ta inú blēwarakitō kós klō ter ee e' dikia. Kal e' ter ká kiè Betel e' o'mik. Jacob tō ká e' kiè méka “Iè kéli”.

9-10 Mik Jacob biteane Padán-aram dene Canaán, eta Skëköl e' kkachéne etōkichane ie' a. Eta Skëköl er buaë ché ie' a i' es:

“Be' kiè Jacob, erë be' kē kiëia es. I'ñe ta' be' kiè mékayō Israel.”

Skëköl tō ie' kiè mane'wéttsa,
11 e' ukuōki ta' ichéitō ia:

“Ye' dōr Skëköl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e';

Be' ala'r ena be' aleripa alónú taië.

Be' aleripa alōrdaë taië,
e'pa dōraë ká taië wakpaie.

Ñies ie'pa shua blu'pa dōraë.

12 Ká me'bakyō Abraham a ena Isaac a,
e' méyō be' a ñies be' aleripa a.”

13 Mik Skëköl tté one Jacob ta, ta imía.

14 Ee Jacob ák duéka ek sē sù. Ák e' kī ie' tō kiō ena vino té iwà kkachōie tō e' dōr batse'r Skëköl a.

15 Ká e' kiè mékaitō Betel.

Raquel blēnewa

16 E' ukuōki ta' ie'pa e' yélur Betel míyal Efrata. Kam ie'pa dōmi Efrata e' tso'ia elkeë, eta Raquel alà kurketke e' diwō de. E' tō Raquel kiri'wéwā taië erë kē iwà kur yēs.

17 Ie' tso'tke suluë ichōk eta ikkō'nukwak dur ee, e' tō iché ia: “Kē be' suanuk. Be' alà kune. E' wák dōr wēm.”

18 Eta Raquel wake' duökewatke, isiwa' bata tkōkeia, e' shua ilà kiè

* **35:7 El-Betel:** Hebreoie kiè e' wā kiane ché Skëköl tso' Betel. † **35:18 Benoni:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane ché ye' eriane e' alé. ‡ **35:18 Benjamín:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane ché ye' ulà bua'kka e' alé.

mékaatitö Ben-oní.† Erë ilà yě tō ikiè mane'wé Benjamín.‡

19 Es Raquel blënewa. Inú wötéwarakitö Efrata ñalé kî. I'ñe ta ká e' kiè Belén.

20 Eta wé Raquel nu bléwaitö e' kî ák duéka ek Jacob tō iwà kkachoie. I'ñe ta ák e' tkëria Raquel pö kkachoie.

21 Eta Israelš michoë wé imi'kerö ee. Ie' e' tséat senuk ká kiè Migdal Éder e' wishké.

22 Ie' tō ká yué senoie ee, e' ukuökî ta ilà Rubén senéka ie' alaköl kiè Bilhá e' ta, e' jchenewa ie' wa.

Jacob aladulakölpa

Jacob aladulakölpa doka dabom eyök kî bül (12).

23 Ie' ala'r Lía ta e'pa dör Rubén, e' dör ikibi, ñies Simeón, Leví, Judá, Isacar ena Zabulón.

24 Ila'r Raquel ta e'pa dör José ena Benjamín.

25 Raquel kanè méso kiè Bilhá, e' ta ila'r dör Dan ena Neftalí.

26 Lía kanè méso kiè Zilpá, e' ta ila'r dör Gad ena Aser. E'pa dör Jacob aladulakölpa kune Padán-aram e'pa.

Isaac blënewa

27 Jacob minea iyé Isaac sauk ká kiè Mamré ee. Ká e' kiè ñies Arbá ö Hebrón. Ká e' a Abraham ena Isaac bak senuk.

28-29 Isaac kënewatke. Mik ie' kî duas tso' cien eyök kî dabom paryök (180), eta iblënewa mía idëütöpa itöki. Ila'r Esaú ena Jacob e'pa tō inú wötéwa.

36

Esaú aleripa

1 I'pa dör Esaú aleripa. Esaú kiè ñies Edom.

2 Esaú senéwa canaánwak alakölpa mañal ta. Eköl dör Adá, e' dör hititawak kiè Elón, e' alà busi. Iéköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena heveowak eköl kiè Sibón, e' talà.

3 Bata ék kiè Basemat, e' dör Ismael alà busi ena Nebaiot kutà.

4 Adá alà tsá kune e' kiè Elifaz. Basemat alà kiè Reuel.

5 Oholibamá ala'r kune mañal. E'pa kiè dör Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Esaú ala'r kune mik ie' bak senuk Canaán eta e'pa.

6 Esaú wa ilakölpa ena ila'r wëpa ena ila'r busipa ena imalepa kos serke ie' ska' e'pa kos míyal ie' wa e' ta senuk ká bänet iël Jacob e' yöki. Ñies ie' wa iyiwak kos ena i kos dë' ie' ulà a Canaán, e' mítser sera.

7 Esaú ena Jacob wa iyi tso' tajë. E' kueki ie'pa kë chë'kaia ñita. Kë i ku'ia wë' ie'pa bül iyiwak a katë.

8 E' kueki Esaú (e' kiè ñies Edom) e' mía senuk Seír kébata a.

9 I' dör Esaú aleripa bak senuk Seír ké köwö kî, e'pa kiè edomwak.

10 I'pa dör Esaú ala'r: Elifaz e' dör Esaú alà Adá ta, ena Reuel e' dör Esaú alà Basemat ta.

11 Elifaz ala'r dör Temán, Omar, Sefó, Gatam ena Quenaz.

12 Elifaz alaköl skà bak eköl kiè Timná, e' ta ilà ta' eköl kiè Amalec. E'pa dör Esaú alaköl kiè Adá e' uyökpa.

13 Reuel ala'r dör Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Esaú alaköl kiè Basemat e' uyökpa.

14 Esaú alaköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena Sibón talà. Ie' ala'r dör Jeús, Jaalam ena Coré.

15 I'pa dör Esaú aleripa e'pa ditséwöpa wökirpa:

Esaú alà kibi kiè Elifaz e' aleripa dör: Temán, Omar, Sefó, Quenaz,

16 Coré, Gatam ena Amalec. E'pa dör Elifaz aleripa e'pa ditséwöpa wökirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Adá uyökpa.

17 Esaú alà kiè Reuel e' ala'r dör: Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Reuel ditséwöpa wökirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Basemat uyökpa.

18 Esaú alaköl kiè Oholibamá e' dör Aná alà busi. Ie' ala'r dör: Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Oholibamá ditséwöpa wökirpa.

19 E'pa kos dör Esaú (kiè ñies Edom) e' aleripa. E'pa dör ie'pa ditséwöpa wökirpa.

§ 35:21 *Israel*: E' dör Jacob kiè pa'alî me'ka Skëköl tō iki e'.

20 I'pa dör wëm dör horeowak eköl kiè Seír, e' ala'r. Ie'pa bak senuk Edom ñies. Ie'pa kiè dör: Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

21 Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör Seír ala'r wëpa. Ie'pa dör horeowak wökirpa bak senuk Edom.

22 Lotán ala'r dör Horí ena Hemam. Lotán kutà dör Timná.

23 Sobal ala'r dör Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam.

24 Sibón ala'r dör Aiá ena Aná. Ká e' ta Aná tso' iyě kiè Sibón e' burro kkö'nuk e' dalewa ie' tó di' tum kué taiě ká sí po e' a.

25 Aná alà wëm kiè Disón. Ie' alà busi kiè Oholibamá.

26 Disón ala'r dör Hemdán, Esbán, Itrán ena Querán.

27 Éser ala'r dör Bilhán, Zaaván, ena Acán.

28 Disán ala'r dör Us ena Arán.

29 Horeowak wökirpa dör Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

30 Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör horeowak wökirpa iyamipa wa. Ie'pa bak senuk Seír.

31 I'pa dör Edom blu'pa, kam Israel aleripa blúpa dö e' yöki.

32 Bela, e' dör Beor alà, e' de Edom wakpa blúie. Ie' ká kiè Dinhaba.

33 Bela blënewa e' skéie Jobab yöne blu'ie. Ie' dör Zérah alà. Ie' datse Bosrá.

34 Jobab blënewa e' skéie Husam datse Temán e' yöne blu'ie.

35 Husam blënewa e' skéie Hadad dör Bedad alà e' yöne blu'ie. Bedad e' ali'ka Madián wakpa ki ká kiè Moab ee. Husam ká kiè Avit.

36 Hadad blënewa, e' skéie Samlá yöne blu'ie. Ie' ká kiè Masrecá.

37 Samlá blënewa, e' skéie Saúl yöne blu'ie. Ie' ká dör Rehobot. Ká e' ate di' kkö a tsinet.

38 Saúl blënewa, e' skéie Baal-hanán yöne blu'ie. Ie' dör Achbor alà.

39 Baal-hanán blënewa, e' skéie Hadad yöne blu'ie. Ie' ká kiè Pau. Ie' alaköl kiè Mehetabel, e' dör Matred alà busi ena Mezaab talà.

40 I'pa dör Esaú aleripa kiè iyamipa wa ñies iká wa: Timná, Alvá, Jetet,

41 Oholibamá, Elá, Pinón,

42 Quenaz, Temán, Mibsar,

43 Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies Edom. E'pa kos dör Edom ká blu'pa wé isenerak iká ki ee.

37

1 Jacob e' tséat senuk Canaán wé iyě bak senuk ee.

2 Ttè i' dör Jacob aleripa e' pakè.

José ena iëlpa

Jacob alà kiè José, mik e' ki duas tso' dabom eyök ki kul (17) eta ie' tso' iyě obeja kkö'nuk iëlpa ta. Iëlpa dör iyě alakölpa kiè Bilhá ena Zilpá, e'pa ala'r. Eta i sulu kos wambleke iëlpa tö ie' wöwa, ese kkateke sera a ie' tö iyě a.

3 Ie' kune mik iyě Jacob kënewatke eta. E' kueki Jacob ki ie' kiar ila'r malepa tsata. E' kueki Jacob tö datsi' yué ie' a kitkëule buaë.

4 Erë mik ie' ëlpa wa ijchenewa tö ie'pa yě ki ie' kiar ie'pa ulitane tsata eta ie'pa éna iar suluë, kë ishke'weta'.

5 Ká et ta ie' kabsué e' pakéitö iëlpa a. E' kueki ie'pa éna suluë ie' kí ane.

6 Ie' tö ikabsuë paké iëlpa a i' es:

—Ye' ttö ttsö. Ye' kabsué e' pakekeyö a' a.

7 Ye' kabsué tö se' ulitane tso' kaneblok kañika dali shua. Se' tso' dali wöshtök e' tsatésö ettsak ettsak. Ye' tö isuë tö bet ye' icha e' duéka bua' shkë'ka. A' ichapa e' dapa'wé ye' icha pamik shkit ta e'pa tö ye' icha dalöie.

8 Eta iëlpa tö iüté:

—¿Be' éna iwà chak tö be' döraë sa' blúie? ¿Sa' serdaë be' dikia?

Ie' kabsué ena wes ipakéitö ie'pa a, e' kueki ie'pa éna suluë ie' kí ane.

9 E' ukuöki ta ie' skà kabsuéne, e' pakéitö iëlpa a ñies. Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' kabsué tö diwö ena si'wö ñies bëkwö döká dabom eyök ki et (11), e' kos tö ye' dalöieke.

10 Mik ie' tö ikabsuë e' paké iyě a ena iëlpa a, eta iyě tö iuñé:

—¿I' kiane ché be' ki kabsuë e' wa? Ttsësua be' mi ena be' ëlpa ena ye', sa' kawöta be' dalöiök.

11 Ie' ëlpa éna iar suluë. Erë iyě tö ibikeitsé taië: ¿i' kébisuë José tö es?

José watuéttsa iëlpa tö

¹² Ká et ta José ëlpa míyal dö Siquem iyé iyiwak wëttsë kakö yulök.

¹³ Eta Jacob tö iché José a:

—Be' ëlpa tso' tsinet Siquem iyiwak kkö'nuk. Ye' ki ikiane tö be' yú isaük.

Eta José tö iüté:

—E' buaë. Ye' mí isaüktrak.

¹⁴ Jacob tö iüté:

—Èkëkë. Be' yú be' ëlpa saük, is itso'rak, is iyiwak tso' ñies. E' wa be' wa ye' a itté dömine.

Eta Jacob tö ie' patkémi. Ie' e' yéttsa Hebrón ké kkue ki mí Siquem.

¹⁵ Eë ie' shködur chò kañika, e' kuéwa wëm eköl tö ta e' tö ie' a ichaké:

—¿Ì yulök be' tso'?

¹⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' tso' ye' ëlpa yulök. ¿Be' kë wa ijcher wé ie'pa tso' ye' yé iyiwak kkö'nuk?

¹⁷ Wëm e' tö iüté:

Ie'pa kë ku'ia ië. Ie'pa mineyalbak. Ye' ittö ttsérak tö ie'pa mi'keä Dotán.

Eta ie' míä iëlpa yulök. Eta ie'pa kuéitö Dotán.

¹⁸ Eta iëlpa tö ie' sué kamië tö ie' datse. Kam idö e' dalewa iëlpa kawö mérak ñi a ie' ttowa.

¹⁹ Ichéraitö ñi a:

—Kabsaükwak datse.

²⁰ Ittöwasö. Inú batröomisö kauk kë a di' ta' ese a. Eta ichösö tö iyiwak sulusi ie' katéwa. Es ie' kabsuë e' kë wà tköpa yës.

²¹ Mik Rubén tö ttè e' ttsé, eta ie' éna iël tsatkak. E' kueki ie' tö iché iëlpa a:

—Kë ittarwa.

²² Kë a' tö ie' pé tkö'uk. A' tö iömi kauk i' a. Kë a' ulà mukka iki.

Rubén éna José tsatkak tsèmine iyé a, e' kueki ie' tö iché ie'pa a es.

²³ Erë mik José debitu iëlpa ska', eta ie'pa tö ie' datsi' kitkëule bua', e' yéttsa.

²⁴ Eta iklö'wëwarakitö batréemi, kauk tso' di' blóie, erë kë iwà ta' ese a.

²⁵ E'ukuöki ta' ie'pa e' tuléwa chkök, e' shua ie'pa isué tö taië Ismael aleripa datse. E'pa datse Galaad michoë Egipto dali dami iwa e'

wataük. Kameio ki ie'pa wa kiö alar buaë e' dami. Ñies kiö masmas kië bálsamo ena mirra e' dami iwa.

²⁶ Eta Judá tö iché iëlpa a:

—Se' ël ttéwasö ta' e' tté blésö, e' ta' e' wa ¿ì buaë dömi se' ulà a?

²⁷ Ye' iché buaë idir tö iwatauttsasö Ismael aleripa a. Ie' dör se' ël se' yami ekkä, e' kueki kë sö ittöwa.

E' mène buaë iëlpa a.

²⁸ Mik íyi wataükwakpa datse Madián e'pa tkami eë, eta ie'pa tö iël yéttsa kauk a watuéttsarakitö Ismael aleripa a inuköl wömulë döka dabom böyök (20) ské ekkë. Es Ismael aleripa wa José minetsër Egipto.

²⁹ Mik Rubén debitu kauk kkö ki, eta kë iël ku'ia. E' tö ie' eriawé taië. E' kueki idatsi' jchélor.

³⁰ E' ukuöki ta', ie' míä iëlpa ska' ta' ichéitö ie'pa a:

—Se' ël tsirla kë ku'. ¿Wes ye' e' ùmi?

³¹ Eta ie'pa tö chibola ttéwa ta' e' pé wa José datsi' patiëkarakitö.

³² Eta datsi' e' patkémitö iyé a ta' ichémi ia: “Datsi' i' kué sa' tö. Ì saü bua'ie. ¿Kë idör be' alà datsi'?”

³³ Eta Jacob tö iché: “ÌTö, i' dör ye' alà datsi'! Iyiwak sulusi wésele tö ye' alà ttéwa katéwa.”

³⁴ Eta Jacob tö idatsi' jchéloyar eriane kueki. Eta datsi' tso' iëno mik schönewa ese iékaitö. Eta ilà blénewa e' eriaitséitö ká taië.

³⁵ Eta ila'r, wëpa ena alakölpa, e'pa kos de ie' pablök, erë kë ie' pablër yës. Ikí iuke taië shute ilà dalërmik. Ie' tö iché: “Ye' schö eriaitséraë dö mik ye' duowa ekkë, es ye' döraë ie' ska'.”

³⁶ Eta madiánwakpa demi Egipto. Eë ie'pa tö José watuéttsa wëm kië Potifar e' a. Wëm e' kanëblöke Egipto blú a. Potifar dör Egipto blú tsatkökwakpa e' wökir.

38*Judá ena Tamar*

¹ E' kéwö ska' ta' Judá e' batséttsa iëlpa yöki míä senuk wëm kië Hirá e' ska'. E' serke ká kië Adulam.

² Ee Judá tō alaköl sué eköl. E' dör wēm canaánwak kiè Súah e' alà busi, e' ta ie' senéwa.

³ E' ukuöki ta iduneka ta ilà kune wēm, e' kiè mékaitö Er.

⁴ E' ukuöki ilà skà kune wēm, e' kiè mékaitö Onán.

⁵ E' ukuöki ta ilà skà kune wēm, e' kiè mékaitö Selá. E' kune mik ie' serke ká kiè Quezib, ee eta.

⁶ Judá tō alaköl yulé senowaie ilà kibi kiè Er e' ta. E' kiè Tamar.

⁷ Eta Er serke suluë shute Jehovahä. E' kueki Jehovahä tō ittéwa.

⁸ Eta Judá tō iché Onán a:

—Be' kawöta senukwa be' dabököt ta alà kōka be' el blēnewa e' a wes se' wakpa a imeneatbak es.

⁹ Onán éna iane tō ie' alà kurmi kos ischö ta, e' kë dör ie' wák ala'r. E' kueki mik ie' serke ischö ta, eta bet ta ie' e' skéu bánet as kë alà kōka ischö ta. Es ie' kë wa iël a iditséwö meneat.

¹⁰ E' dör suluë ichök Jehovahä a, e' kueki ie' tō Onán ttéwa ñies.

¹¹ Eta Judá tō iché iyak Tamar a:

—Be' yú senuk be' yé u a wes schö es dö mik ye' alà Selá talane eta.

Erë Judá tso' Tamar kitö'uk. Ie' ibikeitsé tō Selá duōwami wes iëlpa duolur es. Es Tamar minea senuk iyé ska'.

¹² Ká de taië ta Judá alaköl dör Súah alà busi e' blēnewa. Ie' schö kéwö tka ta ie' mía ká kiè Timnat, wé itso'rak ie' obeja köyök tök ee. Ie' yami kiè Hirá e' dör adulamwak, e' mí ie' ta ie' wapiöuk.

¹³⁻¹⁴ Tamar tō isué tō Judá alà kiè Selá, e' detke këchke erë kë ie' senéwa ie' ta. E' wa ie' wa ijchenéwa tō Judá tō ie' kitö'wé Selá wa. E' kueki mik ie' wa ijchenéwa tō inuaki mía Timnat iobeja köyök tök, eta ie' e' paiöke schöie e' mane'wéttsaneitö. Iwö pabakéwa datsi'tak wa as kë yi a iwérwa. Eta imía ká kiè Enaim. Ee ie' e' tkésér Timnat ñalé kkö a.

¹⁵ Mik Judá tō Tamar sué ta ie' ibikeitsé tō e' dör alaköl sulusi iwö pabakéwa e' kueki.

¹⁶ Eta ie' mía iwöki. Kë ie' wa ieri ta tō e' dör ie' yäk. Eta ichéitö ia:

—¿Se' ser ñita?

Eta Tamar tō iché ia:

—¿I meke be' tō ye' a iskéie?

¹⁷ Eta Judá tō iiuté:

—Ye' chibo patköke be' a etö iskéie.

Ie' iiuté:

—Èkëkë. Erë be' íyi tsá múat ye' a dö mik be' tō chibola patké eta.

¹⁸ Judá tō ie' a ichaké:

—¿I kiane be' ki tō ye' imèat be' a?

Eta ie' tō iiuté:

—Be' tabechka tso' e' kiè shtoie, e' múat ye' a ikichaë. Ñies be' shko kéli múat ye' a.

Judá tō imé ia ta ie' sené ie' ta. Eta alaköl duneka.

¹⁹ E' ukuöki ta Tamar mía iu a eta idatsi'tak wa iwö pabakéwa e' yéttsaitö. Eta ie' e' paiéne schö es.

²⁰ E' ukuöki ta Judá tō chibo patkemi iyami adulamwak e' ulà a as ie' tō imü alaköl a as alaköl e' tō ie' íyi méat alaköl ulà a e' mübitüne. Erë ie' yami kë wa alaköl e' kuneia.

²¹ Eta ie' tō ká e' wakpa a ichaké:

—Alaköl sulusi e' dör enaimwak atéat ñalá ska', ¿wé e'?

Eta ie'pa tō iiuté:

—Íe alakölpa sulusi kë dë'.

²² Eta ie' biteane Judá wörki ta ichéitö ia:

—Kë ye' wa alaköl kune. Ye' tō ichaké ká e' wakpa a. Ie'pa tō ye' a iché: 'Íe alakölpa sulusi kë dë'.

²³ Judá tō iiuté:

—As ye' íyi tsúatitö es kë yi tō sa' jaëwepa. Kë ye' iane iwiie. Ye' tō ichibo patkemi be' ulà a, erë kë be' wa alaköl kune.

²⁴ Eta si' mañat ulatök ta Judá ki biyö de tō:

—Be' yäk Tamar e' sene' wëpa kua'ki ta. Ie' duneka.

Eta Judá tō iché aneule:

—Iyöttsa ta iña'úwa!

²⁵ Erë mik ie' yekettsa ie'pa tō ttéwa, e' wösha ie' tté mémi inuaki a: “Yi íyi a'tser ye' ulà a i', e' wák tō ye' duéka. Be' isaú. ¿Yi kiè shto tabechka i' ikichaë ena shko kéli i'? ¿e' sùule be' wa?”

26 Mik Judá tö ie' íyi suéwá iyák ulà a ta ichéitö: “Alaköl i' dör buaë. Kë ye' wá iulabatse ye' alà Selá ta. Ye' e' wamblé sulu ie' kî.” Etá kë ie' seneia ie' ta.

27 Tamar alà kune klö wák dör wëpa.

28 Itsörke e' wösha, etá eköl ulà dettsa kewe. Etá ie' kkö'nukwak tö datsi'kicha batsë e' muéwá ilà ulà mik ta ichéitö: “I' ék kune kewe.”

29 Erë e' wöshaë bet ta alà ulà tiéwane etökichane etá iëk kune keweie. Etá ikkö'nukwak tö iché ia: “¿Wes be' kune keweie?” E' kueki ikie mékaitö Fares.*

30 E' ukuöki ta, iulà a datsi'kicha tkër batsë e' kune, e' kié mékaitö Zérah.

39

José tkashkar Potifar alaköl ulà a

1 José minetsarak iwa Egipto. Ká e' kî wëm tso' eköl kié Potifar, e' tö ie' tuéttsa Ismael aleripa a. Wëm e' kanebloke Egipto blú a. Ie' dör Egipto blú tsatkökwakpa wökir.

2 Erë Jehová tso' José ta, e' kueki ì kos kanewekeitö e' dökettsa buaë iwökir egiptowak e' ska'.

3 Iwökir tö isué tö Jehová tso' José ta, e' kueki ì kos kanewekeitö e' dökettsa buaë.

4 E' kueki iwökir kî ikiarke tajë. Ie' tö iméka ie' wák kimukwakie. Nies imékaitö ie' íyi kos e' kuebluie. Ie' wá íyi kos tso' e' kkö'nekeitö.

5 Mik Potifar tö ie' méka íyi kos kuebluie, etá Jehová er buaë chémi Potifar a. Ie' íyi kos tso' iu a ena kañika e' kos mir buaë.

6 José tö Potifar íyi ulitane kkö'neke buaë. E' kueki Potifar kë wöki ì wëneia yës. Ì ñak ie' éna e' ë bikeitsekeitö.

José wák dör bua'bluka.

7 Ká de iki tajë etá iwökir alaköl wöbatseka iwa. Ká et ta ie' iché ia:

—Be' senúka ye' ta.

8 Erë José kë wá ie' ttè iutëne ta ichéitö ia:

—Ye' ttö ttsó. Ye' wökir íyi ulitane méat ye' ulà a sunoie. Ye' tso' íe, e' ta kë ie' tkine ie' íyi kos kî.

9 Ye' tso' ie' u kueblu kibiie. Ye' wökir kë wá ì kkëone ye' kî. Be' ë kë meneat iwa ye' a be' dör ie' alaköl e' kueki. ¿Wes ye' tö ì sulu i' wamblëmi be' ta? ¿Wes ye' tö ì sulu wamblëmi Skököl kî?

10 Këkraë alaköl tö ie' a icheke: “Be' senú ye' ta.” Erë ie' kë tö iuteta yës. Ie' tö iulawaté këkraë.

11 Ká et ta ie' tkawa weshke íyi kanéuk etá iwökir alaköl e' ë tkër.

12 Etá iwökir alaköl tö ie' klö'wéwa idatsi' a ta ichéitö ia:

—Be' senú ye' ta.

Erë ie' tkashkar iulà a mía tuneule. Ie' datsi' yënettsaat alaköl ulà a.

13 Mik iwökir alaköl tö isué tö José datsi' atë ie' ulà a

14 etá ie' tö ikanè mésopa kié ta ichéitö ie'pa a:

—Isaú, ye' wëm wá hebreowak dë'bitu e' tso' se' wayuök. Ie' dewa ye' ska'. Ie' senakka ye' ta kësik wa erë ye' anekajajë.

15 Mik ie' ittsé tö ye' anekajajë ta ie' tkashkar tuneule. Ie' datsi' yënettsaat e' atë ye' ulà a.

16 E' ukuöki ta ie' tö José datsi' blé kkayënoie iwëm a mik idene etá.

17 Mik iwëm dene, etá ipakéitö ia ta ichéitö ia:

—Be' wá hebreowak dë'bitu kanè mésoie, e' tkawa weshke ye' ska'. Ie' senakka ye' ta.

18 Erë mik ye' anekajajë, etá ie' tkashkar tuneule ta idatsi' atë tër íe.

19 Es be' kanè méso tö ye' dalösewéwa.

Mik iwökir tö ttè e' ttsé etá iluneka tajë.

20-21 José klö'wéwaitö wötökwa patkéitö wé Egipto blú bolökpa tso' wötëule ee. Erë Jehová tso' José kimuk s'wöto wé a nies. Ie' er bua' chöke ia. Ie' tö s'wöto wé wökir ké er buaë chök ia.

22 S'wöto wé wökir tö iméka s'tso' wötërulewa malepa kos kuebluie. José

* 38:29 Fares: Hebreoie s'kié e' wá kiane chë tkabitu keweie.

tö ì kòs wẹke s'wöto wé a e' kéwö meke.

²³ Jehovah tso' José ta. Ie' tö ikimeke as ì kòs döttsa buaë ie' a. E' kueki ì kaneweke José tö e' kë sueku'ia s'wöto wé wökir tö tö is imir.

40

Kabsuë böt e' wà paké José tö

¹⁻² E' ukuöki ta wëm dör Egipto blú a vino mukwakpa e'pa kueblu ena wëm dör blu' a pan yuökwakpa e'pa kueblu, e'pa bül tö iblú tsiriwéka. E' kueki ie' uluneka ie'pa ki

³ ta ie'pa patkéitö wötèwa ikkö'nukwakpa kueblu e' u a s'wöto wé tso' e' a. Eë José tso' wötèule ñies.

⁴ Eta Egipto blú kkö'nukwakpa e' kueblu tö José ké wépa bül ñe'pa kkö'nuk. Eë ie'pa sené wötèule ká taië.

⁵ Ká et nañewe ta ie'pa bül kabsuë kua'ki kua'ki. E' wà dör kua'ki kua'ki.

⁶ Bule es bla'mi ta José debitu isaük. Ie' tö isuë tö ie'pa eriane.

⁷ E' kueki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Iók i'ñe ta a' wö wër siar?

⁸ Ie'pa tö iiüté:

—Sa' kabsuë, erë kë yi ku' sa' a iwà pakök.

Ie' tö iché ie'pa a:

—¿A' kë wà ijcher tö Skököl tö s'kabsuë e' wà chëmi se' a? ¿Ima a' kabsuë? E' chö ña.

⁹ Eta blu' a vino mukwakpa kueblu e' tö ikabsuë paké ia ta ichéitö:

—Ye' kabsuë tö uva kicha me'r ye' wösha

¹⁰ e' ulà tso' mañat. E' dapëneka e' wörkua bune taië ta iwörkua míane iwöliie e' yua' tso' taië.

¹¹ Egipto blú tka' a'tser ye' ulà a. E' a uvawöli diö tuéeyö. E' ukuöki ta ye' wák tö imé blu' a. Es ye' kabsuë.

¹² José tö iché ia:

—Be' kabsuë e' wà kiane yënuke i' es: Be' tö uva kicha ulà kébisuë mañat. E' wà kiane yënuke ká mañat.

¹³ Ká mañat ta blu' tö be' shuleraë. Be' kané meraneitö be' a. Vínö meranebö ie' a wes be' tö iö' kuaë es.

¹⁴ Be' we'ikèyö, mik iwà tka, eta kë be' éna ye' chökwa. Ye' tté chö blu' a as itö ye' yöttsa ie. ¡Be' er buaë chö ye' a!

¹⁵ Ye' dör hebreowak e' eki-blë'wabitü ie'pa tö. Ye' kë wà ì sulu wamblëne. Ye' tso' wötèule é.

¹⁶ Mik blu' pan yuökwakpa kueblu e' tö isuë tö José tö iyami kabsuë e' wà paké ta idettsa buaë eta ie' tö ie' icha paké ia ñies. Ie' iché:

—Ye' kabsuë tö ye' wà kkö dami mañal ye' wökir ki, e' a pan saruru dami.

¹⁷ Kkö tkër kákke ëk e' a pan dami blu' a daklili. Erë pan dami ye' wà kkö a ye' wökir ki e' ñeke dù tö.

¹⁸ Eta José tö iché ie' a:

—Be' kabsuë e' wà kiane yënuke i' es: kkö mañal e' dör ká mañat.

¹⁹ E' wà kiane chë tö ká mañat ta blu' tö be' kuli' tökök patkeraë, ta be' nu kichatkeraka kal ulà a. Dù tö be' nu katerawa.

²⁰ Ká de mañat ta blu' tö iduëswö tkö'wé chkè wa di'yè wa taië ikueblupa ulitane kanëblöke ie' a e'pa a. E' shua ie' tö ivino mukwakpa kueblu ena ipan yuökwakpa kueblu e'pa bül tsukbitü patké s'wöto wé a ikueblupa ulitane wörki.

²¹ Vínö mukwakpa kueblu e' a ikané méneitö. Ie' tö blu' a itka' méne wes kuaë es.

²² Erë pan yuökwakpa kueblu, e' patkémi nu kichatkëka wes José tö iyë' es.

²³ Erë vínö mukwakpa kueblu e' kë er aneia José ska'.

41

Egipto blú kabsuë bötökicha e' wà paké José tö

¹ Duas de bök, e' ukuöki ta Egipto blú kabsuë tö ie' dur di' kië Nilo e' kkömik.

² Ie' isuë tö baka deyal di' a kuktö. E' dör baka bua'buä jani'janila. E' iëter chkök kuachka shua.

³ E' itöki baka skà deyal kuktö di' a. Erë e' dör suluë sí sulula. E' míyal di' kkömik baka malè o'mik.

⁴ Eta baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'buä kuktö e' katélur.

Eë ta blu' tì'neka.

⁵ E' ukuöki ta bet ie' kapowane ta ikabsuëne tö ì talarke kuö sù kiè trigo e' klö elka ë a ìla'k deka kul. Ìla'k e' dör bua'buäë iwö blubluë.

⁶ E' itöki iskà tskine e' klö elka ë a ìla'k deka kul ñies, erë sulula idir. Siwa' datse diwö tskirke e' kke e' tö isiwéwa ña'wéwa suluë míä wö yabé ë.

⁷ Eta ìla'k kul siulewa sulu e' tö ìla'k bua'buä katélur seraä.

Blu' tì'neka ta iëna iane tö ie' kabsauke mokì.

⁸ Erë bule es bla'mi ta ie' kabsué e' tö ie' eriawéka. E' kuëki ie' tö Egipto iyi tötkökwakpa ena iyi jcher taië ese wakpa, kos tsuk patké. Ie' kabsué e' pakéitö ie'pa a. Erë ie'pa ulitane kë a ie' kabsué e' wà ane.

⁹ Eta vino mukwakpa kuëblu e' tö iché blu' a:

—A blu', erpa ye' éna idaa tö sulu ye' e' wamblé.

¹⁰ Mik be' uluneka taië be' pan yuökwakpa kuëblu kì ena ye' kì, eta be' tö sa' wötökwa patké' be' kkö'nukwakpa kuëblu e' wé a.

¹¹ Kä et nañewe ta pan yuökwakpa kuëblu kabsué. Ye' kabsué ñies. Sa' kabsué e' wà ta' ulawa ulawa.

¹² Eë wëm dur eköl duladula hebreowak, e' dör s'wöto wé wökir e' kané méso. Ie' a sa' tö sa' kabsué e' paké ta ie' tö iwà ché sa' a.

¹³ ¡Iwamblëne yësyësë wës ie' tö sa' a iyë' es! Ye' dene ye' kané a ta iëköl nu kichatkéka kal ulà a.

¹⁴ Eta blu' tö José tsuk patké ta iyéttsarakitö bet s'wöto wé a. José tsà téë buäë, e' paié buäë, ta ide ie'pa wa blu' wörki.

¹⁵ Blú tö iché ia:

—Ye' kabsué erë kë yi éna iwà ane. Erë ie'pa tö iché ye' a tö buäë be' tö s'kabsuë e' wà paké.

¹⁶ Ie' tö iüté:

—A këkëpa e' kë yënuke ye' a. Erë Skëköl tö e' chëmi be' a be' kimoie.

¹⁷ Blu' tö iché ia:

—Ye' kabsué tö ye' dur di' kiè Nilo e' kkömik.

¹⁸ Ye' isuë tö baka deyal di' a kuktö. E' dör baka bua'buäë jani'janila. E' iëter chkök kuachka shua.

¹⁹ E' itöki baka skà deyal di' a kuktö. Erë e' dör suluë sí pola. ¡Kë ye' wa baka suluë sí poë suluë ká i' a ekkë chök!e!

²⁰ Eta baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'buäë kuktö e' katélur.

²¹ Baka sí suluë e' tö baka bua'buäë katélur erë kë iwër tö ikatélur. Itso'ia sí poë wës kenet es.

“Eë ta ye' tì'neka.

²² Eta bet ye' skà kapowane ta ye' skà kabsuëne tö ì talarke kuö sù e' klö elka ë a ìla'k deka kul. Ìla'k e' dör bua'buäë iwö blubluë.

²³ E' itöki iskà tskine e' klö elka ë a ìla'k deka kul ñies. Erë e' ala'k dör sulula. Siwa' datse diwö tskirke e' kke e' tö isiwéwa ña'wéwa suluë míä wö yabé ë.

²⁴ Eta ìla'k kul siulewa sulu e' tö ìla'k bua'buä katélur seraä. E' kos pakéyö s'tötkökwakpa a erë ie'pa shua kë yi a iwà ane yës.”

²⁵ Eta José tö blu' iüté:

—A këkëpa, be' kabsué bötökicha, e' wà dör etkë. Ì weraë Skëköl tö kukuie e' chök ie' tso' be' a kabsuë a kam iwà tkö e' yöki.

²⁶ Baka bua'buäë ena ala'k bua'buäë e' wà dör etkë, e' dör duas kul.

²⁷ Baka sulula sí poë deka ibua'buäë itöki ena ala'k suluë siulewa siwa' wa, e' wà dör etkë. E' dör duas kul skà. E' duéswö wa ketba ardaë s'ki dö duas kul e'.

²⁸ Ì weraë Skëköl tö kukuie e' chök ie' tso' be' a wës ye' tö be' a ichétke es.

²⁹ Kewe dali wördaë taië Egipto kos a döka duas kul.

³⁰ E' ukuöki ta duas skà datskene kul e' dör ketba taië duéswö. Bli e' tö Egipto kos sulu'werawa. E' kuëki duas kul buäë e' a dali wöne taië e' kë arpaia yi éna.

³¹ Bli ardaë taië darërë, e' kuëki dali wönebak taië e' peli kë wërpaia yës.

³² A këkëpa, be' kabsué bötökicha, e' wà kiane chë tö Skëköl tö iweraë mokìe. Bli döraë se' kì bet.

33 A këkëpa, be' kawõtā wëm yulök eköl erbikö buaë wā iyi jcher tajë ese. E' múkà ká kuëbluie.

34 Ikaneú i' es: wëpa yulö as ie'pa mi' Egipto kos a daliwö kak blök daliwö tso' tajë duas kul e' dalewa. Mik daliwö tso' döka sacco skel etā ikiö ia sacco et blënoie ketba yökí.

35 Ie'pa a ichö tö daliwö ñe' kos dapa'ú bánet bánet ká tso' kos Egipto e' a. E' kkö'nuk patkö be' wák tö sulitane tioie.

36 Es daliwö blërdaë a' wakpa ulitane a as ie'pa kë ttö ketba tö mik ketba duéswö de s'kí etā.

José yöne Egipto wökirie

37 Ì ché José tö ie' a e' mène buaë ie' a ena ikuëblupa kos e'pa a.

38 E' kuëkí ie' tö iché ie'pa a:

—Wëm i' a Skëköl Wiköl tso'. Kë se' a wëm skà kurpa wes ie' es.

39 Etā ie' tö iché José a:

—Skëköl tö iyi ulitane ikkë e' kkaché be' a. E' kuëkí be' erbikö buaë, be' wā iyi jcher tajë sulitane tsata.

40 Be' tkekekayö ye' ká kos e' wökirie. Sa' wakpa kos tö be' ttö dalöieraë. Ye' eköl ë dör kibiie be' tsata, ye' dör blu' e' kuëkí.

41 Ì ñe ye' tö ichè tö be' dör Egipto wökir kibi.

42 Etā blu' tö iulatsio tso' iwā ikka shtioie, e' yëttsā iéwā José ulatska a. José paiérakitö datsi' bua'buā ese wa. Ñies bulë dör oro ese iéwāitö José kuli' a et.

43 E' ukuökí tā ie' tö José ké e' tkökka shkök karreta shköke ie' karreta itökí e' kí. Ie' tö ie'pa wëlepa patkëmi kewe ichök pë' a aneule: “iA' e' skö! jKawö mú se' wökir kibi datse as e' tkömi!” Es ie' tö José yué Egipto wa'ñe e' wökirie.

44 Etā blu' tö iché José a:

—Ye' dör Egipto blú erë kë yi a ì onuk ká i' kí, be' kë wā ikéwö mène e' tā.

45 Ie' tö José kiè mékà Safenatpanéah egiptowak ttö wa. Ie' tö tayë

kiè Asenat e' mé José a senowaie. E' dör wëm kiè Potifera e' alà busi. Potifera dör egiptowak sacerdote* eköl. Ie' kanëblöke ká kiè On ee. Es José ate Egipto wa'ñe e' wökirie.

46 Mik ie'pa wā José dë'bitü blu' ska', e' kéwö ska' tā ie' kí duas tso' dabom mañayök (30).

José e' chéat blu' a tā imítke ikaneuk Egipto kos a.

47 Duas kul tsá shuā dali wöne tajë shute.

48 Daliwö e' kos kak dapa'wé José tö tā ibléitö ká wa'ñe. Wé dali e' wöne ese wakpa ká a ibléat u tso' daliwö blóie ese a. Es ibléitö ká ulitane tso' Egipto e' a.

49 Ie' tö daliwö dapa'wé tajë wes dayë tséwö kë ishtar es. E' kuëkí ie' kë wā ishtaneia.

50 Ketba kéwö kam döwā e' yökí José alaköl kiè Asenat, e' alà kune böll wëpa.

51 Mik ilà tsá kune, etā José tö iché: “Skëköl tö ye' bak erianuk ena ye' yamipa e' kos chöwéwa ye' éna.” E' kuëkí ikiè mékāitö Manasés.†

52 Mik ilà skà kune, etā ie' iché: “Skëköl tö ye' a alà mé ká wé kí ye' bak weinuk tajë ee.” E' kuëkí ikiè mékāitö Efraín.‡

53 Duas kul dali wöne tajë Egipto e' tka.

54 E' ukuökí tā duas kul skà debitü e' dör ketba poë duéswö wes José tö iyë' es. Ketba de ká wa'ñe erë Egipto kos a chkewö tso'.

55 Mik Egipto wakpa teketke ketba tö, etā ie'pa mía iblú a chkewö kiök. Ie' tö iché iarak: “A' yú José ska' tā ì kos chéitö a' a e' wā iütö.”

56 Mik ketba de ká wa'ñe, etā José tö dali tso' blëule iwé a e' kos kköppée chkewö watuq Egipto wakpa a. Ketba kí datse tajë shute.

57 Ká ulitane wakpa a kë ì ku'ia katanoie, e' kuëkí ie'pa de Egipto chkewö taük José ska'.

* **41:45 sacerdote:** Sacerdote i' kë dör wes j'ñe itso' es. E' skéie ie'pa dör egiptowakpa siwā e' wā kanëukwakpa. † **41:51 Manasés:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chë ichöwéwa ye' éna. ‡ **41:52 Efraín:** Hebreoie s'kiè e' wā kiane chë alà kékq ö dali wör.

42

José ělpa mía Egipto

¹ Mik Jacob wa ijchenewa tō chkewō tso' Egipto watuè, etā ila'r a ichéitō: “¿Iōk a' iēter ñi sauk è?”

² Ye' a iyēne tō chkewō tso' Egipto. A' yú ee chkewō tauk as kē se' duōlur ketba wa.”

³ Etā José ělpa dōka dabop, e'pa míyal Egipto chkewō tauk.

⁴ Erē Jacob kē wa ilā Benjamín, e' dōr José ěl táie imi wa, e' patkēnemi iēlpa tā ie' ibikeitsé dō' i tkō itā ñalā kī.

⁵ Ketba tso' taiē Canaán e' kuēki taiē Canaánwakpa míyal chkewō tauk Egipto. Esepa shuā Jacob ala'r mirwarak chkewō tauk ñies.

⁶ José dōr Egipto ká kuēblu. Ie' tō chkewō watueke sulitane datse itauk e'pa a. Mik iēlpa demi iwōrkī, etā ie'pa wōéwa dō iski ie' dalōiōk.

⁷ Ie' tō ie'pa suéwa bet tō ie'pa dōr iēlpa. Erē ie' e' éwa iyōkī wēs kē ie' wa isuule es. Kē ie' e' kkayēnewa ie'pa a tō ie' dōr ie'pa ěl. Etā ie' tō iēlpa chaké kēsik wa:

—¿Wé a' sekkēpa bite?

Ie'pa tō iiuté:

—Sa' bite Canaán chkewō tauk be' ska'.

⁸ Ie' tō ie'pa suéwa, erē ie'pa kē wa ie' sunewa.

⁹ Ie' tō iēlpa kēbisu' e' anewa ie' éna. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' dōr sa' bolōkpa datse sa' sauk tō wēs a' dōwami ñippōk sa' tā e' aloka sa' kī.

¹⁰ Ie'pa iiuté:

—A kēkēpa, e' kē dōr es. Sa' kē dōr a' bolōkpa. Sa' debitū chkewō è tauk.

¹¹ Sa' kos i' e' yé dōr ekōl è. Sa' serke buaé yēsēsē. Kē sa' dōr yi bolōkpa.

¹² Ie' tō ichéne ie'pa a:

—Au. A' sekkē tso' kachōk. A' datse sa' ká sauk tō wēs a' dōwami ñippōk sa' tā e' aloka sa' kī.

¹³ Erē ie'pa tō iiuté:

—Sa' tso' be' wōrkī wēs be' kané mēsopa es. Sa' dōka dabom eyōk kī bōl (12). Sa' yé dōr ekōl è. Sa' serke Canaán. Sa' ěl tsirla ěk e' atē sa' yé tā. Iēkōl blēnewatke.

¹⁴ Erē ie' tō iskà chénerakīa:

—Ye' ichétke tō a' dōr sa' bolōkpa.

¹⁵ Egipto blú ttō wa yō iché a' a tō a' kē wa a' ěl tsirla e' dé' íe, e' tā a' kē mi'pa ká i' kī. Es ye' isuēmi tō a' ttō moki.

¹⁶ A' ekōl yú a' tsirla tsukbitū. A' malepa atē wōtēule. Es ye' wa ijchermi tō a' ttōke e' dōr moki. E' kē yēne, e' tā a' dōr sa' bolōkpa. E' chéyō Egipto blú ttō wa.

¹⁷ Ie' tō ie'pa wōtéwa sekkā dōka ká mañat.

¹⁸ Ká de mañat etā ie' tō iché iarak:

—Ye' tō Skēkōl dalōtseta'ka. I cheke ye' tō a' a e' ú, e' tā ye' kē tō a' ttōkwa patkepa.

¹⁹ Yēne tō a' dōr wēpa ttō moki ese, e' tā a' ekōl múat wōtēule. A' malepa yúne, chkewō tsúmi a' yamipa tteke ketba tō e'pa a.

²⁰ E' ukuōkī tā a' ěl tsirla e' tsúbitū ye' a suè. Es ye' tō isuēmi tō a' ttōke e' dōr moki. E' kē dōr es, etā a' duōralur.

Etā ie'pa tō iché: “E' dōr buaé sa' a.”

²¹ Etā ichérakitō ñi a:

—Mokiē se' e' wamblē' suluē se' ěl José tā. Mik ie' kkōyē' taiē se' a tō i sulu kē wamblar ie' kī erē se' isu' tō taiē ie' eriane, erē kē e' ska' se' tkīne. E' nuí kī se' weirke i' ñe.

²² Etā Rubén tō iiuté:

—Ye' tō iyē' a' a: “Kē i' wamblar José kī.” Erē a' kē wa ye' ttō iuténe. E' kuēki i' ñe tā se' kawōtā idu'wa e' nuí patauk.

²³ José ttōke iēlpa tā egiptowak ttō wa e' pakekene o'ka tō ie'pa a iwakpa ttō wa. E' kuēki ie'pa kē wa ijcher tō ie'pa ttōke e' ane ie' éna.

²⁴ Mik ie' tō ie'pa ttōke e' ttsé, etā ie' e' skéttsa mía bánet iuk. Mik ie' er dekane ttoie, etā ie' dene ie'pa ska'. Ie' tō Simeón yōktsa patké tā ipayuéwarakitō iēlpa wōrkī.

²⁵ E' ukuōkī tā ie' tō ikané mēsopa patké iēlpa sku' wà iōk chkewō wa. Ñies ichéitō iarak: “Ie'pa chkewō e' ské iōwa iwakpa bil ekkē sku' a. Ñies chké bakōmirakīa ñe ñalā kī.” Etā ie'pa tō iwé wēs ie' tō iché iarak es.

²⁶ E' ukuōkī tā ie'pa tō ichkewō méka iburro kī tā imíyal.

27 Mik ie'pa demi ñala k_i wé ie'pa kapökerö ee etä ie'pa eköl tö isku' a burro chkö tso' e' kkö wöttsée iburro tioie ta isué tö inuköl àr sku' shuä.

28 Ie' tö iché ielpa a:

—İsaú! Ye' inuköl mébitune ie'pa tö e' àr sku' a.

Ie'pa ulitane suane tajë eriane tajë. Ichérakitö ñi a:

—İ wamblök Skököl tso' se' ta?

29 Mik ie'pa demine Canaán, etä ì tka ie'pa ta Egipto e' kos pakérakitö iyé a. Ie'pa tö iché ia:

30 —Ká e' wökir e' tté sa' ta kësik wa. Ie' tö iché tö sa' dör ie'pa bolökpa.

31 Sa' tö iché ia: “Sa' serke buaë. Kë sa' dör yi bolökpa.

32 Sa' döka dabom eyök k_i böl. Sa' yé dör eköl ë. Sa' ël eköl blënewatke, iëköl ate sa' yé ta Canaán.”

33 Etä ie' tö sa' iuté: “A' ttö mok_i, e' ta a' ël eköl e' múat ié ye' ska' etä chkewö tsúmi a' yamipa a.

34 Erë a' ël tsirla êk e' tsúbitu ña suè. Es ye' wa ijchermi tö a' ttö mok_i. A' tö iwé es, e' ta ye' tö a' ël èmimine. Ñies a' íyi tuèmi bua' sa' ká i' k_i.”

35 Mik José elpa tso' isku' wakkauk, etä ie'pa isué sku' a inuköl deyal par-ratulewa. Mik e' sué, etä ie'pa tkirulune iyé ñies.

36 Jacob tö iché iarak:

—A' tso' ye' mukat alá kě ta'. José blënewa se' yök_i. Simeón ñies, kě ku' se' ta. I' ta Benjamín kiane tsèmi a' k_i daré wa. Këkraë ye' weirke.

37 Rubén tö iché iyé a:

—Bejamín múmi ye' a. Ye' tö ikkö'neraë buaë. Ye' wa idörane be' a. Ye' kě wa idë'ne, e' ta ye' alá böl e' ttölor.

38 Ie' tö iüté:

—Ye' alá kě mine a' ta. Iël José du'wa ta ie' ë dawaia. Dö' ì sulu tkö ie' ta ñala k_i, e' ta kékëla i' duömiwa ilä dalërmik ta a' iane iwiie.

43

Benjamín elpa wa imítser Egipto

1 Ketba tkëneia darërë Canaán.

2 Chkewö dë'biturak iwa Egipto, e' enewa. Etä Jacob tö iché ila'r a:

—A' yúne chkewö skà tauk se' a.

3 Erë Judá tö iüté:

—Wëm tso' ee e' tö iyé' sa' a yësyësë: “A' kě wa a' ël tsirla dë' ié, e' ta a' kě tö ye' suepa.”

4 Be' tö sa' ël tsirla émi sa' ta, e' ta sa' mi'mi chkewö tauk be' a.

5 Erë be' kě tö iëmi sa' ta, e' ta kě sa' mine. Wëm e' tö sa' a iché: “A' kě wa a' ël tsirla dë' ié, e' ta kě a' tö ye' suepa.”

6 Jacob tö iüté:

—İlök a' tö ì sulu wambleke tajë ye' k_i? İlök a' tö iché wëm e' a' tö a' ël skà tso'ia eköl?

7 Ie'pa tö iüté:

—Wëm e' tö sa' chakéwaie daré wa: “İA' yé tso'ia ttsë'ka? İA' ël skà tso'?” Kë wës sa' a ionukia. Sa' kawöta iütök yësyësë. Sa' kě wa ijcher tö wëm e' tö sa' a ichémi: “A' ël tsúbitu ye' a suè.”

8 Judá tö iché ie' a:

—Se' senakia, e' ta be' alá ömi ye' ta. Ye' tö ikkö'neraë. Es be' ena sa' ena se' ala'r kos kě duöpalur ketba wa.

9 Ye' e' chö ie' skéie. İ de wës ie' ta, e' nuí tueraëyö. Ye' kě wa ie' dë'ne be' ska', e' ta ye' iane iwiie këkraë.

10 Kě sö kawö chök tajë. Warma i' ta sa' daretke bötökicha.

11 Iyé tö iüté:

—E'ma kě wës ionuk. A' tö iú i' es: A' sku' a' íyi bua'buatso' se' ká a, ese kak tsúmi wëm e' a. Bálamo elkela ena bul alí elkela ena kiö masmas ena mirra ena kalwö wödalo katanoie ese kos kak tsúmi ia elkela.

12 Ñies inuköl tsúmi ia jaishet döka bötökicha. Wé a' wa idë'ne e' tsúmine múne ia a' wák ulawa dö' ie' wöa ká chë'wa.

13 A' yúne wëm e' ska'. Alá tsúmi.

14 Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e' a ikiéyö as wëm ñie' tö a' saü er siarë wa ta imú tö be' ël ena Benjamín öbitune. Ye' atë alá kě ta', erë ¿wës ye' e' ümiia?

15 Etä Jacob ala'r tö íyi kak ié, ñies inuköl ié jaishet döka bötökicha. Ñies Benjamín mírak iwa ta imíyal. Mik idemirak José ska'

16 etä ie' isué tö Benjamín debitu ie'pa wa. Ie' tö iché iu kueblu a:

—Wēpa wikkē tsūmi ye' u a. Be' yú baka ttōkwā elka e' kaneú se' a. Ie'pa chkōke i'ñe ye' ta dibata a.

¹⁷ Etā iu kueblu tō iwakanewé wes ichéitō iā es. Imítserak iwā e' ta José u a.

¹⁸ Erē taiē ie'pa tkinewā imítserak iwā José u a e' kueki. Ie'pa ttōramirak ñita: Ie'pa tso' se' kitō'uk. Ie'pa tō inuköl iē'mi se' sku' a e' nuí tkēne se' mik. E' nuí kueki ie'pa tō se' klō'wērawā kanēblōk ie'pa a kanē mēsopaie kē patuē ta' ese. Ñies se' iyiwak klō'wērawarakitō nuí ki.

¹⁹ Mik ie'pa demi u wékkō a, etā ie'pa de tsinet u kueblu wörki

²⁰ ta ichéraitō iā:

—A kēkēpa, sukōt sa' dē' iē chkewō tauk.

²¹ Erē sa' dē'mi wé sa' kapōkerō ee ta sa' sku' kōs kkō wōttsée ta e' a kōs sa' tō chkewō to' e' inuköl kuéne sa' tō seraā. E' debitūne sa' wā mēne.

²² Ñies sa' wā inuköl skā de chkewō kí tuōie. Erē kē sa' wā ijcher yi tō sa' inuköl iē'kane sa' sku' a.

²³ U kueblu tō iiuté:

—Kē a' tkinuk. Kē a' suanuk. Ye' tō a' chkewō pato' e' inuköl klōō'. A' Kēköl dör a' yē Kēköl ñies, e' tō inuköl e' iē'wā a' sku' a.

E' ukuōki ta' ie' tō Simeón yéttsa tsémi wé iēlpa tso' eē.

²⁴ E' ukuōki ta' imítserak iwā seraā José u a. Etā di' méitō iarak klō skuoie. Ñies iburro tiéraitō.

²⁵ Ie'pa wā ijchenewā tō eē ie'pa chkōke José ta' dibata a. E' kueki ie'pa wā iyi kak de ie' a e' dapa'wérakitō mē ie' a.

²⁶ Mik ie' dewā weshkē, etā ie'pa wā iyi kak de e' mé iā. Ie'pa wōéwaie dō iski idalōiök.

²⁷ Ie' tō ie'pa shkē'wé ta' ichakéitō:

—A' yē de kēkēpalatke yē' a' tō ye' a sukōt ¿is e' tso'? ¿Idobyērkeiā?

²⁸ Ie'pa skā wōéwane dō iski ta' ichéitō:

—A kēkēpa, tō, sa' yē tso' buaē. Ie' dobyērkeiā.

²⁹ Etā José ká sué ipamik shkit, ta Benjamín dör iēl ekka imi wa ena iyē wa e' suéitō. Etā ichéitō ie'pa a:

—A' ēl tsirla yē' a' tō ¿e' dör wí?

Ie' tō iché Benjamín a:

—A alā, Skēköl er buaē chō be' a.

³⁰ Ie' tō iēl suéwā e' tō ie' ttsē'wé buaē ta' ie' iākka. Bet ta' ie' e' skéttsa miā wé ikapōke eē iuk.

³¹ Mik ie' ié one ta' ier pablēne ta' iwō skuée ta' imiāne iēlpa skā ta' ichéitō: “Chkō watiō bet.”

³² José tiéraitō bánet. Iēlpa tiéraitō bánet. Egiptowak chkōke José u a e'pa tiéraitō bánet ñies. Hebreowak dör ñá egiptowak a e' kueki ie'pa kē a kawō ta' chkök ie'pa ta' ñita.

³³ José tō ie'pa tulōkwā patké chkök ñi o'mik wes duas tso' iki es dō ibataē. Ie'pa tō ibikeitsé: “¿Wes ie'pa wā se' duéswo jcher?” E' kueki ie'pa tkinewā taiē ta' iñi suéka.

³⁴ Ie'pa dēne chkē tso' José mesa ki e' wa. Es iméitō ulitane a. Erē Benjamín a' chkē méitō kibiie dōka skētōkicha iēlpa dēne e' tsata. Ie'pa chkē taiē blo'yé José ta' ttsē'ne buaē.

44

José tka' tso' iwā wayè

¹ E' ukuōki ta' iu kueblu kiére José tō ta' ichéitō iā:

—Ie'pa sku' kōs wā iōka chiē chkewō wa. Ñies ie'pa inuköl iōkane isku' kōs kkō ki.

² Ñies ye' tka' yöule inukölchka wa tso' ye' wā wayè e' iōka ie'pa ēl tsirla e' sku' kkō ki, inuköl chkewō patuō e' ta' ñita.

Etā u kueblu tō iwakanewé wes José tō iché iā es.

³ Bule es bla'mi diwō tskine ta' José tō iēlpa a' kawō mé shkōkne iu a' iburroē.

⁴ Kam ie'pa dōmi kamiē, etā ie' tō iché iu kueblu a:

—Be' yú ie'pa itōki. Mik be' ikué, etā ichō iā: ‘Ye' e' wé buaē a' ta, ¿iök a' e' wamblé sulu ye' ki? ¿iök a' tō ye' wōkir tka' yöule inukölchka wa,

⁵ e' dör wayè ena iyi tōtkoie, e' bléwabitū a' tō? A' e' wamblé suluē.’

⁶ Mik ie' ikuérak, etā ichéitō wes iwōkir tō iché iā es.

⁷ Etā ie'pa tō iiuté:

—¿Jök be' tö ttè e' ché sa' a es? Kë ekkë chök sa' e' wamblöpa.

⁸ Sa' bite Canaán tkörö ie inuköl mîne sa' sku' a e' mukne. ¿Wes be' ibikeitsèmi tö sa' tö inukölchka ö orochka e' blèwami be' wökir u a?

⁹ Sa' sku' shuyulö. Yi icha a ikuébö, as e' wák duöwä. Sa' malepa atë be' kanè mésopaie.

¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Iwà tköraë wes a' tö iché es. Erë wé ék sku' a ikunewä e' è döraë ye' kanè mésoie. A' malepa kë iane iwiie. A' mi'mine buaë.

¹¹ E' bet ie'pa ulitane tö isku' éwa iski ta ikkö wöttsélor.

¹² U kueblu tö sku' shuyulérak ikibi ék kéwe dö tsirla Benjamín ska'. Eta Benjamín sku' kkö a tka' ar.

¹³ Ie'pa datsi' jchélor eriane taië kueki. Ie'pa dali payuéne burro ki ta ibiteyalne José ska'.

¹⁴ Mik Judá ena iëlpa demine José ska', eta José duria. Ie'pa wöéwa iski iwörki.

¹⁵ E' dalewa ie' tö iché iarak:

—¿Jök a' e' wamblö es? ¿A' kë wä ijcher tö wëm dör wes ye' es, e' s'tötké buaë?

¹⁶ Judá tö iiuté:

—¿Ima sa' tö be' iütèmi? ¿I wa sa' tö be' a ikkachèmi tö sa' kë wä i sulu wamblène? I wamblèule sulu sa' wä e' sué Skèköl tö. I' sa' ièter be' wörki. Sa' klö'ú be' kanè mésoie. Yi sku' a be' tka' kune e' klö'ú ñies.

¹⁷ Erë ie' tö iiuté:

—Kë ye' a e' wamblènik es. Yi sku' a ye' tka' kune, e' è atë ye' kanè mésoie. A' malepa mi'mine buaë a' yé ska'. Kë yi tö a' tsiriwëpa.

Judá kköché siarla Benjamín dalèrmik

¹⁸ Eta Judá debitu José wörki tsinet, eta ichéitö ia:

—A këkëpa, be' we'ikèyö, mishka ttök se' böi è. Be' dalö dör wes Egipto blú dalö es e' kueki kë be' ulunuk ye' ki.

¹⁹ Be' tö sa' a ichaki' tö sa' yé ta', sa' èl skà ta'.

²⁰ Sa' tö be' iütè' tö, sa' yé ta' këkëpalatke, ñies sa' èl ta' eköl ia duladula. E' kune mik sa' yé kënewatke eta. Sa' be' a iyè' tö sa' yé ki taië ilà tsirla ék kiar. Alà e' è atëat imi a. Ie' èl blènewä.

²¹ Be' tö sa' a iyè' tö alà e' tsúbitu suèyö.

²² Sa' tö be' a iyè' tö kë ie' döpa. Kë ie' a iyè menukat ekörla. Mik ie' tö iyè méat eköl, eta iyè duöwami ie' dalèrmik.

²³ Erë be' sa' a iyè' tö sa' kë wä ie' dè', e' ta' be' kë sa' kiepawä.

²⁴ “Mik sa' dè'mine sa' yé wörki, eta i kos yè' be' tö sa' a, e' paké sa' tö ie' a.

²⁵ Ie' tö sa' a iché: ‘A' yüne chkwö tauk.’

²⁶ Erë sa' tö iiuté: ‘Sa' kawöta sa' èl tsirla tsukmi. Sa' kë wä ie' mîne, e' ta' wëm e' kë tö sa' kiepawä.’

²⁷ Ie' tö sa' iuté: ‘A' wä ijcher buaë tö ye' alaköl e' tö ye' a alà mé böi è.

²⁸ Iaiä eköl mineä ye' yöki, kë ye' wä isuneia. Ye' iklö'wé tö ie' kötwä iyiwak sulusi tö.

²⁹ A' wä ye' alà bata i' mítser ta' i sulu tka ie' ta' ñala wä, e' ta' wö'kela i' duörawä eriar è wä. Itka es, e' ta' a iane iwiie.’

³⁰⁻³¹ “Sa' yé éna ilà dalèr taië. E' kueki sa' demine ie' ska', erë ie' isué tö ilà tsirla kë dè'ne sa' wä, e' ta' ie' duörawä eriar è wä. E' wiie sa' iardaë.

³² Ye' tö ye' yé a iyè': ‘Ye' e' chö be' alà tsirla kkö'nuk. Ye' kë wä idè'ne, e' ta' ye' iane iwiie këkraë.’

³³ E' kueki ye' kköchö be' a tö ye' tsúat be' kanè mésoie, alà tsirla skéie. Ie' ömi as imi' iëlpa ta.

³⁴ Alà tsirla kë minene ye' ta', e' ta' ¿wes ye' mi'mine ye' yé ska'? Ye' kë ki ye' yé kiane suè weinuk siarè.”

45

José e' chéka iëlpa a

¹ José kë a iwöklöneia ikanè mésopa ulitane tso' kanèblök eë e'pa wörki. E' kueki ie' tö iché ie'pa a aneule: “A' kos yúshka bánet. Sa' múat sa' wakpa è.” Es mik José e' chéka iëlpa a, eta ikanè mésopa kë ku' yés ie' ta.

2 Etā ie' iéka tajë, e' ttsé Egipto wakpa tō. Egipto blú a itté demi tō José tso' iuk.

3 José tō iché iēlpa a:

—Ye' dör José. ¿Se' yé tso'ia ttsë'ka?

Ie'pa tkirulune tajë suane José yōki, e' kueki kē ie'pa a ie' iutēneia.

4 José tō iché ie'pa a:

—A' shkōwā tsinet ye' o'mik.

Mik ie'pa e' skēwā tsinet, etā ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' dör a' èl José watō'ttsa a' tō tsèmi Egipto e'.

5 Skèköl tō ye' patkë'bitu ié a' yōki kewe s'tsatkoie ketba ulà a. E' kueki kē a' erianuk, kē a' tkinuk ye' watō'ttsa a' tō e' kueki.

6 Ketba de e' ki duas de bök. Etā duas skel kianeia. E' shuā iyi kos kuatkèmisö erë kē itskirpa yës.

7 Erë Skèköl tō ye' patkë'bitu ká i' ki a' yōki kewe as a' aleripa kē erwa as Skèköl tō a' tsatkō ie' diché tajë e' wa.

8 Es Skèköl wák tō ye' patkë'bitu ié, e' kē dör a' ye' watō'ttsa e' kueki. Skèköl tō ye' méka Egipto blú pattökwakie. Ye' dör ie' u kueblu ena Egipto wa'ne wökir.

9 A' yúne bet ye' yé ska' tā ichö ia: 'Be' alà José ttè i' patkébitu be' a: Skèköl tō ye' méka Egipto ká kos, e' wökirie. Be' shkō ye' sauk bet. Kē bö ipanuk tajë.

10 Be' serdaë ká kiè Gosen ee be' yamipa kos tā, ñies be' iyiwak kos ena i' kos tso' be' wā ekkē tā.

11 Ketba duéswo kianeia skel. E' kueki ye' tō chkewö meraë a' ulitane a as a' wā chkewö tso' wë'.

12 Ye' èl Benjamín ena a' ulitane tō ichèmi ye' yé a tō mokī ye' wák tté a' tā.

13 Ipakö ye' yé a tō ye' dör Egipto wökir. Ñies i' kos sué a' tō ié, e' pakö ia. ¡Ye' yé tsúbitu bet ié!

14 Etā José tō iël Benjamín paklö'wéwā tā iéka. Es Benjamín tō José paklö'wéwā tā ié ñies.

15 Etā José tō iēlpa kos wöalattsé, ñi paklö'wéwarak tā iéarak. Etā erpa iēlpa er deka ttök ie' tā.

16 Etā Egipto blú u a ttè demi tō José èlpa debitu ie' ska', e' tō Egipto blú ena ikueblupa kos e'pa ttsë'wé buaë.

17 Etā Egipto blú iché José a:

—Ichö be' èlpa a: 'A' chkewö payuö iyiwak ki tā a' yúne Canaán.

18 Etā a' yé ena a' yamipa kos e' tsúbitu ye' a. Ká tso' Egipto e' bua'ie mekeyö a' a. Ñies chkewö tso' Egipto e' bua'ie mekeyö a' a.'

19 Ñies ichö ie'pa a: 'karreta tsúmi tajë a' alakölpa ena a' ala'r ena a' yé e'pa kos tsobitu.

20 Egipto iyi tso' bua'bu a' e' kak-meraëyö a' a. E' kueki kē a' tkinuk i' tso' a' wā e' ki.'

21 Etā Jacob ala'r tō iwé i' es. José tō karreta mé ie'pa a wes Egipto blú tō iché es. Ñies chkö méitö ie'pa a ñè ñala ki.

22 Ñies datsi' pa'ali mé iarak e' mane'woie. Erë Benjamín a datsi' kakméitö sketökicha iënoie. Ñies inuköl wömulé méitö ia dōka cien mañalyök (300).

23 İyi bua'bu a' tso' Egipto e' kak patkémi iyé a payöule burro ki dōka dabop. Ñies trigowö ena pan ena chkewö skà e' payuéitö burro dabop skà ki iyé a ñè ñala ki.

24 Mik José èlpa mitke, etā José tō iché ie'pa a:

—Kē a' mia' ñippök ñala ki.

25 Ie'pa e' yéttsa Egipto a demi Canaán iyé ska'.

26 Etā ie'pa tō iché iyé a: "Be' alà José tso'ia ttsë'ka. Ie' tso' Egipto ká kos e' wökirie." Ttè e' tō Jacob wökrawéwā tajë. Kē uteia. Ie' kē wā ttè e' klöone.

27 Erë mik ie'pa tō i' kos yé' José tō ie'pa a e' paké iyé a, ñies mik Jacob tō karreta patké José tō ie'pa tsomi e' sué, etā ie' er dekané ttsë'ne buaë.

28 Etā ie' iché: "É' è kata ye' a, ye' alà José tso'ia ttsë'ka. Ye' mi'ke isauk kam ye' blërwa, e' dalewa."

46

Jacob míq Egipto

1 Etā Jacob e' yéttsa iu a. I' kos tso' iwa e' mítser seraq. Mik idemirak ká

kiè Beerseba eë, eṭa iyiwak ña'wéitö iyé Isaac, e' Këköl dalöioie.

² E' nañewe Skëköl tté ie' ṭa kabsueie ṭa ikiéitö ikiè wa:

—A Jacob.

Jacob tö iiüté:

—¿Ì?

³ Eṭa Skëköl iché ia:

—Ye' dör be' Këköl. Ye' dör be' yé Këköl. Kë be' suanuk shkökmi Egipto. Eë ye' tö be' aleripa alöweraë taië.

⁴ Ye' mi'ke be' ṭa Egipto. Ñies ye' wák tö be' aleripa yerattsane ká e' a. Ñies mik be' duökewatke eṭa José tso' be' o'mik.

⁵ E' ukuökṭi ṭa Jacob e' yéttsa Beerseba a. Eṭa ie' ala'r tö ie' iéka karreta patkë' Egipto blú tö ie'pa tsomi e' a. Ñies ie'pa ala'r ena ie'pa alakölpa e'pa iékarakitö karreta a.

⁶ Eṭa Jacob mía Egipto iyamipaë se. Ie' baka kōs ena ie' obeja kōs e' mítser ie' wā. Ñies ì kōs dē' ie' ulā a Canaán e' mítser ie' wā seraa.

⁷ Ila'r kōs ena isibayökpa kōs e'pa mía da'a Egipto.

⁸ Ikkëpa dör Israel aleripa mineyal Egipto. E'pa dör Jacob ena ila'r.

Rubén, e' dör Jacob alà kibi êk.

⁹ Eṭa Rubén ala'r kiè: Hanoc, Falú, Hesrón, ena Carmí.

¹⁰ Simeón ala'r kiè: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena Saúl. Saúl mi dör canaánwak.

¹¹ Leví ala'r kiè: Guersón, Quehat ena Merarí.

¹² Judá ala'r kiè: Er, Onán, Selá, Fares ena Zérah. (Er ena Onán, e'pa blënewa Canaán.) Fares ala'r kiè Hesrón ena Hamul.

¹³ Isacar ala'r kiè: Tolá, Puvá, Job ena Simrón.

¹⁴ Zabulón ala'r kiè: Séred, Elón ena Jahleel.

¹⁵ E'pa kōs dör Jacob ala'r kune Padán-aram Lía ṭa. Ie'pa kutà kiè Dina, e' kune eë ñies. Jacob aleripa kōs wëpa ena alakölpa e' dōka dabom mañayök kṭi mañal (33).

¹⁶ Gad ala'r kiè: Sefón, Haguí, Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí.

¹⁷ Aser ala'r kiè: Imná, Isvá, Isví ena Beriá. Ie'pa kutà kiè Sérah. Beriá ala'r kiè Heber ena Malquiel.

¹⁸ E'pa dör Jacob aleripa Zilpá ṭa, e' mé Labán tö ilà busi Lía, e' a ikanè mésoie. Ie'pa kōs dōka dabom eyök kṭi teröl (16).

¹⁹ Jacob alaköl kiè Raquel, e' ala'r kiè José ena Benjamín.

²⁰ José ala'r dör ilaköl Asenat ṭa e'pa kiè Manasés ena Efraín. Ie'pa kune Egipto. Asenat dör wëm kiè Potifera, e' alà busi. Potifera dör egiptowak awá eköl. Ie' kaneblöke ká kiè On eë.

²¹ Benjamín ala'r kiè Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ena Ard.

²² E'pa dör Jacob aleripa Raquel ṭa. Ie'pa kōs dōka dabom eyök kṭi tkël (14).

²³ Dan alà kiè Husim.

²⁴ Neftalí ala'r kiè: Jahseel, Guní, Jezer, ena Silem.

²⁵ E'pa dör Jacob aleripa ilaköl Bilhá ṭa, e' mé Labán tö ilà busi Raquel a ikanè mésoie. Ie'pa dōka kul (7).

²⁶ Jacob ṭa iyamipa ekka mine Egipto, e' wakpa dōka dabom teryök kṭi teröl (66). Ie' ala'r e' alakölpa, kë shtane ishua.

²⁷ José ala'r kune Egipto e'pa dör böl. Jacob yamipa dē'mi Egipto dōka dabom kuryök (70) seraa.

²⁸ Eṭa Jacob tö ilà Judá patkëmi kewe José a ibiyöchök: “Be' shkō Gosen ye' ñaletsuk.” Eṭa mik ie'pa demi Gosen,

²⁹ eṭa José tö ikanè mésopa ké ie' karreta yöktsa tsëmi iyé ñaletsöie. Mik idemi iyé ska' eṭa iyé paklö'wëwaitö eṭa ie' ié taië.

³⁰ Eṭa Jacob tö iché José a:

—¡Ire' ye' blërwaṃi buaë! Ye' be' suéne buaë, be' serkeia e' kuëki.

³¹ Eṭa José tö iché iyamipa kōs a:

—Ye' mía Egipto blú a a' biyöchök tö 'ye' ëlpa ena ye' yé yamipa kōs serke Canaán e'pa debitu e' tsukat ye' ska'.

³² Ie'pa dör iyiwak alökwakpa. E' kuëki ie'pa baka kōs ena ie'pa obeja kōs ena ì kōs tso' ie'pa wā e' debitu ie'pa wā.'

³³ Mik Egipto blú tò a' chaké: '¿Ì dör a' kanè?',

³⁴ e' ta ichö ia: 'Kekraë sa' kanè dör iyiwak alöuk wes sa' tsá bak es.' Egiptowak kë kàne senuk obeja alöukwakpa ta ñita, e' kuëki Egipto blú kawö mēmi a' a senuk Gosen.

47

¹ Etā José míā ibiyö muk Egipto blú a ta ichéitö ia: "Ye' yě ena ye' ëlpa serke Canaán, e'pa debituie. I' ta ie'pa tso' Gosen. Ie'pa obeja ena baka ena i kos tso' iwā e' debiturak iwā seraa."

² José tò iēlpa shushtë dōka skel ta imítser iwā Egipto blú ska' as ie' tò iwakpa saū.

³ Etā Egipto blú tò José ëlpa a ichaké:

—¿Ì dör a' kanè?

Etā ie'pa tò iüté:

—A këkēpa, sa' dör obeja alöukwakpa wes sa' tsá bak es.

⁴ Ketba menekā tajē sa' kaska'. Sa' iyiwak a kë chkē tā'ia, e' kuëki sa' bitea senuk ká i' kī. Be' we'ikē sa' tò, kawö mú sa' a senuk Gosen.

⁵ Etā Egipto blú tò iché José a:

—Be' yě ena be' ëlpa de senuk be' ta.

⁶ Ká tso' Egipto e' wé kiane be' kī e' mú ie'pa a senoie. Kos ká tso' Egipto e' bua'ie dör Gosen e' mú ie'pa a senoie. Be' yamipa shūā wēpa tso' iyiwak kkö'nē buaē, e' ta esepa múka ye' iyiwak kkö'nuk.

⁷ Ñies José wā iyē Jacob mí kkachē Egipto blú a. Jacob tò Egipto blú shke'wé er bua' wa.

⁸ Etā Egipto blú tò ie' a ichaké:

—¿Kos duas tso' be' kī?

⁹ Jacob iüté:

—Ye' kī duas de cien eyök kī dabom mañayök (130) shkök wī a dià a. Kawö e' kë dör tajē. E' tka ye' kī darērē. Erē kam ye' kī duas dō kos ye' yēpa kī duas bak ekkē.

¹⁰ E' ukuökī ta Jacob e' chéat Egipto blú a ta imía.

¹¹ Etā José tò ká bua'buā tso' Egipto, e' mé iyē ena iēlpa a senoie wes Egipto blú tò iché es. Ká e' atē Ramsés.

¹² Ñies ie' tò chkewö meke iyamipa a kos ila'rla tso' u a u a ekkē.

José tò chkewö watué Egipto wakpa a

¹³ Ká ulitane kë iyi wōria, e' kuëki ketba kī tkērke poë. Ketba tò s'tteke tajē Canaán ena Egipto.

¹⁴ Chkewö tué Egipto wakpa tò ena Canaánwakpa tò, e' ské kos blé José tò Egipto blú u a.

¹⁵ Mik Egipto wakpa ena Canaánwakpa inuköl enewa seraa, etā Egipto wakpa míā José ska' ta iché ia:

—iBe' sa' a chkewö mú! Kë sa' inuköl ta'ia. Kë idör bua' tò e' ë kuëki be' tò sa' méttsa duökwa ketba a.

¹⁶ Etā ie' tò ie'pa iüté:

—A' kë wā inuköl tā'ia, e' ta a' iyiwak tsūbitū ña, e' skéie ye' tò a' a chkewö meke.

¹⁷ Egipto wakpa wā kabaio ena obeja ena baka ena burro e' kos mí ie' a. E' skéie ie' tò chkewö mé ie'pa a dō duas ek.

¹⁸ Duas e' tka etā ie'pa míyalne ie' ska' ta iskà ché ia:

—Be' wā ijcher buaē tò kë sa' wā inuköl tā'ia. Ñies sa' iyiwak kos, e' dör be' icha. Sa' ká ë tso'ia sa' wā ena sa' wakpa, e' ë tso'ia sa' wā mè be' a

¹⁹ Sa' wákpa taú. Sa' ká taú ñies. E' skéie iyiwö mú sa' a. Sa' kanēblömi sa' wákpa ká a Egipto blú a. Es sa' atē Egipto blú kanè mésopaie. Etā chkewö ë memibö sa' a as kë sa' duölur ketba wā ena sa' ká kë weir ë ichök.

²⁰ Egipto wakpa tò iká watuēttsa José a ketba kuëki. Es Egipto ká kos de Egipto blú ulā a.

²¹ Ñies Egipto wakpa kos atē blu' kanè mésopaie.

²² Ie'pa sacerdotepa ká e' ë kë tone José wā. Egipto blú tò chkewö kak-meke ie'pa a, e' kuëki ie'pa kë wā iká watonettsa.

²³ E' ukuökī ta José tò iché Egipto wakpa a:

—A' wákpa kos ena a' ká kos e' to'ttsa ye' tò se' blú a, e' kuëki i'ñe ta a' kos atē ie' ulā a. Iyiwö i' tsúmi a' tò ta ikuatkö.

²⁴ Mik iwöne ta iyiwö tso' dōka sacco skel, etā itsá yöttsa sacco et mè Egipto blú a. Iyiwö eyök atē e' dör a' a kuatkē, ñies a' yamipa ulitane a ñanoie.

25 Etä ie'pa tö iiüté:

—Be' tö sa' tsatké ketba ulà a. Be' er bua' sa' ta. E' kueki sa' e' chöke Egipto blú kanè mésopaie.

26 Es José tö kawö mé Egipto wakpa a tö iyiwö tso' dökä sacco skel e' tsá yöttsa sacco et mè Egipto blú a. I'ñe ta e' wekeia ie'pa tö es. Egipto sacerdotepa ë kë kawöta iyiwö tsá muk Egipto blú a, ie'pa ká kë dë' Egipto blú ulà a e' kueki.

Jacob tö ittè bata ché José a

27 Es Israel aleripa e' tséat senuk Gosen, ká e' ate Egipto. Ká e' kos de ie'pa ulà a. Eë ie'pa alöne taië.

28 Jacob sene'ia ká e' a duas dökä dabom eyök ki kul (17). Duas de ie' ki cien eyök ki dabom tkëyök ki kul (147).

29 Mik ie' tö ittésé tö iduökewatke, eta José tsuk patkéitö ta ichéitö ia:

—Moki be' er buaë chak ye' a, e' ta be' ulà múwa ye' tu' dikia iwà kkachöie tö moki i kiekeyö be' a e' waweraëbö. Ye' nu kë wötarwa Egipto.

30 Mik ye' blënewa mia ye' deütöpa itöki, eta ye' nu yöttsa ká i' ki tsümi wötëwa ie'pa pö a.

Etä José tö iiüté:

—Es yö iweraë.

31 Iyë tö iché ia:

—Ichö ña moki Skëköl wörki tö be' iweraë es.

Etä José tö ittè mé moki iyë a. Etä Jacob wömëwa ika' ki ta Skëköl kikékaitö.

48

Jacob er buaë ché José ala'r a

1 E' ukuöki ta ie'pa wa biyö debitu José a: “Be' yë duöke tso' suluë.” Etä José mia isauk ila'r böi mí iwa e' ta.

2 Mik ie'pa tö iché Jacob a tö José debitu be' sauk, eta ie' e' tkëka isulú wa ika' ki.

3 Etä ie' tö iché José a:

—Skëköl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e' e' kkayë ye' a ká kië Luz ate Canaán eë. Eë ie' er buaë yë' ye' a

4 ta ichéitö ña: “Ye' tö be' aleripa alöweraë taië. Ie'pa döraë ká taië e'

wakpaie. Ká i' meraëyö ie'pa a, e' atdaë ie'pa ulà a kekraë michöë.”

5 Be' ala'r böi, Efraín ena Manasés, e'pa kune kam ye' dö Egipto e' yöki. Ie'pa tsétköyö wes ye' wák ala'r es wes ye' ala'r Rubén ena Simeón döer ye' ala'r es.

6 E' kueki ká meraëyö ie'pa a wes ye' wák ala'r a es. Ie'pa itöki be' ala'r skä kurmi, e'pa döer be' wák a. Erë ie'pa döer Efraín ena Manasés ëlpa, e' kueki ká ñe' kak döraë ie'pa ulà a ñies.

7 Mik ye' manét Padán-aram e' demi Canaán dökettsatke Efrata, eta eë ñala ki be' mí blënewa ye' yöki. Eë ye' tö ie' nu blë'waat Efrata ñalé ki. (I'ñe ta ká e' kië Belén.)

8 Mik Jacob tö José ala'r sué eta ichakéitö:

—¿Sepa döer yi?

9 Ie' tö iiüté:

—I'pa döer ye' ala'r mé Skëköl tö ye' a ká i' ki.

Etä iyë tö iché ia:

—Ie'pa tsübitu ye' ska' as ye' er bua' chö ie'pa a.

10 Jacob kënewatke e' kueki iwöbla kë wawëria buaë. E' kueki José tö ila'r patkëmi tsinet iyë o'mik. Etä Jacob tö italapa paklö'wë wöalattsé.

11 E' ukuöki ichéitö José a:

—Ye' ibikeits tö ye' kë tö be' suepaia, erë Skëköl tö kawö mé ye' a be' ena be' ala'r suoie.

12 Etä José tö ila'r skëttsa iyë o'mik ta iwöëwa dö iski iyë dalöioie.

13 E' ukuöki ta ila'r böi klö'wëwaitö iulà a. Efraín mí José ulà bua'kka, Manasés mí José ulà bakli'kka. Es itsëmiitö iyë ska'. Etä Efraín ate Jacob ulà bakli'kka, Manasés ate Jacob ulà bua'kka.

14 Erë Jacob ulà bua'kka méka Efraín dur ie' ulà bakli'kka e' wökir ki. Erë e' döer alà tsirla. Etä iulà bakli'kka mékaitö Manasés dur ie' ulà bua'kka e' wökir ki. Erë e' döer alà kibi. Es Jacob ulà tsétkö w'kë io'kë.

15-16 Etä ier bua' ché José a i' es:

“As Skëköl er buaë chö ala'r böi i' a kekraë.

Ye' yépa bak Abraham ena Isaac, e'pa bak Skéköl e' dalöiök, e' tö ye' kkö'nami kuaë dö ikkë ta. Ie' tö ye' tsatké kekraë iyi sulusi ulà a. As ala'r i' wa kë ye' chöwa sulitane éna kekraë. Ñies ye' yépa bak Abraham ena Isaac as e'pa kë chöwa sulitane éna kekraë. As ala'r i' alör tajë ká ulitane ki."

17 Jacob ulà bua'kka méka Efraín wökir ki, e' kë mène José a buaë. E' kueki ie' tö iyë ulà bua'kka e' klö'wéwa méka ilà kibi dör Manasés e' wökir ki.

18 E' dalewa ichéitö ia:
—jA yéwö, kë idör es! I' dör alà kibi. Be' ulà bua'kka múka i' wökir ki.

19 Erë iyë kë wa ione es. Ie' tö iché ia:

—jA alà, e' jcher ye' wa, e' jcher ye' wa! Ie' alördaë tajë, ie' döraë kékëpa tajë. Erë itsirla êk e' döraë kékëpa tajë shute ikibi tsata. Ñies ie' aleripa döraë ká tajë e' wakpaie.

20 Es e' ë diwö wa Jacob er buaë skà ché italapa a i' es:

—Mik Israel aleripa er buaë cheke ñi a eta ie'pa tö icheraë ñi a i' es: 'As Skéköl er buaë chö be' a wes Efraín ena Manasés e'pa a er buaë yëne es.'

Es Jacob er buaë ché Efraín a, Manasés a imène, e' tsata.

21 E' ukuöki ta José a ichéitö:
—Ye' duökewatke erë Skéköl tö a' kkö'neraë. Ie' wa se' aleripa mirane Canaán wé se' yépa bak senuk ee.

22 Ye' tö ká bua'ie méat be' a ime'bakyö be' élpa a e' tsata. Ká e' kië Siquem. E' yé'ttsa ye' tö amorreowak ulà a ñippè wa.

49

Jacob tö itte bata ché ila'r kos a

1 Jacob tö ila'r kié e' ska' ta ichéitö ie'pa a: "A e' sköwa ye' o'mik. I' tköraë a' ta e' wà chekeyö a' a:

2 "A ala'rla, a' e' sköwa tsinet ye' ttö ttsök, ye' dör a' yë. Ye' ttö ttsö.

3 "A Rubén, be' dör ye' alà kibi. Be' dör ye' diché tsá e' alé. Be' dalöiërta' tajë, be' diché ta' tajë be' élpa tsata.

4 Erë j'ñe ta kë idör es. Be' dör wes di' yölie es kë iwöklör yës. Be' tö ye' dalöse o'wa. Be' sene'ka ye' alaköl ta. E' kueki be' kë dalöiërpaia wes ko'k es.

5 "Simeón ena Leví, e'pa dör ñi élpa; ie'pa tabè tso' ñippoie ë.

6 jWé ie'pa e' dapa'uke ee ye' kë shkak! Ie'pa tö wépa kötulur késik ë kueki. Baka wë'ñe klökicha blublu e' télorakitö éanas.

7 Ie'pa késik dör suluë ichökle e' kueki ie'pa kawö tköraë suluë. jYe' tö ie'pa aleripa powerami senuk iëlpa malepa aleripa shua wì a dià a!

8 "A Judá, be' élpa tö be' kikeraka tajë. Be' bolökpa klö'wewaraë be' tö ikuli' a, es be' e' alöraka ie'pa ki. Be' élpa ekka e' wöörawa iski be' dalöioie.

9 jA Judá, be' dör ye' alà! Be' dör wes ma'name alà es. Mik i' ttéitö ta ikaté one, eta ie' e' wöéwa e' téwa iski wes ma'name këchke es.

jYi dömi ie' tsiriuk?

10 Judá aleripa döraë blu'paie tajë kekraë dö mik iblú chök de eta. Blu' e' ttö iüteraë sulitane tö.

11 Ie' tö iburro pupula muëke uva shua.

Ñies idatsi' skuöke uva diö wa.

12 Ie' wöbla dör daloloë uva diö tsata. Ie' kà dör saruruë baka tsu'diö tsata.

13 "Zabulón serdaë dayë kkömik. Eë tajë kanò irirke ese ké tso'. E' ká kkö dörawa Sidón kkömik.

14 "Isacar dör wes iyiwak tso' dali oie diché ta' tajë ese e' mütër enuk iwé a es.

15 Mik ie' isuë tö ká e' dör buaë senoie ñies enoie, eta ie' tsiwö ki dali dekañe kanëblök. Ie' e' mëttsa kanëblök kanè mésoie, kë tkine e' ki.

16 “Dan ditséwö shuá s'shulirdaë buaë yësyësë wës Israel aleripa e' ditséwö malepa es.

17 Dan dōraë wës tkabë chök tso' ñala kkō a tō kabaio kuè iklō a ta iwák brutane itsiwökka ese es.

18 “¡A Jehová, ye' tso' be' panuk tō ye' tsatkō!

19 “Gad ppök ñippökwaipa dōraë taië. Erë ie' tō ie'pa pperaë, itōtiëraë.

20 “Aser ká kī chkè kata' buaë tskir-daë.
Ì wörke kos e' dör buaë shute mène buaë blu'pa a.

21 “Neftalí dör wës suli alaki dur áie ala'rla ta' bua'buála ese es.

22 “José dör wës burro kañiru suè dur di' tum kkömik es, wës burro pupula kañiru suè dur ká tukir kī es.*

23 Kuaböt namépa éna sulu iar, ie' kī kuaböt uyérakitō kēsik wa.

24 Erë ie' ulà diché darërë; e' wa ie' wá ishkame' shuirikar darërëë,

kè ulà shtrirta'wá yës.

Skököl tō ie' a diché e' mé.

Skököl e' dör Jacob Kököl e' diché ta' taië.

Skököl e' dör Israel aleripa kkō'nukwak. Ie' tō Israel aleripa tsatkeke.

25 A José, be' yé e' Kököl tō be' kīmeke kekraë.

E' dör Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata,

Ie' er buaë chōraë be' a.

Kalı buaë patkeraë ie' tō be' daliwō kī. Ñies be' a di' atdaë buaë íyök kī as be' dalikua talar buaë.

Be' aleripa alakōlpa ala'r dōraë taië, ñies be' iyiwak dōraë taië.

Es Skököl er buaë chōraë be' a.

26 Be' yé er buaë yé' be' a, e' tkōka ye' yé er buaë yé' ye' a e' tsata. Skököl tō José shukit iēlpa shuá iwökirie,

e' a ie' er buaë chō michoë wës kabata yöbië kē erta'wa es.

27 “Benjamín dör wës chichi kañiru kēsikie ese es; bla'mi ta iyiwak ttéwaitō katè, tsáli ta ibata watiéwaitō.”

28 E'pa dör Israel ditséwōpa daia itōki dōka dabom eyök kī böt (12), e' yēpa tsá. Es ie'pa yé tō ie'pa a iché mik ie' tō ittè bata ché ie'pa a eta.

Jacob blēnewa

29 Jacob tō iché ila'r wēpa a: “Ye' blērkwā e' kēwō dōkewatke. Mik ye' blēnewa, eta ye' nu blōwā ákuk a ká wé ye' yamipa nu blēne eē. Pō e' atē wēm kiè Efrón dör hititawak e' ká a.

30 Ká e' atē Macpelá Mamré wōshaë. Ká e' atē Canaán. Ká e' ena ákuk e' wato'ttsa Efrón tō Abraham a as Abraham tō iyamipa nu blō eē.

31 Eē Abraham ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ilaköl Rebeca, e'pa nu blēne. Eē ye' tō ye' alaköl Lía, e' nu blē'wā ñies.

32 Ká e' ena ákuk e' wato' hititawak tō.”

33 Mik Jacob tō ttè e' kos ché one eta ie' e' téwane ika' kī ta iblēnewa mia idēütōpa itōki.

50

1 Eta José tō iyé nu paklō'wéwā wōalattséitō ta iie taië.

2 E' ukuōki ta ie' tō egiptowak dör s'nu kanéukwakpa e'pa kié iyé nu kapeyōkwā as kē inurwā. Eta es ikanewérakitō.

3 Ikanewérakitō dōka ká dabom tkéyök (40 días), ekkē kawō kiane ikanewōie e' kuēki.

Egiptowak tō ischō eriaitsé kawō dōka dabom kuryök (70 días).

4 E' ukuōki ta José tté Egipto blú kueblupa ta, ta ichéitō ie'pa a:

—A' éna er bua' chak ye' a, e' ta a' yú ichök Egipto blú a

5 tō mik ye' yé duōkewatke, eta ie' tō ye' ka' ie' a ttè muk Skököl wörki tō inú blerawayō ákuk kaneq'at ie' wák tō

* 49:22 José dör wës burro...ká tukir kī es: Ñies hebreoie ttè e' mane'wēmiso' i' es: José dör wës kal tskirke di' kkömik es; tkaka iké kköiëule e' mik buaë, ñies iwōrdaë taië.

ate Canaán e' a. E' kuęki kawö mú ña ie' nu tsumi bléwā ee. Mik ye' ibléwā ta ye' dotkene.

⁶ Eta Egipto blú tö iüté:

—Be' yú be' yě nu blökwa wes ie' tö be' a iki' es.

⁷ Eta José míā iyě nu blökwa. Egiptowak kuęblupa kos e'pa míyal ie' ta.

⁸ Jacob yamipa ekka ena José yamipa ekka ena iēlpa e'pa kos mí ñies. Ie'pa ala'r ena ie'pa iyiwak e'pa ę atéat Gosen.

⁹ Ñies pē' mí tajiē karreta kī ena kabaio kī. Es pē' mí tajiē José ta.

¹⁰ Mik ie'pa demi ká kiē Goren-hatad ate tsinet di' Jordán diwö tskirke e' kker ee, eta ee ie'pa ulitane tö Jacob nu wötėrkewā e' kėwö tkö'wé dalō tajiē wa. Eē José tö iyě ęriaitse dōka ká kul.

¹¹ Mik canaánwak serke ee, e'pa tö Jacob nu wötėrkewā kėwö tkö'wé e' sué, eta ie'pa tö iché: “Mokī egiptowak tö s'nu wötėrkewā e' kėwö tkö'wéke dalō tajiē wa.” E' kuęki ká e' kiē méka ie'pa tö Abel-Misraim.* Ká e' ate tsinet di' kiē Jordán e' kkōmik.

¹² Es Jacob ala'r tö iyě nu kanewé wes ie' tö iyě' ie'pa a es.

¹³ Ie'pa wā inú mítser Canaán ibléwāakitō ákuk yöule Abraham wā iyamipa pōie e' a. E' ate Macpelá. E' wato'ttsā hititawak kiē Efrón tö Abraham a. Ká e' ate Mamré wōshaē.

¹⁴ Mik José dėütō nu blēne one, eta ie' biteane Egipto. Ie' ēlpa ena pē' ulitane mīne ie' ta e'pa kos biteyalne ie' ta.

José ēlpa suanėkane ie' yōki

¹⁵ Jacob blėnewā e' ukuōki ta José ēlpa tö ibikeitse: “Isalema José ęna sulu se' arke. İ kos wamblē' se' tö ie' kī e' skėie se' we'ikeraētō.”

¹⁶ E' kuęki ie'pa ttē mémi ie' a: “Kam be' yě blėrwa,

¹⁷ eta ie' tö sa' a iché tö ichō be' a: ‘İ kos suluē wamblē' sa' tö be' kī, e' olo'yō sa' kī.’ E' kuęki sa' kkōchō be' a tö e' olo'yō sa' kī. Sa' tö be' yě e' Kėköl dalōieke e' kuęki.”

Mik biyō e' demi José a, eta ie' iē siarē.

¹⁸ Eta iēlpa demi iwōki. Ie'pa wōéwa dō iski idalōioie ta ichėrakitō:

—I' sa' de be' wōrkī. Sa' dōr be' kanē mėsopa.

¹⁹ Eta ie' tö ie'pa iüté:

—Kē a' suanuk. Ye' kē a' a' shulinuk Skėköl skėie.

²⁰ A' iyi sulu bikeits wamblē ye' kī, erē e' mane'wėttsane Skėköl tö buaē se' kī. E' wa tajiē pē' tsatkēne i'ñe ta.

²¹ E' kuęki kē a' suanuk. Chkewō meraēyō a' a' ena a' ala'r kos a.

Es ie' tö ie'pa a iché er buaē wa. E' tö ie'pa ttsē'wēne buaē.

José blėnewā

²² José ena iyě alikpō yamipa e'pa sene'ia Egipto. Ie' sene' dōka duas cien eyök kī dabom eyök (110).

²³ Ie' tö ilā Efraín talapa e' ala'r suēia. Ñies ie' tö ilā Manasés e' alā kiē Maquir e' ala'r suēia.

²⁴ Ká et ta ie' tö iché iēlpa a: “Ye' duökewā e' kėwö kianeia tsir. Erē Skėköl wák tö a' kimerāē. Ie' tö a' yelurdaē ká i' kī. Ká yē'bakitō mē Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' a' tsemiraētō.”

²⁵ Eta ie' tö iēlpa kiē as ie'pa ttē mù ie' a Skėköl wōrkī. Ie' tö ie'pa a iché: “Skėköl tö a' yerattsā ká i' kī. Mik e' tka, eta ye' sik tso' blėule e' tsūmi e' ta.”

²⁶ Mik ie' blėnewā Egipto, eta ie' kī duas de cien eyök kī dabom eyök (110). Ie' nu kapeyanewā as kē inurwā e' iēnewā s'nu kélkuō a.

* **50:11 Abel-mizraim:** Hebreoie ká kiē e' wā kiane chē egiptowak schō ęriaitse.

Israel aleripa yërlune Egipto

Éxodo 1.1–20.21

Yëkkuö i' kiè si'kuaie *Éxodo*, e' wà kiane chè yërlune. Kam sa' tö yëkkuö i' mane'ù seraä se'ie, isháböts maneö' sa' tö dö capítulo 20.21. Ì maneö' sa' tö e' blatëule mañat tsiní. Et tsiní e' dör capítulo et dö capítulo dabom eyök kí skel (1-15). Iët tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí teröl dö capítulo dabom eyök kí pàköl (16-18). Ibata ëk tsiní e' dör capítulo dabom eyök kí sulitu dö capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsiní e' tö se' a ipakè tö ì bak Israel aleripa ta' ie'pa míä Egipto e' tsatkök ketba yöki e' ukuöki. Kewe ie'pa kawö tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne taië. Kä tka taië ta egiptowak suanémi dö' Israel aleripa e' alöka ie'pa ki. E' kueki ie'pa tö Israel aleripa sué suluë ta iwe'ikérakitö siarë. Ie'pa kërakitö kanëblök darërë kë patuëta'. Erë Skëköl tö ie'pa weirke e' sué ta wëm kékaitö eköl ie'pa yöktsa egiptowak ulà a. Wëm e' kiè Moisés, e' ë tö yëkkuö i' kit. Skëköl e' kkayë' ie' a ta iwák kiè yë'itö ia. E' ukuöki ta ipatkéitö Israel aleripa yöktsa Egipto. Moisés tö iché Egipto blú a tö Israel aleripa ömine. Erë Egipto blú kë éna Skëköl ttö iütak. E' kueki Skëköl tö egiptowak we'iké siarë tsakië ie' diché taië wa. E' wa ie' tö ikkaché ie'pa a ena Israel aleripa a tö yi dör ie'. Skëköl tö Israel aleripa tsatkée yéttsa Egipto ie' diché taië wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölie. Ie'pa yënettsa Egipto e' kéwö tkö'uk ie' tö ie'pa patké duas bit ekkë.

Iët tsiní e' tö se' a ipakè tö wes Skëköl tö ie'pa wëttse' ena ie'pa kime'itö shköktkö ká sir poë wé kë yi serku' ee. Erë ie'pa tö ie' tsiriwé taië kabene wa, erë ie' tö ie'pa tié ena ie'pa tsatkéitö ibolökpa yöki er bua' wa.

Ibata ëk tsiní e' tö se' a ipakè tö Skëköl ena Israel aleripa ttè me' ñi a. Mik ie'pa de Sinaí kébata a, eta' ie' tö ittè dalöiëno mé ie'pa a döka dabop. Ie' tö iché ie'pa a tö ie'pa tö ie' ttè dalöiëno e' kos iuté buaë, e' ta' ie'pa döraë ie' wák icha chökíe ena ie'pa a ie' er buaë chöraë ká malepa wakpa tsatã.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine taië

¹⁻⁴ Israel kiè ñies Jacob e' ala'r dë'mi Egipto ie' ta, e'pa kos yamipa ta'. Ie'pa kiè Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad ena Aser.

⁵ Jacob yamipa mîne ie' ta Egipto e'pa döka dabom kuryök (70) seraä. Erë José, e' tso'tke Egipto kewe iyamipa yöki.

⁶ Kawö tka taië, eta' José ena iëlpa blërlune. Ñies iyamipa dë'mi Egipto ie'pa ta, e'pa kos blërlune se.

⁷ Erë Israel aleripa alöne taië, e' kueki ie'pa de diché ta' taië. Ie'pa tso' Egipto wa'ne.

⁸ E' ukuöki ta blu' ské tkënekã eköl e' kë wã José pakè jcher. Ie' tö iché egiptowak a:

⁹ “Ye' ttö ttsö. Israel aleripa dör taië. Ie'pa diché tköka se' diché tsatã, dö' ie'pa e' alöka se' ki.

¹⁰ Mik se' bolökpa ñippömi se' ta, e' ta dö' ie'pa ñi wöiökã se' ppök se' bolökpa ta, ta es imi'miyal se' yöki. E' kueki se' tö ibikeitsö bua'iewa tö wes se' tö ie'pa wöklö'wëmi as kë ikí alör taië.”

¹¹ E' kueki egiptowak tö iwökirpa patké Israel aleripa we'ikök kanë darërë wa as ieriyardak. Ie'pa tö ikérak ká yuök böt chkewö dapa'woie Egipto blú a. Kä e' kiè Pitón ena Ramsés.

¹² Israel aleripa we'ikeke ie'pa tö siarë, erë ikí alörkerak taië. E' kueki egiptowak suarke taië ie'pa yöki.

¹³ Egiptowak tö ie'pa ké kanëblök kësik wa.

¹⁴ E' tö ie'pa eriawé taië. Ikérakitö skauchka yuök shtrót shtrót u yuoie. Ñies ikérakitö kanëblök kañikã kanë

ulitane uk. Es Israel aleripa kos we'ikéraitö siarë.

15 E' kije ta Egipto blú tté alakölpa kiè Sifrá ena Puvá e'pa ta. Ie'pa dör hebreowak* alakölpa alà kurke e' kanéukwakpa. Ie' tö iché ie'pa a:

16 —Mik a' tö hebreowak alakölpa alà kurke, e' kaneweke, eta isaú ¿i iwák dör? Iwák wëm e' ta ittöwa. Iwák dör alaköl, e' ta imúat, kë ittarwa.

17 Erë alakölpa e'pa tö Skököl dalöieta'. E' kueki ie'pa kë wa Egipto blú ttö iütene wes itö iché es. Ie'pa ala'r wëpa méat ttsë'ka.

18 Eta Egipto blú tö ie'pa kiére ta ichéitö iarak:

—¿Iök a' tö iwamblé es? ¿Iök a' tö ala'rla wëpa e' méat ttsë'ka?

19 Ie'pa tö iüté:

—Hebreowak alakölpa kë alà kur wes egiptowak alakölpa es. Ie'pa alakölpa dör darërë. Ie'pa alà kur bet buaë. Mik sa' demi, eta ie'pa alà kunetke.

20-21 Es Israel aleripa kí alönemi taië. Ie'pa diché kí iërke taië. Sifrá ena Puvá e'pa tö Skököl dalöieta'. E' kueki Skököl tö ie'pa kimé, ala'r méitö ie'pa a taië.

22 Eta Egipto blú tö ikueblupa ulitane a kawö mé tö hebreowak ala'rla wëpa kune kos e' ömi di' kí. Alakölpala ë múat.

2

Moisés kune'

1 E' kéwö ska' ta wëm eköl dör Leví aleri, e' senéwa alaköl dör Leví aleri ñies ese ta.

2 Eta ie' alà skà kéka e' dör wëm. Eta imì tö isué tö alala buaala, e' kueki ibléwaitö dö si' mañat.

3 Mik imì kë a ilà blëneia, eta ie' kkö yulé et, patié buaë kiöchka tso' chkuá'chkuá ese wa as kë a di' tköwa. E' ukuöki ta alala iéwaitö kkö a, méreitö di' kiè Nilo e' kkömik kakö tso' e' shua.

4 Eta alala kutà e' duésër kamië iki sauk tö wes idömi.

5 E' ukuöki ta Egipto blú e' alà busi mía kuök di' a. E' dalewa tayëpa tso' ie' wa ikanè mésopaie e'pa shkö iëter ákitö ki. Eta ie' tö kkö sué kakö shua. Ikanè mésopa eköl patkémiitö itsukbitu.

6 Eta ie' tö ikkókéka ta isué tö alala wëm a'ria eköl e' iuke. Ie' isué er siarë wa ta ichéitö:

—Bébëla i' dör hebreowak.

7 E' wösha bebëla kutà de ta ichéitö ia:

—¿Be' kí ikiane tö ye' mi' tayë hebreowak yulök eköl be' a alala se kkö'noie as itala'ütö itsu' wa?

8 Eta Egipto blú alà busi tö iüté:

—Be' yú iyulök.

Eta bebëla kutà mía imì yulök ta idebitu iwa.

9 Eta Egipto blú alà busi tö iché alà mi a:

—Alà i' tsúmi kkö'nú ña tala'ú ña buaë. Ye' tö be' patueke iki. Eta imì wa ilà mítser tala'wë.

10 Mik alà de bërë, eta imì wa ibitetserne Egipto blú alà busi a. Eta ie' tö iklö'wé wes ie' alà ekka es. Ikié mékaitö Moisés.* Ie' tö iché:

—Ye' tö iyè'ttsa di' a.

E' kueki ie' tö ikié méka es.

Moisés tso' Egipto e' tkashkar

11 Moisés kibineone. Ká et ta ie' mía iyamipa hebreowak, e'pa pakök. Eta ie' tö isué tö iyamipa weirke siarë kanëblök darërë. Eta ie' isué tö egiptowak eköl tso' iyami hebreowak eköl e' ppök siarë.

12 Eta ie' ká sué ká wa'ñe. Kë ie' wa yi suné. E' dalewa ie' tö egiptowak e' ttéwa inú wötéwa ie' tö tsa'wö a.

13 Bule es ta ie' skà e' yétsa, eta ie' isué tö hebreowak bül tso' ñippök ñita. Ie' tö iëköl tso' eköl ppök, e' a iché:

—¿Iök be' tso' be' yami ppök?

14 Eta hebreowak e' tö iüté:

—¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie? ¿Be' tso' ye' bikeitsök ttéwa wes egiptowak kötwaö es?

Mik ttè e' ttsé Moisés tö, eta e' tö ie' suawé. Ie' ibikeitsé: “Ie'pa wa ijchenewa tö ye' tö egiptowak kötwa.”

* 1:15 *hebreowak*: E' kiè ñies Israel aleripa. * 2:10 *Moisés*: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chë iyëulettsa.

15 Mik e' jchenewa Egipto blú wa, eta ie' tó Moisés ttökwa patké. Erë Moisés tkashkar ie' yöki, mía senuk ká kiè Madián ee. Eë ie' e' tkére di' tum biule kkömik.

16 Ká e' a sacerdote† serke eköl kiè Reuel. E' alà busipa döká kul. E' diwö wa alà busipa e'pa dë'bitü di' chkök kulè' a mè iyé iyiwak a yè.

17 Eta iyiwak kkö'nukwakpa skà wëpa debitü busipa trè'wémi. Eta Moisés e' kéka e' tó busipa tsatkée. Eta ie' tó di' mé iyiwak a.

18 Mik ie'pa demine iyé ska', eta iyé tó ie'pa a ichaké:

—¿Ì wa j'ñe a' dene bet?

19 Ie'pa tó iiuté:

—Egiptowak eköl tó sa' tsatkée iyiwak kkö'nukwakpa ulà a. Ie' di' yéttsa mé iyiwak a.

20 Iyé tó iché ia:

—¿Wé wëm e'? ¿Iök a' iméat ekörla? A' yú itsukbitu as ichkö se' ta.

21 Es Moisés e' tséat senuk wëm e' ska'. E' ukuöki ta Reuel tó ilà busi kiè Séfora, e' mé Moisés a senowaie ita.

22 Eta Moisés alà kéka eköl kiè mékaitö Guersón‡ wà chéitö: Ká i' kī ye' dör o'ka.

23 Dwas tka taië, eta Egipto blú blënewa. Erë Israel aleripa kköchökeia taië kekraë kanè darërëe kueki. Ie'pa kköchöke taië e' tssé Skököl tó.

24 Ttè me'bak ie' tó Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' wà tsá detke kanewè. E' kueki ie' tó ibikeitsé tó Israel aleripa kimeraëyö i' ta.

25 Ie' tó ie'pa sué ta ie' éna iane tó i tköke ie'pa ta.

3

Skököl tó Moisés patké Israel aleripa tsatkök

1 Ká et ta Moisés tso' inuaki Jetró,* e' iyiwak kkö'nuk. Inuaki kanëblöke sacerdoteie Madián. E' dalewa ie' wa inuaki iyiwak mítser ká sir po,

e' jaishet, demi Skököl kébata kiè Horeb† ee.

2 Eta ee Jehovah biyöchökwak bua'ie e' e' kkachéwa ie' a bö' wörkueie taië kal tsir elka shua. Moisés tó isuéwa bua'ie ta isué tó kal wöbatseka taië bö'ie, erë kë ñarwa.

3 Eta Moisés tó ibikeitsé: “¿Wì dör i? Ye' mí isaük i kueki kal wì kë ñarwa.”

4 Mik Jehovah tó isué tó Moisés dökewatke tsinet bö' ñarke e' o'mik isaük, eta Skököl tó ichaké:

—¡A Moisés! ¡A Moisés!

Moisés tó iiuté:

—¿Ì?

5 Eta Skököl tó iché ia:

—Kë be' dökwa tsinet. Wé be' dur e' ké dör batse'r, e' kueki be' klökkuö yöttsa.

6 Ye' dör be' yé e' Kököl ena be' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kököl.

Moisés suane Skököl saukwa, e' kueki ie' e' wöpabakéwa.

7 Erë Jehovah tó iché ia:

—Ye' isué tó wëpa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke siarë. Ie'pa kköchöke taië ikanè wökirpa ulà a e' ttséyö. Ye' wa ijcher buaë tó iweirk-erak siarë.

8 E' kueki ye' dë'ttsa ie'pa tsatkök egiptowak ulà a. Ye' tó ie'pa yerattsa ká e' kī. Ye' wa ie'pa miraë ká taië buaë ese kī. Ká e' kī iyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shute.‡ Ká e' kī pè' tso' taië. E'pa ditsëwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.

9 Ittsö, ye' tó Israel aleripa kköchöke e' ttsé. Ye' tó isué tó egiptowak tó ie'pa we'ikeke siarë.

10 E' kueki ye' tso' be' patkök Egipto blú ska' Israel aleripa dör ye' icha e'pa yökulur Egipto a. Be' yú Egipto.

11 Erë Moisés tó iché ie' a:

—¿Yi ye' dör e' dōwami Egipto blú wörki Israel aleripa yökulur ie' ulà a?

12 Ie' tó iiuté:

† 2:16 **sacerdote**: Kë se' wa ijcher yësyësë tó sacerdote wëse e' dör, erë kë idör wësj'ñe itso' es. ‡ 2:22

Guersón: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *ká bánet wakpa*. * 3:1 **Jetró**: E' dör Moisés nuaki. Ie' kiè ñies Reuel ena Hobab. † 3:1 **Horeb**: E' kiè ñies Sinaí. ‡ 3:8 **Ká e' kī iyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shute**: Ttè e' dör Hebreoie i' es: Wé baka tsu'diö ena bul alí shköke di'ie.

—Be' kě mi'pa ekörla. Ye' tso' be' ta be' kimuk. Mik be' tö Israel aleripa yélur Egipto a, etä a' tö ye' dalöieraë kabata i' ki. E' wa be' wä ijcherdaë tö ye' wák tö be' patkë'.

¹³ Erë Moisés tö ie' iüté:

—Dö' ye' mía ta ye' tö ichè ie'pa a: “A'yépa bak iaiaë e' Këköl tö ye' patkë' a' tsatkök.” Dö' ie'pa tö ye' a ichakë: “¿Ima e' kiè?”, e' ta ¿ì chëmi ye' tö ie'pa a?

¹⁴ Etä ie' tö iüté:

—Ye' dör yi tso'tke e'. Ichö ie'pa a tö Ye' Tso'tke e' tö ye' patké a' ska'.

¹⁵ Skëköl tö ikí ché Moisés a:

—Ñies ttè i' chö Israel aleripa a: ‘Se' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl kiè Jehová§ e' tö ye' patké a' tsatkök.’ Ttè e' chö ie'pa a. Ye' kiè dör Jehová i' dör ye' wák kiè këkraë. Kiè i' wa ye' kirdaë aishkuö ta këkraë.

¹⁶ Be' yú Israel aleripa kueblupa dapa'uk ta ttè i' ichö ie'pa a: ‘Jehová, dör se' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkayë ye' a ta ye' a iyë'itö tö ie' tö a' weirke siarë egiptowak ulà a e' sué.

¹⁷ Ñies ye' a iyë'itö tö a' tsatkeraëitö egiptowak tso' a' we'ikök e'pa ulà a. Ie' wä a' miraë ká buaë ese ki. Ká e' ki iyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shütë. Ká e' wakpa ditséwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.’ Ttè e' chö ie'pa a.

¹⁸ Israel aleripa kueblupa tö be' ttö ttseraë ta be' yú ie'pa ta Egipto blú ska' ta ttè i' chö ie' a: ‘Jehová dör hebreowak Këköl, e' dë'bitu sa' wöki. E' kueki sa' ömi ká mañat shkar ekkë wé kě yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk Jehová dör sa' Këköl e' dalöioie.’ Ttè e' chö ie' a.

¹⁹ Erë ye' wä ijcher buaë tö ie' kě tö ie'pa a kawö e' mepa éanas. Ye' kawöta ie'pa yöktsa ye' diché taië e' wa.

²⁰ E' kueki ye' diché taië e' kkacheraëyö egiptowak a. Ì weraëyö ie'pa shüa e' tö ie'pa tkiweraë. E' wa

ie'pa we'ikeraëyö siarë. E' ukuöki ta Egipto blú tö Israel aleripa erami as imi'yal.

²¹ Ñies ye' tö egiptowak keraë ie'pa dalöiök taië. E' kueki mik a' e' yökettsa Egipto a, etä a' kě minuk ulà wöchka.

²² Israel aleripa e' alakölpa kos e'pa tö iyi yöule inukölchka wa ö orochka wa ö datsi' ese kak kieraë egiptowak alakölpa serke bánet ö iserkerak Israel aleripa u a esepa a, e' kos ieraë a' ala'r tö. Es a' tö iyi bua'buatso' taië Egipto e' yerattsä ie'pa ulà a.

4

¹ Erë Moisés tö iüté:

—Ie'pa kě tö ye' ttö klö'wepa. Kě itö ye' ttö iütëpa. Ie'pa tö ye' a icheraë: “Jehová kě dë'bitu be' ska'.”

² Etä Skëköl Jehová tö ie' a ichakë:

—¿Ì a'tser be' wä ulà a?

Moisés tö iüté:

—Ye' shko kéli.

³ Jehová tö iché ia:

—¡Iuyömi iski!

Etä Moisés tö iuyémi iski. E' wösha ta ishko kéli yönane tkabëie. Moisés e' skéu iyöki bet

⁴ erë Jehová tö iché ia:

—¡Iklö'úwä ikirë bata a ulà wa!

Etä Moisés tö iklö'wéwä etä imiáne shko kéliie.

⁵ Etä Jehová tö iché ia:

—Mik be' dene Egipto, etä be' tö iú es as ie'pa tö iklö'ù mokì tö ye' dör a' yépa bak ká iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkaché be' a.

⁶ I' ta be' ulà tiúwä be' batsi' a.

Etä Moisés ulà tiéwä ibatsi' a. Mik ie' ulà yéttsä, etä ie' isué tö iwölineka saruruë duè kiè lepra e' wä.

⁷ Etä Skëköl tö iché ia:

—Be' ulà skà tiúwane be' batsi' a.

Etä Moisés tö iwé es. Mik ie' ulà yéttsane, etä ie' ulà buanene buaë.

⁸ E' ukuöki ta Skëköl tö iché ia:

—Ì kkachéyö be' a kewe e' kě klönerak iwä, ñies ie'pa kě wä be' ttö iütëne, e' ta iët skà ú. Isalema e' klö'wëmi ie'pa tö.

§ 3:15 **Jehová:** Hebreoie kiè e' wì dör ye' tso'tke.

9 Erë e' kōs wa ie'pa kē wā be' ttō klōne be' ttō iūtēne e' ta di' chkōka di' kibi a e' tōttsa ká sí kī. Mik e' tēnettsa ká sí kī eta di' miaraē pēie.

10 Moisés tö iūté:

—¡Ayewē! ¡A ye' Kēkōl! Ye' siarala, kē tto buaē. E' kē dōr i'ñe ěme be' ttōke ye' ta eta. Es ye' wák dēr ká iaiāē. Ye' ttō ɛnaē. Ye' kē a s'iūtēr buaē.

11 Erë Jehová tö iūté:

—¿Yi tö a' a kō mēat? Ye' wák tö a' mēat kē tto ö kē kukuō wattser. Nies a' wōbla kē wawēr ö a' wōbla wawēr e' kōs mēat ye' wák tö a' a.

12 E' kuekī be' yú. Mik be' ttōke, eta ye' tso' be' ta. Ì kiane ye' kī tö be' tö ichē, e' kkacheraē ye' tö be' a.

13 Erë Moisés tö iché ia:

—¡A kēkēpa! Ye' kkōchō be' a tö o'ka patkōmi ye' skéie.

14 Eta Jehová uluneka ie' kī ta ichéitō ia:

—E'ma be' ěl Aarón dōr Leví aleri ¿ima e' bikeitsè be' tō? Ye' wā ijcher tö ie' ttō buaē. Ie' tso'tke ñala kī datse be' ska'. Mik ie' tö be' sué, eta e' tö ie' ttsé'wēmi buaē.

15 Ì kōs chak be' éna e' kōs chō Aarón a as ie' tö ichōne. Ye' wák tö a' bōl kīmeraē as a' ttō buaē. Ì kiane ye' kī tö a' tö iwē e' kkacheraē ye' tö a' a.

16 Aarón ttōraē be' skéie. Ie' dōraē be' ttekōlie wēs be' dōr ye' ttekōl es. Ì cheke ye' tö be' a e' cherane be' tö ie' a ta e' cherane ie' tö a' yamipa a.

17 Shko kéli sē tsúmi. E' wa ì kē or yi a ese wēraēbö. Ie'pa wōkrarda wā iweblök.

Moisés míane Egipto

18 E' ukuökī ta Moisés míane inuaki, Jetró ska' ta ichéitō ia:

—Kawō mú ña. Ye' kawōta shkōkmine Egipto ye' yamipa sauk tö itso'iarak ttsé'ka.

Eta Jetró tö iūté:

—Ěkēkē. Be' shkō wōbla wa.

19 Moisés tso'ia Madián, eta Jehová tö iché ia:

—Yi kī be' kiarke ttēwa Egipto, e'pa blērulune. Kē ì dalō ta'ia be' kī eē. E' kuekī be' yúne Egipto.

20 Eta Moisés tö ilakōl ena ila'r tkéka burro kī ta imíyal Egipto. Ie' wā Skēkōl shko kéli dami ulā a.

21 Jehová tö ie' a iché:

—Mik be' demi Egipto, eta ye' tö diché me'bak be' a ì kē or yi a ese wōie, e' wakaneú krōrōē Egipto blú wōrkī. Erë ye' tö ie' a er suluē meraē as kē ie' tö Israel aleripa ōmine.

22 Eta ttē i' chō ie' a: 'Jehová tö iché be' a: Israel aleripa dōr wēs ye' alā wēm tsá es.

23 Ye' tö be' a ichétke tö ie'pa ōmine as imi'yalne ye' kikōkka. Erë be' kē wā ie'pa a kawō mēne as imi'yal. E' kuekī be' alā wēm tsá e' tterawayō. Ttē e' chō ie' a.

24 Moisés ena iyamipa minia ñala kī eta wē ie'pa kapōkerō ñala kī, eē Jehová debitu Moisés ska' ittōkwa.

25 Erë Moisés alakōl Séfora e' tö ák di'diē klō'wēwa e' wa ilā tottola kkuōlit téē tsir. E' kkuōlit takla pē wa ie' tö Moisés klō patiē ta ichéitō Moisés a: "Mokī be' tso'ia ye' wēmie pē i' wa."

26 Eta Jehová tö Moisés émi. (Séfora tö ilā tottola kkuōlit téē tsir e' kuekī ie' tö iché Moisés a tö "be' tso'ia ye' wēmie pē i' wa.")

27 Eta Jehová tö Aarón a iché: "Be' yú Moisés ñalé yulök wē kē yi serku' eē." Aarón mía Moisés ñalé yulök ta ie' ikué Skēkōl kēbata a. Eē ishke'wēitō wōalattsé wa.

28 Eta ì kōs chōk Jehová tö Moisés patkē', e' pakéne Moisés tö Aarón a. Nies ì kē or yi a ese kkayē' Jehová tö Moisés a wawē e' kōs pakéneitō Aarón a.

29 E' ukuökī ta ie'pa bōl míyal Israel aleripa kuēblupa dapa'ukka kapakök ie'pa ta.

30 Ì kōs yē' Jehová tö Moisés a e' pakéne Aarón tö Israel aleripa kuēblupa a. Nies ì kē or yi a ese kkayē' Jehová tö Moisés a e' kōs wē Moisés tö Israel aleripa ulitane wōrkī.

31 Israel aleripa tö Aarón ttē klō'wē. Mik ie'pa éna iane tö Jehová éna ie'pa dalērke, ñies tö ie'pa weirke siarē

e' suéitō, etā ie'pa e' wōéwa iski ie' dalöiök.

5

Moisés ena Aarón tté Egipto blú ta

¹ E' ukuöki ta Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' ta ichéitō ia:

—Jehová dör Israel aleripa e' Këköl, e' tō iché be' a tō e'pa dör ie' icha. Ie'pa ömi as imi'yal wé kë yi serku' ee kawö tkö'uk ie' dalöioie.

² Erë Egipto blú tō iüté:

—¿Yi dör Jehová? Ye' kë wā ie' suule. Ye' kë kawöta ie' ttō iütök. Ye' kë kawöta Israel aleripa ökmi. E' kueki kë ye' tō Israel aleripa epami.

³ Etā ie'pa tō iché:

—Hebreowak Këköl e' dë'bitu sa' wöki. E' kueki sa' ömi ká mañat shkar ekkë wé kë yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk sa' Këköl Jehová e' a idalöioie dö' ie' tō sa' wömëttsa duökwa duè a ö tabè a.

⁴ Erë Egipto blú tō iüté:

—A Moisés. A Aarón. ¿Iök a' ki ie'pa kiane wöklö'wè ikanè a? ¡A' ena a' yamipa yúshka kaneblök!

⁵ Nies Egipto blú tō iché ie'pa a:

—I'ñe ta Israel aleripa tso' taië ká i' ki, etā ¿wes a' ki ikiane tō ie'pa kë kaneblöia?

⁶ E' diwö wa Egipto blú tō iché ikanè wökirpa a:

⁷ —Tala'chka kösi e' kë tsarbituia Israel aleripa a skauchka shtrót shtrót yuoie wes se' tō ikanewèrö es. As ie'pa wákpa mi' itsuk.

⁸ Erë ikörak iyuök kos kekraë iyuekerakitö ekkë, kë wöarwa yës. Ie'pa bikënak ë taië, e' kueki ie'pa arkerak: '¡Mishka iyiwak ña'uk se' Këköl a!'

⁹ Ie'pa kí kó kaneblök darërëë. Kanè mú ie'pa a taië as kë itö kachè iütö.

¹⁰ Etā ikanè wökirpa míyal ta ichéitörak Israel aleripa a: —Egipto blu' tō kawö mé tō kë a' a tala'chka kösi tsarbituia.

¹¹ I'ñe ta a' wakpa kawöta iyulök wé a' ikué, e'ma ee itsúbitu. Erë a' kawöta iyuök kos a' iyueke kenet ekkë, kë wöarwa.

¹² Etā Israel aleripa mía Egipto ká wa'ñe kachka èse yulök tala'chka skéie.

¹³ Kanè wökirpa tō ikérak kaneblök kësik wa ta ichekerakitö ie'pa a kekraë: “A' tō iyuö kos a' tō iyueke kenet mik sa' tō tala'chka mekeia a' a ekkë.”

¹⁴ Egiptowak tō Israel aleripa welepa me'ka ñi wökirie. E'pa ppeke egiptowak tō tsa' bata wa ta ichekerakitö ie'pa a:

—¿I' kueki a' kë wā iyöne chkì ena i'ñe wes kenet es?

¹⁵ Etā Israel aleripa kanè wökirpa míyal kköchök Egipto blú wöa. Ie'pa tō iché ia:

—A këkëpa. ¿I' kueki be' tō be' kanè mésopa we'ikè es?

¹⁶ Tala'chka kë mèneia sa' a, erë ie'pa ki ikiane tō sa' tō iyué kos sa' a tala'chka merkeia ta iyörke ekkë. Ie'pa tō sa' ké kaneblök kësik wa. Nies sa' ppekeitö siarë. ¡A këkëpa, be' wakpa iane iwiie!

¹⁷ Egipto blú tō ie'pa iüté:

—¡A' dör bikëwakpa wöchka! E' kueki a' icheke kekraë: “¡Mishka ká bánet iyiwak ña'uk Jehová a!”

¹⁸ ¡A' yúshka kaneblök! Erë kë tala'chka kösi merku'ia a' a, erë a' kawöta iyuök kos kenet a' tō iyueke ekkë.

¹⁹ Mik Israel aleripa kanè wökirpa a iyöne tō ie'pa kawöta iyuök kekraë kos iyuekerakitö kenet ekkë, etā ie'pa eriane taië.

²⁰ Ie'pa e' yélur Egipto blú ska' de wé Moisés ena Aarón tso' ie'pa panuk ee.

²¹ Ie'pa tō iché iarak:

—I' wamblé a' tō sa' ki e' kueki as Jehová tō a' we'ikö. Egipto blú ena ikueblupa e'pa éna sa' ar suluë. A' iane iwiie. E' dör wes a' wakpa tō tabè mé ie'pa a as sa' ttöwā ie'pa tō es.

Moisés kköché Skëköl a

²² Etā Moisés tō iché Jehová a:

—A Jehová. ¿Iök be' tō Israel aleripa we'ikeke siarë? ¿Iök be' tō ye' patkë'bitu ié?

²³ Mik ye' dë'bitu ttök Egipto blú ta' be' ttö wa, etā ie' tō wépa dör be'

icha e'pa k_i we'iké siarè. Dö ikkè ta iweirkeia iwák suë. Erë be' kē wā ī one yēs ie'pa tsatkoie.

6

¹ Etā Jehová tō ie' iuté:

—Kukuie bö isueraë tō wes ye' tō Egipto blú we'ikeraë. Ye' diché tajë e' wa ye' tō ie' keraë ie'pa ökmi. Ye' diché wa ye' tō ie' keraë ie'pa patkökmi iká k_i.

Skököl tō Moisés skà patkémine Egipto blú ska'

² Ñies Skököl tō iché Moisés a:

—Ye' dör Jehová.

³ Mikā ye' e' kkayë' Abraham a ena Isaac a ena Jacob a, etā ye' iché tō ye' dör Skököl Diché Ta' Íyi Ulitane Tsata e'. Erë ye' kiè Jehová, e' kē yēne ye' wā ie'pa a.

⁴ Ye' tō ttè me' ie'pa a. Ye' tō iyë'at ie'pa a tō ká kiè Canaán e' merayö a' aleripa a. Eë ie'pa bak senuk wes o'ka ká es.

⁵ I'ñe ye' wā ijcher tō ie'pa weirke siarè. Egiptowak tō ie'pa keke kanèblök darërëë kēsik wa. E' kuek_i ttè me'bak ye' tō ie'pa a e' wawekeyö i'ñe ta.

⁶ E' kuek_i be' yú ichök ie'pa a tō ye' dör Jehová. Egiptowak tō a' we'ikeke siarè kanè darërëë wa, e' kos ulà a a' yerattsa ye' tō. Ye' tō egiptowak we'ikeraë siarè ye' diché tajë e' wa. Es a' tsatkeräe ye' tō egiptowak ulà a.

⁷ Ye' tō a' klö'weraë ye' ichapaie. Ye' dōraë a' Kököl. A' wā ijcherdaë tō ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kököl. A' wā ijcherdaë tō ye' tō a' yë'lur egiptowak bak a' we'ikök kanè darërëë wa e' ulà a.

⁸ Ye' wā a' miraë ká muk ye' kablë' Abraham, Isaac ena Jacob e'pa a ee. Ká e' meraë ye' tō a' a. E' atdaë a' a. Ye' dör Jehová e' tō iché es.

⁹ Etā Moisés tō ttè e' skà chéne Israel aleripa a. Erë ie'pa eriarke tajë kanè darërë kuek_i. E' kuek_i ie'pa kē wā ittö iutēne.

¹⁰ Etā Jehová tō iché Moisés a:

¹¹ —Be' yú ichök Egipto blú a tō kawö mú ye' ichapa a e' yöktsa Egipto a.

¹² Erë Moisés tō Jehová iuté:

—Israel aleripa kē tō ye' ttö iutè, etā ¿wes Egipto blú ye' ttö iutèmi? Ye' kē tto buaë.

¹³ Etā Jehová tō Moisés ena Aarón e'pa patkém_i ichök Israel aleripa a ena Egipto blú a tō “Jehová tō sa' patké Israel aleripa yökulur Egipto.”

Moisés ena Aarón ditséwöpa

¹⁴ I' dör Moisés ena Aarón ditséwö datse iyëpa wa:

Rubén e' dör Jacob alà wëm tsá, e' ala'r dör Hanoc, Falú, Hesrón ena Carmí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Rubén aleripa.

¹⁵ Simeón ala'r wëpa dör Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena Saúl. Saúl mi dör cananeawak. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Simeón aleripa.

¹⁶ Leví sene' duas dökā cien eyök k_i dabom mañayök k_i kul (137). I'pa dör ila'r wëpa ikibi êk dö ibata êk: Guersón, Quehat, ena Merarí.

¹⁷ Guersón ala'r wëpa dör Libní ena Simí.

¹⁸ Quehat sene' duas cien eyök k_i dabom mañayök k_i mañat (133). Ie' ala'r wëpa dör Amram, Ishar, Hebrón ena Usiel.

¹⁹ Merarí ala'r wëpa dör Mahli ena Musí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Leví aleripa.

²⁰ Amram sene'wā iyëchke kiè Jocabed e' ta. E' dör Moisés ena Aarón mi. Amram sene' duas cien eyök k_i dabom mañayök k_i kul (137).

²¹ Ishar ala'r wëpa dör Coré, Néfeg ena Zicrí.

²² Uziel ala'r wëpa dör Misael, Elsafán ena Sitrí.

²³ Aarón sene'wā alaköl kiè Eliseba e' ta. E' dör Aminadab alà busi ena Nahasón kutà. E' ala'r wëpa kiè Nadab, Abihú, Eleasar ena Itamar.

²⁴ Coré ala'r wëpa dör Asur, Elcaná ena Abiasaf. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kos dör Coré aleripa.

25 Eleasar dör Aarón alà, e' sene'wa Futiel alà busi ta. E' alà kune kiè Finees. E'pa kōs datse iyě tsá kiè Levi e' wa.

26 Aarón ena Moisés e'pa patkè' Jehová tō Israel aleripa yökulur Egipto a dapauleka wes ñippökwakpa taië e' dapa'ù es.

27 Aarón ena Moisés e'pa ut Egipto blú ta as ie' tō kawō mù ie'pa a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

Aarón tté Egipto blú ta Moisés skéie

28 Mik Jehová tté Moisés tso' Egipto e' ta,

29 eta ichéitō ia:

—Ye' dör Jehová. Ì kōs chekeyō be' a e' skà chōne Egipto blú a.

30 Erë Moisés iüté:

—A Jehová, ye' kē tto buaë, eta ¿wes Egipto blú ye' ttō iütèmi?

7

1 Eta Jehová tō iché Moisés a:

—Ye' ttō ttsō. Be' èl Aarón ttōraë Egipto blú ta be' skéie wes ye' ttekōlpa ttōke ye' skéie es.

2 Ì kōs chekeyō be' a, e' cherane be' tō Aarón a ta Aarón tō icherane Egipto blú a as ie' tō kawō mù a' a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

3 Erë ye' tō Egipto blú er darë'wekewa. Ì kē or yi a ese werayō Egipto ye' diché taië e' wà kkachoie. Ie'pa wökrardawa isaük.

4 Egipto blú kē tō a' ttō iütèpa. Erë ye' tō egiptowak we'ikeraë siarë ye' diché taië e' wa. Es ye' tō Israel aleripa yeralur. Ie'pa dör ye' a wes ñippökwakpa tso' taië es. Ie'pa dör ye' icha.

5 Egiptowak we'ikéyō siarë ye' diché taië wa ñies Israel aleripa yéttsayō e' ukuökì ta egiptowak tō isueraë tō mokië ye' dör Jehová.

6 Moisés ena Aarón e'pa tō iwakanewé wes Jehová tō iché ie'pa a es.

7 Mik ie'pa tté Egipto blú ta eta Moisés kì duas tso' dabom paryök (80). Aarón kì duas tso' dabom paryök kì mañat (83).

Aarón shko kéli yōnane tkabëie

8 Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

9 —Egipto blu' tō a' a iché: 'Ì kē or yi a ese ú', e' ta ichō Aarón a tō ishko kéli iyyōmi iski as iyōnar tkabëie Egipto blú wörki.

10 Eta Moisés ena Aarón mía Egipto blú ska' eta ie'pa iwé wes Jehová tō iché ie'pa a es. Aarón tō ishko kéli uyémi iski Egipto blú ena ikuëblupa e'pa wörki ta iyōnane tkabëie.

11 Eta Egipto blú tō wēpa wā íyi jcher taië ena ie'pa awápa esepa tsuk patké. Ie'pa tō ikanewé ñi suë isiwé wa.

12 Ie'pa shko kéli uyémi iski ñies ta iyōnane ñies tkabëie. Erë Aarón shko kéli tō Egipto shko kéli katéwarak seraa.

13 Erë Egipto blú er téwa darërëë wes Jehová tō iyë' es. Ie' kē wā ie'pa ttō iütène yës.

Jehová tō di' yuée pëie

14 E' ukuökì ta Jehová tō iché Moisés a:

—Egipto blu' er téwa darërëë. Kē ie' éna Israel aleripa akmine.

15 Bule bla'mi mik ie' mía di'kka, eta be' yú ttök ie' ta. Ie' panú di'kka. Shko kéli yōnane tkabëie e' kéli tsúmi.

16 Ie' a ichō: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' tō ye' patké ichök be' a tō ie' ala'r òmine as imi'rak ie' kíkōkka ká wé kì kē yi serku' eë. Ikké ta kam bö ie' ttō iütō yës.'

17 E' kuëki Jehová tō ye' patké ichök be' a: 'Ire' bö isueraë tō moki ie' dör Jehová. Mik ye' tō di' ppé shko kéli a'tser ye' wā e' wa, eta di' miaraë pé wöchka.

18 Nima duölurdaë. Di' alaburdaka suluë. Egiptowak kē a di' e' yanuk, taië ie'pa dako'wekaraëitō.'

19 Ñies Jehová tō iché Moisés a:

—Ichō Aarón a tō ie' shko kéli klö'ú ta ikōka di' kōs tso' ie'pa wā yè ese tsaka. Di'la, batsōri, di' wöblë, di' bló tso' ese kōs tsaka ie' ulà kōka as imi'a pëie. ¡Es imiaraë pé wöchka di' bló ulitane yöule kal wa ö ák wa ese a!

20 Eta Moisés ena Aarón iwakanewé wes Jehová tō iché ie'pa a es. Aarón tō ishko kéli kēka e' wa di' ppéitō Egipto

blú ena ikueblupa wöshaë. Eta di' kos ekkë míã pëie.

²¹ Nima kos duolur. Di' alanewa suluë kë yar egiptowak a. ¡Ká wa'ne di' míã pé wöchka!

²² Erë egiptowak awápa tö iwé ñies isiwé wa. E' kueki Egipto blú er téwa wes Jehovaha tö iyë' es. Ie' kë wa Moisés ena Aarón ttö iütëne yës.

²³ Ie' míãne iu a. Kë tkine íyi kos ki.

²⁴ Egiptowak kos kë a di' yar e' kueki ie'pa tö di' wöblë bié di' kkömik di' manene yottsäie.

Jehová tö egiptowak we'iké siarë bukuë' wa

²⁵ Jehovaha tö di' kië Nilo e' sulu'wa e' ki ká de kul,

8

¹ eta ie' tö iché Moisés a:

—Be' yú Egipto blú ska' ta ichö ia: 'Jehová tö ye' patké ichök be' a i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' dalöiök.

² Kë be' tö ie'pa èmi, e' ta ye' tö bukuë' alöwëraká taië a' ká ki a' we'ikoie.

³ Di' Nilo a bukuë' alördaë taië shütëë. E' e' yöralur di' a mirawa be' u a. Idörawa weshké wé be' kapöke ee, be' ka' ki. Ñies idörawa be' kueblupa u a ena be' yamipa kos e'pa u a. Ie' tiurawa wé a' ulöke ese a ena wé a' pan wötuöke ese kos a.

⁴ Bukuë' urdaká be' ki ena be' kueblupa ki ena kos be' ká wakpa tso' e'pa ki.

⁵ Eta Jehovaha tö Moisés a iché:

—Ichö Aarón a tö ie' ulà ena ie' shko kéli kóká di' kibi ena di' tsitsir ena batsöri kos ekkë tsaká as bukuë' döka di' a Egipto kos wà iökka.

⁶ Aarón tö ishko kéli kéká Egipto di' kos tsaká. Eta Egipto ká wa'ne bukuë' alöneká taië.

⁷ Erë egiptowak awápa tö iwé ñi süë isiwé wa. Ie'pa tö bukuë' alöwëká ñies.

⁸ E' ukuöki ta Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké ta ichéitö ie'pa a:

—A' tö ikiö Jehovaha tö bukuë' yölor ye' ki ena ye' ká wakpa kos ki ñies. E'

yéluritö eta ye' tö a' yamipa émimi as imi' iyiwak ña'uk Jehovaha dalöioie.

⁹ Eta Moisés tö Egipto blú iüté:

—Ichö ña tö ¿Mik be' ki ikiane tö ye' tö ikië Jehovaha a be' ki ena be' kueblupa ki ena be' ká wakpa kos ki as bukuë' kë tö a' tsiriwëia ta iatdaë di' è a?

¹⁰ Egipto blú iüté:

—Ikiö Jehovaha a bule.

Eta Moisés tö iché ie' a:

—E' wà tköraë wes be' ki ikiane es as be' wa ijcher tö kë yi dör wes sa' Këköl Jehovaha es.

¹¹ Bukuë' e' yölurdane be' u a atdaë di' è a. Kë itö be' tsiriwëpaia. Ñies be' kueblupa ena be' ká wakpa kos kë tsiriwëpaiätö.

¹² Eta Moisés ena Aarón e' yéttsa Egipto blú wöwa. E' ukuöki ta Moisés ikië Jehovaha a tö bukuë' patké'bitu Egipto blú ki e' trë'úmi ie' yöki.

¹³ Eta Jehovaha tö iwakanewé wes Moisés tö ikië ia es. Bukuë' tso' egiptowak u a iupamik u'rki e' kos duolur.

¹⁴ Egiptowak tö bukuë' nu kos shtë dapa'wé taië. E' nu alabuneká suluë ká e' kos a.

¹⁵ Erë mik Egipto blú tö isuë tö ie' tsatkëne bukuë' ulà a, eta ier téwane darërëë wes Jehovaha tö iyë' es. Kë ie' wa Moisés ena Aarón ttö iütëne.

Mulu'shwak patké taië Jehovaha tö ie'pa ki

¹⁶ E' ukuöki ta Jehovaha tö iché Moisés a:

—Ichö Aarón a tö ie' shko kéli kóká siwa' ki e' wa íyök po ppö as imi'a mulu'shwakie Egipto wa'ne.

¹⁷ Eta iwakanewërakitö es. Aarón tö shko kéli kéká ta íyök po ppéitö iwa eta íyök po tso' Egipto wa'ne e' míã mulu'shwakie e' iëneká se' ki ñies iyiwak kos ki.

¹⁸ Egiptowak awápa ima'wé mulu'shwak alöukká isiwé wa, erë kë iwà yöne ie'pa a. E' dalewa mulu'shwak iëneká taië ie'pa ki ñies iyiwak ki.

¹⁹ Eta iwépa tö iché Egipto blú a:

—¡I' dör Skëköl kanë mokí!

Erë ie' er téwə darërë wəs Jehovahá tō iyë' es. Kë ie' wə ie'pa ttō iutëne.

Ö iéqə tajë Skëköl tō ie'pa kī

²⁰ E' ukuökī tā, Jehovahá tō iché Moisés a:

—Bule bla'mi Egipto blú mi'ke di'kka, e' kuekī be' e' kōkə bla'mi tā be' yú ñi kukwə itə. Ichö ie' a: 'Jehová tō ye' patké ichök be' a' i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

²¹ Kë be' tō ie'pa èmine, e' tā ye' tō ö tajë patkeraë be' kī ena be' kueblupa kī ena kōs be' ká wakpa tso' e'pa kī. Ö iërdakə egiptowak u kōs ekkë kī dō iyök kī.

²² Mik e' wà de a' kī, etə ö patkeraëyö a' è kī. Wé ye' ichapa serke Gosen eë ö kë suepasö yës. Es be' éna iarmi tō mokī ye' dör Jehovahá, e' durse ká i' kī.

²³ Be' ká wakpa e'pa è we'ikeraë ie' tō. Erë ye' ichapa kë we'ikepayö. E' wà tköraë bule.'

²⁴ Es Jehovahá tō iwakanewé. Ö dettsə chkaie Egipto blú u a' ena ikuëblupa u a' ñies Egipto wa'ñe e' a. Ö tō Egipto ká kōs klö'wéwə se, sulu'wéwə yës.

²⁵ Etə Egipto blú tō Moisés ena Aarón tsuk patké tā ichéitö ie'pa a:

—A' yú, e'ma a' Këköl a' iyiwak ña'uk. Erë kë a' e' yökulur Egipto a.

²⁶ Moisés tō iüté:

—Kë e' dör buaë es. Sa' iyiwak ña'weke sa' tō sa' Këköl Jehovahá e' a, e' dör iyiwak dalöieke a' tō skëköliese. A' tō sa' sué iyiwak ese ña'uk, e' tā a' tō sa' ttëwami ák wa.

²⁷ Sa' kawöta shkök dō ká mañat dō wé kë yi serku' ese ska'. Eë sa' tō iyiwak ña'weke sa' Këköl Jehovahá a wəs kawö méatitö sa' a es.

²⁸ Egipto blú tō iché:

—A' kë mène kamië shutë, e' tā ye' tō a' èmimirak wé kë yi serku' ese ska', iyiwak ña'uk a' Këköl Jehovahá e' a. A' Këköl Jehovahá a' ikiö ye' kī.

²⁹ Moisés tō iüté:

—Mik ye' e' yëttsə íe, etə ye' mía Jehovahá a' ikiök be' kī as ö pormi be' yökī ena be' kueblupa yökī ena be' ká

wakpa kōs e'pa yökī. Erë kë be' tō sa' kitö'ukia. Kë be' tō Israel aleripa wöklö'uk as imi' iyiwak ña'uk Jehovahá a.

³⁰ Mik Moisés e' yëttsə Egipto blú wöwa, etə ie' ikié Jehovahá a.

³¹ Etə Jehovahá tō iwé wəs Moisés tō ikié ie' a es. Es ö po'wémiitö Egipto blú yökī ena ikuëblupa yökī ena iká wakpa kōs e'pa yökī. Kë ö ateia etkla wë'ia.

³² Erë Egipto blú er skà téwane darërëë. Kë ie' wə Israel aleripa anemi.

9

Jehová tō egiptowak iyiwak ttélur

¹ E' ukuökī tā Jehovahá tō iché Moisés a:

—Be' yú ttök Egipto blú tā, tā ichö ia: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' tō iché i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

² Be' kë tō ie'pa èmine, be' tō ie'pa wöklö'wekeia,

³ e' tā ye' tō duè mekaraë be' iyiwak kōs e' kī ye' diché tajë wa. Be' kabaio, be' burro, be' kameio, be' baka ena be' obeja ekkë kōs duölurdaë.

⁴ Erë Israel aleripa iyiwak ulitane kë duöpalur etö wë'ia. Es ye' tō ikkacheraë tō ie'pa dör ye' ichapa.'

⁵ Etə Jehovahá tō ikéwö méwə i' es:

—E' kōs weraëyö bule.

⁶ Bule es tā Jehovahá tō iwé. Egiptowak iyiwak kōs e' duolur. Erë Israel aleripa icha kë du'wə etö wë'ia.

⁷ Egipto blú tō Israel aleripa icha sauk patké etə ie' isué tō mokī Israel aleripa icha kë du'wə etö wë'ia. Erë ie' er kitéwə darërëë. Kë ie' wə Israel aleripa a kawö mène as imi'rak.

Jehová tō duè méqə egiptowak kī skuëkie

⁸ E' ukuökī tā Jehovahá tō iché Moisés ena Aarón a:

—Muluchka tso' bö'kkö a' e' klö'ú tā as Moisés tō iuyö siwə' kī Egipto blú wörkī.

⁹ Muluchka e' po' ardaë Egipto kōs e' kī. E' tskirdane ie'pa kī skuëkie ñies iyiwak kī.

10 Età Moisés ena Aarón muluchka klö'wé bö'kkö a ta imía Egipto blú ska' ta e' wörki Moisés tö muluchka uyé siwa' ki. Età egiptowak mik imoneka skuëkie. Nies iyyiwak kos mik imoneka skuëkie.

11 Egipto awápa ki skuëk tskineka taië wes imalepa es, e' kuëki ie'pa kë dé' Moisés wörki.

12 Erë Jehová tö Egipto blú er daré'wéwa as kë itö Moisés ena Aarón ttö iütö wes ie' tö iyé' es.

Mò wösi sēsēē ese patké Jehová tö egiptowak ki

13 E' ukuöki ta Jehová tö iché Moisés a:

—Be' e' kōka bule bla'mi etā be' yú Egipto blú a ichök: 'Jehová dör hebreowak Këköl, e' tö iché be' a i' es: Ye' ichapa ömi as imi'rak ye' kikōkka.

14 Kë be' wa ye' ttö iütēne i' ta, e' ta ye' tö iyi sulusi kos patkeraë be' ki ena be' kuëblupa ki ena a' wakpa kos e' ki. Es be' wa ijcherdaë tö kë yi ku' ye' tsata ká wa'ñe.

15 Ye' mú ki ikiane, e' ma ye' tö iyi sulusi me'kabak be' ki ena be' yamipa ulitane ki a' eukwa ká i' ki.

16 Erë ye' wa be' tso'ia ttsë'ka as be' tö ye' diché taië e' saù, ñies as yi dör ye' e' tté pakar ká wa'ñe.

17 Erë be' er dör suluë kekraë. Kë bö ye' ichapa Israel aleripa émi.

18 Bule ikkë mò wösi sēsēē ese patkeraëyö a' ki taië. E' dardaë taië a' ki tkōka kenet idarke Egipto e' tsata.

19 Mò wösi ardaë e' tö a' tso' u'rki ena a' iyyiwak kos tso' kañika e' ttémilur sē. E' kuëki a' iyyiwak ena i' kos tso' a' wa kañika e' blök patkö u dikia as itsatkër.

20 Etā Egipto blú kuëblupa welepa suane Jehová ttö yöki. E'pa tö iyyiwak blé, ñies ikanè mēsopa blé u dikia.

21 Erë imalepa kë wa Jehová ttö klöne, e'pa tö icha méat u'rki.

22 Etā Jehová tö Moisés a iché:

—Be' ulá kōka siwa' ki as mò wösi sēsēē ese dar taië Egipto kos a. E' ardaë ie'pa ki ena iyyiwak ki ñies idaliwö tso'rak iwa e' ki.

23 Mik Moisés tö shko kéli kéka siwa' ki, etā Jehová tö alá bla'wé taië wōñawéitö taië döttsa iyök ki etā mò wösi sēsēē ákwöie e' patkéitö Egipto kos a.

24 Es Jehová tö mò wösi sēsēē ese patké taië Egipto ká wa'ñe a. Etā mò wösi ese darke taië ena ká wōñarke taië, kë iwöklörta'. Kë yi wa e' sūle yēs Egipto.

25 Etā mò wösi e' biteshka taië i' kos tso' ká áie a e' ki, se' ki ena iyyiwak ki ñies. Dalí kuá kos péluritö sulu'wéluritö. Kal tso' ká wa'ñe e' ulá jchërolone.

26 Erë ká kiè Gosen, wé Israel aleripa serke, e' a mò wösi kë dane yēs.

27 Etā Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patké ta ichéitö ia:

—Ire' yö isué tö ye' e' wamblé suluë. Jehová e' tté dör mokie. Etā ye' ena ye' ká wakpa sa' iane iwiie.

28 Taië alá blarke ñies mò wösi darke taië e' kë dalé'ttsëneia sa' a. Jehová a ikiö tö iwöklö'üne, e' ta ye' tö a' ekemi. Kë yö a' wöklö'wëia.

29 Etā Moisés tö iüté:

—Ye' e' yéttsa ká i' a ta bet ye' ikieke Jehová a, etā mò wösi ena alá wōñarke kos e' wöklördawa as be' wa ijcher tö Jehová dör ká wa'ñe e' wák.

30 Erë ye' wa ijcher buaë tö be' ena be' kuëblupa kam tö Sa' Këköl Jehová e' dalöiö.

31 Etā daliwö kiè lino e' tso' wörkuai ena cëbada e' wö ta'tke, e' kuëki iweinewa sē.

32 Erë daliwö kiè trigo ena centeno, kë e' dé' wes kam iwörkua bur e' kuëki.

33 Mik Moisés e' yéttsa ká e' a mía bānet, etā ee ie' tö ikié Jehová a. Etā bet ta mò wösi kë daneia ñies ká kë wōñaneia. Kalí taië e' kë yëneia.

34 Mik Egipto blú tö isué tö kalí kë yërku'ia, mò wösi kë darku'ia ena alá kë blarku'ia, etā ie' e' wambléne suluë. Kë ie' e' er daré'newa ñies ikuëblupa.

35 Es Egipto blú er téwa darërëë. Kë iwa Israel aleripa a kawö mène as

imi'yal wes Jehovahá tö iyë'ia Moisés ttë wa es.

10

Jehová tö ditski patké tajë Egipto

¹ E' ukuökí tã Jehovahá tö Moisés a iché:

—Be' yúne Egipto blú ska'. Ye' tö ie' ena ikueblupa er téwã darërëë as ie'pa tö isaü tö ye' diché tajë, e' wa i kë or yi a ese wë ye' tö tajë.

² Ye' tö ie'pa er téwã darërëë as be' tö ipakö be' ala'r a ena be' talapa a tö wes egiptowak we'ikéyö ñies wes i kë or yi a ese wéyö tajë ie'pa wörki. Es a ulitane wã ijcher tö ye' dör Jehovahá.

³ Etã Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' etã ichéitö ia:

—Jehová dör hebreowak Këkö, e' tö iché i' es: “¿Mik be' tö ye' ttö dalösewemirö? Ye' ichapa ömi as imi' ye' kikökka.

⁴ Kë be' tö ie'pa èmi bule, e' tã ditski patkeraéyö a' kã kí.

⁵ Ditski tö a' kã wã ierawã tajë, kë a íyök ulat wëneia. A' daliwö bata méat mò wösi tö e' kos katerawaitö yës. Ñies kal ulitane katerawaitö seraã.

⁶ Ñies ditski dörawã tajë be' u kos a ena be' kueblupa u a ena egiptowak kos u a. ¡Íyi i'se kë suule a' yëpa bak kã iaiaë e'pa wã ie'pa tsá dë'bitü kã i' kí dö ikkë tã!”

Moisés ttë one tã ie' e' wötrée tã imía.

⁷ E' bet tã Egipto blú kueblupa tö iché iblú a:

—¿Mik tã wëm e' kë tö se' we'ikèia? A blu', ie'pa ömi ie'pa Këkö, e' kikökka. A blu', ¿be' kë wã isune tö se' kã sulunewatke seraã?

⁸ Etã Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patkéne etã ichéitö ia:

—A' yúshka Jehovahá dör a' Këkö, e' kikökka. Erë keweie a' tö ye' a' ichö tö ¿a' wënepa ë mi'ke?

⁹ Moisés tö iuté:

—Sa' kawötã shkökmi sekka. Sa' kawö tajë tkö'uke Jehovahá a. E' kueki sa' ala'r ena sa' këképa, e'pa kos kawötã shkökmi. Ñies sa' obeja kos ena sa' baka kos e' mi'ke sa' wã.

¹⁰ Etã Egipto blú tö iché ia:

—¡Wënewã wöshak tö a' erbiköke suluë ye' kí! ¿Íma a' erbikö tö Jehovahá tö a' kímèmi as ye' tö a' ömi a' alakölpaë ena a' ala'rë?

¹¹ Kë iwamblërpa es. A' wëpa kibineone esepa ë yú Jehovahá kikökka es a' kí ikiane e' kueki.

Etã Egipto blú tö ie'pa tsukmi ké ie' yöki.

¹² Erë Jehovahá tö iché Moisés a:

—Be' ulã kökã Egipto kí as ditski bitü Egipto kos wã iökka ñies dalikua bata méat mò wösi tö e' kos katökwa.

¹³ Etã Moisés tö ishko kéli kéka Egipto kí etã Jehovahá tö siwã' patkébitü diwö tskirke e' kke Egipto kos kí ñie nañë. Bule es bla'mi tã siwã' wã ditski debitu.

¹⁴ Ditski tö Egipto kã kos e' wã iéwã tajë. Ekkë kë suule yi wã kã iaiaë es kë yi tö isuepaiane.

¹⁵ Es ditski dapanekã kã kos ekkë kí. Kë a' íyök ulat tã ia. Dalí kuá ena kalwö e' kos bata méat mò wösi tö e' katélur ditski tö yës. Egipto kos a' kakö kos kal kö kos e' kë ateia yës.

¹⁶ E' bet tã Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké tã iché ia:

—Ye' e' wamblé sulu a' Këkö, e' Jehovahá e' kí ñies a' kí.

¹⁷ Ye' kköchö a' a' i'ñe ë tö a' tö e' olo'yö ye' kí. Ikiö a' Këkö, e' Jehovahá e' a' ye' kí tö ditski ë trë'úlur ye' kí as kë sa' duölur.

¹⁸ Moisés e' yéttsã Egipto blú u a' tã bet ikiéitö Jehovahá a.

¹⁹ Etã Jehovahá tö siwã' e' wötréene tsikka darërë e' wã ditski mítser anene dayë kiè Dayë Mat, e' kí. Etã ditski kë ate yës Egipto.

²⁰ Erë Jehovahá tö Egipto blú er sulu téwane darërëë. Ie' kë wã Israel aleripa a' kawö mène as imi'rak.

Jehová tö kã ttsettseë patké Egipto kí

²¹ Etã Jehovahá tö Moisés a' iché:

—Be' ulã kökã siwã' kí as kã ttserwã ttsettseë shüteë.

²² Etã Moisés ulã kéka etã kã ttsewã mía ttsettseë Egipto kã wã ñe kí döka kã mañat.

²³ Kě yi wā iyami serke tsinet e' sune yēs. Kě yi a e' yēnuktsa wé itkēr ee dōka ká mañat. Erē Israel aleripa u a, ee je' ká olo tso' dalölö.

²⁴ Eta Egipto blú tö Moisés tsuk patké ta iché ia:

—A' yúshka Jehová kikōkka. A' ala'r kos tsúmi. Erē a' obeja ena a' baka e' kos múat.

²⁵ Eta Moisés tö iüté:

—Au. Be' kawōta kawō muk sa' a sa' iyiwak tsukmi ña'wē sa' Kēköl dör Jehová e' a idalōioie.

²⁶ E' kīie ta sa' icha kos, e' michoē sa' wakpa wā. Sa' iyiwak shushteke sa' tö ña'wē sa' Kēköl Jehová a ikikokaie. Kam sa' dōmi ee eta kě sa' wā ijcher iyiwak isie etō kiane sa' ki ña'wē Jehová a. E' kueki kě sa' tö sa' iyiwak mepaat yēs.

²⁷ Eta Jehová tö Egipto blú er sulu téwa darērē. E' kueki ie' kě wā kawō mēne Israel aleripa a as imi'rak.

²⁸ E' kīie ta Egipto blú tö iché Moisés a:

—Be' e' yōttsa ie. Be' e' kkō'nú ye' yōki. Be' dene ye' sauk, e' ta be' duōrawa.

²⁹ Eta Moisés tö iüté:

—Buaē bö iché es. Kě ye' dē'iane be' sauk.

11

Ala'r wēpa kibi esepa duōralur e' biyōché Moisés tö

¹ E' ukuōki ta Jehová tö iché Moisés a:

—Ye' tö Egipto blú ena egiptowak ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuōki ta Egipto blú tö a' erami, e' kīie ie' wák tö a' ulitane uyerattsa da'āie iká ki.

² Eta ichō Israel aleripa ulitane a, wēpa ena alakōlpa tö iyi yöule orochka wa ena inukōlchka wa, ese kak kiō egiptowak serke ie'pa pamik esepa a.

³ Eta Jehová tö egiptowak ké Israel aleripa dalōiök taiē. Egipto blú kueblupa ena egiptowak ulitane e'pa tö iklō'wē tö Moisés dör kēkēpa taiē.

⁴ Eta Moisés tö iché Egipto blú a:

—Jehová tö iché i' es: Ká shāböts nañewe ye' mi'ke Egipto kos a.

⁵ Ala'r wēpa kibipa e' kos duōralur. Egipto blú tso' s'wōkirie e' alà wēm kibi duōrawa, ñies egiptowak malepa icha kos dō s'siarēpa tso'rak iwā iyiwō woie esepa icha duōralur ñies. Ñies iyiwak uru alà wē'ñe kibi ese kos duōralur.

⁶ Sulitane iuraē taiē Egipto kos a. Kě ese ttsēule yi wā es, ñies kě yi tö ese ttsepaia es.

⁷ Erē Israel aleripa shua kě chichi isie arpa yēs se' wōa ena iyiwak wōa. Es a' wā ijcherdaē tö ye' dör Jehová e' tso' Israel aleripa kimuk, erē egiptowak we'ikök ye' tso'.

⁸ Eta Moisés tö ikí ché ia:

—Be' kueblupa kos dōraē ye' ska', eta ie'pa e' tkōrawa kuchē ki ye' wōrki ta ikkōchōrarak ye' a: 'Be' yúshka. Be' yamipa tso' kos be' ta e'pa tsúmirak ñies.'

Eta Moisés ulune taiē e' yēttsa Egipto blú wōrki.

⁹ E' ukuōki ta Jehová tö iché Moisés a:

—Egipto blu' kě tö a' ttō iutepa as ye' tö i kě or yi a ese kī ü taiē Egipto.

¹⁰ İyi ekkē kos wé Moisés ena Aarón tö Egipto blú wōrki, erē Jehová tö ie' er darē'wēwa as kě itō ittō iütō. E' kueki ie' kě wā kawō mēne Israel aleripa a as imi'yal.

12

Israel aleripa tsatkēne e' kēwō

¹ Jehová tö iché Moisés ena Aarón tso' Egipto e'pa a:

² “Si' i' dōraē a' a duas si' tsawe kekraē.

³ Israel aleripa ulitane a ichō: 'Si' i' e' diwō dabop (10) eta u bitkue ekkē wakpa tö obeja ö chibo ese wē'ñe pupula yulō etō katē ila'r ta.

⁴ U wakpa welepa kě dör taiē, kě a chkē ekkē katarwa, e' ta ie'pa tö iyamipa tso' iupamik esepa kiō chkōk ie'pa ta ñita kos iwakpa dōka ekkē ena kos ie'pa a ikatar ekkē.

⁵ Obeja ö chibo wē'ñe bua'buā, kě ki i sulu ku' ki duas tso' ek ese yulō etō.

6 E' blö. Si' i' e' diwö de dabop ki tkël (14) e' tsáli etá a' wá iyiwak tso' bléule ese ttö u á u á.

7 E' ukuöki tá a' tö iklö'ú tá u wé á a' tö ikateke, e' wékkö kátke patiúka a' tö ipé wa.

8 Ká e' nañewe chkè e' katö katuule bö' á ár bacha'bacha tá ñies pan ké yöule iwölöwoka wa, ese tá.

9 Ké ikatar aki ena paliule elkela wé'ia. Ichkà kos, iwökir, ikla'tska, ena iñattse e' kos kawöta kakuèwa bö' á.

10 Ké a' tö ibata mukat dö bule es. Ibata ateia, e' tá iña'úlor bö' á.

11 Mik a' chköketke etá a' e' paiö, a' klökkuö iö, a' shko kéli klö'ú. Ye' döer Jehová e' tö a' tsatkeke e' kéwö tkö'weke a' tö, e' kueki a' chkö bet.

12 “I'ñe nañewe ye' tköraé Egipto ká kos á egiptowak ala'r tsá wém esepa ttökulur. Ñies ie'pa iyiwak ala'rla tsá döer wé'ñe e' kos tteralur ye' tö. Es kékölpa kos tso' egiptowak wá dalöie e' we'ikeraé ye' tö taië. Ye' wák döer Jehová e' tö ichè es.

13 U kos á wé a' tso' e' wékkö ta'oule ipamik iyiwak pé wa e' döer a' wakpa á ikkachoie. Mik ye' tö pé e' sué, etá ye' damitkö u e' ttömik. Mik ye' tso' egiptowak we'ikök siarë, etá e' ké döpa a' ska'.

14 “ ‘A' kawöta kawö e' tkö'uk. A' kawöta itkö'uk kekraé duas bit ekké ye' döer Jehová e' dalöioie.

15 Ká döka ká kul e' shua a' ké kawö tá' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. E' kueki kawö tkö'weke e' diwö tsá etá pan wölöwoka kos ese tulöttsa a' u á. Yi tö pan yöule iwölöwoka wa ese ñé ká kul e' shua, e' tá ese wák ké kawö tá' senuk Israel aleripa shua.

16 Kawö tkö'weke e' tsá diwö etá a' e' dapa'úka ek tsiní ñeme ye' dalöioie. Ñies e' diwö bata tá a' e' dapa'úkané. Ká tsá ena ibata, e' diwö ké a' kawö tá' kaneblök yés, ù é alirmi a' á.

17 Kawö kiè Pan Ké Yöule Iwölöwoka Wa, e' kéwö tkö'uk a' kawöta. E' é kéwö wa ye' tö a' yerattsa Egipto á seraa. E' kueki a' kawöta e' kéwö tkö'uk. E' kéwö tkö'weraé a' tö kekraé. E' meneat dalöie a' á ena a' ditséwöpa datse a' itöki aishkuö tá e'pa kos á.

18 Si' i' döer duas si' tsá, e' diwö dabom eyök ki tkël (14) e' tsáli a' ké kawö tá' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk dö si' i' ki diwö de dabom böyök ki et (21), e' tsáli etá a' tö iñèmine.

19 Kawö kul e' shua a' ké kawö tá' pan wölöwoka seuk u á. Yi tö pan yöule iwölöwoka wa ese ñé ká kul e' shua, ká kuá'ki wakpa ö Israel aleripa, e' tá ese wák ké kawö tá' senuk Israel aleripa shua.

20 E' kueki i kos yöule pan wölöwoka wa, ese ké ñar yés. Wé a' tso'rö eé tá a' ké kawö tá' pan yöule iwölöwoka wa, ese ñuk.’ ”

21 Etá Moisés tö Israel aleripa kueblupa dapa'wé tá ichéitö ia: “A' wakpa bil ekké yú obeja ö chibo klö'uk etö etö, tsúmi a' u á a' yamipa á. Ittöwa, Jehová tö se' tsatkere i'ñe, e' kéwö tkö'woie.

22 Ipé klö'ú tka' á. Etá kakö kiè hisopo e' ulà klö'ú eyök, e' nuúka pé wa, e' wa u wékkö kátke patiúka. Ké a' e' yökulur u á kam ká ñir e' yöki.

23 Mik Jehová tkömi egiptowak ttökulur, etá ie' tö u wékkö e' kátke sué iauleka pé wa etá ie' damitkö u e' ttömik. Es Jehová ké kawö mepa ibiyöchökwak tö s'ttekelur e' á a' ttökulur weshke.

24 A' kawöta ttè i' kos dalöiök kekraé, ñies a' aleripa kos datse a' itöki e'pa kawöta idalöiök.

25 Mik a' demi ká yé' Jehová tö tö imeraé se' á eé, etá a' kawöta kawö i' tkö'uk.

26 Mik a' ala'r tö ichaké a' á: ‘Iöök se' tö kawö i' tkö'weke?’,

27 etá a' kawöta iütök: ‘Iyiwak i' ttekesö Jehová dalöioie ie' tö se' tsatké' egiptowak ulà á e' kueki. Mik ie' bakmi egiptowak ttökulur, etá ie' bakmi se' Israel aleripa u ttömik ké dé'wa. Es ie' tö se' yamipa tsatké'lor.’ ”

Etá Israel aleripa e' tkélur kuché ki Jehová dalöioie.

28 E' ukuöki tá ie'pa mía iwakanewé wes Jehová tö iché Moisés ena Aarón á es.

Ala'r wépa kibipa esepa duolur

29 Ká shaböts Jehovahä tö egiptowak ala'r wëpa kibipa esepa kos ttélur seraa. Egipto blú tso' s'wökirie e' alà wëm kibi e' duowa. Egiptowak malepa icha kos dö s'tso' wötëule s'wöto wé a e'pa ala'r wëpa kibipa e'pa duolur ñies. Ñies iyiwak alà wë'ñe kibi e' kos duolur.

30 E' nañewe Egipto blú ena ikuëblupa ñies egiptowak kos e'pa e' kékarak seraa iuk ãme. Kë u ku' yës e' kë a s'nu ku'.

31 E' nañewe Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patké ta ichéitö ia:

—A' yúshka a' yamipaë. A' e' skö bänet sa' yöki. A' yúshka Jehovahä kikökkä wës a' tö iyë' kuaë es.

32 Iyiwak kos tsúmi wës a' kï ikiane es. A' yúshka sa' yöki. Ñies a' kköchö Jehovahä a' as ie' ye' kimù.

33 Eta egiptowak tö iché Israel aleripa a: “A' yúshka betbet sa' yöki. A' kë mîne e' ta sa' ulitane duöralur.”

34 Israel aleripa tö harinachka, kë wötuule iwölöwoka wa, ese patrëwa tka'ë idatsi' a iéka ppéka kuli' kï ta imíyal.

35 Ie'pa tö orochka ena inukölchka ena datsi' e' kos kak kié egiptowak a wës Moisés tö iyë' ia es.

36 Jehovahä tö egiptowak ké Israel aleripa dalöiök e' kuëki ie'pa tö íyi kos kak kiérakitö e' mé Israel aleripa a. Es Israel aleripa tö egiptowak íyi bua'buá e' kos tsémi.

Israel aleripa e' yélur Egipto a

37 Israel aleripa e' yélur Ramsés, míyal Sucot. Ie'pa wëpa kibineonetke döka 600.000. Alakölpá ena ala'rla kë shtaoule.

38 Ie'pa ta pë' kua'kípa mí ñies taië. Ñies iyiwak mírak iwä taië obeja ena chibo ena baka.

39 Egiptowak tö Israel aleripa ka' e' yöktsa bet kë wä kawö meneat ie'pa a ulöie, e' kuëki ie'pa wä harinachka mir kë iwölöwoka ta'. E' wa ie'pa pan yué ñalá kï.

40 Israel aleripa bak senuk Egipto duas döka cien tkëyök kï dabom mañayök (430).

41 Ie'pa sené Egipto duas döka cien tkëyök kï dabom mañayök (430) tas, eta e' nañewe wöshaë ta ie'pa e' yélur Egipto a iditséwö wa iditséwö wa wës ñippökwaipa taië es.

42 E' nañewe Jehovahä tö ie'pa kkö'né buaë as ie'pa e' yölur Egipto a. E' kuëki nañewe e' kéwö kawöta tkö'wë wöñine wa duas bit ekkë kékraë Jehovahä dalöioie.

Wës Israel aleripa ké itsatkëne e' kéwö tkö'uk

43 Jehovahä tö iché Moisés ena Aarón a:

“Ye' tö a' tsatkeke egiptowak ulà a e' kéwö tkö'uk a' kawöta i' es: Ká kua'kï wakpa esepa kë kawö ta' obeja ö chibo tteke a' tö e' kéwö ska' ta ese chkä katök.”

44 Erë ká kua'kï wakpa wëpa ena alakölpá wëpa to'ttsatke a' tö kané mésoie ena e' wëpa tottola kkuölit tëule tsir, esepa ë tö ikatëmi.

45 Erë ká kua'kï wakpa tso' shkar ö kanëblök inuköl klö'uk, esepa kë kawö ta' ikatök.

46 A' kawöta chké e' katök wëshké. A' kë kawö ta' chké e' tsukmi u'rki yës. Ñies a' kë kawö ta' idichéwö pukwä.

47 Israel aleripa ulitane kawöta kawö e' tkö'uk.

48 Erë a' shua ká kua'kï wak tso' senuk esepa éna kawö e' tkö'wak a' ta Jehovahä dalöioie e' ta as itö itkö'üñak. Erë kéwe ie'pa tö iyamipa wëpa ulitane tso' ie' u a e'pa keraë itóttola kkuölit tök tsir. E' ukuökï ta ie'pa kawö tkö'wëmi a' ta a' yamipaie. Erë wëpa kë tottola kkuölit tëule tsir esepa kë kawö ta' a' kawö tkö'uke e' chké katök.

49 A' ulitane ena ká kua'kï wakpa serke a' shua e' kawöta ttë i' dalöiök ñikkë.”

50 Israel aleripa tö ttë i' kos iuté wës Jehovahä tö iché Moisés ena Aarón a es.

51 E' diwö Jehovahä tö Israel aleripa yélur Egipto iditséwö wa iditséwö wa wës ñippökwaipa taië es.

13

¹ Jehovahä tö iché Moisés a:

2 “Israel aleripa ala'r wëpa kibi esepa kōs dōr batse'r ye' a. Nies a' iyiwak alà tsá wë'ñe e' kōs dōr batse'r ye' a. E' kueki e' kōs blō ye' a.”

3 Eta Moisés tō iché Israel aleripa a: “I'ñe Jehová tō a' yekettsa Egipto a ie' diché taië e' wa. Ká i' a' a' weine siarë kanëblök egiptowak a kē patuë ta'. E' kueki a' er anú diwō i' ska'. A' kē kawō ta' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk.

4 I'ñe a' e' yökettsa, si' i' kië Abib e' a.

5 Mik a' demi ká muk Jehová kablë' se' yëpa bak ká iaiaë e'pa a ee, eta a' kawōta kawō i' tkō'uk si' i' a. Ká e' kī iyi ulitane tskir buaë, iwā wör buaë shute. Ká e' dōr canaánwak, hititawak, amorreowak, heveowak ena jebuseowak, e'pa ká.

6 A' kawōta kawō i' tkō'uk i' es: Ká kul shua a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. Kawō e' diwō bata, eta kawō tkō'weraë bua'ie Jehová dalöioie.

7 Kawō kul e' shua a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. Pan wölöwoka ena pan yöule iwölöwoka wa ese kōs kē kawō ta' se'wë a' tō a' ká kōs e' a.

8 E' diwō ta' a' tō ichō a' ala'r a: Kawō e' tkō'weke se' tō, e' wā dōr tō Jehová tō se' yë'lur Egipto a.

9 Ie' tō se' yë'ttsa Egipto a idiché taië wa, e' kueki se' dōr ie' icha. Mik se' tō kawō e' tkō'weke, eta e' tō se' ulitane a ieri meraë as Jehová ttë kī se' er me'rie. E' dōr wes se' e' wakyuō se' wōtsa kī ena se' ulā kkue kī es.

10 E' kueki a' kawōta kawō e' tkō'uk duas bit ekkë idiwō i' ë wa.

11 “Ká iaiaë Jehová tō iyë'at a' yëpa a tō ie' tō canaánwak ká meraë a' a. Mik ie' wā a' demi ká e' a,

12 eta a' kawōta a' ala'r wëpa kibi esepa kōs blök ie' ë a e'pa kōs dōr ie' icha, e' kueki. Nies a' iyiwak parke kōs wë'ñe, e' kibi kōs e' dōr ie' icha, e' kueki ese kawōta blë ie' ë a.

13 Eta obeja wë'ñe pupula ö chibo wë'ñe pupula e' mú a' tō burro alaki e' alà wë'ñe kibi e' skéie burro alà tsatkoie. Erë a' kē a' e' patuak es, e' ta burro alà wë'ñe kibi e' kuli' pūwā. Es

a' kawōta a' ala'r wëpa tsá kune esepa kōs skéie iyiwak muk itsatkottsä.

14 Aishkuō ta mik a' ala'r tō a' chakeke tō: ‘ǰlōk a' tō ikanewè i' es?’, eta iitō: ‘Jehová tō se' yë'ttsa Egipto a idiché taië e' wa. Ee se' bak weinuk siarë kanëblök kē patuë ta'.

15 Mik Egipto blú er tē'wā darërëë, ie' kē wā kawō mène se' a e' yöktsane ie' ká a, eta Jehová tō egiptowak ala'r wëpa tsá kune e'pa kōs ttélur. Nies iyiwak alà wë'ñe kibi e' kōs ttéluritō. E' kueki se' tō se' iyiwak alà wë'ñe kibi, ese kōs meke Jehová a. Nies se' ala'r wëpa tsá kune, ese skéie iyiwak mekesö Jehová a itsatkottsä.

16 E' kueki kawō i' tkō'ú as kē a' éna ichōwa tō Jehová tō a' yë'ttsa Egipto a idiché taië e' wa. E' dōr wes se' e' wakyuō se' wōtsa kī ena se' ulā kkue kī es.”

Jehová tō Israel aleripa wëttseke mò wa

17 Mik Egipto blú tō Israel aleripa émi, eta Skëköl tō ibikeitsé tō Israel aleripa mú kē ñippō filisteowak ta, e' ta ie'pa bitumiane Egipto. E' kueki ie' kē wā ie'pa wëttsenemi ñala mi-choë filisteowak ká a e' wa, e' dōr ñala yësyësë.

18 E' kueki ie' tō ie'pa wëttseke bānet kamië ñala tköke ká sir po e' shua dōtsa dayë kië Dayë Mat e' ska'.

Israel aleripa e' yë'lur dapauleka wes ñippökwapka taië e' e' dapa'ù es.

19 Moisés wā José sik këchke e' mítser ie'pa ta ñita. Kam José blërwa e' yöki ie' tō iyë' iëlpā a: “Moki Skëköl dōrane a' tsatkök. Mik e' wā tka, eta ye' sik tsúmi a' ta.” Es ie'pa tō kawō mé ñi a. E' kueki Moisés wā José sik mítser ie'pa ta.

20 Eta Israel aleripa e' yélur ká kië Sucot míyal ká kië Etam, ee ie'pa e' tséat. Ká e' atë ká sir po e' kkömik tsinet.

21 Niwe ta Jehová tō ie'pa wëttseke mò àr taië alabo e' wa. E' mir ie'pa yöki kewe ñala kkachoie ie'pa a. Nañewe ta mò e' wōñarke bö'wöie dalöburke. E' wa ie'pa shkömir wes ká ñiwe es.

22 Ñiwe ta mò e' mir kekraë ie'pa yöki kewe. Nañewe ta mò e' wöñarke bö'wöie e' mir ie'pa yöki kewe.

14

Israel aleripa tkattsä Dayë Mat a

1 Eta Jehovahä tö iché Moisés a:

2 “Ichö Israel aleripa a: A' yüne a' itö wane ta a' e' tsúat ká kiè Pi-hahirod e' wösha. Ká e' atë ká kiè Migdol ena dayë kkömik e' shusha, ká kiè Baal-sefón, e' wösha. E' wösha dayë kkömik tsinet úla yuö.

3 Es Egipto blú tö ibikeitseraë: ‘Israel aleripa kë wa ijcher wé imi'mirö. Ie'pa cholurmi ká sir po, e' shua.’

4 Erë ye' tö ie' er terawa darërë as ie' tö a' tötümi. Ye' e' alöraka ie' ki ena ñippökwakpa kos ki, e' wa ye' dalöierdaë taië. Egiptowak ulitane wa ijcherdaë tö mokí ye' dör Jehovahä.”

Eta Israel aleripa tö iwakanewé es.

5 E' dalewa Egipto blú wöki ibiyö demi tö Israel aleripa tkayal. Ie' ena ikueblupa erbikéne kua'ki ta ichérakitö ñi a: “¿Wes se' tö i wamblé i' es? ¿Iie se' tö Israel aleripa émi ta yi kanablömiiä se' a?”

6 E' ukuöki bet ta Egipto blú tö ikarreta tso' ñippoie e' tsuk patké ta ñippökwakpa patkétö ñi dapa'uk.

7 Eta imia Israel aleripa itöki karreta ñippoie ibua'buwa döka cien teryök (600) ekkë. Egipto karreta ñippoie e' malepa kos mirak iwa ñies. Karreta kos e' a ñippökwakpa wökir shköke ek.

8 Jehovahä tö Egipto blú er darë'wéwa as ie' mi' Israel aleripa itöki erë ie'pa yënetsä Egipto a Jehovahä diché taië wa.

9 Eta Egipto ñippökwakpa mirwa kabaio ki, karreta ki, e'pa kos tö Israel aleripa tötümi kuérakitö wé Israel aleripa tso' dayë kkömik ká kiè Pi-hahirod e' o'mik ena ká kiè Baal-sefón, e' wöshaë.

10 Mik Israel aleripa isué tö egiptowak datse, e' tö ie'pa suawé taië. Ie'pa kköché taië Jehovahä a tö sa' tsatkö.

11 Moisés a ichérakitö:

—¿Iima be' iklö'wé pö kë ta' Egipto, e' kueki be' tö sa' yé'ttsa duökwa ie ká sir po shua? ¿Iök bö iwamblé es sa' ta? ¿Iie be' tö sa' yé'lur Egipto a?

12 Kuaë sa' tö be' a iyë' Egipto: ‘Sa' múat kanablök bëre egiptowak a. ¿Sa' weirke siarë kanablök egiptowak a, e' dör bua' sa' a duökulur ie ká sí poë a e' skéie!’

13 Erë Moisés tö iüté:

—Kë a' tö egiptowak suepaia. E' kueki kë a' suanuk. A' e' tköwa darërëë. I'ñe Jehovahä tö a' tsatkeraë e' saú.

14 Kë se' tkinuk i ki. Jehovahä ñippöraë se' skéie.

15 Jehovahä tö iché Moisés a:

—¿Kë be' kköchökiä ye' a! Ichö ie'pa a tö a' shkö wöwí ë.

16 Be' shko kéli koka dayë tsaka as dayë blatënar ñalaie shkotkö poppo dayë shua.

17 Erë ye' tö ie' er terawa darërë as ie' tö a' tötümi. Ye' e' alöraka ie' ki ena ñippökwakpa kos ki, e' wa ye' dalöierdaë taië. Egiptowak ulitane wa ijcherdaë tö mokí ye' dör Jehovahä.

18 Egiptowak ulitane wa ijcherdaë tö mokí ye' dör Jehovahä.

19 E' wöshaë ta Skököl biyöchökwak mirwa Israel aleripa yöki kewe e' e' mane'wéttsane ie'pa tsikkane. Ñies mò ar taië alabo e' mia ie'pa tsikkane.

20 Es mò e' atë Egipto ñippökwakpa ena Israel aleripa e' shusha. Egiptowak kke mò ettaie dör ttsettseë, e' kueki ie'pa tso' ká ttsettse a. Erë Israel aleripa kke mò e' dalöburke taië ká ñiwe sü. E' kueki egiptowak kë ulä dë' Israel aleripa ska' e' nañewe.

21 Eta Moisés ulä kéka dayë tsaka ta Jehovahä tö siwa' bitsiwéka darërëë datse diwö tskirke e' éka. E' bitsine nañeë dayë ki. E' tö dayë blaté shusha. Es Jehovahä tö ká ulat poppo yué ñalaie dayë shua ie'pa a shkotkö.

22 Ie'pa tkami ká poppo a. Es dayë wötuki atë wí'ké io'ké.

23 Eta egiptowak ñippökwakpa mirwa kabaio ki ena karreta ki e'pa kos tö Israel aleripa tötümi dayë a.

24 E' bla'mi ká ñirketke etá mò wõnarke bö'wõie e' shuá Jehová tso' egiptowak sauk. Ie' tò ie'pa suawéka taië e' tò ie'pa wõa ká chõwéka taië.

25 Ñies ie' tò ie'pa karreta wõshki kos e' wõtélur dô a as kě ishkö bet. Ie'pa tò iché ñi a:

—Mishka Israel aleripa yöki. Jehová tso' ñippök se' ta ie'pa tsatkoie.

26 Jehová tò iché Moisés a:

—Be' ulà kóká dayë tsaká as iwöiërwane Egipto ñippökwakpa ki.

27 Moisés ulà kéká dayë tsaká. Mik ká ñine, etá dayë wöiënewane es. Mik egiptowak mí tkökshkar, etá dayë wöiënewa ie'pa ki. Es Jehová tò ie'pa ewéwa dayë a.

28 Es Egipto ñippökwakpa mineyal Israel aleripa itöki e'pa kos durulune seraá dayë a ikabaioë. Egipto blú ñippökwakpa e' kě atë yës ttsé'ka.

29 Erë Israel aleripa tkami buaë dayë a dô wishet ká sí ki, dayë wötuki wí'kë io'kë e' shusha.

30 E' kéwa Jehová tò Israel aleripa tsatkée egiptowak ulà a. Ie'pa tò egiptowak nu sué dayë kkömik.

31 Mik ie'pa tò isué tò wës Jehová tò egiptowak ewéwa idiché taië e' wa, etá ie'pa tò ie' dalöié taië. Ie'pa er blé ie' mik ñies itteköl Moisés e' mik.

15

Moisés tò Jehová kikéka ttsé wa

1 Moisés ena Israel aleripa ttsé Jehová kikoká ttsé i' wa:

“Ye' ttsöke Jehová dalöioie. Kabaio taië ena iwákpa kos e' ewéwaitö dayë a.

Es ie' e' alé taië shutë ie'pa ki.

2 Ye' tso' ttsök Jehová ë a.

Ie' tò ye' a idiché mé. Ie' tò ye' tsatkée. Ie' dör ye' Këköl. Ye' kawötá ie' kikökka buaë.

Ie' dör ye' yé Këköl. Ye' tò ie' dalöieraë er mokí wa.

3 Ie' dör ñippökwak darërëë bua'ie. Jehová e' dör ie' kië.

4 Egipto blú karreta tso' ñippoie ena ie' ñippökwakpa

e'pa kos émi dayë a Jehová tò.

Egipto blú ñippökwakpa bua'bu

e'pa kos duolur se Dayë Mat a.

5 Ie'pa katsirulune dayë shuá wës ák es.

Dayë iskië e' ë me'r ie'pa ki.

6 A Jehová, be' ulà bua'kka diché taië, e' wa be' tò be' bolökpa batsélor.

7 Ie'pa demi ñippök be' ta,

erë ie'pa kos ewéwa be' tò be' diché taië, e' wa.

Be' uluneka ie'pa ki,

ta ie'pa ñanewa wës kakö sí es.

8 Dayë wöikébö darërëë

ta iwöklönewaie wí'kë io'kë

mía wës ká ukuö es.

Dayë wöklönewa, kě shkökü'ia.

9 Be' bolök e' ttséka taië ta iché:

‘Ye' mi' ie'pa itöki wéyö ikuérö

ta eë ì mirwarak iwá e' yerattsayö iulá a,

e' wà tierayö kos ye' ki ikiane ekkë.

Ye' tabè yerattsa iñaléka,

e' wa yö ie'pa tterawa.’

10 Erë be' tò dayë wöiké ta e' tò ie'pa ttélur.

Ikatsinewa dayë a wës tabechka es.

11 A Jehová,

¡Wépa skà kiekerakitö “skëköl”, esepa kos tsata be' dör!

¡Kë yi dör batsé'r taië wës be' es!

¡Kë yi diché ta' taië wës be' es!

¡Ì kë or yi a ese wè be' tò buaë, e' tò sulitane tkiwëwa!

¡Sulitane kawötá be' kikökka!

12 Be' ulà bua'kka kéká

ta íyök tò ie'pa maléwa.

13 Be' tò sa' tsatkée. Be' éna sa' dalër taië,

e' kueki be' tso' sa' wëttsuk.

Be' wá sa' mi'ke be' diché wa dô wé be' wák serke eë.

14 Mik ká ulitane wakpa wá e' jchenewa,

etá ie'pa painuraë suane ë wá.

Filisteowak krardawa suane ë wá,

15 Edomwak wökirpa chkerdawa suane ë wá,

Moabwak wökirpa painuraë taië.

Canaánwak ulitane kësik kos e' chörawa yës.

16 A Jehová, ja_s ie'pa tkirwa! ja_s ie'pa suar taiè!

Be' diché wa a_s ie'pa at kè tiriã suane kueki
dõ mik sa' ulitane dör be' icha e'pa tka etã.

17 A Jehová,

Sa' tseramibö dökã be' kabata buaë e' a.

Eë sa' serdaë buaë kekraë.

Kabata e' shukitbö be' a senoie.

Eë be' wák e' wé yué e'dör yöbië.

18 Jehová tso' se' wëttsuk s'blúie kekraë."

María tö Jehová kikéka ttsè wa

19 Mik Egipto blú ñippökwakpa tkawa dayë a kabaio ki, karreta ki, etã Jehová tö dayë woiéwane ie'pa ki erë Israel aleripa tka buaë kã poppo a.

20 E' ukuöki ta Jehová tteköl kiè María, e' dör Aarón kutà, e' tö ma'ma klö'wéwa tsoie, ta alakölpã kos mí ie' itöki klötökerak es ima'ma blardami.

21 E' dalewa María ttsöke i' es:

ja' ulitane ttsö Jehová kikoka!

Kabaio ena iwákpa uyéwaitö dayë a.

Es ie' e' aléka ie'pa ki.

Jehová tö di' bacha'bachaë e' bua'wéne.

22 Moisés tö Israel aleripa ké e' yöktsã Dayë Mat e' kkömik. Ie'pa míyal kã sir poë kiè Sur e' a. Eë ie'pa shkére kã mañat etã kè ie'pa wa di' kune yè yës.

23 Mik ie'pa demi kã kiè Mará, etã eë di' tso' bacha'bachaë, kè yar ie'pa a. E' kueki kã e' kiè mékarakitö Mará*

24 Etã Israel aleripa tö Moisés chémi suluë. Moisés chakérakitö: "¿I yémisö?"

25 Etã Moisés tö Jehová a ikié tö sa' kimú. Etã Jehová tö ie' a kal tsitsir kkaché elka e' iéwaitö di' a etã di' baché chowa de buaë yè.

Eë Jehová tö ittè dalöiëno mé ie'pa a, ñies ie'pa ma'wéitö isuoie tö ie'pa tö idalöiëmi.

26 Ie' tö iché ie'pa a: "Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Këköl. Ye' dör a' bua'ukwak. Ì cheke ye' tö a' a e' ttsé a' tö, e' iuté a' tö ñies a' sené buaë wes ye' ki ikiane es, e' ta ye' kè tö a' we'ikepa ì sulu patkë'yö egiptowak ki ese wa."

27 E' ukuöki ta ie'pa demi kã kiè Elim. Eë di' tum tso' dökã dabom eyök ki böt (12). Ñies ì klö tso' dikó klö sù ese tso' dabom kuryök (70). Eë ie'pa e' tséat di' kkömik tsinet.

16

Jehová tö Israel aleripa tié chké kiè maná e' wa

1 E' ukuöki ta Israel aleripa ulitane e' yélur kã kiè Elim míyal kã sir poë kiè Sin eë. Kã e' ate Elim ena Sinaí, e' shushã. Ie'pa e' yé'ttsã Egipto e' ki si' de et ki shaböts.

2 Etã eë kã sir poë shua ie'pa ttémi taië kësik wa Moisés ena Aarón ki.

3 Ie'pa tö iché iarak:

—Jehová tö sa' ttöpalur Egipto! Eë sa' e' tulökeser ù tulturã wã iëule chikchië chké wa e' o'mik ta sa' bak iwà katök wè' kos sa' ki ikiane ekkë. Erë a' wã sa' dë'bitu kã sir po i' a sa' ulitane ttowa bli wa.

4 Jehová tö iché Moisés a:

—Süyö pan da'wè siwa' ki a' a. E' shtö kã bit ekkë. Erë ishtö kos ñnar kã etkë ekkë è. Ye' ki ikiane suë tö wépa tö ye' ttö iütèmi ena wépa kè tö ye' ttö iütèpa.

5 Kã de teröl e' bule es ta a' tö chké ki shtö wè' katar kã böt ekkë. Es a' tö iú kekraë.

6 Etã Moisés ena Aarón tö iché Israel aleripa a:

—I'ñe tsáli ta a' tö isueraë tö moki Jehová tö se' yè'lur Egipto a.

7 A' ttöke kësik wa e' ttsé ie' tö, e' kueki bule bla'mi ta ie' wák olo taië dalölöe e' sueraë a' tö. Ì cheke ie' tö sa' a e' è chökne sa' tso' a' a. E' kueki a' kè ulurku' sa' ki. A' ulurke ie' ki.

8 Ñies Moisés tö iché iarak:

—A' ulurke taië e' sué Jehová tö. E' kueki i'ñe tsáli ta ie' tö iyiwak chká patkeraë a' a. Bule bla'mi ta pan

* 15:23 *Mará*: Hebreoie *Mará* e' wã kiane chè i *bacha'bacha*.

patkeraëitö a' a ñè tajë kōs a' kī ikiane ekkē. Sa' kē dōr yi, aš a' ulur sa' kī. A' ulurke Jehová kī.

⁹ E' ukuökī ta Moisés tö iché Aarón a:

—Ichö Israel aleripa a tö a' ttöke kēsik wa e' ttsé Jehová tö e' kuēkī a' e' dapa'ú Jehová wörkī.

¹⁰ Aarón tso' ttök ie'pa ta, e' dalewa ie'pa ulitane ká sué ká sir po e' ëka. Ie'pa isué tö Jehová olo dalölöë dettsa mò tso' ie'pa wëttsuk e' a.

¹¹ Eta Jehová tö iché Moisés a:

¹² —Israel aleripa ttöke kēsik wa, e' ttséyö. Be' ttö ie'pa ta, ta ichö iarak: 'Iñe tsáli a' tö iyiwak chkà kateraë. Bule bla'mi ta a' tö pan ñeraë kōs a' kī ikiane ekkē. Es a' wa ijcherdaë tö ye' dōr Jehová, e' dōr a' Këköl.'

¹³ Ká e' tsáli ta tajë dù debitu kaklö sū. E' tö wé ie'pa serke e' wà iéwa sera. Eta bla'mi ta upa kōs shkene mò wöli ë.

¹⁴ Mik mò wöli kaneka, eta itōa iski i aṭe taklaie sabubula.

¹⁵ E' kē sūle Israel aleripa wa. E' kuēkī mik ie'pa tö isué, eta ie'pa tö iché ñi a: “¿Diö dōr i?” Eta Moisés tö iché iarak:

—E' dōr pan mé Jehová tö a' a ñè.

¹⁶ Ie' tö ichè tö a' kawōta iuk i' es: A' tö ishtë eköl eköl kōs a' tso' u a e' a iñar ekkē ë. Ishtë skátke böt ulatök wák eköl eköl a.

¹⁷ Eta Israel aleripa ishtë wēs ikéwō mène es. Welepa tö ishtë bërëbërë, welepa tö ishtë kibiie.

¹⁸ Mik ie'pa tö ima'wé, eta wé tö ishtë tajë ese icha kē bata aṭe. Wé tö ishtë bërëbërë ese icha deka wë'. Ie'pa ulitane tö ishtë eköl eköl kōs iñar ekkē ë. Es sulitane iñé wë'.

¹⁹ Moisés tö iché ie'pa a: “Kē a' kawō ta' pan e' blök dö bule es.”

²⁰ Erë welepa kē wa Moisés ttö iütene. E'pa tö icha bata blé dö bule es. E' a öña iëneka ena ilabuneka suluë. E' kuēkī Moisés uluneka ie'pa kī.

²¹ Mik dība ba'nebitu, eta pan e' diarolone, e' kuēkī ie'pa wakpa bik tö ishteke bla'mi kōs iñar ekkē.

²² Erë mik ká de teröl, eta ie'pa ishtë dö iñar ká böt ekkē. E' dōr skátke tkël wák eköl eköl a. Eta Israel aleripa wökirpa mía ichök Moisés a.

²³ Eta Moisés tö iché ia:

—Jehová tö ichè tö a' kawōta iuk i' es: Bule dōr eno diwö. Diwö e' dōr se' a ie' dalöioie. A' kē kawō ta' ulök e' diwö wa. E' kuēkī i' aleke a' tö e' alö iñe. Ibata aṭe e' blö ñè bule.

²⁴ Eta ie'pa tö iwé wēs Moisés tö iché es. Ie'pa tö chkè bata e' blé dö bule es. Eta kē ilane sulu, kē ia öña iëneka.

²⁵ Eta Moisés tö iché ie'pa a:

—Iñe dōr eno diwö e' dōr se' a Jehová dalöioie. Iñe kē i' kuēpa a' tö ñè u'rki. E' kuēkī chkè bata aṭe e' ë ñú.

²⁶ A' ishtëmi kekraë dö ká teröl. Erë e' bule es dōr eno diwö, e' diwö kē a' tö i' kuēpa u'rki.

²⁷ Eta eno diwö shua ie'pa welepa míyal chkè shtëk, erë kē iwa i' kune yës.

²⁸ Eta Jehová tö iché Moisés a:

—¿E'ma kōs a' tö ye' ttè dalösewemirö?

²⁹ A' éna ianú tö ye' dōr Jehová, ye' tö eno diwö me'atbak a' a. E' kuēkī eno diwö e' chki es ye' tö a' a chkè meke tajë ñè ká böt ekkē. E' kuēkī a' ulitane kawōta senuk wēshke ë eno diwö wa. Kē a' patkēne bānet.

³⁰ E' kuēkī Israel aleripa enuke diwö e' wa, kē kanëblënerak.

³¹ Israel aleripa tö chkè shteke e' kiè méka maná* Iwà chkà dōr saruruë wēs suiyök es. E' dōr blo'bloë wēs pan yöule bul alí wa es.

³² E' ukuökī ta Moisés tö iché:

—Kanè i' me' Jehová tö se' a: 'Maná e' iö skátke böt ekkē ta iblö a' aleripa a kkachè aš ie'pa tö chkè me' ye' tö a' a ká sir poë e' a mik a' yë'ttsayö Egipto eta, e' saù.'

³³ Eta Moisés tö iché Aarón a:

—Tka' klö'ú et, e' a maná iö skátke böt ekkē. E' blö Jehová wörkī aš a' aleripa tö isaù.

* **16:31 maná:** Hebreoie *maná* e' wà kiane chè ¿Diö dōr i?

34 Età Aarón tò maná e' blé wé Jehová a iyi tso' bléule, e' kélkuö wöshaë wes Jehová tò iyè' Moisés a es.

35 Israel aleripa bak maná ñuk dö mik ie'pa demi wé pé' serke ee età. E' dör Canaán kkömik. Ie'pa bak maná ñuk duas doka dabom tkëyök (40) seraa.

36 (I wa Israel aleripa tò maná ma'wë, e' kiè ie'pa tò gomer. E' wà dör skátke blublu böt ekkë. E' dör litro böt ulatök.)

17

Ák a di' dettsa

1 Israel aleripa ulitane e' yélur ká sir po kiè Sin ee ta imía ñala ki enaena wes Jehová tò iyè' iarak es. Ie'pa demirak ká kiè Refidim, ee ie'pa e' tséat. Erë ee di' kë ta' ie'pa a yè.

2 E' kuëki ie'pa tò Moisés a di' kiè kësik wa. Ie'pa tò iché ie' a:

—jSa' a di' mú yè!

Moisés iiüté:

—¿I kuëki a' tò ye' a di' kiè kësik wa? ¿Iök a' tò Jehová wöñatkeke?

3 Ie'pa ersine taië e' kuëki ie'pa tò di' kiekerak kësik wa Moisés a. Ie'pa tò iché ie' a:

—¿Iök be' tò sa' ena sa' ala'r ena sa' iyywak e' yè'lur Egipto a ttéwa ersir wa?

4 Età Moisés kköché taië Jehová a ta ichéitö ia:

—¿Wes ye' ie'pa i' wëmi? jTsir eta ie'pa ye' ttéwa ak wa!

5 Jehová tò iiüté:

—Be' yú ie'pa wëttsë keweie. A' kueblupa welepa tsúmiñak. Be' shko kéli wa be' tò di' kiè Nilo e' buk, e' tsúmi.

6 Be' yú Horeb kébata* a. Ee ye' be' paneke ak bërie tso' e' ska'. Mik be' tò ak e' ppé be' shko kéli wa, età di' dörattsa taië ie'pa a yè.

Età es Moisés tò iwakanewé Israel aleripa kueblupa wörki.

7 Israel aleripa tò di' ki' kësik wa, e' kuëki Moisés tò ká e' kiè méka Meribá.† Nies ie'pa tò iyè', “Sa' kë wa iklöne tò Jehová tò sa' kimëmi.” E' kuëki Moisés tò ká e' skà kiè méka Masá.‡ Ee ie'pa tò Jehová wöñatkë' e' kuëki.

Amalec aleripa ñippé Israel aleripa ta

8 Amalec aleripa debitu ñippök Israel aleripa ta Refidim.

9 Moisés tò iché Josué a:

—Be' tò se' wëpa welepa shushtë tsúmi ñippök Amalec aleripa ta. Bule ye' tso' kabata wöbata ki Skëköl shko kéli yaar.

10 Età Josué tò iwakanewé wes Moisés tò iché ia es ta imíyal ñippök Amalec aleripa ta. E' dalewa Moisés ena Aarón ena Hur míyal kabata wöbata ki.

11 Mik Moisés ulà kéka, età Israel aleripa e' alöke ibolökpa ki. Erë mik ie' ulà éwa, età Amalec aleripa e' alöke ie'pa ki.

12 Ie' ulà shtrinewa taië, e' kuëki ie'pa ak yulé ie' a e' tkoie. Nies Aarón ena Hur e'pa tò ie' kimé iulà böt kökka siwa' ki as kë ishtrirwa. Es ie' ulà se'wé ñië siwa' ki dö katuine ekkë.

13 Es Josué ena Israel aleripa e' aléka Amalec aleripa ki tabè wa.

14 Età Jehová tò iché Moisés a:

—A' ñippé i' e' pakè shtëka yëkuö ki as a' wakpa kë éna ichöwa kekraë. Ichö Josué a tò ye' tò Amalec aleripa ulitane ewerawa yës.

15 Età Moisés tò ak dapa'wéka ka'ie et iyywak ña'woie Jehová dalöioie. E' kiè mékaitö “Jehová diché wa se' e' aléka.”§

16 Ie' tò iché:

“jYe' ulà kéka Jehová a ikiök as ie' tò se' kimù!

jJehová ñippöraë Amalec aleripa ta kekraë!”

* 17:6 Horeb kébata: Kábata e' kiè ñies Sinaí kébata. † 17:7 Meribá: Hebreoie kiè e' wà kiane chë ñippé. ‡ 17:7 Masá: Hebreoie kiè e' wà kiane chë s'mawë. § 17:15 Jehová diché wa se' e' aléka. Iwakpa ttö wa Moisés tò ikië Jehová nisi, e' wà kiane chë Jehová dör ye' bandera. Wësua e' kiéitö es ie' ulà kéka Jehová a wes bandera kèka es, e' wa ie'pa e' aléka e' kuëki.

E' kueki ie' tö ikiè méka es.

18

Jetró de Refidim Moisés pakök

¹ Jetró dör ká kiè Madián e' sacerdote ena Moisés nuaki.* Kos Skököl tö Moisés ena Israel aleripa kime', e' jcher ie' wa. Nies ie' wa ijcher tö wes Jehová tö Israel aleripa yé'lur Egipto a.

² Moisés tö ilaköl Séfora e' patkè'mi iyé ska'.

³ Ie' tö ilà busi kiéwa buaë ila'r böl ta. Séfora alà eköl kiè Guersón. Moisés tö iyé': "Ye' sene' ká kua'ki ki wes ká kua'ki wakpa es." E' kueki Moisés tö ikiè méka Guersón†

⁴ Ilà eköl kiè Eliézer. Moisés tö iyé': "Ye' yé Kököl e' dè'bitu ye' kimuk. E' tö ye' tsatkè' Egipto blú ulà a." E' kueki ie' tö ikiè méka Eliézer‡

⁵ Moisés úla yuèka Skököl kébata o'mik tsinet. Eta ee inuaki Jetró e' de Moisés alaköl ena ila'r böl, e'pa ta.

⁶ Jetró tö iché Moisés a:

—Ye' dör Jetró, be' nuaki, ye' debitu be' pakök. Be' alaköl ena be' ala'r böl e'pa de ye' ta nies.

⁷ Moisés e' yéttsa ta inuaki shké'wéitö buaë dalöie wa wöalattse wa. E' ukuöki ta idewarak weshke.

⁸ Wes Jehová tö Israel aleripa tsatkè' Egipto blú ena egiptowak ulà a nies wes ie' tö ie'pa kkö'né i sulu tka ie'pa ta ñala wa eta, e' kos paké Moisés tö inuaki a.

⁹ Kapakè e' tö Jetró ttsé'wé buaë. Jehová er bua' ché taië Israel aleripa a. Ie' tö ie'pa tsatkè'lor egiptowak ulà a. E' kueki Jetró ttsé'ne buaë.

¹⁰ Ie' tö iché Moisés a:

—As sulitane tö Jehová kiköka. Ie' tö be' ena be' wakpa kos tsatkè'lor buaë Egipto blú ena egiptowak ulà a.

¹¹ Ire' ye' tö isué tö mokí Jehová dör wépa kiekerakitö "skököl" esepa ulitane tsata. Yi bak a' we'ikök kësik wa, e'pa kos we'ikéitö siarë.

¹² Eta Moisés nuaki, Jetró, e' tö iyiwak klö'wéwa etö ña'wéitö Jehová a idalöioie. Nies íyi skà méitö ie' a idalöioie. E' ukuöki ta Aarón ena Israel aleripa kueblupa debitu chkök Moisés nuaki ta Jehová dalöioie.

Moisés tö s'shulökwakpa kí yulé

¹³ Bule es ta Moisés e' tkéser ikula' kí Israel aleripa shulök. Ie'pa e' dapa'wé iëter ie' wörki ñië bla'mi dö tsáli as Moisés tö ishulörak.

¹⁴ E' kos sué Moisés nuaki tö ta ichéitö Moisés a:

—¿Ì wamblök be' tso' ie'pa ta? Be' ë e' tkéser ie'pa shulök ta ie'pa iëter ñië be' panuk.

¹⁵ Moisés tö iüté:

—E'ma ie'pa wák de ye' ska' ittsök tö ima Skököl tö iché.

¹⁶ Mik ie'pa welepa ñippöke ñita, eta ie'pa datse ye' ska' ta ye' tö ie'pa ttè shuleke. Nies ye' tö ie'pa patteke Skököl ttè wa.

¹⁷ Moisés nuaki tö iché ia:

—Wes be' tö iweke e' kë dör buaë.

¹⁸ Be' shtrirwami. Nies ie'pa tso' be' wörki e'pa shtrirwami. Kanè e' e' alökami be' kí. Kè be' a iwöklönuk ekörla.

¹⁹ A Moisés, ye' tö be' patteke e' ttsö. As Skököl tö be' kimù. Be' kawöta ttök Skököl ta ie'pa skéie. Be' kawöta ie'pa ñippöke e' chök Skököl a as ie' tö ichö be' a tö wes ishuleke.

²⁰ Ie'pa wöbla'ú Skököl ttè wa. Ikkachö ie'pa a wes ie'pa kawöta senuk yësyësë. Ichö ie'pa a tö i kiane Skököl kí tö ie'pa tö iwé.

²¹ Erë be' kawöta a' wépa shushtök tseë be' kimuk ttè shuloie. Wépa serke yësyësë, Skököl dalöieta' taië, kë e' watauta'ttsa i sulu wamblöie, esepa shushtö Israel aleripa shulök be' ta. Ishulökwakpa blatö i' es. Israel aleripa mil biyök (1000) e' kos kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Mil biyök e' kos blabatsölor cien eyök (100) cien eyök döka dabop. Cien biyök e' kos kí ishulökwakpa múka

* **18:1 Jetró:** E' kiè nies Reuel, e' dör Moisés tayë kiè Séfora e' yé. Éxodo 2.21 saú. † **18:3 Guersón:** Hebreoie s'kiè Guersón wà kiane ché ká kua'ki wak. ‡ **18:4 Eliézer:** Hebreoie s'kiè Eliézer wà kiane ché ye' Kököl dör ye' kimukwak.

eköl eköl. Cien biyök e' kōs bla-batsölor dabom skeyök (50) dabom skeyök. E' kōs kī ishulökwakpa múka eköl eköl. Dabom skeyök kōs e' bla-batsölor dabom eyök dabom eyök dōka skel. E' kōs kī ishulökwakpa múka eköl eköl.

²² Ie'pa tō Israel aleripa kōs ttè shuleraë kekraë be' skéie. Erë ttè wé kë shulinuk ie'pa a ese bituraë ie'pa wa be' ska' shulè. Ttè wé shulirmi ie'pa a e' ta ese shuleke ie'pa tō. Eta es be' kī kanè e' öshtömi. Ie'pa tō be' kimèmi kanè e' wa.

²³ Skököl tō be' ké iwakanéuk, ñies be' tō iwakanewé es, e' ta be' a ikatatkërmi. Ñies Israel aleripa kōs mi'mine iu a ttsè'ne buaë.

²⁴ Eta Moisés tō inuaki ttö iuté. Iwakanewéitö wes inuaki tō iché ia es.

²⁵ Ie' tō Israel aleripa shua wēpa didir ese shushtë. E'pa mékaitö Israel aleripa shulökwakpaie. Welepa meneka mil biyök e' kōs kī ishulökwakpaie. Welepa skà meneka cien biyök e' kōs kī ishulökwakpaie. Welepa skà meneka dabom skeyök e' kōs kī ishulökwakpaie. Welepa meneka dabom eyök e' kōs kī ishulökwakpaie.

²⁶ Ie'pa tō Israel aleripa ttè shuleke kekraë. Ttè wé darèrèë, ese mí ie'pa wa Moisés a shulè. Eta ttè wé tottola, ese shuleke ie'pa tō.

²⁷ E' ukuöki ta Moisés nuaki e' chéat ie' a ta imiane ikaska'.

19

Israel aleripa demi Sinaí

¹⁻² E' ukuöki ta Israel aleripa e' yélur Refidim a demirak Sinaí. Ie'pa e' yé'lur Egipto, e' kī si' de böt kī ká et. Sinaí dör ká sir poë. Ee ie'pa e' tséat Sinaí kébata o'mik tsinet.

³ Eta Moisés mía kabata a ttök Skököl ta. Ee Jehová tō ikié ta ichéitö ia:

–Ttè cheke ye' tō be' a e' chöne Israel aleripa a. E'pa dör Jacob aleripa.

⁴ Ichö ie'pa a: 'Ye' tō egiptowak we'ik e' su' a' tō. Ñies a' wa ijcher tō

wes ye' wa a' dē'bitu buaë ie ye' wörki wes pu wa ilala mi' ipik kī es.

⁵ Ká ulitane wakpa dör ye' icha. Erë ye' ttö iuté a' tō seraä, ñies ttè mekesö ñi a e' wà iuté a' tō buaë, e' ta ká ulitane wakpa shua a' dōraë ye' icha chökíe.

⁶ A' dōraë ye' sacerdotepaie. A' dōraë batse'r ye' a. Ttè i' kōs chö Israel aleripa a.

⁷ Eta Moisés biteane, e' tō Israel aleripa kueblupa kōs dapa'wé. Ì ché Jehová tō ie' a e' kōs chéneitö ie'pa a.

⁸ Ie'pa ulitane tō iüté ñikkëë:

–Ì kōs ché Jehová tō e' wà iuteraë sa' tō.

Eta Moisés míane ttè e' chökne Jehová a.

⁹ Eta Jehová tō iché ia:

–Ye' ttö ttsö. Mochka tērdawa kabata kī taië e' shua ye' datse ttök be' ta as Israel aleripa ulitane tō ye' ttöke be' ta e' ttsö. Es ie'pa tō be' ttè klö'weraë kekraë.

Eta ima Israel aleripa tō iüté e' chéne Moisés tō Jehová a.

¹⁰ Jehová tō iché ia:

–Be' yú Israel aleripa batse'uk i'ñe ena bule. Ñies ichö iarak: 'a' datsi' skuölor.'

¹¹ Ye' dör Jehová, e' datse böiki Sinaí kébata a ie'pa ulitane wörki, e' kueki ie'pa batse'ú as ie'pa tso' batse'r böiki yöki.

¹² Kabata wakyuö shkit as kë yi mi'tkö e' wishet. Ichö iarak: 'A' kë a kawö ta' shkōkwa iwakyöne e' wishet. Ñies a' kë a kawö ta' shkōkwa tsinet ipamik. Wēpa tkawa e' wishet esepa duōrawa.

¹³ Yi míwa ee ese kë kawö ta' kè ulà wa. Ese kawöta ttèwa ak wa ö sulè wa. Kë a' tkinuk tō se' idir ö iyiwak idir, a' kawöta ittökwa. Mik a' tō duk blar ttsé e' è ta' a' dōmiwa tsinet kabata o'mik.'

¹⁴ Eta Moisés biteane tō Israel aleripa batse'wé ta ie'pa ulitane datsi' skuélor.

¹⁵ Moisés tō iché ia:

–A' ulitane e' kkö'nú batse'ne böiki yöki. E' dalewa kë a' senukka alakölpä ta.

16 Böiki es bla'mi ta kabata a ka wõñane alá blane taië. Mò taië dettsa kabata e' ki. Ie'pa tò ittsé tò duk blane taië, e' tò ie'pa suawé taië painékaie.

17 Eta Moisés tò Israel aleripa tso'rak iwákpa u a e'pa yélur tsémi Skéköl wörki. Ie'pa e' wöklö'wérak kabata kuli' a tsinet.

18 Jehová dettsa Sinaí kébata ki bö' shua, e' kueki kabata e' mia shkle ãme. Shkle e' wër wes të shkle butrõ es. Kabata kos wõtírke darërëë.

19 Duk kí blarke taië shute. Moisés ttõke ta Skéköl tò ie' iuteke alá blar ttsëë.

20 Jehová dettsa kabata kakkeë, e' wõbata ki ta Moisés kiékaitõ ee. Moisés tkaka ee,

21 ta Jehová tò iché ia:

—Be' e' õwane ta ichõ ie'pa a: 'Kë a' tkõkbitu wé iwakyõule e' iõshet ye' weblök dö' ie'pa duõlur taië.'

22 Nies wëpa kaneblöke ye' a sacerdotepaie esepa kawõtã e' batse'uk buaë dö' nies ye' tò ie'pa ttëlurmi.

23 Eta Moisés tò Jehová iuté:

—Be' tò sa' ké iwakyuök as kë ie'pa döwa kabata a tsinet. E' kueki kë ie'pa bitúpa kabata i' a.

24 Eta Jehová tò iché Moisés a:

—Be' yúne ta Aarón tsúbitu e' ta. Erë a' sacerdotepa ena Israel aleripa malepa e'pa kë kawõ ta' shkõkbitu wé ye' tso' ee dö' ye' tò ie'pa ttëlur.

25 Eta Moisés biteane Israel aleripa ska' ta ì ché Jehová tò ie' a e' chéne ie' tò ie'pa a.

20

Ttë dalöiëno döka dabop

1 Skéköl ttë ta ichéitõ i' es:

2 “Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kéköl. Ye' tò a' yë'lur Egipto wé a' bak weinuk siarë kanè wa ee.

3 “Kë a' kawõ ta' kékõlpa skà dalöiök. Ye' ã dalöiõ a' Kékõlie.

4 “Kë a' kawõ ta' ì diököl yuök dalöië yës. Ì kos tso' kã jai a ena kã i' a ena dayë a ena iyök dikia, e' kos diököl kë yuar a' tò dalöië.

5-6 Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kéköl. A' tò kékõlpa kua'ki dalöié, e' kë

dalë'ttsënuke ye' a. Wëpa ye' suë suluë esepa we'ikeraëyõ, nies ileripa dö inukökõpaë e'pa we'ikeraëyõ. Erë wëpa tò ye' dalëritseke ena ye' ttë dalöiëno e' iuteke, esepa ena iëtkuõpa döka mil e' dalëritseraëyõ. E' kueki kë a' e' tulõkwa kuchëwõ ki íyi ñekkë kos wörki idalöioie.

7 “Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kéköl. Ye' kië kë aritsar ãnas íyi sulu wambloie. Yi tò e' wamblé ese wák we'ikeraëyõ.

8 “Eno diwõ e' blõ Ye' ã dalöioie. E' kë chõkwa a' éna.

9 Semana bit e' a kawõ tso' kul. Kawõ terõl e' dör a' wákpa a kanebloie.

10 Erë kawõ terõl e' bule es e' dör eno diwõ ye' dalöioie. E' këwõ a a' kë kawõ ta' kaneblök. Nies a' ala'r ena a' kanè mésopa ena a' iyiwak ena kã kua'ki wakpa serke a' ska', e'pa kos kë kawõ ta' kaneblök e' diwõ a.

11 Ye' dör Jehová. Ye' tò kã i' ena kã jai ena dayë ena íyi ulitane e' kos yõ' kã terõl shua. E' bule es ta ye' eni', e' kueki kawõ e' batseoyõ me'atyõ a' a eno diwõie ye' dalöioie.

12 “A' yë ena a' mì e'pa dalöiõ as a' ser kã taië kã mekeyõ a' a e' a.

13 “Kë a' kawõ ta' s'ttõkwa.

14 “Kë a' kawõ ta' s'senewabak dalõseukwa.

15 “Kë a' kawõ ta' akblök.

16 “Kë a' kawõ ta' s'kkatök kachè wa.

17 “Kë a' kawõ ta' o'ka u kkechök. Nies ilaköl ena ikanè mésopa, alakõlpa õ wëpa, ena iyyiwak kos ena ì kos tso' iwa, ese kë kkechar.”

Israel aleripa suane Skéköl yöki

18 Mik Israel aleripa ulitane tò alá blarke e' ttsé ena iwõñarke e' suë nies duk blarke taië e' ttsé ena shkle butrõkeka taië kabata a e' suë, eta e' yöki ie'pa suane taië painékarak taië. Ie'pa iëter isaük kamië.

19 E' kueki ie'pa tò iché Moisés a:

—Be' ttõ sa' ta, eta sa' tò be' ttõ dalöieraë. Erë kë sa' ki ikiane tò Skéköl ttõ sa' ta dö' sa' duõlur.

20 Moisés tò iüté:

—Kë a' suanuk. Skéköl dettsa a' ma'uk isuoie tò mokì a' tò ie' dalöieke.

Ie' k̄i ikiane t̄o a' t̄o ie' tt̄o dal̄oiē ʌs k̄e
a' t̄o ì sulu wambl̄o.

²¹ Ie'pa aṭē isaṭuk̄ kaṃië̄. Moisés ē
m̄iā ts̄inet̄ mò taië̄ wé Skëkȫl tso' eē.

Jonás dör Jehová ttéköl e' pakè Jonás

Yèkkuö i' tō se' a ipakè tō ì bak Israel aleri eköl kiè Jonás e' ta. Ie' kanèblè' Skèköl ttekölíe duas cien paryök ena duas cien kuryök kī dabom skeyök (800-750 AC) e' shū ulatök kam Jesu-cristo kūr e' yōkī.

Skèköl kē wā ie' patkēne Israel aleripa malepa pattök wēs Skèköl ttekölpa malepa patkéitō es. E' skéie ie' tō ie' patké' ká kiè Nínive, e' wakpa pattök. Nínive dör ká kiè Asiria e' ká kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolökpa kibi. Ie'pa serke suluë tajë shütë Skèköl wōa. E' kuekī ie' tō Jonás patké ichök ie'pa a tō ká de dabom tkëyök etā ie'pa erdawa. Jonás wā ijcher tō Skèköl tō s'suë er siarë wa. Ie' ibikeitsé: “Nínive wakpa er mane'wé, e' ta ie'pa nuì olo'yeraë Skèköl tō ie'pa kī.” Erë ie' kī ikiane tō Skèköl tō ie'pa ewèwa, e' kuekī ie' kē shkakmi ie'pa pattök. E' skéie ie' tō ima'wé tkökshkar bánet Skèköl yōkī. Erë Skèköl tō ie' wöklö'wé ta ipatkémi Nínive wakpa pattök wake'. Ie'pa er mane'wé, e' kuekī Skèköl kē wā ie'pa eonewa.

Yèkkuö i' wa se' éna iane tō Skèköl tō ká ulitane wakpa suë er siarë wa. Ì sulu wamblekesö ese nuì olo'yak ie' éna se' kī. Ie' kī ikiane tō se' er mane'ù ie' a as kē ie' tō se' we'ikō.

Jonás kē éna Jehová ttō iütak

¹ Etökicha ta Jehová tō iché itteköl kiè Jonás dör Amitai alá, e' a:

² “Be' yú ká kibi kiè Nínive ee, ta ichö ká e' wakpa a wēs a' e' wamblö e' dör suluë ye' wōa, e' kuekī ye' tō a' ewerawa.”

³ Erë ie' kē éna Jehová ttō iütak. E' kuekī ie' tkashkar iyökī. Ie' mía dayë kkömik ká kiè Jope wé kanò irirke ee. Eë ie' tō kanò kué etō mítke ká kiè Tarsis e' patuéitō shkomi ta ie' e' iéka ikī ta imía.

⁴ Erë Jehová tō sèrkè patké ie'pa kī tajë darèrèë. E' tō kanò uyé tajë dö wësua itskirwami.

⁵ Etā kōs ie'pa tso' kanò a, e'pa suane tajë. Ie'pa eköl eköl tō ikieke aneule iwák kéköl a: “iSa' tsatkö, sa' tsatkö!” Etā dalì kōs tuléttsami dayë kī as kē kanò katsirwā.

Erë Jonás e' a'wa kanò shuā dalì bló wé a, eë ie' kapötër tajë.

⁶ Etā kanò ñakökwak mía dö wé ie' kapötër eë ta iché ia:

—¿Iök be' kapötër? iBe' e' kōka! Be' kéköl a ikiö as ie' tō se' tsatkö. Isalema ie' se' suëmi er siarë wa ta se' tsatkëmiitō.

⁷ E' dalewa kanò wakpa malepa tō iché ñi a:

—Mishka itötkök isuoie yi iane iwiie e' kuekī se' weirke i' es.

Etā iwène tō Jonás idir.

⁸ E' kuekī ie'pa iché ie' a:

—Ichö sa' a, ¿ì kuekī ì sulu i' tköke se' ta? ¿Iök be' e' iébitu kanò i' a? ¿Wé be' datse? ¿Yi ditséwö be' dör?

⁹ Ie' iüté:

—Ye' dör hebreowak. Jehová dör Skèköl tso' ká jaì a e' dalöiökwak ye' dör. Ie' tō dayë ena ká i' yō'at.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tō ie'pa a ipaké tō ie' tso' tkökshkar Jehová yōkī. Mik e' ttsé ie'pa tō ñies isuérakitō tō dayë kī ulune tajë, etā ie'pa suane tajë shütë. Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Ì wèmi sa' tō be' ta as sèrkè wöklörwā?

¹² Ie' tō iüté:

—Ye' wā ijcher buaë tō ye' kuekī sèrkè i' bitsineka tajë a' kī. E' kuekī ye' uyömi dayë a etā sèrkè wöklördawa.

¹³ Erë kanò wákpa tō kanò iklémi darèrèë as irirka. Erë kē ie'pa diché dè'ka, dayë kī ulune tajë e' kuekī.

¹⁴ Etā ie'pa tō Jehová a ikié i' es: “A Jehová, kē sa' maktsa duökwa wëm i' kuekī. I' uk be' tso' sa' ta, e' wekebö wēs be' kī ikiane es. E' kuekī wëm i' kē kī ì nuì ta', e' ta sa' tō ie' uyekemi dayë a e' nuì kē marka sa' kī.”

¹⁵ E' ukuökī ta ie'pa tō Jonás uyémi dayë a, etā sèrkè wöklönewa ta dayë miáne almië.

¹⁶ Mik kanò wákpa tò e' sué, eta ie'pa suane tajë Jehová yökì ta idalöierakitö tajë. E' ukuökì ta ie'pa tò iyiwak jché ña'wé mè Skëköl a idalöioie, ñies ie'pa tò ttè mé ie' a tò sa' tò be' dalöieraë.

¹⁷ Eta Jehová tò nima bërie shute patké etö Jonás mulukwä. Eta nima e' tò imuléwä ta eë nima shüa ie' sené dökä ká mañat ñië nañeë.

2

Jonás tté Jehová ta

¹ Eta Jonás tté Jehová dör ie' Këköl e' ta nima shüa,

² ta ichéitö ia i' es:

“A Jehová, ye' eriarke siarë,
e' shüa ye' tò be' a ikié tò ye' tsatkö,
eta be' tò ye' iuté.
Ye' tso'tke ká dià kaska' s'duulewä ké
a,
eë ye' be' a ikié tò ye' kimú,
eta ye' ttö ttsébö.

³ Be' ye' uyémi dayë a iskië dayë dikia,
ye' kitëulewä dayë wä.
Dayë urke tajë e' patkébö, e' tka ye'
kikke.

⁴ Ye' ittse tò ye' kë ku'ia be' wörki.
Ye' ibikeitsé tò ye' kë dë'iane be' wé
buaë e' a.

⁵ Dayë tajë, e' shüa ye' anemi.
Ye' kikke, ye' pamik, ye' dikia, e' dör
dayë ëme.

Dayë a itö'könu tso', e' malitséka ye'
wökir mik tajë dayë shüa.

⁶ Ye' anemi dayë a dö iskië,
dö wé kabata bitukeka eë.
Ye' ittse tò ye' wötënewä da'a ká dià
kaska'.

Erë, a Jehová, be' dör ye' Këköl,
be' dör ye' yëttsane s'duöwä ulà a
dekane ttsë'ka.

⁷ A Jehová, mik ye' ittse tò ye'
duökewatke,
eta ye' be' a ikié tò ye' tsatkö,
eta i kiéyö, e' ttsébö be' wé buaë e' a.

⁸ Wépa tò iyi diököl dalöieke be' skéie,
e'pa kë tò be' dalöieku'ia.

⁹ Erë ye' tò wëstela cheraë be' a
kekraë,
iyiwak jcheraë ña'wëraëyö be' a be'
dalöioie.

Ye' ttè mé be' a, e' wawëraëyö.
¡A Jehová, be' ë a sa' tsatkërmi!”

¹⁰ E' ukuökì ta Jehová tò nima patké
Jonás tuöksä ká sí kì, ta ituëttsaitö.

3

Jonás tò Jehová ttö iuté

¹ Eta Jehová tò iska chéne Jonás a:

² “Be' yú ká kibi kië Nínive eë ta i
chekeyö be' a, e' chö ká e' wakpa a.”

³ Eta ie' tò Jehová ttö iuté. Ie' mía
Nínive. E' dör ká bërie. Shkotkö ká e'
shüa, e' dör ká mañat wa'ñe.

⁴ Jonás shkë ká e' shüa ká et wa'ñe ta
ie' tò icherami ká e' wakpa a aneule:
“Ká i' kì ká de dabom tkëyök (40), eta
a' erdawa.”

⁵ Eta Nínive wakpa kos erblé Skëköl
mik. E' kuëki ie'pa kos, ësepala ena
dalöiërta', e'pa kos tò iché: “S'kawöta
batsök, ñies s'kawöta datsi' ajaë ese
iök iwà kkachoie tò se' er mane'wé.”
Eta es ie'pa tò iwé.

⁶ Mik ttè e' ttsé Nínive blú tò, eta ie' e'
kéka ikulé kì, ta idatsi' bua'buaë iëtkër
iwa, e' yëttsä skéie datsi' ajaë iëkaitö ta
ie' e' tkëser iski muluchka kì.

⁷⁻⁹ Eta ie' tò ttè patké ká e' ulitane
wakpa a. Ttè e' tò iché i' es: “A' ulitane
kë kàne chkök di'yök yës. Ñies kë a'
kàne a' baka ena a' obeja tiök. A'
ulitane kawöta datsi' ajaë iökka. A'
kköchö Skëköl a' a' diché kos wa as a'
e' wamblö suluë ese kos nuí olo'yöitö
a' kì. Ñies a' e' wamblö suluë, ese kos
olo'yö. Isalema ie' er mane'umine,
eta ie' er buarmine se' kì, eta ie' kë
tò se' ewepawa. Ttè i' dör ye' dör a'
blú e' ttè ena a' wökirpa ttè, e' kuëki a'
ulitane kawöta idalöiök.”

¹⁰ Eta ie'pa tò ttè e' iuté buaë. Ie'pa
e' wamblö suluë ese kos olo'yërakitö.
Mik e' sué Skëköl tò, eta ie' ibikeitséne
kë yö ie'pa we'ikepa wes ye' ibikeits
es.

4

Jonás uluneka Skëköl kì

¹ Erë e' kë dör bua' Jonás a ta ie'
uluneka tajë.

² Ie' iché Jehová a:

—A Jehová, be' isué. Mik ye' tkëria ye' kaska', etä ye' iyë' tö be' er buaë chöraë Nínive wakpa a. Ye' wä ijcher tö be' dör es, e' kuëki ye' bakshkar Tarsis. Ye' wä ijcher tö be' kë ulurta'ka bet. Be' er tottoë. Be' sa' suë er siarë wa. Mik sa' tö ì sulu wamblé ta sa' er mane'wé, e' ta bet e' nuí olo'yé be' tö sa' ki, kë sa' we'iké wës be' sa' pauñé es.

³ A Jehová, e' kuëki ye' be' a ichè ye' ttöwä, e' dör bua'ie ye' a.

⁴ Erë Jehová tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' ibikeitsè tö be' wä kawö ta' ulunukka sè es?

⁵ Etä Jonás e' yéttsa Nínive mía diwö tskirke e' kke ta eë úla yuékaitö e' blóie diba yöki. Eë ie' e' tkésër ì tkömi Nínive wakpa ta e' wä panuk.

⁶ Etä Skëköl Jehová tö kalkua tskéka elka tala'wékaitö Jonás tsaka as iki ttsë'r buaë. E' tö ie' ttsë'wé buaë.

⁷ Erë bule es bla'mi ká ñine etä Skëköl tö í patké kalkua katökwa ta isinewa duowa.

⁸ Mik diwö deka, etä ie' tö siwa' darërëë ba'baë e' patké diwö tskirke e' kke Jonás ki. Diba ane darërëë Jonás wökir ki, ta ie' tö ittse tö ie' siwa'arkewa. Ibikeitséitö “¡Ye' mú duöwä!” Ie' iché, “Ye' duowa, e' dör bua'ie ye' a.”

⁹ Erë Skëköl tö iché ie' a:

—¿Ima be' ibikeitsè tö be' wä kawö ta' ulunukka kalkua sinewa e' kuëki?

Ie' iiüté:

—Tö, ye' wä kawö ta'. ¡Ye' ulune taië mik ye' duowa etä e' olone!

¹⁰ Etä Jehová tö iché ie' a:

—Kal kuá kë tkëne be' wä, kë talane kë kaneone be' wä. E' tskine talane ká et nañewe ë, bule es nañewe ta iduowa, e' dalëne be' éna.

¹¹ Etä ¿wës ye' kë éna Nínive wakpa dalënu? Ie'pa dör taië, ie'pa ala'rla tso' taië döka 120.000 kë wä ijcher ì dör buaë, ì dör suluë. Ñies ie'pa iyiwak tso' taië.

Jesús Tté Buaë Kit Mateo tö Mateo

Wëm bak eköl kiè Mateo e' tö yëkkuö i' kit. Nies ie' kiè Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tö ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 saú), erë e' yöki ie' bak kanablök inuköl patueke Roma wökirpa a ese shtök. Erë mik Jesús tö ie' ki' ittökataie, etä ie' mineaie Jesús ta.

Ì o' Jesús tö su' Mateo tö iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkkuö i' ki. Nies ì su' ie' tö ena ì ttsë'itö Jesús tö s'wöbla'weke e' a, ese kit ie' tö.

Ká iaiaë Skëköl tö iyè' tö wëm döraë eköl Israel aleripa tsatkök e' paneke ie'pa tö. S'tsatkökwak e' kiè Mesías hebreoie ena griegoie ikiè Cristo. Se'ie kiè e' mane'wësö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Mateo tö yëkkuö i' kit bua'ie Israel aleripa a ikkachoie tö s'tsatkökwak ñe' dör Jesús.

Jesucristo yëpa bak (Lucas 3.23-38)

¹ Jesucristo dör se' blú bak kiè David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yëpa bak kos e'pa wëpa kiè dör i' es:

² Abraham alà dör Isaac, e' alà dör Jacob, e' ala'r dör Judá ena iëlpa.

³ Judá ala'r dör Fares ena Zérah, e'pa mì dör Tamar. Fares alà dör Hesrón, e' alà dör Aram.

⁴ E' alà dör Aminadab, e' alà dör Nahasón, e' alà dör Salmón.

⁵ E' alà dör Booz, e' mì dör Rahab. Booz alà dör Obed, e' mì dör Rut. Obed alà dör Jesé,

⁶ E' alà dör se' blú bak David e'. Se' blú bak David, e' alà dör Salomón, e' mì bak Urías ta kewe.

⁷ Salomón alà dör Roboam, e' alà dör Abías, e' alà dör Asá.

⁸ E' alà dör Josafat, e' alà dör Joram, e' alà dör Ozías.

⁹ E' alà dör Jotam, e' alà dör Acaz, e' alà dör Ezequías.

¹⁰ E' alà dör Manasés, e' alà dör Amón, e' alà dör Josías.

¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena iëlpa. E' kèwö ska' ta Israel aleripa klö'wélur Babilonia wakpa tö ta itsémirakitö Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuöki ta Jeconías alà kiè Salatiel e' kune. Ie' alà dör Zorobabel,

¹³ E' alà dör Abihud, e' alà dör Eliakim, E' alà dör Azor.

¹⁴ E' alà dör Sadoc, e' alà dör Aquim, e' alà dör Eliud.

¹⁵ E' alà dör Eleazar, e' alà dör Matán, e' alà dör Jacob.

¹⁶ E' alà dör José, e' dör María wëm. María dör Jesús mì. Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

¹⁷ Es Abraham kèwö ska' doka David kune', etä Jesús ditséwö alöne doka dabom eyök kí tkëtökicha (14). Nies David kèwö ska' doka Israel aleripa minetser Babilonia, etä Jesús ditséwö alöne doka dabom eyök kí tkëtökicha (14). Nies Israel aleripa minetser doka wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' de, etä Jesús ditséwö alöne doka dabom eyök kí tkëtökicha (14).

Jesucristo kärke e' biyö yëne (Lucas 2.1-7)

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakë: Ie' mì kiè María. E' bakiä busi kam ser wëm ta, erë ittè me'bak senukwa wëm kiè José e' ta. Kam ie'pa serwa ñita, kam ie'pa ñi kowa, etä María bukluneka Wiköl Batse'r diché wa.

¹⁹ José dör wëm buaë yësyësë, e' kuëki ie' kë éna María jaëwakká sultane wörki. E' kuëki ie' tö ibikeitsé: "Súyö imèat bërë."

²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök ta ikapowa ta ikabsué tö Skëköl biyöchökwak de eköl e' tö ie' a iché: "A José, David aleri, María bukluneka e' dör Wiköl Batse'r diché wa. E' kuëki kë be' suanuk senukwa ie' ta.

²¹ Ie' alà kardaë eköl wák wëm. Ikiè múkabö Jesús† Ie' tö iwakpa tsatkeraë sene sulu nuí yöki, e' kuëki ikiè múka es." Es Skëköl biyöchökwak tté José ta.

* **1:16 wé pairine'bitu idi' wa s'blúie:** E' dör Mesías si'kuaie. † **1:21 Jesús:** S'kiè e' wà kiane chë S'tsatkökwak.

22 E' kōs tka es aš i' yē'atbak Skēkōl tō ittekōl wa e' wà tkō, e' tō ichè:

23 “Busi ekōl kē wā wēm kaule e' buk-lurdaka, e' alà kurdaē wák wēm, ikirdaē Emanuel.”‡

(s'kiè e' wà kiane chè: “Skēkōl tso' se' ta”).

24 Mik José tì'nekane, eta' ie' tō iwē wēs Skēkōl biyōchōkwak tō ie' a' ichè es. Ie' ulabatséwā María ta.

25 Erè alà kam kur, e' yōkì ie'pa kē ñi kànewā. Mik alà kune, eta' José tō ikiè méka Jesús.

2

Wēpa yöule íyi tōtkōk bēkwō wa es-epa de Jesús sauk

1 Jesús kune' ká kiè Belén ate Judea ee. E' kēwō ska' ta wēm ekōl kiè Herodes e' dōr ká e' blú. Eta' wēpa welepa datse ká kamiè ate diwō tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dōr íyi tōtkōk bēkwō wa esepa.

2 Ie'pa tō ichaké:

—¿Wé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tō ibēkwō su' sa' kaska', e' kuēkì sa' de íerō idalōiök.

3 Mik Herodes tō ttè e' ttsé, eta' e' tō ie' ena Jerusalén wakpa kōs tsiriwékarak taiè.

4 E' kuēkì ie' tō sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa kiéttsa seraā ta ichaké ie'pa a:

—¿Ima a' ichè? Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, ¿wé e' kurmi?

5 Ie'pa tō iutérak:

—Ie' kurdaē Belén ate Judea ee. Skēkōl ttekōl tō ikitat i' es:

6 Skēkōl tō ichè:

Belén ate Judea, e' wakpa a' ye' ichè tō a' shūā blu' kardaka ekōl, e' tō ye' icha dōr Israel aleripa e'pa wēttseraē.

E' kuēkì a' ká dōr ká bua'ie wēs Judea ká bua'ie malepa tso' es.*

7 Mik Herodes tō ttè e' ttsé, eta' ie' tō wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa ñe'pa kiè akir ijchenowā tō mik ie'pa tō bēkwō e' su'mi, kōs e' kì ká de.

8 Ie' tō ie'pa a' ichè:

—A' yú Belén. Alala e' yulō bua'ie. Mik a' tō ikué, eta' ibiyō chō ye' a' aš ñies ye' mi' idalōiök.

9-10 Mik blu' tō ttè e' ché one, eta' ie'pa míyal. Eta' bēkwō su' ie'pa tō ikaska', e' suéne ie'pa tō ñala wa. E' tō ie'pa ttsé'wéne buaē shute. Wé bēkwō mirwā e' wa ie'pa mi'ke dō wé bēkwō e' wōklō'wéwā ee. Bēkwō e' wōklō'wéwā wé alala e' tso' e' u tsakā.

11 E' ukuōkì ta' ie'pa dewā u a' ta' ie'pa tō alà ena imi María kué. Ie'pa e' tuléwā kuchē kì ta' idalōiérakitō. Kalkuōla dérak iwā e' kkōyétttsarakitō ta' orochka ena i' masmas ña'wé ena mirra, ese mérakitō alà a.

12 E' ukuōkì ta' ie'pa a' iyēne kabsuè a' tō ie'pa kē minukne Herodes ska'. E' kuēkì ie'pa míyalne iká kì ñala kua'kì wa.

José ena María tkashkar míyal Egipto

13 Wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa e'pa ponemine, e' ukuōkì ta' José kabsuè tō Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō ie' a' ichè: “Be' e' kōka, María ena ilà klō'ú ta' be' tkōshkar Egipto. Blu' Herodes tō alala se' yuleraē ttèwā, e' kuēkì be' e' tsúat senuk ee dō mik ye' tō be' a' ichè eta'.”

14 Eta' ie' tì'neka e' kēka ta' alà ena María klō'wēitō ta' e' nañewe imíyal Egipto.

15 Ee' ie'pa sené dō mik Herodes blēnewā ekkē. E' tka es aš itkō wēs Skēkōl tō iyè' ittekōl wa es. Ie' tō iyè': “Ye' alà tso' Egipto, e' kiéne ye' tō.”†

Herodes tō kawō mé ala'rla ttökulur

16 Mik Herodes wā ijchenewā tō wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa, e'pa kē wā ie' ttō dalōiēne', eta' e' tō ie' uluwéka taiè. Belén ena ká tso' ipamik e' a' ala'rla wēpa kurke kōs, e'pa ttökulur patké ie' tō seraā kam kì duas dō bōk e' yōkì. Wēpa tō íyi tōtkeke bēkwō wa e'pa tō bēkwō su' kōs e' kì ká de, e' yè' ie'pa tō Herodes a. E' wa ie' tō ikéwō yè'ttsā tō duas dōketke bōk e'

ki. E' kueki ie' tō ala'rla wēpa kurke e' kēwō ulatōk, esepa koş ttōkukur patké.

¹⁷ Es ì yē' Skēkōl ttekōl kiē Jeremías e' tō, e' wà tka. Ie' tō iyē':

¹⁸ “Ká kiē Ramá ee ittšēne tō taiē ie'pa iūke āneule kkōchōke siarē. Eē alakōlpa dōr Raquel aleripa e'pa iūke ila'rla iēitsōk. Ila'rla koş ttélur, e' kueki ie'pa kē er pablērtā'.”

María ena ilà ena José e' yéttsa Egipto biteyalne Israel

¹⁹ Blu' Herodes blēnewa, e' ukuōki tā José tso' Egipto, e' kabsuē tō Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō ie' a' iché:

²⁰ “Wēpa éna alà ttakwa, e'pa blērulunetke. E' kueki be' e' kōka tā María ena ilà klō'ú tā a' yúshkane Israel.”

²¹ Eta José e' kēka tā María ena ilà klō'wēitō tā ie'pa biteyalne Israel.

²² Erē mik ie' wā ijchēnewa tō Herodes alà kiē Arquelao e' tso'ne Judea blúie iyē skēie, eta ie' suane senuk ee. Eta ie' kabsuē tō Skēkōl tō ie' a' iché: “A' yúshkane Galilea.” E' kueki ie'pa míyalne Galilea.

²³ Mik ie'pa de Galilea, eta ie'pa míyal senuk ká kiē Nazaret ee. E' tka es as ì yē' Skēkōl ttekōlpa tō e' wà tkō wé ichéitō: “Ie' kirdaē Nazaret wak.”

3

Juan S'wōskuōkwak tō s'patté (Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ E' kēwō ska' tā Juan S'wōskuōkwak de Skēkōl ttē pakōk ká sir poē wé kē yi serku' ate Judea ee.

² Juan tō ie'pa a' icheke: “Ì blúie Skēkōl tso' e' kēwō dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a'.”

³ Skēkōl tō Juan yē' ittekōl Isaías wa i' es:

“Ká sir poē wé kē yi serku' taiē, ee yile ttōraē āneule, e' tō icheraē: 'A' er mane'ú Skēkōl datse e' yōki, e' dōr wes ñala yuēsō yēsyesē ie' yōki es.’ ”*

Es Isaías tō iyē'at.

* 3:3 Isaías 40.3

⁴ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo e' dōr iyiwak kkuōlit. Ie' chké dōr ditski ena bulali.

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa de taiē ie' ttoke e' ttsök. Ñies ká tso' di' Jordán kkōmik, e' wakpa de.

⁶ Ì sulu koş wambleke ie'pa tō e' chekekarakitō tā Juan tō iwōskueke Jordán a.

⁷ Erē mik Juan tō isuē tō farise-owakpa ena saduceowakpa de taiē as ie' tō ie'pa wōskuōlor eta ie' tō ie'pa a' iché: “¡A' dōr s'kitō'ukwakpa suluē wes tkabē es! ¿Yi tō a' a' iché tō a' tkōmishkar Skēkōl tō a' we'ikeraē siarē e' ulà a'?”

⁸ A' senú yēsyesē, e' wa iwēr wami tō moki a' er mane'wétke Skēkōl a.

⁹ Kē a' tō ibikeitsök tō a' dōr Abraham aleripa, e' ē kueki Skēkōl kē tō a' we'ikepa. Ye' tō a' a' iché tō Skēkōl ki ikiane, e' tā ie' tō ák ikkē yuēmi Abraham aleripaie.

¹⁰ Ie' dōr wes kal bikōkwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kē wōrtā' ese koş bikōkōk ña'wēwa bö' a.

¹¹ Moki ye' tō a' wōskueke di' a' iwà kkachoiē tō a' er mane'wétke Skēkōl a. Erē ye' itōki idatse ekōl, e' tō a' ierawa Wikōl Batse'r a' ena bö' a. Ie' dōr kēkēpa taiē ye' tsata, e' kueki ie' klōkkuō ē tsēmi e' kē dōr ye' siarla e' a.

¹² Ie' tō s'wōpperaē wes iyiwō wōppēsō es. Ibua'buā bleraeitō idichakuō a, erē isulusi uyerawaitō bö' kē wōittā'wā e' a.”

Jesús wōsune (Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Jesús e' yéttsa Galilea demi Jordán di'kka wé Juan tso' ee as e' tō iwōskuō.

¹⁴ Kewe tā Juan kē éna ie' wōskuak, ie' tō iché ia:

—Warma be' kawōtā ye' wōskuōk. ¿Wes be' do ye' ska' as ye' be' wōskuō?

¹⁵ Ie' tō iūtē:

—Ì dōr yēsyesē Skēkōl wōa, ese koş kawōtā wē se' tō es, e' kueki imuatsō es i'ñe tā.

Eta Juan tō ie' ttō iūtē.

16 Jesús wösune e' e' duékane di' a' e' wöshā tā kā jai kköbunane tā ie' isué tö Skököl Wiköl bite ie' ki nuböl sù.

17 Eta ttö ttsene datse kā jai a' e' tö iché: “Se dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shütë ye' wa.”

4

Bë tö Jesús erkiöwé

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

1 E' ukuöki tā Skököl Wiköl tö Jesús tsémi kā sir poë wé kë yi serku' eë as bë tö ie' erkiöü i sulu wamblök.

2 Eë ie' sené dökā kā dabom tkëyök (40), kë chkane yës. Ekkë tā ie' dué bli wa.

3 Bë debitu ie' ska' tā ichéitö ia:
—Be' dör Skököl Alà, e'ma ichö ák sekkëpa a' tö a' yönú chkeie.

4 Jesús tö iüté:
—Au. Skököl yëkkuö tö iché: ‘Kë se' senuk chke' ë mik. E' skéie i kôs cheke Skököl tö e' mik se' serke.’*

5 E' ukuöki tā bë wā ie' mítser Jerusalén dör kā batse'r eë tā itsémikaitö Skököl wé kakkëe e' bata ki

6 tā ichéitö ia:
—Be' dör Skököl Alà, e'ma be' e' batröömi döttsa iski. Skököl yëkkuö tö iché:
‘Skököl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk.
Ie'pa tö be' klö'wërakā iulà a' as be' klö kë tërwa ák ki yës.†

E' kueki be' e' batröömi döttsa iski.

7 Eta Jesús tö iüté:
—Au. Nies Skököl yëkkuö tö iché: ‘A' kë kawö tā' Skököl dör a' Kököl e' wötsiriük.‡

8 E' ukuöki tā bë tö ie' tsémi kabata kakkëe a, tā eë kā kôs wës kā tköke ekkë, nies iyi bua' buaë tso' iki, ese kkachéitö ie' a' seraa bet.

9 Ie' tö iché ia:
—Be' e' tkëwā kuchëwö ki ye' wörki ye' dalöiök Skököl, e' tā i kôs sué be' tö e' meraëyö be' a.

10 Erë Jesús tö ie' iüté:
—A Satanás, Skököl yëkkuö tö iché: ‘Skököl dör a' Kököl, e' ë dalöiö a' tö

Skököl, ie' ë a' a' senú.§ E' kueki be' yúshka.

11 Eta bë tö Jesús méat wák mía bánet. Tā Skököl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

Kanè mène Jesús a' e' tsá wéitö Galilea

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

12 Mik Jesús wā ijchenewā tö Juan S'wöskuökwak wötëwarakitö s'wöto wé a, eta ie' dene Nazaret atë Galilea eë.

13 Erë kë ie' atë senuk Nazaret. Ie' mía senuk Cafarnaúm, e' atë batsöri kië Galilea e' kkömik. Cafarnaúm atë zabolónwak ena neftalíwak e'pa ké a.

14 Itka es as i kit Skököl tteköl Isaías tö yëkkuö ki e' wā tkö es. Ie' tö iyë':

15 “Zabolónwak ena neftalíwak, e'pa serke di' kië Jordán e' wışhet batsöri kkömik.

Ie'pa serke Galilea wé nies pë' kë dör judiowak esepa serke eë.

16 Ie'pa serke wës se' serke stui a' es e' kë wā Skököl suule.
Ie'pa dör wës s'duulewā es.

Erë eköl doia, e' tö ie'pa er ñi'wëraë Skököl ttë wa wës kā olo tö kā ñiwe es.”*

Es Isaías tö iyë'at.
17 E' ukuöki tā Jesús tö s'pattémitke tā ichéitö: “I blúie Skököl tso' e' këwö dewatke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a.”

Jesús tö nima klö'ukwakpa dökā tkël e'pa kië ittökatapaie

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

18 Jesús shkörami batsöri kië Galilea e' kkömik, eë ie' tö wëpa sué böl ñi ëlpa. Eköl kië Simón, e' kië nies Pedro. Iëköl kië Andrés. Ie'pa kanè dör nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a' nima klö'woie.

19 Ie' tö ie'pa a' iché:
—A' shkö ye' tā. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a' ye' ttökataie.

20 E' bet tā ie'pa tö ikla' tuléat tā imiyal ie' tā.

21 E' wí'kie ie' tö wëpa skà sué böl ñi ëlpa kië Santiago ena Juan, e'pa dör

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:6 Salmo 91.11-12 ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16 § 4:10 Deuteronomio 6.13 * 4:16 Isaías 9.1-2

Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a iyè
ta kla' wöyüök, ie'pa kiémi ie' tó e' ta.

²² E' wöshà ta ie'pa tó ikanò ena iyè
méat ta imíyal ie' ta.

Jesús tó s'wöbla'wé taië
(Lucas 6.17-19)

²³ Jesús shké Galilea kos a
s'wöbla'uk judiowak ñi dapa'wo wé
kos a. Ì blúie Skéköl tso', e' tté buaë
pakekeitö, ñies s'duöke kos, ì dalërke
s'mik kos, ese bua'wekeitö.

²⁴ Ie' tté bunekà Siria kos a. E'
kueki pè' wa taië iyamipa duöke duè
dakliliè wa ese debitu ie' ska'. Welepa
a aknama tso', welepa siwa' arke
iröirö, welepa kraulewa, esepa kos
bua'wéneitö.

²⁵ Eta pè' datse Galilea, Decápolis,
Jerusalén, Judea ena ká ate Jordán
wishet, e'pa mi'ke taië ie' ta.

5

Jesús tó ittökatapa wöbla'wé kabata a

¹ Mik Jesús tó isué tó pè' dapane
taië, eta ie' mia kabata tukir ki ta ee
ie' e' tkéser ta ittökatapa de ie' ska'.

² Ie' tó ie'pa wöbla'wémitke ttè i' wa:

Ì wër buaë Skéköl wa
(Lucas 6.20-23)

³ “Wépa morke Skéköl è mik,
esepa tso' ì blúie ie' tso' e' a, e' kueki
ayécha buaë esepa.

⁴ “Wépa eriarke siarè,
esepa er pablërdaë, e' kueki ayécha
buaë esepa.

⁵ “Wépa e' wöökewa diöshet,
esepa a ká i' merdaë, e' kueki ayécha
buaë esepa.

⁶ “Wépa tó sene yësyësë ese kos
jëitseke chkè ena di'yè tsata,
esepa ulà a iwà döraë, e' kueki ayécha
buaë esepa.

⁷ “Wépa tó s'malepa sueke er siarè
wa,
esepa sueraë Skéköl tó er siarè wa, e'
kueki ayécha buaë esepa.

⁸ “Wépa er maneneë,
esepa tó Skéköl sueraë, e' kueki
ayécha buaë esepa.

⁹ “Wépa tó s'er bua'wekene ñi ki,

esepa kieraë Skéköl tó ila'r, e' kueki
ayécha buaë esepa.

¹⁰ “Wépa weirke iserke yësyësë e'
kueki,

esepa tso' ì blúie Skéköl tso' e' a, e'
kueki ayécha buaë esepa.

¹¹ “Ayécha buaë mik pè' tó a' cheke
suluë, a' we'ikeke, a' kkateke kachè
wa ye' dalèrmik.

¹² Ká jai a ì buaë merdaë a' a' iskéie,
e' kueki mik ese tköke a' ta, eta a'
ttsè'nú buaë kaneë. Es ñies Skéköl
ttekölpa bak a' yöki kewe e'pa weine.

A' dör wes dayë katanoie es
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³ “A' dör wes dayë es ká i' wakpa
a. Erè dayë kë kke ta'ia, e' ta
kë ibuarpaiane. Kë iia' iie bua' ta
ikeukemi ñala ki ta pè' dakölor iki.

A' dör wes bö'wö es

¹⁴ “A' dör wes bö'wö es ká i' wakpa
a. U tso' taië kabata ki, e' kë blënukwà,
e' wëne kamië.

¹⁵ Kë yi tó bö'wö tskepaka ta
iblëwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia.
E' skéie itkekekaitö kákke sulitane
tso' u a' esepa wö a' ká ñi'woie.

¹⁶ Es ñies a' senú buaë yësyësë suli-
tane wörki as e' saü ie'pa tó ta a' Yé tso'
ká jai a' e' kikarka.

Ttè dalöiëno kit Moisés tó e' ché
Jesús tó

¹⁷ “Kë a' tó ibikeitsök tó ye' dè'bitu
ì kit Moisés ena Skéköl ttekölpa tó
yëkkuö ki, e' wöshtökwà. E' skéie ye'
dè'bitu as iwà tkö wes itso' kitule es.

¹⁸ Mokí ye' tó a' a' ichè tó ttè e' kë
watèrpattsà etkla wè'ia kam ká jai ena
ká i' erwa e' yöki; ttè e' kos wà tköraë.

¹⁹ E' kueki yi tó ttè e' wele
dalösewekewa, erè ttè tsir idir, ena
o'ka wöbla'wekeitö idalöseukwa, ese
döraë s'ësela imalepa blúie Skéköl tso'
esepa dikia. Erè yi tó ttè e' dalöieke
ena o'ka wöbla'wekeitö idalöiök, ese
döraë këkè taië imalepa blúie Skéköl
tso' esepa tsata.

²⁰ E' kueki ye' tó a' a' ichè tó a' kë ser
yësyësë tköka s'wöbla'uk ttè dalöiëno
wa wakpa ena fariseowakpa tsata, e'
ta a' kë döpa ì blúie Skéköl tso' e' a.

S'ulurke ñi kị ese ché Jesús tó
(Lucas 12.57-59)

21 “A' wà ittseüle tó iyënebak ká iaiäe a' yépa a: ‘Kè a' kawö ta' s'ttökwa,’ ñies ‘Yi tó s'ttëwa, ese wák kichatërdaë.’

22 Erë ye' tó a' a' ichè tó yi uluneka iyami kị, ese kichatërdaë. E' kịie ta' yi tó iyami ché suluë, ese kichatërdaë. Ñies yi tó iyami kichatëttsa, ese kị inuí tso' tajë tó ipatkerami bö' ké a.

23 “E' kueki a' wà ilè mí mè ka' tso' íyi moka Skëköl a' e' kị ta' ee a' éna ianewa tó a' yami wele wà ilè tté tso' a' kị,

24 e' ta' i' mí a' wà mè e' múat ee, kè imar. A' yú a' yami er' bua'ukne a' kị. E' ukuökị ta' a' yúne i' meke a' tó e' mú.

25 “Yile wà a' mí kkatè s'shulo wé a, e' ta' mik a' dami ñala kị ie' ta, eta ishulö ie' ta as ie' kè tó a' müttsa s'shulökwak ulà a. A' kè tó iwè es, e' ta s'shulökwak tó a' merattsa s'shkëkipa ulà a ta' esepa tó a' wöterawa s'wöto wé a.

26 Mokị ye' tó a' a' ichè tó a' kè döpattsa dö mik a' tó inuí patuëttsa s'eraa eta.

S'senewabak dalösewëwa ese ché Jesús tó

27 “A' wà ittseüle tó iyënebak: ‘Kè a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa.’

28 Erë ye' tó a' a' ichè tó yi tó o'ka alaköl sué ta' ikkechéitö, e' ta' e' wa isenewabak dalösewëwaitö ier a.

29 “E' kueki a' wöbla bua'kka tó a' keke i' sulu wamblök, e' ta' iyöttsa köumi bánet. A' yese alè kéu a' tó, e' dör bua'ie a' uyëwa bö' ké a' wa'ñe e' tsata.

30 A' ulà bua'kka tó a' keke i' sulu wamblök, e' ta' itöö uyömi bánet. A' yese alè kéu a' tó, e' dör bua'ie a' uyëwa bö' ké a' wa'ñe e' tsata.

Se' ñi öwa ese ché Jesús tó
(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

31 “Ñies iyënebak: ‘Wëm tó itayë éwa, ese wák kawöta ñi owa yëkkuö muk ia.’

* 5:32 itayë wömëttsami...e' dalöseukwa: Ttè i' wà armi se' éna ñies i' es: “e' ta' ie' tso' itayë sauk wës alaköl trërta' es. † 5:41 E' kéwö skà ta' Roma ñippökwa'pa wà kawö ta' judiowak kök idali tsukmi dö kilómetro etk.

32 Erë ye' tó a' a' ichè tó wëm tó itayë éwa, kè dör itayë trër kueki, e' ta' e' wa ese tó itayë wömëttsami isenewabak dalöseukwa* Ñies wëm wele senéwa tayë ese ta, e' wa e' tó tayë senewabak dalösewëwa.

S'ttè mè ñi a' Skëköl wörki ese ché Jesús tó

33 “Ñies a' wà ittseüle tó iyënebak ká iaiäe a' yépa a: ‘A' ttè mé Skëköl wörki, eta e' wà uk a' kawöta' mokië.’

34 Erë ye' tó a' a' ichè tó kè a' kawö ta' ttè muk ñi a' Skëköl wörki ö ilè skà wa. Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a' ká ja' wa, e' dör wé Skëköl tkër s'blúie e' kueki.

35 Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a' ká i' wa, e' dör Skëköl klö tkokaie e' kueki. Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a' Jerusalén wa, e' dör Skëköl dör s'blú, e' ké, e' kueki.

36 Ñies a' wakpa kè a' a' tsà ë manenuk saruru ö dalolo, e' kueki a' kè kawö ta' ttè muk ñi a' i' es: “Í chéyö e' kè yëne, e' ta' ye' wökir tóö.”

37 E' kueki mik a' ttè meke ñi a, ta' a' tó icheke, “tö”, eta e' dör tö; mik a' tó icheke, “au”, eta e' dör au. A' tó i' skà chéne bánet, e' ta' e' dör suluë.

Se' e' tsatkö s'sulusipa yöki ese ché Jesús tó
(Lucas 6.29-30)

38 “A' wà ittseüle tó iyënebak: ‘Yi tó o'ka wöbla tskéwa, ese wák kawöta wöbla ské tskéwa. Yi tó o'ka kà péwa, ese wák kawöta kà ské péwa.’

39 Erë ye' tó a' a' ichè tó kè a' e' tsatkök pé' sulusipa yöki. E' skéie yi tó a' ppé a' aswö bua'kka kị, e' ta' a' aswö etta mú ia ppè.

40 Yi tó a' kkaté s'shulökwakpa wörki a' paio kiane ikị e' kueki, e' ta' a' paio mú ia, ñies a' paio kikké mú ia.

41 Yi tó a' ké idali tsukmi kësik wa dö kilómetro et†, e' ta' ikị tsúmi dö kilómetro böt.

42 Yi tó a' a' ilè kak kié, e' ta' imú ia. Ñies yi tó a' a' íyi kié peitule, e' ta' ipeitö ia.

*S'bolökpa ché Jesús tö
(Lucas 6.27-28,32-36)*

⁴³ “Ñies a' wā ittseule tö iyënebak: ‘S'yamipa dalëritso erë s'bolökpa saü sulu.’

⁴⁴ Erë ye' tö a' a' ichè: A' bolökpa dalëritso. Wépa tö a' we'ikeke, esepa ki ikiö S'yé a' tö ikimú.

⁴⁵ A' tö iweke es, e' ta e' wa a' tso' ikkachök tö moki a' dör a' Yé tso' ká jaì a' e' ala'r. Ie' tö diba patkeke s'ser buaë ena s'ser sulu esepa ki. Ñies ie' tö kalì patkeke s'ser yësyësë ena s'ser sulu esepa ki.

⁴⁶ Wépa tö a' dalëritseke esepa ë ské dalëritseke a' tö, e' ta ¿wes Skëköl tö ì buaë mèmi a' a' iskéie? Ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a' e'pa tö iweke es.

⁴⁷ A' tö a' yamipa ë shke'weke, e' ta ¿ì buaë weke a' tö s'sulusipa tsata? Ñies pè' kë tö Skëköl dalöie esepa tö iweke es.

⁴⁸ A' senú buaë yësyësë wes Skëköl dör S'yé tso' ká jaì a' e' ser buaë yësyësë es.

6

Jesús tö s'wöbla'wé tö wes se' ké s'siarëpa kimuk

¹ “¡A' e' kkö'nú! Mik a' tö ì buaë weke s'kimoie, etā kë iwar sulitane wörki as ie'pa tö a' kkeöka. A' tö iwé es, e' ta Skëköl dör S'yé tso' ká jaì a, e' kë tö ì mepa a' a' iskéie.

² “E' kueki mik a' tö s'siarëpa kimeke, etā kë e' tté pparka sulitane kukua wes e' ökwakpa es. Ie'pa tö iweke ie'pa ñi dapa'wo wé a' ena ñala wa as sulitane tö ie'pa kkeöka. Moki ye' tö a' a' ichè tö pè' tö ie'pa kkeekëka e' ë dör ie'pa icha ské.

³ Erë mik a' tö s'siarëpa kimeke, etā a' tö iü bërë, kë ichar yi a.

⁴ Es Skëköl tö ì kos tso' blëule ese sueke, e' tö ì buaë meraë a' a' iskéie.

*Jesús tö s'wöbla'wé tö wes se' ké ttök S'yé ta
(Lucas 11.2-4)*

⁵ “Mik a' ttöke S'yé ta, etā kë a' ttök sulitane wörki wes e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wöbatsö e' duökser ttök S'yé ta ie'pa ñi dapa'wo wé a' ena wé pè' dā parke taië ká áie ese ska' as ikkearka. Moki yö ichè a' a' tö ie'pa icha ské detke iulā a' seraā.

⁶ Erë mik a' ttöke S'yé ta, etā a' yúwa a' úshu a, ukkö wötowa ee a' ttö Skëköl dör a' Yé e' ta bërë. A' tö iweke es, e' ta Skëköl tö ì kos tso' blëule ese sueke, e' tö ì buaë meraë a' a' iskéie.

⁷ “Ñies mik a' ttöke S'yé ta, etā kë a' ttök wes pè' kë tö ie' dalöie e'pa ttöke ie'pa këkölpa ta es. Ie'pa ttöke tté etké wa taië batsië kë wā ta'. Ie'pa tö ibikeitseke tö ikëkölpa tö ie'pa ttö ttsëmi ie'pa tté taië e' kueki.

⁸ Kë a' tö iuk wes ie'pa es. Ì kiane a' ki e' jcher Skëköl wā kam a' tö ie' a' ikiö e' yöki.

⁹ A' ttö ie' ta i' es:

‘A Sa' Yé tso' ká jaì a,
as be' dalöiö sa' tö ì ulitane tsata.

¹⁰ As be' dö sa' blúie da'áie.

Ì kiane be' ki as e' or ká i' ki
wes iorke ká jaì a es.

¹¹ Chkè kiane sa' ki i' ñe sènoie e' mú sa' a.

¹² Sa' nuì olo'yö sa' ki
wes sa' tö s'malepa ki inuì olo'yeke es.

¹³ Kë sa' marttsa tö ì sulu tö sa' erkiöù,
e' skéie sa' tsatkö yi dör sulu ichök* e'
yöki.’

¹⁴ “S'malepa nuì olo'yeke a' tö ie'pa ki, e' ta ñies S'yé tso' ká jaì a, e' tö a' nuì olo'yeraë a' ki.

¹⁵ Erë a' kë tö s'malepa ki inuì olo'yè, e' ta S'yé kë tö a' nuì olo'yepa a' ki.

Jesús s'wöbla'wé tö wes se' ké batsök

¹⁶ “Mik a' batsöke Skëköl a, etā kë a' e' ök siarë wes e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke siarëla as s'malepa tö isaü ta ikkeökarakitö ibatsökerak e' kueki. Moki ye' tö a' a' ichè tö ie'pa icha ské detke ie'pa ulā a.

¹⁷ Erë mik a' batsöke, etā a' wöskuö, a' tsäiklö, e' tsäiklö,

* **6:13 Yi dör sulu ichök:** E' dör bë kiè Satanás e'.

18 as s'malepa kë të isaù tò a' tso' batsök. S'yě kë wërta' e' tò iyi ulitane tso' blëule e' sueke. A' batsö ie' è wöa ta ie' tò iské meraë a' a' buaë.

Íyi bua'buā blö ká jai a
(Lucas 12.33-34)

19-21 "Wé a' iyi bua'buā tso' blëule ee a' er me'rie. E' kuëki kë a' tò iyi bua'buā blök ká i' kī. Ká i' kī powak se' iyi sulu'wëkewa, ñies akblökwakpa tò iekibleke. E' skéie, a' iyi bua'buā e' blö ká jai a. Ee powak kë döpa iyi sulu'ukwā ñies akblökwakpa kë döpa iyi ekiblök.

S'wöbla buāē ena s'wöbla suluē
(Lucas 11.34-36)

22 "S'wöbla dör wes bö'wö es s'chkà kos a. E' kuëki s'wöbla dör buaë, e' ta se' chkà kos e' a' ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, i' kos dör buaë yësyësë ese kī se' er me'rie.

23 Erë s'wöbla kë dör bua', e' ta s'chkà kos e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, i' sulu kos ese kī se' er me'rie. Erë se' er buaë e' míane suluë stuiie, e' ta e' dör suluë ichökle.

¿Yi dör a' wökir?
(Lucas 16.13)

24 "Wé klöulewā kanè mésoie, ese kawöta iwökir è ttö dalöiök. Ie' wökirpa chöpa bö, e'ma ie' kawöta eköl è dalöiök ena iëköl watöksa. Es a' kë a' er menukwā Skëköl kī ena inuköl kī ñita.

Kë a' tkinuk i' kī
(Lucas 12.22-31)

25 "E' kuëki ye' tò a' a' ichè: I' kiane a' kī sènoie chkeie, di'ie, datsi'ie iie, ese kos kë kī a' tkinuk. S'tso' ttsë'ka e' kë dör chkök ème, ñies s'chkà kë dör datsi' è ioie.

26 Dù saù a' tò. Ie'pa kë tò i' kuatketā' i' wöshetā', ie'pa kë tò chkè bletā', erë S'yě tso' ká jai a e' tò ie'pa tieke. Ie' éna a' dalër taië dù kos tsata.

27 A' tkirke taië e' kī, e' kë tò a' a' kawö kī mepa sènoie ekuölö è.

28 "¿I' kuëki a' tkirke datsi' kī? Ma'ma wörkua bua'buāala ese saù wes italar, kë kanëblötā', kë datsi' yuetā'.

29 Erë blu' bak kiè Salomón, e' wā iyi ulitane bua'buāe bak taië, erë ye' tò a' a' ichè tò ie' datsi' bua'buā kë wër buaë wes ma'ma wër es.

30 Kakö suésö i' ñe, bule ta iñanewa, erë Skëköl tò ikitkeke buaala iwörkua wa. Ie' tò kakö kitkeke es, je' yita ie' tò a' kianeia erblök buaë ie' mik, esepa paieraë!

31 E' kuëki kë a' tkinuk. Kë a' e' chakök, '¿I' ñemi sa' tö?' ö '¿I' yemi sa' tö?' ö '¿I' wa sa' e' paiömi?'

32 Pë' kë tò Skëköl dalöie esepa tkirke taië iyi kos ekkë kī. Erë i' kos kiane a' kī e' jchertke a' Yë tso' ká jai a e' wā.

33 E' kuëki i' kos blúie ie' tso' ena i' dör yësyësë ie' a' ese kī a' er múwā kewe. A' tò iweke es, e' ta ñies iyi ñekkë kos döraë a' ulā a.

34 Diwö bit ekkë iyi tso' kī tkine e' dör wë' se' a. Bulebök se' tkirmi i' tkömi ee e' kī, e' kuëki kë a' tkinuk iki i' ta.

7

Kë a' tò s'kichatök
(Lucas 6.37-38,41-42)

1-2 "Ttè wa a' tò s'malepa kichaté e' è wa Skëköl tò a' kichateraë. Wes a' tò s'malepa weke e' sù a' weraë Skëköl tò. E' kuëki kë a' s'kichatök as Skëköl kë tò a' kichatö.

3 Kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, e' sué a' tò, erë ¿i' kuëki kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, e' kë sune a' wā?

4 ¿Wes a' tò ichèmi a' yami a: 'súyö be' wöbla a kaltak jchëla tsir tso' e' yëttsa?' Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, ¿e' kë sune a' wā?

5 ¡A' e' öke suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a e' yöttsa kewe, es a' yami wöbla a kaltak jchëla tsir tso' e' wërmi a' a' buaë yëttsa.

6 "I' dör batse'r ese kë tularitssa chichi a dö' ie'pa bitune a' jchöklor. Ñies a' iyi bua'buā*, ese kë tularitssa köchi a, ie'pa tò iñateraë ikla'tska wa.

I' kiane a' kī, ese kiö Skëköl a
(Lucas 11.9-13; 6.31)

* 7:6 iyi bua'buā: E' dör perla si'kuaie.

7-8 “Wépa tō íyi kieke Skëköl a, esepa a imeraë ie' tō; wépa tō íyi yuleke ie' ska' esepa tō ikuëraë; wépa tō ie' chakeke, esepa kierawa ie' tō weshke. E' kuëki ì kiane a' ki e' kiö ie' a, etä ie' tō a' a imeraë; e' yulö ie' ska', etä a' tō ikuëraë; ie' chakö, etä ie' tō a' kierawa weshke.

9 “Kë a' wéne tō ák mepa ilà a pan kiéitö e' skéie.

10 Nies kë a' tō tkabë mepa a' alà a nima kiéitö e' skéie.

11 A' dör pë' suluë erë e' tō íyi buaë meke a' alà a. ¡E' yitā buaë S'yë tso' ká jaì a, e' tō íyi buaë meraë yi tō ie' a ikieke ese a!

12 “A' senú s'malepa tã wes a' ki ikiane tō ie'pa ser a' tã es. Ttè e' a ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tō yëkkuö ki e' kos wöiëulewã. E' kuëki a' senú es.

*Sene michoë wëkkö e' dör tsir
(Lucas 13.24)*

13 “Sene michoë e' wëkkö dör tsir, e' a a' shkōwã. S'weir micho e' ñalé ena iwëkkö dör shoë; taië s'mi'ke iki.

14 Erë sene michoë e' wëkkö dör tsir ena ñalé ki darërëë shka', wépa tō ikué esepa kë dör taië.

*Kal buaë ena kal suluë
(Lucas 6.43-44)*

15 “A' e' kkö'nú kachökwapka e' chö tō ie'pa dör Skëköl ttekölpa esepa yöki. Ie'pa e' ö tō ie'pa dör buaë wes obeja urula es, erë ie'pa er suluë wes iyiwak sulusi es.

16 Wes ie'pa e' wamblöke, e' wa a' tō isuerawã pë' wése idir. ¿Wé a' wã isuule tō uvawö ö higowö e' shtetã'sö dika' kicha mik?

17 Kal buaë kos ese wö dör buaë, erë kal sulusi kos ese wö dör suluë.

18 Kal bua'buã kë wörtã' kalwö sulusiie. Nies kal sulusi kë wörtã' kalwö bua'buãie.

19 Kal kos kë wör buaë, ese bikeeke tã ñã'wëkewa bö' a.

20 Es a' tō kachökwapka suerawã wes ie'pa e' wamblö e' wa.

*Jesús tō icheraë 'kë ye' wã a' suule'
(Lucas 13.25-27)*

21 “Wépa tō ye' a icheke: ‘A Skëkëpa, a Skëkëpa', kë esepa döpa wã seraã ì blúie Skëköl tso' e' a. Erë wépa serke wes ye' Yë tso' ká jaì a e' ki ikiane es, esepa ë dörawã.

22 Aishkuö tã mik a' wöchakirketke a' nuì ki e' kèwö de, etä taië ie'pa tō ye' a icheraë i' es: ‘A Skëkëpa, be' ttö wa sa' ut Skëköl ttekölíe, be' ttö wa sa' tō aknama uya'lur, be' ttö wa ì kë or yi a ese o' sa' tō taië.’

23 Erë ye' tō ie'pa iuteraë: ‘Kë ye' wã a' suule yës. A' e' wamblö suluë. ¡A' yúshka bánet ye' yöki!’

Uyuökwak bö

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

24 “E' kuëki yi tō ye' ttö ttsé tã iwã iuteke, ese dör wes wëm eköl tō u yué es. E' tō u chkí töbié iskië ká dör ák ë ese a.

25 Kalí yëne taië, di' pone taië, sèrkë tka taië, e' kos tène u e' mik, erë u kë anerö, ichki tuluulewã ák a e' kuëki.

26 Erë yi tō ye' ttö ttsé, erë kë iwã iuteku', ese dör wes wëm eköl kë kabikeitsötã' es. E' tō u yué ttsã'wö a tã chkí atë jalëjalë.

27 Kalí yëne taië, di' pone taië, sèrkë tka taië, e' kos tène u e' mik tã ñanerö iski tã kë ì tã'ia iwã.”

28 Mik Jesús tté one tã wes ie' tō s'wöbla'weke e' tō sulitane tkiwëwã.

29 Ie' tō ie'pa wöbla'weke ttè mokí, diché tã' taië, ese wa. E' kë dör wes s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa s'wöbla'weke es. E' kuëki ie'pa wökranewã ittsök.

8

Wëm eköl kiri'weke lepra tō e' bua'wé Jesús tō

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

1 Mik Jesús biteatkene kabata a, etä taië pë' dami ie' itöki;

2 e' shuã wëm debitu eköl ie' ska' kiri'weke lepra* tō. Ie' e' tkéwã kuchë ki Jesús wörki tã ichéitö:

—A këkëpa, be' ki ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

* **8:2 Lepra:** E' dör duë s'méwöie ese. Judiowak tō iklö'wé tō duë e' tō yi tteke ese dör ñã. Esepa batsekettã bánet kë a kawö tã' senuk pë' malepa shuã. Nies ie'pa kë a kawö tã' shkökwa Skëköl wé a.

³ Jesús tò ikéwà ulà wa tà ichéitò ià:
 –Tõ, ye' kî ikiane. Be' dene batse'r.
 E' wõshà tà ie' buanene, kë kî lepra
 ku'ia.

⁴ Jesús tò iché ie' a:
 –Ittsõ, kë ichar yi a. Be' yú e'
 kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tò
 a'ka' e' batse'woie, e' tsúmi mè Skéköl
 a iwà kkachoie tò be' buanene.

*Kanè méso eköl bua'wéne Jesús tò
 (Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)*

⁵ Mik Jesús de Cafarnaúm, età Roma
 ñippökwakpa dökà cien ese wökir de
 eköl ie' ska' kköchök,

⁶ tà ichéitò ià:
 –A këkëpa, ye' kanè méso duladula
 eköl kirinewà tajë. Ie' me'r u a ka' kî
 pa dalërke tajë kranewà.

⁷ Jesús tò iüté:
 –Ye' mí ibua'ukne.
⁸ Ñippökwakpa wökir tò iüté:
 –A këkëpa, be' döwà ye' u a e' kë dör
 ye' siarla e' a. Erë ikéwö ã mú tà ye'
 kanè méso buardane.

⁹ Ye' wökirpa tà', e'pa ttõ iütök ye'
 kawõtã. Ñies ye' dör ñippökwakpa tajë
 e'pa wökir, ie'pa kawõtã ye' ttõ iütök.
 Mik ye' tò eköl a icheke: 'Be' yú', tà
 imí. Eköl a ye' tò icheke: 'Be' dou', tà
 ide. Ñies ye' tò icheke ye' kanè méso
 a: 'Íyi ú' tà iwéitò. Ye' iklö'wé tò be' wà
 kawõ tà' íyi ulitane tsatã, e' kuëkî ye'
 wà ijcher tò be' tò ikéwö mé, e' tà ye'
 kanè méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tò e' ttsé tà e' tò ie'
 tkiwéwã. Ichéitò pè' dami ie' itöki
 e'pa a:

–Mokî ye' ichè a' a tò Israel aleripa
 kos shuã kë ye' wã yi kune erblök ye'
 mik wës wëm i' es.

¹¹ Ye' tò a' a ichè tò mik ì blúie Skéköl
 tso' e' kéwö de da'aie, etã pè' kë dör
 judiowak tso' kã wa'ñe, esepa döraë
 tajë e' tkökser chkök se' yëpa bak kiè
 Abraham ena Isaac ena Jacob e'pa tà.

¹² Erë warma wépa e' tulökeser eë
 esepa uyardattsa bánet stui ké a. Eë
 ie'pa iurãe siarë ikà yilitdawã weine
 kueki.

¹³ Etã Jesús tò iché ñippökwakpa
 wökir a:

–Be' yú u a tà itköraë wës be' erblé
 ye' mik es.

E' wõshà tà ikanè méso buanene.

*Jesús tò Pedro yàk bua'wéne
 (Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)*

¹⁴ Jesús mía Pedro u a tà ie' isué tò
 Pedro yàk me'r kã kî kiri'weke duè
 dalölö tò.

¹⁵ Ie' tò iké iulà kî tà duè dalölö tò
 iéwa tà ie' e' kéka tà ilè yuléitò ie' a ñe.

*Jesús tò s'duöke tajë esepa
 bua'wéne*

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ Kã tuirketke tà tajë ie'pa wã pè'
 a aknama tso' esepa debitu Jesús ska'.
 Ittõ ã wa ie' tò wimblupa ñe' trè'wéyal
 seraa. Ñies s'kirirke e'pa bua'wéneitò
 seraa.

¹⁷ E' tka es as ì yè'at Skéköl tteköl kiè
 Isaías e' tò, e' wà tkõ. Ie' iyè':

“Se' duè kos e' yéttsã ie' tò se' kî,
 Se' weirke kos e' mítser ie' wã se' yöki
 bánet.”†

*Wépa böl e' yuak Jesús ttökatapaie
 (Lucas 9.57-62)*

¹⁸ Mik Jesús tò isué tò pè' dapanekã
 tajë ipamik, etã ie' tò iché ittökatapa a:
 “Mishka batsöri wishet.”

¹⁹ Etã s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno
 wa eköl de ie' ska' tà ichéitò ià:

–A S'wöbla'ukwak, ye' shkak be' tà
 be' ttökataie kã wa'ñe wé be' mörö eë.

²⁰ Jesús tò iüté:
 –Bakli' u tà' ñies dúla u tà', erë ye'
 dör S'ditsö Alà e' kë wã u tà' senoie.

²¹ Etã wëm skà dör ie' klé eköl e' tò
 ie' a iché:

–A këkëpa, kawõ mú ña, mik ye' yë
 blënewã tà inú wötökwa, e' ukuökî ye'
 mi'ke be' tà.

²² Jesús tò iüté:
 –I' tà be' shkõ ye' tà. Wépa dör wës
 s'duulewã es Skéköl wöã, as esepa tò
 iyamipa nu blö.

*Sërkë wöklö'wé Jesús tò
 (Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)*

²³ Etã Jesús e' iéka kanò a ittökatapa
 tà tà imíyal batsöri kî.

† 8:17 Isaías 53.4

24 Ie'pa mirwajā e' shuā siwā' batsinekā taiē tō di' uyéka taiē tā kanò a di' iënekami. Erë ie' kapöme'r.

25 Eta ittökatapa de ie' ska' tā iti'wéka tā ichéitörak ia:

—ǰA Skëképa, se' tsatkö! ǰse' duölurmi!

26 Ie' tō ie'pa iuté:

—ǰǰ kueki a' suane sekkë? Wësua a' kë erblöku' ye' mik bua'ie.

Eta ie' e' kéka tā siwā' ena di' yöli uñéitō tā iwöklönewa miáne alamië.

27 Ie'pa tkinewa taiē tā iñi chakéka:

—ǰYi dör wëm wí? ǰE' ttö dalöieke siwā' tō ena di' tō!

Jesús tō wëpa bөл a aknama tso' e'pa bua'wé

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

28 Mik Jesús demi batsöri wishet ká kië Gadara eë tā wëpa bөл a aknama tso', e'pa e' yëttsa pö ké a de ie' ska'. Ie'pa e' wamblörak suluë e' kueki kë yi shkötā' ñala e' wa.

29 Ie'pa tō ichémi aneule:

—Be' dör Skëköl Alà. ǰIök be' de sa' tsiriuk? ǰBe' debitu sa' we'ikök kam sa' kéwö dö e' yöki?

30 Eë tsinet köchi iëter taië chkök.

31 Aknamapa tso' taië e'pa kköché Jesús a:

—Be' tō sa' uyekettsa, e' tā kawö mú sa' a e' tiukwā köchi tso' taië jaì a.

32 Ie' tō iché ie'pa a:

—A' yúshka eë.

Eta aknamapa kos e' yélur wëpa a tā e' tiélur köchi a. E' bet tā köchi kos poneka tunemirak ká spē mik brulongonemi batsöri a tā eë iduolur.

33 Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi ki, eta ie'pa tō i kos tka wëpa a aknamapa bak e'pa tā, e' tté ppéka.

34 Eta ká e' wakpa kos miá Jesús ska'. Mik ie'pa de, eta ie'pa kköché ie' a: “Be' e' yöttsa sa' ká a.”

9

Jesús tō wëm eköl kraulewā e' bua'wéne

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

1 E' ukuöki tā Jesús e' iéka kanò a tā imiáne itö wa demi Cafarnaúm wé ie' serke ee.

2 Eta eë ie'pa wā wëm kraulewā eköl mítser Jesús ska' ka'la ki. Mik Jesús tō isuë tō mokí ie'pa erblé ie' mik, eta ie' tō iché wëm kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, i sulu kos wamblébö, e' nuí olone be' ki.

3 Eta s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa welepa tō ibikeitseke: “ǰ ché ie' tō e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë.”

4 Erë i bikeitsök ie'pa tso' e' suëwā Jesús tō bet. E' kueki ie' tō ie'pa a ichaké:

—ǰǰ kueki a' tso' íyi sulu bikeitsök?

5 Ye' tō wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' tā ǰwes a' tō iklö'wëmi tō ye' kë a inuì olonuk iki?

6 Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tō a' a ikkachè tō ye' wā kawö tā' ká i' a nuí olo'yoie.

Eta ie' tō iché wëm kraulewā e' a:

—Be' e' kōka, be' ka'la kōka tā be' yúne be' u a.

7 Eta ie' e' kéka tā imiáne iu a.

8 Mik e' suë pë' tso' eë e'pa tō, eta ie'pa suane taië. Ie'pa tō isuë tō Skëköl tō diché taië mé s'ditsö eköl a, e' kueki ie'pa tō Skëköl kikéka taië.

Jesús tō Mateo kié ittökataie

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

9 E' ukuöki tā Jesús e' yëttsa tā imiá, e' tō wëm suë eköl kië Mateo,* e' dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Tā Jesús tō ie' a iché:

—Be' shkö ye' tā ye' ttökataie.

Eta ie' e' kéka tā imiá Jesús tā.

10 E' ukuöki tā Jesús de ittökatapa tā Mateo u a chkök. Ie'pa tulur chkök, e' dalewa inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a esepa taië ena pë' sulusipa skà deyalñak e' tuléser chkök Jesús tā.

11 Mik e' suë fariseowakpa tō, eta ie'pa tō Jesús ttökatapa a ichaké:

—ǰIök a' wöbla'ukwak chköke inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa skà tā?

12 Jesús tō ittsé tā ichéitö iarak:

* **9:9 Mateo:** E' dör yëkkuö i' shtökwak. Ie'pa wöblane e' chök wes o'ka chë es, e' kueki ie' kë wā iyëne ye'.

—Wépa kě kirirku' esepa kě ki s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke, esepa ki ikiane.

¹³ Skëköl tö iyë' iyëkküö ki: 'Iyiwak jchëule më ye' a, ese kě kiane ye' ki. Ye' ki ikiane tö a' ñi saù er siarë wa.† A' e' yuö ttë e' wa. Ye' kě dë'bitü wépa e' ttsö tö ie'pa ser buaë yësyësë esepa kiök ye' ttökataie; ye' dë'bitü pë' sulusipa kiök ye' ttökataie.

Ì kueki Jesús ttökatapa kě batsöta' (Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ta ichakéraitö ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsöke tajë. ¿Ì kueki be' ttökatapa kě batsö?

¹⁵ Jesús tö ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsë ese kəwö tkö'uk ta ¿wes ie'pa eriarmi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa ta e' dalewa? Erë ikəwö döraë etä ie' miratser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

¹⁶ “Kě yi tö datsi' kěchke wöyuepawa datsi'tak pa'alü wa. Datsi'tak pa'alü wöklöneka, e' tö datsi' kěchkela shükueëke ta ikí jcheeke tajë.

¹⁷ Ñies vino kě terta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kěchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitü, etä ikkuölit kěchke jchëemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kueki vino tekeka ikkuölit pa'alü a, es vino ena ikkuölit kě weirpawa.”

Jesús tö Jairo alà busi shkë'wékane ñies alaköl eköl bua'wéneitö (Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa judiowak wökir debitü eköl ie' ska' ta ie' e' tkéwa kuchë ki ta ichéitö:

—Ñiköl ye' alà busi blënewa. Erë be' shkö, be' ulà múka iki ta ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kéka ta imía ittökatapa ta judiowak wökir itöki.

²⁰⁻²¹ E' shüa alaköl eköl dewa tsinet Jesús tsj kker. E' du'mi alakölpa duë wa e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). Ie' tö ibikeitseke: “Jesús datsi'

bata ë kéwayö, e' ta ye' buanene.” E' kueki idatsi' bata kéwaitö.

²² Erë Jesús wötré ta isuéitö ta ichéitö ia:

—A alà busi, be' er kuú. Be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene.

E' wösha ta ie' buanene buaë.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, etä ie' tö isué tö ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blërketke e' kueki, ñies pë' iüke tajë.

²⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' e' yölor, busila kě du'wa, ikapöme'r ë.

Ie'pa tö Jesús jañeitséka tajë,

²⁵ erë ie' tö ie'pa ké e' skökmi bánet. E' ukuöki ta ie' dewa weshke ta busila ulà klö'wéwaitö ta busila e' kéka.

²⁶ E' ttë buneka ká e' qos a.

Wépa böl kě wöbla wawër e'pa bua'wéne Jesús tö

²⁷ Jesús e' yéttsa ee ta wépa böl kě wöbla wawër mirwa ie' itöki, e'pa arke:

—¡A Jesús, s'blú David bak e' aleri,‡ sa' saù er siarë wa!

²⁸ Mik Jesús de u a, etä ie'pa böl de ie' ska'. Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿A' tö iklö'wé tö ye' a a' buarmine? Ie'pa tö iüté:

—A kékëpa, tö, sa' tö iklö'wé.

²⁹ Etä Jesús tö ie'pa wöbla ké ta ichéitö ie'pa a:

—Wes a' erblöke ye' mik es iwà ordaë.

³⁰ Etä ie'pa wöbla buanene. Ta Jesús tö iché ie'pa a:

—Kě a' káne ichök yi a yës.

³¹ Erë ie'pa míyal ta i wé Jesús tö e' paké ie'pa tö ká e' wakpa ulitane a.

Wëm kě tto eköl e' bua'wé Jesús tö.

³² Wépa böl wöbla buanene e'pa míyal, e' bet ta pë' welepa wa wëm kě tto, ese debitü eköl Jesús ska', e' a aknama tso'.

³³ Mik Jesús tö aknama trë'wëshkar, etä wëm ttékane buaë. Pë' tso' ee e'pa tkirulune ta ichéraitö:

† 9:13 Oseas 6.6 ‡ 9:27 David aleri: Es ie'pa tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie kitulebak tö idatse e' ë kië. E' wà kiane chë si'kuaie *El Mesías*.

–Kè yi wà íyi wíse sùle Israel aleripa shua.

³⁴ Erè fariseowakpa tò iché:

–Bě, e' wák diché wa ie' tò ie'pa trè'wéyal.

Jesús tò pè' sué er siarè wa

³⁵ Jesús shkòke ká kòs tso' Galilea blublu ñies tsitsir e' a. Ie' s'wöbla'weke judiowak ñi dapa'wo wé kòs tso' e' a. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakekeitö. Ñies s'kirirke kòs, idalërke s'mik kòs, e' bua'wekeitö.

³⁶ Ie' tò isué tò ie'pa eriarke siarè, weinetke siarè wés obeja kè kkö'nukwak ta' es, e' kuekì ie'pa suéitö er siarè wa.

³⁷ Ie' tò iché ittökatapa a:

–Mokì, ye' a ta' ie'pa dör wés iyiwö tso'tke wè'iaè shtè es, erè ishtökwakpa kè dör tajè.

³⁸ E' kuekì a' tò ikiö kanè wák a' tò ishtökwakpa patkö.

10

Jesús tò ittekölpa tsá e'pa a kawö mé (Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Jesús tò ittökatapa dabom eyök kí bül (12), e'pa kié e' ska' ta' kawö méitö ie'pa a wimblupa sulusi trè'woyal ñies s'kirirke duè ulitane wà esepa bua'wone.

² Ie'pa ekképa dör ñies Jesús ttekölpa tsá, e'pa kié i' es: kewe dör Simón, e' kié ñies Pedro ena ie' èl kié Andrés; Santiago ena ièl kié Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r;

³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a e'; Santiago dör Alfeo alà, ena Tadeo;

⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tò Jesús wömekettsa aishkuö ta' ibolökpa a e'.

Jesús tò ittökatapa patkèmi s'wöbla'uk (Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Wèpa dabom eyök kí bül (12), ñe'pa patkèmi Jesús tò ta' ipattéitö i' es: “Kè a' minuk pè' kè dör judiowak esepa ká a. Ñies kè a' minuk Samaria.

⁶ A' yú Israel aleripa ká a, ie'pa dör wés obeja chöwa es.

⁷ A' yú ipakök tò ì blúie Skéköl tso' e' kéwö dewatke.

⁸ S'kirirke bua'üne, s'duowa shke'ükane, s'kiri'weke lepra tò, esepa bua'üne as ibatse'rne. Ñies aknamapa yöttsa. E' diché mène a' a éme, e' kuekì kè yi ña'war iki.

⁹⁻¹⁰ “Kè ì tsarmi. A' kè kawö ta' inuköl tsukmi yès. Ñies sku', datsi' skà, klökkuö, shko kéli ese kòs kè tsarmi. Kanèblökwak chkömi ì kanewékeitö e' ské wa, e' kuekì kè ì tsarmi.

¹¹ “Mik a' demi ká tsitsir ö ká blublu a, età yi tò a' kièwami er bua' wa ese yulö. Mik a' ikué, età e' è u a' kapörö a' tso' eè e' dalewa.

¹² Mik a' dewa u e' a, età ie'pa kòs serke eè e'pa shke'ú er bua' wa.

¹³ Ie'pa tò a' kiéwa er bua' wa, e' ta' Skéköl er buaë chöraè ie'pa a. Erè ie'pa kè wà a' kinewa er bua' wa, e' ta' kè Skéköl er buaë chöpa ie'pa a.

¹⁴ U wele wakpa ö ká wele wakpa kè wà a' kinewa buaë ö kè éna a' ttö ttsak, e' ta' a' e' yölor u e' a ö ká e' a ta' kapo tso' a' klöttö mik e' ppöo iwà kkachöie ie'pa a' tò ie'pa dör Skéköl bolökpa.

¹⁵ Mokì, ye' tò a' a' ichè tò aishkuö ta' mik a' wöchakirketke a' nuè ki, età ká e' wakpa wömerdattsä weinuk tajè Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk suluè e'pa tsata.

Jesús ttökatapa weirdaè ie' kuekì

¹⁶ “¡Ye' ttö ttsö! Ye' tò a' patkekemi pè' shua wés obejala èmi namu tso' tajè, e' shua es. E' kuekì a' senú wösh wa wés tkabè es; erè ñies a' senú bèrè wés nuböl es.

¹⁷ A' tso' erkì. A' miraè ie'pa wà s'shulökwakpa ulà a, ñies a' burdaè siarè judiowak ñi dapa'wo wé a.

¹⁸ Ie'pa wà a' miraè duèser s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kuekì. Es a' tò ye' tté pakeraè ie'pa a, ñies ká ulitane wakpa a.

¹⁹ Mik ie'pa tò a' méttsa s'shulökwakpa ulà a, età kè a' tkinuk ì chèmi a' tò e' tsatkoie. E' wöshä ta' Skéköl tò ttè eraè a' er a' chè ie'pa a.

20 Es kë a' ttōpa a' wák er wa, e' skéie S'yé Wiköl tö ttè eraë a' er a chë.

21 “Mik e' kēwō de, etā welepa tö iël wōmerattsā ttēwā, iyé tö ilà wōmerattsā, ñies ala'r e' kōrakā iyé ena imì kkatök as ittōwā.

22 Sulitane tö a' sueraë suluë ye' tté kueki. Erë a' isie e' tkēwā darërëë dōka bata ekkë, e' tsatkërdaë.

23 Mik ie'pa tö a' we'ikeke ká wele ki, etā a' tkōshkar iyōki, a' yú ká kua'ki a. Mokī ye' tö a' a' ichè tö kam ye' dör S'ditsö Alà e' dōne, e' yōki a' kë dōpa Israel ké kos a.

24 “Wé wōblarke e' kë dör iwōbla'ukwak tsatā. Ñies kanè méso kë dör iwōkir tsatā.

25 E' dör wē' wé wōblarke e' a' tö idō wes iwōbla'ukwak es. Ñies e' dör wē' kanè méso a' tö idō wes iwōkir es. U wōkir kiérakitō Beelzebú* je' yitā iyamipa cherarakitō suluë!

Yi yōki se' ké suanuk

(Lucas 12.2-7)

26 “E' kueki kë a' suanuk ie'pa yōki. Kë ì ku' blēulewā e' kë kkayërpa aishkuö tā, ese kos jcherdane.

27 Ì chéyō a' a' akir bërë, e' chōne sulitane kukua. Ñies ì kos chéyō bërë asas a' kukuö a, e' chōne aneule sulitane a.

28 Kë a' suanuk yi tö s'ttetā'wā esepa yōki. Ie'pa tö s'chkā è ttēwāmi erë ie'pa kë a' s'wiköl duōkwā. E' skéie Skëköl yōki a' suanú. Ie' tö s'chkā ñies s'wiköl ewēwami bö' ké a.

29 “Dúla böt tuè tottola inuköl etk wōshkila è, erë dúla kë artā'wa iski S'yé kë wā ikéwō mēne e' tā.

30 E' yitā a' kkō'neraëitō buaë dō a' tsakō bitō tso' shtaoule ie' wā.

31 Ie' a' tā a' tuè tajë tkōkā dúla tso' tajë ese tsatā. E' kueki kë a' suanuk.

Wépa kë jaëne Jesús ki

(Lucas 12.8-9)

32 “Yi e' chō sulitane wörki tö ie' dör ye' ttökata, e' tā ñies ese cheraëyö ye' Yé tso' ká jai a' e' wörki tö ie' dör ye' ttökata.

33 Erë yi tö iblé s'malepa wörki tö ie' kë dör ye' ttökata, e' tā ñies ibleraëyö ye' Yé tso' ká jai a' e' wörki tö ie' dör ye' ttökata.

Jesús tté kueki se' ñi blabatsölordaë
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

34 “Kë a' tö ibikeitsök tö ye' dē'bitū as a' ser bërë ñitā ká i' ki. Ye' kë dē'bitū as a' ser bërë ñitā, e' skéie ye' dē'bitū a' mukā ñippök.

35 Ye' dē'bitū as ilà wēm ñippō iyé tā, as ilà busi ñippō imì tā ena as iyāk ñippō iyāk tā.

36 Es yamipa ekka dōraë ñi bolōkpaie ye' tté kueki.

37 “Yi éna iyé ö imì dalër tkōkā ie' éna ye' dalër e' tsatā, ese kë dōpa ye' ttökataie. Ñies yi éna ilà wēm ö ilà busi e' dalër tkōkā ie' éna ye' dalër e' tsatā, ese kë dōpa ye' ttökataie.

38 Yi kë e' chō weinuk dō ittēwā krus mik tā iser wes ye' ttökata es, ese kë dōpa ye' ttökataie.

39 Yi e' tsatkak ittēwā yōki, ese kë ulà a' sene michoë dōpa. Erë yi e' mettsā ttēwā ye' dalërmik, ese ulà a' sene michoë dōraë.

Wes Skëköl tö iské meraë se' a

(Marcos 9.41)

40 “Yi tö a' kiéwā er bua' wa, e' dör wes ye' kiéwāitō er bua' wa es. Ñies yi tö ye' kiéwā er bua' wa, e' dör wes ye' kiéwāitō er bua' wa es.

41 Yi tö Skëköl tteköl kiéwā er bua' wa Skëköl tteköl idir e' kueki, e' tā ese a' ì meraë Skëköl tö ittekölpa a, ese merdaë ñies. E' sù yi tö s'ser yësyësë ese kiéwā er bua' wa iserke yësyësë e' kueki, e' tā ese a' ì meraë Skëköl tö s'ser yësyësë esepa a, ese merdaë ñies.

42 Yi isie tö di' kakla è mé ye' ttökata ësela a' yè, ye' ttökata idir e' kueki, e' tā mokī ye' tö a' a' ichè tö ese a' iské patordaë buaë.”

11

Juan S'wōskuökwak ttökatapa e'pa de ilè chakök Jesús a

(Lucas 7.18-35)

* 10:25 *Beelzebú*: E' dör bë, e' è kië Satanás.

¹ Mik Jesús tö ittökatapa dabom eyök ki bö! (12) e'pa wöbla'wé one, eta ie' mía ká tso' tsinet ese a s'wöbla'uk ena Skéköl ttè buaë e' pakök.

² Juan S'wöskuökwak tso' wötëule s'wöto wé a, ee ie' tö ì weke Cristo tö e' tté ttsé. E' kueki ie' tö ittökatapa welepa patké iska'.

³ Ie'pa tö ichaké ia: “¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule idatse e' ö yi skà panëia sa' tö?”

⁴ Jesús tö ie'pa iuté: “A' yúne Juan ska' ta ì kos sué a' tö, ì kos ttsé a' tö, e' paköne ie' a’.

⁵ Ipakö ie' a' tö s'wöbla kë wawër, esepa wöbla wawënene; s'kraulewa kë shko, esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tö, esepa buanene batse'nene; s'kukuö kë watsër, esepa watsënene; s'duowa shkenekane; ñies Skéköl ttè buaë e' pakane s'siarépa a’.

⁶ Yi kë yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!”

⁷ Mik ie'pa míyalne, eta Jesús tö Juan tté pakémitke pë' a, ta iché ie'pa a: “Mik a' dë'rö ká sir poë wé kë yi serku' ee Juan sauk, eta ¿ima a' erbikö wëm wése suëmi a' tö? A' kë dë'rö wëm èse, kabikeitsö wì a' dià a' wes kua'kö wöppè siwa' tö es, ese sauk.

⁸ A' kë dë'rö wëm ese sauk, e' ta ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' kë dë'rö wëm e' paiö datsi' bua'buwa wa ese sauk. A' wa ijcher tö wépa e' paiö es esepa serke blu' u a’.

⁹ Erë ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skéköl tteköl ese sauk. Ye' tö a' a' iché tö mokì Juan dör Skéköl tteköl, erë ie' kë dör ese è. Ie' dör Skéköl tteköl tsata’.

¹⁰ Skéköl yëkkuö ki itso' kitule wé Skéköl tö iché wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a:

‘Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yöki kewe be' ñalé yuök.’*

Skéköl ttè pakökwak e' dör Juan.

¹¹ Mokì, ye' tö a' a' iché tö s'ditsö ulitane tso'tke dö ikké ta, e'pa shua kë yi ku' Juan S'wöskuökwak tsata. Erë ì blúie Skéköl tso' e' a' wé dör èsela shuteë e' dör Juan tsata’.

¹² “Mik Juan S'wöskuökwak s'tsá pautmi dö ikké ta, wépa blúie Skéköl tso' esepa weirke siarë. Pë' kësik suluë esepa éna ie'pa ewakwa.

¹³ Kam Juan tö s'pattömi e' yöki Skéköl ttekölpa kos ena Moisés, e'pa tö iyë'bak tö Skéköl datse se' blúie.

¹⁴ A' éna iklö'wak es, e' ta Juan dör Skéköl tteköl kié Elías yëuletke tö idatskene e’.

¹⁵ A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

¹⁶ “¿Ima a' chëmi ye' tö? ¿Wes a' dör? A' dör wes ttè i' tö iché es: Ala'rla tso' inuk u itöki. Shabötspa arke taië ta icheke iyamipa a:

¹⁷ ‘Sa' tö pulë bla'wé, erë a' kë klötëne'; sa' tö s'eriar ttseittsé, erë a' kë iine’.

¹⁸ E' wà dör tö Juan de batsöta', blo' kë yöta', ta a' tö iché tö aknama tso' ie' a’.

¹⁹ E' ukuöki ta ye' dör S'ditsö Alà, e' de kë batsöta', blo' yetä', ta a' ye' cheke tö ye' chkö taië, ye' blo' yè taië ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tö ye' cheke es, erë isuerasö bulebök ta tö wépa serke wes Skéköl siwé tö iché es esepa dör yësyësë.”

*Ká mañat wakpa weirdaë siarë
(Lucas 10.13-15)*

²⁰ Eta ká wépa ki Jesús tö ì kë or yi a' ese o' taië ká malepa tsata, e' wakpa kë er maneone Skéköl a. E' kueki ie' tö ie'pa ché ttè i' wa:

²¹ “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, ¡wëstela ina a' ta! Ì kë or yi a' ese o' ye' tö taië a' wörki, erë a' kë er maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón wakpa wörki, e'ma ká iaiaë ie'pa er maneobak. Ie'pa tö eriane datsi' ajaë ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka ki iwà kkachoie tö ie'pa er mane'wé Skéköl a’.

²² E' kueki ye' tö iché tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, eta a' wömerdatssa weinuk taië shute Tiro ena Sidón wakpa tsata’.

²³ A Cafarnaúm wakpa, kë a' tö ibikeitsök tö Skéköl wa a' mi'mitser

* 11:10 Malaquías 3.1

ká jaì a. Ie' tò a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee. Ì kè or yi a ese wéyö tajë a' wörki, erë a' kè er maneone. E' úpa ye' tò Sodoma wakpa suluë wörki, e'ma ie'pa tso'ia dö ikkë ta.

²⁴ E' kueki ye' tò ichè tò aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, eta a' wömerdattsa weinuk tajë shute Sodoma wakpa tsata.”

*A' kos erblö Jesús mik
(Lucas 10.21-22)*

²⁵⁻²⁶ Eta Jesús tò iché: “A ye' Yé, be' dör íyi ulitane tso' ká jaì a ena ká i' a e' Kéköl. Ttè buaë blë'wa be' tò pë' wa siwa' jcher iskië ena erbikö tajë esepa yöki, erë ikkachébö s'ësepala a. Es be' ki ikiane, e' kueki be' tò iwé es. E' kueki be' kikékayö.”

²⁷ Jesús tté iYé ta one ta ichéitö pë' tso' ee e'pa a: “Ye' Yé tò íyi ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skéköl Alà, kè yi wa ijcher moki tò wes ye' dör, e' jcher ye' Yé ë wa. Nies kè yi wa ijcher moki tò wes ye' Yé dör, e' jcher ye' ë wa. Nies wépa a ye' éna ikkachak esepa wa ijchermi.

²⁸ A' eriarke tajë, weirke siarë íyi ulitane dikia wes dalì ekkeë dikia s'shtrirwa es. A' shkó ye' ska', eta a' enuraë ye' batamik.

²⁹⁻³⁰ Ye' ser bërë, ye' er buaë, e' kueki a' e' tiúwa ye' tté dikia. Ttè wa ye' tò a' wöbla'weke, e' kè dör darërëë, e' kè tò a' we'ikepa wes. E' kueki a' e' wöbla'ú ye' wa ta a' enuraë buaë.”

12

Jesús ttökatapa tò trigo wöikléé eno diwö a

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

¹ E' kéwö ska' ta, eno diwö a, Jesús dami trigo shua ta ittökatapa dué bli wa. E' kueki ie'pa tò trigo wöiklérami ta ikatéramirakitö.

² Mik fariseowakpa tò isuë, eta ie'pa tò iché Jesús a:

—Isaú, be' ttökatapa tso' ì kè kéwö ta' wè eno diwö a, ese uk.

³ Ie' tò ie'pa iuté:

—Ì o' David tò ká iaiaë ¿e' kè aritsule a' wa Skéköl yëkkuö ki? Etökicha ta ie' ena iklépa dué bli wa.

⁴ E' kueki ie' dewa Skéköl wé a ta pan meule Skéköl a e' klö'wéitö ta inéitö. Pan e' kè kéwö ta' ñè ie' ena iklépa a, sacerdotepa ë a ikéwö ta' ñè. Erë a' éna iane tò e' kè dör suluë Skéköl wöa.

⁵ Nies ¿a' kè wa iaritsule tté dalöiëno kit Moisés tò e' ki tò eré sacerdotepa kanéblöke Skéköl wé a eno diwö a, erë e' kè wa ie'pa tò idalösewëku'wa?

⁶ Ye' tò ichè a' a tò íerö se' dur eköl, e' dör Skéköl wé tsata.

⁷ Skéköl tò iyë' iyëkkuö ki: ‘Iyiwak jchëule mè ye' a, e' kè kiane ye' ki. Ye' ki ikiane tò a' ñi saù er siarë wa.’* Ttè e' wà anúpa a' éna mokië, e'ma kè s'ki ì nuí ta' ese kè kkatépa a' tò.

⁸ Ye' dör S'ditsö Alà, e' wa kawö ta' ichök tò ì dör buaë ö ì dör suluë wè eno diwö a.

Jesús tò wëm eköl ulà siulewa e' bua'wéne

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ E' ukuöki ta Jesús dewa ie'pa ñi dapa'wo wé a.

¹⁰ Eta ee wëm tkër eköl ulà etk siulewa. Ie'pa éna Jesús kkaták ilè ki e' kueki ie' a ichakéraitö:

—¿Ima be' tò ibikeitsè? ¿Kawö meule se' a Moisés tté a s'buawone eno diwö a ö au?

¹¹ Ie' tò ie'pa iuté:

—A' obeja anemi etö kauk a eno diwö a, e' ta a' miraë iyöktsa.

¹² E' yita se' tueta' tajë obeja tsata, e' kueki kawö tso' se' a s'kimioie eno diwö a.

¹³ Eta ie' tò iché wëm ulà siulewa e' a:

—Be' ulà shulöö.

Ta ie' ulà shuléé ta ibuanene buaë wes iulà iët es.

¹⁴ Fariseowakpa e' yéttsa ta iler-itsérakitö “¿wes sö Jesús ttëwami?”

Jesús dör Skéköl kané méso bua'ie e'

¹⁵ E' jchenewa Jesús wa, e' kueki ie' mia bánet. Tajë pë' dami ie' itöki e'pa

* 12:7 Oseas 6.6

shuà ikirirkerak e'pa kòs bua'wéne ie' tō.

16 Ie' tō iché ie'pa a:
—Kě ye' tté pparka.

17 Ie' tō iché ie'pa a es as iwà tkō wēs Skëköl tteköl kiè Isaías tō iyë' es, e' tō iyë' i' es:

18 Skëköl tō ichè: “I' dör ye' kanè méso shukit ye' tō,
e' dalër tajë ye' éna, ie' wër ye' wa buaë shute.

Ye' Wiköl meraëyö ie' a,
ta ie' tō sene yësyësë wà pakeraë ká ulitane wakpa a.

19 Ie' serdaë bërë. Kě yi wõñaktkepa ie' tō.

Kě ì chepa ie' tō aneule. Kě yi tō ie' ttō ttsepa ñalá kī.

20 S'weirke siarë, esepa kě kī we'ikepa ie' tō,

Se' kě diché ta'ia esepa kimeräe ie' tō dō mik ie' e' alöraká ì sulu kòs kī sene yësyësë wa eta.

21 Ká ulitane wakpa tō ie' ë paneraë e' tsatkoie.”†

Fariseowakpa tō Jesús kkaté (Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

22 Eta ie'pa wa wëm eköl a aknama tso' ese debitū Jesús ska', e' kě wöbla wawër, kě tto. Jesús tō ibua'wéne ta iwöbla wawënene ñies ittékane.

23 Ie'pa kòs tkirulune iweblök ta ñi chakérak: “¿A' ichè wí dör s'blú bak David, e' aleri?”

24 Mik ì ché ie'pa tō, e' ttsé fariseowakpa tō, eta ie'pa tō iché: “Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tō ie'pa trë'wekeyal.”

25 Erë ì bikeitseke ie'pa tō e' suéwaitö, e' kueki ie' tō iché ie'pa a:

“S'serke ká etkë kī e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kě wöklör, e' ta ie'pa wákpa ë ñi euraawa. Ñies ñi yamipa e' kéka ñippök ñita, kě wöklör, e' ta ie'pa mir wa'k ëme.

26 Es ñies Satanás mú tō iklépa trë'wéyal, e' ta ie' tso' ñippök iwakpa ë ta. ¿Wēs ì blúie ie' tso' e' sermiia?

27 Ye' tō aknamapa trë'úpayal Beelzebú diché wa, e' ta ¿yi diché wa a' klépa tō itrë'wëmiyal? Ie'pa kě a itrënukeyal Beelzebú diché wa, e' kueki ¿wēs a' tō ye' kkatëmi tō ye' tō itrë'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa tō iwà kkacheraë tō a' tté kě dör moki.

28 Ye' tō aknamapa trë'wéyal Skëköl Wiköl diché wa, e' ta e' wà kiane ché tō ì blúie Skëköl tso', e' këwö detke a' a.

29 “¿Wēs yi mi'miwa wëm diché tajë† ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tō iwák maüwa e' yöki? Es ëme íyi ekiblërmi.

30 “Yi kě a ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kě tō ye' kímè imalepa tsukbitū Skëköl ska', ese tō ie'pa po'wékemi.

31 “E' kueki ye' tō ichè tō ì sulu kòs wambleke a' tō ñies Skëköl ché sulu kòs e' nuí olo'yëmiitö a' kī. Erë yi tō Wiköl Batse'r ché suluë, e' nuí kě olorpa iki.

32 Ñies yi tō ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yëmi Skëköl tō iki. Erë yi tō Wiköl Batse'r ché suluë e' nuí kě olorpa iki i'ñe ta ñies aishkuö ta.

Kal buaë ena kal suluë (Lucas 6.43-45)

33 “Kal wërkewa iwö kī. Kal buaë, ese wö dör buaë; kal sulu, ese wö dör sulu.

34 ¡A' dör suluë wēs tkabë chök es! A' er dör suluë, ¿wēs a' ttömi buaë? Ì bikeitsekesö, e' ë chekesö.

35 Wëm dör buaë ese serke buaë, ttö yësyësë ie' er dör buaë e' kueki. Wëm dör suluë, ese serke suluë, ttö suluë ie' er dör suluë e' kueki.

36 Ye' tō a' a ichè tō aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuí kī e' këwö de, eta tté sulu ché a' ulitane tō shabatshabat e' kī a' wöchakirdaë.

37 A' wakpa tté wa a' shulirdaë. A' tō tté buaë cheke, e' ta Skëköl tō icheraë tō kě a' kī ì nuí ta'. Erë a' tō tté sulu cheke, e' ta ie' tō icheraë tō a' kī nuí tso'.”

† 12:21 Isaías 42.1-4 ‡ 12:29 Wëm **diché tajë**: E' wà kiane ché Satanás. Jesús dör wé dör ie' íyi ekibleke e'.

Fariseowakpa tō ì kě or yi a ese kié suè

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸ Etā fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa tō iché Jesús a:

—Ì kě or yi a ese ú sa' a iwà kkachoie tō mokì be' patkè'bitu Skèköl tō.

³⁹ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' dör pè' suluè e' kě tō Skèköl dalöiè wës trër wakpa kě tō imaso dalöiè es. A' tō ye' a ikié tō ì kě or yi a ese uyö iwà kkachoie tō mokì Skèköl tō ye' patkè'bitu. Erè ye' tō ilè weraè etökicha ème iwà kkachoie e' dör wës ibak Jonás dör Skèköl tteköl e' ta es.

⁴⁰ Ie' sene' nima bérie e' shua doka ká mañat ñiè nañeè, es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' serdaè íyök shua ká mañat ñiè nañeè.

⁴¹ Mik Jonás tō Nínive wakpa paut, etā ie'pa er maneö' Skèköl a. Erè i'ñe ta ye' dur ie' e' dör ie' tsata, erè a' kě er mane'ü Skèköl a. E' kueki aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, etā Nínive wakpa e' kōrakā ie' wörki a' kkatök.

⁴² Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì ki, etā alaköl datse ká bānet diwö tskirke e' o'mik, bak iká blúie, e' e' kōrakā ie' wörki a' kkatök tō a' dör pè' suluè. Ká iaiaè alaköl e' dè'bitu datse kamiè se' blú bak Salomón wa íyi jcher taiè e' ttō kīttsök. Erè i'ñe ta ye' dur a' shua e' dör Salomón tsata, erè a' kě tō ye' ttō iütè. E' kueki alaköl e' tō a' kkatēraè.

Wimblu sulusi dene wëm a
(Lucas 11.24-26)

⁴³ “Mik wimblu sulusi trēneshkar yile a, etā imía ká sir poè wé kě yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök senoie erè kě ie' wa ikune. E' kueki ie' ibikeitsè:

⁴⁴ ‘Ye' míane wé ye' trēneshkar ee senuk.’ Mik ie' demine wëm e' a, etā ie' tō isué tō wëm dör wës u shuiriule buaè maneneè kě a yi ku' es.

⁴⁵ Etā ie' mía iyamipa kí yulök doka kul suluè shute ie' tsata ta ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluè

shute kenet tsata. Es iwamblēraè a' dör pè' sulusipa e'pa ta.”

Jesús mì ena iēlpa debitū ie' weblök
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶ Jesús ttōkeia pè' ta e' shua ie' mī ena iēlpa ena ikutapa e'pa iēter u'rki. Ie'pa ttak ie' ta.

⁴⁷ Yile tō ibiyö ché ie' a:

—Be' mī ena be' ēlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblök.

⁴⁸ Erè Jesús iiüté:

—¿Yi dör ye' mī ena ye' ēlpa ena ye' kutapa?

⁴⁹ Etā Jesús tō ie' a ittōkatapa kkaché ulà wa ta ichéitō:

—Isaú, ie'pa dör wës ye' mī ena ye' ēlpa ena ye' kutapa es.

⁵⁰ Yi serke wës ye' Yé tso' ká jai a e' ki ikiane es, esepa dör wës ye' ēl ena ye' kutà ena ye' mī es.

13

Tē kuatkōkwak ttē
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ E' è diwö wa Jesús e' yéttsa u a mía batsöri kkömik ta ee ie' e' tkéser.

² Pè' debitū taiè ie' ska', e' kueki ie' e' iéka kanò a ta ee ie' e' tkéser ie'pa wöbla'uk. Ie'pa ulitane atē ká sí ki batsöri kkömik.

³ Ie' tō ttè tsakiè kleé ie'pa a. E' et dör i' es: “Wëm eköl mía tē kuatkōk ppé ululu ème*"

⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etā ditsöwö wele anewa ñalā ska' ta dù debitū tō ikatēwa.

⁵ Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kě ta' taiè ese ska'. Íyök kě ta' taiè, e' kueki bet ta itskineka.

⁶ Erè kě iwí kicha ta' taiè, e' kueki mik diba aneka iki etā isinewa.

⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erè dika'chka e' aléka iki.

⁸ Erè ditsöwö wele anewa íyök bua'buā ki, e' tskine talane wöne buaè. Wele wöne doka cien eyök (100) elka elka, wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).

* **13:3 tē kuatkōk ppé ululu:** E' kēwö ska' ta pè' wöblar tē kuatkōk wö ppélur tē kos e' ki.

⁹ ¡A' éna ye' ttõ ttsak, e'ma ikukue-blõ bua'ie!"

Ì kuekì Jesús tò s'wõbla'weke kleaule (Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Eta Jesús ttõkatapa debitu ie' ska' ta ichakérakitõ ia: "¿Ì kuekì be' tò ie'pa wõbla'weke kleaule?"

¹¹ Ie' tò ie'pa iuté: "Ì blúie Skéköl tso' e' tté bléulewá e' kéwõ meneat a' a wá jchenoie, eré pè' malepa a ké imeneat es.

¹² Yi wá tté e' jcher ese a imerdaé as ie' wá ikí jcher bua'ie. Eré yi ké éna ianák, ese wá ì jcher bérébéré e' yerattsane iyõkì.

¹³ Ì weke ye' tò e' sueke ie'pa tò, eré ie'pa ké éna iwà ane. Ì cheke ye' tò e' ttseke ie'pa tò, eré ie'pa ké tò ittseku' er mokì wa, ie'pa ké éna iwà iutak. E' kuekì ye' kapakõke ie'pa ta es.

¹⁴⁻¹⁵ Es iwà tkõke ie'pa ta wes Skéköl tteköl kié Isaías tò iyè' es, e' tò iyè' i' es: 'Ká i' wakpa er míá daréré, ké ì dè'wáia.

Ie'pa kukuõña wótéwá daréré as ké iwattsér,

ie'pa tò iwõbla tsimiwéwá as ké iwawër.

Ie'pa tò iwé es as ie'pa ké éna iwà ar, as ie'pa ké er mane'ù ye' ska' ta ye' tò ie'pa bua'wè.

E' kuekì ie'pa tò ittseraé je', eré ké ie'pa éna iwà arpa,

ie'pa tò isueraé je', eré ké ie'pa tò iklõ'wepa.†

Es Isaías tò iyè'.

¹⁶ "Eré a' wõbla wawër buaé, a' kukuõña watsér buaé, e' kuekì ayècha buaé a'.

¹⁷ Mokì ye' tò a' a ichè tò Skéköl ttekõlpa taié ena ká iaiaé s'bak ser yésyèsè e'pa tò ì sué a' tò ena ì ttsé a' tò e' kkeyè' siarè sué ena ttsé, eré ie'pa ké wá isune ittseéne.

Tè kuatkõkwak tté e' wá paké Jesús tò

(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)

¹⁸ "Ittsõ, ì kleýö tè kuatkõkwak tté wa, e' wá pakekeyö a' a.

¹⁹ Pè' welepa ta itkõmi wes ditsöwõ arwa ñala ska' es. Esepa tò ì blúie Skéköl tso' e' tté ttsé, eré ie'pa ké éna iwà ane. Bè de ta tté buaé yéttsá ie'pa er a.

²⁰ Welepa skà ta itkõmi wes ditsöwõ arwa áklo a es. Esepa tò Skéköl tté ttsé ta iklõ'wérakitõ ttsé'ne buaé wa.

²¹ Eré ie'pa ké wì kicha ta' taié, e' kuekì ie'pa tò iklõ'wé ekuölö è. Mik ie'pa weinemitke Skéköl tté kuekì, eta ie'pa anemine bet.

²² Welepa skà ta itkõmi wes ditsöwõ arwa dika'chka shuá es. Esepa tò Skéköl tté ttsé, eré ie'pa tò íyi tso' ká i' kì ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl kì ena ì tso' ká i' kì tò s'ttsé'weke buaé ese kì. E' kos tò Skéköl tté kui'wéwá ie'pa er a ta ké idè'ttsá buaé wes ikiane es.

²³ Eré welepa skà ta itkõmi wes ditsöwõ arwa íyök bua'buá kì es. Esepa je' tò Skéköl tté ttsé ta iwà ane buaé ie'pa éna ta iwà dettsá buaé wes ikiane es. Ie'pa dör wes íyi kuá wör buaé es wele wõne dõka cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30)."

Kakõ kuá'kì tkène trigo shuá e' tté

²⁴ Jesús tò tté skà kleéne ie'pa a i' es: "Ì blúie Skéköl tso' e' ta itkõke wes itka wëm eköl tò trigowõ kuatké iká a e' ta itka es.

²⁵ Nañewe ie'pa kapolur e' dalewa ibolök debitu eköl kakõ dör trigo sué ese wõ kuatké trigo shuá ta iwák míá.

²⁶ Mik trigo wõne, eta iwènewá tò ñies kakõ kuá'kì tso'.

²⁷ Ikanè mésopa míá ta iché kanè wák a: 'A kékèpa, be' tò trigowõ bua'buá kuatké be' ká a ta ¿wes e' a kakõ kuá'kì tso'?"

²⁸ Ie' tò ie'pa iuté: 'Ye' bolök wele tò iwamblé ye' kì.' Ie'pa tò ie' a ichaké: '¿Be' kì ikiane tò sa' mi' kakõ ñe' yökulur?"

²⁹ Eré ie' tò ie'pa iuté: 'Au, imúat es. A' tò kakõ yéttsá e' ta trigo yérttsami ita ñies.

³⁰ Imúat as italar ñita dö mik itèrketke eta. E' wa ye' tò itõkwakpa

† 13:14-15 Isaías 6.9-10

patkeke kakö tök kewe muè eyök eyök ña'wèwa bö' a. E' ukuöki ta ye' tö trigowö tök patkeke blè wé ye' iyiwö blöke e' wé a.' ”

Mostaza wö tté
(*Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19*)

³¹ Ttè skà kleéne Jesús tö ie'pa a i' es: “Ì blúie Skéköl tso' e' dör wés mostaza wö kuatkèsö ká a es.

³² E' wö dör tsirlala iyiwö ulitane dikia. Erè mik italane ta e' dör íyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' mía kalie ta dù datse u yuök iulá tsaka.”

Pan wölöwoka tté
(*Lucas 13.20-21*)

³³ Jesús tö ie'pa a ttè skà kleéne i' es: “Ì blúie Skéköl tso' e' dör wés pan wölöwoka wötué tayè tö harinachka mañayök a es. E' tö harinachka e' kos wölöwéka taiè.”

Jesús tö s'wöbla'weke kleaule
(*Marcos 4.33-34*)

³⁴ Ttè e' kos kleé Jesús tö ie'pa a. Moki ie' ké wa ì pakane ie'pa a ké kleaule.

³⁵ Ie' tö s'wöbla'wé es, e' wa ì yè'bak Skéköl tteköl eköl tö e' wà tka, e' dör i' es:

“Ye' tö s'wöbla'weraè kleaule.
Ttè tso' bléule ká iaiaè ká i' yöne e'tami,

ese kkacherayö ie'pa a.”[‡]
Es Skéköl tteköl tö iyè'.

Kakö kua'ki tté e' wà paké Jesús tö

³⁶ Eta Jesús e' chéat pè' a ta imía u a. Ittökatapa de ie' ska' ta iché ie' a: “Kakö kua'ki wakléébö, e' wà pakö sa' a.”

³⁷ Ie' tö ie'pa a iché: “Yi tö trigowö kuatké, e' dör ye' dör S'ditsö Alà e'.

³⁸ Tè wé ki ikuatkéne e' dör ká i'. Trigowö e' dör wépa blúie Skéköl tso' esepa. Kakö kua'ki e' dör wépa dör bé icha esepa.

³⁹ Ibolök tö kakö kua'ki kuatké e' dör bé è. Ilir kéwö e' dör ká i' erkewatke e' kéwö. Itökwakpa e'pa dör Skéköl biyöchökwakpa.

⁴⁰ Wés ie'pa tö kakö kua'ki yéttsa uyéwa bö' a, es itköraè ká i' erkewatke eta.

⁴¹ E' kéwö ska' ta ye' dör S'ditsö Alà e' döraè íyi ulitane blúie da'iae. Ye' tö ye' biyöchökwakpa patkeraè wépa tö o'ka keke ì sulu wamblök ena wépa e' wamblö sulu esepa kos shtökka.

⁴² Ie'pa uyerawarakitö bö' taiè a, ee jurarak ñies ikà yilitdawarak iweir kueki.

⁴³ Erè s'ser yésyèsè, esepa dalöburdaè wés diwö es wé S'yé tso' ie'pa blúie ee. ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

Íyi tuè darèrèè bléulewa e' tté

⁴⁴ “Ì blúie Skéköl tso' e' dör wés íyi tuè darèrèè ese bléulewa yile ká a es. E' kué wém eköl tö ta e' tö ie' ttsé'wé buaè. E' kueki ie' tö ibléwane ta imía ta ì kos tso' iwa, e' watuéttsaitö. E' ské wa ie' tö ká e' tué. Es íyi tuè darèrèè e' de ie' ulà a.

Ákwöla bua'bu tuè darèrèè e' tté

⁴⁵ “Ñies ì blúie Skéköl tso' e' dör wés ákwöla bua'bu yuleke íyi wataukwak eköl tö tuè es.

⁴⁶ E' tö ákwöla bua'bu ichök tuè darèrèè shute ese kuéwa ta imía ta ì kos tso' iwa e' watuéttsaitö. E' ské wa ie' tö ákwöla bua'bu e' tuéttsa.

Kla' tté

⁴⁷ “Ñies ì blúie Skéköl tso' e' dör wés kla' uyé wépa welepa tö dayè a es. E' tö nima klö'wé taiè tsakiè buaè ena suluè.

⁴⁸ Mik ie'pa tö kla' yéttsa ká sí ki ta ie'pa e' tulésér nima shushtök; ibua'bu iéka kkö a ta isulusi uyémi bánet.

⁴⁹ Es itköraè mik ká i' erkewatke eta. Skéköl biyöchökwakpa bituraè s'shushtök; s'sulusipa michoè bánet, s'ser yésyèsè michoè bánet.

⁵⁰ S'sulusipa kos uyerawa Skéköl biyöchökwakpa tö bö' taiè e' a, ee ie'pa juræ siarè, kà yilitdawa iweir kueki.”

Íyi pa'ali ena íyi këchke e' tté

⁵¹ Jesús tö ittökatapa a ichaké:
—¿Ttè ekké kos wà ane a' éna?

[‡] 13:35 Salmo 78.2

52 Ie'pa iüté:

—Tö.

Ie' tö ie'pa a iché:

—E' kuëki mik s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ese eköl e' yué buaë ì blúie Skëköl tso' e' tté wa, eta ie' tö s'wöbla'wëmi buaë ttè këchke wa ñies ttè pa'alí wa. Ie' dör wës u wák wa íyi tso' blëule iblo a es. Ese wa ijcher mik ta ikëchke ö ipa'alí kiane yëttsa s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tö Jesús watëttsa

53 Mik Jesús ttè kleé one, eta imía

54 demi Nazaret, e' dör ie' wák ká. Ee ie' tö s'wöbla'wëmitke judiowak ñi dapa'wo wé tso' ee e' a. Wës ie' tö ie'pa wöbla'weke e' tö ie'pa tkiwéwa. Ie'pa tö iché ñi a:

—¿Wé ie' e' yué ttè taië ekkë wa? ¿Wës ì kë or yi a ese wé ie' tö buaë?

55 ¿Ie' wí yé kë dör se' íyi yuök kaltak wa e'? ¿Ie' mì kë dör María? ¿Ie' ëlpa kë dör Santiago, José, Simón ena Judas?

56 ¿Ñies ie' kutapa kë serku' se' shua? Eta ì kos weke ie' tö ¿wé e' bite ie' wa?

57 Ie'pa kë éna ie' ttè klö'wak. Erë ie' iché ie'pa a:

—Ká wa'ñe Skëköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká kí ena iwák u a ee kë idalöiërta'.

58 Ie'pa kë erblëne ie' mik, e' kuëki ì kë or yi a ese kë one ie' wa taië ee.

14

Juan S'wöskuökwak kötewa (Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

1 E' kéwö ska' ta Herodes dör Galilea blú, e' tö Jesús tté ttsé,

2 e' kuëki ie' tö iché ikanè mésopa a: “Wëm ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkenekane e'. E' kuëki ie' wa diché tso' ì kë or yi a ese woie.”

3 Herodes tö Juan klö'ukwa patké' wöté'waitö s'wöto wé a, e' kuëki ie' tö Jesús ché es. Ie' sene' Herodías ta, e' dör ie' ël kië Felipe e' alaköl.

4 E' yé' Juan tö ie' a: “Kë be' kawö ta' senuk be' ël alaköl ta.” E' kuëki Herodes tö Juan wötökwa patké'.

5 Herodes éna Juan ttakwa erë ie' suane pë' yöki, ie'pa tö iklö'wé tö Juan dör Skëköl tteköl e' kuëki.

6 Erë mik Herodes tö iduéswo kéwö tkö'weke, eta Herodías alá busi e' klöté s'kiule tso' taië e'pa wörki. E' wër buaë Herodes wa.

7 E' kuëki ie' tö iché ie' a yësyësë Skëköl wörki: “Moki ye' tö iché, ì kië be' tö ye' a, e' meraëyö be' a.”

8 Eta ie' tö iché Herodes a wës imì tö ie' a iyë' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwa patkö ta iwökir mú ye' a kulë' a iwà kka-choie tö moki ittëwarakitö.

9 Eta blu' Herodes erianeka taië, erë ie' tö ittè métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuëki ie' tö ikéwö mé.

10 Ie' tö Juan kuli' tökök patké s'wöto wé a.

11 E' ukuöki ta ie'pa wa iwökir deb-itu kulë' a mé busi a ta ie' tö imé imì a.

12 Juan ttökatapa de ta inu tsémirakitö wötéwa. E' ukuöki ta ie'pa mía ta ibiyö ché Jesús a.

Pë' doka mil skeyök e' tié Jesús tö (Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

13 Mik Jesús tö biyö e' ttsé, eta ie' mía kanò kí ekörla bánet wé kë yi serku' ese ska'. Mik pë' wa ijchenewa tö ie' mía, eta ie'pa míyal itöki batsöri kkömik klö wa.

14 Mik Jesús e' yëttsa kanò a, eta pë' tso' taië ipanuk e' suéitö. Ie'pa suéitö er siarë wa. S'kirirke kos demi ie'pa wa e' bua'wéitö.

15 Ká tuirketke, e' kuëki ittökatapa de ie' ska' ta ichéraitö ie' a:

—Ká de tsáli, kë yi serku' íe. Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsinet ee ilè tauk ñe.

16 Ie' tö ie'pa iüté:

—Ie'pa kë kawöta mi'kyal; ie'pa tiö a' tö.

17 Ie'pa tö iüté:

—Pan skël ena nima bötö e' ë tso' sa' wa.

18 Ie' tö iché:

—Itsúbitu ña.

19 Eta ie' tö pë' ké e' tulöksër iski ta'tsi kí. E' ukuöki ta ie' tö pan skël

ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitö Skéköl a. Ta pan blatéitö mé ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pé' a.

²⁰ Ie'pa ulitane chké de wë'. Ibata ate e' shtéraitö iéne döká kköla dabom eyök ki bök.

²¹ Ie'pa chké e'pa döká mil skeyök (5.000) wépa é, alakölpá ena ala'rla ké shtane.

Jesús shké di' kí
(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: "A' e' iöká kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kéwe batsöri wíshet." Ie' tö iché pé' malepa a: "A' yúne a' u a."

²³ E' ukuöki ta ie' mía ekörla kabata a ttök S'yé ta. Mik ká tuine, eta ie' tso'ia kabata a.

²⁴ E' dalewa ittökatapa mirwa batsöri ki demitke elkeé. Siwa' bitsirke taié ie'pa kke woiá, e' tö di' uyeke taié térke kanò mik.

²⁵ Ká ñirketke eta Jesús mía ie'pa ska' shkörámi di' kí.

²⁶ Eré mik ie'pa tö isué tö ie' shködatsé di' kí, eta e' tö ie'pa tkiwéwá suawé taié ta íanekarak:

—jWimblu datse se' kker!

²⁷ Eré ie' iché ie'pa a:

—jA' er kuú! Ké a' suanuk, ye' idir.

²⁸ Eta Pedro tö iché ie' a:

—A Skéképa, mokí be' idir, e' ta kawö mú ye' a shkök di' kí dö be' ska'.

²⁹ Eta Jesús tö iüté:

—Be' shkó ye' ska'.

Eta Pedro e' yéttsa kanò a shkémi di' kí dö Jesús ska'.

³⁰ Eré mik ie' isué tö siwa' bitsirke dareréé, eta ie' suanéka taié ta iwötunewámi di' a ta íaneká taié:

—jA Skéképa, ye' tsatkó!

³¹ E' bet ta Jesús tö iklö'wé iulà a ta iché ia:

—jWësua be' erblöke ye' mik bërëbërë! jÌ kueki be' ibikeitséka bötöt?

³² Mik ie'pa böl e' iéka kanò a, eta siwa' wöklöne.

³³ Ie'pa kos tso' kanò a, e'pa e' tulésér kuché ki Jesús wörki idalöioie ta ichéraitö:

—jMokí be' dör Skéköl Alà je'!

Jesús tö s'kirirkepa bua'wé Genesaret
(Marcos 6.53-56)

³⁴ Itkattarak batsöri wíshet demirak Genesaret.

³⁵ Mik ká e' wakpa tö isué tö Jesús idir, eta ie'pa tö itté ppéka ká e' kos a. Ie'pa wá s'kirirke mi'ke ie' ska' as íbua'ütö.

³⁶ S'kirirke esepa kköchöke ie' a tö ie'pa a ie' datsi' bata é mú kèwá. Wépa kos tö iké e'pa buanene.

15

Ì tö se' ia'wèmi ñáie
(Marcos 7.1-23)

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa serke Jerusalén, e'pa welepa debitü Jesús ska'. Ie'pa tö ie' a ichaké:

² —jÌ kueki be' ttökatapa ké tö se' yépa bak e'pa ser e' dalöie? Ie'pa chkö ulà ké paköule.

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—jÌ kueki Skéköl tté dalöiëno e' dalösewékewá a' tö a' wakpa ser dalöioie?

⁴ Skéköl iyé'at: 'A' yé ena a' mi e'pa dalöiö,* ñies ie' tö iyé'at: 'Yi tö iyé ö imi ché sulué ese wák wömerdattsa ttéwá.†

⁵ Eré a' icheke tö se' a iyërmi s'yé a ö s'mi a i' es: 'Ì kos tso' ye' wá a' kimoie, e' meuletke Skéköl a‡, e' kueki ké ye' a a' kimenük i wa'.

⁶ A' tö icheke tö yi isie e' ché, ese wák ké kawötaiá iyé ö imi kímuk. Es Skéköl tté dalöiëno ñe' dalösewékewá a' tö a' wakpa ser iüté wa.

⁷ jA' e' ö sulué! Buaé Isaías tö a' yé' mik ie' iyé':

⁸ Skéköl tö iché: 'Pé' ikképa tö ye' dalöieke kkö é wa,

* 15:4 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 † 15:4 Éxodo 21.17; Levítico 20.9 ‡ 15:5 meuletke Skéköl a: Ie'pa tö iché es eré ie'pa ulà a itso'ia, e' wakanewèmi ie'pa tö wés ie'pa ki ikiane es.

erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

⁹ È ichökle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttè wa ie'pa s'wöbla'weke e' dör s'ditsö ttè dalöiëno ë.'§

Es Isaías tö iyë'at.

¹⁰ E' ukuöki ta ie' tö pë' tso' eë e'pa kié ta ie' iché iarak:

—A' tö ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna.

¹¹ Ì ñeke a' tö ese kë tö a' ia'wëpa ñáie Skököl wöa. Erë ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a' ese je' tö a' ia'wëraë ñáie.

¹² Eta ittökatapa de ie' ska' ta ie' a' ichaké:

—¿Be' wa ijcher tö ì chekebö e' tö fariseowakpa uluwé?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Fariseowakpa esepa dör wës íyi kuá kë tkënewa ye' Yé tso' ká jai a' e' wa es, e' kueki ie'pa yërdattsä wië.

¹⁴ Ie'pa múat es. Ie'pa dör wës s'wöbla kë wawër ese tö o'ka wöbla kë wawër e' ulaië es, e'pa bö! tköaraë kauk a.

¹⁵ Eta Pedro tö iché ie' a:

—Ttè waklébö ñe' wà pakö sa' a.

¹⁶ Ie' tö iüté:

—¿Ñies a' kë éna iwà ane?

¹⁷ ¿A' kë éna iane tö ì ñekesö ese mi'ke s'ñawi a' e' ukuöki ta iwekettsasö?

¹⁸ Erë ì sulu tskirke a' er a' ese tö a' ia'wëmi ñáie.

¹⁹ Ì sulu bikeitseke a' tö, s'ttëwa, senewabak dalösewëwa, trë, akblë, s'kkatè kachè wa ñies ñi chë sulu ese kos tskirke a' er a.

²⁰ Íyi ese tö a' ia'wëraë ñáie. Erë a' chkö kë ulà paköule e' kë tö a' ia'wëpa ñáie.

Tayë eköl kë dör judiowak e' erblé Jesús mik

(Marcos 7.24-30)

²¹ Eta Jesús ena ittökatapa míyal ká kié Tiro ena Sidón eë.

²² Eta tayë eköl serke eë dör cananwak, e' ardatse taië Jesús itöki:

—A këkëpa be' dör David aleri, ye' saú er siarë wa. Ye' alà busi kirirke taië a' aknama tso'.

²³ Erë Jesús kë wä ie' iütëne yës. Eta ittökatapa kköché ie' a:

—Tayë ardatse taië se' itöki, ì kiane ie' ki e' mú ie' a' as imi'a.

²⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Skököl tö ye' patkë' Israel aleripa ë kimuk. E'pa dör wës obeja chöwa siarë es.

²⁵ Eta tayë dewa e' tkëwa kuchë ki Jesús wörki ta ichéitö ia:

—¿A këkëpa, ye' kimú!

²⁶ Jesús iüté:

—Kë idör buaë ala'rla chkè yëttsa mè chichi a.

²⁷ Tayë tö iché:

—A këkëpa, e' yëne; erë chkè mulé darke iski e' ñeke chichi tö.

²⁸ Eta Jesús iché ie' a:

—A tayë, be' erblé moki ye' mik, e' kueki ì kiane be' ki e' de be' ulà a.

E' wöshä ta ilà busi buanene.

S'kirirke ese bua'wëne Jesús tö

²⁹ Eta Jesús ena ittökatapa biteyalne batsöri kié Galilea e' kkömik. Eta ie' tkaka kabata tukir ki ta eë ie' e' tkëser.

³⁰ Ta pë' de taië ie' ska', e'pa wa iduepa de Jesús wörki. Iduepa kë shko, kë wöbla wawër, kë tto, ulà ö klö suluulewa ñies s'kirirke duè ulitane wa ese kos bua'wëitö.

³¹ Pë' ulitane tso' eë isauk e'pa wökrarulune. Ie'pa tö isuë tö kë s'tto esepa ttékane, s'ulà ena s'klö suluulewa esepa buanene, kë s'shko esepa shkëne, ñies kë s'wöbla wawër, esepa wöbla wawëne. E' kueki ie'pa tso' Israel aleripa Këkö! kikökka taië.

Wëpa döka mil tkëyök e' tié Jesús tö (Marcos 8.1-10)

³² Eta Jesús tö ittökatapa kié ta ichéitö ie'pa a:

—Siarë ye' wa pë' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' ta e' ki ká de mañatk ta kë ie'pa wa ì ku' ñè. Kë ye' éna ie'pa patkak u a kë chkaule dö' isiwa'arwarak ñalä ki.

³³ Eta ittökatapa tö iché ia:

—Erë ká i' a' kë yi serku'. ¿Wës sa' tö pan kuëmi taië pë' ekkëpa tioie?

³⁴ Ie' tö ie'pa a' ichaké:

—¿Kos a' wa pan tso'?

Ie'pa iiüté:

—Sa' wā pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Etā ie' tō pē' ké e' tulöksēr iski

³⁶ tā pan kul ena nima e' klö'wéitō tā wēstela chéitō Skököl a tā iblatéitō mé ittökatapa a tā ie'pa tō iwatié pē' a.

³⁷ Pē' ulitane chké de wē' tā ibata ate e' iēne dōka kkō kul.

³⁸ Ichkérak e'pa dōka mil tkëyök (4.000) wēpa ē, alakōlpa ena ala'rla kē shtane.

³⁹ Jesús tō pē' yuémīne tā ie' e' iéka kanò a tā imiā ká kiè Magdala eē.

16

Fariseowakpa tō ì kē or yi a ese uk ké suè

(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

¹ Fariseowakpa ena saduceowakpa wēlepa de Jesús ska'. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kueki ie'pa tō ikié ie' a tō ì kē or yi a ese úitō iwà kkachoie tō moki ie' patkē'bitū Skököl tō.

² Erē ie' tō ie'pa iüté: “Tsáli tā a' tō icheke, ‘Ká tanewā mat bule dība ardaē buaē’;

³ bla'mi tā a' icheke, ‘Ká tanewā mat kalī moneka ttsettseē tā kalī yērdaē.’ A' éna iane buaē mik tā dība armi mik tā kalī yērmi, etā ¿wes ì tköke ì ñe tā e' kē wà ar a' éna?

⁴ A' dör pē' suluē e' kē tō Skököl dalöie wes trēr wakpa kē tō imaso dalöie es. A' ye' a ikié tō ì kē or yi a ese uyō iwà kkachoie tō moki Skököl tō ye' patkē'bitū. Erē ilè weraëyō etökicha ěme iwà kkachoie, e' dör wes Jonás tā ibak es.”

Etā ie' tō ie'pa méat tā imiā bánet.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' pakè

(Marcos 8.14-21)

⁵ Jesús ena ittökatapa demi batsöri wishet, erē ittökatapa éna ilè chowa tsèmi ñè.

⁶ Ie' iché ie'pa a:

—Ye' ttö ttsö. A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwoka e' yöki.

⁷ Ittökatapa iché ñi a:

—¿Kē se' wā ì dē' ñè!

⁸ Ì chök ie'pa tso' e' suéwaitō tā ichéitō ie'pa a:

—¿Ì kueki a' tso' ichök ñi a tō kē se' wā ì dē' ñè? ¿Kam a' erblö ye' mik mokié!

⁹ ¿Kam a' éna iwà ar? Pan skel wadē'yō wēpa dōka mil skeyök (5.000) ekkē a, ¿e' chowa a' éna? Etā ¿kkō bik ibata kit a' tō?

¹⁰ Nies pan kul wadē'yō wēpa dōka mil tkëyök (4.000) ekkē a, ¿e' chowa a' éna? E' ukuökī tā ¿kkō bik ibata kit a' tō?

¹¹ ¿Wes a' kē éna iane tō ye' kē ku' ì ñekesö ese chök? A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwoka ese yöki.

¹² Etā ie'pa éna iane tō Jesús kē ku' pan wölöwoka tso' se' wā ese chök. Ie'pa éna iane tō ttè wa fariseowakpa ena saduceowakpa tō s'wöbla'wēke e' chök ie' tso'.

Pedro tō iché tō Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Mik ie'pa de ká kiè Cesarea Filipo, etā Jesús tō ittökatapa a ichaké:

—Ye' dör S'ditsö Alà, ¿ima e' cheke pē' tō ye' dör yi?

¹⁴ Ie'pa iiüté:

—Wēlepa tō icheke tō be' dör Juan S'wöskuökwak. Wēlepa skà tō icheke tō be' dör Skököl tteköl bak kiè Elías shkenekane e'. Wēlepa skà tō icheke tō be' dör Skököl tteköl bak kiè Jeremías ö Skököl ttekölpa skà bak e' wēle.

¹⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erē ¿ima a' ichè, ye' dör yi?

¹⁶ Simón Pedro tō iiüté:

—Be' dör wé pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'. Be' dör Skököl chök Alà e'.

¹⁷ Jesús iché ie' a:

—A Simón, Jonás alà, ayècha buaē be' dör. Ì ché be' tō e' kē mène s'ditsö wā be' a, e' mé ye' Yé tso' ká jai a e' tō be' a.

¹⁸ E' kueki ye' be' a ichè tō be' dör Pedro (kiè e' wà kiane ché ák). Be' dör wes ák dör u katabloie es, e' wa ye' ichapa kí dōraē taié. Ì kos tso' dō duèwā diché, e' kē e' alöpaka ie'pa ki.

19 Ì blúie Skëköl tso' e' wékkö kköppóo kéwö meke ye' tó be' a. Ye' tó kawö meke be' a ye' tté buaë pakök as Skëköl dö s'tso' taië e' blúie. E' dör wes blu' eköl kanè méso tó blu' wékkö kköppèe as s'döwajä es. Ì kë kéwö mène be' wä ká i' a, ese kë kéwö mène Skëköl wä. Nies ì kéwö mé be' tó ká i' a, ese kéwö me'bak Skëköl tó.

20 E' ukuöki ta Jesús kë wä ittökatapa kàne yi a ichök tó ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

*Jesús e' biyö ché tó ie' tterawa
(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)*

21 E' ukuöki ta Jesús tó itsá ché ittökatapa a:

—Ye' kawöta shkökmi Jerusalén, ee judiowak kueblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tó ye' we'ikeraë taië. Ye' tterawa erë e' ki ká de mañat eta ye' shkerdakane.

22 Pedro tó ie' kiémi bánet ta iuñémiitö:

—jA Skëképa, kë e' char! jE' mú kë dör es! jKë e' wamblënuke be' ta!

23 Erë ie' e' wötrée Pedro kke ta iché:
—jA Satanás, be' yúshka bánet ye' yöki! Be' tso' ye' wöklö'uk. Be' kë tó iyi sué wes Skëköl tó isueke es; be' tó isueke wes s'ditsö tó isueke es.

24-25 Ie' tó iché ittökatapa a:

—Yi e' tsatkak ittëwä yöki, ese kë ulä a sene michoë döpa. Erë yi e' mettsa ttëwä ye' dalërmik, ese ulä a idöraë. E' kueki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' ki. E' skéie ikawöta e' chök dö ittëwä wötëulewä krus mik ekkë. Es ie' kawöta shkök ye' itöki.

26-27 Ye' dör S'ditsö Alà, e' döraë Skëköl olo ta' taië e' a, nies Skëköl biyöchökwakpa ta. Ye' tó sulitane patueraë eköl eköl wes iser es. E' kueki iyi ulitane tso' ká i' a e' de a' ulä a, erë sene michoë kë dë' a' ulä a, e' ta e' dör jlie bua' a' a? Sene michoë kë patorpa i wa.

28 Moki ye' tó a' a ichè tó a' tso' ie, e'pa welepa tó ye' dör S'ditsö Alà, e' datse blu'ie e' sueraë kam iblërlur e' yöki.

17

Jesús tó ilo taië e' kkaché ittökatapa

a *(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-30)*

1 E' ki ká de teröl, eta Jesús wä Pedro ena Santiago ena Juan dör Santiago ël, e'pa mítser e' ta ká bata kakkeë ese ki.

2 Ee ie'pa wö shaë ie' manenettsa mía kuä'ki, iwö olobune wes diwö es, nies idatsi' manenettsa mía saruruë wöñarke dalölöë.

3 E' bet ta ie'pa tó Skëköl ttekölpa bak ká iajäë kié Moisés ena Elías e'pa sué kapakök ie' ta.

4 Eta Pedro tó iché ie' a:

—A Skëképa, buaë se' tso' ie. Be' ki ikiane, e'ma ye' tó úla yuëka mañatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

5 Ie' ttökeia e' wösha ta mochka wöñarke dalölöë ese tó ie'pa kitëwä. Mochka shüa ie'pa tó ttö ttsé tó ichè: “Se dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër buaë shute ye' wa. Ie' ttö iutö.”

6 Mik e' ttsé ittökatapa tó ta ie'pa suanéka taië, e' kueki ie'pa e' télur wöwakköt.

7 Jesús dewä ie'pa o'mik ta ie' tó ie'pa kéwä ta ichéitö ie'pa a:

—A' e' kóka; kë a' suanuk.

8 Mik ie'pa tó ká sué, eta ie'pa isuë tó kë yi ku'ia, Jesús ë dur.

9 Ie'pa bitëkene wa'k, eta Jesús tó ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tó e' kë pakar yi a dö mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttëwä shkenekane e' ukuöki.

10 Ie'pa tó ie' a ichakè:

—jI kueki s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tó ichéke tó Elías kawöta döke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yöki?

11 Ie' tó ie'pa iuté:

—E' yëne tó Elías datsekene kewe. Ie' tó i kos kanewëketke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yöki.

12 Erë ye' tó a' a ichè tó ie' dë'bak, erë ie'pa kë éna iane tó ie' idir. Ie'pa tó iwe'ik siarë wes ie'pa ki ikiane es. Es nies ie'pa tó ye' dör S'ditsö Alà e' we'ikeraë.

13 Ie'pa éna iane tö ie' tso' Juan S'wöskuökwak e' chök.

Duladula eköl tteke aknama tö e' bua'wéne Jesús tö

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

14 Mik Jesús ena ittökatapa demine wé pé' daparke taië ie' panuk ee, eta wém de eköl ie' ska' ta ie' e' tkéwa kuchë kī Jesús wörki ta ichéitö ia:

15 –A këkëpa, ye' alà saú er siarë wa. Ie' kirirke siarë, wekkë alè ta ilineka, mikle ta ie' anerö bö' a, mikle ta di' a.

16 Kam be' dö eta ye' wa idebitu be' ttökatapa a erë ie'pa kë a ibuarne.

17 Jesús tö iché:

–A pé' kë erblöta' Skëköl mik, a' kë éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tö a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitu ña.

18 Eta ie' tö aknama uñé ta itrë'wëshkar duladula a. E' wösha ta duladula buanene buaë.

19 E' ukuöki ta ittökatapa tté ie' ta bánet. Ie'pa ie' a ichaké:

–¿Ì kueki sa' kë a aknama e' trëshkar?

20 Ie' iché ie'pa a:

–A' kë erblöku' Skëköl mik mokië e' kueki. Moki ye' tö a' a ichè tö a' erblöpa Skëköl mik tsir mostaza wö dör tsirla ekkë, e' ta a' tö ichèmi kabata wī a: 'Be' e' sköttsa yúshka bánet', ta imiraa bánet. A' erblöke moki Skëköl mik, e' ma kë ì dör darëre a' a wè.

21 *

Jesús skà e' biyö ché tö itterawa

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

22 Mik Jesús ena ittökatapa ñi dapa'wé Galilea, eta ie' tö ie'pa a ichè:

–Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsä pé' ulà a,

23 ta ye' tterawarakitö, erë e' kī ká de mañat ta ye' shkerdakane.

Ttè e' tö ie' ttökatapa eriauwé taië.

Inuköl shteke Skëköl wé kanéwoie ese patué Jesús tö

24 Mik Jesús ena ittökatapa de Cafarnaúm, eta pé' tö inuköl shteke Skëköl

wé kanéwoie e'pa de Pedro ska' ta ie' a ichaké:

–¿Be' wöbla'ukwak tö inuköl patuekesö Skëköl wé kanéwoie e' patueta'?

25 Pedro tö ie' iüté:

–Tö, ipatueta'.

E' ukuöki ta mik Pedro de weshke, eta Jesús tté ie' ta kéwe ta ichéitö ie' a:

–A Simón, ¿ima be' ibikeitsè? ¿Yi ña'weke ká wökirpa tö, iká wakpa ekkä ö pé' kua'ki?

26 Pedro tö iüté:

–Pé' kua'ki.

Jesús tö iché:

–E' yëne, e' kueki ila'r kë kawöta ipatauk.

27 Erë ipataüsö as ie'pa kë ulurka se' kī. E' kueki be' yú batsöri kkömik eta biklö' uyömi di' a. Eta nima tsá kli'wé be' tö e' kkö shuppöö, ee be' tö inuköl kueraë et. E' tsúmi ie'pa patuöie, e' dör wé' se' böi nuì patuöie.

18

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

1 E' kéwö ska' ta Jesús ttökatapa de ie' ska' ta ie' a ichakéraitö:

–Ì blúie Skëköl tso' e' shua ¿yi dör ibua'ie imalepa tsata?

2 Jesús tö alala kié eköl duésër ie'pa shushaë

3 ta ichéitö ie'pa a:

–Moki ye' tö a' a ichè tö a' kë er mane'ù as a' dö wes alala i' es, e' ta a' kë döpa wa ì blúie Skëköl tso' e' a.

4 Yi er mane'wé ta ie' e' wöéwa wes alala i' es, ese döraë ibua'ie ì blúie Skëköl tso' e' a.

5 Yi tö alala i' se kiéwa ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéwa.

A' tso' wösh wa ì tö s'ké ì sulu wamblök ese yöki

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

6 “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë taië shute tköka ák wawoie muéwa ikuli' a batrèemi dayë a e' tsata.

* 17:21 Yëkküö këchke wele tö versículo 21 kī kuötkéka. E' tö iché i' es: *Erë aknama ese yëmittsa ikie S'yé a ena batsè e' è wa.*

7 Íyi tso' taië s'erkiöwoie ì sulu wamblök, e' kueki wëstela ina ká i' wakpa ta. Kekraë ì sulu tso' s'erkiöuk, erë yi tö s'ké ì sulu wamblök, wëstela ina esepa ta.

8 "A' ulà ö a' klö tö a' ké ì sulu wamblök e' ta itöo uyömi bánet. A' döwa sene micho a ulà etkë ö klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwa bö' ñar michoë e' a ulà bötkë ena klö bötkë e' dör suluë.

9 Nies s'wöbla tö s'ké ì sulu wamblök, e' ta iyöttsa uyömi bánet. A' döwa sene micho a wöbla ek ë wa, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwa bö' ñar michoë e' a wöbla böké, e' dör suluë.

*Obeja chowa e' pakè
(Lucas 15.3-7)*

10-11 "A' e' kkö'nú, ikkëpala kë watarttsa. Ye' tö a' a ichè tö Skëköl biyöchökwakpa tso' ie'pa kkö'nuk e'pa tso' kekraë ye' Yë tso' ká jai a e' wörki ie'pa tté chök.

12 "¿Ima a' tö ibikeitsè? Wëm eköl wa obeja tso' döka cien ta e' etö chowa, e' ta ¿ì wëmi ie' tö? Obeja döka dabom suliyök ki sulitu (99) e' meraat ie' tö kañika ta imía obeja chowa e' yulök.

13 Moki ye' tö a' a ichè tö mik ie' tö ikué, eta ie' ttsë'nene buaë tköka imalepa kë chë'wa e' tö ie' ttsë'wë e' tsata.

14 Es Skëköl dör a' Yë tso' ká jai a, e' kë ki ikiane tö ikkëpala chöwa ekla wë'ia.

*Wes se' ké er buanukne ñi ki
(Lucas 17.3)*

15 "A' yami wele tö ì sulu wamblé a' ki, e' ta a' yú ie' ska' ta ì sulu wambléitö e' chö ie' a, e' shulö a' bölä tö. Ie' tö a' ttö iuté, e' ta a' er buanene ñi ki.

16 Erë ie' kë wa a' ttö iütëne, e' ta a' yamipa tsúmi eköl ö bölä, tté ki a' tö ie' kkatè e' ttékölíe as ior wes itso' kitule es. E' tö ichè, "Tté kos shulekesö eta ittekölpa kiane bölä ö mañal ichoie tö moki idir ö au."

17 Erë kë ie' wa e'pa ttö ttsëne, e' ta ichö ye' icha erule e' kukua. Nies kë iwa ie'pa ttö iütëne, e' ta isaú wes pë' kë tö Skëköl dalöie es ö wes inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a e'pa suë es.

18 "Moki ye' tö a' a ichè tö ì cheke a' tö tö e' dör suluë ká i' a, ese cheraë Skëköl tö tö e' dör suluë. Nies ì cheke a' tö tö e' dör buaë ká i' a, ese cheraë Skëköl tö tö e' dör buaë.

19-20 "Ye' tö ì skà chekene a' a: Wé a' bölä ö mañal ñi dapa'wé ye' ttö wa, ee ye' tso' a' ta. E' kueki a' bölä er méwa ñikkëe ká i' a ilè kiök ye' Yë tso' ká jai a e' a, e' ta imeraëitö a' a."

21 Eta Pedro dewa Jesús ska' ta ichakéitö:

—A Skëkëpa, ¿bitökicha ye' yami tö ì sulu wamblé ye' ki, e' olo'yëmiyö iki? ¿Moki dö kul ekkë?

22 Ie' iüté:

—Kë ye' tö be' a ichè kul ë. Ye' ichè tö be' kawöta inuì olo'yök iki kekraë bitökicha ekkë*

Blu' er buaë ché ikanè méso eköl a

23 "Ì chéyö a' a e' wà pakekeyö tté i' wa. Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes blu' eköl éna nuì shulak ikanè méso pa ta es.

24 Ie' tö ie'pa nuì shulémitke eta ikanè méso eköl debitu ie'pa wa ie' wörki, e' wa nuì tso' taië shuté†

25 Ie' kë a nuì ekkë patorpa, e' kueki blu' tö ie' ena ilaköl ena ila'r ena ì kos tso' iwa e' watauktta ké inuì ekkë patuoie.

26 Ikanè méso e' tkéwa kuchë ki blu' wörki ta ikköché taië ie' a: 'Be' we'ikèyö, ye' panú bërë tsir, e' wa ye' tö be' patuëttsa seraa.'

27 Blu' ie' sué er siarë wa, e' kueki ñarke kos e' olo'yéitö iki seraa ta iémine bërë.

28 "Erë mik kanè méso e' mia, eta ie' tö kanè méso iëköl kué ña'weke ie' tö elkela ë‡ Ta iklö'wëwaitö ikuli' a tuéwa darërëe ta ichéitö ia: '¿Be' ñarke ye' ulà a, e' pataúttta ña!'

* **18:22 kekraë bitökicha ekkë:** Griegoie e' dör dabom kuryök döka kuktökicha (70×7). † **18:24 nuì taië shuté:** Tté i' dör inuköl kiè talento e' mil döka dabop. †ñe ta' e' ské dör dólares döka millón döka dabom skéyök (50,000,000) ‡ **18:28 elkela ë:** Tté i' dör inuköl kiè *denario* ese döka cien.

²⁹ Ta iëköl e' tkéwā kuchē kī ie' wörki ta ikköché taië: 'Be' we' ikèyö, ye' panü bërè tsir, e' wa yö be' patuëttsa seraa.'

³⁰ Erë ie' kë wā iëköl kköchöke e' iütene. Ie' tö iwötökwa patké s'wöto wé a dö mik inuì patuëttsaitö seraa eta.

³¹ Mik kanè mésopa malepa tö ittsé, eta e' tö ie'pa eriawé taië. E' kueki ie'pa mía blu' ska' ta ichéka seraa.

³² Eta blu' tö kanè méso e' kiök patké ta ichéitö ia: 'Be' dö r pè' suluè! Ye' tö be' kī be' nuì taië e' olo'ya' seraa be' kköyè' ye' a e' kueki.

³³ ¿Ì kueki be' kë wā be' yami sune er siarè wa wes ye' be' su' es?'

³⁴ Eta blu' uluneka taië, e' tö ikanè méso wötökwa patké as iwe'ikö ie'pa tö siarè dö mik inuì patonetsa seraa eta.

³⁵ Es ñies a' yami tö ì sulu wamblé a' kī e' nuì kë olo'yè a' tö iki er moki wa, e' ta ye' Yé tso' ká jai a e' tö a' we'ikeraè siarè."

19

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö (Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Mik Jesús tö ttè ekkè ché one, eta ie' e' yéttsa Galilea mía Judea ta itkattsa Jordán a wishet.

² Taië pè' dami ie' itöki e'pa shua wépa kirirke esepa kos bua'wéitö.

³ Eta fariseowakpa welepa de ie' ska' ta ie'pa tö ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wépa a kawö ta' itayè owa íy ulitane kueki?'

⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì tso' kitule Skéköl yëkkuö kī, ¿e' kë sune a' wā? E' tö ichè tö tsawe ta Skéköl tö se' yö' wëm ena alaköl.

⁵ Ie' tö iyè': 'E' kueki wépa kë serpaia iyé ena imì e'pa dapömik, ta iserdawā alaköl ta. Ie'pa böl serdaè ñita ta ie'pa mía wes wák eköl è es.* Es ikiteat

⁶ e' kueki ie'pa kë ià böl, ie'pa yöne wes wák eköl è es. E' kueki wépa batséwā Skéköl tö esepa kë batsökök yi tö.

⁷ Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—E' dö r es, e' ta ¿ì kueki Moisés tö iyè'at tö wëm tö itayè éwa, ese wák kawöta ñi owa yëkkuö muk ia?'

⁸ Ie' iüté:

—A' er darèrè, e' kueki Moisés tö kawö me' a' a' a' tayè ökwa, erè tsawe ta kë idör es.

⁹ Ye' tö a' a' ichè tö yi tö itayè éwa, kë dö r itayè trèr kueki, ese tö alaköl skà tséwane, e' ta e' wa isenewabak kewé e' dalösewéwaitö.

¹⁰ Jesús ttökatapa tö iché ie' a:

—E' dö r es e' ta bua' idir sa' a tö kë sa' alaköl tsüwā.

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì ché a' tö e' kë dö r sulitane a, e' dö r wépa a imène esepa è a.

¹² Wépa welepa dö r kachir ie'pa wák dè'ka es e' kueki. Welepa skà yueke s'kapeyökwakpa tö kachirie. Iskà tso' esepa serke kachirie ì blúie Skéköl tso' e' kané kueki. Wépa sermi es, esepa senú es.

Jesús tö ikié S'yé a ala'rla kī

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Pè' wā ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùka iki ena ikiö S'yé a iki. Erè ittökatapa tö pè' uñélor.

¹⁴ Erë ie' tö iché:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dö r wes ie'pa es, esepa blúie Skéköl tso', e' kueki kë iwöklö'waria.

¹⁵ Eta ie' ulà méka ie'pa kī, e' ukuöki ta imía bānet.

Inuköl blú eköl tö Jesús a ichaké

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Wëm eköl debitu Jesús ska' ta ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ì buaè wèmi ye' tö as sene michoè dö ye' ulà a?'

¹⁷ Ie' tö iüté:

—¿Ì kueki be' tö ye' chaké ì dö r buaè ese kī? Skéköl eköl è dö r buaè. Be' kī sene michoè kiane, e' ta ttè me'atbak ie' tö dalöiëno e' dalöiö.

¹⁸ Ie' tö Jesús a ichaké:

—¿Ttè wéne?'

Ie' iüté:

—'Kè a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' s'senewabak e' dalöseukwa, kë

* 19:5 Génesis 2.24 saú.

a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachè wa,

¹⁹ a' yè ena a' mì dalöiö, ñies a' malepa dalëritsó wës a' wákpa e' dalër es.[†]

²⁰ Duladula tö ie' a' iché:

–Ttè e' kos dalöiö'bitu ye' tö iaiaë. Eta çì skà kianeia?

²¹ Ie' iüté:

–Be' éna ì buaë kos wák seraä, e' ta' be' yú ta' ì tso' be' wä, e' wataüttsa seraä ta' iské múttsa s'siarëpa a'. E' ukuöki ta' be' shkó ye' ta' ye' ttökataie. Es ta' íyi buaë taië döraë be' ulà a' ká jaì a'.

²² Duladula dör inuköl blú taië, e' kueki mik ie' tö e' ttsé eta' ie' erianeke taië ta' imiatke.

²³ Eta Jesús tö iché ittökataka a':

–Moki ye' tö a' a' ichè tö inuköl blúpa a' darërëë idir dökwa ì blúie Skököl tso' e' a'.

²⁴ Iskà chëneyö a' a' tö inuköl blúpa a' dökwa ì blúie Skököl tso' e' a' e' dör darërëë tköka kameio tkömi datsi' yuo diké ese wökla a' e' tsata.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tö, eta' ie'pa tkinewa taië ta' ichéitorak:

–E' dör es e'ma çyi tsatkërmí?

²⁶ Ie'pa webléitö ta' ichéitö:

–E' kë onuk s'ditsö a' wës, erë Skököl a' íyi ulitane ormi.

²⁷ Eta Pedro tö iché ia:

–Sa' tö íyi ulitane me'at ta' sa' bite be' ta. Çì dömi sa' ulà a' e' skéie?

²⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

–Moki ye' tö a' a' ichè tö mik ká i' manerketkene buaë aishkuö ta, eta ye' dör S'ditsö Alà e' döraë ká ulitane blúie olo ta' taië. Ñies a' dör ye' ttökataka, e'pa e' tulöraser blu' kulé dökä dabom eyök kí böt e' ki, Israel ditséwöpa dökä dabom eyök kí böt e'pa wëttsuk.

²⁹ Wépa kos tö iu ö iëpa ö ikutapa ö iyé ö imi ö ila'r ö iká ese méat ye' tté kueki, e' ta' e'pa ulà a' iské dörane taië shütëë, ñies aishkuö ta' sene michöë döraë ie'pa ulà a'.

³⁰ Erë i'ñe ta' se' taië tso' kewe esepa döraë bataie ena se' tso' bataie i'ñe ta' esepa döraë keweie.

20

Kanè mésopa patuë e' tté

¹ “Ì blúie Skököl tso' e' ta' itköke wës itka wëm eköl ta' es. E' míä bla'mi kanè mésopa yulök ie' uva tso' tkëule e' kanéuk.

² Ie' tö iché ie'pa a': ‘Ye' tö a' patuëke kos s'patorke ká etk ekkë, e' dör denario etk.’ E' dör buaë ie'pa a' ta' ie' tö ie'pa patké kanëblök.

³ Diwö de sulitu (9) eta' kanè wák míane kanè mésopa skà yulök eta' eë ie' tö isuë tö wëpa tukur ñala ska' kë ku' kanëblök.

⁴ Ie' tö ie'pa a' iché: ‘A' yú kanëblök ye' kanè a' ta' ye' tö a' patuëke kos s'patorke moki ekkë.’ Eta' ie'pa míä kanëblök.

⁵ Diwö de bata a' ta' ie' míä kanè mésopa skà yulök eta' ie' tö ie'pa patké kanëblök. Ñies tsáli diwö de mañat eta' ie' míä kanè mésopa skà yulök ta' ie'pa patkéitö ñies kanëblök.

⁶ Diwö dökëke skël eta' ie' míä kanè mésopa skà yulök, eë ie' tö wëpa kuë iëter kë ku' kanëblök. Ie' tö ie'pa a' ichaké: ‘çlök a' iëter ñië íe kë ku' kanëblök?’

⁷ Ie'pa tö iüté: ‘Kë yi wa sa' a' kanè mène.’ Eta' ie' tö ie'pa a' iché: ‘A' yú kanëblök ye' a.’

⁸ “Mik ká tuine, eta' kanè wák tö ichè ikanè mésopa pataukwak a': ‘Kanè mésopa kiö eta' ie'pa pataú. Wépa debitú bataie, e'pa pataúmi kewe, ta' wépa debitú kewe, e'pa pataú bataie.’

⁹ Eta' kanè mésopa debitú kanëblök tsáli diwö skël, e'pa patone kewe. Ie'pa kos patone denario et et.

¹⁰ Mik kanè mésopa debitú kanëblök kewe, e'pa patorketke eta' ie'pa tö ibikeitsé: ‘Sa' patorke aishet sa' malepa tsata.’

¹¹ Erë ie'pa kos patone denario et et ë.

† 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

12 E' tō ie'pa kabewéka tā iché kanè wák a: 'Wépa ikképa debitu bataie kanéblé bërberla ě, e' skéie sa' kanéblé ñië, ña'wé dība tō, ñies shtrine taië. Eta ¿wes be' tō ie'pa patué kōs be' tō sa' patué ekkē?'
 13 Erë kanè wák tō ikanè méso ekōl iüté: 'A yami, ye' kë ku' i sulu wamblök be' tā. Se' ttè mé ñi a tō ye' be' patuëke denario etk.

14 E' kuëki be' inukōl klö'ú tā be' yúshka. Wëm debitu kanéblök ibataie ese a ye' éna inukōl mak kōs ye' tō be' a ime ekkē eta ¿wes ide?

15 Ye' a kawō tā' i wāk ye' éna ye' inukōl wa, ese wōie. Ye' tō ilè kak-meke yile a, ¿e' tō be' ukyëwëke ye' kī?'
 16 "Es s'tso' bataie esepa dōraë keweie ena s'tso' keweie esepa dōraë bataie."

Jesús e' biyö chéne tō ie' tterawa pë' tō
 (Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

17 Jesús ena ittōkatapa dabom eyök kī bōl (12), e'pa mirka Jerusalén tā ie' tō ie'pa kié bánet tā ichéitō ia:
 18 —Se' mirka Jerusalén i', eta ee ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsā sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ulà a. Ie'pa tō ye' kichateraë.

19 Ye' merattsarakitō pë' kë dör judiowak esepa ulà a. E'pa tō ye' wayueraë pperaë siarë tā ye' tterawarakitō wötëule krus mik. Erë e' kī ká de mañat, eta ye' shkerdakane.

Santiago ena Juan e'pa mī tō kawō kié Jesús a
 (Marcos 10.35-45)

20 Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mī de ie'pa tā Jesús ska' tā ie' tkéwā kuchë kī iwörki ilè kioie ie' a.
 21 Jesús tō ie' a ichaké:
 —¿I kiane be' kī?
 Ie' tō iüté:
 —Ye' tō be' a kawō kieke tō mik be' tkënekā s'blúie, eta ye' alà ekōl tkōwā be' ulà bua'kka, ekōl be' ulà bakli'kka s'wëttsuk be' tā.
 22 Ie' iüté:

—I kieke a' tō e' kë wà jcher a' wā. ¿Ye' tka' wayarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wes ye' weirdaë es?
 Ie'pa tō iüté:
 —Tö, sa' dirmi.
 23 Ie' iché:
 —Moki ye' tka' wayeraë a' tō, a' weirdaë wes ye' es. Erë e' tkökser ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakli'kka, e' kë kēwō menuk ye' a. E' tso'tke ye' Yé wā klöule yi a imekeitō esepa a.
 24 Mik ttè e' ttséwā ittōkatapa malepa dōkā dabom eyök (10) e'pa tō, eta ie'pa uluneka ie'pa bōl ñe' kī.
 25 Erë ie' tō ie'pa ulitane kié tā iché ia:
 —A' wā ijcher tō pë' kë tō Skëkōl dalöië, esepa wōkirpa kōs e' alökekā ie'pa kī kekraë, ñies iblúpa tō ie'pa patkeke kësik wa.
 26 Erë a' kë kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wōkirie, ese kawōtā e' wōökwa imalepa dikia diöshet ikanè mésoie.
 27 Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsata, ese kawōtā e' muktsā imalepa a kanè mésoie.
 28 Ye' dör S'ditsö Alà, e' kë dë'bitu as yi tō ye' kīmù. Ye' dë'bitu ie'pa kīmuk ena e' muktsā ttëwā pë' tso' taië e' nuñ skéie. E' kuëki a' kawōtā e' wōökwa a' malepa kanè mésoie.

Wépa bōl wōbla kë wawër e'pa bua'wé Jesús tō
 (Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

29 Jesús ena ittōkatapa e' yéttsā Jericó, e'pa itōki pë' mirwā taië.
 30 Eta wépa bōl wōbla kë wawër, e'pa tuler ñalā ska'. Mik ie'pa tō ittésé tō Jesús dami, eta ie'pa tō iché aneule:
 —iA këkëpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarë wa!
 31 Pë' tō wépa e' uñeke as ie'pa siwā'blōwā, erë ie'pa kī anekā taië:
 —A këkëpa, David aleri, sa' saú er siarë wa
 32 Jesús e' duésér tā wépa wōbla kë wawër e'pa kiéitō tā ie'pa a ichakéitō:
 —¿I kiane a' kī?
 33 Ie'pa iüté:
 —A këkëpa, sa' wōbla bua'ú.

—A' wā ijcher tō pë' kë tō Skëkōl dalöië, esepa wōkirpa kōs e' alökekā ie'pa kī kekraë, ñies iblúpa tō ie'pa patkeke kësik wa.
 26 Erë a' kë kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wōkirie, ese kawōtā e' wōökwa imalepa dikia diöshet ikanè mésoie.
 27 Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsata, ese kawōtā e' muktsā imalepa a kanè mésoie.
 28 Ye' dör S'ditsö Alà, e' kë dë'bitu as yi tō ye' kīmù. Ye' dë'bitu ie'pa kīmuk ena e' muktsā ttëwā pë' tso' taië e' nuñ skéie. E' kuëki a' kawōtā e' wōökwa a' malepa kanè mésoie.

Wépa bōl wōbla kë wawër e'pa bua'wé Jesús tō
 (Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

29 Jesús ena ittōkatapa e' yéttsā Jericó, e'pa itōki pë' mirwā taië.
 30 Eta wépa bōl wōbla kë wawër, e'pa tuler ñalā ska'. Mik ie'pa tō ittésé tō Jesús dami, eta ie'pa tō iché aneule:
 —iA këkëpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarë wa!
 31 Pë' tō wépa e' uñeke as ie'pa siwā'blōwā, erë ie'pa kī anekā taië:
 —A këkëpa, David aleri, sa' saú er siarë wa
 32 Jesús e' duésér tā wépa wōbla kë wawër e'pa kiéitō tā ie'pa a ichakéitō:
 —¿I kiane a' kī?
 33 Ie'pa iüté:
 —A këkëpa, sa' wōbla bua'ú.

³⁴Ie' tö ie'pa sué er siarë wa ta ie'pa wöbla kéitö. E' wö shà ta ie'pa wöbla buanene ta imíyal ie' ta.

21

Jesús demi Jerusalén
(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40;
Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa demi tsinet Jerusalén, ká kiè Betfagé tso' Olivo kébata a eé, eta ie' tö ittökatapa kié bö!

² ta ichéitö iarak:

—A' yú wì u wëne eruleë eé. Mik a' demi eé, eta bet ta a' tö burro alaki kueraë etö moulewa ena ilala dur io'mik. E' wötsöo ta itsúbitu ña.

³ Yile tö a' a ichaké, e' ta iütö: 'Skékëpa kî ikiane, e' wa ie' tö imène.'

⁴ Itka es as ì yë'atbak Skéköl tteköl tö e' wà tkö es. Ie' tö iyë':

⁵ "Ichö Jerusalén wakpa a:

'Ye' ttö ttsö, a' blú datse a' ska' e' tkëuleka burro kî.

Ie' dör pë' bërë kë e' ttsöta'ka.

Ie' datse burro alala kî, e' dör iyiwak tso' dali oie ese.' **

Es Skéköl tteköl tö iyë'at.

⁶ Ittökatapa míyal ta iwérakitö wës Jesús tö iché ie'pa a es.

⁷ Ie'pa wa burro alaki ena ilala bitetsër Jesús a. Ie'pa tö ipaio kîkke méka burro alala kî ta Jesús e' tkéka kî.

⁸ Pë' tso' taië e'pa tö ipaio kîkke shuélor ñala kî, ñies welepa tö kal kö télor shuélor ñala kî Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pë' mirwa keweie Jesús yöki ñies itöki, e'pa ulitane arke taië:

—Ie' i' dör se' blú bak David e' aleri, e' kîkökasö! Ayëcha buaë ie' datse Skéköl ttö wa. iSkéköl tso' ká jaì a e' kîkökasö!†

¹⁰ Mik ie' dewa Jerusalén, eta e' wakpa aláneka taië ta ichaké:

—¿Yi dör ie'?

¹¹ Pë' datse taië ie' ta, e'pa tö iüté:

—E' dör Jesús. Ie' dör Skéköl tteköl datse Nazaret atë Galilea e'.

Jesús tö Skéköl wé batse'wé
(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48;
Juan 2.13-22)

¹² Eta Jesús dewa Skéköl wé a. Eta wépa tso' eé iyi taük ena iyi wataük e'pa kos tré'wéyal ie' tö. Inuköl mane'ük‡ wakpa mesa trélurkaitö. Ñies nuböl wataükwakpa kula' trélurkaitö.

¹³ Ie' iché ie'pa a:

—Skéköl tö iyë'at iyëkküö kî: 'Ye' u kirdaë tto ye' ta wé,§ erë a' tö iia'wéka akblo wéie.

¹⁴ Eta s'wöbla kë wawër ena kë s'shko bua' esepa debitu Jesús ska' Skéköl wé a ta ie' tö ie'pa bua'wé.

¹⁵ Ala'rla tso' eé e'pa tö iché aneule: 'iS'blú bak David, e' aleri kîkökasö!' Mik sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'ük ttè dalöiëno wa wakpa tö ì wé Jesús tö e' sué, ena ima ala'rla tö ie' ché e' ttsé, eta ie'pa uluneka taië

¹⁶ ta ichéitörak Jesús a:

—Ì chök ala'rla tso', ¿e' ttsé be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Tö, e' ttséyö. Erë ima e' ché Skéköl yëkküö tö, wësua e' kë suule a' wa. E' tö iché:

'A Skéköl, ala'rla ena bëbëpala tsu'yökeia, esepa kébö e' kîkökka.*

¹⁷ Eta ie' tö ie'pa méat ta imía ká kiè Betania eé. Eé ie' kapére.

Higo klö siwéwa Jesús tö
(Marcos 11.12-14,20-26)

¹⁸ Bule es bla'mi ta Jesús michone Jerusalén ta ie' mirwa ñala wa ta ie' dué bli wa.

¹⁹ Ie' tö higuera klö ter elka sué ta imía iwö yulök katè. Erë kë iwö ta', ikö ë arwa taië. E' kuëki ie' tö iché kal e' a:

—iKë be' wörpaia yës!

E' wöshà ta higuera klö sinewami.

²⁰ Mik e' sué ittökatapa tö, eta e' tö ie'pa tkiwéwa taië, e' kuëki ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wës higuera klö sinewa bet?

²¹ Ie' tö ie'pa iüté:

* **21:5** Zacarías 9.9 † **21:9** Salmo 118.26 ‡ **21:12 inuköl mane'uk:** Judiowak a inuköl tso' wakanewë Skéköl wé ë a, e' tuëkene ie'pa tö inuköl ëse wa. § **21:13** Isaías 56.7 * **21:16** Salmo 8.3

—Mok̄i ye' tō a' a' ichè tō a' erblé Skèköl mik mok̄i, kē ibikeitsule bōtbōt, e' t̄a' ì wé ye' tō, e' ormi a' a' ñies. E' k̄iie t̄a' a' tō ichèmi kabata w̄i a': 'Be' e' skōttsa ìe anúwa dayè a', e' t̄a' es iwà tkōraë.

²² A' erblé Skèköl mik mok̄i, e' t̄a' ì kos kié a' tō ie' a' e' wà dōraë a' ulà a'.

¿Yi tō kawō mé Jesús a'?

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ E' ukuök̄i t̄a' Jesús dewa Skèköl wé a, eē ie' tso' s'wōbla'uk. Eta sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa de ie' ska' t̄a' ichaké ia:

—¿Yi ttō wa be' tō íyi ikkē wēke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' a'?

²⁴ Ie' iūté:

—Ñies ye' tō a' a' ilè chakeke, e' iūté a' tō, e' t̄a' ye' tō a' a' ichèke tō yi tō ikéwō me' ye' a'.

²⁵ ¿Yi tō Juan patkē' s'wōskuök? ¿Skèköl tso' ká jai a' e' ö s'ditsö?

Ie'pa ñi iūtēmi t̄a' ichérakitō: “Se' tō ichèmi tō Skèköl tō kawō mé Juan a, e' t̄a' ie' tō se' iūtēmi: ‘Eta' ¿ì kuēk̄i a' kē wa ie' ttè klōone?’

²⁶ Pē' ulitane tō iklō'wé tō Juan dör Skèköl tteköl. Se' suane ie'pa yōki, e' kuēk̄i kē se' a' iyēnuk tō Juan a' kawō me' s'ditsö tō.”

²⁷ E' kuēk̄i ie'pa tō iūté:

—Kē sa' wā ijcher.

Ie' tō ie'pa a' iché:

—Es ñies ye' kē tō a' a' ichèpa tō yi tō ye' a' kawō mé íyi ikkē wōie.

Ala'r bōl e' tté

²⁸ Jesús tō ie'pa a' iché:

—Ttè kleekeyö a' a' e' ttsö a' tō. Wēm eköl alà dör bōl wēpa, e' debitu ilà eköl ska' kewe t̄a' ichéitō ia: ‘A alà, be' yú kanēblök ì ñie ye' uva tso' tkēule e' a'.

²⁹ Ilà tō iūté: ‘Kē ye' mīne.’ Erē e' ukuök̄i t̄a' ie' tō ibikeitséne kua'k̄i ta imía.

³⁰ E' ukuök̄i t̄a' iyé mía ilà ièköl ska' t̄a' ichéitō ia: ‘Be' yú kanēblök ye' uva tso' tkēule e' a'.’ Ilà iūté: ‘Èkèkē ye' mi'ke.’ Erē ie' kē mīne.

Eta Jesús tō ie'pa a' ichaké:

³¹⁻³² —¿Ima a' tō ibikeitsé? Ala'r bōl, ¿e' wéne tō iyé ttō iūté?

Ie'pa tō ie'pa iūté:

—Wéne a' ichéitō kewe e'.

Ie' iché ie'pa a:

—Juan S'wōskuökwak dē'bitu sene yēsýsē ñalé kkachök a' a, erē a' kē wā ie' ttè klōone. Erē inuköl shtōkwakpa Roma wōkirpa a' ena alakōlpa sulusipa, esepa tō ie' ttè klō'wé. E' sué a' tō erē kē a' er maneone ie' ttè klō'woie. E' kuēk̄i mok̄i ye' tō a' a' ichè tō ie'pa esepa dōrawa a' skéie ì blúie Skèköl tso' e' a'.

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

³³ Iskà kleekeyö a' a, e' ttsö. Kané wák eköl tō uva kuatké taiē t̄a' ikkōiéwaitō buaë, kauk biéitō uva diō tuoie. Ñies úla yuéitō kakkeë uva kkō'noie. E' ukuök̄i t̄a' ie' tō ipeitéat wēpa wēlepa a' as ie'pa tō ipataù ie' a' iwörke e' kak wa. E' ukuök̄i t̄a' ie' mía ká bánet.

³⁴ Mik uvawö aline tso'tke wē'iaë shtè, eta' ie' tō ikanè mésopa wēlepa patkēmi ie' icha tsuk.

³⁵ Erē kanéukwakpa tō ikanè mésopa klō'wéwa, eköl ppérakitō siarē, eköl ttéwarakitō, eköl shka' wérakitō taiē ák wa.

³⁶ Eta kané wák tō ikanè mésopa skà patkémīne tkōka kuaë ipatkē'itō e' tsata. Erē kanéukwakpa tō iwamblé ie'pa t̄a' wēs ie'pa tō iwamblé' wēpa dē'rō kuaë e'pa t̄a' es.

³⁷ “Bata ekkē t̄a' ie' tō iwák alà patkēmi t̄a' ie' ibikeitsé: ‘Ye' alà idir, e' kuēk̄i ie'pa tō idalōieraë.’

³⁸ Erē mik ie'pa tō ilà sué, eta' ie'pa iché ñi a: ‘Ie' w̄i dör ká i' wak alà, ká i' atdaë ie' ulà a. Ittōwasö eta' es se' ulà a' ká i' atdaë.’

³⁹ E' kuēk̄i ie'pa tō iklō'wéwa yéttsa bánet t̄a' ittéwarakitō.”

⁴⁰ Eta Jesús tō iché:

—Ye' tō a' a' ichaké: ¿Ima a' tō ibikeitsé? Mik kané wák dene eta' ¿ì weraë ie' tō kanéukwakpa e'pa t̄a'?

⁴¹ Ie'pa tō iūté:

—Ie' tō pē' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa t̄a' uva kané meraneitō kanéukwakpa kua'k̄ipa tō ipatueraë buaë mik ikéwō dōke bit ekkē esepa a'.

42 Etā ie' tō iché ie'pa a:
 —Ye' tté tso' kitule Skéköl yékkuö kī,
 ¿e' kē sune a' wā? E' tō ichè:
 'Ák watē'ttsa u yuökwakpa tō
 e' yōnene ák bua'buaiē.
 E' kaneq' Skéköl tō,
 tā e' tō s'ttsē'wēke buaē, s'tkinewa
 iweblök.†
 Es Skéköl yékkuö tō iyē'at.
 43 E' kuēkī yō ichè a' a tō ì blúie
 Skéköl tso' e' kané mēne a' a, erē e'
 yerattsaitō a' ulā a tā imeraëitō pē'
 kua'kīpa tō iwakaneweraē buaē es-
 epā a.
 44 Es yi klastkēne ák e' mik ese
 parolordaē ena yi kī ák e' anekā ese
 yalitdawa idikīa.
 45 Mik sacerdotēpa wōkirpa ena
 fariseowakpa tō ì kleé Jesús tō ñe'
 ttsé, etā ie'pa tō isuēwā tō ie' tso' ie'pa
 chök.
 46 E' kuēkī ie'pa éna ie' klō'wakwā eē.
 Erē pē' tō iklō'wé tō ie' dör Skéköl
 tteköl, e' kuēkī ie'pa suane pē' yōkī tā
 kē ie'pa wā iklōnewā.

22

Blu' alà ulabatske e' tté (Lucas 14.15-24)

1 Etā Jesús tō tté skà kleé ie'pa a i' es:
 2 “Ì blúie Skéköl tso' e' tā itkōke wēs
 itka blu' eköl tā es. E' tō ilā ulabatske
 e' kēwō tkō'wēke.
 3 Ie' tō ikanè mēsopa patké wēpa
 kiule kōs e'pa a ichök: 'Blu' alà ula-
 batske e' diwō de, a' shkō ikéwō
 tkō'uk.' Erē ie'pa kē shkak.
 4 E' ukuökī tā blu' tō ikanè mēsopa
 kua'kī skà patkēmi e'pa a ichéitō:
 'Ichō wēpa kiule kōs a tō ye' iyiwak
 bua'buaiē e' duotke alinetke, katē ē
 kianeia. E' kuēkī a' shkō ye' alà ula-
 batske e' kēwō tkō'uk.' Etā ie'pa míyal
 e' chök wēpa kiule e'pa a.
 5 Erē wēpa kiule kōs e'pa kē wā blu'
 ttō iūtēne. Ie'pa eköl míā ikanè kī, eköl
 míā íyi watauk
 6 tā imalepa tō blu' kanè mēsopa
 klō'wēwā tā iwe'ikérakitō siarē, ñies
 wēlepa ttéwarakitō.

† 21:42 Salmo 118.22-23

7 Etā blu' ulunekā taiē ie'pa kī tā ie'
 tō iché iñippökwakpa a: 'A' yú ie'pa kōs
 ttökulur, ñies ie'pa u kōs ña'úwa.'

8 E' ukuökī tā ie' tō iché ikanè
 mēsopa a: 'Íyi ulitane tso'tke ye' alà
 ulabatske e' kēwō tkō'woie, erē wēpa
 kiule e'pa dör pē' suluē, e' kuēkī ye'
 kē tō kawō mēpa ie'pa a ye' alà ula-
 batske e' kēwō tkō'uk.

9 E' kuēkī a' yú bet ñalā kibi kōs ese
 kī tā pē' kōs sué a' tō e'pa a ishkeñú
 kawō tkō'uk ye' tā.'

10 Etā ikanè mēsopa míyal ñalā kōs kī
 tā pē' kōs kué ie'pa tō, pē' buaē ena pē'
 suluē, esepa dapa'wēkā wé ie'pa tso'
 ikéwō tkō'uk e' wé a. Es iwé wā iēne
 taiē.

11 “Erē mik blu' de wēpa dapanē
 e'pa sauk, etā wēm eköl suéitō kē e'
 paiēule wēs ikawōtā e' paiök ulabatsē
 kēwō tkō'wo es.

12 E' kuēkī blu' tō ie' a iché: 'A yami,
 ¿wēs be' dewā? Be' kē e' paiēule ula-
 batsē kēwō tkō'wo ese datsi' wa.' Erē
 wēm e' kē wā blu' iūtēne yēs.

13 Etā blu' tō iché ichkō watiökwakpa
 a: 'Wēm i' ulā ena iklō mouwā a' tō
 tā iuyōttsa bánet stui ké a, eē ie' iuraē
 siarē, ikā blardaē iweir taiē e' kuēkī.'

14 Ttē e' pakéyō a' a e' wā dör i' es.
 S'tso' taiē kiule as Skéköl klō'urakitō
 iblúie, erē wēpa shukitbakitō esepa
 kē dör taiē.”

S'wōkirpa patauk, e' tté (Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

15 E' ukuökī tā fariseowakpa míyal
 tā ittérak ñita: “ilè chakōsō Jesús a as
 ie' tō ilè sulu chō ikkatoie.”

16 E' kuēkī ie'pa tō iklépa wēlepa
 ena Herodes klépa wēlepa patkēmi ie'
 a ichakök. Ie'pa tō ie' a iché:

—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tō
 kekraē be' ttō mokijē. Be' tō sulitane
 suēke ñikkēē. Ima pē' tō be' cheke
 e' kē kī be' tkine. E' kuēkī be' tō
 s'wōbla'wēke yēsyesē Skéköl ñalé tté
 wa.

17 E' kuēkī ichō sa' a, ¿ima be' tō
 ibikeitsè? Roma wōkir kibi patuēsō
 ¿e' dör buaē ö kē idör buaē?

18 Ie' tō isuéwā tō ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kuekī ie' iüté' i' es:

—A' e' ð suluë, ¿Ì kuekī a' tso' ye' ma'uk tsaiè?

19 Inuköl tso' a' wā Roma wökir patuoie, e' kkachö ye' a' et.

Tā ie'pa wā inuköl wöshki ese deb-
ituiā et.

20 Etā ie' tō ie'pa a' ichaké:

—¿Yi diököl ena yi kiè me'rka iki?

21 Ie'pa iüté:

—Roma wökir kibi.

Etā ie' tō ie'pa a' iché:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a, tā kos Skököl icha ese mú ie' a.

22 Mik ie'pa tō e' ttsé, etā ie'pa tkinewā. Ie'pa tō iméat tā imíyal.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

23 E' ã diwö wa, saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklö'wé tō s'duowā e'pa kē shkenukkane. Ie'pa tō ie' a' ichaké:

24—A s'wöbla'ukwak, Moisés tō se' a iyë'at tō wëm blënewā kē alà atë, e' tā ie' èl kawötā ischö tsukwā as ilà kōka iël blënewā, e' a.

25 Etökicha sa' shuā wëpa bak dōka kul ñi èlpa. Ikibi alaköl tséwā, erë iblënewā kē alà atë. E' ukuökī tā ie' itökī iël tō ischö tséwā,

26 erë ñies e' blënewā kē alà atë. Es itka iël skà tā ñies imalepa kos e'pa tā. Ie'pa kul blërulune kē alà atë yës.

27 Bata ekkë tā ñies ilaköl blënewā.

28 Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl ã tā. Mik s'duowā e'pa shkenekane, etā ¿wéne dömi ie' wëm chökíe?

29 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kē wā Skököl yëkkuö sūule, ñies ie' diché kē jcher a' wā, e' kuekī a' wōā ká chowa.

30 Mik s'duolur e'pa shkenekane, etā wëpa ena alakölpa kē serpawāia ñita. E'pa míyal wes Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a' kē sërta'wa ñita es.

31 ¿A' kī kiane jcheno tō mokī s'duowā e'pa shkerdakane? Ì yë' Skököl tō a' a' iyëkkuö kī ¿e' kē aritsule a' wā? Ie' tō iyë' Moisés a:

32 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl.* Ie' kē dör s'duowā e'pa Kököl. ¿Ie' dör s'ttsé'ka e'pa Kököl! E' kuekī se' wā ijcher tō s'duowā e'pa shkerdakane.

33 Mik pë' tō ttè wa Jesús tō s'wöbla'wëke ñe' ttsé, etā ie'pa tkirulune.

¿Skököl ttè dalöiëno e' isie dör ikibiie?

(Marcos 12.28-34)

34 Mik fariseowakpa wā ijchenewā tō Jesús tō saduceowakpa siwā'blöwëwa ttè mokī wa,

35 etā ie'pa eköl dör s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tō ie' a' ilè chaké itsaioie:

36 —A S'wöbla'ukwak, Skököl ttè dalöiëno ¿e' wéne dör ibua'ie imalepa tsata?

37 Ie' iüté:

—'Kékë dör a' Kököl, e' dalëritsö a' er kos wa, a' wák kos wa ena a' erbiké kos wa.'

38 Ttè e' dör ibua'ie ttè dalöiëno malepa kos tsata.

39 Erë e' itökī ttè skà tso', e' dör wes iët ñe' es, e' tō ichè: 'A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es.'

40 Ttè dalöiëno kos kitbak Moisés tō ena Skököl ttekölpa tō yëkkuö kī, e' wöiënewā ttè böt ñe' ã a.

¿Wé pairine'bitu'idi'wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

41 Fariseowakpa daparkeia,

42 e' dalewa Jesús tō ie'pa a' ichaké:

—¿Ima a' tō wé pairine'bitu'idi'wa s'blúie e' ché, tō yi aleri idir?

Ie'pa ie' iüté:

—E' dör s'blú bak kiè David e' aleri.

43 Etā ie' iché ie'pa a:

—E' dör es, e' tā ¿wes David tō iki' ie' Kököl? David tō iyë' Skököl Wiköl wa i' es:

* 22:32 *Ye' dö' Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl:* Mik ttè e' ché Skököl tō Moisés a, etā Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak ká iaiä. Wes ie' tō ichè, e' wā kiane ché tō ie'pa tso' ttsé'ka Skököl tā. Éxodo 3.6 saú.

44 'Skëköl tō iché ye' Këköl a:
 Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dalöiëno
 taië,
 dö mik ye' tō be' bolökpa mërö be' klö
 dikia eta.'†
 45 Ie' dör David aleri, e' ta ʒwës e' kiëmi
 David tō ie' Këköl?
 46 Kë yi a ie' iütëneia yës. E' ukuöki
 ta kë yi kësik dë'kaia ie' a ì skà chakök.

23

*Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè
 dalöiëno wa wakpa kkaté Jesús tō
 (Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54;
 20.45-47)*

1 E' ukuöki ta Jesús tō iché ittökatapa
 a ena s'tso' taië e' kukua:

2 S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa
 ena fariseowakpa a kawö mène ttè
 dalöiëno me'atbak Moisés tō e' wà
 pakök se' a.

3 E' kueki ì kos dalöiök a' ké ie'pa tō
 e' dalöiö. Erë ì dalöiök ie'pa tō a' ké ese
 kë dalöieta' ie'pa wákpa tō. E' kueki kë
 ie'pa waköwar a' tō.

4 Ie'pa tō ttè dalöiëno taië darërëë
 ese meke s'malepa a wà dalöië. E' dör
 wës dali ekkeë ië s'ki es, erë ie'pa kë
 tō iketa'wä iulatska ë wa s'kimoie.

5 Ì kos weke ie'pa tō e' dör s'ditsö
 ë wö wa e' oie tō ie'pa dör pë' buaë.
 Skëköl ttè wele kitule datsi'tak ki,
 ese muëke ie'pa tō iwötsa ki ena
 iulà ki e' kitkoie. Nies ie'pa wöbatsö
 idatsi' kitkök datsi'tak batsibatsi cha-
 lala buaala ese wa.

6 Wé ie'pa kawö tkö'uke ñies ñi
 dapa'wö wé a ese ska' kula' tso'
 skëkëpa dalöiërta' taië esepa a, ese ki
 ie'pa wöbatsö e' tkökser.

7 Nies ie'pa ki ikiar tō pë' tō ie'pa
 shkë'wè wës këkëpa dalöiërta' taië
 ese shkë'wè es wé pë' tso' taië e'pa
 wöwa. Ie'pa wöbatsö tō pë' tō ie'pa kië
 's'wöbla'ukwak'.

8 "Erë a' ulitane dör ñies ë, e' kueki
 kë a' ñi kiök 's'wöbla'ukwak.' A'
 wöbla'ukwak e' dör eköl ëme e' kueki
 kë a' ñi kiök es.

9 Nies a' ulitane yé dör eköl ëme, e'
 dör Skëköl tso' ká jai a e'. E' kueki kë
 yi kiar ká i' a 'S'yé.'

10 Nies a' wökir dör eköl ëme, e' dör
 wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. E'
 kueki kë a' ñi kiök 's'wökir.'

11-12 Yi e' ttséka taië, esepa
 wöardawa; erë yi e' wöéwa diöshët,
 esepa kikardaka. E' kueki wé dör
 ibua'ie a' shuä ese kawöta e' wöökwa
 kanë mésoie imalepa kimuk.

13-14 "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa
 wakpa, a fariseowakpa, wéstela ina a'
 ta! jA' e' ö suluë! Ì blúie Skëköl tso' e'
 wékkö wötekewa a' tō s'malepa yöki as
 kë ie'pa döwa. A' kë mi'wä, ñies wépa
 shkakwä esepa wöklö'weke a' tō.

15 "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa
 wakpa, a fariseowakpa, wéstela ina
 a' ta! jA' e' ö suluë! A' shköke
 ká kos ekkë ki s'yulök as ie' yuö a'
 ttökataie. Mik a' ikué, eta iyué a' tō ì
 sulu wamblökwak taië tköka a' wákpa
 tsata. Es ie' weirdaë siarë bö' ké a wës
 a' es.

16 "jA' dör wës sulaiökwakpa wöbla
 kë wawër es! jWéstela ina a' ta! A'
 icheke: 'Yi tō ttè mé Skëköl wé wa,
 ese kë kawöta iütök kröröë. Erë yi tō
 ttè mé orochka tso' wötëule Skëköl wé
 mik e' wa, e' ta e' wà kawöta iütè.'

17 jA' kë er ta! jA' dör wës s'wöbla
 kë wawër es! jÌ dör ibua'ie, orochka
 tso' Skëköl wé mik e' ö Skëköl wé tō
 orochka batse'wé e'?

18 Nies a' tō icheke: 'Yi tō ttè mé ka'
 tso' íyi moka Skëköl a e' wa, e' ta ese kë
 kawöta iütök kröröë. Erë yi tō ttè mé
 íyi me'rka ka' ñe' ki e' wa, e' ta e' wà
 kawöta iütè.'

19 jA' dör wës s'wöbla kë wawër es!
 jÌ dör ibua'ie, íyi me'rka ka' ñe' ki e' ö
 ka' tō ibatse'wé e'?

20 Yi tō ttè mé ka' ñe' wa, ese kë ku'
 ttè muk ka' ñe' ë wa, ñies ie' tso' ttè
 muk kos ì tso' iki e' wa.

21 Yi tō ttè mé Skëköl wé wa, ese kë
 ku' ttè muk Skëköl wé ë wa. Nies ie'
 tso' ttè muk Skëköl serke eë e' wa.

22 Yi tō ttè mé ká jai wa ese tso' ñies
 ttè muk Skëköl kulé wa. Nies itso' ttè
 muk Skëköl wák tkër ikulé ki e' wa.

† 22:44 Salmo 110.1

23 “ǝ s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ǝ' e' ö suluë! Käköla tso' iëno chkö a kië menta ena anís ena comino ese kos tsá meke a' tö Skëköl a. E' dör buaë erë ttè dalöiëno e' bua'ie kë dalöië a' tö. E' dör sene yësyësë, ena ñi saü er siarë wa ena erblö Skëköl mik mokǝ kë ilo'yeta'. Ñies e' kos dalöiök a' kawöta.

24 ǝ' dör wes sulaiökwakpa wöbla kë wawër es! E' dör wes a' tö schö'wak wöppée tá a, erë kameio maléwa a' tö wa'ñe, kë ittse'ne a' wa.

25 “ǝ s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ǝ' e' ö suluë! A' dör wes a' tka' kos pa skueke a' tö ikikke ë es. A' wër buaë erë a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' ki s'yamipa íyi kos kianettsa a' ë a.

26 ǝ' dör wes sulaiökwakpa, a' dör wes s'wöbla kë wawër es! Tka' ttö skuö kewe, es ñies ikikke pa sune.

27 “ǝ s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ǝ' e' ö suluë! A' dör wes pö pateule saruruë es. Ese wër buaë ikikke, erë ishüa s'nu diché tso' tajë, e' dör ña suluë.

28 A' dör wes pö ese es, a' e' ö tö a' dör pë' buaë yësyësë, erë a' er dör suluë. A' dör e' ökwakpa.

29 “ǝ s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' ta! ǝ' e' ö suluë! A' tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë e'pa pö yuekene pa'ali. Ñies i yué a' tö as s'ser yësyësë bak e'pa kë chöwa a' éna, ese kitkeke a' dör buaë.

30 E' dalewa a' icheke: ‘Sa' tköpa sa' yépa bak ká iaiaë e'pa kéwö ska' ta, e'ma kë sa' wa ie'pa sini'kune Skëköl ttekölpa ttökulur.’

31 Mik e' cheke a' tö, eta' a' e' chökeka tö a' dör wépa tö Skëköl ttekölpa kötulur, e'pa aleripa.

32 Wes a' mir e' wa iwënewa tö i sulu wamblë'mi a' yépa tö ese ki wambleraë a' tö dö ibataie.

33 “ǝ' dör suluë wes tkabë es, wes tkabë ichök es! ¿Wes a' tkömişkar kë wömerpattsä weinuk bö' ké a?

34 Ittsö, ye' tö Skëköl ttekölpa ena s'pattökwakpa ena s'wöbla'ukwakpa ye' ttè wa, esepa patkeraë a' a. Erë a' tö ie'pa welepa tterawa, welepa skà wöterawa a' tö krus mik ttëwa, welepa skà pperaë siarë a' tö ttsa'bata daloie wa a' ñi dapa'wo wé a. Ie'pa yuleraë a' tö iwe'ikeraë a' tö ká wa'ñe.

35 E' kueki s'ser yësyësë kötulur a' yépa tö mik Abel kötwa Caín tö döka mik Zacarías dör Berequías alá e' kötwa a' yépa tö ka' tso' íyi moká Skëköl a e' ena ie' wé e' shusha, e' nuí kos kierane ie' tö a' a.

36 Mokǝ ye' tö a' a ichè tö s'ser yësyësë kos kötulur a' yépa tö, e' nuí ki a' ena wépa dör wes a' es esepa weirdaë siarë.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik

(Lucas 13.34-35)

37 ǝ' dör wes sulaiökwakpa, a' dör wes s'wöbla kë wawër es! Tka' ttö skuö kewe, es ñies ikikke pa sune.

38 Ye' ttö ttsö, Skëköl kë tö a' ká kkö'nepaia.

39 Ye' tö a' a ichè tö i'tami a' kë tö ye' suëpaia dö mik ye' dene eta. E' kéwö ska' ta a' tö ye' cheraë: ‘ǝyëcha buaë yi datse Skëköl ttö wa e'!’

24

Jesús tö iché tö Skëköl wé olordawa (Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

1 Jesús e' yëttsa Skëköl wé a ta imía ta ittökatapa de ie' ska' ta Skëköl wé ena u bua'buwa skà tso' ipamik, e' kkaché ie'pa tö ie' a.

2 Erë ie' iché:

—Mokǝ ye' tö a' a ichè tö u kos tso' bua'buwaë sué a' tö íe, e' olordawa seraä, iékwö ë kë atpa ñi bata ki.

¿I wa sö isuëmi tö ká i' erkewatke? (Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuökij ta ie'pa míyal kabata kiè Olivo ee. Jesús e' tkéser ta ittökata de ie' ska' ta ie' è a ichaké:

—Ichö sa' a çmik íyi ekké wamblërmi? ÇI wa sö isuèmi tò be' dotkene, ñies tò ká i' erkewatke?

⁴⁻⁵ Ie' tò ie'pa iüté:

—Tajë pè' datse e' chök tò ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', ta pè' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kè yi tò a' kitö'ù.

⁶ Ká tajë wakpa ñippöke tajë wì a dià a e' biyö ttseraè a' tò. E' wake' tköraè erè ká i' erwami e' kianeia. E' kueki kè a' tkinuk e' wa.

⁷ Ká kua'ki kua'ki wakpa ñippöraè ñita. Ñies í tò ká wötì'weraè ká wa'ñe. Ñies ká tseè wakpa tteraè bli tò tajë.

⁸ Erè íyi ekké kos dör erpa s'tsá weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wes alaköl alà kurketke ta ikirir es.

⁹ "A' merdattsá we'ikè. A' ttelurdaè pè' tò. Sulitane tò a' sueraè suluè ye' tté kueki.

¹⁰ E' kèwö ska' ta wépa erblé ye' mik, esepa tajë tò ye' waterattsá. Ie'pa ñi sauraè suluè, ñies welepa tò ièltépa wömerattsá ibolökpa ulà a.

¹¹ Kachökwakpa e' chö tò ie'pa dör Skököl ttekölpa esepa döraè tajë. Ie'pa tò s'kitö'weraè tajë.

¹² Í sulu kí wamblërdaè tajë shute, e' kueki s'kibiie kè tò imalepa dalëritsepaia.

¹³ Erè yi e' tkéwa darërèè döká bata ekké, esepa tsatkërdaè.

¹⁴ Í blúie Skököl tso' e' tté buaè pakardaè ká wa'ñe as ká ulitane wakpa wa ijcher, e' ukuökij ta ká i' erdawa.

¹⁵ "Skököl tteköl bak kiè Daniel, e' tò ikit iyëkküö kì tò ì sulusi tò ì dör batse'r e' ia'wè ñáie, e' dörawá Skököl wé a iia'ukká ñáie, (yi tso' yëkküö i' sauk, e' éna iwà anú). Mik e' sué a' tò,

¹⁶ etá wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a;

¹⁷ yi tso' u bata kî* esepa tköshkar kè dökwane weshké íyi tsukmi.

¹⁸ Ñies yi tso' kaneblök kañika esepa kè dökwane weshké idatsi' yöktsa.

¹⁹ E' kèwö ska' ta alakölpa alà kurketke ena alakölpa tsu' muke ilà a iwèstela ina esepa ta!

²⁰⁻²¹ S'ditsö weirdaè tajë shute. Mik ká i' yöne dö ikké ta kè s'we'ikule ekké, ñies kè s'weirpa aishkuö ta ekké. E' kueki ikiö Skököl a as kè iwamblër a' ta yuèdiö késka' ö eno diwö a.

²² E' kèwö kè wööpawa Skököl tò, e'ma kè yi isie atukiá ttsè'ka. Erè e' kèwö wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa dalërmik.

²³⁻²⁴ "Kachökwakpa e' köraká e' chök tò ie'pa dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö Skököl tteköl wele. E'pa tò ì kè or yi a ese weraè s'kitö'woie tò ie'pa tté dör mokie. Dö wépa shukit Skököl tò, esepa mú kitèrmi, e'ma ikitërdaè. E' kueki yile tò a' a icheke: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur íe', ö 'Isaú, ie' dur wíe', e' ta kè a' tò iklö'war.

²⁵ Ittsö, íyi ekké biyö chétkeyö a' a keweie.

²⁶ E' kueki mik ie'pa tò icheke a' a: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tso' ká wé kè yi serku' ee', etá a' kè minuk isauk. Mik ie'pa tò icheke a' a: 'Isaú, ie' tso' íe blëulewá', etá kè a' tò iklö'war.

²⁷ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etá sulitane tò isueraè wes alá wöñar tò ká olo ppèe ká wa'ñe e' suèsö es.

²⁸ Sulitane wa ijcher tò wé ölö daparke tajë, ee ilè nu tër. Es ñies mik ye' dene, etá sulitane wa ijcherdaè.

Jesús dörane olo ta' tajë

(*Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33*)

²⁹ "S'weine e' kèwö tka, e' bet diwö wötuirdawa, ñies si'wö kè wöñarpaia. Bëkwö darolordaè ena ì kos tso' ká jai a e' wötirdaè.

³⁰ Etá sulitane tò íyi sueraè ká jai a iwà kkachöie tò ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene bet. Ká ulitane wakpa suardaè tajë e' yöki, ie'pa iuraè tajë ta bet ie'pa tò isueraè tò ye' datse

* **24:17 u bata kî:** E' kèwö ska' ta ie'pa u tsabata dör kkuèie, e' kî ie'pa shköke.

kashuk a mò a diché ta' taië olo ta' taië.

³¹ Duk blardaë taië ta' ye' biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa dapa'ukka ek tsjini ãme. Ie'pa tö iyuleraë ká wa'ñe dö wé ká i' bata erkerö ee ena wé ká jai bata erkerö ee.

³² "A' e' wöbla'ú ttè ikké wa iwà saú higo klö wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoka, eta a' wa ijcher tö duas dewatke tsinet.

³³ Es ñies mik a' tö isuë tö íyi ekké wamblërke, eta a' wa ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsinet.

³⁴ Mokj ye' tö a' a' ichè tö íyi ekké wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

³⁵ Kashuk ena ká i' erdawa, erë ye' ttè michoë e' kè erpawa yës.

³⁶ "Erë e' kèwö e' diwö kè jcher yi wa. Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kè wa ijcher, ñies ye' dör Skököl Alà e' kè wa ijcher. S'yé ã wa ijcher.

³⁷ "Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene eta e' kèwö dör wes Noé këska' es.

³⁸ E' këska' ta kam di' taië tkö e' yöki, ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwa wes kekraë es dö mik Noé dewa ikanö bérie e' a eta.

³⁹ Erë ie'pa kè ku' ipanuk yës eta di' dettsa taië ie'pa kji, e' tö ie'pa ulitane ttélur. Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà e' dene eta.

⁴⁰ E' kèwö ska' ta wëm böi tso' kaneblök ese eköl mira iwa ta iëköi atdaë.

⁴¹ Alakölpa böi tulur ák wawök, ese eköl mira iwa ta iëköi atdaë.

⁴² "E' kueki a' tso' erki. A' kè wa ijcher tö diwö wekké a' Këköi dörane.

⁴³ A' wa ijcher buaë tö u wák mú wa ijcher tö wekké akblökwak datse, e'ma kè ikapöpawá iyöki, kè itö kawö mepa yi a dökwá iíyi ekiblök.

⁴⁴ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene mik a' kè ku' ye' panuk eta, wes akblökwak es. E' kueki a' tso' erki.

Kanè méso buaë ena kanè méso sulüë e' tté
(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ "Kanè méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese meraka iwökir tö imalepa kuebluie ie'pa tiök kekraë mik kè iku' e' dalewa.

⁴⁶ Iwökir dene ta ikuëitö iwakanéuk wes iyëneia es, e' ta ayëcha e' dör buaë ie' a.

⁴⁷ Mokj ye' tö a' a' ichè tö kanè méso ese merakaitö ie' wa íyi tso' kos e' kuebluie.

⁴⁸ Erë kanè méso ñe' dör suluë tö ibikeitsé tö kè iwökir döpane bet.

⁴⁹ E' kueki ie' tö imalepa ppémi. Ñies ie' chkémi, blo' yémi bloblopa ta.

⁵⁰ Erë idiwö ena ikéwö kè wa ie' ku' ipanuk, eta iwökir dörane

⁵¹ ta iwe'ikeraitö siarë wömerattsa weinuk e' ökwakpa ta. Ie'pa jurarak siarë, ikà blardaë iweir kueki.

25

Busipala döka dabop e' tté

¹ "Í blúie Skököl tso' e' ta itköraë wes itka ulabatsé a es. Busipala döka dabop e' e' yélur ibö'wöla wa wëm ulabatsöke, e' ñaletsuk.

² Busipa skel e'pa dör kabikeitsöta' buaë esepa, erë imalepa skel kè dör es.

³ Wépa kè kabikeitsöta' buaë e'pa wa ibö'wöla ã mí, kè wa bö'wö diö kí mñe.

⁴ Erë wépa kabikeitsöta', e'pa wa ibö'wöla mí, ñies idiö kí mírak iwa.

⁵ Erë wëm ulabatsöke, e' kè dè' bet, iwötkëneka e' kueki. E' dalewa busipa shtrine ta ikapolur.

⁶ Ká shaböts ta ie'pa tö ittsé tö iarkerak: 'jWëm ulabatsöke, e' datse! jA' yú ñaletsuk!'

⁷ Eta busipa kos e' kèka ta ibö'wöla wötskémirakitö.

⁸ Eta busipa kè kabikeitsöta' e'pa tö iché imalepa a: 'A' bö'wö diö kákmú sa' a as sa' bö'wöla kè wöitwa.'

⁹ Erë ie'pa iiuté: 'Au, sa' tö imé a' a, e' ta kè idöpaka se' ulitane kji. E' kueki a' yú a' icha tauk wé iworke ee.'

¹⁰ Eta ie'pa míyal bö'wö diö tauk. E' dalewa wëm ulabatsöke e' de, eta wépa wa bö'wö diö kí mí e'pa dewa wëm ulabatsöke e' ta iulabatso wé a ta iwékkö wötënewa.

11 E' ukuöki ta busipa malepa debitu ta ichakeke ur'ki: 'A këkëpa, a këkëpa, ukkö kköppöö sa' a!'

12 Erë wëm ulabatsöke e' tö ie'pa iuté: 'Moki ye' tö a' a ichè tö kë ye' wa a' suule.'

13 "Ye' tö a' a ichè tö a' kë wa ijcher i kéwö, i diwö ye' dömüne e' kueki a' tso' erki.

*Inuköl mène wakanewè e' tté
(Lucas 19.11-27)*

14 "Ñies i blúie Skököl tso' e' ta itkoraë wes itka wëm eköl mi'keä kamië ká ku'ki a ese ta es. Ie' tö ikanè mésopa kié ta iché ie'pa a: 'Ye' inuköl wakaneú ye' a buaë as ikí klör.'

15 Ikanè méso eköl a ie' tö inuköl kié talento* ese mé mil skel (5.000). Iëköl a ie' imé mil böt (2.000). Eta iskà a ie' tö imé mil et ë (1.000). Ie' tö ie'pa a imé kos ie'pa a iwakanewèr ekkë. E' ukuöki ta ie' mía.

16 Wéne a imène mil skel, e' tö iwakanewé buaë. Ie' tö ikí klö'wé mil dökä skel.

17 Es ñies wéne a imène mil böt, e' tö ikí klö'wé mil dökä böt.

18 Erë wéne a imène mil et, e' mía ta íyök biéitö e' a itö iwökir inuköl wötéwa.

19 "Ká de taië eta ie'pa wökir dene e' tö ie'pa kié isuöie tö kos ie'pa tö inuköl kí klö'wé.

20 Wéne a imène mil skel, e' de kewe iwökir ska'. Ie' wa inuköl kí debitu mil dökä skel. Ie' iché iwökir a: 'A këkëpa, be' tö ye' a inuköl me' mil skel, e' kí klö'wéyö mil dökä skel.'

21 Iwökir tö iché ie' a: 'E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewé be' tö yësyësë. E' kueki ye' tö íyi skà meraë be' a taië wakanewé. Be' shkōwā ttsë'nú buaë ye' ta.'

22 E' ukuöki ta wéne a imène mil böt e' de ta ichéitö: 'A këkëpa, be' tö ye' a inuköl me' mil böt, e' kí klö'wéyö mil dökä böt.'

23 Iwökir tö ie' a iché: 'E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e'

wakanewé be' tö yësyësë. E' kueki ye' tö íyi skà meraë be' a taië wakanewé. Be' shkōwā ttsë'nú buaë ye' ta.'

24 "Erë kanè méso a imène mil et, mik e' de, eta ie' tö iché iwökir a: 'A këkëpa, ye' wa ijcher tö be' dör wëm er darërëë ese. Be' tö íyi wöshteke wé kë be' wa ikuatkëne ee. Ñies i kë dör be' icha ese klö'wékewā be' dör.

25 E' kueki ye' suane be' yöki dö' ye' tö be' inuköl chōwēwa. E' kueki be' inuköl blé ye' tö íyök a. I' be' inuköl dene ye' wa be' a.'

26 Eta iwökir tö iuté: 'Be' dör kanè méso suluë, bikër taië ese. Be' iché tö ye' tö íyi wöshteke wé kë ye' wa ikuatkëne ee ena i kë dör ye' icha ese klö'wékewāyö,

27 e' ta be' tö ye' inuköl blöpa inuköl bló wé a as ee ikí klör. Be' ikaneúpa es, e' ma ye' dene eta ye' inuköl ena ikí klöne, e' de ye' ulà a.'

28-29 Eta ie' tö iché: 'Wé wa íyi tso' e' a ikí merdaë. Erë wé kë wa i ku', i tso' e' wa elkela e' yerattsa iyöki. E' kueki inuköl me'yö ie' a, e' yöttsa ie' ulà a ta imú wé wa itso' dökä 10.000 e' a.

30 Eta kanè méso suluë i' e' uyöttsa stui ké a, ee pé' suluë jurarak siarë ikà blardaë iweir kueki.'

Jesús tö ká ulitane wakpa shuleraë

31 "Ye' dör S'ditsö Alà, e' dörane s'blúie olo ta' taië ye' biyöchökwakpa kos ta. Mik ye' dene, eta ye' e' tkörakā blu' kulé ki ká ulitane wakpa shulök.

32 Ie'pa dapardaë ye' wörki ta ye' tö ie'pa blabatseraë wes iyiwak kkö'nukwak tö obeja ena chibo blabatsè es.

33 S'ser yësyësë esepa dör wes obeja es, ie'pa merawā ye' tö ye' ulà bua'kka. S'ser suluë esepa dör wes chibo es, ie'pa merawā ye' tö ye' ulà bakli'kka.

34-36 Eta ye' tö icheraë wépa tso' ye' ulà bua'kka e'pa a: 'Ye' dör a' blú. Ye' yé er bua' ché a' a. Mik ye' du' bli wa, eta a' tö ye' dé'; mik ye' bak ersinuk, eta a' tö ye' a di'me'; a' kë wa ye' suule, erë a' tö ye' kiéwa buaë a' u a. Ye'

* 25:15 talento: E' dör ie'pa inuköl kié denario e' mil teröl (6.000). Denario et e' dör s'kanablö ká et e' ské ekkë.

bak datsi' kě ta', etā a' tō ye' a datsi' kakme'; ye' bak duök siarē, etā a' dē' ye' kimuk; ye' bak wötēulewā s'wōto wé a, etā a' dē' ye' sauk. E' kueki a' shkōwā i blúie ye' tso' e' a, e' kōs yöulebak a' a kam ká i' yör e' yöki.'

³⁷ Erē s'ser yēsēsē e'pa tō ye' a ichakeraē: 'A Skēkēpa, sa' kě wā ijcher. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke bli tō, e' dē' sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke ersi tō, e' a di' me' sa' tō?

³⁸ ¿Mik be' dē' bitu sa' u a, kě suule sa' wā, e' ki' wā buaē sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kě ta', e' a datsi' kakme' sa' tō?

³⁹ ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke ö be' wötēulewā s'wōto wé a, e' sauk sa' dē'?

⁴⁰ Etā ye' tō ie'pa iūteraē: 'Mokī ye' tō a' a ichē tō mik a' tō íyi ekkē buaē o' ye' yamipa siarē ikkēpa a, etā e' dör wēs a' tō ye' wák a iwè es.'

⁴¹⁻⁴³ "E' ukuōki ta' ye' tō icheraē wēpa tso' ye' ulā bakli'kka e'pa a: 'Ye' du' bli wā, erē a' kě wā ye' dēne; ye' bak ersinuk, erē a' kě wā ye' a di' mēne. Ye' dē' a' ska', kě suule a' wā, erē a' kě wā ye' kinewā a' u a; ye' bak datsi' kě ta', erē a' kě wā datsi' mēne ye' a; ye' bak duök ena wötēulewā s'wōto wé a, erē a' kě dē' ye' sauk. E' kueki a' wōmeulettsabak weinuk siarē. A' e' skōttsa ye' yöki. A' yúshka bö' ñar michoē yöule bé ena iklépa we'ikoie e' a.'

⁴⁴ Erē ie'pa tō ye' a ichakeraē: 'A Skēkēpa, e' kě jcher sa' wā. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke bli wā? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' ersine? ¿Mik be' dē' sa' u a? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kě ta'? ¿Mik sa' tō be' su' duōke ö wötēulewā s'wōto wé a? ¿Mik sa' kě wā be' kimene?'

⁴⁵ Etā ye' tō ie'pa iūteraē: 'Mokī ye' tō a' a ichē tō mik a' kě wā íyi ekkē one s'siarēpa ikkēpa a, etā e' dör wēs kě a' wā ye' wák a iōne es.'

⁴⁶ S'ser suluē esepa michoē weinuk, erē s'ser yēsēsē esepa ser michoē buaē ye' ta'."

26

Judiowak wōkirpa tō Jesús aleritsé

klō'wēwā

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Mik Jesús tō s'wōbla'wé kōs e' one, etā ie' tō ichē ittōkatapa a:

² —A' wā ijcher tō böiki se' tō Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēke. E' kēwō ska' ta, ye' dör S'ditsō Alà, e' wōmerdattsā ttēwā wötēulewā krus mik.

³ E' kēwō ska' ta sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa ñi dapa'wé sacerdote kibi kiē Caifás, e' u a.

⁴ Eē ie'pa tō Jesús aleritsé kitō'wè iklō'wowā ttēwā.

⁵ Erē ie'pa ichē ñi a:

—Kě sō iwamblē Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēkesō e' a as pē' kě shutirka taiē.

Kiō masmas téka alaköl eköl tō Jesús ki

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a.

⁷ Ie' tkēria mesa ki chkök. Etā alaköl eköl de ie' ska', e' wā kiō masmas tuē darērēē ese debitu, e' mí ie' wā iukkuō yöule ák bua'buwa wa ese a. Etā kiō e' tékaitō Jesús wōkir ki.

⁸ Erē mik e' sué ittōkatapa tō, etā ie'pa uluneka ta ichē:

—¿Iōk kiō se we'ikēwa ie' tō éanas?

⁹ Iwatormittsa inuköl taiē skéie s'siarēpa kimoie.

¹⁰ E' ttsé Jesús tō ta ie' tō ichē ie'pa a:

—¿Iōk a' tso' alaköl i' tsiriuk? Íyi buaē wéitō ye' a.

¹¹ S'siarēpa tso' kekraē a' shuā, erē ye' kě ku' kekraē a' ta.

¹² Kiō tékaitō ye' ki ye' kanéwoie kam ye' nu wötērwa e' yöki.

¹³ Mokī ye' a' a ichē tō ká wa'ñe wé Skēköl ttē buaē pakarke, eē ipakardaē ñies tō ie' tō i buaē o' ye' a. Es e' kě chōpawa yi éna.

Judas tō Jesús watké

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Jesús ttōkatapa dabom eyök kí bōl, e'pa eköl dör Judas Iscariote, e' mía sacerdotepa wōkirpa ska'

15 *tā* ie' tō iché ie'pa *a*:
—¿Kos a' tō ye' patuèmi Jesús wòmottsā a' a'?

Etā ie'pa tō inukölchka wöshki mé ie' *a* dōka dabom mañayök (30).

16 E'tami ie' tō kawō yulémi bua'iewā Jesús wòmottsā.

Jesús tō Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō bata tkō'wé

(*Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26*)

17 Kawō kiè Pan Kē Yōule Iwölöwōka Wa* e' kēwō tsá diwō dewatke. Etā Jesús ttōkatapa de ie' ska' *tā* ie' *a* ichaké:

—¿Wé be' kī ikiane tō sa' tō Se' Yēpa Yērulune Egipto kēwō tkō'wēkesō e' chké kanewé?

18 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' yú Jerusalén, wēm yè' ye' tō a' *a* e' u *a* *tā* ichö ie' *a*: 'S'wöbla'ukwak be' *a* ichök ké: Ie' kēwō dōkewatke. Ie' datse be' u *a* kawō tkō'wēkesō e' tkō'uk sa' *tā*.

19 Ie'pa tō iwé wes ie' tō ie'pa *a* iché es *tā* eē ie'pa tō ichké kanewé.

20 Mik katuietke, etā ie' tkēr mesa kī chkök ittōkatapa dabom eyök kī böi e'pa *tā*.

21 Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tō iché ie'pa *a*:

—Mokī ye' tō a' *a* ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsā.

22 Ie'pa erianekā taiè *tā* ichakémi ie' *a* eköl eköl:

—A Skékēpa, ¿ye' alè idir?

23 Ie' tō ie'pa iüté:

—A' tso' ye' *tā* pan nuuk tkā' etkē *a* ñè, e' eköl ye' wömerattsā.

24 Ye' dör S'ditsö Alà, e' *tā* itköräe wes itso' kitule Skéköl yēkkuö kī es. Erè wěstela ina yi ye' wömekettsā, e' *tā*. Buaè idir wēm e' *a* tō kē ikunúpa.

25 Etā Judas tō iwömekettsā, e' tō ie' *a* ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ye' alè idir?

Ie' iüté:

—Be' wák e' chéka.

26 Ie'pa tso'ia' chkök, e' shua pan klö'wéitō *tā* e' kī wěstela chéitō Skéköl

a *tā* iblatéitō *tā* iwà tié ie'pa *a* *tā* ichéitō:

—Pan se dör ye' chkà, e' ñú a' tō.

27-28 E' ukuökī *tā* tkā' *a* vino tso', e' klö'wéitō *tā* e' kī wěstela chéitō Skéköl *a* *tā* iméitō ie'pa *a* *tā* ichéitō:

—Vino se dör ye' pè. Ye' tterawā e' pè tērdaè, e' wa ttè pa'alī me' Skéköl tō e' wà de. Ye' ttèwā, e' wa s'tso' taiè e'pa nuì olo'yarmi. E' kuekī a' ulitane tō ikak yö.

29 Ye' tō a' *a* ichè tō vino kē yepaiayö dö mik ì blúie ye' Yé tso' e' kēwō de da'aie, etā iskà yeraneyö a' *tā*.

Pedro tō icheraè tō ie' kē wā Jesús suule

(*Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38*)

30 Etā ie'pa tō Skéköl ttseittsé, e' ukuökī *tā* ie'pa míyal Olivo kēbata *a*.

31 Jesús tō iché ie'pa *a*:

—I' nañewe a' ulitane tköyaldaè. A' ye' meraat ekörla. E' dör wes itso' kitule Skéköl yēkkuö kī es, e' tō ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraèyö *tā* obeja pordami wì *a* dià *a*.'

32 Erè mik ye' ttèwā shkēnekane, e' ukuökī *tā* ye' miraè Galilea a' yökī kewe.

33 Pedro tō ie' *a* iché:

—Erè ie'pa ulitane be' memiat ekörla, erè ye' kē tō be' mepaat.

34 Ie' tō iüté:

—Mokī ye' ichè be' *a* tō i' nañewe, kam dakro ar, e' yökī be' icheraè mañatökicha tō be' kē wā ye' suule.

35 Pedro tō ie' *a* iché:

—Erè ye' ttèmiwarakitō be' *tā*, erè kē ye' ichepa tō kē ye' wā be' suule.

Etā ie'pa ulitane ttöke es ème.

*Jesús tté S'yè *tā* Getsemaní*

(*Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46*)

36 E' ukuökī *tā* Jesús míā ittōkatapa *tā* ká kiè Getsemaní eē. Ie' tō iché ie'pa *a*:

—A' ate tulur íe, e' dalewa ye' míā wishkē ttök S'yè *tā*.

* 26:17 Kawō kiè Pan Kē Yōule Iwölöwōka Wa: Kawō e' tkō'wēke Israel aleripa dö ká kul, e' diwō tsá kièrakitō Se' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō. † 26:31 Zacarías 13.7

37 Etā ie' wā Pedro ena Zebedeo ala'r bōl, e'pa mītser e' tā. Etā ie' erianemi chkenewami taiē.

38 Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane taiē ttsēsua ye' ttèwamiitō ekkē. A' e' tsúat iē ye' tā, kē a' kapōkwā.

39 Ie' míā wishke tā ie' e' kéutēr wōwakkōt iski tā ikiéitō Skékōl a' i' es: “A yéwō, ì tkōraē ye' tā e' dōr wēs íyi bacha'bachaē yéwasō es. E' mú ulà a' ye' yērmittsa, e'ma ye' yōttsa iulà a. Erē kē iwar wēs ye' kī ikiane es, iú wēs be' kī ikiane es.”

40 E' ukuōki tā ie' dene wé ittōkatapa tular eē tā ie'pa kuéitō kapōtular tā ichéitō Pedro a:

—¿A' kē wā kapèwā wōklōne dō hora ek ē ye' tā?

41 Kē a' kapōkwā. A' ikiō Skékōl a' as ì sulu tō a' erkiōweke ese kē e' alōka a' ki. Moki a' éna ì buaē wāk, erē a' diché kē dē'ka iwà uk, e' kueki a' a darērēē idir.

42 Etā ie' skā míane wishke ttōkne S'yé tā tā ichéitō: “A yéwō, ì tkōraē ye' tā e' mú ulà a' ye' yērmittsa, e'ma ye' yōttsa iulà a. Erē iú wēs be' kī ikiane es.”

43 Mik ie' dene, etā ie'pa kuéneitō kapōtular; ie'pa wōbla surirkewa kapè wā e' kueki.

44 Ie' skā míane wishke ttōk S'yé tā, i' tā idare mañatōkicha. Etā itténe wēs itté kuaē es.

45 E' ukuōki tā ie' dene wé ie' tō ittōkatapa mañal méat eē tā ie' tō iché ie'pa a:

—¿A' kapōtulariā enukeiā? Ye' dōr S'ditsō Alà, e' diwō dekatke mèttsa pē' sulusipa ulà a.

46 A' e' kōka, yi tō ye' wōmekettsa, e' dotke i' tā. Mishka ie' panuk.

*Jesús klō'wéwā ibolōkpa tō
(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53;
Juan 18.2-11)*

47 Jesús tso'ia ttōk, e' dalewa ittōkatapa dabom eyōk kī bōl (12), e'pa ekōl kiē Judas, e' debitū pē' tā taiē. E' wakpa debitū tabè kī ena kal wōlō kī. Ie'pa patkē'mi sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa tō.

48 Judas dōr iwōmēttsa e' tō ie'pa a iyē'bak: “Wé shké'wekeyō wōalattse wa, e' dōr ie', iklō'úwā a' tō.”

49 Etā ie' de Jesús ska' tā iché ia:

—¡A S'wōbla'ukwak!

Tā iwōalattsewaitō.

50 Jesús tō iché ie' a:

—A yami, ì uk be' de, e' ú.

Etā pē' datse Judas tā e'pa de Jesús ska' tā iklō'wéwarakitō.

51 Etā ie'pa iēter eē Jesús tā e'pa ekōl tō itabè yéttsa tā e' wa sacerdote kibi e' kanè méso kukuōña téttsa.

52 Jesús tō iché ie' a:

—Wépa ñippōke tabè wa, esepa dōrakā tabè kkō a. E' kueki be' tabè blōwāne ikkuōlit a.

53 ¿Be' kē wā ijcher tō ye' kī ikiane, e'ma ye' tō ikiēmi ye' Yé a tā ie' tō ibiyōchōkwakpa taiē dōka 70.000 e' patkēmi ye' tsat'kōk?

54 Erē ye' tō ikié es, e' tā ¿wēs Skékōl yēkkuō kī itso' kitule e' wà tkōmi? E' tō iché tō ì suluē tkōke ye' tā e' kawōtā tkōk es.

55 Etā ie' tō ichaké pē' ekkēpa a:

—¿Ì kueki a' bite ye' klō'ukwā tabè kī kal wōlō kī wēs akblōkwakpa klō'wéwā es? Kēkraē ye' bak e' tkōksēr Skékōl wé a' s'wōbla'uk, erē a' kē wā ye' klōnewā.

56 Erē ì tkōke i' e' dōr as iwà tkō wēs Skékōl ttekōlpa tō ikitatbak Skékōl yēkkuō kī es.

E' wōshā tā ie' ttōkatapa kōs tkay-almi tō iméat ekōrla.

*Jesús demi ie'pa wā Caifás wōrki
(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)*

57 Etā pē' tō Jesús klō'wéwā e'pa tō ie' tsēmi sacerdote kibi kiē Caifás e' u a. Eē s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa ena judiowak kueblupa kōs daparke.

58 Erē Pedro datse ie'pa itōkī kamiē dōttsa sacerdote kibi e' u pamik, eē ie' e' tséat tkēr Skékōl wé shkēkīpa tā isa'uk tō ì tkōmi.

59 Etā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak wōkirpa malepa tō ttè yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tō iwōmūttsa ttèwā.

60 Tajë pë' de ie' kkatök kachè wa, erë kë yi wà ie' kkatëne wë' ie' wömottsà ttèwà. Bata ekkè tã idebitu bøl ikkatök kachè wa,

61 e'pa tō iché:

—Wëm së tō iyë' tō ie' a Skëköl wé olorwami, e' yuèkamineitō ká mañat shuà.

62 Sacerdote kibi e' kéka tã ichaké Jesús a:

—¿Kë be' ie'pa iuteku' yës? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dör i?

63 Erë Jesús siwà'bléwà ie'pa yöki. Eta sacerdote kibi tō ichaké ie' a:

—Ichö sa' a yësyësë Skëköl chök e' wörki tō ¿be' dör ie' Alà? ¿Be' dör wé pairine'bitu' idi' wa sa' blúie e'?

64 Ie' iüté:

—Wës be' iché es idir. Ye' tō ichè a' a tō ye' dör S'ditsö Alà, e' sueraë a' tō tkërka Skëköl diché ta' tajë íyi ulitane tsatã e' ulà bua'kka dalöierťa' tajë. Nies ye' datskene kashuk a mò a e' sueraë a' tō.

65 Eta sacerdote kibi e' datsi' jchéé ikkachoie tō iluneka tã ichéitö:

—Ì ché ie' tō, e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë. ¿Ie se' kï ikkatökwakpa kí kiarmiia? Ttè suluë chéitö, e' ttsétkesö.

66 ¿Ima a' tō ibikeitsè?

Ie'pa tō iüté:

—Ie' wák iane iwiie, e' kuëki ikawöta ttèwà.

67 Eta ie'pa wirituöke Jesús wö kï tã itekerakitö tajë. Welepa tō ippé iwö kï

68 tã ichéraitö:

—Be' dör wé pairine'bitu' idi' wa s'blúie e', e'ma sa' a ichökã ¿yi tō be' ppé?

Pedro tō iblé tō kë ie' wà Jesús suule (Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27)

69 Pedro tkëria sacerdote kibi e' u pamik tã alaköl kanëblöke u e' a, ese de eköl ie' ska' tã ichéitö ia:

—Be' nies dör Jesús Galilea wak e' klé eköl.

70 Erë ie' tō iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tō iché:

—Ye' kë éna iane tō ì chök be' tso'.

71 Ie' mía ukkö tkër kañika ee tã alaköl skà tō isué e' tō iché imalepa a: —Ie' i' dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

72 Etökichane Pedro tō iskà ché:

—¿Ye' iché Skëköl wörki tō ye' kë wà wëm e' suule!

73 E' kuölö tã wépa tso' ee e'pa debitu ie' ska' tã ichéitö:

—Moki be' dör ie'pa èltè wak, be' ttö ie'pa ttö ttsëë.

74 Eta ie' iché:

—Skëköl wörki yö ichè tō ¿wëm e' kë suule ye' wà! Kë idör es, e'ma as ye' kichatër.

E' wöshaë dakro ane,

75 tã ì yë' Jesús tō ie' a e' anewa ie' éna, e' dör i': 'Kam dakro ar, e' yöki be' tō icheraë mañatökicha tō be' kë wà ye' suule.' Eta ie' e' yéttsa mía kañika tã ee ie' ié tajë siarë.

27

Jesús mítser Pilato wörki (Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32)

1 Mik ká ñine, eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa kos ñi dapa'wéka ileritsök tō “¿wës sö Jesús ttèwami?”

2 Ie'pa wà imítser moulewà mé Pilato a. Pilato tkë'ka Roma wökir kibi tō Israel aleripa ké wökirie.

Judas e' ttéwà

3 Judas tō Jesús wato'ttsabak, mik e' wà ijchenewà tō moki Jesús wömenettsà ttèwà, eta e' tō ie' eriawéne tajë. E' kuëki ie' mía sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa ska' tã inuköl mène ie' a mañayök (30), e' méneitö ie'pa a.

4 Ie' iché ie'pa a:

—Ì sulu wambléyö. Wëm kë kï ì sulu nuí tã', ese wöméttsayö ttèwà.

Erë ie'pa tō ie' iüté:

—¿E' kë kï sa' tkine! ¿E' wërke be' wöki!

5 Eta ie' inuköl e' uyémine Skëköl wé shuà tã imía e' kuli' skéka tã, es ie' e' ttéwà.

6 Eta sacerdotepa wökirpa tō inuköl e' shtëka tã ichéraitö:

—Inuköl i' dör s'kötulewā ské, e' kueki ñá idir. Kë iienukwā inuköl tso' Skëköl a' İyi kanéwoie ese a.

7 E' kueki ie'pa ttè mé ñi a' tō ká tauttsasō iwa yuè pōie pē' datse ká bānet blēnewā İe, esepa nu blóie. Eta ká kiè Skauchka Yuökwak Ké e' tué ie'pa tō.

8 İe'pa tō ká e' tué s'kötulewā ese ské wa, e' kueki dō ikkē tā ká e' kiè Ká Tone S'kötulewā Ské Wa.

9 İyi ekkē kos tka wes Skëköl tteköl kiè Jeremías tō iyē'atbak es. İe' tō iyē': "Israel aleripa tō iské mékā inukölchka wōshki dōkā dabom mañayök (30), ekkē klō'wé ie'pa tō,

10 tā e' wa ie'pa tō ká kiè Skauchka Yuökwak Ké e' tué wes Skëköl tō ye' a' iyē' es."*

Es Jeremías tō iyē'at.

Pilato tō Jesús a' ichaké

(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38)

11 Jesús mítser ie'pa wā Pilato dör ká e' wōkir e' ska' tā e' tō ie' a' ichaké:

—¿Be' dör judiowak blú?

İe' iüté:

—Tō, wes be' iché, e' ma es idir.

12 Sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa tō ie' kcateke Pilato a, eré Jesús ké wā ie'pa iütēne yēs.

13 E' kueki Pilato tō ie' a' ichaké:

—İe'pa tō be' kcateke taiē ¿e' ké ttsēne be' wā?

14 Eré ie' ké wā iütēne yēs, e' tō Pilato tkiwéwā darērēē.

Jesús métsā ttēwā Pilato tō

(Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

15 Judiowak Yēpa Yērulune Egipto, e' kéwō wa Pilato wōblar s'wötēulewā s'wōto wé a' ese yōktsā eköl émine wé kiane pē' kī e'.

16 E' kéwō ska' tā wēm tso' wötēule eköl kiè Barrabás kkekaulekā taiē judiowak shūa.

17 E' kueki mik ie'pa e' dapa'wé taiē, eta Pilato tō ie'pa a' ichaké:

—¿S'wötēulewā wéne kiane a' kī tō ye' tō iyēttsane a' a: Barrabás ö Jesús

kiekerakitō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'?

18 İe' tō isuéwā tō ukyēne wa sacerdotepa wōkirpa tō Jesús me'ttsā ie' ulā a. E' kueki ie' tō ie'pa a' ichaké es.

19 İe' tkërkaia s'shulo kulé kī, eta ilaköl tō ichök patké ie' a: "Nañewe ye' tō Jesús kébisué, e' tō ye' tsiriwétka taiē, e' kueki be' ké e' tiük wēm ser yēsyesē e' tā."

20 Eré sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa tō pē' ulitane dakiñé tā ichérakitō: "İkiö Pilato a' tō Barrabás ömine eré Jesús ttōwā."

21 Pilato tō ie'pa a' iskā chakéne:

—¿Wēpa böl i', wé kiane a' kī tō ye' tō ièmine?

İe'pa iüté:

—¿Barrabás ömine!

22 İe' tō ie'pa a' ichaké:

—Eta ¿wes Jesús kiekerakitō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' wēmiyō?

İe'pa iüté:

—¿İttōwā wötēulewā krus mik!

23 İe' tō ichaké ie'pa a:

—¿İ kueki? ¿İ sulu wambléitō?

Eré ie'pa kī arke:

—¿İwötōwā krus mik!

24 İe' tō isué tō ie' ké a' Jesús tsatkēnuk wes, pē' kī arkekā taiē, e' kueki ie' tō di' tsük patké tā iulā skué ie'pa ulitane wōrki iwā kkachoie tō ie' ké iane iwiie. İe' iché:

—Wēm i' patkeraëyō ttēwā eré e' nuí ké ku' ye' kī. E' nuí ardaē a' ulitane kī.

25 Eta ie'pa ulitane iüté:

—Sa' ena sa' ala'r kos as e' kī inuí ar.

26 Eta Barrabás émi ie' tō. E' ukuōki tā ie' tō Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa, tā iméttsaitō iñippökwakpa ulā a' wötēwā krus mik.

27 Eta Pilato ñippökwakpa wā Jesús mítser s'wōkirpa wé kiè Pretorio e' pamik tā eē ie'pa tō ñippökwakpa malepa kos kiéttsā dapa'wē ek tsiní Jesús pamik.

28 İe'pa tō Jesús datsi' yéttsā tā datsi' mat daloshdalosh ese wa ipaiérakitō blu'ie.

29 Nies dika'kicha yué wōshkiie, e' tkékarakitō iwōkir kī blu'ie. Kuaköl

* 27:10 Jeremías 19.1-13; 32.6-9

wölö méraakitö ie' a iulà bua'kka wës blu' es. E' ukuöki ta ie'pa e' tkéwa kuchë ki ie' wörki iwayuoie ta ichéraitö:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kikökka sa' tso'!

³⁰ Nies ie'pa wiritué iki taië, ta kuaköl wölö a'tser iulà a, e' yétsarakitö, e' wa íppéraitö taië iwökir ki.

³¹ Mik iwayué one, eta datsi' mat daloshdalosh, e' yétsarakitö ta iwák datsi' iékanerakitö iki ta imítsarak iwá wötéwa krus mik.

Jesús wöténe krus mik

(*Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27*)

³² Mik ñippökwa pa wa Jesús dami e'pa e' yélur ee, eta wëm eköl kué ie'pa tö ñalá ki kië Simón, e' dör Cirene wak. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

³³ Mik ie'pa de ká kië Gólgota ee (Gólgota wà kiane chë s'wökirdiche),

³⁴ eta ie'pa tö vino shutuule kapöli bacha'bachaë wa, ese mé Jesús a yë. Erë mik ie' tö ipattsé, eta ie' ké wa iyanewa.

³⁵ Mik ie'pa tö iwöté krus mik one, e' ukuöki ta ie'pa iné ñi ma'woie suë tö wës ie'pa tö ie' datsi' blatemi ñi a.

³⁶ E' ukuöki ta ie'pa e' tuluésér ikkö'nuk as ké yi itsatkö.

³⁷ Kaltak ki itso' kitule tö ichë: “I' dör Jesús dör judiowak blú e'”, e' batséwarakitö ie' wökir tsaka. E' kit ie'pa tö iwà kkachöie tö i nuí ki ie' wöténewa krus mik.

³⁸ Eta ñies wëpa bül akblökwakpa wötéwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakli'kka.

³⁹ Pë' tköke ee e'pa tö ichëke sulu, iwökir wötiukerak iwöa, es ichekerakitö:

⁴⁰ —¡Be' se tö Skököl wé tkekettsa, ta ká mañatk ë ta be' tö iyuékane! Moki be' dör Skököl Alà, e'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus se mik.

⁴¹ Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa, e'pa tö ie' wayueke. Ie'pa ñi a ichöke:

⁴² —O'kapa tsatkéitö erë ie' wák ké a e' tsatkër. Moki ie' dör Israel aleripa

blú, e'ma as ie' e' öwa krus wí mik, e' iarma ta sa' erblömi ie' mik.

⁴³ ¿Ie' ké wa sa' a iyëne tö ie' dör Skököl Alà? ¡Ie' erblöke Skököl mik e' ki ikiane, e'ma as e' tö itsatkö!

⁴⁴ Dö ñies akblökwakpa bül wötéulewa krus mik ie' o'mik, e'pa tö ie' cheke sulu.

Jesús duowa

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

⁴⁵ Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsettseë ká wa'ñe, dö tsáli diwö de mañat ekkë.

⁴⁶ E' wösha ta Jesús aneká taië ta ichë: “Elí, Elí, ¿lemá sabactani?” (e' wà kiane chë: A ye' Kököl, a ye' Kököl, ¿iök be' ye' we'ikéttsa?)

⁴⁷ Mik welepa tso' ee, e'pa tö ttë e' tstsé ta ichéraitö:

—Wëm wí tso' Skököl tteköl bak kië Elías, e' kiök.

⁴⁸ Eta ie'pa eköl tunemi tö suiyök nuwéka vino shköshkö wa, e' tkéka kuaköl bata ki ta itkéwa ie' kkö mik as ikuyöitö.

⁴⁹ Erë imalepa tö iché ie' a:

—Imúat bër, ipanusö suë tö Elías datse itsatkök.

⁵⁰ Eta ie' ská anene taië ta iwiköl émiitö. Es iduowa.

⁵¹ E' wösha ta Skököl wé a ie'pa wa datsi' buririë ese shukuar u blatoie e' jchënane kákke dötsa iski. Nies ká wöti'neka ta ak blublu tskirólone.

⁵² Eta pö kköburoolone ta s'batse' rpa blërulune, esepa taië shkenekane

⁵³ e' yélur ipö a. Ie' du'wa shkenekane, e' ukuöki ta ie'pa de Jerusalén dör ká batse'r ee, ta taië pë' tö ie'pa suë.

⁵⁴ Roma ñippökwa eköl dör capitán ena imalepa tso' ie' ta Jesús kkö'nuk, mik e'pa tö ká wöti'ne ena i kos tka ee e' suë, eta ie'pa tkirulune ta iché ñi a: —Moki wëm wí dör Skököl Alà je'.

⁵⁵ Nies alakölpa manetwa Galilea Jesús ta ikimuk, e'pa tso'ñak taië ie' kí sauk kamië.

⁵⁶ E'pa eköl dör María Magdala wak, iököl dör María dör Santiago ena

José e'pa mì, ièköl dör Zebedeo ala'r, e'pa mì.

Jesús nu wötëne pö a
(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

⁵⁷ Wëm eköl tso' kiè José Arimatea wak, e' dör inuköl blú, ñies ie' dör Jesús klé eköl. Mik ká tuirketke,

⁵⁸ etá ie' mía Pilato ska' Jesús nu kiök. Pilato tö imuk ké ie' a.

⁵⁹ Ie' wá imítser patrëwá datsi' ukuö bua' bua saruru maneneë ese wa.

⁶⁰ E' ukuöki ta ie' tö ibléwá ákuk bine pa' ali iwák nu blóie e' a. Ie' tö ák bérie trémi dö pö kkö mik, e' wa iwötéwá. E' ukuöki ta imía.

⁶¹ Erë María Magdala wak ena María skà, e'pa atë tulur pö kkö wöshá.

Jesús nu blëne e' kkö'né Shkëkipa tö

⁶² E' bule es e' dör eno diwö, etá sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa míyal ñita ttök Pilato ta.

⁶³ Ie'pa iché ia:

—A kékëpa, sa' éna ianewá tö mik kachökwak e' bak ttsë'ka, etá ie' tö iyë' tö ie' duowá e' ki ká de mañat etá ishkerdakane.

⁶⁴ E' kuëki sa' tö be' a ikié tö pö kkö'nuk patkö döka ká mañat dö' ittökatapa dö inú ekiblökwa ta i' ukuöki ta ichënerakitö sulitane a tö ishkenekane. E' wërakitö es, e' ta e' dör kachë tajë shütë tköka ikachë kewe e' tsata.

⁶⁵ Pilato tö iché ie'pa a:

—Se a' wá ñippökwakpa tso', a' yú ikkö'nuk bua'iewá kos a' a ikkö'narmi ekkë.

⁶⁶ Etá ie'pa mía pö a ta íyi batsëwarakitö pö kkö mik as kë yi mi'wajá ee. Ie'pa tö ñippökwakpa méat pö kkö'nuk, etá iwákpa míyal.

28

Jesús shkenekane
(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

¹ Eno diwö tka, e' bule es e' dör domingo e' ñirketke ta María Magdala wak ena María skà, e'pa míyal Jesús pö sauk.

² E' wöshá ta Skëköl biyöchökwak eköl tso' ká jai a e' de, etá itka darërëë. Ie' mía pö a ta ák bastkër e' tréuitö bánet ta ie' e' tkéser iki.

³ Ie' wöñarke dalölöë wës alá wöñar es, idatsi' damiwa saruruë wës suiyök es.

⁴ Mik ñippökwakpa tö e' sué, etá ie'pa tkirulune painékarak siwá' arulune suane ë wá, atë wës s' duowá es.

⁵ Etá Skëköl biyöchökwak tö iché alakölpa a:

—Kë a' suanuk. Ye' wá ijcher tö a' tso' Jesús kötëwá krus mik, e' nu yulök.

⁶⁻⁷ Erë ye' de a' a ichök tö kë ikü' íë, ishkenekane wës ie' tö iyë' atbak es. A' shkó wé ie'pa tö inú me'wá e' tö we-blök. E' ukuöki ta a' yú bet ibiyö chök ittökatapa a: 'Ie' shkenekane, e' mir a' yöki kewe Galilea, ee a' tö isuëraë.'

Jesús e' kkaché alakölpa a

⁸ Etá alakölpa míyal shkalálaë. Ie'pa suane erë ñies ie'pa ttsë'ne buaë. Ie'pa tunemirak ibiyö muk Jesús ttökatapa a.

⁹ E' wöshá ta Jesús de dur ie'pa wörki ta ie'pa shkéwëitö. Ie'pa dewá ie' ska' ta ie'pa e' tuléwá kuchë ki ta iklö paklö'wëwarakitö ta idalöierakitö.

¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökatapa a tö a' yú Galilea ta ee a' tö ye' suëraë.

Ñippökwakpa patoule kachök

¹¹ Alakölpa míyal, e' dalewa ñippökwakpa tso' pö kkö'nuk e'pa welepa míyal Jerusalén ta i kos tka e' pakërakitö sërää sacerdotepa wökirpa a.

¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kueblupa ta. Ie'pa ttë mé ñi a: "Sú sô ñippökwakpa patuë inuköl tajë wa as ie'pa ichö wës se' ki ikiane es."

¹³ Ie'pa tö iché ñippökwakpa a:

—A' ichö tö nañewe a' kapolur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu e' wá inú mítser.

¹⁴ A' wökir kibi wá ijchenewá, e' ta sa' ttöraë ie' ta a' tsatkoie. Es kë i tköpa a' ta.

¹⁵ Eta iñippökwakpa tö inuköl e' klö'wé ta ichérakitö wes ie'pa ké ichök es. Dö i'ñe ta kachè e' pakekeia judiowak tö.

Jesús tö ittökatapa patké ie' ttè pakök ká ulitane wakpa a

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Eta Jesús ttökatapa dabom eyök kí eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wé ie' tö ie'pa a iyè' ee.

¹⁷ Mik ie'pa tö isué, eta ie'pa tö idalöié, erè ie'pa welepa tö ibikeitséka bötböt.

¹⁸ Ie' de ie'pa ska' ta ichéitö:

—Skököl tö ye' tkè'ka íyi ulitane wökirie ká jai a ena ká i' a.

¹⁹ E' kuéki a' yú ká ulitane a s'yuök ye' ttökatapaie. Ie'pa wöskuö S'yé ena ye' dö'r ilà ena Wiköl Batse'r e' ttö wa.

²⁰ Ñies ttè kos wà dalöiök a' ka' ye' tö, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tö iwà dalöiö. Ye' ser michoë a' ta kekraë. Eré ká i' enewatke, erè ye' kë tö a' mepaät a' wakpa ë.

Jesús Tté Buaë Kit San Marcos tö Marcos

Yi tö yëkkuö i' kit e' kiè Marcos. Ñies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kë dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kí bül e'pa eköl. Eré wele tö ibikeitsè tö ie' dör Pedro klé. E' kueki pë' taië tö ibikeitsè tö Pedro tö ie' kime' yëkkuö i' shtök. Ñies ie'pa ibikeitsè tö Marcos bak senuk Jerusalén, e' kueki i' o' Jesús tö ena i' yë'itö e' ane buaë ie' éna.

Jesús dör Skëköl alà e' dë'bitü ká i' kī e' tö íyi buaë o' taië sulitane a ie'pa wörki. E' kit Marcos tö yëkkuö i' kī. Ie' kī ikiane tö sulitane wa ijcherwa. Ñies wes Jesús weine taië ena iwötënewa krus mik e' paké ie' tö taië. Jesús weine taië ena idu'wa, e' ukuöki ishkenekane, e' kueki idiché ta' taië tköka se' bolök Satanás tsata. I'ñe ta' kekraë ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos kī tö se' wa ijcher. E' kueki ie' tö yëkkuö i' kit.

Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' kī. Eré kë s'wa ijcher yësyësè tö mik ie' tö yëkkuö i' kit, eré se' taië tö ibikeitsè tö ikititö Jesús kune' e' kī duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shü ulat.

*Juan s'wöskuök tö s'patté
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17;
Juan 1.19-28)*

¹ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' tté buaë dör i' es.

² Ká iaiaë Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö ikitat yëkkuö kī, e' ichè i' es:

Skëköl tö ichè: “Ye' tso'tke ye' tté pakökwak patkök be' yöki kewe, be' ñalé yuök.*

³ Ká sir poë wé kë yi serku' ee' ie' ttöraë aneule:

‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yöki, e' dör wes ñala yuësö yësyësè ie' yöki es.’”†

Es Isaías tö iyë'at.

* 1:2 Malaquías 3.1 † 1:3 Isaías 40.3

⁴ Es Juan S'wöskuökwak tso' ká sir poë wé kë yi serku' ee, e' tö s'pattémi i' es: “A' er mane'ú Skëköl a as a' nuì olo'yöitö a' kī ta' a' e' wöskuölor iwà kkachöie.”

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa kos döke ie' ttöke e' ttsök. Ie'pa e' wamblö sulu kos e' chekekarakitö ta' Juan tö iwöskuekelor di' kiè Jordán e' a.

⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chkè dör ditski ena bulali.

⁷ Tté pakeke ie' tö ie'pa a i' es: “Ye' itöki idatse eköl, e' dör këkëpa taië ye' tsata, e' kueki ie' klökkuö kicha ë kë wötsënanuk ye' siarla e' a.

⁸ Ye' tö a' wöskueke di' a, eré ie' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a.”

*Juan tö Jesús wöskué
(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)*

⁹ E' kèwö ska' ta' Jesús e' yëttsa Nazaret atë Galilea ee, e' de Jordán ta' ee Juan tö ie' wöskué.

¹⁰ Mik ie' wösune e' e' duékane di' a, e' wösha ta' ie' isué tö ká jai kköbunane ta' Skëköl Wiköl bite' ie' kī nuböl sù.

¹¹ Eta' ttö ttsëne datse ká jai a, e' tö ichè: “Be' dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër ye' wa buaë shütë.”

*Satanás tö Jesús erkiöwé i' sulu wamblök
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)*

¹² E' ukuöki ta' Skëköl Wiköl tö Jesús ké shkökmi ká sir poë wé kë yi serku' ee.

¹³ Ee iyiwak sulusi tso' taië. Ee ie' sené ká dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tö ie' erkiöwé i' sulu wamblök. Skëköl biyöchökwakpa tö ie' kímé.

*Jesús tö ie' kanè wawémitke Galilea
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17;
Juan 1.19-28)*

¹⁴ Juan klö'wéwarakitö wötéwa s'wöto wé a, e' ukuöki ta' Jesús mía Galilea Skëköl tté buaë e' pakök.

¹⁵ Ie' s'patteke i' es: “Í blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet. E' kueki a' er mane'ú ie' a' ta' ie' tté buaë e' klö'ú.”

Jesús tō nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

16 Mik Jesús shkōrami batsōri kié Galilea e' kkōmik, etā wēpa bōl suéitō. E'pa dōr Simón ena iël Andrés. Ie'pa dōr nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök batsōri a nima klö'woie.

17 Jesús tō ie'pa a iché:

—A shkō ye' tā. A yueraëyō s'ditsō klö'uk ye' a ye' ttökataie.

18 E' bet tā ie'pa tō ikla' tuléat tā míyal ie' tā.

19 E' wī'kie Jesús tō Santiago ena iël kié Juan e'pa sué. Ie'pa dōr Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a ikla' wöyuök.

20 E' wōshā tā Jesús tō ikiémirak e' tā. Etā ie'pa tō iyé méat ikanè mésopa tā kanò shūa tā imíyal Jesús tā.

Jesús tō aknama trē'wéshkar wēm eköl a

(Lucas 4.31-37)

21 Ie'pa demi ká kié Cafarnaúm ee. Eno diwō a Jesús tkawā judiowak ñi dapa'wo wé a tā ie' tō s'wōbla'wémitke.

22 Ie' tō s'wōbla'weke ttè mokī diché tā' taië ese wa. E' kē dōr wēs s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa tō s'wōbla'weke es. E' kuēkī e' tō wépa tso' ittök e'pa tkiwéwā.

23 Etā eē wēm eköl tso' e' a wimblu sulusi tso' e' tō iché aneule:

24—A Jesús Nazaret wak, ¿ie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wā be' suule. Ye' wā ijcher tō be' dōr yi dōr batse'r patkē'bitū Skököl tō e'.

25 Jesús tō wimblu e' uñé:

—¿Be' siwā'blōwā, be' e' yōttsā wēm se a!

26 Wimblu sulusi tō wēm siwā' éwa tā ianekā taië tā ie' yéttā iā.

27 Sulitane tkinewā iweblök tā iñi chakérak:

—¿Wí dōr ì? ¿Ie' s'wōbla'weke ttè pa'alī wa ena diché wa dō wimblupa sulusi kēitō e' yōktsā tā ittō iutérakitō ekkē!

28 E' bet tā ie' ttè bunekā Galilea kōs a.

Jesús tō Simón yàk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

29 Mik ie'pa e' yélur ñi dapa'wo wé a tā Jesús míā Simón ena Andrés e'pa u a. Santiago ena Juan mí ie' tā.

30 Eē Simón yàk me'r ká' kī kiri'weke duè dalölö tō, e' ché ie'pa tō Jesús a.

31 Etā ie' e' skéwā tā iklö'wéitō iulà a tā ikimé e' tköksēr. E' bet tā duè dalölö ie' éwa tā ie' e' kékā ilè yulök ie'pa a ñè.

Jesús tō taië s'kirirke esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

32 Ká tuine diwō míwatke tā s'kirirke ena wépa a aknama tso' esepa kōs debiturak iwā Jesús ska'.‡

33 Ká e' wakpa kōs e' dapa'wéka ukkō a.

34 Etā ie' tō duè ulitane bua'wéne pē' tso' taië e'pa a. Ñies aknamapa taië trē'wéyalitō. Erē aknamapa wā ijcher yi dōr ie', e' kuēkī ie' kē wā kawō mēne ie'pa a ttök.

Jesús tō Skököl ttè paké judiowak ñi dapa'wo wé a

(Lucas 4.42-44)

35 Ká ñirketke iā ttsettseē, tā Jesús e' kékā míā bánet wé kē yi ku' ese ska' ttök S'yé tā.

36 Etā Simón ena iwapiepa míyal ie' yulök.

37 Mik ikuéwarakitō, etā ie'pa ie' a iché:

—Sulitane tso' be' yulök.

38 Erē ie' tō ie'pa iuté:

—Mishka ká tso' tsinet tsinet ese a. Ñies eē ye' ké Skököl ttè pakök, eseie ye' dē'bitū.

39 Es Jesús shké ká tso' Galilea e' kōs a ttè pakök judiowak ñi dapa'wo wé kōs a, ñies aknama trē'ukya.

Wēm eköl kiri'weke lepra tō e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

‡ 1:32 Diwō e' dōr eno diwō, e' kuēkī s'kirirke kōs kē dē' ie'pa wā Jesús ska' ñiwe. Ie'pa kē a kawō tā' kanēblök eno diwō a. Ie'pa a tā íyi ö yile tsēmi e' dōr kanē. E' kuēkī ie'pa tō s'kirirke tsēmi Jesús ska' diwō míwatke e' ukuōki, ekkē eno diwō erkerō e' kuēkī.

40 Wëm eköl kiri'weke lepra tö, e' e' skéwa Jesús o'mik ta ie' e' tkéwa kuché ki ta iché ia:

—Be' ki ikiane, e' ta be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

41 Jesús tö ie' sué er siarë wa ta ikéwa itö ulà wa ta ichè:

—Tö, ye' ki ikiane. Be' dene batse'r.

42 E' wösha ta wëm buanene batse'nene.

43-44 E' ukuöki Jesús tö ie' a iché:

—Ye' ttö ttsö, i tka be' ta e' kë char yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. I muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie e' tsúmi mè Skéköl a iwà kkachoie.

45 Erë wëm mía ta ie' e' kéka i tka ita e' pakök sulitane a. E' kuéki Jesús kë a e' kkayënuwé pé' tso' taië ese ska'. Ie' kawöta e' tsukat kañika wé kë pé' ku' ese ska', erë ká wa'ñe wakpa datse ie' ska'.

2

Wëm eköl kraulewa e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

1 Ká wekké alé kuöki ta Jesús dene Cafarnaúm. Mik pé' wa ijchenewa tö ie' tkër u a,

2 eta taië ie'pa e' dapa'wé ie' ska' kë chë'kaia weshke, kë chë'kaia ukkö a ekké. Ie' tso' Skéköl ttè pakök ie'pa a.

3 E' dalewa wëpa dökä tkël wa wëm kraulewa kë karkä debitü eköl ka'la ki.

4 Erë taië s'tso', e' kuéki kë wes ie'pa tkömi weshke Jesús ska'. E' kuéki ie' tsakä u tsabata jchéé* ie'pa tö ta iduë émirakitö enaë e' a döttsa iski.

5 Mik Jesús tö isuë tö mokü ie'pa erblé ie' mik, eta ie' iché ikirirke e' a:

—A alà, i sulu kos wamblébö, e' nuü olone be' ki.

6 Erë s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa tulur ee, e'pa ibikeitsè:

7 “¿I kuéki wëm wí ttö es? Skéköl ë a se' nuü olo'yarmi. I ché ie' tö e' wa ie' tso' Skéköl chök suluë.”

8 Erë i bikeitsök ie'pa tso' e' suéwa Jesús tö bet. E' kuéki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿I kuéki a' tö ibikeitseke es?

9 Ye' tö s'kraulewa diö bua'wëmine as ishköne, e' ta ¿wes a' tö iklö'wëmi tö ye' kë a inuü olonuk iki?

10 Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tö a' a ikkachè tö ye' wa kawö ta' ká i' a nuü olo'yoie.

Eta ie' tö iché wëm kraulewa e' a:

11 —Be' e' kōka, be' ka'la kōka ta be' yúne u a.

12 Bet ta ie' e' kéka, ika'la kéka, ta imía sulitane wörki. E' tö ie'pa kos tkiwéwa ta ie'pa tö Skéköl kikéka taië ta iché rakitö:

—Kë se' wa iyi wise suule yës.

Jesús tö Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

13 E' ukuöki ta Jesús míane batsöri kkömik ta pé' e' dapa'wéka ie' ska' ta ie' tö ie'pa wöbla'weke.

14 Ie' domitkö ta ie' tö inuköl shtökwak Roma wökirpa a e' sué eköl tkër ikaneblöke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulaköl. Ie' tö iché ia:

—Be' shkó ye' ta ye' ttökataie.

Eta ie' e' kéka ta imía Jesús ta.

15 E' ukuöki Jesús tso' chkök Leví u a. Pé' shköke tsakië Jesús ta, e' kuéki inuköl shtökwakpa ena pé' sulusipa skä tulurñak chkök ie' ena ittökatapa ta.

16 S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wele tö Jesús sué tö ichköke pé' esepa ta, eta ie'pa tö ichaké ittökatapa a:

—¿Iök a' wöbla'ukwak chköke inuköl shtökwakpa ta ena pé' sulusipa skä ta?

17 Jesús tö ittsé ta ichéitö iarak:

—Wépa kë kirirku' esepa kë ki s'kapeyökwak kiane, erë wépa kirirke esepa ki ikiane. Ye' kë dë'bitü wépa e' ttsö tö ie'pa serke yësyësë esepa kiök. Ye' dë'bitü pé' sulusipa kiök.

I kuéki Jesús ttökatapa kë batsöta'

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

18 Etökicha ta Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa tso' batsök, eta pé' welepa de Jesús ska' ta ichaké rakitö ie' a:

* **2:4 u tsabata jchéé:** Ie'pa u tsabata dör kkuëie, e' ki ie'pa shköke.

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa klépa batsöke. ¿Ì kueki be' ttökatapa kë batsö?

¹⁹ Jesús tö ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk, eta ¿wes ie'pa batsömi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa ta e' dalewa? Ie' tso'ia ie'pa ta, e' dalewa ie'pa kë batsöpa.

²⁰ Erë ikéwö doraë eta ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

²¹ “Kë yi tö datsi' këchke wöyuepawa datsi'tak pa'alí wa, datsi'tak pa'alí wöklöneka, e' tö datsi' këchkela shukuëë ta ikí jchèë taië.

²² Ñies kë yi tö vino pa'alí tepaka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitü, eta ikkuölit jchèemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kueki vino pa'alí tekeka ikkuölit pa'alí a.”

Jesús ttökatapa tö trigowö butsé eno diwö a

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Etökicha ta eno diwö a, Jesús dami trigo shua ta ittökatapa tö trigowö butsémi ishkörami e' dalewa katé.

²⁴ Fariseowakpa tö ie' a ichaké:

—Sa' ttö ttsö, ¿ì kueki be' ttökatapa tso' i kë kéwö ta' wè eno diwö a ese uk?

²⁵ Erë ie' iuté:

—Etökicha ká iaiaë mik David ena iklépa du' bli wa ta kë ie'pa wa i dami ñè, eta i o' ie' tö ¿e' kë aritsule a' wa Skököl yëkuö ki?

²⁶ Mik Abiatar dör sacerdote kibi, e' kéwö ska' ta David dewa Skököl wé a ta pan meule Skököl a e' ñéitö ta ñies iméitö iklépa a ñè. Sacerdotepa é a pan ese kéwö ta' ñè. Erë a' éna iane tö i o' David tö e' kë dör suluë Skököl wöa.

²⁷ Ie' tö ikí ché:

—Eno diwö meneat s'ditsö kimoie, erë s'ditsö kë yöne eno diwö è batsö.

²⁸ E' kueki ye' dör S'ditsö Alà, e' wa kawö ta' ichoie tö i dör buaë ö i dör suluë wè eno diwö a.

3

Wëm ulà siulewa e' pakè

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Jesús skà dewane judiowak ñi dapa'wö wé a, ta eë wëm tkër eköl ulà etk siulewa.

² Ie'pa éna ie' kkatok ilè ki, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tö wëm ñe' bua'wëmine ie' tö eno diwö a.

³ Ie' tö iché wëm ulà siulewa e' a:
—Be' e' koka ta be' e' duöser ie suli-tane wöshaë.

⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—¿Ì kéwö ta' se' a wè eno diwö a: i buaë ö i suluë? ¿S'tsätök ö s'ttökwa?

Erë ie'pa siwa'bléwa ie' yöki.

⁵ Ie' tö ie'pa weblé késik wa. Ie'pa er darërë e' tö ie' eriwé. Ie' iché wëm a:

—Be' ulà shulöö.

Ta ie' ulà shuléë ta ibuanene.

⁶ Eta fariseowakpa ponemi, e' bet ta ie'pa ñi dapa'wéka Herodes klépa ta ileritsök Jesús ttowaie.

Taië pè' tso' batsöri kkömik

⁷ Eta Jesús mía ittökatapa ta batsöri kkömik ta taië Galilea wakpa míyal ie' ta.

⁸ Ñies pè' tso' taië eë datse Jerusalén ena Judea ká malepa a. Ñies ie'pa datse Idumea ena Jordán wishet ena ká wé Tiro ena Sidón ate eë. Ie'pa tö i kos weke Jesús tö e' tté ttsé' e' kueki ie'pa de iweblök.

⁹⁻¹⁰ S'kirirke taië bua'wétke Jesús tö, e' kueki imalepa taië e' uyökeka ie' ki ikökwa. E' kueki ie' tö iché ittökatapa a tö kanò tsúbitü tertke dö' ie'pa tö ye' tuéwa darërë.

¹¹ Mik wépa a wimblupa sulusi tso' esepa tö ie' sué, eta ie'pa e' tulélur kuché ki ie' wöa ta iarkerak:

—¡Be' dör Skököl Alà!

¹² Erë ie' tö ie'pa a iché késik wa:

—¡Kë ye' tté pparaka!

Jesús tö ittekölpä tsá dabom eyök kí bül e'pa shushté

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ E' ukuöki ta Jesús mía kabata a. Eta wépa kiane ie' ki kiè, e'pa kiéitö ta ibiterak ie' ska'.

14 Ie' tō ie'pa shushté dabom eyök kī bōl shkōk ie' ta ena patkēmi ie' ttē pakōk. E'pa kiè mékaītō ittekōlpa tsá.

15 Ie'pa a diché méitō aknama trē'ukyal.

16 Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mékaītō Pedro;

17 Santiago ena iēl Juan, e'pa dōr Zebedeo aladulakōlpa, e'pa kiè skā mékaītō Boanerges (kiè e' wà kiane chē “wēpa dōr wēs alá es”);

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dōr Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote,

19 ena Judas Iscariote tō Jesús wōmekettsā aishkuō tā ibolōkpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

20 E' ukuōki tā Jesús dewa u a ittōkatapa tā. Eta taiē pē' ñi dapa'wékane kē wa ie'pa chko ekkē.

21 Mik Jesús yamipa ekka wa ijchenewa tō wēs ie' tso', eta ie'pa de itsukmi iyērke tō ie' alineka e' kueki.

22 Ñies s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tō Jesús chē i' es: “Beelzebú dōr bē e' tō wēm wí ena ká chōwéwa, e' diché wa ie' tō aknama trē'wekeyal.”

23 Eta Jesús ikiēttsarak tā ikleítō iarak i' es: “¿Wēs Satanás e' trē'ushkarmi?”

24 S' serke ká etkē ki e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kē wōklör, e' tā ie'pa wákpa mir wa'k ěme.

25 Ñies ñi yamipa e' kēka ñippök ñita, kē wōklör, e' tā ie'pa mir wa'k ěme.

26 Es ñies Satanás klépa mú ñi blabatsélor ñippök ñita, e' tā idiché wōarwami tā ierdawarak.

27 “Kē yi mi'pawa wēm diché taiē ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tō iwák maüwa e' yöki. Es ěme íyi ekiblörmi.

28 “Moki ye' tō a' a ichè tō ì sulu kos wambleke a' tō, ñies Skéköl cheke a' tō sulu kos e' nuí olo'yèmiitō a' kī.

29 Erē yi isie tō Wiköl Batse'r chē suluē, ese kē kī inuí olorpa, itso' iki kēkraē.”

30 Ie'pa iyē' tō wimblu sulusi tō ie' ena ká chōwéwa e' kueki Jesús tō e' chē ie'pa a.

Jesús mi ena iēlpa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

31 E' ukuōki tā Jesús mi ena iēlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' yulök, erē ie'pa kē dē'wa wēshkē. Ie'pa tō ikiök patké.

32 Pē' tular ie' pamik e'pa tō iché ia: —Be' mi ena be' ēlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblök.

33 Ie' iiuté:

—¿Yi dōr ye' mi ena ye' ēlpa ena ye' kutapa?

34-35 Wēpa tular ie' pamik e' suēitō ěk tā ichéitō:

—Yi isie tō ì kiane Skéköl kī ese wé, ese dōr wēs ye' ēl ena ye' kutā ena ye' mi es. E' kueki ie'pa ikkēpa dōr wēs ye' mi ena ye' ēlpa ena ye' kutapa es.

4

Tē kuatkōkwak ttē

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

1 Etōkicha tā Jesús s'wōbla'wémitke batsōri kkōmik. Pē' dapanē taiē ipamik, e' kueki ie' e' iéka kanò tkērki tsinet ese etō a. Ee ie' e' tkéser ie'pa wōbla'uk. Ie'pa kos atē batsōri kkōmik ie' ttō ttsök.

2 Ee ie' tō ttē tsakiē kleé ie'pa a iwōbla'woie, e' et dōr i' es:

3 “A' tō ittsō. Etōkicha tā wēm eköl mía tē kuatkōk ppé ululu ěme*.”

4 Mik ie' tso' iwō ppök, eta ditsöwō wele anewa ñala ska' tā dù debitu tō ikatéwa.

5 Ditsöwō wele anewa áklo a wé íyök kē tā' taiē ese ska'. Íyök kē tā' taiē, e' kueki bet tā itskine.

6 Erē kē iwí kicha tā' taiē, e' kueki mik dība aneka iki, eta isinewa.

7 Ditsöwō wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwō talane ñita, erē dika'chka e' aléka iki, kē wōne.

8 Erē ditsöwō wele ane íyök bua' bua kī ese tskine talane wōne buaē. Wele wōne dōka dabom mañayök (30) elka elka, wele dabom teryök (60), wele cien eyök (100).”

* 4:3 tē kuatkōk ppé ululu: Ie'pa wōblar tē kuatkōk wō ppélur tē kos e' kī.

⁹ Eta ie' tō ie'pa a iché: “iA' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!”

Ì kueki Jesús tō s'wöbla'weke kleaule
(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Mik Jesús ate dur ekörla, eta ittökatapa dabom eyök ki böl ena iklépa welepa skà de ie' ska' ta ichakéraitō ia:

–Ttè wà kleébö, ¿ima e' wà dör?

¹¹ Ie' ie'pa iuté:

–“Ì blúie Skököl tso' e' tté bléulewa, e' kéwö meneat a' a iwà jchenoie. Erè pé' tso' taië kë éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' ikleeke

¹² as ie'pa tō iweblō je', erè kë ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tō ittsö je', erè kë ie'pa a iwà ar as kë ie'pa er mane'ù ta inuì kë olor ie'pa ki.”†

Tè kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tō

(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

¹³ Eta ie' tō ie'pa a iché: “Ttè kleéyö ñe' wà kë ane a' éna, e' ta ¿wes a' éna imalepa wà armi?”

¹⁴ Wé tō ditsöwö kuatké, e' dör wé tō Skököl tté pakeke ese.

¹⁵ Pé' welepa tso' e'pa ta itkömi wes ditsöwö arwa ñala ki es. Esepa tō Skököl tté ttsé erè bet Satanás de iska' ta Skököl tté yétsa ier a.

¹⁶ Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tō Skököl tté ttsé ta iklö'wérakitō ttsé'ne buaë wa.

¹⁷ Erè ie'pa kë wì kicha ta' taië, e' kueki ie'pa tō iklö'wé ekuölö è. Mik ie'pa weinemitke Skököl tté kueki, eta ie'pa anemine bet.

¹⁸ Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa dika'chka shua es. Esepa tō Skököl tté ttsé,

¹⁹ erè ie'pa tō iyi tso' ká i' ki ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ki ena i skà tso' ká iki tō s'ttsé'weke buaë ese ki. Ese kos tō Skököl tté kui'wéwa ie'pa er a ta kë idé'ttsa buaë wes ikiane es.

²⁰ Erè welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa iyök bua'buwa ki es. Esepa tō Skököl tté ttsé ta iklö'wé ta iwà dettsa buaë wes ikiane es. Ie'pa dör

wes iyi kuá wör buaë es. Wele wöne döká cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).”

Bö'wö tté
(Lucas 8.16-18)

²¹ Eta ie' tō iché iarak: “Kë yi tō bö'wö tskepaka ta ibléwaitō kalkuō dikia ö ka' dikia. E' skéie itkekekaitō kákke ká ñi'woie.

²² Es ñies kë i ku' bléulewa kë jchenukwa aishkuō ta. Ese kos kkayërdaë.

²³ Yi éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!”

²⁴⁻²⁵ Ñies ichéitō: “Yi e' yuak buaë ye' tté wa, ese a iki meraéyö as éna iwà ar buaë. Erè yi kë e' yuak ye' tté wa, ese yöki i bikeitséitō tō ane ie' éna, ese kos yërdattsane. E' kueki i cheke ye' tō a' a e' kukueblō. A' tō iwé es, e' ta a' éna iarimi buaë, ñies Skököl tō a' kimeräe as iki ar a' éna.”

Íyi kuatké tté

²⁶ Ñies Jesús tō iché: “Ì blúie Skököl tso' e' ta itköke wes itkö iyiwö kuatké wëm eköl tō ese ta es. Ie' tō ikuatké tē ki

²⁷ ta iméat bërë. Ká bit ekké ie' kapökewa nañewe, ñiwe ta ie' tì'rke ta iyi kuatkéitō e' tskine, talane erè ie' kë éna iane tō wes itskine wes italane.

²⁸ Íyök è tō itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuöki ta iwörkuane, e' ukuöki ta iwöne.

²⁹ Mik ikéwö de shtë, eta wëm mía ishtëkka.”

Mostaza wö tté
(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Ñies Jesús tō iché: “Ì blúie Skököl tso' ¿wes e' dör? ¿Ttè wé wa ye' tō ikleèmi?”

³¹ E' dör wes mostaza wö tkèsö es. E' wö dör tsirlala iyiwö ulitane dikia.

³² Erè mik ikuatkënewa, eta italar iyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' ulà döká wì'wië, e' tsaka dù u yuöke.”

³³ Es Jesús tō ie'pa a ikleé taië wes tté i' es dō wé ie'pa éna iane ekké.

† 4:12 Isaías 6.9-10

34 Ie' kě wā ì pakane ie'pa a kě kleaule. Erë iwā kōs pakekeneitō ittōkatapa a bānet kě kleaule.

Siwā' taië e' wöklö'wé Jesús tō
(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

35 E' tsálij mik ká tuine, etā Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Mishka batsōri wışhet.

36 Pě' tso' taië e'pa méarakitō tā ie' iékarak kanò a Jesús tso' e' a tā imiyal. Kanò skà mirwā ie'pa tā tseë.

37 E' bet tā siwā' bitsineka taië tō di' uyékā taië e' tō kanò wà iekékā.

38 Erë ie' kapōme'r kanò ñak a wōkir kata kī, eë ittōkatapa ie' tī'wékā tā iché ia:

—jA s'wōbla'ukwak! ¿Se' duōkelur e' kě kī be' tkine?

39 Etā ie' e' kékā tō siwā' uñé tā iché di' a:

—jBe' e' shtōwā bër!

Etā siwā' wöklōne di' wöklōne míane alamië.

40 Etā ie' tō ittōkatapa a iché:

—¿Ì kuekī a' suane sēkkē? ¿Kām a' erblō ye' mik?

41 Ie'pa kī tkinewā taië tā ñi chakéka:

—¿Yi dōr wēm wí? jE' ttō dalōieke siwā' tō di' tō!

5

Wimblu sulusi trë'wéyal Jesús tō
(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)

1 Ie'pa demi batsōri wışhet ká kiè Gerasa* eë.

2 Mik Jesús e' yéttsā kanò a, etā wēm ekōl a wimblu sulusi tso' e' yéttsā de Jesús ska'.

3 Wēm e' serke pō ké a. Kě imonukwā tabechka kichaie wa ì wa.

4 Tseë imonere iulà a ena iklō a tabechka kichaie wa erë ibatséloritō. Kě yi diché ta' wē' iwöklö'woie.

5 Ñië nañeë ie' shkōke pō a ena kabata a arke taië, ñies ie' e' shkā'uke ák wa.

6 Erë mik ie' tō Jesús sué kamië, etā ie' tūnebitū e' tkésēr kuchē kī Jesús wō shāë

7 tā ichéitō ia aneule:

—jA Jesús, be' dōr Skékōl dōr íyi ulitane tsata e' Alà! ¿Iōk be' de ye' tsiriuk? jYe' kkōchōke be' a Skékōl wōrkī tō kě ye' we'ikar!

8 Jesús tō ie' a ichétke: “jA wimblu sulusi, wēm sē ōwa!” E' kuekī ie' tō iché Jesús a es.

9 Etā Jesús tō ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iiüté:

—Ye' kiè Taië Wakpa, sa' dōr taië e' kuekī.

10 Etā ikkōchōke taië Jesús a: “Kě sa' patkar kamië.”

11 Eë tsinet kabata kuli' a taië köchi iëter chkök.

12 Etā aknamapa kkōché ie' a:

—Sa' patkōmi köchi a. Kawō mú sa' a e' tiukwā ie'pa a.

13 Etā ie' tō kawō mé iarak tā wimblupa sulusi e' yélur wēm e' a tā ie' tiéwarak köchi a. Köchi ekkēpa dōka mil böyök ulatök (2.000). Etā köchi poneka tunemirak ká spé mik brulongonemi batsōri a tā eë iduolur.

14 Köchi kkō'nukwakpa tkayalmi tā itté ppékarakitō ká e' wa'ñe a. Taië pē' de iweblök.

15 Mik ie'pa de Jesús ska' tā wēm a aknama bak e' suérakitō. E' tkēr datsi' iéne éna ká anene buaë, e' tō ie'pa suawé.

16 Wépa tō ì tka wēm a aknamapa bak e' tā ena köchi tā e' sué, e'pa tō ipakéne imalepa a.

17 Etā ie'pa kkōché Jesús a: “Be' e' yöttsā ká i' a, be' yú bānet.”

18 Mik Jesús dene kanò a tā wēm a aknama bak, e' kkōché ie' a: “Ye' shkakmi be' tā.”

19 Erë Jesús kě wā ikéwō mène ie' a. Ie' iché ia:

—Be' yúne be' u a be' yamipa ska'. Ì buaë wé Skékōl tō be' a ena wes ie' tō be' sué er siarē wa, e' kōs pakō ie'pa a.

20 Etā wēm míā tā ì wé Jesús tō ie' a e' pakéitō ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ie'pa kōs tkinewā ittök.

* 5:1 *Gerasa*: Yëkkuō kēchke wele tō ká e' kiè Gadara ò Gergasa. Mateo 8.28 saú.

Jesús tō Jairo alà busi shkē'wékane ñies alaköl bua'wéneitō eköl

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Mik Jesús dene dene kanò kī batsöri ioshet, etā batsöri kkömik tajë pë' e' dapa'wéka ie' ska'.

²² E' dalewa wëm debitu eköl kiè Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir eköl. Mik ie' tō Jesús sué, etā ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki

²³ tā ikköché tajë ie' a:

—Ye' alà busi duökewatke. Be' shkō ulà mukka iki as ibuarne tā iserne.

²⁴ Etā Jesús míā ie' tā. Tajë pë' dami Jesús tā e' tērdami ie' mik.

²⁵ E' shuā alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wā e' kī duas de dabom eyök kī bök (12).

²⁶ Tajë ie' weine s'kapeyökwakpa ulā a ena i kos tso' ie' wā e' ewéwaitō yēs ie'pa kī, erë kē ibuanene, e' skéie imir wa'k ème.

²⁷⁻²⁸ Ie' wā Jesús tté ttsëule e' kueki ie' ibikeitsé: “Jesús datsi' bata è kéwayö e' tā ye' buanene.” E' kueki ie' e' skéwā Jesús tsī kker pë' shuā tā idatsi' kéwaitō.

²⁹ E' bet tā ipë wöklöne tā ie' ittsé e' kī tō ibuanene.

³⁰ E' bet Jesús ittsé tō ilè tka ie' diché wa, e' kueki ie' tō pë' tso' ipamik e' kos sué èk tā ichakéitō ia:

—¿Yi tō ye' datsi' ké?

³¹ Ittökatapa tō ie' a iché:

—¿Kē be' wā isune tō tajë ie'pa tērdami be' mik? Tā wēs be' tō ichaké: “¿Yi tō ye' ké?”

³² Erë ie' tō wépa tso' ipamik e'pa kī weblé ia isuoie tō yi ie' ké.

³³ Alaköl buanene e' painéka tajë suane wa. Ì tka ie' tā e' ane ie' éna, e' kueki ie' debitu e' tkéwā kuché kī Jesús wörki. Ì kos tka ie' tā e' chékaia yēsyesë.

³⁴ Etā Jesús ie' a iché:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wéne. Be' yúne bërë. Be' buanene.

³⁵ Ie' ttökeia alaköl tā e' dalewa welepa bite Jairo u a e'pa wā ibiyö de Jairo a tā ichéitörak:

—Be' alà busila blēnewatke. ¿Iök s'wöbla'ukwak tsiriwëiabö?

³⁶ Erë ì cheke ie'pa tō e' kē kī Jesús tkine. Ie' tō Jairo a iché:

—Kē be' tkinuk. Be' erblö ye' mik è.

³⁷ E' ukuöki tā ie' míā Jairo u a. Pedro ena Santiago ena Santiago èl kiè Juan e'pa è mí ie' wā, kē ie' wā yi skà mine e' tā.

³⁸ Mik ie'pa demi Jairo u a, etā tajë pë' dapanekā e' tröke iuke tajë siarë.

³⁹ Jesús dewā weshkē tā ichéitō ie'pa a:

—¿Ì tso' a' aláuk? ¿Ì kueki a' iuke? Busila kē du'wā, ikapöme'r è.

⁴⁰ Etā ie'pa tō ie' wayué ena ijañeitsé, erë ie' tō ie'pa ké e' yökulur. Etā alà yé ena imi ena wépa de ie' tā, e'pa è mí ie' wā e' tā úshu a wé alà nu me'rka eë.

⁴¹ Ie' tō iulà klö'wéwā tā ichéitō ia:

—Talíta kum. (ttè e' wā kiane ché: “A tayëla, ye' be' a iché, be' e' kōka.”)

⁴² E' bet tā busila e' e' duéka shkë'ka tā ishkémi. E' tō ie'pa tkiwéwā tajë. (Tayë e' kī duas tso' dabom eyök kī bök.)

⁴³ Erë Jesús tō ie'pa a iché: “Ì tka i' e' kē char yi a.” E' ukuöki tā ie' iché: “Alà sē tiö.”

6

Jesús dene Nazaret

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

¹ E' ukuöki tā Jesús e' yéttsa ká e' a míā ittökatapa tā iwák ká a.

² Mik eno diwö de, etā ie' tō s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wo wé a. Tajë pë' daparke eë. Mik ie'pa tō ie' ttö ttsé, etā itkirulune tā iñi chakérak:

—¿Wé ie' e' yué ttè tajë wa? ¿Wēs ie' ulà de ttè buaë iskië ese ska'? ¿Wēs ì kē or yi a ese wéitō?

³ ¿Ie' kē dör kaltak kanéukwak bak kaneblök ierö e'? ¿Ie' kē dör María alà? ¿Ie' kē dör Santiago, José, Judas ena Simón e'pa èl? ¿Ñies ie' kutapa kē serku' se' shuā?

E' kueki kē ie'pa erbléne ie' mik.

⁴ Erë ie' tō iché iarak:

—Ká wa'ñe Skëköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká kī ena iyamipa shua ena iwák u a eë kē idalöiërta'.

⁵ Eë iekkē tā ì kē or yi a ese kē one ie' wā. Ie' ulà méka wēlepa kirirke esepa kī tā ibuanerak, erë e' kē dör tajē.

⁶ Ká e' wakpa kibiiēpa kē erblēne ie' mik, e' tō ie' tkiwēwā.

Jesús tō ittōkatapa patkēmi s'wōbla'uk
(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)

E' ukuōkī tā Jesús míā ká tsitsirpa tso' tsinet ese a s'wōbla'uk.

⁷ Ie' ttōkatapa dabom eyök kī bōl e'pa kiéitō tā ipatkémirak bōl bōl. Ie' kawō mé iarak wimblupa sulusi trē'woyal.

⁸ Ie' tō iché iarak:

—Kē ì tsarmi, shko kéli e' ē tsūmi. Sku' kē tsarmi, chkō kē tsarmi, inukōl kē tsarmi.

⁹ Klōkkuō ena datsi' iōmi, e' ē mik a' mi'mi, erë datsi' kī kē tsarmi.

¹⁰ Ñies ie' iché ia:

—Mik a' dēwā u wēle a, etā a' e' tsuāt eë dō mik a' míyal ká bánet ekkē.

¹¹ Ká wēle wakpa kē wā a' kinēwā buaē ö kē kī a' kapakōke e' kiane ttsē, e' tā a' e' yōlur eē tā kapo tso' a' klōttō mik e' ppōō. E' tō ie'pa a' ikkacheraē tō ie'pa dör Skëköl bolōkpa.

¹² Etā ittōkatapa míyal s'pattök i' es: “A' er mane'ú Skëköl a.”

¹³ Ñies ie'pa tō aknama trē'wēyal tajē. Ñies tajē s'kirirke esepa kī ie'pa tō kiō té tā ibuanenerak.

Juan S'wōskuōkwak kōtēwā
(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Etā Jesús ttē bunekā ká wa'ñe, e' kuēkī ittē ttsé ñies blu' kiē Herodes e' tō. Wēlepa tō icheke:

—Jesús dör Juan S'wōskuōkwak shkenekane e', e' kuēkī ie' wā diché tso' ì kē or yi a ese wōie.

¹⁵ Wēlepa skā tō icheke:

—Ie' dör Skëköl tteköl bak kiē Elías e' shkenekane.

Wēlepa skā tō icheke:

—Skëköl tteköl idir wēs Skëköl ttekōlpa ia'chki es.

¹⁶ Erë ttē ekkē ttsé Herodes tō tā ichéitō:

—Ie' dör Juan kuli' tōkōk patkē' ye' tō e' shkenekane.

¹⁷ Herodes tō iché es ie' tō Juan S'wōskuōkwak klō'ukwā patkē' wōtēwā s'wōto wé a Herodías kuēkī. Herodías dör Herodes ēl kiē Felipe e' alakōl, erë Herodes sene'wā ie' tā.

¹⁸ Erë Juan tō iyē' Herodes a: “Kē be' kawō tā senuk be' ēl alakōl tā. E' wa be' tso' ttē dalöiēno dalōseukwā.”

¹⁹⁻²⁰ E' kuēkī Herodías ulunekā Juan kī tā ie' kī ikiane ttēwā. Erë Herodes wā ijcher tō Juan dör wēm yēsēsē ena batse'r ese, e' dalöiekeitō tajē, e' kuēkī ikkō'nekeitō. Ie' tō Juan kapakōke e' ttseke er bua' wa, erë kē iēna iāne ì wēmiiitō. Ie' tō Juan dalöieke es, e' kuēkī Herodías kē a wēs Juan or.

²¹ Erë mik Herodes tō iduéswo kēwō tkō'wēke, etā Herodías isuē wēs iulā dōmi Juan ska'. Herodes tō ikueblupa ena iñippōkwakpa wōkirpa ena wēpa dalöiërta' tajē serke Galilea esepa kiēttsa ikēwō tkō'uk.

²² Mik ie'pa tso' ikēwō tkō'uk, etā Herodías alā busi dēwā tā iklōté ie'pa wōrkī. E' wēr buaē Herodes ena imalepa tso' chkōk ie' tā, e'pa wa, tā ie' iché tayē busi a:

—Ì kiane be' kī e' kiō ye' a tā ye' tō be' a imeraē.

²³ Etā ie' tō iché ia ttē mokī wa Skëköl wōrkī sulitane kukua:

—Ì kōs kiēbö ña, e' mekeyō be' a. Ká kōs wōkirie ye' tso', e' kiō ña tā e' merayō be' a shushaē.

²⁴ Etā tayē busi míā, tā imì chakéitō:

—¿Ì kiēyō?

Tā imì iūtē:

—Juan S'wōskuōkwak wōkir kiō ia.

²⁵ Ie' míāne bet blu' tkēr eē tā iché ia:

—Ye' kī ikiane tō irō Juan S'wōskuōkwak wōkir tsūbitu ña kulē' a iwā kkachoie tō mokī ittēwāarakitō.

²⁶ Etā blu' erianekā tajē, erë ie' tō ittē métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuēkī kē ie' a ionuk wēs.

²⁷ E' kuēkī bet ie' tō ñippōkwak patkēmi ekōl Juan wōkir tsuk. Etā ñippōkwak míā s'wōto wé a tā Juan kuli' té,

28 ta iwökir tsébitu kulë' a méitö tayë busi a, ta tayë busi tö imé imì a.

29 Mik Juan ttökatapa wa ijchenewa ta ie'pa debitu inú kökka tsémi wötëwa.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö (Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

30 Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene ie' ska', eta ì kos wé ie'pa tö ena ì kos wa ie'pa s'wöbla'wé e' pakéraitö ie' a.

31 Pë' datse tajë míyal iské datsene kë wa ie'pa chkoia ekkë, e' kueki ie' iché ittökatapa a:

—Mishka enuk bánet wé kë yi ku' ese ska'.

32 Eta ie'pa míyal bánet kanò kî wé kë yi serku' ese ska'.

33 Erë ie'pa míyal e' sué pë' tö tajë ñies pë' tö isuéwa tö ie'pa e' idir. Eta pë' kos serke eë e'pa míyal tuneule ipanuk wé ie'pa irirke eë demi kewe.

34 Mik Jesús e' yéttsa kanò a, eta pë' tso' tajë ipanuk e' suéitö. Ie'pa wër ie' wa wes obeja kë kkö'nukwak ta' es, e' kueki ie'pa suéitö er siarë wa. Eta ie' e' kéka ie'pa wöbla'uk ttë ku'a'kî ku'a'kî tajë wa.

35 Ká detke tsáli ta, ittökatapa de ie' ska' ta ichéraitö ie' a:

—Ká de tsáli, kë yi serku' íe.

36 Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsinet ena ká tso' tsinet ese ska' ilè tauk ñè.

37 Erë ie' tö ie'pa iüté:

—Ie'pa tiö a' tö.

Ie'pa iüté:

—¿Be' kî kiane tö sa' mi' chkè tauk ie'pa tioie? Chkè ekkë tuöie inuköl kiane s'kanablömi dö ká cien böyök e' ské ekkë.

38 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Kos a' wa pan tso'? A' yú iweblök.

Ie'pa dare iweblök ta ichéitö ia:

—Pan tso' skel ena nima bötö.

39 Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Pë' kos kö e' tulöksar ta'tsi kî erule erule.

40 Eta pë' e' tulésar cien eyök, welepa e' tulésar dabom skeyök.

41 E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jaì

a ta wéstela chéitö Skököl a. E' ukuöki ta ie' tö pan ena nima blaté ta iméitö ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pë' kos a.

42 Ie'pa ulitane chké de wé'.

43 Pan ena nima bata ate e' shtéraitö iëne döka kköla dabom eyök kî bök.

44 Wëpa këchkepa chké esepa döka mil skeyök (5.000).

Jesús shké di' kî

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

45 E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: “A' e' iöká kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kewe batsöri wishet Betsaida kker.” Ie' tö iché pë' malepa a: “A' yú a' u a.”

46 E' ukuöki ta ie' mía kabata a ttök S'yé ta.

47 Ká tuine ta kanò demi batsöri shushäe. Ie' e' tséat ekörla ká sí kî.

48 Ie' tö isué tö ie'pa kanablöke darërë kanò patkoie siwa' bitsirke ie'pa kke wöia e' kueki. Ká ñirketke ta ie' mía ie'pa ska' shkörämi di' kî. Ie' tkökemitke tsinet ie'pa o'mik.

49-50 Erë mik ie'pa isué tö ie' shkodatse di' kî, eta ie'pa ibikeitsé tö wimblu idir, e' tö ie'pa tkiwéwa tajë ta ianekarak. Erë bet ta ie' iché ie'pa a:

—¡A' er kuú! ¡Kë a' suanuk! Ye' idir.

51 Eta ie' e' iéka kanò a ta siwa' wöklöne. Ie'pa tkirulune tajë iweblök.

52 Ie'pa er döraloie, e' kueki Jesús tö pë' tajë dë' pan skel ë wa, e' wá kë dë'wa ie'pa er a. E' kueki ie'pa tkirulune tajë ekkë.

Jesús tö s'kirirke bua'wé Genesaret

(Mateo 14.34-36)

53 Itkattsarak batsöri wishet demirak Genesaret ta eë kanò muéwarakitö.

54 Ie'pa e' yélur kanò a ta e' wösha ta pë' tö Jesús suéwa tö ie' idir.

55 Eta itunerak ká e' wa'ñe ibiyö chök. Mik pë' tö ittsé, eta ie'pa tö s'kirirke tsémi wé ittséraitö tö Jesús tso' ee.

56 Ká wa'ñe wé ie' mir, wé s'tso' tajë ö bërëbërë, eta pë' tö s'kirikepa tulekeser ñala shaë ta ikköchökerak ie'

a tö ie'pa a idatsi' bata ë mú kèwà. S'kirirke kòs tö iké, esepa buanene.

7

Ì tö se' ia'wèmi ñáie
(Mateo 15.1-20)

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa datse Jerusalén e'pa debitu Jesús ska'.

² Mik ie'pa tö isuë tö Jesús ttökatapa welepa chköke ulà kè paköule, età e' ki ie'pa tö icheke suluë.

³ (Fariseowakpa ena judiowak malepa kòs tö ie'pa yépa bak e' ser klö'wé darërë. E' kueki kè ichkötà'rak kè ulà paköule wes ie'pa a imeneat es.

⁴ Mik ie'pa dare chkewö ta'uk, età kè ichkötà'wa kam iulà pakör e' yöki. Es ie'pa wa íyi ese skà tso' taië dalöiëno. Ñies tka', kulé', ù, ka' ekkèpa kòs pakueke ie'pa tö.)

⁵ E' kueki fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús a ichaké:

—¿Ì kueki be' ttökatapa kè tö se' yépa bak e' ser e' ttè dalöië? ¿Jök ichkörak ñá ulé wa?

⁶ Ie' tö ie'pa iüté:

—Buaë Isaías tö a' e' ò sulu e'pa yé' mik ie' tö iyé':

'Skököl tö ichè: Pè' ikkèpa tö ye' dalöië kkö ë wa,

erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

⁷ È ichökke ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttè wa ie'pa s'wöbla'weke e' dör s'ditsö ttè dalöiëno ë.*

Es Isaías tö iyé'at.

⁸ A' tö Skököl ttè watéttsa s'ditsö ser e' ttè dalöioie.

⁹ Ñies ie' iché iarak:

—Skököl ttè dalöiëno e' méat a' tö bánet a' wákpa ser e' ttè dalöioie.

¹⁰ Moisés tö iyé': 'A' yé ena a' mì e'pa dalöiö.† Ñies ie' tö iyé'at: 'Yi tö iyé ö imi ché suluë ese wák wömerdattsa ttèwà.‡

¹¹ Erë a' icheke tö se' a iyërmi s'yé a ö s'mì a i' es: 'Ì kòs tso' ye' wà, e' dör corbán' (e' wà kiane ché tö imeulettsa Skököl a§). E' kueki kè ye' a a' kimenuk ì wa.

¹² Ñies a' tö icheke tö yi isie e' ché, ese kè kawötaiä iyé ö imi kimumk.

¹³ Es a' wákpa ser e' ttè wa a' tö s'yueke, e' iüté wa a' tö Skököl ttè dalöiëno e' dalösewekewa. Ì sulu ese skà wambleke a' tö taië.

¹⁴ E' ukuöki ta' ie' tö pè' tso' ee' e'pa kié ta' ie' iché iarak:

—A' ulitane tö ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna.

¹⁵⁻¹⁶ Ì ñeke a' tö e' kè tö a' ia'wèpa ñáie Skököl wöa. Erë ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wèraë ñáie.*

¹⁷ Mik ie' tö pè' méat dewa weshke, età ittökatapa tö ì kleé ie' tö e' wà chaké ie' a.

¹⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

—¿Ñies a' kè éna iwà ane? ¿A' kè éna iane tö ì kòs ñekewasö e' kè tö s'ia'wèpa ñáie?

¹⁹ Ì kòs ñekewasö e' kè mi'ku'wa s'er a, e' mi'kewa s'ñawi a e' ukuöki ta' iwekettsasö. E' kueki e' kè tö s'ia'wèpa ñáie.

(Ttè e' wa ie' ki ikiane ché tö chke ulitane dör batsè'r.)

²⁰ Ñies ichéitö:

—Ì sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wèraë ñáie.

²¹ Ì sulu bikeitseke a' tö, trè, akblè, s'ttèwà,

²² senewabak dalösewèwà, o'ka íyi kkechè, ì kòs sulu wamblè, s'malepa wöyuè, s'malepa wörieikè, ukyëne, ñi ché suluë, e' ttsèka, ì kòs dör yësyësë ese watéttsa,

²³ íyi ese kòs tskirke a' er a e' tö a' ia'wèraë ñáie.

Tayë eköl kè dör judiowak e' erblé Jesús mik

(Mateo 15.21-28)

* **7:7** Isaías 29.13 † **7:10** Éxodo 21.17 ‡ **7:10** Levítico 20.9 § **7:11 meuletke Skököl a:** Ie'pa tö iché es, erë ie'pa ulà a itso'ia e' wakanewèmi ie'pa tö wes ie'pa ki ikiane es. * **7:15-16** Yëkküö këchke wele versículo 16 ki kuötkéka, e' tö ichè: ¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

24 E' ukuöki ta Jesús mía ká kiè Tiro e' kker. Ee ie' e' tséat yile ska'. Ie' kè ki ikiane tö yi wa ijcherwa tö ie' tso' ee; erè kè ie' a e' blène.

25 E' bet busila eköl a wimblu sulusi tso', e' mi wa ijchenewa ta imía ta ie' tkéwa kuchè ki ie' wörki.

26 Alaköl e' kè dör judiowak, e' dör ká kiè Sirofenicia e' wak. Eta ikköché ie' wöa:

—Aknama tso' ye' alà busi a e' trè'úshkar.

27 Erè ie' tö iché ia:

—Kè idör buaë ala'rla chkè yèttsa mè chichi a. E' kueki as ye' ala'r chkö kewe.

28 Erè tayè tö ie' iuté:

—A kékëpa, e' yène; erè s'ala'r chköke e' kamulé darke iski ese ñeke chichi tö.

29 Jesús tö ie' a iché:

—Buaë be' iuté, e' kueki be' yúne bërè. Aknama trèshkartke be' alà busila a.

30 Mik alaköl e' demine u a, eta ilà busila kuéitö ka' ki. Aknama kè ku'ia ie' a.

Wëm eköl kukuö kè wattsër e' bua'wé Jesús tö

31 Jesús e' yéttsa Tiro tkami Sidón demi Galilea batsöri Decápolis kker.

32 Ee pè' wa wëm debitu eköl ie' ska' e' kè kukuö wattsër ena kè tto buaë. Ie'pa tö ikié Jesús a: “be' ulà múka iki as ibuarne.”

33 Jesús wa imítser bánet wé kè yi ku' ee, ta iulatska tiéwa wëm kirirke e' kukuök bök a ta iwiri wa iku' kéwa.

34 E' ukuöki ta ká suéitö ká jaì a, isiwa' tkéka ta ichéitö wëm a:

“¡Efatá!” (e' wà kiane chè ie'pa ttö wa: “¡Kukuö shubunú!”)

35 E' bet ta wëm kukuö ena ittö buanene ta ittéka buaë.

36 Jesús tö iché iarak tö kè ichar yi a. Erè kos e' ché ie' tö ie'pa a, e' tsata ie'pa tö iki chekeia.

37 Ie'pa tkirulune tajë iweblök, ta ichérakitö, “¡Ì kos weke ie' tö buaë dö s'kukuö kè wattsër ese bua'wéitö ta iwattsëne buaë, ñies s'me' bua'wéitö ta ittéka buaë!”

8

Pè' dökä mil tkëyök e'pa tié Jesús tö (Mateo 15.32-39)

1 Etökicha ta pè' e' dapa'wéne tajë Jesús ska', e'pa kè wa ì ku' ñè. Ta ie' tö ittökatapa kié ta ichéitö ie'pa a:

2—Siarè ye' wa pè' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' ta e' ki ká de mañatk ta kè ie'pa wa ì ku' ñè.

3 Welepa datse kamië. E' kueki dö' ye' tö ipatkéminerak u a kè chkaule ta isiwa'arwamirak ñala ki.

4 Eta ittökatapa ie' iuté:

—Erè ù wa se' tö ie'pa tièmi ká i'se a wé kè yi serku' ee?

5 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Kos a' wa pan tso'?

Ie'pa iuté,

—Kul (7).

6 Eta ie' tö pè' kè e' tulöksër iski ta pan kul klö'wéitö ta wéstela chéitö Skéköl a ta iblatéitö mé ittökatapa a watiè pè' a, eta es ie'pa tö iwé.

7 Ñies nima tsitsirla tso'rak iwa elkela e' ki wéstela chéitö Skéköl a ta ittökatapa patkéitö iwatiök.

8 Pè' ulitane chké de wè' ta chkè bata atë e' shtérakitö iène dökä kkö kul.

9 Ichkérak e'pa dökä mil tkëyök (4.000) ulatök. E' ukuöki ta Jesús tö ie'pa yuémene

10 ta ie' e' iéka kanò a ittökatapa ta míyal ká kiè Dalmanuta ee.

Fariseowakpa tö ì kè or yi a ese uk ké suè

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

11 Fariseowakpa debitu Jesús ska' ta ittémirak ie' ta kèsik wa. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kueki ie'pa tö ie' a ikié tö ì kè or yi a ese wéitö iwà kkachöie tö mokì ie' patké'bitu Skéköl tö.

12 Jesús siwa' tkéka iskië ta ichéitö:

—¿Ì kueki ì kè or yi a ese kieke a' tö iwà kkachöie tö yi dör ye'? Mokì yö a' a ichè tö ese kè kkayërpa a' a.

13 Eta ie' tö ie'pa méat ta ie' e' iéka ne kanò a ta imía batsöri wíshet.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' pake

(Mateo 16.5-12)

14 Età Jesús ttökatapa éna ilè chowa tsèmi ñè. Pan etkè mírak iwà e' ta kanò a.

15 Jesús iché iarak:

—jA' tso' wösh wa! A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka e' yöki. Ñies a' e' kkö'nú Herodes pan wölöwoka e' yöki.

16 Ittökatapa iché ñi a:

—jKè se' wà ì ta' ñè!

17 Jesús wà ijchenewa, ta ie' iché iarak:

—jÌ kueki a' tso' ichök ñi a tò a' kë wà ì ta' ñè? jKam a' éna iwà ar? jKam a' wà iwà jcherwà? jA' er darèrè dö ekkè?

18 A' wöbla ta' je' kë wawër? A' kukuöña ta' je' kë wattsër? jA' kë éna ianeia?

19 Mik ye' tò pan skel wadè' wèpa doka mil skeyök (5.000) ekkè a, età jkkö bik ibata kit a' tò?

Ie'pa iiüté:

—Dabom eyök ki bök (12).

20—Ñies mik ye' tò pan kul (7) wadè' wèpa doka mil tkéyök (4.000) ekkè a, età jkkö bik wà ie' a' tò ibata wa?

Ie'pa iiüté:

—Kul (7).

21 Età ie' iché iarak:

—jKam a' éna iwà ar?

S'wöbla kë wawër eköl e' bua'wéne Jesús tò

22 E' ukuöki ta idemirak Betsaida ta wëm wöbla kë wawër ese debitu eköl pè' wà Jesús a ta ikköchökerak ie' a tò ikö ulà wa as ibuarne.

23 Età ie' tò iklö'wéwa iulà a ta iyéttsaitö bánet. Ee ie' tò iwöbla bök nuwéka wiri wa ta iulà méka iki ta ichakéitö, “jBe' wöbla wawène?”

24 Età wëm tò ká weblé ta iché:

—Pè' suekeyö erè ye' wa iwër wësua kal shköke suè.

25 Età Jesús ulà mékane iwöbla ki ta wëm tò ká sué krereë ta iwöbla wawënene buaë. Íyi ulitane suéitö buaë.

26 Età Jesús tò ipatkémine iu a ta iché ia:

—Kè be' mi'ktkò pè' shua.

Pedro tò iché tò Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

27 E' ukuöki ta Jesús ena ittökatapa míyal ká tso' tseë atè Cesarea Filipo e' a. Nala ki Jesús tò ie'pa a ichaké:

—jIma pè' tò ichè, ye' dör yi?

28 Ie'pa iiüté:

—Welepa tò icheke tò be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skököl tteköl bak kiè Elías shkenekane e'. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skököl ttekölpa skà bak e' wele.

29 Ie' tò ie'pa a ichaké:

—Erè jima a' ichè, ye' dör yi?

Pedro tò iiüté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa blúie e'.

30 Erè Jesús kë wà ie'pa kàne yi dör ie', e' chök yi a.

Jesús e' biyö ché tò itterawa

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

31 Jesús tò ie'pa a itsá ché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaë tajë. Judiowak kueblupa ena sacerdotepa wökirpa ñies s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa tò ye' waterattsä. Ye' tterawa, erè e' ki ká de mañat età ye' shkerdakane.

32 Ttè e' chéitö ie'pa a wöshak. Erè Pedro tò ie' kiémi bánet ta iuñémiitö.

33 Erè Jesús e' wötrée ta ittökatapa weblé krereë ta Pedro uñéitö i' es:

—jA Satanás, be' yúshka bánet ye' yöki! Be' kë tò íyi suè wës Skököl tò isueke es; be' tò isueke wës s'ditsö tò isueke es.

34-35 E' ukuöki ta ie' tò ittökatapa ena pè' malepa kié e' ska' ta ichéitö:

—Yi e' tsatkak ittèwa yöki, ese kë ulà a sene michoë döpa. Erè yi e' mettsä ttèwa ye' dalèrmik ena ye' ttè buaë e' dalèrmik, ese ulà a idöraë. E' kueki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' ki. E' skéie ie' kawöta e' chök dö ittèwa wötéulewa krus mik ekkè. Es ie' kawöta shkök ye' itöki.

36 Íyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erè sene michoë e' kë dè' a' ulà a, e' ta e' dör jìe bua' a' a?

37 Sene michoë kë patorpa ì wa.

³⁸ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' Yé olo ta', ñies ibiyöchökwakpa batse'r e'pa ta, eta wépa jaéne ye' ki pé' sulusipa kë tö Skëköl dalöie wes trër wakpa kë tö imaso dalöie es esepa wörki, esepa ki ye' jaërdaë ñies.

9

¹ Ñies ie' tö iché ie'pa a:

—Mokí ye' tö a' a ichè tö a' tso' íe, e' welepa tö ì blúie Skëköl tso' e' kéwö de díché ta', e' sueraë kam iblërulur e' yöki.

Jesús tö ilo taië e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ká teröl ukuöki ta Jesús mía ká bata kakkëe e' ki. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwa e' ta. Eta ee ie'pa wö shaë ie' manenettsa mía kua'ki.

³ Ie' datsi' manenettsa mía dalölöe saruruë, kë yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idöttsa saruruë es.

⁴ Eta ie'pa tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiäe kié Elías ena Moisés e'pa sué kapakök Jesús ta.

⁵⁻⁶ Ie'pa tkinewa taië. Pedro kë éna ì aneia chè, e' kueki ichéitö Jesús a:

—¡A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe! Sú sa' tö úla yuëka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁷ Eta mochka tö ie'pa kitéwa ta e' shua ie'pa tö ttö ttsé tö ichè: “Së dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' ttö ttsö.”

⁸ E' bet ta ie'pa ká sué ipamik ta ie'pa isué tö kë yi ku'ia, Jesús ë dur ie'pa ta.

⁹ Ie'pa datskene wöwa'k ta Jesús tö ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tö e' kë pakar yi a dö mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttéwa shkenekane e' ukuöki.

¹⁰ E' kueki ie'pa tté iwakpa ë ñi ta. Erë ie'pa ñi chaköke: “Ie' ttéwa shkenekane ¿ima e' wà dör?”

¹¹ Ie'pa tö Jesús a ichaké:

—¿Ì kueki s'wöbla'uk tö dalöiëno wa wakpa tö icheke tö Elías kawötä dökne kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yöki?

¹² Ie' iiutérak:

—E' yéne tö Elías datse kewe. Ie' tö ì kos kaneweketke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yöki. Erë ¿ì kueki Skëköl yëkkuö tö ichè tö S'ditsö Alà, e' weirdaë ena iwatërdattsa?

¹³ Ye' tö a' a ichè tö Elías dë'bak, eta ie'pa tö iwe'ik siarë wes ie'pa ki ikiane es. E' bak wes ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki es.

Kabëla eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik idenerak wé ittökatapa malepa tso' ee, eta ie'pa isué tö taië pé' tso' ipamik. Ñies isuëitörak tö s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa welepa ñi iütöke ie'pa ta.

¹⁵ Mik pé' tö Jesús sué, eta iwö krarulune ta itunemirak ishke'uk.

¹⁶ Ie' tö ichaké ittökatapa a:

—¿Ì ki a' ñi iütöke?

¹⁷ Wëm eköl tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, íe ye' wa ye' aladulaköl debitu be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kueki kë itto.

¹⁸ Ká wa'ñe wé ie' tso' ee wimblu tö ie' éna ká chöwekewa ta ikéure iski ta shuya deka ikkö a, ikà blarke ñi mik ena ikranewa. Be' ttökatapa a ikiéyö tö wimblu e' trë'úshkar erë kë ie'pa a iöne.

¹⁹ Jesús tö iiuté:

—¡A pé' kë erblötä Skëköl mik! ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tö a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitu ña.

²⁰ Eta ie'pa wa kabëla mítser Jesús ska'. Erë mik wimblu sulusi ñe' tö Jesús sué ta kabëla painuwékaitö taië anerö iski e' tréka burup burup ta ikkö a shuya deka.

²¹ Jesús tö kabëla yé a ichaké:

—¿Mik i' wamblënemi ie' ta?

Iyé tö iüté:

—Mik ie' ià tsirlala e'tami.

²² Taië wimblu tö ie' ma'wé ttéwa. Mikle ta iuyéwaitö bö' a ö di' a itowäie. Sa' saú er siarë wa. Ilè ormi be' a, e'ma sa' kimú.

²³ Jesús tö iiuté:

—¿Wes bö ibikeitsèmi tò ye' kè a ionuk? Yi erblöke Skèköl mik, jese a ì kos ormi!

²⁴ Età kabèla yé tò iché aneule:

—Ye' erblöke Skèköl mik. ¡Ye' kimú kí erblök imik!

²⁵ Mik Jesús tò isué tò tajë pè' darparke, età wimblu sulusi uñéitö i' es:

—A wimblu, kabèla i' tteke be' tò kukuö kè wattser, kè tto. Ye' tò be' kè e' yöttsa kabèla i' a. Kè be' e' tiukwane ie' a.

²⁶ Wimblu anekà tà kabèla skà éna ká chówéwaneitö. E' ukuöki ie' e' yéttsa tà kabèla atë wes s'duowa es. E' kueki pè' tajë tò ichè tò mokì iduowa.

²⁷ Erë Jesús tò iklö'wéwa iulà a tà ikimé e' kökkà tà ie' e' kèka.

²⁸ E' ukuöki tà Jesús dewa weshke tà ittökatapa tò ie' a ichaké bánet.

—¿Ì kueki sa' kè a wimblu e' trëshkar?

²⁹ Ie' tò ie'pa iuté:

—Wimblu sulusi ese trëshkarmi ikiè S'yé a e' è wa*

*Jesús skà e' biyö ché tò itterawa
(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)*

³⁰⁻³¹ Jesús ena ittökatapa e' yéttsa ee tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wöbla'uk, e' kueki ie' kè kì ikiane tò wé ie'pa tso' e' jcherwa yi wa. Ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pè' ulà a tà ye' tterawarakitö. Erë e' kì ká de mañat tà ye' shkerdakane.

³² Erë ì ché ie' tò, e' wà kè ane ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakök.

*Yi dör ibua'ie Skèköl wöa
(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)*

³³ E' ukuöki ie'pa demi Cafarnaúm. Mik ie'pa dewa weshke, età Jesús tò ie'pa a ichaké:

—¿Ì kì a' ñì iütöro ñalà kì?

³⁴ Erë ñalà kì ie'pa ñì iütöro tò wé dör ibua'ie imalepa tsata, e' kueki ie'pa siwa'bléwa.

³⁵ Età Jesús e' tkéser tà ie'pa dabom eyök kì böi e'pa kiéitö tà ichéitö ia:

—Yi kì ikiane tò idö ibua'ie imalepa tsata, e' tà ese kawötà e' wöökwa imalepa dikia ikané mésoie ikimoie.

³⁶ E' ukuöki tà alala duéseritö eköl ie'pa shushaë tà ikékaitö ulà a tà ichéitö iarak:

³⁷ —Yi tò alala i'se kiéwa ye' ttö wa, ese tò ye' wák kiéwa. Es ñies yi tò ye' kiéwa, ese kè wa ye' è kinewa, yi tò ye' patkè'bitu, e' kiéwaitö ñies.

Yi kè ku' ñippök se' tà ese tso' buaë se' ta

(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ Juan tò iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tò eköl, e' tò aknama trë'wéyal be' ttö wa. Erë ie' kè ku' se' ta, e' kueki sa' tò iché ia tò kè iwaria.

³⁹⁻⁴⁰ Ie' tò ie'pa iuté:

—Yi tò ì kè or yi a ese wé ye' ttö wa, ese kè a ye' yénuk suluë. Yi kè ku' ñippök se' ta, ese tso' se' ta. E' kueki kè iwöklö'war.

⁴¹ Yi isie tò di' kakla è mé a' a yè, ye' dör Cristo e' icha a' dör e' kueki, mokì ye' tò a' a ichè tò ese a iské patordaë buaë.

A' tso' wösh wa ì tò s'ké ì sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² “Yi tò ikkëpala erblöke ye' mik, ese eköl kè ì sulu wamblök, esepa weirdaë tajë shute tköka ák wawoie muéwa ikuli' a batrèemi dayë a e' tsata.

⁴³⁻⁴⁴ A' ulà tò a' kè ì sulu wamblök, e' ta itöö. A' döwa sene micho a ulà etkë, e' dör buaë. E' skéie a' döwa bö' kè a ulà bötkë e' dör suluë. Ee bö' kè wöitta'wa.

⁴⁵⁻⁴⁶ A' klö tò a' kè ì sulu wamblök, e' tà itöö. A' döwa sene micho a klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwa bö' kè a klö bötkë e' dör suluë.

⁴⁷ A' wöbla tò a' kè ì sulu wamblök, e' tà iyöttsa. A' döwa ì blúie Skèköl tso' e' a wöbla ek è, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwa bö' kè a wöbla bötkë e' dör suluë.

⁴⁸ E' kè a öña tò s'kateke kekraë kè duötà'wa, ñies bö' wöñarke kè wöitta'wa.

⁴⁹ “S'weir e' dör s'paiklè wes iyiwak jchë ña'wè mè Skèköl a ese paiklè dayë wa es.

* **9:29 ikiè S'yé a e' è wa:** Yëkkuö këchke wele tò ikì kuötkéka i' es: *ena batsè wa.*

⁵⁰ Dayë dör buaë, erë kë ikke ta'ia, e' ta kë ibuarpaiane. Kë a' tö dayë kke chöukwa a' er a. A' senú bërë ñita."

10

Se' ñi òwa ese ché Jesús tö (Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Jesús e' yéttsa Cafarnaúm mía Judea ta itkattsa Jordán a wishet. Ee pé' e' dapa'wéne ie' ska' ta ie' tö ie'pa wöbla'wémitke wes ie' wöblar es.

² Eta fariseowakpa welepa de ie' ska' ta ie'pa tö ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wépa a kawö ta' itayë owa ö au?

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—¿Ì uk Moisés tö a' ka' ttè dalöiëno ki?

⁴ Ie'pa tö ie' iüté:

—Moisés tö ikéwö me' se' a ñi owa yékuö muk s'tayë a ta itrë'ukshkar.

⁵ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' er darërë, e' kueki Moisés tö ttè e' me'at a' a es.

⁶ Erë mik ká i' yöne, eta kë idir es. Itso' kitule i' es: 'Skököl tö se' yö' wëm ena alaköl.

⁷ E' kueki wépa kë serpaia iyé ena imi e'pa dapömik ta iserdawa alaköl ta.

⁸ Ie'pa bül serdaë ñita ta ie'pa mía wes wák eköl è es.* Es ikiteat, e' kueki ie'pa kë ià bül, ie'pa yöne wes wák eköl è es.

⁹ E' kueki wépa batséwa Skököl tö esepa kë batsökök yi tö.

¹⁰ Mik ie'pa dene weshke, eta ittökatapa tö ie' ichaké ttè e' ki.

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm tö itayë éwa, ese tö alaköl ské tséwane, e' ta e' wa ie' tö isenewabak kewe e' dalösewéwa.

¹² Ñies tayë tö iwëm éwa, ese tö wëm ské tséwane, e' ta e' wa ie' tö isenewabak kewe e' dalösewéwa.

Jesús tö ikié S'yë a ala'rla ki (Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Eta pé' wa ala'rla debitu as Jesús ulà mükä iki. Erë ittökatapa tö pé' e'pa uñélor.

¹⁴ Mik e' suéitö ta iluneka ta ichéitö ie'pa a:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wes ie'pa es, esepa blúie Skököl tso', e' kueki kë iwöklö'waria.

¹⁵ Mokí ye' tö ichè tö yi kë e' wööwa wes alala es ì blúie Skököl tso' e' kiowa, ese kë döpa.

¹⁶ Eta ie' tö ala'rla paklö'wéwa ta ulà méka iki ta ier buaë ché ia.

Inuköl blu' eköl e' tö Jesús a ichaké (Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Mik Jesús shkémítke, eta wëm debitu eköl tuneule, e' tkéro kuchë ki ie' wörki, ta ie' a ichakéitö:

—A s'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wëmi ye' tö as sene michoë dö ye' ulà a?

¹⁸ Ie' tö iüté:

—¿Ì kueki be' tö ye' kié buaë? Skököl eköl è dör buaë.

¹⁹ Ie' ttè dalöiëno e' jcher be' wa: 'Kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa, kë a' kawö ta' akblök, kë a' kawö ta' s'kkatök kachë wa, kë a' kawö ta' s'kitö'uk, a' yé ena a' mi e'pa dalöiö.†

²⁰ Wëm ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ttè e' kos dalöië'bitu ye' tö ye' ià duladula e'tami.

²¹ Jesús ie' sué er bua' wa ta ichéitö:

—Íyi etkë kianeia be' a wë, e' dör i': Be' yú ta ì tso' be' wa, e' wataúttsa saraq ta iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta be' shkö ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë tajë döraë be' ulà a ká jaí a.

²² Ie' dör inuköl blu' tajë, e' kueki mik e' ttséitö, eta iwö éwa iski ta imía eriane tajë.

²³ Jesús tö ká sué ipamik ta ichéitö ittökatapa a:

—¿Inuköl blúpa a darërëë idir dökwä ì blúie Skököl tso' e' a!

²⁴ Ttè e' tö ittökatapa tkiwéwa, erë ie' tö ie'pa a iska chéne:

—¿A ala'r, darërëë idir dökwä ì blúie Skököl tso' e' a!

²⁵ Inuköl blu'pa a dökwä ì blúie Skököl tso' e' a, e' dör darërëë tköka kameio tkömi datsi' yuo diké ese wökla a e' tsata.

* 10:8 Génesis 2.24 † 10:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

26 Mik e' ttsé ie'pa tö, etä ie'pa kí tkinewä taië tä ie'pa ñi chaké:

—E' dör es, e'ma çyi tsatkërmi?

27 Ie'pa webléitö tä ichéitö:

—E' kë onuk s'ditsö a wes, erë kë dör es Skëköl a, ie' a íyi ulitane ormi.

28 Pedro tö ie' a ichémi:

—Sa' tö íyi ulitane me'at tä sa' bite be' tä.

29 Jesús iiuté:

—Mokí ye' tö a' a ichè tö yi tö iu ö iëlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká méat ye' dalërmik ena ye' tté buaë dalërmik,

30 e' tä ká i' kí ese ulà a iské dörane taië dökä u cien eyök. Es ñies iëlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká ese döraë iulà a dökä cien eyök. Erë ñies iweirdaë siarë ye' tté buaë kueki. Erë aishkuö tä sene michoë döraë iulà a.

31 Erë j'ñe tä s'tso' taië keweie esepa döraë bataie, ena s'tso' bataie j'ñe tä esepa döraë keweie.

Jesús skà e' biyö chéne tö itterawä (Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

32 Etä ie'pa mirkä ñalä kí micho Jerusalén. Jesús shkörami ittökatapa yöki kewe. Ittökatapa mir tkirulewä ena pè' mir ie'pa itöki e'pa suane. Ie' ttökatapa dabom eyök kí böi, e'pa kiémiitö bánet tä ì tköraë ie' tä e' pakémiitö ie'pa a. Ichéitö:

33 “Se' mirkä Jerusalén i', etä ee ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ulà a. Ie'pa tö ye' kichateraë tä ye' wömerattsa pè' kë dör judiowak esepa ulà a ttèwä.

34 Ye' wayueraë ie'pa tö, iwiri tuöraë ye' kí, ye' pperarakitö, ena ye' tterawarakitö; erë e' kí ká de mañat etä ye' shkërdakane.”

Santiago ena Juan tö kawö kié Jesús a (Mateo 20.20-28)

35 Santiago ena Juan e'pa dör Zebedeo ala'r e'pa dewä Jesús o'mik tä ichéitö ia:

—A s'wöbla'ukwak, sa' kí ikiane tö ì kieke sa' tö be' a e' mú sa' a.

36 Ie' tö ichakérak:

—¿Ì kiane a' kí?

37 Ie'pa tö iiuté:

—Mik be' tkënekä s'blúie olo tä taië, etä kawö mú sa' a e' tkökser be' o'mik, eköl be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakli'kka s'wëttsuk be' tä.

38 Ie' tö ie'pa iuté:

—A' kë wä ijcher ì kiök a' tso'. ¿Íyi yeraë ye' tö bacha'bachaë, e' yarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wes ye' weirdaë es?

39 Ie'pa tö iiuté:

—Tö, sa' dirmi.

Ie' tö iché ia:

—Ye' tkä' wä yeraë a' tö. A' weirdaë wes ye' es.

40 Erë e' tkökser ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakli'kka, e' kë kèwö menuk ye' a. E' tso'tke klöule yi a imeke esepa a.

41 Mik tté e' ttséwä ittökatapa malepa dökä dabom eyök (10) e'pa tö, etä ie'pa ulunekä Santiago ena Juan kí.

42 Erë ie' tö ie'pa kié seraä tä ichéitö:

—A' wä ijcher tö pè' kë tö Skëköl dalöië, esepa wökirpa kos e' alökekä ie'pa kí kekraë, ñies iblúpa tö ie'pa patkeke kësik wa.

43 Erë a' kë kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak s'wökirie, ese kawötä e' wöökwa s'malepa dikia diöshet ikanè mésoie.

44 Ñies a' isie e' yuak ibua'ie s'malepa tsata, ese kawötä e' muktsa s'malepa a kanè mésoie.

45 Ye' dör S'ditsö Alà, e' kë dè'bitü as yi tö ye' kimù, ye' dè'bitü s'kimuk ena e' muktsa ttèwä s'tso' taië e' nui skéie. E' kueki a' kawötä e' wöökwa s'malepa kanè mésoie.

Bartimeo bua'wéne Jesús tö

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

46 Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yökettsatke ittökatapa tä ena pè' dami taië itöki e'pa tä, etä ee wëm eköl siarë tkër ñalä ska'. E' dör inuköl kak kiökwak kié Bartimeo dör Timeo alà, e' wöbla kë wawër.

47 Mik ie' ittse tö Jesús Nazaret wak damitkö, etä ie' iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saú er siarë wa!

48 Taië pè' tö ie' uñeke as isiwa'blöwä, erë ie' kí arkeka:

—iA David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁹ Etä Jesús e' duéser ta ichéitö:

—Ie' kiöttsa.

Etä wëm wöbla kë wawër, e' kiéttsa ie'pa tö ta ichérakitö ia:

—Be' er kuú. Be' e' kókä. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰ Etä wëm tö ipaio kikke yéttsa ppéumi ta ie' e' kékä bet dewä Jesús ska'.

⁵¹ Ta Jesús tö ie' a ichaké:

—¿I kiane be' ki tö ye' tö iwè be' a?

Ta ie' tö iiuté:

—A s'wöbla'ukwak, ye' ki ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁵² Jesús tö iché ia:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yüne.

E' wöshä ta ie' wöbla buanene ta imía Jesús ta ñalä wa.

11

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa dökemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kébata kuli' a ta ee ie' tö ittökatapa kié böl

² ta ichéitö iarak:

—A' yú wì u wëne eruleë ee. Mik a' demi ee, e' bet ta burro pupula moulewa kueraë a' tö etö kë ki yi e' tkëulekë ese. E' wötsöo ta itsúbitu ña.

³ Yile tö a' a ichakeke: '¿I uk a' tso'?', e' ta iiütö: 'Skëképa ki ikiane', e' wa ie' tö imène.

⁴ Etä ie'pa míyal tö burro ñe' kué, motër ukkó a ñalä shäë. Iwötsée ie'pa tö tsèmi.

⁵ Etä welepa iëter ee e' tö ichakérak:

—¿I uk a' tso'? ¿Ie a' tö burro se wötsée?

⁶ Ittökatapa tö iiuté wës Jesús tö iché ia es ta ie'pa tö iébitu.

⁷ E' ukuökí ittökatapa wa burro bitëtser Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikke mékë burro ki ta Jesús e' tkékä iki.

⁸ Taië pé' tö ipaio kikke shuélor ñalä ki, iskä tö kal kó të'lor kañiká tsèmi ese shuélor ñalä ki Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pé' mirwä keweie Jesús yöki ñies itöki, e'pa ulitane arke taië:

—iSkëköl kikökasö! Yi datse ie' ttö wa, ayëcha buaë e'.

¹⁰ E' datse s'wëttsukne s'blúie wës se' yé David bak es. Ayëcha buaë ie'. iSkëköl tso' ká jai a e' kikökasö!*

¹¹ Jesús dewä Jerusalén ta imía dewä Skëköl wé a. Ie' tö íyi weblé seraa. Ká tuirketke, e' kuëki imía Betania ittökatapa dabom eyök ki böl, e'pa ta.

Jesús tö higowö yulé

(Mateo 21.18-19)

¹² Bule es ta mik ie'pa e' yélur Betania, etä Jesús dué bli wa.

¹³ Kamië ie' tö higuera klö sué kë arwa buaë. Ie' mía iweblök tö iwö ta'. Erë kë ie' wa iwö kune. Kam iwö këwö döwa, e' kuëki ikö ë arwa taië.

¹⁴ Ie' tö iché higo klö a:

—iKë yi tö be' wö katepaia!

E' ttsé ittökatapa tö.

Jesús tö Skëköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ie'pa demi Jerusalén ta Jesús dewä Skëköl wé a. Eë ie' e' kékä wépa tso' íyi tauk ena íyi watauk e'pa tré'ukyal. Inuköl mane'ukwakpa† mesa trélurkaitö. Ñies nuböl wataukwakpa kula' trélurkaitö.

¹⁶ Ñies ie' kë tö yi a kawö mè íyi tsuktö Skëköl wé shua.

¹⁷ Etä ie' tö s'wöbla'wémitke ta ichéitö:

—Skëköl tö iyë'at iyëkuö ki: 'Ye' u kirdaë tto ye' ta wé ká ulitane wakpa a,‡ erë a' tö iia'wékä akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè daloiëno wa wakpa tö, etä ie'pa ileritsémi Jesús ttowaie. Ie' tö s'wöbla'weke e' tö pé' kos tkiwéwa, e' kuëki judiowak wökirpa suane iyökí.

* **11:10** Salmo 118.25-26 † **11:15 inuköl mane'uk:** Judiowak a inuköl tso' wakanewë Skëköl wé ë a, e' tuëkene ie'pa tö inuköl ëse wa. ‡ **11:17** Isaías 56.7

19 Erë mik ká tuine, etá ie' e' yéttsa Jerusalén ittökátapa tá.

*Higo klö sinewa
(Mateo 21.20-22)*

20 Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klö o'mik, etá ie'pa tö isué tö isinewa dö iwí kicha ë.

21 Etá ì bak e' anewa Pedro éna, e' kuëki ie' tö Jesús a iché:

—A S'wöbla'ukwak, isaú higuera klö wayë'abö e' sinewa.

22 Jesús iüté:

—A' erblö Skëköl mik.

23 Mokí ye' tö a' a ichè tö yi tö iché kabata wì a: 'jBe' e' sköttsa íe anúwa dayë a!' tá iklö'wéitö mokí kē ibikeitseka bötböt tö ì chéitö e' wà tköraë, e' tá es iwä tköraë.

24 E' kuëki ye' tö a' a ichè tö iklö'ú tö ì kié a' tö Skëköl a e' wà detke a' ulà a, etá iwä döraë.

25-26 Nies mik a' tso' ikiök ie' a, etá ilè tté tso' a' wa yile kî, ese nuí olo'yö iki as S'yé tso' ká jai a e' tö a' icha olo'yö a' kî nies.

*¿Yi tö kawö mè Jesús a?
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)*

27 E' ukuöki tá ie'pa dene Jerusalén. Jesús shködur Skëköl wé a. Etá sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa e'pa de ie' ska'

28 tá ichaké ia:

—¿Yi ttö wa be' tö íyi ikkë wëke? ¿Yi tö e' kèwö mé be' a?

29 Ie' tö iüté:

—Nies ye' tö a' a ilè chakeke, e' iüté a' tö, e' tá ye' tö a' a icheke tö yi tö ikéwö me' ye' a.

30 ¿Yi tö Juan patkë' s'wöskuök? ¿Skëköl tso' ká jai a e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

31 Ie'pa ñi iütémi tá ichekerakitö: "Sö ichèmi tö Skëköl tö ipatkë'bitü, e' tá ie' tö se' a ichèmi: '¿Ì kuëki a' kē wa ie' ttè klöone?' "

32 Pè' ulitane tö iklö'wé tö Juan dör Skëköl tteköl chökle, e' kuëki ie'pa suane pè' yöki. E' kuëki ie'pa tö icheke

ñi a: 'Kē se' a iyënuk tö s'ditsö tö ie' patkë'.

33 E' kuëki ie'pa tö iüté:

—Kē sa' wá ijcher.

Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kē tö a' a ichepa tö yi tö ye' a kawö mé íyi ikkë wöie.

12

*Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)*

1 Jesús tö tté kleé ie'pa a i' es: "Wëm eköl tö uva kuatké taië tá ikkoiéwaitö buaë, kauk biéitö uva diö tuoie. Nies úla yuéitö kakkëë uva kk'noie. E' ukuöki tá ie' tö ipeitéat wëpa wëlepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuöki tá ie' mía ká bánet.

2 Mik uva wöline tso'tke wè'iaë shtë, etá ie' tö ikanè méso patkëmi eköl ie' icha tsuk.

3 Erë ie'pa tö ikanè méso klö'wéwa ppé taië patkëmine ulà wöchka.

4 Etá kanè wák tö ikanè méso skà patkëmine eköl, erë e' shka'wé ie'pa tö iwökir kî tá iché suluë.

5 E' ukuöki tá eköl skà patkëmine ie' tö tá e' ttéwa ie'pa tö. E' ukuöki ikanè mésopa skà patkëmiitö taië, erë ie'pa tö wëlepa ppélor wëlepa ttélur.

6 "Bata ekkë tá iateia eköl ë. E' dör iwák alà, e' dalër taië ie' éna. E' patkëmiitö tá ie' ibikeitsè: 'Ye' alà idir, e' kuëki ie'pa tö idalöieraë.'

7 Erë ie'pa tö iché ñi a: 'Ká i' atdaë ie' wì ulà a. Ittöwasö, es ká i' döraë se' ulà a.'

8 E' kuëki ie'pa tö iklö'wéwa ttéwa tá inú kéumi ie'pa tö uva ké a bánet."

9 Etá Jesús tö ie'pa a chaké:

—¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ì weraë kanè wák tö? Ie' mira kanéukwakpa ttökulur tá uva kané meraneitö pè' kua'kî a.

10 Ye' tté tso' kitule Skëköl yëkküö kî, ¿e' kē sune a' wá? E' tö ichè:

'Ák watéttsa u yuökwakpa tö e' yönene ák bua'buaië.

11 E' kaneö' Skëköl tö, tá e' tö s'ttsé'wëke buaë, s'tkinewa iweblök.*

* 12:11 Salmo 118.22-23

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

12 Ie'pa tö isuéwā tö kleè e' wa Jesús tö ie'pa ché, e' kuëkī ie'pa éna iklö'wākwa. Erè ie'pa suane pè' yōkī, e' kuëkī ie'pa tö iméat tā iponemi.

S'wōkirpa patauk, e' tté

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

13 E' ukuökī tā ie'pa tö fariseowakpa welepa ena Herodes klépa welepa patkēmi Jesús ska'. Ie'pa kī ikiane tö ie' tö ilè ché ikkatoie.

14 Ie'pa demi ie' ska' tā ichérakitō iā:
—A s'wōbla'ukwak, sa' wā ijcher tö kekraë be' ttō mokī. Be' tö sulitane sueke ñikkèè. Ima pè' tö be' cheke e' kē kī be' tkine. E' kuëkī be' tö s'wōbla'weke yësyësë Skëköl ñalé tté wa. Ichö sa' ā, Roma wōkir kibi patuësö ¿e' dör buaë ö kē idör buaë?

15 Erè ie' tö isuéwā tö ie'pa e' öke er sulu wa, e' kuëkī ie' tö iché iarak:

—¿I kuëkī a' tso' ye' ma'uk tsaiè? Inuköl wōshki tsūbitu ña et suè.

16 Etā ie'pa tö inuköl wōshki tsémi ie' ā et tā ie' tö ichaké ie'pa ā:

—¿Yi diököl ena yi kiè me'rka iki?

Ie'pa tö iüté:

—Roma wōkir kibi.

17 Etā ie' tö iché ie'pa ā:

—E'ma kos Roma wōkir kibi icha, ese mú ie' ā, tā kos Skëköl icha ese mú ie' ā.

Ie' tö ie'pa iüté es, e' tö ie'pa tkiwéwā.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

18 Etā saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö s'duowā e' kē shkenukkane. Ie'pa tö ie' ā ichaké:

19 —A s'wōbla'ukwak, Moisés tö ttè dalöiëno kitat yëkkuö kī e' tö iché i' es: Wëm blënewā kē alà atē, e' tā ie' èl kawōtā ischö tsukwā as ilà kōkā iël blënewā, e' ā.

20 Etökicha wëpa bak dōkā kul ñi èlpa, ikibi alaköl tséwā, erè iblënewā kē alà atē.

21 Ie' itökī iël tö ischö tséwā, erè e' ñies blënewā kē alà atē. E' sū iwamblëne iël tā

22 ena imalepa tā. Ie'pa kul blërulune kē alà atē alaköl e' tā. Bata ekkē tā ñies alaköl e' blënewā.

23 Wëpa kul e' bak alaköl eköl è tā. Mik s'duowā e' shkenekane, etā ¿wëne dōmi ie' wëm chökīe?

24 Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kē wā Skëköl yëkkuö suule, ñies ie' diché kē jcher a' wā, e' kuëkī a' wōā ká chowa.

25 Mik s'duolur e' shkenekane, etā wëpa ena alakölpa kē serpawāia ñita. E'pa míyal wës Skëköl biyöchökwakpa tso' ká jai ā kē sërta'wā ñita es.

26 ¿A' kī kiane jcheno tö mokī s'duowā e'pa shkerdakane? Skëköl ut Moisés tā kal tsir wōñarke bö'ie, e' shuā, ¿e' pakè kē aritsule a' wā Moisés yëkkuö kī? E' kēwō ska' tā Skëköl tö iyè': 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.'

27 E' wā kiane ché tö ie' kē dör s'duowā, e'pa Këköl. ¿Ie' dör s'ttsë'ka, e'pa Këköl! Tajë a' wōā ká chowa.

¿Skëköl ttè dalöiëno e' isie dör ibua'ie?

(Mateo 22.23-40)

28 Etā s'wōbla'ukwak ttè dalöiëno wa dur eköl ie'pa tso' ñi iütök e' ttsök. Ie' tö ittsé tö Jesús tö ie'pa iüté buaë, e' kuëkī ie' ichaké iā:

—Skëköl ttè dalöiëno, ¿e' wëne dör ibua'ie imalepa tsatā?

29 Ie' iüté:

—Skëköl ttè dalöiëno kibiie imalè tsatā e' dör i': 'A Israel aleripa, a' tö ittsö. Këkë dör se' Këköl, e' è dör Skëköl.

30 E' dalëritsö a' er kos wa ena a' wák kos wa ena a' erbikè kos wa ena a' diché kos wa.'

31 E' itökī e' dör i': 'A malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es.' Kë ttè tā dalöiëno tkōkā ttè böt e' tsatā.

32 Etā s'wōbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tö iché iā:

† 12:26 Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl: Mik ttè e' ye' Skëköl tö Moisés ā, etā Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak ká iaiäè. Wës ie' tö ichè, e' wā kiane ché tö ie'pa tso' ttsë'ka Skëköl tā. Éxodo 3.6 saú.

—A s'wöbla'uk, be' iuté buaë. Ì ché be' tó e' dör moki. Skököl dör eköl ìme. Kë e' skà ta.

³³ Ñies s'kawöta ie' dalëritsök se' er kos wa ena se' kabikeitsö kos wa, ena se' diché kos wa, ñies s'kawöta s'malepa dalëritsök wes se' wák e' dalër es. E' wésö, e' ta e' dör buaë se' a tköka iyiwak jchëule ña'wè wa'ne ena iyiwak jchëule skà mësö Skököl a e' kos tsata.

³⁴ Mik ie' isuë tó s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tó ie' iuté buaë yësyësë, etä ie' tó iché ia:

—Ì blúie Skököl tso' e' o'mik tsinet be' tso'.

Etä kë yi kësik dë'kaia ie' a ì skà chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Jesús tso' ie'pa wöbla'uk Skököl wé a ta ie'pa a ichakéitö:

—¿Wes s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tó ichëmi tó wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kië David e' aleri?

³⁶ Erë David wák tó iyë' Wiköl Batse'r wa i' es:

'Skököl tó ichè ye' Këköl a:

Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dalöiëno taië,

dö mik ye' tó be' bolökpa mérö be' klö dikia etä.†

³⁷ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör David aleri, e' ta ¿wes e' kiëmi David tó ie' Këköl?

Etä pë' tso' taië, e'pa tó Jesús ttö ttseke er bua' wa.

Jesús tó s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús tó s'wöbla'weke e' shua ie' tó iché: “A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsië ese mik wé pë' tso' taië ese ska' as pë' tó ie'pa shke'ù wes këkëpa dalöiërta' taië es.

³⁹ Ñies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska'

kula' tso' këkëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tó e' tkoie.

⁴⁰ Ie'pa tó alakölpa schö u yeta'ttsa iulà a, etä ittökerak S'yë ta braraë sulitane wöwa idikiñoie tó ie'pa dör pë' buaë yësyësë. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata.”

Alaköl siarë tó inuköl mé Skököl a (Lucas 21.1-4)

⁴¹ Etökicha ta Jesús tkër kalkuö tso' inuköl ioie më Skököl a e' wösha pë' tso' inuköl iök kalkuö a e' sauk. Inuköl blúpa tso' taië esepa tó inuköl ieke taië.

⁴² E' wöshaë ta alaköl siarë dör schö debitu eköl, e' tó inuköl wöshkila yöule cobre wa tuë tottola ese iéwa böt kalkuö ek a.

⁴³ Jesús tó ittökatapa kié ta ichéitö ia: —Moki ye' tó a' a ichè tó alaköl siarëla dör schö wí tó inuköl iéwa kibiië imalepa tó iié kos e' tsata.

⁴⁴ Ie'pa ulitane tó inuköl kuö ate ese ié, erë ie' siarë, e' tó ie' wa itso' senoië e' kos méttsa. E' kueki ye' tó ie' ché es.

13

Jesús tó iché tó Skököl wé olordawa (Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Mik Jesús e' yéttsa Skököl wé a, etä ittökata eköl tó iché ie' a:

—¡A s'wöbla'uk, isaú! U bua'buä yöule ák bua'buäala wa.

² Ie' iiuté:

—U kos tso' bua'buäë sué a' tó ié, e' olordawa seraa, iékwö ë kë atpa ñi bata ki.

¿I wa sö isuëmi tó ká i' erkewatke? (Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuöki ta ie'pa míyal kabata kië Olivo tkërka Skököl wé wöshaë eë. Jesús e' tkéser ta Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tó ie' a ichaké bánet:

⁴ “Ichö sa' a: ¿mik iyi ekkë wamblërmi? ¿I wa sö isuëmi tó iwamblërketke?”

⁵⁻⁶ Ie' iiuté: “Taië pë' datse e' chök tó ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', ta pë'

† 12:36 Salmo 110.1

kiterarakitö tajë. E' kuëki a' tso' wösh wa as kë yi tö a' kitö'ù.

7 “Mik a' tö ibiyö ttsé tö ká tajë wakpa ñippöke tajë wì a dià a, etä e' kë tö a' tkiük. E' wake' tköraë, erë ká i' erwami e' kianeia.

8 Ká kuä'ki kuä'ki wakpa ñippöraë ñita. Ñies í tö ká wötì'weraë ká wa'ñe. Ñies ká tseë wakpa tteraë bli tö tajë. Ýi ekkë dör erpa s'tsá weirketke kam ye' döne e' yökì ese. E' dör wes alaköl alà kurketke ta ikirirke es.

9 “A' e' kkö'nú. A' merdattsa s'shulökwakpa a ta a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wo wé a. Ie'pa tö a' keraë e' duöksér shulè s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kuëki. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a.

10 Erë kam ká i' erwa e' yökì ye' tté buaë e' kawötä pakè ká ulitane wakpa a.

11 Mik a' menettsa ttè shulökwakpa a, etä kë a' tkinuk ima a' e' tsatkömi. Mik e' kéwö de, etä kë a' ttöpa a' wákpa er wa, e' skéie Wiköl Batse'r ttöraë a' wa. E' kuëki tté eraë Skököl tö a' a' chë e' chö.

12 Etä welepa tö iël wömerattsa ttèwa, iyë tö ilä wömerattsa, ñies ala'r e' kóraká iyë ena imì kkatök as ittöwa.

13 Sulitane tö a' suëraë suluë ye' tté kuëki. Erë yi e' tkéwa darërëë döka bata ekkë, esepa tsatkërdaë.

14 “Ýi sulusi tö ì dör batse'r ia'wè ñáie e' tkërdaká wé kë ikawötä tkëka ee* (yi tso' yëkkuö i' sauk, e' éna iwà anú). Mik e' sué a' tö, etä wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a.

15 Yi tso' u bata kì ese kë dökwane weshkë iíyi yöktsa, itköshkarmi.

16 Ñies yi tso' kanëblök kañika ese kë dökwane weshkë idatsi' yöktsa.

17 E' kéwö ska' ta alakölpa alà kurketke ena alakölpa tsu' muke ilä a jwéstela ina esepa ta!

18-19 S'ditsö weirdaë tajë shute kos kë s'we'ikule ekkë mik ká yö' Skököl tö dö ikkë ta, ñies kos kë s'weirpa aishkuö ta ekkë. E' kuëki ikiö Skököl a as kë e' wamblër a' ta yuëdiö këska'.

20 E' kéwö kë wööpawa Skököl tö, e'ma kë yi isie atukiä ttsë'ka. Erë e' kéwö wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa dalërmik.

21-22 “Kachökwakpa e' kóraká e' chök tö ie'pa dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö ie'pa dör Skököl tteköl wele. E'pa tö ì kë or yi a ese weraë s'kitö'woie tö ie'pa ttè dör mokië. Dö wépa shukit Skököl tö, esepa kitö'wëmi e' mú kitërmi e'ma. E' kuëki yile tö iché a' a: 'Isaú, wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur íe', ö 'Isaú, idur wíe', e' ta kë a' tö iklö'war.

23 ¡A' tso' erkì! Ýi ekkë biyö chétkeyö a' a keweie.

Jesús dörane olo ta' tajë
(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)

24 “Erë s'weine e' kéwö tka, etä diwö wötuirdawa, ñies si'wö kë wöñarpaia.

25 Bëkwö darolordaë ena ì kos tso' ká jaì a e' wötirdaë.

26 Etä ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a diché ta' tajë olo ta' tajë, e' wërdaë.

27 Skököl biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa dapa'ukka ek tsiní ème. Ie'pa tö iyuleraë ká wa'ñe dö wé ká i' bata erkerö ee ena wé ká jaì bata erkerö ee.

28 “A' e' wöbla'ú tté ikkë wa iwà saú higo klö wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoka, etä a' wa ijcher tö duas dewatke tsinet.

29 Es ñies mik a' tö isuë tö ýi ekkë wamblërke, etä a' wa ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsinet.

30 Moki ye' tö a' a' ichè tö ýi ekkë wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yökì.

31 Kashuk ena ká i' erdawa, erë ye' tté michoë e' kë erpawa yës.

32 “Erë e' kéwö e' diwö kë jcher yi wa. Skököl biyöchökwakpa tso' ká jaì a, e'pa kë wa ijcher, ñies ye' dör Skököl Alà e' kë wa ijcher. S'yé è wa ijcher.

33 “A' kë wa ijcher wekkë ta idiwö de, e' kuëki a' tso' erkì, a' senú wösh wa.

* 13:14 Ýi sulusi...tkëkg ee: Mateo 24.15 saú.

³⁴ E' dör wēs wēm eköl mi'kea kāmīē ká kua'kī a es. Ie' tō iché ikanē mēsopa a: 'Ū kkō'nú ña.' Etā kanē tuléatitō ie'pa bik ekkē a. Ie' tō iché ie' ká wékkō kkō'nukwak a: 'Be' tso' wōsh wa.'

³⁵ Es ñies a' tso' erki. A' kē wā ijcher mik ye' dör wēs u wák es e' dotkene. Ye' dōmibitū ká tuinetke ekkē alè, ká shabōts alè, dakro ane ekkē alè ö ká ñine alè tā.

³⁶ A' tso' wōsh wa dö' a' kuèwayō kapè a.

³⁷ Ttè chéyö a' a, e' chekeyö sulitane a: ¡A' tso' wōsh wa!"

14

Judiowak wōkirpa tō Jesús aleritsé klö'wèwā

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Ká böt ë kianeia Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kēwō tkō'woie. Ñies e' kēwō ska' tā Pan Kē Yöule Iwölöwōkā Wa e' kēwō tkō'weke judiowak tō. Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tō Jesús aleritsé kitō'wè iklö'wōwā ttèwā.

² Ie'pa wēlepa tō iché:

—Kē sō wamblö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kēwō a as pè' kē shutirka. E' kueki ie'pa éna iklö'wakwā ikitè wa.

Jesús klö kī kiö masmas téka alaköl eköl tō

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús minea Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkëria mesa kī, e' dalewa alaköl debitū eköl e' wā kiö masmas kiè nardō ese chökle tuè darërè, ese debitū. Kiö e' ukkuö yöule ák kiè alabastro e' wa. Kiö ukkuö kuli' pēwaitō tā itéka Jesús wōkir kī.

⁴ Wēlepa uluneka ie' kī tā ñi a ichérak:

—¿I kueki alaköl tō kiö we'ikéwa?

⁵ Ituè darërè dōka s'kanēblö duas ek ské ekkē. Iwatormittsa s'siarēpa kimoie.

Etā suluë ie'pa tō alaköl e' paké.

⁶ Erë Jesús tō iché:

—Imúat bërè. ¿I kueki a' itsiriwēke? Íyi buaë kanewé ie' tō ye' a.

⁷ S'siarēpa tso' kekraë a' shua, etā e'pa kimèmi a' tō mik a' kī ikiane e' tā. Erë ye' kē ku' kekraë a' tā.

⁸ Ie' tō iwé ye' a kos ie' a ior ekkē. Ie' kiö té ye' kī ye' kanéwoie kam ye' nu wötërwa e' yöki.

⁹ Moki ye' tō a' a ichè tō ká wa'ñe wé Skököl ttè buaë pakarke eë ipakardaë ñies tō ie' tō i buaë o' ye' a. Es e' kē chöpawa yi éna.

Judas tō Jesús wöméttsa

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Jesús ttökatapa dabom eyök kī bōl, e' eköl dör Judas Iscariote, e' miā sacerdotepa wōkirpa ska' ichök tō ye' a Jesús mermittsa a' a.

¹¹ Mik e' ttsé ie'pa tō, etā ittse'nerak buaë tā ikablé ie' a inuköl muk. Etā ie' tō kawō yulémi bua'iewā Jesús wömottsa.

Jesús bata chkéia ittökatapa tā

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Kawō kiè Pan Kē Yöule Iwölöwōkā Wa e' kēwō tsá diwō dewatke* E' diwō wa ie'pa obeja pupula jcheke Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kēwō tkō'woie. Etā Jesús ttökatapa tō ie' a ichaké:

—¿Wé be' kī kiane tō sa' mi' kawō tkō'wekesö e' chké kanéuk be' a?

¹³ Ie' tō iché ie'pa bōl a:

—A' yú Jerusalén. Mik a' demi eë, etā wēm kueraë a' tō eköl, e' wā dí dami skañña a. E' itōki a' yú.

¹⁴ Tā u wé a ie' demi e' wák a ichö: 'S'wōbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tō kawō tkō'wekesö e' chké ñèmi ie' ttökatapa tā?'

¹⁵ Ie' tō úshu bërīe tso' kákke tso'tke kaneoule buaë, e' kkacheraë a' a. Eë ichké kaneú se' a.

¹⁶ Etā ie'pa bōl miyal Jerusalén tā íyi ulitane kuérakitō wēs ie' tō iché es. Eë chké kanewérakitō kawō tkō'woie.

* **14:12 Pan Kē Yöule Iwölöwōkā Wa e' kēwō:** Kawō e' tkō'weke judiowak tō dö ká kul, e' tsá diwō kièrakitō Se' Yépa Yërulune Egipto e' kēwō.

17 Mik ká tuine, etá ie' debitu ittökatapa dabom eyök kī bōl, e'pa tā.

18 Mik ie'pa e' tulésēr chkök, etá ie' tō iché ie'pa a:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō a' eköl tō ye' wömerattsá. E' wák tso' ye' tā chkök.

19 Etá ie'pa erianeká tajē tā ie'pa tō ie' a ichakémi eköl eköl:

—¿Ye' alè idir?

20 Ie' tō iüté:

—E' dör a' dabom eyök kī bōl tso' ye' tā pan nuuk tka' etkè a ñè, e' eköl.

21 Ye' dör S'ditsö Alà e' tā itköraë wēs itso' kitule Skéköl yékkuö kī es. Erè wéstela ina yi ye' wömekettsá e' tā. ¡Buaë idir wēm e' a tō kē ikunúpa!

22 Ie'pa tso'ia chkök, e' shua pan klö'wéitö, e' kī wéstela chéitö Skéköl a tā iblatéitö watié ie'pa a tā ichéitö:

—Pan se dör ye' chkà, e' ñú a' tō.

23 E' ukuökī tka' a vino tso', e' klö'wéitö, e' kī wéstela chéitö Skéköl a tā ie'pa ulitane tō tka' e' wayé.

24 Ie' tō iché ie'pa a:

—Vino se dör ye' pē. Ye' tterawa e' pē tērdaë tajē, e' wa ttè pa'alī me' Skéköl tō, e' wà de. E' wa pē' tajē tsatkērdaë.

25 Mokī ye' a' a ichè tō vino kē yepaiayö dö mik ì blúie Skéköl tso' e' kēwö de etá. Mik ide, etá iskà yeraneyö a' tā.

Pedro tō icheraë tō ie' kē wá Jesús suule

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

26 Etá ie'pa tō Skéköl ttseittsé, e' ukuökī tā ie'pa míyal Olivo kébata a.

27 Jesús tō iché ie'pa a:

—A' ulitane tköyaldaë. A' ye' meatdaë ekörla. E' dör wēs itso' kitule Skéköl yékkuö kī es, e' tō ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö, etá obeja pordami wì a dià a.†

28 Erè mik ye' ttéwa shkenekane, e' ukuökī tā ye' miraë Galilea a' yöki kewe.

29 Pedro tō ie' a' iché:

—Eré ie'pa ulitane be' memiat ekörla, erè ye' kē tō be' mepaat.

30 Ie' iüté:

—Mokī ye' tō be' a' ichè tō i' nañewe, kam dakro skà arne, e' yöki be' tō icheraë mañatökicha tō be' kē wá ye' suule.

31 Erè Pedro tō ikí ché ia kröröë:

—Eré ye' ttewamirakitö be' tā, erè kē ye' ichepa tō kē ye' wá be' suule.

Etá ie'pa ulitane ttöke es ëme.

Jesús tté S'yé tā Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

32 E' ukuökī tā ie'pa míyal ká kié Getsemaní eë. Jesús tō iché ittökatapa a:

—A' ate tulur íe, ye' mía ttök S'yé tā.

33 Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwá e' tā. Etá ie' erianemi chkenewami tajē.

34 Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane tajē ttseskua ye' ttewamiitö ekkè. A' e' tsúat íe, kē a' kapökwa.

35 E' ukuökī ie' mía wishke tā ie' e' kéutër wöwakköt iski tā ikiéitö Skéköl a tō ì tköraë ie' tā, e' diwö tköami ie' kī, e' tā itköüu.

36 Ie' ichè: “A yéwöla, íyi ulitane ormi be' a. Ì tköraë ye' tā e' dör wēs íyi bacha'bachaë yèwasö es. E' ulà a ye' yöttsá. Erè kē iwár wēs ye' kī ikiane es, iú wēs be' kī ikiane es.”

37 E' ukuökī tā ie' dene wé ittökatapa tulur eë tā ie'pa kuéitö kapötulur. Ie' tō iché Pedro a:

—A Simón, ¿be' kapowa? ¿Kē be' wá kapèwa wöklöne dö hora ek è?

38 Kē a' kapökwa. A' ikiö Skéköl a as ì sulu tō a' erkiöweke ese kē e' alöka a' kī. Mokī a' éna ì buaë wak, erè a' diché kē dē'ká iwà uk, e' kuékī a' a darèrèë idir.

39 Ie' míane tā tté Skéköl a wēs kewe itté es.

40 Mik ie' dene tā ie'pa kuéneitö kapötulur; ie'pa wöbla surirkewa kapè wá e' kuékī. Ie'pa kē wá ttè kune ie' iütoie.

41 Ie' skà míane ttök S'yé tā e' dene, í' tā idare mañatökicha, etá ie' tō iché iarak:

—¿A' kapötuluria enukeia? Wè' a' kapowa. Ye' dör S'ditsö Alà, e' diwö dekatke mèttsá pè' sulusipa ulà a.

† 14:27 Zacarías 13.7

42 A' e' kōka, yi tō ye' wōmekettsa, e' dotke i' ta. Mishka ie' panuk.

Jesús klō'wéwə ibolōkpa tō
(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53;
Juan 18.2-11)

43 Jesús tso'ia ttök, e' dalewa ittōkatapa dabom eyök ki bōl, e' eköl kié Judas, e' debitu pē' ta tajē. E' wakpa debitu tabè ki ena kal wōlō ki. Ie'pa patkē'mi sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa ena judiowak kueblupa ekkēpa tō.

44 Judas dör iwōmēttsa e' tō ie'pa a iyē'bak: “Wé shkē'wéyō wōalattsē wa, e' dör ie', iklō'úwə a' tō ta itsūmi kkō'naule buaē as kē itkōshkar.”

45 Etā ie' e' skéwə Jesús o'mik ta iché ia:

—jA S'wōbla'ukwak!
Ta iwōalattséwaitō.

46 Etā Jesús klō'wéwə pē' tō.

47 Erē ie'pa iēter ee, e' eköl tō itabè yēttsa ta e' wa sacerdotē kibi e' kanè méso kukuōña tēttsa.

48 Etā Jesús tō ichaké pē' ekkēpa a:

—jI kueki a' bite ye' klō'ukwa tabè ki kal wōlō ki wēs akblōkwakpa klō'wéwə es?

49 Kēkraē ye' bak a' shūa s'wōbla'uk Skēköl wé a, erē a' kē wə ye' klōnəwə. Erē i' tkōke as itkō wēs itso' kitule Skēköl yēkkuō ki es.

50 Etā ittōkatapa kos tkayalmi tō iméat ekōrła.

51 Erē duladula eköl dowə ie' itōki e' patrēwəbitu ka' kishuo wa, e' klō'wéwəarakitō,

52 erē idatsi' ppéeatitō wak tkashkarmi sume.

Jesús demi ie'pa wə Judiowak wōkir kibipa wōrkj

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

53 Jesús tsémirakitō sacerdotē kibi ska'. Etā ee sacerdotepa wōkirpa malepa ena judiowak kueblupa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa kos daparke.

54 Pedro datse ie'pa itōki kamiē dōttsa sacerdotē kibi u pamik, etā ee ie' e' tséat tkēr Skēköl wé shkēkipa ta bō' baiklök.

55 Etā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak wōkirpa malepa tō ttè yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tō iwōmūttsa ttèwə, erē kē ie'pa wə i' ttè kune ikkatoie.

56 Tajē pē' de ie' kkatök kachè wa, erē ie'pa ttè kē dē'ttsa ñittsēē.

57 Wēlepa tō ie' kkatēmi kachè wa ta ichérakitō:

58 —Sa' tō ie' ttsē'wə ichök tō Skēköl wé yō' s'ditsō tō i', e' olo'yerawaitō ta iské, kē yōne s'ditsō wə, ese yuérakaneitō ká mañat shūa.

59 Erē ie'pa ttè kē dē'ttsa ñittsēē.

60 Etā sacerdotē kibi e' kéka iyamipa shūa, ta Jesús a ichakéitō:

—jKē be' ie'pa iuteku' yēs? jÑe' ie'pa be' kcateke, e' dör i'?

61 Erē Jesús siwə'bléwə ie'pa yōki, kē ie' wə i' iutēne.

Sacerdotē kibi ie' skà chaké:

—jBe' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'? jBe' dör Skēköl kikauleka tajē e' Alà?

62 Jesús ie' iuté:

—Tō, ye' idir. Ye' dör S'ditsō Alà e' sueraē a' tō tkērka Skēköl diché ta' iyi ulitane tsata e' ulà bua'kka dalōiērtā' tajē. Ñies ye' datskene kashuk a' mò a' e' sueraē a' tō.

63 Etā sacerdotē kibi e' datsi' jchéé ikkachoie tō iluneka ta ichéitō:

—jIe se' ki ikkatōkwakpa ki kiarmiia?

64 A' ittsé tō ie' e' chō tō ie' dör Skēköl Alà, e' wa ie' tso' Skēköl chök suluē. jWēs a' iwēke?

Ie'pa ulitane ñi sini'kué tō ie' iane iwiie, e' kueki ikawōta ttèwə.

65 Ie'pa wēlepa wirituēmi iki ñies iwōbla pabakéwəarakitō ta itérakitō ta ichakérakitō:

—Be' dör Skēköl tteköl, e' ma sa' a' ichōka jyi tō be' té?

Etā Skēköl wé shkēkipa tō ippé iwō ki tajē.

Pedro tō iblé tō kē ie' wə Jesús suule
(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62;
Juan 18.15-18,25-29)

66 Pedro tkēria iski u pamik, e' dalewa tayēla debitu e' dör sacerdotē kibi e' kanè méso eköl.

67 Ie' Pedro sué bö'iklök, ta isuéitö krereé ta ichéitö ia:

—Be' ñies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

68 Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—Kë ye' wä ie' suule. Ye' kë éna iane tö ì chök be' tso'.

Etä ie' e' yéttsa ukkö a. E' wöshaë dakro ane.

69 Kanè méso ñe' tö Pedro suéne ta ie' e' kéka ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.

70 Erë Pedro tö iskà bléne. E' kuölö ta wépa tso' eë ñies e'pa tö iché ie' a:

—Be' dör Galilea wak, e' kueki moki be' dör ie'pa élté wak.

71 Ie' tö iché:

—¡Skëköl wörki ye' iché tö wëm chök a' tso' e' kë suule ye' wä! Kë idör es, e'ma as ye' kichatër.

72 E' wöshaë ta dakro ane etökichane, ta ie' éna ianewa tö Jesús tö ie' a iyë': 'Kam dakro skà arne e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kë wä ye' suule.' Etä ie' iéka taië.

15

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

1 Mik ká ñine, etä sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñi dapa'wéka ta Jesús aleritsétke. Ie'pa wä imítser moulewa mé Pilato a.

2 Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

3 Sacerdotepa wökirpa tö ie' kkaté taië.

4 Etä Pilato tö iskà chakéne:

—Ñekkë ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿I kueki e' kë iütébö?

5 Erë ie' kë wä iüténe, e' tö itkiwéwa darërëë.

Jesús métsa ttéwa

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

6 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö wa Pilato wöblar s'wötëulewa s'wöto wé a ese yöktsa eköl émine wé kié pë' tö e'.

7 Wëm kié Barrabás e' tso' wötëulewa s'wöto wé a imalepa sulusipa ta. Ie'pa wä s'kötulewa mik ie'pa e' ka'ka ñippök romawakpa ta etä.

8 Ta pë' debitu Pilato ska' e'pa tö ikié ie' a tö iú wes iwöblar es.

9-10 Ie' tö isuéwa tö ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tö Jesús me'ttsa ie' ulä a. E' kueki ie' tö ichakérak ia:

—A' judiowak blú ¿e' émineyö?

11 Erë sacerdotepa wökirpa tö pë' shutiwékatke as ie'pa tö kiö Pilato a tö Barrabás yöttsa Jesús skéie.

12 Pilato tö ichakéne:

—Etä ¿wes a' ki kiane tö ye' tö wëm kié a' tö judiowak blú e' wè?

13 Ie'pa iüté aneule:

—¡Iwötöwa krus mik!

14 Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿I kueki? ¿I sulu wambléitö?

Erë ie'pa ki arke:

—¡Iwötöwa krus mik!

15 Ie' atak buaë ie'pa ta, e' kueki Barrabás yéttsaitö. Etä Jesús ppök patkémiitö tsa' bata daloie wa. E' ukuöki ta ie' tö iméttsa wötëwa krus mik.

16 Etä iñippökwakpa wä Jesús mítser ká e' wökir u kié Pretorio e' shua wé ulat tso' áie eë. Eë ie'pa tö iñippökwakpa malepa kiéttsa dapa'wé ek tsini éme.

17 Ie'pa tö datsi' mat daloshdalosh ese iéka Jesús ki blu'ie. Ñies dika'kicha yuéakitö wöshkie tkékarakitö iwökir ki blu'ie iwayuoie.

18 E' ukuöki ta ie' wayuémirakitö aneule:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kikökka sa' tso'!

19 Etä ippémirakitö taië iwökir ki kuaköl wölö wa ena iwiri tuérak iki ena ie' e' tuléserak kuchë ki iwörki iwayuök tö sú sa' be' dalöië.

20 Mik iwayué one, etä datsi' mat daloshdalosh, e' yéttsarakitö ta iwák datsi' iékanerakitö iki ta imítserak iwa wötëwa krus mik.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

21 Ñippökwakpa tö wëm kiè Simón dör Cirene wak, e' kué ñala k̄i, e' datse bānet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yé. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

22 Ie'pa wā Jesús mítser ká kiè Gólgota eē. (Gólgota e' wà kiane ché s'wökirdiche.)

23 Eta vino shutuule kapöli kiè mirra e' wa, ese mé Jesús a yé, eré ké ie' wā iyanewa.

24 Eta iwötéakitö krus mik. E' ukuök̄i tā ie'pa iné ñi ma'woie suè tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a.

25 Mik ie'pa tö iwotéwā krus mik, eta diwö de sulitu (9).

26 Kaltak tso' e' ki itso' kitule tö iché: "I' dör judiowak blú e'", e' dör iwà kkachöie tö ì nuí k̄i ie' wöténewā krus mik.

27-28 Ñies wēpa bōl akblökwakpa wotéwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakli'kka.

29 Pē' tköke eē e'pa tö icheke sulu, iwök̄ir wōtiukerak iwōa, es ichekerakitö:

—Íkēta, be' se tö Skököl wé tkekettsa eta ká mañat è tā be' tö iyuékane!

30 ¡E'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus se mik!

31 Es ñies sacerdotepa wök̄irpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiēno wa wakpa tö Jesús wayueke. Ie'pa tö icheke ñi a:

—O'kapa tsatkéitö eré ie' wák ké a e' tsatk̄er.

32 Mok̄i ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, mok̄i ie' dör se' Israel aleripa e' blú, e'ma as ie' e' öwa krus wí mik, e' iarma tā se' erblömi ie' mik.

Wēpa wötēne ie' tā krus mik e'pa tso'ñak ie' chök sulué.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

33 Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsetseé ká wa'ñe dö tsáli diwö de mañat ekké.

34 E' wōsha tā Jesús anekā taiē tā iché: "Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?" (e'

wà kiane ché: A ye' Kököl, a ye' Kököl, ¿iök be' ye' we'ikéttsa?)

35 Welepa tso' ee, mik e'pa tö ttè e' tstsē tā ichéraitö:

—¿A' ittse? Ie' tso' Skököl tteköl bak kiè Elías, e' kiök.

36 Eta ie'pa eköl tunemi tö suiyök nuwéka vino shkōshkō wa e' tkékaitö kuaköl bata k̄i tā itkéwā ikkō mik as ikuyōitö. Ie'pa tö iché:

—Imúat b̄er, ipanusö suè tö Elías datse iökwa.

37 Jesús anekā taiē tā isiwa' bata tké.

38 Eta Skököl wé a ie'pa wā datsi' buririē ese shukuar u blatoie e' jchēnane kákke dötsa iski.

39 Eta Roma ñippökwakpa eköl dör capitán e' durshkō Jesús wömik. Mik e' tö isué tö wes Jesús duowa, eta ichéitö:

—Mok̄i, wëm wí dör Skököl Alà je'.

40 Ñies alakölpa iēter eē ie' k̄i sauk kamiē. E' shuā eköl dör María Magdala wak. Iököl dör María e' dör Santiago tsirla ék ena José, e'pa m̄i. Iököl dör Salomé.

41 Alakölpa e'pa bak shkōk Jesús tā ena ikime' mik ibak Galilea eta. Ñies alakölpa skā tso' taiē dē'bitu Jesús tā dö Jerusalén.

Jesús nu wötēne

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

42-43 E' diwö dör judiowak a íyi kanéwoie eno diwö yök̄i. Ká tuirketke* e' kuék̄i wëm eköl kiè José Arimateawak, e' kēsik iéwā tā imía Jesús nu kiök Pilato a bléwā. Ie' dör judiowak wök̄irpa e' eköl dalöiērtā taiē ese. Ñies ie' tso' ì blúie Skököl tso' e' kēwö panuk.

44 Pilato tkinewā tö Jesús duowatke, e' kuék̄i ie' tö icapitán kié chakè tö mok̄i Jesús duowatke.

45 Mik ie' wā ijchenewā, eta ie' tö Jesús nu kēwö mé José a tsēmi.

46 E' ukuök̄i tā José tö datsi' ukuö bua'buā saruru ese tué et. Jesús nu éwaitö krus mik, e' patrēwaitö datsi'

* 15:42-43 *Ká tuirketke*: Judiowak ttè dalöiēno tö iché tö s'nu ké tsertā'mi eno diwö a. Eno diwö e' tkērkwami Viernes ká tuine ekké. Ñies ké idör buaē ie'pa a tö s'nu at aie nañewe. E' kuék̄i José Arimateawak éna Jesús nu akwa bléwā bet kam ká tuir e' yök̄i.

ñe' wa bléwa ákuk biule s'nu blóie ese a. Eta ákuk kkō wótéwaitō ák bērie wa.
⁴⁷ Wé Jesús nu menewa e' sué María Magdala wak ena María dör José mì, e'pa tò.

16

Jesús shkenekane
 (Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Mik eno diwō tka, eta María Magdala wak ena María dör Santiago mì ena Salomé e'pa tò kiō masmas bua'buá ese tué mí ie'pa wa tèka Jesús nu kī.

² Eta domingo bla'mi erpa diwō tschine ta ie'pa míyal wé Jesús nu blēne ee.

³ Ie'pa ñi a iché:

—¿Yi tò se' a ák yémittsa ákuk kkō a?

⁴ Erē mik ie'pa tò iweblé, eta ie'pa tò isué tò ák rratune bánet. Ák e' dör bērie.

⁵ Mik ie'pa dewa ákuk a, eta ie'pa tò isué tò duladula tkēr ekōl ulà bua'kka, e' datsi' saruruē batsiē. Ie'pa tkinewa iyōkī.

⁶ Erē ie' tò iché ie'pa a:

—Kē a' tkinukwa. Ye' éna iane tò a' tso' Jesús Nazaret wak kōtewa krus mik e' nu yulōk. Erē kē ikū' iē, ie' shkenekane. Wé ie'pa tò ime'wa e' tò weblō.

⁷ A' yú Pedro ena ittōkatapa malepa a ibiyō chōk tò ie' mitke a' yōkī kewe Galilea. Eē a' tò ie' sueraē wes ie' tò a' a iyē' es.

⁸ Alakōlpa tkinewa painéka taiē, e' kuēkī ie' e' yélur ákuk a tkayalmi. Ie'pa suane, e' kuēkī kē wa ì yēne yi a.

María Magdala wak tò Jesús sué

[
⁹ Jesús shkenekane domingo bla'mi, e' ukuōkī ta ie' e' kkaché kewe María Magdala wak a, e' a ie' tò aknamapa bak kul (7) e' trēo'yal.

¹⁰ Eta alakōl e' míā ibiyō chōk wépa bak shkōk Jesús ta e'pa a. Ie'pa eriarke iū tulus siarē.

¹¹ Erē mik ie'pa ittse tò Jesús shkenekane ñies tò alakōl ñe' tò isué, eta kē ie'pa wa iklōone.

Jesús ttōkatapa bōl e'pa tò ie' sué
 (Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuōkī ta ittōkatapa bōl shkōrami micho bánet, eta ñala kī Jesús e' kkaché ie'pa a, erē iwēr kua'kī.

¹³ Eta ie'pa míyal ibiyō chōk imalepa a, erē ñies kē ie'pa wa ittō klōone.

Jesús tò ittōkatapa patké s'wōbla'uk
 (Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuōkī ta Jesús e' kkaché ittōkatapa dabom eyōk kī ekōl e'pa a. Ie'pa tulus chkōk e' dalewa ie' de. Wépa tò ie' shkenekane e' sué, e'pa ttō kē klōone ie'pa wa, ie'pa er darerē e' kuēkī. E' kī ie' tò ie'pa uñélor.

¹⁵ Eta ie' iché ie'pa a: “A' yú ká wa'ñe ye' tté buaē e' pakōk sulitane a.

¹⁶ Yi erblé ye' mik ta ie' e' wōskuēe esepa tsatkērdaē. Erē yi kē erblēne ye' mik esepa kichatērdaē.

¹⁷ Wépa erblōke ye' mik esepa tò ì kē or yi a ese weraē iwà kka-choie. Ye' ttō wa ie'pa tò aknamapa trēwerattsa, ñies ie'pa a imeraē ttoie s'ttō kua'kī kua'kī wa.

¹⁸ Tkabē chōk klō'wéwa ie'pa tò ulà wa ò kapōli sulusi yéwarakitō, e' ta kē ie'pa dōpa wes. Ñies ie'pa ulà muraka s'kirirke esepa kī ta ibuardane.”

Jesús mīkane ká jai a
 (Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Skékēpa Jesús tté e' ché one, eta ibutséka míā ká jai a ta ee ie' tkésēr Skékōl ulà bua'kka.

²⁰ Eta ittōkatapa míyal ká wa'ñe Jesús tté buaē pakōk. Skékēpa Jesús tò ie'pa kímé, ì kē or yi a ese uk. E' wa ie' tò iwà kkaché tò ie' tté dör mokī.]*

* 16:20 Yēkkuō kēchke wele tò 16.9-20 kī kuōtkéka. Ttē e' kē ku' yēkkuō kēchke bua'ie ese kī.

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tö Lucas

Wëm tö yëkkuö i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tö ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tö ibikeitsè tö Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa tajë ese. Lucas tö ie' a yëkkuö i' kit as ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöblaḡitö e' jcherwä ie' wä yësyësë.

Yëkkuö i' kī Lucas tso' ikkachök tö Jesús dë'bitū sulitane tsatkök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kë dë'bitū Israel aleripa ë a. Lucas tö ichè tö Jesús kune' ká i' kī sulitane kimoie. Nies Lucas kī ikiane tö s'wä ijcherwä tö Jesús dë'bitū iyë kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wä ijcher tö Lucas bak Pablo wapiöuk. Welepa tö ibikeitsè tö ie' kë dör Israel aleri. Ie' bak kanëblök s'kapeyökwakie. Nies welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit ká kiè Roma eë Jesús kune' e' kī duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kī sulitu (79) e' shū ulat.

Ttè tsá kitule

1-3 A kékëpa tajë Teófilo, ì o' Jesús tö sa' shua mik ibak ká i' kī eta, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitū dō ibata ekkè e'pa tö. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanëukwakpa. Tajë sa' malepa imao' shtë yëkkuö kī, erë kë idë'ttsa wës ikiane shtë es. E' kuekī ye' tö iwà chakéwä bua'iewä itsá dō ibataë. Es ye' isué tö buaë idir shtëmi be' a yëkkuö i' kī seraa wës ibak es

4 as be' éna iar tö ttè wa be' wöblane, e' dör mokī.

Juan S'wöskuökwak kurke e' biyö yëne

5 Mik Herodes bak judiowak blúie eta sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kanëblök Skëköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè

Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör ñies sacerdotepa ditséwö wes iwëm es.

6 Ie'pa bül serke yësyësë Skëköl wöa. Ie'pa tö Skëköl ttè me'bak dalöiëno, e' dalöieke buaë, kë kī ì sulu ttè ta'.

7 Erë Elisabet kë dötä' aläë. Nies ie'pa bül dör kékëpalatke.

8 Etökicha ta' mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanëuk Skëköl wé a,

9 eta ie'pa iné ilè wa wës ie'pa wöblar es isuöie tö yi kàne shkökwa Skëköl wé shua iyi masmas ña'uk Skëköl a. Eta idettsa tö Zacarías kawötä shkökwa.

10 Mik ie' tso' Skëköl wé shua iyi masmas ña'uk, e' dalewa tajë s'daparke u'rki ttök S'yë ta.

11 E' wöshä ta' Skëköl biyöchökwak eköl e' kkachéwä ie' a ka' tso' iyi masmas ña'woie Skëköl a e' ulä bua'kka.

12 Mik ie' tö Skëköl biyöchökwak sué ta' ie' tkinewä suane tajë iyöki.

13 Eta biyöchökwak tö iché ie' a:

—A Zacarías, kë be' suanuk. Ì kiè be' tö Skëköl a, e' meraëitö be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' döraë aläë, e' wák wëm. Ie' kiè múka a' tö Juan.

14-15 Ie' döraë kékëpa tajë Skëköl wöa. E' kuekī e' be' ttsë'weraë buaë kanëë. Nies ie' tö tajë pë' ttsë'weraë buaë. Ie' kë ì shköshkö yepa. Kam ie' kur eta Wiköl Batse'r döraë ie' kī tajë.

16 Ie' tö Israel aleripa tajë, e' kerane ie'pa Këköl yulökne.

17 Ie' döraë Skëköl yöki kewe itté pakök. Ie' tö ipakeraë Wiköl Batse'r diché tajë e' wa wës Skëköl tteköl kiè Elías bak ká iaiaë es. Ie' ipakeraë as iyé er buarne ila'r kī ena ila'r er buarne iyé kī. Nies ipakeraëitö as wépa tö Skëköl ttè dalösewéwä, esepa e' wöbla'ù senuk yësyësë. Es ie' tö ie'pa patteraë Skëköl datse e' panoie.

18 Eta Zacarías tö Skëköl biyöchökwak a ichaké:

—¿Ì wa be' ye' a ikkachèmi tö ttè e' dör mokī? Ye' dör kékëpalatke. Nies ye' alaköl dewatke kékëpalatke, ta' ¿wës sa' alala kökamiä?

19 Ie' iiüté:

—Ye' dör Gabriel. Ye' kanablöke Skëköl a. Ie' ye' patké ttè buaë i' chök be' a.

²⁰ Erë be' kë wä ye' ttè klöone, e' kueki be' ttö wöblërdawä kë ttöpaia dö mik be' alà kune etä. Mik i' chéyö be' a e' kéwö de, etä be' ttörane.

²¹ E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tö ibikeitsé, “¿Ì tö ie' wöklö'wé, e' kë döttsa bet Skëköl wé a?”

²² Mik ie' dettsa, etä ie'pa tö isué tö ie' ttö wöblënewä, kë ie' ttoia ta ulä ë wa ie' tö iwä kkaché ie'pa a. Etä ie'pa éna iane tö ilè suéitö kabsueie. Es ie' ate me'ie.

²³ Mik ie' kanè one Skëköl wé a, etä imíane iu a.

²⁴ E' ukuöki ta ie' alaköl Elisabet duneka. Ie' e' tkéwä iu a dö si' skel, kë dë'ttsa wërö.

²⁵ Ie' tö iché, “Ikkëpa Skëköl tö alà mé ye' a. Es ie' er buaë ché ye' a, ekké ye' jaëne.”

Jesús kurke e' biyö yëne

²⁶ Elisabet duneka e' ki si' de teröl, etä Skëköl tö ibiyöchökwak kiè Gabriel, e' patké Nazaret, ká e' ate Galilea.

²⁷ Eë busi serke eköl kiè María. Ie' kam ser wëm ta, erë ie' ttè meule wëm eköl kiè José e' a senowä ie' ta. José dör blu' bak kiè David e' aleri eköl.

²⁸ Etä Skëköl biyöchökwak dewä wé María tkër eë, ta ichéitö ie' a:

—¿Is be' shkene? Skëköl er buaë ché be' a. Ie' tso'ie be' ta.

²⁹ Ttè e' tö María tkiwéwä ta ibikeitséitö, “¿Iök ye' shké'wé es?”

³⁰ Etä Skëköl biyöchökwak tö iché ie' a:

—A María, Skëköl er buaë ché be' a, e' kueki kë be' suanuk.

³¹ Be' durkaraë, be' alà kurdaë wák dör wëm, ikiè múkabö Jesús.

³² Ie' döraë këké tajë, dalö tajë. Ie' kirdaë Skëköl dör iyi ulitane tsata, e' Alà. Skëköl tö ie' merakä blu'ie wës iyë bak kiè David es

³³ as Jacob aleripa wëttsütö blu'ie kekraë kë erta'wa.

³⁴ Etä María tö ichaké Skëköl biyöchökwak a:

—Kam ye' ser wëm ta, etä ¿wes i' ché be', e' wä tkömi ye' ta?

³⁵ Skëköl biyöchökwak iüté:

—Wiköl Batse'r döraë be' ki, Skëköl dör iyi ulitane tsata e' diché ardaë be' ki. E' kueki be' alà kurdaë, e' serdaë Skëköl ë a. Ie' kirdaë Skëköl Alà.

³⁶ Nies be' yami kiè Elisabet këkëpalatke cheke tö kë idöta' aläë, e' alà kurdaë. Si' i' wa ta ie' ki ide si' teröl.

³⁷ I' kos or Skëköl a, kë i' ku' darërë ie' a wë.

³⁸ Etä María tö iché:

—Ye' dör Skëköl kanè méso, as ie' tö iü ye' ta wës be' iché es.

Etä Skëköl biyöchökwak mía.

María mía Elisabet pakök

³⁹ E' ukuöki ta María dalí ié ta imía bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea ká dör kabataie eë.

⁴⁰ Mik ie' dewä Zacarías u a, etä ie' tö Elisabet shké'wé.

⁴¹ Mik e' ttsé Elisabet tö, etä ilä wötí'ne tajë ie' shua ta Wiköl Batse'r de iki tajë.

⁴² Ie' ttémi darërëë ta ichéitö María a:

—Skëköl er buaë ché be' a alakölpa ulitane tsata. Nies ie' er buaë ché be' alà kurmi e' a.

⁴³ Ye' siarë ¿wes e' a ie' er buaë ché tö ye' Këkëpa mì e' de ye' pakök?

⁴⁴ Mik be' tö ye' shké'wé e' ttsé yö, e' bet ta ye' alà wötí'ne ye' shua ittse'ne buaë e' kueki.

⁴⁵ I' yë' Skëköl tö be' a, e' klö'wëbö tö iwä tköraë, e' kueki ayëcha buaë be' dör.

⁴⁶⁻⁴⁹ María tö iché:

“Ye' dör Skëköl kanè méso ësela siarë ese ë,

erë e' ska' ie' er de.

E' kueki ie' kikekëka ye' tö.

Ie' dör ye' tsatkökwak, e' tö ye' ttsé'weke buaë.

Ie' diché tajë iyi ulitane tsata, e' tö i' buaë shütëë wé ye' a.

E' kueki i'tami ye' yërdaë: ¡Ayëcha buaë!

¡Skëköl dör batse'r!

50 Wépa tō ie' dalōieke, esepa suēke ie' tō kekraē er siarē wa.

51 Ì kē or yi a ese wéitō idiché taiē wa: Pè' e' ttsōkà taiē esepa tō ì bikeitseke wè ese wōklō'wéitō.

52 Ká wōkirpa uyéttsaitō ikulé kī, e' skéie s'siarēpa tkékaitō.

53 Wépa siarē kē wā ì ku' ñè, esepa a ì buaē méitō taiē. Erē inukōl blúpa esepa patkémiiitō ulà wōchka.

54 Israel aleripa dōr ie' kanè mésopa. Ká iaiaē ie' tō ie'pa a iyē' tō ie' tō ie'pa sueraē er siarē wa.

Ttè e' kē chē'wa ie' éna.

55 Es ie' tō iyē'bak Abraham a, ñies ie' aleripa kōs daia ie' itōki e'pa a."

Es María tō iché.

56 María sené Elisabet ska' dō si mañat ta imiáne iu a.

Juan S'wōskuōkwak kune'

57 Mik Elisabet alà kūrke e' kēwō de, etā iwà kune wēm.

58 Mik pè' serke tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyō ttsé tō Elisabet sué Skékōl tō er siarē wa, etā ie'pa kōs ttsé'ne buaē wēs Elisabet es.

59 Mik ilà kune' e' kī ká de pākōl (8), etā ie'pa debitu ilà tottola kkuōlit tērke tsir, e' kēwō tkō'uk wēs ie'pa wōblane es iwà kkachōie tō alà e' dōr judiowak. Ie'pa éna iyé kiè Zacarías, e' kiè makka iki.

60 Erē imì tō iché:

—Au, ie' kirdaē Juan.

61 Ie'pa tō iché:

—Kē yi ku' be' yamipa shuā kiè es.

Etā ì kueki be' ikiè mekeka es?

62 Etā ie'pa ulà kkaché ichakoie alà yé a, “¿Ima be' éna ikiè makka?”

63 Etā iyé tō kaltak kié, e' kī ie' tō ishté tō “ikiè Juan.” E' tō ie'pa kōs tkiwéwa.

64 E' wōshā ta Zacarías ttékane, etā Skékōl kikéka ie' tō taiē.

65 Pè' serke tsinet, e'pa kōs tkiru-lune taiē. Ñies pè' kōs serke Judea kēbata a, e'pa shuā itté buneka taiē.

66 Ie'pa ulitane tō itté ttsé e'pa tō ibikeitsé: “Alà e' dōraē kēkēpa taiē.”

Ie'pa isué tō Skékōl tso' ie' ta, e' kueki ie'pa tō ibikeitsé es.

Zacarías tō Skékōl kikéka

67 Etā Wikōl Batse'r de taiē Zacarías kī, e' wa ie' ttémi Skékōl ttekōlie ta ichéitō:

68 “Skékōl dōr Israel aleripa Kékōl, e' de ie' icha kōs tsatkōk, e' kueki ikikōkasō taiē.

69 Ie' tō S'tsatkōkwak diché taiē, e' patké ekōl, e' dōr ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

70 E' dōr wēs Skékōl ttekōlpa batse'r bak ká iaiaē e'pa tō iyē'at es.

71 Skékōl tō iyē'atbak tō ie' tō se' tsatkeraē s'bolōkpa ulà a, ñies wépa éna se' ar sulué esepa kōs yōki.

72 Ie' tō itté batse'r me' se' yépa bak ká iaiaē e'pa a

tō ie' se' sueraē er siarē wa, e' kē ska' ie' er chē'wa.

73 Ie' tō iyē' se' yé bak ká iaiaē kiè Abraham e' a

74 tō se' tsatkeraeitō s'bolōkpa ulà a as se' ser ie' a kē suarta',

75 ñies as se' ser batse'r ena yēsyesē ie' wōa se' tso'ia ttsé'ka e' dalewa.

76 A ye' bēbēla, mik be' de kēchke, etā be' miraē kewe s'pattōk as se' tō Skékōl kiōwā buaē mik ide eta.

E' kueki be' kirdaē Skékōl dōr íyi ulitane tsata, e' ttekōl.

77 Israel aleripa a be' tō tté pakeraē as ie'pa wā ijcher tō ì sulu wambleke ie'pa tō,

e' olo'yèmi Skékōl tō ie'pa kī itsatkoie.

78 Skékōl tō se' suēke er siarē wa, e' kueki ie' tō S'tsatkōkwak patkekebitu se' a datse ká jaì a

olo ta' taiē wēs diwō tskir bla'mi es.

79 Wépa tso' klōulewā ì sulu ulà a wēs s'tso' stui a es,

wépa tso' iduōkewatke e' ē kinuk, esepa wōa ká ñi'weraē ie' tō as itsatkērdak.

Ie'pa wēttseraito sene bēre ie' ta e' ñalé kī.”

Es Zacarías tō iché.

80 Juan talane de kēchke t̄a Wikōl Batse'r tso' t̄ajē ie' a. Ie' sené ká wé kē yi serku' eē dō mik ikéwō de e' kkachoiē Skēkōl ttekōlie Israel aleripa a eta.

2

Jesús kune' (Mateo 1.18-25)

1 Juan kune', e' kēwō ska' t̄a, Roma wōkir kibi kiē Augusto, e' tō ká kōs tso' ie' ulā a, e' wakpa kiē shtōk ké seraā.

2 (Ī dōr s'kiē tsá kite mik Cirenio dōr ká kiē Siria e' wōkir e' kēwō ska' t̄a.)

3 Sulitane kawōt̄a shkōkne ká wé iyēpa datse eē e' kiē shtōk.

4-5 José dōr David bak Israel blú e' aleri. David kune' Belén atē Judea eē. Erē José serke Nazaret atē Galilea eē. E' kuēki ie' mīa María t̄a Belén e' kiē shtōk. Ie'pa ttē meuletke ñi a senowaie, erē kam ie'pa serwā ñita. María batsō dur.

6 Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alā kurke, e' diwō de.

7 Wé s'kapōkerō, e' wé a, kē ká kuneia ie'pa a kapoie. E' kuēki ie'pa mīyal iyiwak wé a kapōkrō. Eta eē ie' alā tsá kune wák wēm, ipatrēwāitō datsi'tak batsi wa mékai'tō iyiwak tioie ese kulé' a ká skéie.

Skēkōl biyōchōkwakpa tō ttē buaē ché obeja kkō'nukwakpa a

8 E' nañewe tsinet Belén obeja kkō'nukwakpa tso' iyyiwak kkō'nuk.

9 E' bet t̄a Skēkōl biyōchōkwak de ekōl ie'pa ska' t̄a Skēkōl olo t̄ajē e' olo bunekā ie'pa pamik, e' yōki ie'pa suane t̄ajē.

10 Erē Skēkōl biyōchōkwak tō iché ie'pa a: “Kē a' suanuk, ttē buaē datse ye' wā a' a, e' tō pē' ulitane ttsē'weraē buaē.

11 Īñe a' tsatkōkwak kune David ká a, e' dōr Skēkēpa pairine'bitū idi' wa a' blúie e'.

12 A' tō ie' kueraē parratulewā datsi'tak batsi wa tēr kulé' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wā ijcher tō ì ché ye' tō a' a, e' dōr moki'.”

13 E' bet t̄a Skēkōl biyōchōkwakpa kī de t̄ajē shūte, e' tō Skēkōl kikekeka t̄a ichekerakitō:

14 “ĪSkēkōl tso' ká jai a, e' kīkōkasō! ĪÑies wēpa a Skēkōl er buaē chō as esepa ser bēre ñita ká i' kī!”

15 Mik Skēkōl biyōchōkwakpa mīyalne ká jai a, eta obeja kkō'nukwakpa tō iché ñi a:

—Mishka Belén, ì ché Skēkōl tō se' a, e' wā sauk.

16 Eta ie'pa mīyal bet, t̄a María ena José kuérakitō, t̄a iyēne tō alā ar iyiwak tio kulé a.

17 Mik ie'pa isuē, eta ì kōs ché Skēkōl biyōchōkwak tō ie'pa a alā e' kī, e' pakēne ie'pa tō itso'rak eē e'pa a.

18 Mik wēpa tō, ì ché obeja kkō'nukwakpa, e' ttsé, eta e'pa kōs tkirulune.

19 Ttē e' kōs bleke María tō ier a t̄a ie' iwā bikeitseke ē.

20 Eta obeja kkō'nukwakpa mīyalne. Ī kōs ttsé ie'pa tō, sué ie'pa tō, e' kī ie'pa tō Skēkōl kikekarami.

Alala Jesús tsémi Skēkōl wé a

21 Mik alala kī ká de pākōl (8), eta ie'pa itóttola kkuōlit téé tsir t̄a ikie mékarakitō Jesús wes Skēkōl biyōchōkwak iyē' María a kam ie' buklurkā e' yōki es.

22 Mik Jesús kune' e' kī ká de dabom tkēyōk (40), eta María ena José mīa e' batse'uk* wes ttē dalōiēno kit Moisés tō e' tō iché es. Ie'pa wā ilā mí mè Skēkōl a Skēkōl wé atē Jerusalén eē.

23 Skēkōl ttē dalōiēno e' kī itso' kitule e' tō iché: “Alakōl alā tsá kune wēm, e' kirdaē batse'r Skēkōl a.” E' kuēki ie'pa wā ilā mí mè Skēkōl a.

24 Ñies ie'pa mīa iyiwak muk jché Skēkōl a e' batse'woie wes Skēkōl ttē dalōiēno tō iché es: e' dōr dù kiē tórtola, et wēñe ena et alaki ö nuböl pupula böt.

25 E' kēwō ska' t̄a wēm serke Jerusalén kiē Simeón. Ie' serke yēsēsē wes Skēkōl kī ikiane es. Skēkōl tō Israel aleripa tsatkeke e'

* 2:22 e' batse'uk: E' batse'wē i' e' kē dōr wes se' bribriwak e' batse'ù es awá wa ì wa.

kéwö paneke ie' tö. Wiköl Batse'r tso' ie' a,

²⁶ e' tö ie' a iyë': "be' kë blërpawa kam be' tö wé pairine'bitu idi' wa a' blúie patkeraë Skëköl tö e' saù e' yöki."

²⁷ Ie' ittsé Wiköl Batse'r wa tö ie' kawöta shkök Skëköl wé a, e' kueki ie' mia demi ee. Eë ñies José ena María demi. Ie'pa wä ilala Jesús mí wakanewé wës Moisés ttè dalöiëno tö ichè es.

²⁸ Simeón tö alala kéka ulà a ta Skëköl kikékaitö ta ichéitö:

²⁹ "A Skëköl, ye' dör be' kanè méso, ì yé' be' tö ye' a, e' wà suéyö.

E' kueki ire', ye' duowami bërë.

³⁰ Sa' tsatkökwak patké be' tö e' wà suéiyö ye' wák wöbla wa.

³¹ E' patké be' tö ká ulitane wakpa a.

³² Ie' döraë wës ká olo es, pé' kë dör judiowak

ešepa er ñi'woie as ie'pa éna be' ttè mokië e' wà ar.

Ñies Israel aleripa dör be' icha, e'pa kikardaka taië ie' batamik."

Es Simeón tö iché.

³³ Jesús ché Simeón tö Skëköl a, e' tö Jesús mì ena iyé tkiwéwa.

³⁴ Ie' tö ikié Skëköl a as e' er buaë chö ie'pa a ta ichéitö María dör Jesús mì e' a:

—Skëköl ibikeitsbak tö alà i' kueki se' Israel aleripa taië tsatkërdaë ñies e'pa taië weirdaë. Ie' tö Skëköl olo kkacheraë se' a, erë taië pé' tö ie' waterattsä.

³⁵ E' tö ì bikeitsekese e' wà kkacheraë. Be' er a idalërdaë taië wës tabè tiëwa be' wák er a es.

³⁶⁻³⁸ E' wöshä ta alaköl debitu eköl ie'pa ska' kiè Ana, e' dör Skëköl tteköl. Ie' yé kiè Fanuel, e' dör Aser aleri. Ie' dör këképalatke. Ie' sene'wa mik iia busi eta. Ie' sene' wëm e' ta duas kul (7) è ta iwëm blënewa. Ie' schönewa e' ki duas de dabom paryök ki tkël (84). Ie' serkeie Skëköl wé a idalöiök ñië nañeë S'yé ta ttè wa ena batsè wa. Ie' tö wëstela chémi Skëköl a alala Jesús kueki. Ñies ipakéitö taië Israel aleripa malepa tso' itsatkè panuk ešepa a.

José ena María míyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tö ì kos kanewé wës Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es, eta ie'pa míyalne Nazaret ate Galilea ee, e' dör iwakpa ká.

⁴⁰ Alala talar è, e' tso' buaë, ñies ie' yörike buaë, ikabikeitsöke taië ta Skëköl er buaë chöke ie' a.

Jesús ate Skëköl wé a

⁴¹ Duas bit ta Jesús mì ena iyé mi'ke Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk.

⁴² Mik Jesús ki duas de dabom eyök ki bök (12), eta ie'pa míyal kawö e' skä tkö'uk wës ie'pa wöblar es.

⁴³ Mik ikéwö tka, eta ie'pa míyalne iu a, erë Jesús ate Jerusalén, e' kë jcher imi wä iyé wä.

⁴⁴ Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dami iyamipa ta. Ie'pa shké ká et ta ie'pa isué tö Jesús kë ku' ie'pa ta. E' kueki ie'pa iyulémi iyamipa dami taië e'pa shua.

⁴⁵ Erë ie'pa kë wä ie' kune, e' kueki ie'pa míane Jerusalén iyulökne.

⁴⁶ Ká de böiki es, eta ie'pa tö Jesús kué Skëköl wé a. Ie' tkër s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa shua ikittsök ena ichakök.

⁴⁷ Jesús tö iüteke e' ttsé ie'pa kos tö e'pa wökrarulune ittök ena isauk tö wës ie' wä íyi jcher taië.

⁴⁸ Mik imi ena iyé tö ie' sué ee, eta ie'pa tkinewa. Eta imi tö iché ia:

—A alà, ¿iök be' e' wamblé sa' ta es? ¿iök be' tö be' yé ena ye' eriauwé ekké? Sa' be' yulé taië.

⁴⁹ Jesús tö ie'pa iuté:

—¿iök a' ye' yulé taië? ¿Wës a' kë wä ijcher tö a' ye' kueraë ye' Yé u a?

⁵⁰ Erë ì ché ie' tö, e' wä kë ane ie'pa éna.

⁵¹ Eta imiane ie'pa ta Nazaret ta ie' tö ie'pa ttö iüteke buaë këkraë. E' kos bleke imi tö ie' er a.

⁵² Jesús talarke buaë, ñies ie' ki yörike taië, kabikeitsöke buaë, wër buaë Skëköl wa, ñies s'ditsö wa.

3

Juan S'wöskuökwak
(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹⁻² Ká et ta Skéköl tté Juan dör Zacarías alá e' ta wé ké yi serku' ee ipatkoie ittè pakök. E' kéwö ska' ta wém kiè Tiberio e' dör Roma wökir kibi. Ie' tkéneka ká e' wökirie, e' ki duas de dabom eyök ki skel (15). Ie' dikia ká tsitsirpa wökirpa tso'. E'pa kiè dör i' es: Poncio Pilato dör Judea wökir, Herodes dör Galilea wökir, e' el kiè Felipe e' dör Iturea ena Tracónitide e' wökir ena Lisánias dör Abilinia wökir. E' kéwö ska' ta Anás ena Caifás e'pa dör judiowak sacerdotepa wökirpa. E' kéwö ska' ta Skéköl tté Juan ta ká sir poë wé ké yi serku' ee.

³ Eta Juan mía di' kiè Jordán kkömik pé' serke ee, e'pa a Skéköl tté pakök. Ie' tö iché ie'pa a: "A' er mane'ú Skéköl a as a' nuì olo'yöitö a' ki ta a' e' wöskuölor iwà kkachoie."

⁴ Isaías dör Skéköl tteköl e' tö Juan tté kit ká iaiaë Skéköl yékkuö ki, e' tö ichè:

"Ká sir poë wé ké yi serku', ee yile ttöraë aneule, e' tö icheraë:
'A' er mane'ú Skéköl datse e' yöki,
e' dör wes ñala yuèsö yësyësë ie' yöki es.

⁵ Káblë kos kawöta wà ièka seraa, ñies kabata ena kakkuö kos kawöta wè ñikkëë,
ñala shkuli'shkuli', e' kos kawöta yëttsa yësyësë,
ñies ñala suluë, e' kos kawöta paiklëttsa buaë.

⁶ Skéköl tö s'tsatkè, e' sueraë sulitane tö.' "*
Es Isaías iyë'.

⁷ Pé' debitu tajë Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuö ta ie' tö ie'pa a iché: "iA' dör s'kitö'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tö a' a' iché tö a' tkömishkar Skéköl tö a' we'ikeraë siarë e' ulà a'?

⁸ A' senú yësyësë, e' wa iwërmiwa tö mokí a' er mane'wétke Skéköl a. Kë a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa e' è kueki Skéköl kë tö

a' we'ikepa. Ye' tö a' a' iché tö Skéköl ki ikiane, e' ta ie' tö ák ikké yuèmi Abraham aleripaie.

⁹ Ie' dör wes kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörtä' ese kos bikökök ña'wëwa bö' a."

¹⁰ Eta ie'pa tö Juan a' ichaké:

—¿E'ma ì wèmi sa' tö?

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Yi wä datsi' tso' böt, e' etka mú wé ké wä itä' ese a. Es ñies yi wä chkè tso', ese tö chkè kakmú wé ké wä itä' ese a.

¹² Inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa welepa debitu Juan ska' as ie' tö ie'pa wöskuö, ie'pa tö ie' a' ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wèmi sa' tö?

¹³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë a' tö inuköl shtök kos ikawöta shtè e' tsata.

¹⁴ Ñies ñippökwakpa welepa ie' a' ichaké:

—Ñe' ta ¿ì wèmi sa' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë a' s'pauñuk inuköl yottsäie. Kë a' kachök s'ña'woie. Kos a' patörke, ekkë è klö'ú, ta a' ttsë'nú buaë iwa.

¹⁵ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wä panuk sulitane tso'. E' kueki ie'pa tso' ibikeitsök tö isalema Juan dör e'.

¹⁶ Erë Juan tö iché ie'pa ulitane a: "Mokí ye' a' wöskueke di' wa. Erë ye' itöki idatse eköl, e' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a' ena bö' a. Ie' dör këkëpa tajë ye' tsata, e' kueki ie' klökkuö kicha è kë wötsënanuk ye' siarla e' a.

¹⁷ Ie' tö se' wöpperaë wes iyiwö wöppè es. Ibua'buä bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uyerawaitö bö' kë wöittä'wä e' a."

¹⁸ Es Juan ie'pa patté ttè ese wa tajë. Es ie' tö S'tsatkëkwak ttè buaë e' pakeke ie'pa a.

¹⁹ Ñies Juan tö Herodes dör Judea wökir, e' uñé. Herodes serke ie' wák el e' alaköl kiè Herodías e' ta. Ñies ie' tö ì sulu skà wamblé tajë. E' kueki Juan ie' uñé.

²⁰ Herodes tö ì sulu wamblé tajë, erë e' kúie ta ie' tö Juan wötökwa patké s'wöto wé a.

* 3:6 Isaías 40.3-5

*Jesús wösune**(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)*

21 Mik Juan bak sulitane wöskuök, eta ñies ie' tö Jesús wöskué. Mik Jesús tso'ia ttök S'yé ta, e' dalewa ká jai kköbunane

22 ta Wiköl Batse'r de ie' kī wër nuböl sù. Eta ttö ttséne ká jai a, e' tö iché:

—Be' dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shüte.

*Jesús yépa bak e'pa kiè**(Mateo 1.1-17)*

23 Mik Jesús kī duas de dabom mañayök (30) ulatök, eta ie' tö Skëköl ttè pakémitke. Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dör José alà. José dör Elí alà†,

24 e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà,

25 e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Eslí alà, e' dör Nagai alà,

26 e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà,

27 e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Nerí alà,

28 e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà,

29 e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà,

30 e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eliaquim alà,

31 e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà,

32 e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà,

33 e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà,

34 e' dör Jacob alà, e' dör Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör Nahor alà,

35 e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Sélah alà,

36 e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámec alà,

37 e' dör Matusalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà,

38 e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skëköl alà.

4*Bë tö Jesús erkiöwé**(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)*

1 Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. E' tö ie' tsémi ká sir poë wé kë yi serku' eë.

2 Eë ie' sené doka ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bë tso' ie' erkiöuk i sulu wamblök. E' kéwö kos ta ie' kë chkane yës, e' ukuökī ta ie' dué bli wa.

3 Eta bë tö ie' a iché:

—Be' dör Skëköl Alà, e' ma ichö ák se a tö iyönú chkeie.

4 Jesús tö iiuté:

—Skëköl yëkküö tö ichè: “Kë se' senuk chkè ë mik.”*

5 E' ukuökī ta bë tö ie' tsémi kabata kakkeë a, ta eë ká kos wës ká tköke ekkë kkachéitö ia bet.

6 Ie' tö iché ia:

—Ká kos suébö e' meule ye' ulà a, e' kuekī yi a ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuèmi ká kos e' blúie. Ñies iyi buaë tso', inuköl tso', i tso' ká ulitane kī, e' kos wákie be' yuèmi ye' tö.

7 Be' e' tkéwa kuchëwö kī ye' wörkī ye' dalöiök, e' ta e' kos doraë be' ulà a.

8 Erë Jesús ie' iuté:

—Skëköl yëkküö tö ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö; ie' ë a a' senú.† E' kuekī be' e' sköttsa ye' yökī bánet.

9-11 E' ukuökī ta bë wa imítser Jerusalén ta iduékaitö Skëköl wé e' bata kī kakkeë ta ichéitö ia:

—Skëköl yëkküö tö ichè:

‘Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk be' tsatök.

Ie'pa be' klö'werakā iulà a as be' klö kë tērwa ák kī.‡

† 3:23 Kiè ikképa kos dör wépa ë kiè. * 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:8 Deuteronomio 6.13 ‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12

Es Skëköl yëkkuö tö ichè, e' kueki be' dör Skëköl Alà, e'ma be' e' ppöömi döttsa iski.

¹² Erë Jesús iiuté:

—Ñies Skëköl yëkkuö tö ichè: 'A' kë kawö ta' a' Këköl wötsiriuk.'§

¹³ Mik bë kë wä ì skà kune Jesús erkiöwoie, eta ie' iméat dö iëttökicha.

Jesús dene Galilea

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús minea dene Galilea. Këkraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a taië. Ie' tté buneka ká e' kos a.

¹⁵ Judiowak ñi dapa'wo wé kos tso', e' a ie' tö s'wöbla'weke Skëköl ttè wa ta sulitane tö ie' kikekëka buaë.

Nazaret wakpa tö Jesús uyéttsa iká ki

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik judiowak eno diwö de, eta ie' dewa ie'pa ñi dapa'wo wé a wes ie' wöblane es. Eta eë ie' e' duëser Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua.

¹⁷ Yëkkuö kit Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö, e' mé ie'pa tö ie' a suè. Ie' ishuppée ta' ikuéitö wé Skëköl kanè méso bua'iewa e' tté tso' kitule eë. E' tö ichè i' es:

¹⁸ "Skëköl Wiköl tö ye' pairi'bitu idi' wa ttè buaë pakoie s'siarëpa a, e' kueki ie' tso' ye' a.

Ie' tö ye' patkë'bitu ichök s'tso' klöulewa ì sulu ulà a esepa a tö 'a' yërdattsa.'

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa wöbla kë wawër esepa wöbla bua'ukne.

Ie' tö ye' patkë'bitu wépa weirke siarë s'sulusipa ulà a, esepa tsatkök.

¹⁹ Ie' tö ye' patkë'bitu ipakök sulitane a tö Skëköl er buaë chöke se' a, e' këwö detke."*

²⁰ E' ukuöki ta' Jesús tö yëkkuö wötréwane mé judiowak ñi dapa'wo wé e' kimukwak a, ta' ie' tkéser iwà pakök. Kos s'daparke eë e'pa tö ie' suéwa krereë.

²¹ Eta ie' tö iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuö aritsé ye' tö ñe', e' wà tka i' ta.

²² Ie'pa ulitane tö icheke ie' dör pë' buaë. Ñies ttè bua'buäë chekeitö, e' tö sulitane tkiwéwa. Ie'pa tö iché ñi a:

—A'ka, ¿ie' kë dör José alà?

²³ Ie' tö iiuté:

—Ye' wä ijcher buaë a' tö ye' cheraë ttè i' wa: 'A s'kapeyökwa, be' wák e' bua'üne.' Ñies a' tö ye' a icheraë: 'Sa' ittse tö ì kë or yi a ese wé taië be' tö Cafarnaúm, ese ú ñies íe be' wák ká a.'

²⁴ Ie' tö ikí ché ie'pa a:

—Moki ye' a' a ichè tö Skëköl ttekölpa kos kë dalöiërta' iwakpa ká ki.

²⁵ Moki ye' a' a ichè tö mik Skëköl tteköl kiè Elías bak, eta kali kë yëne yës döka duas mañal kí shaböts ta' bli bak poë Israel. E' këwö ska' ta' alakölpa schöpa tso' taië Israel,

²⁶ erë Skëköl kë wä Elías patkëne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tö Elías patké alaköl dör schö eköl serke Sarepta, ká e' atë tsinet Sidón, e' kimuk.

²⁷ Es ñies mik Skëköl tteköl kiè Eliseo e' bak, e' këwö ska' ta' lepra tö s'teke taië Israel. Erë ie'pa kos kë buaone. Wëm kiè Naamán dör ká kiè Siria e' wak, e' è buaone Eliseo tö Skëköl batamik.

²⁸ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa kos tso' judiowak ñi dapa'wo wé a, e'pa uluneka taië ie' ki.

²⁹ Ie'pa iëneka ie' ki ta' iuyéttssarakitö ká e' a bänet. Ká e' tso' kabata kakkeë e' ki, ie'pa wä ie' mítser dö kätte kakkeë e' kkömik batrèemi as iduöwa.

³⁰ Erë ie' tkami ie'pa shua ta' imía.

Wëm eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö

(Marcos 1.21-28)

³¹ Jesús miá Cafarnaúm, ká e' atë Galilea. Eno diwö bit ekkë ta' ie' tö s'wöbla'weke judiowak ñi dapa'wo wé a.

³² Ie' tö s'wöbla'weke ttè moki diché ta' taië ese wa, e' kueki ie'pa tkinewa.

³³ Ká et ta' ie'pa ñi dapa'wo wé a wëm dur eköl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tö iché aneule:

34 —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bërë. ¿Iie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wā be' suule. Ye' wā ijcher tō yi be' dör. Be' dör batse'r patkë'bitu Skëköl tō e'.

35 Jesús tō aknama e' uñé:

—¿Be' siwā'blōwā, be' e' yóttsa wëm se a!

Etā aknama tō wëm e' érö iski sultane wörki, tā ie' e' yéttsa ia kē wā wës wëm one.

36 Sulitane tkinewā iweblök tā iñi chakérak:

—¿Ttè wése dör ñe'? Ttè diché tā tajë e' wa wëm wí wimblupa sulusi ké e' yóktsa tā ie' yélur je'.

37 Etā Jesús tté bunekā tajë ká e' kos a.

Jesús tō Simón yàk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

38 Jesús e' yéttsa judiowak ñi dapa'wo wé a tā imía Simón u a. Ee Simón yàk kiri'weke duè dalölö tō tajë. Ie'pa kköché Jesús a tō ibua'üne.

39 Etā Jesús e' wöewa ie' ki tā duè dalölö uñéitō tā ibuanene. E' bet tā ie' e' kékā tā ilè yulémiitō ie'pa a ñè.

Jesús tō s'kirirke tajë esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

40 Diwö mi'kewatke tā tajë pë' wa iyamipa kiri'weke duè tsakië tō, esepa debitu tajë Jesús ska'. Ie' ulà méka ie'pa kirirke kos ki eköl eköl, tā es ie' tō ibua'wenerak seraa.

41 Ñies e' shua tajë s'tso' tteke aknamapa tō. Mik ie' tō ie'pa bua'wéne, etā aknama e' yélur ie'pa a tā aknamapa tō iché ie' a aneule:

—¿Be' dör Skëköl Alà chök!e!

Erë ie' tō ie'pa uñé. Ie'pa wā ijcher tō ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. E' kuëki kē ie' wā ie'pa kàne ttök.

Jesús tō Skëköl ttè paké judiowak ñi dapa'wo wé kos a

(Marcos 1.35-39)

42 Bule es ká ñine tā Jesús e' yéttsa mía bánet wé kē yi ku' ese ska'. Erë ie'pa tō ie' yulé. Mik ie'pa tō ikué, etā ie'pa tō ima'wé wöklö'wè as kē imi'.

43 Erë ie' tō ie'pa iuté:

—¿I blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ye' kawöta ñies judiowak serke ká malepa a esepa a, eseie ye' patkëne'bitu.

44 E' kuëki ie' mía tté pakök judiowak ñi dapa'wo wé tso' tajë Judea e' a.

5

Jesús ttö wa nima klöne tajë

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

1 Etökicha tā Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kiè Genesaret e' kkömik (batsöri e' kiè ñies Galilea). Tajë pë' dapane ie' ska' Skëköl tté pakekeitö e' kïttök, e' kē wa ie' shkoia.

2 Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanò àr bötö, e' sué Jesús tō.

3 Tā ie' e' iéka kanò etö a, e' dör Simón kanò. Ie' tō ikié Simón a: “Be' we'ikèyö, kanò patkömi bërë wöwik.” Ie' e' tkésér kanò a tā ie'pa wöbla'wéitö.

4 Mik ie' s'wöbla'wé one, etā ie' tō iché Simón a:

—Kanò patköumi di' shua tā a' tō kla' uyömi nima klö'woie.

5 Simón tō ie' iuté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeë sa' ima'wé, erë kē sa' wā iwà klöne yës. Erë be' ttö wa ye' tō kla' uyekene.

6 Mik ie'pa tō ikla' uyémi tā iwà klö'wérakitö tajë, e' tō kla' batseeketke.

7 Tā iulà kkaché iyamipa tso' kanò etö a e'pa a tō a' shkó sa' kimuk. Iyamipa debitu ie'pa kimuk tā kanò bötö wà iérakitö chié, tsir etā kanò wöturkewatke di' a.

8 Mik e' sué Simón Pedro tō, etā ie' e' tkéwā kuchë ki Jesús klö ska' tā ichéitö ia:

—¿A Skëképa, ye' dör pë' sulusi, be' e' sköttsa ye' yöki!

9 Nima klöne tajë, e' tō Simón Pedro ena iyamipa kos tso' ie' tā, e'pa tkiwéwā tajë, e' kuëki ie' tō iché es.

10 Ñies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kanëblöke Simón tā nima klö'uk. Etā Jesús tō iché Simón a:

—Kě be' suanuk. Be' kě tō nima klō'wēpaia. I' tami be' wā s'ditsō bituraē ye' ska'.

¹¹ Etā ie'pa tō kanò ikléka, tā íyi kōs tuléat ie'pa tō eē tā imíyal Jesús tā.

Wēm eköl kiri'wēke lepra tō e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etōkicha tā Jesús tso' Judea ké et a. Etā eē wēm debitu eköl kiri'wēke lepra* tō. Mik ie' tō Jesús sué, etā ie' wōéwa dō iski tā ikkóché taiē Jesús a:

—A kékēpa, be' kī ikiane, e' tā be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tō ikéwa ulā wa tā ichéitō ia:

—Tō, ye' kī ikiane. Be' dene batse'r.

E' wōshā tā ie' buanene, kě kī lepra ku'ia.

¹⁴ Etā Jesús tō ie' a iché:

—Kě ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tō a' ka' e' batse'woie, ese tsúmi mè Skéköl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Erē Jesús tté tīnekā taiē shute. Taiē pē' dōke ie' ska' ie' tté kīttsök, ñies as ie' tō ie'pa bua'ùne.

¹⁶ Erē taiē ie' mi'ke bánet ttök S'yé tā wé kě yi ku' ese ska'.

Jesús tō wēm eköl kraulewā e' bua'wéne

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Etōkicha tā Jesús tso' s'wōbla'uk tā eē fariseowakpa ena s'wōbla'uk tté dalöiēno wa wakpa tulur Jesús tso' s'wōbla'uk e' kīttsök. Ie'pa datse ká kōs tso' Galilea ñies Judea ena Jerusalén. Jesús wā Skéköl diché tso' s'kirirke ese bua'wōne.

¹⁸ Etā wēpa wēlepa debitu e'pa wā wēm kraulewā debitu eköl ká'la kī. Ie'pa éna iduè tsakmi u shūa wé Jesús dur eē as ie' tō ibua'ùne.

¹⁹ Erē taiē s'tso', e' kueki ie'pa kě a itkōmi wēs u shūa. E' kueki ie'pa mīka u bata kī† tō u jchéé tā iduè émirakitō enaē dōttsā iski wé Jesús dur pē' tso' taiē e' shūa eē.

²⁰ Mik Jesús tō isué tō mokī ie'pa erblé ie' mik, etā ie' tō iché wēm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu kōs wamblébö, e' nuí olone be' kī.

²¹ Etā s'wōbla'uk tté dalöiēno wa wakpa ena fariseowakpa tō ibikeitsè: “¿Ima wēm wí erbikō tō ie' dör yi e' tō Skéköl ché sulué es? Skéköl ē a se' nuí olo'yarmi.”

²² Erē ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwā Jesús tō bet. E' kueki ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kueki a' ibikeitseke es?

²³ Ye' tō wēm i' bua'wēmine as ishköne, e' tā ¿wēs a' tō iklō'wēmi tō ye' kě a inuì oloyanuk ikī?

²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, sū e' tō a' a ikkachè tō ye' wā kawō tā' ká i' a nuí olo'yoie.

Etā ie' tō iché wēm kraulewā e' a:

—Be' e' kōka, be' ká'la kōka tā be' yúne u a.

²⁵ E' wōshā tā ie' e' kēka sulitane wōrkī tā ká'la a ie' debitu, e' kékaitō tā imíane iu a Skéköl kīkekaramiitō taiē.

²⁶ Ie'pa wōkrarulune iweblök tā Skéköl kīkékarakitō taiē. Ie'pa suane tā ichéitōrak:

—Ì sué se' tō i'ñe, e' kě sūle se' wā yēs.

Jesús tō Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuökī tā Jesús mīa, e' tō wēm sué eköl kié Leví, e' dör inuköl shtökwak Roma wōkirpa a. Ie' tkēr ikaneblöke e' wé a. Tā Jesús tō ie' a iché:

—Be' shkō ye' tā ye' ttökataie.

²⁸ Etā Leví e' kēka tō ì kōs méat tā imía Jesús tā.

²⁹ E' tsáli tā Leví tō ikéwō tkō'wé buaé chké wa dí'yè wa Jesús dalöioie. Inuköl shtökwakpa de taiē. Ñies pē' kuá'kipa de, e'pa tulur chkök Jesús ena ittökatapa tā.

³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wōbla'uk tté dalöiēno wa wakpa tō isué, etā ie'pa tō ichémi Jesús ttökatapa a:

* **5:12 lepra:** E' dör duè s'méwöie ese. Judiowak tō iklō'wé tō duè e' tō yi tteke ese dör ñá. Esepa batsekettsā bánet kě a kawō tā' senuk pē' malepa shūa. Ñies ie'pa kě a kawō tā' shkowā Skéköl wé a.

† **5:19 u bata kī:** Ie'pa u kě dör wēs se' bribriwak u es. Ie'pa u tsābata dör kkuēie klökata tā'.

—ǵlök a' chköke di' yöke inuköl shtökwakpa ta ena pé' sulusipa malepa ta?

³¹ Jesús tö ie'pa iüté:

—Wépa kë kirirku' esepa kë ki s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke esepa ki s'kapeyökwak kiane.

³² Ye' kë dë'bitu wépa e' bikeitsö tö iserke yësyësë esepa kiök. Ye' dë'bitu pé' sulusipa kiök as ie'pa er mane'ü.

*Ì kueki Jesús ttökatapa kë batsöta'
(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)*

³³ Judiopa wökirpa welepa tö iché Jesús a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa batsöke taië, ttöke S'yé ta taië, wes fariseowakpa klépa tö iweke es, erë be' ichapa chköke ena di'yöke kekraë kë batsöta'.

³⁴ Jesús tö ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsë kéwö tkö'uk ta ǵwes ie'pa batsömi wëm ulabatske ese tso'ia ie'pa ta e' dalewa?

³⁵ Erë ikéwö döraë eta ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

³⁶ Ñies Jesús tö ie'pa wöbla'wé tö judiowak ttë këchke e' kë shuturpaka ie' ttë pa'alí ta. E' kleéitö ttë i' wa:

—Kë yi tö datsi' pa'alí tak teepa batsëwa datsi' këchke wöyuowaie. Iwésö es, e' ta e' tö datsi' pa'alí we'ikéwa, ñies itak pa'alí kë mène buaë datsi' këchke ki.

³⁷ Ñies vino pa'alí kë terta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, eta ikkuölit këchke jchèmiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme.

³⁸ E' kueki vino pa'alí tekeka ikkuölit pa'alí a.

³⁹ Yi tö vino bacha'bacha yeke, ese tö ibikeitseke tö e' ya' bua' vino pa'alí tsata. E' kueki ie' kë éna vino pa'alí yakiä. Es ñies a' tö ibikeitseke tö ye' ttë pa'alí e' kë dör buaë.

6

*Jesús ttökatapa tö trigo wöklée eno diwö a
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)*

¹ Etökicha ta eno diwö a Jesús dami trigo shua ta ittökatapa tö trigo wöklérami ta iwösiéitö irikirik ulà wa ta ikatéramirakitö.

² Eta fariseowakpa welepa tö ie'pa a ichaké:

—ǵl kueki a' tso' i kë kéwö ta' wè eno diwö a ese uk?

³ Jesús tö ie'pa iüté:

—Ì o' David tö ká iaiaë ǵe' kë aritsule a' wa Skököl yëkkuö ki? Etökicha ta ie' ena iklépa dué bli wa.

⁴ Ie' dë'wa Skököl wé a ta pan meule Skököl a e' klö'wéitö ñéitö. Ñies ie' tö iblaté iklépa a ta inérakitö. Sacerdotepa ë a pan e' kéwö ta ñè. Erë a éna iane tö i o' David tö ñe' kë dör suluë Skököl wöa.

⁵ Ñies Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wa kawö ta' ichoie tö i dör buaë ö i dör suluë wè eno diwö a.

Wëm eköl ulà siulewa e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Eno diwö skà ta Jesús dewa judiowak ñi dapa'wo wé a ta ee ie' tö s'wöbla'wémitke. Ta ee wëm detkër eköl e' ulà bua'kka siulewa.

⁷ S'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkatatak ilé ki, e' kueki ie'pa tso' ie' weblök tö wëm ñe' bua'wëmineitö eno diwö a.

⁸ Erë i bikeitseke ie'pa tö, e' suéwa ie' tö, e' kueki ie' tö iché wëm ulà siulewa e' a:

—Be' e' köka ta be' e' duöser íe sultane wöshaë.

Eta wëm e' duéser.

⁹ Jesús tö iché ie'pa a:

—A' chakèyö: ǵl kéwö ta' se' a wè eno diwö a: i buaë ö i suluë? ǵS'tsatkök ö s'ttökwa?

¹⁰ E' ukuöki ta ie' tö ie'pa ulitane weblé e' pamik ta ichéitö wëm ulà siulewa e' a:

—Be' ulà shulöö.

Ta ie' tö iwé es eta iulà buanene.

¹¹ E' tö ie'pa uluwéka taië, ta iñi chakérak, ǵwes se' tö Jesús wëmi?

Jesús tö ittekölpa tsá dabom eyök kí böi e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² E' kéwö ska' ta Jesús mía kabata a ttök S'yé ta, e'e ie' tté ie' ta nañeë.

¹³ Mik ká ñine, eta ie' tö ittökatapa kié dapa'wé ie' ta. E' shua ie' tö wépa shushtë dabom eyök kí böi (12), e'pa kiéitö ittekölpa tsá.

¹⁴ Ie'pa kié i' es: Simón, e' kié méka Jesús tö Pedro; Andrés dör Simón ël, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör Alfeo alà, Simón kine Celote,

¹⁶ Judas dör Santiago alà ena Judas Iscariote tö Jesús wömekettsa ibolökpa a e'.

Jesús tö s'wöbla'wé ñies s'buawéne

(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekölpa tsá e'pa ta, e' e' wöklö'wé kakkue kí. E'e iklépa tso' tajë ie' panuk. Ñies pë' datse Judea ena Jerusalén, esepa de tajë. Ñies pë' de tajë datse Tiro ena Sidón. Ká böt e' ate dayë kkömik.

¹⁸ Ie'pa ekképa kos debitu Jesús tö s'wöbla'weke e' kittsök ñies as ikirirkerak e' bua'üneitö. Ñies wépa tteke wimblupa sulusi tö esepa bua'wéitö.

¹⁹ Tajë diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kos e' buanene, e' kuëki sulitane éna ie' kakwa.

Ì wër buaë Skököl wa

(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tö ittökatapa weblé ta ichéitö ie'pa a:

“A' wépa dör siarë kë wa ì ta' tajë, esepa tso' ì blúie Skököl tso' e' a, e' kuëki ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wépa tteke bli tö ká i' a, esepa ttsë'rdaë dö wë', e' kuëki ayëcha buaë a'.

“A' wépa juke ká i' a, esepa jañurane buaë, e' kuëki ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pë' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tö a' dör pë' sulusipa ye' dör S'ditsö Alà e' tté kuëki.

²³ Mik e' tköke a' ta, eta kë a' erianuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë.

Aishkuö ta ká jai a ì buaë merdaë a' a iskéie e' kuëki a' ttsë'nú kaneë. Kë a' éna ichökwa tö ká iaiaë ie'pa yépa bak Skököl ttekölpa we'ikök es.

²⁴ “Erë wéstela ina a' wa íyi tso' tajë ká i' a esepa ta, e' ukuöki ta kë ì skà ta'ia a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wéstela ina a' wa íyi tso' tajë ñe wë' i'ñe ta esepa ta, e' ukuöki ta a' tterane bli tö.

“Wéstela ina a' jañuke buaë ká i' a e'pa ta, e' ukuöki ta a' eriardaë, iuraë siarë.

²⁶ “Wéstela ina a' ta mik sulitane tö a' kikéka, es ie'pa yépa bak ká iaiaë e'pa tö kachökwapka e' chö tö ie'pa dör Skököl ttekölpa, e'pa kika'ka.

S'bolökpa ché Jesús tö

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erë a' tso' ye' ttö kittsök, esepa a ye' tö ichè: a' bolökpa dalëritsö. Wépa éna sulu a' ar, esepa a ì buaë ú.

²⁸ Wépa alibchöke a' kí, esepa a a' er buaë chö. Wépa tö a' cheke suluë esepa kí ikiö S'yé a tö ikimú.

²⁹ Yi tö a' ppé a' aswö kí, e' ta a' aswö etta mú ia ppé. Yi tö a' paio kikke tsémi, e' ta ñies a' paio mú ia.

³⁰ Yi tö ilè kak kié a' a, e' ta imú ia. Yi wa a' íyi mítser, e' ta kë a' tö ikiökneia.

³¹ A' senú s'malepa ta wes a' kí ikiane tö ie'pa ser a' ta es.

³² “Wépa tö a' dalëritseke, esepa ë ské dalëritseke a' tö, e' ta ¿e' kí Skököl tö wéstela chémi a' a? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tö wépa tö ie'pa dalëritseke, esepa ské dalëritseke.

³³ Wépa tö ì buaë weke a' a, esepa ë a a' tö iské weke buaë, e' ta ¿e' kí Skököl tö a' kikékami? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tö iweke es.

³⁴ A' tö íyi peiteke, wépa klö'wé a' tö tö imeraneitö, esepa ë a, e' ta ¿e' kí Skököl tö a' kikékami? ¡Au! Ñies pë' sulusipa tö íyi peiteke ñi a, mik ie'pa tö iklö'wé tö imerdane eta.

³⁵ A' bolökpa dalëritsö. Ì buaë ú ie'pa a, íyi peitö ie'pa a, kë iské panane. A' tö iweke es, e' ta Skököl tö a' a iské merane buaë. Ie' er buaë chöke s'sulusipa a ena wépa kë tö wéstela

cheta' ie' a esepa a. A' tö iweke es, e' ta a' tö ikkacheraë tö mokië a' dör ie' dör íyi ulitane tsata, e' ala'r.

³⁶ S'malepa saú er siarë wa wes S'yë tö a' sueke er siarë wa es.

*Kë se' kàne s'kichatök
(Mateo 7.1-5)*

³⁷ “Kë a' s'kichatök, e' ta Skëköl kë tö a' kichatepa. Kë a' ichök yi a' tö Skëköl mú tö be' tsaiö, e' ta Skëköl kë tö a' tsaiepa. Ì sulu kos wamblé ie'pa tö a' ki, ese nuí olo'yö ie'pa ki, e' ta a' nuí olo'yeraë Skëköl tö a' ki.

³⁸ Kos a' tö ì mé s'malepa a, ekkë a' a imerdane. E' kueki íyi kakmú s'malepa a, eta iské merane Skëköl tö a' a. Erë ie' tö imerane a' a taië wes dakö'ukuö wà ièsö chië wotioule buaë ikí wà iè doka ikkò a katötöë tsá tkënettsamitke es.”

³⁹ Ñies Jesús tö ttè kleé ie'pa a i' es: “¿Wé a' wa isuule tö s'wöbla kë wawër, ese tö eköl wöbla kë wawër ese ulà ièmi? ¿E'pa kë brutarmi bölë kauk a?

⁴⁰ Wé wöblarke ese kë dör iwöbla'ukwak tsata. Mik iwöblaone, e' je' ta idöraë wes iwöbla'ukwak es.

⁴¹ “Kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tö, erë ¿ì kueki kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, ese kë sune a' wa?

⁴² ¿Wes a' ichèmi a' yami a: ‘A yami, súyö kaltak jchela tsir tso' be' wöbla a, e' yettsa?’ Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, e' kë sune a' wa. ¡A' e' ö suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a, ese yöttsa kewe, es kaltak jchela tsir tso' a' yami wöbla a, ese wërmi a' a buaë yettsa.

*Kal buaë ena kal sulusi
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ “Kal buaë kë wörtä' kalwö suluie, ñies kal sulusi kë wörtä' kalwö bua'ie.

⁴⁴ Kal wërkewa iwö ki. Higowö ö uvawö ese kë shteta'sö dika' kicha mik.

⁴⁵ Ì bikeitsekese, ese ë chekesö. E' kueki wëm dör buaë, ese er dör buaë, e' kueki ie' serke buaë, ttö yësyësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e' kueki ie' serke suluë, ttö suluë.

*Uyuökwak böl
(Mateo 7.24-27)*

⁴⁶ “¿Ì kueki a' tö ye' kieke: ‘A Skëkëpa, a Skëkëpa, erë kë a' tö ye' ttè iuteku’?

⁴⁷ Ýì datse ye' ska', ta ye' ttö tteke ta iwà iuteke, súyö a' a ichè tö wes ese dör.

⁴⁸ Ese dör wes wëm eköl tö u yué es. E' tö u chki töbié iskië, ká dör ák ë, ese a. Mik di' pone taië, tkami u ki taië, erë u kë minetsër iwà, iyöule buaë e' kueki.

⁴⁹ Erë yi tö ye' ttö ttsé erë kë iwà iuteku', ese dör wes wëm eköl tö u yué, erë kë wa itöbinewa iskië, tkékaitö jalëjalë iyök ë bata ki es. Mik di' pone taië e' tkami u ki, eta u mitsër iwà, kë ì ateia.

7

Jesús tö ñippökwakpa wökir eköl e' kanè méso bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

¹ Mik Jesús tö s'wöbla'wé one, eta imía demi Cafarnaúm.

² Eta ee Roma ñippökwakpa doka cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewa taië duökewatke. Iwökir éna ie' dalër taië.

³ Mik ñippökwakpa wökir tö Jesús tté ttsé, eta ie' tö iché judiowak kueblupa welepa a: “A' yú Jesús ska' ta ichö ie' a: ‘Be' we'ikè sa' tö, be' shkö ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke taië, e' bua'ukne.’”

⁴⁻⁵ Mik ie'pa demi Jesús ska' ta ikköchérak taië ie' wöa:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër taië. Ie' wák tö se' ñi dapa'wo wé e' yuök patké' se' a. E' kueki sa' a ta buaë idir tö be' ie' kimè.

⁶ Eta Jesús mía ie'pa ta. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, eta ie' tö iyamipa welepa patké ichök Jesús a: “A këkëpa, kë be' e' tsiriuk. Be' dör këkë taië, e' döwa ye' u a, e' kë dör ye' siarla e' a.

⁷ E' kueki ye' kë dë'rö be' ska'. Erë ikéwö ë mú ta ye' kanè méso buardane.

⁸ Ye' wökirpa ta', e'pa ttö iütök ye' kawöta. Ñies ye' dör ñippökwakpa taië e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttö iütök.

Mik ye' tō ekōl a icheke, 'Be' yú' ta imí. Ekōl a ye' tō icheke, 'Be' dou' ta ide. Ñies ye' tō icheke ye' kanè méso a, 'Íyi ú' ta iwéitō. Ye' iklō'wé tō be' wa kawō ta' íyi ulitane tsata, e' kueki ye' wa ijcher tō be' tō ikéwō mé, e' ta ye' kanè méso buardane."

⁹ Mik Jesús tō ttè e' ttsé, eta e' tō ie' tkiwéwa. Ie' wōtréene ta ichéitō pè' dami ie' itōki e'pa a:

—Ye' ichè a' a tō Israel aleripa kos shua, kè yi kune ye' wa erblök ye' mik wes wëm i' es.

¹⁰ Eta mik ñippökwa pa wökir yamipa dene u a, eta ie'pa tō isué tō ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schö alà blënewa e' shké'wékane Jesús tō

¹¹ E' ukuöki ta Jesús mía ká kiè Naín ee. Ie' dami ittökata pa ta, ñies pè' dami ie'pa ta taië.

¹² Mik ie'pa de tsinet ká e' a, eta ie'pa isué tō taië pè' datse, e' wa s'nu datse micho wötewa. Dëutō e' mì dör schö, ie' alà eköl ëme wëm, e' blënewa. Taië ká e' wakpa tō ie' pablerami.

¹³ Mik Skëkëpa Jesús tō isué, eta ie' wa iwër siarë ta ichéitō ia:

—Kè be' iukia.

¹⁴ E' bet ta ie' dewa tsinet ka'la ki s'nu dami e' o'mik ta ka'la kéitō. Wépa wa idami e'pa e' wöklö'wéwa. Jesús tō iché s'nu a:

—A duladula, be' a ye' tō ichè, ¡Be' e' kōka!

¹⁵ E' bet ta s'nu shkenekane e' tkésër ta itté. Eta Jesús tō imé imí a.

¹⁶ Kos pè' tso' ie'pa ta e'pa suane taië, Skëköl kikéka ie'pa tō taië ta ichérakitō:

—Skëköl tteköl chök eköl, e' de se' shua.

Ñies ie'pa tō iché:

—Skëköl de se' dör ie' icha esepa kimuk.

¹⁷ Eta ì wé Jesús tō e' tté buneka taië Judea ké kos e' a, ñies ká tso' Judea pamik e' a itté tinekā.

Juan S'wöskuökwak ttökata pa de Jesús ska' ichakök (Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttökata pa tō ì kos weke Jesús tō, e' paké Juan tso' s'wöto wé a e' a. E' kueki ie' tō ie'pa böi kié

¹⁹ ta ichéitō ie'pa a:

—A' yú Skëkëpa Jesús a ichakök tō çbe' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tō idatse e', ö yi skā panëia sa' tō?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' ta ie'pa tō iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tō sa' patké be' a ichakök tō çbe' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie yëule tō idatse e', ö yi skā panëia sa' tō?

²¹ E' wösha ta Jesús tō s'kirirke duè tsakië wa, esepa bua'wé taië. Ñies s'tteke wimblupa sulusi tō, ena s'wöbla kè wawër esepa bua'wéitō taië.

²² E' ukuöki ta ie' tō iché Juan ttökata pa böi a:

—A' yúne Juan ska' ta ì sué a' tō, ì ttsé a' tō, e' kos pakó ie' a. Ichö ie' a tō s'wöbla kè wawër esepa wöbla wawënene; s'kraulewa kè shko esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tō esepa buanene batse'nene; s'kukuö kè wattsër esepa wattsënene; s'duowa shkenekane; ñies Skëköl tté buaë e' pakane s'siarëpa a.

²³ ¡Yi kè yöki ye' sulune, ayëcha buaë ese!

²⁴ Mik ie'pa míyalne, eta Jesús tō Juan tté pakémitke pè' a, ta ichéitō ie'pa a: "Mik a' dè'rö ká sir poë wé kè yi serku' ee Juan sauk, eta çima a' erbikö wëm wése suëmi a' tō? A' kè dè'rö wëm ëse, kabikeitsö wì a dià a wes kua'kö wöppè siwa' tō es, ese sauk.

²⁵ A' kè dè'rö wëm ese sauk, e' ta çwëm wése sauk a' dè'rö? A' kè dè'rö wëm e' paiö datsi' bua'buwa wa, ese sauk. A' wa ijcher tō wépa e' paiö es ena iyi bua'buwa tso' iwa' taië e' ttsé'woie buaë, esepa serke blu' u a.

²⁶ Erë çwëm wése sauk a' dè'rö? A' dè'rö wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tō a' a ichè tō moki Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kè dör e' ë. Ie' dör Skëköl tteköl ese tsata.

27 Skëköl yëkkuö k_i itso' kitule wé Skëköl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' a, e' tö ichè i' es:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök be' yök_i kewe be' ñalé yuök.*

Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan.

28 Ye' ichè a' a tö s'ditsö ulitane shuá, kë yi ku' Juan tsata. Erè ì blúie Skëköl tso', e' shuá yi dör ësela, ese dör ie' tsata."

29 (Mik pè' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tö Jesús s'wöbla'weke e' ttsé, etá ie'pa tö iché tö Skëköl ttè dör yësyësë. Ie'pa dè' as Juan tö ie'pa wöskuö iwà kkachoie tö ie'pa tö Juan ttè klö'wé, e' kuek_i ie'pa tö iché es.

30 Erè fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kë wá Juan ttè klöone, e' kuek_i ie' kë wá ie'pa wösune, es ie'pa tö Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watéttsa.)

31 Jesús tö iché: "¿Ima a' chèmi ye' tö? ¿Wes a' dör?"

32 A' dör wes ttè i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itök_i. Shabötspa arke taië tá iché iyamipa a: 'Sa' tö pulè bla'wé, erè a' kë klötène'; sa' tö s'ëriar tt-seittsé, erè a' kë ñine'.'

33 E' wà dör tö Juan S'wöskuökwak de batsöta', kë blo' yeta' tá a' tö iché tö aknama tso' ie' a.

34 E' ukuök_i tá ye' dör S'ditsö Alà, e' de kë batsöta', blo' yeta', tá a' tö ye' cheke tö ye' chkö taië, blo' yè taië, ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'.

35 A' tö ye' cheke es erè isuerasö bulebök tá tö wépa serke wes Skëköl siwé tö ichè es, esepa dör yësyësë."

Jesús miá upakök Simón dör fariseowak e' ska'

36 Fariseowak eköl kiè Simón, e' tö Jesús kiè chkök ie' u a. E' kuek_i Jesús miá ie' ska' tá ie'pa e' tulésér chkök.

37 Etá alaköl sulusi serke ká e' a, e' wá ijchenewá tö Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wá kiö masmas de e' ukkuö yöule ák bua'buá kiè al-abastro ese wa.

38 Ie' de dur Jesús ska', e' iuke Jesús tsikka, iwöriö yënane taië Jesús klö k_i, e' pasiwéitö itsà wa, tá Jesús klö wöalattsémiitö tá kiö masmas téitö Jesús klö k_i.

39 Mik fariseowak tö Jesús kiè chkök e' tö alaköl sué, etá ibikeitséitö: "Wëm w_i mú dör Skëköl tteköl mok_i, e' ma ie' éna iar_mi alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwami tö e' dör alaköl sulusi."

40 Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wá yënoie be' a.

Ie' iiüté:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ña.

41 Jesús tö iché:

—Wëm bö_l ñarke inuköl peitökwak ulà a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköl ñarke dabom skeyök (50).

42 Ie'pa bö_l kë a ipator, e' kuek_i inuköl peitökwak tö inu_i olo'yé ie'pa k_i. Ye' tö be' a ichakè tö ie'pa bö_l, ¿wéne ëk éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

43 Ie' iiüté:

—Ye' a tá, wéne nu_i olone kibiie e' ëk.

Jesús tö iché:

—Buaë be' iiüté.

44 Etá Jesús tö alaköl sué tá ichéitö Simón a:

—Alaköl i' saú. Mik ye' dewá be' u a, etá be' kë wá ye' a di' mène ye' klö skuoie, erè alaköl i' tö ye' klö skué iwöriö wa tá ipasiwéitö itsà wa.

45 Be' kë wá ye' shkeone wöalattsè wa wes s'wöblar es. Erè ie' dewá íe, etá ie' tö ye' klö wöalattsémi taië.

46 Be' kë wá kiö ësela, e' tène ye' wökir k_i wes s'wöblar es. Erè ie' tö kiö masmas tuè darèrèe ese té ye' klö k_i.

47 E' kuek_i ye' ichè be' a tö ie' éna ye' dalër taië e' wa iwënewá tö ì sulu wamblé ie' tö taië, e' nu_i olone ie' k_i. Erè wépa kë éna ye' dalërta' taië, e' wa iwënewá tö esepa k_i inu_i olone elkela ë.

48 E' ukuök_i tá ie' iché alaköl e' a:

—Ì sulu k_{os} wamblé be' tö e' nu_i olone be' k_i.

49 Imalepa kiule chkök ñies tso' eë, e'pa ñi chakérak:

* 7:27 Malaquíás 3.1

—A' ichè ɣyi ie' dör e' ttö es? Skëköl ë a se' nuì olo'yarmi.

⁵⁰ Erë ie' tō alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tō be' tsatkée. Be' yúne bërè.

8

Alakölpa tō Jesús kímé

¹ E' ukuökí ta Jesús mía ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ká blublu ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekölpa tsá dabom eyök kí bōl, e'pa shkōke ie' ta.

² Ñies alakölpa welepa buaō'ne ie' tō, e'pa shkōke ie' ta. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wā, ñies duè wā. Ie'pa eköl, kiè María Magdala wak, e' a aknamapa yè'ttsaitō dōka kul.

³ Ñies Juana dör Cuza alaköl, e' shkōke ie' ta. Cuza dör Herodes dali kkō'nukwak. Ñies Susana ena alakölpa malepa tajë shkōke ie' ta. Ie'pa tō Jesús ena ittōkatapa kimeke tajë, ì tso' ie'pa wā ese wa.

Të kuatkōkwak, e' paké

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Pë' e' yélur iká kí debitū tajë Jesús ska'. Ie' tō ie'pa a ittè kleé i' es:

⁵ Wëm mía eköl të kuatkōk ta ie' tō iwō ppé ululu të kí* Mik ie' tso' iwō ppök, etā ditsöwō wele anewa ñala ska' ta pë' dakélor iki, e' tō ñnatélur, ñies dù debitū tō ikatéwa.

⁶ Ditsöwō wele anewa áklo a ta e' kuölö ta itskine buaë. Erë ká tsabe kë ta' eë, e' kueki bet ta isinewa.

⁷ Ditsöwō wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwō talane ñita, erë dika'chka e' aléka iki.

⁸ Erë ditsöwō wele ane íyök bua'buakí, ese tskine talane wōne buaë. Iklö wele wōne dōka cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tō iché one, etā ikí chéitō ie'pa a aneule: “¡A' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!”

Ì kueki Jesús tō s'wōbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesús ttōkatapa tō ie' a ichaké:

—Ttè wakleébō, ɣima e' wà dör?

¹⁰ Ie' tō iché ie'pa a: “Ì blúie Skëköl tso' e' tté blëulewā, e' kèwō meneat a' a ijchenoie. Erë pë' tso' tajë kë éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' tō ikleeke as ie'pa tō iweblö je', erë kë ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tō ittö je', erë kë ie'pa a iwà ar.†

Të kuatkōkwak tté e' wà paké Jesús tō

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ “Ttè wakleéyō e' wà dör i' es: Skëköl tté pakèsō e' dör wes ditsöwō kuatkèsō es.

¹² Pë' welepa ta itkōmi wes itka ditsöwō anewa ñala ska' ñe' ta itka es. Esepa tō Skëköl tté ttsé, erë bé de ie'pa ska' ta iyétttsaitō ie'pa er a as ie'pa kë tō iklö'ù ta itsatkër.

¹³ Welepa skà ta itkōmi wes itka ditsöwō anewa áklo a ñe' ta itka es. Esepa tō Skëköl tté ttsé ta iklö'wérakitō ttsé'ne buaë wa erë ekuölö ë. Ie'pa kë a e' tkërwa darërèe Skëköl tté a. Mik ie'pa weinemitke ie' tté kueki, etā ie'pa anemine tottola.

¹⁴ Welepa skà ta itkōmi wes itka ditsöwō anewa dika'chka shua ñe' ta itka es. Esepa tō Skëköl tté ttsé, erë ie'pa tō íyi tso' ká i' kí e' bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ena ì tso' ká iki tō s'ttsé'weke buaë ese kí. Ese kos tō Skëköl tté kui'wéwā ie'pa er a, ta ie'pa kë sene buaë Skëköl tté a.

¹⁵ Erë welepa skà ta itkōke wes itka ditsöwō anewa íyök buaë kí ñe' ta itka es. Esepa tō Skëköl tté ttsé ta iklö'wé er buaë wa mokí. Ie'pa tō iiuteke buaë ta iwà dalöiekerakitō kekraë. E' kueki ie'pa tō ì buaë kos ese wé wes Skëköl kí ikiane es.

Bö'wō tté

(Marcos 4.21-25)

¹⁶ “Mik bö'wō wötskékasō, etā kë sō ipabikepawā, kë sō ipatkepawā ka' dikia. E' skéie itkekeka kákke s'yamipa datse esepa wō a ká ñi'woie.

¹⁷ Es ñies tté tso' blëulewā ì ñe' ta, ese jcherdawa sulitane wā aishkuö ta. Ì ché ye' tō, e' kë wà ane ie'pa éna ì ñe'

* **8:5 të kuatkōk ppé ululu:** Ie'pa wōblar të kuatkōk wō ppélur të kos e' kí. † **8:10** Isaías 6.9

ta, erë e' wà ardaë ie'pa éna aishkuö ta.

18 “Yi e' yuak buaë ye' ttè wa, ese a ikí meraëyö as ie' éna iwà ar buaë. Erë yi kë e' yuak ye' ttè wa, ì bikeitsé ese tö tö ane iéna, e' kos yërdattsane iyöki. E' kueki ye' ttö kukueblö a' tö bua'ie.”

Jesús mì ena ie' ëlpa debitu ie' we-blök

(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

19 Eta Jesús mì ena iëlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' weblök. Erë ie' tkër wé pé' tso' tajë e' shua, e' kueki ie'pa kë dë'wa ie' ska'.

20 E' biyö ché yile tö ie' a:

—Be' mì ena be' ëlpa ena be' kutapa e'pa shkö be' weblök.

21 Ie' tö iüté:

—Èkëkë, erë ye' tö a' a ichè tö wépa tö Skëköl ttè ttsé ta iwà iütéitö, esepa dör wës ye' mì ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

Siwa' tajë e' wöklö'wé Jesús tö

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

22 Etökicha ta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta, ta ichéitö ie'pa a:

—Mishka batsöri wishet.

Eta ie'pa míyal.

23 Ie'pa mirwaja ta ie' kapowa kanò a. E' dalewa siwa' batsineka tajë tö di' uyéka tajë ta kanò a di' iënekami katsirkewatke.

24 E' kueki ie'pa tö iti'wéka ta ichérakitö ia:

—¡A s'wöbla'ukwak! ¡A s'wöbla'ukwak! ¡Se' duölurmi!

Eta ie' e' kéka ta siwa' ena di' yöli uñéitö ta iwöklönewa míane alamië.

25 E' ukuöki ta ie' tö iché ie'pa a:

—¿Wës a' erblöke ye' mik, e' de?

Erë ie'pa suanéka tajë, tkinewa tajë ta ìni chakéka:

—¿Yi dör wëm wí? ¡E' ttö dalöié di' tö ena siwa' tö!

Wëm eköl a aknamapa tso' tajë e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

26 E' ukuöki ta ie'pa mía demi ka kiè Gerasa atë batsöri wishet Galilea wöshaë ee.

27 Mik Jesús e' yéttsa de ká sí ki, eta wëm eköl de ie' ska', e' a aknamapa tso'. Ie' dör Gerasa wak. Iajäë ie' sene'mi sume, kë serku'ia u a, ie' serke pö a.

28 Mik ie' tö Jesús sué, eta ie' aneka tajë ta ie' tkéwa kuchë ki. Ie' iché Jesús a:

—A Jesús, be' dör Skëköl dör íyi ulitane tsata e' alà. ¿Iök be' de ye' tsiriuk? Ye' múat bërë. Ye' kköchö tajë be' a tö kë ye' we'ikar.

29 Jesús tö ichétke wimblu sulusi a kewe: “Be' e' yöttsa wëm se a.” E' kueki wimblu tö ie' a iché es. Iajäë ie' we'ikbitu aknama tö. Këkraë aknama tö ie' wö aliwëke. E' kueki pé' tö ie' muëke iulà a iklö a tabechka daloie wa, erë e' batsélor ie' tö tottola ta aknama tö ie' kí aliwéka patkemi wé kë yi serku' ese ska'.

30 Eta Jesús tö ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Tajë Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' tajë, e' kueki ie' tö iüté es.

31 Ie'pa kköchöke tajë Jesús a: “Kë sa' patkarmi kauk tajë tso' iskië e' a.”

32 Tsinet kabata kuli' a köchi iëter tajë chkök, e' kueki wimblupa kköchöke Jesús a: “Kawö mú sa' a e' tiukwa köchipa jaì a.” Jesús tö ikéwö mé ie'pa a.

33 Eta ie'pa e' yélur wëm a ta ie' tiélur köchipa a. Köchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta ee iduolur.

34 Mik köchi kkö'nukwakpa tö isué, eta itkayalmi ta ittë ppëkarakitö ká e' wa'ñe.

35 Pé' de tajë iweblök tö ì tka. Mik ie'pa de Jesús ska', eta wëm a aknamapa yërulune tajë, e' sué ie'pa tö itkër Jesús wörki datsi' iéne éna ká anene buaë. E' tö ie'pa suawé.

36 Wépa tö ì tka e' sué, e'pa tö ipaké ie'pa a tö wës wëm a aknamapa bak e' buanene.

37 Ká e' wakpa ulitane suane tajë, e' kueki ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yöttsa sa' ká a.” Eta Jesús e' iéka kanò a ittökatapa ta ta imiatke.

38 Età wëm a aknamapa yërulune e' kköché Jesús a: "Ye' shkakmi be' ta." Erë Jesús tö iüté:

—Au, be' e' tsúat.

39 Be' yúne be' u a ta ì kos wé Skëköl tö be' a, e' pakö sulitane a.

Ta ie' mía, ta ì kos buaë wé Jesús tö ie' a, e' pakéitö sulitane a.

Jesús tö Jairo alà busi shke'wékane ñies alaköl bua'wéneitö eköl

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

40 Mik Jesús dene batsöri ioshet, eta pë' tso' taië ie' panuk, e' kueki ie'pa tö ie' kiéwa ttsë'ne bua' wa.

41 Età wëm eköl kiè Jairo e' de. Ie' dör judiowak ñi dapa'wo wé e' wökir eköl. Ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki ta ikköchöke taië ie' a: "Mishka bet ye' u a."

42 Jairo alà dör ekla ë wák dör alaköl ki duas tso' dabom eyök ki bök ulatök (12), e' duökewatke.

Jesús miria, e' dalewa taië pë' dami, e' tërdami ie' mik.

43 E'pa shua alaköl dami eköl e' du'mi alakölpa duè wa e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). Ì kos tso' ie' wa e' ewéwaitö yës s'kapeyökwak ki, erë kë yi a ibuanene.

44 Ie' dewa tsinet Jesús tsi kker ta idatsi' bata kéwaitö. E' wösha ta ipé wöklöne ta ibuanene buaë.

45 Età Jesús tö ichaké:

—¿Yi tö ye' ké?

Sulitane tö iché:

—Kë sa' wa be' kàne.

Pedro tö iché ia:

—A s'wöbla'ukwak, pë' tso' taië e' tërdami be' mik.

46 Erë Jesús tö iché:

—Ye' ittsé tö ilè tka ye' diché wa. E' kueki ye' wa ijcher tö yile tö ye' ké.

47 Mik alaköl buanene, e' tö isué tö kë ie' a e' blënukia ta ide Jesús ska' painéka taië suane wa. Ie' e' tkéwa kuchë ki Jesús wörki ta ie' e' chéka sulitane kukua tö ì kueki Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: "Mik ye' tö be' kéwa, e' wöshaë ta ye' buanene."

48 Jesús tö iché ia:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene. Be' yúne bëre.

49 Ie' ttökeia alaköl ta, e' dalewa eköl bite Jairo u a, e' debitü ta iché Jairo a:

—Be' alà busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kë tsiriwaria.

50 Mik e' ttsé Jesús tö, eta ie' tö iché Jairo a:

—Kë be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ë, be' alà busila buardane.

51 Mik ie'pa de Jairo u a, eta Jesús kë wa yi kàne shkëkwa wé busila nu me'r ee. Pedro ena Santiago ena Juan ena alà yé ena imi, e'pa ë kiéwaitö e' ta.

52 E' dalewa sulitane iuke alárke taië. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Kë a' iukia. Busila kë du'wa, ikapöme'r ë.

53 Sulitane wa ijcher tö busila duowa, e' kueki ie'pa tö ie' wayuéka jañeitséka taië.

54 Erë Jesús tö busila ulà klö'wéwa, ta iché ie' a:

—¡A tayëla, be' e' kôka!

55 Età ishkenekane, e' bet ta ie' e' kéka ta Jesús tö iché ie'pa a:

—Itiö.

56 Iyë ena imi tkirulune iweblök. Età Jesús tö iché ie'pa a:

—Ì tka íe, e' kë char yi a.

9

Jesús tö ittökatapa patké s'wöbla'uk (Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

1 Jesús tö ittökatapa dabom eyök ki böl e'pa dapa'wé ta diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane trë'woyal. Ñies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone.

2 Ipatkérak ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ñies s'bu'ukne.

3 Ta ie' tö iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, eta kë ì tsarmi. Shko kéli, sku', íyi ñanoie, inuköl, datsi' skà, ese kos kë tsarmi.

4 Mik yile tö a' a iché a' kapörö, eta a' tso' ká e' a e' dalewa a' kapörö ie' u ë a.

5 Età ká wele wakpa kë wa a' kinewa, e' ta a' e' yölur ká e' a, ta kapo tso' a' klöttö mik, e' ppöö a' tö. E' tö ie'pa a ikkacheraë tö ie'pa dör Skëköl bolökpa.

⁶ Eta ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kos a Skéköl ttè buaë pakök ñies s'kirirke bua'ukne.

Herodes tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷⁻⁸ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tö ì kos weke Jesús tö e' tté ttsé, eta ie' tö ibikeitséka taië tö yi dör Jesús. Welepa tö icheke tö Jesús dör Juan S'wöskuökwak kötewa e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skéköl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane. Welepa tö icheke tö ie' dör Skéköl ttekölpa skà bak esepa wele shkenekane.

⁹ Erë Herodes tö iché:

—Ye' wák tö Juan kuli' tökök patkë', e' ta wëm tté ttséyö tso' íyi uk taië s'tkiwè ekkë ¿e' dör yi?

E' kuëki Herodes éna suluë Jesús suakwa.

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, eta ì kos wé ie'pa tö, e' pakéne ie'pa tö Jesús a. Eta Jesús tö ie'pa kiémi e' ta dö tsinet ká kiè Betsaida wé kë yi serku' eë.

¹¹ Erë mik pë' malepa wa ijchenewa, eta ie'pa mí itöki ta ie'pa kiéwaitö buaë. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë paké ie' tö ie'pa a ñies s'kirirke bua'wéneitö.

¹² Mik ká tuirketke, eta Jesús ttökatapa dabom eyök kí böi (12) e'pa de ie' ska' ta ichéraitö ia:

—Ká i' kí kë ì ku' katanoie ñanoie, e' kuëki ie'pa yuömi as ie'pa mi' ká tso' tsinet ena pë' serke tsinet esepa ska' chkè taük ñè ena kapökrö.

¹³ Jesús tö ie'pa a iché:

—Ie'pa tiö a' tö.

Ie'pa tö iiuté:

—Sa' wa pan skel ena nima bötö e' ë tso'. Kë sa' mine ikí taük, e' ta ì tso' sa' wa e' kë dökká ie'pa taië ekképa tioie.

¹⁴ Wëpa tso' eë döka mil skeyök (5000), e' kuëki ittökatapa tö iché es. Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—A' tö ie'pa kö e' tkökser iski ek tsiní ek tsiní dabom skeyök (50) dabom skeyök.

¹⁵ Es ie'pa tö iwé ta pë' ulitane e' tkéser.

¹⁶ E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö, e' klö'wé ta iká sué ká jaì a ta wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuöki ta ie' tö pan ena nima blaté mé ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pë' a.

¹⁷ Mik ie'pa chké de wé', eta ibata ate, e' shtéraitö iëne döka kköla dabom eyök kí böi (12).

Pedro tö iché tö Jesús dör wé
pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etökicha ta Jesús tso' ittökatapa ë ta. Ie' tso' S'yé ta ttök, ta eë ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ima pë' tö iché tö ye' dör yi?

¹⁹ Ie'pa tö iiuté:

—Welepa tö icheke tö be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skéköl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane. Welepa skà tö icheke tö be' dör Skéköl ttekölpa bak ká iaiaë e' wele shkenekane.

²⁰ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Erë ¿ima a' iché, ye' dör yi?

Pedro tö iiuté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyö ché tö ie' tterawa

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erë Jesús kë wa ie'pa kàne yi a ichök yi dör ie'.

²² Ñies ie' tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaë taië. Judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ye' waterattsá. Ye' tterawa, e' kí ká de mañat eta ye' shkerdakane.

²³⁻²⁴ E' ukuöki ta ie' tö iché ie'pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittëwa yöki, ese kë ulà a sene michoë döpa. Erë yi e' mettsá ttëwa ye' dalërmik, ese ulà a idöraë. E' kuëki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' kí. E' skéie kekraë ikawötá e' chök dö ittëwa wötëulewa

krus mik ekkë. Es ie' kawötä shkök ye' itöki.

²⁵ Ýi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erë sene michoë kě dë' a' ulà a, e' ta e' dör ¿ie bua' a' a?

²⁶ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' olo wa, ñies ye' Yé olo wa, ñies ibiyöchökwakpa batse'r e'pa olo wa, eta wépa jaëne ye' ki, esepa ki ye' jaërdaë ñies.

²⁷ Mokí ye' tó a' a ichè tó a' tso' íe, e' wélepa tó ì blúie Skéköl tso' e' sueraë kam iblérulur e' yöki.

Jesús tó ilo ta' taië e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ E' ki ká de pàköl (8) ulatök, eta Jesús mía kabata a ttök S'yé ta. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mítser iwa e' ta.

²⁹ Ie' tso' ttök S'yé ta, eta iwö manenetsa mía kuá'ki dalölöë ñies idatsi' mía saruruë wöñarke dalölöë.

³⁰ E' wöshä ta wépa de iéter bül tso' ttök ie' ta. Ie'pa dör Skéköl ttekölpä bak ká iaiaë kié Moisés ena Elías e'pa.

³¹ Ie'pa olo buneka taië dalölöë. Ie'pa iéter kapakök Jesús ta wes ie' tterawa pé' tó Jerusalén as iwà tkö wes Skéköl ki ikiane es.

³² Pedro ena iyamipa bül, e'pa tteke kapèwä tó taië. Erë mik ie'pa ti'nekane bua'ie, eta ie'pa tó Jesús olo taië e' sué, ñies wépa bül iéter ttök ie' ta e'pa suérakitö.

³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, eta Pedro tó iché Jesús a:

—A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe. Sú sa' tó úla yuèka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erë ì cheke Pedro tó e' wà kě ane ie' éna.

³⁴ Pedro ttökeia, e' wö shä ta mochka tó ie'pa kitéwä. E' tó ie'pa suawé taië.

³⁵ Mochka shüa ie'pa tó ttö ttsé tó ichè: “Se dör ye' alà, e' pairi'bitubak ye' tó idi' wa a' blúie. Ie' ttö iütö.”

³⁶ Mik ie'pa tó ttè e' ttsé, eta ie'pa tó isué tó Jesús atë dur ekörla. Erë ì ttsé ie'pa tó, ì sué ie'pa tó, e' blé ie'pa tó ier

a, kě ie'pa wä ipakane yi a dö aishkuö ta.

Duladula eköl tteke aknama tó e' bua'wéne Jesús tó

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Bule es ta ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, eta taië pé' de Jesús ñaletsuk.

³⁸ E' shüa wém tso' eköl, e' tó iché aneule:

—A s'wöbla'ukwak, be' we'ikèyö, ye' aladulaköl saú, e' dör ye' alà eköl ë.

³⁹ Mik wimblu sulusi tó ie' éna ká chówéwa, eta ie' anekä taië, painéka katötöë, ta ikkö a ishuya deka taië. Kekraë ie' we'ikekeitö siarë. Wimblu kě éna ie' akwa.

⁴⁰ Ye' kköché taië be' ttökatapa a tó wimblu tré'úshkar erë kě ie'pa a ìone.

⁴¹ Jesús tó iché ie'pa ulitane a:

—A' wakpa kě erblöta' Skéköl mik, a' kě éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' ta? ¿Kos ye' tó a' dalè'ttsemirö? Be' alà tsúbitü ña.

⁴² Mik duladula de tsinet, eta aknama tó ie' éna ká chówéwa kéu iski ta ipainéka taië. Erë Jesús tó wimblu sulusi uñé tré'wéshkar ta duladula bua'wéneitö méneitö iyë a.

⁴³ Ì buaë wé Skéköl tó idiché taië wa e' tó ie'pa ulitane tkiwéwä.

Jesús skà e' biyö chéne tó itterawa

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ì buaë wé Jesús tó, e' chekeia ie'pa tó ñi a, e' dalewa ie' tó iché ittökatapa a:

⁴⁴ —Ì cheke ye' tó a' a, e' ttsö buaë, kě a' éna ichökwa: Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdatsa pé' ulà a.

⁴⁵ Erë ì ché ie' tó e' bléulewä ie'pa yöki, e' kueki ie'pa kě éna iwà ane. Ñies ie'pa suane ichakök tó ima iwà dör.

Yi dör ibua'ie Skéköl wöa

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ E' ukuöki ta Jesús ttökatapa ñi iütökerak tó ie'pa shüa yi dömi ibua'ie imalepa tsata.

⁴⁷ Ì bikeitsök ie'pa tso', e' suéwä Jesús tó, e' kueki ie' tó alala kié eköl duéser ie' o'mik

⁴⁸ ta ichéitö ie'pa a:

—A shuà yi e' wöéwa imalepa dikia diöshet ese dör ibua'ie. E' kueki yi tö alala i'se kiéwa ye' ttö wa, ese tö ye' wák kiéwa. Es ñies yi tö ye' kiéwa, ese tö yi tö ye' patkë'bitu, e' kiéwa.

Yi kë ku' ñippök se' ta ese tö se' bikeitseke er bua' wa (Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama trë'wéyal be' ttö wa. Erë ie' kë ku' se' ta, e' kueki sa' tö iché ia tö kë iwaria.

⁵⁰ Jesús tö iüté:

—Yi kë ku' ñippök se' ta, ese tso' se' ta. E' kueki kë iwöklö'war.

Santiago ena Juan e'pa uñé Jesús tö

⁵¹ Jesús mi'kekane ká jai a, e' kéwö dökewatke, eta Jesús tö ibikeitsé tö ye' mía diché wa Jerusalén, ta imía.

⁵² Ie' tö wëpa wëlepa patkëmi ie' yöki kewe u yulök kaporöie. Ie'pa mía demi ká tso' etk Samaria ee.

⁵³ Erë Samaria wakpa wä ijcher tö Jesús ena ittökatapa mi'ke Jerusalén, e' kueki ie'pa kë wä ikinewa.

⁵⁴ Mik Jesús ttökatapa kié Santiago ena Juan e'pa tö isué tö Samaria wakpa kë wä ie'pa kinewa, eta ie'pa tö Jesús a iché:

—A Skëképa, ¿be' ki ikiane tö sa' tö bö' kié ká jai a ie'pa ewowa?

⁵⁵ Erë Jesús wötréene ie'pa sauk ta ie'pa uñéitö.

⁵⁶ E' ukuöki ta ie'pa mía ká skà tso' tsinet ee.

Wëpa mañal e'yuak Jesús ttökatapaie (Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Ie'pa mirwä ñala ki ta wëm eköl tö Jesús a iché:

—A këképa, ye' mi'ke be' ta ká wa'ñe wé be' mörö ee.

⁵⁸ Jesús tö iüté:

—Bakli' u ta', ñies dúla u ta', erë ye' dör S'ditsö Alä, e' kë wä u ta' senoie.

⁵⁹ Jesús tö iché wëm eköl skà a:

—Mishka ye' ta.

Erë wëm tö iüté:

—A këképa, kawö mú ña, mik ye' ye' blërkewa e' nu wötökwa, e' ukuöki ta ye' mi'ke be' ta.

⁶⁰ Jesús tö iüté:

—Wëpa dör wës s'duulewa es Skëköl wöa, as esepa tö iyamipa nu wötö. Erë be' yú, i blúie Skëköl tso' e' tté pakök sulitane a.

⁶¹ Wëm eköl skà tö iché Jesús a:

—Ye' e' yuak be' ttökataie, erë kewe kawö mú ña shkoie e' chökät ye' yamipa a.

⁶² Jesús tö iüté:

—Yi e' yué ye' ttökataie ta i kos méatitö ye' dalërmik, erë ibikeitséneitö tajë, eta ese kë ki i blúie Skëköl tso' e' mène.

10

Jesús tö ittökatapa dabom kuryök ki böl (72) e'pa patké

¹ E' ukuöki ta Skëképa Jesús tö ittökatapa skà shushtë doka dabom kuryök ki böl (72) patkëmi ie' yöki kewe böl böl wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tö iché ie'pa a: “Moki pë' tso' tajë e' ki Skëköl tté buaë kiane ttsé. Esepa dör wës iyiwö tso'tke wë'iaë shtë es, erë ishtökwakpa kë dör tajë. E' kueki a' tö ikiö kanè wák a tö ishtökwakpa patkö.

³ A' yú. Ye' tso' a' patkök ye' tté pakök pë' shuà wës obejala èmi namu tso' tajë, ese shuà es.

⁴ Inuköl skúla ena dalì skú ena klökkuö skà, ese kos kë tsarmi yës. Ñies yi kué a' tö ñala wa, ese kë ta' a' ttök tajë.

⁵ Mik a' dewa yile ska', eta kewe ichö ie'pa a tö 'Skëköl er buaë chö a' a'.

⁶ Ie'pa tö a' kiéwa er bua' wa, e' ta Skëköl er buaë chöraë ie'pa a. Erë kë idör es, e' ta Skëköl kë er buaë chöpa ie'pa a.

⁷ Ie'pa tö a' kiéwa buaë, e' ta a' e' tsúat u e' a. Tté tso' e' tö iché i' es: 'Kanëblökwak chkömi i kanewëkeitö e' ské wa.' E' kueki i meke ie'pa tö a' a ñè yè, e' ñú, e' yö. U e' è a a' e' tsúat a' tso' ká e' a e' dalewa.

⁸ Ká wé a' demi ta ká e' wakpa tö a' kiéwa buaë, e' ta i mekeitö a' a ñè e' ñú.

9 Ie'pa duöke, e' ta e'pa bua'üne. Ñies ichö ie'pa a: 'Ì blúie Skéköl tso' e' kéwö dewatke tsinet a' o'mik.'

10 Erë ká wele wakpa kë wa a' kinewa, e' ta a' yú ie'pa ñalá wa ta ichö ie'pa a:

11 'A' kapo tso' sa' klöttö mik, e' ppée sa' tö iwà kkachöie tö a' dör Skéköl bolökpa. Erë a' wa ijchenú tö ì blúie Skéköl tso' e' kéwö dewatke tsinet a' o'mik.'

12 Ye' tö a' a' ichè tö mik Skéköl tö a' chakeketke inuí kī aishkuö ta, eta ká e' wakpa weirdaë siarë Sodoma wakpa bak senuk suluë e'pa tsata.

*Ká mañat wakpa weirdaë siarë
(Mateo 11.20-24)*

13 "A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwěstela ina a' ta! Ì kë or yi a ese wé ye' tö taië a' wörki, erë kë a' er maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón e' wakpa wörki, e'ma ká iaiaë ie'pa er mane'bak. Ie'pa tö eriane datsi' ajaë ese ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka kī iwà kkachöie tö ie'pa er mane'wé Skéköl a.

14 E' kueki ye' tö ichè tö aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì kī e' kéwö de, eta a' wömerdattsa weinuk taië shute Tiro ena Sidón wakpa tsata.

15 A Cafarnaúm wakpa, kë a' tö ibikeitsök tö a' mi'mitser ká jai a. Ie' tö a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke ee."

16 Eta Jesús tö iché ittökatapa a: "Yi tö a' ttö ttseke ta iutekeitö, ñies ese tö ye' ttö ttseke ta iutekeitö. Yi tö a' wateke, ñies ese tö ye' wateke. Ñies yi tö ye' wateke, ese tö Skéköl tö ye' patkë', e' wateke."

*Jesús ttökatapa dabom kuryök kī böi
(72) e'pa dene*

17 E' ukuöki ta Jesús ttökatapa döka dabom kuryök kī böi (72) patkë' ie' tö, e'pa dene ttsë'nerak buaë. Ie'pa tö iché ie' a:

—A Skëképa, aknamapa tö sa' ttö dalöié be' ttö wa.

18 Ie' tö ie'pa iuté:

—Tö. A' e' aléka Satanás kī je'. Ye' isué tö ie' bateshkar ká jai a wes alá wöñar es.

19 Ye' tö a' a' diché mé e' aloka tkabë kī ena bachë' kī ñies e' aloka Satanás diché kī. Es kë ì tö a' we'ikepa.

20 Kë a' ttsë'nuk buaë wimblupa sulusi tö a' ttö dalöié, e' ë kueki. E' skéie a' kiè tso' kitule ká jai a sene michöë yëkkuö kī, e' kueki a' ttsë'nú buaë.

*Jesús ttsë'ne buaë
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)*

21 Jesús tso'ia' ttök ittökatapa ta, e' shua Wiköl Batse'r tö ie' ttsë'wé buaë shute. Ie' tö iché: "A ye' Yë, be' dör íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a' e' Kéköl. Be' tö ttè ikké blë'wa pë' wa siwa' jcher iskië ena erbikö taië esepa yöki. Erë ikkachéwabö s'ësela a. Es be' kī ikiane, e' kueki be' iwé es. E' kueki be' kikékayö."

22 Jesús tté S'yë ta one ta ichéitö pë' tso' ee e'pa a: "Ye' Yë tö íyi ulitane méat ye' ulá a. Ye' dör Skéköl Alá, kë yi wa ijcher moki tö wes ye' dör, e' jcher ye' Yë ë wa. Ñies kë yi wa ijcher moki tö wes ye' Yë dör, e' jcher ye' ë wa. Ñies wépa a ye' éna ikkachakwa esepa wa ijchermi."

23-24 Eta Jesús wötréene ittökatapa kke ta ichéitö ie'pa ë a: "Ye' tö a' a' ichè tö Skéköl ttekölpa taië ena blu'pa bak ká iaiaë esepa taië tö, ì sué a' tö, e' kkeyë' siarë suè, erë ie'pa kë wa isune. Ñies ì ttsé a' tö, e' kkeyë' siarë ie'pa tö ttsé, erë ie'pa kë wa ittsëne. E' kueki wépa tö ì sué a' tö e' sué, ayëcha buaë esepa."

Samariawak buaë e' pakè

25 Etökicha ta s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa ese eköl debitu Jesús ska', e' tö ie' a' ichaké itsaioie:

—A s'wöbla'ukwak, ¿ì wëmi ye' tö as sene michöë dö ye' ulá a?

26 Jesús tö ie' a' ichaké ñies:

—¿Ì tso' kitule Skéköl yëkkuö kī? ¿Ima e' wà dör be' a?

27 Eta s'wöbla'ukwak tö iüté:

—Skéköl yëkkuö tö iché: 'Skéköl dalëritsö a' er kos wa, a' wák kos wa, a' diché kos wa, ena a' erbiké kos wa.'

Ñies e' tō ichè: 'A' malepa dalëritsō wēs a' wákpa e' dalër es.'

²⁸ Jesús tō iché ie' a:

—Be' tō iūté buaë. Be' tō iwé es, e' ta sene michoë dōraë be' ulà a.

²⁹ Erë ie' e' tsatkak ttè e' yōki, e' kueki ie' tō Jesús a ichaké:

—Eta s'yamipa chë Skëköl yëkkuō tō, ¿esepa dör s'yamipa wése?

³⁰ Eta Jesús tō iūté ttè i' wa:

—Wëm eköl datse Jerusalén, e' micho Jericó, eta ñalā wa akblökwakpa tō ie' klō'wéwa. Ì dami iwa qos dō idatsi' e' bléwarakitō. Ie' ppérakitō taië ta imíyal. Ie' méat tēr ie'pa tō ñalā ska', tsir eta iduowa.

³¹ Eta judiowak eköl dör sacerdote e' dami ñalā e' ki. Mik ie' tō wëm tēr shka'ule e' sué, eta ie' tkami bánet iyōki.

³² Es ñies judiowak skà eköl dör Leví aleri kaneblöke Skëköl wé a, e' dami ñalā e' ki. Mik ie' tō wëm tēr shka'ule, e' sué, eta ie' ñies tkami bánet iyōki.

³³ Erë samariawakpa kë mik a' wödör, suëke a' tō suluë, esepa eköl dör wëm, e' dami ñalā e' ki. Mik ie' tō wëm tēr shka'ule e' sué, eta ie' wa iwër siarë.

³⁴ Ie' de iska', ta wé ishka'ne e' paskuëitō vino wa, paikléitō kiō wa, ta ipatréwaitō datsi'tak wa. E' ukuōki ta ie' tō itkéka iwák burro ki tsémi wé s'kaporō ese wé a, ta eë ie' tō ikkō'neia ipasuëia buaë.

³⁵ Bule es ta samariawak tō s'kaporō wé, e' wák patué inuköl dōka s'kanablō ká böt e' ské ekkë, ta iché ie' a: 'Wëm shka'ule i' kkō'nú ña. Ilè kí tué be' tō ie' a, e' ta e' ki ye' tō be' patuerane mik ye' dene eta.'

³⁶ Eta Jesús tō ichaké s'wöbla'ukwak a:

—Wëm shka'wé akblökwakpa tō e' sué ie'pa mañal tō, ¿ie'pa wé tō idalëritsé moki wēs s'kawōta s'yamipa dalëritsök es?

³⁷ S'wöbla'ukwak tō iūté:

—Wé tō isuë er siarë wa e'.

Jesús tō ie' a iché:

—Es be' yú ta iú wēs samariawak tō iwé es.

Jesús miá Marta ena María ska' up-akök

³⁸ Jesús ena ittökatapa míyal ñalā wa dō Jerusalén, ta ie'pa de ká tsir ese a. Eë alaköl serke eköl kiè Marta, e' tō Jesús kiéwa buaë ie' u a.

³⁹ Marta ël, kiè María, e' e' tkéwa tsinet Jesús ska', ta ì cheke Jesús tō e' ttsök ie' tkër.

⁴⁰ Erë Marta wa kanè tso' taië iu a kanewè, e' kueki ie' de Jesús ska' ta ichéitō ie' a:

—A Skëképa, ye' ël tō ye' méat ekörla u kanéuk, ¿e' kë ki be' tkine? Ichö ie' a tō ye' kimú.

⁴¹ Erë Jesús tō iūté:

—A Marta, a Marta, taië be' e' tkiuke kanè tso' taië be' u a e' ki,

⁴² erë iyi etkë, e' dör ibua'ie, e' shushté María tō wè. Kë yi tō iyepatssa iulà a.

11

Jesús tō ittökatapa wöbla'wé ttök S'yë ta

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ Etökicha ta Jesús tso' ttök S'yë ta. Mik ie' tté one, eta ie' ttökatapa eköl tō ie' a iché:

—A Skëképa, Juan S'wöskuökwak tō ittökatapa wöbla' ttök S'yë ta. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yë ta.

² Jesús tō ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yë ta, eta ichö ie' a i' es:

'A Sa' Yë, as be' dalöiö sa' tō ì ulitane tsatā.

As be' dō sa' blúie da'aie.

³ Chkè kiane sa' ki senoie, e' mú sa' a ká bit ekkë.

⁴ Sa' malepa qos e' nuì olo'yeta' sa' tō ie'pa ki,

e' kueki sa' nuì olo'yö sa' ki.

Kë sa' marttsa tō ì sulu tō sa' erkiöü.'

⁵⁻⁶ Ñies ie' tō ie'pa wöbla'wé ttè i' wa:

—Sö ichèmi tō a' wele wa yami tso' eköl, ese ska' a' miá nañewe ká shaböts, ta a' tō iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bánet, e' debitu ye' ska', erë ye' kë wa ì ta' mè ie' a. Be' we'ikèyö, pan peitö ña mañat.'

⁷ Be' yami e' tō a' iütèmi i' es: 'Kë ye' tsiriwar. Ukkö wötënewatke. Ye' ena

ye' ala'r, sa' e' téwätke kapökwa. Ye' kë e' köpaka ì muk be' a.'

⁸ Jesús tö iché ie'pa a tö u wák e' kë e' köpaka chkè muk a' a, a' dör iyami e' è kueki. Erè a' tö ikié kröröë, kë wöklör ekkè, e' ta' ie' e' körakä ta' ì kos kiane a' ki, e' meraëitö a' a, a' tö ie' a' ikié kröröë e' kueki.

⁹⁻¹⁰ “Wépa tö iyi kié Skököl a, esepa a imeraëitö. Wépa tö iyi yulé ie' ska' esepa tö ikueraë. Wépa tö ie' chaké, esepa kierawaitö weshke. E' kueki ì kiane a' ki e' kiö ie' a, eta' ie' tö a' a imeraë; e' yulö ie' ska', eta' a' tö ikueraë; ie' chakö, eta' ie' tö a' kierawa weshke.

¹¹ “Kè alà yé wéne tö tkabë mepa ilà a nima kiéitö e' skéie.

¹² Nies kë a' wéne tö bachë' mepa ilà a dakro sia' kiéitö e' skéie.

¹³ A' dör pè' suluë erè e' tö iyi buaë meke a' alà a. jE' yitā buaë S'yé tso' ká jai a e' tö Wiköl Batse'r meraë yi tö ie' a ikié ese a!”

Judiowak tö Jesús kkaté

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴ Etökicha ta' Jesús tso' aknama trè'ukshkar wëm eköl a. Aknama tö wëm e' ttö wöblë'wa. Mik aknama mia, eta' wëm ttékane buaë. Wépa kos tö isué, e'pa tkirulune iweblök.

¹⁵ Erè ie'pa welepa tö iché: “Beelzebú dör bë, e' diché wa ie' tö ie'pa trè'wekeyal.”

¹⁶ Ie'pa welepa skà éna Jesús tsaiak, e' kueki ie'pa tö ikié ie' a tö ì kë or yi a ese úitö iwà kkachöie tö mokj ie' patké'bitu Skököl tö.

¹⁷ Erè ì bikeitseke ie'pa tö, e' suéwa ie' tö, e' kueki ie' tö ie'pa a iché:

“S'serke ká etkë ki, e' ñi blabatsélor ta' ñippöke iwakpa è ñita, kë wöklör, e' ta' ie'pa wákpa è ñi eukewa kë diché ta'ia. Nies ñi yamipa è e' kéka ñippök ñita, kë wöklör, e' ta' ie'pa sulunewa mia siarè.

¹⁸ Es ñies Satanás mú tö aknama trè'wéyal, e' ta' ie' tso' ñippök iwakpa è ta. ¿Wes ì blúie ie' tso' e' sermiia? A' icheke tö aknama trè'wéyal ye' tö

Beelzebú diché wa, e' kueki e' ché ye' tö.

¹⁹ Ye' tö itrè'úpaya Beelzebú diché wa, e'ma ¿yi diché wa a' klépa tö itrè'wèyalmi? Ie'pa kë a' itrè'nukyal Beelzebú diché wa. E' kueki ¿wes a' tö ye' kkatèmi tö ye' tö itrè'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tö iwà kkacheraë tö a' ttè kë dör mokj.

²⁰ Aknama trè'wéyalyö Skököl diché wa, e' ta' e' wà kiane yénoie tö ì blúie Skököl tso', e' kéwö dewätke a' a.

²¹ “Mik wëm diché tajè tö iu kkö'neke buaë tabè wa, ì wa, eta' ie' iyi kos tso' bléule buaë.

²² Erè mik wëm skà datse diché ta' tajè shuté ie' tsata, ñippök ie' ta, eta' e' e' aléka iki ta' iyi mik ierblöke e' tsatkoie ena ì skà kos tso' ie' wa, e' yéttsa seraa iyöki, ta' ikakmémiitö iyamipa a.*

²³ “Yi kë dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kë tö ye' kimè obeja kkö'nuk buaë, ese tö obeja po'wekemi.

Aknama dene wëm a

(Mateo 12.43-45)

²⁴ “Mik wimblu sulusi trè'neshkar yile a, eta' imia ká sir poë wé kë yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök senöie, erè kë ie' wa ikune. E' kueki ie' ibikeitsé: ‘Ye' miáne wé ye' trè'neshkar ee' senuk.’

²⁵ Mik ie' demine wëm e' a, eta' ie' tö isué tö wëm dör wes u shuiriule buaë maneneë es.

²⁶ Eta' ie' mia iyamipa ki' yulök döka kul suluë shuté ie' tsata ta' ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' miáne suluë shuté kenet tsata.”

Ayëcha buaë e' dör yi

²⁷ Jesús tso' ttök, eta' alaköl eköl dur ee, e' tö iché aneule:

—jAlaköl tö be' tsöo', be' talaö', ayëcha buaë e'!

²⁸ Erè ie' iüté:

—jAyëcha buaë shuté, wépa tö Skököl ttè ttsé ta' idalöiekerakitö esepa!

Wépa dör pè' suluë esepa kë tö Jesús tté klö'weta'

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

* **11:22** Ttè i' wa kiane ché tö Jesús e' aléka Satanás ki, e' kueki ie' tö aknama trè'wekeyal.

29 Ie'pa k_i ñi dapa'wé Jesús pamik, eta ie' tö iché ie'pa a: "A' dör pè' suluë. A' tö ye' a ikieke tö ì kè or yi a ese uyö iwà kkachoie tö mok_i Skèköl tö ye' patkè'bitu. Erë ye' tö ilè weraë etökicha ëme iwà kkachoie, e' dör wës Jonás ta ibak es.

30 Ì bak Jonás ta e' tö iwà kkayë' Nínive wakpa a tö Skèköl tö ie' patkè'bitu ie'pa pattök. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' tö iwà kkacheraë a' a tö mok_i Skèköl tö ye' patkè'bitu.

31 Aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì k_i, eta alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik† bak iká blúie, e' e' kóraka Skèköl wörki a' kkatök tö a' dör pè' suluë. Ká iaiaë ie' dè'bitu datse kamië shute se' blú bak kiè Salomón wá iyi jcher taië, e' ttö kittsök. Erë i'ñe ta ye' dur a' shua, e' dör Salomón tsata, erë a' kè tö ye' ttö iutè. E' kueki alaköl e' tö a' kkateraë.

32 Mik Jonás tö Nínive wakpa paut, e' tö ie'pa er maneo'ttsa Skèköl a, erë i'ñe ta ye' dur ierö, e' dör Jonás tsata, erë a' kè er mane'ù Skèköl a. E' kueki aishkuö ta mik a' wöchakirketke a' nuì k_i, eta Nínive wakpa e' kóraka Skèköl wörki a' kkatök.

*Se' wöbla buaë ena se' wöbla suluë
(Mateo 5.15; 6.22-23)*

33 "Kè yi tö bö'wö tskepaka ta ibléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuö dikia. E' skéie se' tö itkekeka kákke se' yamipa datse e'pa wö a ká ñi'woie.

34 Se' wöbla dör wës bö'wö es se' chkà kos a. E' kueki se' wöbla dör buaë, e' ta se' chkà kos e' a ká olo ta' buaë. E' dör wës se' er dör buaë es, ì kos yësyësë buaë, ese k_i se' er me'rie. Erë se' wöbla dör suluë, e' ta se' chkà kos e' tso' stui a. E' dör wës se' er suluë es, ì kos suluë, ese k_i se' er me'rie.

35 A' e' kkö'nú buaë as a' kè e' kitö'ù tö a' wöbla wawër buaë, erë kè iwawër buaë.

36 A' wöbla dör buaë, e' ta ì kos buaë, ese wër buaë a' wa. E' dör wës a' serke wé bö'wö ñarke kekraë eë es, kè ku' stui a."

*Wëstela ina fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ta
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)*

37 Mik Jesús tté one, eta fariseowak eköl tö ie' kiémi chkök iu a. Eta ie' mia demi eë e' tkéser mesa kulé k_i.

38 Erë fariseowak e' tö isuë tö kè ie' wá iulà paköne wës ie'pa wöblar es, e' tö ie' tsiriwéka.

39 E' kueki Jesús tö iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wës a' tka' kos pa skueke a' tö ikikke è es. A' wër buaë, erë a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' k_i s'yamipa iyi kos e' kianettsa a' è a.

40 ¡A' kè éna ì ane yës! ¿A' kè wá ijcher tö Skèköl tö se' chkà yö', e' è tö se' er yö'?

41 S'siarëpa kimú a' iyi wa, eta ì kos atdaë maneneë a' a.

42 ¡A fariseowakpa, wëstela ina a' ta! Káköla tso' iëno chkè a kiè menta ena ruda ena iskà tso', ese kos tsá meke a' tö Skèköl a. Erë a' kè serku' yësyësë s'malepa ta. A' kè tö Skèköl dalëritseta', e' uk a' kawötá ñies.

43 ¡A fariseowakpa, wëstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wo wé a kékëpa dalöiërta' esepa a, ese k_i a' wöbatsö e' tkökser. A' k_i ikiar tö a' shké'wë wës kékëpa taië shké'wë es, wé pè' tso' taië, e'pa wöwa.

44 ¡Wëstela ina a' ta! A' dör wës pö tso' kè jcher yi wá e' bata k_i s'shkörami es. Ishu dör ñá taië alar suluë, e' kè alar ttsëne s'wá.

45 S'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, ese tso' eköl eë, e' tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tö e' ché fariseowakpa a, eta ñies be' tso' sa' chök suluë.

46 Jesús tö iuté:

—¡A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, wëstela ina a' ta ñies! A' ttè dalöiëno taië darërëë, ese meke a' tö s'malepa a wá dalöië wës dalì ekkéë iè s'k_i es, erë a' ulatska è kè tietá'wá a' tö ie'pa kimoie.

† 11:31 *diwö tskirke e' o'mik*: Si'kuaië ttè e' dör sur. Kè se' wá ijcher tö ima e' chëmisö bua'ie se' ttö wa.

47 “iWëstela ina a' ta! A' tö Skëköl ttekölpa bak kã iaiaë e'pa pö yuekene pa'ali, erë a' yëpa tö ie'pa kötulur.

48 Es a' tso' iwà kkachök tö i wamblë' a' yëpa tö, e' dör buaë a' a. A' yëpa tö ie'pa kötulur, ta i'ñe ta a' tö ie'pa pö yuekene buaë.

49 “E' kueki Skëköl wa iyi jcher tajë, e' tö iyë'atbak: ‘Ye' tö ye' ttekölpa ena ye' ttë pakökwakpa patkeraë Israel aleripa a, eta e'pa welepa tterawa ie'pa tö, ñies welepa skã we'ikeraë ie'pa tö.’

50 Skëköl ttekölpa tajë kötulur a' yëpa tö. Mik kã i' yöne kuaë,

51 eta Abel kötwa Caín tö. E' itöki a' yëpa bak tö Skëköl ttekölpa tajë kötmi. Ibata kötwarakitö e' dör Zacarías. E' kötwa ie'pa tö ka' tso' iyi moka Skëköl a e' ena iwé e' shusha. Skëköl ttekölpa kos kötulurbak a' yëpa tö, e' nuí kieran e' tö a' ena wépa dör a' es, e'pa a. Moki ye' tö a' a ichë tö Skëköl ttekölpa kos kötulur a' yëpa bak e'pa tö, e' nuí kueki a' ena wépa dör wes a' es, esepa weirdaë siarë.

52 “iA s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa, wëstela ina a' ta! A' wa Skëköl yëkuö tso', e' dör wes ukkö yottsã tso' es as se' wa ijcher tö wes Skëköl dör. Erë e' kkëuk a' tso' a' malepa yöki. A' kë wa ijcher moki tö wes Skëköl dör, ñies wépa ki e' kiane jchenoie, esepa wöklö'weke a' tö as ie'pa kë wa ijcher.”

53 Eta Jesús e' yëttsã u e' a. S'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa uluneka tajë ie' ki. Ie'pa tö ie' chakémi tajë ttë darërëë wa.

54 Ie'pa éna ie' klö'wakwa ittë ki ikkatoie.

12

A' e' kkö'nú fariseowakpa yöki (Mateo 10.26-27)

1-3 Eta pë' dapane tajë Jesús ska' dökã miles, e'pa tërke ñi mik tajë. Jesús tö ichëmi ittökatapa a kewe: “A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölöwoka yöki. E' wã kiane chë tö a' e' kkö'nú wes ie'pa ser e' yöki. Ie'pa e' wamblö suluë, erë ie' örak tö ie'pa dör buaë

s'malepa tsata. Kë i ku' blëulewa ese kë kkayërpawa aishkuö ta. Ese kos jcherdane. I cheke a' tö bikeitsë a' tö tö kë ittsëne, ese ttserane sultane tö. I kos cheke a' tö asas ukkö wötëulewa shua, ese yërdane aneule sultane kukua. E' kueki a' e' kkö'nú as a' kë e' ö wes ie'pa es.

Yi yöki s'kawöta suanuk (Mateo 10.28-31)

4 “A ye' yamipa, kë a' suanuk yi tö s'ttetã'wa esepa yöki. Ie'pa tö s'ttëwa, erë e' ukuöki ta kë wes ie'pa a se' onukia.

5 Erë süyö a' a ichë tö yi yöki a' ké suanuk. A' suanú Skëköl yöki. Ie' tö a' ttëwami, e' ukuöki ta ie' wa dichë ta' a' uyowa bö' ké a. Ye' tö iskã chëne a' a, a' suanú ie' yöki.

6 “Dúla skel tuë tottola, inuköl böt wöshkila ë, erë ie'pa kë ska' Skëköl er chöta'wa.

7 Ñies a' kë ska' ie' er chöpawa. Dö a' tsakö bitö tso' shtaoule ie' wa. Ie' a ta a' tuë tajë tkökã dúla tso' tajë ese tsata, e' kueki kë a' suanuk.

Wépa kë jaëne Jesús ki (Mateo 10.32-33; 10.19-20)

8 “Yi e' chö sultane wörki tö ie' dör ye' dör S'ditsö Alà, e' ttökata, e' ta ese cheraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tö ie' dör ye' ttökata.

9 Erë yi tö iblé sultane wörki tö ie' kë dör ye' ttökata, e' ta ñies ibleraëyö Skëköl biyöchökwakpa wörki tö ie' kë dör ye' ttökata.

10 “Yi tö, ye' dör S'ditsö Alà, e' chë suluë, e' nuí olo'yëmi Skëköl tö iki. Erë yi tö Wiköl Batse'r chë suluë, e' kë ki inuì olorpa.

11 “Mik pë' tö a' klö'wéwa tsémi kkatë ye' ttë kueki judiowak ñi dapa'wo wé a ö s'shulökwakpa wörki ö s'wökirpa wörki, eta kë a' tkinuk tö i chëmi a' dör e' tsatkoie.

12 E' wöshã ta Wiköl Batse'r tö ttë eraë a' a chë ie'pa a.”

Inuköl blú eköl e' er me'rie inuköl ë ki

13 Pë' dapane tajë e' eköl tö Jesús a ichë:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ye' ël a tō sa' yě iyi ukuō atē kōs e' blatōō, ye' icha mú ye' a.

14 Jesús tō iuté:

—A wēm, ye' kē dōr a' iyi shulōkwak, ñies ye' kē dōr a' iyi blatōkwak.

15 Ñies Jesús tō iché:

—Sene chök e' kē dōku' s'ulà a iyi tso' s'wā tajē ese wa. E' kuēki a' e' kō'nú iyi kkechē tajē ese kōs yōki.

16 Etā Jesús tō ttē kleé ie'pa i' es: “Wēm ekōl dōr inukōl blú tajē, e' tō iyi wōwé tajē shūte iká ki.

17 Ie' tō ibikeitsè: ‘Ye' iyi wōne tajē ¿wes e' wēmi ye' tō? Kē ichē'kaia iwé a.’

18 Etā ie' tō ichè: ‘Ye' éna iane tō wes ye' tō iwēmi. Súyō iwé tkèttsa ské yuèkane pa'ali, bērie shūte, e' a ye' iyiwō kōs ena ì kōs tso' ye' wā e' blekeyō.

19 E' ukuōki tā ie' tō ibikeitsé: iyi tso' tajē ye' wā blēule, e' mik ye' sermi dō duas tajē. E' kuēki sú ye' enù, chkō, di'yō, ttsē'r buaē.’

20 Erē Skēkōl tō iché ie' a: ‘Be' kukuō darērēē, bēre nañewe be' duōwaraē, etā ì kōs tso' be' wā blēule, e' atē pē' kua'ki ulà a.’ ”

21 Etā Jesús tō iché: “Es itkōraē wé tō iyi blé tajē iwák a ká i' a, erē kē serku' wes Skēkōl ki ikiane es, ese wák dōr siarē Skēkōl a.”

Kē a' tkinuk ì ki (Mateo 6.25-34)

22 E' ukuōki tā Jesús tō iché ittōkatapa a: “Ye' tō a' a ichè: Kē a' tkinuk ì kiane a' ki senoie, chkeie, datsi'ie, ìe, ese kōs ki.

23 S'tso' ttsē'ka e' kē dōr chkök ěme, ñies s'chkà kē dōr datsi' ě ioie.

24 Dù saú a' tō. Ie'pa kē tō ì kuatketa' ì wōsheteta' kē tō chkē bleta', erē Skēkōl tō ie'pa tieke. E' yitā ie' a' tā a' tuè tajē dù kōs tsata.

25 A' tkirke tajē e' ki, e' kē tō a' a kawō kī mepa senoie ekuölö ě.

26 E' dōr tottola erē kē a' a ior. ¿Wes a' tkirke iyi malè ki?

27 “A' tō ma'ma wōrkua bua'buāala ese saú wes italar, kē kanēblōta', kē

datsi' yueta'. Erē blu' bak kiè Sa-lomón, e' wā iyi ulitane bua'buāē bak tajē, erē ye' tō a' a ichè tō ie' datsi' bua'buā, e' kē wēr buaē wes ma'ma wēr es.

28 Kakō suésō i'ñe, bule tā iñanewa, erē Skēkōl tō ikitkeke buaala iwōrkua wa. Ie' tō kakō kitkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia erblō buaē ie' mik, e' paieraē!

29 E' kuēki kē a' er mukwā chkē ki, di'yē ki, ese kōs kē ki a' tkinuk.

30 Pē' kē tō Skēkōl dalōiē esepa tkirke tajē iyi kōs ekkē ki. Erē ì kōs kiane a' ki e' jchertke a' Yě wā.

31 E' skéie ì kōs blúie Skēkōl tso' e' ki a' er mú keweie. A' tō iwé es, e' tā ñies iyi ñekkē dōraē a' ulà a.”

Íyi buaē bleke ká jai a (Mateo 6.19-21)

32 “A ye' obejapala, kē a' suanuk ì yōki. A' kē dōr tajē, erē S'yě er buaē chōke a' a. Ie' tō a' shushtē as ì blúie ie' tso' e' dō a' ulà a' ie' tā ñita.

33 Ì tso' a' wā, e' wataútsa tā iské mú s'siarēpa a. Ì dōr buaē Skēkōl a, e' ú, etā es a' a iyi bua'buā blērdaē ká jai a wes inukōl blèsō, ì kē nurta'wā, ese a es. Eē akblōkwakpa kē a' iekiblēnuk, ñies powak kē a' ikatanukwā.

34 Wé a' iyi bua'buā tso' eē a' er me'rie ñies, e' kuēki a' iyi blō ká jai a.”

A' tso' erki Jesús datsene e' panuk

35-36 “A' tso' erki wes kanē mēsopa tō iwōkir tso' ulabatsē kēwō tkō'uk datsene, ese panē es. Ie'pa tso'tke ie' panuk datsi' iēnetke ikanewoie, ibō'wō tskékatke buaē. Mik iwōkir de tā ichaké ukkō a, etā bet tā ie'pa ukkō ppée ie' a.

37 Wépa kué iwōkir tō ttsē'ka ie' panuk mik ide etā, ayēcha bua esepa. Moki ye' tō a' a ichè tō ie' e' paiōraē wes chkē watiōkwak es tā ikanē mēsopa keraēitō e' tkōkser kula' ki tā ie'pa tierāitō chkē buaē wa.

38 Kanē mēsopa kué iwōkir tō ttsē'ka ie' panuk ká shabōts alè ö ká ñirketke alè etā, ayēcha buaē esepa.

39 Erē a' éna ianú tō u wák mú wā ijcher tō wekkē akblōkwak datse,

e'ma ie' kě tō kawō mepa yi a dōkwa iyyi ekiblōk.

⁴⁰ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene mik a' kě ku' ye' panuk etā, wes akblōkwak es. E' kuēkī a' tso' erki.”

Kanè mēsopa bōl ekōl dör buaē, ekōl dör suluē

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Pedro tō Jesús a' ichaké:

—A Skēkēpa, ttē wakleébō ¿e' dör sa' ě a' ō sulitane a'?

⁴² Ie' iūtē: “Kanè méso yēsēsē kabikeitsō buaē, ese mekeka iwōkir tō imalepa kuēbluie ie'pa tiōk kēkraē mik kě iku' e' dalewa.

⁴³ Iwōkir dene tā ikuētō iuk wes iyēneia es, e' tā ayēcha e' dör buaē ie' a.

⁴⁴ Moki ye' tō a' a' ichè tō kanè méso e' merakaitō, ie' wā iyi tso' kōs, e' kuēbluie.

⁴⁵ Erē kanè méso ñe' erbikō tō 'ye' wōkir kě dōpane bet.' E' kuēkī ie' tō imalepa wēpa ena alakōlpa ppēmi darērēē. Ñies ie' chkémi, di'yémi taiē ena ie' ttēmi blo' wa.

⁴⁶ Erē idiwō ena ikéwō kě wa ie' ku' ipanuk, etā iwōkir dōrane tā iwe'ikeraitō siarē wōmerattsa weinuk wes pē' kě erblōtā' Skēkōl mik esepa es.

⁴⁷ “Kanè méso wé wā i' kiane iwōkir kī, ese jcher buaē, erē ie' kě wā i' one yēs, kě tō ittō daloiē, ese we'ikeraē iwōkir tō siarē.

⁴⁸ Erē kanè méso wé kě wā ijcher tā e' tō i' suluē wamblé, e' tā ese we'ikeraē iwōkir tō erē kě taiē. Wēpa a' imēne taiē kanebloie Skēkōl a, esepa a' ikieraēitō taiē. E' sū wēpa a' imēne taiē shūte, esepa a' ikieraēitō taiē shūte. Kōs se' a' imēne e' mik se' a' ichakirdaē.

Jesús ttē kuēkī se' ñi blabatsōraē

(Mateo 10.34-36)

⁴⁹ “Ye' dē'bitū ká i' a' s'aláuk wes bō' taiē wōbatska ese tō s'aláwē es, e' mú wōbatskatke.

⁵⁰ Erē kewe tā ye' weirdaē siarē, e' kawōtā dalē'ttsèyō, e' tō ye' eriawēke taiē dō mik itka etā.

⁵¹ ¿A' ibikeitsé tō ye' dē'bitū ká i' a' as a' ser bēre ñita? Ye' ichè, au. E' skéie ye' dē'bitū a' blabatsök.

⁵² I' tā iñak tkēnewamitke, se' serke skel ñita, e' ñi blabatsōraē ye' ttē kuēkī, bōl ñippōraē mañal tā, mañal ñippōraē bōl tā.

⁵³ Iyē ñippōraē ilà wēbie tā ena ilà ñippōraē iyē tā; imi ñippōraē ilà busi tā ena ilà ñippōraē imi tā; yāk ñippōraē iyāk tā.”

I'weke Jesús tō e' wà kě ane ie'pa éna
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴ Ñies Jesús tō ie'pa a' ichè: “Mik a' isué tō kalī moneka diwō mi'ke e' ěka, etā a' tō icheke 'kalī yērdaē', etā moki iwà yērdaē.

⁵⁵ Mik a' ittse tō siwa' datse ká sir poē e' ěka, etā a' tō icheke 'diba ardaē', eta moki iwà ane.

⁵⁶ ¡A' e' ō suluē! A' éna iane mik kalī yērmi, mik diba armi, erē i' uk ye' tso' iwà kkachoiē tō yi dör ye', ¿wes kě e' wà ane a' éna? ¡A' kě wā i' jcher taiē wes a' ibikeitseke es!”

A' ñi shulō

(Mateo 5.25-26)

⁵⁷ “¿I' kuēkī a' kě a' ibikeits tō i' dör buaē, i' dör suluē Skēkōl a'?

⁵⁸ Yile tō a' kkaté nuī kuēkī e' wā a' mí s'shulōk wé a, e' tā ima'ú shulē ie' tā ñala kī as ie' kě tō a' wōmūttsa s'shulōkwak ulà a' we'ikē. A' kě tō iwē es, e' tā s'shulōkwak tō a' wōmerattsa s'shkēkīpa ulà a' tā e'pa tō a' wōterawa s'wōto wé a.

⁵⁹ Ye' tō a' a' ichè tō kě a' dōpattsa dō mik a' tō nuī e' patuēttsa seraā etā. E' kuēkī a' er mane'ú Skēkōl a' kam iwà dō a' kī e' yōkī.”

13

S'kawōtā er mane'uk Skēkōl a

¹ E' ěkēwō tā pē' welepa tso' ee, e'pa tō iché Jesús a' tō Galilea wakpa wēpa welepa tso' iyiwak jchōk mē Skēkōl a' iwē a. E' dalewa Pilato tō ie'pa ttōkukur patké tā ipē shūtuéka iyiwak jchéne e' pē tā.

² Jesús tō iché ie'pa a: “¿Ima a' erbikō? ¿Galilea wakpa kōtukur ñe'pa

dör pë' sulusipa tkōka imalepa tsata, e' kueki ie'pa weine es?

³ Ye' tö iché au, kë idör es. Erë a' kë er mane'ù, e' ta ñies a' wákpa kos duölurdaë.

⁴ Ñies u tso' Jerusalén kiè Siloé, e' yöule kakkeë ák wa, mik e' anebitu aneká ie'pa ki, eta ie'pa duo dōka dabom eyök ki pākōl (18). ¿Ima a' erbičkō? ¿Ie'pa duolur ñe'pa ki inuì tso' tkōka Jerusalén wakpa malepa tsata?

⁵ Ye' tö a' a' iché au, kë idör es. Erë a' kë er mane'ù Skékōl a, e' ta ñies a' duölurdaë."

Higuera klō tté wà pakè Jesús tö

⁶ Jesús tö tté kleé ie'pa a' i' es: "Wëm ekōl wā kal kiè higuera tso' tkēule elka idali shūa. Ie' miā iwō yulök, erë kë iwō ta' yēs.

⁷ E' kueki ichéitō idali kkō'nukwak a: 'T ta duas mañal, ye' de kekraë higuera wō yulök, erë kë iwō ta'. E' kueki itōöbö as kë iku' àr éanas.'

⁸ Erë idali kkō'nukwak tö iché: 'A kēkēpa, as iariā duas ek. Súyō iwī paiklè kapōli tkēka iki.

⁹ E' wa sō isué tö duas étō ta iwörmi e'ma buaë idir. Erë kë iwōne, e' ta iteerasō."

Alakōl ekōl wōkōulewā e' bua'wéne Jesús tö

¹⁰ Eno diwō et a' Jesús tso' s'wōbla'uk Skékōl tté wa ñi dapa'wō wé etkue a.

¹¹ Eta eë alakōl tso' ekōl tteke wimblu sulusi tö wōkōulewā. Ie' kirirke es, e' ki duas de dabom eyök ki pākōl (18). Kë ie' a' e' wōdurka yēsyesē.

¹² Mik Jesús tö isué, eta ikiéitō e' ska' ta ichéitō ia:

—A tayë, be' buanene. Duè tö be' kiri'weke, e' ulà a' be' tkashkar.

¹³ Eta ie' ulà méka iki ta iwōdunekane yēsyesē ta Skékōl kikékamiitō taië.

¹⁴ Erë Jesús tö alakōl bua'wéne eno diwō a, e' kueki judiowak ñi dapa'wō wé e' wōkir uluneka iki taië. E' kueki ie' tö iché pë' dapane eë e'pa a:

—Domingo etō shūa ká tso' kul. Ká teröl dör se' a' kanebloie. Ká teröl shūa a' shkō ié bua'wéne. Kë a' kine eno diwō a' bua'wéne.

¹⁵ Jesús tö iché ie' a:

—¡A' e' ò suluë! Eno diwō a' a' ulitane tö a' iyiwak wöttseeke ta itsekemi di' yök.

¹⁶ Tayë i' dör Abraham aleri, e' tso' klōulewā Satanás ulà a' dōka duas dabom eyök ki pākōl (18) wes iyiwak moulewā es. Erë i'ñe dör eno diwō, erë ¿wes a' kë ki ikiane tö iwōttsëeyō aknama yöki?

¹⁷ Mik Jesús tö e' ché, eta ibolōkpa jaeneká taië. Erë pë' malepa ttsë'nerak buaë, i' buaë kos wé Jesús tö e' kueki.

Mostaza wō tté

(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ñies Jesús tö iché: "I blúie Skékōl tso' ¿wes e' dör? ¿Tté wé wa yö ikleëmi?

¹⁹ E' dör wes mostaza wō tkéwā wëm ekōl tö iyök a' es. Mostaza wō dör tsirlala, erë itskine talane bérie kalie, ese ulà tsaka dù u yöke."

Pan wōlōwōka tté

(Mateo 13.33)

²⁰ Ñies Jesús tö iché: "I blúie Skékōl tso' ¿tté wé wa yö ikleëmi?

²¹ E' dör wes pan wōlōwōka wōtué tayë tö harinachka mañayök a' es. E' tö harinachka, e' kos wōlōwéka taië."

Ukkō tsitsir

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Jesús dami Jerusalén ñalé wa, eta eë ká tso' tseë, ká blublu ena ká tsitsir, e' wakpa wōbla'weke Jesús tö.

²³ Eta yile tö ie' a' ichaké:

—A kēkēpa ¿yēne tö kë yi tsatkērpa taië?

Ie' iüté:

²⁴ —Tsatkè wékkō dör tsir. Taië pë' tö ima'wēraë shkōkwāia, erë kë ie'pa dōpawā. E' kueki a' e' diché iō shkōkwāia.

²⁵ Mik u wák e' kēka tö ukkō wōtéwā, eta a' tso' u'rkī, e'pa tö ie' kieke ukkō a. A' tö ichakeke: 'A kēkēpa, be' ukkō kkōppōō sa' a.' Erë ie' tö a' iüteraë: 'Kë ye' wā a' süule.'

²⁶ Eta a' tö icheraë ie' a: 'Sa' chka' be' ta. Sa' di'ya' be' ta. Be' tö sa' wōbla' sa' ká a.'

27 Erë ie' tō a' iūteraä: 'Kë ye' wā a' suule. A' dör i sulu wamblökwakpa, a' yúshka bánet ye' yöki.'

28 Mik a' tō Abraham, Isaac, Jacob ena Skëköl ttekölpa kos e'pa sué i blúie Skëköl tso' e' a, erë a' uyanettsa bánet, etā a' iuraä siarë a' kà yilitdawa weine kueki.

29 S'ditsö datse ká wa'ñe, esepa dōraä chkök buaë i blúie Skëköl tso' e' a.

30 Es se' welepa kë dalöiërta' ká i' a, esepa dalöiërdaë taië aishkuö ta. E' sū se' welepa dalöiërta' taië ká i' a, esepa atdaë ibataie aishkuö ta.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik

(Mateo 23.37-39)

31 E' wōshā ta fariseowakpa welepa de Jesús ska' ta ichéitorak ia:

—Herodes éna be' ttakwa, e' kueki be' yúshka ká bánet.

32 Jesús tō ie'pa iuté:

—A' yú ta ichö s'kitö'ukwak ñe' a: 'I'ñe ena bule ye' tso' aknamapa trë'ukyal, ñies s'buaukne, böiki ta ye' kanè ene.'

33 Ye' mitke i'ñe, e' shkōmi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skëköl ttekölpa bak e'pa ttökulur ee, e' kueki ye' kë ttepawā ie.

34 ¡A Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpa kos ttekewā a' tō kekraë! ¡Ñies ittë pakökwakpa patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekewā a' tō ák wa! ¡Wëkkë ye' erkië tō ye' mú a' dapa'wë e' ska' wes dakro mitchke tō ila'rla dapa'wë ipik dikia es, erë kë a' ki ikiane yës!

35 Ye' ttō ttsö, Skëköl kë tō a' ká kkö'nepaiā. Ye' tō a' a ichè tō a' kë tō ye' suëpaiā dō mik ye' dene etā. E' kéwö ska' ta a' tō ye' cheraä: '¡Ayëcha buaë yi datse Skëköl ttō wa e'!

14

Wëm eköl iënekā taië e' bua'wé Jesús tō

1 Etökicha ta eno diwö a Jesús mía chkök fariseowakpa wökir eköl, e' u a. Etā ee fariseowakpa welepa tso' iweblök krereë ikkatoie ilè ki.

2 Etā wëm eköl kirirke iënekā taië, e' de dur Jesús wörki.

3 Etā Jesús tō ichaké s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa a ena fariseowakpa a:

—¿Kawö ta' se' a s'buaukne eno diwö a?

4 Erë ie'pa kë wā ie' iütëne yës. Etā Jesús tō wëm e' klö'wé ta ibua'wéitō ta ichéitō ia: 'Be' yúshka.'

5 Etā ie' tō iché fariseowakpa a:

—A' alà ö a' baka anemi di' biule uk a eno diwö a, e' ta bet a' mía iyöktsa.

6 Ie'pa kë a ie' iütëne yës.

Skawöta e' ökwa s'malepa yöki

7 Jesús isué tō pë' shkeñauke chkök, e'pa welepa tō kula' tso' kékëpa dalöiërta' taië, esepa a ese shushtë e' tkoie. E' kueki ie' tō ie'pa patté i' es:

8 —Mik yile tō a' wele shkeñé ulabatsè kéwö tkö'uk, etā kë a' e' tkökser kula' tso' kékëpa taië a ese kulé ki. Isalema kékëpa dalöiërta' taië a' tsata ese de,

9 etā yi tō a' shkeñé, e' tō ichè a' a: 'Be' we'ikèyö, kula' se mú kékëpa i' a e' tkoie.' Etā a' jaërkami taië, miraë e' tkökser kula' tso' se' esepa a ese ki.

10 E' skéie, mik yi tō a' shkeñé, etā a' e' tköser kula' tso' se' esepa a ese kulé ki. Es mik yi tō a' shkeñé, e' de a' ska', etā ie' tō ichè be' a: 'A yami, be' yú e' tkökser kula' tso' kékëpa a, ese kulé ki.' Es pë' kos tso' ee, e'pa tō a' dalöieraë wes kékëpa taië es.

11 Yi e' ttsöka taië, ese ardawa diöshët, erë yi e' wöéwa, ese kïkardakā taië.

12 Wëm tō ie' shkeñé chkök, e' a Jesús tō iché ñies:

—Mik be' tō pë' shkeñeke chkök be' ska' ö di'yök be' ska', etā be' sini'pa ena be' elpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsinet be' pamik, esepa kos kë shkeñar. Ie'pa tō be' shkeñëmine, etā es be' ulā a iské detke.

13 E' skéie mik be' kawö tkö'uke, etā s'siarëpa ena s'yulépa ena s'klö bachiulewā ena s'wöbla kë wawër, esepa shkeñú.

14 Ie'pa kë a iské menukne be' a. Erë mik s'ser yësyësë, esepa duowa shkeneka aishkuö ta, eta Skëköl tö be' a iské meraë, e' tö be' ttsë'weraë buaë.

Këwö tajë e' tkö'wé
(Mateo 22.1-10)

15 Wëm eköl tkër chkök mesa ki ie'pa ta, mik e' tö ì ché Jesús tö e' ttsé, eta ie' tö iché ia:

—Wépa kawö tkö'weraë buaë aishkuö ta ì blúie Skëköl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

16 Jesús tö ie' a iché:

—Wëm eköl tö kawö tkö'weke tajë ta ie' tö tajë pë' shkeña.

17 Mik ikawö tkö'uke e' diwö de, eta ie' tö iché ikanè méso a: 'Se' kawö tkö'uke, e' tso'tke kaneöule e' kueki be' yú s'kiule kos e'pa a ichök tö a shkó kawö tkö'uk.'

18 Erë ie'pa ulitane tö iché kanè méso a: 'Wéstela be' ta, erë sa' wötkërke tajë, kë sa' döpa.' Itsá tö iché ie' a: 'Erpa ye' tö ká tué e' sauk ye' mi'ke, e' kueki ye' kë döpa. Ye' kköchö be' a tö e' olo'yö ye' ki.'

19 Iskà tö iché: 'Baka wë'ne tuéyo kanebloie dabop, e' wà ma'uk ye' mi'ke, e' kueki ye' kë döpa. Ye' kköchö be' a tö e' olo'yö ye' ki.'

20 Iëköl tö iché: 'Írö ye' ulabatséwa, e' kueki kë ye' döpa.'

21 Ikanè méso biteane iwökir ska' ta ì kos ché ie'pa tö ie' a e' chéne ie' tö. Eta u wák uluneka tajë ta ichéitö ia: 'Be' yú bet ñala kibi ki, ñies ñala malepa ki, ta s'siarëpa ena s'yulépa ena s'wöbla kë wawër ena s'klö bachiulewa, esepa tsúbitu íe kawö tkö'uk ye' ta.'

22 Bërë ta kanè méso dene, e' tö iché iwökir a: 'A këkëpa, ì uk be' tö ye' patké, e' wétke ye' tö, erë be' u kam wà iër.'

23 Eta iwökir tö iché ie' a: 'Be' skà yúne u tso' bánet ese ñalé kos wa, eta pë' kó shkökwa ye' u a as iwà iërka.

24 Ye' tö iché tö wépa shkeña' ye' tö kewe, e'pa kë wéne kawö tkö'upa ye' ta.'

Jesús ttökataie sene e' dör darëre
(Mateo 10.37-38)

25 Tajë pë' mir Jesús itöki ta ie' e' wötrée ta ichéitö ie'pa a:

26 "Yi senak ye' ttökataie, erë kë iéna ye' dalër iyé, imì, ilaköl, ila'r, iëlpa, ikutapa tsata, ñies iwák tsata, e' ta ese kë döpa ye' ttökataie.

27 Yi kë e' chö weinuk dö ittëwa krus mik ta iser wes ye' ttökata es, ese kë döpa ye' ttökataie.

28 Ichösö tö a' wele éna u yuak bërie. Kewe ie' e' tkökeser ibikeitsök tö kos u e' tué isuöie tö inuköl dömika ö kë idöpaka iyuoie.

29 Erë ie' kë wa ibikeitse kewe, e' ta ie' tö ichki tuléwa ta inuköl kë ta'ia iyuoie. Sulitane tö isuëmi, e'pa tö ie' wayueraë.

30 Ie'pa tö ichëmi: 'Wëm wí u yuëmi, erë kë ie' a iyönea.'

31 Ñies ká blu' wele wa ijcher tö ká kua'ki blu' datse ñippök ie' ta, e' ta ie' e' tköraser ibikeitsök kewe: 'Ye' wa ñippökwakpa tso' döka 10.000. Ye' bolök wa ñippökwakpa tso' döka 20.000. ¿Ye' e' alömika iki ö kë ye' e' alöpaka iki?'

32 Ie' isué tö ie' kë e' alöpaka ibolök ki, e' ta kam ibolök dö tsinet, e' yöki ie' tö ibiyöchökwakpa patkeraë ibolök a ichök tö '¿wes sö ishulëmi as se' ser bërë ñita?'

33 E' kueki yi senak ye' ttökataie ese tö iwà bikeitsö kewe. Es a' kë e' chö ì kos tso' a' wa e' mukat, e' ta kë a' döpa ye' ttökataie.

Dayë kë kke ta'ia

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

34 "Dayë dör buaë, erë kë ikke ta'ia, e' ta kë ibuarpaiane.

35 Kë ibua'ia iyök kapeyoie. Kë ibua'ia ñie. E' dör buaë këumi ë. ¿Yi éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!'"

15

Obeja kkö'nukwak e' tté

(Mateo 18.10-14)

1 Këkraë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, esepa döke tajë Jesús ska' ikittsök. Ñies pë' malepa cheke fariseowakpa tö tö e'pa dör pë' sulusipa, esepa döke tajë Jesús ttöke e' kittsök.

2 Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús chémi suluë ñi a. Ie'pa tö iché:

–Ie' tö pè' sulusipa suëke buaë, ñies esepa ta ie' chköke.

3 E' kueki ttè kleé ie' tö ie'pa a i' es:

4 “A' isie wa obeja tso' döka cien, e' etö chowa, e' ta a' tö imalepa döka dabom suliyök ki sulitu (99), e' meraat iké a ta a' miraë ichowa e' yulök dö wé a' tö ikué ee.

5 Mik a' tö ikué, eta a' ttsë'rdaë buaë ta a' tö ikeraka pperaka kuli' ki.

6 Mik a' dene iu a, eta a' yamipa ena pè' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tö a' u a ta a' tö icheraë ie'pa a: ‘Ye' obeja ché'wa, e' kuéneyö. A' ttsë'nú buaë ye' ta.’

7 Es ñies ye' tö a' a' iché tö mik pè' sulusi eköl, ese er mane'wé Skököl a, eta e' tö Skököl tso' ka jai a, e' ttsë'wé buaë shute tköka imalepa döka dabom suliyök ki sulitu (99) e' bikeitsö tö ie'pa dö yësyësë, kë kawöta er mane'uk, esepa tsata.

Inuköl chowa, e' tté

8 “Ñies alaköl wa inuköl tso' döka dabop, e' chowa etk, e' ta ie' tö bö'wö tskéka iushkléttsa ta iyulé bua'iewa ta iwà kuéitö.

9 E' ukuöki ta ie' tö iyamipa ena pè' serke io'mik e'pa kié iu a ta ichéitö ie'pa a: ‘jA' ttsë'nú buaë ye' ta! Ye' inuköl ché'wa, e' kuéneyö, e' kueki e' kéwö tkö'üsö ñita.’

10 Es ñies ye' tö a' a' iché tö mik pè' sulusi eköl er mane'wé Skököl a, eta e' tö Skököl biyöchökwakpa ttsë'weke buaë shute.”

Alà e' wamblö suluë e' nuí olo'yé iyé tö iki, e' tté

11 Ñies Jesús tö ikleé ie'pa a ttè i' wa: “Kékëpa eköl alà dö bö'wö wëpa.

12 Ilà tsirla tö iché iyé a: ‘A yéwö, i mekeat be' tö ye' a mik be' duökewatke eta, e' mútke be' tö ye' a.’ Eta iyé iyi kos, e' blabatséitö méitö ila'r bö'wö eköl eköl kos ikawöta imuk ia ekké.

13 Kä kë bak taië, eta i kos méitö ilà tsirla a, e' watuéttsa ilà tö, e' ské

klö'wéitö ta imía ka kué'ki. Eë ie' tö ie' inuköl kos we'ikéwa iyi sulu é ki.

14 Mik ie' inuköl enewa, eta bli ane taië ka e' ki, e' kueki ie' ttémitke bli tö.

15 Eë ta ie' mía kané yulök ka e' wakpa eköl ska'. Eta wëm e' tö ie' a kané mé köchi tiök.

16 Ie' duéwa bli wa suluë. Köchi chké kë ñano se' a ese ñakwa ie' éna, eré kë yi tö ie' a imé.

17 Bata ekké ta ie' tö ibikeitsé: ‘jIök ye' e' tötkër bli wa ie? Wëkké ye' yé u a kané mésopa tso', e'pa wa chké tso' taië.

18 Ye' míane ye' yé ska', ta ye' tö icheraë ie' a: A yéwö, ye' tö i sulu wamblé Skököl ki, ñies be' ki.

19 Ye' jaëne taië. Ye' kiök be' alà, e' kë dö ye' siarla e' a. E' skéie ye' saú wës be' kané mésopa suëkebö es.’

20 Eta ie' e' kéka mía iyé ska'.

“Mik idökemitke iyé ska', eta iyé wö de iska' ta idoiä kamië ta ie' wa iwër siarë. Ie' tunemi ñaletsuk ta ipaklö'wéwaitö iwöalattséitö.

21 Eta ilà tö iché ie' a: ‘A yéwö, ye' tö i sulu wamblé Skököl ki ñies be' ki. Ye' jaëne taië. Ye' kiök be' alà, e' kë dö ye' siarla e' a.’

22 Eré iyé tö iché ikané mésopa a: ‘Datsi' bua'ie yulö iökä ie' ki bet, ta ula'tsio iöwa ta klökkuö iökä iki.

23 Baka pupula bua'bu yulö ta ittöwa. Ye' alà dene e' kéwö tkö'wëkesö.

24 Ye' alà i' dene, e' dö wës ie' du'wa e' shkenekane es. Ye' alà minea ye' yöki kë tté ttsëneia ye' wa, e' dene e' kueki ikéwö tkö'üsö.’ Eta ie'pa tö ikéwö tkö'wëmi taië.

25 “E' dalewa ilà kibi tso' kanéblök kañika. Mik ie' datse e' de tsinet u a, eta ie' tö ittsé tö iyamipa alárkerak taië blarkerak, klötöke taië.

26 Eta ie' tö kané méso kié eköl ta ichakéitö: ‘jI kéwö tkö'wëke a' tö ekké?’

27 Eta kané méso tö ie' iuté: ‘Be' ël dene, e' kueki be' yé tö sa' patké baka pupula bua'ie ttökwa be' ël dene buaë, kë wës ie' dë', e' kéwö tkö'woie.’

28 Eré e' tö ilà kibi uluwéka taië. Ie' kë shkakwa wëshke. E' kueki iyé e'

yéttsa u'rki ta iwöpablé taië ta iché ie' a: 'Be' shkōwā sa' ta, kē be' ulunuk.'

²⁹ Erë ie' tō iyē iuté: 'Ye' kanēblē'mi be' a e' ki duas de taië. Ye' kē wā be' ttō dalōsēoulewā yēs. Erë chibola ē kē meule be' wā ye' a katano ye' sini'pa ta.

³⁰ Erë i'ñe ta be' alà e' dene. Ie' tō be' inukōl we'ikwa alakōlpa sulusipa ta etā be' tō baka bua'ie ttōkwā patké ie' dene e' kēwō tkō'woie.'

³¹ "Iyē tō ie' iuté: 'A alala, be' tkēria ye' ta kēkraē. Ì kōs tso' ye' wā e' dōr be' icha.

³² Erë be' ēl dene buaē, e' dōr wēs ie' du'wā e' shkenekane es. Ie' minea ye' yōki kē ttē ttsēnene ye' wā, e' dene, e' kueki s'kawōta e' kēwō tkō'uk chke wa, di'yē wa, ttsē'ne bua' wa.' "

16

Inukōl blú iyi kueblu e' erbikō buaē, e' ttē

¹ Nies Jesús tō ttē kleé ittōkatapa a i' es: "Wēm bak ekōl kanēblōke inukōl blú a iyi kuebluie. Etōkicha ta pē' welepa tō ie' kkaté iwōkir a tō ie' tso' iwōkir inukōl we'ikōkwa.

² Iwōkir tō ie' kié ta iché ia: 'Ye' wā ijchenewā tō be' tso' ye' inukōl we'ikōk. Be' kē a kanē ta'ia. Ye' be' trē'wēkeshkar. E' yōki ì kōs kanewé be' tō, e' yēkkuō kkachō ye' a.'

³ Ie' ibikeitsé: 'Ye' wōkir tō ye' trē'wēkeshkar, ¿wēs ye' e' ùmi? Kē ye' diché ta'ia kanē darērē woie ena ye' jaēne inukōl kakkiōk.

⁴ Ye' éna iañetke tō wēs ye' e' ùmi mik ye' trēneshkar etā as yile tō ye' kkō'nù.'

⁵ Etā ie' tō pē' kōs ña'weke iwōkir tō e'pa kiéttsa ekōl ekōl. Mik e' tsá de, etā e' a ie' tō ichaké: '¿Kōs be' ñarke ye' wōkir ulà a?'

⁶ E' tō iuté: 'Ye' ñarke ie' ulà a kiō dōka galon cien (100) ekkē.' Ie' iché ia: 'I' be' yēkkuō. Be' e' tkōser bet ta yēkkuō sē ki be' ñarke sē, e' mane'úttsa ta ishtōka tō be' ñarke galon dōka dabom skeyōk ē (50).'

⁷ E' ukuōki ta ie' tō ichaké iekōl ñarke a: '¿Ñe be', kōs be' ñarke ye' wōkir ulà a?' E' tō iuté: 'Ye' ñarke trigowō dōka

saco cien (100) ekkē.' Ie' tō iché ia: 'I' be' yēkkuō. Sē ki be' tō imane'úttsa ta ishtō iki sacco dōka dabom paryōk ē (80).'

⁸ Mik ì wambléitō, e' jchenewā iwōkir wā ta ibikeitséitō: 'Ye' iyi kueblu kē wā ikanē one yēsyesē, erë ie' kabikeitso buaē e' kimoie. E' ē kueki ikikekekayō.'

Jesús tō ichéne: "Es ñies yō iché tō wēpa kē tō Skēkōl dalōiē esepa kabikeitsō buaē e' kimoie tkōka wēpa dōr ie' olo ta' taië e' icha esepa tsata.

⁹ E' kueki yō iché a' a tō inukōl kē dōr ibua'ie. E' wa s'malepa kimú as ie'pa tō Skēkōl dalōiō. A' tō iwé es e' ta aishkuō ta ie'pa tō a' kierawā buaē wēshkē seno wé yōbiē e' a.

¹⁰ "Yi tō kanē tsitsir wēke yēsyesē, ñies ese tō kanē taië wēmi es. Erë yi kē tō kanē tsitsir wēku' yēsyesē, ñies ese kē tō kanē taië wēpa yēsyesē.

¹¹ E' kueki inukōl kē wakanewē a' tō yēsyesē, e' ta ¿yi erblōmi a' mik ì tueta' chōkle, ese wakanéwoie?

¹² Nies a' kē tō o'ka icha wakanewē yēsyesē, e' ta ¿yi tō a' icha mēmi a' a wakanewē?

¹³ "Wé klōulewā kanē mésoie, ese kawōta iwōkir ē ttō dalōiōk. Iwōkirpa chōpa bōl, e'ma ie' kawōta ekōl ē dalōiōk ena iekōl watōktsa. Es a' kē a er menukwā Skēkōl ki ena inukōl ki ñita."

¹⁴ Ì ché Jesús tō e' ttsé seraā farise-owakpa tō. Ie'pa éna inukōl dalēr taië, e' kueki ie'pa tō iwayué.

¹⁵ Ie' tō iché ie'pa a: "A' e' ò sulitane wōrki tō a' dōr pē' buaē yēsyesē, erë a' er suule buaē Skēkōl wā. Ì kikekeka s'ditsō tō taië, ese wēr suluē ie' wa.

Ì kōs kitule Skēkōl yēkkuō ki e' wà tkōraē

¹⁶ "Ì kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa tō yēkkuō ki, e' wa s'wōblañebitū dō mik Juan S'wōskuōkwak dē'bitū etā. Erë e' itōki ta ì blúie Skēkōl tso' e' ttē buaē pakarke ta sulitane tso' ima'uk darērēē diché wa dōkwā e' a.

¹⁷ "Ká jaì ena ká i' erta'wa. Erë Skēkōl yēkkuō kitule, e' kē erta'wa yēs, e' wà tkōraē seraā dōwā ttē bataē.

Se' ñi òwa ese ché Jesús tò

(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

18 “Wëm tò itayë éwa ese tò tayë skà tséwane, e' ta e' wa ie' tò isenewabak kewe e' dalösewéwa. Ñies tayë a'wa iwëm tò, ese tséwane wëm o'ka tò, e' ta e' wa ie' tò tayë e' senewabak kewe e' dalösewéwa.

Inuköl blú ena Lázaro, e' tté

19 “Inuköl blú bak eköl e' e' paiö datsi' bua'buá è wa. Kékraë ie' chköke, di' yöke buaë.

20 Ñies s'siarë bak eköl kië Lázaro, e' e' tkökeser blu' e' u wékkö a. Ie' pa dör smewö ème.

21 Ie' éna blu' chkè po darke, e' ñakwa suluë. Chichi döke ie' smewö pakuyök.

22 Ká et ta ie' siarla blénewa, ta Skököl biyöchökwakpa tò ie' wimblu tsémi ká jai a chkök Abraham ta. Ñies inuköl blú ñe' blénewa ta inú wöténewa.

23 “Eta ie' tso' weinuk siarë wé s'wimblu weirke ee ta iwökéka ta Abraham suéitö kamië ká bánet, e' batsi' a Lázaro tkër.

24 Eta ie' ar taië Abraham wöa ta ichéitö: ‘JA kéképa Abraham, ye' saü er siarë wa! Ye' weirke taië bö' i' a. Be' we'ikèyö, Lázaro patkö iulatska bata nuukka di' a ta ipatkö ye' ku' nuukka as ipaser.’

25 Erë Abraham tò iüté: ‘Be' éna ianú tò mik be' bak ttsé'ka, eta iyi buaë kos bak be' wa. E' skéie Lázaro bak weinuk siarë. Erë i'ñe ta ie' wöpablène buaë, e' skéie be' weirkene siarë.

26 Kíie ta, káblë iskië e' tso' se' shushäë. E' kuëki sa' shkak a' ska', esepa kë döpa a' ska'. Ñies a' shkak sa' ska', esepa kë döpa sa' ska'.

27 “Inuköl blú tò iché: ‘A yéwö Abraham, ye' kköchö be' a, Lázaro patkö ye' yé u a

28 ye' èlpa döka skel, e'pa pattök as ie'pa kë dö ká i' a wé s'weirke siarë ee.’

29 Abraham tò iché ie' a: ‘I kit Moisés ena Skököl ttekölpa malepa e'pa tò yèkkuö ki, e' tso' ie'pa wa, jas tté e' iütö ie'pa tò!’

30 Blu' tò iüté: ‘A yéwö Abraham, e' kë dör wé'. Erë se' duowa eköl shkenekane ese tò ie'pa patté, e' ta ie'pa er mane'uraë.’

31 Erë Abraham tò iché ia: ‘Ttè kit Moisés ena Skököl ttekölpa e'pa tò, e' kë iütène ie'pa wa, e' ta s'du'wa shkenekane ese mía ie'pa pattök, e' ta ñies ie'pa kë tò ie' ttö iütépa.’ ”

17

A' tso' wösh wa i tò ské i sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

1 Jesús tò iché ittökatapa a: “Kékraë se' erkiörke i sulu wamblök; jerë yi tò se' erkiöweke, esepa tò inuí sueraë!

2 Yi tò ikképala erblöke ye' mik, esepa eköl ké i sulu wamblök, esepa weirdäë siarë shütë tkökä ák wawoie muéwa ikuli' a batrèemi dayë a e' tsata.

3 JA' tso' wösh wa!

“A' yami tò i sulu wamblé a' ki, e' ta iuñú. Ie' er mane'wéne, e' ta inuí olo'yö iki.

4 Erë ká etkë a ie' tò i sulu wamblé a' ki döka kuktökicha (7), erë ie' iché döka kuktökicha: ‘ye' er mane'wéne,’ e' ta ilo'yö iki.”

S'kí erblö Skököl mik

5 Eta Sköképa Jesús ttekölpa tsá e'pa tò ie' a iché:

—Sa' kimú kí erblök Skököl mik.

6 Ie' tò ie'pa iüté:

—A' erblöpa Skököl mik tsir wes mostaza wö dör tsirla ekké, e'ma a' tò ichèmi kal bërie i' a: ‘Be' e' yöttsa íe e' tköwa dayë a, ta iyërdattsa.

Wes s'kawöta kanëblök Skököl a

7 “Ichösö tò a' wele wa kanè méso tso' eköl, e' mía të tök alè ö a' iyiwak kkö'nuk alè. Mik idene u a, eta a' kë tò ichépa ie' a: ‘Weshke, be' e' tköser chkök, ye' tò be' tieke.’

8 A' kë tò ichépa ia es. E' skéie a' tò ichera ie' a: ‘Be' datsi' mane'ú, be' ulö ye' a ta ye' tiö. Ye' panú, ye' chké one, ye' di' yane one, e' wa be' mi' chkök.’

9 Ie' tò iwé wes a' tò ie' ké iük es, e' ki a' kë tò wéstela chépa ia.

10 Es ñies mik ì uk Skèköl tò se' ké, ese wésö seraa, eta ichösö ie' a i' es: 'Ì uk sa' kàne, e' ã wé sa' tò. Sa' dör kanè mésopa èsepala ã.' "

Wèpa dabop kiri'wéke lepra tò e'pa bua'wéne Jesús tò

11 Jesús michoë Jerusalén, e' damitkö Samaria ena Galilea.

12 Mik ie' dökemitke ká tsitsirla a ta ee wèpa dökä dabop kiri'wéke lepra tò, e'pa e' yéttsa ièter kamië

13 ta iarkerak Jesús tsaka:

—A Jesús, a s'wöbla'ukwak, sa' saú er siarè wa!

14 Mik ie' tò ie'pa sué, eta ichéitö ie'pa a:

—A' yú e' kkachök sacerdotepa a as sulitane wa ijcher tò a' buanene. Ie'pa mirwaiä ñala kî e' dalewa ie'pa buanene.

15 Mik ie'pa eköl tò isué tò ibuanene, eta ibiteane Jesús ska' Skèköl kîkôkka tajë aneule.

16 Ie' e' tkéwa kuchë kî iwö méwa iyök kî Jesús klö ska' wéstela chök. Wëm e' dör Samaria wak.

17 Jesús tò iché ia:

—A' buanene e' kë dör dabop? ¿Wé be' malepa sulitu (9)?

18 Wëm dör ká kua'kî wak ¿e' ã biteane Skèköl kîkôkka?

19 Ie' tò iché wëm a:

—Be' e' kôka be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tò be' bua'wéne.

Ì blúie Skèköl tso', wes e' kéwö dör (Mateo 24.23-28,36-41)

20 Fariseowakpa tò ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skèköl tso', ¿mik e' kéwö datse?

Ie' tò ie'pa iuté:

—Ì blúie Skèköl tso' e' kë dör íyi suèmi sulitane tò ese.

21 Itso'tke a' shua, e' kuekî kë yi a iyërpa, 'Íe itso', ö 'Wíe itso'.

22 Ta ichéitö ittökatapa a:

—Ikéwö döraë mik a' tò ibikeitseraë: 'Jesús dör S'ditsö Alà, e' mú dö i' ta s'blúie. E' diwö et ã kkechekesö

suè.' A' tò bikeitseraë es, erë a' kë tò isuepa kam ye' döne e' yöki.

23 Welepa tò icheraë: 'Íe ie' de', ö 'Diäe ie' de'; erë kë a' minuk isaük, kë a' minuk itöki.

24 Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta sulitane tso' ká wa'ñe e'pa tò isueraë wes alá wöñar tò ká olo ppèe ká wa'ñe e' suèsö es.

25 Erë e' yöki kewe ye' kawöta weinuk tajë ye' bolökpa ulà a, ie'pa tò ye' waterattsa.

26 Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, eta e' kéwö döraë wes Noé késka' es.

27 E' kéwö ska' ta ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwa wes kekraë es dö mik Noé dewa ikanò bërie e' a eta. E' bet ta di' dettsa tajë ie'pa kî, e' tò ie'pa ulitane ttélur.

28 Es ñies iwamblène wëm bak kiè Lot, e' kéwö ska' ta. Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie'pa tso' íyi tauk ena íyi watauk, ie'pa tso' íyi kuatök ena u yuök wes kekraë es.

29 Erë mik Lot e' yéttsa Sodoma, eta azufre datse ká jai a wöñarke bö'ie, ese yène ká e' kî wes kalî es, e' tò ie'pa kos ttélur.

30 Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene eta.

31 "Mik e' kéwö de, eta yi tso' u bata kî, ese kë dökwane weshke íyi tsukmi. Ñies yi tso' kanèblök kañika, ese kë dökwane weshke.

32 Ì bak Lot alaköl ta* e' ska' a' er anú. Ie' yönane dayè wösiie, ie' éna íyi dalër tajë e' kuekî.

33 Yi e' tsatkak ittèwa yöki, ese ulà a sene michoë kë döpa aishkuö ta. Erë yi e' mettsa ttèwa ye' dalèrmik, ese ulà a sene michoë döraë aishkuö ta.

34 "Ye' tò a' a ichè tò e' nañewe se' böl kapöke ka' etkë kî, ta eköl mira iwa ta ièköl atdaë.

35-36 Alakölpa böl tulur ák wawök ñita ta eköl mira iwa ta ièköl atdaë.†

37 Jesús ttökatapa tò ie' a ichaké:

—A Skèkëpa, ¿wé e' wamblërmi?

Jesús tò ie'pa iuté ttè i' wa:

* 17:32 Génesis 19.26 saú. † 17:35-36 Yèkkuö këchke wele tò versículo 36 kî kuötkéka. E' tò ichè i' es: Wèpa böl tso' kanèblök të a, eköl mítser ta ièköl ate.

—Sulitane wə ijcher tō wé ölö da-parke tajë, eë ilè nu tēr. Es ilè sueraë a' tō iwà kkachöie tō wé iwamblërmi.

18

Alaköl dör schö ena s'shulökwak eköl, e' tté

¹ Jesús éna ikkachak ittökatapa a tō s'kawōta ikiök S'yé a kekraë kē shtrirta'wə, e' kleéitō ie'pa a i' es:

² “Ká et ki s'shulökwak eköl tso', e' kē suarta' Skëköl yöki, ñies ie' kē tō yi dalöieta'.

³ Ká e' a ñies alaköl dör schö tso' eköl, e' ñippöke ibolök ta. Kekraë ie' mía s'shulökwak ñe' ska' ta ichekeitö ia: 'Ye' kimú. Ye' bolök tō ye' we'ikeke, e' shulö ye' a'.

⁴ E' tka ká tajë erë s'shulökwak kē wa iütène. Bata ekkē ta s'shulökwak tō ibikeitsé: 'Alaköl schö i' tso' ye' tsiriük ñie. Erë ye' kē suarta' Skëköl yöki, ñies kē ye' tō yi dalöieta',

⁵ erë ie' tté shuleraëyö as kē idöia ye' shtriük tajë tté e' wa.' ”

⁶ Skëkëpa tō ikí ché: “Ï ché s'shulökwak suluë ñe' tō e' bikeitsö buaë.

⁷ Wépa shukitulebak Skëköl wə, tso' ie' a ikiök ñie nañeë, ¿esepa kē tsatkepaitö? ¿Ie' tō ie'pa keraë ipanuk?

⁸ Ye' ichè, au. Ie'pa tsatkeraitö bet, kē dör ká tajë. Erë ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etə s'erblöke Skëköl mik, ¿esepa kuëmiyö ká i' a?

Fariseowak ena inuköl shtökwak Roma wökirpa a, e' tté.

⁹ Pë' tso' Jesús ttö kittsök, e'pa welepa e' bikeitsö tō ie'pa serke yësyësë Skëköl wöa, erë ie'pa wöska sulu s'malepa wër. Esepa a ie' tō tté kleé i' es:

¹⁰ “Wépa bül mía Skëköl wé a ttök S'yé ta. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a.

¹¹ fariseowak ttödur S'yé ta, ie' iché i' es: 'A Skëköl, wëstela chekeyö be' a tō ye' kē dör suluë wës s'malepa es. Ie'pa dör akblökwakpa ena pë' sulusipa ena s'senewabak e'

dalöseukwə wakpa. Ñies ye' kē dör suluë wës inuköl shtökwak dur wí es.

¹² Domingo bit ta ye' batsöke ká böt ká böt kekraë. Ñies i' kos de ye' ulà a, e' blatekeyö dökə dabop, e' tsá eyök mekeyö be' a.'

¹³ Erë inuköl shtökwak e' dur bánet, ie' eriane tajë, ie' wö ë kē kaneka ká jaì sauk, ie' batsi' ë tōke iulà wa ie' eriane tajë kueki. Ie' tō iché: 'iA Skëköl, ye' dör pë' sulusi, ye' saú er siarë wa!'

¹⁴ Jesús tō ichéne: Ye' tō a' a ichè tō yi e' ttsökə tajë ese wöardawa, erë yi e' wöéwa ese kikardakə tajë. E' kueki inuköl shtökwak ñe' míane iu a klö'wé Skëköl tō wës pë' buaë yësyësë es. Erë fariseowak kē minene es.

Jesús tō ikié S'yé a ala'rla ki

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Pë' wə ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùka iki. Erë mik e' sué ittökatapa tō, etə ie'pa tō pë' uñélor.

¹⁶ Erë ie' tō ittökatapa kié ta ichéitö:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wës ie'pa es, esepa blúie Skëköl tso', e' kueki kē iwöklö'waria.

¹⁷ Mokí ye' tō ichè tō yi kē e' wööwa wës alala es, i' blúie Skëköl tso' e' kiowa, ese kē döpa'waria.

Inuköl blú eköl tō Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiowak wökir eköl tō Jesús a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wëmi ye' tō as sene michoë dö ye' ulà a?

¹⁹ Ie' tō iüté:

—¿Ï kueki be' ye' kié buaë? Skëköl eköl ë dör buaë.

²⁰ Ttè me'atbak ie' tō dalöiëno, e' jcher be' wə buaë. E' tō iché: 'Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwə, kē a' kawö ta' s'ttökwa, kē a' kawö ta' akblök, kē a' kawö ta' s'kkatök kachè wa, a' yé ena a' mì dalöiö.*

²¹ Wëm e' tō ie' a iché:

—Ttè e' kos dalöië'bitu ye' tō, ye' ià duladula etə.

²² Ie' tō tté e' ttsé ta ie' iüté:

* 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

—Íyi etkë kianeia be' a wè, e' dör i': ì tso' be' wa, e' wataúttsa seraa ta iské múttsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta be' shkõ ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë tajë dõraë be' ulà a ká jai a.

²³ Erë wëm e' dör inuköl blú tajë e' kueki mik ie' tö e' ttsé, eta ie' erianeka tajë.

²⁴ Jesús tö isuë tö ieriane ta ichéitö ia:

—¡Inuköl blúpa a darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a!

²⁵ Esepa a doka ee, e' dör darërëë tkõka kameio tkõmi datsi' yuo diké ese wõukla a e' tsata.

²⁶ Wépa tso' ittök e'pa tö ichaké Jesús a:

—E' dör es, e'ma çyi tsatkërmi?

²⁷ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì kë or s'ditsö a, ese ormi Skëköl a buaë.

²⁸ Eta Pedro tö ie' a iché:

—Ittsö, sa' íyi kos me'at sa' tö ta sa' bite be' ta.

²⁹ Ie' tö iché ie' a:

—Moki ye' tö a' a iché tö yi isie tö iu ö ilaköl ö iëlpa ö iyé ö imì ö ila'r, e' méat ì blúie Skëköl tso' e' dalërmik,

³⁰ ese ulà a iské dõrane tajë shute ká i' a, ñies aishkuö ta sene michoë dõraë iulà a.

Jesús skà e' biyö ché tö itterawa

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Jesús tö ittökatapa dabom eyök kî bõl (12), e'pa kiémi bánet ta ichéitö ie'pa a: “Se' mirka Jerusalén i', eta ee ì kos kitat Skëköl ttekõlpa tö yëkkuö kî e' wà tkõraë, ye' dör S'ditsö Alà, e' ta.

³² Ie'pa tö ye' wõmerattsa pë' kë dör judiowak esepa ulà a. E'pa tö ye' wayueraë, cheraë suluë, iwiri tuörarak ye' kî.

³³ Ie'pa tö ye' pperaë, ye' tterawa; erë e' kî ká de mañat eta ye' shkerdakane.

³⁴ Erë ì ché ie' tö ittökatapa a, e' wà blëulewa ie'pa yöki, e' kueki ie'pa kë a iwà ane.

Wëm eköl wõbla kë wawër tso' Jericó e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Mik Jesús demi tsinet Jericó, eta ee wëm tkër eköl ñala ska' inuköl kak kiök. Ie' wõbla kë wawër.

³⁶ Mik ie' tö ittse tö pë' dami tajë ñala kî, eta ie' tö ichaké tö çì wamblërke?

³⁷ Ie'pa tö iché ie' a tö Jesús Nazaret wak dami ñala kî.

³⁸ E' kueki ie' tö iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarë wa!

³⁹ Pë' dami Jesús yöki kewe, e' tö wëm e' ñeke as isiwa'blõwa. Erë ie' tö ikí ché aneule:

—¡A David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁰ Jesús e' duésër ta itsuk patkëitö. Mik ide, eta Jesús tö ie' a ichaké:

⁴¹ —Çì kiane be' kî tö ye' tö iwè be' a?

Ie' iüté:

—A këkëpa, ye' kî ikiane tö ye' wõbla buarne.

⁴² Jesús tö ie' a iché:

—¡Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

⁴³ E' wõsha ta ie' wõbla buanene ta imía Jesús ta e' tö Skëköl kikekarami tajë. Ñies wépa kos tö isuë e'pa tö Skëköl kikekarami tajë.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakè

¹ Jesús de Jericó, e' shkõdur ee.

² Eë wëm eköl serke kiè Zaqueo, e' dör inuköl shtõkwakpa Roma wõkirpa a, e'pa wõkir. Ie' dör inuköl blú tajë.

³ Ie' kî Jesús kiane suë, erë ie' dör tsirlala ñskila, tajë pë' tso', e' kueki ie' kë wõ dë'ka Jesús sauk.

⁴ E' kueki ie' tunemi wé Jesús tkökemi ee tkaka kal ulà a ipanuk suë.

⁵ Mik Jesús dökemitke kal e' dikia, eta iwökéka ta iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' öwa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapökrö.

⁶ Zaqueo e' éwa bet ta Jesús kiéwaitö iu a ttsé'ne buaë.

⁷ Mik pë' ulitane tö isuë, eta ie'pa tö Jesús ché suluë. Ie'pa tö iché ñi a: “Çìk ie' mi'ke pë' sulusi u a?”

⁸ Zaqueo e' duéka ta iché Skëkëpa Jesús a:

—A kékëpa, ye' ttö ttsö. Ì kos tso' ye' wa, e' shaböts meraëyö s'siarëpa a. Ñies yile iyi ekibleyö, e' ta e' mekeneyö ie' a döka tkëtökicha.

⁹ Jesús tö iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erë be' erblé Skëköl mik moki wes Abraham es, e' kueki i'ñe ta be' de Abraham alà chökíe. E' kueki i'ñe be' tsatkëne, ñies wépa tso' be' u a erblé Skëköl mik e'pa tsatkëne.

¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alà, e' dë'bitu, wépa chë'ulur i sulu ulà a esepa yulök tsatkë.

Inuköl mène wakanewè, e' tté

¹¹ Jesús dökemitke Jerusalén. Pë' tso' ie' ttö kittsök, e'pa tö ibikeitsé tö mik ie' de Jerusalén eta i blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke da'äie. E' kueki ie' tö ie'pa a ikleé i' es:

¹² “Wëm tso' eköl dör blu' ditséwö, e' mía kamië ká ku'ki a iblú kibi ska' as e' tö ie' tkökä blu'ie, wé ie' bite eë. E' ukuökí ta ibitukeane.

¹³ Kam ie' mi', eta ie' tö ie' kanè mésopa kié dabop, e'pa a ie' tö inuköl mé tajë ñikkë eköl eköl a. Ie' tö iché ie'pa a: ‘A' tö inuköl se wakanewé dö mik ye' done eta, isuöie kos a' tö ikí klö'wëmi.’

¹⁴ Erë pë' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluë. E' kueki ie'pa wëlepa patkérakitö blu' kibi ska' ichök: ‘Sa' kë ki ie' kiane sa' blúie, e' kueki kë itkarka.’

¹⁵ “Erë blu' kibi tö ie' tkéka blu'ie ta ie' míane wé ibite eë. Mik ie' dene, eta ie' tö íkanè mésopa dabop, wépa a ie' tö inuköl me'at, e'pa kiök patké isuöie tö kos inuköl kí klö'wérakitö.

¹⁶ Itsá debitu tö iché iblú a: ‘A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klö'wéyö döka dabobtökicha.’

¹⁷ Blu' tö ie' iuté: ‘E' dör buaë. Be' dör kanè méso buaë. Ì elkela wakanewébö yësyësë, e' kueki ye' tö be' tkekekä ká dabop, e' wökirie.’

¹⁸ Iskà debitu tö iché: ‘A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kí klö'wéyö döka skëtökicha.’

¹⁹ Ñies blu' tö ie' iuté: ‘Ye' tö be' tkekekä ká skel, e' wökirie.’

²⁰ “Erë iëköl debitu, e' tö iblú a iché: ‘A kékëpa, i' be' inuköl. Ye' tö ipatréwa tsamo a ta ibléyö.

²¹ Be' dör wëm er darërëë ese. Ì kë dör be' icha ese klö'wëkewabö. Ñies be' tö iyi wöshteke wé kë be' wa iku-atkëne eë. Ye' suane be' yöki, e' kueki ye' tö be' inuköl blé.’

²² Eta blu' tö ie' a iché: ‘Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tö be' kichater-atssa be' wák ttë wa. Be' tö iché tö ye' dör wëm er darërëë ese. Be' tö iché tö i kë dör ye' icha ese klö'wëkewayö, ñies tö ye' tö iyi wöshteke wé kë ye' wa ikuatkëne eë.

²³ E' dör es, e' ta çì kueki be' kë wa ye' inuköl blène inuköl bló wé a as eë ikí klör? Be' tö iúpa es, e' ma mik ye' dene, eta ye' inuköl ena ikí klöne e' de ye' ulà a.’

²⁴ Eta blu' tö iché itso'rak eë, e'pa a: ‘Inuköl yöttsa ie' ulà a, ta imú wé wa itso' dabop, e' a.’

²⁵ Erë ie'pa tö blu' a iché: ‘A kékëpa, erë çì kueki be' tö ie' a ikí meke, ie' wa itso'tke dabop?’

²⁶ Ie' tö ie'pa iuté: ‘Ye' tö a' a iché tö wé wa iyi tso', ese a ikí merdaë. Erë wé kë wa i ku', i tso' ese wa elkela, e' yerattsa iyöki.

²⁷ Wépa kë ki ye' kiane blu'ie, e'pa dör ye' bolökpa; ie'pa tsúbitu íe ta ittölor ye' wörki.’ ”

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Jesús ttë paké one, eta ie' mirkaia Jerusalén ñalé ki.

²⁹ Mik idökemitke tsinet Betfagé ena Betania atë kabata kié Olivo kébata e' kuli' a, eta ie' tö ittökatapa bül kié

³⁰ ta ichéitö iarak:

—A yú kewe, u tso' se' wöshaë e' a, eta eë burro kueraë a' tö etö moule kë ki yi e' tkëuleka ese. E' wötsöo ta itsúbitu ña.

³¹ Yile tö a' a ichaké: çìie a' tö iwötseeke? e' ta iütö: Skëkëpa ki ikiane.

³² Ittökatapa míyal ta ikuérakitö wes Jesús tö iché ie'pa a es.

³³ Ie'pa tso' burro wötsöök ta burro wakpa debitu ta ichakéitö:

—¿Iie a' tö burro se wötseeke?

³⁴ Ie'pa tö iüté:

—Sköképa Jesús ki ikiane e' kueki.

³⁵ Eta ittökatapa wa burro bitetser Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikke méka burro ki, ta Jesús kimerakitö e' tkökka iki.

³⁶ Jesús mirkaia Jerusalén ñalé ki, ee pé' tso' taié, e'pa tö paio kikke shuélor ñala ki kewe Jesús yöki.

³⁷ Ie'pa mirwa Olivo kébata kuli' a wö wa'k. Iklépa tso' taié, e'pa anemi ttsé'ne buaé wa. Skököl kikékarakitö taié. Ì kë or yi a ese o' Jesús tö taié ie'pa wörki, e' kueki Skököl kikékarakitö.

³⁸ Ie'pa tö iché:

—¡Ayécha buaé s'blú i' datse Skököl ttö wa! Skököl tso' ká jai a olo ta' taié as e' ta se' ser bërë. Ie' kikökasö.*

³⁹ Pé' shua fariseowakpa welepa tso', e'pa tö iché Jesús a:

—Be' klépa unú.

⁴⁰ Erë ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö iché a' a tö ie'pa siwa'bléwa, e' ta ak tö ye' kikeraka aneule.

⁴¹ Mik ie' de tsinet Jerusalén, eta ie' iki sué ta ie' ié idalërmik.

⁴² Ie' tö ibikeitsé: ¡A' mú wa ijcher i'ñe tö wes a' sermi bërë Skököl ta! Erë e' tso' bléule a' yöki, e' kueki a' kë a isurpa.

⁴³ Kawö sulu döraé a' ki. A' bolökpa döraé, e'pa tö a' ká köierawa shkit as a' kë tköyal. Ie'pa miraé ñippök a' ta.

⁴⁴ Ie'pa tö a' ká ena a' wakpa kos ewerawa. A' u kos olordawa, e' éki kë atpa ñi bata ki. Skököl de a' tsatkök, e' kéwö de a' ki erë iwatéttsa a' tö. E' kueki e' kos tköraé a' ta.

*Jesús tö Skököl wé batse'wé
(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19;
Juan 2.13-22)*

⁴⁵ E' ukuöki ta' Jesús de Skököl wé a, ta ie' tö iyi wataukwakpa trë'wéyalmi,

⁴⁶ ta ichéitö ie'pa a:

—Skököl tö iyé' iyëkuö ki: 'Ye' u dör tto ye' ta wé', erë a' tö iia'wéka akblo wéie.

⁴⁷ Kekraé Jesús tö s'wöbla'weke Skököl wé a. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñies judiowak wökirpa malepa, e'pa tö ileritsekerak Jesús ttowaie.

⁴⁸ Erë judiowak malepa ulitane tö ie' ttöke e' kittseke er bua' wa, e' kueki ibolökpa kë ulà dë'wa ittökwa.

20

¿Yi tö kawö mé Jesús a?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

¹ Etökicha ta Jesús tso' s'wöbla'uk ena Skököl ttè buaé e' pakök Skököl wé a ta ee sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de.

² Ie'pa tö ichaké ie' a:

—¿Yi ttö wa be' tö iyi ikké weke? ¿Yi tö e' kéwö mé be' a?

³⁻⁴ Ie' iüté:

—Ñies ye' tö a' a ilè chakeke: ¿Yi tö Juan patké' s'wöskuök? ¿Skököl tso' ká jai a e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

⁵ Eta ie'pa ichémi ñi a: “Se' tö ichémi tö Skököl tö Juan patké', e' ta ie' tö se' iütémi: ‘¿I kueki a' kë wa ie' ttè klögne?’

⁶ Ñies pé' ulitane tö iklö'wé tö mokie Juan dör Skököl tteköl, e' kueki kë se' a iyënuök tö ipatké' s'ditsö tö. Se' tö iché es, e' ta ie'pa tö se' ttëwami ak wa.”

⁷ E' kueki ie'pa tö iüté:

—Kë sa' wa ijcher tö yi tö Juan patké' s'wöskuök.

⁸ Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kë tö a' a ichepa yi tö ye' a kawö mé iyi ikké wöie.

*Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté
(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)*

⁹ E' ukuöki ta Jesús ttémi pé' ta ta tté kleitö i' es: “Wëm eköl tö uva kuatké taié. Ie' tö ipeitéat wëpa welepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuöki ta ie' mia ká kua'ki dö ká taié.

* 19:38 Salmo 118.26

10 Mik uva wöline tso'tke wë'iäë shtè, etä ie' tò ikanè méso patkémì eköl ie' icha tsuk. Erë kanéukwakpa tò ikanè méso klö'wéwä, ppé siarè, ta ipatkémìne ulà wöchka.

11 Etä iwák tò ikanè méso skà patkémìne eköl. Ñies e' ché ie'pa tò suluë, ppé siarè, ta ipatkémìne ulà wöchka.

12 Ikanè méso skà patkémìne ie' tò eköl, etä ñies e' shka'wérakitö tajë, ta itrè'wëshkar.

13 “Bata ekkè ta iwák tò iché: ‘¿Ì wèmi ye' tò? Ye' alà dalër tajë ye' éna, e' patkerami ye' tò. Isalema ie'pa tò ie' dalöièmi.’

14 Erë mik kanè mésopa tò kanè wák alà sué, etä ie'pa tò iché ñi a: ‘Ie' wì dör ká i' wak alà, e' a ká i' atdaë. E' kueki ittöwasö, etä es ká i' atdaë se' ulà a.’

15 E' kueki ie'pa tò iklö'wéwä yéttsa bánet ta ittéwarakitö.

“Ye' tò a' a ichakè: ¿Ìma a' ibikeitsé? ¿Ì weraë kanè wák tò?”

16 Yö ichè tò ie' miraë ta kanéukwakpa tteratulur, ta uva kanè meraneitö pè' kuä'ki a.”

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tò, etä ie'pa tò iché:

—E' mú kè wamblër es.

17 Erë ie' tò ie'pa sué krereë, ta ichéitö:

—¿Wes a' tò ibikeitsèmi tò e' kè tköpa a' ta? Skèköl yèkkuö tò ye' ché i' es:

‘Ák watè'ttsa u yuökwakpa tò, e' yönene ák bua'buaiè.’*

18 Yi klastkène ák e' mik ese parolordaë ena yi kì ák e' anekä ese yalitdawa idikiä.

19 Ie'pa tò isuéwä tò kleè e' wa Jesús tò ie'pa ché. E' kueki ie'pa éna ie' klö'wakwä eë, erë ie'pa suane pè' yöki.

S'wökirpa patuè, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

20 E' kueki ie'pa tso' Jesús weblök isuoie tò i' kì ikkatèrmi. Ie'pa tò wëpa wëlepa patké ie' chakök ittö yoktsä, e' wa ikkatè Roma wökirpa a as e'pa tò iklö'ùwä. Wëpa e'pa e' ö tò ie'pa dör pè' buaë yësyësè ese.

21 Ie'pa tò ie' a ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wa ijcher tò i' cheke be' tò ena ttè wa be' tò s'wöbla'weke, e' dör moki. Be' a sultane dör ñies ème. Be' tò s'wöbla'weke yësyësè Skèköl ñalé tté wa.

22 ¿Ìma be' tò ibikeitsè? Roma wökir kibi patuèsö ¿e' dör buaë ö kè idör buaë?

23 Ie' wa ijcher tò ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kueki ie' iüté i' es:

24 —Inuköl tso' a' wa Roma wökir patuoie, e' kkachö ye' a et. ¿Yi diököl ena yi kiè me'rka iki?

Ie'pa tò iüté:

—Roma wökir kibi.

25 Ie' iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a. Ta kos Skèköl icha, ese mú ie' a.

26 Ì kos ché ie' tò sultane wörki, e' a ie'pa kè wa i' kune ie' kkatoie. Ie' tò ie'pa iüté es, e' tò ie'pa tkiwéwä. E' kueki ie'pa siwa'blélur iyöki.

¿S'duolur e'pa shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

27 E' ukuöki ta saduceowakpa wëlepa debitu Jesús ska'. E' wakpa tò iklö'wé tò s'duowa e' kè shkenukkane. Ie'pa tò ie' a ichaké:

28 —A s'wöbla'ukwak, Moisés tò ttè dalöièno kitat yèkkuö kì se' a, e' tò iché i' es: Wëm blènewä kè alà ate, e' ta ie' èl kawötä ischö tsukwä as ilà kökä iël blènewä e' a.

29 Etökicha wëpa bak dökä kul ñi èlpa. Ikibi alaköl tséwä, erë iblènewä kè alà ate.

30 E' ukuöki ta ie' itöki iël tò ischö tséwä, erë ñies e' blènewä kè alà ate.

31 Es itka iël skà ta ñies imalepa kos e'pa ta. Ie'pa kul blèrulune kè alà ate yës.

32 Bata ekkè ta ñies alaköl e' blènewä.

33 Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl è ta. Mik s'duowa e'pa shkenukkane, etä ¿wéne dömi ie' wëm chökìe?

34 Ie' tò ie'pa iüté:

—S'tso'ia ká i' a ta wëpa ena alakölpa ñi tsukewä.

* 20:17 Salmo 118.22

35 Erë aishkuö ta wépa ki sene mi-choë mène, esepa shkerdakane ta ee wépa ena alakölpä kē serpawaiä nita.

36 Ie'pa ser michoë kē duöta'wa wes Skököl biyöchökwakpa kē duöta'wa es. Skököl tö ie'pa shkeo'kane, e' kueki ie'pa döraë ie' ala'rie. E' kueki ie'pa kē serpawaiä nita.

37 Nies Moisés wák tö se' a ikkayë' tö s'duowa e'pa shkerdakane. Kal tsir wönarke bö'ie e' paka'itö, ee ie' tö iyë' tö Skököl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl.† Es isuésö tö ie'pa tso'ia ttsë'ka Skököl a.

38 E' wà kiane chë tö s'tso' ttsë'ka ena s'duowa, e'pa kos tso' ttsë'ka Skököl a kekraë. E' kueki ie' kē dör s'duowa e' Kököl. Ie' dör s'ttsë'ka e' Kököl.

39 Eta s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa welepa tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, i ché be' tö, e' chébö buaë yësyësë.

40 Eta saduceowakpa kē kësik dë'kaiä ie' a i skà chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

41 Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Wes ie'pa tö ichëmi tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kié David e' aleri?

42 Erë David wák tö ie' yë'at yëkuu kié Salmos e' ki. Ie' tö iyë'at i' es:

'Skököl tö iché ye' Kököl a:

Be' e' tköser ye' ulä bua'kka dalöiëno taië

43 dö mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klö dikia eta.‡

44 Es se' isué tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kié David wák tö ie' Kököl, e' ta ¿wes ie' dör David aleri?

Jesús tö s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

45 Sulitane tso' Jesús ttöke e' kittsök, eta ie' tö iché ittökatapa a:

46 "A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsië ese mik wé pé' tso' taië ese ska' as pé' tö ie'pa shke'ù wes kékëpa dalöiërta' taië es. Nies se' nì dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' kékëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie.

47 Ie'pa tö alakölpä schö u yekettsa iulä a ta iwökatekerakitö ittökerak S'yë ta braraë e' wa. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata.

21

Alaköl eköl siarë e' tö inuköl mé Skököl a

(Marcos 12.41-44)

1 Jesús tso'ia Skököl wé a, eta ie' tso' inuköl blüpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie më Skököl a ese a e'pa sauk.

2 Nies ie' tö alaköl eköl siarëla dör schö e' sué inuköl wöshkila yöule cobre* wa ese böt iökwa.

3 Eta Jesús tö iché:

—Moki ye' tö a' a ichë tö alaköl wí siarëla dör schö e' tö inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsata.

4 Ie'pa ulitane tö inuköl kuö atë ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wa itso' senoie e' kos méttsa. E' kueki ye' tö ie' ché es.

Jesús tö iché tö Skököl wé olordawa

(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

5 Eta Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tö Skököl wé wër buaala, kitkëule taië ak bua'buwa wa ena iyi bua'buwa kakmeule Skököl a taië, ese wa. Jesús tö iché:

6 —Ikéwö döraë eta i kos sué a' tö i', e' olordawa seraä, iékwö ë kē atpa nì bata ki.

7 Eta ittökatapa tö ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, ¿mik e' wamblërmí? ¿I wa sö isuëmi tö iwamblërkette?

8 Ie' iüté: "Taië pé' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Nies icherarakitö tö s'erkewa e' kéwö

† 20:37 Skököl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl: E' ché Skököl tö ie'pa blërulunebak ká iaiä e' ukuöki. ‡ 20:43 Salmo 110.1 * 21:2 cobre: E' dör tabechka ëse kē tuëta' darërë wes orochka ena inukölchka es.

detke. Erë kě a' minuk esepa itöki. Pě' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kě yi tö a' kitö'ù.

⁹ Mik a' tö biyö ttsé tö ká wele wakpa ñippöke tajë ká kua'ki wakpa ta, eta e' kě tö a' tkiuk. Ñies mik a' tö ibiyö ttsé tö pě' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, eta e' kě tö a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yöki, erë ká i' erwa e' kam kěwö döwa.”

¹⁰ Ie' tö ie'pa a' iki ché ia: “Ká kua'ki kua'ki wakpa ñippöraë ñita.

¹¹ Ñies í tö ká wöti'weraë tajë. Ñies ká kua'ki kua'ki ki bli tö ena dué tö pě' tteraë tajë. Ká jai a' íyi sueraësö tajë suluë iwà kkachoie, e' tö ie'pa tkiweraë tajë.

¹² Kam e' kěwö tkö, e' yöki ie'pa tö a' klö'werau, we'ikeraë siarë. A' miraë ie'pa wá se' ñi dapa'wö wé a' shulë, ñies a' wötërdawá s'wöto wé a. Ie'pa wá a' miraë duéser s'blúpa ena s'wökirpa wörki ye' tté kueki.

¹³ Erë es ñies a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a.

¹⁴ Eta kě a' tkinuk tö ima a' e' tsatkömi.

¹⁵ Ye' tö tté eraë a' a' e' tsatkoie buaë, e' kueki kě a' tkinuk e' ki. A' bolökpa kě a' iwöklönuk, ñies ie'pa kě a' iyënuke tö e' dör kachè.

¹⁶ A' yě, a' mì, a' èlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa welepa tö a' wömerattsá a' bolökpa ulà a. Ie'pa tö a' welepa tterawá.

¹⁷ Sulitane tö a' sueraë suluë ye' tté kueki.

¹⁸ Erë kě a' tkinuk, a' kě weirpa kekraë, a' döraë buaë ká jai a' aishkuö ta.

¹⁹ A' e' tkéwá darërë döka bata ekké, e' ta a' tsatkërdaë.

²⁰ Mik a' isuë tö ká kua'ki ñippök wakpa iëne tajë Jerusalén kköiëule e' pamik shkit ñippök Jerusalén wakpa ta, eta a' éna ianú tö Jerusalén erdawa bet.

²¹⁻²² Mik e' kěwö de, eta wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a. Skököl tö Jerusalén wakpa we'ikeraë tajë siarë. E' kueki wépa serke Jerusalén, e'pa e' yölor. Ñies wépa tso' kañika,

esepa kě kinewane ee. E' kos tköraë wes itso' kitule Skököl yëkküö ki es.

²³ Kawö suluë döraë ká i' ki, iwakpa we'ikeraë siarë Skököl tö. E' kueki e' kěwö ska' ta iwëstela ina alakölpá alá kurketke ena alakölpá tsu' muke ilà a' esepa ta!

²⁴ Judiowak welepa tterawá tabè wa; welepa tserdami klöulewá ká wa'ñe. Eta pě' kě dör judiowak, esepa tö Jerusalén klö'werau wes iwákpa icha es, dö mik Skököl tö ikéwö mé ie'pa a' ekké.

Jesús dörane olo ta' tajë

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ “Diwö a, si'wö a' ena béküwö a' íyi wërdaë tajë suluë iwà kkachoie tö ká i' erkewatke. Ñies ká i' ki dayë blardaë tajë ena iyöli busdaka tajë, ese yöki ká ulitane wakpa suardaë tajë, kě ie'pa a' e' onukiá wes.

²⁶ Ì sulu tköraë ká i' ki, ese yöki ie'pa suardaë tajë, isiwa' ardararak suane ë wa. Ì kos tso' ká jai a' e' wötirdaë.

²⁷ Eta ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a' diché ta' tajë olo ta' tajë, e' wërdaë.

²⁸ Mik íyi ikké sué a' tö, eta bet ta' a' tsatkërketke, e' kueki a' er kuú, a' wö kóka siwa' ki.”

²⁹ Ñies ie' tö ie'pa a' ikleé tté i' wa: “Kal kiè higuera ö kal ulitane, e' bikeitsö.

³⁰ Mik a' isuë tö erpa kal kö shlörketke, eta a' wá ijcher tö duas dewatke tsinet.

³¹ Es ñies mik a' tö isuë tö íyi ekké wamblërke, eta a' wá ijchenú tö ì blúie Skököl tso', e' kěwö dewatke tsinet.

³² “Moki ye' tö a' a' ichè tö íyi ekké wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

³³ Kashuk ena ká i' erdawa, erë ye' tté michoë e' kě erpawa yës.

³⁴ “¡A' e' kkö'nú! Kě a' e' muktsá ì sulu ulà a. Kě a' e' ttökka blo' wa. Kě a' er mukwá ì tso' ká i' a, e' ë ki. E' kos tö a' er darë'werau Skököl ki. A' e' kkö'nú as ye' datskene, e' kěwö kě tö a' klö'ù

³⁵ wes iyiwak klör sho' a' es. Kawö e' döraë sulitane serke ká wa'ñe e'pa ki, e' kueki a' e' kkö'nú e' yöki.

³⁶ A' senu wösh wa. A' ikiö S'yé a kékraë as iyi suluë kéwö datse, e' kè dō a' kī. Nies ikiö ie' a kékraë as a' e' duöser buaë ye' wörki mik Ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene sulitane shulök eta."

³⁷ Niwe ta Jesús tö s'wöbla'weke Skököl wé a, nañewe ta ie' mía kabata kiè Olivo e' a.

³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Skököl wé a Jesús tö s'wöbla'weke e' kīttsök.

22

Judas ena judiowak kueblupa tö Jesús aleritsé klö'wewa

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

¹ Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kéwö tkö'wekerakitö, e' dökewatke tsinet, ese kéwö ska' ta judiowak wöblar pan kë yöule iwölöwoka wa ese ñuk.

² Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa suane pé' yöki, e' kueki ie'pa tso' ikéwö yulök Jesús ttowa.

³ Eta Satanás tkawa Judas er a. Judas e' kiè nies Iscariote. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kī böi e' eköl.

⁴ Ie' mía ttök sacerdotepa wökirpa ta ena Skököl wé shkëkipa wökirpa ta. Wes ie' tö Jesús mëttsami ie'pa ulà a e' chéitö ie'pa a.

⁵ E' tö ie'pa ttsë'wérak buaë ta ikablé ie' a inuköl muk.

⁶ E' dör buaë ie' a. E' kueki ie' tö kawö yulémi iwömottsä mik kë yi ku' taië Jesús ta e' dalewa.

Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wé Jesús tö ittökatapa ta

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)

⁷ Eta Pan Kë yöule iwölöwoka wa e' kéwö tsá de. E' diwö a judiowak tö obeja pupula jcheke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto, e' kéwö tkö'woie.

⁸ Jesús tö Pedro ena Juan kié, ta iché ie'pa a:

—A' yú kawö tkö'wekesö, e' chké kanéuk.

⁹ Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' kī ikiane tö sa' mi' ika-neuk?

¹⁰ Ie' iüté:

—Mik a' de Jerusalén, eta eë wëm kueraë a' tö eköl, e' wa di' dami skauña a. E' itöki a' yú dō u wé a ie' demi eë.

¹¹ U e' wák a ichö: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tö kawö tkö'wekesö e' chké ñëmi ie' ttökatapa ta?'

¹² Ie' tö a' a úshu bërie tso' kákke, kaneuletke buaë, e' kkacheraë. Eë ichké kaneú se' a.

¹³ Eta ie'pa mía ta iyi ulitane kuérakitö wes ie' tö iché es. Eë chké kanewérakitö kawö tkö'woie.

¹⁴ Mik ichköketke e' diwö de, eta ie' e' tkéser chkök mesa o'mik ittekölpa tsá e'pa ta.

¹⁵⁻¹⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö a' a iché tö kawö i' kë tkö'wepaiayö a' ta dō mik iwà tka mik i' blúie Skököl tso' e' kéwö de eta. E' kueki suluë ye' éna ikéwö bata tkö'wakiä a' ta kam ye' ttöwa ie'pa tö e' yöki.

¹⁷ Eta tka' klö'wéitö, ta wëstela chéitö Skököl a, ta ichéitö ie'pa a:

—Íkë, a' itsá yö eköl eköl.

¹⁸ Ye' a' a iché tö vino kë yepaiayö dō mik i' blúie Skököl tso' e' kéwö de eta.

¹⁹ E' ukuöki ta pan klö'wéitö, ta wëstela chéitö Skököl a ta iblatéitö wà tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan se dör ye' chká wömeulettsä ttëwa a' skéie e'. A' tö inú kékraë as a' er arne ye' ska'.

²⁰ Es nies mik ie'pa chké one, eta tka' klö'wéitö ta ichéitö:

—Vino i' dör ye' pé. Ye' tterawa e' pé tërdaë a' tsatkoie. E' wa ttè pa'alí me' Skököl tö, e' wà de.

²¹ Erë yi ye' wömekettsä, e' tkër ye' ta mesa i' o'mik.

²² Ye' dör S'ditsö Alà, e' ta itköraë wes isuletëneatbak es, erë jwëstela ina yi ye' wömekettsä, e' ta!

²³ Eta ie'pa ñi chakémitke: "A' iché, ¿yi ie' wömekettsä?"

¿Yi dör këkëpa taië Skököl a?

24 Jesús ttökatapa ñi iütéka tö ie'pa wé êk dör këkëpa tajë imalepa tsata.

25 Jesús tö iché ie'pa a: "Pë' kë tö Skëköl dalöie, esepa blúpa e' alöka ie'pa ki këkraë, erë ie'pa e' chö tö ie'pa dör imalepa kimukwakpa buaë.

26 Erë e' kë dör es a' ta. E' skéie yi dör këkëpa tajë imalepa tsata a' shua, ese kawöta e' ökwa se' eselaie. Ñies a' wökir kawöta e' ökwa wes kanè méso es.

27 E' ma ¿yi dör këkëpa tajë? ¿Itkër chkök mesa o'mik ese ö wé tso' chkè watiök ese? Tö, itkër mesa o'mik ese dör këkëpa tajë. Erë ye' tso' a' shua wes kanè méso tso' chkè watiök es.

28 "Kos ye' weirke e' a a' tso' ye' ta ye' wapie.

29 E' kueki ye' tö a' tkekeka blu'paie, wes ye' Yé tö ye' tké'ka blu'ie es.

30 Aishkuö ta ì blúie ye' tso' e' a a' e' tulöraser chkök di'yök buaë ye' ta. Ñies a' e' tulöraser blu' kulé ki, Israel ditséwöpa döka dabom eyök kí böi (12), e'pa wëttsuk."

Pedro tö icheraë tö ie' kë wa Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

31 Ñies Skëkëpa Jesús tö iché:

—A Simón, a Simón, iye' ttö ttsö! Satanás tö a' kéwö kié ma'wè. Ie' tö a' ulitane wöpperaë darërëë wes iyiwö wöppè es.

32 Erë ye' ikiétke Skëköl a as be' erblö ye' mik e' kë olo'yöbö. Mik be' erbléne buaë ye' mik, eta ye' ttökatapa malepa kimú as ie'pa e' tköwä darërëë ye' mik.

33 Simón tö ie' a iché:

—A Skëkëpa, ye' e' chétke wötënuwä be' ta s'wöto wé a dö ttëwä be' ta.

34 Ie' iüté:

—A Pedro, ye' ichè be' a tö i'ñe kam dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kë wa ye' suule.

Jesús weirketke e' kéwö dökewatke

35 E' ukuöki ta Jesús tö ittökatapa a ichaké:

—Mik ye' tö a' patkë'mi Skëköl ttë pakök inuköl kë ta', chkewö kë ta', klökkuö kë ta', eta ¿i kianeia a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—Kë ì kianeia sa' ki.

36 Ie' tö iché ie'pa a:

—E' skéie, i'ñe ta, ye' tö a' a ichè tö a' wé wa inuköl ta', e' tsúmi; a' wé wa chkewö ta', e' tsúmi; a' wé kë wa tabè ta' e' tsatkoie, eta a' paio wataúttsa ta e' ské wa tabè taúttsa.

37 Ye' tté kos tso' kitule Skëköl yëkuö ki, e' wä tköraë wes itso' kitule es, e' tö ichè: 'Ie'pa tö ye' we'iké wes pè' sulusi we'iké es.* Ttè e' wä tköketke i' ta, e' kueki a' tö iú wes ye' tö a' a ichè es.

38 Ie'pa tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, ie tabè tso' böi.

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wë' idir, jkë a' ttökia!

Jesús tté S'yé ta Getsemani

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

39 E' ukuöki ta Jesús mía Olivo kébata a wes iwöblar es, eta ittökatapa míyal ie' ta.

40 Mik ie'pa demi wé ie'pa míró eë, eta ie' iché ie'pa a:

—A' ikiö Skëköl a as ì sulu tö a' erkiöweke e' kë e' alöka a' ki.

41 Ie' mía bánet ie'pa yöki dö kos ak uyëmisö ekkë, eë ie' e' tkéser kuchë ki ta itté S'yé ta i' es:

42 "A yéwö, ì tköraë ye' ta, e' dör wes íyi bacha'bachaë yéwasö es. Be' ki ikiane, e' ma be' ye' yöttsa e' ulà a. Erë kë iwar wes ye' ki ikiane es, iú wes be' ki ikiane es."

43 [E' wöshä ta Skëköl biyöchökwak de eköl ie' ska' idiché ki iök.

44 Ie' eriane tajë, e' shua ie' ttémitke S'yé ta taninië, ta ipaali wër s'pé es e' yërke tajë darke íyök ki.]†

45 Mik ie' tté one, eta idene ittökatapa ska' ta ie'pa kuéitö kapötulur. Ie'pa shtrinewä eriar ë wä, e' kueki ie'pa kapolur.

46 Ie' tö ie'pa a ichaké:

* 22:37 Isaías 53.12 † 22:44 Ttè i' kë ku' yëkuö këchke wele ki.

—ǂlǒk a' kapǒtultur? A' e' kǒka, a' ikiǒ Skǂkǒl a' as ì sulu tǒ a' erkiǒweke e' kǂ e' alǒka a' ki.

Jesús klǒ'wǂwǂ ibolǒkpa tǒ
(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50;
Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia' ttǒk e' dalewa tajǂ pǂ de. Ie' ttǒkatapa dabom eyǒk ki bǒl, e' ekǒl kiǂ Judas e' debitu' ie'pa wǂttsǂ. Ie' dewǂ Jesús ska' ishke'uk wǒalattssǂ wa.

⁴⁸ Erǂ Jesús tǒ ie' a' ichǂ:

—A Judas, ǂwǒalattssǂ wa be' tǒ ye' dǒr S'ditsǒ Alǂ, e' wǒmekettsǂ?

⁴⁹ Mik Jesús ttǒkatapa tso' ie' ta, e'pa tǒ isuǂ tǒ ie' klǒrkewǂtke, etǂ ie'pa tǒ ie' a' ichakǂ:

—A Skǂkǂpa, ǂtabǂ yǂttsǂ sa' tǒ ie'pa ki?

⁵⁰ Etǂ ie'pa ekǒl tǒ sacerdote kibi, e' kanǂ mǂso ekǒl kukǒña ulǂ bua'kka tǂttsǂ.

⁵¹ Jesús tǒ ichǂ:

—Imúat; wǂ' idir.

Etǂ ie' tǒ kanǂ mǂso kukuǒña kéwa ta' ibua'wǂneitǒ.

⁵² E' ukuǒki ta' sacerdotepa wǒkirpa ena Skǂkǒl wǂ shkǂkipa wǒkirpa ena judiowak kuǂblupa debitu' ie' tsukmi, e'pa a' ie' ichǂ:

—ǂ' kuǂki a' bite ye' ñalǂ ki tabǂ ki kal wǒlǒ ki ye' klǒ'ukwǂ wǂs ak-blǒkwakpa klǒ'wǂwǂ es?

⁵³ Kǂkraǂ ye' bak a' shǂ Skǂkǒl wǂ a, erǂ a' ké wǂ ye' klǒǒnewǂ. Erǂ i' ta a' a' ikǂwǒ de ye' klǒ'wǒwǂie. Ñies bǂ a' ikǂwǒ de ì sulu wamblak ie' ǂna e' wambloie.

Pedro tǒ iblǂ tǒ ké ie' wǂ Jesús suule
(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Etǂ ie'pa tǒ Jesús klǒ'wǂwǂ tsǂmi sacerdote kibi, e' u a'. Pedro dami ie' itǒki kamiǂ.

⁵⁵ Etǂ eǂ pǂ' wǂlepa tǒ bǒ' batsǂka upa shǂshǂǂ baiklǂ, etǂ Pedro e' tkǂser ie'pa ta.

⁵⁶ Etǂ alakǒl ekǒl dǒr kanǂ mǂso, e' tǒ Pedro suǂ bǒ' kkǒ a' ta' isuǂwǂ krereǂ ta' ichǂitǒ:

—Ñies ie' wǂ' dǒr Jesús klǂ.

⁵⁷ Erǂ Pedro tǒ iblǂ. Ie' tǒ ichǂ:

—A tayǂ, ye' ké wǂ wǂm e' suule.

⁵⁸ E' ukuǒki kukuie ta' wǂm ekǒl tǒ Pedro suǂ ñies ta' ichǂitǒ:

—Be' ñies dǒr Jesús klǂpa ekǒl.

Erǂ Pedro tǒ iutǂ:

—A wǂm, ké ye' dǒr ie'pa ekǒl.

⁵⁹ E' ukuǒki hora de et ta' iskǂ tǒ ichǂ:

—Wǂm sǂ dǒr Galilea wak e' kuǂki mokǂ ie' dǒr Jesús klǂ ekǒl.

⁶⁰ Pedro tǒ ichǂ:

—A wǂm, ì cheke be' ye' a, e' ké jcher ye' wǂ.

Pedro ttǒkeia' e' wǒshǂ ta' dakro ane.

⁶¹ Etǂ Skǂkǂpa Jesús wǒtrǂe, ta' Pedro suǂitǒ ǂk. Etǂ Pedro ǂna iǂnewǂ tǒ ttǂ i' yǂ' Jesús tǒ ye' a: “I'ñǂ kam dakro ar, e' yǒki be' tǒ icheraǂ mañatǒkicha tǒ be' ké wǂ ye' suule.”

⁶² Etǂ Pedro e' yǂttsǂ kañika ta' iǂ siarǂ.

Jesús wayuǂ ie'pa tǒ

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wǂpa ulǂ a' Jesús tso' klǒulewǂ, e'pa tǒ ie' wayuǂ suluǂ, ippǂ tajǂ.

⁶⁴ Ñies ie'pa tǒ iwǒbla pamuǂwǂ datsi'tak wa, etǂ ie'pa tso' ippǒk, e' dalewa ie'pa tǒ ie' a' ichakeke:

—Be' dǒr Skǂkǒl ttekǒl, e'ma sa' a' ichǒka ǂyi tǒ be' ppǂ?

⁶⁵ Etǂ ie'pa tǒ ie' skǂ cheke suluǂ ttǂ ulitane wa kuǂ'ki kuǂ'ki.

Jesús mǂtser ie'pa wǂ judiowak kuǂblupa wǒrki

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Mik kǂ ñine, etǂ judiowak kuǂblupa ena sacerdotepa wǒkirpa ena s'wǒbla'uk ttǂ dalǒiǂno wa wakpa tǒ Jesús tsǂmi wǂ judiowak wǒkir kibipa ñi dapa'uke eǂ. Ta' ie'pa tǒ ie' a' ichakǂ:

⁶⁷ —Ichǒ sa' a' ǂmokǂ be' dǒr wǂ pairine'bitu' idi' wa s'blúie e' ǒ au?

Ie' tǒ ie'pa iutǂ:

—Ye' tǒ ichǂmi tǒ, erǂ ké a' tǒ ye' ttǒ klǒ'wǂpa.

⁶⁸ Ñies ye' tǒ a' a' ilǂ chakǂmi, e' ta' a' ké tǒ ye' iutǂpa.

⁶⁹ Erǂ ye' dǒr S'ditsǒ Alǂ, i' ukuǒki ta' ye' e' tkǒrasǂ Skǂkǒl dichǂ dǒr íyi

ulitane tsata, e' ulà bua'kka dalöiërta' tajë.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tö ie' a ichaké:

—¿E'ma be' e' chõ tö be' dör Skëköl Alà?

Jesús tö ie'pa iüté:

—Tõ, wes a' tö iché es idir.

⁷¹ Eta ie'pa iché:

—¿Ie se' kī ikkatökwakpa kī kiarmiia? Ì ché ie' tö, e' ttsé se' wákpa tö.

23

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Eta ie'pa ulitane e' kéka ta Jesús tsémirakitö Pilato ska' as ishulöitö. Pilato dör ká e' wökir patké' Roma wökir kibi tö.

² Ie'pa tö Jesús kkatémi Pilato a ta ichérakitö:

—Sa' wa ijcher tö wëm i' tö tajë sa' judiowak mekeka ñippök s'wökirpa ta. Ie' iché tö sa' kë kawötä inuköl patauk Roma wökir kibi a. Ñies ie' iché tö ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chõ tö ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tõ, wes be' iché, e'ma es idir.

⁴ Eta Pilato tö iché sacerdotepa wökirpa a ena pë' tso' ee, e'pa a ñies:

—Ye' kë wa ì nuí kune wëm i' kī.

⁵ Erë ie'pa tö ikī kcateke aneule ta ichekerakitö:

—Ttè wa ie' tö s'wöbla'weke, e' tö sa' wakpa mekeka ñippök ñita. Ie' tö itsá paka'bitü Galilea, ì'ñe ta ide íe Judea.

Pilato tö Jesús patkémi Herodes ska'

⁶ Mik e' ttsé Pilato tö, eta ichakéitö: ¿wëm i' dör Galilea wak?

⁷ Mik ie' wa ijchenewa tö Jesús dör Galilea wak, eta ie' tö ipatkémi Herodes ska' as e' tö ishulö, e' dör Galilea wökir e' kuëkī. E' kéwö ska' ta ie' tso' Jerusalén.

⁸ Mik ie' tö Jesús sué, eta e' tö ie' ttsé'wé buaë. Bänet ie' éna isuak. Ie' wa itté jchenewa tö, ì kë or yi a ese wekeitö, e' wà paneke ie' tö suè.

⁹ Ie' tö Jesús chaké tajë, erë Jesús kë wa ie' iüténe yës.

¹⁰ Ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tso'ñak ee. Ie'pa tö Jesús kcateke tajë ie' a.

¹¹ Ie' ena iñippökwakpa, e'pa tö Jesús sué suluë, ta ie'pa tö datsi' bua'bu, blu' datsi' sù, ese iéka ikī iwayuoie. E' ukuöki ta ie' tö ipatkémine Pilato ska'.

¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolökpa, erë e' diwö shä ta ie'pa er buanene ñi kī.

Jesús méttsa ttèwa

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak tajë, e'pa kiéttsa Pilato tö e' dapa'uk ek tsiní éme.

¹⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' wa wëm i' de ye' ska' kkatè. A' tö iché tö ie' tö a' wakpa mekeka ñippök sa' ta. Erë ye' tö ie' a ichaké a' wörki, eta ì kī a' tö ie' kkaté, e' kë nuí kune ye' wa ie' kī yës.

¹⁵ Ñies Herodes kë wa ì nuí kune ie' kī, e' kuëkī ie' tö ipatkébitüne ye' ska'. E' kuëkī a' tö isué tö ie' kë wa ì sulu nuí kī ittèwami ese wamblène.

¹⁶⁻¹⁷ Súyö ippök patké tta'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuöki ta ye' tö ie' ekemine.*

¹⁸ Erë ie'pa ulitane anemi ñikkëë:

—¡Jesús ttówa ta Barrabás ömine sa' a!

¹⁹ Barrabás e' tö iyamipa dapa'ka ñippök ká e' wökirpa ta, ñies ie' wa s'kötulewa. E' kuëkī ie' tso' wötëulewa s'wöto wé a.

²⁰ Pilato éna Jesús akmine, e' kuëkī ie' tö iskà chéne Jesús tsatkoie.

²¹ Erë ie'pa kī arkeka tajë:

—¡Iwötówa krus mik! ¡Iwötówa krus mik!

* **23:16-17** Yëkkuö këchke wele tö kuötkéka. E' tö iché i' es: *Pilato wöblar s'wötëulewa e' ökmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk eta.*

22 Pilato tö iska chéne ie'pa a, i' ta ide mañatökicha:

—¿Ì kueki? ¿Ì sulu wambléitö? Ye' kë wa ì sulu kune ie' wómottsä ttèwä. Súyö ippök patkè tsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuökì tã ye' tö ie' ekemine.

23 Erë ie'pa kí arkeka taië shute: “¡Iwötöwä krus mik!” Bata ekkè tã Pilato tö ie'pa ttè iüté.

24 Ie' tö iwé wes ie'pa kí ikiane es.

25 Es wëm tso' wötëulewä ñippè s'wökirpa tã kueki, ñies s'ttèwä kueki, e' émine Pilato tö. Eta Jesús ttökwa patkéitö wes judiowak kí ikiane es.

Jesús wötëne krus mik
(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

26 Mik Roma shkëkipa wa Jesús dami, e'pa tö isué tö ie' kë kí krus dè'kaia, eta ie'pa tö wëm eköl kiè Simón e' klö'wéwä tã iké krus ppökka tsèmi Jesús itöki. Wëm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bánet, erpa e' de Jerusalén.

27 Taië pè' mirwä Jesús itöki. E'pa shuä alakölpa tso' taië iuramirak taië ie' iëitsök.

28-29 Jesús wötréene ie'pa sauk ta ichéitö:

—A Jerusalén alékölpa, kawö suluë doraë a' kí, e' kueki kë a' iük ye' iëitsök. E' skéie a' wákpa e' iëitsö, ñies a' ala'r iëitsö. Aishkuö tã iyërdaë: 'Ayëcha buaë alakölpa kos kë dötä alàë. Ayëcha buaë alakölpa kos kë alà tã.'

30-31 Ye' dör wes kal pa'alì es e' weirke i' es, e' tã ¿ì kë wamblërpa a' dör wes kal sí es, e'pa tã? E' kueki e' kewö ska' tã iyërdaë kabata a: 'Be' anúka sa' kí as sa' duöwä wötëulewä iyök a.'†

32 Ñies wëpa bül dör pè' sulusipa e'pa mirwarak iwa Jesús tã wötèwä krus mik.

33 Mik ie'pa demirak ká kiè S'wökirdiche ee, eta ie'pa tö Jesús wöté krus mik. Ñies wëpa bül sulusipa

wötérakitö, eköl iulà bua'kka, eköl baklì'kka.

34 [Jesús tö iché: “A yëwö, ì wambleke ie'pa tö ye' tã, e' kë ane ie'pa éna, e' kueki e' nuí olo'yö ie'pa kí.”]‡

Eta Roma shkëkipa iné ñi ma'woie sué tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a.

35 Pè' iëter Jesús sauk. Dö judiowak wökirpa tso' ie' wayuök suluë, ie'pa tö icheke:

—Moki ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie shukit Skéköl tö e' e'ma as iwák e' tsatkö wes o'kapa tsatkéitö es.

36 Ñies Roma shkëkipa tö ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' tã blo' shköshkö watké ie'pa tö ie' a.

37 Ie'pa iché:

—¡Moki be' dör judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkö!

38 Kaltak kí itso' kitule tö iché: “I' dör judiowak blú e'”, e' batsulewä Jesús tsaka.

39 Eta wëm eköl àr wötëulewä ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chök suluë. Ichéitö ia:

—¡Moki be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkö, ñies sa' tsatkö!

40 Erë iëköl tso' wötëulewä ie' o'mik, e' tö iëköl uñé tã ichéitö:

—Be' wömenettsä ttèwä wes ie' es, erë wësua be' kë suar tã' Skéköl yöki.

41 Moki se' weirke se' wák kueki, se' nuí kueki. Erë ie' kë wa ì sulu wamblène yës.

42 E' ukuökì tã ie' tö iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, eta kë be' éna ye' chökwa.

43 Ie' tö iüté:

—Moki ye' tö be' a iché tö i'ñe be' dörawä ká buaala tso' ká jai a e' a ye' tã.

Jesús duowa
(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

44 Mik diwö de bata a, eta ká mía ttsettseë ká wa'ñe, dö tsáli diwö de mañat ekkè.

† 23:30-31 Oseas 10.8 ‡ 23:34 Ttè tso' iwakyöule i' es...e' shuä, e' kë kü' yëkkuö këchke wele kí.

⁴⁵ Diwö kë dalöbuneia, eta Skëköl wé a ie'pa wä datsi' buririë ese shukuar u blatoie, e' jchënane shushaë.

⁴⁶ Eta Jesús tö iché aneule:

—A yéwö, ye' wiköl méat be' ulà a.

E' chéitö ta isiwa' bata tké.

⁴⁷ Roma ñippökwak eköl dör capitán, mik e' tö isué, eta Skëköl kikékaitö ta ichéitö:

—Moki, wëm wí sene' yësyësë.

⁴⁸ Pë' daparke taië isaük, mik e'pa tö isué tö wës Jesús blënewa, eta ie'pa erianeka taië ta es imíalnerak iu a.

⁴⁹ Erë wépa wä Jesús suule buaë ena alakölpa manetwä ie' ta Galilea, e'pa kos iëter ie' kí saük erë kamië.

Jesús nu wötëne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wëm tso' eköl kië José, e' dör ká kië Arimatea e' wak. Arimatea ate Judea. Ie' dör wëm buaë yësyësë. Nies ì blúie Skëköl tso' e' kéwö panuk ie' tso'. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl, erë ie' tö ibikeitsé tö wës imalepa tö Jesús wé e' dör suluë.

⁵² Ie' mía Pilato ska', eta Jesús nu kiéitö.

⁵³ Ie' tö Jesús nu yéttsa krus mik éwa iski ta ipatréwaitö datsi' ukuö bua' bua saruru ese wa. E' ukuöki ta ie' tö Jesús nu bléwa ákuk bine pa'alí s'nu blóie ese a.

⁵⁴ Ká tuirketke eta éno diwö batseitekemitke, e' kuëki ie' kawöta Jesús nu wötökwa bet.

⁵⁵ Eta alakölpa manetwä Jesús ta Galilea, e'pa mirwañak isaük tö wé Jesús nu mekewa. Ie'pa tö isué tö wës ie' nu blëne ákuk a.

⁵⁶ Mik ie'pa dene u a, eta kiö masmas tso' të s'nu ki, ese kanewéakitö. Ie'pa tö éno diwö batseitsé wës Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es.

24

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

¹ Erë domingo ká ñirketke, eta alakölpa míane Jesús pö a kiö masmas

kanewétke ie'pa tö, e' mí ie'pa wä të Jesús nu ki.

² Mik ie'pa de, eta ie'pa tö isué tö ák bërie bastkër pö kkö a, e' rratune bánet.

³ Erë mik ie'pa dewa ákuk a, eta ie'pa tö isué tö Jesús nu kë ku'.

⁴ Ie'pa tso'ia ibikeitsök tö wëk Jesús nu mí, e' bet ta ie'pa tö isué tö wëpa bül de iëter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wöñarke dalölöë.

⁵ E' tö alakölpa suawéka taië ta iwö éwarak dö iski. Erë wëpa e'pa tö iché ie'pa a:

—¿Iök a' tö ie' tso' ttsë'ka, e' yuleke s'nupa shua?

⁶ Ie' kë ku' ie, ishkenekane. Ì yë'bakitö a' a mik ibak Galilea eta, e' anú a' éna.

⁷ Ie' tö a' a iyë'bak tö ie' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pë' sulusipa ulà a ta iwötërdawa krus mik, e' kí ká de mañat eta ishkerdakane.

⁸ Eta ì yë' Jesús tö, e' anewane ie'pa éna.

⁹⁻¹⁰ Alakölpa dare Jesús pö a, e'pa kië María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mì. Nies alakölpa skà tso'ñak ie'pa ta. Ì sué ie'pa tö pö a, e' pakéne Jesús ttekölpa tsá dabom eyök ki eköl (11) e'pa a, ñies imalepa a.

¹¹ Erë ì paké alakölpa tö e' kë wä ta' ie'pa a, e' kuëki ie'pa kë wä iklöone.

¹² Erë Pedro tunemi pö a isaük. Mik ie' demi ta ie' tö isué ákuk shua, eta datsi' wa Jesús nu parratewa, e' ë tkëter. Eta ie' biteane u a, e' tö ibikeitsèro tö ¿wëk imí?

Jesús ttökatapa bül tö ie' suéne Emaús ñalé ki

(Marcos 16.12-13)

¹³ E' diwö wa Jesús ttökatapa bül e' yéttsa Jerusalén michoë ká kië Emaús ee. E' ñalé dör kamië kilómetro doka dabom eyök ki et (11), e' ulatök.

¹⁴ Ì tka Jesús ta Jerusalén, e' kos pakerami ie'pa tö ñi a.

¹⁵ Ie'pa kapakörami ñita, eta Jesús tö ie'pa kué eta ishkémi ie'pa ta.

16 Ie'pa tö isué, erë ie'pa kë a ikkayënewa tö yi idir.

17 Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakerami a' tö?

Etä ie'pa e' wöklö'wé iëter. Ie'pa eriarke taië e' wënewa iwö kî.

18 Ie'pa eköl kiè Cleofás, e' tö Jesús iüté:

—Wësua se' kos dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shua be' ë kë wa ijcher tö ì bak ee chki bökli.

19 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì bak?

Ie'pa iüté:

—Ì bak wëm kiè Jesús dör Nazaret wak e' ta e'. Ie' dör Skököl tteköl buaë, diché ta' taië Skököl wöa. Ì kë or yi a ese wé ie' tö taië sulitane wörki. Nies s'wöbla'wéitö ttë buaë moki wa.

20-21 Sa' tö ie' pana' tö isalema Skököl tö ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tö ie' wömëttsa ttëwa wötëulewa krus mik. E' kîie ta, ì kos wamblëne, e' kî ká de mañat etä ¿ì panemiä sa' tö?

22 Nies alakölpä welepa tso' sa' ska', e'pa tö sa' tkiwëwa. Ì ñe bla'mi ie'pa dare Jesús pö a

23 erë ie' nu kë ku' ee. Ie'pa tö sa' a iché tö Skököl biyöchökwakpa de ie'pa ska', ta ichéitö ie'pa a tö Jesús tso'ne ttsë'ka.

24 E' ukuökî ta sa' wakpa welepa dare isaük ta ie'pa tö ikué wes alakölpä tö iché es, erë ie'pa kë wa Jesús sune.

25 Etä Jesús tö iché ie'pa a:

—A' kuköña darërëë. A' kë wöblar bet. Ì kos yë'atbak Skököl ttekölpa tö e' kë klöne a' wa bet.

26 Skököl yëkkuö tö iché tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawöta weinuk es kam ie' dö sulitane wökirie olo ta' taië e' yöki.

27 Etä ie' wák tté tso' kitule Skököl yëkkuö kî, e' kos wä pakémitö ie'pa a. Kewe ì kit Moisés tö, e' wä pakéitö. E' ukuökî ta ì kit Skököl ttekölpa kos e'pa tö, e' wä pakéitö ie'pa bölpä.

28 Mik ie'pa demi wé ie'pa mîrö ee, etä iwër tö Jesús kî mi'keiä ñala kî,

29 erë ie'pa tö ie' kiémi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tö iché ia:

—Ká tuirketke, e' kuëki be' e' tsuat sa' ska' kapökrö.

E' kuëki ie' dewa ie'pa ta weshke.

30 Mik ie'pa e' tuléwa mesa o'mik chkök, etä ie' tö pan klö'wé ulä a ta wëstela chéitö Skököl a ta iblatéitö méitö ie'pa a.

31 E' wö shä ta ie'pa tö isuëwa tö Jesús idir; erë bet ta ie' kë ku'ia ie'pa ta.

32 Etä ie'pa tö iché ñi a:

—Wëe', mik ie' kapaköratse se' ta ñala wa, Skököl yëkkuö wä pakeratseitö, e' tö se' ttsé'wé buaë ichök.

33 E' wöshä ta ie'pa e' yëttsa míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, etä ie'pa tö Jesús ttökatapa tsá döka dabom eyök kî eköl (11) ena imalepa, e'pa kué ee ñita.

34 E' a ie'pa iché:

—Moki Skökëpa Jesús shkënekane. Ie' e' kkaché Simón a.

35 Etä wëpa bölpä tö ì kos tka ie'pa ta ñala wa e' paké imalepa a. Nies wes ie'pa tö Jesús suëwa, mik ie' tö pan blaté etä, e' pakéitörak.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

36 Ie'pa tso'ia ipakök, etä Jesús de dur ie'pa shua, e' tö ie'pa shkë'wé tté i' wa:

—As a' kawö tkö buaë.

37 Ie'pa tkirulune tö ibikeitsé tö ie'pa tso' s'wimblu saük.

38 Erë Jesús tö iché ie'pa a:

—¿Ì kuëki a' tkirulune? ¿Ì kuëki a' ibikeitsé bötböt?

39 Ye' ulä kî itö saú. Ye' klö kî itö saú. Ye' kö, e' wa a' isuëraë tö ye' kë dö wimblu. S'wimblu kë chkà ta', kë dichéwö ta', erë a' isuë tö ye' chkà ta' ye' dichéwö ta'.

40 E' chök ie' tso' ie'pa a, ta ie' tö iulä ena iklö kkaché ie'pa a.

41 Ie'pa iëteriaä ttsé'nerak buaë tkirulune taië, e' kuëki darërë ie'pa a iklög' tö moki idir. E' kuëki Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì tso' a' wa ñe?

42 Et̄a ie'pa t̄o nima katuule bö' a, e' mé īa.

43 T̄a ie' t̄o ikaté ie'pa wörki.

44 Et̄a ie' t̄o iché ie'pa a:

–Ì tka ye' t̄a, e' yē' ye' t̄o a' a, mik ye' bak a' t̄a et̄a. Ye' t̄o a' a iyē' t̄o ye' t̄tē kōs kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa t̄o yēkkuō ki ñies Salmos yēkkuō ki, e' kōs kawōt̄a wà tkök.

45 Et̄a ie' t̄o ie'pa er ñi'wé as ì chē Skēkōl yēkkuō t̄o, e' wà ar ie'pa éna.

46 T̄a ichéit̄o ie'pa a:

–Itso' kitule Skēkōl yēkkuō ki i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawōt̄a ttēw̄a, mik e' ki k̄a de mañat et̄a ishkerdakane.

47 Ñies t̄o iché i' es: Ttē buaē pakardaē ye' ttō wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itōki ipakardaē k̄a ulitane wakpa a. Ttē buaē e' dör t̄o wēpa er mane'wé Skēkōl a, esepa ki ie' t̄o ì sulu wamblérakitō e' nuí olo'yeraē.

48 Ì kōs tka ye' t̄a, e' sué a' t̄o, e' pakök a' kawōt̄a sulitane a.

49 Ye' yē kablē' Wikōl Batse'r muk a' a, e' patkeraē ye' t̄o a' a. Ie' datse k̄a jai a, e' dōraē a' ki idiché tajē wa, e' panú iē Jerusalén.

Jesús míane k̄a jai a

(Marcos 16.19-20)

50 E' ukuōki t̄a Jesús w̄a ittōkatapa mítser tsinet Betania. Eē Jesús ulà kéka t̄a ie' er buaē ché ie'pa a.

51 Ie' tso'ia ie'pa a er buaē chök t̄a ie' butséka míā k̄a jai a ie'pa wörki.

52 Ie'pa t̄o ie' dalöié tajē, e' ukuōki t̄a ie'pa míane Jerusalén ttsē'nerak buaē.

53 Kēkraē ie'pa tso' Skēkōl kikōkka iwé a.

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök k_i bö_l e' eköl. Yëkkuö i' k_i Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëtö "Jesús ttökata dalër tajë iëna e'." Ibikeitsèsö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kaneblok nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri tajë me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' k_i duas de dabom paryök ena suliyök e' shu ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachè tö ië ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skököl Alà pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dö a' ulà a' erblö ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' k_i ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skököl dör Jesús Yë.

Mik Juan wötënewa s'wöto wé a dayë nane kiè Patmos ee etä ie' dewatke kékelaie. Mik ie' bak ee, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kiè Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla skà kit döka mañat.

Skököl Ttö yöne s'ditsöie

¹ Tsawe ta eköl kiè Skököl Ttö e' tso'tke. Ie' tso' Skököl ta, nies ie' dör Skököl.

² Kenet ie' tso'tke Skököl ta.

³ Skököl tö iyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kë i' ku' ká i' k_i, e' kë yöneñak ie' wa.

⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wes bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke.

⁵ Bö'wö ñe' tö se' er suluë tso' wes stui a es e' ñi'wemir. Kë i' sulu e' alöpaká iki.

⁶ Wëm eköl patkë'bitu Skököl tö e' kiè Juan.

⁷ E' dë'bitu yi dör bö'wö ñe' ttekölie itté pakök as sulitane erblö imik Juan tö itté pakeke e' wa.

⁸ Ie' wák kë dör bö'wö ñe', erè ie' dë'bitu itté pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökke datse ká jai a sulitane er ñi'woie e'.

¹⁰ Ká i' kos yö' Skököl tö ie' ta ñita, erè mik idë'bitu ká i' a, etä ká i' wakpa kë éna iane tö yi dör ie'.

¹¹ Ie' dë'bitu iwák ká a ena iwák ditséwopa a, erè e'pa kë wa ikinewa.

¹² Erè wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skököl ala'rie.

¹³ Ie'pa de Skököl ala'rie, erè e' kë dör wes se' ala'r kurke yé wa mi wa es. Ie'pa de Skököl ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kiè Skököl Ttö ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shua. Ie' dör Skököl Alà eköl è e'. Ie' wa Skököl er buaë chö se' a ena wes Skököl dör moki, e' kos kkayëne se' a. E' su' sa' tö.

¹⁵ Juan tö ie' tté paka' ta ichéitö aneule: "Wëm i' yé'yö a' a mik ye' iché tö wëm eköl daia ye' ukuöki s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiä ye' yöki, e' kueki ie' dör buaë ichökke ye' tsata."

¹⁶⁻¹⁸ Skököl tté dalöiëno e' mène Moisés wa. Erè kos Skököl er buaë chö se' a ena wes ie' dör moki e' jchenewa sa' wa Jesucristo wa. Kë yi wa Skököl suule iwöbla wa, erè ilà eköl è tkérie iyé ta, e' dör nies Skököl, e' tö iyé kkaché se' a. E' kueki ie' dör er buaë chökwak. Ie' er buaë k_i ché se' a tajë shute.

Juan dör S'wöskuökwak e' tö Jesucristo tté pakè

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: "¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?"

²⁰ Juan kë wa iblène. Ie' tö ie'pa iutë yësyésé:

—Ye' kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tö iskà chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skököl tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tö ie'pa iüté:

—Au, ye' kë dör ie'.

Ie'pa tö iska chaké:

—¿Be' dör Skëköl tö iyë'at tö itteköl skà datse e'?

Età Juan tö iüté:

—Au, ye' kë dör ie'.

²² Età ie'pa tö iska chaké ia:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' kī ikiane jchenowā yēsēsē chēne yi tö sa' patké e'pa a. E' kuëkī ichō sa' a tö ¿yi dör be'?

²³ Juan tö ie'pa iüté:

—Ye' dör wé yē' Skëköl tteköl Isaías tö e'. Ie' tö iyë': 'Ká sir poë wé kë yi serku' eē yile ttöraë aneule, e' tö icheraë: A' er mane'ú Skëköl datse e' yökī. E' dör wēs ñalā yuēsō yēsēsē ie' yökī es.*

²⁴ Età wépa patké fariseowakpa tö ttök Juan tā,

²⁵ e'pa tö ie' a iska chaké:

—Be' kë dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e', be' kë dör Elías, be' kë dör Skëköl tteköl ñe', e'ma ¿i kuëkī be' tö s'wöskueke?

²⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erë eköl dur a' shua kë ijcher a' wā tö yi idir,

²⁷ e' dōraë ye' ukuökī kanëblök ye' skéie. Ie' dör këkë taië ye' tsata, e' kuëkī ie' klökkuō kicha ë kë wötsēnanuk ye' siarla e' a.

²⁸ E' kos tka Betania. Ká e' atē di' kiè Jordán e' wishet. Eē Juan tso' s'wöskuök.

Jesús dör Skëköl obeja jchēne e'.

²⁹ Bule es tā Juan tö Jesús sué tö idatse ie' ska' tā ichéitō: "Isaú. Wī idatse e' dör Skëköl obeja pupula patkébitū jchē ì sulu wambleke sulitane tö e' nuī olo'yoie e'.

³⁰ Ie' wī paka' ye' tö a' a mik ye' tö iyë': 'Eköl doia ye' ukuökī, e' tso'tke ká iaiaë ye' yökī, e' kuëkī ie' dör buaë ichökle ye' tsata.'

³¹ Ye' wák kë wā ijcher bua'iewā tö yi dör ie', erë ye' tö s'wöskueke as Israel aleripa wā ijcherwā tö yi dör ie'."

³² Ñies Juan tö iché: "Ye' isué tö Wiköl Batse'r datse ká jai a nubölie, e' atē ie' a.

³³ E' yökī ye' kë wā ijcher tö yi idir, erë Skëköl tö ye' patké' s'wöskuök di' a, e' tö ye' a iyë': 'Yi kī Wiköl batse'r de atē ie' a, e' dör wé tö a' iekewā Wiköl Batse'r a e' wák.'

³⁴ E' sué ye' tö, e' kuëkī ye' tö ichē a' a tö ie' dör Skëköl Alà ichökle."

Jesús ttökatapa tsá

³⁵ Bule es tā Juan durne eē tā ie' tā ittökatapa de böl.

³⁶ Mik Juan tö isué tö Jesús damia e' wa, età ie' tö iché ie'pa a:

—¿Wēm wī dör Skëköl obeja pupula patkébitū jchē se' skéie e'!

³⁷ Ì ché Juan tö, e' tse Juan ttökatapa böl tö, età e'pa míyal Jesús itökī.

³⁸ Jesús e' wötréene tā isué tö idatserak ie' itökī tā ichakéitō:

—¿Ì kiane a' kī?

Ie'pa tö iüté:

—A Rabí (judioie ttè e' wà kiane chē s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

³⁹ Età ie' tö ie'pa iüté:

—A' shkō isaük.

Età ie'pa míyal ie' tā, tā wé ie' serke, e' sué ie'pa tö. Mik ie'pa míya ie' tā età diwö detke tkël. Ie'pa e' tséat ie' ska' dō katuirketke ekkë.

⁴⁰ Ittökatapa böl tö Juan ttö tse' tā imineyal Jesús itökī, e' eköl kiè Andrés, e' dör Simón Pedro ël.

⁴¹ E' ukuökī bet tā Andrés tö iël Simón e' kué tā ichéitō ia:

—Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, e' kué sa' tö. ("Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie" e' kiè judioie "Mesías" ena griegoie ikiè "Cristo".)

⁴² E' ukuökī tā Andrés wā Simón mítser wé Jesús tso' eē. Mik Jesús tö Simón sué, età ie' tö iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erë be' kirdaë Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wà kiane chē ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tö ittökatapaie

* 1:23 Isaías 40.3

⁴³ Bule es ta Jesús tö ibikeitsé tö “ye' mi'keā Galilea.” Kam ie' mi' e' yöki ta ie' tö Felipe kué ta ichéitö ia:

—Be' shkó ye' ta ye' ttökataie.

⁴⁴ Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida.

⁴⁵ Felipe tö Natanael kué ta ichéitö ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skéköl ttekölpa tö yékuö ki, e' wák kué sa' tö. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tö iché:

—¿Ì buaè döttsami Nazaret?

Felipe tö iché ia:

—Be' shkó sa' ta, ta iwà saú.

⁴⁷ Mik Jesús tö isué tö Natanael datse ta ichéitö:

—Wém wí e' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' ké kachöta'.

⁴⁸ Natanael tö ie' a ichaké:

—¿Ì be' a ichök tö ye' dör es?

Ie' tö iüté:

—Ye' ké ku' dur ee, eré kam Felipe tö be' kiö, e' yöki ye' tö be' su' higuera klö dikia.

⁴⁹ Natanael tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, ¡Be' dör Skéköl Alà ichök! ¡Be' dör Israel aleripa blú ichök!

⁵⁰ Jesús tö ie' iüté:

—Ye' be' a iché tö “ye' be' su' higuera klö dikia,” ¿e' è kuéki be' erblé ye' mik? Eré e' tsata be' tö iki sueraia.

⁵¹ Ñies ie' tö iché:

—Moki ye' tö a' a iché tö ká jai suerae a' tö áie ta a' isuerae tö ye' dör S'ditsö Alà e' dör wes klökata† es shkokaie ká jai a, e' ki Skéköl biyöchökwakpa shköke wo'k wa'k.

2

Ulabatsè kéwö tkö'weke Caná

¹ Böiki es ta ulabatsè Caná ate Galilea ee, ee Jesús mi tso'.

² Ñies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kéwö tkö'uk.

³ Mik ie'pa vino enewa, eta Jesús mi tö iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴ Jesús tö ie' a iché:

—¿Iök be' tö e' ché ye' a? Kam ye' kéwö dö iwà kkachoie tö yi dör ye'.

⁵ Eta imi tö iché iyi watiökwakpa a:

—Ì kos chekeitö a' a, e' ú a' tö es.

⁶ Ee skau tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skéköl a, e' dí dapa'woie. Skau ek è a di' choka galon döka dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekké.

⁷ Jesús tö iché watiökwakpa a:

—Skau ikképa wà iökä chiè di' wa.

Ta watiökwakpa tö iwà iékarak es.

⁸ Eta Jesús tö iché iarak:

—I' ta itsá yöttsa elkela ta itsúmi ikéwö tkö'uk wökir a pattse.

Es ie'pa tö iwé.

⁹ Eta iwökir tö di' yöne vinoie e' pattse. Ie' ké wa ijcher tö wé vino e' datse (eré watiökwakpa tö di' yéttsa, e'pa è wa ijcher tö wé idatse.) E' kuéki ie' tö wém ulabatske, e' kié

¹⁰ ta ichéitö ia:

—Sulitane wöblane vino bua'iewa, ese watiök kewe. Mik s'kiulepa tö iyé taië, eta vino èse watieke. Eré be' tö vino bua'ie blé, ikké erpa be' tö iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tö Caná ate Galilea ee, e' dör i ké or yi a ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo taië, e' kkaché ie'pa a, ta ittökatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuöki ta ie' mia imi ta, iëlpa ta, ñies ittökatapa ta, ká kiè Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tséat ká böt ká mañat ekké alè.

Jesús tö Skéköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wé dökewatke tsinet, e' kuéki Jesús mia Jerusalén kawö e' tkö'uk.

¹⁴ Mik ie' de Skéköl wé pamik, eta ie' tö obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kué. Ñies inuköl mane'ukwakpa* kuéitö tultur-dak imesa o'mik.

† 1:51 Génesis 28.11 saú. * 2:14 inuköl mane'ukwakpa: Inuköl tso' Skéköl wé a, e' dör kuá'ki, ké dör inuköl tso' judiowak wa iyi tuöje banet ese. E' kuéki yi tö iyi tuéke ee, ese kawöta ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

15 Ta ie' tö ttsa' tréwa, e' wa ie' tö íyi wataukwakpa kōs tré'wéyal iobeja ibakala tso' kōs e' ta. Nies inukōl mane'ukwakpa inukōl tuléttsaitō ta imesa trélurka.

16 Ie' tö iché nubōl wataukwakpa a:
—Íyi i' yólur seraa! jKě ye' Yě u klō'warwa a' íyi watuoie!

17 E' ukuōki ta ittōkatapa éna ianewa tö Skékōl yěkuō tö iché: “Be' u dalēr taiē ye' éna, e' tsatkeræ ye' tö dö ye' duōwa ekkē.”

18 Judiowak wōkirpa tö ichaké Jesús a:

—Ì kě or yi a ¿e' wése wèmi be' tö sa' a iwà kkachōie tö be' wa kawō ta' íyi ikkē wōie?

19 Ie' tö iiuté:
—U i' tkéttsa a' tö, e' ta böiki es ta ye' tö iyuékane.

20 Ie'pa tö iché ia:
—U i' kané dōr duas dabom tkëyök kī terōl (46), eta ¿wes iyuékami be' tö ká mañatk ě?

21 Erē u cheke ie' tö, e' dōr iwák e' chōke.

22 E' kuēki mik ie' shkenekane, eta ittōkatapa éna ianewa tö ie' tö iyé' es. E' kuēki ie'pa tö Skékōl yěkuō ena i yé' Jesús tö e' klō'wé.

Jesús wa sulitane er suule buaë

23 Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kēwō tkō'uk, eta i kě or yi a ese weke ie' tö taiē. E' kuēki taiē pē' erblé ie' mik.

24 Erē ie' wa ie'pa er suule buaë, e' kuēki kě ie' erbléne ie'pa mik.

25 Ie' wák wa ijcher buaë wes sulitane er dōr. E' kuēki kě yi a i yēnuk ie' a tö wes se' er dōr.

3

Jesús ena Nicodemo tté ñita

1 Wēm tso' ekōl kiē Nicodemo, e' dōr judiowak wōkirpa ekōl. Ie' dōr fariseowak.

2 Ká et nañewe ie' de Jesús ska' ta ichéitō ia:

—A S'wōbla'ukwak, i kě or yi a ese weke be' tö. Skékōl kě kúpa be' ta, e'ma kě be' a i onuk. E' kuēki sa' wa ijcher tö ie' tö be' patkē' sa' wōbla'uk.

3 Jesús tö iché ia:

—Mokī ye' be' a ichè tö yi kě skà kunene etōkichane, ese kě dōpawa i blúie Skékōl tso' e' a.

4 Nicodemo tö ie' a ichaké:

—Mik s'de kēchke, eta ¿wes s'kürmine etōkichane? ¿Wes s'mi' miwane s'mi' shua, e' kürmi etōkichane?

5 Jesús tö iiuté:

—Mokī ye' be' a ichè tö yi kě kune di' wa ena Skékōl Wikōl wa, ese kě dōpawa i blúie Skékōl tso' e' a.

6 S'kune s'mi' wa s'yé wa ese ser wes s'ditsō ser es, erē yi kune Skékōl Wikōl wa, ese ser wes Skékōl ser es.

7 Ye' tö be' a ichè tö be' kawōta kunukne etōkichane. ¿Wes e' tö be' tkiwēmi?

8 Ì wakaneweke Skékōl Wikōl tö se' a, e' dōr wes siwa' bitsirke ká wa'ñe es. E' blar ttsésō, erē wé idatse ena wé imirō e' kě jcher s'wa. Es itkōke sulitane kune Skékōl Wikōl wa e'pa ta. Se' wa ijcher tö ie'pa kunene Skékōl Wikōl wa, erē kě se' wa ijcher wes iwà tkōke.

9 Nicodemo tö iskà chaké:

—¿E'ma ima iwà dōr?

10 Eta Jesús tö iiuté:

Be' dōr s'wōbla'ukwak dalōiërta' taiē Israel aleripa shua ese, erē ¿wes be' kě wa íyi ikkē jcher?

11 Mokī ye' tö be' a ichè tö i jcher sa' wa, e' cheke sa' tö a' a, ñies i sué sa' tö, e' pakeke sa' tö, erē a' kě éna sa' ttō klō'wak yēs.

12 Íyi tso' ká i' kī, ese wa ye' tö ikleeke a' a, erē e' kě klō'wé a' tö. Ye' mú tö ipakē íyi tso' ká jai a ese wa kě kleaule, e'ma ¿wes e' klō'wèmi a' tö?

13 “Kě yi mine'ka ká jai a ese dene ká i' a. Erē ye' dōr S'ditsō Alà, e' datse ká jai a, e' kuēki íyi tso' eē e' jcher seraa ye' wa buaë.

* **3:14 Moisés tö tabechka yué tkabē diökōlie:** Israel aleripa ukyēne Skékōl kī ena Moisés kī. E' nuñie Skékōl tö tkabē patkē' ie'pa ttökulur. Erē Skékōl tö iyé' Moisés a tö tabechka yuō tkabē diökōlie ta ibatsōwa kalka mik as wépa duökewatke esepa isaū ta ibuarne. Números 21.4-9 saū.

14 Mik Israel aleripa bak ká wé kě yi serku', ese ké a, eta Moisés tō tabechka yué tkabě diökölíe,* e' batséwajitō kalka mik ta itkéka. Es ñies, ye' dör S'ditsō Alà, e' kawōta tkéka kal mik

15 as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dō sene michoë e' ska'." Es Jesús tō iché Nicodemo a.

Skëköl éna sulitane dalër

16 Skëköl éna ká ulitane wakpa dalër tajë. E' kueki ie' alà eköl ë, e' me'ttsaitō ttewā se' skéie, as yi erblé imik esepa kě duōwā aishkuō ta, e' skéie sene michoë dō iulà a.

17 Skëköl kě wā ilà patkëne ká i' a se' kichatōktsa. E' skéie ipatkë'itō se' tsatkök.

18 "Yi erblé Skëköl Alà mik, ese kě kichatëne. Erë yi kě erblëne imik, ese kě erblëne Skëköl Alà eköl ë e' mik, e' kueki ikichatënettsatke.

19 Skëköl Alà dë'bitu ká i' a, e' dör wes bö'wō es se' er ñi'woie. Erë s'tso' ì sulu wamblök, esepa dör wes s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wōbatsō bua'ie. Ie'pa kě ki ie' kiane. E' kueki wépa kě erblëne ie' mik, esepa kichatënetke.

20 Wépa tō ì sulu wambleke, esepa éna suluë Skëköl Alà ar. Ie'pa kě ki Skëköl Alà ttë kiane ttsè as ì sulu wamblekerakitō, ese wà kě kkayërwa. E' dör wes s'tso' stui a kě shkakwā bö'wō olo ska' es.

21 Erë wépa serke wes Skëköl ttë moki tō iché es, esepa ki Skëköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewā buaë Skëköl Alà dör wes bö'wō es e' ska' iwà kkachoie tō ì wëke ie'pa tō, e' wëkerakitō Skëköl batamik."

Juan S'wōskuökwak tō iché tō Jesús dör ie' tsata

22 E' ukuökí ta Jesús mía Judea ittōkatapa ta. Eë ie' e' tséat ká tajë ie'pa ta s'wōskuök.

23 Ñies Juan tso' s'wōskuök ká kiè Enón eë, eë di' tso' tajë e' kueki. Ká e' atë tsinet Salim. Pë' dōke ie' ska' ta ie' tō ie'pa wōskueke.

24 (Íyi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wōto wé a, e' yōki.)

25 Erë ie' ttōkatapa welepa ñi iutémi judiowak eköl ta, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté ki.

26 E' kueki ie'pa míyal Juan ska' ta ichéitō ia:

—A S'wōbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wishet yë' be' tō, e' wák tso' s'wōskuök ta sulitane mi'ke ie' ta. ¿E' kě tō be' tsiriwë?

27 Juan tō iuté:

—Au, e' kě tō ye' tsiriwë. Skëköl kě wā se' a ikéwō mène, e' ta kě se' a ì onuk yës.

28 Ye' tō iyë' tō 'ye' kě dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', erë ye' patkëne'bitu ie' yōki keweie, e' ttsë' a' wákpa tō buaë.

29 Mik ulabatske, eta alaköl dör iwëm icha. Eta iwëm sini' tso' eë, ese tō wëm ttō ttsé, eta e' tō ie' ttsë'wé buaë. Ye' dör wes wëm sini' es. E' kueki ye' ttsë'ne buaë ì ñe tō sulitane mi'ke Jesús ta.

30 Ie' kawōta kikéka tajë ye' tsata, e' skéie ye' ké e' wōökwa diōshet.

Jesús datse ká jai a

31 Yi datse ká jai a, e' dör sulitane tsata. Wépa tso' ká i' ki, esepa dör ká i' wakpa, ì tso' ká i' ki, ese ë cheke ie'pa tō. Erë yi datse ká jai a e' dör sulitane tsata.

32 Ì suule ie' wā ena ì ttsëule ie' wā ká jai a ese pakekeitō, erë pë' kibiiepa kě wā ie' ttë klōne.

33-34 Yi patkë'bitu Skëköl tō e' a Skëköl Wiköl mène tajë shute, e' kueki ie' tō Skëköl ttō pakekene. E' kueki wépa tō ie' tté klō'wé, e' wa esepa tso' ichök tō Skëköl ttë dör mokië.

35 S'yë éna ilà dalër tajë, e' kueki íyi ulitane méatitō iulà a.

36 Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser michoë. Erë wé kě tō Skëköl Alà ttō iutè, ese kě ulà dōpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie iki.

4

Jesús tté alaköl eköl ta Samaria

1-3 Fariseowakpa tō ittésé tō Jesús klépa kí iërke ena s'wōsurkerak tajë Juan tō s'wōskué e' tsata. (Erë Jesús wák kě wā s'wōsune, ittōkatapa tō

s'wöskué.) Mik ì cheke ie'pa tò e' ttsé Jesús tò, età ie' e' yéttsa Judea míane Galilea.

⁴ Erë ie' ittsé tò ie' kawöta shkötkö Samaria.

⁵ Ie' ena ittökatapa de ká ate Samaria kiè Sicar ee. Ee tsinet ká me' Jacob tò ilà José a, e' ate.

⁶ Di' bi' Jacob tò ká iaiäe e' tso' ee. Ee Jesús demi ta ishtrinewa. Ie' e' tkéser di' biule e' kkömik età diwö döketke bata a.

⁷⁻⁸ Jesús ttökatapa míyal Sicar chkewö taúk ñè. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitu di' tsuk ta Jesús tò iché ia:

—A tayë, be' we'ikèyö, di' kakmú ña yè.

⁹ Ie' tkinewa ta iütéitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wes be' tò ye' a di' kieke? (Judowak ena Samaria wakpa kë wö dör ñi mik, kë döta'wa ñi ska', e' kueki alaköl tò iüté es.)

¹⁰ Jesús tò iüté:

—Ì meke Skököl tò se' a éme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wa, e' ma be' tò ye' a di' kieraë ta di' tò sene meke sia ese meraëyö be' a.

¹¹ Alaköl e' tò Jesús a iché:

—A këkëpa, be' kë wa tka' ku' di' i' yottsä, ñies di' i' tso' iskië. ¿Wé be' tò di' e' kuëmi mè ye' a?

¹² ¿Ima be' tò ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tò di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tò ena ila'r tò ñies iyyiwak. ¿Be' tò ibikeitsè tò be' dör ie' tsata?

¹³ Jesús tò ie' iüté:

—Wépa tò di' i' yé esepa er sirdane.

¹⁴ Erë wépa tò di' meke ye' tò e' yé, esepa kë er sirpaiane yës. Di' e' dör ie'pa er a wes di' tskirke wötuö taië es, e' tò sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵ Età alaköl tò iché ia:

—A këkëpa, di' e' mú ye' a as kë ye' er siria, ñies as kë ye' döia di' watsuk ie.

¹⁶ Jesús tò iché ia:

—Be' yú, be' wëm kiök ta be' kiéne.

¹⁷ Età alaköl tò iüté:

—Ye' kë wëm ta'.

Jesús tò iché ia:

—Buaë be' iché tò kë be' wëm ta'.

¹⁸ Be' ulabatsule sketökicha ta i' ñe ta be' wa itso', e' kë ta' be' ulabatsule. Ì ché be' tò, e' dör moki.

¹⁹ Età alaköl tò iché ie' a:

—A këkëpa, ye' tò isué tò wësua be' dör Skököl tteköl.

²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' këkëpa bak ká iaiäe, e'pa tò Skököl dalöie e' wakaneo' kabata i' ki. Erë a judiowak tò icheke tò s'kawöta e' kanéuk Jerusalén è.

²¹ Età Jesús tò iüté:

—A tayë, ye' ttö klö'ú. Kawö döraë ta Skököl dalöie e' wakaneo'ordaë ká wa' ñe, kë dör kabata i' è ki ö Jerusalén è a.

²² A' tò Skököl dalöieke, erë e' kë jcher a' wa buaë. Erë s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kueki sa' wa ie' jcher buaë.

²³ S'yé dalöiökwakpa chökle, esepa tò ie' dalöieraë mokië iWiköl wa. E' kéwö döketke, moki idetke i' ta.

²⁴ Skököl dör wiköl, kë wërta'wa, e' kueki wépa tò ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokië wes ie' ki kiane es iWiköl wa.

²⁵ Età alaköl tò iché:

—Ye' wa ijcher tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datse (e' kiè “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de età ie' tò iyi ulitane wà pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tò ie' a iché:

—E' ma e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

²⁷ E' wösha ta ittökatapa debitu. E'pa tò Jesús sué kapakök alaköl ta, e' tò ie'pa tkiwéwa taië. Erë kë yi kësik dë'ka ichakök ie' a tò “¿i kiane be' ki?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl se' ta?”

²⁸ Età alaköl tò iskau méat tkër ee ta imíane wé iu tso' rak ee, ta ichéitö e' wakpa a:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' sauk. Ì sulu kos wamblé'yö, e' chéitö ye' a seraä. ¿Ie' alè dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?

³⁰ Età ká e' wakpa biteyal Jesús we-blök.

³¹ E' dalewa Jesús ttökatapa tò iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkö.

³² Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' wā ch̀kè tso', e' kè sūule a' wā.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wā ch̀kè debitu ie' a ñè?

³⁴ Erè Jesús tō ie'pa a iché:

—Ye' ch̀kè dör, yi tō ye' patkè', e' ttō iütök ena kanè me'itō ye' a, e' eukwa sēraa.

³⁵ A' wā ttè tso' e' tō ichè: 'Kawö kianeia si' tkèl etā iyiwö tso'tke shtë'; erè ye' tō a' a ichè tō pè' datse taiè e'pa weblö. Ie'pa dör wes iyiwö alinetke tso'tke wè'iaè tēnuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik.

³⁶ Wépa tō ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wes iyiwö shtökwakpa es, e' ské dōraè ie'pa ulà a. Ñies wépa shteke ie'pa tō, esepa ulà a sene mīchoè dōraè. Es wépa dör wes iyi kuatkōkwakpa es ena wépa dör wes iyiwö shtökwakpa es, esepa ttsè'rdæ buaè ñita.

³⁷ Pè' tō icheke: 'wele tō ikuatkeke, skà tō iwöshteke.' Ttè e' dör moki.

³⁸ Ye' tō a' patkè'mi iyiwö shtök wé' a' kè wā ikuatkēule ee. Eè o'ka kanēblè', erè iwà de buaè a' ulà a.

³⁹ Alaköl e' tō ipaké Samaria wakpa a: 'Ì sulu kos wamblè'yö, e' chéitö ye' a sēraa.' E' kueki Samaria wakpa taiè serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

⁴⁰ Etā mik Samaria wakpa de Jesús ska', etā ie'pa kköché ie' a tā ichérakitö ia:

—Be' e' tsúat sa' ta.

Ie' e' tséat ie'pa tā ká böt.

⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa tā, e' kueki ie'pa kí dapane taiè erblök ie' mik.

⁴² Etā ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kè dör be' tō sa' a iché, e' è kueki. I'ñe tā' sa' wákpa tō ittö ttsé, e' kueki sa' tō iklö'wé tō moki ie' dör sulitane tsatkōkwak.

Jesús tō blu' kanè kueblu eköl e' alà bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Böiki es tā Jesús e' yéttsa Samaria e' michone Galilea.

⁴⁴ Ie' tō iyè': Skèköl tteköl kè dalöiértā' iwák ká kí.

⁴⁵ Mik ie' demi Galilea etā ká e' wakpa tō ikiéwā er bua' wa. Mik ie'pa dè'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk, etā ì kos buaè o' Jesús tō, e' sū' ie'pa tō. E' kueki ie'pa tō ikiéwā er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná atē Galilea wé ie' tō di' yö' vinoie ee. Ká e' blú kanè kueblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewā taiè.

⁴⁷ Mik ie' wā ijchenewā tō Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, etā ie' mīa Jesús ska' tā ikköché ia:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tō iüté:

—Wësua ì kè or yi a ese kè one ye' wā a' a iwà kkachoie tō yi dör ye', e' tā kè a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹ Erè blu' kanè kueblu tō iché ia:

—A kèkēpa, mishka bet kam ye' alà duöwā e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tō iché ia:

—Be' yúne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tō Jesús ttö klö'wé mokiè tā ie' mīane iu a.

⁵¹ Kam idömine u a, etā ikanè mésopa tō ikué ñalā kí tā ie'pa tō ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Diwö wekké ye' alà buanémine?

Ie'pa tō iüté:

—Chkì diwö bata rrate ekkè.

⁵³ Iyè éna iane tō diwö ekkè Jesús tō iyè' ie' a tō be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' tā, ì kè or yi a ese wéitö bötökicha ee.

5

Jesús tō wëm kraulewā bua'wéne

¹ E' ukuöki tā judiowak tso' kawö tkö'uk Jerusalén, ee Jesús mīa.

² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkō kiè Obeja Ukkō e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiè hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skèl.

* **5:3-4** Ttè ì kè ku' Juan yèkkuö kèchke kibipa e' kí. E' tō ichè ì es: *Mikle tā mikle tā Skèköl biyöchökwak eköl e' ökewa di' wötüuk. Di' wötürke etā yi mīwā di' a kewe, e' buanene. Kè itkine tō duè wése tō ie' tteke. E' kueki s'kirirke tso' ipanuk tō as di' wötür.*

3-4 Úla ekkë a tajë s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kë wöbla wawër, welepa kë shko, welepa kraulewã. Ie'pa tso' ipanuk tö as di' wötir.*

5 Ie'pa shua wëm tër eköl kraulewã. Ie' kirinemi e' ki duas de dabom mañayök ki päköl (38).

6 Jesús tö isuë tër ee. Ie' wa ijchenewã tö kã iaiã ikirinemi. Eta ie' tö wëm kraulewã e' a ichaké:

—¿Be' ki ikiane tö be' buarne?

7 Eta ikirirke tö ie' iuté:

—A këkëpa, kë yi ku' ye' kimuk e' iowa di' a mik iwötirke eta. Bitökicha ye' e' iakwa, eta yile e' iéwatke ye' yöki kewe.

8 Jesús tö ie' a iché:

—Be' e' kôka, be' ka'la kôka ta be' shkômi.

9 E' bet ta wëm buanene ika'la kékaitö ta ishkémi ekka. Erë e' diwö dör judiowak eno diwö.

10 E' kueki judiowak wökirpa tö iché wëm buanene e' a:

—I'ne dör eno diwö, e' kueki be' kë a kawö ta' ka' se tsukmi i'ne.

11 Ie' tö ie'pa iuté:

—Yi tö ye' bua'wéne, e' tö ye' a iché: 'Be' ka' shtökã ta be' shkômi.'

12 Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Yi tö be' a iché tö 'be' ka' shtökã ta be' shkômi'?

13 Jesús miã pë' tso' tajë e' shua, kë wëneia, e' kueki wëm buanene e' kë wa ijcher yi tö ie' bua'wéne.

14 E' ukuöki ta Jesús tö ie' kuë Skëköl wé a ta ichéitö ia:

—Ye' ttö ttsö. Be' buanene, e' kueki i sulu kë wamblaria dö' i sulu ki döbitune be' ki.

15 Eta wëm e' miã judiowak wökirpa ska' ta ichéitö, 'Jesús tö ye' bua'wéne.'

16 Jesús tö i kë or yi a ese wé eno diwö a, e' kueki judiowak wökirpa tö ie' suémitke suluë.

17 Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' yë kanëblöke këkraë, es ñies ye' kanëblöke.

18 Ttë e' tö judiowak wökirpa ki uluwéka, éna ie' ttakwa ëme. Ie'pa kë ulune ie' ki, ie' tö eno diwö dalösewéwa, e' ë kueki. Erë ie' icheke tö Skëköl dör ie' yë, es ie' e' chö tö ñies

ie' dör Skëköl, e' tö ie'pa ki uluwé tajë ie' ki.

Skëköl tö ilà a diché tajë mé

19 Jesús tö iché ie'pa a: “Moki ye' tö a a iché tö ye' dör Skëköl Alà, e' kë a i onuk ye' wák er wa. I kos weke ye' Yë tö, e' suë ye' tö, e' ë weke ye' tö. I weke ye' Yë tö, e' kos weke ye' tö.

20 S'yë éna ye' dör ie' Alà e' dalër tajë, e' kueki i kos wekeitö, e' kkachekeitö ye' a. Ñies ilè ki kkacheraëitö tajë ye' a, e' tö a tkiwerawã tajë.

21 S'yë tö s'duulewã e' shkewetã'kane ta sene mekenitö ie'pa a. E' suë ye' dör ie' Alà, e' tö sene meke wépa a ye' ki ikiane më esepa a.

22 Ñies S'yë kë tö yi shuleta' ichoie tö yi kichatërdaë ö yi ser michoë, e' kéwö méitö ye' a as ye' tö s'shulö.

23 Ie' tö iwé es as sulitane tö ye' dalöiö wes ie'pa tö ie' dalöieke es. Wépa kë wa ye' dalöiëne, ñies esepa kë wa S'yë tö ye' patkë'bitu e' dalöiëne.

24 “Moki ye' tö a a iché tö wépa tö ye' ttë iuteke ena ierblökerak yi tö ye' patkë'bitu, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kë kichatërpattsa. Ie'pa kë ku'ia wes s'duulewã es, ie'pa ulà detke sene chökle ska'.

25-26 Ye' Yë dör sene mukwak ñies ye' dör sene mukwak, e' kéwö me' ie' tö ye' a e' kueki. Wépa kë wa sene michoë ku', esepa dör wes s'duulewã es Skëköl a. Kawö döraë ta ie'pa tö ye' dör Skëköl Alà e' ttö ttseraë. Wépa tö ye' ttö ttsé ta iklö'wéitö moki, esepa ser michoë. Moki ye' tö a a iché tö e' kéwö datse, ñies e' de i' ta.

27 Ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' kueki ie' tö kawö mé ye' a sulitane shuloie.

28-29 Kawö datse aishkuö ta, ta s'duulewã kos tö ye' ttö ttseraë ta ie' yörattsarak pö a. Wépa tö i buaë o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erë wépa tö i sulu wamblë', esepa shkerdakane kichatënoie. Ttë e' kë tö a tkiukwã.

Wes se' wa ijcher tö Jesús ttë dör mokië

30 “Kě ye' a ì onuk ye' wák er wa. Ye' kě k̄i ì kiane wè ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wè Skéköl tò ye' patkè'bitu, e' k̄i, ese wèkeyö. E' kuek̄i ye' tò s'shüleke wés ye' Yé tò ye' a ìcheke es. E' kuek̄i ye' tò s'shüleke yēsēsē.

31 Ye' wák e' chõpa tò ye' ttõ dör moki, e'ma e' kě wà ta'.

32 Erë itso' eköl e' tò ye' tté cheke, e' dör Skéköl. Ye' wà ijcher tò ìma ie' tò ye' tté cheke, e' wà ta'.

33 A' tò ye' chakök patkè' Juan a ta' ie' tò ye' tté yè', e' dör mok̄iē ñies.

34 Erë s'ditsö tò ye' tté cheke, e' kě ska' ye' tkine. Erë ì yè' Juan tò, e' chéyö a' a' as a' tsatk̄er e' ã kuek̄i.

35 A' a' Juan dör wés bö'wö wõnarke olo burke es. Kuaë a' tò ie' tté klö'wé buaë ttsè'ne bua' wa, erë ekuölö ã.

36 Erë ì skà tso', e' tò ye' tté cheke buaë, ì yè' Juan tò, e' tsata. E' dör, ì kě or yi a' ese wèkeyö taië wés ye' Yé tò ye' patkè' iuk es. E' tò sulitane a' ikkacheke tò mok̄i ye' Yé tò ye' patkè'bitu.

37 Ñies ye' Yé tò ye' patkè'bitu, e' tò ye' tté cheke, erë a' kě wà ie' ttõ ttsèule, ñies a' kě wà ie' suule.

38 Ie' tò ye' patkè'bitu, erë a' kě erblène ye' mik. E' kuek̄i a' kě tò ye' tté klö'weta' mok̄i a' er a'.

39 A' tò ibikeitseke tò Skéköl yèkkuö tò ichèmi tò wés sene michoë dömi a' ulà a, e' kuek̄i a' tò isuekewa bua'iewa. Erë yèkkuö e' tò ye' tté cheke.

40 Erë a' kě erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulà a.

41 “S'ditsö tò ye' kikèka, e' kě ska' ye' tkine.

42 Erë ye' wà a' suule buaë tò wés a' dör. Ye' wà ijcher tò kě a' éna Skéköl dalër.

43 Ye' dè'bitu ye' Yé ttõ wa, erë kě a' wà ye' kinewa. Erë o'ka bitúpa iwák ttõ wa, e'ma e' kiéwa a' tò buaë.

44 A' wakpa ñi kikökeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kě k̄i ikiane tò Skéköl eköl ã, e' tò a' kikökä, e' ta' çwés a' erblömi ye' mik?

45-46 Moisés tò ye' tté kitat yèkkuö k̄i, e' kuek̄i mok̄i a' tò ie' tté klö'wé, e'ma ñies a' tò ye' tté klö'wèmi. E' kuek̄i kě

a' ibikeitsök tò ye' tò a' kkatèmi ye' Yé a. Ì kit Moisés tò ká iaiaë e' mik a' erblöke, e' je' tò a' kkateraë.

47 Erë ì kitbak ie' tò, e' kě klöne a' wa, e'ma çwés ì cheke ye' tò, e' klö'wèmi a' tò?”

6

Pë' dökä mil skeyök e'pa tié Jesús tò (Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

1 E' ukuök̄i ta' Jesús mía batsöri kiè Galilea e' wışhet. Batsöri e' kiè ñies Tiberias.

2 Ì kě or yi a' ese wèke ie' tò taië. Ie' tò s'kirirke esepa bua'wéne, e' sué pè' tò, e' kuek̄i taië pè' mir ie' itöki.

3 Ie' mía ittökatapa ta' kabata a' ta' ee ie' e' tkés̄er ie'pa ta'.

4 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkö'wè.

5 Mik ie' tò isué tò pè' de taië ie' itöki, eta' ichéitö Felipe a'.

—çwé se' mi'mi iyi taük pè' kos ikkèpa a' ñè?

6 E' chéitö Felipe a' isuöie tò ìma Felipe tò ie' iütèmi. Erë ie' wák wà ijcher buaë tò ì wèmi ie' tò.

7 Felipe tò iüté:

—S'kanablömi dö ká cien böyök, erë e' ské kě dör wè' iyi tuöie mè ie'pa a' elke elke.

8 Ittökata eköl kiè Andrés dör Simón Pedro èl, e' tò iché ia'.

9 —Íe' duladula tso' eköl, e' wà pan yöule cebada wa tso' skel ena nima bötö; erë e' kě döpakä s'tso' taië e' k̄i.

10 Jesús tò iüté:

—Ichö ie'pa ulitane a' tò a' e' tulúser iski.

(Ká e' a' taië ta'tsi tso'.) Eta' pè' ulitane e' tulés̄er. Ee wèpa ã dökä mil skeyök (5.000).

11 Jesús tò pan klö'wé ta' wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuök̄i ta' iblatéitö méitö ittökatapa a' as iwatiörakitö. Ñies iwéitö nima ta' es. Eta' ie'pa tò iné kos ie'pa k̄i ikiane ekkè.

12 Mik ie'pa chké de wè' eta' Jesús tò iché ittökatapa a'.

—Ibata atè e' shtö as kě iweirwa.

¹³ Etā ittōkatapa tō pan yöule cebada wa dōka skel, e' bata ate, e' shtë iëne dōka kkōla dabom eyök ki bök (12).

¹⁴ Mik pë' isuë tō, i kë or yi a ese wé Jesús tō, etā ie'pa iché:

—Moki wëm wì dör Skëköl tteköl cheke ká iaiäe tō idatse e'.

¹⁵ Erë Jesús wā ijchenewā tō ie'pa wā ie' mi'ketser diché wa tkëka blu'ie, e' kueki ie' mi'ane kabata a e' tsukat ekōrla.

Jesús shkë di' kî

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik ká tuirketke, etā Jesús ttōkatapa biteyalne dō batsōri a.

¹⁷ Jesús ichétke ie'pa a tō kë ye' panar. Ká tsenewatke etā Jesús kam dōne, e' kueki ie'pa e' iékarak kanò a tā imichorak batsōri wishet dō Cafarnaúm.

¹⁸ E' wōshā tā siwā bitsineka tajë, e' tō di' uyeke tajë.

¹⁹ Mik ishkérak dō kilómetro skel ö teröl e' ulatök, etā ie'pa isuë tō Jesús shkōratse ie'pa kker di' kî. E' tō ie'pa suawé.

²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—i kë a' suanuk! Ye' idir.

²¹ Ie'pa ttsë'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wōshā tā idemirak wé imi'kerak ee.

Pë' tō Jesús yuleke

²² Bule es tā, pë' ate batsōri wishet, e'pa wā ijchenewā tō Jesús ttōkatapa mineyal kanò ar ee etö ë, e' kî, erë Jesús kë minea ittōkatapa tā.

²³ Etā kanò skà datse tseë Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wëstela yë' Skëköl a pan kî etā ee.

²⁴ Mik pë' isuë tō ie' ena ittōkatapa kë ku'ia, etā ie'pa e' iéka kanò demi tajë ese kî tā imíyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dör chkè tō sene michoë meke e'

²⁵ Mik pë' demi batsōri wishet, etā ie'pa tō Jesús kué tā ie' a ichakérakitō:

—A S'wōbla'ukwak, ¿mik be' dë'bitu íe'?

²⁶ Ie' iiuté:

—Moki ye' tō a' a ichè tō a' kë ku' ye' yulök, i kë or yi a ese wéyö, e' wà ane

a' éna e' kueki. A' tō chkè ña' tajë, e' ë kueki a' tso' ye' yulök.

²⁷ Kë a' kaneblök chkè erta'wa ese skéie. A' kaneblö chkè kë erta'wa tō sene michoë meke a' a, ese skéie. Chkè e' meraë ye' dör S'ditsö Alà e' tō, ye' Yë dör Skëköl e' tō ikéwö me' ye' a e' kueki.

²⁸ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿i wëmi sa' tō as i kiane Skëköl kî ese ü sa' tō?

²⁹ Ie' tō iiuté:

—Skëköl tō ye' patkë' e' kî ikiane tō a' erblö ye' mik. E' ë kiane ie' kî.

³⁰ Ie'pa tō iché ie' a:

—i kë or yi a ¿e' wése wëmi be' tō as sa' tō isaù tā sa' erblö be' mik? ¿i wëmi be' tō?

³¹ Se' yëpa bak ká iaiäe e'pa tō i kiè maná e' ña' ká sir poë wé kë yi serku' ee. E' tso' kitule Skëköl yëkkuö kî wé ichè: 'Moisés tō ie'pa dë' chkè datse ká jai a e' wa.'

³² Jesús tō ie'pa iuté:

—Moki ye' tō a' a ichè tō Moisés kë wā chkè datse ká jai a e' mène a' yëpa bak e'pa a. Ye' yé tō chkè e' me' ie'pa a. Erë chkè chökle datse ká jai a e' watkeke ie' tō a' a.

³³ Chkè chökle meke Skëköl tō, e' dör yi datse eköl ká jai a tō sene michoë mëmi sulitane a e'.

³⁴ Ie'pa tō Jesús a iché:

—A këkëpa, chkè e' mú sa' a këkraë.

³⁵ Ie' tō ie'pa a iché:

—Ye' dör chkè tō sene michoë meke e'. Yi bituke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kë tepaiä bli tō, ñies ese kë ersirpaiä.

³⁶ Erë e' dör wes ye' tō a' a ichétke tō erë a' wā ye' suule a' wöbla wa, erë a' kë erblökü' ye' mik.

³⁷ Wëpa me' ye' Yë tō ye' a, esepa kos bituraë ye' ska' tā wëpa bituke ye' ska', esepa kë watpattsayö.

³⁸ Ye' datse ká jai a, e' kë dë'bitu i kiane ye' wák kî e' uk. Ye' dë'bitu i kiane yi tō ye' patkë' e' kî e' uk.

³⁹ Yi tō ye' patkë', e' kî ikiane tō wëpa kos me'itö ye' a, esepa kë wëne we'iköyö. E' kueki ie'pa kë watpattsayö. E' skéie ie' kî ikiane tō

ie'pa kos shke'wëkaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' këwö ska'.

⁴⁰ Ye' Yé ki ikiane tö wépa tö ye' sué ena erblé ye' mik, esepa kos ser michoë këkraë. Ie'pa shke'wëraneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' këwö ska'.

⁴¹ Jesús tö ichétke: "Ye' dör chke datse ká jai a e'." E' kuëki ie'pa ukyënemi ie' ki suluë.

⁴² Ie'pa tö iché:

—¿I' kë dör Jesús dör José alà e'? Iyë ena imì suule se' wä buaë. ¿Wes ie' tö ichèmi tö ie' datse ká jai a?

⁴³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë a' ukyënukia ye' ta.

⁴⁴ Kë yi bitúpa ye' ska', ye' Yé tö ye' patkë', e' kë wä idë' e'ma. Wépa bite ye' Yé wä, e'pa shke'wëraneyö mik ká i' erkewatke eta.

⁴⁵ Skëköl yëkkuö kitule ittekölpa wä e' tö iché: 'Skëköl tö ie'pa kos wöbla'wëraë.' Es wépa tö ye' Yé ttö ttseta', ñies e' wöblautä' ie' wa, esepa kos bituraë ye' ska'.

⁴⁶ "Kë yi wä Skëköl suule. Erë ye' dë'bitü ie' ska', e' kuëki ye' è wä ie' suule.

⁴⁷ Mokü ye' tö iché a' a tö wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë këkraë.

⁴⁸ Ye' dör chke tö sene michoë meke e'.

⁴⁹ A' yépa bak ká iaiaë, e'pa tö chke kiè maná e' ña' ká wé kë yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune.

⁵⁰ Erë chke datse ká jai a, e' cheke ye' tö a' a. Wépa tö chke e' ñé, e'pa kë duöpawa.

⁵¹ Erë chke tö sene michoë meke datse ká jai a, e' dör ye'. Wépa tö chke e' ñé, e'pa ser michoë. Chke meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chka, e' merattsayö ttëwä as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë."

⁵² Eta ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' tö ichka mëmi se' a katè?

⁵³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokü ye' tö a' a iché tö a' kë tö ye' dör S'ditsö Alà, e' chka katè, e' pé yé, e' ta sene michoë kë döpa a' ulà a.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ye' chka e' dör chke chökle, ye' pé, e' dör di'yé chökle. E' kuëki

wépa tö ye' chka katé, ye' pé yé, esepa ulà a sene michoë detke. Aishkuö ta mik ká i' erkewatke, eta ie'pa shke'wëraneyö.

⁵⁶ Wépa tö ye' chka katé, ye' pé yé, esepa bätse buaë ye' mik. Ñies ye' bätse buaë ie'pa mik.

⁵⁷ Ye' yé tö ye' patkë' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es ñies wépa tö ye' chka katé esepa serke ye' mik.

⁵⁸ Chke dë'bitü ká jai a, e' chök ye' tso' a' a. Chke e' kë dör wes chke kiè maná ña' a' yépa bak ká iaiaë e'pa tö e' es. Ie'pa tö ña' erë ie'pa durulune. Erë wépa tö chke cheke ye' tö a' a e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹ Ttè e' wa Jesús tö ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wo wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttè batamik se' ser michoë

⁶⁰ Pé' shköke taië Jesús ta, e'pa tö ttè ñe' ttsé ta ichérakitö:

—Ttè e' dör darërë. ¿Yi tö iklö'wëmi?

⁶¹ Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kuëki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ttè e' kuëki a' éna ye' wataksa?

⁶² Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane ká jai a wé ye' datse ee, e' mú sué a' tö, e'ma e' je' ta ¿a' erblömi ye' mik?

⁶³ Wiköl Batse'r tö sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tö, ese kë dör iie bua'. Ttè wa a' pattekeyö e' wä datse Wiköl Batse'r wa. Ttè e' klö'wé a' tö, e' ta a' ser michoë.

⁶⁴ Erë a' wëlepa kë erblökü' ye' mik.

Wépa kë erblökü' ie' mik ena yi tö ie' mekettsa e' jchertke ie' wä kewë, e' kuëki ie' tö iché es.

⁶⁵ Ie' tö ikí ché:

—E' kuëki ye' tö a' a iché tö kë yi bitúpa ye' ska', ye' Yé kë wä imène e' ta.

⁶⁶ E' ukuöki ta taië pé' shköke Jesús ta, e' kibiiepa tö iméat, kë shköia ie' ta.

⁶⁷ Eta Jesús tö ittökatapa dabom eyök ki böi (12), e'pa a ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yöki?

⁶⁸ Eta Simón Pedro tö iüté:

—A Skëképa, ¿yi ta sa' mi'mi? Be' ttè è wa sa' ser michoë.

69 Sa' erblétke be' mik. Sa' wa ijcher mokíë tò be' dör yi dör batse'r patkë'bitu Skëköl tò e'.

70 Jesús tò ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kí bül (12), e' shukit ye' tò, erë a' eköl dör bé icha.

71 Mik Jesús tò e' ché eta Judas chéitö. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kí bül (12) e' eköl erë ie' tò Jesús wömekettsa.

7

Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik

1 E' ukuöki ta Jesús shköke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwa, e' kueki ie' kë shkak Judea.

2 Erë judiowak tò kawö tkö'weke kiekerakitö Úla Kéwö, e' kéwö tkö'wekerakitö Judea, e' dewatke tsinet.

3 E' kueki Jesús ëlpa tò ie' a' iché:

—Kë be' e' tsukat íe. Be' yú Judea as ì kë or yi a' ese weke be' tò, e' wà saù be' ttökatapa serke ee' e'pa tò.

4 Yi ki ikiane tò s'malepa tò ikikëka taië, ese tò íyi kos wé sulitane wörki. Mokí ì kë or yi a' ese ormi be' a, e' ta iú sulitane wörki.

5 Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik, e' kueki ie'pa tò iwayué es.

6 Ie' tò iché ie'pa a:

—Kam ye' kéwö döka, erë a' kawö kos ese dör buaë.

7 Wépa kë tò Skëköl dalöie esepa kë a a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a' ichök tò ì wambleke ie'pa tò, ese dör suluë. E' kueki ie'pa éna ye' ar suluë.

8 A' yúshka Úla kéwö tkö'wekerakitö e' a. Ye' kéwö kam döka, e' kueki kam ye' mi'.

9 E' chéitö ta ie' e' tséat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla kéwö tkö'uk

10 Jesús ëlpa míyal, e' ukuöki ta ñies ie' mía. Erë ie' mía bërë, kë e' kkayëule.

11 Kéwö tkö'weke, e' shua judiowak wökirpa tso' ie' yulök. Ie'pa tò ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

12 Pè' dapane taië ee, e'pa tò Jesús cheke ñi a' bër ñi kukuö a. Welepa tso'

ichök: “Jesús dör buaë.” Erë welepa tso' ichök: “Ie' kë dör buaë. Ie' tò se' kiteke.”

13 Erë ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa kë ttöku' darërë.

14 Mik ikéwö tkö'wekerakitö, e' döketke shaböts, eta Jesús dewa Skëköl wé a' ta ie' tò s'wöbla'wémi.

15 Eta judiowak wökirpa tkirulune iweblök ikittsök ta ichéraitö:

—Ie' kë yöule ¿wes e' wa' ttè jcher taië?

16 Jesús tò iüté:

—Ttè wa' a' wöbla'weke ye' tò, e' kë dör ye' wák ttè, e' dör Skëköl tò ye' patkë' e' ttè.

17 Yi e' chétke ì kiane Skëköl ki e' wà uk, ese wa' ijcherdaë tò ttè wa' s'wöbla'wekeyö, e' dör Skëköl ttè. Ie' kë tò ibikeitsepa tò e' dör ye' wák ttè è.

18 Yi ttöke iwák er wa, ese ki ikiane tò pè' tò ie' kikëka. Erë wé ki ikiane tò yi tò ipatkë' e' kikarka, ese ttö mokí kë kachöta'.

19 “Sulitane wa' ijcher tò Moisés tò Skëköl ttè dalöieno e' méat se' a. Erë a' ulitane kë tò iwà dalöie. ¿Í kueki a' ki ye' kiane ttèwa'?”

20 Eta pè' tso' taië ee, e'pa tò iüté:

—Be' a' aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

21 Ie' tò ie'pa a' iché:

—Í kë or yi a' ese wé ye' tò etökicha eno diwö a, e' tò a' ulitane tkiwéwa.

22 Moisés tò ttè dalöieno me'at a' a' tò a' ala'r wépa kos wakyuö itóttola kkuölitla tèt tsir e' wa' ká de iki pàköl (8) eta. (Ñermata se' wa' ijcher tò ttè e' kë mène Moisés wa, imène a' yépa bak ká iaiaë Moisés yöki e'pa a.) Ñies Skëköl yëkkuö tò ichè tò kë a' kawö ta' kanëblök eno diwö a. Erë mik ká de ala'rla ki pàköl, e' ane eno diwö a, eta a' tò a' ala'rla wakyueta' eno diwö a.

23 A' a' kawö ta' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttè dalöioie, e' ta ¿wes a' ulurmi ye' ki, ye' tò wëm eköl bua'wéne wa'ñe eno diwö a e' ki?

24 Kë s'kkatar is iwër e' è wa. E' skéie itö yuló yësyësë.

Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

25 Jerusalén wakpa welepa tö ichaké:

—¿Wëm wí kě yuleku' s'wökirpa tö ttèwà?

26 İsaú, wí idur ttök sulitane wörki eta ie'pa kě tö ì chè ie' a yës. ¿A' iché, s'wökirpa tö iklö'wé tö mokı ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?

27 Erë se' wà ijcher buaë tö wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datse, eta kě yi wa ijcherpa tö wé idatse.

28 Jesús tso' s'wöbla'uk Skököl wé a. Mik e' tö ttè e' ttsé, eta ichéitö aneule:

—A' ibikeitseke tö a' wà ye' suule buaë. A' ibikeitseke tö a' wà ijcher buaë tö wé ye' datse. Erë ye' kě dè'bitu ye' wák er wa. Yi tö ye' patkè'bitu e' mik s'erblömi, ie' kě suule a' wà.

29 Erë ye' datse ie' ska', e' kueki ye' wà ie' suule buaë. Ie' tö ye' patkè'bitu.

30 Ie'pa tö ima'wé klö'wèwà, erë kam ie' kèwö doka, e' kueki kě yi ulà dè'wà iska'.

31 Erë taië pè' erblé ie' mik e'pa tö iché:

—Kě yi skà a ì kě or yi ese onuk tköka Jesús tö iwé e' tsata. Ie' wake' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klö'wakwa

32 Jesús cheke pè' tö bërè ñi kukuö a, mik e' ttsé fariseowakpa tö, eta ie'pa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö Skököl wé shkëkipa patké iklö'ukwà.

33 Jesús tö iché:

—Ye' tso'ia a' ta bërber ëme ta ye' míane yi tö ye' patkè'bitu e' ska'.

34 A' tö ye' yuleraë, erë a' kě tö ye' kuepa. A' kě döpakà wé ye' mörö ee, e' kueki a' kě tö ye' kuepaia.

35 Ta judiowak wökirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'keà, e' kě kuepa se' tö? ¿A' ichè imi'keà wé judiowak mineyal senuk ká kua'ki wakpa shua ese ska' pè' kě dör judiowak, esepa wöbla'uk?

36 Ie' tö iché: 'A' tö ye' yuleraë, erë a' kě ye' kuepa. A' kě döpakà wé ye' mörö ee, e' kueki a' kě tö ye' kuepaia.' ¿Ima e' wà kiane ché?

Se' er a ituöraë taië wes di' klöka tuö es

37 Ikéwö tkö'weke judiowak tö, e' kèwö bata e' dör ibua'ie, e' kèwö Jesús e' kèka ta ichéitö aneule:

—Wépa ersine, esepa shkö ye' ska' di'yök.

38 Wépa erblé ye' mik, esepa ta itköraë wes Skököl yëkuö tö ichè es, e' tö iché: "Ie'pa er a ituöraë taië wes di' klöka tuö es."

39 Mik Jesús tö di' klöka ché, eta ie' tso' Skököl Wiköl merdaë wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erë e' kèwö ska' ta kam Jesús mi'kane iyë ska' olo ta' taië, e' kueki kam Skököl Wiköl mer.

Judiowak ttè chilineka Jesús batamik

40 Wépa tö ttè e' ttsé, e'pa welepa tö iché:

—Mokı wëm wí dör Skököl tteköl datse e'.

41 Welepa skà tö icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Erë welepa skà tö icheke:

—Au, kě idör e'. Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kě bitupa Galilea.

42 Skököl yëkuö tö ichè tö ibituraë se' blú bak David e' ditséwö wa, ñies ibituraë Belén wé David bak senuk ee.

43 Es ie'pa ttè chilineka Jesús batamik.

44 Ie'pa welepa éna iklö'wakwà, erë kě yi ulà dè'wà ie' ska'.

Judiowak wökirpa kě erblène Jesús mik

45 Skököl wé shkëkipa dè'bitu Jesús klö'ukwà, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa ska', eta e'pa tö ichakérak ishkëkipa a:

—¿İ kueki a' kě wà Jesús dè'?

46 Ishkëkipa tö iüté:

—İsa' kě wà yi ttsëule ttök wes wëm e' ttö es!

47 Fariseowakpa tö iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsa kitö'wè?

48 ¿Ima a' ibikeitsè tö s'wökirpa ö fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik?

49 Pè' ësepa kě wà Moisés ttè dalöiëno suule, esepa e' mukettsa kitö'wè. Erë ie'pa kichatënettsatke.

50 Erë fariseowak eköl kië Nicodemo dë'rö Jesús sauk nañewe, e' tö iché ie'pa a:

51 —Ttè mène se' a dalöiëno, e' tö ichè kě se' kawö ta' yi wömuksa we'ikè kam itö yulöttsasö buaë e' yöki. Es se' wa ijcher tö ì sulu wambléitö ö kě iwa iwamblène.

52 Ie'pa tö ie' iüté:

—jWësua ñies be' dör Galilea wak! Skököl yëkküö saú bua'ie, eta be' isuëraë tö Skököl tteköl kě karpaka yës Galilea.

Alaköl eköl tö isenewabak dalösewéwa

53 [Eta ie'pa ulitane míane iu a.

8

1 Erë Jesús mía Olivo kébata a.

2 Bule es bla'mi ie' dene Skököl wé a ta pè' ulitane debitü ie' ska'. Ie' e' tkéser ie'pa wöbla'uk.

3 S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wa alaköl eköl kunewa isenewabak dalöseukwa e' debitü. Ie'pa tö iké e' duökser sulitane wörki.

4 Ie'pa tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kunewa isenewabak dalöseukwa.

5 Ttè dalöiëno me'at Moisés tö se' a, e' tö se' ké alaköl i'se ttökwa ák wa. ¿Ima e' ché be' tö?

6 Ie'pa tö Jesús a ichaké ima'woie tö ima ie' tö iütèmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöewa iski ta iulatska wa ishtémiitö iski wes iyi shtèsö yëkküö ki es.

7 Ie'pa tö ikí chaké ia. Ie' wöduéka ta ichéitö:

—A' wé kě wa ì sulu wambléule yës, ese tö ák tsá uyö ie' ki.

8 Eta Jesús e' wöéwane iski ta ishtémineitö iski.

9 Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ì sulu wambleke ie'pa tö, ese ane ie'pa éna ta imíyal eköl eköl. Ikéképa míyal kéwe, e' itöki iduladulapa. Bata ekké ta alaköl è até dur Jesús wörki.

10 Eta Jesús e' wöduékane ta ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi até be' kkatök?

11 Ie' tö iüté:

—A kéképa, kě yi até.

Jesús tö iché ia:

—Ye' ñies kě tö be' kkatè. Be' yúshka. Kě ì sulu skà wamblaria.]*

Jesús dör wes ká olo es sulitane a

12 Eta Jesús tö iskà chéne pè' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wes ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa ser michoë ká olo e' a. Ie'pa kě serpaia wes s'shkö stui a es.

13 Fariseowakpa tö iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kueki be' ttö kě wà ta'.

14 Ie' tö ie'pa iüté:

—E' yène tö ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wà ta'. Ye' wa ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' kě jcher a' wa. E' kueki ima ye' e' chö e' wà ta'.

15 A' tö ye' bikeitseke wes a' wakpa kabikeitsö es, e' kueki a' tö ye' kcateke tö ye' dör kachökwak. Erë ye' kě tö yi bikeitseta' es. Ye' kě dë'bitü yi shulök, ye' dë'bitü s'tsatkök.

16 Erë mik ye' tö s'shulè, eta ye' kě tö s'shuleta' ekörla, e' kueki ye' tö s'shuleraë yësyësë. Ye' yé tö ye' patkè', e' tso' ye' ta s'shulök.

17 Ttè dalöiëno tö ichè tö s'ditsö böll tso' ittekölie, e'pa tö iché ñikkèë, e' ta ie'pa ttè wà ta'.

18 Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yé tö ye' patkè', e' dör ye' tteköl. E' kueki ye' ttekölpa dör böll.

19 Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé be' yé tso'?

Ie' iüté:

—A' kě wa ye' sùule, ñies a' kě wa ye' Yé sùule. A' mú wa ye' sùule, e'ma ñies a' wa ye' Yé sùule.

20 Ttè ikké ché Jesús tö itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skököl wé a wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skököl a ee. Erë kam ie' kéwö dökä, e' kueki kě yi wa iklönewa.

A' kě döpa wé ye' mörö ee

21 Jesús tö iskà ché ie'pa a:

* 8:11 Isalema ttè i' kě kü' yëkküö kéchke kit Juan tö. E' ukuöki ta yile skà tö ime'ka ikí.

—Ye' m₁ā t₁ a' t₁ō ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu k₁os wambleke a' t₁ō e' a. E' kuek₁i k₁ë a' d₁öpak₁ā w₁é ye' m₁rö eë.

²² Et₁ā judiowak w₁ökirpa t₁ō iché:

—Ie' iché t₁ō sa' k₁ë d₁öpak₁ā w₁é ie' m₁rö eë. Ie' e' t₁ökew₁ā alè, e' kuek₁i ie' iché es.

²³ Ie' t₁ō ie'pa a' iché:

—A' d₁ör k₁ā i' wakpa ë, erë ye' d₁ör k₁ā jai wak. A' d₁ör k₁ā i₁é wakpa, erë ye' k₁ë d₁ör k₁ā i₁é wak.

²⁴ E' kuek₁i ye' t₁ō a' a' ichè t₁ō 'a' duöralur ì sulu k₁os wambleke a' t₁ō e' a. A' k₁ë w₁ā iklöne t₁ō ye' d₁ör yi y₁'bit₁ü ye' t₁ō a' a' e', e' t₁ā a' duöralur ì sulu k₁os wambleke a' t₁ō ese a.

²⁵ Et₁ā ie'pa t₁ō ie' a' ichaké:

—¿Yi be' d₁ör?

Ie' t₁ō iüté:

—Ye' d₁ör yi y₁'bit₁ü ye' t₁ō a' a' kuaë e'.

²⁶ Taië ye' w₁ā t₁è tso' a' kkatoie. Erë ì k₁os cheke ye' t₁ō sulitane a' e' ttsëule ye' w₁ā yi t₁ō ye' patk₁' e' kk₁ō a. Ie' t₁è d₁ör mok₁ië.

²⁷ Erë ie'pa k₁ë éna iwà ane t₁ō ie' tso' iyë d₁ör Skëköl, e' chök.

²⁸ E' kuek₁i ie' t₁ō iché ie'pa a:

—S'ditsö Alà, e' d₁ör ye'. Mik a' t₁ō ye' batsék₁ā krus mik, et₁ā a' t₁ō isueraë t₁ō yi d₁ör ye'. Ye' k₁ë t₁ō ì w₁épa ye' w₁ák er wa. Ì cheke ye' Y₁ë t₁ō ye' a' t₁ō ichö, e' ë chekeyö.

²⁹ Yi t₁ō ye' patk₁' e' tso' ye' t₁ā. Ì w₁ër buaë ie' wa, e' ë w₁ékeyö, e' kuek₁i k₁ë ie' w₁ā ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús t₁ō, et₁ā taië p₁ë' erblé ie' mik.

Se' y₁ënetts₁ā ì sulu ulà a' Jesús batamik

³¹ Jesús t₁ō iché judiowak erblé ie' mik, e'pa a:

—A' s₁erke kekraë ye' t₁è dik₁ā, e' je' t₁ā a' d₁ör ye' t₁ökåtapa chökle.

³² A' w₁ā Skëköl t₁è mok₁i e' jcherdaë buaë t₁ā e' t₁ō a' yeratts₁ā, ì ulà a' a' klöulew₁ā e' yök₁i.

³³ Ie'pa t₁ō ie' iüté:

—Sa' d₁ör Abraham aleripa. Sa' k₁ë klöulew₁ā ì ulà a. ¿W₁es be' t₁ō ichèmi t₁ō sa' y₁ërdatts₁ā?

³⁴ Ie' t₁ō ie'pa iüté:

—Mok₁i ye' t₁ō a' a' ichè t₁ō w₁épa t₁ō ì sulu wambleke, esepa tso' klöulew₁ā sene sulu ulà a.

³⁵ Erë s'klöulew₁ā kanè mésoie ese s₁erke iwök₁ir ska', erë k₁ë id₁ör iwök₁ir yami ekka. Iwök₁ir alà e' d₁ör iyami ekka kekraë.

³⁶ Ye' d₁ör Skëköl Alà. Ye' t₁ō a' y₁ëtts₁ā sene sulu ulà a, e' t₁ā mok₁i a' y₁ënetts₁ā.

³⁷ Ye' w₁ā ijcher t₁ō a' d₁ör Abraham aleripa, erë a' k₁ë t₁ō ye' t₁è klö'wè, e' kuek₁i a' k₁i ye' kiane ttèw₁ā.

³⁸ Ì kkacheke ye' Y₁ë t₁ō ye' a, ese cheke ye' t₁ō a' a. Es ñies a' t₁ō iwambleke w₁es a' y₁ë t₁ō a' a' ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa t₁ō iüté:

—Sa' y₁ë bak k₁ā iaiaë e' d₁ör Abraham.

Erë ie' t₁ō ie'pa a' iché:

—A' mú d₁ör Abraham aleripa, e' ma a' sermi w₁es ie' sene' es.

⁴⁰ Ye' t₁ō t₁è mok₁i ché a' a' w₁es Skëköl t₁ō ye' a' ikkaché es. E' ë w₁éyö, erë a' k₁i ye' kiane ttèw₁ā. Ese k₁ë wamblene Abraham w₁ā.

⁴¹ A' e' wamblö w₁es a' y₁ë e' wamblö es.

Ie'pa t₁ō ie' a' iché:

—¿Sa' k₁ë d₁ör ñal₁ā alé! ¿Sa' y₁ë d₁ör eköl ë e' d₁ör Skëköl!

⁴² Ie' t₁ō ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skëköl ska', e' tso' i₁é. Ye' k₁ë d₁ë' ye' w₁ák er wa. Ie' t₁ō ye' patk₁'. E' kuek₁i mok₁i ie' chöpa a' y₁ë, e' ma ye' dalërmi a' éna.

⁴³ ¿Ì kuek₁i a' k₁ë éna ye' t₁è wà ane? A' k₁ë k₁i ye' t₁è kiane klö'wè, e' kuek₁i a' k₁ë éna ye' t₁è wà ane.

⁴⁴ A' y₁ë d₁ör bé. A' d₁ör ie' ala'r. A' d₁ör ie' icha t₁ā a' e' wamblö w₁es ie' k₁i ikiane es. Kekraë ie' d₁ör s'ttök₁wak. Ie' t₁ö k₁os e' d₁ör k₁achè wöchka, e' kuek₁i Skëköl t₁ö mok₁i, e' k₁ë wa ie' wöbatsö. Ie' d₁ör k₁achök₁wak, ie' w₁ák d₁ër es, e' kuek₁i ie' k₁achö taië. Ie' d₁ör k₁achè k₁ököl.

⁴⁵ Erë ye' t₁ō t₁è mok₁i ché a' a, e' kuek₁i a' k₁ë t₁ō ye' t₁è klö'wè.

⁴⁶ ¿A' w₁é t₁ō ikkachèmi t₁ō ye' t₁ō ì sulu wamblé? Ye' t₁ō t₁è mok₁i cheke a' a, e' t₁ā ¿ì kuek₁i a' k₁ë t₁ō ye' t₁è klö'wè?

47 Yi dör Skëkököl icha, ese tö ie' ttè ttsè er bua' wa. Erë a' kë dör ie' icha, e' kueki a' kë éna ie' ttè ttsak.

Abraham kam kur e' yöki Jesús tso'tke

48 Eta judiowak kë erblëne Jesús mik, e'pa tö iché ie' a:

—Mik sa' iché tö be' dör Samaria wak suluë, e' a aknama tso', eta sa' tö iché yësyësë.

49 Jesús tö ie'pa iuté:

—Au, kë ye' a aknama ku'. Ye' tö ye' Yé dalöieke, erë a' kë tö ye' dalöie.

50 Ye' kë ku' i yulök ye' wák a e' kikoka. Erë itso' eköl, e' ki ikiane tö a' tö ye' kikëka. E' dör s'shulökwak.

51 Moki ye' tö a' a ichè tö yi tö ye' ttè iuteke mokië, ese kë duöpawa.

52 Ie'pa tö iché ie' a:

—I'ñe je' sa' tö iklö'wé moki tö be' a aknama tso'. Abraham ena Skëkököl ttekölpa kos durulune. ¿Wes be' tö iché tö yi tö be' ttè iuteke, esepa kë duöpawa?

53 ¿Ima be' erbikö tö be' dör se' yé Abraham e' tsata? Ie' blënewa ñies Skëkököl ttekölpa kos blërulune. ¿Ima be' erbikö tö be' dör yi?

54 Ie' tö ie'pa iuté:

—Ye' wák e' kikökeka, e'ma e' kë dör ñie bua'. Erë ye' Yé tö ye' kikekeka, e' wák cheke a' tö tö e' dör a' Këkököl.

55 Erë a' kë wa ie' suule. Ye' je' wa isuule. Ye' ichöpa tö ye' kë wa ie' suule, e'ma ye' kachö suluë wes a' es. Moki ye' wa isuule. Ie' ttè iutekeyö.

56 Abraham dör a' yé bak ká iaiäe e' tö ye' datse, e' kéwö sueraë, e' kueki ie' tsë'ne buaë. Ie' tö isu' ta e' tö ie' ttsëo' buaë.

57 Ie'pa tö ie' a iché:

—Kam be' ki duas dö dabom skeyök (50), eta ¿wes be' ichèmi tö be' wa Abraham suule?

58 Jesús tö ie'pa iuté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö ye' tso'tke Abraham bak ká iaiäe e' yöki kewe.

59 Eta ie'pa tö ak klö'wé taië Jesús toie. Erë Jesús e' bléwa ie'pa shua e' yéttsa Skëkököl wé a.

9

Jesús tö s'küne eköl wöbla kë wawër e' bua'wéne

1 Jesús shkörami e' tö wëm küne' wöbla kë wawër ese sué eköl.

2 Eta ittökatapa tö ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿yi tö i sulu wamblë', e' nuí kueki wëm i' küne' wöbla kë wawër, ie' wák ö iyé ö imi?

3 Ie' tö ie'pa iuté:

—Kë idör tö ie' ö iyé ö imi tö i sulu wamblë' e' nuí kueki. Ie' küne' es as Skëkököl diché taië e' wawër iki.

4 Yi tö ye' patkë', e' kanë kawöta wë se' tö kawö ta'ia se' a e' dalewa. E' dör wes se' kaneblö ñiwe es. Se' blënewa eta kë se' a i kaneoneia. E' dör wes katuine s'ki es, kë se' a kaneblënukia.

5 Ye' tso'ia ká i' ki, e' dalewa ye' dör wes ká olo es sulitane er ñi'woie.

6 Ie' tö iché one ta ie' wiritué iyök ki, e' wa ie' tö döchka yué. Ta wëm kë wöbla wawër e' wöbla ki döchka e' tiéitö.

7 Ta ichéitö ie' a:

—Be' yú wöskuök di'dape kië Siloé ee. (Siloé e' wà kiane chë: “patküle”).

Wëm wöbla kë wawër e' mia ta iwöskuée ta iwöbla wawënene buaë ta imia iu a.

8 Pë' serke ie' o'mik ena pë' wa ie' suule inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wëm wí kë dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

9 Welepa tö iché:

—Tö, ie' idir.

Erë welepa skà tö iché:

—Au, kë dör ie' erë ie' sù idir.

Erë ie' wák tö iché:

—Tö, ye' je' idir.

10 Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes i' ta be' wöbla wawënene?

11 Ie' tö ie'pa iuté:

—Wëm kië Jesús e' tö döchka yué, e' tiéitö ye' wöbla ki ta ichéitö ña: 'Be' yú wöskuök di'dape kië Siloé e' a.' Eta ye' mia wöskuée ta ye' wöbla wawënene.

12 Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé wëm e'?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Kë ye' wa ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kĭ chaké tajé fariseowakpa tö

13-14 Mik Jesús tö döchka yué ena wëm wöbla kë wawër e' bua'wéneitö, e' kéwö dör eno diwö. E' kuekĭ wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'.

15 E'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes be' wöbla buanene?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm eköl tö döchka tié ye' wöbla kĭ ta ye' wöskuéé ta ye' wöbla buanene.

16 Ie'pa welepa tö iché:

—Wëm wé tö e' wé e' kë wa eno diwö dalöiëne, e' kuekĭ e' wák kë patkéne Skéköl wa.

Erë welepa skà tö iché:

—Ie' chöpa pè' sulusi, e'ma ¿wes ì kë or yi a ese ormi ie' a?

Es ie'pa ttè chilineka.

17 Ie'pa tö iskà chakéne wëm buanene e' a:

—Ie' tö be' wöbla bua'wéne, ¿ima e' wák bikeitsè be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' a ta ie' dör Skéköl tteköl.

18 Erë ie'pa kë éna iklö'wak tö ie' bak wöbla kë wawër ta iwasuéitö. E' kuekĭ ie'pa tö imì ena iyé tsuk patké

19 ta ie'pa a ichaké:

—¿Wëm i' dör a' alà? A' ichè tö ie' kune' wöbla kë wawër, e' ta ¿wes ì'ne ta iwöbla wasuéitö?

20 Iyé ena imì tö iché ie'pa a:

—Sa' wa ijcher buaé tö ie' dör sa' alà. Ñies sa' wa ijcher tö ikune wöbla kë wawër.

21 Erë wes ì'ne ta ie' wöbla buanene e' kë ijcher sa' wa. Ñies kë sa' wa ijcher yi tö ie' wöbla bua'wéne. E' chakö ie' wák a. Ie' detke këchke. ¡Ie' wák tö ichèmi a' a!

22 Iyé ena imì e'pa suane judiowak wökirpa yökĭ, e' kuekĭ ie'pa tö iché es. Judiowak wökirpa tö iyè'bak ñi a tö wépa iklö'wé tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e' ta esepa yekelur ie'pa tö ie'pa ñi dapa'wo wé a, kë kièwajia yës.

23 E' kuekĭ iyé ena imì tö iché: “Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichèmi a' a.”

24 Eta ie'pa tö wëm buanene, e' skà kiéne ta ie' a ichaké:

—Be' ttö mokië Skéköl wörki. Sa' wa ijcher tö wëm tö be' bua'wéne, e' dör pè' sulusi.

25 Wëm tö iüté:

—Kë ye' wa ijcher tö wëm e' dör pè' sulusi ö au. Erë ye' wa ijcher buaé tö ye' bak wöbla kë wawër, erë ì'ne ta ye' tö iwasué. E' è jcher ye' wa.

26 Ie'pa tö iskà chakéne ie' a:

—¿Wes be' wéitö? ¿Wes ie' tö be' wöbla bua'wéne?

27 Ie' tö ie'pa iüté:

—E' chétkeyö a' a, erë a' kë éna itt sak. ¿Ie' a' kĭ ikiane tö ye' tö iskà ché? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

28 Ie'pa tö ie' ché sulué ta ichérakitö ia:

—Be' dör wëm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökatapa.

29 Sa' wa ijcher tö Skéköl ut Moisés ta, erë wëm e', kë jcher sa' wa wé ie' datse.

30 Ie' tö ie'pa iüté:

—¡I' ché a' tö, e' tö ye' wökrawéwa! Ie' tö ye' wöbla bua'wéne ta ¿wes a' kë wa ijcher wé ie' datse?

31 Se' wa ijcher tö pè' sulusipa ttö kë iüteta' Skéköl tö. Erë wépa tö Skéköl dalöieke ena iserke wes ie' kĭ ikiane es esepa è ttö iüteke ie' tö.

32 Ká i' tsá yöne e'tami kë yi wa ittseüle tö se' kune wöbla kë wawër esepa wöbla buarta'ne.

33 Ie' kë patköpa Skéköl tö, e'ma kë ì orpa ie' a.

34 Ie'pa tö iüté:

—Be' kune', be' talane ì sulu è a. ¿Wes be' késik deka sa' wöbla'uk?

Eta ie'pa tö itrè'wëshkar.

Wëm wöbla buanene e' erblé Jesús mik

35 Jesús ittse tö wëm wöbla buanene e' trè'wëshkar ie'pa tö Skéköl wé a. Mik ie' tö ikué ta ie' a ichakéitö:

—¿Be' erblé S'ditsö Alà mik?

36 Ie' tö iüté:

—A këképa, ichö ña yi idir as ye' erblö imik.

37 Jesús tö iüté:

—Be' wā isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' tā e'.

³⁸ Etā ie' e' tkéwā kuchē kī idalöiök tā iché iā:

—A Skékēpa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuöki tā Jesús tō iché:

—Ye' dē'bitū kā i' a s'shulök as wépa dör wēs s'wöbla kē wawēr es esepa wöbla wawēr. Nies ye' dē'bitū wépa e' chō tō iwöbla wawēr buaē esepa mukat wēs iwöbla kē wawēr es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa welepa tso' ie' ska', e'pa tō ttē e' ttsé, etā ichérakitō iā:

—¿Ima be' sa' bikeitsè? ¿Sa' dör wēs s'wöbla kē wawēr es?

⁴¹ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' mú wöbla kē wawēr, e' ma i sulu nuí kē ku' a' kī. Erē a' tō ichēke tō a' wöbla wawēr, e' kuēki a' kī i sulu nuí tso' iā.

10

Obeja kkö'nukwak e' tté

¹ Etā Jesús tō iché: “Moki ye' a' a' ichē tō obeja ekiblökwakpa, esepa kē shkötā'wā wé obeja tso' wötēule, e' wékkö chökle a. E' skéie ie'pa shkökewā bānet. Esepa dör akblökwakpa.

² Erē wé shkökewā obeja wékkö chökle a, ese dör obeja kkö'nukwak chökle.

³ Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tō obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a tā e' tō iobeja kieke ikiē wa etō etō. Obeja tō ie' ttō ttséwā buaē, tā ie' tō iyekelur wé itso' rak wötēule eē.

⁴ Obeja tō ie' ttō ttséwā buaē, e' kuēki mik ie' tō iyélur seraā, etā imi'kerak ie' itöki.

⁵ Yi kē suule ie'pa wā, ese kē tōie ie'pa tō. Ie'pa kē wā ese ttō ttséule, e' kuēki ie'pa poneka iyöki.”

⁶ Ttē e' pakē Jesús tō judiowak a, erē ie'pa kē éna iwà ane.

Jesús dör wēs obeja kkö'nukwak buaē es

⁷ Ie' tō iskà ché ie'pa a: “Moki ye' tō a' a' ichē tō ye' wák dör wēs obeja wötēule ese wékkö es.

⁸ Pē' dē'bitū ye' yöki kewe s'wöbla'uk kache tté wa, esepa dör wēs obeja ekiblökwakpa es, ie'pa dör pē' suluē. Erē wépa dör wēs ye' obeja es, esepa kē wā ie'pa ttō ttséne.

⁹ Ye' dör wēs obeja wékkö es, wépa shkökewā ye' wa, esepa tsatkērdaē. Ie'pa dōraē wēs obeja shkökewā dökettsane chkök kkö'naule buaē ese es.

¹⁰ “Obeja ekiblökwakpa datse iek-iblök ena ittökulur ie'ukwa, e' ē wamblök esepa datse. Erē ye' dē'bitū kā i' a' sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoē chökle.

¹¹ Ye' dör wēs obeja kkö'nukwak buaē es, e' e' murattsā ttēwā iobeja tsatkoie.

¹² Erē wé kanēblöke inuköl dalärmik, ese kē dör ikkö'nukwak chökle. Ie' kē dör obeja wák, e' kuēki mik chichi kañiru datse, etā ie' tō obeja méat tā itkashkar tā chichi kañiru tō obeja ttēwā tā imalepa poneka.

¹³ Wēm e' kē tkine obeja kī. Ie' tkirke inuköl ē kī, e' kuēki itkashkar.

¹⁴⁻¹⁵ “Ye' wák dör wēs obeja kkö'nukwak buaē es. Ye' Yé wā ye' suule buaē, es nies ye' wā ie' suule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wēs ye' obeja es, ie'pa suule ye' wā buaē, nies ie'pa wā ye' suule. Ye' e' murattsā ttēwā ie'pa tsatkoie.

¹⁶ Nies ye' wā ye' icha skà tso' bānet, esepa dör ye' obejapa nies, erē ie'pa kē dör a' ditséwö. Ie'pa dōraē ye' wā ye' ska' tā ie'pa tō ye' ttō iüteraē tā ierdawarak ye' icha tso' ié e'pa tā ñitā echka éme. Ye' ē dōraē ie'pa kos e' kkö'nukwakie.

¹⁷ “Ye' e' murattsā ttēwā e' shkerdakane, e' kuēki ye' Yé éna ye' dalēr tajē.

¹⁸ Kē yi a' ye' duökwa. Ye' e' murattsā ttēwā ye' wák er wa. Ye' a' kawö mène e' mottsā ttēwā ena shkenokane wēs ye' Yé tō ye' patkē' iwà uk es.”

¹⁹ Mik judiowak tō ttē e' ttsé, etā ie'pa ttē chiliwékane.

²⁰ Ie'pa kibiiepa tō ichēke:

—¡Ie' dör aliie! ¡Ie' a' aknama tso'! ¿Ie' a' tō ittō ttseke?

21 Erë imalepa tö icheke:

—ÿi a aknama tso', ese kë ttö es!
Aknama kë a s'wöbla buanukne.

Judiowak kë erblëne Jesús mik e'pa tö iwatëttsa

22 Tskiri këwö de, eta Jerusalén wakpa tso' Skëköl wé batse'one ká iaiaë, e' këwö tkö'uk.

23 E' shüa Jesús shködur Skëköl wé üle kiè Salomón üle e' a.

24 Eta judiowak kë erblëne Jesús mik, esepa iënewa ie' pamik taië ta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Kos sa' tö be' ttè panemirö? Iwà chö sa' a yësyësë tö be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö kë be' dör e'.

25 Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö ichétke a' a, erë a' kë erblëne ye' mik. Ì kë or yi a ese wéyö ye' Yë ttö wa. E' tö ikkaché buaë sulitane a tö yi dör ye'.

26 Erë a' kë dör ye' obeja, e' kuëki a' kë erblöku' ye' mik.

27 Ye' obeja tö ye' ttö tseke. Ye' wa ie'pa süule buaë ena ie'pa datse ye' itöki.

28 Sene michoë mekeyö ie'pa a ta ie'pa kë duöpawā aishkuö ta. Ie'pa kë yërpattsaia yi a ye' ulà a.

29 Ye' Yë tö ie'pa me' ye' a e' dör iyi ulitane tsata. E' kuëki kë yi a ie'pa yërpattsa ie' ulà a.

30 Ie' ena ye', sa' dör eköl ë.

31 Eta judiowak kë erblëne Jesús mik, e'pa tö ák skà klö'wéne taië ie' toie.

32 Ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' Yë batamik iyi buaë wé ye' tö taië a' wörki ¿e' wé kuëki a' ki ye' kiane ttèwā ák wa?

33 Ie'pa tö iüté:

—Sa' kë éna be' ttakwa iyi buaë wé be' tö ese kuëki. Sa' éna be' ttakwa be' tö Skëköl ché suluë e' kuëki. Be' dör s'ditsö ë, erë be' e' chö tö be' dör Skëköl.

34-36 Ie' iüté:

—¿Wes a' tö ye' kkateke ttè e' ki? ¿A' kë éna iane tö ká iaiaë Skëköl tö iyë' a' shulökwakpa bak e'pa a: “a' dör

këkölpā”?”* Ttè e' tso' kitule Skëköl yëkkuö ki. Se' wā ijcher tö yëkkuö e' dör moki këkraë. Ie'pa wépa a Skëköl tö ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tö këkölpā, e' yita ye' kirmi buaë ie' alà. E' wā dör tö ie' wák tö ye' klö' ta ye' patkë'bituitö ká i' a. ¿Wes a' ichëmi tö ye' tö ie' ché suluë mik ye' iché tö ye' dör ie' alà eta?

37 Ì kiane ye' Yë ki tö ye' tö iwè, e' mú kë uk ye' ku', e' ma kë a' erblök ye' mik.

38 A' kë erblöku' ye' mik, erë ì wekeyö, e' mik a' erblö as a' wā ijcher moki tö ye' Yë ena ye' sa' dör eköl ë.

39 Judiowak tö Jesús skà ma'wé klö'wèwā, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

40 E' ukuöki ta Jesús míane Jordán wishet wé Juan bak s'wöskuök eë. Ee ie' e' tséat.

41 Taië pè' de ie' ska' ta ichekerak-itö:

—Juan kë wā, ì kë or yi a ese one, erë wëm i' paka' Juan tö kos e' dör moki.

42 Eta taië pè' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

11

Lázaro blënewa

1 Wëm tso' eköl duöke kiè Lázaro serke Betania. Eë María ena iël kiè Marta e'pa serke.

2 María e' dör Lázaro kutà tö Skëképa Jesús klö ki kiö masmas të'ka ta ipasio'waitö itsakö wa e'.

3 Ie' ena Marta e'pa tö Jesús a ichök patké:

—A Skëképa, Lázaro dalër taië be' éna, e' duöke.

4 Mik Jesús tö ittse ta ichéitö:

—Duè e' kë e' alöpaka iki da'a. E' dör buaë Skëköl olo kkachöie, ñies ye' dör ie' Alà e' olo kkachöie.

5 Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër taië Jesús éna.

6 Erë mik ie' ittse tö Lázaro duöke, eta ie' kë mìnè iska'. Ie' e' tséatia dö ká böt wé itso' eë.

7 E' ukuöki ta ie' iché ittökatapa a:

—Mishkane Judea.

8 Ie'pa tö iché ie' a:

* 10:34-36 këkölpā: Si'kuaie ttè e' dör dioses.

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dë'rö eë, ta judiowak ki be' kiane ttëwä ák wa. ¿Wes eë be' shkakne?

⁹ Ie' tö ie'pa a iché:

—Kë a' tkinuk e' ki. Kam ye' kéwö dökä, e' kueki kë i tköpa ye' ta. E' dör wes ttë i' tö iché es: Ká ñiwe a diwö tso' dökä dabom eyök ki böt (12). Ñiwe ta ká olo buaë, e' kueki se' shköke ñiwe, e' ta kë se' klastkërpawa.

¹⁰ Erë s'shköke ká ttsettse a, e' ta se' klastkërdaë. Ye' tso'ia shkök wes s'shköke ñiwe es, e' kueki kë i tköpa ye' ta.

¹¹ E' ukuöki ta ie' tö ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowä, erë ye' mi'ke ishke'ukwane.

¹² Eta ittökatapa tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, ie' kapowä, e' ta ibuarmine.

¹³ Ie' tö Lázaro blënewä e' ché ie'pa a es. Erë ittökatapa tö ibikeitsé tö é ikapowä.

¹⁴ E' kueki ie' tö ie'pa a iché yësyësë:

—Lázaro blënewä.

¹⁵ Erë a' kueki ye' ttsë'ne buaë tö ye' kë ku' eë as a' erblö ye' mik. Mishka isauk.

¹⁶ Eta Tomás (e' kië ñies Dídimó) e' tö iché imalepa a:

—Mishka as se' ttöwä ie'pa tö Jesús ta.

Jesús dör s'duulewä ese shke'ukkanewak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, eta Lázaro nu wötënewä, e' ki ká de tkël.

¹⁸ Betania atë tsinet Jerusalén o'mik kilómetro mañat ekkë.

¹⁹ Marta ena María akë blënewä, e' kueki tajë judiowak dë'bitu ie'pa pablök.

²⁰ Mik Marta wä ijchenewä tö Jesús dökette ta imía ññaletsuk, erë María ate u a.

²¹ Ie' tö iché Jesús a:

—A Skëkëpa, be' chöpa tkër íe, e'ma ye' akë kë blënewä.

²² Ie' blënewatke, erë ye' wä ijcher tö i kié be' tö Skëköl a, e' meraëitö be' a.

²³ Ie' tö ie' a iché:

—Be' akë blënewä e' shkerdakane.

²⁴ Marta tö iché ia:

—Ye' wä ijcher tö ie' shkerdakane aishkuö ta mik ká i' erkewatke eta.

²⁵ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewä e' shke'ukwane wak. Ye' dör sene michoë e' mukwak. Yi erblé ye' mik erë iblënewatke, erë ishkerdakane ta iser michoë.

²⁶ Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kë duöpawä aishkuö ta. ¿E' klö'wé be' tö?

²⁷ Marta tö iiuté:

—A Skëkëpa, iklö'wéyö. Ye' tö iklö'wé tö be' dör Skëköl Alà, be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie cheke ká iaiaë tö idatse ká i' ki e'.

Jesús íe wé Lázaro nu blëne ee

²⁸ Marta tö ttë e' ché one, ta imía iël María kiök, ta iché ie' kukuö a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tö be' kié.

²⁹ Mik e' ttsé María tö, eta bet ie' e' kéka mía Jesús sauk.

³⁰ Jesús tso'ia wé ie' tté Marta ta eë. Kam ie' döwä wé ie'pa serke eë.

³¹ Mik wépa tso' María u a ipablök, e'pa tö isué tö ie' e' kéka mía bet, eta ie'pa mía itöki. Ie'pa ibikeitsé tö ie' mía iuk idëütö nu blëne eë.

³² Mik María demi Jesús ska', eta ie' e' tkéwä kuchë ki iklö ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skëkëpa, be' chöpa tkër íe, e'ma ye' akë kë blënewä.

³³ Mik Jesús tö isué tö María iuke ena wépa debitu ie' ta e'pa iukeñak, eta e' tö ie' chkewéwä tajë shute.

³⁴ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Wé a' tö inú blë'wä?

Ie'pa tö iiuté:

—A Skëkëpa, be' shkö isauk.

³⁵ Eta Jesús íe.

³⁶ Ie'pa tö iché:

—Isaú. Ie' éna Lázaro dalër tajë.

³⁷ Erë ie'pa welepa tö iché:

—Ie' tö wëm wöbla kë wawër, e' buaö'ne ta ¿i' kueki ie' kë wä i' one as Lázaro kë blërwa?

Jesús tö Lázaro shke'wékane

³⁸ Eta Jesús skà erianekä ta idemi wé Lázaro nu blëne eë. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewä.

³⁹ Jesús tö iché:

—Ák bastkër ákuk kkõ mik, e' skõttsa bánet.

Marta dör dëütö kutà e' tō iché:

—A Skëkëpa, ká detke tkël inú kî, e' kuekî suluë inú alanewatke.

⁴⁰ Ie' tō iüté:

—Ye' tō be' a' ichétke tō be' erblé ye' mik, e' tã mokî be' tō Skëköl olo tajë e' sueraë.

⁴¹ Eta' ie'pa tō ák skëu bánet tã Jesús wökëka ká jaì a' tã ichéitö:

—A yëwö, ì kiéyö be' a' e' ttsébö. E' kuekî wëstela chekeyö be' a'.

⁴² Ye' wã ijcher tō kekraë ì kiekeyö be' a', e' ttsekebö. Erë ikiéyö be' a' pë' tso' tajë ie, e'pa kukua as ie'pa tō iklö'ü tō mokî be' ye' patkë'.

⁴³ E' chéitö one tã ie' iché aneule:

—A Lázaro, jbe' e' yõttsa see!

⁴⁴ Eta' Lázaro blënewã e' dettsã ttsë'ka. Ie' ulà, ie' klö parratulewã datsi'tak wa. Nies iwö parratulewã datsi'tak wa. Jesús tō iché iarak:

—Iparratulewã datsi'tak wa, e' wõtsöo as imi'a.

Judiowak tō Jesús ileritsé klö'wëwã (Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dë'bitu María wapiöuk, e'pa tō ì wé Jesús tō e' sué, e' kuekî ie'pa tajë erblé ie' mik.

⁴⁶ Erë ie'pa wëlepa mía, ì wéitö, e' chök fariseowakpa a'.

⁴⁷ Eta' fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō judiowak wökirpa kié tã ìni dapa'wëka tã ichérakitö ñi a'.

—¿Wes se' tō Jesús wëmi? ì kë or yi a' ese wëkeitö tajë.

⁴⁸ Se' tō ie' méat es, e' tã sulitane erblöraë ie' mik tã itkërdakã se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tō, e' ma ie'pa bituraë tã Skëköl wé tskerawarakitö, nies se' judiowak ewerawarakitö.

⁴⁹ Erë ie'pa shuã wëm tso' eköl kié Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tō iché ie'pa a'.

—A' kë wã ì jcher yës.

⁵⁰ Ttsëskua a' kë éna iane tō wëm eköl ë duöwã se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' kos erwa e' skéie.

⁵¹ Erë e' kë yëne Caifás wã iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kuekî Skëköl tō ie' ké ichök es ittekölie. Ie' tō iché Skëköl ttekölie tō Jesús tterawã judiowak ulitane skéie.

⁵² Kë idör judiowak ë skéie, nies itterawã Skëköl ala'r ulitane serke ká wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dö judiowak tã ñita wës wakpa etökicha ë es.

⁵³ E' diwö tã judiowak wökirpa tō kawö mé ñi a' Jesús ttowã.

⁵⁴ E' kuekî ie' kë shkõia sulitane wöshã judiowak shuã. Ie' e' yéttsa mía ká kié Efraín eë. Ká e' atë ká sir poë wé kë yi serku' ese ska' tsinet. Eë ie' e' tséat ittökatapa tã.

⁵⁵ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö dökewatke tsinet tkö'wë. Judiowak serke bánet e'pa tajë dökemitke Jerusalén e' batse'ukne ikawö tkö'uke e' yöki wës ie'pa wöblar es.

⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skëköl wé a'.

—¿Ima a' tō iché, Jesús dömi kawö tkö'uk ö kë idöpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō iché sulitane a' tō yi wã ijcher tō wé Jesús tso', e' tã ibiyö chö sa' a' iklö'wõwã.

12

Alaköl eköl tō kiö masmas téka Jesús klö kî

¹ Kawö kianeia teröl Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö tkö'woie tã Jesús mía Betania wé Lázaro serke eë. Lázaro du'wã e' shkeo'kane ie' tō e' ska' ie' mía.

² Eë ie'pa uléarak, chkéarak buaë Jesús kikoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkër ie'pa shuã mesa kî chkök Jesús tã.

³ Eta' María wã kiö masmas kié nardo chökle tuë darërë, ese debitu litro shaböts, e' téitö Jesús klö kî. E' ukuöki tã ipasiwëwaitö itsakö wa. Kiö e' tō úshu kos alappöwëka buaë jamamaë.

⁴ Eta' Jesús ttökata eköl kié Judas Iscariote tō iwömekettsã e' tō iché:

⁵ —Kiö masmas se' tuë kanë duas ek ské ekkë. ¿Ì kuekî kë iwatonettsã s'siarëpa kimoie?

6 Erë e' kě yēne ie' wā, ie' éna s'siarpa dalër tajë e' kuëki. Ie' dör akblökwak, e' kuëki ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttökatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a.

7 Jesús tö iché ia:

—Imúat. Kiö e' bleke tē se' nu ki, erë ité ie' tö ye' ki kam ye' ttōwā e' yōki.

8 S'siarëpa tso' kekraë a' shuā as a' tö ikimū, erë ye' kě ku' kekraë a' tā.

Sacerdotepa wökirpa ki Lázaro kiane ttēwā

9 Tajë judiowak wā ijchenewā tö Jesús tso' Betania tā imíyal eē, kě dör Jesús ẽ sauk. Ñies ie'pa ki Lázaro shkeo'kaneitö e' kiane suè.

10-11 Lázaro batamik tajë ie'pa erblé Jesús mik, tā sacerdotepa wökirpa ttē kě iutëia ie'pa tö. E' kuëki sacerdotepa wökirpa tö ibikeitsétke Lázaro ttowā ñies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

12 Tajë pē' de Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk. Bule es tā ie'pa wā ijchenewā tö Jesús datse ñies Jerusalén.

13 E' kuëki ie'pa sí kō télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé ki idalöioie tā imíyal ñaletsuk. Ie'pa tö iché aneule:

—¡Skököl kikökasö! ¡Ayëcha buaë se' Israel aleripa blú datse Skököl ttö wa e'!*

14 Etā Jesús tö burro pupula kué etö, e' ki ie' e' tkéka wēs ikitule Skököl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

15 A Sión wakpa, kě a' suanuk.

Isaú, a' blú datse e' tkëuleka burro pupula ki.†
Es Skököl yëkkuö tö ichè.

16 Ima Jesús tté tso' kitule Skököl yëkkuö ki e' wā tka ie' tā. Erë e' kēwō ska' tā ie' ttökatapa kě éna iwā ane tö Skököl yëkkuö kitule ká iaiaë e' tö Jesús tté pakeke. Erë ie' míkane ká jai a olo tā' tajë, e' ukuöki tā ie'pa éna iwā ane tö ì kos wé pē' tö ie' tā, e' tso'tke kitule Skököl yëkkuö ki.

17 Wépa tso' mik Jesús tö Lázaro shkeo'kane eta, e'pa tö ttē e' pakeke imalepa a.

18 E' kuëki pē' wā tajë ttē e' jchenewā, e' kuëki imíyal Jesús ñaletsuk.

19 Erë fariseowakpa tö iché ñi a:

—¡Isaú, sulitane mi'ke Jesús ẽ itöki!
¡Se' tsaiëne buaë!

Griegowak welepa tö Jesús yulé

20 Pē' mīne Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk, e' shuā griegowak welepa tso'ñak.

21 Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' atē Galilea. Ie'pa kköché tajë:

—A kēkēpa Felipe, sa' ki Jesús kiane suè.

22 Etā Felipe míā ichök Andrés a tā ie'pa bōl míyal ichök Jesús a.

23 Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' olo tajë e' kkayërketke.

24 Mokí ye' tö a' a' ichè tö iyiwö etkla kě tkēnewā íyök a, e' tā iaatdaë ekörä, kě wō tā'. Erë iyiwö etkla tkēnewā íyök a, ese shölöne tā iwödaló duowā, e' tā itskine wördaë tajë.

25 Wé e' dalër tajë kě duakwa, ese weirdaë aishkuö tā. Erë wé e' mettsā ttēwā ká i' a, ese tsatkërdaë ser mi-choé.

26 Yi kanëblak ye' a, ese kawöta shkök ye' tā; wé ye' tso' eē ye' kané mēsopa tso' ñies. Yi kanëblöke ye' a, ese kikerakā ye' Yé tö.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tö

27 “Ye' ittsé i' tā, tajë ye' eriane. ¿Ì chëmiyö? ¿Yö ichëmi ye' Yé a: ‘A yëwö, ye' tsatköö ì tköketke ye' tā e' yōki?’ Au, e' kě chepayö. ¡Ye' wák e' dē'bitu ttēwā!

28 A yëwö, be' olo tajë e' kkachö as be' kikarka.”

Etā ká jai a ttö ttsēne e' tö iché: “Ye' olo tajë e' kkachétkeyö be' ki, tā iskā kkacheraneyö.”

29 Pē' tso' ittsök eē, e'pa tö iché tö alá blane, erë welepa tö iché:

—Skököl biyöchökwak wele tté ie' tā.

* 12:13 Salmo 118.25 † 12:15 Zacarías 9.9

³⁰ Jesús tö iché ie'pa a:
—Ttö ttsé a' tö, e' kë dö'r ye' a, e' dö'r a' kimoie.

³¹ Ká i' wakpa shulè kéwö detke. Bë dö'r ká i' wakpa wökir, e' uyardattsá i' ta.

³² Mik ye' wötënewa krus mik e' tkëneka, eta ye' wa sulitane bituraë ye' ska'.

³³ Es ie' tö wes itterawa e' ché.

³⁴ Pë' tö iüté:

—Se' wa ijcher tö Skëköl yëkkuö ki ikitule tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ser michoë. ¿Wes be' tö ichè tö S'ditsö Alà, e' kawöta tkëka krus mik? S'ditsö Alà ¿e' dö'r yi?

³⁵ Jesús tö iché ie'pa a:

—Yi shköke stui a, ese kë wa ijcher wé imíró. Ye' dö'r wes ká olo es, erë ye' tso'ia a' shua ekuölö ë. E' kueki a' shkó ye' olo a as kë stui tö a' kùwa.

³⁶ Ye' dö'r wes ká olo es, e' tso'ia a' shua. Ye' mik a' erblö as a' dö ye' ichaie.

E' ché one Jesús tö ta imía e' bléwa ie'pa yöki.

Ì kueki judiowak kë erblö Jesús mik

³⁷ Ì kë or yi a ese wé Jesús tö taië judiowak wörki, erë ie'pa kë erblëne ie' mik.

³⁸ E' kos wamblëne wes Skëköl tteköl Isaías e' tö ikit Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

“A Skëköl, ttè paka' sa' tö wësua kë yi wa iklöne.

Be' diché taië e' kkayë' be' tö ie'pa a, erë ie'pa kë wa sa' ttö iütëne.”[‡]

³⁹ Es ie'pa kë a Skëköl ttè klör. Nies Isaías ikitat tö ì kueki ie'pa kë wa Skëköl ttè klöone. E' tö ichè:

⁴⁰ “Ie'pa er darërëë, kë éna Skëköl ttè klö'wak yës.

E' kueki ie'pa wöa Skëköl tö ká chöwéwa.

Ie' tö ie'pa méat wes s'wöbla kë wawër es.

Ie' tö ie'pa er darë'wéwa as ie'pa kë éna iwà ar.

Skëköl tö ichè tö ye' tö iwé es

as ie'pa kë er mane'ù ye' a ta ie'pa bua'wëneyö.”[§]

⁴¹ Isaías tö Jesús olo taië e' su' ena ie' tö Jesús cheke, e' kueki ie' tö iché es.

⁴² Erë taië judiowak wökirpa erblé Jesús mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yöki, e' kueki kë ie'pa ichéka sulitane kukua. Ie'pa kë ki ikiane tö fariseowakpa tö ie'pa trë'wëshkar ie'pa ñi dapa'wo wé a.

⁴³ S'ditsö tö ie'pa kikekeka e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie, Skëköl tö ie'pa kikekeka e' skéie.

Ì ché Jesús tö e' wa se' kichatërdaë

⁴⁴ Jesús tö iché aneule: “Wépa erblé ye' mik, esepa kë erblëne ye' ë mik. Ie'pa erblé ye' Yë tö ye' patkë' e' mik ñies.

⁴⁵ Wépa tö ye' sué, esepa tö ye' Yë tö ye' patkë' e' sué ñies.

⁴⁶ Ye' dö'r wes ká olo es. Ye' dë'bitu ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kë ku'ia wes s'tso' stui a es.

⁴⁷ Wépa tö ye' ttö ttsé, erë kë iwà iwà iütëne, esepa kë kichatëpa ye' wák tö. Ye' kë dë'bitu ká i' a s'ditsö kichatök. Ye' dë'bitu s'ditsö tsatökök.

⁴⁸ Wépa tö ye' watekettsa, kë tö ye' ttö dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tö ie'pa kichaterattsá. Ttè yë'bak ye' tö, e' kë klöne ie'pa wa, e' kueki mik ká i' erkewatke, eta ie'pa kichatërdattsá.

⁴⁹ Ye' kë wa ì yëule ye' wák er wa. Ì cheke ye' tö, e' chekeyö wes ye' Yë tö ye' patkë'bitu, e' tö ye' patkë' ichök es. E' kueki ye' ttö dö'r mokie.

⁵⁰ Ye' wa ijcher tö ì ché ie' tö e' tö sene michoë mé. Es ì chekeyö, e' chekeyö wes ye' Yë tö ye' ké ichök es.”

13

Jesús tö ittökatapa klö skué

¹ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö dökewatke bule es. Jesús wa ijcher tö ie' tö ká i' mekeattke ta imichone iyë ska', e' kéwö dewatke. Wépa dö'r ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalër kekraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë ie' éna kekraë.

² Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kië Judas, e' dö'r

[‡] 12:38 Isaías 53.1 § 12:40 Isaías 6.10

Simón Iscariote e' alà. Bě tō ie' kětke ibikeitsök Jesús wömútsa.

³ Erë Jesús wā ijcher tō iyě tō ì kōs kēwō mé iulà a. Ñies ie' wā ijcher tō ie' dē'bitu Skëköl ska' e' mitkene ee.

⁴ Es ie' e' kēka wé ie'pa tso' chkök ee, tã ipaio kikkē yéttsaitō tã datsi' ukuö e' pasiwoie, ese muéwaitō e' kipa mik.

⁵ E' ukuöki tã di' téitō kulē' a tã ie' tō ittōkatapa klō skuémi. Datsi' ukuö tso' iwā moule e' kipa mik, e' wa ittōkatapa klō pasiwéitō.

⁶ Mik Jesús mi' Simón Pedro klō skuök, etã e' tō ie' a iché:

—A Skëkëpa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tō ye' klō skuèmi?

⁷ Jesús tō iiüté:

—Ì uk ye' tso' e' wà kē ane be' éna ì ñe, erë i' ukuöki tã be' éna iwà ardaë.

⁸ Etã Pedro tō iché ie' a:

—iKē ye' tō kawö mepa be' a as be' tō ye' klō skuö!

Jesús tō iiüté:

—Ye' kē tō be' klō skuè, e' tã be' kē döpaia ye' ttökataie.

⁹ Simón Pedro tō iché ia:

—A Skëkëpa, e' dör es e'ma ye' klō skuö. iÑies ye' ulà ena ye' wökir e' kōs skuö!

¹⁰ Erë Jesús tō iiüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kē kawötã kuöwëne, iklö ë kiane skuè. A' kibiiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shuã, e' kē dör manene.

¹¹ Ie' wā ijcher tō yi tō iwömekettsa, e' kueki ie' tō iché: “eköl dur a' shuã, e' kē dör manene.”

¹² Jesús tō ittōkatapa klō skué one tã ipaio kikkē iékaneitō tã imía e' tkéserne mesa o'mik tã ichéitō:

—¿Ì wé ye' tō a' a, e' wà ane a' éna?

¹³ A' tō ye' kië S'wöbla'ukwak ö Skëkëpa, es je' idir, ye' dör e'.

¹⁴ Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' kékëpa, erë ye' e' wöéwa dö diöshet a' klō skuök wes kanè méso es. E' yita a' ké e' wöökwa dö diöshet ñi yöki ñi kimuk.

¹⁵ Ì wé ye' tō a' wörki, e' wà kkachéyö a' a as a' tō iwakaneù es.

¹⁶ Moki ye' tō a' a iché tō kanè mésopa kōs, esepa kē dör iwökirpa tsata. Ñies yi patkëule, ese kē dör yi tō ipatké ese tsata.

¹⁷ Ttè e' wà ane a' éna tã iwawé a' tō es, e' tã ayëcha e' dör buaë a' a.

¹⁸ “Kē ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tō a' shukitbak, e' kueki ye' wā ijcher buaë wes a' dör. Erë Skëköl yëkuö tō iché: ‘wépa chköke ye' tã, e' isie alè eköl míane ye' bolökie.’ Ttè e' kawötã wà tkök es.

¹⁹ E' ché ye' tō a' a kam iwà tkö e' yöki. Es mik iwà tka, etã a' tō iklö'weraë moki tō Skëköl tō ye' patkë'bitu.

²⁰ Moki ye' tō a' a iché tō yi tō yi patkekeyö, ese kiekewã er bua' wa, ese tō ye' kiekewã er bua' wa. Ñies yi tō ye' kiekewã er bua' wa, ese tō yi tō ye' patkë'bitu e' kiekewã er bua' wa.”

Jesús tō iché Judas tō ye' wömerattsã (Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesús tō iché one tã ichkenewã tã ichéitō ittōkatapa a yësyësë:

—Moki ye' tō a' a iché tō a' eköl tō ye' wömerattsã.

²² Ittōkatapa ñi suéka. Ie'pa kē wā ijcher tō yi chök ie' tso'.

²³ Ie'pa eköl dalër taië Jesús éna, e' tkër iö'mik tsinet ie'pa chköke e' dalewa.

²⁴ Ie' a' Simón Pedro ulà kkaché tō ichakö yi cheke Jesús tō.

²⁵ Ie' kí e' skéwã tsinet Jesús skà tã ichakéitō ia:

—A Skëkëpa, ¿yi idir?

²⁶ Jesús tō iiüté:

—Ye' tō pan takla nuwëke udiö a, tã yi a yö imé e' idir.

E' bet tã ie' tō pan takla nuwéka tã iméitō Judas dör Simón Iscariote alà e' a.

²⁷ Judas tō pan takla ñé tã bet Satanás tkawã ie' er a. Jesús tō iché ia:

—Ì wëke be' tō e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kē éna iane ì kueki Jesús tō iché es.

²⁹ Judas dör inuköl blökwak, e' kueki Jesús ttōkatapa wëlepa tō ibikeitsé

tö Jesús tö Judas ké ilè taṽk ikawö tkö'wekerakitö e' a ö ilè kakmuk s'siarëpa a.

³⁰ Es Judas tö pan ñe ta imía. Mik imía, eta ká detke nañewe.

Jesús tö ttè dalöieno pa'ali mé ittökatapa a

³¹ Judas mía e' ukuöki ta Jesús tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà e'. I'ñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' ki.

³² Skëköl olo wërdaë ye' ki, e' ta ie' wák tö ye' olo kkacheraë sulitane wörki, e' weraëitö bet.

³³ A ala'r, kë ye' serpaia a' ta ká taië. A' tö ye' yuleraë, erë ì yë'bak ye' tö judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tö a' a ñies: a' kë döpa wé ye' mi'ke eë.

³⁴ Ye' tö ttè pa'ali meke a' a dalöie, e' dör i': a' ñi dalëritso. A' kawöta ñi dalëritsök wes ye' tö a' dalëritseke es.

³⁵ A' ñi dalëritsöke es, e' ta sulitane wa ijcherdaë tö a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tö ie' kë wa Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tö ichaké Jesús a:

—A Skëkëpa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tö iiüté:

—Kë be' döpami ye' itöki wé ye' mi'ke eë, erë aishkuö ta be' dömi ye' itöki.

³⁷ Pedro tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, ¿i kuëki ye' kë mi'pa be' itöki i' ta? ¡Ye' e' chétke duökwa be' tsatkök!

³⁸ Jesús tö iiüté:

—¿Moki be' e' chétke duökwa ye' tsatkök? Ye' be' a ichè yësyësë tö kam dakro ar, e' yöki bö icheraë mañatökicha tö be' kë wa ye' suule.

14

Shkowa Skëköl ska' e' ñalé dör Jesús

¹ E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a:

“Kë a' tkinuk. A' erblö Skëköl mik. Ñies a' erblö ye' mik.

² Ye' yé u blatëule taië. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yöki. E' kë chópa es, e' ma kë ye' wa iyëne.

³ Ye' mía ta mik iwakaneone, eta ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër eë.

⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wa buaë.”

⁵ Tomás tö ie' a' ichaké:

—A Skëkëpa, kë sa' wa ijcher wé be' mi'ke ta ¿wes sa' a' ñalé armi?

⁶ Ie' tö iiüté:

—Ye' dör ñala e'. Ì dör mokië ena sene michoë e' dör ye'. Kë yi döpa S'yé ska', e' kë dör ye' wa e' ta.

⁷ A' wa ye' suule mokië, e' ta es a' wa ye' Yé suule. I' tami a' wa ie' suule, mokië isuétke a' tö.

⁸ Felipe tö iché ia:

—A Skëkëpa, S'yé kkachö sa' a' ta e' ë dör wé'.

⁹ Jesús tö iiüté:

—A Felipe, ká taië ye' sené a' ta, ¿wes kë be' wa ye' suule? Yi tö ye' sué, ese tö S'yé sué ñies. ¿Wes be' ichëmi, 'S'yé kkachö sa' a'?

¹⁰ A Felipe, ¿be' kë wa iklöone tö ye' ena S'yé, sa' böi dör eköl ë? Ì chekeyö a' a, e' kë cheku' ye' wa ye' wák er wa. Ì kos kanewëkeyö, e' kanewëke S'yé serke ye' a' e' tö.

¹¹ Iklö'ú tö ye' ena S'yé sa' böi dör eköl ë. Ì chekeyö a' a, e' kë klö'wè a' tö, e' ta iklö'ú ì kë or yi a, ese wéyö e' wa.

¹² Moki ye' tö a' a' ichè tö wépa erblé ye' mik, esepa tö ì weke ye' tö, e' weraë ñies. Erë ye' mi'ke S'yé skà e' kuëki ì oule ye' wa, ese weraë ie'pa tö, ye' wa ioule e' tsata.

¹³ Ì kos kieke a' tö ye' ttö wa, e' weraëyö as S'yé olo taië e' kkayër ye' dör ilà e' wa.

¹⁴ Ì kos kieke a' tö ye' a, e' weraëyö.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkök

¹⁵ “A' éna ye' dalër, e' ma ye' ttè dalöieno e' dalöieraë a' tö.

¹⁶ Ye' tö ikieraë S'yé a' ta ie' tö iska patkeraë eköl a' kimuk, e' dör Sulaiökwa, ie' tso'ie a' ta kekraë.

¹⁷ Ie' dör Skëköl Wiköl. Ie' tö S'yé ttö moki e' kkacheraë a' a. Wépa kë tö Skëköl dalöie esepa kë a' Wiköl wënuken a' ie'pa kë wa isuule, e' kuëki ie'pa kë a' ikinukwa e' kimoie. Erë a' wa ie'

suule. Ie' serke a' ta, ñies ie' serdaë a' er a.

18 “Ye' kë tö a' mepaät s'jchu'rlaie. Ye' datskene a' ska'.

19 Kukur ta wépa kë dör ye' icha esepa kë tö ye' suépaia. Erë a' tö ye' suerane. Ye' duowa shkënekane, e' batamik sene michoë döraë a' ulà a.

20 Mik e' kèwö de, eta a' wa ijcherdaë tö ye' ena S'yë sa' böl dör eköl ë. Ñies a' wa ijcherdaë tö a' ena ye', se' dör wes wák eköl ë es.

21 Wépa tö ye' ttè dalöiëno klö'weke ta iwà iuteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaë ye' Yë éna. Ñies ye' éna ie'pa dalërdaë ena ye' e' kkachöraë ie'pa a.

22 Eta eköl skà kiè Judas, kë dör Judas Iscariote, e' tö ie' a' ichaké:

—A Skëképa, ¿wes be' e' kkachömi sa' a, erë be' kë e' kkachöpa sulitane a?

23 Ie' iiuté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tö ye' ttè iuteraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yë tö. Ie' ena ye', sa' döraë ie'pa ska' senuk ie'pa ta.

24 Wépa kë éna ye' dalër, esepa kë tö ye' ttè iutepa. Ttè chekeyö a' a, e' kë dör ye' wák ttè, e' dör Skëköl tö ye' patkë', e' ttè.

25 “I' kos chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia a' ta e' dalewa.

26 Erë Sulaiökwak, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkeraë Skëköl tö a' a ye' ttö wa. I' kos yë' ye' tö a' a, e' wa ie' tö a' wöbla'weraë as a' éna iarne.

27 “Sene bërë méatyö a' a, e' datse ye' wa. E' dör ichök kë dör wes sene bërë cheke wépa kë tö Skëköl dalöie esepa tö es. E' kueki kë a' tkinuk, kë a' suanuk.

28 A' wa ittseule tö ye' tö a' a' iché tö 'ye' mi'ke erë ye' datskene a' ska'.' A' éna ye' dalër moki, e' ta a' ttsë'rdaë buaë tö ye' mi'ke S'yë ska', e' dör ye' tsata e' kueki.

29 I' ta ye' tö ichétke a' a kam iwà tkö e' yöki as mik iwà tka, eta a' erblö ye' mik.

30 “Bé dör ká i' wökir, e' datsetke bet, e' kueki ye' kë a kawö ta'ia ttök a' ta taië. Ie' kë diché ta' e' aloka ye' ki yës.

31 Erë ye' tö iwé wes ye' Yë tö ye' ka' iük es as sulitane tö isaù tö ye' Yë dalër ye' éna.

“Se' e' yölor ië, mishkatke.

15

Jesús dör wes uva kicha es

1 “Ye' dör uva kicha chökle, e' kaneweke ye' Yë tö.

2 Iulà wé kë wör, ese télor ye' Yë tö. Iulà wör ta' kos, ese paikléloritö buaë maneneë as ikí wör taië.

3 A' pairiuletke maneneë ttè wa ye' tö a' wöbla'wé e' wa.

4 A' senú ye' ta' ñita, eta ye' serdaë a' ta' ñita. Mik ulà kë ku'ia iwí mik, eta kë iwöria. Kë iwönuk iwák ë mik. Es ñies a' kë ku' ye' mik, eta kë a' wörpa.

5 “Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kë ku' ye' mik, eta kë i' onuk a' a yës. E' kueki wépa serke ye' mik, ñies ye' serke e'pa a, esepa wörke taië.

6 Wépa kë serku' ye' mik, esepa tërdattsá kéu bánet ta' isinewa wes uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekeka uyéwa bö' a ta' iñanewa.

7 “A' serke ye' mik, ñies ye' ttè tso'ie a' er a, e' ta' i' kos kiane a' ki, e' kiö Skëköl a' ta' imeraëitö a' a.

8 Mik i' kiane Skëköl ki, ese wé a' tö, eta e' dör wes uva wör es. E' tö ye' Yë kikekeka taië. E' wa iwënewa tö moki a' dör ye' ttökatapa.

9 Ye' éna a' dalër wes ye' Yë éna ye' dalër es. A' senú kekraë ye' mik as ye' tö a' dalëritsö kekraë.

10 Ye' ttè dalöiëno e' dalöieke a' tö, e' ta' ye' tö a' dalëritsè michoë. E' dör wes ye' tö ye' Yë ttè dalöiëno e' dalöieke ta' ie' tö ye' dalëritsè michoë es.

11 “I' kos chekeyö a' a as a' ttsë'r buaë wes ye' es. Ye' ki ikiane tö a' ttsë'r buaë shüte.

12 Ye' ttè dalöiëno e' dör i': a' ñi dalëritsö wes ye' tö a' dalëritseke es.

13 Se' e' mettsa duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' ta' kë se' éna yi dalënik e' tsata.

14 Ì uk ye' tò a' ké, ese wẹke a' tò, e' ta a' dör ye' sini'pa.

15 Ì bikeitseke ì kaneweke kanè wökir tò, ese kë jcher ikanè méso wā. Iwökir kë tò ipaketa' ie' a. Erè ì kōs yé' ye' Yé tò ye' a, e' chéneyö a' a, e' kueki a' kë kièiyö ye' kanè mésopa, a' kiekeyö ye' sini'pa.

16 A' kë wā ye' shukite, e' skéie ye' tò a' shukit. Ye' tò a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wēs uva ulà es, erè iwö ese tso'ie kekraë. Es ì kōs kié a' tò ye' Yé a ye' ttō wa e' meraëitō a' a.

17 Ye' ttè dalöiëno dör i': a' ñi dalëritsö.

Pë' kë erblëne Jesús mik esepa tò Jesús ttökatapa sueraë suluë

18 “Wépa kë tò Skököl dalöië esepa tò a' sueke suluë, e' ta a' éna ianú tò ie'pa tò ye' su'bak suluë a' yöki kewe.

19 A' chōpa wēs ie'pa es, e'ma ie'pa tò a' dalëritsèmi wēs ie'pa ñi dalër es. Erè ye' tò a' shukit ie'pa shua, e' kueki i'ñe ta a' kë dör wēs ie'pa es. E' kueki ie'pa éna suluë a' ar.

20 Ye' tò iyë'bak a' a' tò 'ikanè méso kë dör iwökir tsata, e' anú a' éna. Ie'pa tò ye' we'iké siarë, e' ta ie'pa tò a' we'ikeraë siarë. Ie'pa tò ye' ttō dalöië, e' ta ñies ie'pa tò a' ttō dalöieraë.

21 A' dör ye' ichapa. Ie'pa kë wā ye' Yé tò ye' patkë' e' suule. E' kueki ì kōs suluë wambleraë ie'pa tò a' ki.

22 “Ye' kë döpa ká i' a, ye' kë ttè pakōpa ie'pa a, e'ma ie'pa kë ki ì sulu nuí ta'. Erè i'ñe ta ie'pa kë tkōpashkar inuí ulà a.

23 Wépa tò ye' sueke suluë, esepa tò ye' Yé sueke suluë ñies.

24 Ì kë or yi a ese kë úpayö ie'pa wörki, e'ma ie'pa kë ki ì nuí ta'. Erè ie'pa tò isu'bak erè ie'pa tò ye' sué suluë, ñies ye' Yé sué suluë ie'pa tò.

25 Erè itka es as ì tso' kitule Skököl yëkuö ki, e' wà tkö es, e' tò ichè: 'Ie'pa tò ye' sué suluë kë wà ta'.*

26 “Ye' tò Sulaiökwak tso' ye' Yé ska', e' patkeraë a' a, e' dör Skököl Wiköl. Ie' dör Skököl ttō moki chökwak. Mik ie' de, eta ie' tò ye' tté cheraë.

27 A' manetwā ye' ta kuaë, e' kueki a' tò ye' tté cheraë ñies.

16

1 Ttè e' kōs chéyö a' a as a' erblö ye' mik e' kë olo'yö a' tò.

2 Ie'pa tò a' uyerattsa se' ñi dapa'wo wé a. Moki kawö dökewatke ta yile tò a' ttéwa, e' ta e' tò ibikeitseraë tò es ie' tso' Skököl kanè uk.

3 Ie'pa kë wā ye' ena ye' Yé suule moki, e' kueki ie'pa e' wamblö es.

4 Erè ttè e' chéyö a' a as mik ikéwö de, eta a' éna iar.

Ì weke Wiköl Batse'r tò, e' pakë

Ye' tso'ia a' ta, e' kueki kuaë ttè e' kë yöne ye' wā a' a.

5 Erè i'ñe ta ye' mitkene, ye' Yé tò ye' patkë', e' ska'. Erè a' kë tò ye' a ichakè tò '¿wé be' mi'ke?'

6 E' skéie a' erianekā taië, ì ché ye' tò a' a e' kueki.

7 Mokië ye' tò a' a ichè tò buaë idir a' a tò ye' mía. Ye' kë mìnè, e'ma Sulaiökwak kë döpa a' a. E' kueki ye' tò a' a ichè tò buaë idir a' a tò ye' mía. Ye' mía, e' ta ye' tò Sulaiökwak patkeraë a' a.

8 Mik ie' de, eta ie' tò ikkacheraë wépa kë tò Skököl dalöië esepa a tò ie'pa e' wamblö sulu. Ñies ie' tò ikkacheraë ie'pa a tò ye' eköl è dör yösyësë Skököl wōa. Ñies ie' tò ikkacheraë ie'pa a tò ie'pa kichatërdaë aishkuö ta.

9 Ie'pa kë erblöku' ye' mik, e' kueki ie'pa dör ì sulu wamblökwakpa.

10 Ye' mi'kene ye' Yé ska', e' kueki kë ye' suëpaia a' tò. E' wa ikkayëne ie'pa a tò ye' eköl è dör yösyësë Skököl wōa.

11 Bë dör ká i' wakpa wökir e' kichatënetke, e' wa ikkayëne tò ñies ie'pa kichatërdaë.

12 “Taië ye' wā íyi tso'ia ché a' a, erè i' ta kë a' a iwà anuk.

13 Erè mik Skököl Wiköl ttō mokië e' de, eta ie' kë ttōpa iwák er wa. Ì ttseke ie' tò Skököl ska', ese cherane ie' tò a' a. E' kueki ie' tò a' wöbla'weraë

* 15:25 Salmos 35.19; 64.4

ttè moki kòs ese wa. Ì tköraë aishkuò ta, ese cheraëitò a' a.

14 Ì tso' ye' er a, ese cheraneitò a' a. Es ie' tò ye' kikeraka.

15 Ì kòs tso' ye' Yé er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kueki ye' tò a' a iché tò, ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tò a' a.

Ittökatapa eriane e' manerdattsane ttsë'rdane buaë

16 “Bërbër setcha, eta kë a' tò ye' suepaia. Erë e' ukuöki setcha, eta a' tò ye' suëmine.”

17 Ie' ttökatapa welepa ñi chaké:

—Ie' tò iché, ‘Bërbër setcha eta a' kë tò ye' suepaia. Erë ekuölö ta a' tò ye' suëmine.’ ¿Ì cheke ie' tò es? ¿Ima iwà dör? Ñies ie' tò iché tò ‘Ye' mi'ke ye' Yé ska.’

18 Ie' iché ‘Bërbër setcha’ ¿ima e' wà kiane ché? ¿Ì ché ie' tò, e' wà kë ane se' éna!”

19 Jesús wà ijcher tò ie'pa éna ie' chakak, e' kueki ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' tò iché a' a: ‘Bërbër setcha, eta a' kë tò ye' suepaia. Erë e' ukuöki setcha, eta a' tò ye' suëmine.’ ¿E' wà chakeke a' tò ñi a?

20 Moki yö iché a' a tò a' iuraë kköchöraë siarë, erë wépa kë tò Skököl dalöie esepa ttsë'rdäe buaë. Erë a' eriaräe, erë e' manerdattsane ttsë'rdane buaë.

21 Mik alaköl alà kurketke, eta ieriane taië, ikirine e' kéwö de, e' kueki. Erë mik ilà kune, eta ittse'nene buaë. Ie' alà kune e' tò ie' ttsë'weke buaë. E' kueki ikirine weine siarë e' chowa ie' éna.

22 E' sù i' ñe ta a' eriarke siarë, erë se' ñi saurane, e' tò a' ttsë'werane buaë shüte. Ttsë'ne buaë e' kë yënuksa yi a a' er a.

23 “Mik e' kéwö de, eta kë ì kiepaia a' tò ye' a. Moki ye' tò a' a iché tò ì kòs kié a' tò ye' Yé a ye' ttö wa, e' meraëitò a' a.

24 Ikké ta a' kë wà ì kiule Skököl a ye' ttö wa, erë i' ta ikiömitke ie' a, ikiö ie' a kekraë eta imerdaë a' a as a' ttsë'r buaë shüte.

Jesús e' alékatke pé' kë erblène ie' mik esepa ki

25 “I' kòs chéyö a' a, e' chéyö ttè kleaule wa. Erë kawö döraë eta kë ye' tò ichèia a' a es. Ye' tò ye' Yé ttè pakeraë a' a wes idör es kë kleaule.

26 Mik e' kéwö de, eta ì kiane a' ki e' kieraë a' wákpa tò ye' Yé a ye' ttö wa. E' wà kiane ché tò kë ikianukia tò ye' tò ì kòs kiane a' ki e' kiö ye' Yé a. Ie' wák éna a' dalër taië, e' kueki ì kiane a' ki, ese kiëmi a' wákpa tò ie' a ye' ttö wa.

27 Ie' éna a' dalër, e' kueki a' wákpa tò ikiëmi ie' a. A' éna ye' dalër, ñies a' tò iklö'weke tò ye' dë'bitu ie' ska', e' kueki ie' éna a' dalër.

28 Ye' datse ie' ska' e' dë' ká i' a, i' ñe ta ye' mitkene ie' ska'.”

29 Ittökatapa tò iché ie' a:

—I' ta be' tso' ichök sa' a wes idör es kë kleaule. Be' kë ku' ichökia ttè kleaule wa.

30 Ire' sa' wà ijcher tò be' wà iyi kòs e' jcher. Dö ì chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wà. E' kueki sa' tò iklö'wé tò be' datse Skököl ska'.

31 Jesús tò iüté:

—¿Ire' a' tò iklö'wé?

32 A' tò ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. Kawö e' datse, e' detke i' ta. Erë moki ye' kë ku' ekörla. Ye' Yé tso' ye' ta.

33 E' kòs chéyö a' a as a' ser bèrè a' batsulewà ye' mik e' wa. Ká i' ki a' weiräe siarë. Erë a' er kuü, iye' e' ali'kabak ì sulu diché ki!

17

Jesús ikié S'yé a ittökatapa ki

1 Ttè ekké ché Jesús tò one ta iká sué ká jaì a ta ichéitò: “A Yéwöla, ye' kéwö detke. Ye' dör be' alà, e' olo kkachö as be' olo kkayër sulitane a ye' wa.

2 S'ditsö ulitane kéwö me' be' tò ye' a as sene michoë mù ye' tò, wépa kòs me' be' tò ye' a, esepa a.

3 Sene michoë e' dör tò ie'pa bats buaë be' dör Skököl chökke eköl è e' mik, ñies ye' dör Jesucristo patké' be' tò e' mik.

4 “Kanè me' be' tò ye' a wè ká i' a, e' wétkeyö. E' wa ye' tò be' olo kkayë'bitu.

5 E' kueki i' ta, a yéwöla, ye' tò be' a ikiè tò mik ye' dene be' ska', eta ye' olo kkachö, wes be' tò ye' olo kkayë' mik ye' bak be' ta kam ká i' yör e' yöki eta es.

6 “Wépa shukitbak be' tò ká i' wakpa shua mè ye' a, e'pa a ye' tò ikkaché tò be' dör yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tò ye' a. Ie'pa tò be' ttè iuteke.

7 Iñe ta ie'pa wa ijcher tò ì kos wéyö, ñies ì kos chéyö, e' me' be' tò ye' a.

8 Ttè me' be' tò ye' a pakè, e' pakéyö ie'pa a, ta ie'pa tò iklö'wé. Ie'pa wa ijcher tò mokì ye' datse be' ska' patké' be' tò.

9 “Ye' tso' be' a ikiök ie'pa ki. Ye' kë ku' ikiök wépa kë tò be' dalöieta' esepa ki. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tò ye' a esepa ki, ie'pa dör be' icha e' kueki.

10 Wépa kos dör ye' icha, esepa dör be' icha. Ñies be' icha kos esepa dör ye' icha. Ie'pa wa ye' olo taië e' kkayëne.

11 “Kë ye' serpaia taië ká i' ki. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erë ie'pa ate ká i' ki. A Yéwöla batse'r, be' dalö taië, be' diché taië me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkö'nú as ie'pa ser ñita wes wák eköl è es wes be' ena ye' es.

12 Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa ta, eta ye' tò ie'pa kkö'né tsatké diché me'bö ña e' wa. Ie'pa kos tsatkéyö. Wé wömenettsabak weinuk, e' è e' yé'ttsa sa' shua. Ie' è weinewa as iwà tkö wes be' yëkkuö tò ichè es.

13 “Írö ye' mitke be' ska', erë ttè i' chekeyö, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, as ie'pa ttsé'r buaë mokìe wes ye' es.

14 Be' ttè yé'yö ie'pa a, erë wépa kë tò be' dalöie esepa tò ie'pa sueke suluë. Ye' kë dör wes ká i' wakpa es, e' sù ye' ttökatapa kë dör wes ie'pa es. E' kueki ká i' wakpa tò ie'pa sueke suluë.

15 Ye' kë ku' ikiök be' a tò ie'pa yöttsa ká i' ki. Ye' tso' be' a ikiök tò ie'pa blö bë yöki.

16 Ye' kë dör wépa kë tò be' dalöie esepa eköl, ñies ye' ttökatapa kë dör ie'pa es.

17 Ie'pa klöübö be' wák è a be' ttè wa. Be' ttè dör mokì.

18 Ye' tso' ie'pa patkök ká i' wakpa shua, wes be' tò ye' patké' ká i' wakpa shua es.

19 Es ye' e' mùttsa be' a as ie'pa e' mùttsa mokì be' a ñies.

20 “Ye' kë ku' ikiök be' a ie'pa è ki. Erë wépa erblömi ye' mik ie'pa ikképa ttö batamik, ñies esepa ki ye' tso' be' a ikiök.

21 Ye' tò be' a ikiè as ie'pa dö wes wák eköl è es. Be' ena ye', se' dör wák eköl è. Es ye' tò be' a ikiè tò ie'pa dö wes wák eköl è es se' ta wes se' dör eköl è es, as ká i' wakpa tò iklö'ù mokì tò be' tò ye' patké'.

22 Diché me' be' tò ye' a, e' mé ye' tò ie'pa a as ie'pa dö wes wák eköl è es, wes be' ena ye', se' dör eköl è es.

23 Ye' bätse buaë ie'pa mik, ñies be' bätse buaë ye' mik. Es idir as ie'pa dö mokìe wes wák eköl è es. E' dör es, e' ta ká i' wakpa wa ijcherdaë tò be' tò ye' patké'. Ñies ie'pa wa ijcherdaë tò be' éna ye' ttökatapa dalër taië wes be' éna ye' dalër es.

24 “A yéwö, be' tò ie'pa me' ye' a. Ye' ki ikiane tò aishkuö ta ie'pa dömi ye' ta, wé ye' tso' ee, as ie'pa tò olo me' be' tò ye' a, e' saù. Kam ká i' yör, eta wake' be' éna ye' dalër taië, e' kueki olo e' me'bak be' tò ye' a.

25 A Yéwö, be' dör yësyësë. Wépa kë tò be' dalöie esepa kë wa be' suule, erë ye' wa be' suule. Ñies ie'pa ikképa wa ijcher tò be' tò ye' patké'bitu.

26 Ye' tò ie'pa a ikkayë' tò be' dör yi, e' kkachekeiyö ie'pa a as ie'pa ñi dalëritsö wes be' tò ye' dalëritseke es, ñies as ye' dö senuk ie'pa er a.”

18

*Judiowak tò Jesús klö'wéwa
(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50;
Lucas 22.47-53)*

1 Jesús tté S'yé ta one, ta imía ittökatapa ta di'la kiè Cedrón, e'

wishet. Ie'pa de wé kal klō tso' tkēule eē.

² Eē Jesús krá ñi dapa'uk ittōkatapa ta, e' kueki Judas tō ie' wōmekettsa, e' wa ká e' suule buaē.

³ E' itōki Judas demi eē Roma ñippōkwakpa ta tajē. Ñies Skēkōl wé, e' shkēkipa de ie' ta. E'pa patké judiowak sacerdotepa wōkirpa ena fariseowakpa tō. Ie'pa de Judas ta bö'wō ki ena kuatak sí wōñarke tajē ese ki, ñies tabè damirak iwā tajē.

⁴ Ì wamblērketke ie' ta, e' kos jcher buaē ie' wā, e' kueki ie' dettsa ta ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tō?

⁵ Ie'pa iiuté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tō.

Jesús tō iché:

—Ye' idir.

Judas tō ie' wōmekettsa, e' tso' ñippōkwakpa ta.

⁶ Mik Jesús tō iché: “Ye' idir”, e' wōsha ta ie' skéurak tsikka ta ianerōrak iski.

⁷ Jesús tō iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tō?

Ie'pa tō iiuté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tō iskà iuté:

—Ye' tō ichétke a' a tō ye' idir. A' ye' yuleke, e' ma wépa tso' ye' ta, e'pa múat bër.

⁹ Ie' tō iché es as ttè yē'itō iyē a, e' wà tkō. Ie' tō iyē: “wépa mé be' tō ye' a, esepa kē weinuk yēs.”

¹⁰ Eta Simón Pedro wā tabè shkō, e' yéttsaitō ta sacerdoté kibi kanè méso, e' kukuōña ulà bua'kka téttsa, e' kiè Malco.

¹¹ Jesús tō iché Pedro a:

—Be' tabè blōwane ikkuölit a. Ye' Yē tō iyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' ta ¿wes e' kē yepawayō?

Jesús mítser Anás wörki
(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Eta Roma ñippōkwakpa ena iwōkir kibi ena Skēkōl wé shkēkipa tō Jesús klō'wéwā muéwā iulà a.

¹³ Ta itsémirakitō kewe Anás u a. Anás dör Caifás nuaki. Duas e' wa Caifás dör judiowak sacerdoté kibi.

¹⁴ Caifás e' tō iyē' judiowak wōkirpa a tō buaē idir ie'pa a tō wēm eköl è ttèwā ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tō kē ie' wā Jesús suule
(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skà eköl, e'pa bōl mirwā Jesús itōki. Ittökata tso' Pedro wapieie, e' suule buaē sacerdoté kibi wā, e' kueki ie' dewā buaē Jesús ta sacerdoté kibi upa a.

¹⁶ Erē Pedro atē dur u'rki ukkō tkēr kañika eē. Eta ittökata suule sacerdoté kibi wā, e' biteane ttök tayē tso' ukkō kkō'nuk e' ta as Pedro dōwā. Eta es Pedro dewā.

¹⁷ Eta tayē dur ukkō kkō'nuk, e' tō Pedro a ichaké:

—¿Yēne be' dör wēm klōnewā e' klé?

Ie' tō iiuté:

—Au, ye' kē dör iklé.

¹⁸ Ká dör sēsē, e' kueki sacerdoté kanè méso ena Skēkōl wé shkēkipa tō bö' batséka baiklè. Eē Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa ta.

Sacerdoté kibi tō Jesús chaké
(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdoté kibi e' tō Jesús chaké ittōkatapa ki ena ttè wa ie' s'wōbla'wēke, e' ki.

²⁰ Jesús tō iiuté:

—Kēkraë ye' tté sulitane kukua. Kēkraë ye' tō s'wōbla'wé se' ñi dapa'wo wé kos a ena Skēkōl wé a wé sulitane ñi dapa'uke eē. Kē ye' wā i yēule akir.

²¹ ¿Iōk be' tō ye' chaké? Ì chéyō e' jcher wépa wā ye' ttsēule ichök, esepa wā. Ie'pa a ichakō.

²² Mik e' ché Jesús tō, eta Skēkōl wé shkēkipa eköl tō ie' ppé iwō ki iulatō wa ta iché iā:

—¿Wes be' tō sacerdoté kibi iutèmi es?

²³ Jesús tō iiuté:

—Ì chéyö, e' dör suluë, e'ma ichö wé isulune. Erë ì ché ye' tò e' dör mokì, e' ta ¿ì kì be' tò ye' ppé?

²⁴ E' ukuöki ta Anás tò Jesús patkemi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tò ibléne tò kë ie' wá Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duria bö' baiklök ta ichakérakitö:

—¿Yéne be' dör wëm klönewa e' klé eköl?

Ie' iiuté:

—Au, ye' kë dör ie' klé.

²⁶ E' ukuöki ta sacerdote kibi kané méso kukuöña téa' Pedro tò, e' yami eköl tò ie' a' iché:

—Ye' tò be' sué ie' ta, kal klö tso' tkéule ee.

²⁷ Pedro tò iskà bléne ta e' wösha ta dakro ane.

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Bla'mi, diwö tskirketke, eta Jesús yéttarakitö Caifás u a' tsèmi judiowak wökir kié Pilato, e' ska'. E' kë dör judiowak. Ie' tkéuleka Roma wakpa wa judiowak wökirie. Ee ie'pa tò Jesús tsèmi. Judiowak éna Ie'pa Yépa Yèrulune Egipto e' kéwö tkö'wak, e' kueki ie'pa kë e' ia'wakka. Ie'pa a' ta shkèwa yi kë dör judiowak ese u a' e' dör ná, e' kueki ie'pa kë dè'wa Pilato u a'.

²⁹ E' kueki ie'pa dettsa ie'pa ta ttök, ta ie'pa a' ichakéitö:

—¿Ì kì a' tò wëm e' kcateke?

³⁰ Ie'pa tò iiuté:

—Wëm e' kë tò íyi sulu wamblöpa, e'ma sa' kë wa ie'pa mène be' ulà a'.

³¹ Ie'pa tò ie'pa a' iché:

—Itsúmine ta ishulö wes a' wakpa ttè dalöiëno e' tò iché es.

Erë judiowak wökirpa tò iché:

—Kè sa' a' kawö mène s'ttökwa.

³² Mik e' ché ie'pa tò es, eta e' wa Jesús tò wes ie'pa duörawa e' yé', e' wà tka.*

³³ Pilato míane weshke ta Jesús kiéitö ta ichakéitö:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴ Jesús tò iché ie'pa a':

—¿E' chaké be' tò be' wák er wa, ö yile tò ye' ché be' a' e' kueki?

³⁵ Pilato tò iiuté:

—¿Ttseskua ta ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdote wökir kibipa, e'pa wa be' debitu ye' a' shulé. ¿Ì sulu wamblébö?

³⁶ Jesús tò iiuté:

—Moki ye' dör blu', erë ì blúie ye' tso' e' kë dè'ka ká i' kì. Imú dör es, e'ma ye' ttökatapa ñippömi as judiowak wökirpa kë tò ye' klö'wèwa. Erë ì blúie ye' tso' e' kë dè'ka ká i' kì.

³⁷ Eta Pilato tò ie'pa a' ichaké:

—¿E'ma moki be' dör blu'?

Jesús tò iiuté:

—Tö, wes be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a' ttè moki e' choie, e' kueki ye' dè'bitu. Wépa éna ttè moki dalër esepa kos tò ye' ttè iuteraë.

³⁸ Pilato tò ie'pa a' ichaké:

—¿Ì dör ttè moki?

Pilato tò iché tò Jesús ttöwa

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tò ichaké one ta ie'pa skà dettsa ttök judiowak ta, ta ichéitö ie'pa a':

—Ye' kë wa ì sulu kune Jesús kì.

³⁹ Erë a' wöblanewatke tò mik A' Yépa Yèrulune Egipto e' kéwö tkö'wèke, eta s'wötèule e' yekettsa èmine ye' tò eköl. ¿A' kì ikiane tò a' blú e' èmiyö?

⁴⁰ Ie'pa tò iiuté aneule:

—¡Ie' kë wöttsaar! ¡Barrabás wöttsöö sa' a'!

(Barrabás e' dör akblökwak.)

19

¹ Eta Pilato tò Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa.

² Roma ñippökwakpa tò dika'kicha yué wöshkie ta itkékarakitö Jesús wökir kì blu'ie. Nies ie'pa tò datsi' daloshdalosh ese iéka ikì blu'ie iwayuoie.

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

3 E' ukuök_i ta idewarak tsinet ie' o'mik ta iché ia:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawö tkö buaë!

Taië ie'pa tö ippé iwö k_i.

4 Pilato dettsane ta iska ché judiowak a:

—Isaú, ye' mía itsukbitu as a' wa ijcher tö ye' kë wa ttè kune ie' kkatoie.

5 Eta Jesús dettsa dika'kicha yöule wöshkie, e' tkëuleka iwökir k_i ta ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tö iché:

—I' dör wëm e'. A' tö isaú.

6 Mik sacerdotepa wökirpa ena Skëköl wé shkëkipa tö Jesús sué, eta ie'pa tö iché aneule:

—¡Iwötöwä krus mik! ¡Iwötöwä krus mik!

Pilato tö iché ie'pa a:

—Ye' kë wa ì ttè kune ie' k_i, e' kuëki itsúmine, iwötöwä a' wákpa tö krus mik.

7 Judiowak wökirpa tö iché ie' a:

—Sa' wa ttè dalöiëno tso', e' tö iché ie' kawöta ttèwa, ie' e' yè' tö ie' dör Skëköl Alà e' kuëki.

8 Mik e' ttsé Pilato tö, eta ie' kí suane taië.

9 Ie' míane u shua ta Jesús a ichakéitö:

—¿Wé be' datse?

Erë Jesús kë wa iiütëne yës.

10 Pilato tö iché ie' a:

—¿Iök be' kë ttö ye' ta? ¿Be' kë wa ijcher tö ye' a kawö tso' be' wötowa krus mik ö be' omine?

11 Jesús tö iiüté:

—Skëköl kë wa kawö meule be' a, e'ma be' kë a wës ye' onuk. E' kuëki wépa tö ye' me'ttsa be' ulà a, e'pa k_i inuí tso' be' tsata.

12 Eta Pilato tö ibikeitséka taië tö wës ie' a Jesús armimine, erë judiowak tö iché ie' a aneule:

—Be' ie' émine, e' ta be' mía romawak wökir kibi e' bolökie. Wé e' chö tö ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

13 Mik e' ttsé Pilato tö, eta Jesús tsuk patkéitö u'rki. E' ukuök_i ta ie' e' tkéser s'shulo kulé k_i. E' atë uitö k_i kiè hebreoie Gabatá eë (e' wà kiane ché uitö yöule ák wa).

14 E' dör Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'weke e' chki es, diwö detke bata a ekkë. Eta Pilato tö iché ie'pa a:

—¡I' dör a' blú!

15 Erë ie'pa tö iché aneule:

—¡Ittöwä! ¡Ittöwä! ¡Iwötöwä krus mik!

Pilato tö ie'pa a iché:

¿Ima a' ibikeitsè tö ye' tö a' blú ttèwami?

Sacerdotepa wökirpa tö iiüté:

—Sa' blú eköl ë, e' dör romawak wökir kibi.

16 Eta ie' tö iwé Jesús ta wës ie'pa k_i ikiane es. Ie' tö iméttsa ñippökwakpa ulà a wötöwä krus mik ta ie'pa wa imítser.

Jesús wötéwarakitö krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

17 Eta Jesús e' yéttsa Jerusalén, krus kueramiitö michoë ká kiè S'wökirdiche eë (ká e' kiè hebreoie Gólgota).

18 Eë ie'pa tö iwöté krus mik. Nies wépa böl sulusipa wötëne krus mik wí'kë io'kë, Jesús atë ie'pa shushaë.

19 Pilato tö ishtök patké kaltak k_i, e' batséwarakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tö iché: “I' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'.”

20 Wé ie' wötéwarakitö krus mik, e' atë Jerusalén tsinet, e' kuëki taië judiowak tö ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie.

21 E' kuëki judiowak sacerdotepa wökirpa tö iché Pilato a:

—Kë ishtar tö ie' dör judiowak blú. Ishtö tö ie' e' chö tö ie' dör judiowak blú.

22 Erë Pilato tö iiüté:

—Ì shtétke ye' tö, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

23 Roma ñippökwakpa tö Jesús wötöwä krus mik, e' ukuök_i ta ie'pa tö idatsi' blatélor ie'pa tkél a. Erë Jesús datsi' batsië e' atë. Datsi' e' yöule alabo,

24 e' kuëki ie'pa tö iché ñi a:

—Kè se' tō ijchèlor. Mishka inuk ákwöla wa isuoie tō yi ulà a iatmi.

Es itka wēs itso' kitule Skèköl yèkkuö kī es, e' tō ichè: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tō ñi a, ta inérak ákwöla wa isuoie tō yi ulà a ye' datsi' batsië e' atmi.”* Es Roma ñippökwakpa tō iwé.

²⁵ Krus o'mik Jesús mi ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëter.

²⁶ Mik Jesús tō imi ena ittökata dalër taië ie' éna, e'pa sué iëter ee, eta ichéitō imi a:

—A tayë, sē be' alà dur.

²⁷ Eta ie' tō iché ttökata ñe' a:

—Sē be' mi dur.

Es ittökata ñe' wā Jesús mi mítser kkö'nè ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wā ijcher buaë tō ì uk ie' dē'bitu, e' wakaneone. Ñies ttè kitule Skèköl yèkkuö kī, as e' wā tkö, e' kueki ie' tō iché: —Ye' er sine.

²⁹ Eta ee tka' tkër, e' a vino shkōshkōe tso'. E' wa ie'pa tō suiyök nuwéka, ta itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska kī, ta itkéwa ie' kkö a.

³⁰ Ie' tō ikuyë ta ichéitō:

—Ì kos uk ye' dē'bitu, e' wakanonetke.

E' ukuöki ta ie' e' wöéwa ta iwiköl émiitō, es iduowa.

Jesús nu tkérakitō ichane a kuaböt wa

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' kat-ablöke Ie'pa Yépa Yérulune Egipto e' kéwö tkö'wékerakitō bule es, e' yöki. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseitseke taië shute ie'pa tō, e' kueki ie'pa wökirpa kē kī ikiane tō pē' wötëulewa krus mik, esepa nu méat dö bule es. E' kueki ie'pa tō ikié Pilato a tō itu' puklor patkö as iduölur bet ta inú öwarakitō iski wötëwa.

³² Eta Roma ñippökwakpa miá, ta wëm kéwe e' tu' péwa, e' ukuöki ta ñies

ièköl wötënewa Jesús ta krus mik, e' tu' péwa.

³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', eta ie'pa tō isué tō iduowatke. E' kueki ie'pa kē wā itu' panewa.

³⁴ Erë ñippökwak eköl, e' tō Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a ta pé ena di' dettsa.

³⁵ E' kos tka, e' sué ye' tō ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a a. Ì chekeyö, e' dör moki. Ye' wā ijcher tō e' dör moki. Ipakekeyö a a as a erblö ie' mik.

³⁶ E' kos tka as ì tso' kitule Skèköl yèkkuö kī e' wā tkö, e' tō iché: “Ie' diché kē parpawa yēs.”†

³⁷ Ikitule skà tō iché: “Ie' tkëule kuaböt wa, e' sueraë ie'pa tō.”‡

Jesús nu wötëwa ie'pa tō pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuöki ta wëm de eköl kiè José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie' suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie' dör iklé eköl kē jcher yi wā ese. Ie' tō Pilato a kawö kié Jesús nu tsukmi blè. Pilato tō ie' a ikéwö mé, eta ie' miá ta Jesús nu mítser iwa.

³⁹ Nicodemo dē'rö ttök Jesús ta nañewe, e' wák debitu José ta. Kapöli tso' s'nu patioie as kē inurwa bet, e' debitu Nicodemo wā dö kilo dabom mañayök (30) ekkë. Kapöli e' shutule kiö masmas kiè mirra ena áloe ese wa.

⁴⁰ Ie'pa böl tō Jesús nu patrëwa datsi'tak batsië bua'buwa saruru nu uleka kapöli e' wa wēs judiowak wöblar es.

⁴¹ Wé Jesús du'wa krus mik, ee tsinet kal klö tso' tkëule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erë kam s'nu blëria.

⁴² Pö e' atë tsinet wé Jesús dunewa ee, ñies judiowak eno diwö döketke, e' kueki ie'pa tō Jesús nu blé ee.

20

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

* 19:24 Salmo 22.18 † 19:36 Salmo 34.20 ‡ 19:37 Zacarías 12.10

¹ Eno diwö, e' bule es bla'mi, ká ià ttsetseë tã María Magdala wak mía wé Jesús nu blëne ee. Ie' tã isué tã ák wa ákuk kkö wötëule, e' sinettsã bánet.

² Ie' tunemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttökata skà tso' ee. Ittökata e' dalëritsök ie' bak tajë. Tã ichéitö ie'pa a:

—Yile wã Skëkëpa nu minetser! jKë sa' wã ijcher tã wës ie'pa tã iwé!

³ Ie'pa míyal pö a.

⁴ Ie'pa böl tunemirak, erë Jesús ttökata ñe' tunemi bet Pedro tsatã, e' kueki ie' demi kewe pö a.

⁵ Eë ie' e' wöéwa tã iká sué ákuk shua. Jesús nu kë ku'. Ie' tã datsi' wa Jesús nu parratëwã e' ë sué, erë kë ie' minewã ákuk a iweblök.

⁶ Ie' itöki Simón Pedro debitü míwa ákuk a tã ñies e' ë suéitö.

⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wökir monewã, e' suéitö wörrat tër bánet.

⁸ Jesús ttökata de kewe, e' míwañak ákuk a tã isuéitö tã iklö'wéitö tã moki Jesús shkenekane.

⁹ Kam ie'pa éna iwã arwã tã Jesús kawötã shkenukkane wës ikitule Skëköl yëkküö ki es.

¹⁰ E' ukuöki tã ittökatapa böl míyalne wé ikapökerö ee.

*María tã Jesús sué shkeulekane
(Marcos 16.9-11)*

¹¹ María iü dur ákuk kkö a. Ie' iukeia tã ie' e' wöéwa ká sauk ákuk a.

¹² Eã Skëköl biyöchökwakpa suéitö böl idatsi' saruruë, e'pa tulur wé Jesús nu bak tër ee. Eköl tkër wé iwökir bak tër ee, iëköl tkër wé iklö bak tër ee.

¹³ Ie'pa tã María a ichaké:

—A tayë, ¿i iëitseke be' tã?

Ie' tã ie'pa iuté:

—Ye' Këkëpa nu minetser yile wã. Kë ye' wã ijcher tã wës ie'pa tã iwé.

¹⁴ E' wöshã tã María wötrée tã ee Jesús dur. Ie' tã isué erë ie' kë wã isunewã tã Jesús idir.

¹⁵ Jesús tã ie' a ichaké:

—A tayë, ¿i iëitseke be' tã? ¿Yi yuleke be' tã?

María tã ibikeitsé tã ee idur e' dör kal klö tso' tkëule, e' kanéukwak, e' kueki ie' tã iché ie' a:

—A këkëpa, be' wã iminetser, e' tã ichö ña wé be' tã iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Eã Jesús tã iché ie' a:

—jA María!

Tã María e' wötrée tã ichéitö ie' a hebreoie:

—jRabuni! (e' wã kiane chë: "S'wöbla'ukwak")

¹⁷ Jesús tã iché ie' a:

—Ye' öwa. Kam ye' mi'kã ye' Yë ska', e' kueki kë ye' wöklö'wariã. Erë be' yü ichök ye' ttökatapa a tã ye' mi'kekane ye' Yë ska', e' dör a' Yë ñies. Ie' dör ye' Këköl, a' Këköl ñies.

¹⁸ Eã María Magdala wak mía Jesús ttökatapa ska', tã ichéitö: "Ye' tã Skëkëpa sué." Ñies i kës chë Jesús tã ie' a, e' pakéneitö Jesús ttökatapa a.

*Jesús e' kkaché ittökatapa a
(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18;
Lucas 24.36-49)*

¹⁹ Eno diwö, e' bule es nañewe tã Jesús ttökatapa tulur ñita u etkue ë a. Ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa u wëkkö wötë'tkër darërë. Erë e' bet tã ie'pa tã isué tã Jesús de dur ie'pa shua. Ie' tã ie'pa shke'wé tã i' wa:

—jA' senú bërë!

²⁰ Mik e' chë one tã ie' tã iulã ena ichane shka'ule, e' itö kkaché ie'pa a. Eã ittökatapa ttsë'ne buaë tã Skëkëpa suéne ie'pa tã ttsë'ka.

²¹ Ie' tã iskã chë ie'pa a:

—jA' senú bërë! Wës ye' Yë tã ye' patkë'bitü ká i' a ie' tã pakök, es ye' tã a' patkëmi ye' tã pakök.

²² Ie' tã ie'pa wöiké siwã' wa tã ichéitö ie'pa a:

—Wiköl Batse'r kiöwã buaë a' tã a' er a.

²³ Yi ki iyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tã, e' tã ñies Skëköl tã ilo'yeraë iki. Yi ki iyi sulu nuí tso', ese kë olo'yane a' wa, e' tã ñies Skëköl kë tã ilo'yepa iki.

Tomás tã Jesús suéne ttsë'ka

²⁴ Jesús ttökatapa dabom eyök ki böl (12), e' eköl kië Tomás, e' kië ñies Dídimó. Ie' kë ku' imalepa tã mik Jesús dë'dur ie'pa shua eã.

²⁵ E' kueki ie'pa tã iché ie' a:

—Sa' tã Skëkëpa sué.

Erë Tomás tō ie'pa a iché:

—Ye' kě wā ulà shka'ule clavo wa, e' itō sune, ye' kě wā ye' wák ulatska patkēnewā itō a, ye' kě wā ye' ulà patkēnewā ichane shka'ule e' a, e'ma ye' kě tō yi ttè klō'wēpa yēs.

²⁶ Ká de pàkōl, etā Jesús ttōkatapa skà iēnene iu a, etā Tomás tso'ñak ie'pa tā. U wékkō wōtē'tkēr, erë Jesús skà dedurne ie'pa shuā, tā ichéitō ie'pa a:

—¡A' senú bērē!

²⁷ E' ukuōkī tā ichéitō Tomás a:

—Be' ulatska patkōwā ye' ulà shka'ule a, etā isaú. Be' ulà patkōwā ye' chane shka'ule e' a. Kě ibikeitsaria bōtbōt. ¡iklō'ú!

²⁸ Etā Tomás tō iūtē:

—¡Be' dōr ye' Blú! ¡Be' dōr ye' Kēkōl!

²⁹ Jesús tō iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kuekī be' erblé ye' mik. Erë wēpa erblé ye' mik, eré kě iwā ye' sune, ¡ayēcha buaē esepa!

Yēkkuō i' wà dōr i' es

³⁰ Ì kě or yi a ese o' tajē Jesús tō ittōkatapa wōrkī ikkachoie tō yi dōr ie', ese kibiie kě kitule yēkkuō i' kī.

³¹ Erë yēkkuō i' shtekeyō as a' tō iklō'ù tō Jesús dōr Skēkōl Alà pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Ñies ishtekeyō as sene michoē dō a' ulà a, a' erblō ie' mik e' wa.

21

Ittōkatapa kul tō Jesús suēne ttsē'ka

¹ E' ukuōkī tā Jesús e' kkachéne ittōkatapa a batsōri kiè Tiberias, e' kkōmik. E' pakè dōr i' es:

² Ittōkatapa ñi dapa'wé eē, e'pa dōr Simón Pedro, Tomás (e' kiè ñies Dídimō), Natanael (e' dōr ká kiè Caná atē Galilea e' wak), Zebedeo ala'r bōl tso'ñak, ñies Jesús ttōkatapa skà bōl tso'ñak.

³ Simón Pedro tō iché ie'pa a:

—Ye' mía nima klō'uk kla' wa.

Ie'pa tō iūtē:

—Sa' mi'keñak be' tā.

Etā ie'pa míyal tā iē' iékarak kanò a. Erë e' nañewe ie'pa kě wā nima klōone yēs.

⁴ Mik ká ñirketke, etā Jesús demi batsōri kkōmik, erë ittōkatapa kě wā ijcher tō ie' idir.

⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—A wēpa, ¿a' nima klōne?

Ie'pa tō iūtē:

—Au, kě sa' wā iklōne yēs.

⁶ Etā ie' iché:

—A' kla' uyō ulà bua'kka kke, etā nima klōrdaē.

Etā ie'pa tō iuyé tā iwà klōne tajē, kě dē'kaia ie'pa kī.

⁷ Etā ittōkata dalēr tajē ie' éna, e' tō iché Pedro a:

—¡Skēkēpa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tō ittsé tō Skēkēpa Jesús idir, etā bet idatsi' iékanēitō, ie' dur kiparuó è mik kanēblōk e' kuekī. Etā ie' e' ppée di' a ulaiklémi dōmi Jesús ska'.

⁸ Jesús ttōkatapa malepa wā kanò datse batsōri kkōmik, kla' wā deka chiē, e' kueratse enaēna. Ie'pa tso' kukuie batsōri kkō a, cien metro ekkē, e' kuekī ie'pa tō kla' kueratse.

⁹ Mik ie'pa e' yéttsa kanò a, etā ie'pa tō isué bō' ñarke, e' kī nima me'r etō. Ñies pan tso'.

¹⁰ Etā Jesús tō iché:

—Nima klō'wé a' tō, e' wele tsúbitū.

¹¹ Simón Pedro e' iéka kanò a tā ikla' wā deka chiē nima blublu è wa, e' yéttsaitō ká sí kī. Nima dōka cien eyōk kī dabom skeyōk kī mañatō (153). Nima e' dōr tajē, erë ikla' kě butsolone.

¹² Jesús tō ie'pa a iché:

—A' shkō chkōk.

Ie'pa wā ijcher tō Skēkēpa Jesús idir, e' kuekī ie'pa kě wā ie' a ichakine tō ¿be' dōr yi?

¹³ E' ukuōkī tā ie' mía bō' kkōmik tā pan ena nima klō'wēitō blaté méitō ittōkatapa a.

¹⁴ I' tā mañatōkicha Jesús e' kkachéne ittōkatapa a ishkenekane e' ukuōkī.

Jesús tté Pedro tā

¹⁵ Ie'pa chké one tā Jesús tō ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène, ye' ttökatapa malepa éna ye' dalër, e' tsata?

Pedro tö iiuté:

—A Këképa, be' wä ijcher tö be' dalène ye' éna.

Jesús tö iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, es-epa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁶ Jesús tö iskà chakéne:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène?

Pedro tö ie' a iché:

—A Skëképa, be' wä ijcher tö be' dalène ye' éna.

Jesús tö iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, es-epa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁷ Jesús tö Pedro a iskà chakéne i' ta ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalène?

Jesús tö Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro erianeka. Ie' tö Jesús iuté:

—A Skëképa, ì kos jcher be' wä. Be' wä ijcher tö be' dalène ye' éna.

Jesús tö ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, es-epa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁸ Mokì ye' tö be' a ichè tö mik be' bak duladula, etä be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak ee. Erè mik be' dewä wö'kela siarëla, etä be' ulà shulöraë ta o'ka tö be' ki datsi' ieraë ta be' tseramiitö wé be' kë shkak ee.

¹⁹ Ttè e' wa Jesús tö iwaché Pedro a tö wes ie' duörawa, e' wa ie' tö Skëköl kikeraka. E' ukuöki ta Jesús tö iché ia:

—Be' e' tköwä darërè ye' ttökataie kekraë.

Ittökata dalër tajë Jesús éna, e' pakè

²⁰ Pedro e' wötrée tö isué tö Jesús ttökata dalër tajë ie' éna, e' datse ie'pa itöki. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' ta, etä ittökata e' e' tkéser tkër Jesús

o'mik ta ie' a ichakéitö, “A Skëképa, ¿yi tö be' wömerattsa?”

²¹ Mik Pedro tö isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, etä ie' tö Jesús a ichaké:

—A Skëképa, be' ttökata datse se' itöki ¿ì tkömi e' ta?

²² Ie' tö iiuté:

—Ye' ki ikiane tö ie' at ttsë'ka dö mik ye' done ekkë, e' ta ¿wes e' de be' yöki? Be' e' tköwä darërè ye' ttökataie kekraë.

²³ Ttè e' kuëki Jesús ttökata e' tté tineka iyamipa shua, tö kë iduöpawa. Erè Jesús kë wä iyène tö kë iduöpawa. È ie' tö iché: “Ye' ki ikiane tö ie' at ttsë'ka dö mik ye' done ekkë, e' ta ¿wes e' de be' yöki?”

²⁴ Jesús ttökata e' tso' ttè i' pakök a' a, e' tso' ttè i' shtök yëkkuö i' ki. Sa' wä ijcher tö ttè i' dör mokjë.

²⁵ Jesús tö ì skà o' tajë, e' kos shtöpa yëkkuö ki, e'ma ye' iklö'wé tö yëkkuö kitule e' kos kë chöpaka ká i' a.

Ì o' Jesús ttekölpa tsá e'pa tö e' pakè

Hechos

Yëkkuö i' dör yëkkuö skà kit Lucas tö Teófilo a e', i' ta ide böt. Itsá kite ie' a e' dör ì o' Skëképa Jesús tö e' pakè. Ie' mine'ka ká jaì a e' ukuöki ta ì ki o' ie' tö ká i' ki ittekölpa tsá e'pa wa Wiköl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tö yëkkuö i' ki.

Kam Jesús mi'kane ká jaì a e' yöki ie' tö ittekölpa tsá e'pa patké ttè i' wa: Mik Wiköl Batse'r de a' ki, etá ie' tö diché meraë a' a ye' ttè pakoie. A' miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tö s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dö wé iyök erkerö ee. E' tso' kitule yëkkuö i' ki 1.8 ee. E' ukuöki ta ì o' Skëköl tö Pedro wa Jerusalén ena Judea ká malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yëkkuö i' ki.

E' ukuöki ta Pablo tö Jesús tté buaë paka' ká taië wakpa a e' tté kit Lucas tö yëkkuö i' ki. Yëkkuö i' wa Lucas tö se' a ikkachè tö Jesús dör sulitane tsatkökwak.

Lucas bak s'kapeyökwakie. Iekkè ta ká kos wé Pablo dè'rö ee Lucas mir ie' ta. E' kuëki Lucas tö isu' iwák wöbla wa tö wes Skëköl kanëblè' Pablo wa. E' tté tso' kitule yëkkuö i' ki.

Skëköl tö iWiköl patkeraë

¹⁻² A kékè Teófilo, ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöblao'itö kuaë dö mik imineka ká jaì a, e' kos paka' ye' tö be' a yëkkuö tsá kityö e' ki. Kam ie' mi'kane ká jaì a, e' yöki ì kiane ie' ki tö ittekölpa tsá shukitbakitö, e'pa tö iwè, e' uk ie'pa kéitö Wiköl Batse'r wa.

³ Ie' kötëwa shkenekane, e' ukuöki ta ie' wák e' kkayëne taië ie'pa a doka ká dabom tkëyök (40) ekkè. Es ie' tö ie'pa a ikkaché tö mokì ie' tso'ne ttsë'ka. Nies ie' tö ì blúie Skëköl tso' e' tté paké ie'pa a.

⁴ Ká et ta ie' tso' ittekölpa tsá e'pa ta, ta ichéitö iarak:

—A' kë kàne e' yöksa Jerusalén. Ye' Yé kablè' iWiköl patkök a' a yè' ye' tö a' a, e' panú dö mik ide etá.

⁵ Juan tö s'wösuk di' a, erè ká kë tköpa taië ta Skëköl tö a' ierawa iWiköl Batse'r a.

Jesús mineka ká jaì a

⁶ Mik Jesús ttekölpa tsá ñi dapa'wéka ie' ta, etá e'pa tö ie' a ichaké:

—A Skëképa, ¿i' ta be' tö se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wökirpaie?*

⁷ Ie' tö iiüté:

—E' kèwö kë mène a' a jchënoie. E' kèwö tso' ye' Yé wa klöuletke.

⁸ Erè mik Wiköl Batse'r de a' ki, etá ie' tö diché meraë a' a ye' ttè pakoie. A' miraë ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraë a' tö s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dö wé iyök erkerö ee e'pa a.

⁹ Mik ie' tö e' ché one, etá ibutséka míá ká jaì a ie'pa wörki ta ichowa mö shua kë wër ta'ia.

¹⁰ Ie'pa tso' ká sauk ká jaì a krerè tö wes imichoka, e' dalewa bet wëpa bül datsi' saruruë de iëter ie'pa o'mik.

¹¹ E'pa tö iché iarak:

—A Galilea wakpa ¿iök a' iëteriá ká sauk ká jaì a? Jesús bak a' shua e' mítser Skëköl wa. Wes a' tö isuë tö imía ká jaì a, e' suë idörane ká i' ki.

Matías aqë Judas skéie

¹² Etá Jesús ttekölpa tsá e'pa tso' Olivo kébata a, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wekkè ulat kawö mène judiowak a shkoie eno diwö a ekkè.†

¹³ Mik ie'pa dene Jerusalén ta ie'pa tkaka u etkuö ki wé ikapökerak ee. Eë itso'rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alà, Simón Celote, ñies Judas Santiago alà.

* **1:6 Israel aleripa e' wökirpaie:** Jesús ttekölpa tso'ia ibikeitsök tö ie' e' tkökeka Israel aleripa blúie ie'pa ká ki ta ie'pa tkekeká ie' kayupaie. † **1:12 shkoie eno diwö a ekkè:** E' dör kilómetro etk ulatök.

14 Ie'pa ulitane ñi dapa'uke kekraë ttök S'yě ta. Alakölpa welepa ena María, Jesús mi, ena Jesús elpa, e'pa tso'ñak ie'pa ta ttök S'yě ta.

15 Jesús mik erblökwakpa e' dapa'uke e'pa döka cien eyök ki dabom böyök ekkë ulatök (120). E' kèwö ska' ta Pedro e' kèka ie'pa wörki ta ichéitö:

16 “A yamipa, ima Judas yë' Wiköl Batse'r tö se' blú bak David e' wa, e' wà tka wes itso' kitule Skèköl yèkkuö ki es. Judas wà pè' míne Jesús klö'ukwà.

17 Ta ie' bak Jesús kléie wes se' es, ie' bak kaneblök Jesús ta wes se' es.

18 (Ie' tö ì sulu wamblè', e' ské wa ie' tö ká tué et. E' ukuöki ta ie' anebitu wöwakköt ñawi tskinewà ta iñattse yèrulune.

19 Mik Jerusalén wakpa tö ttè e' ttsé, età ká e' kiè mékarakitö iwákpa ttè wa Hacéldama e' wà kiane chè S'pè Ké).

20 Es itso' kitule Skèköl yèkkuö kiè Salmo e' ki e' tö iché i' es:

‘As ie' u weir ñies as kë yi seria e' a.’‡

Ñies ichéitö:

‘O'ka múka iskéie ie' kanè méat e' kanéukne.’”§

Es itso' kitule Skèköl yèkkuö ki.

21 “Wèpa tso' ie' e'pa manetwà se' ta kekraë Jesús bakia se' shuà età.

22 Mik Juan tö Jesús wösuk e' kos ta ie'pa tso'ñak se' ta dö mik Jesús minea ká jai a età. Se' kawötà wèpa ekkèpa shushtök eköl se' kíie as itö Jesús shkenekane, e' tté pakö se' ta.”

23 Es ie'pa tö wèpa shushté böl. Eköl kiè José, e' kiè Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. Ièköl kiè Matías.

24 Età ie'pa tö ikié S'yě a i' es: “A Skèköl, be' wà sulitane er suule buaë. E' kueki ikkachö sa' a wéne shushté be' tö

25 as iat Jesús ttekölpa tsá e' kíie Judas skéie. Judas e' wamblé sulu,

e' kueki ie' tö kanè e' méat ta imía weinuk wé ikawötà weinuk eë.”

26 Età ie'pa iné isuöie tö wèpa böl shushtétke ie'pa tö e' wéne kiè dömittsa. Età Matías kiè dettsa. Es ie' atè Jesús ttekölpa tsá e' kíie imalepa döka dabom eyök ki eköl (11) e'pa ta.

2

Wiköl Batse'r de Jesús mik erblökwakpa ki

1 Mik Pentecostés kèwö* de, età Jesús mik erblökwakpa kos tso' dapaule ek tsiní ème.

2 E' bet ta ká jai a ì blane taië wes siwà darèrèè es, e' blane u shu kos a wé ie'pa tso' eë.

3 Età ie'pa tö isué tö idebitu taië ku'ie bö' wörkua suë, e' ane ie'pa ulitane ki et et.

4 Età ie'pa a Wiköl Batse'r iènewà ta eköl eköl ttémi ká bánet wakpa ttö wa kuà'ki kuà'ki wes Wiköl Batse'r tö ie'pa ké ttök es.

5 E' kèwö ska' ta judiowak tö Skèköl dalöietà datse ká ulitane ki, esepa tso' taië Jerusalén.

6 Mik ie'pa tö Jesús mik erblökwakpa aláneka taië e' ttsé, età ie'pa e' dapa'wéka ikí ttsök bua'ie. Ie'pa tö ittse eköl eköl iwákpa ttö wa kuà'ki kuà'ki es. E' kueki ie'pa tkinewà taië.

7 Ie'pa wökranewà ta ichérakitö ñi a: —¿A'ka ie'pa kë dör Galilea wakpa tso' ttök?

8 ¿Wes se' ulitane tso' ittök tö ie'pa ttöke se' ulitane ttö kuà'ki kuà'ki wa?

9 Ié se' shuà se' tso' datse Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,

10 Frigia, Panfilia, Egipto ena ká tso' Libia atè tsinet Cirene kke. Ñies pè' datse Roma serke ié esepa tso' ié.

11 Se' welepa dör judiowak chökle. Welepa kë dör es, esepa e' yö'bak judiowakie. Ñies se' tso' ié datse Creta ena Arabia. Erè ì kos kaneö' Skèköl tö

‡ 1:20 Salmo 69.25 § 1:20 Salmo 109.8 * 2:1 Pentecostés kèwö: Pentecostés wà kiane chè Ká Dabom Skeyök kèwö. Judiowak tö Ie'pa Yépa Yèrulune Egipto e' kèwö tkö'wé one, e' ki ká de dabom skeyök, età kawö skà tkö'wéke ie'pa tö e' kiekerakitö Pentecostés. Ñies e' kèwö kièrakitö Iyiwö Shtök Kèwö. Kawö e' dör wèstela choie Skèköl a iyiwö kite e' ki. Éxodo 23.16 saú.

buaë e' chök ie'pa tso' e' ane buaë se' éna se' wákpa ttö kua'ki kua'ki e' wa.

¹² E' kueki ie'pa ulitane wökrarulune taië ikittsök. Ie'pa wöa ká chowa. Ie'pa ñi chakerak:

—Íyi ikkë, ¿ima e' wà kiane chè?

¹³ Erë welepa tö Jesús mik erblökwakpa wayué sulu ta ichérakitö:

—Ie'pa tteke blo' tö.

Pedro tö ttè paké

¹⁴ Eta Pedro e' duéka shkë'ka Jesús ttekölpa tsá malepa döka dabom eyök ki eköl (11), e'pa ta. Ie' tö iché sulitane a aneule: “A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. Íyi ikkë e' wà pakekeyö a' a. Ye' ttö ttsö buaë a' tö.

¹⁵ Sa' kë tteku' blo' tö wes a' tö ibikeitsè es. Erpa diwö de sulitu (9) bla'mi, diwö ikkë kë yi e' ttötä'ka blo' wa.

¹⁶ Erë ì tköke sa' ta, e' dör wes Skököl tteköl kiè Joel, e' tö iyë'atbak es. Ie' tö iyë'at i' es:

¹⁷ ‘Skököl tö ichè tö mik ká i' erkewatke, eta ye' tö ye' Wiköl patkeraë sulitane ki.

E' kueki a' ala'r, wëpa ena alakölpa, ekkëpa kos ttöraë wes ye' ttekölpa es. A duladulapa a ilè kkayërdaë kab-sueie ie'pa kë ku' kapökwa e' dalewa.

Ñies a' kékëpa a ilè kkayërdaë kabsuë a.

¹⁸ Ñies e' këwö ska' ta ye' Wiköl patkeraëyö

ye' kanè mésopa ki, wëpa ena alakölpa. Es ie'pa tö ye' ttè pakerane imalepa a.

¹⁹ Ká jai a ye' tö íyi taië suluë kkacheraë, kë suule a' wa ese.

Ká i' ki ñies íyi kkacheraëyö as a' isaù: s'pé sueraë a' tö, bö' sueraë a' tö, shkle taië sueraë a' tö ñies.

²⁰ Diwö tterdawa. Si'wö iardawa batsë wes s'pé es.

E' kos tköraë kam Skököl këwö dö e' yöki.

Kawö e' dör buaë shute, e' olo ta' taië.

²¹ E' këwö ska' ta yi kos tö e' tsatkè kiè Skököl a,

esepa ulitane tsatkërdaë.' †

Es Joel tö iyë'at.

²² “A Israel aleripa, ye' ttö ttsö. A' wa ijcher tö mik Jesús Nazaret wak sene' ká i' ki, eta ì kë or yi a ese wéitö taië se' shua Skököl batamik kkayënoie. Es Skököl tö se' a ikkaché tö ie' tö ipatkë'.

²³ Erë Jesús menettsa a' a klö'wëwa wes Skököl tö isuletë'atbak kuaë es, ñies wes ie' ki ikiane es. A' tö wëpa sulusipa ké ie' ttökwa wötëulewa krus mik.

²⁴ Ie' weine siarë ie' kötëwa, erë Skököl tö ie' shkeo'kane. Duëwa kë a ie' wöklöne yës.

²⁵ E' kueki ká iaiaë blu' David ut Skököl ta ima Jesús ttömi e' yë'itö i' es: ‘Ye' wa ijcher tö kekraë be' tso' ye' ta. Be' tso' ye' ta ye' ulà bua'kka ye'

kimuk,

e' kueki kë ì a ye' orpa wes.

²⁶⁻²⁷ E' kueki ye' ttsë'r buaë,

ye' ttsö kanëë.

Be' kë tö ye' mepaat pö a,

e' kueki ye' enuraë iwà panuk bërë.

Ye' dör be' kanè méso batse'r e',

e' kueki be' kë tö imepaat as ye' nurwa.

²⁸ Be' tö sene michoë ñalé e' kkayë' ye' a.

Ye' tso' be' wörki, e' kueki be' tö ye' ttsë'weraë buaë.†

Es David tö iyë'at.

²⁹ “A yamipa, ye' tö icheke a' a yësyësë. Se' blú kékë David bak ká iaiaë, e' du'wabak ta inú wötënewa. Ie' pö tso'ia dö ikkë ta íë.

³⁰ Erë David bak Skököl ttekölie. E' kueki ie' wa ijcher tö Skököl kablé' ie' a iwák ttö wa ttè i' wa: ‘Ye' tö be' aleri tkeraka eköl blu'ie wes be' es.’

³¹ E' jcher David wa, e' kueki ie' tö Cristo shkenekane e' yë'. Ie' tö iyë' tö inú kë atuk pö a, kë inurpawa.

³² Es iwà tka. Skököl tö Jesús shkeo'kane, e' sué sa' ulitane tö sa' wákpa wöbla wa.

³³ Skököl tö ie' tsémika ta itkékaitö iulà bua'kka dalöiërta' taië. Ie' Yë tö iWiköl mé ie' a wes ikablé' imuk es. E' ukuöki ta ie' tö iWiköl Batse'r patké sa' ki. E' sué a' tö, e' ttsë a' tö enia.

³⁴ Erë David kë mine'ka ká jai a wës Jesús es. Ie' wák tö iyè'at:

'Skëköl tö ichè ye' Këköl a:

Be' e' tköka ye' ulà bua'kka,

³⁵ e' dalewa ye' tö be' bolökpa merarö be' klö dikia. §

Es David tö iyè'.

³⁶ "A Israel aleripa ulitane. Ijchenü buaë a' wä tö ye' tso' Jesús chök. E' kötwa a' tö wötëulewa krus mik, erë e' wák tkéka Skëköl tö se' wökirie ñies se' blúie."

³⁷ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ie'pa erianeka taië. Ie'pa tö Pedro ena imalepa a ichaké:

—A yamipa, ¿wës sa' e' ùmi?

³⁸ Ie' tö iüté:

—A' er mane'ú Skëköl a ta a' e' wöskuöök eköl eköl Jesucristo ttö wa as a' nuì olo'yar a' ki. A' tö iwé es, e' ta Skëköl tö iWiköl Batse'r meraë a' a.

³⁹ Kablè e' dör a' a ena a' aleripa ulitane a ena sulitane serke ká kamië, esepa a ñies. Kablè e' dör wépa kos kieke Këkë dör Se' Këköl e' tö esepa a.

⁴⁰ Es ttè e' wa ena ttè skà taië wa Pedro tö iché iarak darërëë, ipatté taië ta ichéitö iarak:

—A' e' tsatkö ì tköraë pè' sulusipa ta e' yöki.

⁴¹ Es wépa tö ì ché Pedro tö, e' klö'wé, e'pa wöskuérakitö. E' diwö Skëképa Jesús icha erule e' kí iëne taië döka mil mañayök ulatök (3000).

⁴² Eta ie'pa e' ché ttè wa Jesús ttekölpa tsá e'pa tö s'wöbla'weke, e' ttsök kekraë er bua' wa. Ñies ie'pa e' ché ñi kimuk ì tso' ie'pa wa e' wa. Ñies kekraë ie'pa e' dapa'uke pan ñuk Jesús kötewa e' kèwö tkö'woie. Ñies ie'pa e' ché ttök S'yé ta.

Wës Jesús mik erblökwakpa tsá e'pa ser

⁴³ Eta ì kë or yi a ese weke taië Jesús ttekölpa tsá e'pa tö Skëköl batamik. E' tö pè' ulitane wökrawé taië.

⁴⁴ Wépa erblé Jesús mik e'pa kos serke wës wák eköl è es. Ì tso' ie'pa wa ese kakmekerakitö ñi a.

⁴⁵ Es iyi tso' ie'pa wa, ká ö ilè skà, ese watueke ie'pa tö ta iské blatekerakitö imalepa kimè kiane esepa a.

⁴⁶ Diwö bit ta ie'pa ulitane e' dapa'ukerak Skëköl wé a. Ñies u a u a ie'pa chköke ñita er bua' wa ttsè'rdak buaë. Jesús kötewa e' kèwö tkö'weke pan ñè wa ñita.

⁴⁷ Skëköl kikekeka ie'pa tö. Sulitane wa ie'pa wër buaë. Ká bit ekké Skëköl tö s'tsatkeke taië, e' kueki ie'pa kí darke taië.

3

Pedro tö s'kraulewa eköl e' bua'wéne

¹ Ká et tsáli diwö de mañat ta Pedro ena Juan míyal ttök Skëköl ta iwé a. Diwö e' dör ttoie ie' ta.

² Eta eë wëm tkër eköl kune' klö kraulewa. E' datse iyamipa wa itkekeser kekraë Skëköl wé wékkö kië Wékkö Buaala e' a as inuköl kak kiitö sulitane dökewa eë esepa a.

³ Mik ie' tö Pedro ena Juan dökewatke e' sué, eta inuköl kak kiéitö ie'pa a.

⁴ Eta ie'pa tö ie' suéwa krereë iwö ki ta Pedro tö iché ia:

—Sa' saú.

⁵ Eta ie' tö ie'pa sué ta ibikeitséitö tö ilè kakmekeitö ye' a.

⁶ Erë Pedro tö iché ia:

—Kë ye' wa inuköl ta'. Kë ye' wa oro ta'. Erë ì tso' ye' wa e' mekeyö be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa, be' e' köka ta be' shkö.

⁷ Eta Pedro tö iklö'wéwa iulà bua'kka ta ibatséka. E' wösha ta iklö a idiché iëne

⁸ ta ituneka e' duékaie ta ishkémi w'kè io'kè. E' ukuöki ta imíwa Skëköl wé a Pedro ena Juan ta iwák klö wa. Ie' turkeka, es Skëköl kikekaramiitö.

⁹ Eta pè' tso' kos e'pa tö isué tö ishkörami ta Skëköl kikekaramiitö.

¹⁰ Ie'pa tö ie' suéwa tö ie' dör wëm e' tköke inuköl kak kiök Skëköl wé wékkö kië Wékkö Buaala e' a e'. E' tö ie'pa tkiwéwa taië. Ie'pa wökranewa iweblök.

Pedro tō s'patté Skëköl wé a

¹¹ Skëköl wé e' ùle kiè Salomón ùle, ee wëm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan pakl'ò'uk. E' dalewa pè' kòs datse tuneule wé ie'pa tso' ee tã ie'pa tkinewã tajë isa'uk.

¹² Mik e' sué Pedro tō, etã ie' tō ie'pa a iché: “A Israel aleripa ¿ì kueki a' tkirke? ¿ì kueki a' tso' sa' sa'uk krereë wësua sa' wák tō wëm i' bua'wéne shkōwéne sa' wák diché wa ö sa' serke yësyësë Skëköl a' e' kueki?”

¹³ Erë Skëköl dör Abraham, Isaac, Jacob ena se' yépa malepa bak ká iaiaë, e'pa Këköl, e' tō ie' kanè méso kiè Jesús, e' kikékã íyi ulitane tsatã, e' dör yi me'ttsã ttèwã a' tō e'. Ie' watë'ttsã a' tō Pilato wörki erë e' tō ibikeitsbak iökshka.

¹⁴ Jesús dör batse'r ena yësyësë warma a' tō iki' tō e' yötttsã. Erë e' skéie a' tō pè' suluë e' yöktsã ka'.

¹⁵ Es sene mukwak e' kötwã a' tō, erë ishkeo'kane Skëköl tō. E' kòs su' sa' tō sa' wöbla wa.

¹⁶ Wëm i' kraulewã e' suule a' wa buaë. Ie' diché iënene sa' erblöke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblè, e' tō wëm i' bua'wéne buaë a' wörki.

¹⁷ “A yamipa, ye' wã ijcher tō mik a' ena a' wökirpa tō Jesús kötwã, etã a' kè wã ijcher moki tō ì wamblök a' tso'.

¹⁸ Erë ì yè'atbak Skëköl tō ittekölpa ulitane kkö wa tō wé pairine'bitu' idi' wa s'blúie e' kawötã ttèwã es, e' wawé Skëköl tō es.

¹⁹ E' kueki ì sulu watöttsã. A' er mane'ú Skëköl a' as a' nu' olo'yöitö a' ki.

²⁰ Etã es ie' tō a' er pablaraë tã Jesús pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' patkeraneitö se' a.

²¹ Erë i' tã ie' kawötã senuk ká jai a dö mik Skëköl tō ì kòs yuéne buaë wes kenet es etã. Es Skëköl tō iyè'bak ká iaiaë ittekölpa batse'r e'pa wa.

²² Moisés tō Jesús yè' se' yépa bak ká iaiaë, e'pa a' i' es: ‘A' shuã Skëköl tō itteköl kerakã eköl wes ye' es. E' ttö kòs dalöiö a' tō.

²³ Wépa kè wã ie' ttö dalöiëne, es-epa ulitane skerattsa se' wakpa yöki

bánet, ie'pa erdawa seraã.* Es Moisés tō iyè'at.

²⁴ “Es ñies Samuel ena Skëköl ttekölpa malepa dè'bitu' ie' itöki, e'pa kòs tō ì tköke kawö ikkè tã, e' yè'atbak.

²⁵ Ì uk Skëköl kablè' ká iaiaë ittekölpa wa, e' wã döraë se' ulà a. Ñies ttè me'atbakitö se' yépa bak ká iaiaë e'pa a, e' wã döraë se' ulà a. Ie' tō iyè'atbak Abraham a' i' es: ‘Be' aleripa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a.’

²⁶ E' kueki mik ie' tō ilà Jesús shke'wékane, etã ipatkéitö se' a kewe se' a er buaë choie as se' ser sulu ese olo'yösö eköl eköl.”

4*Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wökirpa wörki*

¹ Etã Pedro ena Juan tso'ia s'pattök, e' shuã sacerdotepa biteshka Skëköl wé shkëkipa wökir tã ena saduceowakpa tã.

² Pedro ena Juan tso' s'wöbla'uk tō Jesús kötwã e' shkenekane. E' wa iwã kkachéitö tō s'duowã e'pa shkerdakane. E' tō sacerdotepa ena ie'pa malepa uluwéka tajë.

³ Ie'pa tō Pedro ena Juan klö'wéwã. Ká detke tsáli, e' kueki iméarakitö s'wöto wé a dö bule es.

⁴ Erë wépa tso' Pedro ttö ttsök, e'pa shuã tajë ie'pa tō Jesús tté buaë klö'wé. Es Jesús mik erblökwakpa wépa ë esepa deka mil skeyök e' ulatök (5000).

⁵ Bule es tã judiowak wökirpa ena ikueblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa e' dapa'wéka Jerusalén.

⁶ Ñies sacerdote kibi kiè Anás e' tso'. Ñies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa dör sacerdote kibi e' ditséwö e'pa kòs tso'.

⁷ Ie'pa tō Pedro ena Juan tsuk patké tã iduésarak ie'pa wörki tã iwã chakéarakitö:

—¿Yi diché wa, yi ttö wa wëm klö kraulewã e' bua'wéne a' tō?

⁸ Etã Pedro a' Wiköl Batse'r iënnewã tajë tã iiütéitö:

* 3:23 Deuteronomio 18.15,18-19

—A s'wökirpa, a s'kuëblupa.

⁹ Sa' tö s'kirirke e' kime' er bua' wa, e' chaké a' tö sa' a. A' kī ikiane jchenuk tö wes ibuanene.

¹⁰ I'ñe ta sa' tö ichè a' wörki, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wörki tö wëm i' buanene sulitane wörki Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa. E' wak kötwa a' tö krus mik erè Skëköl tö ishkeo'kane.

¹¹ Skëköl yëkkuö kī itso' kitule: “Ák watè'ttsa u yuökwakpa tö, e' yönene ák bua'buaiè.”* Ák e' dör Jesucristo chè.

¹² Ie' dör S'tsatkëkwak. Skëköl kë wa yi skà patkëule ká i' kī s'tsatkoie. E' kuëkī Jesucristo eköl è wa s'tsatkërmi.

¹³ Mik iwökirpa tö isué tö Pedro ena Juan dör skle siarla, kë wöblauke yëkkuö wa erè ittöke buaè kë suane, etä ie'pa tkinewa. Ie'pa éna ianewa tö ie'pa bak shkök Jesús ta ittökatapaie.

¹⁴ Wëm buanene e' dur Pedro ena Juan ta, e' kuëkī ie'pa kë a iyënk tö e' dör kache.

¹⁵ Etä ipatkémirakitö u'rki ta ie'pa atë ileritsök.

¹⁶ Ie'pa iché ñi a:

—¿Wes sö wëpa i' wëmi? Kos Jerusalén wakpa wa ijcher tö i' kë or yi a ese wé ie'pa tö etk. E' kë yënk se' a tö e' dör kache.

¹⁷ Erè ipauñusö as i'tami Jesús tté i' kë paköia ie'pa tö yi a, es kë itté bunukka ká wa'ñe.

¹⁸ Etä ikiérakitö ta iché iarak:

—Kë a' kawö ta'ia Jesús tté pakök yi a. Ñies a' kë kawö ta'ia yi wöbla'uk tté e' wa.

¹⁹ Erè Pedro ena Juan tö iitúterak:

—A' wákpa tö ibikeitsö tö Skëköl wöa yi ttö dalöie dör buaè sa' a, a' ttö ö ie' ttö.

²⁰ Erè i' su' sa' tö ena i' ttsé' sa' tö, e' pakeraè sa' tö këkraè sulitane a.

²¹ Etä iwökirpa tö ie'pa kī pauñ darërèè ta iémirakitö. Wëm kraulewa buanene e' kuëkī pè' kos tso' Skëköl kīkökka. E' kuëkī iwökirpa kë ulà dè'wa Pedro ena Juan we'ikök.

²² Wëm buanene Skëköl diché wa e' kī duas tso' dabom tkëyök (40) kīta.

Jesús mik erblökwakpa tö ikié Skëköl

^a ²³ Etä Pedro ena Juan émirakitö ta imiyal wé imalepa tso' eë. I' kos yè' sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa e'pa tö e' pakérakitö imalepa a seraa.

²⁴ Mik e' ttsé ie'pa tö, etä ie'pa ulitane kköché ñita Skëköl a i' es: “A Skëköl, ká jaì ena ká i' ena dayè ena i' kos tso' i'kī, e' yö' be' tö.

²⁵ Ká iaiaè be' tö sa' këkëpa David dör be' kanè méso, e' ka' ttök Wiköl Batse'r wa. Ie' tö iyè' i' es:

‘¿Iök ká malepa wakpa uluneka tajë troka tajë Skëköl kī?

¿Iök ie'pa ileritseke ñippök ie' ta? Kë e' wamblënk ie'pa a.

²⁶ Ká wökirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakka ie' ta.

Ie'pa ileritseke ñippök ie' ta ena wé pairi'bitütö idi' wa s'blúie e' ta.†

Es David tö iyè'.

²⁷ “Ttè e' dör mokiè. Iwà sué sa' tö tö s'wökirpa kiè Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wéka ká i' a Israel aleripa ta ena pè' kë dör Israel aleripa esepa ta ñita Jesús we'ikök. Ie' dör be' kanè méso batse'r pairi'bitü be' tö idi' wa s'blúie e'.

²⁸ Es i' kos wé ie'pa tö ie' ta e' wé ie'pa tö wes be' tö isuletè'atbak es.

²⁹ A Skëköl, e' kuëkī ie'pa tso' sa' pauñuk darërèè, e' ttsö. Sa' dör be' kanè mésopa e'pa a diché kī mú Jesús tté pakoie kë suane.

³⁰ Be' diché kkachö. S'kirirke bua'üne, i' kë or yi a ese ú iwà kkachöie, ñies íyi ese ú tajë Jesús dör be' kanè méso batse'r e' ttö wa.”

³¹ Mik ie'pa tö ikié one, etä wé ie'pa tso' e' ké wötí'ne. Etä ie'pa ulitane a Wiköl Batse'r iënewa ta ie'pa tö Skëköl tté paké kë suane.

Jesús mik erblökwakpa ñi kímé

³² Jesús mik erblökwakpa dör tajë. Ie'pa kabikeitsöke ñikkëè, ulitane er ttsé'r ñittsëè. Kë yi tö icheku' tö ie'pa íyi e' dör ie'pa è icha, e' skéie e' dör ie'pa icha ñikkëè.

* 4:11 Salmo 118.22 † 4:26 Salmo 2.1-2

³³ Jesús ttekölpa tsá e'pa tö Jesús shkenekane, e' tté kí pakeke diché taië wa. Skököl tö ie'pa kos kimeke taië.

³⁴⁻³⁵ Yi wá ká tso' ö ilè skà tso'rak iwa, ese watuëkerakitö ta iské mekerakitö Jesús ttekölpa tsá e'pa a blatè wépa dör siarè esepa a wes e'pa kiane kimè eköl eköl es. E' kuëki kë yi weirku' siarè ie'pa shua.

³⁶ Ie'pa shua wëm tso' eköl dör Levi aleri datse ká kiè Chipre, e' kiè José. Jesús ttekölpa tsá tö ikiè méka Bernabé (e' kiane yëno s'pablökwak).

³⁷ Wëm e' wá ká tso'. E' watuëitö ta iské méitö Jesús ttekölpa tsá a as ie'pa tö s'siarëpa kimù iwa.

5

Ì sulu wamblé Ananías ena Safira e'pa tö e' pakè

¹ Erè wëm bak eköl kiè Ananías, e' tayè kiè Safira. E'pa tö ká watuëttsa.

² Eta wëm e' tö iká ské tsá yéttsa iwákpa a ta iëyök méitö Jesús ttekölpa tsá a wes ká ské seraa es. E' jcher ilaköl wa seraa.

³ Eta Pedro tö iché ie' a:

—A Ananías, ¿iök be' e' mettsa Satanás a kitö'wè ta be' kéitö kachök Wiköl Batse'r a? Ká watuëbö e' ské kak tséatbö.

⁴ Kam be' tö iwataùttsa eta be' icha idir. Ta be' tö iwatuëttsa, eta iské dör be' icha. ¿iök be' ibikeitsé wamblé es? Be' kë kayëne s'ditsö a. Be' kaché Skököl a.

⁵ Mik e' ttsé Ananías tö eta ianewa duowaie. Eta ie'pa kos wa ijchenewa, e'pa suane taië.

⁶ Eta duladulapa welepa debitu ta inú patrëwarakitö tsémi blèwa.

⁷ Hora tka mañat e' ulatök, eta Ananías tayè dewa Pedro ska'. Wes iwëm de e' kë jcher ie' wa.

⁸ Ta Pedro tö ie' a ichaké:

—Ichö ña. ¿Moki a' tö ká watuë kos a' tö iché ekké?

Safira tö iüté:

—Tö, ekké je'.

⁹ Pedro tö iché ia: ¿iök a' tö kawö mé ñi a Skököl Wiköl wötsiriuk? Wépa wa be' wëm nu mí blèwa, se e' wakpa

doyalne ta író ie'pa wa be' nu michoë blèwa ñies.

¹⁰ E' bet ta Safira anewa ta iduowa Pedro klö ska'. Mik duladulapa dewa ta Safira nu tër ta ie'pa wa inú mítser blèwa iwëm o'mik.

¹¹ Eta Skökëpa Jesús icha erule ulitane ena sulitane wa ijchenewa, e'pa suanerak taië.

Ì kë or yi a ese wé taië Jesús ttekölpa tsá tö

¹² Jesús ttekölpa tsá e'pa tö ì kë or yi a, ese weke taië pè' shua iwà kka-choie. Jesús mik erblökwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón ùle a.

¹³ Pè' èltëpa tö ie'pa dalöieta' erè kë diché dè'ka e' tiükwa ie'pa shua.

¹⁴ Erè wépa erblé Jesús mik, wépa ena alakölpa, esepa kí iërkerak taië kekraë.

¹⁵ Pè' tö s'kirirke tsémirak kata shuélur ñala kkömik as Pedro tkö ta ilo mú ar esepa wele kí as ibuarne.

¹⁶ Ñies ká tso' kos Jerusalén pamik, e' wakpa de taië s'kirirke wëttsë. Ñies wimblupa sulusi s'tteke esepa wëttsë. Eta e'pa ulitane buanene seraa.

Jesús ttekölpa tsá wötënewa s'wöto wé a

¹⁷ Eta sacerdote kibi ena iklépa kiè saduceowakpa, e'pa ukyëneka taië Jesús ttekölpa tsá e'pa ki.

¹⁸ E' kuëki iklö'wëwarakitö wötéwa s'wöto wé a.

¹⁹ Erè nañewe ta Skököl biyöchökwak eköl tö s'wöto wékkö ppée ta iyéttsarak ta iché ia:

²⁰ “A' yüne Skököl wé a. Ee a' e' duöka sene pa'alí Jesús ta, e' tté pakök sulitane a.”

²¹ Bule es bla'mi ta idewarak Skököl wé a ta ie' kékarak s'wöbla'uk wes ie'pa a iyëne es.

Eta sacerdote kibi ena iklépa tö Israel aleripa wökirpa ulitane kiéttsa e' dapa'ukka ie'pa ta. Eta Jesús ttekölpa tsá e'pa tsuk patkërakitö.

²² Erè mik ishkëkipa demirak s'wöto wé a, eta kë iwa ikunerak. Ta idebiturak ibiyö mukne

²³ ta ichërakitö:

—Sa' tō s'wōto wékkō kué wōtēule buaē. Ñies shkēkipa tso'rak iwékkō kkō'nuk. Erē mik sa' tō iwékkō ppée, etā kē sa' wā yi kune eē.

²⁴ Mik Skēkōl wé shkēkipa wōkir ena sacerdote wōkir kibipa, e'pa tō ttē e' ttsé etā ie'pa éna ká chowa tā iñi chakérak: “¿Wes iwà dōttsami?”

²⁵ E' ukuōkī tā bet ekōl de ibiyō muk tā iché iarak:

—Wēpa wōtē'wā a' tō s'wōto wé a, e'pa tso'ne Skēkōl wé a s'wōbla'uk.

²⁶ Etā shkēkipa wōkir mīa iyulōk ishkekīpa tā. Iklō'wéwarak erē ie'pa suane dō' pē' tō s'tē ák wa, e' kuēkī ie'pa kē wā iweineia.

²⁷ Mik ideminerak etā itsémirakitō judiowak wōkirpa wōrkī. Etā sacerdote kibi tō iché ie'pa a:

²⁸ —Sa' tō a' a iyē' etkēme tō wēm e' ttē kē pakar yēs. Etā ¿i wamblé a' tō? A' tō Jerusalén wakpa ulitane wōbla'wēke ttē e' wa. Ñies a' tso' ichök tō wēm e' kōtēwā, e' nuí tkēnewā sa' mik.

²⁹ Erē Pedro ena Jesús ttekōlpa tsá malepa tō iūtérak:

—Sa' kawōtā Skēkōl ttō dalöiök s'ditsö ttō tsatā.

³⁰ A' tō Jesús ttōkwā ka' wōtēulewā krus mik. Erē se' wakpa bak iaiaē e' Kēkōl e' wák tō Jesús shkēō'kane.

³¹ Skēkōl tō ibatsékami e' ska' tkéser iulà bua'kka s'wōkirie ena s'tsatkōkwakie as Israel aleripa er mane'ù tā ie'pa kī ie'pa nuí olo'yarmi.

³² Íyi ikkē kōs su' sa' tō e' pakök sa' tso' a' a. Ñies Wikōl Batse'r mēne wēpa tō Skēkōl ttō dalöieke esepa a, e' tso' a' a ipakök.

³³ Mik ie'pa tō e' ttsé etā ie'pa ulunekā taiē Jesús ttekōlpa tsá e'pa kī. Ie'pa éna ittakulur.

³⁴ Erē ie'pa shūā wēm tso' ekōl e' dōr fariseowak kiē Gamaliel. Ie' dōr s'wōbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa ese ekōl. Sulitane tō ie' dalöieke taiē. Ie' e' duéka tā iché: “Jesús klépa yōlur kañikā ekuölö.” Etā ie'pa tō iyélur.

³⁵ E' ukuōkī tā ichéitō imalepa a:

—A yamipa Israel aleripa. A' isaú bua'ie tō i wēke a' tō wēpa wikkēpa tā.

³⁶ A' éna ianú tō barbane wēm kiē Teudas e' e' ka'ka ichök tō e' dōr wēm taiē ese. Wēpa dōka cien tkēyök (400) e'pa e' yué ie' klépaie. Ie' du'wā kōtulewā tā iklépa pone'mi wī a dià a. Es ilone'.

³⁷ E' ukuōkī tā mik s'wōkirpa s'kiē shtök patkē', e' kēwō ska' tā wēm skà ekōl kiē Judas Galilea wak e' e' ka'ka. Pē' wēlepa e' yué ie' klépaie. Erē ñies ie' kōtēwā tā iklépa pone'mi sēraa wī a dià a tā eē ilone'.

³⁸ E' kuēkī ye' tō iché a' a tō wēpa wī múat bēre. Kē i sulu wamblar ie'pa tā. I aleritseke ie'pa tō ena i wēke ie'pa tō e' dōr ttē èsē, e' tā bet tā kē itā'ia.

³⁹ Erē Skēkōl ttē idir, e' tā kē a' e' alōpaka ikī. A' isaú buaē dō' a' tso' ñippök Skēkōl tā.

Ie'pa tō Gamaliel ttō iuté.

⁴⁰ Ie'pa tō Jesús ttekōlpa tsá e'pa tsuk patkéne tā ippök patkérakitō tā iché iarak: “Kē a' a kawō tā'ia Jesús ttē pakök.” E' ukuōkī tā iémirakitō.

⁴¹ Es Jesús ttekōlpa tsá e'pa e' yélur judiowak wōkirpa wé a. Skēkōl tō ie'pa mé weinuk Jesús ttē kuēkī, e' tō ie'pa ttsé'wé buaē.

⁴² Es kekraē ká bit ekkē Skēkōl wé a ñies u a u a ie'pa tō s'wōbla'wēke s'patteke Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' ttē buaē wa.

6

Wēpa kul shushtérakitō Jesús ttekōlpa tsá kimoie

¹ E' kēwō ska' tā Jesús ttōkatapa kī daparke taiē e'pa dōr judiowak. Ie'pa wēlepa ttōke griegoie, esepa tō imalepa ttōke iwakpaie e'pa cheke suluē. Ie'pa tō icheke:

—Mik chkē blatērke kekraē, etā sa' tayēpa schō, esepa kē a imēne kōs imalepa ttōke judioie esepa a imēne ekkē.

² E' kuēkī Jesús ttekōlpa tsá dabom eyök kī bōl (12), e'pa tō Jesús ttōkatapa ulitane kiē e' dapa'uk tā ichéitōrak:

—A yamipa, kē idōr buaē sa' a s'wōbla'wēke sa' tō Skēkōl ttē wa e' kané mukāt iyi watioie e' ē kuēkī.

³ E' kueki a' shua wēpa yulō kul as kanē e' ù ie'pa tō. Wēpa suule sulitane wa tō ie'pa a Wikōl Batse'r tso' tajē ena ikabikeitsō buaē, esepa shushtō tā sa' tō ie'pa mekeka kanē ñe' uk.

⁴ Eta sa' e' ché kekraē ttōk Skēkōl tā ena s'wōbla'uk ie' ttē wa.

⁵ E' wēr buaē ie'pa ulitane wa. Ie'pa tō Esteban shushté. E' erblé buaē Skēkōl mik ñies ie' a Wikōl Batse'r tso' tajē. Ñies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushté ie'pa tō. Nicolás dōr Antioquía wak, e' e' yō'bak judiowakie.

⁶ Eta itsémirakitō wé Jesús ttekōlpa tsá e'pa tso' eē. Eta ie'pa ulā méka wēpa ñekkēpa kī tā ie'pa tō ikié S'yé a tō ikimú.

⁷ Es Skēkōl ttē kī pakanemi tajē. Ñies Jesús ttōkatapa kī daparke tajē Jerusalén. Ñies judiowak sacerdotēpa tajē tō ttē mik se' erblōke e' wā klō'wé.

Esteban klōnewa

⁸ Eta Skēkōl er buaē ché Esteban a tajē tā diché méitō ia tajē. E' wa ì kē or yi a ese wekeitō tajē pē' shua iwā kkachoie tō Jesús tté dōr moki.

⁹ Erē wēpa welepa tō Esteban chémi suluē. Ie'pa welepa dōr judiowak ñi dapa'wō wé kiē Kanē Mésopa Auleshka Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klōulewa kanēblōk erē iyērulunebak.) Ñies judiowak welepa tso' datse Cirene, Alejandria, Cilicia ena Asia, e'pa kōs wōñarke Esteban kī.

¹⁰ Erē Wikōl Batse'r tō Esteban a ttē mé ttoie buaē, e' kueki ie'pa kē a e' alirka ie' kī.

¹¹ E' kueki ie'pa tō wēpa welepa patué kachōk: "Sa' ittse tō Esteban tso' Moisés ena Skēkōl chōk suluē."

¹² E' wa ie'pa tō pē' uluwēka tajē Esteban kī. Ñies judiowak kueblupa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa uluwēkarakitō Esteban kī. E' kueki ie'pa de Esteban ska' tā iklō'wēwarakitō tsémirakitō judiowak wōkirpa ska'.

¹³ Ñies wēpa yulérakitō kachoie, e'pa tō iché:

—Kekraē wēm wī tō Skēkōl wé dōr batse'r i' ena Moisés ttē dalōiēno e' cheke suluē.

¹⁴ Ñies sa' tō ie' ttsé ichōk tō Jesús Nazaret wak e' tō Skēkōl wé tskerawa ena sene me'at Moisés tō se' a e' mane'wekettsaitō.

¹⁵ Eta judiowak wōkirpa kōs tukur ee, e'pa tō isué tō Esteban wō wēr dalōlōē wes Skēkōl biyōchōkwak wō wēr es.

7

Esteban e' tsatke

¹ Sacerdote kibi, e' tō Esteban a ichaké:

—Ì kī be' kkatērke ze' dōr moki?

² Ie' iūtē: "A yamipa, a yēpa, ye' ttō ttsō. Mik se' kēkēpa Abraham bak iaiaē Mesopotamia, kam imi' senuk Harán, eta eē se' Kēkōl olo tā' tajē, e' e' kkeyē' ie' a.

³ Eta ichéitō ia: 'Be' ká ena be' yamipa, e' múat tā be' yúshka senuk, ká kkachekeyō be' a eē.'

⁴ Es Abraham e' yē'ttsa Caldea ate Mesopotamia ee, tā imía senuk Harán. Iyē blēnewa e' ukuōki tā Skēkōl tō ie' patkē' senuk íe, wé se' serke j'ñe tā eē.

⁵ Kuaē Skēkōl kē wā ká i' mēne ie' a yēs, elkela wē'ia ē kē ie' a imēne. Erē e' kēwō ska' tā ie' kē ala'r tā', erē Skēkōl kablē' ie' a ttē i' wa: 'Ká i' meraēyō be' aleripa a be' blēnewa e' ukuōki tā.'

⁶ Ñies Skēkōl tō iché ie' a: 'Be' aleripa serdaē ká kua'kī kī wes ká kua'kī wakpa es. Eē ie'pa klōrdawa kanē mésoie kē patueta' ese. Iweirdarak siarē dōka duas cien tkēyōk (400).'

⁷ Erē Skēkōl tō iché ia: 'Ká wé wakpa tō ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayō siarē. E' ukuōki tā ie'pa e' yōrattsa ká e' a as ye' dalōiōrakitō ká i' kī.'

⁸ Eta Skēkōl tō iché ia: 'A' ala'r wēpa kurke kōs esepa tottola kkuōltila tōō tsir. E' ú kekraē iwā kkachoie tō ye' tō ttē me' be' a.' E' kueki mik ie' alā

* **7:8 Jacob:** E' kiē ñies Israel.

kiè Isaac k_i ká de pàköl, età itóttola kkuölitla téetitö tsir. Es ñies Isaac tö iwé ilà Jacob* ta. E' sù Jacob tö iwé ila'rla dabom eyök k_i bül (12), e'pa ta. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditséwöpa dabom eyök k_i bül e' yépa tsá.

9 “Erè se' yépa tsá, e'pa ukyëne iël tsirla kiè José e' ta. E' kuek_i ie'pa tö iwato'ttsa ta yi tö itué e' wa imítser Egipto. Erè Skéköl tso' ie' ta.

10 Ie' tö itsatké kekraë kos iweirke e' shua. Ñies kabikeitsè buaë méitö ia. Ñies ie' tö Faraón ké isaük er bua' wa (Egipto wakpa tö iblúpa kos kiè Faraón). E' kuek_i Faraón tö ie' tkéka Egipto iyi kos e' wökirie ñies ie' wák u wökirie.

11 “E' ukuök_i ta ketba aneka Egipto ena Canaán, e' kos a. E' wakpa weine siarè. Se' yépa tsá kë wa ì kune ñanoie katanoie.

12 Erè mik Jacob wa ijchenewa tö iyiwö tso' Egipto, età ie' tö ila'r dör se' yépa tsá, e'pa patkémi iyiwö taük ee, e' dör ie'pa tsá dè'rö.

13 Mik ie'pa skà dè'rö età José tö ie'pa a iché: ‘ye' dör a' èl.’ Es Faraón wa ijchenewa tö yi ditséwö José dör.

14 E' ukuök_i ta ie' tö iyé Jacob ena iyamipa kos tsuk patké as idöbitu Egipto. E'pa dökä dabom kuryök k_i skel (75).

15 Es Jacob minea senuk Egipto. Ee iblënewa. Ee ie' ala'r dör se' yépa tsá, e'pa blèrulune ñies.

16 Ie'pa nu minene Siquem wötéwa iwakpa pö a. Ká e' wato' Hamor ala'r tö Abraham a pöie.

17 “Erè Skéköl kablè' Abraham a ttè i' wa: ‘Be' aleripa yerattsane ye' tö Egipto.’ Mik e' kéwö dökewatke, età se' yépa k_i alöne taië.

18 E' kéwö ska' ta Egipto blú ské tkëneka, e' kë wa José pakè jcher.

19 Blu' e' tö se' yépa kitö'wé we'iké siarè. Ie' tö ie'pa ké kësik wa ila'rla wëpa kune erpa esepa kos watöktsa as iduölur.

20 E' kéwö ska' ta Moisés kune', e' dör buaala shute. Iyé ena imi tö ikkö'né u a dökä sí mañat.

21 E' ukuök_i ta ie'pa kawöta iwatöktsa as iduöwa erè Egipto blú alà busi tö ikuéwa tsémi u a tala'wè wes iwák alà es.

22 Es Moisés yöne taië iyi jcher Egipto wakpa wa, kos e' wa. Ittö è k_i ittšenewa, ñies ì wekeitö e' è k_i iwënewa tö ie' dör wëm taië ese.

23 “Mik ie' k_i duas de dabom tkëyök, (40) età ibikeitséitö: ‘Ye' mia ye' yamipa dör Israel aleripa e' weblök.’

24 Età ie' isué tö egiptowak eköl tso' Israel aleri eköl we'ikök. E' kuek_i ie' mishka itsatök ta egiptowak ttéwaitö iskieie.

25 Ie' ibikeitsé tö iyamipa Israel aleripa éna iarmi tö Skéköl tö ie' patké ie'pa tsatök. Erè kë iwà ane ie'pa éna.

26 Bule es ta ie' tö Israel aleripa kué bül ñippök. Ie' k_i ikiane tö ie'pa mú er buarne ñi k_i, e' kuek_i ichéitö iarak: ‘A' dör ñi yamipa. ¿Iök a' ñi we'ikö?’

27 Età eköl tö iyami we'ikeke, e' tö Moisés patkéumi ta ichéitö ia: ‘¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie?’

28 ¿Be' éna ye' ttakwa wes chki be' tö egiptowak kötwá es?’

29 E' ttséwa Moisés tö ta itkashkar ká bánet kiè Madián ee. Ee isené wes ká kuá'k_i wak es. Ee ila'rla kéka bül.

30 “Ee ie' sené dö duas dabom tkëyök (40). Ká et ta Skéköl biyöchökwak eköl e' kkaché ie' a Sinaí kébata a tsinet ká sir poë wé kë yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché ia kal tsir wöñarke bö'ie e' shua.

31 Moisés wökranewa iweblök. Erè mik ie' e' skéwa isaük bua'iewa ta Skéköl ttö ttséitö, e' tö iché ia:

32 ‘Ye' dör be' yépa bak iaiaë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kéköl.’ Età Moisés painéka taië suane kuek_i. Ie' kë diché dè'kaia isaük.

33 Età Skéköl tö iché ia: ‘Wé be' dur, e' ké dör batse'r, e' kuek_i be' klökkuö yöttsa.

34 Mok_i ye' isué tö wépa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke. Ie'pa kköchöke e' ttséyö. E' kuek_i ye' dè'ttsa ie'pa tsatök. E' kuek_i ittso: Ye' tö be' patkerami Egipto.’

35 “Israel aleripa tō iyē' Moisés a: ‘¿Yi tō be' tkéka sa' wōkirie sa' shulōkwakie?’ Erē ie'pa tō ie' watē'ttsa, erē Skēkōl tō patkē' ie'pa wōkirie ena ie'pa tsatkōkwakie. E' bak mik Skēkōl biyōchōkwak e' kkayē'wā ie' a kal tsitsirla shuā etā.

36 Es Moisés tō se' yēpa yē'ttsa Egipto a. Egipto ena dayē kiè Dayē Mat eē ie' tō i kē or yi a ese wé taiē. Ñies e' wéitō duas dabom tkēyōk ekkē ká sir poē wé kē yi serku' eē.

37 Ie' wák tō iché ie'pa a: ‘Skēkōl tō ittekōl keraka ekōl a' shuā wes ye' es.’

38 Mik Israel aleripa tso' rak echkaie ká sir poē wé kē yi serku' eē, etā Moisés tso' ie'pa shuā. Ñies Skēkōl biyōchōkwak ttē ie' tā Sinaí kēbata a. Skēkōl ttē tō sene meke siā e' yēne ie' a eē, e' pakéne ie' tō se' a.

39 “Erē se' yēpa kē wā ie' ttē dalōiēne'. Ie'pa tō ie' ttē watē'ttsa. Ie'pa shkakne Egipto.

40 E' kueki ie'pa tō iché Aarón a: ‘Moisés tō se' yē'ttsa Egipto a. Kē sa' wā ijcher i tka ie' tā. E' kueki íyi diökōl yuó se' a bōt mañat dalōiē skēkōlie as e' mi' se' wēttsuk.’

41 Es ie'pa tō baka pupula diökōl yué dalōiē. Tā iyiwak jchéra kitō mè baka diökōl a idalōioie. Ie'pa tō e' kēwō tkō'wé taiē, baka diökōl yuérakitō iwákpa ulà wa, e' dalōioie.

42 E' kueki Skēkōl e' skéttsa ie'pa yōki. Ie' tō ie'pa méat as bēkwō dalōiōra kitō ie' skéie. Es Skēkōl ttekōlpa tō ikit iyēkkuō ki. Ie'pa tō ichè:

‘A Israel aleripa, mik a' sene' ká sir poē wé kē yi serku' eē duas dabom tkēyōk (40) ekkē,

etā a' tō iyiwak jché' erē e' kē dōr ye' dalōioie.

43 Wé dalōieke pē' tō skēkōlie kiè Moloc, e' diökōl wéla dami a' wā.

Ñies wé dalōieke pē' tō skēkōlie kiè Refán e' diökōl bēkwōie, e' dami a' wā.

E' kos diökōl yué a' wákpa tō, esepa dami a' wā dalōiē.

E' kueki ye' tō a' patkeraē kamiē weinuk siarē Babilonia wí'kie.’†

Es ikiteat.

44 “Es mik se' yēpa bak senuk ká sir poē wé kē yi serku' eē, etā ie'pa wā datsi'kuō dami e' shukuekear Skēkōl wéie. E' a' ie' bak e' kkachōk ie'pa a. U e' yōne wes ie' tō Moisés ka' iyuōk es, wes ie' tō ikkayē' ia es.

45 E' ukuōki tā u e' méat se' yēpa bak e'pa tō ileripa a. Mik ie'pa demi Josué tā pē' kuā'ki wakpa ká klō'ukwā, etā u e' mirwarak iwā. Skēkōl tō pē' kuā'ki wakpa uyéttsa ie'pa yōki. E' ukuōki ká taiē tā David tkēneka blu'ie. E' kēwō ska' tā u yōne iaiaē datsi'kuō wa, e' tso'ia.

46 David wēr buaē Skēkōl wa tā ie' a David tō kawō kié ie' dalōio wé yuoie Israel aleripa a.

47 Erē David alà kiè Salomón, e' tō Skēkōl wé e' yué.

48 Erē Skēkōl dōr íyi ulitane tsatā e' kē ser u yué s'ditsō tō ese a. Es ittekōl ekōl tō iyē'at, e' tō ichè:

49-50 ‘Skēkōl tō ichè:

Ká jai e' dōr ye' e' tkoie.

ká i' dōr ye' klō tkoser.

Ye' wák tō íyi kos yō',

e' kueki ¿wes a' tō u yuèmi ye' a?

¿Wes a' tō ká mēmi ye' a enoie?‡

Es ikiteat.

51 “Erē a' kē tō Skēkōl dalōieta'. A' er darērē. A' kukuōña darērēē. Kēkraē Wikōl Batse'r wōklō'wē a' tō. A' dōr wes a' yēpa bak ká iaiaē es.

52 Ie'pa tō Skēkōl ttekōlpa kos we'ik. Es ñies ittekōlpa bak ichōk tō yi dōr Yēsyesē Chōkle e' datse, e'pa kōtulur ie'pa tō. I'ñe tā yi dōr Yēsyesē Chōkle ñe' detke, erē iwatuéttsa a' tō ttēwā.

53 A' ulà a' Skēkōl ttē dalōiēno dē' ibiyōchōkwakpa wa. Erē a' kē tō idalōiē.”

Esteban ttéwā ie'pa tō

54 Mik iwōkirpa tō i' pakē Esteban tō e' ttsé, etā ie'pa uluneka iki taiē. Ie'pa ká wōtéwā ulune ē kueki.

† 7:43 Amós 5.25-27 ‡ 7:49-50 Isaías 66.1-2

⁵⁵ Erë Esteban kî Wiköl Batse'r kî de tajë tã iwö kékã kã jaì a tã Skëköl olo tajë e' suëitö. Ñies ie' tö Jesús sué dur Skëköl ulã bua'kka.

⁵⁶ Ie' tö iché:

—¡Isaú! Ye' tso' isaúk tö kã jaì wékkö àr áie. Ñies Jesús dör S'ditsö Alà e' saúk ye' tso' tö idur Skëköl ulã bua'kka.

⁵⁷ Erë ie'pa e' kukuöña wötëwã as kë iwattsër. Etã ianekarak tajë tã imishkarak seraã Esteban kî.

⁵⁸ Tã iyéttsarakitö Jerusalén a mítser u'rkî eë, tã ie'pa tö ie' témi ák wa ittowaie. Esteban kkatökwakpa tso' itök, e'pa datsi' me'itörak duladula kiè Saulo e' a blè.

⁵⁹ Ie'pa tso' Esteban tök ák wa, e' dalewa ie' tö ikié Skëköl a i' es: “A Skëképa Jesús, ye' wiköl tsúmi be' ska’.”

⁶⁰ E' ukuökî tã ie' e' tkéwã kuchë kî tã ianekã tajë: “A Skëképa, ì sulu wamblök itso' rak, e' nuí olo'yö ie'pa kî.”

Mik e' chéitö tã iduowã.

8

¹ Esteban ttëwã ie'pa tö e' tö Saulo ttsë'wé buaë.

Saulo tö Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shã tã Skëképa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pë' tö. Ie'pa kos tkayalmi dö Judea ena Samaria. Erë Jesús ttekölpa tsã e'pa kë mineyal.

² Wëpa wëlepa tö Skëköl dalöieke tajë, esepa tö Esteban nu bléwã tã ie' iëitsëarakitö tajë.

³ Erë Saulo tö Skëképa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarë. Ie' mirwã u a u a ie'pa yöktsã kuulemi patkëmi wötëwã s'wöto wé a wëpa ena alakölpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa a

⁴ Erë wëpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tö Jesús tté buaë pakémir kã wa'ñe wé imirwarak eë.

⁵ Es Felipe mía Samaria. Eë ie' tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tté pakémi kã e' wakpa a.

⁶ Mik ie'pa tö ie' ttöke e' ttsé ñies ì kë or yi a ese wëkeitö, e' suëarakitö etã ie'pa tö ittö kïtseke bua'iewã.

⁷ Es pë' a wimblupa sulusi tso', esepa bua'wéneitö tajë. Wimblupa sulusi yërulune arkekarak tajë. Es ñies s'kraulewã tajë ena s'bachiulewã tajë, esepa buanene buaë.

⁸ E' kuekî kã e' wakpa kos ttsë'ne buaë.

⁹ Etã kã e' a wëm tso' eköl kiè Simón. Ie' kanëblë'mi iaiaë wes awá es. E' wa ie' tö Samaria wakpa kïtë' tajë. Es ie' e' kkeö tö ie' dör imalepa tsata.

¹⁰ Kã e' wakpa ulitane, siarëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tö ie' ttö klö' buaë. Ie'pa tö iyë': “Skëköl kiè Diché Tajë, e' e' yué Simónie.”

¹¹ Bànë ie' tö ie'pa kïtë'bitu ikanë wa. E' kuekî ie'pa tö ie' ttö iütë' buaë.

¹² Erë mik Felipe tö ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ñies Jesucristo tté buaë paké, etã ie'pa tö iklö'wé tã ie' wöskuélor wëpa ena alakölpa.

¹³ Ñies Simón wák erblé Jesús mik tã iwöskuëe. Ie' michoë Felipe tã kekraë. Es ie' isué tö ì kë or yi a ese wëke Felipe tö tajë, e' tö ie' tkiwëwã.

¹⁴ Mik Jesús ttekölpa tsã tso' Jerusalén, e'pa wã ijchenewã tö Samaria wakpa tö Skëköl tté klö'wé, etã ie'pa tö Pedro ena Juan patkëmi eë.

¹⁵ Mik idemirak, etã ikiëarakitö S'yé a Samaria wakpa tö iklö'wé, e'pa kî as Wiköl Batse'r dö ie'pa kî.

¹⁶ Kam Wiköl Batse'r döbitu ie'pa ulitane kî. Ie'pa wösuule Skëképa Jesús ttö wa, e' ë o' ie'pa tö.

¹⁷ E' kuekî Pedro ena Juan ulã mékã ie'pa kî tã Wiköl Batse'r de ie'pa kî.

¹⁸ Simón tö isué tö mik Jesús ttekölpa tsã ulã mékã ie'pa kî etã Wiköl Batse'r debitu iki. E' kuekî ie' tö inuköl watké Pedro ena Juan a,

¹⁹ tã ie' tö iché iarak:

—A' wã diché tso' se, e' mú ye' a as yi kî ye' ulã mékã tã ese kî Wiköl Batse'r döbitu wes a' tö iwëke es.

²⁰ Pedro tö iüté:

—Be' tō ibikeitsè tō ì kakmè Skèköl tō e' tōrmi inuköl wa, e' kuèkì be' inuköl weinú kekraë be' wák ta.

21 Be' er kè dör yësyësè Skèköl wōa, e' kuèkì diché i' kè menuk be' a.

22 Be' er mane'ú ì sulu wamblekebō i', e' yōkì. Skèköl a ikiō as ì bikeitsébō suluë isalema e' nuí olo'yèmiitō be' kì.

23 Ye' tō isué tō be' er dör suluë kësik ème. E' wā be' wák kōs tso' klōulewā.

24 Simón tō iüté:

—Skèköl a ikiō as ì kōs ché a' tō e' kè tkō ye' ta.

25 Eta ì o' Skèköl tō ie'pa ta e' ttè paké Pedro ena Juan tō. Nies s'pattérakitō Skèkëpa Jesús tté wa. E' ukuökì ta ie'pa míyalne Jerusalén. Ta ñalā wa Samaria shūa ká tso' taië, e' wakpa a ie'pa tō Jesús tté buaë pakerami wēs imirdak es.

Felipe tō Etiopía wák eköl wöbla'wé

26 E' ukuökì ta Skèköl biyöchökwak eköl tō iché Felipe a: “Be' yúshka dayë ñak kke Jerusalén ñalé wa dō Gaza.” Ñalā e' tkökemi ká sir poë wé kè yi serku' e' kke.

27 Eta Felipe míā ta ñalā e' kì wēm kuéitō eköl, e' dör Etiopía wak. Ie' dör iká wökirpa e' eköl. Ie' dör alaköl tso' Etiopía blúie, e' inuköl blök wökir. Ie' dare Jerusalén Skèköl dalöiök.

28 Ie' mirwane ikaska' karreta kì, e' a itkër yëkkuō kit Skèköl tteköl kiè Isaías tō, e' sauk.

29 Eta Wiköl Batse'r tō iché Felipe a: “Be' yú, be' e' skōwā karreta se' o'mik.”

30 Mik Felipe e' skéwā karreta o'mik, eta ie' tō ittsé tō Etiopía wak tō Skèköl yëkkuō kit Isaías tō, e' aritserami. Felipe tō ie' a ichaké:

—Yëkkuō se' aritseke be' tō ¿e' wā ane be' éna?

31 Ie' tō iüté:

—Kè yi ku' ye' wöbla'uk ta ¿wes ye' a iwā armi?

Ie' tō Felipe kié e' tkökka ie' o'mik.

32 Ie' tō iaritserami wé ichéitō:

“Ie' dör wēs obeja urulā tsèmi ttèwā es.

Wēs obeja pupula kè artā' mik iköyök tērke eta,

es ñies kè ie' wā ì yëne.

33 Ie'pa tō ijaëwé siarè ta ikichatëttsarakitō, erè ì kì ikichatènettsa e' kè dör moki.

Ie' ttéwarakitō as kè iseria ká i' kì, e' kuèkì kè ie' alà ate.”*

34 Etiopía wak tō Felipe a ichaké:

—Be' we'ikèyö, ichö ña, ¿yi cheke Skèköl tteköl Isaías tō ttè i' wa? ¿Ie' wák e' chöke ö o'ka chekeitō?

35 Eta ttè aritsétkeitō, e' wa Felipe tō ie' a Jesús tté buaë pakémi.

36-37 Es ittöramirak ñalā wa ta eë di' kuérakitō. Eta Etiopía wak tō iché Felipe a:

—Íe di' tso'. ¿Í kuèkì be' kè tō ye' wöskuè?†

38 Eta Etiopía wak tō iché karreta ñakökwak a tō karreta wöklö'úwā. Ta ie'pa e' éwa ta imíyal bölè di' a. Eë Felipe tō Etiopía wak wöskué.

39 Mik ie' yélune di' a eta Skèköl Wiköl tō Felipe batsékami bet ká bánet a, Etiopía wak kè wā isüneiā yës, erè imiā ttsè'ne buaë kaneë.

40 Eta Felipe tō isué tō ie' demi dur ká kiè Azoto eë. Eta ie' míā Jesús tté buaë pakök ká tso' ñalā kì ese wakpa a dōmi Cesarea.

9

Saulo er mane'wé Jesús a

1-2 E' dalewa Saulo tso'ia Skèkëpa ttökatapa pauñuk ttèwā. E' kuèkì ie' míā sacerdote kibi ska' yëkkuō kiök shkowāie judiowak ñi dapa'wō wé tso' Damasco eë. Yëkkuō e' kì kawō mène ia' s'tso' ttè kiè Jesús dör Ñalā Pa'alí e' dikia esepa yulök klö'wowā tsèmi Jerusalén, kè tkine tō alakölpā ö wēpa idir.

3 Erè mik Saulo dökemitke tsinet Damasco e' bet ibitëshka ká jai a bö'wöie e' olo bune taië ipamik.

4 Ta ie' anere iski. Eta ttö ttséitō tō iché ia: “A Saulo, a Saulo, ¿iök be' tō ye' we'ikeke?”

* 8:33 Isaías 53.7-8 † 8:36-37 Yëkkuō kitule ká iaiaë keweie imalepa yökì esepa kè wā 8.37 kiteka. Ttè e' tō iché: *Felipe tō ie' a iché: —Be' tō ttè i' klö'wé mokjè e' ta be' wösirmi. Eta wēm tō iüté: —Ye' tō iklö'wé tō Jesucristo dör Skèköl Alā e'.*

⁵ Saulo tö ie' a ichaké: “A Skëképa, ¿be' dör yi?” Eta iiüténeitö: “Ye' dör Jesús we'ikeke be' tö e'.

⁶ Erë be' e' köka. Be' yú Damasco. Eë be' a iyërmi tö ì uk be' ké.”

⁷ Eta Saulo wapiepa tkirulune tajë. Ie'pa tö yile ttö ttsé, erë kë ie'pa wä yi sune.

⁸ E' ukuökì ta Saulo e' kékä ta iwöbla shuppée, erë kë iwawër. E' kuekì itsémirakitö ulà iërule dö Damasco.

⁹ Eë ie' sené ká mañat kë wöbla wawëne, kë wä ì ñane, kë wä ì yane yës.

¹⁰ Jesús ttökata eköl kiè Ananías serke Damasco e' a Skëképa Jesús e' kkachéwä kabsueie ta iché ia: “¡A Ananías!” Ie' iiüté: “A Skëképa Jesús, ichö ña.”

¹¹ Skëképa tö iché ia: “Be' yú ñalä kiè Yësyësë e' kì dö Judas u a. Eë wëm tso' kiè Saulo datsë Tarso, e' yulö. Ie' tso' ttök S'yë ta.

¹² Ie' tö isuë kabsueie tö wëm kiè Ananías dewä ie' ska' iulà mékà ikì as iwöbla wawërne, e' dör be'.”

¹³ Ie' iiüté: “A Skëképa Jesús, erë ye' a iyëule tajë ie'pa wä tö wëm e' tö be' icha batse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarë.

¹⁴ I'ñe ta e' de ie'. Sacerdotepa wökirpa tö kawö mé ie' a as wépa tö be' a e' tsatkè kiè esepa kos klö'uluritö.”

¹⁵ Erë Skëképa Jesús tö iché ia: “Be' yú. Ye' tö wëm e' shukitbak as ie' tö ye' tté pakö pë' kë dör Israel aleripa esepa a ena iblúpa a ñies Israel aleripa a.

¹⁶ Ye' wák tö ikkacheraë ie' a tö ie' kawötä weinuk ye' tté kuekì.”

¹⁷ Eta Ananías demi Saulo ska' ta iulà mékà ikì ta iché ia:

—A yami Saulo, Skëképa Jesús e' kkayë'wä be' a ñalä kì be' dë'bitü e' wa, e' tö ye' patké as be' wöbla wawërne ñies as Wiköl Batse'r iërwa be' a.

¹⁸ E' bet ta ì tso' Saulo wöbla mik nima kkuö sù, e' darolone ta iwöbla wawënene. Eta ie' e' kékä ta imía ta ie' e' wöskuée.

¹⁹ E' ukuökì ta ichkéne ta idiché iënene. Eta ie' e' tséat Jesús ttökatapa

wélepa tso' Damasco e'pa ta ká elke ulatök.

Saulo tö Jesús tté paké Damasco

²⁰ E' ukuökì ta bet Saulo tö Jesús tté pakémi judiowak a ie'pa ñi dapa'wo wé kos a. Ie'pa a ichekeitö tö Jesús dör Skëköl Alà chökle.

²¹ Wépa kos tö ie' ttö ttsé, e'pa wökrarulune ittök ta ñi chakérak:

—¿Ie' wí kë dör wépa tö e' tsatkè kiè Jesús a tso' Jerusalén esepa we'ik siarë? ¿Kë ie' wëbi wí dë'bitü ie'pa esepa tso' ie' e'pa klö'ukwä wömëttsa sacerdotepa wökirpa ulà a?

²² Erë Saulo tö Jesús tté pakéwäie kíta kíta, kë suane. Ie' tö ikkaché judiowak serke Damasco e'pa a tö moki Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Tè e' wa ie'pa siwä'blöwélur ie' tö.

Saulo tkashkar judiowak yöki

²³ Ká taië ukuökì ta judiowak tté ñita Saulo ttowa.

²⁴ Erë e' jchenewä ie' wä. Ñië nañeë ie'pa tso' ipanuk ttéwä ká wékkö dökettsa ese ska'.

²⁵ Erë nañewe iklépa tö ie' iéka kkö blublu a ta iiëmi ká tso' kköiëule shkit kakkeë e' mik enaëna. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

²⁶ Mik ie' demi Jerusalén, eta ie' dapa'wak Jesús ttökatapa ta. Erë ie'pa kë wä iklöone tö moki ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyökì.

²⁷ Erë Bernabé wä ie' mítser kkaché Jesús ttekölpa tsá e'pa a. Bernabé tö ipaké ie'pa a tö Saulo tö Skëképa Jesús su' ñalä kì ta eë itté ie' ta. Ñies ichéitö tö Saulo kapakétke Damasco Jesús ttö wa kë suane.

²⁸ Es Saulo e' tséat Jerusalén dami Jesús ttekölpa tsá e'pa ta. Kekraë ie' tö Skëképa Jesús tté pakeke kë suane.

²⁹ Ñies ie' tö itté pakeke judiowak ttöke griegoie esepa a. Erë ie'pa ñi iütéka tajë ie' ta. E' kuekì ie'pa tö ima'wé ttéwä.

³⁰ Mik e' jchenewä iyamipa wä, eta ie'pa wä imítser Cesarea, eë ta ipatkémi dö Tarso.

31 E' ukuöki ta Skëkëpa Jesús icha erule erule kos tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atene bërë, kè yi tö ie'pa we'ikèia. Ie'pa yörke buaë Skëköl ttè dikia. Ñies ie'pa tö Skëköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tö ie'pa kimeke as ikí iërdak tajë kekraë.

Eneas buanene

32 Pedro shköke ká wa'ñe ie'pa kos pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Eta ide ñies ká kiè Lida s'batse'rpa serke ee e'pa pakök.

33 Eta ee wëm eköl kuëitö kiè Eneas e' kraulewa me'r ka' ki e' ki duas de paköl (8).

34 Pedro tö iché ia:
—Jesucristo tö be' bua'wéne. Be' e' koka ta be' ka' pashuö.

E' bet ta ie' e' kéka.

35 E' ukuöki ta pë' tso' Lida ena Sarón, e'pa ulitane tö ie' sué. E' kuëki ie'pa er mane'wé Skëkëpa Jesús a.

Dorcas shkenekane

36 E' kéwö ska' ta ká kiè Jope ee alaköl serke eköl dör Jesús ttökata, e' kiè Tabitá (griegoie ikiè e' dör Dorcas*). Kekraë ie' bak i buaë uk ena s'siarëpa kimuk.

37 Ká e' ulatök ta ie' kirinewa ta iduowa. Inú pasunetke ta iméka úshu kákke ese a.

38 Jope atë Lida o'mik wé Pedro tso' ee. Jesús ttökatapa serke Jope, e'pa wa ijcher tö ie' tso' Lida, e' kuëki ie'pa tö wëpa patké bül ichök ie' a: “Be' shkö bet Jope.”

39 Es ie' mía ie'pa ta. Mik idemirak, eta ie' tsémi u shua wé Dorcas nu me'r ee. Alakölpa schö+ kos iuke tajë. E'pa iënewa ie' pamik. Eta ie'pa tö paio ena datsi' yö' Dorcas tö mik ibak ttsé'ka eta, e' kkaché Pedro a.

40 Eta Pedro tö ie'pa ké e' yökulur ta ie' e' tkéwa kuchë ki ta itté S'yé ta. E' ukuöki ta ie' tö inú sué ta iché:

—A Tabitá, be' e' koka.

Eta ie' wöbla shuppée. Mik Pedro suéitö eta ie' e' tkéser.

41 Pedro tö iklö'wéwa iulà a duéka. E' ukuöki ta ie' tö alakölpa schö

ena s'batse'r malepa kiè ta Tabitá kkachéitö ie'pa a ttsé'ka.

42 E' jchenewa Jope wakpa kos wa ta ie'pa tajë erblé Skëkëpa Jesús mik.

43 Ta Pedro e' tséat tajë Jope wëm kiè Simón e' ska'. Wëm e' dör iyiwak kkuölit kanéukwak.

10

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a

1 Ká kiè Cesarea ee wëm serke eköl kiè Cornelio, e' dör Roma ñippökwakpa eruleë kiè Italiano e' capitán.

2 Ie' ké dör judiowak erë ie' dör wëm yësyësë Skëköl wöa. Ie' ena iyamipa ekka, e'pa tö Skëköl dalöieke tajë. Ñies ie' tö inuköl kakmeke tajë judiowak kimoie. Kekraë ie' ttöke Skëköl ta.

3 Ká et tsáli ta diwö de mañat, eta ie' tö isué buaë kabsueie tö Skëköl biyöchökwak eköl dewa wé ie' tso' ee ta ichéitö ia: “A Cornelio.”

4 Ie' tkinewa ta Skëköl biyöchökwak suéwaitö krereë ta ie' tö iché ia: “A kékë, ¿I kiane be' ki?” Eta Skëköl biyöchökwak tö ie' iuté: “Be' ttöke Skëköl ta ena s'siarëpa kimeke, e' wër buaë ie' wa.

5 E' kuëki yile patkömi Jope. Ee wëm tso' kiè Simón, kiè ñies Pedro e' kiök patkö.

6 Ie' tso' wëm eköl kiè ñies Simón dör iyiwak kkuölit kanéukwak, e' ska', ie' u me'r dayë kkömik.”

7 Mik Skëköl biyöchökwak ttè one Cornelio ta e' mía eta Cornelio tö ikanè mésopa kiè bül ena iñippökwak kiéitö eköl ñies. Ñippökwak e' tö Skëköl dalöieke tajë. Ie' dör Cornelio kimukwak bua'ie.

8 Cornelio tö i kos tka ie' ta e' paké ie'pa a. E' ukuöki ta ie'pa patkémiitö dö Jope.

9 Bule es diwö de bata a ta Cornelio kanè mésopa dami ñalá wa döketke tsinet Jope. E' dalewa Pedro tkaka u bata ki ttök Skëköl ta.

10 Pedro dué bli wa erë ulirkeia ie' a, e' dalewa isuéitö kabsueie.

* **9:36 Dorcas:** S'kiè e' wà kiane chë suli. † **9:39 schö:** E' dör alakölpa wëm blëulewa kam serwane ese.

11 Ie' tō isué tō ká jai kköbunane ta datsi' ukuö bérie sué iklöulewā ibata tkël a, e' bitewā dö iski.

12 Datsi' ukuö e' shuā iyyiwak klöka, e' sköke ibatsi' ki ena dù dör ñá judiowak a esepa tkërkj tsakjê.

13 Etā ie' tō ttö ttsé ta ichéitō iā: “A Pedro, be' e' kōkā. Iyyiwak se ttö ta ikatō.”

14 Erë ie' tō iüté: “Au. A Skököl, iyyiwak dör ñá ese kë kataule ye' wa yës.”

15 Ta ttö e' tō ichéne Pedro a: “I batse'wétke Skököl tō e' kë kiaria ñá.”

16 E' tka mañatökicha ta datsi' ukuö míkane ká jai a.

17 Pedro tso'ia ibikeitsök tajë i suéyö kabsueie çima e' wà kiane chè? E' wöshaë ta wëpa patkë' Cornelio tō, e'pa tō Simón u kué ta iëter Simón ukkö a.

18 Ie'pa tō ichaké: “Çie wëm kiè Simón kiekerakitō ñies Pedro, e' tso'?”

19 Pedro tso'ia i suéitō kabsueie e' bikeitsök, etā Wiköl Batse'r tō iché iā: “Ittsó. Wëpa mañal tso' be' yulök.”

20 Be' e' öwa ta be' yú ie'pa ta. Kë ibikeitsar bötböt. Ye' tō ie'pa patkébitu be' tsukmi.”

21 Etā Pedro e' éwa ta iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tō, e' dör ye'. Çi dör iwà?

22 Ie'pa iüté:

—Wëm kiè Cornelio dör Roma ñippökwapka capitán eköl, e' tō sa' patkë' be' yulök. Ie' dör wëm yësyësë. Skököl dalöiekeitō tajë. Judiowak ulitane ki ie' kiar tajë. Skököl biyöchökwak batse'r e' eköl tō iyë' ie' a: “Pedro kiö as ie' bitu be' u a. I kos cheke ie' tō be' a, e' ttsó.”

23 Etā Pedro tō ie'pa kiéwā weshkë. Eë ie'pa kapére. Bule es ta ie' miā ie'pa ta. Ñies s'yamipa serke Jope e'pa wëlepa miā ie' wapieie.

24 Bökkj es ta idemirak Cesarea. Eë Cornelio tō iyamipa ena pë' suule iwā buaë e'pa ki' e' dapa'ukka Pedro ttö ttsök. E'pa kos de ie' panuk.

25 Mik ie' de Cornelio u a etā Cornelio dettsa ishke'uk ta ie' e' tkéwā kuchë ki ie' wöshaë idalöioie.

26 Erë ie' tō iké e' duökka ta iché iā:

—Be' e' duökā. Ye' dör s'ditsö ñies wes be' es.

27 Pedro ttöramiia Cornelio ta etā idewarak weshkë ta ie' isué tō tajë pë' dapanewā.

28 Ie' tō iché ie'pa a:

—A' wā ijcher tō sa' judiowak kë a kawö ta' pë' kë dör judiowak esepa pakök ena shkök pë' esepa ta. Erë Skököl tō ikkaché ye' a tō kë ye' kawö ta' iā ichök tō yile dör ñá.

29 E' kuëki mik ye' kine, e' bet ta ye' bitea, kë wā i chakine. Ye' tō a' a ichakë çjök a' tō ye' kié?

30 Cornelio tō iüté:

—Tkali ikëkkë ta ye' tkër ttök Skököl ta ye' u a wes ye' wöblar ká bit ekkë diwö de mañat etā. E' bet ta wëm eköl de dur ye' wörki, e' datsi' dör dalölöë.

31 E' tō ye' a iché: ‘A Cornelio, be' ttöke Skököl ta e' ttsé ie' tō. Be' tō s'siarëpa kimeke e' wër buaë ie' wa.

32 Yile patkömi Jope Simón kiè ñies Pedro, e' kiökbitu. Ie' tso' wëm skà kiè Simón dör iyyiwak kkuölit kanéukwak e' u a. E' u me'r dayë kkömik’

33 E' bet ta ye' tō be' tsuk patké ta be' debitu er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wé ië Skököl wöa i chök ie' tō be' ké sa' a e' ttsök.

Pedro tō Skököl tté buaë paké Cornelio ska'

34 Etā Pedro ttémi ta ichéitō ie'pa a:

—I'ñe ta ye' éna iane tō mokj silitane dör ñies ëme Skököl a.

35 E' kuëki ká wa'ñe wëpa tō ie' dalöieke ta iserke yësyësë esepa kiar ie' ki.

36 Ie' er buarmine se' ki Jesucristo dör silitane Këkök e' batamik, e' tté buaë pakane sa' dör Israel aleripa e'pa a. E' jcher a' wā.

37 Ñies i bak judiowak ké kos a e' jcher buaë a' wā. Juan tō iyë' tō s'kawöta e' wöskuök. E' ukuökj ta Jesús tō s'pattémi Galilea.

38 Ñies a' wā ijcher buaë tō Skököl tō iWiköl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' ki idiché tajë. Ie' shkë kekraë pë' ulitane shuā iyi buaë kanéuk. Ñies

s'we'ikeke bë tö esepa bua'wéneitö Skëköl tso' ie' ta e' kuëki.

³⁹ Ì wé ie' tö Jerusalén ena judiowak ká malepa a, e' kos sué sa' tö. E' ukuökí ta ittëwarakitö wötëulewá krus mik.

⁴⁰ Erë e' kî ká de mañat ta Skëköl tö ishke'wékane ta ikkachéitö sa' a.

⁴¹ Ie' kë e' kkayëne sulitane a. Sa' ë a ie' e' kkaché. Skëköl tö sa' shukitbak as sa' tö Jesús saü sa' wák wöbla wa. Ie' shkenekane e' ukuökí ta sa' chké sa' di'yé ie' ta.

⁴² Ie' tö sa' patké ittë buaë pakök sulitane a ñies ichök iarak tö ie' tkéka Skëköl tö s'ttsë'ka ena s'duulewá, e'pa shulökwakie.

⁴³ Ká iaiaë Skëköl ttekölpa ulitane tö Jesús paka'atbak ta iyë'atraitö tö yi erblé ie' mik esepa nuì olordaë ie'pa kî ie' batamik.

Pë' kë dör judiowak esepa kî Wiköl Batse'r de

⁴⁴ Pedro tso'ia ipakök ie'pa a ta e' shua Wiköl Batse'r debitü ie'pa kos tso' ie' ttö küttsök, e'pa kî.

⁴⁵⁻⁴⁶ Eta Jesús mik erblökwakpa dör judiowak dë'bitü Pedro ta e'pa tö isué tö wes Wiköl Batse'r debitü pë' kë dör judiowak, esepa kî ñies. Ie'pa tö ittse tö ittökerak ttö kua'kî kua'kî wa. Ñies Skëköl kikökká itso'rak. E' tö ie'pa tkiwéwá.

⁴⁷ Eta Pedro tö iché:

—Wiköl Batse'r debitü ie'pa kî wes sa' kî itsá dë'bitü es. E' kuëki kë yi a iwöklönuk tö kë ie'pa wöskuar di' a.

⁴⁸ Ie' tö ikéрак e' wöskuök Jesucristo ttö wa. E' ukuökí ta ie'pa tö ie' a ikié tajë: “Be' e' tsúat sa' ta ká böt mañat.”

11

Pedro tö Cornelio tté paké Jerusalén

¹ Jesús ttekölpa tsá ena s'yamipa malepa tso' Judea, e'pa tö ittse tö pë' kë dör judiowak, ñies esepa tö Skëköl tté klö'wé.

² Mik Pedro dene Jerusalén, eta Jesús mik erblökwakpa dör judiowak, esepa welepa tö ie' ché suluë.

³ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Iök be' dare pë' kë dör judiowak esepa pakök ena chkök ie'pa ta?

⁴ Ie' tö i kos tka e' paké ie'pa a seraa ta iché ia:

⁵ —Ye' bak Jope ta ye' ttöke Skëköl ta, e' shua ye' tö i sué kabsueie. Ì suéyö e' dör datsi' ukuö bërie sué klöulewá ibata tkël a. E' bitewá ká jaì a dö wé ye' tso' ee.

⁶ Eta ye' tö isué bua'iewá isuöie tö i tso' ishua. Ye' tö iyiwak klöka, iyiwak kañiru, iyiwak e' sköke ibatsi' kî ena dù, esepa sué.

⁷ Eta ye' tö ttö ttsé e' tö iché ye' a: ‘A Pedro, be' e' kóka. Iyiwak se ttö ta ikatö.’

⁸ Ye' iiuté: ‘Au. A Skëköl, ye' kë wá iyiwak dör ñá ese kataule yës.’

⁹ Ta ttö datse ká jaì a, e' tö ichéne ye' a: ‘Ì batse'wétke Skëköl tö ese kë kiaria ñá.’

¹⁰ E' tka mañatökicha ta imíkane sekka ká jaì a.

¹¹ E' wöshaë ta, wëpa mañal patküle datse Cesarea ye' yulök, e'pa debitü wé ye' tkër e' wé a.

¹² Wiköl Batse'r tö ye' a iché: ‘Kë ibikeitsar bötböt. Be' yú ie'pa ta.’ Ñies s'yamipa teröl i' dare ye' ta. Sa' kos dewa Cornelio u a.

¹³ Ie' tö sa' a ipaké tö wes ie' tö Skëköl biyöchökwak sué dur eköl ie' u a. E' tö iché ia: ‘Yile patkömi dö Jope ee wëm tso' kiè Simón, e' kiè ñies Pedro, e' kiöbitü.’

¹⁴ Ie' tö icheraë be' a wes be' ena be' yamipa kos e'pa tsatkërmi.’

¹⁵ Mik ye' tö Jesús tté pakémi ie'pa a, eta Wiköl Batse'r debitü ie'pa kî wes idë'bitü sa' kî kuaë es.

¹⁶ Eta i yë' Skëképa Jesús tö ye' a, e' ane ye' éna. Ie' tö ye' a iyë': ‘Juan tö s'wöskué di' a, erë a iërdawá Wiköl Batse'r a.’

¹⁷ Iwënewá tö Skëköl tö iWiköl mé ie'pa a wes imenebak se' a kuaë mik se' erblë' Skëképa Jesucristo mik eta es. E' kuëki ¿ye' dör yi Skëköl wöklö'woie?

¹⁸ Mik i ché Pedro tö e' ttsé ie'pa tö, eta isiwa'bléwarak ta Skëköl kikékarakitö. Ie'pa tö iché:

—E' wa se' wā ijcher tō pē' kē dōr judiowak, esepa ā ñies Skēkōl tō imé as ie'pa er mane'ù ie' a sēnoie michoē.

Skēkēpa Jesús icha eruleē tso' Antioquía e' pakè

¹⁹ Esteban kötwarakitō e' ukuōki ta Jesús mik erblōkwakpa we'ikémitke taiē pē' tō. E' yōki ie'pa welepa tkayal. Welepa míyal dō Fenicia. Welepa míyal dō Chipre. Iskà mírak dō Antioquía. Ká ekkēpa ā ie'pa tō Jesús tté buaē pakeke judiowak ē ā.

²⁰ Erē Jesús mik erblōkwakpa datse Chipre ena Cirene, ese welepa míyal Antioquía. Eē Skēkēpa Jesús tté buaē pakérakitō pē' kē dōr judiowak esepa ā.

²¹ Etā Skēkēpa tō ie'pa kímé taiē. E' kueki taiē ká e' wakpa erblé Skēkēpa Jesús mik tā ier mane'wérak ie' a.

²² Mik Skēkēpa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tō tté e' ttsé, etā Bernabé patkémirakitō tkörō Antioquía.

²³ Mik ie' demi, etā ie' tō isué wes Skēkōl er buaē ché ie'pa ā. E' tō ie' ttsé'wé buaē. Ie' tō ie'pa kí patté as ie'pa e' tkōwā darērē kekraē ier kos wa ie'pa erblō Skēkēpa mik e' ā.

²⁴ Ie' dōr wēm yēsēsē. Ie' ā taiē Wikōl Batse'r tso'. Ie' tō Jesús bikeitseke bua'iewā. Es taiē pē' kí de erblōk Skēkēpa mik.

²⁵ E' ukuōki tā ie' míā Tarso Saulo yulök.

²⁶ Mik ikuéitō, etā itsémi Antioquía e' tā. Eē ie' tséarak duas ek. Ie'pa e' dapa'uke Skēkēpa Jesús icha erule e'pa tā. Ká e' wakpa taiē wōbla'wekerakitō. Ká e' ā Jesús ttōkatapa tsá kine Cristo wakpa.

²⁷ E' kēwō ska' tā Skēkōl ttekōlpa welepa tso' Jerusalén míyal Antioquía.

²⁸ E'pa shuā ekōl kiē Agabo, e' e' duéka tā ichéitō Wikōl Batse'r wa tō bli datse ká wa'ñe ki. E' debitu mik Claudio bak Roma wōkir kibi e' kēwō ska'.

²⁹ Etā Jesús ttōkatapa tso' Antioquía e'pa tō iché ñi ā: “Mishka inukōl shtök patkè se' yamipa serke Judea, e'pa kimoie kos se' ā imer ekkē.”

³⁰ Es ie'pa tō iwé. Etā ipatkémirakitō Bernabé ena Saulo ulà ā as ie'pa tō imù Skēkēpa Jesús icha wōkir kibipa tso' Judea e'pa ulà ā.

12

Pedro wötéwarakitō s'wōto wé ā

¹ E' kēwō ska' tā blu' kiē Herodes, e' tō Skēkēpa Jesús icha welepa klō'wéwā we'ikè.

² Ie' tō Santiago dōr Juan ēl, e' ttōkwa patké tabè wa.

³ Mik ie' isué tō e' wēr buaē judiowak wa, etā ie' tō Pedro klō'ukwā patké. E' wéitō mik judiowak tō Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa e' kēwō tkō'wekerakitō etā.

⁴ Mik Pedro klōnewā, etā Herodes tō iwōtéwā s'wōto wé ā. Eē ñippōkwakpa dōkā dabom eyök kí teröl (16) e'pa tō ikkō'neke tkēl tkēl. E'pa mane'weke tkēl tkēl kukur kukur. Herodes tō ibikeitsé tō kawō tkō'wekerakitō, e' ukuōki tā iyekettsaneyō shulè suli-tane wōā.

⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wōto wé ā. Erē Skēkēpa Jesús icha erule e'pa tso' ikiök Skēkōl ā darērēē ie' ki kekraē.

Skēkōl biyōchōkwak tō Pedro yéttsā s'wōto wé ā

⁶ Herodes tō Pedro yekettsā shulè, e' nañewe Pedro kapötēr ñippōkwakpa bōl shushā moulewā tabechka kichaie bōtō wa. Ñies ñippōkwakpa bōl tso' s'wōto wé ukkō kkō'nuk.

⁷ E' bet Skēkōl biyōchōkwak de dur ie' ska' tā bō'wō olo bunekā dalölöē s'wōto wé ā. Etā ikéwaitō ichane ā as iti'rka tā iché iā: “¡Be' e' kōkā bet!” E' bet tā imoulewā tabechka kichaie wa e' wōyērulune.

⁸ Etā Skēkōl biyōchōkwak tō iché iā: “Be' datsi' iōka, be' klōkkuō iōkā.” Tā ie' tō iwé es. Skēkōl biyōchōkwak ikí ché iā: “Be' paio kikkūō iōkā tā be' shkō ye' itōki.”

⁹ Etā Pedro míā itōki, erē ie' kē éna iane tō ì weke Skēkōl biyōchōkwak tō e' dōr mokí. Ie' tō ibikeitsé tō ie' tso' kabsauk.

¹⁰ Etā ie'pa tkami wé ñippōkwakpa iēter ukkō kkō'nuk eē. E' ukuōki tā

wé ñippökwakpa skà iëter eë itkami-rak ñies. Mik ie'pa demi ukkö kibi a yöule tabechka wa ate ñala kke, eta e' kköbunane er wa. Eta ie'pa deyal u'rki shkémirak ekuölö ta Skököl biyöchökwak tö iméat eköl.

¹¹ Ekké ta ie' éna iane tö i suéitö e' dör moki. Ie' ibikeitsé: "I'ñe ta yö isué tö moki Skököl tö ibiyöchökwak patké ye' tsatkök Herodes ulà a ena i kos wamblak judiowak éna ye' ki, e' ulà a ñies."

¹² Mik ie' éna ianewa bua'iewa ta imía María u a. María dör Juan mi. Juan kiè ñies Marcos. Eë ie'pa darke tajë ttök Skököl ta.

¹³ Mik Pedro de dur ukkö a ie'pa chakök, eta busi eköl dör kanè méso kiè Rode e' mía iweblök tö yi idir.

¹⁴ Mik ie' ttö ttséwa Rode tö, eta ittse'neka buaë kë deia ukkö ppöök ta itunemine weshké ichök tö Pedro de dur ukkö a.

¹⁵ Ie'pa tö iché ia:

—jBe' alineka!

Erë ie' iuté:

—Moki ye' ttöke.

Ie'pa ie' a iché:

—Au, e' kë dör ie'. E' dör Skököl biyöchökwak patkéule ikkö'nuk e'.

¹⁶ E' dalewa Pedro tso'ia ichakök ukkö a. Mik ukkö kköppéerakitö, eta isuerakitö tö ie' e' idir ta itkinewarak tajë.

¹⁷ Erë ie' tö ikkaché ulà wa tö a' siwa'blö. E' ukuöki ta ie' tö ipaké ie'pa a tö wes Skököl tö iyéttsa s'wöto wé a ta ichéitö:

—Ttè e' pakö Santiago a ena s'yamipa malepa a.

E' ukuöki ta ie' e' yéttsa mía bánet.

¹⁸ Mik ká ñine eta s'wöto wé a ñippökwakpa shutineka tajë Pedro kë ku' e' kueki.

¹⁹ Herodes tö Pedro yulök patké. Erë mik ie'pa kë wa ikune, eta ie' tö inuí tkéwa ñippökwakpa mik ta ie' tö ie'pa ttökwa patké.

E' ukuöki ta ie' e' yéttsa Judea mía senuk Cesarea.

Herodes du'wa

²⁰ E' kéwö ska' ta blu' Herodes ulurke tajë Tiro ena Sidón wakpa ki.

E' kueki ie'pa kawö mé ñi a shkowaie ie' ska' ttök ie' ta. Ie'pa tö wëm kiè Blasto e' pablë'bak as ie' mi' ie'pa ttekölie ttök Herodes ta. Ie' kanéblöke Herodes a iu kuebluie. Ie' ttö wa ie'pa tö kawö kiè Herodes a tö ie'pa múat bërë, ie'pa tö chkewö tueke Herodes ká a e' kueki.

²¹ Ká et ta Herodes tö ie'pa kiéttsa. Mik e' kéwö de, eta ie' tö blu' datsíieka ta ie' e' tkéka s'shulo kulé tso' iwé a e' ki ta eë ikapaké ie'pa ta.

²² Ie'pa tö Herodes ché aneule i' es: "ittöke i', e' kë dör s'ditsö, e' dör këköl wele ttöke!"

²³ E' ttsër buaë ie' kukua ta ie' e' kikéka tajë, kë wa Skököl kikaneka. E' kueki e' wöshaë ta Skököl biyöchökwak eköl tö duè méka iki. Ie' katéwa öña tö ta iduowa.

²⁴ E' dalewa ta Skököl ttè pakarke éme ká wa'ñe.

²⁵ Mik Bernabé ena Saulo e'pa tö i' uk ie'pa dë' Jerusalén e' wawé one, eta ie'pa míyalne Antioquia. Ie'pa wa Juan kiè ñies Marcos, e' mitsërñak.

13

Wiköl Batse'r tö Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök

¹ Sköképa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa shua Skököl ttekölpa ena s'wöbla'ukwakpa tso'rak eë. E'pa dör Bernabé ena Simón (Simón e' kiè ñies Dalo'riwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kiè Herodes e' ta ñita), ñies Saulo tso'ñak.

² Ká et ta ie'pa tso' Skököl dalöiök batsè wa ta e' shua Wiköl Batse'r tö iché ie'pa a: "Kanè kua'ki tso' ye' wa Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shushtétkeyö iwakanéwoie e' kueki ie'pa böl yöttsa ye' a kanè e' woie."

³ Ie'pa batsé ena tté S'yé ta one, ta iulà mékarak ie'pa böl ki e' dalewa ikié S'yé a iki. E' ukuöki ta ipatkémirakitö iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tö Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkéule Wiköl Batse'r wa. Ta eë

ie'pa e' iéka kanò a míyal ká kiè Chipre ee.

⁵ Idemirak Chipre wé kanò irirke ee, e' ké kiè Salamina. Mik idemirak ee, eta ie'pa tò Skèköl ttè pakémi judiowak a ñni dapa'wo wé kos a. Juan mirwa ie'pa ta ie'pa kimuk.

⁶⁻⁸ Chipre kos a itkarak demirak ká kiè Pafos ee. Ee ie'pa tò judiowak kué eköl kiè Barjesús (e' kiè griegoie Elimas). E' dör ie'pa awá eköl. Ie' e' chö tò ie' dör Skèköl tteköl. Ie' yè'arie kekraë ká e' wökir kiè Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsö buaë, ie' ki Skèköl ttè kiane ttsé. E' kueki ie' tò Bernabé ena Saulo tsuk patké. Erë awá ñe' ké ki ikiane tò Sergio Paulo tò ttè mik se' erblöke e' klö'wè. E' kueki ie' tò Bernabé ena Saulo ma'wé wöklö'wè.

⁹ Eta Saulo, e' kiè ñies Pablo, e' ki Wiköl Batse'r debitu taië. Eta Elimas suéwaitö krereë

¹⁰ ta iché ia:

—Be' kachö. Be' e' wamblö suluë. Be' dör wes bé es. Sene yesyésé kos, e' bolök be' dör. ¿Kos be' tò Skèköl ñalé yesyésé e' shkuji'wémirö?

¹¹ I' ta Skèköl tò be' we'ikeraë. Be' wöbla ké wawërpaia. Ká tköraë taië be' ki ta be' ké tò diwö olo suepaia.

E' bet ta Elimas wöa ká mia ttsetseë, iwöbla ké wawëneia, e' kueki yile yulekeitö as tò iulaiö.

¹² Mik ká e' wökir tò e' sué, eta ie' erblé Jesús mik. Ie' wökranewa wes Skèkëpa ttè dör e' kittsök.

Pablo ena Bernabé tò Jesús ttè paké Antioquia ate Pisidia ee

¹³ Pablo ena ishköwapa e' iékarak kanò a Pafos ta imíyal Perge ate Panfilia ee. Eta Juan tò ie'pa méat ee, ta imiane Jerusalén.

¹⁴ E' ukuöki ta imíyal Antioquia ate Pisidia ee. Eta ee judiowak eno diwö ta ie'pa dewa judiowak ñni dapa'wo wé a e' tulésér.

¹⁵ Eta wele tò ì kit Moisés ena Skèköl ttekölpa tò yëkküö ki, e' aritsé dö ekuölö. E' ukuöki ta ñni dapa'wo wé wökirpa tò ichök patké Pablo ena Bernabé a:

—A yamipa, a' wa ilè tso' sa' pattoie, e' ta sa' pattö.

¹⁶ Eta Pablo e' kèka ta ikkaché ulà wa tò a' siwa'blö ta ichéitö:

—A Israel aleripa ñies ká kuaj'ki wakpa tò Skèköl dalöieta', a' tò ye' ttö ttsö.

¹⁷ Skèköl dör Israel aleripa e' Kèköl, kuaë e' tò se' bak ká iaiaë, e'pa shukitbak iwák a. Ie'pa sene' Egipto wes ká kuaj'ki wakpa es. Ee ie' tò ie'pa kimé taië alöne taië. E' ukuöki ta ie' tò ie'pa yéttsa ká e' ki idiché wa.

¹⁸ Ie' tò ie'pa dalé'ttsé ká sir poë wé ké yi serku' e' a dökä duas dabom tkëyök (40).

¹⁹ Pë' ditséwöpa dökä kul bak senuk Canaán e'pa eo'waitö ká mè se' yépa bak ká iaiaë, e'pa a.

²⁰ E' kos ki duas bak cien tkëyök ki dabom skeyök (450) ekkë.

“E' ukuöki ta Skèköl tò ie'pa shu kèka eköl eköl imalepa wëttsöie dö itteköl Samuel e' kéwö ska'.

²¹ E' ukuöki ta ie'pa tò Samuel a blu' kié eköl. Es Skèköl tò Saúl méka ie'pa blúie, e' dör Quis aladulaköl. Ie' dör Benjamín ditséwö. Saúl sené ie'pa blúie dökä duas dabom tkëyök (40).

²² E' ukuöki ta Skèköl tò Saúl uyéttsa ta David mékaitö blu'ie iskieie. David ché Skèköl tò i' es: ‘Ye' tò David dör Jesé alá, e' sué. Ie' wër buaë ye' wa, ie' erbikö wes ye' erbikö es. Ì kiane ye' ki wè, e' wakaneweraëitö.’

²³ David alerí eköl dör Jesús, e' patké Skèköl tò se' dör Israel aleripa e'pa tsatkök wes ie' kablé' es.

²⁴ Erë kam Jesús döbitü e' yöki Juan S'wöskuökwak tò se' Israel aleripa ulitane patté tò se' kawöta er mane'uk Skèköl a. Ñies se' kawöta e' wöskuöklor di' a.

²⁵ Mik Juan kanè erkewatke ta ie' tò iché: ‘Wëm datse eköl e' kinuk a' tso', e' ké dör ye'. Ie' datseia ye' itöki. Ie' dör ye' tsata, e' kueki ie' klökkuö kicha ë ké wötsënanuk ye' siarla e' a.’

²⁶ “A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wépa ké dör ie' aleripa erë Skèköl dalöieta' esepa, se' ulitane a s'tsatkè tté e' patkënetke.

27 Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kē wā ijcher tō Jesús dör S'tsatkōkwak. Nies eno diwō bit tā ie'pa tō ie' tté kitule yēkkuō kī Skēkōl ttekōlpa wā, e' aritseke, erē e' kē wā ane ie'pa éna. Mik ie'pa tō Jesús wōméttsa ttēwā etā e' wa ie'pa tō ie' tté tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī e' wā tkō'wé.

28 Ie'pa kē wā ì sulu kune iki ittowa erē ikkatérakitō Pilato a as ittōkwā patkōitō krus mik.

29 Es Jesús ttēwarakitō. Mik ie'pa tō ì kos kitule Skēkōl yēkkuō kī, e' wawé one, etā inú éwarakitō krus mik tā iwōtéwarakitō pō a.

30 Erē Skēkōl tō ie' shké'wékane.

31 E' ukuōkī tā ie' e' kkachéne ká taiē wépa manetwā ie' wapie Galilea dō Jerusalén, e'pa a. I'ñe tā e'pa kos dör ie' ttekōlpa judiowak ulitane wörki.

32 "Es sa' tso' tté buaē i' pakök a' a. E' dör ì uk Skēkōl kablē' sa' yépa bak ká iaiaē e'pa a

33 e' wā tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörki. Itka mik Skēkōl tō Jesús shké'wékane etā. Itka wes itso' kitule Salmo böt kī es wé ichéitō: 'Be' dör ye' alà. I'ñe yō ikkachétke tō ye' dör be' yé.*

34 Nies Jesús yē'at Skēkōl tō iyēkkuō kī: 'Wes ye' tō ye' tté yēsēsē batse'r taiē e' me' David a tō ye' er buaē chōraē ie' a, es ye' er buaē chōraē be' a.† E' wā dör tō Skēkōl tō ie' shké'werane as kē ichkà nurwā.

35 E' kuekī ñies itso' kitule: 'Be' kanè méso batse'r, e' kē mepaātbo as ichkà nurwā.‡

36 Es David, se' blú bak iaiaē, e' tō imalepa bak e' kēwō ska', e'pa wēttsé wes Skēkōl tō iyē'ia es. E' ukuōkī tā idu'wā tā itōbinewā iyēpa pō a tā inewā.

37 Erē wé shkeo'kane Skēkōl tō e' chkà kē nune'wā.

38 A yamipa, a' wā ijchenú tō se' nuì olo'yarmi se' kī Jesús batamik, e' tté pakeke sa' tō a' a.

39 Ttè méat Moisés tō dalöiēno, e' kē

a se' nuì olonuk. Erē wépa erblé Jesús mik esepa nuì olordaē ie'pa kī.

40 A' tso' erkī as a' kē tā itkō wes Skēkōl ttekōlpa tō ikit es wé Skēkōl tō ichè:

41 'A ye' wayuōkwakpa, ye' ttō ttsō.

Ì weraēyō a' kēwō ska' tā, e' dör taiē kē klōonuk a' a ekkē.

Erē a' a ipakarmi erē kē a' tō iklö'wepa.

E' kuekī a' tkinú. A' enúwa.' "§

42 Etā Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wo wé a. Etā pē' tō iché ie'pa a' a' kiéne tté ekkēpa skà pakökne sa' a' eno diwō étō wa.

43 Mik ie' dapa'wérak e' one, etā judiowak, ñies pē' e' yué judiowakie esepa taiē míyal Pablo ena Bernabé tā. Pablo ena Bernabé tō ie'pa patté tō a' e' tkōwā darērēē Skēkōl er buaē chōke se' a' e' a.

44 Eno diwō étō wa etā ká e' wakpa iekkē tā idettsarak seraa Skēkōl tté kittsök.

45 Erē mik judiowak tō isué tō pē' dapane taiē Pablo ttō kittsök, etā ie'pa yōkī isulune tā ie' kékarak ichök tō ì cheke ie' tō e' dör kache. Ie'pa tō ie' ché suluē.

46 Erē ie' ena Bernabé kē suane tā iché iarak:

—Sa' kawōtā a' dör judiowak e'pa pattoie kewe Skēkōl tté wa, erē a' kē wā iklöne. Wēsua a' ibikeitseke tō sene michoē kē mène a' kī. E' kuekī sa' míyal ipakök pē' kē dör judiowak esepa a.

47 Es Skēkōl tō sa' patké. Ie' yēkkuō tō ichè:

'Be' tkékayō wes bö'wō wōñar stui a es. Es ye' tō be' patkeraē ká ulitane wakpa pattök,

Ie'pa tsatkē e' tté pakeraēbö ká wa'ñe dō wé ká i' erkerō ee.*

48 Mik pē' kē dör judiowak e'pa tō tté e' ttsé etā ie'pa ttsēnekarak buaē. Ie'pa e' kékarak Skēkēpa Jesús tté kikōkka. Wépa kos suletēneat senuk michoē, esepa erblé Jesús mik.

49 Es Skēkēpa Jesús tté pakane ká e' wa'ñe a.

* 13:33 Salmo 2.7 † 13:34 Isaías 55.3 ‡ 13:35 Salmo 16.10 § 13:41 Habacuc 1.5 * 13:47 Isaías 49.6

⁵⁰ Erë alakölpa dalöiërta' tajë ká e' ki esepa tö judiowak ttè dalöieke buaë, ñies wëpa dalöiërta' tajë ká e' ki, esepa shutiwéka judiowak tö as Pablo ena Bernabé we'ikörakitö as ie' yöttsarak ká e' ki.

⁵¹ Eta Pablo ena Bernabé tö iklö po ppée ikkachoie ie'pa a tö ie'pa ki inuí ane ta imíyal Iconio.

⁵² Erë Jesús ttökatapa ate e'pa ttsé'ne buaë ñies ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë.

14

Pablo ena Bernabé tö Jesús tté paké Iconio wakpa a

¹ Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, eta ie'pa dewa judiowak ñi dapa'wo wé a wes ie'pa wöblar es. Ie'pa tö Jesús tté paké buaë. Es judiowak ñies pë' kë dör judiowak, esepa tajë erblé Jesús mik.

² Erë judiowak kë erblëne imik, e'pa tö pë' kë dör judiowak, esepa shutiwéka ena iluwéka tajë s'yamipa ki as iwe'ikörakitö.

³ Erë Pablo ena Bernabé e' tséat ká tajë ee. Ie'pa tö Skëképa tté pakeke kë suane. Skëköl tö diché mé ie'pa a ì kë or yi a ese woie iwà kkachoie tö ie' er buaë chöke sia e' tté dör moki.

⁴ Erë ká e' wakpa ñi blabatsélor, shabötspa wa judiowak ttè wër buaë, shabötspa wa Jesús ttekölpa tsá e'pa ttè wër buaë.

⁵ Judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa tö kawö mé ñi a iwökirpa ta Pablo ena Bernabé we'ikoie, tè ák wa itowaie.

⁶⁻⁷ Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wa ijchenewa, eta ie'pa tkayalmi dömi ká kiè Licaonia ee. Ká kiè Listra ena ká kiè Derbe ate ee. Ká e' wa'ñe ie'pa tö Jesús tté buaë paké.

Pablo tene ák wa ittowaie ká kiè Listra ee

⁸⁻⁹ Eta wëm tso' eköl Listra, e' kune' klö bachiulewa. Ie' kë shko. Ie' tkër Pablo ttöke e' ttsök. Pablo tö isuéwa

krereë. Ie' wa ijcher tö wë' ierblé Jesús mik as ibuarne.

¹⁰ Eta ie' tö iché ia aneule:

—iBe' e' kōka, be' e' duōka!

Eta wëm e' kéka tuneka tsut ta ishkémi.

¹¹ Mik pë' tö, ì wé Pablo tö e' sué, eta ie'pa tö ichémi aneule ie'pa Licaonia ttö wa:

—iWépa dalöiekesö skëkölíe e'pa dettsa se' shua s'ditsöie!

¹² Pablo kapaké kibiie, e' kueki ie'pa tö ie' klö'wé ie'pa këköl kiè Hermes e' skéie. Bernabé klö'wérakitö ie'pa këköl kiè Zeus e' skéie.*

¹³ Zeus wé merka ká e' ñalé ukuö o'mik tsinet. Zeus sacerdote wa baka wë'ñe ena ma'ma wörkua debitu tajë. Ie' ena pë' ulitane éna baka wë'ñe jchak më Pablo ena Bernabé a idalöioie ikëkölpaié.

¹⁴ Erë mik Bernabé ena Pablo wa ijchenewa, eta ie'pa e' datsi' jchéé ikkachoie tö e' dör sulué ie'pa a. Ta ie'pa mía pë' shua ta ichérakitö aneule:

¹⁵ —A këképa, ¿ì uk a' tso'? Sa' dör s'ditsö wes a' es. Sa' debitu tté buaë pakök a' a as a' tö iyi ikkë kë wá ta' ese kos watöttsa ta a' er mane'ù Skëköl chök e' a. Ie' tö ká jai ena ká i' ena dayë ena ì kos tso' iki e' yó'at.

¹⁶ Ká iaiaë dö ikkë ta sulitane serke wes iwák ki ikiane es, e' dalé'ttsé'bitu Skëköl tö.

¹⁷ Erë e' dör es, erë ie' dör buaë se' ta kekraë, e' wa ie' tö iwà kkaché sia tö ie' dör Skëköl chök. Ie' tö kali patkeke a' a. Ie' tö iyiwö weke a' a. Ie' tö chké meke a' a ñanoie a' ttsé'woie buaë.

¹⁸ Erë ie'pa tö ì kos ché iarak, erë iekkë ta baka wë'ñe jchérakitö Pablo ena Bernabé dalöioie wes Zeus ena Hermes es.

¹⁹ E' shà ta judiowak welepa datse Antioquia ena Iconio, e'pa debitu ta Listra wakpa dakiñérakitö Pablo ttökwa. Iklö'wéwarakitö ta itérakitö tajë ák wa. Ibikeitsérakitö tö iduowa,

* **14:12 Zeus ena Hermes:** E'pa dalöiök griegowak bak skëkölíe ká iaiaë. Ie'pa a Zeus dör skëköl bua'ie imalepa tsata. Ie'pa tö iklö'wé tö Hermes dör Zeus tteköl. Romawak tö Zeus kiè méka Júpiter ena Hermes kiè mékarakitö Mercurio.

e' kueki ie'pa tö ikuémi méat tēr Lистра ké kkō a wī'kie.

²⁰ Erē mik Jesús ttōkatapa malepa e' dapa'wéka ipamik, etā ie' e' kéka míane Lистра. E' bule es ta ie' mía Bernabé ta dö ká kiè Derbe ee.

²¹ Ie'pa demi Derbe ta Jesús tté buaë pakéraitō ká e' wakpa a. Taië ie'pa e' yué Jesús ttökataie. E' ukuöki ta ie'pa debitune Lистра ena Iconio ena Antioquia.

²² Ká ekkē kos a ie'pa tö Jesús ttōkatapa er diché ié ena ipablérakitō as ie' tkōwarak darërëë ttè mik se' erblöke e' a. Ie'pa tö iché iarak: "Se' wake' weirdaë ká i' ki dowaië aishkuö ta ì blúie Skëköl tso' e' a."

²³ Ñies ká kos e' ki ie'pa tö wēpa shushtë kanëblök Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpaie. E'pa ki ie'pa ikié S'yé a ena batsé, e' ukuöki ta iméarakitō Skëkëpa mik ie'pa erblöke e' ulà a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquia ate Siria ee

²⁴ E' ukuöki ta Pablo ena Bernabé tkami ká kiè Pisidia demirak Panfilia.

²⁵ Ie'pa tö Jesús tté buaë paké ká kiè Perge e' wakpa a. E' ukuöki ta ie'pa mía ká kiè Atalía ee.

²⁶ Ee ta ie'pa e' iéka kanò a míane Antioquia iyamipa tö ie'pa patkë'mi Jesús tté pakök e'pa ska'. Ee iyamipa tö ie'pa me' Skëköl er buaë chöke se' a e' ulà a ì kanéuk ie'pa dare e' woie.

²⁷ Mik ie'pa demine Antioquia, etā Skëkëpa Jesús icha erule e' dapa'wékarakitō. Ta ì kos wé Skëköl tö ie'pa ta, ñies wes ie' tö ikkayë' pë' kë dör judiowak, esepa a tö ie'pa erblömi ie' mik wes judiowak es, e' kos pakéraitō iyamipa a.

²⁸ Etā ie'pa e' tséat ká taië Jesús ttōkatapa tso' Antioquia, e'pa ta.

15

Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

¹ E' kéwö ta, wēpa welepa e' yéttsa Judea demi Antioquia. Ie'pa tö s'yamipa wöbla'wémi ttè i' wa: "A'

wēpa kos kawōta tottola kkuölit tēe tsir wes Moisés ikitat es. E' kë kaneone a' wa, e' ta kë a' tsatkërpa."

² E' kueki Pablo ena Bernabé ñi iutéka darërëë ie'pa ta. E' kueki iyamipa tö Pablo ena Bernabé ena welepa skà, e'pa shushtë as imi'yal Jerusalén ttè ñe' shulök Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa ta.

³ Es Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa tö Pablo ena imalepa patkëmi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria. Etā ipakeramirakitō iyamipa a tö wes pë' kë dör judiowak, esepa er mane'wé Skëköl a. Ttè e' tö ie'pa ttsë'wé buaë.

⁴ Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, etā ee Skëkëpa Jesús icha erule e'pa kos ena iwökirpa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa tö ie'pa kiéwa buaë. Etā ì kos o' Skëköl tö ie'pa wa e' pakéraitō imalepa a.

⁵ Erē Jesús mik erblökwakpa dör fariseowakpa, esepa welepa e' kéka ta ichéitörak:

—S'yamipa kë dör judiowak esepa wēpa kawōta itóttola kkuölit tēe tsir. Ñies ie'pa a ikawōta chë tö Moisés ttè kitulebak e' dalöiök ie'pa kawōta.

⁶ Etā Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa ñi dapa'wéka ttè e' bikeitsök bua'iewa.

⁷ Ie'pa tö ipaké taië, e' ukuöki ta Pedro e' kéka ta ichéitō:

—A yamipa, a' wa ijcher tö ká iaiaë Skëköl tö ye' shukitbak a' shua Jesús tté buaë pakök, pë' kë dör judiowak, esepa a as ie'pa erblö imik.

⁸ Ie' wa se' er suule buaë, ie' tö Wiköl Batsë'r mé ie'pa a wes se' a ime'itō es. Es ie' tö se' a ikkaché tö ñies ie' tö ie'pa klö'wé ie' ichaie.

⁹ Ie' tö ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wa ijcher tö ie'pa ena se' dör ñies ëme ie' wōa.

¹⁰ A' tö ie'pa ké Moisés ttè darërëë e' dalöiök, erë e' kë dalöiëne' se' a, ñies se' bak ká iaiaë e'pa kë a idalöiëne'. I'ñe ta çioök a' tso' Skëköl wöñatkök es?

11 E' kē dör es. Se' tō iklö'wé tō se' tsatkēne Skēkēpa Jesús er buaē chōke sia e' ē wa. E' suē ie'pa tsatkēne ñies.

12 E' ukuōkī tā ie'pa ulitane siwa' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapakōke e' ttsök. Ie'pa tso' ipakök tō wes ì kē or yi a ese wérakitō Skēköl batamik pē' kē dör judiowak, esepa shua Skēköl diché kkachoie.

13 Ie'pa kapaké one etā Santiago tō iché:

—A yamipa, ye' ttō ttsö.

14 Simón tō se' a ipaké wes Skēköl tō, pē' kē dör judiowak, esepa tsá kímé er bua' wa as ie'pa welepa dō ie' wák ichaie.

15 Ñies e' sini'kué Skēköl ttekölpa bak ká iaiaē e'pa tō. Ie'pa tō iyè':

16 Skēköl tō iché: 'Aishkuö tā ye' datsene.

Etā David jchúlipa kerakayö iwák suē. Ie'pa dörane diché tā tajē wes iaiaē es

17 as pē' malepa kē dör judiowak dör ye' icha

esepa tō ye' yulö.

18 Es ye' tō ttè i' chétke.

Ká iaiaē ttè i' me'atbakyö a' a.*

19 "Ttè i' kuekī ye' ibikeitsè tō, pē' kē dör judiowak er mane'wé Skēköl a, esepa kē tsiriuk s'kàne judiowak ser ese wa.

20-21 E' kuekī yēkkuö patkōmisö ie'pa a e' kī ichösö tō iyi meule iyi diököl tso' dalöie skēkölle ese a, ese kē kar, ese kē katar. Ñies ie'pa kē kàne trēnuk. Iyiwak ttéwa kuli' siuleka ese chkà kē katar ñies ipé kē katar. Ká iaiaē ttè i' pakanemi ká wa'ñe se' ñi dapa'wo wé a eno diwö bit ekké. E' kuekī iyi ekké ē shtōmisö ie'pa a."

Yēkkuö patkēne s'yamipa kē dör judiowak, esepa a

22 Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa kos ena iwökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa wa iwēr buaē tō wēpa welepa shushtë ie'pa shua as imi'rak Pablo ena Bernabé tā dōmi Antioquia. Es ie'pa tō Judas kiè ñies Barsabás ena Silas, e'pa shushtë. Wēpa e'pa dalöieke tajē s'yamipa ulitane tō.

23 Etā yēkkuö shtë iwökirpa tō e' mé ie'pa a as iwā imi'rak. Yēkkuö e' tō iché i' es:

"Sa' dör Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, sa' dör a' yamipa. Sa' tso' yēkkuö i' shtök a' dör sa' yamipa erè kē dör judiowak serke Antioquia ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shke'wémi sa' tō.

24 Sa' wā ijchenewa tō sa' yamipa welepa e' yē'ttsa sa' shua, e'pa dē'mi a' ska'. Ie'pa tō a' tsiriō' iwákpa ttè wa. E' tō tajē a' wökir tsiriwéka. Kē sa' wā kawö mēne ie'pa a a' wöblá'woie ì wa.

25 E' kuekī sa' ulitane wa iwēr buaē wēpa welepa shushtë sa' shua as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo tā. Sa' yami e'pa dalēr tajē sa' éna.

26 Ie'pa e' me'ttsa weinuk tajē. Ie'pa kē suane ttèwa Skēkēpa Jesucristo tté kuekī.

27 Sa' tō Judas ena Silas patkēmi ttök a' tā. Ie'pa tō ipakeraē a' wöshaē yēsyesè wes yēkkuö i' kī ikitule es.

28-29 Buaē idir Wiköl Batse'r a, ñies sa' a, tō a' kē kawöta judiowak ser e' blök seraa. I' ē blök a' ké: Chkè meule iyi diököl tso' dalöie ese a, e' kē katar. Ñies ipé kē katar ena iyiwak ttéwa kuli' siuleka ese chkà kē katar. Kē a' kàne trēnuk. İyi ekké ē kawöta blè a' tō. A' tō iwé es, e' tā e' dör buaē. Skēköl tō a' kímè."

30 Etā ie'pa e' chéat tā imíyal Antioquia. Mik ie'pa demi eē tā ie'pa iyamipa dapa'wéka, e'pa a yēkkuö mirdak iwā e' méitö.

31 Mik iyamipa tō yēkkuö aritsé, etā e' tō ie'pa er pablé tajē, e' kuekī ittse'nerak buaē.

32 Judas ena Silas, e'pa dör Skēköl ttekölpa ñies, e' kuekī ie'pa tō iyamipa patté tajē. E' tō iyamipa er pablé tajē, ikímé tajē.

33-34 Ie'pa sené eē kukuie. Mik ie'pa mitkene itō wane etā iyamipa tō iché iarak a' shkō wöbla wa.

35 Erè Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquia. Ie'pa ena imalepa tajē e'pa

* 15:18 Amós 9.11-12

tso'rak Skëkëpa Jesús tté buaë pakök. Ñies tté e' wa s'wöbla'uk ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kë kanablöku'ia ñita

³⁶ Kawö tka tajë, e' ukuöki ta Pablo tö iché Bernabé a:

—Mishkane etökichane ká kos kī se' bak Skëkëpa Jesús tté pakök e' ane s'yamipa sauk tö is ie'pa tso'.

³⁷ Bernabé kī Juan kiane tsëmi ie'pa ta. Juan e' kiè ñies Marcos.

³⁸ Erë Marcos tö ie'pa me'at ká kiè Panfilia ee. Ie' kë kanablëneia ie'pa ta. E' kueki Pablo kë éna ie' tsakmi ie'pa ta.

³⁹ Iñi iutérak darërë erë kë ishuline. E' kueki ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wa Marcos mítser e' ta ta ie'pa míyal kanò kī dō Chipre.

⁴⁰ Pablo tö wëm kiè Silas e' kiémi e' wapie. Iyamipa tö ie'pa méat Skëköl er buaë chō sia e' ulà a. Eta ie'pa e' yéttsa ee

⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skëkëpa Jesús icha erule erule tso' ká e' kī e'pa diché kī iök Jesús tté wa.

16

Timoteo míq Pablo ena Silas wapie

¹ E' ukuöki ta Pablo ena Silas demi Derbe ta imíyal Listra. Ee wëm kiè Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mì dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erë iyé dör griegowak.

² S'yamipa serke Listra ena Iconio, e'pa tö icheke tö Timoteo dör pë' buaë.

³ Pablo kī ie' kiane tsëmi e' wapie. Erë judiowak serke ká e' kī e'pa ulitane wa ijcher tö Timoteo yé e' dör griegowak. E' kueki Pablo tö ie' ké itóttola kkuölit tök tsir as judiowak kë ulurka iki.

⁴ Ká kos wé ie'pa dami ee ì uk patkë' Skëkëpa icha erule tso' Jerusalén e'pa wökirpa ena Jesús ttekölpa tsá e'pa tö, e' wà paké ie'pa tö s'yamipa ulitane a.

⁵ Es Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa kos diché kī iëne Jesús tté a. Ñies pë' kī iërke tajë kekraë.

Pablo tö wëm dör Macedonia wak e' sué kabsueie

⁶ Eta Wiköl Batse'r kë wa kawö mène ie'pa a Jesús tté buaë pakök ká kiè Asia ee. E' kueki ie'pa tkami ká kiè Frigia ena Galacia

⁷ demi ká kiè Misia e' kköröwa ee. Eta ie'pa tö ima'wé shkökwa ká kiè Bitinia e' a, erë Jesús Wiköl kë wa kawö mène ie'pa a.

⁸ E' kueki ie'pa tkami yësyësë Misia kker demi ká kiè Tróade dayë kkō a wé kanò irirke ee.

⁹ Eta nañewe Pablo tö ì sué kabsueie. Ie' tö wëm sué eköl, e' dör ká kiè Macedonia e' wak. E' dur shkë'ka ta ikköché ia: “Be' shkótkö Macedonia sa' kimuk.”

¹⁰ Pablo tö e' sué one ta bet sa' dali iémi mitke Macedonia. Sa' wa ijcher buaë tö Skëköl kī ikiane tö sa' tö Jesús tté buaë paké ká e' kī.

Alaköl kiè Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Eta sa' e' iéka kanò a Tróade, míyal yësyësë ká kiè Samotracia ee. Bule es ta sa' demi ká kiè Neápolis ee.

¹² Ee ta sa' míyal klō kī dō ká kiè Filipos ee. Ká e' a romawak tso' tajë. E' dör ká bua'buwa ate Macedonia. Ee sa' sené ká tkël ká skel ulatök.

¹³ Judiowak eno diwö ta sa' e' yélur míyal di' kkömik wé sa' tö ibikeitsè isalema judiowak wa ká tso' ttoie Skëköl ta ee. Mik sa' tö ikué, eta ee sa' e' tuléser Jesús tté buaë pakök alakölpa ñi dapa'wéka e'pa a.

¹⁴ Ie'pa eköl kiè Lidia, e' dör ká kiè Tiatira e' wak. Ie' dör datsi' bua'buwa daloshdalosh ese wataukwak. Ie' tö Skëköl dalöieke tajë. Skëkëpa tö ie' er ñi'wé as Pablo ttöke kos e' klö'uitö mokië.

¹⁵ Eta ie' e' wöskué iyamipa tso' ie' u a e'pa ta. E' ukuöki ta ie' tö sa' a iché kröröë:

—A' ibikeitsè tö mokië ye' dör Jesús mik erblökwak, e' ta a' klönúia ye' ska'. Es ie' tö sa' ké klönukia ie' ska'.

Pablo ena Silas wötënewa s'wöto wé a Filipos

¹⁶ Ká et ta sa' mirwane wé s'ttöke S'yé ta ee. Sa' mirwaia ta pë' busi

kuéwā sa' tō eköl, e' a wimblu sulusi tso' eköl, e' wa íyi tötkekeitō. Wēpa welepa tō ie' tō'ttsa ie'pa a kanēblök íyi tōtkök, e' ské klō'wēke ie'pa tō taiē e' a.

17 Busi e' shkēmi Pablo ena sa' itōki. Ie' ardatse:

—Wēpa ikkēpa dör Skēköl íyi ulitane tsata e' kanē mēsopa. Ie'pa tō s'tsatkē ñalé e' ttē pakeke a' a.

18 E' wambléitō ká taiē, bata ekkē tā Pablo ulunēka taiē. Ie' e' wōtréene tā ichéitō wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttō wa ye' tō be' a ichē be' e' yōttsa ie' a.

E' wōshāē tā wimblu sulusi e' yéttsa ia.

19 Mik busi wōkirpa tō isué tō inuköl kē dē'ia ie'pa ulā a busi batamik, etā ie'pa tō Pablo ena Silas klō'wēwā tsémirak wé ttē shulōkwakpa tso' eē.

20 Ie'pa tō ikkatérak ttē shulōkwakpa a tā ichérakitō:

—Wēpa ikkēpa dör judiowak. Taiē ie'pa tso' sa' shutiuk.

21 Sa' dör romawak, e' kuēki kē sa' a kawō mēne ie'pa tō s'wōbla'wēke sēne wa e' klō'uk ena e' wā uk.

22 Etā ká e' wakpa bitēshka Pablo ena Silas kī. Etā ishulōkwakpa tō idatsi' yōktsa kē iki tā ippök kē darērēē kal wa.

23 Ibunerak siarē wōtéwarakitō s'wōto wé a. Tā ichérakitō s'wōto wé wōkir a tō ikkō'nú bua'iewā as kē itköyal.

24 Mik ie' a kawō e' mēne, etā ie' tō Pablo ena Silas wōtéwā iwé wōtēulewā bua'iewā, ese a. Ie' tō ie'pa klō tiéwā kaltak wōbiule s'klō wōtowā ese a. Es iméarakitō.

25 Ká de ká shabōts etā Pablo ena Silas tso' ttök Skēköl tā ena ittseitōk. Imalepa tso' ittōk.

26 E' wōshā tā í tka darērēē. S'wōto wé wōppéitō darērēē. E' wōshāē tā ukkō ulitane kkōburolone. Í kōs wa ie'pa tso' moulewā, e' wōtsērolone.

27 S'wōto wé wōkir tī'neka. Mik ie' isué tō ukkō kōs tso' áie tā ibikeitséitō

s'tso' wōtēule e' kōs tkayal. E' kuēki itabē kuéttsaitō e' ttowāie.

28 Erē Pablo anēka:

—Íkē be' e' ttōkwa! Sa' tso'ia ulitane.

29 Etā s'wōto wé wōkir tō bö'wō kié tā itunewā Pablo ena Silas ska'. Eē ie' e' tkéwā kuchē kī ie'pa wōa painēka suane taiē.

30 Etā ie' tō ie'pa yéttsa u'rki tā ie'pa a ichaké:

—A kēkēpa, ¿ì uk ye' kawōta e' tsatkoie?

31 Ie'pa ie' iuté:

—Skēkēpa Jesús mik be' erblō etā be' tsatkērdaē ñies be' yamipa tsatkērimi es.

32 Etā ie'pa tō Skēkēpa ttē paké ie' a ena iyamipa kōs tso' iu a, e'pa a.

33 Etā e' nañewe ulatōk s'wōto wé wōkir tō ie'pa tsémi e' tā. Ie'pa shka'ule taiē e' kapeyéitō. Etā ie' ena iyamipa kōs e' wōskuélor.

34 E' ukuōki tā ie' tō itsémirak iu a tā itirakitō. Ie' ena iyamipa e'pa erblē Skēköl mik, e' kuēki ie'pa kōs ttsē'ne buaē.

35 Ká ñine tā ishulōkwakpa tō ishkekīpa patkēmi ichök s'wōto wé wōkir a tō Pablo ena Silas ōmine.

36 S'wōto wé wōkir tō iché Pablo a:

—Sa' shulōkwakpa tō ye' a kawō mé a' ōkmine. E' kuēki a' yúne bēre.

37 Erē Pablo tō iché ia:

—Sa' dör romawak* Ie'pa tō sa' buk sulitane wōshāē kam sa' shulir e' yōki. Sa' wōtē'waitō s'wōto wé a. Iñe tā ie'pa kī sa' kiane ēmine akir. Ie'pa kē a kawō tā' iwoie es. As ie'pa wákpa bitū sa' ōkmine.

38 Etā shkēkīpa tō ttē e' chéne ishulōkwakpa a. Mik ie'pa ittse tō Pablo ena Silas dör romawak, etā taiē ie'pa suane.

39 Etā ie'pa míyal Pablo ena Silas ska' tā ichérakitō:

—Í sulu wamblé sa' tō a' kī e' olo'yō sa' kī.

Etā iémine tā ikkōchérak ia: “A' e' yōlur sa' ká kī.”

* **16:37 Romawak:** Pablo ditséwō dör judiowak erē ie' yami bak e' wēle e' yō' romawakie, e' kuēki ñies ie' dör romawak.

40 Etā Pablo ena Silas yēnettsa s'wōto wé a míyal Lidia u a iyamipa weblök. Ie'pa pablérakitö etā imíyal.

9 Erē Jasón ena iyamipa kérakitö inuköl mukat iwà kkachoie tö ie'pa datskene ishulök ta iéminerakitö.

17

Tesalónica wakpa tsirineka Jesús tté kueki

1 Pablo ena Silas tkami ká kiè Anfípolis ena ká kiè Apolonia demirak ká kiè Tesalónica wé judiowak wa ñi dapa'wo wé tso' eē.

2 Etā Pablo dewa e' wé a eno diwö wa wes ie' wöblar es. Eē ie' kapaké ie'pa ta Skéköl yēkkuö wa eno diwö mañat.

3 Ie' tö ikkaché ie'pa a tö itso' kitule Skéköl yēkkuö kī tö wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tterawa ta ishkerdakane. Ie' tö iché ie'pa a:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

4 Judiowak welepa erblé Jesús mik, ta ie'pa de Pablo ena Silas kīie. Ñies griegowak tö Skéköl dalöieke wes judiowak es, esepa tajē erblé Jesús mik ena alakölpa dalöiërta' esepa tajē erblé imik ñies.

5 Erē e' tö judiowak malepa uluwéka tajē. Etā wēpa sulusipa tso' éme ñala kī, esepa kiérakitö pē' dapa'uk tajē, e'pa kī uluwérakitö ta imíyal kēsik wa pē' malepa uluukka. Etā itkawarak kēsik wa Jasón u a Pablo ena Silas yulök yēttsa mē imalepa ulurke tajē e'pa ulā a.

6 Erē kë iwā ikunerak eē. E' kueki Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuémirakitö ká e' wökirpa wōa ta ichéitörak aneule:

—Wēpa ikkēpa tö ká ulitane wakpa tsiriö', e'pa de ie' ñies.

7 Jasón tö ie'pa kiéwa iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tö se' blú kibi dör kuā'kī, e' kiè Jesús. Ie'pa tö sa' blú kibi e' tté dalösewéwa.

8 Mik pē' ulitane ena iwökirpa tö tté e' ttsé, etā ie'pa shutineka tajē.

Pablo ena Silas tö Jesús tté paké Berea wakpa a

10 Ká tuinetke etā bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tö Pablo ena Silas patkēmi ká kiè Berea eē. Ie'pa demi Berea etā imíyal judiowak ñi dapa'wo wé a.

11 Judiowak e'pa er dör buaē judiowak tso' Tesalónica e'pa tsata. Ie'pa tö Jesús tté kī ttsé er bua' wa. Kekraē ie'pa tö Skéköl yēkkuö suēkewa bua'iewa isuöie tö i ché Pablo tö e' yēne ö kë iyēne.

12 Es tajē ie'pa erblé Jesús mik. Ñies tajē griegowak erblé imik alakölpa dalöiërta' ena wēpa ñies.

13 Erē mik judiowak serke Tesalónica e'pa wa ijchenewa tö Pablo tso' ñies Berea Skéköl tté pakök, etā imíyal eē. Ie'pa tö Berea wakpa dapa'wēmi shutiwēmi Pablo kī.

14 Erē s'yamipa tso' Berea, e'pa tö Pablo ké e' yöktsa ta ipatkēmi dayē kkömik. Erē Silas ena Timoteo e' tséat Berea.

15 Wēpa wa Pablo mirwa, e'pa wa imí dö ká kiè Atenas eē. E' ukuöki ta ie'pa biteyalne. Pablo tö ie'pa ka' ichök Silas ena Timoteo a tö “a' kié bet.”

Pablo tö Jesús tté paké Atenas wakpa a

16 Pablo tso' Silas ena Timoteo kinuk Atenas, e' dalewa ie' tö isué tö ká e' wakpa wa iyi diököl tso' dalöie, ese tso' tajē. E' tö ie' tsiriwéka tajē.

17 E' kueki judiowak ñi dapa'wo wé a ie' kapaköke judiowak ta ena pē' kë dör judiowak erē Skéköl dalöieta' esepa ta. Ñies ie' kapaköke kekraē Atenas wakpa ta wé ie'pa döke tajē iyi tauk eē.

* **17:18 epicúreo wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wá bua'ie dör ttsē'ne buaē. Ttē e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö. † **17:18 estoico wakpa:** E' wakpa tö iklö'wé tö s'ser e' wá bua'ie dör se' e' kkö'nü ñi sulu qos e' yöki. Ttē e' wa s'wöbla'weke ie'pa tö.

18 Ñies ie'pa wöbla'ukwakpa welepa kiekerakitö epicúreo wakpa* ena estoico wakpa†, e'pa ñi iutémi Pablo ta. Ie'pa welepa tö ie' cheke i' es:

—¿Ì kabeweke s'ñeñe diö tö?

Ie'pa welepa skà tö icheke:

—Ttsësquia e' dör kékölpa tsakïë dalöieke ká bár wakpa tö e'pa tté pakökwak.

Pablo tso' Jesús kötëwä shkenekane e' tté buaë pakök e' kuëki ie'pa tö ie' ché es.

19 E' kuëki ie' tsémirakitö wé ie'pa e' dapa'uke tté tsakïë pakarke ese ttsök ee. Ká e' kië Areópago. Ta ichakérakitö:

—Ttè pa'alí pakeke be' tö, ¿e' pakémibö sa' a?

20 Ttè pakeke be' tö, e' kè ttsëule sa' wä, e' kuëki e' kiane jchenukwä sa' ki ¿ima e' wà dör?

21 Atenas wakpa kos ena ká kuä'ki wakpa serke Atenas, e'pa ulitane tö tté pa'alí ttseke ese ë pakeke ñi a kekraë.

22 Etä Pablo e' duéka ie'pa shüa Areópago wé a ta ichéitö:

“A Atenas wakpa, i kos suéyö, e' wa ye' wä ijcher tö a' tö kékölpa tsakïë dalöieke.

23 Mik ye' tkami a' ká shüa, etä wé a' tö kékölpa ñe' dalöieke ese ké suéyö taië. E' shüa ye' tö ka' tso' idalöioie ese kué et e' ki itso' kitule i' es: ‘Skéköl eköl kè jcher se' wä tö yi idir, e' dalöioie’. Ie' dalöioie a' tö, erë a' kè wä ijcher tö yi idir. Skéköl e' pakeke ye' tö a' a.

24 “Ie' tö ká ulitane ena íyi ulitane tso' ikí e' yö'at. Ie' dör ká jai ena ká i' e' kos wák. Ie' kè serku' Skéköl wé yöule s'ditsö wa ese a.

25 Sulitane serke ie' mik. Ñies íyi ulitane kiane se' ki senoie, e' mekeitö se' a kekraë. E' kuëki ie' kè ki ikiar tö se' ie' kímè i wa.

26 “Wëm eköl ë wa ie' tö se' ditsöwö ulitane alöwé. Ie' tö se' ké senuk ká wa'ñe. Mik ie' tö ká i' yö', etä ie' tö se' katatë'atbak tö mik se' sermi, wé se' sermi ditséwö wa ditséwö wa.

27 Ie' tö se' katatë'at es as se' tö ima'ü yulè isalema sö ikuëmi. Erë moki ie' kè ku' kamië se' yöki.

28 E' dör wes yile tö iché es, e' tö iché: ‘Skéköl mik se' serke se' shköke, ie' wa se' tso'.’ Ñies e' dör wes a' wákpa ttsököl eköl tö iyë'at es, e' tö iché: ‘Sulitane dör Skéköl aleripa.’

29 Se' dör Skéköl ditséwö, e' kuëki kè se' kàne ibikeitsök tö ie' dör wes íyi diököl yöule se' wä orochka wa ö inukölchka wa ö ákchka wa es. E' kos yuésö wes se' ibikeitsè es wes se' wákpa a iyör es. Erë Skéköl kè dör es.

30 Iaiäe ta kè se' wä ijcher tö wes ie' dör, e' kuëki e' nuí tkö'atbak ie' tö ie'pa ki. Erë i'ñe ta ie' tso' ichök ká ulitane wakpa a tö a' kawöta er mane'uk.

31 Skéköl tö idiwö me'atbak wekkè alè ta ie' tö sulitane shuleraë yësyesë wëm eköl tkë'kaitö e' wa. Wëm e' kötëwä erë ishkeo'kane Skéköl tö, e' wa ie' tö iwà kkaché sulitane a tö mokië wëm ñe' tkë'kaitö.”

32 Erë mik Atenas wakpa tö ittsé tö Pablo tö s'du'wä shkenekane e' ché, etä ie'pa welepa tö ie' wayué, erë welepa skà tö iché:

—Ì pakeke be' tö, e' skà ttsèmi sa' tö iëtökichane.

33 Etä Pablo mía.

34 Erë wëpa welepa míyal Pablo ta, ta e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shüa Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wökirpa eköl. Ñies alaköl eköl kië Dámaris ena pè' skà tso'ñak ishüa.

18

Pablo mía Corinto

1 E' ukuöki ta Pablo e' yéttsa Atenas mía Corinto.

2 Eë wëm kuéwaitö eköl dör judiowak kië Áquila, e' dör ká kië Ponto e' wak. Ie' alaköl kië Priscila. Ie'pa bak senuk Roma atë Italia eë. Ie'pa dë'bitü erpa Corinto. Ká tso' tseë romawak tté dikia e' wökir kibi kië Claudio, ie' tö judiowak kos serke Roma e' yökulur patké. E' kuëki Áquila ena ilaköl e' yè'lur Roma demi Corinto. Pablo mía ie'pa pakök.

³ Ie' kanè dör ie'pa kanè ese ë, e' kuekì ie' e' tséat ie'pa ta kanëblök. Kanè e' dör iyiwak kkuölit yueke üie tsèmi ese kané.

⁴ Eno diwö bit ekkë Pablo mi'ke judiowak ñi dapa'wo wé a. Eë ie' tö Jesús tté pakeke ie'pa ulitane a. Ie' tö judiowak ena pë' kë dör judiowak e'pa ulitane pableke as ie'pa erblö Jesús mik.

⁵ Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, eta Pablo kë kanëblëneia Áquila ta. E' skéie ie' e' mé Jesús tté buaë e' ë pakök kekraë. Ñies ie' tö judiowak pablé kekraë tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

⁶ Erë ie'pa wötkémi Pablo ta ta iché suluë. E' kuekì ie' datsi' wöppée iwà kkachoie tö ie' kë kì inuí ku' ta iché iarak:

—A' weirdaë siarë, e' wiie a' wákpa iane. E' kë wëneia ye' wökì. I'tami ye' mia pë' kë dör judiowak esepa pattök.

⁷ Eta Pablo e' yéttsa judiowak ñi dapa'wo wé a mia wëm kiè Ticio Justo, e' u a senuk. Wëm e' tö Skëköl dalöieke tajë. Ie' serke judiowak ñi dapa'wo wé o'mik.

⁸ Wëm kiè Crispo, e' dör judiowak ñi dapa'wo wé, e' wökì. Ie' erblé Skëkëpa Jesús mik iyamipa kos e' ta. Es ñies tajë Corinto wakpa tö Jesús tté ttsé ta ierblérak imik ta ie' wöskuélor.

⁹ Ká et nañewe Skëkëpa Jesús tö Pablo a iché kabsueie: “Kë be' suanuk. Ye' tté kì pakó kekraë. Kë be' siwa'blök.

¹⁰ Ye' tso' be' ta. Kë yi a ì sulu wamblë nuk be' kì yës. Ye' wa pë' tso' tajë ká i' kì.”

¹¹ Es Pablo ate duas ek kì shaböts Corinto ie'pa wöbla'uk Skëköl tté wa.

¹² Mik Galión bak Acaya wökirie, eta judiowak serke Corinto e'pa ñi dapa'wëka Pablo naméie ie' tsémi tté shulo wé a.

¹³ Ie'pa tö Pablo kkaté Galión a ta iché ia:

—Wëm i' tso' sa' pablök tö Skëköl dalöiö sa' tö, erë kë dör wes tté dalöiëno meneat sa' a e' tö ichè es.

¹⁴ Pablo ttémitke ta Galión tö iché judiowak a:

—Moki ì sulu wamblöpaitö, e'ma ye' tö a' ttö tsèmi.

¹⁵ Erë a' tso' ñi wöñatkök tté kì ena wëpa wëlepa kiè kì, ena a' wákpa tté dalöiëno e' kì, e' kuekì e' shulö a' wákpa tö. Ye' kë tö tté ese shulë.

¹⁶ Eta Galión tö ie'pa uyéttsa tté shulo wé a.

¹⁷ Eta pë' tso' tajë e'pa tö wëm kiè Sóstenes dör judiowak ñi dapa'wo wé wökì, e' klö'wëwa ppérakitö tté shulo wé wöshaë. Erë e' kì Galión kë tkine yës.

Pablo dene Antioquia

¹⁸ Pablo e' tséatia tajë Corinto. E' ukuökì ta ie' e' chéat iyamipa a ta imía ká kiè Cencreas wé kanö irirke eë. Eta eë ie' e' iéka kanö mi'ke Siria ese a. Áquila ena Priscila mitke ie' ta ñies. Kam ie' e' iöká kanö a, eta ie' tsà té manene. E' wéitö ittè me'itö Skëköl a e' blóie wes iyë'itö es.

¹⁹⁻²¹ Mik ie'pa demi ká kiè Éfeso eë, eta Pablo mia judiowak ñi dapa'wo wé a Jesús tté buaë pakök judiowak ñi dapa'uke eë, e'pa a. Ie'pa tö iché ia tajë: “Be' e' tsúatia sa' ta.” Erë kë ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a ta ichéitö: “Skëköl kì ikiane, e'ma ye' skà dörane a' pakök.” Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuökì ta Pablo e' iéka kanö a ta imía.

²² Mik idemi Cesarea ta imía Jerusalén Skëkëpa Jesús icha erule e'pa shké'uk. E' ukuökì ta imía Antioquia.

²³ Eë ie' sené ekuölö. E' ukuökì ta iskà miáne Galacia ena Frigia, ká e' kos a Jesús ttökatapa er diché kì iök.

Apolo tö Jesús tté paké Éfeso wakpa a

²⁴ E' kéwö ska' ta wëm eköl kiè Apolo dör judiowak, e' de Éfeso. Ie' datse ká kiè Alejandría eë. Ie' dör wëm ttö buaë ese. Ie' wa Skëköl yëkkuö suule buaë.

²⁵ Ie' yöule buaë Skëköl ñalé tté wa. Ie' tö s'wöbla'wëke kaneë yësyësë Jesús

tté wa. Erë ie' kë wā Jesús tté jcher seraā. Ie' wā Juan S'wōskuōkwak, e' tté ě suule.

²⁶ Ie' ttémi judiowak ñi dapa'wo wé a, kë suane. Eta mik Priscila ena Áquila tō ie' kapakōke e' ttsé, eta ikiémirakitō iu a. Ta eē ie'pa tō ie' kī wōbla'wé buaē Skëköl ñalé tté wa.

²⁷⁻²⁸ E' ukuōki ta ie' shkak ká kiè Acaya eē. E' kuēki iyamipa serke Éfeso, e'pa tō ie' kímé. Yëkkuō shtérakitō Jesús ttókatapa tso' Acaya, e'pa a as ie'pa tō ie' kiōwā buaē. Mik ie' demi Acaya ta wépa erblë'bak Jesús mik Skëköl er buaē ché ie'pa a e' kuēki, esepa kímé taië ie' tō. Ie' e' alōke judiowak ki ie' tté wa sulitane wōrkī. Ie' tō ie'pa siwā'blōweke. Ie' tō ikkacheke yēsyesē Skëköl yëkkuō wa tō moki Jesús dōr wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Es ie' tō iyamipa kímé.

19

Pablo tō Jesús tté buaē paké Éfeso wakpa a

¹ Apolo tso'ia Corinto e' dalewa Pablo tkami kabata wa demi Éfeso. Eē ie' tō Jesús ttókatapa welepa kué.

² Ie' tō ie'pa a ichaké:

Mik a' erblë' Jesús mik eta ¿Wiköl Batse'r dé' a' kī?

Ie'pa tō iiuté:

—Kë sa' wā ittseule tō Wiköl Batse'r tso'.

³ Pablo tō ie'pa a ichaké:

—Eta ¿wōskué wése wa a' wōsune?

Ie'pa iiuté:

—Juan s'wōskué e' wa.

⁴ Ie' tō iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skëköl a, esepa wōsuk Juan tō. Erë ie' tō iyë' ie'pa a tō wēm datse ie' itōki e' mik ie'pa ké erblök.

⁵ Tté e' ttsérakitō ta iwōskuélor Skëkëpa Jesús ttō wa.

⁶ Pablo ulà méka ie'pa kī ta Wiköl Batse'r debitu ie'pa kī ta ie'pa ttémi ttō kuā'kī kuā'kī wa. Ñies i mé Skëköl tō ie'pa a ché, e' ché ie'pa tō.

⁷ Seraā ie'pa dōka dabom eyök kī bōl (12) wépa.

⁸ Si' mañat Pablo shkére judiowak ñi dapa'wo wé a, eē Jesús tté pakéitō kë suane. Ie' tō ie'pa pableke taië as ie'pa e' tiūwā i blúie Skëköl tso' e' tté dikia.

⁹ Erë ie'pa welepa wōkir darërëe, e' kuēki ie'pa kë wā tté e' klōne. Ie'pa tō Jesús dōr se' ñalā e' tté ché suluē sultane kukua. Eta Pablo e' skéttsa ie'pa yōki. Wépa detke Jesús ttókatapaie e'pa tsémi e' ta dō wé wēm kiè Tirano e' wā u tso' s'wōbla'woie eē. Eē Jesús tté pakeke Pablo tō kekraë.

¹⁰ Es iwéitō dō duas bōk. Sulitane serke Asia, judiowak ena pē' kë dōr judiowak, e'pa tō Skëkëpa Jesús tté ttsé.

¹¹⁻¹² I kë or yi a ese wé Skëköl tō kibiie Pablo wa tkōka imalepa tsata dō tsamo ena datsi' dōne ie' mik ese mi'kerak iwā wépa kirirke esepa ska' ta ibuanene ta wimblupa sulusi e' yélur ie'pa a.

¹³ Erë judiowak welepa shkōrami ñalā kī wimblupa sulusi yökulur pē' a. E'pa tō iché 'ima'ūsō Skëkëpa Jesús ttō wa.' Ie'pa ichémi wimblupa sulusi a i' es: "iA' e' yōlur Jesús pakeke Pablo tō, e' ttō wa!"

¹⁴ Es wēm kiè Esceva e' ala'r dōka kul e'pa tō ima'wēmi ñies. Esceva dōr judiowak sacerdotepa wōkirpa e' eköl.

¹⁵ Erë etōkicha ta wimblu sulusi tō ie'pa iuté: "Yi dōr Jesús e' jcher ye' wā. Ñies yi dōr Pablo e' jcher ye' wā. Erë ¿a' dōr yi?"

¹⁶ E' wōshaë wēm a wimblu sulusi tso', e' unekā ie'pa kī. Ie' e' aléka ie'pa kī idiché taië wa. Ie'pa ppéitō siarë. Ie'pa e' yélur tkayal sume shkā'ule taië.

¹⁷ Éfeso wakpa kōs, judiowak ena kë judiowak, e'pa wā ijchenewa. Taië ie'pa suane. Es Skëkëpa Jesús tté kī bunekā taië.

¹⁸ Taië pē' erblé Jesús mik esepa debitu i kōs wamblë'rakitō suluē e' chōkkā sultane kukua.

¹⁹ E'pa shua taië ie'pa awápa tso'ñak. E'pa kōs wā iyëkkuō tso'rak iwā wakanewè, ese debitu ta

iña'wéwa sulitane wöshaë. Ie'pa tö iyéttsa kos yëkkuö e' ské dör ta idettsa inuköl taië. E' dör ie'pa inuköl döka 50.000 ekkë.

²⁰ Es Skëkëpa Jesús tté kí buneka taië. Sulitane tö isuë tö tté e' diché ta' taië.

²¹ E' ukuöki ta Pablo ibikeitsé: “Ye' mi'ke ká kiè Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuöki ta ye' michoë dö Jerusalén. Eë ta ye' kawöta shkök dö Roma ñies.”

²² E' ukuöki ta ie' kimukwakpa bö, Timoteo ena Erasto, e'pa patkémiitö dö Macedonia, e' dalewa ie' ateia Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shutineka taië

²³ E' kéwö ska' Éfeso wakpa shutineka taië Jesús dör Se' ñala e' tté kueki.

²⁴ Wëm tso' eköl kiè Demetrio e' dör iyi diököl yuök inukölchka wa e' stë. E' tö Éfeso wakpa Këköl kiè Artemisa wak dör alakölie, e' wé diököl yueke inukölchka wa. Kanè e' wa ie' ena ikanè mésopa inuköl klö'uke taië.

²⁵ Ikanè mésopa dapa'wékaitö imalepa kanëblöke kanè ese ë a e'pa ta, ta ichéitö: “A këkëpa, a' wa ijcher tö kanè i' wa se' inuköl klö'uke.

²⁶ Erë a' isuë, a' ittse tö Pablo e' tso' ichök tö iyi diököl yuekesö dalöie skëkölie, e' kë dör skëköl moki. Taië pë' tö tté e' klö'wétke ië Éfeso ñies Asia kos e' a.

²⁷ E' dör suluë. E' tö se' kanè sulu'wëmiwa. Ñies Artemisa, se' këköl taië, e' wé dalösewëwamiitö. Se' këköl taië dalöiertä' taië Asia ena ká wa'ñe, e' dalösewëwaraitö.”

²⁸ Mik tté e' ttséraitö, eta ilunekarak taië. Eta ianekarak: “Artemisa dör Éfeso wakpa këköl, e' dör këköl taië.”

²⁹ Eta Éfeso wakpa kos aláneka taië. Wëpa datse bö Macedonia. Eköl kiè Gayo iëköl kiè Aristarco, e'pa dör Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak eë. Éfeso wakpa tö ie'pa bö klö'wéwa kuëmi dö wé ie'pa ñi dapa'uke e' wé a.

³⁰ Eta Pablo shkakwa eë ttök ie'pa ta, erë Jesús ttökatapa malepa kë wa ianemi.

³¹ Ñies Asia wökirpa welepa éna Pablo dalër taië, e'pa tö tté patké Pablo a: “Kë be' minukwa eë.”

³² E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shutineka taië. Ie'pa arkekarak taië. Ikibiiepa kë éna iwà ane iök ie' dapa'wérak. E' kueki eköltëpa arke kuä'ki, iëköltëpa arke kuä'ki.

³³ Eta judiowak tö wëm kiè Alejandro e' tsémi patkéule duéser sulitane wörki, e' kueki pë' welepa tö ibikeitsé tö ie' wöki iwërke. Eta ie' tö ikkaché ulà wa tö “A' siwa'blö. Ye' ttöke judiowak tsatkoie.”

³⁴ Erë mik ie'pa wa ijchenewa tö ie' dör judiowak, eta ie'pa skà e' kékane anak: “Artemisa dör Éfeso këköl. E' dör këköl taië.” Es ie'pa arkerak dö hora bö.

³⁵ E' ukuöki ta ká wökirpa yëkkuö shtökwak, e' tö pë' ké siwa'blökwa. Ie' tö iché ie'pa a: “A Éfeso wakpa, ká ulitane wakpa wa ijcher tö se' dör Éfeso wakpa e'pa dör se' këköl taië Artemisa e' wé kkö'nukwakpa, ñies ie' diököl anebitu ká jai a, e' kkö'nukwakpa.

³⁶ Kë yi a iyërpa tö kë idör es. E' kueki a' siwa'blölur. Kë i' wamblar kë bikeitsule buaë.

³⁷ Wëpa i' debitu a' wa, e'pa kë wa i' blëulewa se' këköl wé a. Ie'pa kë wa se' këköl yëule suluë.

³⁸ E' kueki Demetrio ena ikanè mésopa, ie'pa éna yile kkatok, e' ta as imi'rak ikkatök tté shulökwakpa a ena s'wökirpa a. E'pa tso' kanëblök tté shulo wé a. Eë ie' tsatkömirak ñi wöshaë.

³⁹ Erë i' skà kianeia a' ki yënoie, e' ta e' choie a' kawöta mik se' daparke wes ikanewëkesö es eta.

⁴⁰ I' tka ierö i'ñe, e' ki s'wökirpa tö se' kkatëmi. Kë iwà ta' mokië, e' kueki ie'pa tö se' kkaté iki, e' ta kë se' a e' tsatkënik iyöki.”

⁴¹ Ie' tté one ta ichéitö ie'pa a, “A' yúshka.”

20

Pablo míq Macedonia ena Grecia

¹ Éfeso wakpa shuṭineka, e' olone ta Pablo tō Jesús ttōkatapa kiéttsa pattè. E' ukuōki ta ie' e' chéat ie'pa a ta imía Macedonia.

² Ie' tkami ká e' wa'ñe iyamipa pattök, e' tō ie'pa er kuwé tajë. E' ukuōki ta ie' mía Grecia.

³ Ee ie' sené si' mañat. Ie' tso'tke kanò klö'uk shkomi dö Siria, e' shua ta ie' wa ijchenewa tō judiowak ileritsétke ie' ttowa. E' kueki ie' míane klö wa tkamine Macedonia.

⁴ Ie' wapiepa dör kul. Eköl kiè Sópatro, e' dör Berea wak, iyé kiè Pirro. Ièköl kiè Aristarco. Ièköl kiè Segundo, e' dör Tesalónica wak. Ièköl kiè Gayo, e' dör Derbe wak. Ièköl kiè Timoteo. Ñies wëpa bøl dör Asia wakpa, e'pa kiè Tíquico ena Trófimo.

⁵ Wëpa ekkëpa mía kewe sa' yōki sa' kinuk ká kiè Tróade ee.

⁶ Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kéwö tka, eta sa' e' yélur Filípos mía kanò ki dö Tróade. Ká skel ukuōki ta sa' demi Tróade, eta ie'pa kué sa' tō ee. Ee sa' e' tséat ká kul.

Pablo tō ttè bata paké Skëképa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa a

⁷ Eno diwö tuinetke ta sa' e' dapa'wéka ñita Jesús kötëwa e' kéwö tkö'uk. Pablo tso' iyamipa ta kapakök. Ie' kawöta e' yöktsa bule es, e' kueki ie' kapaké dö ká shaböts.

⁸ Sa' dapaneka u kakke e' a. Tajë bö'wö tso' wötskiuleka ee.

⁹ Duladula tkër eköl ukkō tsitsir ki, e' kiè Eutico. Pablo tso' kapakök tajë e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekkë ta ikapowa ta ibrutanemi dötsa iski. Eta ikéka ie'pa tō erë iduowaie.

¹⁰ Eta Pablo dur kákke, e' e' éwa ta ie' e' méka duladula bata ki, ipaklö'wëwaitō ta ichéitō:

—Kë a' tkinukia. Itso' ttsë'ka.

¹¹ E' ukuōki ta Pablo tkakane kákke ta Jesús kötëwa e' kéwö tkö'wéitō ie'pa ta. Eta ie' kapakéia dö ká ñine ekkë ta imía.

¹² Eta duladula tsémirakitō ttsë'ka iu a. E' tō ie'pa ulitane ki ttsë'wéka buaë.

Pablo e' yéttsa Tróade mía Mileto

¹³ Sa' míyal kewe Pablo yōki kanò ki dö ká kiè Aso ee. Pablo wák shkak klö wa dö ee, e' kueki sa' kawö me'attke ie' ta ñi kinuk ee.

¹⁴ Mik sa' tō ie' kué, eta ie' e' iéka sa' ta kanò ki ta sa' míyal ká kiè Mitilene ee.

¹⁵ Ta sa' michoë. Bule es ta sa' tkami ká kiè Quío, e' wöshaë. E' bule es ta sa' demi wé kanò irirke kiè Samos ee. E' bule es ta sa' mía Mileto.

¹⁶ Pablo shkakmi bet dö Jerusalén Pentecostés kéwö tkö'uk, e' kueki sa' mineyal es. Pablo kë e' wöklö'wak tajë Asia, e' kueki ie' kë dö' Éfeso.

Pablo kapaké Skëképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa ta

¹⁷ Pablo tso' Mileto e' tō Skëképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' ta.

¹⁸ Mik idebiturak, eta Pablo tō iché iarak:

—Wes ye' sené a' shua ye' tsá dö'bitu Asia e'tami, e' jcher buaë a' wa.

¹⁹ Erë judiowak ileritseke ye' tsaiök e' ye' rreweke tajë, erë kekraë ye' e' wöawa diöshet ta Skëképa Jesús kanè uk ye' bak a' shua ië wa i wa.

²⁰ Ñies a' wa ijcher tō ttè buaë a' kimoie, ese kë blënëwa ye' wa yës a' yōki. Ese wa ye' bak a' wöbla'uk sultane wörki, ñies u a u a.

²¹ Ye' bak ichök wö yësyësë wa judiowak a ena pë' kë dör judiowak esepa a: 'A ké er mane'uk Skëköl a. A' ké erblök Skëképa Jesús mik mokië.'

²² I'ñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittse tō es Wiköl Batse'r ki ikiane. Kë ye' wa ijcher wes ye' wémirakitō ee.

²³ Ká wa'ñe wé ye' dö'ule ee Wiköl Batse'r tō ye' a icheke: 'be' wötërdaë, be' weirdaë siarë,' e' ë jcher ye' wa.

²⁴ Ye' a ta ye' ttëwa ö ye' tso' ttsë'ka, kë e' ki ye' tkine. Kanè me' ye' a Skëképa Jesús tō, e' ë ewakwa ye' éna er bua' wa. Kanè e' dör Skëköl er buaë chöke sia, e' tté buaë pakök.

25 Ì blúie Skëköl tso' e' tté pakéyö a' a. Ìñe ye' wá ijcher buaë tò a' ulitane kě tò ye' suepaiane.

26 E' kueki ìñe tã yö ichè a' a mokië tò a' wépa kě tsatkëne, e' tã kě ye' iane iwiie.

27 Ì kiane kanewè Skëköl ki, e' tté pakéyö a' a se. Kě ye' wá tté wéne blënewa yës a' yöki.

28 E' kueki a' e' kkö'nú. Ñies Wiköl Batse'r tò a' tké'ka Skëköl ichapa erule e'pa wökirpaie ikkö'nukrak, e' kueki ie'pa kkö'nú buaë a' tò. Ie'pa to'ttsa Skëköl tò iwák pë wa.

29 Ye' wá ijcher tò mik ye' mía e' ukuöki tã pë' döraë s'yamipa eukwa wes chichi sulusi tò iyiwak ewëwa es.

30 Ñies a' shua welepa e' kōraka s'wōbla'uk kache tté wa as s'yamipa erblé Jesús mik e'pa mi' ie'pa ë itōki.

31 A' tso' erki. A' éna ianú tò duas mañal, ñiwe nañewe, kekraë ye' bak a' ulitane pattök eköl eköl ië wa ì wa.

32 Es ye' tò a' méat Skëköl ulà a. Ñies a' méatyö Skëköl er buaë chōke se' a e' tté a. Ie' wá diché tã a' er diché ki ioie. Ñies ie' wá diché tã ì kos buaë moie a' a wes ikablè' imuk ie' icha batse'r esepa a es.

33 Kě ye' wá yi inuköl ena yi datsi' kkeyëule yës.

34 Erë a' wá ijcher buaë tò ye' kě bak senuk yi ulà mik. E' skéie ye' kanablè' ye' wák ulà ì wa e' kkö'noie. Ñies e' wa ye' tò ye' wapiepa kimé.

35 Es ye' bak a' wōbla'uk kekraë tò s'kawōta kanablök darërëë wépa kě a kanablër, esepa kimoie. Kě se' éna ichōkwa tò Skëkëpa Jesús wák tò iyë': "Se' tò ikakmè e' dör ibua'ie se' a, kě dör ikaktsë."

36 Mik Pablo tté one, etã ie' e' tkéwa kuchë ki tã itté Skëköl tã ie'pa ulitane tã.

37 Ie'pa ulitane tso' e' chōkat Pablo a iuke taië tã ie'pa tò ipaklö'wëmi iwōalattsëmi.

38 Pablo tò ichétke ie'pa a: "A' kě tò ye' suepaiane." E' tò ie'pa eriawé taië. E' ukuöki tã ie'pa mía ññalemuk dö wé kanò irirke ee.

21

Pablo mía Jerusalén

1 Mik sa' tò sa' yamipa méat, etã sa' e' iéka kanò a. Sa' míyal yësyesë ká kiè Cos ee. E' bule es tã sa' míyal ká kiè Rodas ee tã sa' míyal ká kiè Pátara ee.

2 Etã sa' tò kanò kué Pátara mi'ke ká kiè Fenicia, e' a sa' e' iéka tã sa' míyal.

3 Sa' tkami tã sa' tò ká kiè Chipre e' sué, e' atë ulà bakli'kka. Etã sa' mir dö Siria. Dalì mir kanò a e' mekeat Tiro, e' kueki sa' demi ee.

4 Etã Jesús mik erblökwakpa serke ee, e'pa yulé sa' tò tã ikué sa' tò. Sa' sené ká kul ie'pa ska'. Ie'pa tò iché Pablo a Skëköl Wiköl wa: "Be' mú kě mi' Jerusalén."

5 Erë ká kul tka sa' ki etã sa' e' yétsane. Ie'pa kos, ilakölpa ena ila'r, e' yétsa ie'pa ká a míyal sa' ññalemuk dömi dayë kkömik. Eë sa' e' tuléwa kuchë ki ttök Skëköl tã.

6 E' ukuöki tã sa' e' chéat ie'pa a tã sa' e' iéka kanò a. Etã ie'pa míyalne iu a.

7 Sa' e' yétsa Tiro demi ká kiè Tolemaida ee. Sa' tò s'yamipa serke ee e'pa shké'wé. Sa' e' tséat ie'pa ska' ká et.

8 E' bule es tã sa' e' yétsane demi klö wa Cesarea. Eë sa' mí Felipe dör Jesús tté buaë pakökwak e' u a. Ie' dör wépa kul shukitulebak Jesús ttekölpa tsá e'pa kimuk, e' eköl. Ie' ska' sa' e' tséat.

9 Ie' ala'r busipa döka tkël kam iserdak wépa tã. Ie'pa kos dör Skëköl ttekölpa.

10 Sa' sené ie' ska' elkeë etã wëm debitu eköl datse Judea, e' kiè Agabo. Ie' dör Skëköl tteköl.

11 Ie' dewa sa' o'mik tã Pablo kipamo klö'wëwaitö. Tã e' wa ie' e' muéwa iklö a ena iulà a tã ichéitö:

—Wiköl Batse'r tò ichè: "I' es judiowak tò kipamo ì wák, e' muerawa Jerusalén. Tã imerattsa ie'pa tò pë' kě dör judiowak, esepa ulà a."

12 Mik sa' tò tté e' ttsé, etã sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' tã, e'pa ulitane kköché taië Pablo a: "Kě be' minuk Jerusalén."

13 Erë Pablo tò iiüté:

—ǀ k̄ueki a' iuke? E' tso' ye' eriauk̄ taië. Ye' e' métt̄satke monukw̄a, ñies ttèw̄a Skèkèpa Jesús tté k̄ueki Jerusalén.

¹⁴ Ie' k̄e w̄a sa' ttō iutēne, e' k̄ueki k̄e sa' w̄a i k̄i yēne ia. Sa' iché:

—As Skèkèpa tō iū wēs ie' k̄i ikiane es.

¹⁵ E' ukuōki t̄a sa' dali ié míyal Jerusalén.

¹⁶ Jesús ttōkatapa tso' Cesarea, e'pa w̄elep̄a míyal sa' t̄a. Ie'pa w̄a sa' mítser wēm kiè Mnasón, e' u a kapōkrō. Wēm e' datse k̄a kiè Chipree. Ie' dör w̄ep̄a tsá erblè' Jesús mik esepa eköl.

Pablo míya Santiago pakök

¹⁷ Mik sa' deka Jerusalén, eta s'yamipa tso' ee, e'pa tō sa' kiéw̄a buaë, itt̄sē'nerak buaë.

¹⁸ E' bule es t̄a Pablo míya sa' t̄a Santiago pakök. Ñies Skèkèpa Jesús icha e'pa wōkir kibipa tso'ñak Santiago ska' seraa.

¹⁹ Ie' tō ie'pa shkē'wé t̄a i kos wéitō Skèköl batamik, pē' k̄e dör judiowak, esepa shūa, e' pakéitō ie'pa a yēsēsē.

²⁰ Mik e' ttsé ie'pa tō, eta Skèköl k̄ikékarakitō taië. Ie'pa tō iché ia:

—A yami Pablo, be' isué buaë tō iē judiowak dōka miles e'pa erblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e' metts̄a da'a Moisés tté dalöiēno e' tsatkök.

²¹ Ie'pa a iyēne tō be' tō judiowak tso' k̄a kuā'k̄i kuā'k̄i k̄i, esepa wōbla'wēke tō tté e' olo'yō. Ñies ichekerakitō tō be' tō icheke tō ila'r kurke wēpa, esepa tottola kkuölit k̄e tar. Ñies ichekerakitō tō be' tō s'wōbla'wēke tō se' judiowak ser e' k̄e dalöiaria.

²² Ie'pa ulitane w̄a ijcherdawa tō be' dē'bitū. E' k̄ueki ǀi wēm̄i be' tō ie'pa siw̄a'blōwōw̄a?

²³ Ì cheke sa' tō be' a e' ú. Iē sa' shūa wēpa tso' tk̄el kawō me'bak Skèköl a, e' orketke.

²⁴ E'pa tsūmi e' t̄a, t̄a be' e' batse'ú ie'pa t̄a. Kos e' patuè e' pataúbō as ie'pa tsà tōtt̄sa manene iwà kkachoie tō kawō me' ie'pa tō Skèköl a e' one. Be' tō iwé es, e' t̄a judiowak ulitane

isueraë tō i kos k̄i pē' tso' be' chök suluë e' dör kache. Ie'pa tō isuëmi tō Moisés tté dalöiēno e' dalöieta' be' tō ñies.

²⁵ Erē s'yamipa k̄e dör judiowak, esepa a i bikeitsé sa' tō e' kitmibak sa' tō yēkkuō ki. E' k̄i sa' tō ie'pa a iyē' tō ie'pa k̄e k̄ane chkè meule iyi diököl tso' dalöiè ese a ese katök. Iyiwak pē k̄e katar. Iyiwak ttéw̄a kuli' siulek̄a ese chkà k̄e katar. Ñies ie'pa k̄e k̄ane trēnuk.

Pablo klō'wēwarakitō Skèköl wé pamik

²⁶ Es Pablo e' yétt̄sa wēpa tk̄el, e'pa t̄a. E' bule es t̄a ie' e' batse'wé ie'pa t̄a. E' ukuōki t̄a ie'pa tkawa Skèköl wé a. Eē Pablo tō ibiyō ché tō mik t̄a ie'pa batse'ne e' diwō ene t̄a ie'pa iyi meke Skèköl a iwakpa bil ekkē.

²⁷ Kawō kul shūa ie'pa tso' batse'ne e' erkewatke eta judiowak w̄elep̄a datse Asia, e'pa tō Pablo sué Skèköl wé a. Ie'pa tō imalepa shūtiwēka t̄a imishkarak Pablo k̄i iklō'wēwarakitō.

²⁸ Ie'pa anekarak: “A yamipa, sa' kimú. Wēm i' shkōke k̄a wa'ñe s'wōbla'uk tō se' judiowak ser, e' k̄e dör buaë. Ie' icherami tō Moisés tté dalöiēno ena Skèköl wé i' k̄e dör buaë. I'ñe t̄a pē' k̄e dör judiowak esepa w̄elep̄a debitu ie' w̄a iē Skèköl wé a. E' tō k̄a i' dör batse'r e' ia'wēka.”

²⁹ Wēm kiè Trófimo e' su' ie'pa tō Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tō ibikeitsé tō Pablo w̄a imí Skèköl wé a, e' k̄ueki ie'pa tō iché es.

³⁰ K̄a e' wakpa kos shūtineka debitu tuneule. T̄a Pablo klō'wēwarakitō kuëmi u'rki. E' bet Skèköl wé wékkö ulitane wōtēwarakitō.

³¹ Ie'pa tō ittekewatke eta tté de Roma ñippōkwakpa eruleë e' comandante a tō Jerusalén wakpa ulitane shūtineka taië.

³² Eta ie' tō ñippōkwakpa dapa'wé ikayuapa t̄a, eta itunemirak wé pē' daparke ee. Mik pē' tō ñippōkwakpa ena icomandante sué, eta ie'pa tō Pablo méat, k̄e ippèia.

³³ Eta comandante debitu, e' tō Pablo klō'wēw̄a t̄a imaukw̄a k̄e

tabechka kichaie bötö wa. E' ukuök_i ta ie'pa a ichakéitö: “¿I' dör yi? ¿I' wambléitö?”

³⁴ Erë welepa tö iché kua'k_i aneule, iëltëpa iché kua'k_i aneule. Taië ie'pa arkerak kua'k_i kua'k_i, e' wa kë ishulir, e' kuek_i ie' tö itsukmi ké ñippökwakpa wé a.

³⁵ Pë' éna ie' klö'wakwa kësik wa, e' kuek_i mik idemirak ñippökwakpa wé klékata k_i, eta ñippökwakpa tö Pablo batsékami.

³⁶ Pë' kos arke Pablo itöki: “¡Ittöwa!”

Pablo e' tsatké judiowak wörki

³⁷ Mik Pablo dökewatke ñippökwakpa wé a eta ie' tö comandante a iché:

—Kawö mú ña ttök be' ta.

Eta comandante tö iüté:

—Ye' kë wa ijcher tö be' ttö griegoie.

³⁸ E'ma be' kë dör Egipto wak dë'bitu eköl e' ka'ka ñippök sa' ta e'. Ie' mía ká wé kë yi ku' ee' s'ttökwá wakpa ta doka mil tkëyök (4000).

³⁹ Eta ie' tö iché ia:

—Au, ye' dör judiowak kune Tarso, ká e' dör ká kibi ate Cilicia. Kawö mú ye' a ttoie ie'pa ta.

⁴⁰ Eta comandante tö kawö mé ia. Eta ie' dur shkë'ka ñippökwakpa wé klékata k_i ta iulà kkaché pë' tso' taië, e'pa a tö a' siwa'blölur. Mik isiwa'bléwarak, eta ie' tté ie'pa ta hebreoie. Ta ichéitö iarak:

22

¹ “A yamipa, a këkëpa, ye' e' tsatköke, e' ttsö.”

² Mik ie'pa tö ittés tö Pablo ttöke ie'pa ta iwákpa ttö wa, eta ie'pa k_i siwa'blélur. Ie' tö iché:

³ “Ye' dör ñies judiowak wes a' es. Ye' kune' Tarso ate Cilicia ee'. Erë ye' talane ie' Jerusalén. Gamaliel tö ye' yö' yësyësë wes se' tté dalöiëno kiteat iaiaë e' tö iché es. Këkraë ye' tso'ie Skëköl dalöiök ye' er kos wa kos a' ulitane tö idalöieke i'ñe ekkë.

⁴ Mik se' wépa tö Jesús dör Se' ñala e' tté klö'wé, eta esepa tötiuk ye' bak ttëwa, klö'wëwa, wötëwa s'woto wé a. Kë ye' tkine tö wëm idir ö alaköl idir.

⁵ Ñies sacerdote kibi ena s'kueblupa ulitane, e'pa tö a' a ichëmi tö e' dör mokië. Ie'pa tö ye' a yëkkuö me' tsëmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yëkkuö e' tö kawö me' ye' a Jesús mik erblökwakpa esepa tsöbitu dö Jerusalén we'ikë.

⁶ “Erë ye' miria ñala k_i. Diwö de bata a ta ye' dökemitke Damasco tsinet, e' bet ta i bitëshka ká jai a bö'wöie e' olo bune taië ye' pamik.

⁷ Ee' ye' anere iski. Eta ittö ttséyö tö iché ña: ‘A Saulo, a Saulo ¿iök be' tö ye' we'ikeke?’

⁸ Eta ichakéyö: ‘A Skëkëpa, ¿be' dör yi?’ Eta ie' tö iüté: ‘Ye' dör Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tö.’

⁹ Itso'rak ye' ta, e'pa tö bö'wö sué, erë i yëne ye' a, e' wà kë ane ie'pa éna.

¹⁰ Eta ye' tö ie' a ichaké: ‘A Skëkëpa Jesús, ¿i wëmiyö?’ Ta ie' tö iché ye' a: ‘Be' e' koka. Be' yú Damasco. Ee' i kos wëmi be' tö, e' yërdaë be' a.’

¹¹ Bö'wö olo tö ye' wöbla batuwéwa, e' kuek_i ye' wapiepa tö ye' ulà iémirak dö Damasco.

¹² “Ee' wëm tso' eköl kië Ananías, e' tö Skëköl dalöieke taië. Moisés tté dalöiëno kitule e' dalöiekeitö yësyësë. Judiowak kos serke Damasco e'pa tö icheke tö ie' dör wëm buaë.

¹³ Ie' debitu ye' ska' ta ye' a iché: ‘A yami Saulo, be' wöbla buanú.' E' wöshaë ta ye' wöbla buanene iwawënene Ananías suéyö iwa.

¹⁴ E' ukuök_i ta ie' tö ye' a iché: ‘Skëköl dalöiök se' yëpa bak ká iaiaë, e' tö be' shukitatbak as i kiane wë ie' k_i e' jcher be' wa. Ñies be' shukititö as yi dör Yësyësë e' saübö ena ie' wák ttö ttsöbö.

¹⁵ Be' döraë ie' ttekölie. I kos su' be' tö, i kos ttsé' be' tö, e' cheraëbö sulitane a.

¹⁶ I' ta kë bö ipanukia. Be' e' koka. Be' e' wöskuö. Skëköl a ikiö as i sulu kos wamblébö e' nu' olo'yöditö be' k_i.’

¹⁷ “Mik ye' dene Jerusalén eta, ye' mía ttök Skëköl ta iwé a, ee' ye' tö i sué kabsueie.

¹⁸ Skëkëpa Jesús suéyö ta ichéitö ña: ‘Be' tö ye' tté pakëmi judiowak a, e' kë

klö'wepa ie'pa tö. E' kueki be' e' yöttsa bet Jerusalén.'

19 Eta ye' iché ia: 'A Skékëpa, ie'pa wákpa wä ijcher tö ye' bak ie'pa ñi dapa'wö wé kos a, be' mik erblökwakpa, esepa yulök ppè, wötèwä s'wöto wé a.

20 Mik Esteban dör be' kanè méso bak be' tté pakök, e' kötwa ie'pa tö, eta ye' tso' ee. E' wëne buaë ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkö'nuk.'

21 Erë ie' tö ye' a iché: 'Be' shkõmitke ñalä kî. Ye' be' patkeke kamië pè' kë dör judiowak esepa a.'

Pablo atë comandante ulà a

22 Pablo ttöke e' ttsök ie'pa tso' buaë, erë mik pè' kë dör judiowak e' aritséitö, eta ie'pa ñi kékä anuk darërë: "iWëm ese kë kawöta senukia! iittöwasö!"

23 Ie'pa arkekarak taië, ta idatsi' wötî'wëkerakitö kashuk a, ñies ká po uyekerakitö kashuk a kësik wa.

24 E' kueki comandante tö Pablo tsukmi ké wëshké ñippökwakpa wé a ta ippök ké as itö ichökä i kueki pè' wöñarke ie' kî taië.

25 Erë mik ie'pa tö Pablo muéwatke ppè tsa'bata daloie wa, eta ie' tö capitán dur ee, e' a ichaké:

—¿A' a kawö mène wépa dör romawak esepa ppök kam ishulir e' yöki?

26 Mik e' ttsé capitán dur ee e' tö, eta imía icomandante a ibiyö chök ta iché ia:

—¿Wes be' iwèmi? Wëm e' dör romawak.

27 Eta comandante debitu Pablo ska' ta ie' tö ie' a ichaké:

—¿Moki be' dör romawak?

Pablo iüté:

—Tö, es idir.

28 Eta comandante tö iché:

—Ñies ye' dör romawak, e' patoyö inuköl taië wa.

Ta Pablo iüté:

—Erë ye' dör romawak ye' kune' es e' kueki.

29 Mik ittserakitö, eta ippökwakpa tö Pablo méat bërë. Mik comandante wä ijchenewä tö Pablo dör romawak,

eta ie' suane tö iök ie' tö imaukwa patké'.

Pablo e' tsatké judiowak wökirpa wörki

30 Comandante kî ikiane jchenowä mokië tö i kî Pablo kcateke judiowak tö. E' kueki bule es ta ie' tö sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökir malepa ké e' dapa'ukka. E' ukuöki ta ie' tö Pablo wötsöök patké ta iyéttsaitö tsémi duésër ie'pa wörki.

23

1 Eta Pablo tö ie'pa suéwä krereë iwö kî ta iché iarak:

—A yamipa, ikkë ye' senére, eta ye' er kë wä ye' kkatëne i kî Skëköl wöa.

2 Eta sacerdote kibi kië Ananías, e' tö, itso'rak Pablo o'mik, e'pa ké Pablo ppök ikkë kî.

3 Erë Pablo tö iüté:

—iBe' dör e' ökwak, e' pperaë Skëköl tö! Së be' tkër ye' shulök Moisés tté dalöiëno e' wa. Erë iök ye' ppök këbö? E' wa ttè ñe' dalösewéwä be' tö.

4 Itso'rak ee, e'pa tö iché Pablo a:

—iBe' tso' Skëköl sacerdote kibi e' chök suluë!

5 Pablo tö iché:

—A yamipa, ye' kë wä ijcher tö ie' dör sacerdote kibi. Skëköl yëkuö tö iché: 'Yi tso' s'wökirie, ese kë char suluë.'

6 Mik Pablo wä ijchenewä tö iwökirpa shabötspa dör saduceowakpa, shabötspa dör fariseowakpa, eta ie' tö ie'pa a iché aneule:

—A yamipa, ye' dör fariseowak. Ñies ye' yépa kos dör fariseowakpa. S'duowä shkerkane, e' wä panekeyö kröröë, e' kî a' tso' ye' kkatök.

7 Mik Pablo tö ttè e' ché, eta fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wöñanemi ñi kî. Eta ie'pa ñi blabatsélor.

8 Saduceowakpa tö icheke tö s'duowä kë shkerta'kane. Ñies ichekerakitö tö Skëköl biyöchökwakpa kë ta', wimblupa sulusi kë ta'. Erë fariseowakpa tö iyi ekkë kos klö'wé tö itso'. E' kueki ie'pa ñi blabatsélor.

9 Ie'pa ulitane arkerak tajë. Fariseowakpa dör s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa e' kékà ta ichérakitö:

—Wëm i' kě wà ì sulu wamblëne. Isalema wimblu ö Skëköl biyöchökwak wele utule ie' ta.

10 Erë ie'pa kí shutirkeka tajë kësik wa, e' kueki comandante suane dö' Pablo ttëwarakitö. E' kueki iñippökwakpa tsuk patkéitö Pablo yottsä eë tsëmi ñippökwakpa wé a.

11 E' nañewe ta Skëképa Jesús debitu e' tö Pablo a iché: “Be' er kuú. Wës be' tö ye' tté paké ië Jerusalén es ñies be' kawötä ipakök Roma.”

Judiowak kawö mé ñi a Pablo ttökwa

12 E' bule es ta judiowak welepa tö kawö mé ñi a Pablo ttökwa. Ie'pa tö ittè mé Skëköl a ttè i' wa: “Kě sa' chköpa, kě sa' di' yöpa dö mik Pablo ttëwä sa' tö etä.”

13 Wëpa tö ittè mé es, e'pa dökä dabom tkëyök (40).

14 Etä ie'pa míyal sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa, e'pa ska' ta iché iarak:

—Sa' tö ttè me' Skëköl a tö kě sa' chköpa, Pablo kam ttöwä sa' tö e' yöki. E' kě wà one sa' wä, e' ta as Skëköl tö sa' we'ikö.

15 E' kueki a' ena s'wökirpa malepa, a' ichö comandante a' tö Pablo tsúbitu bule. A' e' ö tö a' kí ie' kiane chakë bua'iewä ishuloie. E' dalewa sa' tso'tke ikinuk ñalä kí ttëwä kam idö a' ska' e' yöki.

16 Erë Pablo nauyö wä ijchenewä ta imía ñippökwakpa wé a ta ibiyö méitö Pablo a.

17 Etä Pablo tö capitán kié eköl ta iché ia:

—Duladula i' tsúmi comandante ska'. Ie' wä ilè tso' yënoie ie' a.

18 Etä capitán e' tö itsémi comandante ska' ta iché ia:

—Pablo tso' wötëule, e' tö ye' kié ta ikköché ye' a tö duladula i' tsúmi be' ska'. Ie' wä ilè tso' yënoie be' a.

19 Etä comandante tö iklö'wëwä iulä a ta itsémi bánet. Eë ie' a ichakéitö:

—¿Ì cheke be' tö ye' a?

20 Ie' tö iché ia:

—Judiowak kawö métke ñi a be' a ichök tö bulepa Pablo tsúmi wé judiowak wökirpa e' dapa'uke eë. Ie'pa e' öke tö Pablo ttè kiane shulè bua'ie ie'pa kí.

21 Erë ie'pa ttè kě klö'war. Judiowak wëpa dökä dabom tkëyök (40) kíta, e'pa tso' blëule Pablo panuk. Ie'pa kablë' Skëköl a ttè i' wa: “Kě sa' chköpa, kě sa' di' yöpa dö mik sa' tö Pablo ttëwä etä.” Ie'pa tso'tke, ima be' icheke, e' ë panuk.

22 Etä comandante tö ipatkémine ta iché ia: “Kě yi a ichar tö e' ché be' tö ye' a.”

Pablo patkëmi Judea wökir kié Félix e' ska'

23 Etä comandante tö ikimukwakpa kié bül ta ichéitö ie'pa a: “Ñippökwakpa mi'ke klö wa esepa klö'ú dökä cien böyök (200). Ñies ñippökwakpa mi'ke kabaio kí esepa shtö dökä dabom kuryök (70). Ñies ñippökwakpa wä kët mi'ke esepa klö'ú dökä cien böyök (200). Katuine de sulitu (9:00 pm) etä e'pa kos dapa'ú as imi'rak Cesarea.”

24 Ñies ichéitö: “Kabaio yulö Pablo tsömi. Itsúmi kkö'nú buaë dömi s'wökir Félix ska'.”

25 Ie'pa ta comandante tö yëkkuö patkëmi mè Félix a. Ikitule yëkkuö kí e' tö iché i' es:

26 “A Félix, s'wökir kibi. Ye' dör Claudio Lisias. Yëkkuö i' shtéyö be' a. Be' shké'wëyö.

27 Judiowak wökirpa tö wëm i' klö'wä iminerak ittökwa. Erë mik ye' wä ijchenewä tö ie' dör romawak, etä ye' mía ye' ñippökwakpa ta ta itsatkée sa' tö.

28 Ye' kí ikiane jchenukwä tö ì kí ie'pa tö ikkateke. E' kueki itsémiyö judiowak wökirpa wörki.

29 Ie'pa tö ikkaté ie'pa ttè dalöiëno kitule, ese kí. Erë kě ye' wä ì sulu kune ie' kí ittowaie ö iwötoie s'wöto wé a.

30 Erë ye' wà ijchenewà tò judiowak welepa kawö mé ñi a itowaie, e' kueki ye' tò ipatkébitu be' a. Ñies ye' tò ichétke ikkatökwakpa a tò i ki ie'pa éna ikkatak, e' chö be' wöshaë.”

31 Eta ñippökwakpa wà Pablo mítser nañewe wes ie'pa a ikéwö mène es. Ie'pa demi ká kiè Antípatris eë.

32 Bule es ta ñippökwakpa dami klö wa, e' éltépa biteane ñippökwakpa wé a. Eta iéltépa dami kabaio ki, e'pa wà Pablo mítser.

33 Mik ie'pa demirak Cesarea eë, eta ie'pa tò yékkuö mé iwökir kibi a. Ñies Pablo méitörak ia.

34 Iwökir kibi tò yékkuö sué one eta ie'pa tò Pablo a ichaké: “¿Wé be' datse?” Mik ie'pa wà ijchenewà tò idatse Cilicia,

35 eta iché ia:

—Mik be' kkatökwakpa debitu eta be' ttè tteraeyö.

Eta ie'pa tò Pablo wötökwà patké s'wöto wé tso' u bérie yö' blu' Herodes tò ká e' wökirpa a e' a. Eë iwötéwarakitö.

24

Pablo e' tsatké Félix wörki

1 Ká de skel eta sacerdote kibi kiè Ananías, e' demi Cesarea judiowak kueblupa welepa ta Pablo kkatök. Ñies wëm eköl kiè Tértulo, e' de ie'pa wà ie'pa ttekölie Pablo kkatök Félix a.

2 Mik Pablo debitu eta Tértulo tò ikkatémi. Ie'pa tò Félix a iché:

A kéképa s'wökir kibi, be' ttè dikia ká taië sa' serke bërë ñita. Be' erbikö buaë, e' wa be' tò sa' wakpa kímé taië. E' kueki sa' tò wéstela ché be' a.

3 A Félix, kéképa taië, be' tò sa' kimeke taië, e' kueki kekraë ká ulitane ki sa' tò wéstela ché taië be' a.

4 Ké ye' éna be' kawö chöwak taië, erë be' we'ikèyö, sa' ttö tso' bërber è er bua' wa.

5 Sa' wà ijchenewà tò wëm i' dör pè' suluë. Ie'pa shköke ká wa'ñe judiowak

shutiuk ñi ki as ñi blabatsölor. Ie'pa dör Jesús Nazaret wak e' klépa eruleë e' wökir eköl.

6-7 Ñies ie'pa éna Skököl wé ia'wakka ñaie. E' kueki sa' tò iklö'wéwa.*

8 Be' wák a ie'pa chakirmi, es be' wà ijchermi tò i ki sa' tò ikkateke, e' dör mokie.

9 Judiowak tso' eë, e'pa ulitane tò Pablo kkatéke ñittsëë.

10 Eta Félix tò ie'pa a kawö mé ttoie ta ie'pa tò iché:

—Ye' wà ijcher tò ká iaiaë be' dör ká i' wakpa ttè shulökwak. E' kueki ye' tso'ne buaë e' tsatkök be' wörki.

11 Be' wák wà ijchermi tò ye'pá döröka Jerusalén Skököl dalöiök, e' ki ká de tte dabom eyök ki böt (12).

12 Ie'pa ké wà ye' kune yi ta ñi chök. Ie'pa ké wà ye' sune pè' shutiukka Skököl wé a, ñies judiowak ñi dapa'wö wé malepa a, ñies Jerusalén kos a.

13 I kos ki ie'pa tò ye' kkatéke, e' ké yerpa ie'pa a yesyésé be' a.

14 Erë ye' tò be' a iché tò Jesús dör ñala chökle, e' tté wa ye' tso' sa' yépa bak ká iaiaë e'pa Kököl dalöiök. Ie'pa tò iché tò tté e' ké dör buaë. Erë ñies i kos kitatbak yékkuö ki Moisés ena Skököl ttekölpa tò, e' klö'wé ye' tò.

15 Ñies ye' erblöke Skököl mik wes ie'pa es tò se' yesyésé ena se' suluë duowa e' shkerdakane.

16 E' kueki kekraë ye' e' chöke senuk buaë Skököl wöa ena sulitane wöa as ké ye' er tò ye' kkatö i ki.

17 “Ye' mine sené duas taië ké dè'ia ie, e' ukuöki ta ye' dene ie ye' wakpa shua inuköl kakmuk s'siarépa a. Ñies ye' dene iyi muk Skököl a idalöioie.

18 E' kanéuk ye' tso' Skököl wé a e' dalewa ye' sué ie'pa tò. Ye' e' batse'wétke wes sa' tté kitule tò iché es. Eë pè' ké ku' taië. Ké yi shutineka.

19 Erë judiowak welepa datse Asia, e'pa tso' eë. E'pa éna ye' kkatök ilé ki, e' ta warma ie'pa kawötá shkökrö ie ye' kkatök.

* 24:6-7 Yékkuö kitule ká iaiaë welepa tò tté i' ki méka tté i' wa: Sa' ki ikiane shulé wes sa' tté dalöiëno tò iché es. 7 Erë shkékpa wökir kibi kiè Lisias, e' debitu ta iyétsa sa' ulá a kësik wa. 8 Ie'pa tò sa' a iché tò Pablo kkatökwakpa kawötá ikkatök be' wörki.

20 Ie'pa kë shkacrö, e' ta as ie' itso'rak e'pa tö ichö tö ì sulu kué ie'pa tö ye' kî mik ye' dë' e' tsatkök judiowak wökirpa wörki eta.

21 Erë mik ye' bak ie'pa wörki, eta ttè i' è yë' ye' tö aneule: 'S'duowa e' shkerkane e' klö'wéyö, e' kî a' tso' ye' kkatök i'ñe.' "

22 Jesús dör ñala chökle e' ttè jchertke buaë Félix wa. E' kueki mik ì ché Pablo tö, e' ttséitö ta ie' kë kî ttè i' kianeia ttsè. Ie' iché ie'pa a:

—Mik comandante kiè Lisias, e' de, e' wa ye' tö a' ttè shulè.

23 Eta Félix tö capitán eköl ké Pablo wötökwane s'wöto wé a, erë ichéitö ia:

—Ikkö'nú er bua' wa wes kë s'wötëule es. Kawö mú ie' a as iyamipa bitu ikané uk.

24 Bökki es ta Félix debitune ilaköl kiè Drusila e' ta. E' dör judiowak. Félix tö Pablo tsuk patké. Pablo tö s'kawöta erblök Jesucristo è mik e' wa paké Félix a. E' ttsök ie' tso'.

25 Erë mik Pablo tö sene yësyësë ena e' kkö'nè sene sulu yöki ena s'shulir aishkuö ta e' wa paké, eta e' tö Félix tkiwéwa. Ie' tö iché Pablo a:

—Be' yúne. Mik ye' kawö kune e' wa ye' tö be' kiene.

26 Ñies Félix tö ipaneke tö Pablo mú tö inuköl watkè ia iomine bër, e' kueki ie' tö Pablo kiekerö kekraë ttök ie' ta.

27 Es itka dö duas bök. E' ukuöki ta Félix kë kanablöia s'wökirie. Ie' skéie wém kiè Porcio Festo, e' de s'wökirie. Félix atak buaë judiowak ta, e' kueki Pablo méatitö wötëule s'wöto wé a.

25

Pablo e' tsatké Festo wörki

1 Festo demi Cesarea kanablök s'wökirie e' kî ká de mañat ta imía Jerusalén.

2 Eë ta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wëpa kibipa, e'pa tö Pablo kkaté Festo a.

3 Ie'pa tö ikié ie' a: "Sa' kimú er bua' wa. Kawö mú Pablo tsobitu ie' Jerusalén." E' dör Pablo ttowa ñala kî.

4 Erë Festo tö iüté:

—Pablo tso' Cesarea wötëulewa s'wöto wé a. Eë ye' mi'ke kukuie.

5 Ì sulu wamblé ie' tö, e' ta as a' wökirpa mi' ye' ta Cesarea ie' kkatök eë.

6 Festo sené Jerusalén ká pàköl (8) ká dabom (10) e' ulatök ta imíane Cesarea. E' bule es ta ie' e' tkéka ikula' kî ttè shulo wé a. Eta Pablo tsuk patkéitö shulè.

7 Mik Pablo dëwa, eta judiowak datse Festo ta Jerusalén, e'pa dëwa ie' o'mik ta ikkaté iyi suluë tajë ese kî. Erë ie'pa kë a iwöklönuk yës tö e' dör mokî.

8 E' ukuöki ta Pablo tté e' tsatkoie. Ie' tö iché ia:

—Ye' kë wa ì sulu wamblëne yës judiowak ttè dalöiëno kî, ñies Skököl wé kî, ñies Roma wökir kibi e' ta. Ekkëpa kë yëule ye' wa suluë.

9 Erë Festo atak buaë judiowak ta, e' kueki ie' tö Pablo a ichaké:

—¿Be' shkak Jerusalén as ye' tö be' shulö eë?

10 Ie' tö iüté:

—Au. Ye' tso'tke Roma wökir kibi e' ttè shulo wé a. Ie' a' kawöta ye' shulök. Be' wa ijcher buaë tö ye' kë wa ì sulu wamblëule judiowak ta.

11 Erë ilè sulu wambléyö, ese kué a' tö, e' kî ye' kawöta ttëwa, e' ta ye' ttöwa. Erë ì kos kî ie'pa tö ye' kkateke, e' kë yëne, e' ta kë yi kawöta ye' muktsa ie'pa ulà a. E' kueki ye' tö ikié tö Roma wökir kibi as e' wák tö ye' shulö*

12 Eta Festo tté ipattökwakpa ta eta ichéitö Pablo a:

—Buaë be' ikiétke tö Roma wökir kibi tö be' shulö. E' kueki ye' tö be' patkekemi Roma as ie' be' shulö.

Festo tö Pablo tté paké blu' Agripa a

13 Ká tka wekké alè e' ukuöki ta blu' kiè Agripa e' demi Cesarea ikutà kiè Berenice e' ta Festo tkëneka ká wökirie e' kéwö tkö'uk.

* 25:11 Pablo dör romawak e' kueki ie' a kawö ta ikiök Roma wökir kibi a tö e' tö ishulö. Roma wökirpa tsitsir kë a iwöklönuk.

14 Ie'pa e' tséat ká tajë. E' dalewa Festo tō ì tköke Pablo tã e' paké blu' Agripa a: Ie' tō iché ia:

—Íe wëm tso' eköl méat Félix tō wötëule s'wöto wé a.

15 Mik ye' bak Jerusalén, eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa, e'pa debitu wëm e' kkatök ye' a. Ye' a ikiérakitö as ye' iwömüttsa ttëwã.

16 Ye' tō ie'pa iuté tō romawak wökirpa kë yi tteta'wã, kam ie' tsatkö ikkatökwakpa tã ñi wöshaë e' yöki.

17 E' kuëki mik ie'pa debitu íe, eta kë ye' kawö chöone. E' bule es tã ye' e' tkéka ye' kula' ki ttë shulo wé a tã wëm e' tsuk patkéyö.

18 Erë mik ikkatökwakpa debitu, eta ie'pa kë wã ikkatëne íyi sulu ki wës ye' ibikeits es.

19 Ie'pa tō ikkaté wës ie'pa Skëköl dalöieke ese ki. Ñies wëm kötewã kië Jesús, e' ché Pablo tō tō itso' ttsë'ka, ese ë ki ie'pa tō ikkaté.

20 Ye' kë wã ijcher wës yö ttè e' wè, e' kuëki ye' tō Pablo a ichaké: “¿Be' shkak Jerusalén as eë be' shulir ttè i' ki?”

21 Erë ie' ikié tō as se' wökir kibi tō ishulö. E' kuëki ye' tō ikéwö mé tō as itkër wötëule dö mik ye' tō ipatkekemi eta.

22 Eta Agripa tō iché Festo a:

—Ye' éna wëm e' ttö ttsak ñies.

Tã Festo tō iüté:

—Bule bö ittseraë.

23 Bule es tã Agripa ena Berenice, e'pa debitu, tkawã u a shkörami wës këkë tajë es. Ñippökwakpa wökirpa ena ká e' këképa dalöiërta' tajë, esepa debitu ie'pa tã ñies. Eta Festo tō Pablo tsuk patké

24 tã ichéitö:

—A blu' Agripa ena këképa ulitane tso' íe se' tã, íe wëm dur eköl kië Pablo. Judiowak kos tō ie' kcateke ye' a Jerusalén ñies íe Cesarea. Ie'pa kë shtrirtã'wã ye' a ikiök aneule tō ikéwö müttsã ttëwã.

25 Erë ye' a tã ie' kë wã ì wamblëne ì ki yö ittökwa ipatkëmi. Erë ie' wák tō

ikié as Roma wökir kibi tō ishulö. E' kuëki ye' tō ibikeitsbak patkëmi eë.

26 Erë kë ì kune ye' wã shtëmi yëkkuö ki mëmi s'wökir kibi a ikkatoie. A Agripa, e' kuëki ye' wã idebitu a' wörki, bua'ie be' wörki, as be' ichakö. Ima be' ichè, e' ukuöki tã iyëkkuö shtëmiyö.

27 ¿Wës ye' tō yi patkemimi shulè kë wayëule tō ì ki ikkatërke?

26

Pablo e' tsatké blu' Agripa wörki

1 E' ukuöki tã Agripa tō Pablo a iché: —Be' ttö e' tsatkoie.

Eta Pablo ulã kéka tã ittëmitke i' es:

2-3 “A blu' tajë Agripa. Se' judiowak ser, e' jcher buaë be' wã. Ñies ttè i' ki sa' ñi chöke, e' jcher buaë be' wã. E' kuëki i' ñe tã ye' ttsë'ne buaë e' tsatkök be' wörki ì kos ki judiowak tō ye' kcateke, e' yöki. Es ikiéyö be' a tō ye' ttö ttsö enaë.

4 “Se' wakpa kos wã ijcher buaë tō wës ye' ser ye' kaska' ena Jerusalén mik ye' bak duladula eta.

5 Ñies ie'pa wã ijcher buaë tō këkraë ye' dör fariseowak. Ese wakpa e' tiuke Skëköl ttè dikia yësyësë se' wakpa malepa tsata. Ie'pa ki ikiane, e' tã ie'pa tō ichëmi tō mokí ye' dör fariseowak.

6 Skëköl kablë' se' yëpa bak ká iaiaë e'pa a tō s'duowã e' shkerdakane, e' wã panekeyö mokí, e' ki ie'pa tso' ye' kkatök i' ñe tã.

7 Se' dör Israel aleripa e' ditsëwöpa döka dabom eyök ki bö (12), e'pa tō iwã paneke ñies er mokí wa. E' kuëki ie'pa tō Skëköl dalöie e' wakanewekerakitö ñie nañeë këkraë. A blu' Agripa, s'duowã shkerdakane, e' panekeyö wës se' wakpa malepa es, e' tã ¿i' ki ie'pa tso' ye' kkatök?

8 ¿I' kuëki a' ibikeitseke tō s'duowã e' kë shkenukkane Skëköl a?

9 “Ye' wák bak ibikeitsök tō ye' kawötã ì kos or ye' a e' uk Jesús Nazaret wak e' tté wöklö'woie.

10 Es ye' tō iwamblë' Jerusalén. Sacerdotepa wökirpa tō ye' a kawö me' iwambloie. S'batse'rpa tajë wötë'wã

ye' tō s'wōto wé a. Kē dōr e' ē, ñies mik ie'pa ttekerakitō, etā ye' a tā e' dōr buaē.

¹¹ Tajē ie'pa we'ikyō se' ñi dapa'wo wé ulitane a ie'pa koie ie'pa erblō Jesús mik e' olo'yök. Ye' kēsik blē' ie'pa kī tajē. Ye' tō ie'pa tōtē'rō tkörō ká bār kī we'ikē.

¹² “Sacerdotepa wōkirpa tō ye' a kawō me' ena ye' patkē' ese wamblök Damasco, e' wakanéuk ye' mirwā.

¹³ Erē, a blu', ñala kī dibata a tā ká jai a ye' tō i suē bö'wōie e' tkōkā diwō olo tsata. Bö'wō e' olo bune ye' pamik ena imirwarak ye' tā e'pa pamik ñies.

¹⁴ Sa' kos anere iski tā ittō ttséyo e' tō iché ña hebreoie: ‘A Saulo, a Saulo, zōk be' ye' we'ikeke? Ì sulu wamblekebō ye' kī e' wa be' wák e' mukettsa we'ikē wes iyiwak kē shkak ppēsō kal wa es.’

¹⁵ Ye' tō ie' a ichaké: ‘A Skēkēpa, zbe' dōr yi?’ Ie' ye' iüté: ‘Ye' dōr Jesús, e' we'ikekebō.

¹⁶ Erē be' e' duōka. Ye' e' kkaché be' a be' patkoie kanēblök ye' a. Ì kos suébō i'ñe ena ñ kos kkacheraēyo be' a, e' pakerabō sulitane a.

¹⁷ Ye' tō be' patkeraē be' yamipa a ena pē' kē dōr judiowak esepa a. Ye' tō be' tsatkeraē ie'pa ulā a.

¹⁸ Ye' tō be' patkeraē ie'pa wōa ká ñi'uk aš ishkōrak Skēköl tā ká ñi a, kē ku'ia klōulewā stu i a Satanās ulā a; ñies aš inu i olo'yardak iki aš idōrak Skēköl icha batse'r e'pa kīie ierblérak ye' mik e' wa.’

¹⁹ “A blu' Agripa, ñ yēne ña ká jai a e' wawéyo.

²⁰ Jesús tté buaē tsá pakéyo Damasco wakpa a, e' ukuōki tā yō ipaké Jerusalén wakpa a ñies ká malē tso' Judea e' kos wakpa a. Ñies ipakéyo pē' kē dōr judiowak esepa a. Ye' tō ie'pa kos patté: “A' er mane'ú Skēköl a. A' senú buaē yēsyesē ikkachoie tō moki a' er mane'wétke ie' a.”

²¹ E' kuēki se' yamipa judiowak e'pa tō ye' klōo'wā Skēköl wé a ttēwā.

²² Erē dō ikkē tā Skēköl tō ye' kímé, e' kuēki ye' tso'ia ie' tté pakök sulitane a, s'dalöiērtā' tajē esepa a, ñies

se' ēsepa a. Ì yē'atbak Skēköl ttekölpa ena Moisés, e'pa tō tō itkōraē, e' ē pakekeyō. Kē ye' wā ttē kua'ki pakane.

²³ Ie'pa tō iyē'at tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawōtā ttēwā. E' ukuōki tā ie' shkerdakane keweie sulitane yōki, tā s'tsatko tté pakeraētō judiowak a ena ká ulitane wakpa a. Ttē e' dōr wes bö'wō es se' er ñi'woie.”

Pablo tō Agripa shkeñē erblök Jesús mik

²⁴ Es Pablo e' tsatkōke e' shuā Festo tō iché ie' a aneule:

—¡A Pablo, be' alineka! Be' e' yué yēkkuō wa tajē, e' tō be' aliwēka.

²⁵ Erē ie' iüté:

—A kēkēpa Festo. Ye' kē alineka. Ì chéyo e' kē dōr alipa ttē, e' dōr ttē moki.

²⁶ Se blu' Agripa tkēr. Ie' wā ttē ikkē suule buaē. E' kuēki kē ye' tkine ttök ie' wōrkī. Íyi ikkē kos kē wamblēne blēulewā. E' kuēki ye' wā ijcher tō ie' wā íyi ikkē jcher buaē.

²⁷ A blu' tajē Agripa, ye' wā ijcher buaē tō be' tō ñ yē'atbak Skēköl ttekölpa tō, e' klō'wé.

²⁸ Agripa tō iüté:

—Kē be' ibikeitsök tō be' ye' kēmi e' mane'uk Cristo kléie i' ta.

²⁹ Pablo tō iché:

—I' tā ö i' ukuōki tā, erē Skēköl mú kī ikiar tō be' ena a' kos tso' i'ñe ye' ttō ttsök, e'pa mú dōr wes ye' es, erē kē moulewā tabechka kicha wa wes ye' es.

³⁰⁻³¹ Etā blu' ena s'wōkir kibi ena Berenice ena kos itulur ee, e'pa ulitane e' kēka míyal bánet ttök ñita Pablo tté kī. Ie'pa tō iché ñi a:

—Wēm i' kē wā ñ sulu wamblēne ñ kī ittēwasō, warma kē ie' kawōtā wōtēwā.

³² Etā Agripa tō iché Festo a:

—Wēm i' kē tō ichōpa: ‘ye' patkōmi Roma wōkir kibi a shulè', e'ma sō iēmimi.

27

Pablo patkémirakitō Roma

1 Mik ie'pa tö ibikeitsétke tö sa' patkekemi Italia, etä Pablo ena pë' skà tso' wötëule, e'pa méraakitö wëm eköl kiè Julio e' ulà a. Wëm e' dör ñippökwakpa eruleë kiè Emperador Icha, e' capitán.

2 Etä sa' e' iéka kanò a. Kanò e' datse ká kiè Adramitio eë michoë Asia wé kanò irirke dayë kkömik ese a. Wëm kiè Aristarco, e' tso'ñak sa' ta ñies. Ie' datse Tesalónica atë Macedonia eë.

3 Bule es ta sa' demi Sidón. Julio tö Pablo sué er bua' wa. Ie' tö iémi s'yamipa serke eë, e'pa pakök as i kiane ie' kī e' mù ie'pa tö ie' a.

4 Sa' e' yéttsa Sidón mir wöwí, erë siwä' bitsirke darërëë wöiá. E' kueki sa' míyal dayë nane kiè Chīpre e' kke wé siwä' kē bitsirku' taië e' éka.

5 Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira atë Licia eë.

6 Etä eë capitán tö kanò datse Alejandria, e' kué etö. E' mi'ke Italia. Eë sa' e' mane'wé kanò e' etö a ta sa' míyal.

7 Siwä' kueki sa' mirwä kanò kī enaë, kanè taië wa. Ká böt ö ká mañat alè etä sa' demi ká kiè Cnido wöshaë. Siwä' bitsirkeia sa' kke, e' kueki sa' tkami Salmona wöshaë ta sa' tkami dayë nane kiè Creta e' wīshet.

8 Sa' mí kanò kī dayë kkö ë wa kanè taië wa. Etä sa' demi ká kiè Buenos Puertos (kiè e' wà kiane chë wé kanò irirke buaë), e' atë tsinet ká kiè Lasea eë.

9 Sa' kī kawö chó taië ta yuëdiö dewatke. E' këska' ta kē se' a shkanukia dayë kī dö' i sulu tkö s'ta. E' kueki Pablo tö ipattérak:

10 —A kékëpa, yö isué tö se' mirwä i' etä i sulu tkömi. Kanò i' ena dali i', e' weirwami, ñies dö' se' wákpa duölr.

11 Erë capitán kē wä Pablo ttö iütene. Ie' tö kanò wák ena kanò ñakökwakpa wökir, e'pa ttö iüté.

12 Wé ie'pa kanò irine e' kē dör buaë yuëdiö tkö'woie. E' kueki kanò wakpa kibiiëpa tö ibikeitseke tö se' mú dömi Fenice yuëdiö tkö'uk eë, e' dör bua'ie. Ká e' atë dayë nane kiè Creta eë. Eë dayë atë noroeste ena sudoeste.

Siwä' bitsirke taië dayë kī

13 Etä siwä' datse sur kke, e' bitsinemitke bërëbërë. Ie'pa tö ibikeitsè tö se' tkömimi, e' kueki ie'pa e' yéttsa míyal Creta dayë kkö ë mik kanò kī.

14 E' ukuöki bet ta sèrkë bitsineka taië datse nordeste kke, e' tærke kanò mik.

15 E' tö kanò uyémi. Sa' kē a kanò wöklöneia siwä' kke. E' kueki sa' tö iémi as siwä' wä imítser sa' ta.

16 Sa' tkami dayë nane tsitsir kiè Cauda, e' tsikka, wé kē siwä' bitsirku' darërë shute eë. Sa' kanéblé darërëë, e' wa sa' tö kanóla tso' s'tatkoie e' muéwä buaë as kē imi'a dayë a.

17 E' ukuöki ta ie'pa tö kanò kibi etö kī payuéwä buaë tsa' wa. Ie'pa suane dö' kanò tkërka tsa'wö tso' taië kiè Sirte, e' kī. E' kueki ie'pa tö datsi' ukuö tso' kanò shköwoie, e' iéwä dayë a kanò wöklö'woie as imi' enaë. Ta ie'pa tö iémi as siwä' wä imi'.

18 Bule es ta siwä' bitsirkeia taië, e' kueki ie'pa tö dali damirak iwä kanò a, e' tuléttsami dayë a.

19 Böiki es ta ie'pa tö iyi taië tso' kanò shköwoie, e' kibiië tuléttsa dayë a iwákpa ulà wa.

20 Ká tka taië etä diwö kē wëneia bëkwö kē wëneia. Sèrkë taië tærkeia sa' kī. E' kueki sa' tö ibikeitsé tö sa' duölrdaë, kē sa' tsatkërpaia.

21 Sa' tka ká taië kē chkaule. E' kueki Pablo e' kékä ie'pa tso' qos e' shuä ta ichéitö:

—A kékëpa, a' tö ye' ttö tso'pa, e'ma kē se' e' yënettsa Creta ena i sulu tka se' ta, e' kē bak se' ta. Ñies kē se' iyi weinewa.

22 Erë i'ñe ta a' er kuú. Kē yi duöpawä. Erë kanò ë weirwami.

23 Enia nañewe Skököl dör ye' blú dalöieke ye' tö, e' tö ibiyöchökwak patké ye' ska',

24 e' tö ye' a iché: 'A Pablo, kē be' suanukia. Be' kawöta shkökrö Roma wökir kibi e' ska'. Skököl er buaë chë be' a. E' kueki pë' qos tso' be' ta kanò a, e'pa tsatkëraëitö.'

25 A kékëpa, e' kueki a' er kuú. Ye' erblöke Skököl mik. Ye' wä ijcher

buaë tö ì kos tköraë wes Skëköl biyöchökwak tö ye' a iché es.

²⁶ Erë siwa' tö se' patkeraë dö kä wele dayë kkömik.

²⁷ Dayë kiè Adriático e' k̄i sa' dami siwa' wa w̄i'kē iō'kē. E' k̄i k̄á de domingo bötö e' nañewe k̄á shābōts etā kanò ñakökwakpa éna iane tö sa' döketke k̄á sí k̄i.

²⁸ Ie'pa tö dayë shu ma'wé tö wekkē idir dötsa iski ta ide metro döka dabom mañayök k̄i teröl (36). E' ukuök̄i ta w̄i'kie iskà ma'wēnerakitö ta ide metro dabom böyök k̄i kul (27).

²⁹ Ie'pa suane dö' ák tso' blubluë ese mik kanò tēr, e' kuëk̄i tabechka tso' kanò wöklö'woie e' émirakitö tkël kanò ñakka dayë shua. Ta ikiérakitö Skëköl a tö sa' kimú k̄á ñirke e' dalewa.

³⁰ Erë kanò ñakökwakpa tö ibikeitsé: se' tköyalmi as se' e' tsatkö. E' kuëk̄i ie'pa tö kanóla éwami dayë a. Ie'pa e' é tö ie'pa mí tabechka tso' kanò wöklö'woie, e' ökmi kanò wökka dayë shua.

³¹ Erë ì weke ie'pa tö e' biyö ché Pablo tö ñippökwaipa a ena capitán a. Ie' tö iché:

—Ie'pa tkayal, e' ta a' kē tsatkërpa.

³² Etā ñippökwaipa tö kanóla e' ttsé télor ta iémirak dayë a.

³³ Ká ñirketke etā Pablo tö ie'pa ulitane a iché:

—Ilè ñú. A' tso' ipanuk tö ì tkömi, e' k̄i domingo de bötö e' dalewa kē ñane a' wa yēs.

³⁴ A' keyö ilè ñuk. A' e' tsatkak, e' ta a' kawöta ilè ñuk. Kē a' weirpa yēs.

³⁵ Pablo tté one, etā pan klö'wéitö et, ta wéstela chéitö Skëköl a. Sulitane wörk̄i iblatéitö ta ie' wák tö itsá ñé.

³⁶ Etā e' tö imalepa erkiöwé ta ichkérak ñies.

³⁷ Sa' döka cien böyök k̄i dabom kuryök k̄i teröl (276) sera.

³⁸ Ie'pa chké one kos ie'pa k̄i kiane ekkē ta dalì eyök ate e' tuléttsarakitö dayë a as kanò at öböbla. Dalì e' dör trigowö.

Kanò jchēnane

³⁹ Ká ñine ta kanò ñakökwakpa kē wa dayë kkö suule. Erë ie'pa tö isué

tö ttsa'wö buaë ulat tēr kanò ikloka. E' kuëk̄i ie'pa tö ibikeitsétke tö kanò ma'üsö klèka ee.

⁴⁰ Etā íyi tso' kanò wöklö'woie, e' ttsé télor ie'pa tö émi dayë a. Etā kaltak tso' kanò ñakoie, e' wöttsélor ie'pa tö. E' ukuök̄i ta datsi'kuö skékarakitö kanò wökka ta idökemitke dayë kkömik.

⁴¹ Erë ttsa'wö tkërka dayë dikia, e' k̄i kanò tkēne kuj. Ta kanò wökka bunewa ttsa'wö a, kē yēnettsaia. E' dalewa dayë tērke kanò ñakka e' tö kanò tskélor taië.

⁴² Wépa mir klöulewa e'pa kiane ñippökwaipa k̄i ttélur as kē itköyal ükule.

⁴³ Erë capitán éna Pablo tsatkak, e' kuëk̄i ie' kē wa ikéwö mēne ittökulur. Ie' tö iché: “Wépa ukuo, e'pa e' ppölur kewe dayë a as e'pa dötsa k̄á sí k̄i.

⁴⁴ As imalepa mi' kanò tak k̄i.” Es sa' ulitane dettsa k̄á sí k̄i buaë.

28

Pablo sené si' mañat k̄á kiè Malta ee

¹ Mik sa' dettsa etā sa' wa ijchenewa tö k̄á e' kiè Malta.

² Ká e' wakpa tö sa' kiéwa buaë sera. Kase suluë ena kalì yērke, e' kuëk̄i bö' batsékarakitö taië ta sa' kiérakitö bö' baiklök.

³ Etā Pablo tö bö' ulatska shté, e' tuleke bö' a. E' wöshaë ta tkabē sulusi e' yéttsa bö'ba yöki, e' tö Pablo kuéwa iulà kkue a, kē èwa.

⁴ Mik k̄á e' wakpa tö isué tö tkabē moar Pablo ulà mik, etā ichérakitö ñi a: “Wēm i' wa s'kötulewa alè. Erë dayë a itsatkēne, erë s'shulökwak tso' k̄á jai a e' kē wa kawö mēne ia as iser.”

⁵ Erë Pablo ulà wöppé ta tkabē anewa bö' a. Kē wes Pablo dē'.

⁶ Wekkē Pablo iërkeka ö wekkē Pablo duömiwa etkēme, e' panuk ie'pa tso' sera. Erë ie'pa tö ipané taië. Mik ie'pa tö isué tö kē ì bak ie' ta, etā ie'pa ibikeitséne kuä'k̄i. Ie'pa tö ichémi tö Pablo dör kéköl wele.

⁷ Ee tsinet k̄á tso', e' dör Malta wökir kibi kiè Publio, e' icha. Ie' tö sa' kiéwa ena sa' sué buaë dö k̄á mañat.

⁸ Ta Publio yé, e' duöke duè dalölö wa ena ishütërke taië. E' ie' teme'r.

Etā Pablo míā iweblök tā ie' tō ikiē S'yé a tā iulà méka iki tā ibua'wéneitō.

⁹ E' ukuöki tā imalepa kirirke tso' ká e' a, e'pa kōs debitū tā ibuanerak ñies.

¹⁰ E' kueki ká e' wakpa tō íyi kakmé sa' a taië. Mik sa' mitkene kanò ki tā ì kōs kiane sa' ki shkoie, e' kakmé ie'pa tō sa' a.

Pablo demi Roma

¹¹ Sa' sené ká e' a si' mañat tā sa' e' iéne kanò iëtō a. Eē kanò e' tō yuēdiō tkōō'. E' datse Alejandría. Kanò e' kiè ie'pa kēkōlpa dalōiekerakitō dōr klō e'pa kiè wa.

¹² Sa' míyal kanò e' ki ká kiè Sira-cusa eē. Eē sa' sené ká mañat.

¹³ E' ukuöki tā sa' míyal ká kiè Regio eē. E' bule es tā sa' e' yélur Regio a. Siwa' bitsirke buaē datse sur kke, e' wa ká bōt tā sa' demi Pozzuoli wé kanò irirke eē.

¹⁴ Eē sa' tō s'yamipa welepa kué. Ie'pa tō sa' ké e' tsukat ie'pa tā domingo etō. Bata ekkē tā sa' demi Roma.

¹⁵ S'yamipa tso' Roma, e'pa wā ijchertkō tō sa' datse. E' kueki ie'pa de sa' ñaletsuk dō wé dali wé tso' taië kiekerakitō Apio eē. Ñies ie'pa skà de sa' ñaletsuk ká kiè S'kaporō Wé Mañat eē. Mik Pablo tō ie'pa sué tā wéstela chéitō Skékōl a tā ittse'neka buaē.

¹⁶ Mik sa' demi Roma, etā Roma wōkirpa tō ie' ké senuk u etkue a ekōrla, erē ishkēki méarakitō ekōl Pablo kkō'nuk.

Pablo tō Jesús tté paké Roma

¹⁷ Pablo demi Roma, e' ki ká de mañat, etā ie' tō judiowak wōkirpa tso' Roma, e'pa kiök patkē. Mik ie'pa e' dapa'wéka ie' ska' tā ie' tō iché iarak:

—A yamipa judiowak, kē ye' wā ì sulu wamblēne se' wakpa ki. Ñies kē ye' wā ì sulu wamblēne se' yēpa bak ká iaiaē e'pa sene e' ki. Erē ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitō Roma wakpa ulà a.

¹⁸ Roma wakpa tō ye' ichaké iskië, erē kē ie'pa wā ì sulu kune ye' ki ye' ttowaie. E' kueki ie'pa éna ye' akmi.

¹⁹ Erē judiowak kē ki ikiane tō ye' èmi ie'pa tō. E' kueki ye' kawōtā ikiök tō ye' patkō Roma wōkir kibi a as ie' tō ye' shulō. Erē ye' kē wā ì tā' se' judiowak kkatoie.

²⁰ Ì paneke se' dōr Israel aleripa e'pa tō, e' kueki ye' tkēr íe moule. Ñies e' kueki ye' tō a' kiök patké a' suōie ena ttoie a' tā.

²¹ Ie'pa tō iché ia:

—Judea wakpa kē wā yēkkuō patkēule sa' a be' choie yēs. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa kē wā ì sulu yēule sa' a be' ki.

²² Sa' wā ijcher tō ttē pa'alī i' paké be' tō e' cheke suluē sultane tō ká wa'ñe. E' kueki sa' ki ikiane ttsē tō çima be' tō ibikeitsekē?

²³ Ie'pa tō kawō skà mé ñi a kapakoie. Mik e' kēwō de, etā ie'pa dapaneka taië Pablo ska'. Ie' tō ì blúie Skékōl tso' e' tté paké bla'mi dō tsáli. Ì kit Moisés ena Skékōl ttekōlpa tō yēkkuō ki e' wa ie' tō ie'pa pablé taië as ie'pa tō iklō'ù tō Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

²⁴ Ie'pa welepa tō tté paké Pablo tō, e' klō'wé. Erē welepa kē wā iklōone.

²⁵ Ie'pa kē wā ibikeitse ñikkēē, e' kueki imítkerak erē Pablo tō ttē i' bata ché iarak:

—Ì yē' Wikōl Batse'r tō a' yēpa bak iaiaē, e'pa a, ittekōl bak kiè Isaías e' wa, e' dōr mokī. Skékōl tō iché ia:

²⁶ 'Be' yú tā ichō ká i' wakpa a.

A' tō ittseraē je', erē kē a' éna iwà anuk.

A' tō iwebleraē je', erē kē a' tō isuēpa.

²⁷ Es ie'pa dōr, ie'pa wōkir suluē, e' kueki.

Ie'pa tō ikukuō wótéwā as kē iwattsēr. Ie'pa tō iwōbla tsimiwéwā as kē iwawēr.

Ie'pa kē éna iwà anak.

Ie'pa kē shkakne ye' ska' as ye' tō ibua'ùne.*

Es Isaías tō iyē'at.

²⁸⁻²⁹ A' wā ijchenú tō i' ukuöki tā Skékōl tō s'tsatkē e' tté tso'tke paké pē'

* 28:27 Isaías 6.9-10

kě dör judiowak esepa a. Ie'pa e' tö
iklö'weraë.

³⁰ Pablo e' tséat duas bök wa'ñe wé
u patuekeitö ee. Sulitane mi'ke ie'
weblök ta ee ie' tö ikiéwa.

³¹ Ie' tso'ie ì blúie Skëköl tso' e' tté
pakök ena s'wöbla'uk Skëképa Jesu-
cristo tté wa. Kě yi wa ie' wöklöone.
Kě yi wa ie' tsirione yës.

Yëkkuö kit Pablo tö Roma wakpa a Romanos

Yi tö yëkkuö i' kit, e' wák kiè Pablo. Wëlepa tö ibikeitsè tö yëkkuö i' kit ie' tö etä ie' wák tso' Corinto. Ie' tö ikit duas dabom skeyök ki kul (57) Cristo kune'bak e' ukuöki ta. Ie' ikkeyè' tajë shkökmi Jesús mik erblökwakpa tso' Roma e'pa pakök. Erë kë ie' a kawö kune shkoie. E' kueki ie' tö yëkkuö i' kit patkëmi ie'pa a as ie'pa wa ijcher tö ì o' Jesús tö ie'pa dalërmik. Ie'pa kibiepa kë dör Israel aleripa erë Israel aleripa erblé Cristo mik esepa e' iè'wa ie'pa ta. Israel aleripa erblé Cristo mik esepa tö ibikeitsè tö ie'pa klö'bak Skëköl tö keweie e' kueki ie'pa dör ibua'ie pè' kë dör ie'pa ditséwö esepa tsata. E' kueki ie'pa kë ñi sini'kune.

E' kueki Pablo ki ikiane kkachè ie'pa a yëkkuö i' ki tö sulitane dör ñies è Skëköl wöa. Israel aleri ö kë idör ileri e' dör ñies ème. Kewe Pablo tö ie'pa a ikkaché tö sulitane tö Skëköl watè'ttsa e' kueki e' nuí tso' sulitane ki. E' ukuöki ta ie' tö ie'pa a ikkaché tö Jesús tté buaè e' è wa Skëköl tö se' tsatkëmi ñikkëè, Israel aleripa ena kë idör ileripa esepa ñies. E' kkaché ie' tö ie'pa a. Ñies Pablo tö ikkaché tö erblé Jesús mik e' wa Skëköl tö se' klö'wëmi wëspè' buaè yësyèsè es. Israel aleripa tö ibikeitsè tö Moisés tté dalöiëno e' dalöie wa Skëköl tö se' klö'wëmi wëspè' buaè yësyèsè es. Erë Pablo tö ie'pa a iché tö e' kë dör es. Se' kë a ì onuk Skëköl ttsé'woie buaè as se' tsatköitö. Erë Jesús mik erblé e' wa ie' tö se' tsatkeke. Es Pablo tö ichè yëkkuö i' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús kanè méso klöule ie' ttekölpa tsá e' ekölie. Ñies ye' klöule tté buaè kkayè' Skëköl tö e' pakök.

² Ká iaiäè Skëköl kablè' tö tté buaè ñe' kkayërdaè, e' kit ittekölpa tö iyëkkuö batse'r e' ki.

³ Tté buaè ñe', e' dör ilà Skëkëpa Jesucristo e' tté. S'ditsö wa ta ie' dör Israel blú bak kiè David e' aleri.

⁴ Erë mik ishkenekane, etä e' wa ikkayëne Wiköl Batse'r wa tö ñies ie' dör Skëköl Alà diché ta' tajë e'.

⁵ Ie' batamik Skëköl er buaè ché ye' a. Ie' ye' tkè'ka kanëblök Jesucristo a ittekölpa tsá e'pa ekölie as ká wa'ñe pè' kë dör judiowak esepa kur ie' ttö iütök erblé ie' mik e' wa.

⁶ Ñies a' tso' ie'pa shua. A' klöule Jesucristo ichaie.

⁷ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dalër tajë Skëköl éna serke Roma e'pa a. A' klöule ie' wa s'batse'rpa kii. S'yé dör Skëköl ena Skëkëpa Jesucristo as e'pa er buaè chö ena sene bèrè mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a

⁸ Kewe ye' ichè tö a' erblé Jesús mik e' tté buneka ká wa'ñe. E' kueki wëstela chekeyö Skëköl a Jesucristo ttö wa a' ulitane ki.

⁹ Skëköl a ye' kanëblöke ye' er kos wa ie' alà tté buaè e' pakök, e' wák wa ijcher tö kekraè ye' er arke a' ska'.

¹⁰ Kekraè ie' a ikiekeyö tö ie' ki ikiane, e'ma as bata ekkè ta ie' kawö mù ye' a shkoie a' pakök.

¹¹ Sulu ye' éna a' suak. Ye' éna a' kimak as a' er diché ki iër buaè Skëköl Wiköl wa.

¹² E' wà dör tö se' erblöke Jesús mik eköl eköl, e' wa se' ñi er diché iö buaè.

¹³ A yamipa, ye' ki ikiane tö a' wa ijcher tö tajë ye' ileritsé shkoie a' pakök, erë dö ikkè ta ye' wötkërke. Ye' ki ikiane tö kanè me' Skëköl tö ye' a e' wà döttsa buaè a' shua wëspè' ká malepa wakpa shua idè'ttsa es.

¹⁴ Ye' ittsé tö ye' ki kanè tso'ia Jesús tté buaè pakök sulitane a. Kë ye' tkine tö s'dalöiër ta' tajë ese idir ö s'ësepa idir ö s'yöule ö kë s'yöule idir.

¹⁵ E' kueki ñies ye' shkak Roma Jesús tté buaè pakök a' wakpa shua.

Jesús tté buaè dör Skëköl diché tajë s'tsatkoie e'

¹⁶⁻¹⁷ Jesús tté buaè e' wa Skëköl a wëpa kos tö iklö'wé esepa tsatkërmi. E' kueki ye' kë jaëne tté e' ki. Tté e' pakane judiowak a kewe, e' itöki

pè' kè dör judiowak esepa a. Ttè e' tö ikkachè se' a tö wës Skëköl tö se' klö'wèmi wës pè' buaë yësyësë es. Se' klö'wéitö es se' erblé Jesús mik e' wa. E' è wa ie' tö se' klö'wèmi es. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tö ichè: "Yi dör yësyësë ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë."*

Sulitane kî ì sulu nuí tso' Skëköl wöa

18 Skëköl tso' ká jaì a, e' tso' wépa tö ì sulu wamblëtä' ena kè ser yësyësë esepa we'ikök. E' wa ie' tso' ikësih kkachök. Ì sulu kos wambleke ie'pa tö, ese tö ie' ttè mokî e' wöklö'weke.

19 Kos s'éna iane tö wës ie' dör, e' kkayè' ie' wák tö ie'pa a, e' kuëkî buaë ie'pa wä ijcher.

20 Kewe tä ie' tö ká i' yö'at, e'tami sulitane wä ijcher tö wës ie' dör. Ie' kè wërta' erè ì kos yö'itö e' wa iwënewa buaë tö ie' dör Skëköl, ñies tö ie' diché kè ertä'wa. E' kuëkî kè ie'pa a iyënuh tö kè sa' wä ijcher.

21 Erè ie'pa wä ijcher buaë tö ie' tso'tke, erè ie'pa kè wä ikikanekä wës ikawötä kikëkä es. Ñies ie'pa kè wä wëstela yëne ie' a. E' skéie ì bikeitseke ie'pa tö ese kè wä tä'. Ie'pa erbiköke kos ese dör sulu ème.

22 Ie'pa e' chö tö ie'pa wä íyi kos ese jcher buaë, ñermata ie'pa ianewä kè kabikeitsötä'.

23 Ie' olo tä' tajë kè ertä'wa, e' kè dalöiène' ie'pa wä. E' skéie ie'pa tö s'duötä'wä ese diököl dalöieke. Dö kal ö ák yöule dùie ö bakaie ö talokie ese dalöiekerakitö ie' skéie.

24 E' kuëkî Skëköl tö ie'pa émi e' ia'ukkä sene sulusi wa wës ie'pa kî ikiane es. Es ie'pa ñì dalösewéwä íyi s'jaëwè tajë ese wa.

25 Ie' ttè mokîe e' olo'yéraitö, e' skéie kache ttè è klö'wekerakitö. Íyi yö'at ie' tö ese è dalöiekerakitö skëkölíe, kè dör ie' wák dalöie. Ie' è kî kikëkä mène buaë kekraë. Es e' idir.

26 E' kuëkî Skëköl tö ie'pa émi e' ya'uk wës ie'pa er sulu kî ikiane es. Dö alakölpä e' mane'wéttsä kè

senakiä wépa tä wës imeneat es. Ie'pa senéka ñita iwakpa è.

27 Es ñies wépa kè senakiä alakölpä tä. Ie'pa e' mane'wéttsä. Sulué ie'pa éna senakkä iwákpa è ñita. E' dör jaè tajë. Ie'pa e' ya'u sulu es, e' nuí kî iwákpa weirke siarè wës ikiane we'ikè es.

28 Ie'pa kè éna Skëköl bikeitsak, e' kueki ie' tö ie'pa émi ì sulué e' è bikeitsök as ì kè wamblök s'kàne ese wamblörakitö.

29 Es ie'pa er sulunewä da'aie. Ì sulu kos e' wambleke ie'pa tö tajë. Ie'pa wöttsérke tajë. Ie'pa e' wamblöke sulué. Ie'pa ukyérke imalepa tä. Ie'pa s'ttekewä ena ñi wöñakköke sulué ena s'kitö'weke tajë. Kekraë ie'pa er me'rie ì sulu è kî. Ie'pa biyöblöke ñi kî.

30 Ie'pa tö s'malepa cheke sulué. Sulu ie'pa éna Skëköl ar. Ie'pa e' kkeökekä tajë e' ttsökekä tajë ena kè tkirku' imalepa kî. Íyi sulusi bikeitseke ie'pa wákpa tö, ese wamblekerakitö. Ie'pa kè tö imi ena iyè ttö dalöieta'.

31 Ì dör buaë e' kè ane ie'pa éna. Ì uk ie'pa kablé e' kè wawetä'itö. Ie'pa kè éna yi dalërta'. Kè yi suetä' er siarè wa.

32 Erè ie'pa wä ijcher buaë tö Skëköl ttè dalöiëno tö ichè tö wépa tö íyi ekkè wambleke esepa kî duèwä kiane, erè ie'pa tö iwamblekeia. E' kúie tä ie'pa wa buaë iwër tö s'malepa tö iwamblè.

2

Skëköl tö sulitane shuleraë ñikkëë

1 A' isie* tö pè' chéyö ñe'sepa kichatekettsä, esepa kè a ì yënuh e' tsatkoie Skëköl wörki. Ì sulu kos wambleke ie'pa tö ese wambleke a' tö ñies. E' kuëkî mik a' tö ie'pa kichatéttsä, etä e' wa a' wákpa tso' e' kichatöktsä. E' kuëkî kè a' a e' tsatkënuh.

2 Se' wä ijcher tö Skëköl tö s'shulè yësyësë, e' tö se' e' wamblö sulu es esepa kos kichaterattsa.

* 1:16-17 Habacuc 2.4 * 2:1 Versículo i' a Pablo ttökemi judiowak tä. E' wënewä bua'ie verículo 12 ena itöki itso' e' kî.

3 A' tō ì sulu wamblé wēs wépa kichatéttsa a' tō es, e' ta ¿wēs a' ibikeitsèmi tō Skèköl kē tō a' kichatepattsa ñies?

4 A' tō ibikeitseke es, e' ta e' wa ie' er buaë se' ta, e' watöktsa a' tso'. Ie' tō se' anewekeia tajë, ie' kē tō se' we'ikè bet. Ie' er buaë a' ta, e' tō a' dalë'ttsekeia buaë, e' wa ie' tso' a' ulaiök as a' er mane'ù ie' a, ¿e' kē jcher a' wa?

5 Erë a' er darërëë. A' kē éna er mane'wak ie' a, e' nuí kī a' tso' Skèköl kèsik e' kī kiök e' kī. Mik ie' s'shuleraë e' kèwö de eta ie' tō s'shuleraë yësyësë.

6-11 Sulitane dör ñies ëme ie' a, e' kueki ie' tō iské meraë eköl eköl a wēs s'ser es. Wépa e' chöke kekraë ì buaë uk, tso' ilo ena ikikèka ena sene michoë yulök, esepa ulà a sene michoë döraë. Erë wépa tkirke iwák ë kī, e' wamblö sulu, kē tō ie' ttè moki dalöië, esepa we'ikeraëitö kèsik wa da'a. Wépa e' wamblö suluë esepa kos weirdaë siarë kewe judiowak e' ukuöki ta sulitane, e' dalërdarak imik tajë. Erë wépa serke yësyësë esepa kos a ilo ena ikikèka ena sene bèrë e' merdaë tajë kewe judiowak a e' ukuöki ta sulitane a.

12 Pë' kē dör judiowak esepa kē ku' Moisés ttè dalöiëno e' dikia. Ie'pa tō ì sulu wamblé, e' ta iweirdaë siarë erë ie'pa kē shulirpa ttè ñe' wa. Erë judiowak tso' ttè e' dikia, e'pa tō ì suluë wamblé e' ta ttè e' wa ie'pa shulirdaë.

13 Wépa tō ttè dalöiëno e' ttsé, e' ë kueki ie'pa kē klö'wepa Skèköl tō wēs pë' buaë yësyësë es. E' skéie wépa tō ttè e' wà dalöië esepa klö'weraëitö es.

14-15 Pë' kē dör judiowak esepa kē wa Skèköl ttè dalöiëno kit Moisés tō yëkuö kī e' jcher. Erë mik ie'pa tō ttè ñe' wà dalöië iwákpa wa ijcher e' kueki, eta e' wa iwënewa tō ttè dalöiëno tso' ie'pa er a. Ttè e' dikia ie'pa tso'. Ttè e' ë wa ie'pa er tō ie'pa a icheke tō ì dör buaë ì dör suluë. Ttè e' wa mikle ta ie'pa er tō ie'pa kcateke, mikle ta ie'pa tsatkeke. Ttè e' wa ie'pa shulirdaë.

16 E' tköraë aishkuö ta mik Skèköl tō

ì kos tso' blëulewa se' er a e' shuleraë Cristo Jesús batamik eta, wēs ttè buaë pakekeyö e' tō ichè es.

17 Erë a' welepa dör judiowak, esepa erblöke Moisés ttè dalöiëno e' mik. A' e' ttsöka tō a' dör Skèköl icha.

18 Ì kiane ie' kī ese jcher buaë a' wa. A' yöule buaë ie' ttè wa, e' kueki ì dör ibua'ie e' shukitmi a' a wè.

19 A' ibikeitseke tō o'ka pautmi a' a buaë. E' dör wēs s'wöbla kē wawër esepa ulaië es ö wēs se' tso' stui a esepa a bö'wö kkachè es.

20 A' wa ttè dalöiëno tso', e' dör ttè moki ena íyi jcher tajë e' tté. E' kueki a' ibikeitseke tō a' a se' kam yör esepa yöirmi ena wépa kē wa ì jcher esepa wöblarmi.

21 E' dör es, e' ta ¿wēs a' kē e' wöbla'ù? A' tō s'patteke tō kē s'kàne akblök ta ¿wēs a' akblöke?

22 A' icheke tō kē s'kawöta s'senewabak dalöseukwa ta ¿wēs a' tō idalöseweke? Íyi diököl tso' dalöië e' ar suluë a' éna ta ¿wēs íyi tso' iwé a e' ekibleke a' tō?

23 Ttè dalöiëno meneat a' a, e' wa a' e' ttsöka tajë ta ¿wēs a' kē tō idalöië? E' wa a' tō ie' dalösewéwa.

24 Wëe' Skèköl yëkuö tō ichè: “Pë' kē dör judiowak, esepa tō Skèköl cheke suluë a' ukuömik.”†

25 Moki wépa tō Moisés ttè dalöiëno e' iuteke, esepa a itóttola kkuölit tëule tsir e' dör buaë. Erë yi kē tō iütë, esepa a kē idör lie bua', e' dör wēs kē s'wakyöule es.

26-29 ¿Wépa dör judiowak chökle? E' kē dör iditséwö ë wa. E' kē dör iwakyöule iyese alè kī e' wa. Judiowak chökle e' dör wépa er yësyësë Skèköl wöa esepa, e' dör wēs ie'pa wakyöule ier a es. E' kē onuk ttè dalöiëno e' a. E' ormi Wiköl Batse'r ë a. Esepa wër buaë Skèköl wa, kē dör s'ditsö wa. E' kueki pë' kē dör judiowak, kē wakyöule, kē wa Moisés ttè dalöiëno e' ku', esepa tō idalöië buaë, e' ta ie'pa sueraë Skèköl tō wēs judiowak wakyöule es erë kē iwakyöule moki. Pë' tō ttè

† 2:24 Isaías 52.5; Ezequiel 36.22

dalöiëno e' dalöié, erë kë iwakyöule ichkà kî, esepa tö judiowak kë tö iütë esepa kkateraë ikî aishkuö ta, erë iwakyöule ena ttë dalöiëno tso' iwa.

3

¹ Yile tö ichakëmi: “E' dör es, e' ta çie bua' idir tö se' dör judiowak? Se' tottola kkuölit tëule tsir çie bua' e' dör?”

² Ye' iütë tö e' dör buaë shute ena iwà dör taië. I bua'ie dör tö Skëköl tö ittë me'atbak judiowak ulà a.

³ Yëne tö ie'pa welepa tö ttë ñe' dalösewëwä, erë e' ë kuekî çichëmisö tö Skëköl kë ttö mokië?

⁴ Au, kë idör es. Erë sulitane kachömi suluë, erë ie' ttö mokië kekraë. E' dör wes itso' kitule ie' yëkkuö kî es, e' tö ie' chë i' es:

“Sulitane isueraë tö be' ttö mokië. Be' ttë shulirmi, e' ta be' e' alörakä be' kkatökwakpa kî.”*

Es Skëköl yëkkuö tö ichë.

⁵ Pë' welepa kë wä ijcher yësyësë, esepa tö icheke tö s'ser suluë, e' wa ikî wënewä bua'ie tö Skëköl dör yësyësë sulitane tsata. E' kuekî ie'pa tö icheke tö e' nuî kî s'we'ikëitö, e' kë dör yësyësë. ÇEs idir?

⁶ Au, kë idör es. Skëköl chöpa kë dör yësyësë, e'ma çwes ie' a sulitane shulirmi yësyësë?

⁷ Es yile tö ichakëmi: “Ye' kache wa Skëköl ttö mokië e' kîkarkekä taië, e' ta çî kuekî e' nuî kî ye' kcatekeiaitö?”

⁸ E' chöpa es, e'ma sö ichëmi tö “î sulu kî wamblösö as e' wa ì buaë kî dô taië.” Welepa tö icheke tö ttë ese wa ye' tö s'wöbla'weke. Ie'pa éna ye' wöakwa, e' kuekî ie'pa tö ye' cheke sulu es. Erë ie'pa esepa kichatëttsa kiane.

Kë yi dör yësyësë Skëköl wöa

⁹ E'ma çî chëmisö? Sa' dör judiowak çesepa dör buaë sulitane tsata? Au, kë idör es. Ikkachétkeyö a' a tö sulitane, judiowak ena wëpa kë dör judiowak, esepa kos tso' sene sulu dikia.

¹⁰ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tö ichë:

“ÿKë yi ku' eköl wë'ia dör yësyësë Skëköl wöa!

¹¹ ÿDör buaë Skëköl a ese kë ane yi éna yës.

Kë yi ku' Skëköl yulök.

¹² Sulitane tsî tröuke ie' yöki;

Ie'pa er sulunewä suluë.

Kë yi ku' eköl wë'ia ì buaë ese uk.†

¹³ Ie'pa ttö suluë, e' dör wes s'nu kélkuö kköppëe alar suluë es.

Ie'pa kkö kî s'kitö'wë me'rie.‡

Ie'pa kapakö e' dör wes tkabë ichök kapöli es.§

¹⁴ Ie'pa tso'ie alibchök s'malepa kî kësik wa.*

¹⁵ Ie'pa er me'rie s'ttëwä ë kî.

¹⁶ Wë' ie'pa dami ee s'we'ikë ena s'eriawë siarë ese mekearakitö.

¹⁷ Sene bërë ñalé e' kë sùule ie'pa wä.†

¹⁸ Skëköl dalöië e' kë eri ta' ie'pa wä yës.”‡

Es Skëköl yëkkuö tö ichë.

¹⁹ Se' wä ijcher tö ì kos chë Skëköl ttë dalöiëno tö, e' chëitö wëpa tso' idikia, esepa a. Ttë e' wa sulitane siwa'blöwekewä Skëköl tö. Nies ttë e' tö ikkacheke tö sulitane kî nuî tso' ie' wöa.

²⁰ Ttë dalöiëno e' dör ikkachoie se' a tö se' dör ì sulu wamblökwakpa. E' kuekî kë yi a iyënuqä: “ttë dalöiëno iütëyö seraä, e' kuekî Skëköl kawöta ichök tö ye' dör pë' buaë yësyësë.”

Wes Skëköl tö se' klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es

(3.21-31)

²¹⁻²³ Erë i'ñe ta Skëköl tö se' a ikkachétke tö wes ie' tö se' klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es. E' kë dör ttë dalöiëno iütësö e' wa. E' dör se' erblé Jesucristo mik e' wa. Wëpa kos erblé ie' mik, esepa klö'wë Skëköl tö wes pë' buaë yësyësë es. Nies Skëköl yëkkuö kos e' tö isini'kué tö moki idir. Sulitane dör ì sulu wamblökwak. Kë se' serku' buaë yësyësë wes Skëköl olo

* 3:4 Salmo 51.4 † 3:12 Salmo 14.1-3; 53.1-3 ‡ 3:13 Salmo 5.9 § 3:13 Salmo 140.3 * 3:14 Salmo 10.7 † 3:17 Isaías 59.7-8 ‡ 3:18 Salmo 36.1

ta' tajë e' ser es. E' kueki sulitane dör ñies ie' wöa.

²⁴ Erë Cristo Jesús tö se' yë'ttsa ì sulu ulà a. E' wa Skëköl tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es. E' kë kî se' ñarku', e' dör ëme. Es ie' er buaë ché se' a.

²⁵ Ie' tö Jesucristo me'ttsa ttëwä se' skéie e' pé tène tajë se' nuì olo'yoie. E' de se' ulà a se' erblé Jesús mik e' wa. E' wa ie' tö ikkaché tö ie' dör yësyësë. Ká iaiaë ie' tö sene suluë dalë'ttsé'bitu enaë.

²⁶ E' kéwö ska' ta ie' kë wä se' weine wes s'kawöta weinuk es. Erë se' nuì patone Jesucristo weine e' wa. E' wa Skëköl tso' ikkachök ì'ñe ta tö ie' dör yësyësë. Ñies ie' tso' ikkachök tö wes ie' tö wépa erblé Jesús mik esepa klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es.

²⁷ E' dör es, e' ta çì wa se' e' ttsökami Skëköl wöa? ;kë ì wa! Se' erblé Jesús mik, e' kueki ie' tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es. Kë idör ttë dalöiëno iütësö e' kueki. E' kueki kë se' a e' ttsënukkä ì wa yës.

²⁸ Es se' tö ibata chéat tö Skëköl tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es se' erblé Jesús mik e' kueki. Kë idör ttë dalöiëno e' iütësö e' kueki.

²⁹ Erë çSkëköl dör judiowak ë Këköl? ;Ie' kë dör pë' malepa Këköl? Tö, ie' dör pë' kë dör judiowak esepa Këköl ñies.

³⁰ Ie' dör eköl ëme. Wépa erblé Jesús mik esepa klö'wéitö wes pë' buaë yësyësë es. Kë ie' tkine tö judiowak idir ö kë idir judiowak.

³¹ Se' tsatkërmi se' erblé Jesús mik e' wa, etä çsö ichëmi tö Moisés ttë dalöiëno e' kë diché ta'ia? ;Au, e' kë dör es! E' skéie se' tö ikí ché mokí tö idiché tso'ia iwák es.

4

Abraham erblé Skëköl mik

¹ Etä sa' judiowak yé bak kië Abraham, çima e' chëmisö? ;Ì jchenewä ie' wa erblé Skëköl mik e' wa?

²⁻³ Skëköl tö Abraham klö'úpa wes pë' buaë yësyësë es ì buaë wéitö e' kueki, e'ma buaë ie' a e' ttsërmikä.

Erë Skëköl yëkkuö tö ichë: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki iklö'wéitö wes pë' buaë yësyësë es.”* E' kueki ie' kë a e' ttsënukkä yës Skëköl wöa.

⁴ E' dör wes s'kaneblétke ese patuë es, e' kë dör kakmeule. E' dör ikanebletke e' ské.

⁵ Erë yile erblé Skëköl tö s'sulusipa klö'wëmi wes pë' buaë yësyësë es e' mik, e' ta ese klö'wëraë Skëköl tö es, erë kë iwä ì buaë one e' tsatkoie.

⁶ Ñies e' sini'ku' David tö. Ie' ichë tö ayëcha buaë wé klö'wé Skëköl tö wes pë' buaë yësyësë es, kë dör ì buaë wéitö e' kueki.

⁷ Ie' tö iyë': “Wépa kî inuì olo'yé Skëköl tö ena itkôwéë iki, jayëcha buaë esepa!

⁸ Wépa kë chakepaia Skëköl tö inuì kî, jayëcha buaë esepa!”† Es itso' kitule.

⁹ Ye' ichakè tö wépa yë' David tö ayëcha buaë çesepa dör wépa wakyöule itóttola kkuölit tëule tsir e' wa esepa ë? Au. Ñies ie'pa dör wépa kë wakyöule esepa. Ye' ichétke tö Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki iklö'itö wes pë' buaë yësyësë es.

¹⁰ Erë çmik Skëköl tö iklö' es? ;E' dör iwakyöne e' ukuöki ö e' yöki? Kë idör e' ukuöki, e' dör e' yöki.

¹¹ Ie' tö iklö'wé es ierblé imik e' kueki. E' ukuöki ta ie' kéitö e' wakyuök iwä kkachoie tö iklö'wéitö wes pë' buaë yësyësë es. Es ie' de wépa erblé Skëköl mik erë kë iwakyöule, esepa kos yé tsaweie. Es ie'pa kos klö'wé Skëköl tö wes pë' buaë yësyësë es.

¹² Ñies ie' dör wépa wakyöule ena ierblö Skëköl mik wes ie' es kam iwakyuö e' yöki, esepa kos yé.

Skëköl tö ttë me' Abraham a

¹³ Skëköl kablé' Abraham a ttë ì' wa: “Ye' tö ká ulitane meraë be' a ena be' aleripa a.” Erë ie' kë wä imëne Abraham a ttë dalöiëno e' iütë wa. Iméitö ia ierblé imik e' wa. E' wa Abraham klöne wes pë' buaë yësyësë es.

¹⁴⁻¹⁵ Mik Skëköl ttë dalöiëno dalösewéwasö, etä e' nuì kî se'

* 4:2-3 Génesis 15.6 † 4:8 Salmo 32.1-2

we'ikeraaitö. Erë ttè ñe' kě kunúpa, e'ma kě i ta' dalösewèwə. E' kueki i uk Skëköl kablë' Abraham a e' wà mú dō wépa tō ttè dalöiëno e' wà iutè esepa a, e'ma erblë Skëköl mik ena ie' kablë' Abraham a e' kě dör ìe bua'.

16 E' kueki i uk Skëköl kablë' Abraham a, e' wawéitö éme wës íyi kakmeule es ie' erblé imik e' wa. Ie' tō iwé es er buaë choie sulitane a as iwà dō Abraham aleripa ulitane ulà a. E' wà dör tō i yëne Abraham a, e' kě dör wépa tso' ttè dalöiëno dikia esepa é a. Ñies e' dör wépa kos erblé Skëköl mik wës Abraham es esepa a. Es Abraham de se' ulitane erblé Skëköl mik esepa yéie.

17 E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkuö ki es. E' ki Skëköl tō iché Abraham a: "Ye' tō be' tkéka ká taië wakpa yéie."‡ Skëköl dör s'duowa shke'ukkanewak e'. Ì kě ku' e' yuëmitö ittö é wa. Skëköl e' mik Abraham erblé.

18 Ì yé' Skëköl tō Abraham a wësua kě iwà tköpa suë. Erë Abraham tō iklö'wé mokië ta iwà panéitö. E' kueki ie' de ká ku'ki taië e' wakpa yéie wës ie' a iyënebak es. Skëköl tō ie' a iyë': "Be' aleripa alördaë taië."§

19 Tsir eta ie' ki duas de cien eyök (100). Ie' wə ijcher tō ie' ena ilaköl Sara dewatke kékëpa alula kě dōpaia aläë. Erë erblë Skëköl mik e' kě olö'yane ie' wə yës.

20 Ie' kě wə ibikeitseka bötböt. Skëköl kablë' ie' a e' kě bikeitse ie' wa tō kě iwà tköpa. E' skéie ie' kí erblé Skëköl mik ta ikikékaitö.

21 Ie' tō iklö'wé mokië tō Skëköl wə diché tso' i uk ie' kablë' ese wöie.

22 E' kueki Skëköl tō iklö'wé wës pë' buaë yësyësë es.

23 "Skëköl tō iklö'wé wës pë' buaë yësyësë es." Ttè e' kě kiteat yëkuö ki Abraham é a.

24 Ñies ikiteat se' a. Skëköl tō Skëképa Jesús shkeo'kane e' mik se' erblé, e' ta ñies ie' tō se' klö'wəraë wës pë' buaë yësyësë es.

25 Jesús wömenettsa ttèwə se' nuì ki, e' ukuöki ta ishkeo'kaneitö as se' klör wës pë' buaë yësyësë es.

5

Skëköl er buanene se' ki

1 Se' erblé Jesucristo mik e' wa Skëköl tō se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es. E' kueki i ñe' ta ie' er buanene se' ki Skëképa Jesucristo batamik.

2 Jesucristo batamik ie' er buaë ché se' a, se' erblé ie' mik e' wa. Ie' er buaë chö se' a, e' a se' e' tkéwə darërë. Se' wə ijcher tō se' dörami ie' ska' olo ta' taië ie' ta ñita. E' wə paneke se' tō kröröë, e' tō se' ttsë'weke buaë.

3 Erë kě dör e' é, ñies se' ttsë'rke buaë mik se' weirke eta. E' wə dör tō se' wə ijcher tō mik se' weirke, eta e' tō se' kí diché ieke idalë'ttsök er bua' wa.

4 Ì kos dalë'ttsésö er bua' wa e' wër buaë Skëköl wa. Se' wër buaë ie' wa, e' ta e' tō se' kě iwà kí panuk kröröë. E' kueki se' ttsë'rke buaë se' weirke e' shua.

5 Wiköl Batse'r mène se' a e' tō se' a ikkacheke tō Skëköl éna se' dalër taië, e' kueki ipanè ñe' e' kě tō se' eriwepa.

6 Mik Skëköl tō ikéwö me' e' de, eta Cristo kōtewə se' nuì skéie se' tso'ia kě a e' tsatkër e' dalewa.

7 Darërë idir se' a e' muktsa ttèwə o'ka skéie, eré imú dör pë' buaë yësyësë ese. Isalema yile e' mumittsa ttèwə pë' buaë shute ese skéie.

8 Erë Cristo e' me'ttsa ttèwə se' skéie, se' bakia e' wamblök suluë e' dalewa. E' tō se' a ikkacheke tō kos Skëköl éna se' dalër.

9 Ie' kōtewə ipé tène taië e' wa Skëköl tō se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es. E' yita buaë ie' wa se' tsatkërdaë Skëköl kësik yöki.

10 Mik se' bak Skëköl bolökpaie, eta ie' wák tō ier bua'wéne se' ki ilà ttèwə e' batamik. Erë i ñe' ta ie' er buanene se' ki, e' yita buaë se' tsatkërdaë Cristo tso'ne ttsë'ka e' diché wa.

‡ 4:17 Génesis 17.5 § 4:18 Génesis 15.5

11 Erë kē dör e' ě. Skēkēpa Jesucristo batamik Skēköl er buanene se' kī, e' kuekī se' ttsē'rke buaē ie' batamik.

Adán ena Cristo

12 Wēm tsá yöne kiè Adán, e' wā sene sulu tsá dē'bitu ká i' a. Ie' dör sulitane yēie. E' kuekī mik ie' tō ì sulu tsá wamblē', etā e' dör wēs sulitane tō iwamblē' ie' tā ñita es. E' tō sulitane wōme'ttsa ì sulu wamblök ena e' nuī kī duökwa. E' kuekī duèwa de sulitane kī.

13 Kam ttè dalöiēno mer Moisés a, e' yöki ì sulu wamblēnemibak je'. Erë e' kēwō ska' tā ttè dalöiēno kē tā', e' kuekī kē yi kkatēne inuī kī.

14 Erë Adán kēwō ska' dō Moisés kēwō ska' sulitane blērke. Ñies wēpa kē wā Skēköl ttō dalöseonewa wēs Adán es, esepa blērulune. Ie' dör wēm eköl doia ie' itōki e' klíla.

15 Ì sulu wamblē' Adán tō ena ì buaē o' Skēköl tō se' a e' dör kua'kī. Adán tō ì sulu wamblē', e' kuekī taiē s'blērulune. Erë wēm eköl skā, e' dör Jesucristo, e' batamik Skēköl er buaē ché se' a ěme kē tuè tā'. E' dör buaē ichökle, e' wa s'tsatkērke taiē.

16 Adán tō ì sulu wamblē' etökicha ěme, e' nuī kī sulitane kichatē'ttsa Skēköl tō. Erë Skēköl er buaē ché se' a, e' kuekī ie' tō se' klō'wé wēs pē' buaē yösyēsē es, eré se' tō ì sulu wambleke taiē. E' kuekī ì buaē o' ie' tō se' a, e' kē dör wēs ì sulu wamblē' Adán tō es.

17 Es wēm eköl ě tō ì sulu wamblē', e' wa duèwa e' aléka sulitane kī. E' yita ì o' Jesucristo tō, e' wa wēpa a Skēköl er buaē ché klō'wéitō wēs pē' buaē yösyēsē es, esepa kōs ulà a sene pa'alī dōraē tā ie'pa e' alōraka ie' tā ñita. E' dör taiē tkōka ì wamblé Adán tō e' tsata.

18 Ì sulu wamblé Adán tō etökicha, e' wa sulitane kichatēnettsa. Erë ì yösyēsē wé Jesucristo tō etökicha, e' wa sulitane klörmi wēs pē' buaē yösyēsē es as iser michoē.

19 Adán tō Skēköl ttō tsá dalöseo'wa e' wa sulitane wōmenettsa ì sulu wamblök. Erë Jesucristo tō Skēköl ttō dalöié, e' wa se' taiē klōrdaē wēs pē' buaē yösyēsē es.

20 Skēköl tō ttè dalöiēno mé se' a as ì sulu wamblekesō kōs e' jcherwā se' wā yösyēsē tō e' dör suluē. Erë mik ijchenewa se' wā, etā se' éna iwā armi bua'ie tō kōs Skēköl er buaē ché se' a. E' dör taiē ì sulu kōs wamblekesō e' tsata.

21 Mik se' bak klöulewa duèwa ulà a, etā sene sulu e' ali'ka se' kī. Erë Skēköl er buaē ché se' a, e' dikia se' tso' i' ñe tā wēs se' bak kuaē sene sulu dikia es. Ie' er buaē ché se' a Skēkēpa Jesucristo batamik, e' wa se' klō'wéitō wēs pē' buaē yösyēsē es tā sene michoē méitō se' a.

6

Se' dör wēs s'duulewa es sene sulu yöki

1 E' dör es e'ma ¿ima sö ichèmi? ¿Ì sulu kī wamblēiasō as Skēköl er buaē kī chō se' a taiē shütē?

2 Au, e' kē dör es. Se' dör wēs s'duulewa es sene sulu yöki. ¿Wēs ì sulu wamblēmiasō?

3 ¿A' kē wā ijcher tō se' wōsune e' tō iwā kcacheke tō se' batsulewa Cristo Jesús mik? E' dör wēs se' ttèwañak ie' tā es.

4 Se' wōsune e' wā kiane chē tō se' tōbinewa ie' tā. E' dör es as se' serne kua'kī wēs Cristo shkenekane S'yē olo tā taiē e' wa e' ser es.

5 Se' batsulewa ie' mik ie' dunewa eerō, es ñies se' shkerdakane wēs ie' shkenekane es.

6-7 Se' wā ijcher tō s'duulewa kē ku'ia ì sulu wamblök. Es ñies wēs se' dör kuaē e' dunewa Cristo tā wötéulewa krus mik. E' tka es as s'wák dēr suluē e' diché erwa tā s'tkōshkar sene sulu ulà a kē ku'ia klöulewa.

8-9 Se' wā ijcher tō Cristo shkenekane, e' kuekī ie' kē duöpawane. Duewa kē e' alōpakaia ie' kī. E' kuekī se' duulewatke ie' tā, e' tā se' tō iklō'wé mokiē tō se' serdane ie' tā.

10 Mik ie' kötwa, etā ikötwa etökicha ěme se' nuī kī, kē iskà duöpawaiane. Erë ishkenekane serkene Skēköl a.

11 Es ñies a' e' tso' mokiē tō a' duulewa sene sulu yöki, erë a' tso' ttsē'ka

senoie yësyësë Skëköl a' a' batsulewa Cristo Jesús mik e' wa.

¹² E' kueki kë a' kawö mukia sene sulu a' as kë ie' alöka a' ki ta' i sulu kos wamblak a' éna ese wamblè a' tö.

¹³ Kë a' e' muktsaia sene sulu ulà a' as e' kë tö a' klö'üwa i sulu wambloie. E' skéie a' e' múttsa Skëköl a' wes s'duulewa shkenekane es. A' e' múttsa wa'ñe Skëköl a' senuk yësyësë.

¹⁴ A' kë ku'ia Moisés ttè dalöieno dikia. A' tso' Skëköl er buaë chöke se' a' e' dikia. E' kueki a' e' múttsa senuk yësyësë ta' es sene sulu kë e' alöpaka a' ki.

Skawöta senuk buaë yësyësë Skëköl
a

¹⁵ E' dör es, e' ta' çima sö ichëmi? Se' kë ku'ia ttè dalöieno e' dikia. Se' tso' Skëköl er buaë chö se' a' e' dikia. E' ma e' kueki çì sulu wamblösö? Au, kë idör es.

¹⁶ A' wa' ijcher buaë tö yi ttö iutekesö, ese ulà a' se' tso' klöulewa wes s'klöulewa kanè mésoie tso' iwökir ulà a' es. Es sene sulu ttö iutekesö, e' ta' e' ulà a' se' tso' klöulewa wes kanè méso es ta' e' nu' ki se' duoralur weir michoë. Erë Skëköl ttö iutekesö, e' ta' e' ulà a' se' tso' ta' e' wa se' serdaë yësyësë.

¹⁷ A' bak klöulewa sene sulu ulà a' wes kanè méso es. Erë wéstela Skëköl a' tö i'ñe ta' ttè buaë pakane a' a' e' iuté a' tö er mokì wa.

¹⁸ Es a' yëulettsatke sene sulu ulà a' ta' i'ñe ta' a' de sene yësyësë e' ulà a'.

¹⁹ (A' ià katötö Skëköl ttè a, e' kueki ttè i' kleekyö a' a' kanè méso ttè wa.) Kenet a' e' me'ttsa e' ia'ukka sene sulusi wa ena i sulu ë ki wamblök. Erë e' sù i'ñe ta' a' e' múttsa senuk yësyësë as a' ser batse'r.

²⁰ Mik a' bakia klöulewa sene sulu ulà a, etä kë a' tkine sene yësyësë ki.

²¹ E' wa çì bua' dë' a' ulà a? E' ulà a' a' mine duökulur weir michoë. I'ñe ta' i sulu wamblè' a' tö ese tö a' jaëwéne.

²² Erë a' yënettsa sene sulu ulà a. A' de Skëköl kanè mésopaie. E' ulà a' a' serke batse'r, e' bata dör sene michoë.

²³ I sulu wamblekesö ese skéie s'duörawa. Erë wépa batsulewa

Skëkëpa Cristo Jesús mik, esepa a' sene michoë meraë Skëköl tö éme.

7

Se' du'ulur ttè dalöieno yöki

¹ A' yamipa, Moisés ttè dalöieno, e' suule buaë a' wa. A' wa' ijcher tö ttè e' dikia s'tso', s'tso'ia' ttsë'ka e' dalewa.

² E' dör wes alaköl senewabak es. Ese kë kawöta iwëm ökwa iwëm tso'ia' ttsë'ka e' dalewa. Erë mik iwëm blënewa, etä e' tté olone ie' ki.

³ Alaköl ese sené wëm o'ka ta' iwëm chökle tso'ia' ttsë'ka e' dalewa, e' ta' ttè e' dalösewéwaitö. Erë iwëm chökle blënewa, e' ta' ie' kë ku'ia' ttè e' dikia. Ie' a' serwamine buaë wëm skà ta, e' kë dör trë.

⁴ A' yamipa, es idör se' a' ñies. Se' batsulewa Cristo mik, e' kueki se' du'ulur ie' ta' ttè dalöieno e' yöki. Ñies se' shkenekane ie' ta' as se' ser wes Skëköl wa iwër buaë es.

⁵ Mik se' bak senuk s'wák dër sulu e' dikia, etä ttè dalöieno tö se' wörieikeke i sulu ki wamblök. E' ulà a' se' mine duökulur.

⁶ Se' bak klöulewa ttè dalöieno e' dikia, erë i'ñe ta' se' durulune ttè e' yöki. Se' yënettsa ttè e' ulà a' as se' kanëblö Skëköl a' ku'ki sene pa'ali mé iWiköl tö se' a' e' wa. E' kë dör wes se' bak kanëblök ie' a' ttè dalöieno kitule yëkkuö ki e' iuté wa es.

Sene sulu ta' ñippök

⁷ Es idir, e' ma çima sö ichëmi? Moisés ttè dalöieno kitule çe' dör suluë? Au, kë idör es. Ttè e' kë kunúpa, e' ma ye' kë wa' ijcher tö i dör suluë. Ttè e' kë tö ichöpa: "Kë a' kawö ta' o'ka íyikkechök," e' ma ye' kë wa' ijcher tö e' dör suluë.

⁸ Erë ttè dalöieno kë kunúpa, e' ma sene sulu kë diché ta'. E' kueki ttè dalöieno e' wa sene sulu tö ye' erkiöwéka i sulu tsakië wamblök.

⁹ Ká iaiäë kam ye' wa' ttè dalöieno jcherwa, e' yöki ye' ttsë'ne' buaë. Erë mik ye' wa' ttè e' jchenewa, etä sene sulu tso' ye' a' e' diché iëne ta' ye' éna ianewa tö ye' dör i sulu wamblökwa

¹⁰⁻¹¹ kichatëulettsa. Ttè dalöieno batamik sene sulu tö ye' kitöwé as i

sulu wamblöyö, ese tö ye' kichatéttsa. Es ttè e' tö warma sene michoë mème ye' a, e' skéie ye' kichatéttsaitö.

¹² Es Moisés ttè dalöiëno e' dör buaë, e' dör yësyësë, e' dör batse'r.

¹³ Eta ze' yëne tö ttè buaë e' tö ye' kichatéttsa? Au, kë idör es. Ttè buaë e' batamik, i sulu wamblekeyö, ese tö ye' kichatéttsa. Ttè dalöiëno e' tö se' a ikkacheke mokjè tö i sulu wamblekesö, ese dör suluë ichök. Es ttè dalöiëno dör buaë, e' wa sö isuëmi tö mokjè i sulu wamblekesö ese dör sulu ëme.

¹⁴ Se' wa ijcher tö ttè dalöiëno e' dör Skëköl wák ttè. Erë ye' dör siarë kë diché ta' klöulewa sene sulu ulà a ikanë mésoie.

¹⁵ I wamblekeyö ese kë ane ye' wák éna. I buaë wak ye' éna ese kë wëyö. Erë i ar suluë ye' éna, ese wamblekeyö.

¹⁶ I kë wamblak ye' éna ese wambléyö, e' ta e' wa ye' icheke tö ttè dalöiëno e' dör buaë.

¹⁷⁻¹⁸ I buaë wak ye' éna, ese kë or ye' a, e' wa ye' wa ijcher tö i dör buaë e' kë ku' ye' er a. Sö ichöma kë i bua' ku' ye' wák dër sulu e' a. Es idir e' kueki ye' kë tö i sulu wambleku' ye' wák er wa. Sene sulu tso' ye' er a, e' tö ye' ké iwamblök.

¹⁹ I buaë wak ye' éna, ese kë wëyö. Nies i sulu kë wamblak ye' éna, ese wamblekeyö.

²⁰ Es i sulu kë wamblak ye' éna, ese wambléyö, e' ta e' kë dör tö ye' tö iwambleke ye' wák er wa. E' dör tö sene sulu tso' ye' éna, e' tö ye' keke iwamblök.

²¹ Es ye' éna iane tö erë i buaë wak ye' éna erë ye' a sene sulu tkër.

²² Ttè dalöiëno me'at Skëköl tö, e' wa ye' wöbatsö tajë.

²³ Erë ilè skà tso' ye' a, e' ttséyö tö e' tso' i buaë wak ye' éna ese wöklö'uk. E' dör sene sulu tso' ye' er a e', e' ulà a ye' tso' klöulewa.

²⁴ Ye' dör siarëla. I sulu tso' ye' er a, e' tö ye' kichatéttsa. E' yöki zyí tö ye' tsatkëmi?

²⁵ Skëköl tö ye' tsatké Skëkëpa Jesu-cristo batamik. E' kueki wëstela chéyö ia.

Es ye' éna ttè dalöiëno me'at Skëköl tö e' ë iutak. Erë ye' wák dër suluë, e' tö ye' ké i sulu wamblök.

8

Se' sermi buaë yësyësë Skëköl Wiköl wa

¹⁻² Cristo Jesús batamik Skëköl Wiköl tö sene michoë meke se' a, e' tö ye' yéttsa sene sulu ena duëwa e' ulà a. E' kueki i'ñe ta wépa batsulewa Cristo Jesús mik, esepa kë kichatepa Skëköl tö yës.

³ I kë onuk Moisés ttè dalöiëno a, e' wé Skëköl tö. Se' wák dër sulu e' kë tö se' kë ttè dalöiëno iutök buaë, e' kueki e' kë a se' tsatkënu. Erë Skëköl tö iwák alà patkë'bitu s'ditsöie ttëwa se' skéie se' nu' patuoie. Es ie' tö sene sulu tso' se' er a e' kichatéttsa.

⁴ E' wé ie' tö as se' klö'uitö wes pè' buaë yësyësë es wes ttè dalöiëno yësyësë e' tö se' a ikië es. Se' klöne es, esepa serke wes Skëköl Wiköl ki ikiane es. Ie'pa kë serku'ia wes s'wák dër sulu ki ikiane es.

⁵ Wépa serke wes s'wák dër sulu ki ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' ki ese ë ki. Erë wépa serke wes Skëköl Wiköl ki ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' ki ese ë ki.

⁶ I kiane s'wák dër sulu ki, ese ki se' er me'rie, e' ta e' bata dör se' duöwa. Erë se' er me'rie i kiane Skëköl Wiköl ki, ese ki, e' ta e' bata dör sene michoë, nies sene bërë Skëköl ta e'.

⁷ Erë wépa er me'rie i kiane s'wák dër sulu ki, ese ki, esepa kë tö Skëköl ttè dalöiëno e' dalöiè, mokjè ie'pa kë a idalöiër. E' kueki ie'pa dör Skëköl bolökpa.

⁸ Wépa serke wes s'wák dër sulu ki ikiane es, esepa kë a i onuk wër buaë Skëköl wa.

⁹ Erë Skëköl Wiköl tso' se' a, e' ta se' kë ku'ia s'wák dër sulu ulà a. E' skéie se' tso' Skëköl Wiköl ulà a. Yi kë a Cristo Wiköl ku', ese kë dör ie' icha.

¹⁰ Erë Skëköl tö se' klö'wé wes pè' buaë yësyësë es, e' kueki Cristo tso' se'

a. E' dör es, e' ta erë s'chkà nurdawa se' nuì kueki, erë se' wiköl ser michoë.

11 Skëköl tö Cristo Jesús shkeo'kane, e' Wiköl tso' se' a, e' ta aishkuö ta ie' tö se' nu shke'weraka iWiköl tso' se' a e' wa.

12 A yamipa, e' kueki kë se' kàne senukia wes s'wák dër sulu ki ikiane es.

13 Se' serke es, e' ta se' duörawa. Erë se' e' aléka iki Skëköl Wiköl wa, e' ta se' ser michoë.

14 Wépa wëttseke Skëköl Wiköl tö, esepa dör Skëköl ala'r.

15 Skëköl kë wa iWiköl mène se' a se' klö'wowa kësik wa as se' suarne. E' skéie iWiköl wa se' de ie' ala'rie. Ie' Wiköl wa ie' a ichémisö: "A yéwöla."

16 Ñies ie' Wiköl tö se' ké ittök se' er a tö se' dör ie' ala'r.

17 Es se' dör ie' ala'r. Se' weirke Cristo ta ñita, e' je' ta ñies se' kirdawa buaë ie' ta ñita ie' olo ta' taië e' ska'. Aishkuö ta i kos tso' blëule Skëköl wa mène se' a, e' döraë se' ulà a Cristo ta ñita.

I tso' se' a aishkuö ta e' dör buaë chökle

18 Ye' a ta ie' olo taië e' a se' dörañak aishkuö ta, e' dör buaë shutë. E' o'mik ta se' weirke kos ká i' ki e' kë dör i.

19 Aishkuö ta ikkayërdaë wöshaë tö se' dör Skëköl ala'r. E' kéwö paneke kröröë iyi ulitane yö'at Skëköl tö ese tö.

20 İyi ulitane yö'at Skëköl tö ese kos sulunewa. I kos yöule e' kë wák e' suluonewa. Erë Skëköl wák tö iwöme'ttsa es. Erë ibua'wëneraëitö aishkuö ta.

21 Ie' wák tö iyë'at: "Aishkuö ta iyi kos yö'at ye' tö e' yerattsaneyö iweirke taië e' ulà a as itsatkënar ena ilókarka taië ye' olo wa ye' ala'r ta ñita." E' kueki iyi ulitane yö'atitö e' tso' kawö e' panuk kröröë.

22 Se' wa ijcher tö dö ikkë ta iyi ulitane yö'atitö e' rrerkeia ena iweirkeia wes alaköl alà kurketke weir es.

23 Erë kë e' ë rrerku' kawö e' panuk. Ñies se' a Skëköl Wiköl menetke wes iyi tsá kakkè sia es, e'pa rrerkeia kawö e' panekesö e' dalewa. E' kéwö ska' ta Skëköl

tö se' tseratkö da'a ila'rie, ta se' chkà mane'werattsaneitö buaë kë duöta'waja.

24 Se' tsatkëne erë se' tsatkërkette da'äie e' panekesö. I tso'tke s'wa ese kë paneku'sö. E' kueki mik se' tö iché tö e' kéwö panekesö, eta e' wà kiane chë tö kam sö isaù.

25 Erë i kam saüsö ese panekesö, e' ta se' kawöta ipanuk bërë s'weirke kos e' dalë'ttsè wa.

26 Es ñies se' kë diché ta', e' kueki Skëköl Wiköl tö se' kimeke. Kë se' wöblar buaë ttök Skëköl ta wes se' ké ttök ita es. Erë ie' wák Wiköl tso' se' tté chök ie' a taië kköchë wa ena tté kë yër sia ese wa.

27 Ie' wa se' er suule buaë. Ie' Wiköl tö ikieke ie' ichapa batse'r ki wes ie' ki ikiane es. E' kueki i cheke iWiköl tö ie' a e' ane buaë ie' éna.

Se' e' aléka iyi ulitane ki Cristo batamik

28 Se' wa ijcher tö wépa éna Skëköl dalër, ñies iklöo'bakitö wes ie' wák tö ibikeitsbak es, esepa ta i kos tköke, e' a ie' ulà ter ie'pa kimoie as idöttsa buaë wes ie' ki kiane es.

29 Wépa shukitbakitö e'pa bikeitsbakitö tö idöraë wes ie' Alà es as ie' Alà dö ie'pa taië e' shua wes ikok es.

30 Wépa bikeitsbakitö e'pa kiéitö ñies. Wépa kiéitö e'pa klö'wéitö wes pè' buaë yësyësë es. Wépa klö'wéitö es, esepa döraë ie' ta ñita ilo taië e' a.

31 E' dör es, e' ta kë i kianeia chë. Skëköl tso' se' ta, e' ta çì e' alömika se' ki?

32 Ie' kë wa iwák Alà kkëone, e' me'ttsaitö ttëwa se' ulitane skéie je' yita i kos meraëitö se' a ilà ta ñita!

33 ¿Yi tö wépa shukitbak Skëköl tö esepa kkatëmi? Kë yi. Ie' wák tö ie'pa klö'wétke wes pè' buaë yësyësë es.

34 ¿Yi a ie'pa kichatëmi? Kë yi. Cristo Jesús kötwa se' skéie, e' kiië ta ishkenekane tkër Skëköl ulà bua'kka se' tté chök.

35 ¿I tö se' yëttsami Cristo éna se' dalër taië e' ulà a? ¿Se' weir taië alè? ¿I darërëe alè? ¿Se' weir Jesús tté batamik alè? ¿Se' duöke bli wa alè?

¿Kě se' datsi' ta' alè? ¿Ilè tkö se' ta' alè?
¿S'ttèwà alè? Au. Kě ì a se' yèrpattsa ie'
ulà a.

³⁶ E' dör wēs Skëköl yëkkuö tö ichè
es, e' tö ichè:

Be' dalërmik wëkkè alè ta' sa' tterawa
pè' tö.

Sa' sueke ie'pa dör wēs obeja tsèmi
ttèwà es.*

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

³⁷ Erë e' shuà se' dör e' alökwakpa
tsata, Cristo éna se' dalër tajë e'
batamik.

³⁸ E' kueki ye' wà ijcher buaë tö
kě ì tö se' yepattsa Skëköl éna se'
dalër tajë e' ulà a. Duewa, sene, ie'
biyöchökwakpa, iyi wökir kě wërta'wa,
ì tköke se' ta' i'ñe ta', ì tkömi se' ta'
aishkuö ta', ì skà tso' diché ta',

³⁹ ì kōs tso' ká jaì a, ì kōs tso' ká
diöshët, ekkè kōs ena ì skà yö'atitö, e'
kōs kě a se' yèrpattsa ie' éna se' dalër
tajë e' ulà a. Ie' éna se' dalër tajë, e'
kkachéitö se' a Skëkëpa Cristo Jesús e'
wa.

9

*Skëköl tö Israel aleripa shukitbak
ie' alarie*

¹ Ì cheke ye' tö a' a e' dör mokië.
Ye' dör Cristo icha, kě ye' kachö. Ñies
Wiköl Batse'r wa ye' er tö ye' a icheke
tö e' dör mokië.

²⁻³ Moki ye' chkenewa siarë, tajë
ye' eriarke kekraë ye' wák ditséwöpa
kueki. Ye' wák mú kichaté Skëköl tö
yèttsa Cristo ulà a as ie'pa tsatkër ye'
skéie.

⁴ E'pa dör Israel aleripa. Ká iaiaë
Skëköl tö ie'pa tse'tkö ie' alarie. Ie'pa
a ie' tö ilo tajë e' kkayë'. Ie' ena ie'pa
ttè me' ñi a tsakië ñies ittè dalöiëno e'
me'itö ie'pa a. Wēs iyi wakanewè ie'
dalöioie e' wa ie'pa wöblag'itö. Ñies ie'
kablè' ie'pa a er buaë chök.

⁵ Ie'pa dör sa' yépa bak ká iaiaë
dalöiërta' tajë, e'pa aleripa. Ñies wé
pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kune'
ie'pa ditséwö wa, e' dör Skëköl dör iyi

ulitane tsata kïkarkeka kekraë e'. Es
e' idir.

⁶ Kě ye' ku' ichök tö Skëköl kablè'
er buaë chök ie'pa a e' kě wà bak. E'
kě dör es. E' dör tö kě ie'pa seraa dör
Israel aleripa chökke Skëköl a.

⁷ Ñies Abraham aleripa, e'pa kibi-
iepa kě dör ie' aleripa chökke Skëköl a.
Skëköl tö iyë' ie' a: “Be' aleripa chökke,
e'pa döraë Isaac wa.”*

⁸ E' wà kiane chè tö kě yi dör Skëköl
ala'r s'ditséwö wa. E' skéie wépa tö ì
uk Skëköl kablè' e' klö'wé wēs Abra-
ham tö iklö'wé es, esepa è dör Abra-
ham aleripa chökke Skëköl a.

⁹ Skëköl kablè' ie' a ttè i' wa: “Kawö
ikkè ta' duas iëk ye' dörane ta' be' aläköl
Sara alà ta'tke.”† E' klö'wé Abraham
tö.

¹⁰ Erë kě dör e' è. Sara alà kune' ñe'
dör sa' yě bak ká iaiaë kiè Isaac e'. Ie'
alà ka'ka itayë Rebeca ta' e'pa dör klö
wakpa wëm.

¹¹⁻¹³ Erë kam ie'pa kur, kam ie'pa
tö ì buaë ù ö ì sulu wamblö, e' yöki
Skëköl tö iyë' Rebeca a: “Ikibi èk döraë
itsirla kanè mésoie.”‡ E' dör wēs iska
tso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' ki
ie' tö ichè: “Jacob dalëne ye' éna, erë
Esaú watéttsayö.”§ Es iaëtetke tö wéne
shushtak ie' wák éna, ese shushtéitö
as iwà döttsa wēs ie' ki ikiane es. Kě
dör ì wésö ese kueki.

¹⁴ Es idir, e' ta' ¿sö ichèmi tö Skëköl
kě dör yësyësé? Au, kě idör es.

¹⁵ Ie' tö iyë' Moisés a: “Wé a ye' er
buaë chak, ese a ye' er buaë chöraë.
Ñies wé suak ye' éna er siarë wa, ese
suerayö er siarë wa.”*

¹⁶ E' kueki ie' kě er buaë chö se' a,
se' ki ikiane ö ì wëkesö e' kueki. Erë
wépa sueke ie' tö er siarë wa, esepa a
ie' er buaë chöraë.

¹⁷ E' dör wēs itso' kitule Skëköl
yëkkuö ki es. E' ki Skëköl tö iché Egipto
blú a: “Ye' tö be' tkéka ká i' blúie, e' wà
ta' ye' wa. E' dör ye' diché kkachöie
be' wa as yi dör ye' e' tté pakar ká
wa'ñe.”†

* 8:36 Salmo 44.22 * 9:7 Génesis 21.12 † 9:9 Génesis 18.10,14 ‡ 9:11-13 Génesis 25.23 § 9:11-13
Malaquías 1.2-3 * 9:15 Éxodo 33.19 † 9:17 Éxodo 9.16

18 Es yi suak Skëköl éna er siarë wa, ese sueraëtö er siarë wa. Nies yi er darë'wakwa ie' éna, ese er darë'wërawa ie' tö.

19 Erë isalema a' wele tö ye' a ichëmi: "Moki tö i kiane wë Skëköl ki ese kë wöklönuk yi a çwes ie' tö se' chakëmi se' nuì ki?" 20 Erë ye' iütëmi: A wëm çima be' erbikö be' dör yi, e' tö Skëköl iütë er sulu wa? Skaü kë tö ichëpa iyuökwak a: "Çi kueki be' tö ye' yué i' es?"

21 Skaü yuökwak e' a iyörmi wës ie' éna iyuak es. Skaüchka e' ë yörmis kaü bua'buaië ena skaü ëseie nies.

22 Es nies Skëköl tö iwëmi wës ie' ki ikiane es. Ie' éna ie' kësik ena ie' diché kkachak i sulu wamblökwakpa wömeulettsa weinuk esepa ewëwa wa, e' ta e' wëmi ie' tö. Erë e'pa kos dalë'ttsekeia ie' tö bërë enaë

23 as ie' olo tajë shütëë e' kkachöitö se' shükitbakitö e'pa a. Kä iaiaë ie' tö se' shükitbak suë er siarë wa nies se' klöo'bakitö as se' dö ie' ska' olo ta' tajë ie' ta' nita.

24 Es judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa shua ie' tö se' klöo'bakie' wák a.

25 E' dör wës Oseas tö ikit iyëkkuö ki es. E' ki Skëköl tö ichë:

"Wépa kë dör ye' icha, esepa kieraëyö ye' icha.

Wépa kë dalër ye' éna, esepa a icheraëyö: 'ye' éna a' dalër."†

26 Nies ká wé ki ye' tö iyë': 'a' kë dör ye' icha'

ká e' ë ki ye' icherane: 'Ye' dör Skëköl chök e' ala'r a' dör.' "§

27-28 Isaías tö Israel aleripa yë' i' es:

"Ká wa'ñe wépa wömeulettsa kichatënuke

e' wakanewëraë Skëköl tö bet kë wötkënuke yës.

E' kueki erë Israel aleripa dör tajë wës dayë tséwö es,

erë ie'pa welepa ë tsatkërdaë, kë dör tajë."*

29 E' dör wës Isaías tö iyë' es. Ie' ichë:

"Skëköl diché ta' iyi ulitane tsata, e' kë tö se' aleripa múpaat,

e'ma se' enewa seraa wës Sodoma ena Gomorra wakpa enewa es."†

Jesús ttë buaë e' dör Israel aleripa a nies

30 Es sö isuë tö pë' kë dör Israel aleripa, kë ku' sene yësyësë e' yulök, esepa klö'wë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es ie'pa erblé Jesús mik e' wa.

31 E' skéie Israel aleripa ki ikiane tö Skëköl tö ie'pa klö'wë wës pë' buaë yësyësë es ttë dalöiëno e' dalöië wa, erë e' kë ska' ie'pa ulà dë'.

32 Çi kueki e' kë dë' ie'pa ulà a? Ie'pa kë erblëne Jesús mik e' kueki. Ie'pa erblé i buaë wekerakitö e' mik. E' kueki ie'pa tene Jesús mik wës s'klastkër ák mik es.

33 E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichë:

"Ye' ttö ttsö. Ák tkë'atyö et Sión, e' mik pë' klastkërdaë, ák e' tö ie'pa eröraë iski.

Erë wépa erblé ák e' mik, esepa kë eriarpa."‡

Es Skëköl yëkkuö tö ichë. Ák e' tö Jesús chë.

10

1 A yamipa, Israel aleripa mú tsatkër e' kkechekeyö tajë ye' er a, e' kiekeyö Skëköl a.

2 Ye' ichë tö moki ie'pa kaneblak darërëë Skëköl a. Erë ie' ttë mokië e' wà kë ane ie'pa éna buaë.

3 Ie'pa kë éna iane tö ie' tö s'klö'wëke wës pë' buaë yësyësë es s'erblé Jesús mik e' wa. Ttë e' watëttsa ie'pa tö. Ie'pa atak buaë yësyësë ie' wöa ie'pa serke es e' wa.

4 Erë Moisés ttë dalöiëno e' wà dör Cristo kkachë. E' kueki mik ie' de, eta ttë e' wà de. E' kueki wépa erblé ie' mik esepa ulitane klö'wëraë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es.

5 Se' wër yësyësë Skëköl wa sene yësyësë wa, e' yë' Moisés tö i' es: "Yi

‡ 9:25 Oseas 2.23 § 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaías 10.22-23 † 9:29 Isaías 1.9 ‡ 9:33 Isaías 8.14; 28.16 * 10:5 Levítico 18.5

tö ttè dalöiëno e' dalöié yësyësë sërää, ese ser michoë ttè e' wa.”*

⁶ Erë se' wër yësyësë Skëköl wa se' erblé Jesús mik, e' yë' Moisés tö i' es: “Kë a' tö ibikeitsar tö çyi mi'mi ká jai a?” —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök as ibitune ká i' ki.—

⁷ “Ñies çyi mi'mi ká dià kaska?” —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök as ishkerkane s'duulewä tso' esepa shua.—

⁸ Erë ttè e' tö ichè: “Ttè buaë e' tso' tsinet se' ska' ena se' kkö a ena se' er a.”† Ttè buaë e' dör as a' erblö Jesús mik, e' ttè pakeke sa' tö.

⁹⁻¹⁰ Se' er a ttè e' klö'wësö as Skëköl tö se' klö'ü wës pë' buaë yësyësë es. Ñies s'wák kkö wa ichésö tö Jesús dör Skëkëpa eköl ë e' as se' tsatkër. E' kueki iché a' tö a' wák kkö wa tö Jesús dör Skëkëpa eköl ë e', ñies iklö'wé a' tö a' er a tö Skëköl tö ishkeo'kane, e' ta' a' tsatkërdaë.

¹¹ Skëköl yëkkuö tö ichè: “Yi erblé ie' mik esepa kë eriarpa.”‡

¹² Skëkëpa ñe' ë dör sulitane Këköl. Judiowak ena wépa kë dör judiowak, esepa kôs Këköl ie' dör. E' kueki ie'pa dör ñikkëe ie' wöa. Wépa kköchöke ie' a as ie'pa tsatköitö, esepa a ie' er buaë chö tajë.

¹³ E' dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: “Yi kôs tö e' tsatkè kié Skëköl a, esepa ulitane tsatkërdaë.”§

¹⁴ Erë kë s'erblëne ie' mik, e' ta' çwës s'kköchömi ie' a? Ñies kë s'wä ie' tté ttsëule, e' ta' çwës s'erblömi ie' mik? Ñies kë yi wä ie' tté pakane sia, e' ta' çwës ittsemisö?

¹⁵ Ñies ie' tté pakökwakpa kë patkëne yi wä, e' ta' çwës e'pa dömi ie' tté pakök sia? E' dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: “Wépa wä ttè buaë datse sia, esepa de e' dör buaë shütë.”*

¹⁶ Erë kë sulitane wä ttè buaë e' klöne. Es Isaías tö iyë'bak: “A Skëköl, ttè paka' sa' tö wësua kë yi wä e' klöne.”†

¹⁷ Es sö isuè tö se' erblé Skëköl mik, e' datse ie' tté ttsésö, e' wa. Ttè e' dör Cristo tté.

¹⁸ Erë ye' ichakè: çA' ichè, kë iwarak ttè e' ttsëule? Erë ye' e' iütöne tö, ie'pa wä ittseule je'. E' dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es wé ichèitö:

“Skëköl ttè pakökwakpa, e'pa tka ká wa'ne,

Ttè i' de dö wé ká i' erkerö ee.”‡

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

¹⁹ Ye' iskà chakëne: çA' ichè Israel aleripa kam éna iwà ar? E' iüté' Moisés tö mik ie' tö iyë' ie'pa a tö Skëköl tö iyë' i' es:

“Ye' tö a' keraë sibirukka pë' kë dör i, esepa wa.

Ye' tö a' keraë ulunukka pë' kë éna i ane, esepa ki.”§

²⁰ E' ukuöki ta' Isaías diché dë'ka ichök tö Skëköl tö pë' kë dör Israel aleripa esepa yë' i' es:

“Wépa kë kü' ye' payulök, esepa tö ye' kué.

Wépa kë kü' ye' chakök, esepa a ye' e' kkaché.”*

²¹ Ñies Isaías tö iskà yë' tö Skëköl tö Israel aleripa yë' i' es:

“Ie'pa tö ye' ttö dalösewéwä ñippöke ye' ta,

esepa a kekraë ye' tö ikimè watkè.”†

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

11

Skëköl er buaë chöraë Israel aleripa a

¹ I' ta' ye' ichakè: çA' ichè, Israel aleripa watéttsa Skëköl tö sërää? Au, kë idör es. Ye' wák dör Israel aleri eköl. Ye' dör Abraham aleri eköl Benjamín ditséwö wa.

² Kuaë Skëköl tö Israel aleripa shukitbak iwák ichaie. Kë ie'pa watëulettsa ie' wä. Elías tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki wé Israel aleripa kkatë'kaitö Skëköl a, çe' kë jcher a' wa? Ie' iché Skëköl a:

³ “A Skëköl, ie'pa tö be' ttekölpa malepa kôs ttélur. Ñies ka' tso' iyi moka be' a, e' kôs tkéttsarakitö. Ye' ë

† 10:8 Deuteronomio 30.14 ‡ 10:11 Isaías 28.16

§ 10:13 Joel 2.32 * 10:15 Isaías 52.7 † 10:16 Isaías 53.1 ‡ 10:18 Salmo 19.4 § 10:19 Deuteronomio 32.21 * 10:20 Isaías 65.1 † 10:21 Isaías

65.2 * 11:3 1 Reyes 19.10,14

atéat ttsé'ka erë ye' ttakwa ie'pa éna ñies.”*

⁴ Erë Skëköl tö ie' iuté: “Wépa döka mil kuryök (7.000) e'pa kë e' tkëulewa kuchë kî Baal dalöioie ekképa tso'ia ye' wa.”†

⁵ Es ñies i'ñe ta Israel aleripa tso' tajë, erë e' shua wépa a Skëköl er buaë yë' ta ishukititö, esepa kë dör tajë.

⁶ Ie'pa shukititö ie' er buaë ché ie'pa a e' kueki, e' ta e' wà kiane chë tö e' kë dör i buaë wé ie'pa tö e' kueki. Ichöpa es, e'ma kë ie' er bua' yëne.

⁷ E' kueki sö isué tö Israel aleripa bak tsatkë yulök, e' kë dë' ie'pa ulitane ulà a. Erë ie'pa welepa shukit Skëköl tö, e'pa ulà a ide, erë imalepa er darërulune.

⁸ E' dör wes Skëköl yëkkuö tö ichë es. E' ichë: “Skëköl tö ie'pa ké er chökwa ie' ska'. E' dör wes ie'pa wöbla ta', erë kë iwawër es. E' dör wes ie'pa kuköña ta' erë kë iwattsër. Dö i'ñe ta ie'pa dör es.”‡

⁹ Es ñies David tö ie'pa yë' i' es: “Mik ie'pa tso' kawö tkö'uk kaneë, eta as eë ibolökpa tö iklö'üwa kësik wa

as ie'pa klastkër ta iweirdak.

¹⁰ Iwöbla mú kë wawëria.

Itsiwö mú körwa dali ekkeë dikia kekraë.”§

Pë' kë dör Israel aleripa esepa tsatkërdaë

¹¹ I' ta ye' ichakè: A' ichë Israel aleripa tö Jesús watëttsa ¿e' wà kiane chë tö ie'pa kë tsatkërpa? Au, e' kë dör es. E' skéie i sulu wamblé ie'pa tö ñe' batamik pë' malepa tsatkërmi. E' tka es as ie'pa sibirka pë' malepa kî ta ierkirdak erblök Jesús mik.

¹² I sulu wamblé' ie'pa tö, e' batamik pë' malepa a Skëköl er buaë ché tajë ká wa'ñe. E' yita buaë sulitane a ie' er buaë kî chöraë tajë shute mik judiowak tajë erblé Jesús mik eta.

¹³ Erë a' kë dör judiowak, esepa a ye' tö ilè cheke. Skëköl tö ye' a kanè i' me' Jesús ttekölie pë' kë dör judiowak esepa a ttè pakök. Kanè e' dalër tajë ye' éna.

¹⁴ Isalema kanè e' wa ye' tö ye' wák ditséwöpa welepa mú ukyëwëka ta ie'pa ñies erblömi Jesús mik as itsatkër.

¹⁵ Ie'pa watëttsa Skëköl tö e' batamik ie' ena ká wa'ñe wakpa malepa er buarmine ñi kî. E' yita mik ie' tö ie'pa skà kiéwane buaë, eta e' dör buaë shute. E' dör buaë wes s'duulewa e' shkenekane es.

¹⁶ Harinachka tsá meule Skëköl a* e' dör batse'r, e' ta iëyök dör batse'r ñies. Ñies kal wikicha dör batse'r, e' ta kal e' qos dör batse'r ñies. Es judiowak yëpa tsá dör Skëköl icha, e' kueki ileripa dör ie' icha ñies.

¹⁷ Skëköl tö judiowak watëttsa, e' dör wes kal uru kiè olivo e' ulà téé es. Pë' kë dör judiowak esepa dör wes olivo klö kañiru ulà tkéwa olivo uru ulà tëule ese skéie es. E' batamik i'ñe ta a' serke buaë olivo klö uru e' wî mik.

¹⁸ E' kueki olivo uru ulà tëule, e' kë kî a' e' ttsökka. Erë a' e' ttsakka, e' ta a' éna ianú tö ulà serke iwí mik; iwí kë serku' iulà mik.

¹⁹ Isalema a' ichëmi: “E' yëne erë iulà uru tërolone as sa' tkërwane iskéie.”

²⁰ E' yëne erë ie'pa tërolone ie'pa kë erbléne Jesús mik e' kueki. Erë a' erblé Jesús mik, e' ë kueki a' tkëulewa olivo klö uru mik. E' kueki kë a' e' ttsökka. Warma a' kawöta Skëköl dalöiök.

²¹ Ie' kë wa kal chök e' ulà meneat, e' yita kë ie' tö a' mepaat.

²² A' éna ianú tö wes Skëköl dör. Ie' er buaë chömi se' a, erë ñies ie' a s'kichatërmi. Wépa anemi i sulu a, esepa kichaterattsaitö. Erë ie' er buaë ché a' a. A' erblökeia ie' mik, e'ma buaë idir. Erë a' kë serku'ia es, e' ta a' tërdattsä ñies.

† 11:4 1 Reyes 19.18 ‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10 § 11:10 Salmo 69.22-23 * 11:16 **Harinachka tsá meule Skëköl a:** Pablo tso' ichök tö judiowak dör wes harinachka es. Harinachka tsá e' dör wes judiowak yëpa tsá Abraham ena Isaac ena Jacob es. Harinachka iëyök e' dör wes ileripa datse itökj es.

²³ Judiowak kē erblēne Jesús mik. Erē e' kē wamblēia ie'pa tō ta ierblé imik, e' ta Skëköl wā diché tso' ie'pa tkowāne iwákpa kéli mik, e' kueki itkërdawarak.

²⁴ E' wà dör i' es: a' kē dör judiowak, e'pa dör wës olivo kañiru ulà tëule tkëulewā olivo uru mik es. Erē e' kē weta'sō es, erē es Skëköl tō iwé a' a. E' yita buaë judiowak dör wës ulà chök es, esepa tkërwa mine buaë iwákpa kéli mik.

Israel aleripa tsatkërdaë taië

²⁵⁻²⁶ A yamipa, kenet ta ttè tso' blëule, ese chekeyö a' a. Ye' ki ikiane tō ttè e' jcherwā a' wā as a' kē e' ttsöka tō a' wā íyi jcher Israel aleripa tsata. Ttè blëule e' dör i': i'ñe ta Israel aleripa kibiiepa er darërulune dö mik pë' malepa shukitbak Skëköl tō e' kos tsatkëne eta. E' ukuöki ta ie'pa kos tsatkërdaë wës Skëköl yëkkuö tō ichè es, e' tō ichè:

“S'tsatkökwa datse Sión,
e' tō sene sulu kos yerattsā Jacob
aleripa shūa.

²⁷ Ttè e' meraëyö ie'pa a mik ie'pa nuì olo'yéyö ie'pa ki eta.”†
Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

²⁸⁻²⁹ Mik Skëköl tō s'shushtë er buaë choie sia, eta e' kē mane'wepaitö. Israel aleripa tō Jesús ttè buaë watëttsā, e' kueki i'ñe ta ie'pa dör Skëköl bolökpa. Erē ká iaiaë ie'pa yépa bak e'pa shukititö er buaë choie ie'pa a. E' kueki ie'pa aleripa dalërkeia ie' éna. E' tka es ie'pa ta as a' tsatkër.

³⁰⁻³² Sulitane tō ie' ttè dalösewéwā, e' nuì ulà a se' tso' klöulewā. E' me'atbakitö es as ie' a sulitane sur er siarë wa ñikkëë. E' kueki kenet a' tō ie' dalösewéwā, erē i'ñe ta a' suëitö er siarë wa, ie'pa tō ie' dalösewéwā e' kueki. Es ñies i'ñe ta ie'pa tō ie' dalösewékewā, erē e' dör as a' saüitö er siarë wa, ñies as ie'pa saüneitö er siarë wa.

³³ Skëköl er buaë ché taië shute se' a. Ie' wā íyi ulitane jcher buaë sulitane tsata. Ie' kabikeitsö taië iskië. †

† 11:27 Isaías 59.20-21; 27.9

bikeitseke ie' tō ese kē wā pakanuk yi a. Ì wëkeitö ese kē anuk yi éna.

³⁴⁻³⁶ Ì kos e' wì dör ie'. Ì kos tso' ie' batamik. Ì kos tso' ie' wák a. E' kueki Skëköl yëkkuö tō ichè:

“Skëköl erbikö e' kē jcher yi wā.

Kë yi a ie' pautuk.

Kë yi a ì menuk ie' a keweie

as ie' tō iské mune ia.”

¡Skëköl kïkökasö kekraë! ¡Es e' idir!

12

Wës se' kawöta senuk Skëköl ala'rie

¹ A yamipa, Skëköl er buaë ché se' a taië, e' kueki ye' kköchö a' a tō a' e' múttsā eköl eköl ie' a kekraë wës ì batse'r meule ie' a wër buaë ie' wa es. Es se' tō ie' dalöie e' wakanewëmi mokjë.

² Kë a' senukia wës wépa kē tō ie' dalöie esepa ser es. E' skéie a' erbikë mane'úttsā pa'alij ta e' wa a' sermi buaë yësyësë. Es ì kiane ie' ki ese jchermi buaë a' wā wawë. E' wà dör ì dör buaë, ì wër buaë ie' wa ena ì dör yësyësë ese.

³ Ie' er buaë ché ye' a, e' kueki ie' tō kanë me' ye' a Jesús ttekölie. E' wa ye' tō a' kos a' ichè tō kē a' e' bikeitsökka tköka kos s'ké e' bikeitsök e' tsata. E' skéie se' e' bikeitsö yësyësë kos Skëköl tō imé se' a erbloie ie' mik ekkë.

⁴ E' dör wës se' dör es. Se' wöbla ta', ulà ta' ena s'yese skà tso' taië kua'ki kua'ki, erē e' kos wöieulewā ñita s'wák eköl è a.

⁵ E' sù se' erblöke Cristo mik esepa dör taië kua'ki kua'ki, erē se' kos dör wës wák eköl è es, se' kos batsulewā ie' mik e' wa.

⁶ Es Skëköl tō imé se' a kua'ki kua'ki ñi kimoie wës ie' ki ikiane es. E' kueki wépa a iméitö ttoie ittekölie, esepa ttö es, ie'pa erblö Skëköl mik e' wa.

⁷ Wépa a imé Skëköl tō s'kimoie, esepa tō s'kimú. Wépa a iméitö s'wöbla'woie Skëköl ttè wa, esepa s'wöbla'ú.

⁸ Wépa a imène s'er diché ioie, esepa tō s'er diché iö. Wépa a imène íyi kakmoie, esepa ikakmú er bua' wa kē

dör ì skéie. Wépa a imène s'wëttsöie, esepa s'wëttsú kaneë. Wépa a imène s'malepa suöie er siarë wa, esepa tö iwà ú ttsë'ne buaë wa.

Jesús mik erblökwakpa ñi dalër

⁹ A' ñi dalëritsö er moki wa. Sene sulu kos e' watöttsa. E' skéie sene yësyësë kos e' a a' senú kekraë.

¹⁰ A' ñi dalëritsö wes ñi elpa ñi dalër es. A' ñi dalöiö tajë.

¹¹ Ì kos weke a' tö, e' ú kaneë. Kë a' bikë nuk. Skëköl kanë ú ttsë'ne buaë meke iWiköl tö se' a e' wa.

¹² Ì buaë panekesö, e' kueki a' senú ttsë'ne bua' wa. A' weirke e' dalë'ttsö er bua' wa. A' ttö S'yë ta kekraë.

¹³ S'batse'rpa malepa weirke ki ilè kiane, esepa kimú. Yi de a' pakök, ese kiöwa er bua' wa.

¹⁴ Wépa tö a' we'ikeke Jesús ttë kueki, kë esepa ki alibchök, e' skéie er buaë chö iarak.

¹⁵ Wépa ttsë'rke buaë, esepa ta a' ttsë'nú buaë. Wépa iuke, esepa ta a' iú.

¹⁶ A' senú bërë ñita. Kë a' e' ttsökka s'malepa tsata. E' skéie a' e' batsö se' esepala ta buaë. Kë a' e' bikeitsökka tö a' wa íyi jcher tajë.

¹⁷ Yi tö ì sulu wamblé a' ki, e' ta kë iské wamblarne. Ì kos dör buaë yësyësë sulitane a ese ú.

¹⁸ A' senú bërë sulitane ta kos a' dirmi ekkë.

¹⁹ A yamipa dalër ye' éna, kë ì sulu ské wamblarne yi ki. E' skéie imúat Skëköl kësik ulà a. Ie' tö ichè iyëkkuö ki i' es: "Ye' ë wöki iské wërke wè. Yi tö ì sulu wamblé, e' ské werayö iki."*

²⁰ Ñies ichè: "A' bolökpa dué bli wa, e' ta itiö. Ie' er sine, e' ta di' mú ia yè. A' iwé es, e' ta ie'pa jaërdaë."†

²¹ Kë sene sulu kar e' alökka a' ki. E' skéie a' e' alökka sene sulu ki sene yësyësë wa.

13

¹ Sulitane kawöta ká wökirpa ttë dalöiök. Skëköl tö kawö me' ie'pa a

s'wëttsöie. Itso'rak kos e'pa tkë'ka ie' tö.

² E' kueki wépa kë tö ie'pa dalöie, esepa ñippöke wépa tkë'ka ie' tö esepa ta. Ese wakpa weirdaë iulà a.

³⁻⁴ S'wökirpa kë tkëneka s'ser yësyësë esepa we'ikök as isuardak. Ie'pa dör Skëköl kanë mésopa a' kimoie. Ie'pa tso' s'ser suluë esepa we'ikoie. Esepa je' kawöta suanuk. A' senak kë suar ta' s'wökirpa yöki, e' ta a' senú yësyësë ta ie'pa tö a' kikeraka. Erë wépa serke suluë, esepa je' kawöta suanuk. Kë ë ichök ie'pa a kawö mène s'we'ikoie. Ie'pa tso' kanëblök Skëköl a s'ser sulu we'ikoie wes kawö meneat ie'pa a es.

⁵ E' kueki se' kawöta ie'pa ttë iütök, e' kë dör as kë itö s'we'ikö e' ë kueki. E' dör tö se' er tö se' a icheke tö e' dör buaë yësyësë e' kueki.

⁶ E' kueki ñies inuköl patauk ie'pa tö se' keke ese patuekesö. Ie'pa dör Skëköl kanë mésopa kanëblöke ie' a s'wökirpaie. E' dör ie'pa kanë, e' kueki ie'pa patuë e' dör buaë.

⁷ E' kueki imusö ie'pa a eköl eköl wes s'kawöta imuk es. Ilè kawöta patuë etä ipataú. Wépa kawöta dalöie esepa dalöiö.

⁸ A' wa nuì tso' kos e' pataú. Erë nuì tso'ia se' ki kekraë, e' dör ñi dalëritsë, e' kë patonuktsa se' a. S'malepa dalëritsekesö, e' ta e' wa ttë dalöiëno me'at Moisés tö e' wa kos dalöiësö.

⁹ Ttë e' tö ichè: "Kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa; kë a' kawö ta' s'ttökwa, kë a' kawö ta' akblök; kë a' kawö ta' o'ka íyi kkechök."* Ttë e' ena imalepa kos e' wöienewa ttë etkë a, e' dör i': "A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es."†

¹⁰ S'malepa dalëritsekesö, e' ta kë ì sulu wamblepasö yi ta. Es ttë dalöiëno kos e' dalöiekesö mokië yësyësë.

¹¹ A' senú es. S'tsatkë kèwö kí dewatke tsinet se' erblë' Jesús mik kuaë e' tsata. E' kèwö a se' tso' i'ñe ta, e' anú a' éna. E' kueki kë a' senukia wes s'kapötër nañewe es.

* **12:19** Deuteronomio 32.35 † **12:20** Proverbios 25.21-22 * **13:9** Éxodo 20.13-17 † **13:9** Levítico 19.18

12 Sene sulu k ew  erkewatke ta se' tsatkeke e' k ew  d kewatke wes k  n rketke s'ki es. E' kueki k  se' e' wambl ia sulu  wes p ' tso'ia stui a e' wambl  es. E' sk ie se' sen  y sy s , e' d r wes s'ser k  n  a es. Se' e' du ser n pp k sene sulu ta wes n pp kwakpa es.

13 Se' sen  bua  y sy s  wes s'ser k  n  a es. K  se' k ne e' wambl kia bloblopa es. K  se' k ne tr nuk, e' ya'uk sulu. K  se' k ne n pp k. K  se' k ne uky nuk s'malepa ta.

14 E' sk ie a' sen  bua  y sy s  wes Sk k pa Jesucristo ki kiane es. K  a' t  ibikeits k t  wes a' a s'w k d r sulu e' wopat rmi.

14

K  a' n  bikeits k sulu 

1 W pa erbl ke Jesús mik, er  kam ierbl  bua'ie, esepa ki w  er bua' wa. T  bikeitseke a' t  ku 'ki ku 'ki ese k  ki a' n  iut k.

2 A' welepa t  ibikeitseke t  Jes s mik erbl kwakpa a' iyi ulitane katarmi. Er  a' welepa sk  kam erbl  bua'ie Jes s mik, esepa t  ikl 'w  t  iyiwak chk  k  katar.

3 W pa t  iyi ulitane kat , esepa k  k ne w pa k  ikat  esepa ch k iki. N s w pa k  ikat , esepa k  k ne w pa t  ikat  esepa ch k iki, Sk k l t  ie'pa kl 'bak ie' ichaie e' kueki.

4 Se' d r Sk k pa Cristo kan  m sopa. Wes se' w r ie' wa ek l ek l, e' w rke ie' w k w ki. Ie' a' se' kimermi as se' w r bua  ie' wa, e' kueki se' w rda  ie' wa bua . E' kueki  wes s'yamipa ch mis  sulu ?

5 N s se' sh a welepa tso' t  ibikeitseke t  s'kaw ta diw  wele batseits k imalepa tsata. Er  i t pa t  ibikeitseke t  diw  ulitane d r n s  me. Se' kaw ta wa ijchenuk ek l ek l t  i kl 'w s  e' d r y sy s .

6 W pa t  ikl 'w  t  s'kaw ta diw  wele batseits k bua'iew , esepa t  batseiteke Sk k pa Cristo dal ioie. N s w pa t  iyi ulitane kat  esepa t  ikateke Sk k pa Cristo dal ioie ta w stela chekeit  Sk k l a' iki. W pa k 

t  iyiwak chk  kat ia, esepa t  ilo'y  Sk k pa Cristo dal ioie ta w stela chekerakit  Sk k l a' i n kerakit  e' ki.

7 Se' d r Sk k pa Cristo icha, e'pa tso' tts 'ka   e'pa duowa e' d r ie' dal ioie, k  id r se' w k dal ioie.

8 Mik se' tso'ia tts 'ka, eta se' serke ie' a. Mik se' duowa, eta se' duowa ie' a. Se' tso' tts 'ka   se' duowa, er  se' d r ie' icha.

9 Ie' k tewa e' sh enekane as ie' d  s'durulune ena s'tso' tts 'ka e'pa k s K k lie.

10 Se' ulitane d ra  Sk k l tk r s'sh lo kul  ki e' w rki. E' kueki  i k a' në ch    n  sa  sulu ?

11 Sk k l t  ich  iy kku  ki i' es:

“Ye' w k ser wa y  ich :

Sulitane e' tul raw  kuch  ki ye' w rki.

Sulitane t  ye' k keraka.”*

Es Sk k l y kku  t  ich .

12 Es s  isu  t  wes se' serke e' ki Sk k l t  se' chakerane ek l ek l.

13 E' kueki k  se' k ne n  ch kia sulu . E' sk ie a' e' tk w  dar r  i t  s'yamipa w kl 'w mi   i t  i mimine sene sulu a, ese k  war.

14 Ye' wa ijcher bua  t  k  chk  w ne t  s'ia'w pa n ie Sk k l w a. Ye' erbl ke Sk k pa Jes s mik, e' wa ye' ikl 'w  y sy s  t  es idir. Er  w pa t  ikl 'w  t  chk  wele t  s'ia'w mi n ie, e' ta es idir esepa a.

15 E' kueki a' t  s'yami wele siaw w  i kateke a' t  e' batamik, e' ta e' k  dal ritseku'ia a' t . N s ie' sk ie Cristo k tewa, e' k  sulu'warwa i kateke a' t  e' batamik.

16-18 I bl ie Sk k l tso' e' w  k  d r chk  ena di'y . E' w  d r sene y sy s  ena sene b r  ena tts 'ne bua  Wik l Batse'r wa. Yi t  Cristo kan  weke es, ese w r bua  Sk k l wa n s sulitane wa. E' kueki i t  a' yamipa k mi a' ch k sulu  i d r bua  a' a e' ki, ese k  war.

19 Es i k s t  se' kimeke senuk b r  n ta ena n  dich  i k Sk k l a, ese  s .

20 I bua  w tke Sk k l t  a' er a, e' k  sulu'warwa chk    kueki. Mok  chk  ena di'y  k s d r batse'r. Er  sulu

* 14:11 Isa as 45.23

idir tö s'yamipa armine sene sulu a se' ukuömik ì katésö ì yésö ese wa.

²¹ Buaë idir tö iyiwak chkà mú kě katésö ö blo' mú kě yésö ö ì kos mú kě wésö. Erë kě idör buaë tö s'yamipa armine se' ukuömik.

²² Ima a' ttè i' bikeitsè e' blö a' er a Skëköl ë a. Wépa tö ì wër buaë ie'pa wa ese wé ta ittse tö kě iki ì nuí ku', jayëcha buaë esepa!

²³ Erë yi tö ì katé ta ibikeitsékaitö bötböt dö' ye' tso' ì sulu wamblök, e' ta e' nuí tso' iki. Ie' kě wa iklöne mokí tö buaë idir, e' kueki e' dör suluë ie' a. Ì kos wésö e' kě one se' wa yësyësë wës iklö'wésö es, e' ta e' dör suluë se' a.

15

S'kawötä s'malepa kimuk

¹ Se' wépa erblöke buaë Cristo mik, esepa ké wépa kam erblö buaë tso'ia katötö esepa sauk wës se' wák katörwa es. Kě se' kàne ì tö se' wák ttsë'weke buaë ese ë bikeitsök.

² Se' kos ké ì tö s'malepa ttsë'wëmi buaë ese bikeitsök eköl eköl ikimoie ena idiché ioie buaë Skëköl a.

³ Cristo wák kě wa ì tö ie' ttsë'weke buaë ese ë bikeitse. E' skéie ie' ta itka wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: “A Skëköl, wépa tö be' cheke suluë esepa tö ye' cheke suluë ñies.”*

⁴ Ì kos kite ká iaiaë Skëköl yëkkuö ki, e' kite s'wöbla'woie as se' e' tköwa darërë ena as se' er pablö. E' wa ì buaë panekesö e' kě olo'yepasö.

⁵ Skëköl tö se' ké e' tkökwa darërë ñies se' er pablekeitö. As ie' tö a' kimü senuk bërë ñita wës Cristo Jesús ser es.

⁶ A' serke es, e' ta Skëköl dör Skëképa Jesucristo Yé e' kikeraka a' ulitane tö sekka ñita.

⁷ Es a' ñi kiöwa er bua' wa wës Cristo tö a' ki'wa es as sulitane tö Skëköl kiköka.

⁸ Mokí ye' ichè a' a tö Cristo dë'bitu judiowak kimuk ikkachoie ie'pa a tö ì uk Skëköl kablè' sa' yépa bak ká iaiaë e'pa a, e' wawéitö.

⁹ Ñies idë'bitu as pè' kě dör judiowak, esepa tö Skëköl kiköka ie'pa suéitö er siarë wa e' kueki. E' dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es wé ichèitö: “E' kueki ye' tö be' kikeraka pè' kě dör judiowak esepa ulitane shua.

Ye' ttsöraë be' kikokaie buaë.”†

¹⁰ Ñies itso' kitule i' es: “jA' kě dör judiowak esepa ttsë'nú buaë wépa dör Skëköl icha esepa ta ñita!”‡

¹¹ Ñies ichéitö: “jA pè' kě dör judiowak Skëköl kiköka! jA ká ulitane wakpa, Skëköl kiköka!”§

¹² Ñies Isaías tö ikitat iyëkkuö ki i' es: “Jesé aleri eköl döraë se' shua, e' tkërdaka ká ulitane wakpa wëttsöie. Pè' kě dör judiowak esepa tö ie' ë paneraë e' tsatkoie.”*

Es itso' kitule.

¹³ Ì buaë kos doia se' a e' panekesö kröröë e' wì dör Skëköl. As e' tö ttsë'ne buaë ena sene bërë mü a' kos erblé ie' mik e'pa a. As ie' tö a' kimü iwà kí panuk buaë Wiköl Batse'r diché batamik.

¹⁴ A yamipa, mokí ye' iklö'wé tö a' serke buaë yësyësë. Ñies ye' iklö'wé tö a' wa iyi jcher tajë. A' a ñi pautmi buaë.

¹⁵ Erë yëkkuö i' ki ye' er deka a' pattök wöshaë ttè wésele wa as kě a' éna ichöwa. Skëköl er buaë ché ye' a e' wa kanè me'itö ye' a, e' kueki ye' a kawö ta' a' pattoie es.

¹⁶ Ye' dör Cristo Jesús kanè méso ie' tté buaë kkayè' Skëköl tö se' a e' pakoie pè' kě dör judiowak esepa moie Skëköl a batse'oule Wiköl Batse'r wa. E' dör wës iyi mè sacerdotepa tö Skëköl dalöioie wër buaë ie' wa es.

¹⁷ Ye' batsulewa Cristo Jesús mik, e' kueki ye' kanëblöke Skëköl a e' tö ye' ttsë'weke buaë.

¹⁸ Ye' kě er dë'ka kabenukka ì kě one Cristo wa ye' wa ese ki. Ie' batamik ye' tö pè' kě dör judiowak esepa ulaié Skëköl ttè iütök. E' wé ye' tö ipaké wa ena iwakanewè wa

* 15:3 Salmo 69.9 † 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43 § 15:11 Salmo 117.1 * 15:12 Isaías 11.10

19 ena Skëköl Wiköl diché wa. Ñies ì kě or yi a ese wéyö tajë ie'pa wörki ikkachoie tö ì chéyö e' dör moki. Es kanè mène ye' a Cristo tté buaë pakoie e' wawétkeyö ká tso' kōs Jerusalén dö Iliria e' shua.

20 Këkraë ye' e' mukettsa tté buaë e' pakök wé kě yi tö Cristo dalöieta' ese ska'. Ye' iwé es as ye' kě dör wes yi tö u yuékā u chkí tulu'wabak o'ka tö ese kī es.

21 E' skéie ye' éna iwak wes Skëköl yëkkuö tö iché es, e' tö ichè:

“Wépa a ie' tté kě pakauale, esepa a ká ardaë;

Wépa kě wā ie' tté ttsëule, esepa éna iardaë.”†

Pablo shkak Roma

22 Këkraë ye' shkak a' weblök, erë kanè i' tö ye' wöklö'weke.

23 Erë i'ñe ta ye' kaneone ká ikkëpa kī. Bānet ye' tö a' kkeyë'mi pakè,

24 e' kuëki ye' mú tkömi Roma a' pakök mik ye' mi'ke España eta. Erë ye' kě a kawö kunuk tajë a' ska' senuk, erë ye' ttsë'rmi buaë. E' ukuökī ta a' mú ye' kīmè as ye' dö España.

25 Erë i'ñe ta ye' mitke Jerusalén s'batse'r malepa serke eē e'pa kīmuk.

26 E' dör tö s'yamipa serke Macedonia ena Acaya e'pa tö inuköl kitbak iwákpa er wa patkëmi s'batse'rpa dör siarë tso' Jerusalén e'pa kīmoie.

27 E' wé ie'pa tö iwákpa er wa, erë moki ie'pa kī inuí tso'. E' kuëki buaë idir tö ie'pa tö judiowak kīmè. E' dör tö ì buaë de judiowak ulà a' Cristo wa, e' de ie'pa ulà a' ñies judiowak wa. E' kuëki buaë idir tö ì tso' ie'pa wā e' kalmè s'yamipa dör judiowak esepa a.

28 Es mik ye' tö inuköl kitule kōs ie'pa a e' mé ie'pa ulà a, eta ye' mia España e' tkökemi a' pakök.

29 Ye' wā ijcher tö mik ye' demi a' ska', eta se' ñi er diché iōraë buaë Cristo er buaë chō siā e' kōs wa.

30 A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttö wa, ñies se' ñi dalëritsöke Skëköl Wiköl wa, e' wa ye' kköchö a' a tö a' e' chö darërë ye' ta ñita kanè mène ye' a e' wā

uk. E' wëmi a' tö, a' tö Skëköl a' ikië ye' kī e' wa.

31 Ikiö ie' a as ie' tö ye' tsatkö Judea wakpa kě tö Jesús tté iutè esepa yöki. Ñies ikiö ie' a tö ì kōs mi'ke ye' wā s'batse'rpa tso' Jerusalén e'pa kīmoie as ie'pa tö e' tsü er bua' wa.

32 Es ikiö ie' a as ye' dömi a' ska' ttsë'ne buaë wa enuk a' pakekeyö e' dalewa, es ie' kī ikiane e'ma.

33 Ie' dör senë bërë mukwak as e' tö a' wapiöü. Es e' idir.

16

Roma wakpa shke'wëmi Pablo tö

1 Tayë eköl kiè Febe dör s'yami, e' tté chekeyö a' a. Ie' dör Skëkëpa Jesús icha erule tso' Cencreas e' kīmukwak eköl.

2 Ie' kiöwā buaë Skëkëpa Jesús ttö wa wes s'batse'rpa ñi kiöwā es. Ie' tö s'yamipa tajë e'pa kīmè, ñies ye' wák kīmèitö. E' kuëki mik ie' kī ilè kiane eta ie' kīmú.

3 Prisca ena Áquila e'pa shke'ú ña. Ie'pa bak kanëblök ye' ta Cristo Jesús kanè a.

4 Ie'pa e' me'ttsa ye' tsatkök, kě tkine tö dö' ittëwā. Wëstela chekeyö ie'pa a, erë kě dör ye' è. Skëkëpa Jesús icha erule erule kōs kě dör judiowak, e'pa tö wëstela cheke ie'pa a' ñies.

5 Ñies Skëkëpa icha erule daparke Prisca ena Áquila u a, e'pa shke'ú ña. Ñies ye' yami dalër tajë ye' éna kiè Epéneto, e' shke'ú ña. Ie' dör s'tsá erblë' Cristo mik Asia e'.

6 María shke'ú ña. Ie' kanëblé tajë a' a.

7 Wépa böi kiè Andrónico ena Junias, e'pa shke'ú ña. Ie'pa dör judiowak wes ye' es. Ie'pa bak wötëule s'wöto wé a ye' ta. Ie'pa dör Jesús ttekölpa kkeaulekā buaë imalepa wā. Ie'pa erblë' Cristo mik ye' yökī kewe.

8 Ampliato shke'ú ña. Ie' dör ye' yami Skëkëpa Jesús ttö wa, e' dalër tajë ye' éna.

9 Urbano shke'ú ña. Ñies ie' kanëblöke Cristo a wes sa' es. Ñies

† 15:21 Isaías 52.15

Estaquis shke'ú ña. Ie' dalër tajë ye' éna.

¹⁰ Apeles shke'ú ña. Ie' wër buaë Cristo wa. Ñies wépa dör Aristóbulo icha, e'pa shke'ú ña.

¹¹ Herodiön, e' shke'ú ña. Ie' dör judiowak wes ye' es. Ñies wépa dör Narciso icha erblé Skëképa mik e'pa shke'ú ña.

¹² Tayëpa kiè Trifena ena Trifosa shke'ú ña. Ie'pa kanëblöke Skëköl a. Ñies tayë dalër se' éna kiè Pérside e' shke'ú ña. Ie' kanëblöke tajë Skëköl a.

¹³ Rufo shke'ú ña, e' dör Jesús mik erblökwak buaë suule sulitane wa. Ñies ie' mì e' shke'ú ña. Ie' dör wes ye' wák mì es.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ena s'yamipa qos tso' ie'pa ta, e'pa qos shke'ú ña.

¹⁵ Ñies Filólogo, Julia, Nereo ena ikutà, Olimpas ena s'batse'r malepa tso' ie'pa ta, e'pa qos shke'ú ña.

¹⁶ A' ñi shke'ú ñi dalër wa. Cristo icha erule erule e' qos tö a' shke'wémi.

¹⁷ A yamipa, ye' kköchö a' a tö wépa éna se' blabatsak ena se' akmine sene sulu a, esepa yöki a' e' kkö'nú. Ie'pa se' a icheke tö ttè wa se' wöblaule kewe e' kë dör mokië. Esepa yöki a' e' skö.

¹⁸ Ie'pa kë ku' Skëképa Cristo kanëuk. E' skéie ie'pa tso' iwákpa ë kanëuk. Se' kam éna iar buaë esepa dakiñekerakitö ttè ttsër buaë ese wa. E' kuëki esepa yöki a' e' skö.

¹⁹ Sulitane wa ijcher tö Skëköl ttè mokië e' dalöieke a' tö buaë. E' tö ye' ttsë'weke buaë. Ye' ki ikiane tö a' mú wöblar ttè buaë yësyësë wa wawè. Erë a' mú kë e' wöbla'ù kache ttè wa i sulu wambloie.

²⁰ A' serke es, e' ta betka Skëköl dör sene bërë mukwak, e' tö Satanás shtowerawä a' klö dikia. As Skëképa Jesús er buaë chö a' a.

²¹ Ye' yami Skëképa Jesús kanè a kiè Timoteo e' tö a' shke'wémi. Ñies Lucio ena Jasón ena Sosípatro, e'pa tö a' shke'wémi. Ie'pa dör judiowak wes ye' es.

²² Ye' dör Tercio, e' tso' Pablo ttöke e' shtök yëkkuö i' ki. Ñies ye' tö a' shke'wémi Skëképa ttö wa. I' ta i cheke Pablo tö e' shtekeneyö.

²³⁻²⁴ Gayo tö a' shke'wémi, e' u a ye' serke. Eë Skëképa Jesús icha erule tso' ká i' ki e'pa daparke. Erasto tö a' shke'wémi. Ie' dör ká i' inuköl kuëblu. Ñies s'yami kiè Cuarto, e' tö a' shke'wémi.

Pablo tö Skëköl kikéka

²⁵ ¡Skëköl kikökasö! Ie' a a' kimermi e' tkökwä darërë Jesucristo ttè buaë pakekeyö e' a. Ká iaiaë ttè buaë e' blëule se' yöki.

²⁶ Erë i'ñe ta ikkayënewa se' a i kit Skëköl ttekölpa tö yëkkuö ki e' wa. Skëköl yöbië e' tö ie'pa ka' ishtök. Ttè buaë ñe' kkayënewa as ká ulitane wakpa erblö imik ta iwà iutö.

²⁷ Skëköl e' dör Skëköl eköl ëme e'. Ie' erbikö tajë sulitane tsata. ¡As e' kikarka kekraë Jesucristo wa! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a 1 Corintios

Mik Pablo bak kanëblök Éfeso etá ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kèwö ska' ta Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pè' bak senuk ikì döká 650.000. E'pa shua 400.000 klöulewá kanëblök è. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaë paka'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' kì.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso eë. E' tö ie' a iyè' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke tajë ena welepa tso' íyi sulusi wamblök tajë, e' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit. Ñies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesús mik etá ie'pa tö íyi tajë dalöieke Skëköl skéie, e' dör kabene et. Ì dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyiwak jcheke e' chkà katekerakitö iyamipa ta ì dalöiekerakitö e' dalöioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' kì.

Ñies ì dalöieke ie'pa tö e' wé kos a alakölpa sulusi datse ta wëpa serkerak ita. Erë mik wëpa ñekkëpa erblë' Jesús mik etá ie'pa kë éna iane tö wes ie'pa ké senuk. E' kuëki Pablo tö ikkaché tö wes wëpa alaköl ta' ena alaköl kë ta' e'pa kawötá senuk.

Kiie ta pè' wele bak ñi dapa'uk Jesús mik erblökwakpa ta, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' kì.

Shké'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl tö ye' klöo'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekölie. S'yami kiè Sóstenes tso' ye' ta.

² A' dör Skëköl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewá Cristo Jesús mik e' wa. A' klöo' Skëköl tö ie' icha

batse'rpaie wëpa kos tso' ká wa'ñe tö e' tsatkè kiè Skëkëpa Jesucristo a e'pa ta ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Këköl.

³ Skëköl dör S'yè ena Skëkëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërè mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a

⁴ Skëköl er buaë ché tajë a' a Cristo Jesús batamik, e' kuëki ye' tso' wëstela chök ie' a këkraë.

⁵ A' batsulewá Cristo mik, e' wa ì kos kiane a' kì wakanewè Skëköl a, e' mène a' a tajë. Skëköl tö ieri mé a' a iwà pakoie buaë, ñies iwà jchenowá buaë.

⁶ E' wa iwënewá a' shua tö mokì a' tö Cristo tté klö'wé buaë.

⁷ Es ì kos kiane a' kì kanëbloie Skëköl a, ese métke ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakaneweke a' tö a' tso' Skëkëpa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa.

⁸ Ñies ie' tö a' kimeräe buaë as a' e' tköwa darërëe ie' mik dö bata ekkë. Es a' kë kì ì nuí ta' ie' wöa mik Skëkëpa Jesucristo datskene e' kèwö ska'.

⁹ Skëköl ttö mokìe e' tö a' klöo'bak as a' ser batsulewá ie' alà Jesucristo dör Skëkëpa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a ichè Skëkëpa Jesucristo ttö wa tö a' kos erbikö ñikkëe. Kë a' ñi blabatsök. A' senu buaë ñita. A' kabikeitsö ñikkëe wes wák eköl è es.

¹¹ A yamipa, tayë kiè Cloe, e' yamipa welepa tö ibiyö ché ye' a tö a' tso' ñippök tté kì. E' kuëki ye' tso' a' a ichök es.

¹² Ie'pa tö ye' a' iché tö a' kos ñippöke ñita i' es: A' welepa tö icheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa skà tö icheke: "Ye' dör Apolo klé." Iëkölpa tö icheke: "Ye' dör Cefas* klé." A' skà tö icheke: "Ye' dör Cristo klé."

¹³ ¿Ima a' ibikeitsè tö Cristo tso' blabutsule? Au, kë idör es. ¿Ye' kötwá krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttö wa? Au.

* **1:12 Cefas:** E' è kiè ñies Pedro.

14 Wëstela chekeyö Skëköl a tö ye' kē wā a' wösune tajë. Wëpa kië Crispo ena Gayo, e'pa ě wösuk ye' tö.

15 Kē yi a iyënuκ tö ye' tö a' wösuk ye' ttö wa.

16 Ye' éna ianewā i' tā tö ñies ye' tö wëm kië Estéfanos e' wösuk ena ie' yamipa ekka. Kē ye' éna iane tö yi skā wösuk ye' tö.

17 Cristo kē wā ye' patkëne s'wösukuök, ie' tö ye' patké ie' tté buaë pakök. Ye' kē tö tté e' paketa' tté iskië wa wës s'yöule tajë esepa kapakö es. Ye' tö ipakeke tté wöshakla wa as Cristo kötewā krus mik e' tté diché kē chöwa.

Skëköl diché tajë ena ie' siwé iskië, e' wā dör Cristo

18 Wëpa weirdaë aishkuö tā, esepa a Cristo kötewā krus mik, e' tté dör alipa ttëie. Erë se' tsatkërke, esepa a Skëköl diché tajë, e' tté idir.

19 E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

“Skëköl tö ichè: Wëpa wā siwā' jcher iskië, esepa meraatyö wës kē wā i' jcher es. Wëpa kabikeitsö tajë, esepa éna ká chöwerawayö.”†

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

20 Es idir e' kueki s'ditsö wā siwā' jcher iskië, ¿wës esepa de? S'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa, ¿wës esepa de? Wëpa a s'ditsö íyi tté wā pakar ñi a buaë ¿wës esepa de? Skëköl a tā siwā' iskië jcher s'ditsö wā, e' kē wā tā', e' dör wës alipa tté es.

21 Tté e' wā dör i' es: Skëköl wā íyi jcher iskië, e' kueki ie' kē wā imeneat tö se' tsatkër i' jcher s'ditsö wā iskië ese wa. E' skéie ie' tö ime'at tö wëpa erblé Cristo mik itté pakarke e' wa, esepa ě tsatkërdaë erë ittësär alipa ttëie.

22 Ì kē or yi a ese kiane suè judiowak ki tté klö'woie. Griegowak tö siwā' iskië ese yuleke tajë.

23 Erë Cristo kötewā krus mik, e' tté pakeke sa' tö. Tté e' sulune judiowak yöki. Pè' kē dör judiowak, esepa a tā e' dör alipa tté.

24 Erë wëpa kos klö'bak Skëköl tö iwák a, judiowak ö pè' kē dör judiowak, esepa a Cristo dör Skëköl diché tajë ena ie' siwé iskië e'.

25 Ì wé ie' tö e' wër wës i' wè aliwakpa tö es. Ñermata ie' wā siwā' jcher iskië tköka sulitane tsata. Iwër wësua tö ie' kē diché tā', ñermata ie' diché tā' tajë tköka sulitane tsata.

26 A yamipa, mik Skëköl tö a' klö'bak, eta ¿wës a' dör? E' anú a' éna. Ká i' wakpa a tā a' kibiiepa kē wā siwā' iskië jcher. A' kibiiepa kē ttö dalöiërta'. A' kibiiepa kē dör kékëpa tajë ese ditséwö.

27 Erë wëpa cheke ká i' wakpa tö tö kē iwā i' jcher, esepa shukit Skëköl tö wöbla wa, wëpa wā siwā' jcher iskië, esepa jaëwoie. Wëpa kē dör kékëpa tajë ká i' wakpa a, esepa shukit ie' tö wöbla wa, wëpa dör kékëpa tajë, esepa jaëwoie.

28 Wëpa watëuletsa, wëpa bikeitseke ká i' wakpa tö tö kē idör iie bua', wëpa kē dör ì, esepa shukit ie' tö, wëpa dalöiërta' tajë ká i' ki, esepa wöowaie diöshet.

29 Es kē yi a e' ttsënuκa Skëköl wörki.

30 Erë Skëköl wák tö a' bätswā Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tö se' kē siwā' moki jchenukwā iskië. Ñies Cristo batamik ie' tö se' klö'wé wës pè' buaë yësyësë es, ñies se' de ie' wák ichaie batse'r yënettsa sene sulu ulā a.

31 E' kueki s'kawöta senuκ wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: “Yi e' tsakka as ese e' ttsökā i' wé Skëköl tö ese wa.”‡

2

Cristo kötewā wötëulewā krus mik, e' tté paké Pablo tö

1 A yamipa, mik ye' dè' kewe Skëköl tté buaë pakök a' a, eta kē ye' wā iwā pakane siwā' iskië ese wa wës a' wakpa yöule tajë esepa tö s'wöbla'wëke es.

† 1:19 Isaías 29.14 ‡ 1:31 Jeremías 9.24

² Mik ye' bak a' shuā, eta ye' kē kī ì bār tté kianeia. Ye' ibikeitsétke Jesu-cristo kōtewa wōtēulewa krus mik e' tté ě pakök.

³ Mik ye' dē'bitu a' ska', eta ye' ttsē'rke alabēbē kē diché ta' tajē, ye' suarke tajē painuke tajē.

⁴ Ye' tō Skēkōl tté buaē e' paké a' a, erē kē ye' wa ipakane siwa' iskiē s'ditsō a' ese wa a' dakiñoie. E' skéie ì pakéyō a' a, e' wà kkaché a' a Skēkōl Wikōl tō idiché wa tō mokijē idir.

⁵ Skēkōl tō iwé es as a' kē erblō siwa' iskiē ese mik, e' skéie as a' erblō ie' diché mik.

Se' wa Skēkōl siwé jcher i Wikōl wa

⁶ Erē wépa tkēulewatke darērē Cristo mik, esepa je' éna iane tō tté pakeke sa' tō, e' dör siwa' iskiē chōkle. Erē e' kē dör s'ditsō ena iwōkirpa siwa' ese; esepa diché erkewatke.

⁷ Siwa' pakeke sa' tō, e' dör Skēkōl siwa' bak blēulewa s'ditsō yōkī e'. Ká iaiaē kam ká i' yör, e' yōkī ie' tō ibikeitsbak tō sene michoë olo ta' tajē, e' meraëitō se' a' ie' siwa' wa.

⁸ Siwa' e' kē ane s'ditsō wōkirpa éna. Ie'pa éna ianúpa, e' ma ie'pa kē wa Skēkēpa Jesús olo ta' tajē e' kōtewa.

⁹ Erē e' dör wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichè:

“Ì buaē kē sūle yi wa,
ì buaē kē ttsēule yi wa,
ì buaē kē bikeitsule yi wa,
ese tso' Skēkōl wa mè wépa éna ie'
dalēr esepa a.”*

¹⁰ Erē e' kōs wà kkachéitō se' a' i Wikōl wa. Iwikōl tō iyi ulitane shuyulekettsa sekkā dō Skēkōl erbikō iskiē ese.

¹¹ Se' wikōl tso' se' a, e' ě wa ijcher ì tso' se' er a. Es ñies Skēkōl Wikōl ě wa ijcher ì tso' ie' er a.

¹² Ie' tō i Wikōl mé se' a, e' kueki kē se' kabikeitsōia wes s'ditsō kabikeitsō es. Ie' tō i Wikōl mé se' a as ì buaē kōs méitō se' a er bua' wa e' wà ar se' éna.

¹³ E' kueki kē sa' tō s'wōbla'weku' ká i' a siwa' tso' ese wa. S'wōbla'weke sa' tō tté kkaché Skēkōl Wikōl tō sa' a e'

wa. Es sa' tō Skēkōl Wikōl iyi e' wà pakeke tté méitō sa' a ese wa.

¹⁴ Wépa kē a Skēkōl Wikōl ku', esepa a' ie' iyi e' dör alipa iyi, e' kueki ie'pa kē kī ikiane. Ñies ie'pa kē éna iwà ar, tté e' wà arke se' éna Skēkōl Wikōl ě wa e' kueki.

¹⁵ Erē wépa a Skēkōl Wikōl tso', esepa éna ie' iyi ulitane wà armi buaē. Erē ì weke ie' tō ie'pa a e' kē wà anuk yi éna.

¹⁶ E' dör wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichè: “Skēkōl erbikō e' kē jcher yi wa. Kē yi a' ie' pautuk.”† Erē se' eltēpa wa Cristo erbikē tso'.

3

Se' kōs dör Skēkōl kanè mésopa

¹ A yamipa, mik ye' bak a' shuā, eta ye' kē a kapakar a' ta wes s'wättseke Skēkōl Wikōl tō esepa ta kapakē es. E' skéie ye' kawōta kapakōk a' ta wes ye' kunúpa kapakōk s'tso'ia s'wák dēr sulu dikia ö ala'r tsitsirla kē yöule buaē Cristo tté wa esepa ta kapakē es.

² Ttè wa ye' tō a' wōbla' e' dör tot-tola wes tsu'diō mè ala'rla a es, kam a' a chkè darērē katar e' kueki. Erē ikkē ta kam a' a chkè darērē katar,

³ a' serkeia wes s'wák dēr sulu kī ikiane es e' kueki! A' ñippōke, a' ukyērke ñi kī tajē, e' wà kiane ché tō a' seriā wes s'wák dēr sulu kī ikiane es, wes pē' kē a Wikōl Batse'r ku' es.

⁴ A' welepa tō icheke: “ye' dör Pablo klé.” A' welepa skà tō icheke: “ye' dör Apolo klé.” A' ttōkeia es, e' wa iwēnewa tō a' dör wes pē' kē a Wikōl Batse'r ku' es.

⁵ Eta ichō ye' a tō ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skēkōl kanè mésopa ě. Sa' tō Jesús tté buaē paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanè me' ie' tō sa' bōl a' ku'a'ki ku'a'ki, e' wakanewé sa' tō.

⁶ Jesús tté buaē e' tsá tkéyō a' er a, wes iyi kuatkè es. Apolo tō ikkō'né as italar, erē Skēkōl wák tō iwà tala'weke.

* 2:9 Isaías 64.4 † 2:16 Isaías 40.13

7 Yi tö iyi kuatkeke, ñies yi tö ikkö'neke, esepa kë döri. Skëköl tö iwà tala'weke, e' döri bua'ie.

8 Yi tö iyi kuatkeke, ñies yi tö ikkö'neke, esepa döri ñies ëme ie' a. Ie' tö iské meraë ie'pa a eköl eköl wës iwakanewekerakitö es.

9 A' döri wës ie' tē es, e' a sa' böli kaneblöke ie' a. Ñies a' döri wës u yörke ie' a es.

10-11 Ie' er buaë ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichki tkökwa wës u yuökwak bua'buas es. E' ukuöki ta u yuökwakpa skà de iki yuökmi. U yörke Skëköl a e' chki tkënewatke e' döri eköl ë, e' döri Jesucristo. Kë yi a ichki kuak'ki tkënuwane. E' kueki se' ulitane eköl eköl kawöta e' kkö'nuk buaë tö wës iwà ki yuekemisö.

12 Se' tö iwà yuëmi orochka wa, inukölichka wa ena ak bua'buas wa ö iwà yuëmisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa.

13 Mik Jesucristo datskene, eta iwërdaë tö is iwà yuësö. E' këwö ska' ta se' kanë ma'ordaë bö' wa isuoie tö is idir.

14 U chki tulunewa, e' ki se' tö iwà yué, e' ta e' kë ñanewa bö' a ta esepa a iské merdaë.

15 Erë i yuësö e' ñanewa, e' ta kanë e' weirdawa. Erë esepa tsatkërdaë bö' yöki, erë kë i atë ie'pa ulà a wës s'tköshkar u ñarkewa yöki es.

16 ¿A' kë wa ijcher tö a' wákpa döri Skëköl wé, ie' Wiköl serke a' shua e' kueki?

17 Ie' wé döri batse'r, e' döri a' wákpa. E' kueki e' olo'yéwa yi isie tö, e' ta ese olo'yerawa ie' tö.

18 Kë a' e' kitö'ukia. A' welepa e' bikeitsö tö a' wa siwa' iskië jcher wës s'ditsö tö ibikeitseke es, e' ta esepa kawöta e' ökwa aliie as siwa' moki jcherwa iwà.

19 I' döri siwa' iskië s'ditsö a, ese döri alipa ttë Skëköl a. E' döri wës ie' yëkkuö tö ichë es: "Wépa wa siwa' iskië jcher taië, esepa klö'wërawa Skëköl tö iwákpa erbikö s'dakiñoie e' wa wës iyiwak klö'wëwasö sho' wa es."

20 Ñies ichéitö i' es: "Skëköl wa ijcher buaë tö i' tso' ká i' a, ese siwé

jchermi s'wa taië, e' kë döri lie bua'."

21-23 Erë a' döri Cristo icha ena Cristo döri Skëköl icha. E' wa kiane chë tö iyi ulitane mé Skëköl tö a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kimuk. E' kúie ta i' kos tköke i'ñe ta, ñies aishkuö ta, s'ser ena s'duöwa, ekkë kos tso' a' kimuk. E' kueki kë a' kàne s'ditsö wele kkeökka taië tö e' döri bua'ie as s'mi' ikléie.

4

Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa kanë

1 Sa' bikeitsö tö sa' döri Cristo kanë mésopa. Skëköl ttë bak blëulewa e' wa pakë wërke sa' wöki wës iyi kueblu es.

2 İyi kueblu kawöta iwakanéuk yësyësë wës iwökir tö iuk patké es.

3 Es idir, e' kueki ima a' tö ö yile skà tö is ye' kaneblöke Cristo a' e' bikeitseke, e' kë ki ye' tkine. E' kúie ta ima ye' wák tö ye' kanë bikeitseke, e' kë ki ye' tkine.

4 Ye' er kë wa ye' kkatëne, erë kë e' wa yö ichepa tö kë i' sulu ku' ye' ki. Skëképa Jesucristo tö ye' shuleraë, ima e' tö ye' bikeitseke, e' ë ki ye' tkirke.

5 Mik ie' dene eta sulitane shuleraëitö. I' kos tso' blëulewa se' er a, ñies i' dalërmik se' serke, ese kos kkacheraëitö wöshak sulitane wörki. E' këwö ska' ta se' kos kaneblöke buaë ie' a, e'pa kikeraka ie' tö. E' kueki kë s'kkatar, kam s'shulir këwö döka e' yöki.

6 A yamipa, ye' tö ye' wák ena Apolo ché a' a' kimoie as e' wa a' tö iwà saü tö kë a' kàne i' tso' kitule Skëköl yëkkuö ki chëtkeyö ñe' dalöseukwa. Kë a' kàne e' ttsöka taië sa' eköl wa ena sa' eköl wöökwa diöshet.

7 ¿Wës a' tö ichëmi tö a' döri s'malepa tsata? I' kos tso' a' wa, i' buaë eri ta' a' wa, wës a' kabikeitsö, e' kos mé Skëköl tö a' a. ¿Iök a' e' ttsöka taië tö wësua iyi kos e' dë'bitu a' wákpa wa, a' wákpa er wa?

8 Wësua a' ibikeitseke tö Skëköl siwa' jcher taië a' wa, e' döri wë', kë i' ki kianeia a' ki. A' e' ttsö tö a' s'wëttsëmitke blu'paie, erë kam sa' döka ekkë. Moki a' mú s'wëttsëmitke

blu'paie, e'ma sa' detke a' ta ñita s'wëttsuk.

⁹ Erë ye' a ta, wësua sa' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa méat Skëköl tö s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tö ká ulitane wakpa ñies Skëköl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e' weblök. Sa' dör wes s'bolökpa tö s'klö'wéwa tsëmi sulitane wörki ttëwa es.

¹⁰ Cristo ttë kueki sa' wër aliie, erë a' e' bikietsö tö a' wa siwa' iskië jcher buaë a' batsulewa Cristo mik e' kueki. Iyerke tö sa' kë diché ta', erë a' diché ta' tajë. A' dalöier'ta' tajë, erë sa' kë dalöier'ta'.

¹¹ Dö ikkë ta' sa' tekeia bli tö ersir tö; kë sa' datsi' ta' buaë; pë' tö sa' we'ikeke siarë; sa' wákpa kë wa u ta' senoie;

¹² sa' kaneblöke darërëe sa' wák ulä wa dö sa' shtrinewa da'a ekkë. Mik pë' alibchöke sa' ki, eta e'pa a sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tö sa' we'ikeke, eta e' dalë'ttseke sa' tö er bua' wa.

¹³ Mik pë' tö sa' cheke suluë, eta e' iutekene sa' tö ttë bua' wa. Dö ikkë ta' ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a sa' dör wes ushña uyanettsa u'rkj es.

¹⁴ Ye' kë wa ttë i' kite a' a' jaëwoie, ë ye' tso' a' pattök wes iyë éna ila'r dalër ese pattëtö es.

¹⁵ Cristo Jesús ttë buaë paka' ye' tö a' a' kewe, e' wa a' batsewa ie' mik. E' kueki moki ye' dör wes a' yë es. A' mú wa s'wöbla'ukwakpa Cristo ttë wa tso' döka 10.000, erë ye' eköl ë dör wes a' yë es.

¹⁶ E' kueki ye' tö a' pattë tö a' senú wes ye' serke es.

¹⁷ E' kueki ye' tö Timoteo patkëmi a' ska'. Ie' dör wes ye' wák alä es Skëképa wa. Ie' dör ye' ttökata yësyësë dalër tajë ye' éna. Wes ye' dör Cristo Jesús mik erblökwak e' ser, e' ttë wa ye' tö ie' icha kos tso' erule erule ká wa ñe, e'pa wöbla'wëke. Ttë e' ska' Timoteo tö a' er erane.

¹⁸ A' welepa e' ttséka tajë tö ibikeit-seke tö ye' kë döpa a' ska'.

¹⁹ Erë Skëképa ki ikiane, e' ta ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de eta

ye' tö isueraë tö a' wépa e' ttséka tajë, esepa wa Skëköl diché ta' ö ie'pa kabërke ë.

²⁰ Ì blúie Skëköl tso' e' wä wënewa idiché tajë e' ki, kë dör ttë ë wa.

²¹ ¿I kiane a' ki? ¿A' ki ikiane tö ye' dö kësik wa a' uñuk? ö ¿a' ki ikiane tö ye' dö a' ska' er bua' wa, a' dalëritsë wa?

5

Sené sulu watöttsasö

¹ Ye' ittë ttsé tö a' shua wëm tso' eköl e' trërke suluë tköka pë' kë tö Skëköl dalöie, esepa tsata. Ie' wa iyë alaköl tso'.

² Ì sulu e' tköke a' shua, erë e' wa a' e' ttsökekaiä tajë. E' skéie ¿wes e' kë wa a' jaëne? ¿Wes e' kë wa a' eriane? Warma wëm ñe' uya'ttsabak a' tö a' shua.

³⁻⁴ Erë ye' wák kë ku' a' ta, erë ye' ttöke wes ye' wák tso' a' ta es. Wëm ñe' shulétke ye' tö Skëképa Jesús ttö wa wes ye' wák tso' a' ta es. Mik a' ñi dapa'uke eta eë ye' tso' ñak a' ta Wiköl Batse'r wa. Ñies Skëképa Jesucristo diché tso' a' ta.

⁵ E' wösha ta wëm ñe' wömüttsa a' tö Satanás ulä a' as iwák dër suluë e' wöklör ta iwák tsatkër mik Skëképa datskene e' kéwö ska'.

⁶ A' e' ttsöka tajë sené sulu wa, e' kë dör buaë. ¿Kë a' wa ijcher tö pan wölöwoka elkela tö harinachka kos wölöwéka?

⁷ Sené sulu e' dör wes pan wölöwoka këchke* es, e' tö a' sulu'wëkewa. E' kueki ese kos uyöttsa a' shua. Es a' döraë buaë yësyësë kë a' i sulu ta'ia wes pan yöule kë a' iwölöwoka iëne es. Cristo kötëwa se' nuì skéie. Ie' dör wes obeja jcheke Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kéwö tkö'woie es. E' kueki ñermata a' batse'ule Skëköl wöa Cristo batamik.

⁸ Es kë se' kàne Cristo kötëwa se' skéie, e' kéwö tkö'uk pan yöule iwölöwoka wa ese wa. Itkö'üsö pan kë yöule iwölöwoka wa ese wa. E' wä kiane chë tö itkö'üsö këkraë sené

* **5:7 pan wölöwoka këchke:** Judiowak wöblar pan wölöwoka tso' ie'pa u a' e' kos uyöttsa Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wëketke ie'pa tö e' yöki.

moki yēsēsē ese wa. Kē se' kàne itkō'uk sene sulu tō s'sulu'wēkewa ese wa.

⁹Yēkkuō iēt patkē' ye' tō a' a, e' ki ye' iyē' tō a' kē kàne e' batsök trēr wakpa ta.

¹⁰Erē pē' kē tō Skēköl dalöiè dör trēr wakpa ö íyi kkechök taiē ese wakpa ö akblökwakpa ö íyi diököl dalöiökwakpa, esepa kē chök ye' ku' a' a. Esepa chōpa ye' tō, e'ma a' kawōta duökwa as kē a' e' batsō esepa ta.

¹¹Wépa yē' ye' tō a' a yēkkuō ki, esepa dör wépa e' chō tō ie'pa erblöke Jesús mik esepa. Erē ie'pa dör trēnukwakpa ö íyi kkechök taiē wakpa ö íyi diököl dalöiökwakpa ö s'chök suluē wakpa ö bloblopa ö akblökwakpa. Kē a' e' batsök esepa ta, ñies kē a' chkök esepa ta.

¹²⁻¹³Wépa kē dör Skēkēpa Jesús icha ¿wes esepa shulēmi ye' tō? Skēköl wák tō ie'pa shuleraē. Erē wépa dör Skēkēpa icha ñi dapa'uke a' ta, esepa kawōta shulè a' tō. E' kueki a' tō iü wes itso' kitule Skēköl yēkkuō ki es, e' tō ichè: “Yi tō i sulu wamblé, e' uyöttsa a' shua.”

6

A' ñippöke e' shulö a' wákpa tō

¹Mik a' wele tō i sulu wamblé iyami eköl ki, eta ¿wes ese mi'ke ie' wa kkatē s'shulökwakpa kē tō Skēköl dalöiè, esepa ska'? ¿Iök e' kē shulè a' wákpa dör batse'r e'pa tō?

²¿A' kē wa ijcher tō se' batse'r, e'pa tō ká i' wakpa shuleraē aishkuö ta? E' dör es, e' ta ¿wes i'ñe ta íyi tsitsirla ese ē kē shulir a' a?

³¿A' kē wa ijcher tō ñies Skēköl biyöchökwakpa shuleraēsö? Ie'pa shuleraēsö, e' ta ¿wes a' kē a ñippè tso' ká i' ki ese shulir?

⁴E' kueki a' welepa ñippöke ñita, e' ta ¿wes ese mi'ke a' wa shulè pē' bānet ska'?

⁵I' chéyö a' jaēwoie. Yi a' a' shulirmi ¿ese kē ku' a' shua da'a?

⁶Erē e' skéie a' mi'ke ñi kkatök s'shulökwakpa kē erblöta' Jesús mik esepa ska'.

⁷A' ñi kkatöke s'shulökwakpa ska', e' ē wa iwēnewa tō sene sulu e' alékatke a' ki. Idalē'ttsök bēre ¿e' kē dör ibua'ie? ¿As itō se' íyi ekiblō!

⁸Erē e' skéie a' wákpa tō i sulu ñe' wambleke ñi ta dō s'yamipa erblöke Cristo mik esepa íyi ekibleke a' tō.

⁹¿A' kē wa ijcher tō wépa dör i sulu wamblökwakpa, esepa kē dōpa i blúie Skēköl tso' e' a? Kē a' e' kitö'uk. Wépa dör trēnukwakpa, wépa dör íyi diököl dalöiökwakpa, s'senewabak dalöseukwa wakpa, wépa trēr wépa ta, alakölpa trēr alakölpa ta, esepa kos kē dōpa i blúie Skēköl tso' e' a.

¹⁰Ñies wépa dör akblökwakpa, wépa dör íyi kkechök taiē wakpa, bloblopa, s'chök suluē wakpa, esepa kos kē dōpa i blúie Skēköl tso' e' a.

¹¹A' welepa bak senuk íyi ekkē wamblök, erē Skēköl tō a' pakoa'bak, a' batseo'bak, a' klöo'bak wes pē' buaē yēsēsē es iWiköl wa Skēkēpa Jesu-cristo ttō wa.

Skēköl kē wa se' tsatkēne as se' tō i sulu wamblöia

¹²A' welepa tō icheke: “se' wa kawö tso', i kos kiane wē se' ki, ese woie.” Erē ye' ichè tō kē i ulitane dör buaē se' a wē. Ye' wa kawö ta' i ulitane woie, erē kē ye' e' mùpattsā as ilè e' alökā ye' ki.

¹³⁻¹⁴A' welepa tō icheke: “chkè dör s'ñawi a, ñies s'ñawi dör chkè a.” E' yēne erē aishkuö ta íyi böt ñe' ewerawa Skēköl tō. Erē s'chkà kē dör trēnoie. Skēköl tō s'chkà shke'werakane aishkuö ta idiché taiē wa wes ie' tō Skēkēpa Jesús shkeo'kane es. E' kueki s'chkà kē meneat trēnoie wes a' tō ibikeitseke es, imeneat i buaē woie Skēkēpa a, ñies ie' tō s'chkà kkō'neke.

¹⁵¿A' kē wa ijcher tō se' batsulewa Cristo mik, e' kueki se' chkà dör etkē ie' chkà ta? E' dör es, e' ta ¿wes se' tō s'chkà dör Cristo icha e' ia'wēmika senukka alaköl sulusi ta ese wa? ¿Kē se' kàne e' ia'ukka yēs!

¹⁶¿A' kē wa ijcher tō mik yi sené alaköl sulusi ta, e' ta ie'pa bōl mía wes wák eköl ē es? E' dör wes itso' kitule Skēköl yēkkuō ki es. E' tō wēm ena

ilaköl e' chë i' es: "Ie'pa bøl serdaë ñita ta ie'pa mía wes wák eköl ë es."*

17 Erë yi batsulewä Skëkëpa Jesús mik, ese dör wes wák eköl ë es ie' ta.

18 E' kuëki a' tköshkar trë yöki. Sene sulu skà kos, e' kë të s'chkà dalösewèwä wes trë es. Mik se' trërke, eta s'chkà dör Cristo icha, e' méttasö o'ka kë dör Cristo icha, ese a. E' wa s'wák chkà dalösewéwasö.

19-20 ¿A' kë wä ijcher të a' chkà dör Wiköl Batse'r e' wé? Skëköl të iWiköl mé a' a, e' tso' a' a. Ie' të a' to'ttsabak, e' ské dör darërëë. A' kë dör a' wákpa icha, a' dör ie' icha. E' kuëki a' ké senuk yësyesë as ie' kikarka.

7

Se' serwä ñita e' pakè

1 Ì chaki a' të ye' a' yëkuö ki, e' wä iuteke ye' të ñe. A' të ye' a' ichaki' të ¿buaë idör të se' kë serwä alakölpa ta?

2 Erë ye' ichë a' a' të taië trë tso', e' yöki a' kos maso tsüwä eköl eköl.

3 A' wëpa kos kawöta senuk ilaköl ta, es ñies a' alakölpa kos kawöta senuk iwëm ta.

4 Alaköl chkà kë meneat ie' wák ë a, e' meneat ñies iwëm a. Es ñies iwëm chkà kë meneat ie' wák ë a, e' meneat ñies ilaköl a.

5 Ie'pa kë kàne ichkà kkëuk ñi yöki. Erë ie'pa kawö mé ñi a' e' batsöktsa ñi yöki ekuölö ë ttoie S'yé ta, e' ta e' ë dalewa kë ie'pa ñi köpawä. Mik ká e' tka, eta ie'pa ñi köwane dö' Satanás të ie'pa erkiöwè trë nuk, kë ie'pa diché dë'ka e' kkö'nuk e' kuëki.

6 Erë ye' kë ku' a' a' ichök të a' kawöta ñi batsöktsa ñi yöki es, a' ki ikiane, e' ta a' të iwëmi es.

7 Ye' a' ta sulitane mú dör wes ye' es, kë alaköl ta'. Erë Skëköl të imé sulitane a' kuä'ki kuä'ki ñi kimoie.

8 A' wëpa tso'ia ekörla ñies a' wëpa dör schö, esepa a' ye' ichë të buaë idör të ie'pa mú ser këkraë ekörla wes ye' es.

9 Erë ie'pa kë e' kkö'nuku' trë yöki, e' ta ie'pa mú maso yulöne senowäie. S'serwä e' dör bua'ie maso kkechekesö ñië e' tsata.

10 A' wëpa senewabak, esepa a' ye' të të dalöiëno i' meke: a' kë kàne ñi ökwa. Ttë e' kë dör ye' ttë, e' mé Skëkëpa Jesús të se' a. Alakölpa kë kàne iwëm ökwa.

11 Erë ie' të iéwa, e' ta ie' kë kàne senukwä wëm o'ka ta, ie' kawöta senuk ekörla kë wëm ta'. Ie' kë senak es, e' ta ie' ké er bua'ukne iwëm ki. Ñies wëpa alaköl ta', esepa kë kàne ilaköl ökwa.

12-14 A' malepa senewabak, erë e' maso kë erblöta' Jesús mik, esepa a' të dalöiëno kë meneat Skëkëpa Jesús wä. Erë esepa a' ye' ichë të a' masopa kë arwa. Iwëm kë erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi ilaköl olomik. Ñies alaköl kë erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi iwëm olomik. Ie'pa ñi éwa, e' ta ie'pa ala'r dör wes pë' kë erblöta' Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkë e' dör darërë. Erë iyë ena imi serke ñita, kë ñi anewa, e' ta isalema ie'pa tsatkërmi iyë ö imi olomik. E' kuëki ye' ichë të a' maso senakia a' ta, e' ta kë iarwa.

15 Erë a' maso kë erblöta' Jesús mik, e' éna a' akwa krö wa, e' ta kë iwöklö'war a' kë klöulewä iulà a. Erë Skëköl të se' klöo'bak senuk bërë ñita.

16 E' kuëki ibua'ie dör të a' sermiia bërë ñita. A' wëm ¿i të be' a' ichök të be' alaköl kë tsatkërpa be' olomik? A' alaköl ¿i të be' a' ichök të be' wëm kë tsatkërpa be' olomik?

17 E' dör wes ttë wa ye' të Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wöbla'weke ká wa'ñe es. Ye' të ie'pa a' ichë të wes a' ku' Skëköl të mik a' klöo'itö iwák a' eta, es a' atú bër. Ie' të ierí mé a' a' seno eköl eköl es.

18 Wëpa tottola kkuölit tëule tsir, mik ie'pa klöo' Skëköl të iwák a' eta, esepa kë kàne e' mane'ukne wes. Es ñies wëpa kë wakyöule es, mik Skëköl të ie'pa klöo' eta, esepa kë kàne e' wakyuök.

19 Se' wakyöule ö kë se' wakyöule e' ska' Skëköl kë tkine yës. Ie' ttë dalöiëno, e' dalöiekesö, e' je' ki ie' tkirke.

* 6:16 Génesis 2.24

20 A' kōs e' tsuat wes a' dör mik ie' tō a' klōō' iwāk a' e' ta' es.

21 Mik ie' tō a' klōō', e' ta' za' klōulewā kanè mésoie? e' ta' kē a' tkinuk e' kī. Erē a' a' kawō tso'ia e' yōktsa e' ulà a, e' ta' a' e' yōttsa.

22 Mik ie' tō a' klōō', e' ta' a' klōulewā kanè mésoie, e' ta' e' yē'ttsa ie' tō sene sulu ulà a' kanebloie Skēkēpa Jesús a. Es ñies mik Skēkōl tō a' klōō', e' ta' a' kē dör kanè méso ñe'se, e' ta' e' klōō' Cristo tō ie' wāk kanè méso'paie. E' kueki a' klōulewā kanè mésoie, e' ta' kē a' tkinuk e' kī.

23 Skēkōl tō a' to'ttsabak, e' kueki kē a' e' tiukne yile skà ttè dikia.

24 A' yamipa, wes a' ku' Skēkōl tō mik a' klōō'itō e' ta', es a' atū bër. A' senú buaē yēsyesē ie' a, sene me'itō a' a' e' a.

25 Ima a' tō ye' chaki' yēkkuō kī wēpa tso'ia ekōrla, esepa kī, e' iuteke ye' tō i'ñe. E' se ttè kē mène ye' a' Skēkēpa Jesús wā. Erē ima ibikeitsēyō, e' chekeyō a' a. Skēkōl ye' sué er siarē wa e' wa ieri méitō ye' a' iwā jchenowā buaē. E' kueki i' chekeyō e' mik a' erblōmi.

26 I'ñe ta' se' serke kawō darērē a, e' kueki ye' a' ta' buaē idir tō se' kōs e' tsuat wes s'tso' es.

27 Wēm senewābak, esē kē tō ilakōl ökwa. Wēm duriā ekōrla, esē tayē kē yular.

28 Erē wēm senéwā, e' ta' buaē idir. E' wa ie' kē wā i' sulu wamblēne. Ñies alakōl kam serwā, esē senéwā, e' ta' e' dör buaē. E' wa ie' kē wā i' sulu wamblēne. Erē wēpa senewābak, esepa we'ikēmi ká i' kī s'weirke esē tō tkōkā wēpa kē senewābak esepa tsata. E' yōki ye' éna a' tsatkak, e' ē kueki ye' ichè tō buaē idir tō a' ser ekōrla.

29-31 A' yamipa, ye' ichè tō kē se' a' kawō ta'ia taiē. Wes ká i' dör i'ñe ta' e' erkewatke. E' kueki i'ñe ta' ena kekraē kē se' kane senukia er me'rie i' tso' ká i' kī esē kī. Se' senewābak, esepa kē er mukwā e' kī. Se' i'jūke siarē, esepa kē er mukwā e' kī. Ñies se' ttsē'rke buaē, esepa kē er mukwā e' kī. Se' tō i' tuē ta', esepa kē er mukwā i' tso'rak iwā

ese kī. Se' serke buaē i' tso' ká i' kī esē mik, esepa kē er mukwā esē kī.

32 Ye' kī ikiane tō a' mú ttsē'r buaē, kē tkir i' kī. Wēpa serke ekōrla, esepa wā kawō tso' kibiie Skēkōl íyi sauk ena i' wër buaē ie' wa esē uk.

33 Erē wēpa senewābak, esepa kawōta i' tso' ká i' kī esē sauk as iwër buaē itayē wa.

34 Es ie'pa kī íyi böt kané tso'. Es ñies alakōlpa dör schō ena busipa wēm kē ta', esepa wā kawō tso' kibiie Skēkōl íyi sauk. Ie'pa e' mumittsa senuk batse'r. Erē alakōlpa senewābak, esepa kawōta i' tso' ká i' kī esē sauk as iwër buaē iwēm wa.

35 Ttè ekkē chéyō a' kimoie, kē dör a' wöklō'woie. Ye' kī ikiane tō a' ser buaē yēsyesē Skēkōl ē a, kē wötkeku' i' tō.

36 Wēpa ttè meuletke tayē a' senukwā, esepa wele tō ibikeitsè: "Tayē duéswō detke senowā, ñies ye' kē a' seneia ekōrla. Bua' idir ye' a' senukwā ie' ta", e' ta' esepa a' ye' ichè tō a' senakwā, e' ta' a' senúwā, e' kē dör suluē. A' senúwā.

37 Erē wēpa ttè meuletke tayē a' senukwā, erē esepa kē éna senakwāia, e' ta' esepa a' ye' ichè tō e' dör buaē tō a' kē serwā. Erē a' kawōta ibikeitsökwa bua'iewā kewe tō a' wākpa er wa a' kē senakwā. Ñies a' kawōta isauk buaē tō kē yi ku' a' a' ichök tō kē a' senukwā. A' tō ibikeitsétke tō a' senak ekōrla kekraē, e' ta' bua' idir tō a' kē serwā.

38 Es ye' tō ichè tō wēpa senéwā, esepa tō iwé buaē. Erē wēpa kē sene'wā, esepa tō iwé bua'ie.

39 Alakōl senewābak, e' kawōta senuk iwēm ē ta' dō mik iwēm blēnewā e' ta' ie' serwamine wēm o'ka ta. Erē ie' kawōta senukwā wēm erblé Skēkēpa mik esē ē ta.

40 Erē ye' ichè tō bua' idir ie' a' tō ie' mú ser ekōrla, kē senewane. E' tō ie' ttsē'weraē buaē shute. Ye' tō iklō'wé tō ye' a' Skēkōl Wikōl tso' ñies, e' kueki ye' tō a' a' ichè es.

8

Iyiwak jchēule íyi diököl tso' dalöie esē a, e' pakē

1 Chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a, ese k_i a' tó ye' a ichaki' yèkkuo k_i, e' iutekeyö i'ñe.

Ima a' tó íyi diököl ñe'se ché, e' dör moki e' jcher se' wá. Erë kè a' éna ichökwa tó se' wá íyi jcher, e' tó se' kèmi e' ttsökka taië s'malepa k_i. Erë s'malepa dalëritsekesö, e' tó ie'pa diché k_i ieraë.

2 Yi e' bikeitsö tó ie' wá íyi jchertke taië, e' wa iwënewá tó kam ie' wá ijcher wes ikawöta jchenuk es.

3 Erë yi tó Skëköl dalëritseke, ese mik ie' batsë buaë.

4 Chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a ese katèsö, e' k_i a' tó ye' a ichaki'. Se' wá ijcher buaë tó íyi diököl ñe'se wák kè tá', e' kuek_i kè idör iie bua'. Skëköl chök_e, e' dör eköl ë.

5 Pè' kè tó Skëköl dalöie, esepa tó iklö'wé tó ì dalöiekerakitö, esepa tó taië serke ká jaì a ö ká i' a. Esepa kiérakitö kéköl ö skëképa. Moki esepa tso',

6 erë Skëköl dalöieke se' tó, e' dör Skëköl eköl ëme e'. Ie' dör S'yé. Ie' dör íyi ulitane wì, ñies se' tso' ie' ë a. Ñies Skëképa dör eköl ë, e' dör Jesucristo. Íyi ulitane tso' ie' mik, ñies se' tso' ie' mik.

7 Erë kè s'yamipa ulitane éna iwà ane buaë tó íyi diököl tso' dalöie, ese kos kè wà tá'. Ie'pa bak íyi diököl ñe'se dalöiök, e' kuek_i e' tso'ia ie'pa er a dö ikké tá. Mik ie'pa tó chkè meule íyi diököl a, ese katé, eta e' k_i ier tó ikkaté. Ie'pa diché kè dè'ka ierbikö es, ese wöklö'woie. E' kuek_i ie'pa tó ittsé tó iianekane ñáie.

8 Se' bats Skëköl mik e' kè dör chkè wa. Ì katekesö ö ì kè katèsö e' kè a se' onuk buaë ö suluë ie' wöa.

9 E' jcher a' wá, e' kuek_i a' tó iklö'wé tó chkè kos katèmi a' tó. E' yëne, erë a' e' kkö'nú as kè a' ukuömik s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa ardöne sene sulu a.

10 Ichösö tó be' éna iane buaë, e' mía e' tkésër chkè meule íyi diököl a, ese katök iwé a. Erë e' dalewa s'yami kam éna iwà ar buaë ese eköl tó be' sué

chkök tá e' tó ie' erkiöwéka tá imía tá ikatéitö ñies.

11 Be' tó iwé es, e' tá e' wa be' tó se' yami, kè diché dè'ka wè', e' émine sene sulu a tá isulurdawa be' ukuömik. Ie' dör s'yami, ñies Cristo e' mettsá ttèwa ie' skéie. Be' tó iwé es, e' tá be' tó ì sulu wamblé s'yami k_i.

12 Se' tó s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa k_i ì sulu wamblé es, e' tá ñies se' tso' ì sulu wamblök Cristo k_i.

13 E' kuek_i ye' ichè tó s'yami wële armine sene sulu a ye' ukuömik, iyiwak chkà katéyo e' kuek_i, e' tá kè ye' tó ikatepaiane.

9

Pablo tó ikanè tsatké

1 ¿Wes a' tó ibikeitsèmi tó ye' kè a kawö tá' ì woie wes ye' k_i ikiane es? Wësua a' tó ibikeitseke tó ye' kè dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. Erë ye' tó Skëképa Jesús su' ye' wák wöbla wa, e' kuek_i moki ye' dör ie'pa eköl. A' dör ye' kanablöke Skëképa a e' wà.

2 A' wakpa k_i iwënewá tó moki ye' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. O'kapa tó ichèmi tó ye' kè dör es, erë e' kè yënuke a' a.

3 Wépa tó ye' ché es, esepa yöki ye' e' tsatköke i' es.

4 ¿Wes a' ibikeitsèmi tó wépa wöbla'wekeyö, esepa kè kawöta ye' kimuk inuköl wa chkoie di' woie?

5 Ñies ¿ima a' ibikeitsè tó ye' kè a kawö tá' senukwá tayé erblöke Jesús mik ese tá tsèmi e' tá wes Jesús ttekölpa malepa ena Jesús ëlpa ena Pedro e'pa tó iweke es?

6 ¿Ima a' ibikeitsè tó ye' ena Bernabé, sa' bül ë kawöta kanablök sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie?

7 ¿Wé a' wá isuule tó ñippökwakpa mi'ke, erë iwákpa e' kkö'nuke ichkè wa idi'yé wa? ¿Wé a' wá isuule tó iyiwö tkèsö, erë kè sö iwà katepa? ¿Wé a' wá isuule tó yi tso' chibo kkö'nuk, erë ese kè tó chibo tsu'diö yepa?

8-9 Ì chök ye' tso' a' a, e' kè bikeitse s'ditsö ë wá, ñies itso' kitule Moisés ttè dalöiëno k_i, e' tó ichè i' es: "Baka wè'ñe tso' kanebloie trigo

wöttsoie, e' kě kawō ta' kkō payuēwā itso' kanēblök e' dalewa as trigowō katōitō." ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ttè dalöiēno e' me'at Skēköl tō baka wē'ñe ě kkō'noie?

¹⁰ Au, ie' tō ime'at se' a' ñies. Wēpa tō iyiwō tkeke ena wēpa tō ishteke, esepa tō iwakanewēke ie'pa tō iwō kak paneke e' kueki.

¹¹ Es ñies sa' tō Wiköl Batse'r íyi tsá paka' a' a, e' dör wes iyiwō tkēsō es, e' kueki kě idör suluē tō a' tō sa' kimū ì tso' a' wā ese wa, e' dör wes iyiwō shtekesō es.

¹² A' wōbla'ukwakpa skà e' kkō'nuk a' kawōta, e' yitā buaē a' kawōta sa' kkō'nuk.

Erē e' wà kě kine sa' wā a' a. Mik sa' bak a' ska', etā sa' kě wā a' íyi kàne e' kkō'noie. Sa' kanēblē' sa' wákpa ulà wa e' kkō'noie. E' dör darērē sa' a, erē e' kōs dalē'ttsē' sa' tō as kě ì tō a' wöklō'ù Cristo tté buaē e' klō'uk.

¹³ A' wā ijcher tō wēpa kanēblöke Skēköl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke ì kanewēke ie'pa tō ese mik. E' wà dō tō iyiwak jcheke ie'pa tō ka' tso' imokā Skēköl a' e' ki, ese chkà kak tsekeat ie'pa tō katè.

¹⁴ Es ñies Skēkēpa Jesús tō iyē'at tō wēpa kanēblöke ie' a' ittē buaē pakök, esepa serdaē kanē e' mik.

¹⁵ Erē ye' kě wā íyi ikkē kine a' a yēs. Ñies ye' kě ku' i' chök a' a as a' tō ye' a' imū. Ye' tō Jesús tté buaē pakeke éme, e' tō ye' ttsē'wēke buaē shūte. E' kě yepattsā yi tō ye' ulà a. Ye' a' ta' buaē idir tō ye' duōwā, erē ye' kě tō a' ulà a' ì klō'wēpa.

¹⁶ Erē ye' patkēule Jesús tté buaē pakök, e' kueki e' wa ye' kě a' e' ttsēnukkā yēs. Ye' kawōta iwà pakök. Ye' kě tō ipakē, e' ta' iwēstela ina ye' ta'!

¹⁷ Ipakōpayō ye' wák er wa, e' ma ye' wā kawō ta' s'ña'woie ikī. Erē kanē e' me'at Skēköl tō ye' ulà a, e' kueki ye' kawōta ipakök.

¹⁸ E' dör es e' ma ¿ì dör iské ye' a? Ye' ttsē'ne buaē ipakök éme e' dör iské ye' a. E' wà kiane chē tō erē ye' wā kawō

ta' senuk ye' kanē e' wa, erē e' kě ki ye' s'ña'wēku' yēs. E' tō ye' ttsē'wēke buaē shūte.

¹⁹ Erē ye' kě dör yi kanē méso, erē ye' e' mettsā sulitane kanē mésoie as kōs ie'pa erblōmi Jesús mik, ekkēpa dō erblök imik.

²⁰ Mik ye' tso' judiowak shūa, etā ye' serke wes sa' judiowak ser Moisés ttè dalöiēno dikīa es as ie'pa erblō Jesús mik. Erē ye' kě ku'ia Moisés ttè dalöiēno e' dikīa, erē mik ye' tso' ie'pa shūa, etā idalöiekeyō as ie'pa erblō Jesús mik.

²¹ Es ñies mik ye' tso' pē' kě dör judiowak esepa shūa, etā ye' serke wes ie'pa ser es as ie'pa erblō Jesús mik. (Erē kě ì sulu wambleku'yō. E' wà dör tō erē ye' kě ku'ia Moisés ttè dalöiēno e' dikīa, erē ye' tso'ia Skēköl ttè dalöiēno e' dikīa, ye' tso' Cristo ttè dikīa e' kueki.)

²² Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús tté wà ar buaē, esepa shūa, etā ye' serke wes ie'pa ser es, as ye' a' ie'pa kimer as ie'pa éna iwà ar buaē. Es mik ye' tso' pē' shūa etā ye' serke wes ie'pa es as wes alē ie'pa wēlepa tsatkēr.

²³ Ì kōs wēkeyō e' dör Jesús tté buaē kī shkōwoie as iwà dōñak ye' ulà a.

²⁴ A' wā ijcher tō mik se' turke tseē isuōie tō wé e' alōmi, etā iturkerak seraa, erē eköl ě e' alōmi, ese ulà a' iské dōraē. E' sū a' senū Skēköl a' buaē as iské dō a' ulà a' wes wé e' alé ese ulà a' iské de es.

²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkō'nuke, e' yuōke kēkraē e' aloka imalepa kī. Ì kōs tō ie'pa wöklō'wēmi, e' olo'yeke ie'pa tō. E' kōs wēke ie'pa tō as kal kō yuekerakitō wōshkiie* tkēka iwökir kī, ese dō ie'pa ulà a' ie' alérak e' skéie. Iské e' chklōrta'wā, erē se' iyuleke, e' dör yöbiē kě chklōrta'wā.

²⁶ Ye' serke Skēköl a' wes yi tur e' aloka ese es, kě dör wes tunukwak turke éanas ese es. Ye' kě dör wes ñippökwaq tō iulà tsiní uyeke ě siwā' kī, kě wà ta' ese es.

* **9:25 kal kō yöule wōshkiie:** E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tō tajē. Wé kī itkēneka ese wák dalöiērtā' tajē.

27 Ye' e' wöklö'uke darërë, ye' chka kekeyö kësik wa as tö iù wës Skëköl ki ikiane es. E' wëkeyö es dö' ye' s'patté tajë Skëkëpa ttë wa, erë ye' wák kě ulà a iské dö.

10

Kë a' minuk iyi diököl dalöiè ese wé a

1 A yamipa, ye' kě ki ikiane tö a' éna ichöwa tö i bak se' yamipa bak ká iaiaë Moisés kěwö ska' e'pa ta. Ie'pa kos wëttse' Skëköl tö mò àr tajë e' wa. Nies Skëköl diché wa ie'pa kos baktsa klö wa dayë kiè Dayë Mat, e' shua kě nune'ka dayë wa.

2 E' dör wës ie'pa wösunerak mò a ena dayë a es iwà kkachöie tö ie'pa batsulewä Moisés mik.

3 Es nies chkè mé Skëköl wák tö ie'pa a, e' è ñé ie'pa ulitane tö.

4 Nies di' mé ie' wák tö ie'pa a, e' è yé ie'pa ulitane tö. Di' e' dówëttsaitö ákkuö a. Ákkuö e' tö Cristo wà ché, e' mir ie'pa ta kekraë ikimukrak.

5 Erë ie'pa kibiiepa kě wër Skëköl wa buaë. E' kueki ie'pa kibiiepa durulune, nu atë tkëter ká wa'ñe ká sir poë e' ki.

6 E' kos tka ie'pa ta se' a iwà kka-choie tö kě se' kàne i sulu kkechök wës ie'pa tö ikkeyë' es.

7 Se' kě kàne iyi diököl dalöiök wës ie'pa wëlepa tö idalöiè' es. I wamblë' ie'pa tö e' tso' kitule Skëköl yëkkuö ki. E' tö ichè: "Ie'pa e' tuléwä chkök di'yök tajë buaë iyi diököl dalöioie. E' ukuöki ta ie' kékarak klötök trënuK i sulu wamblök tajë e' ttsë'wokarak buaë."*

8 Kě se' kàne trënuK wës ie'pa wëlepa trënerak es, e' nuí ki ie'pa tajë e'pa durulune ká etkë a dökä 23,000.

9 Kě se' kàne Cristo wöñatkök i sulu wa wës ie'pa wëlepa iwöñatkë' es, e' nuí ki ie'pa kótulur tkabë wa.

10 Kě se' kàne kköchökka Skëköl wöä wës ie'pa wëlepa kköyë'ka es, e' nuí ki S'ttökulurwak tö ie'pa kótulur.

11 İyi ekkë kos tka s'yamipa bak ká iaiaë, e'pa ta iwà kkachöie se' a tö se'

kě kàne i sulu wamblök wës ie'pa es. E' kos kiteat Skëköl yëkkuö ki se' serke i'ñe ta ká i' erkewatke e' kěwö ska', esepa a ikkachöie tö wépa tö Skëköl watëttsa, esepa weirdaë inuí ki.

12 A' wëlepa e' bikeitsö tö "ye' e' tkéwä darërë Jesús mik, kě ye' arpamine i sulu a." Ese wakpa kawöta senuk erkí as kě iarmine i sulu a.

13 Se' erkirke i sulu wamblök, ese kos tköke sulitane ta. Erë Skëköl ttö mokië, ie' kě tö se' mepattsa tö i sulu tö se' erkiöwë tajë shute kě se' a iwöklör ekkë. Mik se' erkiöwëke i sulu tö, eta ie' tö se' a ikkacheraë wës se' tköshkarmi iulà a as se' a iwöklör.

14 A yamipa, a' dalër tajë ye' éna, iyi diököl tso' dalöiè ese kos yöki a' tköshkar bánet.

15 A' kabikeitsö buaë, e' kueki i chekeyö a' a, e' bikeitsö ta a' isueraë tö mokië idir.

16 Mik se' ñi dapa'uke Cristo kótewä e' kěwö tkö'uk, eta wëstela chësö Skëköl a vino yekesö ñita tka' etkë a e' ki. Vino ñe' tö ie' pé tène tajë s'tsatkoie e' wà ché. E' wa se' kos tso' batsulewä ie' mik. Nies pan etö è blatekesö ñi a e' ñekesö ñita. E' tö ie' chkà wà ché. E' wa se' kos tso' batsulewä ie' mik.

17 Se' dör tajë, e' kos tö pan etö è e' ñeke, e' kueki se' kos dör wës wák eköl è es.

18 I wëke Israel aleripa tö e' wà bikeitsö. Mik ie'pa tö iyiwak jcheke ka' tso' imoka Skëköl a e' ki, eta wépa tö ese chkà kak kateke, esepa kos tso' ie' dalöiök ñita. Es nies a' mi'ke iyi diököl dalöio wé a, ta chkè meule iyi diököl a, ese kak katé a' tö, e' ta a' tso' idalöiök ie'pa ta ñita.

19 E' wa ye' kě ku' ichök tö iyi diököl ese ena chkè meule ia ese diché ta'.

20 Au, kě idör es. Ye' tso' ichök tö pé' kě tö Skëköl dalöiè esepa tö iyiwak jcheke mè iyi diököl a, ñermata e' meule aknamapa a, kě meule Skëköl ichök e' a. Ye' kě ki ikiane tö a' e' tiü aknamapa iyi shua yës.

21 A' kě a Skëkëpa Jesús tka' ena aknamapa tka' e' wà yanuk ñita. A' kě

* 10:7 Éxodo 32.6

a Skëkëpa chkè ena aknamapa chkè katanuk ñita.

²² Iwësö es, e' ta s'tso' Skëkëpa tsiriuk as isibirka s'ki. Ie' uluneka s'ki, e' ta ¿wes e' dalë'ttsërmi sia?

Ì kòs ú Skëköl ë kíkoka

²³ A' welepa tò icheke tò “se' wa kawö tso', ì kòs kiane se' kì wè, ese woie.” E' yène erë kè ì ulitane e' dör buaë se' a wè. Ì kòs kiane se' kì wè, e' wëmiso, erë kè ì ulitane a s'yamipa er diché iënu.

²⁴ Se' kè kàne tkinuk se' wák ë kì. Ñies s'kawöta tkinuk s'malepa kì.

²⁵⁻²⁶ Skëköl yëkkuö tò ichè: “Ká i' ena íyi kòs tso' ikì, e' dör Skëköl icha.”† E' kuekì iyiwak chká watörke iwé a, ese kòs katëmisö. Kè iwà chakar tò imeule íyi diököl a ö au as s'er kè tò s'kkatö ikì.

²⁷ Yi kè erblöta' Jesús mik, ese eköl tò a wele kié chkök ie' ta, ta a' shkak, e' ta a' yú. Ì kòs wà a' dëne e' katö bërë kè ichakar as a' er kè tò a' kkatö ikì.

²⁸ Erë o'ka tò a' a' ichè: “Iyiwak chká se meule íyi diököl a”, e' ta kè ikatar ie' dalërmik, ñies erbikè dalërmik.

²⁹ Ye' tso' ie' erbikè chök, ye' kè ku' a' erbikè chök.

Ye' a' kawö ta' iyiwak chká ulitane katök, ¿wes e' kè katepayö, imène sulu o'ka kì e' ë kuekì?

³⁰ Ì kateke ye' tò, ese kì ye' tò wëstela cheke Skëköl a, e' ta ¿wes e' sulurmi o'ka yöki? ¿Wes e' kì ie' tò ye' chëmi suluë?

³¹ E' kuekì ì kòs yekesö, ñekesö, ñies ì kòs wëkesö, e' üsö as Skëköl kíkarka.

³² A' senú wösh wa as kè yi wöklör a' ukuömik. Judiowak idir ö kè idör judiowak ö wëpa dör Skëköl icha ese idir, ese kòs kè wöklö'war.

³³ A' senú wes ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraë as e' wër buaë sulitane wa. Ye' kè tkirku' ye' wák kì. Ye' tkirke sulitane kì ie'pa kimoie as itsatkërdak.

11

¹ A' senú wes ye' serke es. Ye' serke wes Cristo ser es.

† 10:25-26 Salmo 24.1

Wes alakölpa kawöta e' uk mik se' ñi dapa'uke eta

² Kekraë a' er arke ye' ska'. Ñies ì kòs wa ye' tò a' wöblaö', e' wekeia a' tò. E' kuekì ye' tso' a' kikökka.

³ Erë ye' kì ikiane tò a' wa ijcher tò Cristo dör wëpa dör ie' icha esepa kòs wökir. Ñies wëm dör alaköl wökir. Ñies Skëköl dör Cristo wökir.

⁴ Mik a' ñi dapa'uke ttök Skëköl ta, eta a' wëpa welepa ttöke ie' ta ö ilè chekerakitö ie' ttekölie ta iwökir pabakekewaitö, e' ta e' wa yi dör iwökir e' dalösewëkewaitö.

⁵ E' skéie kè dör es alakölpa a. Ie'pa ttöke Skëköl ta ö ilè chekerakitö ie' ttekölie, kè wökir pabakulewa, e' ta e' wa ie'pa tò yi dör iwökir e' dalösewëwa. Ie'pa dör wes alakölpa tsà tò dabebe esepa es.

⁶ Alaköl wele kè éna iwökir pabakakwa, e' ta ese mú tò itsà tée wes wëm es. Erë e' dör jaë tajë ie' a. E' kuekì buaë idir ie' a' tò iwökir pabaköwa.

⁷⁻⁹ Skëköl tò wëm yö' wes ie' wák es, e' kuekì wes ie' dör e' wërke wëm kì. E' kuekì wëpa kè kàne iwökir pabakökwa mik ittöke ie' ta e' dalewa. Erë alaköl dë'ka wëm wa, e' kè dör tò wëm dë'ka alaköl wa. Ñies alaköl yöne wëm kuekì ikimoie, e' kè dör tò wëm yöne alaköl kuekì. E' kuekì wes wëm dör e' wërke alaköl kì.

¹⁰ E' kuekì alakölpa ké e' wà kkachök iwökir pabakëwa wa. Ñies ie'pa ké e' uk Skëköl biyöchökwakpa kuekì.

¹¹ Erë alakölpa ena wëpa batsulewa Skëkëpa mik esepa kè meneat ulawa ulawa ñi yöki. E' skéie imeneat ñi kimuk ñi dalöiök.

¹² Mokì tò alaköl tsá dë'ka wëm tsá wa. Erë ñies e' ukuökì ta wëpa ulitane kurke alaköl wa. Erë se' kòs ena íyi kòs, e' dë'ka Skëköl wa.

¹³ A' wakpa tò ibikeitsö. ¿Buaë idir tò alakölpa ttöke Skëköl ta wökir kè pabakule?

¹⁴ Sulitane wa ijcher tò iwake' me-neatbak tò wëm tsà batsì, e' dör jaë.

15 Erë alaköl tsà batsì, e' mène ie' a iwökir pabakoie, e' kueki e' mène buaë ie' kî ikikoka.

16 Yile kë wà ye' sini'kune, e' ta ese éna ianú tò se' dör Skëköl icha erule erule ñi dapa'uke ká wa'ne, e'pa kos wöblar tò alakölpa ttöke Skëköl ta wökir pabakulewà.

Wes se' ké Skëkëpa kötewà e' kèwö tkö'uk

17 Ì cheke ye' tò a' a' i' ta, e' kë kî ye' a' a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, età e' wà dettsa suluë ichök i' buaë tsata.

18 Keweie yö ichè tò ye' wà ibiyö jcher tò mik a' ñi dapa'uke, età a' ñi blabatsélor. Wele ta ye' iklö'wé tò e' dör moki.

19 Moki e' dör buaë tò a' ñi blabatsö as iwërwa a' shua tò a' wépa wër moki Skëköl wa buaë.

20-21 Mik a' ñi dapa'uke Skëkëpa kötewà e' kèwö tkö'woie chkè wa di'yè wa, età a' wákpa tò a' chkè ñéwa kë wà iyamipa kë wà i' ta' esepa bikeitse. Bataie ta a' welepa ate kë chkaule welepa e' ttéka taië blo' wa. E' wa i' ché a' tò tò ikéwö tkö'weke a' tò e' dalösewéwa a' tò.

22 Wësua a' kë u ta' chkoie di'yoie. Wësua se' dör Skëköl icha e'pa dalösewekewa a' tò. Wësua a' éna s'yamipa dör siarë, esepa jaëwakkà. ¿Ì chëmiyö a' a' iyi ekkè kueki? ¿A' kî ikiane tò ye' tò a' peñè iki? Au, ye' kë tò iwepa.

23 Skëkëpa Jesús tté meneat ye' a paka'neyö a' a, e' dör i' es: Nañewe kam ie' merttsa, e' yöki ie' tò pan klö'wé.

24 E' kî wëstela chéitö Skëköl a. E' ukuöki ta iblatéitö ta iché: “Pan i' dör ye' chkà merdattsa a' tsatkoie e'. I' ú kekraë as a' er arne ye' ska'.”

25 Es ñies mik ie'pa chké one ta tkà' a vino tkër, e' klö'wéitö ta iché: “Vino i' dör ye' pë. Ye' tterawa e' pë tërdaë, e' wa ttè pa'ali me' Skëköl tò, e' wà de. Bitökicha a' tò iyeke, età a' er anú ye' ska'.”

26 Es bitökicha a' tò pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichök tò ie'

kötewà se' skéie. Es a' tò ichè michoë dö mik ie' datskene età.

27 E' kueki yi isie tò pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erë kë iserku' wes kawö tkö'weke ñe' wà kiane ché es, e' ta esepa tso' Skëkëpa chkà ena ipé dalöseukwà.

28-29 Ìñésö ena iyésö, erë s'yamipa malepa dör wes wák eköl è es se' ta Skëkëpa batamik, esepa dalösewéwasö, e' ta Skëköl wö kiekésö e' kî. E' kueki se' kos eköl eköl kawöta e' sauk kewe tò is s'tso', e' ukuöki ta pan ñú ena vino yö.

30 Erë a' kë ku' iwà dalöiök es. E' kueki a' taië kirirke ianewà alabébë, ñies a' welepa duolur.

31 Se' e' sué buaë, e' ma Skëkëpa kë tò se' shulepa.

32 Erë ie' tò se' shuleke, e' ta e' dör se' kimoie as se' kë kichatër aishkuö ta wépa kë tò ie' dalöieta' esepa ta ñita.

33 A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkök ñita Skëkëpa kötewà e' kèwö tkö'woie, età a' ñi panú.

34 A' wépa dué bli wà, e' ta esepa chköbitu iwák u a' as a' kë tò Skëköl wö kiö e' kî a' ñi dapa'uke chkök ñita e' wa. Ýi malè kianeia shulè, ese shulekeyö mik ye' dene a' ska' età.

12

Ì merke Wiköl Batse'r wa e' pake

1 A yamipa, i' ta ye' tò ì merke Wiköl Batse'r wa se' a e' tté pakeke a' a. Ye' kî ikiane tò a' éna ttè e' wà ar buaë.

2 A' wà ijcher buaë tò kenet ta kam a' tò Skëköl dalöiö, e' yöki a' bak e' muktsa wëttsè wes alè iyi diököl kë ttö ta', ese dalöiök.

3 E' kueki i' ñe ta ye' kî ikiane tò a' wà ijcher tò wépa ttöke Skëköl Wiköl wa, esepa kë tò ichepa: “¡Jesús mú kichatër!” E' sù wépa kë ttökü Wiköl Batse'r wa, esepa kë tò ichepa moki: “¡Jesús dör sulitane Këköl!”

4 Ì mène se' a' ñi kimoie ese dör kua'ki kua'ki, erë e' wì dör Skëköl Wiköl eköl è.

5 E' sù kanè tso' se' wà s'kimoie ese dör kua'ki kua'ki, erë e' wì dör Skëkëpa Jesús eköl è.

6 E' sù ì wēkesö ese wà dökettsa kuā'ki kuā'ki, erë e' wì dör Skëköl eköl ë, e' tō iwakaneweke se' a as iwà döttsa wes ie' ki ikiane es.

7 Se' kos eköl eköl a imène Skëköl Wiköl wa s'malepa kimoie.

8 Welepa a imerke Skëköl Wiköl wa Skëköl siwé iskië e' pakoie. Welepa skà a Wiköl e' ë wa imerke ttè blëule ese wà pakoie.

9 Welepa skà a imerke Wiköl e' ë wa erbloie Skëköl mik bua'ie. Welepa skà a imerke Wiköl e' ë wa s'duöke ese bua'wone.

10 Welepa skà a imerke ì kë or yi a ese woie. Welepa skà a imerke ttoie Skëköl ttekölie. Welepa skà a imerke isuöie tō yile kapaköke ese dör Skëköl ttè moki ö au. Welepa skà a imerke ttoie ttö kuā'ki kuā'ki wa. Welepa skà a imerke wépa ttöke ttö kuā'ki kuā'ki wa, ese wà pakone.

11 Erë ekkë kos dör Skëköl Wiköl eköl ë e' kanè. Ie' tō imeke se' kos a eköl eköl wes ie' ki ikiane es.

12-13 Se' dör Cristo icha e'pa dör wes wák eköl ë es. Se' ulà ta', klö ta' ena se' yese skà tso' taië, erë e' kos wöiëulewā etkëme. Es ñies se' dör kuā'ki kuā'ki. Se' welepa dör judiowak, se' welepa skà kë dör judiowak, se' welepa klöulewā kanè mésoie, se' welepa skà kë dör es. Erë se' kos iënewā Skëköl Wiköl a, e' ë a se' kos tso'. E' wa se' de wes wák eköl ë es Cristo ta' ñita.

14 S'chkà kë dör etkëme, iyese tso' taië kuā'ki kuā'ki.

15 Ichösö tō s'klö mú tō ichè: "Ye' kë dör ulà, e' kueki ye' kë ku' chkà mik." Ie' tō ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik.

16 S'kukuöña mú tō ichè: "Ye' kë dör wöbla, e' kueki ye' kë ku' chkà mik." Ie' tō ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik.

17 S'chkà kos e' mú dör wöbla ë, e'ma ¿wes ì ttsëmisö? S'chkà kos e' mú dör kukuöña ë, e'ma ¿ì wa iyi alar ttsëmisö?

18 Erë Skëköl kë wā se' chkà yöne es. Ie' tō ì kos tso' s'chkà mik, e' méat wé ie' ki ikiane méat eë as ikanablö buaë ñita.

19 Es s'chkà ulitane mú dör wöbla ë ö kukuöña ë, e'ma s'chkà kë dör moki.

20 Erë kë idör es. S'yese tso' taië.

21 E' kueki s'wöbla kë a iyënuke s'ulà a: "Be' kë dör ìie bua' ye' a." Es ñies s'wökir kë a iyënuke s'klö a: "Be' kë dör ìie bua' ye' a."

22 E' skéie, s'chkà wésele bikeitsekese tō kë ia ì or buaë, e' kë ta' eta kë se' serpa.

23 S'chkà wésele ki se' jaërke, kë kkayër ta', ese paiekese buaë datsi' wa kkö'neke buaë.

24 Erë s'chkà wésele kë ki se' jaërku', e' kë paieku'sö datsi' wa. S'chkà wésele bikeitsekese tō kë idör buaë chökle, ese kkö'nekesö bua'ie. Es Skëköl tō s'chkà tulu'wā.

25 Ie' tō iwé es as s'chkà kë ñi blabatsö e' skéie ñi kkö'nurak buaë ñikkëë.

26 Se' yese alè dalène s'mik, e' ta' s'chkà kos e' tō ittsé. Ñies se' yese alè peñarke buaë, e' ta' s'chkà kos e' ttsë'ne buaë.

27 A' kos eköl eköl tso' batsulewā Cristo mik wes wák eköl ë es.

28 Se' dör Skëkëpa Jesús icha e'pa shuā Skëköl tō se' tkë'ka kanè kuā'ki kuā'ki uk. Kewe ie' tō Jesús ttekölpa tsá, e'pa tkë'ka. E' ukuöki ta' ittekölpa malepa tkëneka. E' ukuöki ta' s'wöbla'ukwakpa ittè wa esepa tkëneka. E' ukuöki ta' ì kë or yi a ese ukwakpa tkëneka, ñies s'duöke ese bua'ukwakpa ena s'kimukwakpa ena s'wëttsukwakpa esepa tkëneka. Ñies wépa ttöke ttö kuā'ki kuā'ki wa, esepa tkëneka.

29 Se' ulitane kë dör Jesús ttekölpa tsá. Se' ulitane kë dör Skëköl ttekölpa. Se' ulitane kë dör s'wöbla'ukwakpa. Se' ulitane kë dör ì kë or yi a ese ukwakpa.

30 Se' ulitane kë dör s'duöke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kë ttöpa ttö kuā'ki kuā'ki wa. Ì chekerakitö ttö kuā'ki kuā'ki wa, ese wà kë pakanukne se' ulitane a.

31 Erë ì merke se' a Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yulö a' dör poë.

Se' ñi dalëritsö e' dör ñalā bua'ie

Erë ñalā bua'ie shute, e' kkachekeyö a' a' i' ta.

13

1 S'ttō kuā'kī kuā'kī dō Skëköl biyöchökwakpa ttō e' kōs mú yēr ye' a, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta ye' dör wēs tabechka ppésō ese blar es ö wēs panakkuō ppésō ese blar es kë wà ta'.

2 Ye' mú ttō Skëköl ttekölie, ñies ie' siwé blëule e' kōs mú ar ye' éna ñies íyi kōs mú jcher ye' wā ñies ye' mú erblō Skëköl mik taië dō kabata skéu ekkë, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta ye' kë dör ì.

3 Ì kōs tso' ye' wā e' mú mèttsayō s'siarëpa a, ñies ye' wák mú e' mùttsa we'ikè siarë Skëköl ttè kuekī e' ttsoka*, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta e' kë dör ìie bua' ye' a.

4 Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì kōs dalë'ttsekesö bërë, ñies se' er buaë chöke s'malepa a. Se' ñi dalëritsöke, e' ta kë se' ukyërta' ñi kī, kë se' e' ttsötā'ka s'malepa kī, kë se' e' bikeitsötā'ka tō se' dör pè' taië.

5 Se' ñi dalëritsöke, e' ta kë s'malepa suèsö er sulu wa, kë se' er mutā'wā se' wák è kī, kë se' ulurta'ka bet, ì sulu wamblërke se' ta, e' ta ese nuí olo'yekesö.

6 Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì sulu wamblërke ese kë tō se' ttsë'wepa buaë. E' skéie mik s'malepa serke wēs ttè mokī tō ichè es, e' ta ese je' tō se' ttsë'weke buaë.

7 Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì kōs dalë'ttsekesö, se' erblō michoë Skëköl mik, ì buaë yē' Skëköl tō se' a ese kōs wà panekesö kröröë, ì kōs wöklö'wekesö.

8 Se' ñi dalëritsöke e' kë erta'wa. Ì ñie ta imerke ttoie Skëköl ttekölie, erë aishkuö ta e' kë merpaia es. Ì ñie ta imerke ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa, erë aishkuö ta e' kë ku'ia. Ì ñie ta imerke íyi blëule ese jchenoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuö ta e' erdawa.

9 E' wà dör tō ì mène se' a jchenoie ì ñie ta ese kë dör Skëköl íyi wa'ne, e' dör ikakla è. Ñies ì chekesö Skëköl ttekölie, ese kë dör seraā.

10 Ese kōs erdawa mik ì dör ibua'ie e' de seraā eta.

11 E' dör i' es: Mik ye' ià alala, eta ye' ttöke wēs alala es, ye' erbiköke wēs alala es, íyi suekeyö wēs alala es. Erë mik ye' kibineone, eta ye' kë dör alala, e' kuekī ye' kë seriā wēs alala es.

12 Ì ñie ta se' wā Skëköl jcher wēs íyi olo suèsö wösuō nula wa es. Erë aishkuö ta isuerasö ñi wöshaë. Ì ñie ta ie' kak jcher ye' wā, erë aishkuö ta ijcherdawa ye' wā buaë wēs ie' wā ye' jcher buaë es.

13 Ì ñie ta se' erblöke Skëköl mik. Ñies ì yē'atbakitö, ese wà panekesö kröröë. Ñies se' ñi dalëritsöke. Íyi mañat ekkë wawekesö ì ñie ta, erë ibua'ie dör se' ñi dalëritsö.

14

Imène ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa, e' pake

1 A' e' chö ñi dalëritsök buaë. Ñies ì merke se' a Wiköl Batse'r wa ñi kimoie ese yulö poë. Erë ttök Skëköl ttekölie e' yulö bua'ie imalepa tsata.

2 E' wà dör tō yi a imène ttoie ttō kuā'kī wa ese kë ttöku' imalepa ta, ittöke Skëköl è ta. Kë yi skà éna ittöke e' anuk. Erë ttè blëulewā ese chekeitö Skëköl Wiköl wa.

3 Erë yi a imène ttoie Skëköl ttekölie, ese ttöke imalepa ta ie'pa er diché kī ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie.

4 Yi ttöke ttō kuā'kī wa Wiköl Batse'r wa, ese tō iwák è er diché kī ieke. Erë yi ttöke Skëköl ttekölie, ese tō Skëkëpa Jesús icha malepa er diché kī ieke.

5 Ye' kī ikiane tō a' ulitane mú a imer ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa. Erë a' mú ttō Skëköl ttekölpaie, e' dör ibua'ie ttök ttō kuā'kī kuā'kī wa ese tsata. Erë a' ttöke ttō kuā'kī kuā'kī wa ta yile tō iwà pakène imalepa a as ie'pa er diché kī iër, e' ta e' dör buaë wēs yi ttöke Skëköl ttekölie ese es.

6 A yamipa, e' wà pakekeyö a' a' i' es. Ichösö tō ye' de, e' ttöke a' ta ttō kuā'kī wa, e' ta ze' tō a' kímèmi? Au, e' kë dör ìie bua'. Erë ilè kkayène ye' a' ese chéneyö a' a' ö ilè jcher ye' wā ese

* 13:3 ye' wák mú e' mùttsa we'ikè siarë: Yëkkuö këchke wele tō ichè: ye' mú e' mùttsa ña'wëwa

pakéneyö ö ilè chéyö Skéköl ttekölie ö a' wöbla'wéyö ttè wésele wa ese kos chéyö a' wákpa ttö wa, e' ta e' je' tö a' kimèmi buaë.

⁷ E' dör wes ma'ma tso' blarta' pulë sù ö ma'ma kicha ta' sù ese blar es. Kë iblane wes ikawötä bla'wè es, e' ta çì se' a' ichök tö ì bla'wekerakitö?

⁸ Nies duk bla'weke ñippökwakpa kioie ñippök ibolökpa ta, e' kë blane wes ibla'weke es, e' ta ñippökwakpa kë bitúpa ñippök.

⁹ E' sù a' ta itköke. A' ttöke ttö kuä'ki kuä'ki wa, e' ta çwes e' wà armi yi éna? A' ttöke é, wes yi ttö ekörla ese es.

¹⁰ S'ttö daklilië, e' tso' taië ká i' a, ese kos wà ane iwákpa éna.

¹¹ Erë wele ttöke iwákpa ttö wa, kë wà ane ye' éna, e' ttséyö, e' ta ie' dör ká kuä'ki wak ye' a, ñies ye' dör ká kuä'ki wak ie' a.

¹² Ì meke Skéköl tö se' a' iWiköl wa, ese kos yuleke a' tö poë. E' kuëki yö ichè a' a, e' wése tö se' malepa dör Skékëpa icha e'pa er diché kí ieke, ese kos yulö bua'iewa.

¹³ E' kuëki yi ttöke ttö kuä'ki wa ese wák tö ikiö Skéköl a' as imütö ie' a' iwà pakone imalepa a.

¹⁴ Ichösö tö ye' tso' ttök Skéköl ta ttö kuä'ki wa, e' ta mokì ye' tso' ttök ie' ta, erë iwà kë ane ye' wák éna.

¹⁵ Çwes ye' iwèmi? Ye' iweke i' es: ye' ttöke Skéköl ta ttö kuä'ki wa, ñies ye' ttöke ie' ta ttö ane ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsöke ie' kikokaie ttö kuä'ki wa, erë ñies ye' ttsöke ttö ane ye' éna ese wa.

¹⁶ Ichösö tö a' wele tso' wéstela chök Skéköl a' ttö kuä'ki wa a' malepa kukua, erë iwà kë ane a' éna, e' ta çwes a' ichèmi, "Es e' idir"?

¹⁷ Mokì ie' tö wéstela ché buaë Skéköl a, erë e' kë wà a' er diché kí iëne.

¹⁸ Ye' ttöke ttö kuä'ki wa taië a' tsata, e' ki ye' tö wéstela cheke Skéköl a.

¹⁹ Erë mik se' ñi dapa'uke, eta ee ye' a' ta ye' kapaköke ttè böt mañat wà ane se' éna ese wa, e' dör buaë ye' kapaköke ttè taië ttö kuä'ki wa döka 10.000 kë ane yi éna e' skéie.

²⁰ A yamipa, kë a' kabikeitsökia wes ala'rla es. A' kabikeitsö wes s'kibinetke es. Erë buaë idir tö sene sulu yöki a' kabikeitsö wes ala'rla es.

²¹ Skéköl tö ichè iyëkuö ki i' es: "Erë ye' ttöraë ká i' wakpa ta s'ttö kuä'ki kuä'ki wa ena ká kuä'ki kuä'ki wakpa wa, erë ie'pa kë tö ye' ttö iutepa."

²² E' wa isuésö tö s'ttöke ttö kuä'ki wa e' dör ilè kkachioie wépa kë erblöta' Jesús mik esepa a, kë idör se' erblö Jesús mik esepa a. Erë se' ttöke Skéköl ttekölie e' je' dör se' erblö ie' mik esepa a.

²³ E' wà dör i' es: A' ñi dapa'uke e' kos tso' ttök ttö kuä'ki kuä'ki kë ane yi éna ese wa, e' wösha pé' kë yöne Jesús ttè wa kë erblöta' ie' mik, esepa dewa a' shua, e' ta ie'pa tö ibikeitseraë tö a' dör aliie.

²⁴ Erë e' skéie a' ulitane ttöke Skéköl ttekölie wà ane sulitane éna ta pé' kë erblöta' Jesús mik kë yöne ie' ttè wa esepa dewa, e' ta ie'pa éna iardaë tö nuì tso' ie'pa ki ta ie'pa e' shulöraë.

²⁵ Ì tso' blëule ie'pa er a, ese yëneka sulitane kukua ta ie'pa e' tköralur kuchë ki Skéköl dalöioie ta icheraërakitö, "Mokì Skéköl tso' a' ta."

A' ñi dapa'ú bèrë kë chiliwarka

²⁶ A yamipa, ttè ikkë kos bata dör i' es: Mik a' ñi dapa'uke, eta a' ulitane wà ilè bitümi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wele wà Salmo bitümi ttsoie. A' wele skà wà ttè tso' s'wöbla'woie. A' wele skà wà ttè kkaché Skéköl tö ese tso' ché. A' wele wà ilè skà tso' ché ttö kuä'ki wa. A' wele wà i' yöne ttö kuä'ki wa, e' wà pakè tso'ne. E' kos ú ñi er diché ioie.

²⁷ A' wépa ttöke ttö kuä'ki kuä'ki wa, e' ta buaë idir tö bül è ttö, isalema mañal, erë e' dör wè'. Nies esepa kawötä ttök eköl eköl. Nies ì chekerakitö e' wà pakökne yile kawötä.

²⁸ Erë kë yi ku' iwà pakökne, e' ta ie'pa kawötä siwà'blökwa. As ie'pa ttö Skéköl ta ttö kuä'ki wa bánet ekörla.

²⁹ Es ñies wépa a' imène ttoie Skéköl ttekölie, esepa ttö bül ö mañal, e' ukuöki ta a' malepa tö iwà bikeitsö isuöie tö mokì idir ö au.

³⁰ Erë a' wele ttöke Skëköl ttekölie, e' dalewa a' wele skà tkër ee, ese a Skëköl tö ittè é ñies, e' ta wé tso' ttök ese siwa'blö as iëköl tö icha chö.

³¹ Es a' ulitane ttömi Skëköl ttekölie eköl eköl as a' ulitane wöblar ena a' ulitane a' diché kí iër.

³²⁻³³ Skëköl dör sene bërë mukwak e' kë chilirta'ka. E' kueki ie' kí ikiane tö se' ñi dapa'ù bërë, kë chilirta'ka wes s'batse'rpa erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe es. E' kueki wépa a' imène ttoie Skëköl ttekölpaie, esepa a' e' wöklörmi as ittö eköl eköl.

³⁴ Mik a' ñi dapa'uke, eta alakölpa kos ké siwa'blökwa. Ie'pa kë kàne ttök, e' skéie ie'pa ké ittök bërë wes Skëköl ttè dalöieno tö ichè es.

³⁵ Ie'pa ttöke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kueki ie'pa éna ilè chakak, e' ta as ichakörakitö iwëm a' iu a'.

³⁶ ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Skëköl ttè de a' batamik? ¿A' è ulà a' ide? Au. ¡A' e' kité!

³⁷ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl tteköl ö Wiköl Batse'r tö ie' ké ichök, e' ta ese kawöta ichök tö ì shteke ye' tö a' a' e' dör ì uk se' patkè' Skëkëpa Jesús tö e'.

³⁸ Erë yi tö ttè i' watéttsa, ese watërdattsa.

³⁹ A yamipa, es ye' tö a' a' ichè tö ttök Skëköl ttekölie, e' yulö poë. Ñies wépa ttöke ttö kua'ki wa, esepa kë wöklö'war.

⁴⁰ Erë íyi kos ese ú a' tö buaë yësyësë, kë chiliwarka.

15

Cristo shkenekane, e' pakè

¹ A yamipa, Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a', e' skà pakekeneyö a' a' i' ta as e' ska' a' er döne. Ttè ñe' klöq'bak a' tö, e' a' a' tso' tkéulewa darërëë.

² A' e' tkéwa michoë ttè buaë ñe' a' yësyësë wes ye' tö a' a' iwà paka' es, e' ta e' wa a' tsatkëne. Kë idör es, e' ta è ichök a' erblé imik.

³ Ttè meneat ye' a', e' è paka'neyö a' a'. E' bua'ie dör i' es: Cristo kötëwa se' nuì kí wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kí es.

⁴ Ñies ie' wötënewa pö a', e' kí ká de mañat, eta ishkenekane wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kí es.

⁵ Ñies ie' kkaché Cefas a'. E' ukuöki ta ie' kkaché ittekölpa tsá dabom eyök kí bül (12), e'pa a'.

⁶ E' ukuöki ta ie' kkaché s'yamipa döka cien skeyök (500) kíta, e'pa a' mik ñi dapa'wé ek tsini éme eta. Ie'pa ekkëpa wëlepa blërulunetke, erë ikibi-iepa dobyërkeia.

⁷ E' ukuöki ta ie' e' kkaché Santiago a'. E' ukuöki ta ie' e' kkaché ittekölpa kos a'.

⁸ Bata ekkë ta ie' e' kkaché ye' a'. Ye' dör ittekölpa tsá e'pa yulë, erë ñies ie' e' kkaché ye' a'.

⁹ Skëköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kueki ye' dör ittekölpa malepa dikia diöshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kë dör ye' siarla e' a'.

¹⁰ Erë Skëköl er buaë ché ye' a', e' kueki ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaë ché ye' a' e' kë dör éme. E' wakanewéyö taië ie'pa malepa tsata. Ñermata kë dör tö ye' wák tö iwakanewé. Iwakanewéyö Skëköl er buaë chö ye' a' e' batamik.

¹¹ Erë Jesús tté buaë, e' dör etkëme, e' paka' sa' tö a' a', e' mik a' erblé. Ye' tö ipakè ö ie'pa tö ipakè, e' kë dè' wes.

Se' duulewa shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kötëwa, e' shkenekane. Erë a' wëlepa tö ichëke tö s'duulewa kë shkerta'kane. ¿Wes e' chëmi ie'pa tö?

¹³ S'duulewa kë shkerta'kane, e' ma Cristo kë shkenekane.

¹⁴ Ie' kë shkenúpakane, e' ma è ye' tö ie' tté buaë pakeke. Ñies è a' erblöke ie' mik.

¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skëköl tö ie' shkeq'kane, erë s'duulewa kë shkerta'kane, e' ma ie' kë shkenekane. E' mú dör es, e' ma ttè pakeke sa' tö Skëköl ttö wa e' dör kache.

¹⁶ S'duulewa kë shkerta'kane, e' ma Cristo kë shkenekane.

¹⁷ Ie' kë shkenúpakane, e' ma è a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nuì ulà a'.

18 Ñies e' mú dör es, e'ma wépa erblé' ie' mik blérulune, esepa tso'tke weinuk.

19 Se' tō Cristo paneke, e' kē wà tkōpa aishkuō tā, e'ma se' dör siarē chōkle s'malepa dikia.

20 ĩErē moki Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerkane e'pa tsá, e' kueki se' wā ijcher tō ñies se' shkerdakane.

21 E' wà dör i' es: Wēm eköl wa s'duōwā e' ali'ka sulitane ki. E' sù wēm skà eköl wa s'duulewā shkerdakane.

22 Sulitane dē'ka Adán wa, e' kueki sulitane wōmenettsā duōkwā wēs ie' es. Erē se' batsulewā Cristo mik e'pa kōs shkerdakane wēs ie' shkenekane es.

23 Erē e' kōs mir wēs ikawōtā minuk es. Cristo shkenekane kewe. E' itōki mik idene, etā se' dör ie' icha, e'pa kōs shkerdakane.

24 Etā ká i' erdawa. E' kēwō ska' tā Cristo e' alōrakā ĩyi wōkir, ĩyi wák, ĩyi kēköl wā diché tā' ese kōs ki. ĩ kōs blu'ie ie' tso' e' merattsaitō Skēköl dör S'yé e' ulà a.

25 Erē ĩ'ñe tā ie' tso'ia ĩyi kōs wēttsuk blu'ie dō mik ibolōkpa kōs menewā ie' klō dikia etā.

26 Ie' bolōk bata, e' dör s'duōwā, e' ki ie' e' alōrakā bataie.

27 E' dör wēs itso' kitule Skēköl yēkkuō ki es, e' tō ichè: “ĩyi ulitane menewā ie' klō dikia.” Erē se' éna iane tō mik iyēne “ĩyi ulitane” etā Skēköl kē ku' e' shuā, ie' wák tō ĩ kōs mērō Cristo klō dikia e' kueki.

28 Erē mik ĩyi ulitane mērōtke Skēköl tō Cristo dör ilà e' klō dikia, etā ñies Cristo e' murattsā iyé ulà a as ĩyi ulitane dō ie' dikia.

29 S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma wépa wōsune s'duulewā skéie* ĩiök e' wēkerakitō? S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma ĩiök ie'pa wōsune esepa skéie?

30 S'duulewā kē shkerta'kane, e'ma ĩiök se' e' mùmi weinuk kēkraë ttè e' pakök?

31 A yamipa, ká bit tā ye' ki idalō me'rie ttseskua ye' ttēmiwā yile tō.

E' dör moki wēs a' tso' batsulewā Skēkēpa Cristo Jesús mik, e' tō ye' ttsé'wēke buaë e' dör moki es.

32 ĩe Éfeso ye' bolōkpa tso' ñippök ye' tā wēs iyiwak sulusi es. Kē se' shkerta'kane, e'ma ĩiök e' dalé'ttsekeyō? E' kē dör ĩie bua' ye' a. Moki tō s'duulewā kē shkerta'kane, e'ma ĩüsō wēs wēlepa tō icheke es. E' dör i' es: “Bulepa s'duōralur, e' kueki ĩ'ñe se' chkō, se' di'yō buaë kaneë.”

33 Kē a' e' muktsā e' kitō'uk es. E' dör wēs yile tō iyé' es, e' dör i' es. “S'yamipa e' wamblō sulu esepa tō s'ser yēsyesē esepa sulu'wēkewā.”

34 A' erbikōne buaë yēsyesē. ĩ sulu kē wamblaria a' tō. A' wēlepa kē bātse Skēköl mik yēs. E' chéyō a' a' jaēwōka.

Se' duulewā shkerdakane ĩis e' chkà dör?

35 Isalema a' wēlepa tō ichakēmi: “Se' duowā, ĩwēs e' shkermikane? ĩIs e' chkà dör?”

36 ĩ chaké a' tō wēs kē s'kabikeitsō ese ĩ chakè es! Iyiwō tkēsō, e' kē dē'kane, ikuala deka tā iwō dalola nunéwā.

37 Mik se' tō trigo wō tkéwā, etā kē se' wā itkēne kuáie. Se' tō iwō dalola tké.

38 E' ukuōki tā ikua deka wēs Skēköl ime'atbak es. E' sù iyiwō ulitane dōrakā iwakmik iwakmik wēs ime'neat es.

39 S'ditsō ena iyiwak klōka ena dù ena nima e' wák dör kuā'ki kuā'ki ñies ichkà dör kuā'ki kuā'ki.

40 Ñies ĩ meneat ká jaì a ena ĩ meneat ká i' a e' dör kuā'ki kuā'ki. E' kōs dör buaala, erē iwēr kuā'ki kuā'ki.

41 Diwō si'wō bēkwō e' kōs dalōburke kuā'ki kuā'ki. Ñies bēkwō kōs e' wák dalōburke ek ek kuā'ki kuā'ki.

42 Mik se' shkenekane, etā se' manenettsatke wēs iyiwō tkēne e' manerttsā es. Se' chkà i' nurta'wā, erē mik ishkenekane, etā kē ĩnur-pawāia.

* 15:29 s'wōsune s'duulewā skéie: E' dör ĩ uk ie'pa wēlepa wōblar es. Kē iyēne Skēköl wā tō ĩü es.

⁴³ S'chkà i' dör ësela, erë ishkerdakanedalöieno wa. olo tã' taië. S'chkà i' kè diché tã', erë ishkerdakané diché tã' taië.

⁴⁴ S'chkà i' dör buaë senoié i'ñe tã, erë mik ishkenekane, eta imanenettsa senoié buaë aishkuö tã Wiköl Batse'r tã.

⁴⁵ E' dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: "Wëm tsá kiè Adán, e' yöne se'ie ttsë'ka."† Erë wëm skà de eköl Adán es, e' dör Cristo, e' yöne sene michoë mukwak.

⁴⁶ Erë s'chkà senoié aishkuö tã, e' kè mène Skëköl wã se' a kewe. S'chkà i' me'itö se' a kewe. E' itökí chká senoié aishkuö tã Wiköl Batse'r tã ese merdaë se' a.

⁴⁷ Wëm tsá yöne íyök wa, e' kuekí e' dör ká i' wak. Erë wëm skà de Adán es, e' datse ká jai a.

⁴⁸ Wépa dör ká i' wakpa, esepa dör wës wëm tsá yöne íyök wa ñe' es. Erë wépa dör Skëköl tso' ká jai a e' icha esepa dör wës wëm datse eë es.

⁴⁹ Se' tö wëm datse ká jai a e' kítseraë wës wëm yöne íyök wa ñe' kítse'sö es.

⁵⁰ A yamipa, ye' tö a' a ichè tö se' chkà i' duötã'wã nurta'wã e' kè döpa'wã ì blúie Skëköl tso' e' a.

⁵¹⁻⁵² Ye' ttö ttsó. Ttè bak blëulewã ese chekeyö a' a i' tã: Kè se' ulitane duöpawã erë mik Skëköl duk blane iwà kkachoie tö kawö i' enewatke eta se' kos maneordattsa bet wës s'wöbla tsimiü es. Mik duk ñe' blane, eta s'duulewã kos shkerdaka, kè duöpawãia. Nies se' tso'ia ttsë'ka, e' chkà maneordattsa.

⁵³ Se' chkà i' nurta'wã, e' maneordattsa chkà kè nurta'wã ese wa. Se' chkà i' duötã'wã, e' maneordattsa chkà kè duötã'wã, ese wa.

⁵⁴ Mik se' chkà i' manenettsa kè duöpawãia, kè nurpawãia, eta ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kí, e' wà de, e' tö ichè: "Duewã kí Skëköl e' aléka.‡

⁵⁵ A Duewã, ¿wé be' diché taië e'? ¿wé be' e' alö taië e'? Be' kirëbata tso' se' rrewoie taië, ¿wé e' i' tã?"§

⁵⁶ Se' ser sulu kuekí duèwã tö se' rreweke ena sene sulu diché iëne ttè

⁵⁷ Erë se' nuì olo'yane se' kí Skëképa Jesucristo batamik, e' kuekí kè se' suaneia s'duöwã yöki. E' kuekí kekraë wëstela chekesö Skëköl a.

⁵⁸ E' kuekí, a yamipa dalër ye' éna, a' e' tköwã darërë kekraë Skëképa ttè a, kè a' e' sköktsã bánet. A' wã ijcher tö ì kos kanewé a' tö ie' a, e' kè weirpa éme. E' kuekí a' kí kaneblo buaë kekraë ie' a.

16

Inuköl shteke s'siarëpa kimoie, e' pake

¹ Inuköl shteke a' tö s'batse'rpa serke Jerusalén e'pa kimoie, e' pakeke ye' tö a' a i' tã. Inuköl shtö wës ye' tö iyè' Skëképa icha erule erule tso' Galacia, e'pa a es.

² Domingo bit tã a' wakpa bik ekkè tö a' inuköl shta'ú tö kos a' ulà a ide. Eta kos a' a imermi, e' blo bánet. A' tö iwé es, eta mik ye' de a' ska', eta kè a' kawöta inuköl shtök, a' wã itso'tke blëule e' kuekí.

³ Mik ye' de a' ska', eta wépa shushtétke a' tö patkèmi Jerusalén inuköl ñe' muk, e'pa tté choie yëkkuö shtekemiyö e' mi'ke ie'pa wã. Es ye' tö ie'pa patkeke Jerusalén.

⁴ A' ibikeitsé tö buaë idir tö ye' mi'ñak ie'pa tã, e' tã ye' mi'mi.

Pablo tö ishkak e' aleritsé

⁵ Ye' kawöta minuk Macedonia, e' ukuökí tã ye' mi'ke a' ska'.

⁶ Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' böt ulatök ö isalema ye' e' tsümiat dö yuëdiö tka ekkè. Es a' a ye' kimermi ì kiane ye' kí shkoie ese wa as ye' mi' buaë wé ye' mi'mirö eë.

⁷ Ye' kè shkak a' pakök shkaule. Ye' mú ser a' ska' ká taië, Skëképa kí ikiane e'ma.

⁸ Erë ye' e' tsukeat íe Éfeso dö Pentecostés kéwö tka ekkè.

⁹ Íe buaë ye' a kawö kune Jesús tté buaë pakoie. Ye' bolökpa tso' taië, erë ñies taië pè' éna Jesús tté buaë ttsak. E' kuekí kè ye' e' yaktsã i' tã íe.

† 15:45 Génesis 2.7 ‡ 15:54 Isaías 25.8 § 15:55 Oseas 13.14

¹⁰ Timoteo kanēblöke Skēkēpa a wēs ye' es, e' kuēki ie' de a' ska', e' ta ikiōwa buaē.

¹¹ Kē yi kàne ie' dalöseukwa. E' skéie ie' kimú as ie' dōne bēre ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa urke ie' ta, e'pa panuk.

¹² Ye' tō s'yami Apolo e' cheke a' a i' ta. Ye' kkōyē' ie' a taiē tō ie' yūñak s'yamipa mi'ke a' pakök e'pa ta. Ie' kē shkak i' ta, erē wekkē alē ta ie' a kawō kurmi, etā ie' mi'mi.

Pablo tō ie'pa bata patté

¹³ A' senú erki. A' e' tkōwa darērē a' erblöke Jesús mik e' a. A' e' tkōwa wēbla suē, kē a' suanuk. A' erblö darērē ie' mik.

¹⁴ I weke a' tō kos ese ú ñi dalēritsē wa.

¹⁵ A yamipa, a' wa ijcher tō Estéfanos ena iyamipa e'pa dör Acaya wakpa tsá erblē' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaē s'batse'r malepa kimuk.

¹⁶ Ye' tō a' a ikiē taiē tō ie'pa esepa ttō dalöiō er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kanēblök Skēkēpa kanē a' esepa ttō dalöiō.

¹⁷ Ye' ttsē'ne buaē tō Estéfanos ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' kimuk taiē a' kē ku' e' skéie.

¹⁸ Ie'pa tō ye' er pablé wēs a' er pablérakitō es. Buaē idir ie'pa esepa kikökka.

Pablo e' chéat

¹⁹ Skēkēpa Jesús icha erule erule kos tso' Asia, e'pa tō a' shke'wémi. Áquila ena Prisca ena Skēkēpa icha ñi dapa'uke ie'pa u a, e'pa tō shkene patké taiē a' a Skēkēpa ttō wa.

²⁰ S'yamipa kos tso' ie, e'pa tō a' shke'wémi. A' ñi shke'ú ñi dalēr wa.

²¹ Ye' dör Pablo e' tō shkene i' shté ye' wák ulà wa.

²² Yi kē éna Skēkēpa dalēr, e' ta as ese kichatēr. ¡A Skēkēpa, be' shkōne bet!

²³ As Skēkēpa Jesús er buaē chō a' a.

²⁴ Ye' éna a' dalēr Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

Yëkkuö skà kit Pablo tö Corinto wakpa a, i' ta ide böt 2 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Macedo-
nia etä ie' tö yëkkuö skà kit Jesús
mik erblökwakpa serke Corinto ena
ipamik e'pa a. Wëm kiè Tito e'
kanablöke Pablo ta Jesús tté pakök.
Ie' tso' Corinto, mik ie' dene Pablo
ska' etä ie' tö Jesús mik erblökwakpa
tso' Corinto e'pa kabërke ñita e' paké
Pablo a. E' kuëki Pablo tö yëkkuö i'
kit. Ì tköke Corinto wakpa ta e' dör
i': Welepa e' chö tö ie'pa dör Jesús
ttekölpa erë kë idör mokì. Esepa dë'mi
Corinto ta Jesús mik erblökwakpa tö
iki'warak buaë. Ie'pa ñekkëpa tö
s'wöbla'weke kache tté wa. Ie'pa
e' ù tö ie'pa dör buaë Pablo tsata.
Ie'pa tö icheke tö Pablo dör siarë kë
dör këkëpa tajë. Es ie'pa tso' Jesús
mik erblökwakpa kitö'uk. Pablo éna
Jesús mik erblökwakpa dalër tajë e'
kë kiane ie' ki tö imi'yal ñala sulusi
ki kachökwakpa itöki. E' kuëki ie' tö
yëkkuö i' kit ie'pa a as ie'pa tso' ttsë'ka
kachökwakpa yöki ena er bua' wa ì
kkayëne ie'pa a e' dalöiök. Ñies ie' tö
ie'pa a iché tö ie' dör Jesús tteköl mokì.

E' kïe ta kam ie' tö yëkkuö i' shtë
etä ie' tö inuköl ki' ie'pa a Jesús mik
erblökwakpa siarëpa tso' Jerusalén
e'pa kimoie. S'kitö'ukwakpa tö iyë'
tö Pablo tö inuköl e' tsetekö iwák
a, erë ie' tö iché tö e' kë dör es. Ie'
mi'ke betka Jerusalén pakök e' kuëki
Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto
e'pa kawöta inuköl kï shtëk tsëmi
Jerusalén.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skököl wák er wa
ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá e'pa
eköl. S'yami kiè Timoteo, e' tso' ye'
ta íe. Sa' tso' yëkkuö i' shtëk a' dör
Skököl icha erule serke Corinto, e'pa
a. Ñies sa' tso' yëkkuö i' shtëk s'batse'r

malepa serke ká malepa atë Acaya,
e'pa ulitane a.

² Skököl dör S'yë ena Skökëpa Jesu-
cristo as e'pa er buaë chö ena sene
bërë mù a' a.

Pablo weirke e' shuq Skököl kikékaitö

³ Skököl dör Skökëpa Jesucristo yë,
e' kikékasö tajë. Ie' dör S'yë e' tö se'
sueke er siarë wa ena se' er pableke
kekraë.

⁴ Sa' weirke kos Cristo tté kuëki,
e' shuq sa' er pableke Skököl tö as
s'malepa weirke esepa er pablö sa' tö
wes ie' tö sa' er pableke es.

⁵ Cristo weine tajë, e' ukuö miria
sa' ki tajë. Erë ñies ie' batamik sa' er
pablërke tajë shute.

⁶ Sa' weine es, etä e' dör a' er
pabloie, a' tsatkoie. Ñies Skököl tö sa'
er pablé, etä ñies e' dör a' er pabloie as
a' weirke wes sa' es ese dalë'ttsö a' tö
er bua' wa.

⁷ Sa' wa ijcher tö a' weirke wes sa'
es, erë ñies a' er pablërke wes sa' er
pablërke es. E' kuëki sa' wa ijcher
buaë tö a' kë tö sa' eriwëpa.

⁸ A yamipa, sa' ki ikiane tö a' wa
ijcher tö sa' weine Asia e' dör darërë
sa' a. Sa' diché kë dë'ka iwöklö'woie.
Sa' ibikeits tö kë sa' döpattsa ttsë'ka.

⁹ Sa' e' ttsë' wes s'wömenettsa ttëwa
es. Erë e' wamblëne sa' ta as kë sa'
erblö sa' wákpa mik, e' skéie as sa'
erblö Skököl tö s'shke'wëkane e' wák
mik.

¹⁰⁻¹¹ Sa' ttekelur ñe' e' ulä a ie' tö
sa' tsatkë'ttsa ena sa' tsatkeraëitö. Ie'
dapömik sa' moneka darërë. A' sa'
kimé S'yë a ikiök sa' ki, e'ma ie' tö sa'
tsatkë michoë. A' tajë tö iwé es, e' ta
ie' tö sa' kimeraë e' ki wëstela cheraë
ie' a se' tajë tö.

Ì kuëki Pablo kë dë' Corinto

¹² Sa' er kë tö sa' kkatë ì ki, e' tö sa'
ttsë'weke buaë. Kekraë Skököl tö sa' a
imè seno yësyësë e' batseitsök buaë er
mokì wa sulitane wö wa ena bua'ie a'
wö wa. Sa' ser es, e' kë dör siwa' iski
tso' ká i' a ese wa, e' dör Skököl er buaë
chö se' a e' wa.

13-14 Yëkkuö kos kitmi sa' tö a' a, e' wà kě dör ttë blëulewà ese, iaritsmi a' a ena iwà armi a' éna. Erë wës sa' dör e' kě ane a' éna bua'ie, erë ye' ipaneke tö wekkë alè ta' a' éna iardaë seraä. E' dör es, e' ta' mik Skëkëpa Jesús datskene, eta' e' këwö ska' a' e' ttsörakä buaë sa' wa wës sa' e' ttsörakä buaë a' wa es.

15 Ye' ibikeitsé tö a' e' ttsékä ye' wa buaë, e' kueki warma ye' ibikeitsé tö ye' mi' a' pakök bötökicha as a' ttsë'r buaë bötökicha.

16 Ye' ibikeitsé tö mik ye' mi'ke Macedonia, eta' warma ye' tkökemi a' pakök. Ye' datskene, e' ta' ye' damitköne a' pakök. Es a' a ye' kimermi shkoie Judea.

17 Erë kě ye' wä ione es. Ye' dë' a' pakök etökicha ë, e' kueki za' ibikeitsé tö ye' kě wä iwà bikeitse buaë kewe? za' ibikeitsé tö ye' ttö bötböt wës s'ditsö ëse es?

18 Erë Skëköl ttö mokië, e' ttö wa ye' ichè a' a tö ye' kě ttö a' ta' bötböt.

19 E' wä dör tö Jesucristo dör Skëköl Alà, e' kě ttö bötböt, ie' ttö etkëme. Ie' tté buaë paka' ye' ena Silvano ena Timoteo, e' pa' tö a' a.

20 Ì kos uk Skëköl kablë', e' wëitö Cristo wa. E' kueki mik se' ñi dapa'uke Skëköl kikökka, eta' se' tö icheke: "Es e' idir" Cristo Jesús ttö wa.

21 Yi tö a' ena sa' kkö'neke as se' turlie Cristo mik, e' dör Skëköl. Ie' tö se' shukitbak iwák a.

22 Ie' tö se' er wakyué ie' wák a. Nies iWiköl méitö se' a wës iyi tsá patuésö es ikkachoie tö se' tsatkeräitö da'a.

23 Ie' wä ye' sùle buaë e' wöwa ye' ichè a' a tö kam ye' döne Corinto warma wës ye' ibikeitsé es, e' wä dör tö kě ye' éna a' kí eriawak.

24 Sa' wä ijcher tö a' erblöke buaë Jesús mik, e' wa a' tkënewä darërëë. E' kueki sa' tso' a' kimuk er bua' wa as a' ttsë'r buaë. Kě sa' ku' a' patkök kësik wa a' erblöke e' iütök.

2

1 E' kueki ye' ibikeits tö ye' kě shkakne a' pakök a' eriawoie.

2 A' ë tö ye' ttsë'wëmi buaë. Erë a' eriawéyö, e' ta' çyi tö ye' ttsë'wëmi buaë?

3 Warma a' ye' ttsë'wë buaë, e' kueki yëkkuö iët kitmiyö a' a e' ki a' pautyö darërë as a' e' shulö, eta' es a' kě tö ye' eriawëpa. Ye' iklöo' yësyësë tö a' ulitane ttsë'rdaë buaë ye' ta' ñita.

4 Mik ye' tö yëkkuö ñe' kit, eta' ye' eriane siarë, ye' chkenewä taië dö ye' iëttsaie ekkë. Erë kě ye' wä ikite a' eriawoie. E' skëie ye' ikitmi as a' éna iar tö a' dalër taië ye' éna.

Yi tö ì sulu wamblë' e' nuí olo'yé Pablo tö

5 Wëm tö kabene tski'ka a' shua ì sulu wamblëitö e' wa, e' kě wä ye' ë eriaone. Isalema ye' tso' iki kuötkökka, erë ye' ichè tö wës alè ie' tö a' ulitane eriawé.

6 Kos a' kibiiepa tö ie' ki inuí métke e' dör wë'.

7 I'ñe ta' a' tö inuí olo'yö iki ta' ikimú as kě ieriar taië kě er pablëneia ekkë.

8 E' kueki ye' kköchö a' a taië tö ikkachöne ie' a' tö moki a' éna ie' dalër.

9 Yëkkuö ñe' kitmiyö a' a isuoie tö ye' ttö iüté a' tö seraä ö au.

10 Yi isie nuí olo'yé a' tö iki, ñies ese ki ye' tö ilo'yëke. Moki yö ichè Cristo wöwa ena a' dalërmik tö ilè nuí tso' kiane olo'yè, e' ta' e' olo'yétkeyö

11 as Satanás kě e' alökä se' ki. Wës ie' éna se' sulu'wakwä, e' ane se' éna buaë.

Tito kě dë' Tróade

12 Mik ye' de ká kië Tróade Cristo tté buaë pakök ee, eta' ye' isué tö Skëkëpa tö ye' a' ñalä yuétke buaë itté pakoie.

13 Erë s'yami Tito wä a' biyö done ye' a, e' kě kune ye' wä wës ikablë' es. E' tö ye' tkiwé kabikeitsékä taië. E' kueki ye' e' chëat Tróade wakpa a' ta ye' mía Macedonia ie' yulök.

Íyi ulitane ki se' e' alökämi Cristo wa

14 Erë wëstela Skëköl a! Kekraë ie' tö sa' wëttseke e' alokä iyi ulitane ki Cristo ta' ñita. Sa' wa ie' tö Cristo tté buaë pakeke ká wa'ñe, e' dör wës kiö masmas alabur es.

15 Sa' tö Cristo tté pakeke, e' dör wës iyi alar masmas ña'wë Cristo tö Skëköl

a ikikoka es. Sa' dör wës kið masmas alar es. Erë wépa tsatkërke ena wépa kë tsatkërkü' esepa böltëpa wöa ilär kua'ki kua'ki.

¹⁶ Wépa kë tsatkërkü' esepa a tté pakeke sa' tö e' dör wës s'nu alar es, e' wa ie'pa duöralur e' kueki. Erë wépa tsatkërke esepa a e' dör wës iyi alar buaë es, e' wa sene michoë döraë ie'pa ulà a e' kueki. ¿Yi dirmi ttè i' wakanéuk?

¹⁷ Tajë pë' tö Skëköl tté pakeke inuköl ë klö'woie, erë sa' kë dör es. Ie' tö sa' patké ipakök, e' kueki sa' tö ipakeke er mokü wa ie' wöwa Cristo dalërmik.

3

Skëköl ttè pa'ali e' wakanéukwakpa sa' dör

¹ ¿Ima a' ibikeitsè tö sa' wákpa e' tté chöke a' a? ¿Ima a' ibikeitsè tö sa' ki yëkkuö kiane sa' tté choie a' a ö a' tö yëkkuö mëmi sa' a sa' tté choie wës wele tö iweke es? Yëkkuö ese kë kiane sa' ki.

² A' wakpa dör wës sa' tté choie yëkkuö es. E' kitule sa' er a suule ena aritsule sulitane wa.

³ Iwënewa wöshak tö a' dör wës yëkkuö kitmi Cristo tö patkëne sa' ulà a es. Yëkkuö e' kë kitule tinta wa, e' skéie ikitule Skëköl ichökle e' Wiköl wa. E' kë kitule ákkue ki wës tté dalöiëno kite ákkue ki es. E' skéie ikitule a' er a.

⁴ Sa' erblöke Skëköl mik Cristo batamik, e' ë kueki sa' tö a' ché es.

⁵ Sa' kë a iyënuke tö kanè wé sa' tö a' shua, e' dör sa' wákpa diché wa. Skëköl tö sa' a ieri mé iwakanéwoie.

⁶ Ie' tö sa' a ieri mé ie' tté pa'ali mëne se' a e' wakanéuk. Ttè e' kë datse tté dalöiëno mëne ká iaiaë e' wa. E' skéie idatse Skëköl Wiköl wa. Ttè dalöiëno ñe' tö s'kichateta'ttsa erë Skëköl Wiköl tö sene michoë meke se' a.

⁷ Ttè dalöiëno këchke kitule ákkue ki, e' mëne ká iaiaë Israel aleripa a. Mik ttè e' tsá mëne, eta Skëköl olo bune tajë. E' klöne Moisés wö ki dalölöë dö imalepa kë wö dë'wa ie' wö sauk ekkë. Erë dalö e' chowamine enaena. Ttè

ñe' mëne olo ta' tajë ikkachoie tö e' dör ttè dalö ta' tajë ese.

⁸ ¡E' yita Skëköl Wiköl kanè e' olo tköka tajë ttè ñe' tsata!

⁹ E' wà dör tö ttè tö s'kichateta'ttsa ñe' mëne dalö ta' tajë, ¡e' yita ttè wa Skëköl tö s'klö'wemi wës pë' buaë yësyèsè es e' pakè olo ta' tajë shute tköka ttè tsá mëne e' tsata!

¹⁰ Mokü ttè pa'ali e' olo ta' tajë shute, e' o'mik ttè iët olo kë dör i.

¹¹ Ttè kë dör yöbië e' de olo ta' tajë, ¡e' yita ttè dör yöbië e' olo ta' tajë shute!

¹² Ttè e' wà paneke sa' tö kröröë, e' kueki sa' tö iwà pakeke sulitane kukua kë suarta'.

¹³ Sa' kë tö iwekü wës Moisés tö io' es. E' wö pabakéwa datsi'tak wa as Israel aleripa kë tö isaü tö ie' wö dalö bune e' chowamine sëraa.

¹⁴ Erë ie'pa er darë'newa, kë éna iwà ane. Ie'pa er pabakulewa wës Moisés wö pabakwa es. Es ñies i'ñe ta' ie'pa aleripa er pabakulewa mik ie'pa tso' ttè këchke mëne iyëpa bak e'pa a e' aritsök eta. Ie'pa er pabakulewa e' sirmittsa erblè Cristo mik, e' ë wa. E' kueki ie'pa icha kam sirttsa.

¹⁵ Dö ikkë ta, mik ie'pa tö yëkkuö kit Moisés tö e' aritseke, eta ie'pa er tso'ia pabakulewa.

¹⁶ Erë mik se' er mane'wé Skëkëpa a, eta se' er pabakulewa, e' sinettsa.

¹⁷ Skëkëpa e' dör Skëköl Wiköl. Wé e' tso', eta eë se' yënettsa ttè dalöiëno ulà a.

¹⁸ Es se' dör wës s'wö kë pabakulewa es, esepa kos ki Cristo olo wërke buaë wës wösuö es. Se' maner michoë as se' dö wës Skëkëpa olo ta' tajë es. E' kos wakanewëke Skëköl Wiköl tö.

4

Sa' dör Jesucristo ttekölpa tsá

¹ Skëköl tö sa' sué er siarë wa, e' batamik kanè i' méitö sa' a. E' kueki kë sa' e' chkeuwa.

² E' skéie kë sa' tö iwakanewëkü blëule wës i' dör jaë ese es. Sa' kë ku' s'kitö'uk. Sa' kë ku' Skëköl ttè shutuökka kache tté wa. E' skéie ttè

9-10 Se' ulitane kawōta dōkwa Cristo tkēr s'shulo kulé kī e' wōrkī. Eē ì kōs wé se' tō ká i' kī, buaē ena suluē, ese kkayērdaē ta e' ské meraëitō se' a eköl eköl. E' kuekī se' tso'ia tse'ka ö se' mia ie' ta, erë kekraē se' e' chōke senuk yēsyesē as ie' wa iwēr buaē.

Skököl er buarne se' kī e' pakè

11 Sa' tō Skökēpa dalöieke taiē, e' kuekī sa' e' chōke darērē s'malepa pablök as ñies ie'pa tō ie' dalöiö. Skököl wā ijcher buaē tō sa' er yēsyesē, e' mú jcher a' wā ñies.

12 Sa' kē skà ku'ne e' tté chök a' a. E' skéie sa' tso' a' a kawō skà mukne e' ttsōka sa' wa. E' wa a' tō sa' tsatkēmi wēpa tō sa' cheke suluē, esepa yōkī. Ie'pa esepa e' ttsōka taiē is imalepa wa iwēr ese wa, kē dör is ie'pa er dör Skököl wōa ese wa.

13 Sa' wēr aliie, e' ta e' dör Skököl dalērmik. Kē sa' wēr es, e' ta e' dör a' kimoie.

14 Sa' éna iane tō Cristo éna se' dalēr taiē, e' tō sa' ké senuk ie' a. Sa' éna iane tō ie' eköl ē kōtēwa sulitane skéie, e' wā kiane chē tō e' dör wēs sulitane kōtēwa es.

15 Ie' kōtēwa sulitane skéie as se' tso'ia tse'ka esepa kē seriā wēs se' kī ikiane es, e' skéie as se' ser wēs ie' kōtēwa shkēnekane se' skéie e' kī ikiane es.

16 E' kuekī kē sa' ku'ia s'malepa bikeitsök wēs ká i' wakpa tō ibikeitseke es. Kenet sa' tō Cristo bikeits es. Sa' ibikeits tō ie' dör se' ēse ē. Erë i'ñe ta sa' kē tō ie' bikeitseku'ia es.

17 E' kuekī yi batsulewā Cristo mik, esepa er maneonettsa yöne pa'ali. Wēs ie'pa bak senuk e' kē ku'ia, e' skéie isenémine pa'ali.

18 E' kōs wé Skököl tō. Ie' er buanene se' kī Cristo batamik. Ñies tté buaē pakè e' kané me'itō sa' a.

19 Tté buaē ñe' dör i' es: Skököl er buarmine ká ulitane wakpa kī Cristo batamik kē ie'pa wōchakeku' inuì kī. Ñies ie' tō tté buaē e' me' sa' a wā pakè sulitane a.

20 Sa' dör Cristo ttekölpa. E' dör wēs Skököl wák kköchöke a' a sa' wa es. E'

kuekī sa' kköchöke a' a Cristo ttō wa tō a' er bua'üne Skököl a.

21 Cristo kē wā ì sulu wamblēne yēs, erë Skököl tō ie' su' wēs ì sulu wamblökwak es se' skéie. Ie' tō iwé es as se' batsulewā Cristo mik e'pa saütō wēs iwák dör yēsyesē es.

6

1 Sa' kanēblöke Skököl ta ñita, e' kuekī sa' kköchöke a' a tō ie' er buaē chē a' a, e' kē tsar ē.

2 E' wā dör tō ie' tō ichē iyēkkuö kī i' es:

“Mik ye' er buaē chō be' a e' kēwō de, etā be' kköchöke e' ttséyö. Mik be' tsatkè e' kēwō de, etā be' kiméyö.”*

Ye' ttō ttsó: Skököl er buaē chō a' a, e' kēwō detke. Ie' tō a' tsatkè e' kēwō de i'ñe.

3 Sa' e' kkō'nuke buaē kekraē sultane wōrkī as kē yi tō Skökēpa Jesús watōttsa sa' ukuömik. E' kē dör es, e' ta sa' kanēblöke Skököl a e' yērmi suluē.

4-5 E' skéie ì ulitane wa sa' tō ikkacheke tō moki sa' dör Skököl kané mésopa. Mikle ta sa' weirke, mikle ta sa' kē wā ì ta, mikle ta kawō darērē tköke sa' ta. Mikle ta sa' burke siarē, sa' wötērke, pē' iērkekā taiē sa' kī. Sa' kanēblöke darērēe taiē shute, wōñirke taiē, tteke bli tō. Erë e' kōs dalē'ttseke sa' tō bēre.

6 Ñies sa' tō ikkacheke sa' ser batse'r ena ì jcher se' wā e' wa. Ì kōs paneke sa' tō bēre er bua' wa. Sa' er buaē chōke s'malepa a. E' kōs wa sa' tō ikkacheke tō moki sa' dör Skököl kané mésopa. Iwēnewā tō Wiköl Batse'r tso' sa' ta. S'malepa dalēritseke sa' tō er moki wa.

7 Tté moki pakeke sa' tō. Ì kōs wēke sa' tō diché meke Skököl tō sa' a e' wa. Sa' serke yēsyesē, e' dör sa' a wēs tabè tso' ñippökwakpa wā ñippoie ena e' tsatkoie es.

8 Mikle ta sa' dalöiērke, mikle ta kē sa' dalöiērku'. Mikle ta sa' kikekeka buaē, mikle ta sa' cheke suluē. Sa'

* 6:2 Isaiás 49.8

ttö moki, erë mikle ta sa' sueke kachökwakpaie.

⁹ Ie'pa wa sa' suule buaë, erë ie'pa tö sa' sueke wes ie'pa kë wa sa' suule es. Wësua sa' duökelurtke, erë sa' tso'ia ttsë'ka. Ie'pa tö sa' we'ikè siarë, erë kë itö sa' ttélur.

¹⁰ Sa' eriarke taië, erë sa' ttsë'rke buaë kekraë. Wësua sa' dör siarëpa, inuköl kë ta', erë Skököl ttè wa sa' tö s'blu'weke taië. Wësua sa' kë wa i ta', ñermata i ulitane tso' sa' wa.

¹¹ A Corinto wakpa, sa' ttöke a' ta yësyësë. A' dalër taië sa' éna.

¹² E' kë blëne sa' wa a' yöki, erë a' je' tö iblé sa' yöki.

¹³ E' kueki ye' kköchöke a' a wes alà a iyë kköchö es, sa' bikeitsö er bua' wa wes sa' tö a' bikeitseke es.

A' e' batsöttsa i sulu kos e' yöki

¹⁴ Kë a' e' batsök wëpa kë erblöta' Jesús mik esepa ta. ¿Wes sene yësyësë batsmi sene sulu ta? ¿Wes ká ttsetse ena ká ñi a' e' shuirirmika ñita?

¹⁵ ¿Wes Cristo ena bë sermi bëre ñita? Yi erblöta' Jesús mik ena yi kë erblöta' imik ¿wes esepa batsmi ñi mik?

¹⁶ Se' dör wes Skököl ichök e' wé moki es. E' kueki ¿wes e' ñi sini'kumi íyi diököl tso' dalöie ese ta? E' yé' Skököl tö i' es:

“Ye' serdaë ie'pa shua,
Ye' shkoraë ie'pa ta ñita;
Ye' doraë ie'pa Kököl
ena ie'pa doraë Ye' icha.”†

¹⁷ E' kueki ñies Skököl tö iyë':
“A' e' yöttsa, a' e' sköttsa bänet pë' kë
tö ye' dalöie esepa yöki.

Ì kos dör ñá ese kë kar
e' ta Ye' tö a' kierawa buaë.

¹⁸ A' serke es, e' ta Ye' doraë a' yëie
ena Ye' tö a' klö'weraë Ye' ala'rie.
Ye' dör Skököl diché ta' taië íyi ulitane
tsata,
e' wák tö ichè es.”‡

7

¹ A yamipa dalër taië ye' éna, es se' a Skököl kablë' e' kueki se' e' paiklö sene sulusi kos tö se' er ena se' chkà

ia'wëmi, e' yöki. Se' e' chö senuk batse'r kekraë, ie' dalöie taië e' wa.

Pablo ttsë'wé buaë Corinto wakpa tö.

² Sa' bikeitsö er bua' wa! Kë sa' wa i sulu wamblëne yi ta. Kë sa' wa yi weine yës. Kë sa' wa yi kitëne kache tté wa.

³ A' dalër taië sa' éna, e' kueki kë ye' ku' ttè i' chök a' kkatoie. Ye' tö a' a iyë'baktke kuaë tö sa' tö a' bikeitsë michoë dö sa' duolur ekkë.

⁴ Ye' erblöke buaë a' mik. A' wa ye' e' ttséka taië. Sa' weirke kos e' shua ye' er kunene buaë. Ye' ttsë'ne buaë shute.

⁵ Sa' de Macedonia ta kë sa' wa kawö kune enoie. E' skéie kabene kí de taië sa' kí. Taië sa' tsiriwé sa' bolökpa tö. Ñies sa' suane taië.

⁶ Erë Skököl tö s'er pableke, e' tö sa' er pablé s'yami Tito de sa' ska' e' wa.

⁷ Kë dör tö ie' de e' ë kueki. Ñies wes a' tö ie' er kuwé e' biyö tö sa' er pablé taië. Ie' tö sa' a iché tö suluë a' éna ye' suak. Ñies ie' iché tö i wamblé a' tö sulu, e' tö a' eriauwé taië ta i'ñe ta a' tso'ne ye' tsatkök. Ttè e' tö ye' kí ttsë'wé buaë.

⁸ Yëkkuö patkë'miyö a' a, erë e' tö a' eriauwé, erë kë ye' tkine tö iök ye' tö ipatkë'mi. Tsawe ta ye' ttsë'wéitö sulu, erë i'ñe ta kë ye' ttsërku'ia es. Moki yëkkuö e' tö a' eriauwé, erë e' dör ekuölö ë.

⁹ I'ñe ta ye' ttsë'ne buaë. E' kë dör tö ye' tö a' eriao' e' kueki. E' dör tö a' eriane es, e' tö a' er mane'wéne Skököl a. A' eriane wes Skököl kí ikiane es, e' kueki sa' kë wa a' suluone yës.

¹⁰ Mik se' eriane wes ie' kí ikiane es, eta e' dör se' er mane'woie ie' a as se' tsatkër. E' kueki kë se' kàne ttsë'nuk suluë se' eriar ese kí. Erë se' eriar ëse, kë mène Skököl wa, ese tö duëwa tsake.

¹¹ A' eriane wes Skököl kí ikiane es, e' saú, jiwà dettsa buaë! E' wà bikeitsö. E' batamik a' er téwa darërè ta a' ñi kéqarak wëm tö i sulu wamblé a' shua, e' shulök. E' wa a' tö ikkaché tö a' kë ku' i sulu e' a. Iwënewa tö

† 6:16 Levítico 26.12; Jeremías 32.38 ‡ 6:18 2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41

a' e' tuléwaie darërë. Ì sulu e' tò a' uluwé a' suawéitò. Iwënewa tò a' éna ye' dalène tajë. Iwënewa tò a' tso'tke ì sulu shulök. E' kos wa iwënewa tò moki a' kē ku'ñak ì sulu ñe' a.

¹² Ye' kē wā yēkkuō ñe' kitemi a' a wēm tò ì sulu wamblè' ñe' kkatoie. Nies ye' kē wā ikitemi yi ta iwambléitò e' tsatkoie. E' skéie ye' tò ikitmi as a' wákpa éna iar buaë Skëköl wōa tò moki a' tò sa' bikeitseke tajë.

¹³ Ì wé a' tò, e' tò sa' er kí kuwéne buaë.

E' kīie ta a' tò Tito er kuwé tajë. Ie' ttsè'ne buaë e' tò sa' kí ttsé'wé buaë.

¹⁴ A' kīka'kayō ie' a' ta a' kē wā ye' jaëone. Këkraë sa' ttō moki a' ta, ñies ima sa' e' ttséka a' wa Tito kukua, e' suéitò tò e' dör moki.

¹⁵ A' tò ie' kiéwa suane wa painè wa ena a' tso'tke ie' ttō dalöiök, mik e' ska' ie' er ane etā e' tò ie' ké a' kí dalëritsök tajë.

¹⁶ Ye' erblömi a' mik e' tò ye' ttsé'wéke buaë.

8

Se' er buaë chō siarëpa kimoie

¹ A yamipa, sa' éna a' a ipakak tò wes Skëköl er buaë ché Skëkëpa icha erule erule ñi dapa'uke Macedonia kos a, e'pa a.

² Ie'pa weine siarë íyi ulitane ulà a, erë e' shuā ie'pa ttsè'rke buaë. Ie'pa dör siarë, kē ì ta' tajë, erë ie'pa tò inuköl kakmé er bua' wa. Wësua ie'pa dör inuköl blúpa.

³ Ye' tò a' a ichè tò ie'pa imé kos ie'pa a imermi, e' tsata iwákpa er wa.

⁴ Ie'pa kköché tajë sa' a tò ñies kawō mú sa' a s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kimoie inuköl wa.

⁵ Ie'pa tò imé tajë shute, sa' kē wā ibikeitse tò ie'pa a imermi ekkë. Kewe ie'pa wákpa e' mé Skëkëpa a, e' ukuökī ta ie'pa e' ché sa' a wes Skëköl kí kiane es.

⁶ E' kuekī sa' tò ikié Tito a tò ie' mi'ne a' ska' inuköl tsá kititò a' shu a e' bata shtöktsa s'siarëpa kimoie.

⁷ Ì kos weke Skëköl a e' weke a' tò tajë. A' erblö buaë Jesús mik. A' tò tté pakè buaë. A' wā íyi jcher tajë. Sulu a' éna s'malepa kīmak. Sa' dalër tajë a' éna. E' sù sa' kí ikiane tò ñies a' er buaë chō tajë s'siarëpa a.

⁸ Ye' kē ku' ichök a' a' patkoie. E' skéie ye' éna isuak tò moki a' éna s'malepa dalër wes s'yamipa tso' Macedonia e'pa éna s'malepa dalër es.

⁹ A' wā ijchertke buaë tò Skëkëpa Jesucristo er buaë ché a' a' tajë. Ie' íyi tso' tajë ká jai a, e' me'atitò dè'bitu ká i' a siarëpaie a' dalërmik as a' blur ie' íyi tajë wa.

¹⁰ A' tò ibikeits kewe sulitane yöki tò a' éna s'siarëpa kīmak. Duas suköt bak e' wa a' tò iwà kímémi kewe. E' kuekī ima ye' tò ibikeitse, e' chekeyō a' a.

¹¹ Kanè buaë o'mi a' tò, e' eúwa er bua' wa wes tsawe a' tò ibikeits es. Inuköl shtō s'siarëpa kimoie kos a' a' ikit ekkë.

¹² Ì kē ta' se' wā, ese kē kiekū' Skëköl tò se' a. Erë ì tso' se' wā ese kakmésō er bua' wa kos se' a' imer ekkë, e' ta' e' wër buaë ie' wa.

¹³ Ye' kē ku' ichök tò a' íyi kakmú etā a' atne weinuk kē wā ì ta'. E' skéie buaë idir tò a' ñi kīmù ñikkëë.

¹⁴ Ì ñe' ta' a' wā íyi tso' tajë, e' kuekī buaë idir tò a' tò s'yamipa kē wā ì ta', esepa kīmù. Es aishkuō ta' mik a' kē wā ì ta' tajë, erë ie'pa wā itso', etā ie'pa tò a' kímémi. Es a' ulitane ñi kīmùmi ñikkëë.

¹⁵ E' dör wes itso' kitule Skëköl yēkkuō kí es, e' tò ichè: "Wé tò ishtë tajë, e' icha kē bata ate. Wé tò ishtë bërëbërë, e' icha deka wë."*

Tito ena iwapiepa

¹⁶ Skëköl tò Tito erkiöwé a' kīmuk wes sa' éna a' kīmak es. E' kuekī ye' tò wéstela cheke Skëköl a.

¹⁷ Mik sa' tò ikié Tito a' tò ie' mi' a' ska' a' kīmuk inuköl shtök, etā ie' éna a' kīmak tajë, e' kuekī ie' e' ché iwák er wa minuk a' ska'.

¹⁸ Tito ta' s'yami skà patkekemi sa' tò eköl. E' tò Jesús tté buaë pakeke

* 8:15 Éxodo 16.18

buaë ká wa'ñe. E' kueki ie' tté cheke buaë Skëképa Jesús icha erule erule tso' ká wa'ñe e'pa tò.

¹⁹ E' kúie ta ie'pa kos tò ie' shushtë as imi' sa' ta Jerusalén, inuköl shteke sa' tò e' muk. E' kaneweke sa' tò buaë Skëképa kikoka ena iwà kkachoie tò moki sa' éna ie'pa kimak.

²⁰⁻²¹ Sa' e' chöke iwakanéuk buaë Skëképa wörki ñies sulitane wörki. E' kueki wëm ñe' mi'ke sa' wa, e' wa kë yi a sa' kkaténuk inuköl shteke tajë sa' tò e' ki.

²² Ñies sa' tò s'yami skà patkeke ie'pa böl ta. E' er me'rie kanëblök buaë këkraë. Bànet sa' tò ie' su'bitu, e' kueki ie' suule buaë sa' wa. Ñies ie' isuë tò a' dör pè' buaë, e' kueki ie' e' ché sa' kimuk kanè i' wa.

²³ Tito dör ye' wapie e' kanëblöke ye' ta a' kimuk. S'yamipa böl ñe' mi'ke ie' ta, e'pa patké Skëképa Jesús icha eruleë tso' ká wa'ñe e'pa tò. Ie'pa wa Cristo kïkarkeka.

²⁴ E' kueki ikkachö ie'pa a' tò ie'pa dalër a' éna as Skëképa icha eruleë tso' ká wa'ñe e'pa kos wa ijcher tò moki a' tò s'dalëritseta'. Ikkachö ie'pa a' tò wëe' sa' e' ttsöka tajë a' wa.

9

¹⁻² Ye' wa ijcher tò s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kimak a' éna er bua' wa. E' kueki inuköl shteke sa' tò ie'pa a, e' ki ye' kë kawötä a' a' yëkkuö skà shtëkne. Këkraë ye' e' ttsökeka a' tté pakök Macedonia wakpa a. Ye' iché ie'pa a' tò duas suköt bak e' wa a' dör Acaya wakpa, e'pa éna inuköl mak er bua' wa. E' tò ie'pa kibiie erkiöwé.

³ Erë s'yamipa mañal ñe' patkekeyö a' ska' as ye' e' ttsökeka a' wa e' kë dör é. E' skéie ye' ki ikiane tò a' wa inuköl tso'tke kitule wà mè é wes ye' tò a' pakè es.

⁴ Dö' Macedonia wakpa döbitu ye' ta e'pa tò isuëwä tò kam a' tò inuköl e' shtë. E' tò sa' jaëweraë tajë sa' iklö'wé tò a' tò ishtëtke e' kueki. ¿Wes e' kë tò a' jaëwepañak?

⁵ E' è kueki ye' ibikeitsé tò buaë idir s'yamipa mañal ñe' a' ikiök tò ie'pa mi' ye' yöki kewe a' kimuk inuköl muk a' kablë' e' shtëktsa. Es inuköl meke a' tò e' tso'tke kitule mik ye' de eta, iwà kkachoie tò a' imeke er bua' wa, kë dör kkë'blè wa.

⁶ Ttè i' anú a' éna: “Yi tò i' kuantké elkela, ese ulà a' iwà wördane elkela. Erë yi tò i' kuantké tajë, ese ulà a' iwà wördane tajë.”

⁷ A' ulitane eköl eköl tò imú kos a' ibikeitsé mè ekkë. Wëpa tò imeke ttsë'ne bua' wa esepa dalër Skëköl éna, e' kueki kë imar er sulu wa ö diché wa.

⁸ Kë a' tkinuk. Skëköl er bua' ki chömi a' a' tajë as i' kos kiane a' ki senoie ese dö a' ulà a' wë' këkraë. Ñies ie' tò iki' mème a' a' tajë shütë as a' ulà a' idö tajë i' buaë kos e' woie.

⁹ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es. E' tò, yi tò i' meke er bua' wa, ese ché i' es:

“Ie' tò ikakme' tajë er bua' wa s'siarëpa a;

Ì buaë wëitö e' ska' Skëköl er arke këkraë.”*

Es Skëköl yëkkuö tò iché.

¹⁰ Skëköl tò iwö meke kuantké ena chké mekeitö se' a' ñe, ñies e' è tò i' kos kiane se' ki s'kimoie, ese ki meraëitö a' a' tajë as a' tò i' buaë ese ki ü tajë.

¹¹ Këkraë ie' tò a' a' íyi ki meraë buaë wë' as a' tò s'malepa kimù buaë këkraë. Ie' tò iweraë es as wëstela yër tajë ie' a' inuköl mème a' tò sa' ulà a' e' ki.

¹² Es i' meke a' tò i' Skëköl dalöioie, e' wa s'batse'r malepa kimè kiane, esepa ulà a' i' kiane ie'pa ki ese döraë. E' kúie ta ie'pa tò wëstela cheraë tajë ie' a' ttsë'ne bua' wa.

¹³ Ì buaë weke a' tò ie'pa kimoie, e' wa iwërdawä tò moki a' tso' Cristo tté buaë cheke a' tò tò moki idir e' wà iütök. Ñies iwërdawä tò a' tò ie'pa ena sulitane kimeke tajë er bua' wa. E' kos kueki ie'pa tò Skëköl kikeraka tajë.

¹⁴ E' kúie ta ie' er buaë ché a' a' tajë shütë, e' kueki ie'pa tò ikieraë ie' a' a'

* 9:9 Salmo 112.9

ki a' dalëritsè tajë e' wa.

¹⁵ Wëstela chösö Skëköl a ilà méitö se' a e' ki, e' dör buaë shute kë se' a iyënukekë.

10

Pablo tö kanè me' Skëköl tö ie' a, e' tsatké

¹⁻² Ye' dör Pablo, e' wák kköchöke a' a bërë er bua' wa wës Cristo es tö ye' ttö ttsö. A' wëlepa tö sa' cheke tö sa' kanëblöke e' kë dör Skëköl a, e' dör sa' wákpa a wës s'ditsö malepa es. Ie'pa icheke tö mik ye' tso' a' ska', etä ye' kësik kë ta' a' uñoie. Erë mik ye' tso' yëkkuö shtök ká bánet, e' je' ta' ye' kësik deka. Erë e' kë yëne. Ye' kësik ta' yi isie tso' ye' chök ese uñoie darërëe. E' kueki ye' kköchöke a' a tö a' e' shulö as kë ye' kawöta a' uñuk darërëe mik ye' de a' ska' etä.

³ Moki sa' dör s'ditsö wës sulitane es, erë kë sa' ñippöku' wës s'ditsö ñippöke es.

⁴ I' tso' sa' wa e' aloka i sulu ki, e' kë dör wës i tso' s'ditsö wa e' aloka ibolökpa ki es. E' skéie e' dör i meke Skëköl tö sa' a diché ta' tajë e' aloka i sulu diché ki ese. E' wa sa' tö kache ttë ewëkewa.

⁵ Ñies ttë kos pakarke e' ttsëka wa s'wöklö'woie as kë s'wa Skëköl jcher, ese chöwëkewa sa' tö. Erbikè kos klö'wëkewa sa' tö mekerö Cristo klö dikia as itö ittö iütö.

⁶ Mik a' de sa' ttö iütök buaë, etä sa' tso'tke wëpa kë éna iütak, esepa kos we'ikök.

⁷ A' tö pë' sueke ikikke ë, e' kë dör buaë. A' wëlepa e' bikeitsö tö e'pa ë dör Cristo icha, e' ta' as esepa tö ibikeitsöne. Ñies sa' dör Cristo icha wës ie'pa es.

⁸ Skëköl tö ye' a ikéwö me' a' wöbla'woie. Isalema e' wa ye' e' ttsöka tajë shute. Erë e' kéwö mène ye' a' a' er diché kí ioie, kë dör a' sulu'woie. E' kueki kë ye' jaëne e' ttsökka ikéwö mène ye' a' e' wa.

⁹ Kë a' tö ibikeitsar tö ye' éna a' tkiwak yëkkuö shtekeyö a' a' e' wa.

¹⁰ Wëlepa tö icheke: “Yëkkuö kos kitbitu Pablo tö se' a, e' ki ie' tö se' uñëbitu darërë ttsësquia ie' kësik deka buaë se' uñuk. Erë mik itso' se' ska' etä ikësik kë ta' yës. Wës ie' kapakö e' kë wa yi wa ie' dalöiëne.”

¹¹ Wëpa tö icheke es, esepa wa ijchenú tö mik sa' demi a' ska' etä i kit sa' tö yëkkuö ki ká bánet, e' wawëraë sa' tö.

¹² Ie'pa esepa ñi kikökeka tajë. Kë sa' diché dë'ka e' chök tö sa' dör buaë wës ie'pa e' chö es. Ie'pa wákpa tö itské ier wa tö i dör buaë wë. Wës ie'pa wakpa serke e' wëwa ie'pa ñi saü. I' kueki ie'pa dör me'ukuöie!

¹³ Kanè me' Skëköl tö sa' a, e' ë wa sa' a e' ttsërmika. Kë sa' a e' ttsënuka i skà wa. Kanè mène sa' a ñies e' wà dör a'.

¹⁴ E' kueki kë sa' ku' e' ttsökka tajë shute. Sa' kë döpa kewë kanëblök a' shua, e' ma ë sa' e' ttsöka. Erë sa' tö Cristo ttë buaë e' paka' a' a tsawe.

¹⁵ Ñies sa' kë e' ttsöka o'ka kanè wa, e' kéwö kë mène Skëköl wa sa' a e' kueki. E' skéie sa' ki ikiane tö sa' kanè a' shua e' mú kí ier buaë wës a' kí erblö mir Skëképa mik es. Erë kë sa' kanëblöpa kos sa' a ikéwö mène e' tsata.

¹⁶ Ñies Jesús ttë buaë e' kí pakak sa' éna a' serke eë ká bánet tso' diwö mi'kewa e' kke eë. Erë kë sa' éna ipakak ká wé o'ka tso' ipakök eë as kë sa' e' ttsöka o'ka kanè wa.

¹⁷⁻¹⁸ Wëpa e' ttsëka tajë, esepa kë wër buaë Skëköl wa. Erë wëpa kikéka ie' wák tö, esepa je' wër buaë ie' wa. Wëe' itso' kitule iyëkkuö ki i' es: “Yi e' ttsakka as ese e' ttsöka i wé Skëköl tö ese wa.”*

11

Pablo tö s'kitö'ukwakpa ché

¹ Ye' ttöke aliwakpaie erë a' mú tö ye' dalë'ttsëia bërbër ë. A' we'ikëyö, ye' ttö kí ttsö ekuölö ë.

² Ye' éna a' dalër tajë. Ye' éna a' kkö'nak wës Skëköl tö se' kkö'neke es. Ye' ki ikiane tö a' e' tköwa kekraë darërëe Jesús ë a. E' dör wës ye' tö a'

* 10:17-18 Jeremías 9.24

mé senukwa wëm eköl ë ta es as a' dö wës busi batse'r dö imaso ulà a es. A' maso e' dör Cristo.

³ I'ñe ta a' tso' tkëulewa buaë darërëe Cristo ë a, erë ye' suane dö' a' e' müttsa e' kitö'uk wës Eva kitö'ka Satanás e' a' tkabëie e' tö kache wa es. Ye' suane dö' a' er tso' buaë etkëme Cristo ë a, e' watè a' tö.

⁴ Wëlepa de a' ska' Jesús tté pakök, erë kë idör imoki wës sa' tö ipakeke es. Erë e' ttseke a' tö buaë. Wiköl tté pakeke ie'pa tö, e' kë dör Wiköl Batse'r dë'wa a' er a e'. Ttè buaë pakeke ie'pa tö, e' kë dör imoki wës sa' tö ipaka' a' a es. Erë esepa kiekewa a' tö buaë. E' kueki ye' suane dö' a' erblö Cristo mik, e' olo'yëne a' tö.

⁵ Ie'pa de a' ska' sa' itöki e' chök tö ie'pa dör Jesús ttekölpa tsá bua'iewa, erë ye' kë e' ttsë'ne ie'pa dikia diöshet yës.

⁶ Isalema ye' kë a ipakar buaë wës ie'pa icha pakö es. Erë tté pakeke ye' tö e' wà jcher buaë ye' wa. E' wà kkayë'bitu sa' tö a' a taië iyi ulitane shua.

⁷ Mik ye' tö Skëköl tté buaë e' paka' a' a, eta ye' kë wa a' ña'one e' ki yës. E' kueki isalema a' tö ibikeitsé tö tté pakeke ye' tö a' a, e' kë dör buaë. Erë es ye' e' wöéwa diöshet as a' dalöier. ¿Ima a' tö ibikeitsè? ¿I wëyo es e' dör suluë?

⁸ Skëképa icha erule erule ñi dapa'uke ká bánet, e' dapömik ye' moneka kanebloie éme a' shua. E' dör wës ie'pa iyi ekibléyo a' kimoie es.

⁹ Mik ye' sene' a' shua, eta ilè kiane ye' ki sènoie, e' ta ye' kë wa a' tsirione ese wa. Erë s'yamipa datse Macedonia, e'pa wa i kos kiane ye' ki e' de ye' a. Es ye' kë wa i kine a' a, ñies kë yö i kiepa.

¹⁰ Ye' e' ttsö es e' kë yënuksa ye' ulà a a' dör Acaya wakpa e' kos a. E' dör moki wës Cristo tso' ye' a e' dör moki es.

¹¹ Ye' ttö es, ¿e' dör tö ye' kë éna a' dalër? Au, e' kë dör es. ¿Skëköl wák wa ijcher buaë tö ye' éna a' dalër!

¹² Ye' kanëblöraë a' shua wës ye' io'bitu es as ie'pa ñe' kë e' ttsöka tö

ie'pa kanëblöke wës sa' es.

¹³ Ie'pa kë dör Jesús ttekölpa tsá moki esepa. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa. Ie'pa e' ö tö ie'pa dör Cristo ttekölpa tsá moki, erë e' kë dör es.

¹⁴ E' kë dör i kë suule se' wa ese. Satanás wák e' ö tö ie'pa dör Skëköl biyöchökwak olo ta' taië ese.

¹⁵ E' kueki kë se' tkine tö ie'pa kanë mésopa e' ö tö ie'pa tso' sene yësyësë e' tsatkök. Bata ekké ta ie'pa ulà a iské döraë wës ie'pa wamblörak es.

Pablo weine ie'pa dör Cristo tteköl e' kueki

¹⁶ Ye' tö iskà chène a' a, kë a' tö ye' bikeitsök tö ye' dör aliie. Erë a' wëlepa tö ye' bikeitsè es, eta kawö mú ña bërber ë e' ttsoka wës aliwak es.

¹⁷ Ye' e' ttsökeka, e' tté kë mène Skëképa Jesús wa ye' a. Ye' wák tö icheke aliie.

¹⁸ Taië itso'rak e' ttsökka iwákpa iyi wa, es ñies ye' e' ttsökeka wës ie'pa es.

¹⁹ ¡Aj! A' dör iyi jcher taië ese wakpa. Erë s'kukuö darërë esepa dalë'ttseke a' dör er bua' wa.

²⁰ Wëpa de a' ska' a' klö'ukwa wës ie'pa icha es, esepa kiekewa buaë a' tö. Ie'pa de a' kitö'uk a' iyi yottsä a' ulà a. Ie'pa e' ttsöke taië a' ki, a' ppeke a' wö ki, a' cheke erë ie'pa kiéwa a' tö er bua' wa.

²¹ ¡Aj! ¡Ye' wák e' jaëüne mik ye' iché tö sa' diché kë dë'ka a' sauk es eta!

Ie'pa diché deka e' ttsoka taië, e' ta ñies ye' diché deka e' ttsoka. Ye' wák a ta ye' ttö es, e' dör wës aliwakpa ttö es.

²² Ie'pa dör hebreowak, e' wa ie'pa e' ttsökeka taië. Erë ñies ye' dör ie'pa ditséwö. Ie'pa e' chö tö ie'pa dör Israel aleripa, erë ñies ye' dör Israel aleri. Ie'pa e' ttsökeka taië tö ie'pa dör Abraham aleripa. Ñies ye' dör Abraham aleri.

²³ Ie'pa e' chö tö ie'pa dör Cristo kanë mésopa. Es ye' dör ñies, erë ye' dör ikanë méso bua'ie ie'pa tsata. Ye' ttö es e' dör wës aliwak ttö es, erë Cristo a kanëblè e' wa ye' e' aléka taië ie'pa ki. Ye' wötëule s'wöto wé a taië ie'pa tsata. Ye' buule tsa'bata daloie

ese wa tajë shütë ie'pa tsatã. Tajë ye' bakshkar ye' duðwã e' ulã a.

24 Sketökicha judiowak tö ye' buk ttsa'bata wa. Bitökicha ie'pa tö ye' ppé, etã ie'pa tö ye' ppé dö dabom tkëyök tsã yënettsã et ekkë*

25 Mañatökicha romawak tö ye' buk kal wa. Etökicha ye' t'ë'rakitö ák wa ye' ttowã. Mañatökicha kanò kî ye' mirwã, e' wötunewã dayë a. E' shuã etökicha ye' bak àr kaltakla kî dayë kî ká et ñië nañeë.

26 Ye' shkë tajë, e' shuã di' tajë ena akblökwakpa tö ye' tkiwé siarë. Ye' wák ditséwöpa ena o'kapa, e'pa tö ye' we'ikeke, e' dalö tajë e' shuã ye' shkë. Wé pë' serke tajë ena wé pë' kë serku' tajë, ñies dayë kî, ese ska' ye' shkë wösh wa. Ñies wépa e' ö tö ie'pa dö Jesús mik erblökwakpa, esepa dalö mène tajë ye' kî.

27 Ye' kanéblé tajë darërëë. Ye' wöñine tajë, ye' bli dalé'ttsé' tajë, ye' ersi dalé'ttsé' tajë. Mikle ta' ye' kë wa ì kune ñanoie, tteke kasë tö tajë, kë datsi' ta' wë' e' patroie.

28 E' kî skà tso', e' dö tö Skëképa Jesús icha erule erule, e'pa kos bikeit-sekeyö kekraë tö is ie'pa mir.

29 Mik ie'pa welepa diché kë dë'kaia buaë e' tkowã darërë Jesús mik, etã ye' mik e' dalëne. Mik yile tö ie'pa ké ì sulu wamblök, etã e' tö ye' uluwé suluë.

30 Ye' mú e' ttsakka, e'ma ì tö ikkacheke tö ye' kë diché ta' ese wa ye' e' ttsömika.

31 Skëköl dö Skëképa Jesús Yé ena ikëköl kîkarka kekraë, e' wa ijcher tö ye' kë ku' kachök.

32-33 Mik ye' bak Damasco, etã ká e' wökir kanéblöke iblú kië Aretas e' a, e' tö ishkëkpa patké ye' klö'ukwã ká e' kköiëule shkit kakkeë, e' wékkö a. Erë s'yamipa welepa tö ye' iékã kkö a ta tsa' wa ye' émi enaena iwékkö tsitsir tso' ese a döttsã iski. Es ye' tkashkar ie' yöki.

* **11:24 dabom tkëyök tsã yënettsã et:** E' kéwö ska' ta' judiowak ttë dalöiëno tö ichè tö kë kawö ta' s'ppök döka dabom tkëyök tsatã. Ie'pa wöblane pë' sulusipa ppök döka dabom mañayök kî sulitu as kë itköka dabom tkëyök tsatã.

12

Ì kkaché Skëképa tö Pablo a kab-sueie

1 Kë dö r'ie bua', erë ye' kawöta kî e' ttsökkaiã e' tsatkoie. Ì kkaché Skëképa Jesús tö ye' a kabsueie e' pakekeyö a' a i' ta.

2 Wëm suule ye' wa eköl dö Cristo ttökata, e' minetser ká jai a, e' kî duas de dabom eyök kî tkël (14). Ye' kë wa ijcher tö ie' mine'ka chkaë ö wikölie, e' jcher Skëköl ë wa.

3-4 Wëm e' suule ye' wa, e' minetser ká jai a e' dö ká buaala eë. Eë ttë kë yënuke se' a ena kë se' a ikéwö mène chë, ese ttséitö. Iskà chekeneyö a' a tö ye' kë wa ijcher tö imine'ka chkaë ö wikölie, e' jcher Skëköl ë wa.

5 Wëm ese kîkëmika ye' tö, erë ye' wák kë e' kîköpaka. Erë ye' diché kë ta' e' ë wa ye' e' kîkömika.

6 Ye' mú e' ttsakka, e'ma ye' a e' ttsërmika ttë moki wa, e' kueki e' kë dö suluë. Erë kë ye' e' ttsötã kã as kë yi ibikeitsö tö wes ye' wër ena wes ye' ttö e' tsatã ye' dö.

7 Ýyi tajë buaë kkayëne ye' a ká jai a, ñe' kueki ilè mène ye' a ye' wöowaie as kë ye' e' ttsöka ì buaë su'yö e' wa. E' dö wes dika' tkërwa ye' chka a es, e' wa ye' rreweke Satanás tö kekraë.

8 Mañatökicha ye' kköyë' Skëképa a tö iyöttsã ye' a.

9 Erë ie' ye' iüté: "Mik be' diché kë ta', etã e' kî Ye' diché wënewã bua'iewã. E' kueki ye' er buaë chö be' a, e' ë dö wë' be' a." E' kueki buaë idir ye' a e' ttsökka ye' diché kë ta' e' wa as Cristo diché tajë e' wërwa bua'iewã ye' kî.

10 Mik ye' tsë'r tö ye' diché kë ta', e' je' ta' ye' diché ta' tajë. E' kueki mik ye' diché kë ta', mik ye' yërke suluë, mik ye' kë wa ì ta', mik ye' we'ikeke siarë pë' tö, mik ye' kawö tköke suluë, mik ese kos tköke ye' ta' Cristo dalërmik, etã ye' tsë'ne buaë.

11 Erë ye' kē dör yi, erë wēpa cheke a' tō tō e'pa dör Jesús ttekölpa tsá bua'iewa, e'pa kē dör ye' tsata. A' tō ye' tsatkōpa ie'pa yōki erë e' kē one a' wa. E' kueki a' tō ye' kē e' ttsökka tajë wes aliwak es.

12 Mik ye' bak senuk a' shua, eta ye' weine kos e' dalë'ttséyo bërë er bua' wa. Nies i kē or yi a ese wéyo tajë a' wörki Skököl diché tajë wa s'tkiwë ekkë. E' wa iwēnewa tō moki ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl.

13 Ye' kē wa a' kane ye' kanéuk. E' ã wa a' wōanewa Skökēpa icha erule erule malepa e' dikia diōshet. A' we'ikëyo, e' nuí olo'yō ye' ki.

Pablo kablé ie'pa pakök

14 Ye' tso'tke shkök a' pakök. I' tã ide mañatökicha. I' ëtökicha wes kekraë kē ye' e' maupaka a' mik as a' tō ye' kkö'nü. Ye' kē tkirku' a' íyi ki, ye' tkirke a' wákpa ki. A' dör wes ye' ala'r es. Ila'r kē kawōta iyë kkö'nuk, e' skéie iyë kawōta ila'r kkö'nuk.

15 E' kueki ye' e' chétke i kos tso' ye' wa e' eukwa er bua' wa a' kimoie dö ye' wákë. Ye' tō a' dalëritseke kĩa kĩa, eta a' éna ye' dalër ¿e' mir wa'k ë?

16 A' ye' sini'kué buaë tō mik ye' bak a' ska', eta ye' kē e' moneka a' mik. Erë a' welepa tō icheke tō ye' tō a' kitō'wë a' inuköl klö'woie akir.

17 ¿Ima a' erbikö tō wēpa patkë'yö a' ska', e'pa wa ye' tō a' kitō'wë?

18 Ye' kköyë' tajë Tito a tō ie' mi' a' ska', eta s'yami skà eköl patkë'miyö ie' tã. ¿Tito tō a' kitō'wë? Au, ie' sene buaë yësyësë a' shua wes ye' es. Sa' bøl sené a' shua ñi suë.

19 Isalema a' tso'ia ibikeitsök tō sa' e' tsatköke a' yōki. E' kē dör es. Nermata sa' tso' ttök Skököl wörki wes s'batsulewa Cristo mik esepa ttö es. A yamipa dalër ye' éna, i kos weke sa' tō e' dör a' er diché ki ioie.

20 Moki ye' suane dö' mik ye' de a' ska', eta ye' kē tō a' suë wes ye' ki a' kiane suë es. Nies ye' suane dö' a' kē tō ye' suë wes a' ki ye' kiane suë es. Ye' suane dö' ye' ikué tō a' ñippöke, a' ukyërke ñi ki, a' ulurke ñi ki, a' er

me'rie a' wákpa ë ki, a' biyöblöke ñi ki, a' ñi chöke suluë, a' e' ttsökeka tajë, a' ñi chiliuke.

21 Nies ye' suane dö' mik ye' dene a' ska' eta Skököl tō ye' jaewë a' kueki. Dö' a' tajë kē er maneone. Dö' a' e' ia'ukekaia sene sulusi wa. Dö' a' tso'ia trënuke ena a' tso'ia i sulu skà kukuëña a' wa e' a. E' dör es, e' tã Skököl tō ye' iuwëraë siarë a' wa.

13

1 I' tã mañatökicha ye' mi'ke a' pakök. I' tso' a' wa shulë, e' shuleraësö wes itso' kitule Skököl yëkkuö ki es, e' tō ichë: "Ttë kos shulekesö eta ittekölpa kiane bøl ö mañal ichoie tō moki idir ö au."

2 Mik ye' bata dë'rö a' ska', eta wēpa tō i sulu wamblé, e'pa a ye' iyë' tō a' kawōta ilo'yök. I' ñe tã ye' kē ku' a' ska', erë ye' tō iskà chekene ekkēpa a' ena a' malepa tso' i sulu wamblök, esepa a tō mik ye' dene, eta a' shuleraëyo darërëë.

3 A' ichë tō a' ki ikiane suë tō moki ye' ttöke Cristo diché wa. Mik ye' de a' ska', eta a' isueraë tō es idir. Cristo diché tã tajë, e' tso' iwakanéuk a' shua, ie' kē dör wes se' kē diché tã es.

4 Moki ie' kötëwa wötëulewa krus mik wes se' kē diché tã es, erë ie' serkene Skököl diché tajë e' wa. Es ñies sa' batsulewa ie' mik, e' kueki wësua sa' kē diché tã, erë Skököl dichë wa sa' serdaë a' kimoie.

5 A' wakpa e' saü tō moki a' erblöke Jesucristo mik. A' ibikeitsö buaë. ¿A' kē wa ijcher tō ie' tso' a' er a? E' kē dör es, e' tã e' wà kiane chë tō a' kē dör ie' icha.

6 A' mú wöa iwëne tō sa' kaneblë' a' shua e' wà dettsa buaë.

7 Sa' tso' ikiök Skököl a tō a' kē tō i sulu wamblökia. Sa' kē ku' e' kiök as iwër tō ye' kaneblë' a' shua e' wà dettsa buaë. E' skéie sa' ki ikiane tō a' ser buaë yësyësë wes Skököl ki ikiane es, erë welepa wa iwër tō sa' kaneblë' e' kē wà dë'ttsa buaë.

8 Mik a' serke buaë wes Skököl ttë moki tō ichë es, eta e' ki kē sa' a i yënuke. E' skéie e' kikekeka tajë sa' tō.

9 Sa' kě diché ta', erē mik a' e' tkēulewā darērē Skēkēpa ttē a, etā e' tō sa' ttsē'weke buaē. Sa' tō ikiè mi-choē Skēkōl a tō a' mú dō senuk buaē yēsyesē kekraē wēs ie' kī ikiane es.

10 Mik ye' de a' ska', etā kawō mēne ye' a a' kī, e' kě wà shulak ye' éna darērē kēsik wa. Skēkēpa Jesús tō e' kēwō me' ye' a, se' er diché ioie, e' kě dōr se' sulu'woie. E' kuēkī ye' tso' yēkuō i' shtök a' a kam ye' dō a' ska' e' yōkī as ì kōs tso' shulè, e' shulō a' tō kam ye' dō e' yōkī.

Pablo e' chéat

11 A yamipa, bataie yō ichè tō a' ttsē'nú buaē. A' e' chō senuk yēsyesē. A' er kuú. A' kabikeitsó ñikkēē. A' senú bēre ñitā. A' serke es, e' ta Skēkōl dōr dalēritsōkwak ena sene bēre mukwak, e' serdaē a' ta kekraē.

12 A' ñi shke'ú ñi dalēritsè wa. S'batse'rpa kōs tō a' shke'wémi.

13-14 As Skēkēpa Jesucristo er buaē chō a' a. As Skēkōl tō a' a ikkachō tō a' dalēr tajē ie' éna. Ñies as Wikōl Batse'r tō a' kō senuk wēs wák ekōl ē es.

Yëkkuö kit Pablo tö Galacia wakpa a Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shua ká wa'ñe e'pa a ikimoie. Iekkëta ie'pa kos e' kè dör Israel aleripa. E' kuëki kam ie'pa erblö Jesús mik etä ie'pa kè tö Moisés ttè dalöiëno e' dalöiè. Mik Pablo dë'rö Jesús ttè buaë kkachök ie'pa a etä ie' tö ie'pa a iché tö kè se' tsatkërpa Moisés ttè dalöiëno e' dalöiè wa.

Erë mik ie' mineane etä Israel aleripa shua pë' demi e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wöbla'weke sulu ikitöwoie. Ie'pa tö iché tö se' kè tsatkërpa Jesús mik erblè e' è wa. E' kuëki ñies se' kawöta Moisés ttè dalöiök. Ì sulu e' wöklö'woie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wöbla'uk kache ttè wa, e'pa ki'wä buaë, e' kuëki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' ttsë'ka iyökj ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wöbla'uk kache ttè wa e'pa tö icheke tö Pablo kè dör Jesús tteköl chökle ie' kè wä Moisés ttè e' dalöiëne e' kueki.

Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa a tö Jesús wák tö ie' klöo' kanëblök ittekölie. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblè e' è wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Kè dör Moisés ttè dalöiè wa Skëköl tö se' tsatkeke. E' skéie ie' er buaë ché se' a e' wa ie' tö se' tsatkeke senoië ie' a iWiköl wa. E' kkacheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' kè kine s'ditsö wä ñies ye' kè patkëne s'ditsö wä. E' skéie Skëköl dör S'yé tö Jesús shkeo'kane, e' ena Jesucristo, e'pa tö ye' patkë' ie' ttè buaë pakök.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skëkëpa Jesús icha erule erule kos tso' Galacia

e'pa a. Ye' ena s'yamipa kos tso' ye' ta íe, e'pa tö a' kos shke'wëmi.

³ Skëköl dör S'yé ena Skëkëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërè mù a' a.

⁴ Jesucristo e' me'ttsa ttèwä se' nuì skéie wës Skëköl dör S'yé e' ki ikiane es. E' o' ie' tö se' yottsä sene sulu kos tso' ká i' a e' ulà a.

⁵ ¡Ie' kikökasö kekraë! Es idir.

Jesús ttè buaë, e' dör etkëme

⁶ Ye' tö a' me'at, e' itöki bet ta, Skëköl olo'yé a' tö. Ie' tö se' klöo'bak. Ie' er buaë ché taië se' a Cristo batamik. Erë ie' olo'yé a' tö. E' skéie a' tso'ne ttè kuä'ki klö'uk. E' tö ye' tkiwëwä eriwékä taië. Welepa tö icheke tö ttè e' dör Jesús ttè buaë,

⁷ erë e' kè dör es. Jesús ttè buaë moki, e' dör etkëme. Pë' welepa de a' wökir a ká chöukwa ttè kuä'ki wa. Ie'pa tö Cristo ttè buaë, e' ki kuötkéka. Es ie'pa tö ie' ttè buaë moki e' shkuli'weke.

⁸ Erë ye' tö a' a iché tö yi tö ttè kuä'ki pakeke a' a Jesús ttéie, kè dör wës sa' tö a' a ipaka' kuaë es, e' ta as ese wák kichatër. Kè ye' tkine tö ye' wák alè tö ipakè ö Skëköl biyöchökwak wele datse ká jai a, ese tö ttè kuä'ki pakè a' a, as esepa kichatër.

⁹ Ye' tö a' a iskà chène: Yi tö ttè kuä'ki paké a' a Jesús ttéie, kè dör ie' ttè buaë paka' sa' tö a' a e', kè dör ttè klöo' a' tö kewe e', e' ta as ese wák kichatër.

¹⁰ ¿Ima a' ibikeitsè? Ye' ttöke es, ¿e' wa ye' atak buaë Skëköl ta ö s'ditsö ta? Ye' mú atak buaë s'ditsö ta, e' ma ye' kè dör Cristo kanè méso moki.

Jesús ttè buaë, e' kè dë'bitü s'ditsö wä

¹¹ A yamipa, a' wä ijchenú tö Jesús ttè buaë pakekeyö, e' kè dë'bitü s'ditsö wä.

¹² Ttè e' kè yëne yi wä ye' a, kè yi wä ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tö ikkayè' ye' a.

¹³ Wës ye' bak senuk judiowak ttè dikia, e' ttsëule a' wä buaë. Ye' bak Skëköl icha e'pa we'ikök siarè töiök kësik wa. Ye' éna ie'pa ewakwa sëraa.

14 Mik ye' bak judiowak ttè dikia, eta ye' tò sa' yépa bak e' ser kos iuté buaë yësyësë, iwakpa bak kos ye' ta' e' këska', e'pa tajë tsata.

15-16 Erë Skëköl er buaë ché ye' a tajë, e' kuëki ie' tò ye' shukitbak iwák a, kam ye' kur e' yöki. Ie' tò ye' klöo'bak kanëblök ie' a. Mik ie' éna ilà kkachak ye' a, eta ie' tò ye' a ikkaché as ye' tò ilà tté buaë e' pakö pè' kè dör judiowak esepa a. Mik ie' tò ilà kkaché ye' a, eta ye' kè dè' s'ditsö ska' e' yuök.

17 Nies ye' kè dè' Jerusalén, wëpa dör Jesús ttekölpa tsá ye' yöki kewe, e'pa ska' e' yuök ie'pa ttè wa. E' skéie bet ye' mía Arabia, e' ukuökü ta' ye' dene Damasco.

18 Duas de mañal, e' ukuökü ta' ye' mía Jerusalén Pedro, kè suule ye' wä, e' sauk. Erë kè ye' sene ie' ska' ká tajë, domingo bötö ë.

19 Nies Santiago dör Skëképa Jesús ël, e' suéyo. Erë kè ye' wä Jesús ttekölpa tsá, e'pa malepa sune.

20 Moki ye' tò a' a ichè Skëköl wörki tò ì shtekeyö yëkkuö i' ki, e' dör moki.

21 E' ukuökü ta' ye' mía bánet Siria ena Cilicia.

22 E' kèwö ska' ta' Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wä ye' tté jcher, erë ie'pa kè wä ye' suule.

23 Ie'pa tò ittésé: "Pablo bak se' we'ikök, ttè mik se' erblöke e' olo'yakwä ie' éna, erë i'ñe ta' ie' tso'ne ipakök."

24 E' kuëki ie'pa tò Skëköl kikéka tajë ye' kuëki.

2

1 Duas de dabom eyök kú tkël (14), e' ukuökü ta' ye' skà miáne Bernabé ta' Jerusalén. Nies Tito mía ye' ta.

2 Skëköl tò ye' a ikkayë' tò ye' kawötä shkök Jerusalén ttök Skëképa Jesús icha kos e'pa wökirpa ta, e' kuëki ye' mía. Se' ulitane wä ie'pa suule tò ie'pa dör se' wökirpa. Mik ye' de Jerusalén, eta tté buaë pakekeyö pè' kè dör judiowak esepa a, e' wa pakéneyö se' wökirpa ulitane e'pa ë a bánet isuoie tò iyëne ö kè iyëne. Ye' kè

ki ikiane tò yi tò ichè tò Jesús kanè kos o'bituyö, e' dör ë.

3 Ie'pa tò iché tò tté pakekeyö, e' dör buaë yësyësë, kè ì skà kianeia. Tito mirwä ye' ta, e' dör griegowak, e' kuëki ie' tottola kè kkuölit tëule tsir wës judiowak wöblar es. Erë ie'pa kè wä ie' kàne itóttola kkuölit tók tsir.

4 Erë pè' welepa tso' eë e' chö tò ie'pa dör Jesús mik erblökwapka, erë kè idör es. Ie'pa kè ichöpa tò Tito tottola kawötä kkuölit tëe tsir, e'ma s'wökirpa kè wä ì yëne. Pè' esepa tso' se' shuä se' weblök bër tò wës se' ser buaë, ttsé'r buaë Cristo Jesús tté a. Ie'pa a ta kè idör buaë tò kè se' tò judiowak tté dalöiëno e' iutëia. Ie'pa ki ikiane tò se' klörwane tté ñe' ulä a.

5 Sa' ki ikiane tò Jesús tté buaë mokië, e' ë klö'ù a' tò kekraë. E' kuëki sa' kè wä ie'pa tté iutëne yës.

6 Se' wökirpa kiësö skëképa tajë, e'pa iché tò tté pakekeyö e' dör buaë. Ie'pa kè wä iki kuötkëne yës. (Skëköl a ta se' ulitane dör nies ëme, e' kuëki ë yö ichè tò ie'pa dör kékëpa tajë ö kè idör es, e' kè ki ye' tkine.)

7 Ie'pa éna iane tò Skëköl tò kanè me'at ye' ulä a Jesús tté buaë pakök, pè' kè dör judiowak, esepa a, wës ie' tò kanè me'at Pedro ulä a ipakök judiowak a es.

8 Skëköl tò Pedro patkë' Jesús tté buaë pakök judiowak a, e' ë tò ye' patkë' ipakök pè' kè dör judiowak esepa a.

9 Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa suule se' ulitane wä tò ie'pa dör se' wökirpa kibiie. Ie'pa éna iane tò Skëköl er buaë yë' ye' a kanè i' wa. E' kuëki ie'pa ulä mé ye' a ena Bernabé a iwà kkachöie tò ie'pa tò sa' klö'wé ie'pa kúie. Ie'pa éna iane tò Skëköl tò sa' patkë' Jesús tté buaë pakök pè' kè dör judiowak esepa a, erë ie'pa patkë'itö ipakök judiowak a. Es buaë idir ie'pa a.

10 Ýyi etkë kié ie'pa tò sa' a, e' dör tò s'yamipa siarëpa serke Jerusalén, esepa kimè sa' tò. E' wawëkeyö kekraë er bua' wa.

Pedro uñé Pablo tò Antioquia

11-12 Erë e' ukuöki ta mik Pedro demi Antioquia sa' pakök, eta kewe ie' chköke buaë Jesús mik erblökwakpa kë dör judiowak, esepa ta. Erë s'yamipa dör judiowak datse Jerusalén, patkë' Santiago tö, e'pa de. E'pa tö iklö'wé tö s'yamipa kë dör judiowak, esepa kawöta itöttola kkuölit tök tsir. Nies ie'pa tö iklö'wé tö esepa kawöta senuk wes judiowak ser es. Pedro suane ie'pa yöki, e' kueki mik ie'pa de, eta ie' e' batséttsa wépa kë dör judiowak, esepa yöki. Ie' kë chköia ie'pa ta ñita.

13 Nies judiowak malepa tö Pedro e' a' ñe' es, e' wambléñak dö Bernabéé.

14 E' kueki, mik ye' isué tö Pedro kë ku' iwà iütök yësyësë wes Jesús tté buaë moki tö ichè es, eta ye' tö ie' a' iché sulitane kukua: "Be' tso' e' ök. Be' dör judiowak, erë be' kë serku' wes judiowak ser es. ¿Iök be' tö, pë' kë dör judiowak, esepa keke senuk wes judiowak ser es?"

15 Se' böi dör judiowak se' ditséwo wa. Se' kë dör pë' sulusipa kë tö Skököl dalöie esepa.

16 Erë se' wa ijcher tö Skököl kë tö se' klö'wépa wes pë' buaë yësyësë es, Moisés tté dalöiëno e' iütësö e' batamik. Se' wa ijcher tö se' erblé Jesucristo mik, e' kueki ie' tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es. Ie' ichè tö ie' kë tö se' klö'wépa wes pë' buaë yësyësë es, tté dalöiëno e' iütësö e' batamik. E' kueki se' böi erblétke Jesucristo mik as Skököl tö se' klö'ü wes pë' buaë yësyësë es. E' kë dör tö Moisés tté dalöiëno, e' iütësö buaë e' batamik." Es ye' tö iché Pedro a.

17 E' ukuöki ta ye' tö ie'pa ulitane a' iché: "Se' erblöke Cristo mik, e' batamik Skököl tö se' klö' wes pë' buaë yësyësë es, e' wà paneke se' tö. Es se' kë erblöku'ia Moisés tté dalöiëno e' mik. E' kueki judiowak tö se' chëmi tö se' dör i sulu wamblökwakpa wes pë' kë dör judiowak es. E' kueki ¿sö ichëmi tö Cristo tö se' ké i sulu wamblök? Au, kë idör es.

18 Se' éna iane tö Skököl kë tö se' tsatkepa tté dalöiëno e' batamik. E' kueki se' kë erblëneia tté e' mik e'

tsatkoie. Erë se' erbléne tté dalöiëno e' mik e' tsatkoie, e' ta e' je' tö se' a' ikkacheraë tö moki se' dör i sulu wamblökwakpa, se' kë a' iwà iütënuk seraa e' kueki.

19 Mik ye' bak erblök Moisés tté dalöiëno e' mik e' tsatkoie, eta ye' éna iane tö ye' kë a' tté e' iütënuk yësyësë wes s'kawöta iütök es. E' kueki ye' éna iane tö nu' tso' ye' ki, e' ki Skököl tö ye' kichaterattsä. E' kueki i'ñe ta ye' kë erblöia tté dalöiëno e' mik e' tsatkoie. Ye' a' ta e' dör wes ye' du'wa tté dalöiëno e' yöki es. I'ñe ta ye' erblöke Cristo ë mik as ye' ser yësyësë Skököl a. Cristo kötëwa krus mik ye' skéie ye' nu' patuoie,

20 e' kueki e' dör wes ye' kötëwa ie' ta krus mik es. I'ñe ta e' dör wes kë ye' serku'ia es, erë Cristo serke ye' er a' iWiköl wa. Ie' tö ye' dalëritsé, ie' e' mettsa ttëwa ye' skéie. E' ë mik ye' erblöke, e' mik ye' serke ká i' ki.

21 Es Skököl er buaë ché ye' a, e' kë watepa ye' tö yës. Erë sene yësyësë mú dö se' ulà a' tté dalöiëno e' iütë wa, e'ma e' wà kiane ché tö Cristo kötëwa éme, kë wà ta'." Es ye' tö iché Jesús mik erblökwakpa tso' Antioquia, e'pa a.

3

Skököl tö iWiköl mé se' a, se' erblö Jesucristo mik, e' batamik

1 ¡A Galacia wakpa, wësua a' kë kabikeitsöta'! ¿Yi alibché a' ki, e' tö a' wöliwéka taië es? Jesucristo kötëwa krus mik se' skéie, e' tté wa sa' tö a' wöbla' buaë yësyësë, e' wà ane buaë a' éna kuaë. Eta ¿wes tté e' olo'yakne a' éna?

2 I' chakeke ye' tö a' a, e' iütö: ¿I batamik Skököl Wiköl dë' a' ki? ¿E' dör Moisés tté dalöiëno e' iüté a' tö e' batamik? Au, kë idör es. Ie' dë' a' ki mik a' tö Jesucristo tté buaë e' ttsé' ta a' erblé' imik eta.

3 ¡A' kë kabikeitsöta'! Kuaë Skököl tö se' yué ie' ala'rie iWiköl wa, erë ¿wes a' tö ibikeitsë i'ñe ta' tö se' kawöta Moisés tté dalöiëno e' iütök se' wákpa

diché wa as se' at buaë yësyësë ie' wöa?

⁴ Es idör, e' ta éme se' weine taië Jesús ttë buaë kuëki. ¡Ayëcha, e' kë weinewa éme!

⁵ Ye' tö iská chakéne a' a: ¿Skököl tö iWiköl me' se' a, ñies ì kë or yi a ese o'itö a' shua, e' dör Moisés ttë dalöiëno e' iütësö, e' batamik? Au, kë idör es. E' kos o' Skököl tö, se' tö Jesucristo ttë buaë e' ttsë' ta se' erblë' imik e' kuëki.

Abraham erblë Skököl mik, e' kuëki Skököl tö ie' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es

⁶ Es ibak ñies sa' yë bak kië Abraham e' ta. Skököl yëkkuö tö ichë: Abraham erblë Skököl mik, e' kuëki iklö'wéitö wës pë' buaë yësyësë es.

⁷ E' kuëki a' wa ijchenú tö wépa erblö Skököl mik, esepa dör Abraham aleripa chök.

⁸ Ká iaiaë Skököl ibikeitsbak tö mik pë' kë dör judiowak, esepa erblë ie' mik, eta ie' tö ie'pa klö'weraë wës pë' buaë yësyësë es. E' kuëki ttë buaë e' tso' kitule ie' yëkkuö kï wé ie' tö iyë' Abraham a' i' es: "Be' batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a."*

⁹ Es se' isuë tö wépa kos erblöke ie' mik wës Abraham es, esepa kos a' ie' er buaë chöraë wës ie' er buaë yë' Abraham a' es. Esepa ë a' ie' er buaë chöraë.

¹⁰ Skököl yëkkuö tö ichë i' es: "Wépa kë tö ì kos tso' kitule ttë dalöiëno yëkkuö kï e' wà dalöieku' yësyësë, esepa kos kichateraë Skököl tö."† Erë kë yi tö iwà iütëpa es, e' kuëki se' wa ijcher tö wépa erblë ttë dalöiëno mik e' tsatkoie, esepa kos kichateraëitö.

¹¹ Ñies ie' yëkkuö tö ichë i' es: "Yi dör yësyësë ierblö Skököl mik e' batamik, ese serdaë."‡ Es se' wa ijcher tö kë yi tsatkënik Moisés ttë dalöiëno iütë wa.

¹² Ñies Skököl yëkkuö tö ichë i' es: "Yi tö ttë dalöiëno e' dalöié yësyësë seraä, ese ser michoë ttë e' wa."§ Ttë e' tö se' a' ikkachè tö ttë dalöiëno, e' tö se' ké idalöiök seraä. Erë se' erblö Cristo mik, e' kë dör es, e' kï erblë ë kiane

ie' mik. E' kuëki ttë e' kë shutunukka Moisés ttë dalöiëno e' wa, e' dör ttë kuä'kï e' kuëki.

¹³ Skököl yëkkuö tö ichë: "Yi ttéwa kichatkëule kal mik, e' wa iwënewa tö ese kichatëttsa Skököl tö."* Es Cristo kötëwa krus mik, e' wà kiane chë tö ikichatëttsa Skököl tö. Erë ikichatënettsa se' skéie, Skököl ttë dalöiëno e' dalösewéwasö e' nuí kï. Es Cristo tö se' yë'ttsa se' nuí ulà a.

¹⁴ Es ibak ie' ta as Skököl kablë' er buaë chök Abraham a, e' wà dö ñies pë' kë dör judiowak esepa ulà a Cristo Jesús batamik. E' dör tö Skököl kablë' iWiköl muk se' a, se' erblö Cristo mik, e' batamik.

Skököl er buaë chë se' a, e' kë dë' ttë dalöiëno e' batamik

¹⁵ A yamipa, se' a' ta mik se' tö se' ttë mé ñi a, e' shtésö yëkkuö kï ta s'kië shtésö iki, eta ttë e' kë maneorpattsane yës, kë ikí kuötkërpakaiä yës.

¹⁶ Es ì uk Skököl kablë' Abraham a ena ileri eköl a, e' dör. Skököl yëkkuö tö Abraham ditséwö eköl ë e' cheke, kë dör seraä. Abraham ditséwö chekeitö e' dör Cristo.

¹⁷ Ì chök ye' tso' e' dör i': Skököl tö ittë me'tke Abraham a ta ikkachéitö ia tö mokí iwaweraëitö. E' ukuökí ta duas tka döka cien tkëyök kï dabom mañayök (430) ta ie' tö ittë dalöiëno me' Moisés a as Israel aleripa tö idalöiö. E' wa isuësö tö ttë mène Abraham a, e' mène ia kewe, ttë dalöiëno mène Moisés a e' yöki. E' kuëki ttë dalöiëno mène Moisés a, e' kë a' ì uk Skököl kablë' Abraham a, e' wöitukwa.

¹⁸ Ì uk Skököl kablë' se' a, e' wà döpa se' ulà a, Moisés ttë dalöiëno e' iütësö e' batamik, e' ma e' kë dë'ttsa se' a wës ì kablëule es. Erë Skököl kablë' Abraham a imuk éme.

¹⁹ E' dör es, e' ta ¿i kuëki Skököl tö ittë dalöiëno me' Israel aleripa a? Ie' kablë' Abraham a, e' ukuökí ta ittë dalöiëno méitö ie'pa a ì sulu wamblekerakitö, e' wà kkachoie dö

* 3:8 Génesis 12.3 † 3:10 Deuteronomio 27.26 ‡ 3:11 Habacuc 2.4 § 3:12 Levítico 18.5 * 3:13 Deuteronomio 21.23

mik Abraham aleri eköl yëne ie' a, e' de eta, e' dör Cristo. Ttè dalöiëno e' me' Skëköl biyöchökwakpa tö Israel aleripa a Moisés dör itteköl e' wa.

²⁰ Erë Skëköl wák kablë' Abraham a, e' kë dör itteköl wele wa. E' kueki se' wä ijcher tö ttè e' dör kibiie, ttè dalöiëno mëne Moisés a e' tsata.

¿I kueki Skëköl tö ittè dalöiëno me' Israel aleripa a?

²¹ E' dör es, e' ta ¿e' wà kiane chè tö ttè dalöiëno, e' kë ñi sini'kune Skëköl kablë' Abraham a e' ta? ¡Au, kë idör es! Ttè dalöiëno tö sene michoë múpa se' a, e' ma se' dömi buaë yësyësë Skëköl wörki ttè ñe' dalöiësö e' wa.

²² Erë e' kë dör es. Skëköl yëkuö tö ichè tö s'ditsö kos klöulewä sene sulu ulà a, kë se' a e' tsatkënu. E' dör es as Skëköl kablë', e' wà dö se' ulà a, se' erblö Jesucristo mik e' wa.

²³ Kam Cristo döbitu s'tsatakök se' erblö ie' mik e' wa, e' yöki se' bak klöulewä ttè dalöiëno dikia wes s'wötewä s'wöto wé a es. Erë se' kë a e' yënuksa ttè e' dikia dö mik Cristo dë'bitu ikkachök se' a tö s'kawöta erblök ie' mik e' tsatkoie eta.

²⁴ Ñies ichëmisö tö Skëköl tö se' méwä ttè dalöiëno dikia s'kkö'noie dö mik Cristo de eta. E' dör wes alà yé tö yi yulé ilà kkö'noie es. Skëköl tö iwé es as ie' tö se' klö'ù wes pë' buaë yësyësë es, se' erblö Cristo mik e' wa.

²⁵ I'ñe ta se' erblö Jesucristo ttè buaë e' mik, e' kueki ttè dalöiëno kë ku'ia se' kkö'nuk wes alà kkö'nukwak es.

²⁶ A' kos dör Skëköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa.

²⁷ A' wépa kos wösune iwà kkachoie tö a' erblé Cristo mik, esepa ki Cristo ser iëne wes se' datsi' iö es. E' kueki a' serke buaë wes Cristo ser es.

²⁸ Se' kos batsulewä Cristo Jesús mik, e' kueki se' dör wes wák eköl ë es. E' kueki se' dör judiowak ö se' kë dör es, se' klöulewä kanè mésoie ö se' kë dör es, se' dör wëm ö se' dör alaköl, e' kë dë' wes Skëköl a.

²⁹ Se' dör Cristo icha, e' ta se' dör Abraham aleripa chök. Ñies i uk

Skëköl kablë' Abraham a e' wà döraë se' ulà a.

4

Se' kë ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia

¹⁻² Ye' tö ikleeke a' a ttè i' wa: Ichösö tö pë' eköl dör inuköl blu' tajë e' blënewä. Ie' iyi kos méatitö ilà ulà a. Erë ie' alà ià tsirlala, kë a ikaneonuk. E' kueki o'ka tso'ne ie' kkö'nuk, ie' wëttsuk. Ie' kawöta ie'pa ttè iutök dö mik wëkkë iyé tö ikéwö me'at ekkë. Erë ie' dör iyé blënewä e' dalì kos e' wák, erë kam ikéwö dö e' yöki ie' dör wes s'klöulewä kanè mésoie tso' iu a es. Erë mik iyé blënewä e' tö ikéwö me'at e' deka, eta iyé dalì kos döraë iulà a.

³ E' sù sa' judiowak bak wes alala ñe' es. Kam Skëköl tö ilà patkö e' yöki sa' bakia klöulewä ttè ëse tso' ká i' a ese dikia idalöiök.

⁴ Erë mik kawö bikeitsitö e' de, eta ie' tö ilà patké ká i' ki, e' kune' s'ditsöie sene' Moisés ttè dalöiëno e' dikia.

⁵ Ilà debitu sa' bak klöulewä ttè e' ulà a, e'pa yöksa as sa' dö Skëköl ala'rie.

⁶ A' erblé Cristo mik, e' kueki a' dör Skëköl ala'r ñies wes sa' es. E' kueki ie' tö ilà Wiköl patké senuk se' er a, e' wa se' kköchöke buaë Skëköl ska', ie' wa se' tö icheke buaë Skëköl a: “¡A yëwöla!”

⁷ Es se' kë ku'ia wes s'klöulewä kanè mésoie es. E' skéie se' detke Skëköl ala'rie, e' kueki i kos tso' ie' wä e' dör se' icha ñies.

⁸ Kenet ta a' kë e' batsöta' ie' mik, e' kéwö ska' ta a' bak klöulewä skëkölpa dalöiök a' bak esepa ulà a. Ñermata ie'pa kë dör Skëköl ichökle e'.

⁹ Erë i'ñe ta a' bätse buaë Skëköl chök e' mik —ö ichëmisö bua'ie tö ie' bätse buaë a' mik— ¿wes i'ñe ta a' e' maktsane ttè ëse kos e' ane? Ttè ekkëpa kë a se' tsatkënu. Ttè e' kë dör ñie bua' se' a. Kë se' senukne ttè ese dikia.

¹⁰ Judiowak tö idiwö tkö'weke, isi'wö tkö'weke, ikéwö tkö'weke ñies iduéswo tkö'weke. ¿Iök se' tö e' wakaneweke es?

¹¹ Ye' suane dö' kanè kos wéyö a' shua, e' weirwa ë.

Kenet ta Galacia wakpa tö Pablo kiéwa buaë

¹² A yamipa, ye' dör judiowak erë ye' kē serku'ia judiowak ttē dikia. ¿Wes i'ñe ta a' e' tiakwa ttē e' dikia? E' kē war a' tō es. Ye' kköchō a' a' tō a' senú wes ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaë, etā a' kē wā ì sulu wamblēne ye' ta.

¹³ Mik ye' tō Jesús ttē buaë tsá paka' a' a, etā ye' kirirke taië, e' kueki ye' e' tséat a' ska'.

¹⁴ Ye' kirirke, e' dör darërëe a' a, erë e' kueki a' kē wā ye' watēnettsa. E' skéie a' tō ye' sué buaë wes Skököl biyöchökwak suë es. A' tō ye' kiéwa buaë wes Cristo Jesús kiéwa a' tō es.

¹⁵ A' ttsë'ne buaë ye' ta kuaë, ¿wes e' de i'ñe ta? Ye' ichè tō a' wák wöbla mú yérttsa a' a' tkèwa ye' icha skéie, e' ma a' tō io' es. Es a' kikékayō.

¹⁶ Erë i'ñe ta wësua a' ye' sué a' bolökie, ttē moki chéyō a' a' e' e' kueki.

¹⁷ Pë' tso' a' wöbla'uk judiowak ttē wa, e'pa tō iché tō ie'pa ki a' kiar taië, erë e' kē dör er bua' wa. Ie'pa ki kiane tō a' tō sa' watöttsa ta es a' mi' ie'pa e' ttē iütök.

¹⁸ Ie'pa tō a' saúpa, a' kimúpa er bua' wa mik ye' tso' a' ta ö ye' kē ku' a' ta, e' ma buaë idir ye' a. Erë ie'pa tso' a' wöbla'uk ttē kē dör moki ese wa. E' kueki ye' yöki isulune.

¹⁹ A ye' ala'r, ye' skà weirke taië a' dalërmik wes alaköl alà kurke weir es dō mik a' de senuk wes Cristo ser es eta.

²⁰ I' ta ye' mú dō a' ska' ttök bua'ie a' ta as a' isaù tō a' dalër taië ye' éna. Ì wambleke a' tō es, e' tō ye' tkiwéwa suawé taië.

Agar ena Sara, e' pakè

²¹ A' welepa senak judiowak ttē dikia, erë ì tso' kitule Moisés yëkkuö ki, ¿e' jcher a' wā?

²² E' tō ichè tō Abraham ala'r böl. Eköl kune' alaköl kiè Agar, e' ta. E' kiè Ismael. Agar dör Abraham alaköl kiè Sara e' kanè méso toulettsa ese. Iëköl kune Sara ta. E' kiè Isaac. Sara kē dör yi kanè méso.

²³ Kanè méso ñe' alà kune' wes se' ešepa kur es. Erë Sara kē dōta' aläe, e' alà kune' mik idetke kēkēpalatke eta, wes Skököl kablè' Abraham a es.

²⁴⁻²⁵ E' tō ilè kleeke se' a. Alakölpa böl ñe' tō ttē mène böt e' wā ché. Agar bak kanè méso e' tō ttē dalöiëno mène Israel aleripa a Sinaí kébata atē Arabia, e' wā ché. E' wā dör tō Israel aleripa erblé ttē dalöiëno e' mik e' tsatkoie. E' dör wes ie'pa tso' klöulewa ttē e' dikia wes kanè méso tso' klöulewa iwökir ulà a es. E' kueki wépa kos tso' klöulewa ttē dalöiëno e' ulà a, ešepa dör wes Agar ala'r es. Ñies Sinaí kébata, e' tō Jerusalén tso' ká i' ki i'ñe ta e' wā ché. E' judiowak serke. Ie'pa tso' klöulewa Moisés ttē dalöiëno dikia wes kanè méso es.

²⁶ Erë Sara alà kune' e' tō ttē mène Abraham a, e' wā ché. Se' kē ku' klöulewa Moisés ttē dikia, e' kueki se' dör wes Sara alà es. Se' dör Jerusalén èt tso' ká jai a e' wakpa.

²⁷ E' dör wes itso' kitule Skököl yëkkuö ki es, e' tō ichè i' es: A alaköl, be' kē dōta' aläe, is alala kur, e' ki alakölpa weir, e' kē ttsëule be' wā.

Erë be' dōraë aläe taië tkōka alaköl dōta' aläe e' tsata.

E' kueki be' ttsë'nú buaë.

Be' anú taië ttsë'ne bua' wa.*

Es Skököl yëkkuö tō ichè.

²⁸ A yamipa, se' dör wes Isaac es. Isaac kune' wes Skököl kablè' Abraham a es. Es ñies se' erblé Cristo mik, ešepa de Skököl ala'rie wes ie' kablè' es.

²⁹ Agar alà kune' wes s'ditsö kur es, erë Isaac kune' Skököl Wiköl batamik. E' kèwö ská' ta Agar alà tō Isaac we'ik taië. E' sù i'ñe ta wépa tso' klöulewa Moisés ttē dikia, ešepa tso' se' dör Skököl ala'r, ešepa we'ikök.

³⁰ Erë Skököl yëkkuö tō iché i' es: "Iyë iyi tso' mè alaköl kē dör kanè méso, e' alà a, e' kē kawö ta' blatè alaköl dör kanè méso e' alà a. E' kueki iyuöshkar aläe."†

³¹ E' kueki, a yamipa, se' kē dör wes alaköl dör kanè méso e' ala'r es. Se'

* 4:27 Isaiás 54.1,2 † 4:30 Génesis 21.10

dör wēs alaköl kē dör kanè méso, e' ala'r es.

5

Se'yēnettsa ttè dalöiēno dikia

¹ Cristo tō se' yē'ttsa Moisés ttè dalöiēno e' yōki as se' kē ku'ia klöulewa ttè e' ulà a. E' kueki se' e' tkōwa darēre erblök Cristo ē mik. Kē se' e' tiükwane ttè dalöiēno dikia wēs s'klöulewa kanè mésoie es.

² A' tō ye' ttō ttsō. Ye' dör Pablo. Ye' wák tō ichè a' a tō a' wēpa e' mettsa itóttola kkuölit tōk tsir wēs judiowak wöblar es e' tsatkoie, e' tã Cristo kē tō a' kimepa yēs.

³ Ye' tō iskà chène wēpa ulitane e' mettsa itóttola kkuölit tōk tsir, esepa a tō ie'pa kawōtã Moisés ttè dalöiēno e' wà dalöiök seraa.

⁴ A' ulitane éna ttè dalöiēno, e' iutak as a' dō yēsyesē Skököl wōa, esepa kos e' batséttsa bánet Cristo yōki. Es Skököl er buaē ché se' a Cristo batamik, e' watéttsa ie'pa tō seraa.

⁵ Erē se' erblöke Cristo mik, esepa wa ijcher Skököl Wiköl wa tō ie' tō se' klö'weraē wēs pē' buaē yēsyesē es, se' erblé Cristo mik, e' batamik. E' wà panekesō ttsē'ne bua' wa.

⁶ Se' batsulewa Cristo Jesús mik, e' tã yi tottola kkuölit tēule tsir ö kē itēule e' kē ska' Skököl tkine. Se' erblö Cristo ē mik, e' tō se' kē ñi dalëritsök, e' dör ibua'ie.

⁷ Kuaē tã a' mir buaē. ¿Yi tō a' wöklö'wé as a' kē tō ttè mokì iutō?

⁸ E' kē dör Skököl tō se' klö'bak iwák a e'.

⁹ A' taiē e'pa sulu'werawa ttè suluē elkela ē tō wēs pan wölöwōka elkela tō harinachka kos wölöwēkeka es.

¹⁰ Erē ye' erblöke Skökēpa Jesús mik tō a' kē mi'pa ttè sulu e' itōki. Wé tso' a' tsiriuk ttè ese wa, e' we'ikera Skököl tō. Kē ki ie' tkine tō yi idir.

¹¹ Erē a yamipa, ye' mú tso'ia ipakök tō wēpa kawōtã itóttola kkuölit tōk tsir, e'ma ¿i kueki judiowak tō ye' we'ikekeia taiē? Ye' tō ttè e' pakōpaia, e'ma ie'pa kē ulurku' ye' ki

mik ipakekeyö tō Cristo kötēwa krus mik se' skéie eta.

¹² Erē wēpa tso' a' wökir a kã chöukwa ttè ese wa, jesepa mú e' biöttsaie i' tã!

Ñi dalëritsè

¹³ A yamipa, Skököl tō se' klö'bak as se' kē seriã ttè dalöiēno dikia. Erē e' kē dör i sulu wambloie wēs s'wák dēr sulu ki ikiane es. E' skéie se' ñi kimù, ñi dalëritsè kueki.

¹⁴ Moisés ttè dalöiēno kos e' wöiēnewa ttè etkē a, e' tō ichè: "A' malepa dalëritsō wēs a' wákpa e' dalër es."*

¹⁵ A' e' kkö'nú. A' ñi saukeia suluē, a' ñippökeia taiē wēs iyiwak sulusi es, e' tã a' wákpa ē ñi eura wa.

Sene Wiköl Batse'r wa

¹⁶ Es ye' tō a' a ichè tō se' senù Skököl Wiköl wa. Se' serke es, e' tã i sulu kiane s'wák dēr sulu e' ki wamblè, ese kē wamblepasö.

¹⁷ I kiar s'wák dēr sulu e' ki, ese kē kiar Skököl Wiköl ki. Ñies i kiar Skököl Wiköl ki, ese kē kiar s'wák dēr sulu e' ki. S'wák dēr suluē ena Skököl Wiköl e'pa ñi wöklö'uke, e' kueki i kiar se' ki wē ese kē or se' a.

¹⁸ Erē Skököl Wiköl tō se' wëttsēke, e' tã se' kē ku'ia ttè dalöiēno dikia.

¹⁹ Wēpa tso' iwák dēr sulu e' iutök, e' wērwa wöshak. Esepa trēr ena e' ia'uke sene sulusi wa. Iyi sulu ese skã kakuetéwarakitö darëreē.

²⁰ Ie'pa tō iyi diököl dalöieke. Ie'pa dör alibchökwakpa. Ie'pa ñi saù suluē, ñi wöñatkö ñiē, ñippö taiē, ukyēr ñi ki. Ie'pa ulurka bet. Ie'pa e' ttsökã imalepa tsata. Ie'pa dör s'blabatsökwakpa. Wēpa e' batsöke ie'pa mik, e'pa ē tã ie'pa ser buaē.

²¹ Ie'pa kē wöbatsö tō i kiane ie'pa ki, ese tso' s'malepa wa. Ie'pa e' ttöke blo' wa, e' kueki i sulu ki wamblekerakitö taiē. E' sù iyi skã suluē wambleke ie'pa tō. Ye' tō a' a ichekene wēs ye' tō iyē'bak es tō wēpa serke es, esepa kē döpa i blúie Skököl tso' e' a.

* 5:14 Levítico 19.18

22 Erë mik se' serke Skëköl Wiköl wa, etä se' ñi dalëritsoke, se' ttsë'rke buaë, se' serke bërë, ì kos dalë'ttsekese er bua' wa, se' ñi saù er bua' wa, se' er buaë chõ s'malepa a, se' ttõ moki,

23 kě se' e' ttsõka tajë, se' e' kkõ'nù buaë. Se' serke es, e' ta ttè dalöiëno kos, e' kě dalõseonewa se' wa.

24 Se' wák dër suluë, ñies ì kos suluë wamblak se' éna, ese kos watéttsa se' dör Cristo Jesús icha e'pa tö. E' dör wes se' tö ese kos ttéwa wötëulewa krus mik es.

25 Se' serke Skëköl Wiköl mik, e' kueki se' e' mù as ie' tö se' wëttsù.

26 Kě se' e' ttsõkka tajë, kě se' ñi tsiriuk, kě se' ukyënuk ñi ki.

6

Se' kawõtã ñi kimuk

1 A yamipa, a' wele anemine ì sulu wamblè a, e' ta a' serke Wiköl Batse'r wa, esepa ké ie' kimuk er bua' wa as ie' e' kókane. Erë a' e' kkõ'nú dö' ì sulu tö a' erkiõwè ta a' armi ì sulu wamblè a wes ie' es.

2 A' welepa kawõ tkõke suluë, e' ta a' ñi kimú. A' tö iwé es, e' ta a' serke wes Cristo ttè dalöiëno tö ichè es.

3 A' wele e' bikeitsõ tö buaë idir imalepa tsata, ñermata kě dör ì, e' ta ie' kitõ'uke.

4-5 Is se' ser buaë ö suluë ese wërke se' wõki ekõl ekõl. E' kueki se' ulitane ké e' sauk tö is se' ser, e' wa se' e' kkõ'nù. Se' serke buaë yësyesë, e' ta se' ttsë'rdaë buaë se' wák a. Erë kě se' kane e' kkõ'nuk wes s'malepa serke es.

6 Ì buaë kos tso' a' wa ese kakmú wépa tö a' wõbla'weke Skëköl ttè wa esepa a.

7 Kě se' e' kitõ'uk tö se' a Skëköl wayõrmi kě nuí ta'. Ì kuatkésõ buaë ö suluë, e' wà wõweranesõ.

8 Ì sulu kiane s'wák dër suluë e' ki wamblè, ese wamblésõ, e' ta e' wà dörane s'ki ta se' weir michoë. Erë ì buaë kiane Skëköl Wiköl ki wè ese wésõ, e' ta e' wà dörane s'ki ta sene michoë döraë se' ulà a.

9 Ì buaë wekesõ kekraë, kě ilo'yeta', e' ta aishkuõ ta mik ikéwõ de, etä iské döraë se' ulà a. E' kueki kě se' shtrinuk ì buaë uk kekraë.

10 E' kueki mik se' a ì buaë ormi, etä iüsõ sulitane a, bua'iewa s'yamipa erblõke Cristo mik, esepa a.

Pablo e' chéat

11 Ttè bata i' shtök ye' tso' ye' wák ulà wa. A' isaú tö ikite bërë, es a' wa ijchermi tö moki ye' tso' ishtök.

12 Wépa tö a' keke a' wépa tottola kkuõlit tök tsir, e'pa tö iweke es as ie'pa at buaë judiowak malepa ta. Ie'pa tö ichõpa tö se' tsatkërke, Cristo kõtewa krus mik se' skéie, e' batamik, e'ma judiowak tö ie'pa we'ikera siarë.

13 Erë ie'pa wákpa tottola kkuõlit tëule, e'pa kě tö Moisés ttè dalöiëno e' iütè sèraa. Ie'pa tö a' keke a' tottola kkuõlit tök tsir e' ttsoka iwákpa a tö ie'pa tö a' ké e' wakyuök wes judiowak es.

14 Erë ye' i', e' kě e' ttsõpaka ì ulitane ki. Skëképa Jesucristo kõtewa krus mik, e' è kikekekayõ. E' batamik ì sulu kos tso' ká i' a ese dunewabak ye' a, ñies ese a ye' dunewabak.

15 S'tottola kkuõlit tëule tsir ö kě tëule, e' kě ki Skëköl tkine. Ie' tö se' er mane'wé pa'ali iWiköl wa, e' è kiar ie' ki.

16 Wépa kos serke wes ttè i' tö ichè es, as esepa a ie' tö sene bërë mù ena isaú er siarë wa. Esepa dör ie' ala'r chõk, esepa dör Israel aleripa chõk ie' a.

17 Ye' weine kos Jesús tté kueki, e' tö tso' ye' wa ye' chkà ki. E' wa ye' tö iwà kkacheke tö ye' dör ie' kané méso moki. E' kueki i'tami kě yi tö ye' tsiriwariã ttè e' ki.

18 A yamipa, as Skëképa Jesucristo er buaë chõ a' ulitane a. Es e' idir.

Yëkkuö kit Pablo tö Éfeso wakpa a Efesios

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma wötëulewä s'wöto wé a Jesús tté buaë pakè kueki e' ta. Ì bak ie' ta e' tso' kitule yëkkuö Hechos 28.17-31 e' ki. Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso ena ipamik e'pa a. E' kèwö ska' ta Éfeso dör ká bua'ie ena eë taië u tso' i dalöieke ie'pa tö Skököl skéie e' dalöioie. E' bua'ie dör ie'pa kéköl eköl kié Artemisa e' dalöioie (Hechos 19.23-31). Mik Pablo shka' Jesús tté buaë pakök, eta ie' dè'mi Éfeso (Hechos 18.18-21). Erë eë ie' sené bërber ë ta iminea. E' ukuöki ta iska mineane ta isené eë duas mañal Skököl tté kkachök. E' tso' kitule Hechos 19 ki.

Jesús mik erblökwakpa kë wa kabene ku' taië. E' kueki Pablo kë wa ì kite taië e' ki. E' skéie ì buaë tsakië o' Skököl tö se' a, ier buaë yè'siä e' batamik, e' ki ie' tö ikit kibiie. Ie' tö ichè tö e' kueki se' kawöta senuk Skököl kikokaie. E' kit ie' tö yëkkuö i' ki.

Jesucristo wa Skököl tö se' ulitane tsatkè' Israel aleripa ena pè' ulitane, ñies e'pa er bua'wéitö ñi ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skököl wák er wa ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'rpa e' tkëulewä darërë Cristo Jesús mik serke Éfeso, e'pa a.

² Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Skököl tö se' tsatké Jesucristo batamik

³ Skököl dör Skökëpa Jesucristo yé, e' kikökasö taië. Se' batsulewä Cristo mik, e' kueki Skököl er buaë ché se' a ì kos buaë tso' ie' wa ká jaì a e' wa.

⁴ Kam ie' tö ká i' yuö, e' yöki se' shukitbakitö as se' dö batse'r, kë ki

ì sulu ta' yës ie' wöa, se' batsulewä Cristo mik e' batamik. Ie' éna se' dalër taië,

⁵ e' kueki ie' tö ibikeitsbak tö se' tseratköitö ìla'rie Jesucristo batamik, e' kiane ie' wák ki, ñies e' tö ie' ttsé'weke buaë.

⁶ Ie' tö iwé es as se' tö ie' kiköka michoë ie' er buaë ché se' a taië shute e' kueki. E' kos wé ie' tö ìla dalër taië ie' éna, e' batamik.

⁷⁻⁸ Cristo kötewä se' skéie, ie' pè tène, e' wa se' yënettsä sene sulu ulä a ena se' nuì olo'yé Skököl tö se' ki. E' wa se' isué tö ie' er buaë ché taië shute se' a. Ñies ie' tö erbikè buaë mé se' a as ì weke ie' tö e' wä ar se' a.

⁹ Ì bikeitsbak ie' tö wè, e' wawéitö ì o' Cristo tö e' batamik. Kuaë ta ìblè'waitö sulitane yöki, erë iwä kkachéitö se' a.

¹⁰ Ie' ibikeitsbak tö mik ikéwö de, eta ie' tö Cristo tkeraka iyi ulitane tso' ká jaì a ena ká i' a e' wökirie.

¹¹ Ì kos weke Skököl tö, e' weke ie' tö iwák er wa wes ie' ki ikiane es, wes ie' tö ibikeitseke es. Es sa' dör judiowak e'pa shukitbak ie' tö as sa' dö ie' ichaie, sa' batsulewä Cristo mik e' batamik wes ie' tö ibikeitsbak es.

¹² Ie' tö iwé es as sa' erblè' kewe Cristo mik e'pa tö ie' olo taië e' kiköka.

¹³ Es a' ñies, mik a' tö s'tsatkè tté buaë moki e' ttsé ta a' erblé imik, eta a' bàtsewä Cristo mik ena Wiköl Batse'r muk ikablè' e' méitö a' a iwä kkachoie tö a' dör ie' icha.

¹⁴ Wiköl Batse'r tso' se' a, e' dör iwä kkachoie tö ì kos yè' Skököl tö tö imeke, se' dör ie' icha, e'pa a aishkuö ta, e' meraëitö se' a. E' kueki se' wa ijcher tö ie' tö se' tsatkeraë da'a. E' kueki ie' olo ta' taië, e' kikökasö.

Pablo tté Skököl ta Éfeso wakpa ki

¹⁵ E' kueki, mik ye' tö a' tté ttsé tö a' erblöke mokië Skökëpa Jesús mik, ñies mik ye' ittsé tö s'batse'r malepa kos dalëritseke a' tö taië,

¹⁶ e'tami wëstela yè'miyö Skököl a' dalërmik kekraë mik ye' ttöke ie' ta eta.

¹⁷ Ie' dör Skökëpa Jesucristo e' Kököl. Ie' dör S'yé olo ta' taië e'. Ie' a ye' tso'ie

ikiök tō ie' tō a' k̄imè iWiköl wa as ie' íyi wà ar buaë a' éna, ñies as a' wà ijcher bua'iewa tō yi dör ie'.

¹⁸ Ie' tō se' klōo' ikablè' se' a' e' wà panuk kröröe. E' tso' ie' wà mè se' dör ie' icha batse'rpa esepa a. Ye' tso'ie ie' a' ikiök tō a' er ñi'úitō as kōs kablè ñe' bua' dör ena olo dör e' wà ar a' éna.

¹⁹ Ie' diché ta' tajë íyi ulitane tsata. Ì kōs ormi ie' a. Idiché e' wa ie' tso' se' erblöke Cristo mik, e'pa k̄imuk. Ye' tso'ie ikiök ie' a' tō a' er ñi'úitō as e' kōs wà ar bua'ie a' éna. Diché e' dör tajë shute,

²⁰ e' wa Cristo kōtewa, e' shkeo'kane ie' tō. Diché e' wa ie' tō Cristo tkéka ká jaì a iulà bua'kka íyi ulitane wōkirie.

²¹ Ee Cristo tkërka diché ta' tajë íyi wōkir, íyi wák, íyi kéköl wà diché ta', ese kōs tsata. Ie' tkënekā íyi ulitane tsata. Ie' dör ì kōs tso' i'ñe ta' ena aishkuö ta' e' tsata.

²² Skéköl tō ì kōs méwa ie' klō dikia. Ñies ie' tō iméka se' dör ie' icha e'pa kōs wōkirie.

²³ Se' dör wēs Cristo wák chkà es, ta' ie' dör wēs s'wōkir es. Ie' tō se' wētseke ì kōs kiane ie' k̄i wè ká i' k̄i, e' uk. Ie' tso' ká wa'ñe, kē ì a' ie' wōklönuk.

2

Skéköl er buaë ché se' a se' tsatkoie

¹ Kam a' erblö Cristo mik, e' yōk̄i a' bak e' wamblök suluë, e' kuëk̄i a' bak wēs s'duulewa es Skéköl a.

² E' kēwō ska' ta' a' bak senuk suluë wēs wēpa kē tō Skéköl dalöie esepa ser es. Wimblu sulusi dör ì sulu kōs tso' ká i' a' e' wōkir e' ttō iütök a' bak. Ie' tso' Skéköl ttè dalöseukwa wakpa esepa wōrieikök.

³ Se' kōs bak senuk wēs ie'pa es. Ì sulu kōs kiane s'wák dēr suluë e' k̄i wamblè, ese wamblök se' bak. Se' erbikè sulu, e' è wà wamblök se' bak s'wák ttsé'woie buaë. Se' bak wōmeulettsa weinuk Skéköl ulà a wēs pè' malepa es.

⁴⁻⁵ Se' bak duulewa se' nuì k̄i, erë Skéköl tō se' suè er siarè wa tajë. Ie' tō se' dalëritsé tajë. E' kuëk̄i ie' tō sene

michoë mé se' a. E' dör wēs ie' tō se' shke'wékane Cristo ta' es. Ie' er buaë ché se' a' tajë, e' kuëk̄i se' tsatkëne.

⁶ Se' batsulewa Cristo Jesús mik, e' kuëk̄i e' dör wēs Skéköl tō se' shke'wékane Cristo ta' ñita es. Ñies ie' tō se' tkéka Cristo ta' ñita ká jaì a.

⁷ E' kōs wé ie' tō es iwà kkachioie aishkuö ta' tō kōs ie' er buaë ché se' a' ì wé Cristo Jesús tō se' dalërmik e' batamik. E' dör tajë shute kē wōet ta' ekkè.

⁸⁻⁹ Skéköl er buaë ché a' a, e' batamik a' tsatkëne, a' erblöke Jesucristo mik e' kuëk̄i. E' kē dör ì buaë wé a' tō ie' wōrk̄i ese skéie. Ie' tō a' a' imé ème wēs íyi kakmè es. Ie' tō iwé es as kē yi e' ttsōka tō ie' tsatkée ì buaë wéitō ese batamik.

¹⁰ Ie' tō se' er mane'wé pa'alì se' batsulewa Cristo Jesús mik e' batamik. Ie' tō iwé es as se' tō ì buaë kōs ese ù. E' kōs bikeitsbakitō as se' ser wēs ie' k̄i ikiane es.

Judiowak ena wēpa kē dör es, esepa de wēs wák eköl è es Cristo batamik

¹¹ A' wēpa kē dör judiowak, kē a' éna ichökwa tō wēs a' bak kam a' erblö Cristo mik e' yōk̄i. Judiowak wēpa kōs esepa tottola kkuölit tēule tsir iwà kkachioie tō ie'pa dör Skéköl icha. Pè' kē dör judiowak, esepa kiè ie'pa tō tottola kkuölit kē tēule ese wakpa. Es ie'pa tō a' cheke suluë. Ie'pa a' a' dör ñá.

¹² A' éna ianú tō a' bak e' butsulettsa bánet Cristo yōk̄i. A' kē bak Israel aleripa shua. Ì uk Skéköl kablè' ie'pa a' ena ttè mène ie'pa a' tsak̄iè e' shua a' kē bak. A' bak senuk ká i' a' Skéköl chök kē ta', kē a' ì paneta'.

¹³ Erë i'ñe ta' a' batsulewa Jesucristo mik. E' kuëk̄i a' dewa Skéköl ska' buaë, Cristo Jesús kōtewa a' skéie, ie' pè' tēne a' tsatkoie, e' batamik.

¹⁴ Cristo tō judiowak ena pè' kē dör judiowak, esepa er bua'wé ñi k̄i. Se' bak ñi bolökpaie, erë Cristo tō se' er bua'wé ñi k̄i. Ie' tō se' woiéwa ká etkè wakpaie. Ì tō se' wé ñi bolökpaie ese shulé ie' tō ikōtewa krus mik se' skéie e' wa.

15 Ttè me'atbak Skèköl tō judiowak a dalöiëno, e' tō se' me'ka ñi bolökpaie. Erè Cristo kōtewā se' skéie e' kueki ttè e' kos kē diché ta'ia. Skèköl tō iwé es as sa' dör judiowak ena a' kē dör judiowak, e'pa dō ñi yamipaie batsulewā Cristo mik wes wák eköl ã es. Es ie' tō se' er bua'wé ñi ki.

16 Ì tō se' wé ñi bolökpaie, ese shulé Cristo tō. Ie' kōtewā krus mik se' skéie, e' wa ie' tō Skèköl er bua'wé judiowak ki ena pè' kē dör judiowak esepa ki. Es se' de wes wák eköl ã es Skèköl a.

17 Sene bèrè Skèköl ta, e' tté buaë pakök Cristo de, pè' kē dör judiowak e' butsulettsa bānet Skèköl yōki, esepa a, ñies judiowak kē e' butsulettsa bānet esepa a.

18 Cristo batamik se' kos dōwami buaë S'yé ska', iWiköl dör eköl ã, e' wa.

19 E' kueki i'ñe ta a' kē dör wes ká kuak'ki wakpa es. A' de s'batse'rpa kīie. Ñies a' de Skèköl ala'rie.

20 Se' dör wes u es. Jesús ttekölpa tsá ena Skèköl ttekölpa, e'pa dör wes u kukulëwö es. Jesucristo wák dör wes u chkí es.

21 Cristo dör u wöklö'ukwak. Se' kos dör u e' yese alè. Cristo batamik u e' yörmir dō ide u etkue batse'r Skèkëpa a ekkë.

22 Se' batsulewā Cristo mik, ñies se' batsulewā ñi mik, es se' kos dō wes Skèköl wé es, e' a Skèköl serke iWiköl wa.

3

Pablo klöne Cristo tté pakök pè' kē dör judiowak esepa a

1 Ye' wák tso' wötëulewā s'wōto wé a Cristo Jesús tté pakè kueki a' kē dör judiowak esepa kimoie. Skèköl er buaë ché a' a taië, e' kueki ie' a ye' tso' ikiök a' ki.

2 Ye' wā ijcher tō a' wā ittseule tō Skèköl er buaë ché ye' a, e' kueki ie' tō kanè i' me' ye' a Jesús tté pakök a' kē dör judiowak esepa a.

3 Ibikeitsbak Skèköl tō wè, e' blè'waitö erè iwà kkayë'itö ye' a. E' wà shtétke ye' tō a' a yèkkuö i' ki böt mañat.

4 Yèkkuö i' sué a' tō, eta a' éna iwà armi tō Cristo tté blèulewā se' yōki kuaë, e' wà ane ye' éna buaë.

5 Ibikeitsbak Skèköl tō wè Cristo batamik, e' blèulewā kuaë. Erè i'ñe ta ie' tō iwà kkaché iWiköl wa sa' dör Cristo ttekölpa tsá e'pa a, ñies Skèköl ttekölpa batse'r e'pa a.

6 Ttè e' blèulewā se' yōki kuaë, e' wà dör i' es: A' kē dör judiowak, esepa kieke Skèköl tō Jesús tté buaë e' wa as i kos tso' ie' wā mè sa' a, e' mütö a' a ñies, as a' dōñak sa' ta ñita wes wák eköl ã es, as i kos muk Skèköl kablè' sa' a e' dō a' ulà a ñies, a' batsulewā Cristo Jesús mik e' kueki.

7 Skèköl er buaë ché ye' a, e' kueki ie' diché wa ie' tō ye' me'ka tté buaë ñe' wakanéuk.

8 S'batse'rpa kos, e' sulula ye' dör. Erè Skèköl er buaë ché ye' a, ie' tō ye' shushté Cristo tté buaë e' pakök pè' kē dör judiowak esepa a. Ì tso' Skèköl wā ie'pa a Cristo batamik, e' dör buaë shute, kē se' a iwà bikeitsuk ekkë.

9 Ñies i bikeitsbak Skèköl tō wè Cristo wa, e' wà pakök sulitane a ie' tō ye' patké. Ttè e' bak blèulewā ká iaiaë, ie' dör íyi ulitane yuökwak e' wā.

10 Ie' kē wā ikkayëne yi a ká iaiaë ta, ie' tso' se' dör Skèkëpa Jesús icha e'pa panuk e' kueki. Se' wa ie' tō iwà kkaché i'ñe ta íyi wökir ena íyi wák tso' kē wërta'wā ese kos a as ie'pa éna iar tō ie' siwā' dör iskië tsakië íyi ulitane tsata.

11 E' kos wé ie' tō Cristo Jesús dör Skèkëpa e' wa, wes ie' tō iwà yöbië e' bikeitsbak es.

12 Se' batsulewā Cristo mik, se' erblöke ie' mik, e' kueki se' dōmiwā buaë ttök ie' ta kē suarta', kē wöklör i a.

13 Ye' weirke kos a' dalërmik, e' wa a' ké e' ttsökka. E' kueki ye' tō a' a ichè tō kē a' e' siaukwā.

Pablo tténe Skèköl ta Éfeso wakpa ki

14 Íyi ekkë kos kueki ye' e' tkéwā kuché ki S'yé wörki ttök ie' ta.

15 Ì kos dör ttsë'ka ká jaì a ena ká i' a, e' tso' ie' ã batamik.

16 Ie' olo ta' tajë shute, e' a ye' tō ikieke tō ie' tō a' er diché iō iWiköl wa.

17 Ñies ye' tō ikieke ie' a tō Cristo mú ser a' er a, a' erblöke ie' mik e' kueki. Ye' tō ie' a ikieke tō a' e' tkōwa darërë ñi dalëritsök ñies Skököl dalëritsök.

18 Ye' tō ikieke ie' a es as a' ena s'batse'r malepa, e'pa kos ena iwà ar tō kos Cristo ena se' dalër, e' dör tajë, shoë, batsië, kakkeë, iskië, kë enukwa.

19 Ye' ki ikiane tō a' ena iwà anù buaë tō kos Cristo ena se' dalër, e' tkōka kos se' kabikeitsō e' tsata. Es ye' ki ikiane as a' ser buaë yësyësë, kabikeitsō buaë mokië wes Skököl wák es.

20 Skököl diché ta' tajë, e' tso' iwakanéuk se' er a. Ie' tō i buaë wëmi se' a, i kos kiekese ena i kos bikitsekesō e' tsata, e' kueki ie' kikōkasō.

21 As Skököl kikōka se' dör Skökëpa Jesús icha e'pa tō. Ñies ikikōkasō Cristo Jesús kueki kekraë. Es e' idir.

4

Se' dör wes ñi yamipa es Wiköl Batse'r wa

1 Ye' tso' wötëulewa Skökëpa Jesús ttë kueki. Skököl er buaë ché a' a tajë Cristo batamik, e' kueki ye' kköchō a' a tō a' senú buaë yësyësë wes Skököl tō a' klō'bak senuk es.

2 A' e' wōōwa bërë, a' senú buaë ñita kë kësik wa. A' ñi dalëritsō, ñies a' ñi dalë'ttsō er bua' wa.

3 A' kos dör wes ñi yamipa es Skököl Wiköl wa. A' e' chō darërë as a' kë ñi blabatsōlor ñi yōki. A' senú bërë ñita.

4 Se' kos dör wes wák eköl ë es. Skököl Wiköl tso' se' ta e' dör eköl ë. Skököl tō se' kos klō'as se' ser michoë ie' ta, e' wà paneke se' kos tō ñita ttsë'ne buaë wa.

5 Se' Kököl dör eköl ë, ttë mik se' erblöke e' dör etkë. S'wōskuë etkë a se' ulitane wōsune.

6 Skököl dör eköl ë, e' dör se' ulitane yë. Ie' dör se' ulitane wōkir. Ie' tso' iwakanéuk se' ulitane wa, ñies ie' tso' se' ulitane ta.

7 Se' kos dör wes wák eköl ë es, erë Cristo tō imé se' a eköl eköl kanebloie ie' a kuā'ki kuā'ki wes ie' ki ikiane es.

8 E' dör wes itso' kitule Skököl yëkkuō ki es, e' tō ichë:

“Mik ie' e' aléka ibolökpa ki

eta ie' míkane ká jai a.

Ibolökpa klō'wëwaitō tajë, e'pa mítser iwà e' ta,

ñies i buaë méitō iwakpa a.”*

Es Skököl yëkkuō tō ichë.

9 Wë ichéitō tō “ie' míkane kákke”, eta žima e' wà dör? E' wà dör tō ie' dë'rō kewe ká dià kaska'.

10 E' wà kiane chë tō ie' dë'rō ká dià kaska', e' ë mine'kane ká jai a iyi ulitane tsata ká kos wà ioie ie' olo tajë e' wa.

11 Cristo tō diché mé se' a eköl eköl kanebloie ie' a. Se' wëlepa shushtë ie' tō kaneblok ie' a ittekölpa tsáie. Se' wëlepa skà shushtë ie' tō Skököl ttekölpaie. Se' wëlepa skà shushtë ie' tō ittë buaë pakōkwakpaie. Se' wëlepa skà shushtë ie' tō ittë klō'ukwakpa wōkirpaie ena s'wōbla'ukwakpaie ittë wa.

12 Esepa kanë dör s'batse'r malepa kos wōbla'uk kaneblok buaë ie' a ena ñi kímuk buaë. Se' serke wes ie' ki ikiane es, e' ta se' kos dör wes Cristo chkà es, e'pa er diché ki iërdaë Cristo ttë a.

13 Es se' kos dōraë erblök ñikkëë Jesús dör Skököl Alà, e' mik. Ñies se' kos wà ijcherdaë ñikkëë se' er a tō wes ie' dör. Se' dōraë wes wëm kibineone es. Se' serdaë buaë yësyësë wes Cristo es.

14 Es se' kë dōpaia wes alala es kitër tottola ttë ulitane wa. Esepa dör wes dichawō ppé siwa' tō es. S'wōbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa erbikō tajë, ie'pa tō ttë pa'alī yuëmi s'kitō'woie. Mik se' kibine Cristo ttë a, eta esepa kë kitōonukia yi a.

15 Kë se' e' muktsa kitō'wë kache ttë wa. E' skéie ttë moki, ese chekesō ñi a se' ñi dalëritsō e' kueki. Se' tō iwë es, eta se' diché iërke buaë Cristo dör s'wōkir, e' ttë kos a.

16 Cristo batamik se' kos dör wes s'chkà es. S'chkà a s'dichéwō

* 4:8 Salmo 68.18

tso', s'kicha tso' ena s'yese skà tso' tsakië, e' kos tso' iëulewà buaë ñikkëë, kanëblöke buaë ñikkëë ñita. Es se' dör taië, e'pa kanëblöke Cristo a eköl eköl kanè dör kuà'ki kuà'ki, erë Cristo batamik se' dör wes chkà etkë es, iëulewà buaë ñita, kanëblöke buaë ñita. Es se' mir buaë, ñi kí diché iöke buaë ñikkëë ñi dalër wa.

Kë se' senukià wes pë' kë të Skëköl dalöie es

¹⁷ Skëkëpa Jesucristo ttö wa ye' tö a' a' ichè tö kë se' serià wes pë' kë të Skëköl dalöie ser es. Ì kos bikeitseke ie'pa tö, e' wà kë dör iie bua'.

¹⁸ Ie'pa erbikè ttsenewatke. Skëköl ttè moki, e' wà kë ane ie'pa éna yës. Ie'pa er darërëë, e' kuëki sene moki meke Skëköl tö se' a, e' kë dë' ie'pa ulà a.

¹⁹ Ie'pa er burinewa. Ie'pa e' mettsa ì sulu kukuétökwa darërëë. Ie'pa e' ia'uke sene sulusi wa, kë e' wöklö'uta' yës.

²⁰ Erë Cristo ttè kë wa se' wöblane senuk es.

²¹ Moki a' tö ie' ttè ttsé, a' e' yué ie' ttè moki wa.

²² E' kuëki se' bak senuk suluë, ese kos olo'yösö. Ñies se' wák dër suluë, e' olo'yösö. E' tö se' kitö'weke ì sulu wamblök. Se' tö iüté es, e' ta se' er sulurdawa.

²³ Erë se' erbiköne kuà'ki buaë yësyësë.

²⁴ Skëköl tö se' wák dër suluë, e' mane'wëttsa pa'alì wes ie' wák es, e' kuëki se' senù yësyësë ena batse'r wes ttè moki tö ichè es.

²⁵ E' kuëki a' kë kachökia ñi ki. Se' kos dör wes wák eköl ë es, e' kuëki ì cheke a' tö ñi a, e' chö ttè moki wa.

²⁶ A' ulune, e' ta kë iwà wamblar. A' er buanúne kam katuirwa e' yöki.

²⁷ Kë kawö mar bé a' as ie' tö a' kó ì sulu wamblök.

²⁸ Yi bak akblök, e' kë akblökia. E' skéie ese kanëblö iwák ulà wa as iulà a iwà dö ta ikakmèitö s'siarëpa a.

²⁹ Ttè sulusi kë charia. E' skéie a' tö ttè buaë ese ë chö s'malepa kukua as ie'pa kí er tōwà Skëköl mik darërëë.

Es a' tö ie'pa kimèmi buaë mik ie'pa ki ikiane eta.

³⁰ Skëköl tö iWiköl me' se' a iwà kkachöie tö se' dör ie' icha. Es se' wà ijcher moki tö Skëköl tö se' bleraë buaë dö mik se' tsatkërdattsà aishkuö ta, e' kèwö ska' ta. E' kuëki kë ì sulu wamblaria as Wiköl Batse'r kë eriar.

³¹ Kë a' kësik blökia ñi ki. Kë a' ñi saukia suluë. Kë a' ulunukia ñi ki. Kë a' wöñanukia ñi ki. Kë a' ñi chökia suluë. Ese kos olo'yö.

³² E' skéie ì buaë ë ù ñi a. A' ñi saú er siarë wa. Ì sulu wambleke a' tö ñi ki, ese nuí olo'yö ñi ki wes a' nuí olo'yé Skëköl tö a' ki Cristo batamik es.

5

¹ A' dör Skëköl ala'r dalër taië ie' éna, e' kuëki a' senú buaë yësyësë wes ie' ser es.

² A' ñi dalëritsö kekraë wes Cristo tö se' dalëritsé es. Ie' e' mettsa ttëwà se' skéie. E' wër buaë Skëköl wa wes íyi mekesö ie' a' ala'r buaë masmas es.

³ A' senú wes s'batse'rpa ké senuk es. Kë a' kàne trënuke. Kë a' kàne e' ia'ukka sene sulusi wa. Kë a' kàne íyi kkechök. Íyi ese yöki a' e' kkö'nú bua'iewà as kë yi tö a' kkatö iki.

⁴ Ttè sulusi kos, ttè kë wà ta' kos, ttè tsuleie kulúie kos, ese kë char. E' skéie Skëköl ë kiköka.

⁵ A' wà ijchenú buaë tö wépa trërke ena wépa tö íyi sulusi wambleke, ñies wépa tö íyi kkecheke (e' dör wes íyi diököl dalöie skëkölíe es), esepa kos kë döpa ì blúie Cristo ena Skëköl e'pa tso' e' a.

Sene buaë yësyësë

⁶ Íyi sulu ekkë kos kuëki wépa tö Skëköl ttè dalösewéwà, esepa ki Skëköl kësik ardaë. E' kuëki kë a' e' muktsa yi a' kitö'wè ttè kë wà ta' ese wa.

⁷ Kë a' e' tiük ie'pa esepa ta, a' e' skö ie'pa yöki bänet.

⁸ A' bak senuk suluë, e' dör wes a' bak senuk ká ttsettseë a' es. Erë i'ñe ta a' tso' batsulewà Skëkëpa Jesús mik, e' dör wes a' serke ká ñi a' es. E' kuëki a' senú wes s'ser ká ñi a' es.

⁹ S'serke wēs ká ñí a es, esepa er buaë, ser yēsýēsē ena ttō mokiē.

¹⁰ A' e' chō e' wōbla'uk ì wēr buaë Skēkēpa wa ese wa.

¹¹⁻¹² Ì sulu wambleke wēpa ser wēs ká ttsettseē a es, esepa tō, ese kē dōr ìie bua'. Ì sulu wambleke ie'pa tō akirie, ese pakē tō s'jaēwē ekkē. E' kueki kē ì sulu wamblariā yēs wēs ie'pa es. E' skéie ì buaë kí ú kekraē. E' tō ie'pa a ikkachēmi tō ì wambleke ie'pa tō e' dōr suluē.

¹³⁻¹⁴ Erē ká ñiwe tō íyi ulitane kkachēwā buaë míā ñiweie. E' kueki mik ì sulu wambleke ie'pa tō e' kkachēsō ie'pa a, e' tā ie'pa welepa éna iarmi tō e' dōr suluē tā ier mane'umi tā imíā ser buaë wēs ká ñiwe wakpa es. E' kueki ttē tō ichē i' es:

“A' dōr wēs s'kapōtkēter es, esepa tì'nú,
a' dōr wēs s'duulewā es, esepa shkenúkane,
etā Cristo tō a' er ñi'weraē.”

¹⁵ E' kueki a' ser kkō'nú a' tō. Kē a' senukia wēs wēpa kē er tā' esepa ser es. E' skéie a' senú yēsýēsē.

¹⁶ Taiē pē' tō íyi sulu wambleke i'ñe tā, e' kueki ì buaë ormi se' a, e' tā iūsō kos se' a iormi ekkē.

¹⁷ Kē a' senuk wēs kē se' erbikōtā' buaë es. Erē ì kiane Skēkēpa Jesús kí tō se' tō iwē, ese wā anú a' éna.

¹⁸ Kē a' e' ttōkkaia blo' wa yēs. E' tō s'sulu'wekewa da'a. E' skéie a' senú buaë yēsýēsē kekraē Wikōl Batse'r diché wa.

¹⁹ Mik a' ñi dapa'uke, etā a' ttsō ñita Salmo wa ena Skēkōl ttsé wa, ñies ttsé meke iWikōl tō a' a ese wa. A' ttsō Skēkōl a ikikokaie a' er kos wa.

²⁰ Wēstela chō kekraē Skēkōl dōr S'yé e' a Skēkēpa Jesucristo ttō wa.

Wēs se' ké senuk ñita

²¹ Cristo dalōieke a' tō, e' kueki a' ñi dalōiō.

²² Alakōlpa ké iwēpa dalōiōk wēs ie'pa tō Skēkēpa dalōieke es.

²³ Alakōl wēm dōr ie' wōkir wēs Cristo dōr ie' ichapa wōkir es. Ie' dōr

ie'pa tsatkōkwak. Ie'pa dōr wēs ie' chká es.

²⁴ E' kueki alakōlpa ké iwēpa dalōiōk ì kos a wēs wēpa dōr Cristo icha esepa tō ie' dalōieke es.

²⁵ A wēpa, a' alakōlpa dalēritsō wēs Cristo tō se' dōr ie' icha esepa dalēritseke es. Ie' e' mettsā ttēwā se' skéie.

²⁶ Ie' tō iwé es se' batse'woie. Ie' tō se' paiklé ittē wa as se' dō maneneē Skēkōl wōā. E' wā suēkesō mik se' wōsune etā.

²⁷ Ie' tō iwé es as se' dō ie' wák wōrkī batse'r, kē kí ì sulu tā' yēs, olo tā' taiē wēs alakōl ulabatsōketke es, ese paiēule buaë, kē iaulekā, idatsi' kē wōklioulekā.

²⁸⁻³⁰ Es ñies wēpa ké ilakōlpa dalēritsōk wēs ie'pa e' dalēritsō es. Kē yi e' sautā' suluē. E' skéie se' e' kkō'nú buaë, e' tiō buaë. E' kueki wēm tō ilakōl dalēritseke, e' wa ie' wák e' dalēritsō. Es ñies se' dōr Cristo icha, e'pa dōr wēs ie' chká es, e' kueki ie' tō se' kkō'neke buaë.

³¹ Itso' kitule Skēkōl yēkkuō kí i' es: “Wēm kē serpaia iyé ena imi e'pa dapōmik, e' skéie iserdawā ilakōl tā. Ie'pa bōl serdaē ñita tā ie'pa míā wēs wák ekōl ē es.”*

³² Ttē e' dōr taiē iskiē, kē se' éna iwā ar bet. Erē ye' a tā, ttē e' tso' Cristo ena se' dōr ie' ichapa e'pa chōk.

³³ Erē ñies ttē e' tso' se' a ichōk tō wēpa kos ké ilakōlpa dalēritsōk wēs iwákpa e' dalēritsō es. Ñies alakōlpa kos ké iwēpa dalōiōk.

6

¹ A ala'rla, a' yé ena a' mì, e'pa ttō dalōiō Skēkēpa Jesús dalērmik, e' dōr buaë yēsýēsē e' kueki.

²⁻³ Ttē dalōiēno me'atbak Skēkōl tō e' et tō ichē: “A' yé ena a' mì e'pa dalōiō. A' tō iwé es, e' tā a' kawō tkōraē buaë ena a' serdaē ká taiē ká i' kí.”* Ttē e' dōr ttē dalōiēno tsá kablé se' a ilē uk iiutē skéie e'.

⁴ A' dōr ala'rla yēwōpa ena imiwōpa, kē a' tō a' ala'r uluukkā. E' skéie ie'pa tala'ú buaë, ie'pa shulō er bua' wa.

* 5:31 Génesis 2.24 * 6:2-3 Deuteronomio 5.16

Ñies ie'pa wöbla'ú Skëképa Jesús ttè wa.

⁵ A' klöulewā kanè mésoie, a' wökirpa tso' ká i' kī, e'pa ttö iutó er moki wa. Ie'pa dalöiö suane wa painè wa. A' kaneblö ie'pa a' buaë wës a' chópa kaneblök Cristo a' es.

⁶ A' kaneblö buaë ie'pa a' këkraë, kë dör mik ie'pa tó a' sueke e' è ta' ie'pa wökatoie tó a' dör kanè mésopa buaë ese. Moki a' dör Cristo kanè mésopa, e' kueki a' kaneblö ie'pa a' kaneë wës Skëköl kī ikiane es.

⁷ A' kaneblö ie'pa a' kaneë wës Skëképa Jesús wák a' s'kaneblö es, kë dör wës s'kaneblö s'ditsö a' es.

⁸ A' wā ijcher tó wépa tso' klöulewā kanè mésoie ena wépa kë dör es, esepa kos a' Skëképa Jesús tó iské meraë eköl eköl wës i' buaë wésö es.

⁹ A' dör kanè wökirpa, a' kanè mésopa dalöiö ñies. Kë ie'pa pauñar. A' éna ianú tó a' ena ie'pa, e'pa kos wökir dör Skëköl tso' ká jai a' e'. Se' kos kawöta' ie' ttè dalöiök. Se' dör kanè wökirpa ö se' dör kanè mésopa esepa, esepa kos dör ñies ème ie' a'.

Se' e' tsatkö bë yöki

¹⁰ A' yamipa, ibataie ta' ye' tó a' a' icheke tó a' e' diché iö këkraë a' bat-sulewā Skëképa Jesús ta' e' wa, ñies ie' diché taië e' wa.

¹¹ I' kos mé Skëköl tó a' a' e' tsatkoie i' sulu yöki, e' dör wës i' kos tso' ñippökwakpa wā e' tsatkoie es. E' iö a' tó as a' e' tsatkö, e' wa a' e' tköwa darërë bë éna se' kitö'wak e' yöki.

¹² Kë se' ñippöku' s'ditsö ta'. E' skéie se' ñippöke íyi sulusi diché ta' kë wërta'wā esepa ta'. E'pa dör íyi wökir ena íyi wák tso' i' sulu kos tso' s'pamik wës stui a' es ese wëttsuk.

¹³ E' kueki i' kos mé Skëköl tó a' a' e' tsatkoie, e' iö a' tó, e' klö'ú as mik i' sulu datse a' erkiöyk i' sulu wamblök, eta' a' a' iwöklör. A' tó iwé es këkraë, e' ta' a' e' alörakā i' sulu kī ta' a' a' e' tkërdawā darërë mokië.

¹⁴ E' kueki a' tso' erki ñippök i' sulu ta'. Skëköl ttè moki e' klö'ú a' tó, e' dör wës ñippökwakpa kipamo es. A' senú yësyesë Skëköl a', e' tó a' kimeräë wës

íyi daloie ieke ñippökwakpa tó ibatsi' kī e' tsatkoie es.

¹⁵ Skëköl tó a' er bua'wéne ie' kī Cristo batamik, e' ttè buaë klö'wé a' tó, e' dör a' a' wës ñippökwakpa klökkuö iökā as kë ikulirttsā es.

¹⁶ Ñies a' erblö këkraë Skëképa Jesús mik, e' dör wës i' tso' klöule ñippökwakpa wā iulā a' shoë e' tsatkoie es. E' wa a' tó i' sulu kos patkeke bë tó a' kī ese kos wöklö'weraë. E' dör wës kuaböt wöñarke bö'ie uyeye ñippökwakpa kī, e' wöklö'weke wöshteke i' tso' ie'pa wā iulā a' e' wa es.

¹⁷ Skëköl tó a' tsatkeraë, e' bikeitsö a' tó këkraë, e' dör wës íyi daloie tkekekā ñippökwakpa tó iwökir kī e' tsatkoie es. Ñies a' er múwā ie' ttè kī, e' dör wës ie' Wiköl tabè es.

¹⁸ I' kos a' ta' ikiö ie' a' tó ie' tó a' kimè. Ie' ta' a' ttö këkraë i'Wiköl wa, kë ilo'yar yës. Ñies ie' a' ikiö s'batse'r malepa kos kī.

¹⁹ Ñies ikiö ie' a' tó ye' a' ttè mèitö wā pakè as ye' tó Jesús ttè buaë blöulewā ká iaiäë, e' wā pakö kë suarta'.

²⁰ Ye' patküle ttè buaë e' pakök, erë i'ñe ta' ye' tso' wötöulewā s'wöto wé a' ttè e' kueki. A' ikiö Skëköl a' ye' kī as ye' tó iwā pakö buaë kë suarta'.

Pablo e' chéat

²¹⁻²² Ye' kī ikiane tó a' wā ijcher tó is ye' tso' ena i' weke ye' tó. E' kueki ye' tó yëkkuö i' patkeke Tíquico ulā a'. Ie' dör s'yami dalër taië sa' éna. Ie' dör Skëképa Jesús kanè méso yësyesë ese. Ie' tó a' a' ichèmi tó is ye' tso'. Ñies ie' tó a' er diché ièmi.

²³ Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa tó sene bëre mü s'yamipa kos a'. Ñies as Skëköl tó ie'pa kimù ñi dalëritysök buaë. Ñies as ie'pa erblö Skëköl mik këkraë.

²⁴ As Skëköl er buaë chö wépa éna Skëképa Jesucristo dalër këkraë kë manerta'ttsā esepa kos a'.

Yëkkuö kit Pablo tö Filipos wakpa a Filipenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit, eta ie' tso' Roma wötëulewā s'wōto wé a Jesús tté buaë pakè kueki. E' tso' kitule Hechos 28.14-31 e' ki. E' yōki mik Pablo dē'rō Filipos Silas ena Timoteo e'pa tā Jesús tté buaë pakök, eta tajë pē' erblē' Jesús mik (Hechos 16.11-40). Mik Jesús mik erblökwapka wā ijchenewā tö Pablo tso' wötëulewā, eta ie'pa tö inuköl ena ilè skà patkē'mi Epafrodito ulà a ikimoie. E' ki wëstela ché Pablo tö yëkkuö i' ki.

Filipos wakpa weirke Jesús mik erblē e' kueki. E' kueki Pablo tö ie'pa a ikkaché tö eré ie' weirke, eré ie' ttsērke buaë. Ie' tö ie'pa a iché tö ie'pa ké senuk wēs Jesús sené es. Ie' e' wōawa diōshet s'malepa kimoie. Es se' kawōtā senuk ñi kimoie.

E' kīie tā ie' tö ie'pa a ibiyō ché tö Israel aleripa welepa tso' s'wōbla'uk suluë. E' yōki ie'pa kawōtā e' kkō'nuk. Ie'pa ñekkēpa s'wōbla'wēke tö kē se' tsatkērpa erblē Jesús mik e' ã wa. Eré Pablo tö iché tö e' kē idör es.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ñies Timoteo tso' ye' tā iē. Sa' dör Cristo Jesús kanè mēsopa. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r batsulewā Cristo Jesús mik serke Filipos e'pa a, ñies a' wōkirpa ena ie'pa kimukwapka e'pa kos a.

² Skököl dör S'yé ena Skökēpa Jesucristo as e'pa er buaë chō a' a ena sene bërè mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skököl a Filipos wakpa dalërmik

³ Bitökicha ye' er ane a' ska', eta ye' tö wëstela cheke Skököl a a' dalërmik.

⁴ Kekraë mik ye' tö ikieke Skököl a a' ki, eta ye' ttsē'ne buaë.

⁵ Kuaë dö ikkē tā, buaë a' tö ye' kimeke Jesús tté buaë pakè e' kané wa. E' kueki ye' ttsē'ne buaë a' dalërmik.

⁶ Ye' wā ijcher buaë tö i buaë tsá tkéwamitke Skököl tö a' er a, e' wā kī weraëitö buaë dö mik Jesucristo döne eta.

⁷ A' dalër tajë ye' éna, e' kueki e' dör buaë tö ye' tö a' bikeitsè es. Kekraë a' er tso' ye' ska'. Eré ye' tso' wötëule s'wōto wé a Jesús tté buaë kueki, eré a' er tso' ye' ska'. Ñies mik ye' kē ku' wötëule tso' Jesús tté buaë tsatkök ena ichök tö e' dör moki, eta a' er tso' ye' ska'. Skököl er buaë ché ye' a e' kueki kanè méitö ye' a Jesús tté buaë pakök. Kanè e' a a' ulitane tso' ye' tā ñita. E' kueki buaë idir tö ye' tö a' bikeitsè es.

⁸ Skököl wā ijcher buaë tö kos ye' éna a' dalër wēs Cristo Jesús éna a' dalër es.

⁹ Ye' tö Skököl a ikieke tö a' kī ñi dalëritsō tajë. Ñies ye' tö ie' a ikieke tö as a' kī erbikō yësyësé ena a' kī éna ká ar buaë

¹⁰ as i dör ibua'ie ese shushtō a' tö wè kekraë. Es a' sermi batse'r, kē kī i nuí tā dö mik Cristo döne eta.

¹¹ Es Jesucristo batamik a' sermi yësyësé, e' wërdaë buaë wēs kal bua'buwa wör buaë ese wër es. E' dör es, eta Skököl dalöierdaë buaë ikikardakā tajë a' batamik.

Pablo tso' wötëule eré Jesús tté buaë kī pakarke

¹² A yamipa, ye' kī ikiane tö a' wā ijcher tö i sulu tköke ye' tā, moki e' kē wā Jesús tté buaë wöklöne. E' skéie ikī pakarke tajë.

¹³ Shkékīpa kos tso' iē ká i' wōkir kibi u a, ñies imalepa kos tso' iē, e'pa wā ijcher tö ye' tso' wötëule Cristo tté kueki.

¹⁴ Ñies ye' tso' wötëulewā moulewā, e' tö tajë s'yamipa tso' ká i' a, e'pa kī erkiöwé tté pakök kē suarta'ia, ie'pa kī erblöke Skökēpa mik e' wa.

¹⁵ Moki s'yamipa welepa ukyërke ye' kī, ie'pa wötköke ye' kī, e' kueki ie'pa tö Cristo tté pakeke. Eré welepa tö ipakeke er moki wa.

¹⁶ Ie'pa éna ye' dalër tajë, ñies ie'pa wā ijcher buaë tö ye' tso' wötëulewā iē, e' dör Jesús tté buaë tsatkoie. E' kueki ie'pa tö Cristo tté pakeke.

17 Erë welepa skà tso' e' ã bikeitsök, esepa tö ipakeke, erë e' kë dör er moki wa. Ie'pa éna ye' kí we'ikak ye' tso' s'wöto wé a e' dalewa.

18 Erë ipakarke er sulu wa ö er moki wa, e' kë dë' wes ye' a. Ibuai'e dör tö Cristo tté buaë e' pakarke, e' tö ye' ttsë' weke buaë.

Eta ye' kí ttsë'rdaë buaë.

19 E' wà dör tö ye' wà ijcher tö ye' yërdattsane e' kieke a' tö Skëköl a e' batamik, ñies Jesucristo Wiköl tso' ye' kimuk e' batamik.

20 Moki yö iklö'wé tö ye' kë jaënučka Cristo kí s'shulökwakpa wörki. Ye' wà ijcher tö mik ye' e' tsatköke ie'pa wörki, eta ye' ttöraë ie'pa ta kë suane wes kekraë ye' tö Cristo tté pakeke es as ie' kikarka tajë ye' wa. Ye' serkeia ö ye' ttëwa e' wa Cristo kikarkeka.

21 Ye' a ta, ye' serkeia, e' dör Cristo kikökka. Erë ye' blënewa, e' ta ye' e' alé.

22 Ye' serkeia ká i' a, eta es ye' kanëblömiia Cristo a ta e' wà kí dörattsä buaë. Ye' wák kë wà ijcher tö wéne dör ibuai'e.

23 Darërë ishukit ye' a. Sulu ye' shkakmitke Cristo ska', e' dör ibuai'e ichökle.

24 Erë a' a buaë idir tö ye' serkeia a' kimoie.

25 Ye' wà ijcher buaë tö e' dör moki, e' kueki ye' wà ijcher tö ye' serkeia ká i' a a' kimoie as a' kí ttsë'r buaë tté mik se' erblöke e' a.

26 Ñies ye' serkeia ká i' a e' dör as a' tö Cristo Jesús kikökä tajë mik a' tö isuë tö ie' wà ye' dene a' ska' eta.

Senë wes Cristo kí ikiane es

27 Ibuai'e dör tö a' senú yësyësë wes Cristo tté buaë tö ichë es. Ye' de a' ska' ö ye' kë dë' a' ska', erë ye' kí ikiane tö a' ser es as ye' tö a' tté ttsö tö a' er méwa ñita ñikkëë. Ñies as ye' tö ittsö tö a' e' tkéwa darërëë ñita Jesús tté buaë mik se' erblöke e' tsatkök.

28-29 Skëköl er buaë ché se' a, e' kueki ie' tö kawö mé se' a erblök Cristo mik ñies weinuk idalërmik. E' kueki kë a' suanuk se' bolökpa yöki. Ie'pa tö se' we'ikeke, e' dalé'ttsésö er bua' wa, e' ta e' tö ikkacheke ie'pa a tö

ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta, erë se' tsatkërdaë. E' kos dör Skëköl kanë.

30 I'ñe ta a' weirke wes a' tö isu' tö ye' weine mik a' ta ye' bak eta es. Ñies i'ñe ta a' tö ittsé tö ye' tso'ia weinuk.

2

Se' ké e' wöökwa diöshet wes Cristo e' wöawa es

1 Cristo tö a' er kuweke. Ie' éna a' dalër tajë e' tö a' er pableke. A' batsulewa ñi mik Skëköl Wiköl wa. Ñies a' ñi saü er bua' wa, er siarë wa.

2 E' kueki ye' tö a' a ikië tajë tö a' er múwa ñita ñikkëë. A' ñi dalëritsö ñikkëë. A' erbikö ñikkëë Skëköl a. A' senú buaë ñita ñikkëë, e' wa a' tö ye' ttsë'ü buaë.

3 Kë i' war wötkoie ñita. Kë i' war e' tsoka ñi kí. E' skéie a' e' wöowa bërë. Ibikeitsö tö s'malepa dör buaë a' tsata.

4 Kë a' e' tkiuk a' wákpa íyi ã kí. A' ké s'malepa kí tkinuk ikimë wa isuë wa.

5 Se' erbikö wes Cristo Jesús erbikö es, e' dör i' es:

6 Ie' wák dör Skëköl je', erë ie' kë tkine e' kí tö iwák dör Skëköl.

7 E' kos méatitö iwák er wa, ie' de ká i' a yöne s'ditsöie wes kanë méso es.

Ie' kune' s'ditsöie.

8 Mik ie' bak ká i' a, eta i' kos kiane Skëköl kí e' iüté'itö seraä dö ie' e' me'ttsä ttëwa wötëulewa krus mik wes pë' sulusi es.

Ekkë ie' e' wöa'wa.

9-11 E' kueki Skëköl tö ie' tkéka íyi ulitane tsata.

Ñies ikië mékaitö Këköl íyi ulitane tsata.

Ie' tö iwé es as i' kos tso' ká jai a, ena ká i' a ena ká diöshet e'pa kos e' tulöwa kuchë kí Jesús wörki idalöioie,

ñies as sulitane tö ichökä tö Jesucristo dör Skëköl,

Skëköl dör S'yé e' kikökä tajë.

Senë yësyësë pë' sulusipa shua

12 A ye' yamipa dalër tajë ye' éna, Cristo tö Skëköl tté iüté buaë, e' kueki

ye' tō a' a' ichè tō a' tsatkēne e' wà ú suane wa painè wa. Mik ye' bak a' ska' etā kekraë a' tō Skëköl ttè iutè buaë, erë j'ñe ta ye' kē ku' a' ta, etā ikí iutō bua'iewa.

¹³ Skëköl wák tō a' erkiöwé ì kiane ie' kī wē ese woje. Ñies ie' tō idiché mé a' a' iwakanéwoje. E' kuëkī a' tō iwakanewēmi buaë.

¹⁴ Ì kōs weke a' tō, e' ú bërë, kē dör kabene wa, kē dör ukyēne wa.

¹⁵ Iú es as kē ì sulu tté kur a' kī. Es a' sermī pē' sulusipa shua yēsýēsē kē kī ì nuí ta' wēs Skëköl ala'r es. Ie'pa shua a' dör wēs bēkwō wōñar ká ttsettse a es.

¹⁶ Jesús tō sene michoë mè se' a, e' tté wà pakō ie'pa a. A' tō iwakanewé es, e' ta ye' ttsé'rdaë buaë mik Cristo dene etā. Es ye' tō isueraë tō ye' kaneblé darërë e' kē weine é.

¹⁷ A' erblöke Jesús mik, a' tō Skëköl ttè iuteke buaë. Ñies a' e' mettsa weinuk ie' tté kuëkī. E' dör wēs iyiwak jchè sacerdote tō mè Skëköl a es. Isalema ie'pa tō ye' ttewami Jesús tté kuëkī. E' wà tka ye' ta, e' ta ye' dōraë wēs vino tekettsa iyiwak jchēne mè Skëköl a e' kī es. Ie'pa tō ye' ttewami, erë ye' ttsé'r buaë a' ta ñita.

¹⁸ Es ñies a' ttsé'nú buaë ye' ta ñita.

Timoteo

¹⁹ Skëkëpa Jesús ttō wa ye' mú tō Timoteo patkēmi bet a' ska'. Ie' tō a' a' ye' biyō meraë buaë, e' tō a' ttsé'weraë buaë. Ñies ie' wā a' biyō dōraë ye' a' as ye' ttsé'r buaë.

²⁰ Kē yi skā ku' ye' ta tkirke a' kī moki wēs ie' es.

²¹ Imalepa tkirke ì kiane ie'pa wákpa kī, ese é kī, kē tkirta' ì kiane Jesucristo kī ese kī.

²² Erë a' wā ijcher tō Timoteo tō ikkayë'bak tō ie' dör Jesús kanè méso buaë. Ie' kaneblëule buaë ye' ta Jesús tté buaë pakök wēs ye' wák ala es.

²³ E' kuëkī mik ye' wā ijchertke tō wēs ye' dōmi je, etā ye' mú tō Timoteo patkēmi a' ska'.

²⁴ Ñies ye' erblöke Skëkëpa mik tō ye' dōmine a' ska' kukuie.

Epafrodito

²⁵ Ñies ye' tō ibikeitsè tō ye' kawōta s'yami Epafrodito patkōkmine a' ska'. Ie' dör wēs ye' èl es. Ie' kaneblöke buaë ye' ta. Ie' tō Jesús tté tsatkeke buaë ye' ta. A' tō ie' patkē'bitu ye' kimuk a' skéie.

²⁶ Ie' kī a' kiane suè kröröë. Mik ie' wā ijchenewa tō a' tō ibiyō ttsé' tō ie' duöke, etā e' tō ie' eriawéka taië.

²⁷ Moki ie' kirinebak. Tsir etā ie' blēnewa, erë Skëköl tō isué er siarë wa, e' kuëkī ie' buanene. Es Skëköl tō ye' sué er siarë wa ñies. Epafrodito duöpawa, e'ma ye' kī eriane taië.

²⁸ E' kuëkī sulu ye' éna ipatkakmi bet a' ska' as a' ttsé'rne buaë isaükne, ñies as ye' kē kī eriaría.

²⁹⁻³⁰ A' tō ie' kiöwā ttsé'ne bua' wa wēs Jesús mik erblökwakpa ñi kiöwā es. Tsir etā ie' blēnewa Cristo kanè wē kuëkī. Wēs a' kē a' ye' kimer, e' kuëkī ie' tō ye' kimé a' skéie. Eë iekkë ta ie' blēnewa. E' kuëkī se' esepa dalöiö.

3

Cristo dör buaë ichökle ì ulitane tsata

¹ A yamipa, e' kīie ta ye' tō ichè a' a' tō a' ttsé'nú buaë Skëkëpa Jesús batamik. Ì kitbak ye' tō yëkkuö kī a' a, e' skā shtekeneyö a' a' i' ta. Ye' kē shtrine iskā chökne a' a. E' dör buaë a' a' a' tsatkoie wépa éna a' kitō'wak esepa yöki.

² A' e' kkö'nú pē' sulusipa datse wēs chichi sulusipa es esepa yöki. Ie'pa e' wamblörak suluë. Ie'pa icheke tō wépa tottola kkuölit tēule tsir wēs Moisés tō ikitat es, esepa é dör Skëköl ala'r chökne. Ie'pa éna a' er sulu'wakwā tté ese wa. E' kuëkī a' e' kkö'nú esepa yöki.

³ E' kē dör wēs ie'pa tō ichè es. Se' tō Skëköl dalöieke iWiköl batamik, esepa je' dör Skëköl ala'r chökne. Kē se' erblöku' se' wákpa mik e' tsatkoie. E' skéie se' erblöke ì o' Cristo Jesús tō e' mik, e' wa se' e' tsökeka taië.

⁴ Yile e' ttsöka tō itsatkēmi iwák batamik, e' ta ye' e' ttsökami taië e' tsata.

⁵ Mik ye' k_i ká deka pàkòl (8) eta ye' tottola kkuölit tëne tsir wēs Moisés tò ime'at es. Ye' dör Israel aleripa e' ekòl. Ye' dör Benjamín ditséwö. Ye' dör hebreo ditséwö chökle. Ye' bak fariseowakie e' kueki Moisés ttè kitule dalöiëno e' dalöiök ye' bak buaë wēs fariseowakpa es.

⁶ E' kéwö ska' ta' ye' bak ttè e' tsatkök darèrè dō Skèkèpa Jesús icha esepa we'ikök siarè. Sene yësyësë kiekè ttè ñe' tò se' a e' wà iutëule ye' wà seraa, kë k_i ì sulu tté ta' yës.

⁷ Ye' bak ibikeitsök tò íyi ekkèpa kōs e' dör buaë ye' a e' tsatkoie, erè ì'ñe ta' ye' éna iane tò e' kōs kë dör ìie bua' ye' a. E' kueki e' kōs kë wà ta'ia ye' a Cristo dalèrmik.

⁸ E' k_iie ta, Cristo Jesús dör ye' Kèkòl, e' mik ye' bàtsè buaë, mok_i e' dör buaë ye' a íyi ulitane tsata. Ie' dalèrmik íyi malè kōs watéttsayö, e' dör ushñaie ye' a as ye' ulà dō ie' ska'

⁹ ena ye' bātswā ie' mik da'áie. Es Skèkòl tò ye' klö'wé wēs pè' buaë yësyësë es ie' wörki, e' kë dör Moisés ttè dalöiëno e' dalöiéyö buaë e' kueki. E' skéie ie' tò ye' klö'wé wēs pè' buaë yësyësë es ye' erblé Cristo mik e' kueki. E' wà dör tò mik ye' erblé Cristo mik eta, e' kueki Skèkòl tò iché tò ye' dör pè' buaë yësyësë ie' a. Ñies ie' tò ye' k_imé senuk yësyësë ie' a.

¹⁰ Ye' k_i e' batsak Cristo mik bua'iewā. Ie' kōtwā pè' tò e' shkeo'kane Skèkòl tò ie' diché taië wa, e' diché kiane ye' k_i ye' er a. Ye' e' chak weinuk ie' dalèrmik wēs ie' weine ye' dalèrmik es. Ye' e' chak ttèwā ie' dalèrmik wēs ie' kōtwā ye' dalèrmik es.

¹¹ Ye' senak es as Skèkòl tò ye' shke'ükane aishkuö ta.

Kam se' ser yësyësë wēs Cristo es

¹² Ye' kë tò icheku' tò e' kōs wétkeyö. Ye' kë tò icheku' tò ye' dekatke ser yësyësë wēs Cristo Jesús ser es. Erè ie' tò ye' klöo'bak as ye' dō wēs ie' es. E' kueki ye' e' tkéwā darèrèe as ye' dō wēs ie' es.

¹³ A yamipa, ye' kë ibikeitsè tò íyi ekkè kōs detke ye' ulà a. Ì o' ye'

tò, ese kë bikeitseku'iaiyö. E' skéie ì tso' Skèkòl wā ye' a aishkuö ta, ese è yuleke ye' tò darèrèe.

¹⁴ Ye' e' tkéwā darèrèe kekraë dō mik ye' demi ká jai a eta as iské dō ye' ulà a. E' dör sene michoë Skèkòl ta. E' tso' ie' wā bil yi klöule ie' wā Cristo Jesús batamik esepa a.

¹⁵ Se' ulitane erblö buaë Cristo mik, esepa kawōta ibikeitsök ñe' es. A' welepa tò ilè bikeitseke kua'k_i eta Skèkòl tò a' er ñi'werane.

¹⁶ Erè ibua'ie dör tò se' ulitane ké senuk yësyësë kōs se' a ikkayëne ekòl ekkè.

Se' dör ká jai wakpa

¹⁷ A yamipa, a' senuk wēs ye' serke es. Ñies wépa serke wēs sa' serke es esepa weblö ta a' senuk es.

¹⁸ Ye' tò a' a iyè' taië tò pè' tso' e' chö tò ie'pa erblöke Jesús mik, erè ie'pa serke wēs Cristo kōtwā krus mik e' bolökpa es. E' skà chëneyö a' a i' ta' ië wa.

¹⁹ Ie'pa ekkèpa michoë ewèwa. Ì kiane ie'pa k_i ese dör ie'pa kèkòl. Warma ì tò ie'pa ké jaënuk taië, ese wa ie'pa e' ttsökeka. Ie'pa er me'rie ì tso' ká i' a ese è k_i.

²⁰ Erè se' dör ká jai wakpa. Skèkèpa Jesucristo dör S'tsatkōkwak tso' ká jai a, e' datskene, e' paneke se' tò kröröe.

²¹ Ie' wā diché tso' taië e' aloka íyi ulitane k_i. Idiché wa ie' tò se' chkà nurta'wā e' mane'werattsa as idō wēs ie' wák chkà olo ta' taië es.

4

¹ A yamipa, a' e' tkōwā darèrè Skèkèpa Jesús a kekraë. Suluë ye' éna a' suakne, a' dalèr taië ye' éna. A' tò ye' ttsè'wèke buaë. A' dör wēs ye' kaneblöke Skèkòl a e' ské es.

Evodia ena Síntique

² A Evodia ena Síntique, a' bōl dör Skèkèpa Jesús icha, e' kueki ye' kköchö a' a tò a' erbikö ñikkèe.

³ Ekòl tso' a' shua, e' dör ye' k_imukwak buaë, e' a ye' ikiè tò alakölpa e'pa k_imú er buanukne ñi k_i. Ie'pa bak kaneblök buaë ye' ta' Jesús tté buaë pakè wa. Ie'pa ena Clemente

ena imalepa bak kanablök darërëe ye' ta, e'pa kië kos tso'tke kitule sene michoë yëkkuö ki.

A' ttsë'nú buaë kekraë

⁴ A' ttsë'nú buaë kekraë a' dör Skëkëpa Jesús icha e' kueki. Ye' tö iska chëne a' a' tö a' ttsë'nú buaë.

⁵ Sulitane saú er bua' wa kekraë. Skëkëpa Jesús datskene bet.

⁶ Kë ì tö a' eriauk, e' skéie ì kiane a' ki, ese kos mú Skëköl ulà a, ie' a' ikië wa ena kköchë wa. Ñies wëstela chö ia.

⁷ A' tö iwé es, e' ta sene bërë meke ie' tö e' meraëitö a' a. E' dör tajë iskië kë se' éna iwà ar ekkë. E' tö a' er ena a' erbikë kkö'neraë Cristo Jesús batamik.

⁸ A yamipa, ibataie ta ye' tö a' a' icheke tö ì kos dör mokië, ì kos dalöiërta', ì kos dör yësyësë, ì kos dör batse'r, ì kos dör buaala, ì kos kikauleka buaë, iyi ese kos ki a' er múwa kekraë. ì kos dör buaë ena ì kos kïkarkatä', ese bikeitsö kekraë.

⁹ ì kos wa ye' tö a' wöblaö', ttë kos yë' ye' tö a' a, e' ttsë' a' tö. Wës ye' serke, e' su' a' tö. A' senú es, e' ta Skëköl dör sene bërë mukwak, e' tso' a' ta' kekraë.

Pablo tö ie'pa a wëstela ché

¹⁰ Ye' ttsë'ne buaë tö bata ekkë ta' a' er dene ye' ska'. ì patké a' tö ye' a, e' wà de ye' ulà a, e' tö ye' ké wëstela chök Skëkëpa Jesús a. Ye' éna iane tö moki a' kë er chë'wa ye' ska', erë a' kë ulà dë' wës ipatkoie ye' a.

¹¹ Ye' kë ku' e' chök a' a' ilè kï kianeia ye' ki e' kueki. Ye' wöblanewatke ttsë'nuk buaë ì kos tköke ye' ta e' a.

¹² Ye' wöblanewatke senuk mik ye' wa iyi tso' tajë etä, ñies mik ye' kë wa iyi ta' yës etä. Ye' wöblanewatke ì kos tköke ye' ta e' dalë'ttsök. Ýyi tso' ye' wa ñè ö iyi kë ta' ye' wa ñè, erë ye' ttsë'rke buaë. ì tso' ye' wa tajë ö ì kë ta' ye' wa yës, erë ye' ttsë'rke buaë.

¹³ Ýyi kos dalë'ttsërmi ye' a buaë Cristo batamik, e' tö ye' a' diché meke e' kueki.

¹⁴ Erë buaë idir tö a' tö ye' kimé ye' weirke tajë e' shua.

¹⁵ A yamipa, a' wa ijcher buaë tö mik a' tö Jesús ttë buaë e' tsá ttsë', e' këwö ska' ta ye' e' yë'ttsa Macedonia ta' a' erule serke Filipos e'pa ë tö ye' kimé inuköl wa. Kë imalepa skà wa ye' kimëne wës a' es.

¹⁶ E' kïie ta' mik ye' bak Tesalónica, eta a' tö iyi patké' ye' a e' kimioie bötökichakkë.

¹⁷ Ye' kë ku' ì kakmeke a' tö ye' a e' ë bikeitsök. ì buaë kï merke a' a' ká jai a' ì kakmé a' tö ye' a e' skéie, ese bikeitsök ye' tso' bua'ie.

¹⁸ A' wa ijchenú tö ì kos patké' a' tö ye' a, e' dë' ye' ulà a, e' kueki tajë ye' wa itso'. E' kïie ta' ì ipatké' a' tö Epafrodito ulà a, e' kos ta' ye' wa itso' tajë shute. ì wé a' tö e' wër buaë Skëköl wa wës iyi meule ie' a' ala'r buaë masmas es. Ese kiar ie' ki.

¹⁹ E' kueki ye' Këköl tö ì kos kiane a' kï senioie ie' a' ese meraë a' a' ì tso' ie' wa buaë tajë shute e' wa Cristo Jesús batamik.

²⁰ ì Skëköl dör S'yë, e' kïkökasö tajë kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

²¹ Jesucristo icha batse'r e'pa kos shké'ú ye' a. Ñies s'yamipa tso' ye' ta, e'pa tö a' shké'wëmi.

²² Ñies s'batse'rpa serke ie, e'pa kos tö a' shké'wëmi. Sa' shua wépa kanablöke Roma wökir kibi a, e'pa tö a' shké'wëmi bua'iewa.

²³ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chö a' a.

Yëkkuö kit Pablo tö Colosas wakpa a Colosenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit etä ie' tso'ia wötëulewä Roma s'wöto wé a. Wës i bak ie' ta e' tso' kitule Hechos 28.17-31 e' kī. Pablo wák kē wä Jesús tté buaë pakane Colosas. Wëm eköl kiè Epafra, e' tö Colosas wakpa a ipaka'. E' ukuöki ie' dë'rö Pablo we-blök s'wöto wé a ta ie' tö Pablo a ipaké tö Colosas wakpa shüa kabene tso' tajë.

Epafra tö ie' a ipaké tö pë' wele tso' s'wöbla'uk Jesús tté wa erë kē dör yësyësë. Pë' ñe'pa tö s'wöbla'weke tö Skëköl kē wä iyi kos yöne Cristo wa. Ñies ie'pa tö icheke tö Jesús kē dör kékëpa tajë ese. E' skéie Jesús mik erblökwakpa kawöta tkinuk bua'ie i kī Israel aleripa tkirke ese kī, es ie'pa tö s'wöbla'weke.

E' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit ñippoie ie'pa ñekkëpa ta Jesús tté buaë tsatkoie. Ie' tö ichè tö Jesús ë a se' tsatkërmi. E' kueki Skëköl tö ie' tkë'ka sulitane ena iyi ulitane tsata. Ñies ie' ichè tö i kkacheke pë' esepa tö e' kē dör lie bua' ena e' kē a se' tsatkënuke. E' kīie ta ie' tö ikkaché tö wës se' kawöta senuk Skëköl wörki.

Shke'wë

¹Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ñies s'yami Timoteo e' tso' ye' ta ië.

²Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r serke Colosas e'pa a. A' dör s'yamipa e' tkëulewä darërë Cristo mik. Skëköl dör S'yë as e' er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a ie'pa dalërmik

³Këkraë mik sa' tö ikieke Skëköl a a' kī, etä sa' tö wëstela cheke ie' dör Skëkëpa Jesucristo Yë e' a a' dalërmik.

⁴Sa' tö a' tté ttsé tö a' tso'ia erblök buaë Cristo Jesús mik. Ñies sa' tö ittisé tö a' tö s'batse'r malepa kos

dalëritseke buaë. E' kueki sa' tso' wëstela chök ie' a a' dalërmik.

⁵Mik Jesús tté buaë mokië e' dë' a' ska' kuaë, etä a' tö ittisé tö Skëköl wä i buaë tso' blëule a' a, e' tso' a' panuk ká jai a. E' wä paneke a' tö kröröë, e' kueki a' erblöke Cristo mik ena a' ñi dalëritsöke buaë këkraë.

⁶Ttë buaë e' pakarke tajë ká wa'ñe, e' klö'weke pë' tö tajë. E' tö ie'pa er mane'weke as iser buaë yësyësë. Es ñies ibak a' ta kuaë mik a' tö ittisé ta iklö'mi moki tö Skëköl er buaë ché se' a Cristo batamik. Kuaë dö i'ñe ta tté e' wakaneorkear buaë a' shüa.

⁷Ttë e' paka' Epafra tö a' a, ie' dalër tajë se' éna. Ie' dör Cristo kanë méso wës sa' es. Ie' dör Cristo kanë méso yësyësë a' kimoie.

⁸Ie' wä a' tté de sa' ska' tö a' tö sa' dalëritseke tajë Skëköl Wiköl wa.

⁹E' kueki mik sa' tö a' tté ttsé kuaë, etä sa' utmi S'yë ta a' kī. E' kē olo'yeta' sa' tö dö ikkë ta. Sa' tö ikiear Skëköl a tö ie' Wiköl tö a' er ñi'ú kabikeitsoie buaë, as i kiane ie' kī tö a' iwë e' wä ar buaë a' éna.

¹⁰E' ane buaë a' éna, e' ta a' serdaë buaë yësyësë wës wëpa dör Skëkëpa Jesús icha, esepa ké senuk es. A' serke es, e' ta i kos weke a' tö, e' wër buaë ie' wa. I buaë kos weraë a' tö tajë wës kal wör tajë buaë es. Ñies wës Skëköl dör, e' wä kī ar michoë a' éna buaë.

¹¹⁻¹²Sa' tö ikieke S'yë a tö ie' tö a' er diché iö, ie' olo tajë, ie' diché tajë, e' wa. Es idir, e' ta a' weirke kos e' dalë'ttsërmi a' a er bua' wa. Ñies i kos wë S'yë tö a' a, e' kī wëstela cheraë a' tö ie' a' ttsë'ne bua' wa. I tso' ie' wä mè se' dör ie' icha batse'rpa e'pa a ilo bur tajë e' a, e' yök a' yuétkeitö as idö a' ulä a' ñies.

¹³Ie' tö se' yëttsä i sulu kos dör wës stui es, ese ulä a ta se' tsëmiitö wëpa blúie ilä dalër iéna e' tso' esepa kīie.

¹⁴E' batamik se' tsatkëitö ena se' nuñ olo'yéitö se' kī.

Skëköl er buanene se' kī Cristo batamik

¹⁵Skëköl kē wërta'wä, erë Cristo wa ie' e' kkayë' s'ditsö a. Kam iyi ulitane

yör, e' yökí Cristo tso'tke. Ie' dör íyi ulitane kos e' tsata.

16 Ì kos tso' ká jai a ena ká i' a, e' yö' Skököl tö Cristo ta ñita. Ì wërta'wa, ñies ì kě wërta'wa íyi wökirie ena íyi kékölie ena íyi wákíe wa diché ta' ese kos yö' ie' tö Cristo ta ena Cristo kikoka.

17 Kam íyi ulitane yö'r, e' yökí Cristo tso'tke. Íyi ulitane yöne ie' ta ñita ta ñie ta e' kos kicha a'tser ie' wa.

18 Ñies se' dör ie' icha, e'pa wökir ie' dör. Se' dör wes Cristo wák chkà es, eta ie' dör wes s'wökir es. Ie' kótewa, e' shkenekane se' tsáie as ie' dö íyi ulitane tsata. E' kueki ie' dör se' sene michoë, e' wì kicha bua'ie.

19 Wes Skököl dör, e' kos wënewa Cristo kî, es Skököl tö ibikeitsbak.

20 Ñies ie' tö ibikeitsbak tö íyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a ena ká wa'ne e' dörane ie' ulà a Cristo batamik. Es ie' tö se' er bua'wéne ie' wák kî Cristo kótewa krus mik, ipé tene taië se' nuì skéie e' wa.

21 Kenet se' bak ì sulu wamblök ena ì sulu bikeitsök, e' kueki se' bak Skököl bolökpa siulettsa bánet ie' yökí.

22 Erë ie' tö se' er bua'one ie' kî Cristo kótewa se' nuì skéie e' wa as se' döwa ie' wörki batse'r, kě kî ì sulu ta, kě kî ì nuì ta'.

23 Erë se' kawöta e' tkökwa darërëe kekraë se' erblö Cristo mik e' a. Ttè buaë ttsé' a' tö wà paneke a' tö e' kě olo'yar, e' ta iwà döraë a' ulà a. Ttè buaë e' pakane sulitane a ká wa'ne ñies ye' tso'ñak ipakök.

Kanè mène Pablo a

24 Erë ye' weirke a' dalërmik, erë ye' ttsé'rke buaë. Cristo weine ie' icha dalërmik. Ie'pa dör wes ie' chkà es, e' kueki ie'pa weirke e' dör wes ie' wák tso'ia weinuk es. E' kueki ye' weirke kos a' dalërmik, e' dalé'ttsök ye' tso'. Es ye' tso'ñak weinuk Cristo ta. E' tö ye' ttsé'weke buaë.

25 Skököl tö kanè mé ye' a Skökëpa Jesús icha e'pa kanëuk. Ie' tö ye' patké ie' tté buaë kos e' pakök a' a.

26 Se' bak ká iaiaë, e'pa yökí tté buaë e' bak blëulewa, erë ñie ta ikkayëne ie' icha batse'rpa a.

27 Ie' tö ibikeitsbak tö tté e' kkacheraë ie'pa a. Ttè e' dör buaë shuteë, e' wa ie' er buaë chömi pé' kos kě dör judiowak esepa a. Ttè buaë blëulewa, e' dör tö Cristo tso' se' er a, e' batamik se' dörañak Skököl olo ta' taië, e' ska'. E' wà paneke se' tö kröröë.

28 E' kueki sa' tö Cristo tté pakeke sulitane a. E' wa sa' tö sulitane patteke wöbla'weke kabikeitsè buaë yësyësë wa as sa' tö ie'pa kos mü Skököl ulà a yöuletke buaë batsulewa Cristo ta ñita.

29 E' kueki ye' e' tkéwa darërëe kanëblök diché taië meke Cristo tö ye' a, e' kos wa.

2

1 Ye' kî ikiane tö a' wa ijcher tö ye' tso' kanëblök darërëe a' dalërmik kě shtrirta'wa. Ñies ye' tso' kanëblök s'yamipa serke Laodicea e'pa dalërmik ena s'yamipa malepa kě wa ye' suule, e'pa kos dalërmik.

2 Ye' kanëblöke darërëe ie'pa dalërmik as ie'pa er diché kî iër buaë, ñies as ie'pa kî ñi dalëritsö taië wes s'yamipa ekka ñi dalëritsö es. E' dör es, e' ta tté buaë blëulewa Skököl wa kuaë, e' wà kos ardaë ie'pa éna buaë. Ttè buaë e' dör Cristo wák.

3 Skököl erbikö kos, ena Skököl wa íyi jcher kos, e' tso' Cristo a blëule wes íyi bua'buwa tuë darërë blësö es.

4 Ye' tö a' a ichè es as kě yi tö a' kitö'ù tté tsër buaë, erë kě dör tté mokî, ese wa.

5 Ye' wák kě ku' a' ta, erë e' dör wes ye' wák tso' a' ta es. Ye' wa ijcher tö a' e' tkéwa darërë ñikkëe a' erblö Cristo mik e' a wes wák eköl è es. E' tö ye' ttsé'weke buaë.

Sene pa'ali Cristo a

6 A' tö Jesucristo klö'wétke e' kékölie, e' kueki a' senú wes ie' kî ikiane es.

7 A' e' tköwa darërëe ie' mik wes kal wì kicha klörwa es. A' talanú ie' mik wes kal talar iwí mik es. A' kî erblö ie' mik kekraë wes a' wöblaone es. Wëstela mú kekraë ie' a.

⁸ A' tso' erki as kē yi tō a' kitō'ù ttē kē wà ta' ese wa. Ttē e' ttsēr buaē erē iwà kē dōr moki, ese dōr s'ditsō ttē ē. Ttē ese kos pakane'bitu ká iaiāē, e' dōr ttē ēse tso' ká i' ki ese kē idōr Cristo ttē.

⁹ Cristo dōr s'ditsō erē wēs Skēkōl dōr, e' kos wēnewā ie' ki.

¹⁰ A' batsulewā ie' mik, e' kuēki kē ì skà kianeia a' ki Skēkōl wōrki. Íyi wōkir wā diché ta' kē wērtā'wā ese kos tsatā ie' dōr. E' kuēki kē a' e' kitō'uk ttē kuā'ki wa.

¹¹ A' batsulewā Cristo mik, e' tō a' wák dēr suluē yēttsā. Es ie' tō a' wakyué a' er a iwà kkachōie tō a' dōr ie' icha. E' dōr wēs sa' judiowak wōblar iwēpa tottola kkuōlitla ttōk tsir es iwà kkachōie tō ie'pa dōr Skēkōl icha.

¹² A' tō iklō'wé moki tō Cristo shkeō'kane Skēkōl tō idiché taiē wa. E' kuēki mik a' wōsune, etā e' dōr wēs a' wōtēnewā ena a' shkenekane Cristo ta es.

¹³ Kenet ta a' dōr ì sulu wamblōkwakpa e' kēwō ska' ta a' kē dōr Skēkōl icha, e' kuēki a' dōr wēs s'duulewā es ie' a. Erē ie' tō a' shkeō'kane, sene moki méitō a' a' Cristo ta ñita. Sene sulu e' nuí kos olo'yéitō a' ki.

¹⁴ Ie' ttē dalōiēno, e' dalōseō'wā se' tō, e' nuí kos e' ki se' kkatēne. E' dōr wēs se' nuí kos tso' kitule yēkkuō ki es. Erē ie' tō e' nuí kos patuēttsā Cristo kōtewā e' batamik. E' dōr wēs ie' tō se' nuí yēkkuō wōtē'wā krus mik Cristo ta ñita es.

¹⁵ Cristo batamik ie' tō íyi wōkir ena íyi wák wā diché ta' kē wērtā'wā esepa diché yē'lur. Ie' e' ali'ka ie'pa ki ta ijaēo'itō wēs s'klōulewā ñippē shuā jaēwē sulitane wōrki yi e' aléka iki e' tō es.

Ì tso' ká jai a ese ki a' er múwā

¹⁶ E' kuēki kē yi kar a' kkatōk chké ki di'yé ki. Ñies kawō tkō'wēke judiowak tō duas bit ena si' pā'alí bit ena eno diwō bit ekkē, ese kē tkō'wē a' tō e' kē ki yi kar a' kkatōk.

¹⁷ E' kos me'atbak Skēkōl tō ie'pa a iwà kkachōie tō ì weraē Cristo tō mik ide etā. Erē Cristo dē'bak. Es ttē e' kos

wà tka. E' kuēki ttē dalōiēno kēchke ese kē dalōiaria.

¹⁸ Wēpa e' ò tō ie'pa dōr pē' buaē ser bērē, esepa tō Skēkōl biyōchōkwakpa dalōieke. Ñies ie'pa e' chō tō Skēkōl tō íyi kkacheke ie'pa a kabsueie. E' wa ie'pa e' ttsōkeka taiē. Erē ie'pa ttē kē wà ta', e' dōr iwákpa kabikeitsō ē. Kē a' e' muktsā e' kitō'uk ie'pa esepa ttē wa.

¹⁹ Ie'pa esepa kē ku'ia e' batsōkwa Cristo dōr s'wōkir e' mik. Cristo dōr wēs s'wōkir es, etā se' dōr wēs ie' chká es. Se' wōbla ta', se' kukuōña ta' ena s'yese skà tso' taiē kuā'ki kuā'ki, e' kos iēulewā buaē ñikkēē ta' ikanebloke buaē ñita. Erē iwōkir kē ta' etā s'chkà kos e' kē dōr ìie bua'. Es se' dōr Cristo ta ñies. Se' batsulewā Cristo ta, e' ta se' kos ser buaē ñita, ñi tsatkōke buaē wēs s'chkà etkē es. E' dōr es, e' ta se' er diché ki iērdaē buaē wēs Skēkōl ki ikiane es.

²⁰ A' duulewabak Cristo ta ñita ttē ēse tso' ká i' a ese kos yōki. A' kē ku'ia idikia. ¿Wēs a' tō iutekeia? Ttē ese dōr i' es:

²¹ Chké se kē kar; chké wí kē katar, kē ñar; chké dió kē kar.

²² Ì kos dōr ñá cheke ttē ese tō, e' erta'wa. Mik ichké one, di'yé one, etā kē itā'ia. Ttē ese kos e' dōr ttē dalōiēno me' s'ditsō tō ese ē.

²³ Kuaē ta ittēsō tō ttē ese dōr moki, wà ta'. Wēpa tso' ttē ese iūtōk, esepa wēr wēsua ie'pa tō Skēkōl dalōieke buaē mokiē. Ie'pa e' ò taiē, suēsō tō wēsua moki idir. Ie'pa wák e' we'ikōke taiē. E' kuēki iwēr tō ttē ese dōr buaē, erē kē idōr es. Ttē ese kē a' ì wamblak s'wák dēr suluē éna ese wōklōnuk yēs.

3

¹ Se' shkeulekane Cristo ta ñita, e' kuēki ì kos tso' ká jai a, e' ki se' er múwā. Eē Cristo tkēr Skēkōl ulā bua'kka dalōiērtā' taiē.

²⁻⁴ Se' duulewā Cristo ta ñita. Se' sene mokiē e' tso' blēule Skēkōl wā Cristo ta ñita, e' kuēki kam ikkayērwa da'ae. Cristo dōr sene moki se' a. Mik ie' dene ká i' a, etā ikkayērdaē sulitane a. Se' kkayērdaē ie' ta ñita olo ta' taiē. E' kuēki se' er múwā kekraē ì tso' ká jai

a ese k_i. Kě se' er mukw_a, ì tso' ká i' a, ese k_i.

Wépa dör Cristo icha, esepa serke wes ie' k_i ikiane es

⁵ E' kuek_i, ì sulu tso' ká ì a tö se' erkiöwek_e, ese k_{os} olo'yö a' tö. Trè k_{os}, sene sulusi k_{os}, s'er me'rie trè k_i, s'erbikö sulusi k_{os}, ese olo'yö a' tö. Ñies íyi kkechè tajè, e' olo'yö a' tö (e' dör wes íyi diököl dalöie skökölíe es).

⁶ Íyi ekkè k_{os} kuek_i, wépa kě tö Skököl ttè iüteta', esepa k_i Skököl kėsik ardaë.

⁷ A' bak senuk ì sulu k_{os} ese diché dik_ia.

⁸ Erè i'ñe t_a a' kawöta ì sulu skà tso' k_{os} e' olo'yök. Ulune, kėsik, ñi wamblö sulu, ese k_{os} olo'yö a' tö. Kě a' ñi chökia suluë. Kě a' tö ttè sulusi chökia.

⁹ A' wák dër suluë ena wes e' ser, e' olo'ya' a' tö, e' kuek_i kě a' kachök ñita.

¹⁰ A' wák dër suluë, e' maneonebak sene pa'al_i wa. Skököl tö a' er yuene pa'al_i. Ie' tö a' er mane'wè michoë kekraë as a' er dō wes ie' wák er es. E' uk ie' tso' as a' dō ie' sini'pa chökíe.

¹¹ Se' dör Cristo icha, e' shua s'tso' dör judiowak ena s'tso' kě dör judiowak. Se' shua s'tso' datse ká bánet, ñies s'tso' kě yöule tajè esepa. Se' shua s'tso' klöulew_a kanè mésoie ese ena s'tso' kě dör es. E' k_{os} kě dē' wes se' a. Cristo batamik se' k_{os} dör ñikkēë. Ie' dör íyi ulitane tsata, ñies ie' tso' se' k_{os} er a.

¹² Skököl tö a' shukitbak iwák a. A' batseo'itö ena a' dalër tajè ie' éna. E' kuek_i a' ñi saú er siarè wa, er bua' wa. A' e' ówa diöshet ñi yök_i. A' senú bërè. Íyi k_{os} panú a' tö enaë.

¹³ A' ñi dalè'ttsö er bua' wa. Yile tö ì sulu wamblé a' t_a, et_a e' nuí olo'yö a' tö ik_i. A' nuí olo'yö a' tö ñi k_i wes Sköképa tö a' nuí olo'yé es.

¹⁴ Íyi ulitane ekkè tsata, a' ñi dalèritsö kekraë, e' dör iwí bua'ie. A' ñi dalèritsöke es, e' t_a a' serdaë buaë ñita wes wák eköl è es.

¹⁵ Mok_i Skököl tö a' klöo'bak senuk bërè ñita wes wák eköl è es. E' kuek_i a' e' mú as Cristo tö a' wëttsù senuk bërè

ñita kekraë. Ñies wěstela chö a' tö ie' a' kekraë.

¹⁶ Cristo ttè blö a' tö a' er a kekraë. A' ñi wöbla'ú iwa, a' ñi pattö iwa erbikè buaë k_{os} meke Skököl tö a' a, ese wa. Wěstela chö a' tö kekraë Skököl a' a' er a Salmo wa ena Skököl ttsé wa ena ttsè meke Wiköl Batse'r tö se' a ese wa.

¹⁷ Í k_{os} weke a' tö, ñies ì k_{os} cheke a' tö, e' k_{os} ú ena ichö Sköképa Jesús ttö wa. Kekraë wěstela chö a' tö Skököl dör S'yé e' a Cristo batamik.

Wes se' ké senuk ñita

¹⁸ A' alakölp_a wëm t_a', a' wëm ttö dalöio wes Sköképa mik erblökwakpa kawöta iuk es.

¹⁹ A' wépa, a' alaköl dalèritsö, kě kėsik blök ik_i.

²⁰ A' ala'r, a' yé ena a' m_i, e'pa ttö dalöio, e' wër buaë Sköképa wa e' kuek_i.

²¹ A' iyépa, kě a' tö a' ala'r uluwarka è ichökle as ie'pa kě eriar tajè shute.

²² A' klöulew_a kanè mésoie, a' wökirpa ttö dalöio kekraë. A' kanéblö buaë ie'pa a kekraë, kě dör tö mik ie'pa tö a' sueke e' è t_a ie'pa wökatoie. E' skéie a' kanéblö ie'pa a er mok_i wa, Sköképa dalöieke a' tö e' kuek_i.

²³⁻²⁴ Ñermata a' dör Cristo kanè mésopa, ie' dör a' wökir mok_i. A' kanéblöke buaë ká i' a a' wökirpa a, e' t_a e' ské meraë Cristo tö a' a' aishkuö t_a. E' kuek_i ì k_{os} weke a' tö e' ú kanéë wes a' tso' iuk Sköképa wák a es, kě dör wes s'ditsö a iwè es.

²⁵ Erè Skököl a sulitane dör ñies ème, e' kuek_i wépa tö ì sulu wambleke, ese nuí k_i ie' tö ie'pa we'ikeraë aishkuö t_a.

4

¹ A' wépa w_a kanè mésopa tso', esepa tö ie'pa saú er bua' wa yösyèsè. A' éna íanú tö a' w_a wökir tso' ñies, e' dör Sköképa tso' ká jai a e'.

Se' e' chö ttök Skököl t_a

² A' e' chö ttök Skököl t_a kekraë, kě ilo'yar. Mik a' ttöke ie' t_a, et_a e' è wà bikeitsö, ñies wěstela chö ie' a.

³ Ye' tso' wötèule íe s'wöto wé a Cristo tté buaë blöulew_a kuaë, e' pakè

kueki. E' kueki ikiõ Skëköl a tö ie' tö sa' kimú Cristo tté kí pakök buaë ká wa'ñe as kē ì tö sa' wöklö'ù.

⁴ Ikiõ Skëköl a tö ye' mú ipakè buaë yësyësë wes ye' kawöta ipakök es as sulitane éna iwà ar buaë.

⁵ Mik a' tso' pë' kē dör Jesús mik erblökwakpa, esepa ta, eta a' senú buaë wes Skëköl ala'r ké senuk es. Kē a' kawö chöuk é. Kawö yöttsa kapakök ie'pa ta. Cristo tté buaë pakö ie'pa a.

⁶ A' ké ttök ie'pa ta ttè bua' buaë wa as ie'pa tö a' ttö ttsö er bua' wa. A' tso' erkí ì kos chakeke ie'pa tö a' a eköl eköl, e' iütök yësyësë.

Pablo e' chéat

⁷ Tíquico tö ye' biyõ cheraë a' a. Ie' dör s'yami dalër taië sa' éna ese. Ie' dör ye' kimukwak yësyësë ese. Ie' dör Skëkëpa Jesucristo kanè méso ye' ta.

⁸ E' kueki ye' tso' ie' patkök a' ska' as ie' tö a' a ichõ tö is sa' tso', ñies as a' er kuütö.

⁹ Ie' ta Onésimo mi'ke ñies. Ie' dalër sa' éna, ie' dör s'yami e' tkëulewa darère ese. Ie' datse a' ká a. Ie'pa bøl tö a' a icheraë tö is sa' kawö tköke.

¹⁰ Aristarco tso' wötëule ye' ta s'wöto wé a, e' tö a' shké'wémi. Ñies Marcos dör Bernabé duö', e' tö a' shké'wémi. A' a iyënetke tö ie' de a' pakök, eta ikiõwa buaë.

¹¹ Jesús kiè ñies Justo, e' tö a' shké'wémi. Wépa tso' ye' ta ì blúie Skëköl tso' e' kanè a e'pa shua ie'pa mañal è dör judiowak. Ye' er pablérakitö taië.

¹² Epafra dör a' wakpa eköl, e' tö a' shké'wémi. Ie' dör Cristo Jesús kanè méso. Këkraë ie' kköchöke Skëköl a a' dalërmik tö a' mú e' tkéwa darërëë Cristo tté a kē ibikeitsè bötböt ena e' meulettsa da' aie ì kiane Skëköl kí ese woie.

¹³ Ye' wák tö ie' cheke mokí tö ie' kanëblöke darërëë a' dalërmik, ñies Jesús mik erblökwakpa tso' Laodicea ena Hierápolis, e'pa dalërmik.

¹⁴ Lucas tö a' shké'wémi. Ie' dör s'kapeyökwak dalër taië se' éna. Ñies Demas tö a' shké'wémi.

¹⁵ S'yamipa serke Laodicea, e'pa shké'ú sa' a. Ñies Ninfa ena Skëkëpa icha erule ñi dapa'uke ie' u a, e'pa shké'ú sa' a.

¹⁶ Yëkkuö i' aritsé one a' tö sultane kukua, e' ukuökí ta ipatkömi a' tö Skëkëpa icha erule ñi dapa'uke Laodicea, e'pa a as ie'pa tö iaritsö ñies. Ñies yëkkuö patkë' ye' tö Laodicea wakpa a, e' saú mik ide a' ska' eta.

¹⁷ Ichõ Arquipo a tö Skëkëpa Jesucristo kanè mène ie' a wè, e' wà ú ie' tö seraa buaë.

¹⁸ Ñies ye' dör Pablo, e' tö shkene i' shté ye' wák ulà wa. Kē a' éna ichökwa tö ye' tso' wötëule s'wöto wé a. As Skëköl er buaë chõ a' a.

Yëkkuö Tsá Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a 1 Thesalonicens

Pablo tö yëkkuö i' kit duas dabom skeyök ena skeyök kí et Jesús kune'bak e' ukuöki (50-51 AC) e' shu ulat. E' kueki i' dör yëkkuö tsá kit ie' tö e'. Mik ie' skà dë'rö Tesalónica Skëköl tté buaë e' pakök etá Timoteo ena Silvano e'pa mir ie' ta. Mik Pablo tö Skëköl tté paka' ká e' a, etá tajë pë' uluneka ie' ki, e' kueki ie' bakshkarmi dö Atenas. E' ukuöki ie' shkakmine kanëblökne Tesalónica Jesús mik erblökwakpa kimuk, erë kë ie' dë'röne. Erë Jesús mik erblökwakpa we'ikeke tajë pë' kë dör Jesús mik erblökwakpa esepa tö, e' kueki Pablo tö Timoteo ë patkë'mi yëkkuö i' muk ie'pa a ier diché ioie (Hechos 12.1-14).

Ì kit Pablo tö yëkkuö i' ki e' dör i' es: Et: Ie' tö wëstela mé Skëköl a ì buaë o' ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a e' ki. Ñies Pablo tö ie'pa a ieri mène tö Skëköl tso' ie'pa ta.

Böt: Pablo tö ie'pa a ieri mène tö wës ie' bak senuk ie'pa shua ena wës ie' tö ie'pa dalërits. Ie' tö ikit es ie'pa er diché ioie senuk Jesús a.

Mañat: Pablo tö ie'pa er diché ie' senuk këkraë Jesús a. Ñies ì tköraë Jesús mik erblökwakpa ta mik iblërulune etá, e' paké ie' tö ie'pa a. Ñies ie' tö ikkachè tö wës se' kawöta Jesús datskene e' panuk kröröë.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta ie. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skëképa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewa Skëköl dör S'yé e' mik, ñies Skëképa Jesucristo mik. As ie'pa er buaë chö ena sene bèrè mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Tesalónica wakpa dalërmik

² Këkraë sa' tö wëstela cheke Skëköl a a' dalërmik. Mik sa' ttöke ie' ta, etá këkraë sa' tö ikieke a' ki.

³ Sa' éna iane tö a' erblöke Jesús mik, e' kueki a' tö ì kos buaë weke. S'yé dalër tajë a' éna, e' kueki a' kanëblöke darërë ie' a. Skëképa Jesucristo datskene, e' paneke a' tö mokië, e' kueki a' e' tkéwa darërë ie' mik. E' kos kueki këkraë mik sa' ttöke Skëköl ta, etá sa' tö wëstela cheke ie' dör S'yé e' a a' dalërmik.

⁴ A yamipa dalër tajë Skëköl éna, sa' wa ijcher tö ie' tö a' shukitbak ie' ala'rie.

⁵ Mik sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, etá kë sa' wa ipakane tté ë wa. Ñies Wiköl Batse'r diché e' kkayë' sa' tö a' a. A' tö isuë tö ì ché sa' tö, e' ché sa' tö er mokië wa. A' wa ijcher buaë tö sa' bak senuk yësyësë a' shua iwà kkachöie tö a' kawöta senuk es.

⁶ Es a' dë'bak senuk yësyësë wës sa' ser es, ñies wës Skëképa Jesús ser es. Mik a' tö Jesús tté buaë klö'bak, etá e' kueki pë' tö a' we'ik siarë, erë a' tö tté e' klö'wekeia ttsë'ne bua' wa Wiköl Batse'r batamik.

⁷ E' wa a' tö iwà kkaché Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia ena Acaya, e'pa kos a' tö wës s'kawöta senuk Skëköl a.

⁸ A' batamik Skëképa Jesús tté buneka Macedonia ena Acaya. Ká wa'ñe, wé ye' mirwa, eë pë' kos wa ijcher tö a' erblöke Skëköl mik. E' kueki kë ì ku'ia ché yi a' tté e' ki.

⁹ Sulitane tö sa' a' icheke tö a' tö sa' ki'wa buaë. Ñies ie'pa tö icheke tö iyi diököl tso' dalöie, ese kos watétsa a' tö kanëbloie Skëköl chökle eköl ë e' a.

¹⁰ Ñies ie'pa tö icheke sa' a' tö a' tso' Jesús datse ká jai a, e' panuk er moki wa. Ie' dör Skëköl Alà. Ie' kötëwa, erë Skëköl tö ie' shkeo'kane. Ie' tö se' tsatkée, se' weirdaë siarë aishkuö ta, e' yöki.

2

Ì o' Pablo tö Tesalónica

¹ A yamipa, a' wa ijcher buaë tö sa' sene' a' shua, e' wà kë dör ëme, e' tö a' kimé buaë.

² A' wā ijcher tō kām sa' dō a' ska' e' yōki Filipos wakpa tō sa' yē' suluē, sa' we'ik siarē. Nies a' ká a' pē' bak e'pa éna sa' wōklō'wak erē Skékōl tō sa' kime'. Ie' tō diché mé sa' a' Jesús tté buaē pakoie a' a.

³ Sa' kē tō s'patteta' kache tté wa ö iyi sulusi dalërmik ö s'kitō'woie.

⁴ Sa' kē tō s'patteta' es. Skékōl tō sa' er webleke, e' tō sa' shukit. Ie' tō kanè me'at sa' ulà a' Jesús tté buaē pakök. E' kueki sa' ipakeke as sa' wër buaē ie' wa, kē dör s'ditsö wa.

⁵ A' wā ijcher tō sa' kē dē'rö a' ska' a' küköka kache tté wa. Kē sa' wā a' pautule inuköl kiane sa' ki e' kueki. Skékōl wā ijcher tō sa' kē wā iwamblène es.

⁶ Sa' kē dē'rö a' ska' as a' tō sa' küköka ö yi skà tō sa' küköka.

⁷ Sa' dör Cristo ttekölpa tsá, e' kueki sa' wā kawö tã as a' tō sa' saù buaē, erē e' kē kine sa' wā a' a. Sa' tō a' suē wes alà mì tō ila'rla suē es.

⁸ Sa' éna a' dalër tajë, e' kueki sa' ttsē'ne buaē a' pattök Skékōl tté buaē wa. Kē dör e' è wa, nies sa' e' mumittsa weinuk a' dalërmik.

⁹ A yamipa, a' éna iane tō mik Skékōl tté buaē paka' sa' tō a' a, e' dalewa sa' kanèblè' darërè. Sa' kanèblè' ñiè nañeè as sa' kē tō a' ulà panù sa' tioie.

¹⁰ A' wā ijcher, nies Skékōl wā ijcher, tō sa' sene' batse'r yësyësé kē ki i sulu tté tã' a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa shua.

¹¹⁻¹² A' wā ijcher tō sa' tō a' paut, a' er pablè' eköl eköl wes iyé tō iwè iwák ala'r tã es. Nies sa' tō a' a iyè' kekraë tō a' senú yësyësé wes Skékōl ki ikiane es. E' tō se' klöo'bak as se' dō i blúie ie' tso' olo tã tajë e' kiië.

¹³ Mik sa' tō Skékōl tté paka' a' a, etã a' kē wā itsène wes s'ditsö tté es. E' skéie a' tō itse' wes Skékōl tté mokj es, tã es je' idir. E' kueki kekraë sa' tso' wëstela chök Skékōl a' a' dalërmik. Ie' tté batamik, iwakanewëkeitö a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa er a.

¹⁴ A yamipa, a' wakpa ditséwöpa e'pa tō a' we'ik siarë. Es nies ibak Skékōl icha erule erule erblö Cristo

Jesús mik tso' Judea e'pa tã. Judiowak malepa tō ie'pa we'ik siarë nies.

¹⁵ Judiowak tō iwakpa we'ik Jesús tté kueki, e' wakpa è tō Jesús kötwa wes kã iaiäe ie'pa tō Skékōl ttekölpa kötulurbak es. Nies ie'pa è tō sa' trëo'yal. ¡Ie'pa kē wër buaë Skékōl wa! ¡Ie'pa kē wödör yi mik!

¹⁶ Mik sa' tō Skékōl tté pakeke pè' kē dör judiowak esepa a' as nies ie'pa tsatkër, etã judiowak ñe'pa tō sa' ma'wé wöklö'wè as kē sa' tō tté e' pakö, erë ie'pa kē ulà dè' iska'. Es i sulu nuí, e' kí kieke ie'pa tō e' ki tajë. Bata ekkè tã Skékōl tō ie'pa kichatëttsatke.

Pablo shkakne ie'pa weblök

¹⁷ A yamipa, sa' manétyal, sa' kē ku'ia a' tã ñita, erë sa' er me'rie a' ki. Sa' manétyal erë bet tã sa' éna shkakne sulué a' weblökne.

¹⁸ Sa' tō ima'wé, ye' wák tō ima'wé tseë erë Satanás tō sa' wöklö'wé.

¹⁹ Mik Skékëpa Jesús dene, etã ¿yi tō sa' ttsë'wèmi buaë mokjè ie' wöa? ¡E' dör a'! ¡I buaë paneke sa' tō Jesús wörki a' batamik. A' dè' Skékōl ala'rie, e' tō sa' ttsë'wëraë buaë Jesús wörki.

²⁰ Yëne e', a' wa sa' e' ttsökeka, a' tō sa' ttsë'weke buaë.

3

Timoteo patkémine Tesalónica wakpa ska'

¹ Bata ekkè tã, mik sa' kē a' idalè'ttsëneia, etã sa' tō ibikeits tō "sa' böl atë ië Atenas

² tã s'yami Timoteo e' patkekemi sa' tō a' weblök." Ie' dör Skékōl kanè méso Cristo tté buaë pakök wes sa' es. Sa' tō ie' patkè'mi a' kimuk as a' diché ki iër Jesús tté a' ena a' erblöia mokjè imik.

³ Sa' kē ki ikiane tō a' wele eriawè, a' weirke siarë Jesús tté kueki, e' tō. E' tköraë se' tã wake'.

⁴ Mik sa' bak a' ska', etã sa' tō a' a iyè' tajë tō se' weirdaë pè' kē dör Jesús mik erblökwakpa esepa ulà a. A' wā ijcher buaë tō iwà tka es.

⁵ E' kueki mik ye' wák kē a' idalè'ttsëneia, etã Timoteo patkè'miyö a' tté ttsök tō ¿is a' erblöke Jesús mik

e' mir? Ye' suane siarè dö' Satanás tò a' erkiöwè tã a' èmine tã kôs sa' tò a' patté e' weirdawa è.

⁶ Erë Timoteo tso' a' ska', írö ie' dene. Ie' wã biyö buaë debitu sa' a. Ie' ichè tò a' erblökeia Cristo mik, ñies a' ñi dalëritsökeia buaë. Kekraë a' tò sa' bikeitseke er bua' wa. A' éna sa' suakne suluë wës sa' éna a' suakne es.

⁷ A yamipa, a' erblöke Jesús mik buaë, e' tò sa' er pableke taië sa' eriarke kôs sa' weirke kôs e' shua.

⁸ Mik sa' ittse' tò a' e' tkéwa darëre Skëképa mik, etã sa' er dekane.

⁹ A' tò sa' ttsé'wé buaë ichökle Skëköl wöa. Kekraë sa' tò wéstela cheke ie' a' taië a' kî, erë e' kë dö'r wé'.

¹⁰ Sa' tò ie' a' ikieke taië ñië nañeë as kawö müitö sa' a' a' suoie a' kî wöbla'woie as a' kî yör erblök Jesús mik.

Pablo tté Skëköl ta

¹¹ Skëköl dö'r S'yé e' ena Skëképa Jesús e'pa a' sa' tò ikieke tò sa' kimú shkoie a' ska'.

¹² As Skëképa tò a' kö ñi kî dalëritsök taië shuté ñies sulitane dalëritsök wës sa' tò a' dalëritseke es.

¹³ As ie' tò a' er diché kî iö as a' dö Skëköl dö'r S'yé e' wörki batse'r, kë kî i' sulu tté tã', mik Skëképa Jesús datskene ie' icha batse'rpa tã etã. Es e' idir.

4

Sene wër buaë Skëköl wa ese

¹ A yamipa, sa' tò a' wöbla' tò a' senú wës Skëköl wa iwër buaë es, e' iuteke buaë a' tò. I' tã sa' tò a' a' ikieke, sa' tò a' patteke Skëképa Jesús ttö wa, tò a' kî senú yesyésë kekraë.

² I' uk a' ka' ye' tò Skëképa Jesús ttö wa, e' jcher buaë a' wã.

³ Skëköl kî ikiane tò a' ser batse'r, e' wã kiane ché tò a' e' sköttsã trë kôs yöki.

⁴ A' e' wöbla'ú e' kkö'nuk batse'r dalöiertã'.

⁵ A' kë kàne senuk wës pë' kë e' batsötã' Skëköl mik es. Ie'pa trër taië wës iwákpa kî ikiane es.

⁶ A' dö'r ñi yamipa Jesús tté wa, e' kueki kë a' kàne ñi tsiriuk a' alakölpã

wa. A' ñi wamblö es, e' tã a' ñi dalöseukewã. Sa' tò a' a' iyë'bak tò wépa tò iwambeleke es esepa we'ikeraë siarë Skëképa Jesús tò.

⁷ Skëköl kë wã a' klöone e' ia'ukka sene sulusi wa. Ie' tò a' klöo' senuk batse'r ie' a'.

⁸ E' kueki yi tò tté i' watéttsã, ese kë wã s'ditsö tté watënettsã, ie' tò Skëköl tò Wiköl Batse'r mé se' a, e' tté watéttsã.

⁹ Skëköl wák tò a' wöbla'wé ñi dalëritsök, e' kueki kë i' shteku'ia' sa' tò tté e' kî.

¹⁰ A yamipa, e' yëne tò Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia, e'pa kôs dalër taië a' éna. Erë sa' tò a' kî patteke tò a' kî ñi dalëritsö taië shuté.

¹¹ Ñies a' e' chö senuk bëre. Pë' kë tsiriwar kanè wa, tté wa, i' wa. A' wakpa iyi è wã sa'ú wã shulö. A' kanëblö a' wákpa ulã wa wës sa' tò a' iyë' es.

¹² A' tò iwé es, e' tã pë' kë erblö Jesús mik, esepa tò a' dalöieraë. Ñies a' tò iwé es, e' tã i' kôs kiane a' kî senoie, e' döraë a' ulã a' as a' kë tò yile ulã panú a' kanéwoie.

Skëképa Jesús datskene

¹³ A yamipa, sa' kî ikiane tò a' wã ijcher tò i' tköraë se' blërulunebak esepa tã as a' kë eriar wës wépa kë ku' i' panuk, esepa eriar es.

¹⁴ Se' tò iklö'wé tò Jesús kötewã shkenekane, e' kueki ñies se' tò iklö'wé tò wépa batsulewã ie' mik blërulunebak, esepa tserabitu Skëköl tò Jesús tã mik idatskene etã.

¹⁵ E' kueki i' kkayë' Skëképa tò sa' a' e' chekene sa' tò a' a, e' dö'r tò mik ie' dene, etã se' dö'r ie' icha tso' ttsé'ka, esepa kë mîne se' malepa blënewã, esepa yöki kewe.

¹⁶ Mik Skëképa wák bitukene kã jai a, etã ittöraë aneule darëre ttseraë sulitane tò. Ñies Skëköl biyöchökwakpa wökir kibi, e' ardaë tã Skëköl duk bla'weraëitö taië. Etã wépa batsulewã Cristo mik blërulunebak, esepa shkerdakane kewe.

¹⁷ E' ukuöki tã se' tso' ttsé'ka kã i' a, esepa kôs busdakã ie'pa tã ñitã mò a

ta Skëkëpa Jesús kueraësö kashuk a, etä es se' tso'ie ie' ta këkraë.

¹⁸ E' kueki a' ñi er diché iö ttè e' wa.

5

¹⁻² A yamipa, a' wä ijcher buaë tö mik Skëkëpa Jesús datskene, etä kéwö e' datse kë biyö yëule wes akblökwakpa döwa se' u a nañewe es. Kë yi wä ijcher tö mik idatskene, e' kueki e' kéwö kë kituk sa' a yëkkuö ki a' a.

³ Mik sulitane tö iché: "Ire' sulitane serke bërë ñita, kë pauirku'", e' bet ta ì sulu döraë ká i' ki ta s'ditsö weirdaë siarë. Ie'pa kë tköpashkar iulà a wes tayë alà kurke e' kë tköpashkar iweir tajë e' ulà a es.

⁴ Erë a yamipa, a' kë serku'ia ká ttsettse a wes ie'pa es. E' kueki e' kéwö kë döpa a' ki wes akblökwakpa döwa es.

⁵ A' kos serke yësyësë Jesús ttè dikia, e' dör wes se' serke ká ñiwe a es. Skëkëpa Jesús kéwö, e' tö a' ttsë'weraë buaë. Kë se' tö ì sulu wambleku'ia wes ká ttsettse wakpa es.

⁶ E' kueki kë se' kane senuk wes ie'pa es. Ie'pa dör wes se' kapötulur es, kë ku' ì panuk. Erë se' kawöta senuk wösh wa, kabikeitsöke buaë wes s'tso' kkáme es.

⁷ Wépa kapötkëter, esepa kapötkëter nañewe. Wépa tteke blo' tö, esepa tteke blo' tö nañewe.

⁸ Erë se' dör wes ká ñiwe wakpa es, esepa ké kabikeitsök buaë wes s'tso' kkáme es. Se' erblö Jesús mik, ñies se' ñi dalëritsö, e' tö se' bleraë wes iyi daloie ieke ñippökwakpa tö ibatsi' ki kuaböt yöki es. Ñies se' tsatkërdaë, e' panusö kröröë, e' tö se' tsatkëraë wes iyi daloie tkekekä ñippökwakpa tö iwökir ki e' tsatkoie es.

⁹ Skëköl kë wä se' klöone ie' ala'rie se' we'ikoie. E' skéie se' klöo'bakitö se' tsatkoie Skëkëpa Jesucristo batamik.

¹⁰ Cristo kötëwä se' skéie as se' ser michoë ie' ta ñita. Se' blënewä ö se' tso'ia ttsë'ka, e' kë dë' wes ie' a mik ie' datskene etä.

¹¹ E' kueki a' ñi er pablö, a' ñi diché iö, ttè ikkë wa wes a' tso' iwä uk es.

Pablo tö ie'pa ki patté

¹² A yamipa, wépa tso' kaneblök darërë a' wökirpaie Skëkëpa Jesús ttè a, esepa tö a' kkö'neke, a' patteke as a' ser buaë yësyësë Skëköl a. E' kueki sa' tö a' a ikieke tö ie'pa dalöiö.

¹³ Ie'pa dalöiö tajë. Ie'pa dalëritsö ie'pa kanë kueki. A' senú bërë ñita.

¹⁴ Ñies sa' tö a' pattë tö a' wépa bikëne, kë éna kaneblak, esepa uñü. Wépa eriarke, esepa er pablö. Wépa kë ku' tkëulewä darërë erblök Jesús mik, esepa kimú. Sulitane dalë'ttsö er bua' wa.

¹⁵ A' e' kkö'nú. Mik yi tö ì sulu wamblé a' ki, etä kë a' tö ì sulu wamblökne ie' ki iskéie. E' skéie a' e' chö këkraë er buaë chök ñi a ena sulitane a.

¹⁶ A' ttsë'nú buaë këkraë.

¹⁷ A' ttö me'rie Skëköl ta.

¹⁸ Ì kos ki wëstela chö Skëköl a. A' dör Cristo Jesús icha, e' kueki Skëköl ki ikiane tö a' ser es.

¹⁹ Ì weke Skëköl Wiköl tö a' shua, e' kë wöklö'war.

²⁰ Ttè Skëköl ttekölie, ese kë watarttsa.

²¹ Iwä kos bikeitsö bua'iewä. Wé dör buaë ese blö.

²² Ì sulu kos, ese yöki a' e' skötttsa.

²³ Skëköl dör sene bërë mukwak, as e' tö a' kimù senuk batse'r. Ñies as ie' tö a' chkä, a' er, a' wiköl, a' wák wa'ñie kkö'nü kë ki ì sulu ttè ta' yës dö mik Skëkëpa Jesucristo datskene etä.

²⁴ Yi tö a' klöo'bak, e' ttö mokië. Ie' tö ese kos wawëraë.

Pablo e' chéat

²⁵ A yamipa, a' tö ikiö Skëköl a sa' ki.

²⁶ S'yamipa kos shke'ú sa' a ñi dalër wa.

²⁷ Ye' tö a' ké Skëkëpa Jesús ttö wa yëkkuö i' sauk s'yamipa kos a.

²⁸ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chö a' a.

Yëkkuö Skà Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a, i' ta ide böt 2 Tesalonicenses

Mik Pablo bak Corinto eta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a. I' dör yëkkuö skà kit ie' tö ie'pa a, i' ta ide böt. S'wöbla'ukwakpa wele tö ichè tö Jesús skà dëröbakne e' kueki kë s'kawöta kanablök. Jesús mik erblökwakpa welepa tö e' klöo', e' kueki ie'pa kë kanablöia chké yuloie. E' kueki Pablo tö Jesucristo skà datskene e' paké ie'pa a.

Pablo éna ie'pa a ichak yësyësè tö Jesús kam döne e' kueki ie' tö yëkkuö i' kit. Ie' tö ie'pa a iché tö Jesucristo datsketkene e' yöki wëm döraè eköl sulitane kitö'uk. E' kanablöraè Satanás diché wa. Nies ie' tö ie'pa a iché tö mik Jesús dene eta pè' kos kë erblène ie' mik e' we'ikeraè Skèköl tö.

Erè kam Jesús döne eta ie' mik erblökwakpa kawöta senuk yësyësè ena ie'pa kawöta kanablök e' kkö'noie. Es Pablo tö ie'pa a iché.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta ie. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skèkèpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewa Skèköl dör S'yé ena Skèkèpa Jesucristo e'pa mik.

² As ie'pa er buaè chö ena sene bèrè mù a' a.

Mik Jesús dene, eta pè' suluè we'ikeraèitö

³ A yamipa, kekraè sa' kawöta wéstela chök Skèköl a a' dalèrmik. A' erblöke Jesús mik, e' kí mir buaè. E' sù a' ñi dalèritsöke, e' kí mir buaè. E' tö sa' ké wéstela chök Skèköl a.

⁴ Sa' tö a' tté ppéka buaè Skèköl icha eruleè kos e'pa shua. Erè a' weirke siarè s'bolökpa ulà a, a' töierke siarè Jesús tté kueki, erè a' e' tkéwa darèrèè,

a' erblökeia Jesús mik buaè, e' kueki sa' tö a' kikéka.

⁵ E' kos wa iwënewa tö Skèköl tö s'shulè yësyësè. Ie' dör se' blú, e' tté kueki a' weirke. E' wa iwënewa tö ie' tö ibikeitseke tö a' je' didir i blúie ie' tso' e' kúie.

⁶ Skèköl tö s'shuleke yësyësè kekraè, e' kueki buaè idir tö wépa tö a' we'ikeke esepa we'ikeraè ie' tö siarè.

⁷ Ta a' weirke siarè e'pa enuraè sa' ta ñita. E' kos tköraè mik Skèkèpa Jesús datskene ie' biyöchökwakpa diché ta' taiè e'pa ta ena bö'wö ñarke taiè e' shua eta.

⁸ Wépa kë e' batsöta' Skèköl mik, kë wa Skèkèpa Jesús tté buaè e' iutène, esepa kos we'ikök ie' datse.

⁹ Ie'pa weir michoè siarè busdatta banet Skèköl diché ta' taiè olo ta' taiè, e' yöki.

¹⁰ E' kos tköraè mik Skèkèpa Jesús datskene eta. E' kéwö ta' ie' icha batse'rpa kos tö ie' kikeraka. Se' erblé ie' mik, esepa kos tö ie' dalöieraè. A' tö tté yé' sa' tö a' a, e' klö'wé e' kueki a' tso'ñak e'pa shua.

¹¹ E' kueki sa' tö Skèköl a ikieke kekraè a' kí. Sa' tö ikieke ie' a' as ie' tö a' saù tö a' serke yësyësè wës ie' tö a' klöo'bak senuk es. Nies sa' tö ikiè ie' a' tö ie' tö a' kimù i buaè kos kiane wè a' kí e' wà uk buaè ie' diché wa. E' kos wak a' éna a' erblöke Jesús mik e' kueki.

¹² Sa' tö ikieke es as Skèkèpa Jesús kikarka a' batamik, ñies as Skèköl tö a' kiköka buaè. Ie' ena Skèkèpa Jesucristo e'pa er buaè chö a' a, e' kueki ie'pa tö a' kimeræ iwà uk buaè.

2

Wëm Sulusi Ichökle

¹ A yamipa, mik Skèkèpa Jesucristo datskene, eta se' busdaka kashuk a ñi dapa'uk ie' ta, e' tté pakeke sa' tö a' a' ñe. Sa' tö a' a' ikieke kröröè tö

² yile iché tö Skèkèpa Jesús datskene, e' kéwö detke, e' ta' kë a' e' kitö'uk e' tkiuk tté ese wa. Isalema yile tö a' a' ichéke tö Wiköl Batse'r tö sa' a' ikkaché tö Jesús denetke. Isalema yile tö ichéke tö sa' tö ie'pa

a iyë' ö sa' tö ikit yëkkuö kî tö Skëkëpa Jesús denetke ká i' a. Yile tö iché es, e' ta e' dör kache.

³ Kë a' e' kítö'uk ttè ese wa yës. Skëkëpa Jesús kam döne e' yökî tajë pë' tö Skëköl waterattsä. Nies wëm sulusi ichökle wömenettsabak weinuk e' döraë.

⁴ Ì kos tso' dalöië skëkölíe, ese kë kiarpa ie' kî. Ie' wák e' ttsöraká ese kos tsata. Ie' kî ikiane tö sulitane tö ie' ë dalöië. Ie' e' tköraká Skëköl wé kibi a ta ie' chöraë: "ye' dör íyi ulitane këköl."

⁵ Mik ye' bak a' ska', etä íyi ekkë yë'yö a' a, ye' a ta e' ane a' éna.

⁶ Ì tö wëm sulusi ñe' wöklö'wekeia as kë idö kam ikéwö dö e' yökî e' jcher a' wa.

⁷ Erë i'ñe ta Satanás tso'tke iwakanéuk bër akirie as s'ditsö tö Skëköl ttè watöttsä. Erë wëm sulusi ñe' kë döpa dö mik yi tso' iwöklö'uk e' yënettsä etä.

⁸ Mik iyënettsä, etä wëm sulusi e' döraë sulitane wörki. Erë mik Skëkëpa Jesús de, etä ie' e' alöraká iki ilo tajë wa ta itterawaitö ikkö siwé ë wa.

⁹ Mik wëm sulusi ñe' de (kam Jesús tö ittöwä e' yökî), etä ie' döraë Satanás batamik. Satanás diché wa, ie' tö ì kë or yi a ese kos weraë s'kítö'woie.

¹⁰ Ì sulu kos wa ie' tö s'wömeulettsa weinuk aishkuö ta esepa kítö'weraë. Ie'pa kë wä Jesús tté mokî e' dalëritse e' tsatkoie, e' kueki ie'pa wömeulettsa weinuk.

¹¹ E' kueki Skëköl tö ie'pa wömerattsä as ie'pa e' kítö'ù Wëm Suluë Ichökle e' kache wa.

¹² Es ie'pa kë tö ttè mokíë ñe' klö'wë. E' skéie ie'pa ttsë'r buaë ì sulu wamblök, e' kueki Skëköl tö ie'pa wömerattsä weinuk aishkuö ta. Esepa kos kî inuí döraë.

S'yë tö se' shukitbak tsatkè

¹³ Erë, a yamipa, a' dalër tajë Skëkëpa Jesús éna. Tsawe ta Skëköl tö a' shukitbak tsatkè iWiköl tö a' batse'wë e' batamik. Nies a' tsatkëne ttè mokíë klö'wé a' tö e' batamik. E' kos kueki sa' kawötä wëstela chök Skëköl a' këkraë a' kî.

¹⁴ Sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, e' wa Skëköl tö a' klö'bak as a' ser michoë Skëkëpa Jesucristo ta ñita e' olo tajë e' a.

¹⁵ A yamipa, e' kueki, ttè wa sa' tö a' yö' mik sa' bak a' shuä etä, ñies mik sa' tö yëkkuö kit a' a etä, ttè e' kos blö buaë a' er a, kë ilo'yar.

¹⁶ Skëkëpa Jesucristo ena Skëköl dör S'yë, e'pa éna se' dalër tajë. Ie'pa er buaë chë se' a, e' tö se' er pablë michoë. Nies ie'pa kablë' sene michoë muk se' a, e' panuk kröröë se' tso'ie.

¹⁷ As ie'pa tö a' er pablö. As ie'pa tö a' er diché kî iö as a' tö ì buaë kos ù ttè wa ena iwawatke.

3

S'yë a ikiö sa' kî

¹ A yamipa, bata ekkë ta, a' tö Skëköl a' ikiö sa' kî as Skëkëpa Jesús tté pakeke sa' tö, e' kî pakar bet ká ulitane wakpa a ta e'pa tö iklö'wé wes a' tö iklö' es.

² Nies pë' tso' tajë kë erblöku' Jesús mik, e' kueki a' ikiö Skëköl a' tö ie' tö sa' tsatkö pë' sulusi yökî.

³ Erë Skëkëpa Jesús ttö mokíë, ie' tö a' se'weraë tkëulewä darërë ie' mik ta a' tsatkeraëitö ì sulu yökî.

⁴ Sa' e' mué ie' mik tö ie' tö a' kimeräë. E' kueki sa' wä ijcher tö ì uk a' ké sa' tö, e' wawé a' tö ta a' iwë michoë.

⁵ As Skëkëpa tö a' kimù kos Skëköl éna se' dalër e' wä anuk. Nies as a' kimuitö a' weirke kos e' dalë'ttsök wes Cristo tö ie' icha dalë'ttsë' es.

Se' kawötä kanëblök

⁶ A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttö wa sa' tö a' a' icheke tö s'yamipa welepa bikërke, esepa yökî a' e' skö. Wëpa kë tö ttè me'at sa' tö e' iütëku', esepa yökî a' e' skö, kë iütar.

⁷ A' wä ijcher buaë tö a' kawötä senuk wes sa' bak senuk a' ska' es. A' kë wä sa' sune bikënu.

⁸ Sa' kë wä yi chkö ñane kë patoule. E' skéie sa' bak kanëblök darërë ñië nañeë shtrine wa ì wa chkoie, di' yoie as sa' kë tö yi tsiriù e' tië wa e' kanewë wa.

⁹ Mik sa' bak a' ska' warma a' kawötā sa' sauk, sa' kkö'nuk, erë sa' kë wā ì kine a' a es. Es sa' kaneblë' a' ska' as a' wöblar kaneblök wës sa' tö a' a iwā kkayë' es.

¹⁰ Mik sa' bak a' ska', etā ttè i' yë' sa' tö a' a: “Yi kë kaneblak, ese kë tiar.”

¹¹ Sa' tö ittsé tö a' wëlepa bikërke tajë. Ie'pa kë kaneblöku' yës, e' skéie wépa kaneblöke esepa tsiriwëkerakitö ñië.

¹² Pë' esepa patté sa' tö, ñies ie'pa ké sa' tö Skëképa Jesucristo ttö wa kaneblök darërë bërë e' kanéwoie.

¹³ Erë, a yamipa, kë a' shtrinuk ì buaë uk kekraë.

¹⁴ Ttè shtéyö yëkkuö i' kī, e' kë iütè yile tö, e' tā ichó a' malepa a. Ie' yökī a' e' skó as ijaërka tā ier mane'üne.

¹⁵ Erë kë ie' suar suluë wës s'bolök es, e' skéie ipattö er bua' wa wës s'ël es.

Pablo e' chéat

¹⁶ Skëképa Jesús dör sene bërë mukwak, as e' tö sene bërë mù a' a kekraë ì kos tköke a' tā e' shuā. As ie' tkërie a' ulitane tā kekraë.

¹⁷ Ye' dör Pablo, e' tö shkëne i' shté ye' wák ulà wa wës ye' tö ishteke yëkkuö kos shtéyö ese kī es. Es suli-tane wā ijcher tö ye' wák tö ishté.

¹⁸ As Skëképa Jesucristo er buaë chö a' ulitane a' tajë.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a 1 Timoteo

Pablo tö yëkkuö kit mañat Jesús mik erblökwakpa wökirpa a, e' et e' dör itsá kititö Timoteo a e'. Yëkkuö i' dör ie' pattoie wes ie'pa kawötä s'wëttsuk s'wökirpaie.

Timoteo dör Pablo wapiöuk ikané a. Mik ie' bak duladula etä Pablo tö ie' klög' kanablök ie' tä. Timoteo bak senuk ká kiè Listra atë Asia eë. Ie' yé dör griegowak ena imi dör Israel aleri. Mik Pablo tö Jesús tté buaë paka' Listra etä Timoteo erblé' Jesús mik. E' ukuöki mik Pablo skà bak Listra etä ie' tö Timoteo shukit kanablök ie' tä (Hechos 16.1-4). E' ukuöki Timoteo kanablé' taië Pablo tä Jesús tté buaë pakök ká kuä'ki kuä'ki a. E' ukuöki tä Timoteo bak Jesús mik erblökwakpa wëttsuk Éfeso. Pablo tö yëkkuö i' kit Timoteo a ie' kimoie wes ie' ké senuk kanablök.

E' kiïeta se' wése ké kanablök Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena e'pa kimukwakpaie, e' kit Pablo tö Timoteo a. Nies Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso e'pa shüa kabene tso' taië. Pë' wëlepa tö s'wöbla'weke kache tté wa, esepa kï talarke taië, e' ché Pablo tö Timoteo a tö wes ie' kawötä ttè ese shulök.

Yëkkuö i' tö se' kimèmi taië i'ñe tä. Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö se' wése kawötä shushtë s'wökirpaie, nies se' wése kawötä shushtë s'wökirpa kimukwakie. E' kiïeta wes s'wökirpa ké kanablök e' tso' kitule yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a e' ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Skëköl dör S'tsatkökowak ena Cristo Jesús mik se' erblöke, e'pa ye' ka' kané e' wä uk.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dör wes ye' alà chök es tté mik se' erblöke e' wa. Skëköl dör S'yé ena Skëképa Cristo Jesús, as e'pa er

buaë chö be' a ena be' saù er siarè wa nies sene bërè mù be' a.

Se'wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa wöklö'ú

³ Mik ye' minea Macedonia, etä ye' kköyè' be' a: “Be' e' tsüat Éfeso pë' wëlepa tso' eë e'pa a ichö tö kë s'wöbla'war kache tté wa.”

⁴ Ie'pa kawö chöke taië se' ditséwö bak ká iaiä e' tté pakè wa. Tté e' kë erta'wa, e' dör ttè èse. Ichö ie'pa a tö kë yi wöbla'waria kache ttè ese wa. Tté ese ki sulu s'ñi chö. Tté ese tö, i weke Skëköl tö se' erblé ie' mik e' wa, ese wöklö'weke.

⁵ Ye' ki ikiane tö s'yamipa ñi dalëritsö er maneneë wa, erbikè bua' wa. Mik ie'pa ñi dalëritsö es, etä e' wa iwënewa tö mokï ie'pa erblöke Jesús mik. E' kueki ye' tö be' ké s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa wöklö'uk, kë kar s'wöbla'uk.

⁶ Ie'pa wëlepa tö ttè mokï méat tä ittémirak biraraë.

⁷ Ie'pa erkiöke s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa. Erë ipakekerakitö wes ichöpa éna iwà anerak buaë es, erë iwákpa kë éna iwà ane.

⁸ Se' wä ijcher tö ttè dalöiëno e' dör buaë, erë se' kawötä iwà jchenukwa tö i kueki imeneat.

⁹ Se' wä ijcher tö ttè dalöiëno, e' kë meneat s'ser yësyësë esepa shuloie. E' skéie imeneat wépa kë senak yësyësë, wépa tö ttè dalösewëkewa, wépa dör pë' sulusi, wépa e' wamblö sulu, wépa kë tö Skëköl ena ie' siwé dalöiè, wépa tö imi ö iyé ttèwa, wépa dör s'ttökwakpa,

¹⁰ wépa trër, wépa serke wépa tä alakölpa skéie, wépa tö s'ditsö ekibleke watuè, wépa dör kachökwakpa, wépa tö s'kkateke kache wa, nies wépa tö i skà kë dör ttè yësyësë sini'kuè ese wambleke, esepa kos shuloie ttè dalöiëno meneat.

¹¹ Es ttè buaë ichökle e' tö se' a ikkacheke. Tté e' pakè kané me'at Skëköl kikaulekä taië, e' tö ye' ulà a.

Pablo tö wëstela ché Cristo a

12 Skëkëpa Cristo Jesús tō ye' er diché ieke. Ie' isuéwā tō ye' ttō mokië, e' kueki ye' me'kaitō kanëblök ie' a. E' kueki wëstela chëyō ie' a tajë.

13 Ye' bak ie' chök suluë. Ñies ye' bak ie' ttōkatapa chök suluë, we'ikök siarë. Erë Skëköl tō ye' sué er siarë wa, kam ye' erblō ie' mik e' kueki. Ì wamblë' ye' tō ie' tā, e' wā kē ane ye' éna tō e' dör suluë, e' kueki ie' tō ye' sué er siarë wa.

14 Es Skëkëpa Jesús er buaë ché ye' a tajë shutë as ye' erblō ie' mik, ñies as ye' tō s'malepa dalëritsō buaë Cristo Jesús ttō wa.

15 Cristo Jesús dë'bitu ká i' a pë' sulusipa tsatkök. Ttë e' dör yësyësë je', sulitane ké iklö'uk. Ye' bak e' wamblök suluë sulitane tsata.

16 Erë Skëköl tō ye' sué er siarë wa, ie' tō ye' tsatkëe sulitane a ikkachoie tō kos Jesucristo tō se' dalë'ttseke enaë er bua' wa. Ie' tō iwé es as sulitane erblō Jesús mik wës ye' es tā sene michoë dö ie'pa ulà a.

17 Skëköl dör s'blú yöbië, kē duötā'wā, kē wërta'wā, e' dör eköl ëme. ¡As sulitane tō ie' dalöiö tajë, ie' kikökā tajë kekraë!

18 A Timoteo, be' dör wës ye' alà es, ye' tō be' ké iwakanéuk wës Skëköl tteköl tō iyë'bak be' a es. Be' e' tkōwā darërë wës ñippökwaq bua'buā ñippō es.

19 Be' erblō michoë Jesús mik. Be' erbikō buaë e' wā iutō. Welepa kē wā ierbikō buaë e' wā iutëne, e' kueki ie'pa erblöke Jesús mik e' olo'yé ie'pa tō.

20 Esepa tso' bül kië Himeneo ena Alejandro. Ie'pa méttsa ye' tō Satanás ulà a as iwötkirdak tō Skëköl kē yërta' suluë.

2

Skëköl a ikiösö sulitane ki

1 A Timoteo, ttë i' cheke ye' tō be' a e' dör ttë bua'ie: Jesús mik erblökwaqpa kawötā Skëköl a ikiök sulitane ki kekraë. Ichö ie'pa a tō ie' a ikiö tō ie' tō sulitane kimë, ñies wëstela chö ie' a sulitane ki.

2 Ie' a ikiö wëpa tso' se' blúpaie se' wökirpaie esepa kos ki as ie'pa s'wëttsù buaë. Ie'pa tō iwé es, e' ta se' serdaë bërë buaë Skëköl dalöiök ë, kē ñi chötā' suluë.

3 E' dör buaë, ñies iwër buaë Skëköl dör S'tsatkökwaq e' wa.

4 Ie' ki ikiane tō sulitane tsatkër. Ñies ie' ki ikiane tō sulitane éna ttë mokië e' wā ar.

5 Ttë e' dör i' es: Skëköl dör eköl ëme. Ñies wëm tso' eköl ëme, e' tso' se' ttë chök Skëköl a, e' dör Cristo Jesús.

6 Ie' wák e' me'ttsabak ttëwā sulitane nuï skéie.

E' bak mik Skëköl tō ikéwö me'wā etā, as sulitane wā ijcher tō moki ie' éna se' tsatkak.

7 Ttë e' wā pakök Skëköl tō ye' klö'bak Jesús ttekölpa tsá e'pa ekölie. Ie' tō ye' patkë' pë' kē dör judiowak esepa wöbla'uk ttë moki mik se' erblöke e' wa. Ì ché ye' tō e' dör mokië, e' kē dör kache.

8 Bitökicha a' ñi dapa'uke ká wa'ñe, etā ye' ki ikiane tō wëpa ttō Skëköl tā er batse'r wa, kē ulune yi ki, kē ñi chötā'.

9 Ñies ye' ki ikiane tō alakölpa e' paiö buaë, kē dör ichkà kkachök. Alakölpa kē kàne íyi tulökka tajë itsà ki. Ñies ie'pa kē kàne e' kitkökka tajë íyi wöñarke dalölöë oroie lie ese wa. Datsi' tuë darërë ese kē iër e' ttsoka tajë.

10 E' skéie ie'pa ké e' kitkökka i buaë wëkerakitö ese wa wës alakölpa e' chö tō ie' tkëulewā darërë Skëköl ttë a esepa ké senuk es.

11 Ie'pa kawötā s'wöblarke e' kittsök bërë dalöië wa.

12-14 Skëköl tō Adán yö' kewe, e' ukuöki tā Eva yö'itö. Ñies Adán kē kitëne, Eva kitëne, es ie' tō Skëköl ttë dalöse'wā. E' kueki mik a' ñi dapa'uke Skëköl dalöiök, etā ye' ki ikiane tō alakölpa tulur bërë. Ye' kē tō kawö mè ie'pa a s'wöbla'uk. Ñies ye' kē tō kawö mè ie'pa a e' alökka wëpa ki.

15 Erë alakölpa tō ila'r kaneweke buaë ena ierbloke Jesús mik ena

s'dalëritseke ena iserke batse'r ena ierbiköke buaë yësyësë e' kos a itkërie, e' ta itsatkërdarak.

3

Skëkëpa Jesús ichapa erule e'pa wökirpa

¹ Ttè i' dör yësyësë: Yi éna kaneblak Skëkëpa Jesús ichapa erule e'pa wökirie, e' ta ese éna kanè buaë wak.

² E' kueki esepa ké senuk yësyësë, kë ki i sulu kuepa yi tö ikkatoie. Esepa ké alaköl tsukwa eköl ë, e' dalöiök taië, kë kàne trë nuk. Esepa ké e' kkö'nuk buaë, kabikeitsök buaë, ñies senuk yësyësë as idalöier. Esepa ké s'yamipa datse bānet, esepa kiökwa buaë iu a. Esepa a buaë s'wöblar Skëköl ttè wa.

³ Esepa kë kàne e' ttökka blo' wa. Esepa kë dör kësik tsiriweta', e' skéie ie' er buaë chö sulitane a ta iserke bërë. Esepa kë er me'rie inuköl ki.

⁴ Esepa dör iu wökir buaë. Ñies esepa ala'r wöblane buaë ie' ttö dalöiök, ñies sulitane dalöiök.

⁵ Esepa kë dör iwák u wökir buaë, e' ta wes idömi Skëköl ichapa erule e'pa wökirie buaë?

⁶ Wépa miwa erpa Skëköl ttè a, esepa kë menukka s'wökirpaie dö' ie' ttsöka taië ta iwömerttsa weinuk wes bé es.

⁷ Ñies e' wakpa ké senuk yësyësë as wépa kë dör Skëkëpa Jesús ichapa esepa tö idalöiö. Kë dör es, e' ta ie'pa tö iwayuëmi ta ijaerkami ta iarmine wes bé ki ikiane es.

Skëkëpa Jesús icha wökirpa e'pa kimukwakpa

⁸ Es ñies Skëkëpa Jesús ichapa erule wökirpa e'pa kimukwakpa ké senuk yësyësë as idalöier. Esepa ké ttök moki. Esepa kë kàne e' ttökka blo' wa. Esepa kë kàne inuköl klö'uk kache wa.

⁹ Esepa ké e' tkökwa darërë ttè mik se' erblöke kkayëne se' a, e' a erbikè maneneë wa.

¹⁰ Wépa merkeka iwökirpa kimukwakpaie, esepa kawöta suë kewe tö is iserdak. Kë iki i nuí ta', e' ta imerkami kimukwakpaie.

¹¹ Esepa alakölpa ñies ké senuk buaë as idalöier. E'pa kë kàne biyöblök, kë kàne e' ttökka blo' wa. E'pa ké i kos uk yësyësë.

¹² Wépa kaneblak kimukwakpaie, esepa ké alaköl tsukwa eköl ëme, e' dalöiök taië, kë kàne trë nuk. Esepa wöblane buaë ila'r wëttsuk ñies ie' dör iwák u wökir buaë.

¹³ Kimukwakpa tö iwakaneweke buaë, e' ta ie'pa dalöierdaë, ñies Cristo Jesús ttè mik se' erblöke, e' pakeraeitö kë jaëne.

Jesucristo siwé kkayë' Skëköl tö se' a

¹⁴ Ye' mú mi' be' be' weblök. Ye' tso' yëkuö i' shtök be' a

¹⁵ dö' ye' wöklör eta be' wa ijcher tö wes se' dör Skëköl yamipaie esepa kawöta senuk. Se' dör Skëköl chök e' ichapa, e'pa dör wes u chkí bua'ie es ttè mokië e' tsatkoie iwöklö'woie.

¹⁶ Jesucristo siwé e' kkayë' Skëköl tö se' a, ttè e' dör mokië buaë shutëë. Ttè e' dör i' es:

Jesucristo yöne s'ditsöie.

Ie' dör yësyësë e' kkayë' Skëköl Wiköl tö.

Ie' su' Skëköl biyöchökwakpa tö.

Ie' ttè buaë e' pakane ká wa'ne wakpa a.

Ie' mik pë' erblöke ká wa'ne.

Ie' kinewa buaë ká jaí a olo ta' taië eë.

4

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹ Skëköl Wiköl tö ichè yësyësë tö mik ká i' erkewatke, eta taië pë' tö ierblö Jesús mik e' wateratssa. E' skéie ttè datse wimblupa tö s'kitö'weke esepa wa ena aknamapa wa ese klö'wekerakitö.

² Pë' e' ö sulu kachö taië erbikè burinewatke esepa iüterakerakitö.

³ Pë' ñe'sepa kë tö s'kè senukwa. Ñies ie'pa tö icheke tö chkè wésele kë katar, kë ñar. Erë chkè kos me'atbak Skëköl tö se' a katanoie ñanoie. E' kueki se' dör Jesús mik erblökwakpa wa ttè mokië e' jcher, e'pa wa kawö ta' chkè ulitane katök ñuk wëstela chekesö ie' a e' wa.

4-5 Ì kòs yò' ie' tò e' dör buaë, kě se' kàne iwatòktsa. Chkè kòs batse'ormi ie' ttè wa ena ie' a ikiè wa. E' kueki ie' a wěstela chésö iki, e' ta iñèmisö.

Jesucristo kanè méso buaë

6 Ttè ekkè wa be' tò se' yamipa wöbla'wé, e' ta be' döraë Cristo Jesús kanè méso buaë ese. Ñies iwènewa tò be' er diché iërke buaë ttè moki mik se' erblöke e' kòs wa. Ttè e' wà iütè'bitu be' tò buaë dō ikkè.

7 Erè kapakè èse, kě wà ta', kě tò Skèköl dalöie, ese kòs kě iutar. E' skéie be' e' paulaú kekraë senuk wës Skèköl ki ikiane es.

8 Se' e' diché iöke e' pa kě'woie e' dör bërèbèrè buaë se' a ká i' ki è. Erè sene wës Skèköl ki ikiane es, e' tò sene buaë shütèe e' meraë se' a ká i' ki ñies aishkuö ta.

9 Ttè e' dör yësyësë, sulitane ké iklö'uk.

10 Se' erblétke Skèköl chök e' mik, e' kueki se' dobchöke darèrè kanèblök ie' a. Ie' dör sulitane tsatkökwa, erè bua'iewa ie' dör wépa erblé ie' mik esepa tsatkökwa.

11 Ttè ekkè wa s'yamipa wöbla'ú ta ikö iwà iütök.

12 Kě be' e' muktsa watè be' dör duladula e' kueki. E' skéie be' ttö wa, be' ser wa, be' s'dalèritsè wa, be' erblö wa ena be' ser batse'r wa ikkachö s'malepa erblöke Jesús mik esepa a tò wës se' ké senuk.

13 Kam ye' dō e' yökí be' e' chö Skèköl yèkkuö aritsök s'yamipa a mik a' ñi dapa'uke eta. Ie'pa wöbla'ú iwa, ie'pa pattö iwa.

14 Mik Skèkèpa Jesús icha e' wökirpa ulà me'kabak be' ki, eta Skèköl ttekölpa tò iyè' be' a tò i me' Wiköl Batse'r tò be' a kanèbloie Skèköl a, e' wakaneú ie' a buaë, kě iwe'ikar.

15 Be' e' chö ttè ekkè kòs e' wakanéuk as sulitane tò isaù tò be' kí yörke buaë Cristo ttè wa.

16 Wës be' ser ena wës s'wöbla'wèbö e' kkö'nú. Be' tò iwé es kekraë, e' ta be' ena wépa tò be' ttöke e' ttsé, e'pa kòs tsatkërdaë.

5

Wës be' ké senuk Jesús mik erblökwakpa ta

1 Wépa kèkèpatke esepa kě uñar kèsik wa, e' skéie ie'pa pattö er bua' wa wës s'yéwö es. Duladulapa pattö wës s'èlpa es.

2 Es ñies alakölpa kèkèpatke, e' pattö wës s'mì es. Ñies busipa pattö wës s'kutapa es er yësyësë wa.

3 Alakölpa schö siarëla, kě wà yi ta' e' kkö'nuk, esepa dalöiö, esepa kkö'nú.

4 Erè schöpa wà ala'r ta' ö uyökpa ta' ö wí'chkepa ta' esepa ala'r ö isibayökpa kawöta e' wöbla'uk iwíkelä ö imi atë siarë e' kkö'nuk imipa tò ie'pa kköna' e' skéie. E' wër buaë Skèköl wa.

5 Alakölpa schö kě wà yi ta' e' kkö'nuk, serke ekörla, morke Skèköl è mik, ttöke ie' ta' ñie nañeë, esepa kawöta kimè.

6 Erè alakölpa schöpa e' mettsa i sulu wamblök e' ttsé'woie buaë esepa tso' ttsé'ka, erè Skèköl a ie'pa dör wës s'duulewa es. Esepa kě kawö ta' kimè.

7 Ttè e' wà iütök s'yamipa kó as kě yi tò i sulu kù ie'pa ki ikkatoie.

8 Es yi kě tò iyamipa kkö'nè, kě tò iyamipa ekka kkö'nè bua'iewa, ese tò ttè mik se' erblöke e' watéttsa. Ie' dör suluë tkökä pè' kě erblöta' Jesús mik esepa tsata.

9 Alakölpa schö ki duas de dabom teryök (60) ö kí ta, senewabak wëm eköl è ta, esepa è kiè shtö kimè.

10 E' kúie ta ijcher sulitane wà tò ie'pa s'kimeke buaë, ie'pa ala'r ta-laö' buaë, ie'pa tò ipakökwakpa datse bánet esepa ki'wa buaë, kě ie'pa tkine kanè èse uk s'batse'r malepa kimoie, ñies s'weirke esepa kimeke ie'pa tò, ie'pa e' muke iyi buaë kòs ese uk e' waweke ie'pa tò. Alakölpa schö esepa kiè shtök se' kawöta yèkkuö ki ikimoie.

11-12 Erè alakölpa schö kam ki duas dō dabom teryök (60) esepa kiè kě shtar yèkkuö ki, esepa kě kawöta kimè. Ie'pa tò ichèmi Cristo a tò kě sa' serpawane, erè ie'pa erkiöwéne wépa tò, e' ta ie'pa serdawane. Es ie'pa ttè me' kuaë, e' kě dalöiene ie'pa wà, e' ta

e' nuí atē ie'pa kī. E' kueki esepa kiē kē shtar yēkkuō kī as kē itkō ie'pa ta es.

¹³ Nies a' tō alakōlpa schō esepa kimé etā ie'pa bikērdakā tajē, michoē upakōk u ēt u ēt biyöblök suluē, e' tiū mir mir s'yamipa tsiriuk, ttē kē yēr tā' ese cherami shabatshabat.

¹⁴ E' kueki alakōlpa schō iā busipa, esepa a ye' tō ichē tō a' senúwane, a' ala'r kōkane, a' wákpa u kaneú. Ie'pa tō iwé es etā pē' kē wōbatsō Jesús ttē wa e'pa kē tō se' chepa suluē.

¹⁵ Alakōlpa schō welepa anemibakne Cristo ttē yōki tso'ne Satanás ttō iūtōk, e' kueki ye' tō ichē es.

¹⁶ Alakōl isie dōr Jesús mik erblōkwak, e' yamipa alē dōr alakōlpa schō, etā ie' kē ie'pa kkō'nuk as kanē e' kē arka Skēkēpa icha malepa kī. Es imalepa tō alakōlpa schō kē wā yi tā' e' kkō'nuk, esepa kkō'nemi.

¹⁷ Skēkēpa Jesús icha erule erule e'pa wōkirpa tō se' wēttsēke buaē, esepa kawōtā dalōiē tajē patuē buaē. Ie'pa wēpa e' ché s'pattōk s'wōbla'uk Skēkōl ttē wa, esepa kawōtā pasuē bua'iewa.

¹⁸ Skēkōl yēkkuō tō ichē: “Baka wē'ñe tso' kanebloie trigo wōttsoie, e' kē kawō tā' kkō payuēwā itso' kaneblok e' dalewa as ie' tō trigowō katō.” Nies ichētō: “Kaneblōkwakpa kawōtā patuē.” E' kueki s'wōkirpa pasauk buaē se' kawōtā.

¹⁹ Yile debitū s'wōkirpa ekōl kkatōk, ese kē iutar. Erē mik idebiturak bōl mañal ikkatōk tā ichē tō ie'pa tō isuē, etā ttē e' wā chakō tō iyēne ö kē iyēne.

²⁰ S'wōkirpa tō i sulu wamblekeia, kē éna ilo'yak, esepa wōuñú s'yamipa ulitane wōrki as imalepa suarka tā ie'pa kē tō iyi sulu wamblō.

²¹ Ye' tō be' a' icheke Skēkōl wōrki ñies Jesucristo wōrki ñies Skēkōl biyōchōkwakpa shukitule e'pa wōrki tō ttē ekkēpa wā iūtō ñikkē s'wōkirpa ulitane tā. Ie'pa saú ñikkē.

²² Kē yi marka betbet s'wōkirie. Mik be' tō imekeka, etā iwà bikeitsōwa buaē kewe. Wēm tō i sulu wamblē, ese mékabō s'wōkirie e' tā ie'pa tō

ichēmi tō be' tso' ie' pabakōk. Nies be' sueraē suluē ie'pa tō. Be' e' kkō'nú batse'r i sulu kos e' yōki.

²³ Be' shū dalēr ñiē, e' kueki kē be' kane di' ē yōk. Mikle tā vino yō elkela kapōliie.

²⁴ I sulu wambleke welepa tō ese jcherwā sulitane wā bet, kam ishulir e' yōki. Erē i sulu skā tso' ese kē jcherwā yi wā dō aishkuō tā mik ishuline etā.

²⁵ Es ñies i buaē wēkesō ese wērwa bet. Erē kē iwēne bet, e' tā iwērdaē aishkuō tā, kē iblēnuk. E' kueki kē yi marka betbet s'wōkirie kam iwà bikeitswā buaē e' yōki.

6

¹ Wēpa tso' klōulewā kanē mésoie, esepa a' ichō tō ie'pa kawōtā iwōkirpa dalōiōk er bua' wa as iwōkirpa kē tō Skēkōl chō suluē, ñies as ie'pa kē tō ttē buaē wa se' tō s'wōbla'wēke, e' chō suluē.

² Ie'pa wōkirpa dōr Jesús mik erblōkwakpa, e' tā ie'pa kē kane idalōseukwā, ie'pa de ñi yamiie Jesús ttē wa e' kueki. E' skéie ie'pa kē kaneblok bua'iewa. E' wā dōr tō iwōkirpa dōr ñies Jesús mik erblōkwakpa. Ie'pa dōr ñi yamipa ñi dalēr tajē. Ttē ekkē wa s'wōbla'ú, ichō sulitane a' tō iūtō.

Se' er me'rie inukōl kī, e' dōr suluē

³ Ttē buaē wa se' wōbla' Skēkēpa Jesucristo tō, e' tō se' a' ikkacheke tō wes seneke yēsēsē Skēkōl a. Ttē e' wa se' tō s'wōbla'wēke. Yile tso' s'wōbla'uk ttē ku'a'kī wa, kē dōr wes ttē wa se' tō s'wōbla'wēke es,

⁴ e' tā ie' e' ttsōkā tajē, erē ie' kē wā i jcher yēs. Ttē kē wā tā, ese ē tso' ie'pa er a, e' kabewekerakitō ñiē se' tsiriwoie. Wēpa tō ie'pa ttē iuteke, esepa ukyērke s'malepa tā, ñi blabatsōkelor, ñi chōke suluē ena ñi bikeitsōke suluē.

⁵ Kekraē iñi tsiriukerak ttē kueki. S'wōbla'ukwakpa ttē ku'a'kī wa, esepa er me'rie i sulu ē kī. Ttē moki ese kē ku'ia' ie'pa wā. Ie'pa tō ttē ku'a'kī pakeke e' blu'woie ēme.

6-7 Erë ye' tō a' a ichè tō mik se' kune, etā se' kē wā ì dē'ka. Nies mik se' blēnewa, etā kē se' wā ì mīne yēs. E' kueki se' serke yēsyesē wes Skēkōl ki ikiane es ena se' ttsē'r buaē, ì tso' se' wā e' ē wa, e' tā e' dōr buaē shūtē se' a inukōl taiē tsata.

8 E' kueki se' wā chkè tā' datsi' tā', e' tā se' ké ttsē'nuk buaē, e' dōr wē' se' a.

9 E' skēie wēpa e' blu'wakka taiē, esepa erkirke ì sulu wamblök tā ianemine ì sulu ulà a wes dūla klōrwa shō' a es. Ie'pa klōulewā sene sulu a, erē ese tō ie'pa sulu'wēke, erē ie'pa tō iwawēkeia, bata ekkē tā ie'pa yilitewā idikiā weinuk.

10 Inukōl dalēr s'ēna e' dōr ì sulu tsakiē e' wì. Wēlepa tō inukōl kkecheke taiē, e' ukuōmik ttē mik se' erblōke e' olo'yérakitō tā iweirke eriarke siarē.

Pablo tō Timoteo bata patté

11 Erë be' dōr Skēkōl kanè méso buaē. Be' e' skōttsa ì sulu kōs ekkē yōki. E' skēie be' e' chō senuk yēsyesē wes Skēkōl ki ikiane es. Be' erblō Jesús mik kekraē. S'malepa dalērītsō. Be' weirke kōs e' dalē'ttsō er bua' wa. S'malepa saū er bua' wa.

12 Be' erblōke Jesús ttē buaē e' mik, e' kueki be' e' tkōwā darērē ñippök ì sulu datse be' ki e' tā. Mik be' erblē' Jesús mik kuaē, etā e' yē'ka be' tō pē' tso' taiē e' kukua. E' kēwō ska' tā Skēkōl tō be' klō'bak senuk michoē ie' tā, ttē e' mik be' e' klō'ú darērēē kekraē, kē arwa as iwà dō be' ulà a.

13 Skēkōl dōr sene mukwak e' wōrki, ñies Cristo Jesús e' tsatkē' ttē mokī wa Poncio Pilato ska', e' wōrki ye' tō be' a ichè tō

14 ì uk ye' tō be' ké e' wà iutō yēsyesē as kē yi tō ì sulu kù be' ki be' kkatoie dō mik Skēkēpa Jesucristo datskene olo tā' taiē etā.

15 Mik ikēwō de, etā Skēkōl tō Jesucristo patkerane kkachè sulitane a.

Skēkōl kīkarkeka taiē, e' ekōl ē dōr iyi ulitane tsata.

Ie' dōr blu'pa kōs e'pa Blú ena skēkōlpa kōs e'pa Kēkōl.

16 ¡Ie' ekōl ē kē duōtā'wā!

Ie' serke ie' olo tā' taiē e' shua,

kē yi dōpawā e' ska'.

Kē yi wā ie' suule iwōbla wa,

ñies kē yi a ie' sunukwa.

¡Ie' ē kawōtā kikēka kekraē!

¡Ie' ē dīché tā' taiē kekraē! ¡Es e' idir!

17 A Timoteo, inukōl blúpa a ichō tō ie'pa kē kane e' ttsōkka taiē. Inukōl ertā'wa, chōtā'wa e' kueki ichō ie'pa a tō ie'pa kē kane e' maukka inukōl mik. E' skēie ie'pa a ichō tō a' e' maūka Skēkōl ē mik. Ie' tō se' a iyi buaē meke taiē senoie, se' ttsē'woie buaē.

18 Ichō ie'pa a tō ì buaē ú taiē s'kimōie. A' kē kane kkē'blök. S'kimú a' inukōl wa er bua' wa.

19 Ie'pa tō iwé es, e' tā iské merane buaē Skēkōl tō ie'pa a aishkuō tā. Es sene chōkle e' dōraē ie'pa ulà a.

Pablo e' chéat

20 A Timoteo, Skēkōl ttē buaē mēne be' ulà a, e' wakaneú er moki wa. Kapakē kē wā tā', kē dōr Skēkōl dalōioie, ese kōs yōki be' e' skōttsa. Ie'pa wākpa tō iché tō e' dōr ttē mokīē. Ie' chōrak tō ie'pa wā iyi jcher taiē, erē e' dōr kache.

21 Se' wēlepa tō iché tō ttē ese sini'kuérakitō tā ttē mik se' erblōke e' olo'yérakitō. E' kueki be' e' skōttsa bánet ttē ese kōs yōki.

As Skēkōl er buaē chō a' ulitane a.

Yëkkuö skà kit Pablo tó Timoteo a, i' ta ide böt 2 Timoteo

Pablo bak wötëulewā Roma s'wōto wé a, e' yēnettsa duas dabom teryök ena teryök kī böt Jesús kune'bak e' ukuöki (60-62 DC) e' ulatök. E' ukuöki ta ie' skà minea Jesús tté buaë pakök i' ta ide tkëtökicha. E' kēwō ska' ie' tō yëkkuö tsá kit Timoteo a ena Tito a. E' ukuöki ta wēm kiè Nero e' yōne Roma blúie etā Pablo skà wötēnewane s'wōto wé a. Mik ie' tso' wötëule e' dalewa ie' tō yëkkuö i' kit Timoteo a. I' ètökicha Pablo wötēnewā kuā'ki. Kewe ie' bak wötëule iwák u a. I' ètökicha ie' wötēnewā ká suluë ena sēsēē ese a. Ñies ie' monewā tabechka kicha wa. Ie' wā ijcher tō e' dör ie' kanè bata, e' kueki yëkkuö i' kit ie' tō Timoteo a. I' es ie' tō ikit. Et: Pablo ittse' tō ie' atē ekōrla e' kueki ie' siánewā. Wēpa kiè Figelo ena Hermógenes dör ie' wapiepa e'pa tō ie' méat. Ñies wēm kiè Demas e' ena imalepa skà tō ie' méat. E' kueki ie' ki ikiane tō Timoteo bitū bet ie' kīmuk.

Böt: Jesús mik erblökwakpa we'ikeke siarè Roma blú ñe' tō, e' ki Pablo tkirke tajē. E' kueki ie' tō Timoteo patté tajē tō ie' kawōta e' tkōkwā darèrè Jesús tté a. Ñies ie' tō Timoteo a ichè tō ie' kawōta Jesús tté buaë e' kī wa s'wōbla'uk. E' kīieta ie' tō Timoteo a ichè tō ie' kawōta e' chōktke weinuk Jesús tté buaë kueki.

Yëkkuö i' tō se' a ikkachè tō wēs se' kawōta senuk Jesús a. Ñies se' a ichèitō tō se' kawōta e' chök weinuk Jesús mik erblè kueki. Welepa tō ibikeitsè tō i' dör yëkkuö bata kit Pablo tō e'.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ie' kablé sene michoë muk wēpa batsulewā Cristo Jesús mik esepa a, e' tté pakök ye' patkè'itō.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dalër tajē ye' éna wēs ye' wák alà es. Skëköl dör S'yé ena Skëkëpa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chō be' a ena be' saù er siarè wa ñies sene bèrè mù be' a.

Pablo wéstela ché Skëköl a Timoteo dalërmik

³ Skëköl dalöieke ye' tō erbikè maneneë wa wēs ye' yépa bak ká iaiaë idalöiök es. Këkraë mik ye' ttöke ie' ta ñië nañeë, etā ye' er arke be' ska' ta wéstela chekeyö be' dalërmik.

⁴ Mik ye' minea, etā be' ii' siarè. Mik e' anewā ye' éna, etā ttsësua ye' mú be' suène as ye' ttsè'rne buaë.

⁵ Ñies ye' éna iane tō be' erblöke Jesús mik er mokī wa. Ye' wā ijcher buaë tō be' erblöke Skëköl mik wēs be' wī'kela Loida ena be' mì Eunice e'pa erblè' imik kewe be' yöki es.

Kè be' jaënuK Jesús tté buaë pakök

⁶ E' kueki i' me' Skëköl tō be' a kanebloie ie' a mik ye' ulà me'ka be' kī etā, e' kë olo'yar, e' kī wakaneú bua'iewā.

⁷ Skëköl kë wā se' a iWiköl mène as se' suar. E' skéie iWiköl tō se' a diché mé sēnoie yēsyesē ie' a, ñi dalëritsoie, ñies erbikoie buaë yēsyesē. E' kueki be' kaneblö Skëköl a kë suarta'.

⁸ Kè be' jaënuK Skëkëpa Jesús tté buaë pakök. Ñies ye' tso' wötëule Jesús tté pakè kueki, e' kë kī be' jaënuK. E' skéie ye' tō be' a ichè tō be' e' chō se' weirke Jesús tté kueki e' dalè'ttsök ye' ta Skëköl diché wa.

⁹ Skëköl wák tō se' tsatkè'ttsa ñies ie' tō se' klöo' senuk batse'r ie' a. E' kë dör tō se' tō i' buaë wé ie' a e' skéie.

E' dör tō ie' wák tō ibikeitsé es ta iwawéitō, ie' er buaë chè se' a, e' kueki.

Kam ká i' yör e' yöki ie' tō ibikeits tō ie' er buaë chöraë se' a Cristo Jesús batamik.

¹⁰ Cristo Jesús dör S'tsatkökwaK e' dè'rö ká i' a se' a ikkachök tō Skëköl er buaë ché se' a.

Ie' kötəwə shkenekane, e' wa ie' tö iwà kkaché
tö ie' e' aléka duèwə kī.
Ie' tté buaë e' tö se' a ikkacheke
tö se' kē duōpawə da'a,
e' skéie sene michoë dōraë se' ulà a
ie' tté buaë e' batamik.

¹¹ Ttè buaë e' wà pakök ena
s'wöbla'uk iwa Skëköl tö ye' klöo' Jesús
ttekölpa tsá e'pa ekölie.

¹² E' kuëki erë ye' weirke, erë ye'
kē jaëne e' kī. Yi mik ye' erblöke, e'
mik ye' bàtse buaë, e' dör Jesús. Ye'
wə ijcher buaë tö kanè me' Skëköl tö
ye' a e' kkö'neraë ie' wák tö dö mik
Skëkëpa Jesús datskene etə. E' kuëki
ye' kē jaëne weinuk ie' dalërmik.

¹³ Ttè yësyësë wa ye' tö be' wöbla'g' e'
wà iutó. Be' e' tköwə darërëe erblök
Jesús ë mik. Nies s'malepa dalëritsö
Cristo Jesús batamik.

¹⁴ Ttè mokië mène be' a, e' wà
kkö'nú buaë Wiköl Batse'r tso' se' a e'
wa as kē yi tö imane'üttsə.

¹⁵ Be' wə ijcher buaë tö s'yamipa
serke Asia, e'pa sërəa iekkë tə ye'
watë'ttsə, e'pa böi kiè Figelo ena
Hermógenes.

¹⁶ Erë Onesíforo kē jaëne ye' tso'
wötëule e' kī. Kekraë ie' tso' ye' er
pablök. As Skëkëpa Jesús tö ie' ena
iyamipa saù er siarë wa.

¹⁷ Mik ie' de íe Roma, etə ie' tö ye'
yulë poë tə ye' wakuëitö.

¹⁸ Skëkëpa Jesús datskene, mik e'
kéwö de etə as ie' tö Onesíforo saù er
siarë wa. Be' wə ijcher buaë tö wëkkë
ie' tö se' kime' Éfeso.

2

Be' weirke Jesús ttè kuëki e' dalë'ttsö

¹ A Timoteo, be' dör ye' alàie, Skëköl
er buaë chö se' a Cristo Jesús batamik,
e' mik be' e' diché iö.

² Wəpa ttö mokië dirmi buaë
s'wöbla'uk esepa yulö tə i yë'yö
s'yamipa tajë e' kukua, ttsé' be' tö ese
wa ie'pa wöbla'ú as ie'pa tö s'malepa
wöbla'ü iwa.

³ Se' weirke Cristo Jesús ttè kuëki,
ese dalë'ttsö darërëe wës ñippökwak
buaë tö iweirke kōs e' dalë'ttseke es.

⁴ Mik ñippökwakpa tso' ikanè a, etə
ie'pa kē ku' e' tiuk i kua'kī a as iwër
buaë iwökir wa.

⁵ Es nies wəpa inuke esepa kawöta
itté iutök buaë. Kē iwə iutëne, e' tə kē
e' alöpaka.

⁶ Wəpa kaneblöke darërë iyi ku-
atök, esepa ulà a iyiwö tsá dōraë
kewe.

⁷ I cheke ye' tö be' a ttè i' wa, e' wà
bikeitsö buaë tə Skëkëpa Jesús tö be'
kimeraë as be' éna iwà kōs ar buaë.

⁸ Be' tö Jesucristo bikeitsö me'rie.
Ie' dör se' blú bak ká iaiaë kiè David
e' aleri. Cristo kötəwə shkenekane, e'
tté buaë pakeke ye' tö.

⁹ Ttè buaë e' kuëki ye' weirke siarë.
Ye' tso' wötëulewə moulewə s'wöto wé
a wës pë' sulusipa es. Erë Skëköl ttè e'
kē ku' wötëulewə.

¹⁰ E' kuëki ye' tö i kōs dalë'ttseke
wəpa shukitbak Skëköl tö esepa
kimoie as ie'pa tsatkër ena olo yöbië
dö ie'pa ulà a Cristo Jesús batamik.

¹¹ Ttè i' dör yësyësë:

Se' bàtsewə Cristo kötəwə, e' tə ñita,
e' tə se' ser michoë ie' tə ñita.

¹² Se' weirke Cristo dalërmik, e'
dalë'ttsésö,
e' tə nies se' dōraë s'wökirpaie ie' tə
ñita.

Se' tö iché s'malepa a tö se' kē dör
Cristo icha,

e' tə nies ie' tö icheraë aishkuö tə tö se'
kē dör ie' icha.

¹³ Ie' wák kē a e' watënu,
e' kuëki erë se' tö ie' watëmittsa,
erë ie' kē tö se' watepattsa.

*Be' kaneblö as be' wër buaë Skëköl
wa*

¹⁴ Be' tö ttè ekkëpa chö ie'pa a as
ie'pa er arne iska' kekraë. Ie'pa pattö
Skëköl wörki tö a' kē kàne ñi wötkök
ñië ttè èse kī. E' kē dör iie bua'. E' tö
wəpa tso' ittsök esepa sulu'wëkewə.

¹⁵ Be' e' chö kaneblök Skëköl a buaë
as ie' wa be' wër buaë. S'wöbla'ú
yësyësë ttè mokië e' wa, kē shiliwar
shilitshilit as be' kē jaërka be' kanè kī.

¹⁶ Kapakè kē dör Skëköl dalöioie, kē
wà tə, ttè ese kōs yöki be' e' skötttsə.

Ttè ese tō se' wēttsēmi ì sulu ē a, kē tō Skēkōl ttè iūtēia.

17 Ttè ese tō s'sulu'wèwami wēs smewō tō s'katè es. Wēpa bōl kiè Himeneo ena Fileto e'pa s'wōbla'weke kache tté wa.

18 Ie'pa tō ttè moki watéttsa. Ie'pa tō s'wōbla'weke kache tté wa. Ie'pa tō icheke tō mik se' wōskué, etā e' dör wēs se' wikōl du'wā shkēnekanetke Skēkōl a es. E' kuēki mik se' duowa, etā se' nu kē shkerpakane aishkuō tā. Ttè e' wa ie'pa tso' welepa er sulu'uk tā kē ierblōiarak Jesús mik.

19 Ie'pa tō s'wōbla'weke kache tté wa, erē Skēkōl ttè dör moki e' kē man-erta', e' kē wōtirta' wēs ák blubluē kē wōtirta' es. Itso' kitule Skēkōl yēkkuō ki, e' tō ichè: “Wépa dör Skēkōl icha, esepa suule ie' wā buaē.” Nies e' tō ichè: “Wépa iché tō ie'pa dör Skēkōl icha, esepa kawōta ì sulu kōs wamblekerakitō e' olo'yök.”

20 Inukōl blu' u a tka' tso' dakliliē welepa yöule orochka wa, inukōlchka wa, ese dör tka' bua'buwa ikawō tkō'uke buaē ese tkéie. Nies u e' a tka' ēse tso' yöule skauchka wa, nies kal yöule tka'ie ese dör tka' ēse.

21 Es se' dör. Se' e' kkō'nuke ì sulu ñe' yöki, e' tā se' dōmi wēs tka' bua'buwa maneneē es, batse'oule, dör buaē se' Blú a iyi ulitaneie tso'tke ì kōs buaē ese yöie ie' a.

22 Ì sulu wamblak duladulapa éna, ese kōs yöki be' tkōshkar. E' skéie be' e' chō senuk yēsyesē. Be' kī erblō Jesús mik. S'malepa dalēritsō. Nies be' senú bēre sulitane tā. E' kōs yulō s'malepa tō Skēkēpa chakē er maneneē wa esepa kōs tā ñita.

23 Ttè kē wā tā', ese kabewekerakitō, e' kē iutar be' tō. Be' wā ijcher buaē tō ttè ese tō sulu se' kē ñippök.

24 Skēkēpa Jesús kanè méso kē kawōta e' tiuk ñippè a. E' skéie ese kē senuk bēre sulitane tā. Ese a s'wōblarmi buaē Skēkōl ttè wa, sulitane dalé'ttsekitō er bua' wa.

25 Wépa kē éna ttè moki iutak, esepa kawōta shulèitō er bua' wa, isalema wekkē alè tā ie'pa er

mane'umi Skēkōl a tā iyörmine ttè moki wa.

26 Ie'pa er mane'wéne, e' tā es ème ie'pa tkōmishkar bē ulà a. Ie' wā ie'pa tso' klōulewā wēs dúla klōulewā sho' a es as ie'pa e' wamblō wēs ie' ki ikiane es.

3

Mik ká i' erkewa, etā s'ditsö e' wamblōraē suluē

1 Be' kawōta wā ijchenuk tō mik ká i' erkewatke, etā kawō suluē datse taiē s'ki.

2 Pē' wák ē e' dalēritsōraē. Ie'pa er murawā inukōl ki. Ie'pa e' ttsōraka taiē, kē tkirpa yi skà ki. Ie'pa ñi chōraē suluē. Iyé ena imì, e'pa ttō kē iuteparakitō. Ie'pa er suluē, kē wēstela chepa yi a. Ie'pa kē tō Skēkōl dalōiepa.

3 Kē er ttsē'rpa buaē yi ki, kē er buarpane yi ki. Ie'pa biyōblōraē taiē. Ì sulu datse ie'pa er a, ese wā wambleraē ie'pa tō. Ie'pa tō s'we'ikeraē siarē. Ì buaē kōs sueraē suluē ie'pa tō.

4 Íyi sulu wambleraē akirie, íyi wambleraē kē ulé klōule. Ie'pa e' ttsōraka taiē shuteē. Skēkōl kē dalēritsepaitō, e' skéie ì tso' ká i' a s'ttsē'weke buaē, ese ē wa ie'pa wōbatsōraē taiē.

5 Ie'pa e' ō tō mokiē Skēkōl dalōiekerakitō, erē wēs ie' wamblōrak e' wa iwēnewā tō e' dör kache.

Esepa yöki be' e' kkō'nú.

6 Wēpa esepa welepa micho u èt u èt tā iwachekerakitō tō itso' s'pattök, erē e' dör kache. Ie'pa tso' alakōlpa kitēr tottola esepa dakiñuk. Alakōlpa esepa tso' klōulewā ì sulu wamblekerakitō ese ulà a. Ì sulu wa ie'pa wōbatsō, ese tō ie'pa erkiōweke taiē.

7 Ie'pa e' yuak ttè kuāki wa mirmir kekraē, erē Skēkōl ttè moki kē ska' ie'pa er dē'.

8 Ie'pa esepa tō Skēkōl ttè moki cheke suluē wēs ká iaiāē Janes ena Jambrés tō Moisés yē' suluē Skēkōl ttè kuēki es. Ie'pa kē a kabikeitsia buaē. Ie'pa kē erblōku'ia mokiē Jesús mik.

⁹ Erë ì wambleke ie'pa tò, ese wà kě kī ká dōpa tajē. Bet tã sulitane wã ijcherdawã tò ie'pa ttè e' kě wà tã' wēs ibak ká iaiãē Janes ena Jambrés e'pa tã es.

Pablo tò Timoteo bata patté

¹⁰ Erë ttè wa ye' s'wōbla'wēke e' jcher buaē be' wã. Ñies wēs ye' ser, ì kiane ye' kī, wēs ye' erblō Jesús mik, wēs ye' tò s'dalē'ttseke er bua' wa, wēs ye' tò s'dalēritseke, wēs ye' weine e' kōs dalē'ttsē'yō, e' kōs jcher buaē be' wã.

¹¹ Wēs ye' yē'bak suluē pē' tò, wēs ie'pa tò ye' we'ik siarē Antioquía ena Iconio ena Listra, e' kōs sūle buaē be' wã. Ye' weinebak tajē siarē erē Skēkēpa Jesús tò ye' tsatkē' e' kōs yōkī.

¹² Ttè i' dōr mokī: yi senak yēsēsē wēs Cristo Jesús kī ikiane es, esepa kōs weirdaē siarē ie' ttè kī.

¹³ Erë pē' sulusipa ena s'kitō'ukwakpawépa éna ie' dalēr tajē ena itso'rak ie' datskene olo tã' tajē e' panuk esepa kōs a.

¹⁴ Erë be' e' tkōwã darērēē kekraē ttè wa be' wōblaone e' a. Ttè e' dōr mokī e' jcher yēsēsē be' wã. Wépa tò be' wōbla' iwa e'pa sūle bua' be' wã, e' kuekī be' e' tkōwaiã kekraē.

¹⁵ Es ñies, mik be' iã alala, etã Skēkōl yēkkuō batse'r e' sūle be' wã, e' a be' talane. Ttè e' tò be' a ikkachēmi tò Skēkōl tò se' tsatkēmi se' erblé Cristo Jesús mik e' batamik.

¹⁶ Skēkōl yēkkuō kōs, e' kitule yēsēsē wēs ie' wák tò ibikeits es. E' dōr buaē se' a s'wōbla'woie, s'wōuñoie, s'shuloie, ñies ikkachoie se' a wēs seneke yēsēsē

¹⁷ as wépa dōr Skēkōl icha, esepa yōr buaē da'aie tso'tke ì buaē kōs ese uk.

4

¹ Cristo Jesús datskene s'blúie ká i' a olo tã' tajē s'blērulunebak kōs ena s'tso' ttsē'ka kōs esepa shulōk. Ie' wōã ena Skēkōl wōã, ye' tò be' a ichè tò be' ké

² ie' ttè buaē pakōk krörōē, be' éna ipakak ö be' kě éna ipakak, erē ipakō kekraē. S'shulō, s'uñú, s'pattō, s'wōbla'ú enaē er bua' wa.

³ Kawō datse etã pē' kě tò Jesús ttè mokī e' ttsepaia. E' skéie s'wōbla'ukwakpa yuleke ie'pa tò tajē ie'pa wōbla'woie ttè wēse ttsak ie'pa éna ese ē wa.

⁴ Ttè mokīe e' waterattsarakitō tã kapakē ēse kōs ese klō'werarakitō.

⁵ Erë be' e' tkōwã darērēē. Be' erbikō buaē yēsēsē. Kōs be' weirke e' dalē'ttsō buaē. Jesús ttè buaē pakō. Kanè kōs me'at Skēkōl tò be' a, e' wakaneú er bua' wa.

⁶ Ye' duōkewã, e' kēwō dōkewatke. Ye' a tã e' dōr wēs íyi mekesō Skēkōl a idalōioie es.

⁷ Ye' e' tkēwã darērēē kanè me' Skēkōl tò ye' a e' a, e' wawéyō buaē, ye' e' batseitsē iwawoie kekraē.

⁸ E' kuekī sene yēsēsē ské, e' tso' blēule ye' a. Mik ikēwō de, etã imeraē ye' a Skēkēpa Jesús dōr s'shulōkwak yēsēsē e' tò. Kě dōr ye' ē a, ñies e' dōr datskene olo tã' tajē e' panuk esepa kōs a.

Pablo ttè bata ché Timoteo a

⁹⁻¹¹ Demas tò ye' méat, ì tso' ká i' kī e' dalērmik tã imía Tesalónica. Ñies Crescente míã Galacia ena Tito míã Dalmacia. Lucas ē atē ye' tã. E' kuekī be' shkō bet ye' weblōk, kě be' e' wōklō'uk ì wa. Marcos yulō tã ikiōbitū e' tã. Ye' kī ie' kiane e' kīmuk ye' kanè wa.

¹² Tíquico patkémíyō Éfeso.

¹³ Be' we'ikēyō, mik be' datse, etã ye' paio kīkkuō me'atyō Tróade Carpo u a, e' tsúbitū ña. Ñies ye' yēkkuō me'at tseē, e' shuã wēle tso', e' dōr iyiwak kkuōlit yöule yēkkuōie, ese kōs kiane ye' kī, ttè bua'iewã tso' kitule ikī e' kuekī, e' kōs tsúbitū ña.

¹⁴ Alejandro dōr íyi yuōkwak tabechka wa, e' e' wamblé suluē ye' tã. Skēkēpa Jesús tò ie' patueraē wēs ie' e' wamblé es.

¹⁵ Ttè buaē pakekesō e' ché ie' tò suluē. E' kuekī be' e' kkō'nú ie' yōkī ñies.

¹⁶ Ye' tsá mine shulè s'wōkirpa ska' etã kě yi dē' ye' kīmuk. Sulitane tò ye' méat ekōrla. Skēkōl mú kě tò ie'pa we'ikè e' kī.

17 Erë Skëképa Jesús tö ye' kímé, ie' tö ye' a idiché mé as ye' tö S'tsatkōkwak tté pakō sulitane tso' ee, kë dör judiowak, e'pa kukua. Es Skëképa Jesús tö ye' tsatkée ye' bolōkpa éna ye' ttakwa e'pa ulà a.

18 Nies ie' tö ye' yerattsa ì sulu kōs e' ulà a. Ie' tö ye' tserami ká jaì a wé ie' tkër s'blúie ee, es ye' tsatkeraëitō. ¡Ie' kíkōkasō taië kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

19 Prisca ena Áquila ena Onesíforo yamipa, e'pa shke'ú ña.

20 Erasto e' tséat Corinto. Trófimo kirirke, e' me'atyō Mileto.

21 Be' mú bitu kam tskiridiö döwa e' yōki. Eubolo, Pudente, Lino, Claudia ena s'yamipa kōs tso' íerō e'pa tö be' shke'wémi.

22 As Skëképa Jesucristo tso'ie be' ta. As Skëköl er buaë chō a' ulitane a taië.

Yëkkuö kit Pablo tö Tito a Tito

Mik Pablo bak klöulewā Roma e' yënettsa, etā yëkkuö i' kititö Tito a duas dabom teryök kī mañal ena teryök kī skel Jesús kune'bak e' ukuökī (63-65 DC) e' ulatök. S'wa ijcher tö Tito erblë' Jesús mik Pablo ttö wa. E' ukuökī tā ie' kaneblé Pablo ena Timoteo e'pa tā ñita. Mik Pablo tsá bak klöulewā e' yënettsa etā ie' kaneblé Tito tā kánane blubluë tso' dayë kiè Mediterráneo e' a e' et kiè Creta eë. E' ukuökī tā Pablo minea bánet tā ie' tö Tito méat e' skéie. Pablo ena Tito bak senuk e' kékwo ska' tā Creta wakpa bak senuk suluë. E' kuëkī Pablo tö yëkkuö i' kit Tito a ipattoie tö se' wése kawötā shushtë Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena ikimukwakpaie.

Ñies Pablo tö ie' patté tö wes ie' tö wépa kē kī Jesús tté buaë kiane, esepa wöklö'wëmi. E' kīie tā Pablo tö ie' a ichè tö s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa döraë s'kitö'uk.

Shké'wè

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Skököl kanè méso. Nies ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá e'pa eköl. Ie' tö ye' patkë' wépa shukitbakitö, esepa kimuk as ikī erblörak bua'ie ie' mik ena siwā' mokī e' kī wā ar buaë ie'pa éna.

² Es ie'pa ser michoë aishkuö tā Skököl tā, e' wā paneke ie'pa tö kröröë. Skököl kē kachö tā'. Kam ká i' yör e' yökī ie' kablë' sene michoë muk se' a.

³ Mik kékwo me'bakitö e' de, etā ie' tö Jesucristo tté buaë e' wā kkaché sulitane a. Ttè e' wā pakök ye' ka' Skököl dör S'tsatkökwa e' tö.

⁴ A Tito, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ttè mik se' böi erblöke e' wa be' dör wes ye' alà chök es. Skököl dör S'yé ena Jesucristo dör S'tsatkökwa, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mü be' a.

Wes Skökëpa Jesús ichapa wökirpa ké senuk

⁵ Ye' tö be' méat Creta, kanè kianeia wè, e' eukwa. Nies ye' tö be' méat eë as be' tö wépa tkökā Skökëpa icha wökirpaie wé itso'rak erule erule eë Creta kos a wes ye' tö be' a iyë' es.

⁶ Wépa serke yësyësë, kē yi tö i' sulu kuëpa ie'pa kī ikkatoie, esepa yulö. Esepa ké alaköl tsukwā eköl ë, e' dalöiök tajë. Esepa ala'r kos ké erblök Jesús mik buaë, kē kkatënuke i' kī. E-sepa ala'r ké ie'pa ttö dalöiök buaë. Wépa esepa tkökā be' tö Skökëpa Jesús icha erule erule wökirpaie.

⁷ Skökëpa icha erule erule e'pa wökirpa dör wes Skököl kanè kuëblupa es. E' kuëkī esepa ké senuk yësyësë, kē yi tö i' sulu kuëpa ie'pa kī ikkatoie. Esepa kē e' ttsö tö ie'pa ë wā íyi jcher tajë sulitane tsatā. Esepa kē dör kësikie, kē e' ttötā'ka blo' wa. Esepa kē kàne ñippök yi tā. Esepa kē kàne inuköl klö'uk kache wa s'kitö'wè wa.

⁸ E' skéie ie'pa ké s'yamipa datse ie'pa pakök, esepa kiökwa er bua' wa. Esepa ttsë'r buaë i' buaë kos e' uk. Esepa ké erbikök buaë, senuk yësyësë ena batse'r ena e' kkö'nuk.

⁹ Jesús ttè yësyësë wa ie'pa wöblaoule, e' a ie'pa ké e' tkökwa darërë, kē kàne ilo'yök. Es esepa tö s'malepa kimëmi Jesús ttè mokī wa. Nies wépa tö ttè mokī cheke suluë, esepa a ikkayërmi tö wes ie'pa tö ibikeitseke, e' dör suluë.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹⁰ Jesús mik erblökwakpa serke Creta e'pa shua tajë s'tso' kē éna Jesús ttè mokī e' iütak. Ie'pa esepa kibiiepa dör judiowak tö s'wöbla'weke tö Jesús mik erblökwakpa kawötā senuk wes judiowak ser es. Ttè pakeke ie'pa tö, e' kē wā tā'. Ie'pa tö s'kitö'weke.

¹¹ Ie'pa mir u ët u ët s'wöbla'uk kache tté wa, es ie'pa tö u wákpa welepa tso', e' kos wöa kachöwekewa kache tté wa. Ie'pa tö s'wöbla'weke es inuköl ë klö'woie. E' kuëkī ie'pa esepa kawötā wöklö'wè.

¹² Ká iaiä wëm bak eköl Creta e' wa íyi jcher taië, ie' tò iwakpa yë' i' es: "Creta wakpa kachõ taië kekraë. Ie'pa dör wes iyiwak kañiru es, ie'pa bikër taië, chkõ taië."

¹³ Ì yë' ie' tò, e' yëne, e' kuëki ie'pa uñú darërëë as ie'pa tò ttè mik se' erblöke e' iutõ yësyësë.

¹⁴ Es ie'pa tò judiowak tò kache ttè pakeke kè wà ta', ese kè iutepaia. Es ñies wépa tò ttè mokïë e' watëttsa, esepa ttè dalöieno kè dalöiepaia ie'pa tò.

¹⁵ Wépa er maneneë, esepa a ì kos dör maneneë. Erë wépa er suluë, kè erblö Jesús mik, esepa a kè ì dör maneneë. Ie'pa er ena ie'pa erbikè dör suluë.

¹⁶ Ie'pa e' chõ tò ie'pa bàtse buaë Skëköl mik, erë wes iserdak sulu, e' wa iwënewa tò e' dör kache. Ie'pa dör suluë ichõk, kè tò Skëköl ttò dalöierak, kè iarak ì buaë or yës.

2

Wes se' kawõtã senuk Skëköl a

¹ Erë be' kè s'wöbla'uk kekraë Jesucristo ttè mokï wa.

² Wépa kékëpatke, esepa wöbla'ú tò ie'pa kè e' kkö'nuk sene sulu yöki. Ie'pa kè senuk buaë yësyësë as sulitane tò idalöiö. Ie'pa kè erbikök buaë yësyësë. Ie'pa kè e' tkökwa darërëë ttè mik se' erblöke e' a. Ie'pa kè s'dalëritsök mokïë ena ì kos dalë'ttsök er bua' wa.

³ Es ñies tayëpa kékëpatke, esepa wöbla'ú senuk Skëköl dalöie a. Ie'pa kè kàne blo' kukueblökwa. Ie'pa kè kàne biyöblök. E' skéie ie'pa kè s'wöbla'uk senuk buaë.

⁴ Ie'pa kè tayëpa wöbla'uk tò ikawõtã imaso ena ila'rla e'pa dalëritsök buaë.

⁵ Ie'pa kè erbikök yësyësë. Ie'pa kè senuk kè trërta'. Ie'pa kè iu kanéuk buaë. Ñies ie'pa kè iwëm dalöiök buaë as kè yi tò Skëköl ttè chõ suluë.

⁶ Ñies duladulapa pattõ tò ie'pa kè e' kkö'nuk sene suluë kos yöki.

⁷⁻⁸ Be' senú yësyësë ie'pa wörki as ie'pa ser wes be' ser es. Mik be' tso'

ie'pa wöbla'uk, etã iwöbla'ú yësyësë er mokï wa Skëköl dalöioie, es kè yi a ì sulu yërpa be' ki. Es be' bolökpa kè a ì sulu kunuk be' ki, e' kuëki ie'pa jaërdaka se' ki.

⁹ S'tso' klöulewa kanè mésoie, esepa pattõ tò ie'pa kè iwökirpa ttõ kos e' iutök er bua' wa as iwërdak buaë iwökirpa wa. Ie'pa kè kàne iwökirpa iutök kësik wa.

¹⁰ Ie'pa kè kàne iwökirpa íyi ekiblök, e' skéie ie'pa kè ì kos wekerakitö e' uk buaë yësyësë iwà kkachöie ì kos wa tò Skëköl dör S'tsatkökwa, e' ttè dör buaë.

¹¹ Skëköl tò s'tsatkè, e' watkekeitö sulitane a. Es ie' tò se' a iwà kkacheke tò ie' er buaë ché se' a.

¹² Mik se' éna iane tò kos Skëköl er buaë ché se' a, etã kè se' éna ì sulu wamblakia wes wépa kè tò ie' dalöie esepa es. Ie'pa er me'rie ì suluë ë ki. E' skéie se' erbikak buaë. Se' senak yësyësë ena batse'r ie' a wes ie' ki ikiane es, se' serkeia ká i' ki e' dalewa.

¹³ Se' tso'ia ká i' ki etã se' tso' Jesucristo datskene olo ta' taië, e' panuk, e' tò se' ttsé'weke buaë. Ie' dör S'tsatkökwa, ie' dör Se' Këköl taië e'.

¹⁴ Ie' e' me'ttsã ttëwa se' skéie se' yottsãie ì sulu kos e' ulã a, ñies se' er paikloie manene. Es se' de ie' wák a, es se' er de ì buaë uk kekraë.

¹⁵ A Tito, ttè e' chõ ie'pa a, ie'pa pattõ, ie'pa uñú diché wa. Es kè yi tò be' watepattã.

3

Wes Jesús mik erblökwa ulitane kawõtã senuk

¹ A Tito, iskà chõne ie'pa a tò ká wökirpa ena s'shkëkipa, e'pa dalöiö, ie'pa ttè iutõ. Ichõ ie'pa a tò a' tso' erki ì buaë kos e' wöie.

² Ie'pa kè kàne yi chök suluë; ie'pa kè senuk bërë, sulitane a er buaë chök. Ie'pa kè sulitane sauk er bua' wa.

³ Se' bak senuk suluë, kè kabikeitsõtã' buaë, kè Skëköl ttè iutetã'. Se' bak senuk kitöule; se' bak klöulewa ì sulu ulã a. Ì sulu kiane se' ki wamblè, ese ë wamblök se' bak. Ì sulu

tö se' ttsë'weke buaë, ese ë wamblök se' bak. Se' bak senuk ì sulu ë a. Se' bak ukyënu_k ñi k_i. Se' sauk suluë s'malepa bak, ñies ie'pa sauk suluë se' bak.

⁴ Erë Skëköl dör S'tsatkëkwak, e' er buaë ché sulitane a, ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitö se' a Jesucristo wa.

⁵ Ie' tö se' tsatké ie' wák er wa, kë dör tö se' serke yësyësë e' kueki. Ie' se' sué er siarë wa, e' ë kueki ie' tö se' tsatké. Skëköl tö Wiköl Batse'r mé senuk se' a, e' tö se' er paiklé mane'wé yué pa'alí. Sene pa'alí méitö se' a.

⁶ Skëköl tö iWiköl mé se' a tajë Jesucristo dör S'tsatkëkwak, e' batamik.

⁷ Skëköl tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es ie' wöa, ie' er buaë ché se' a, e' kueki. Ie' tö iwé es as se' ser michoë ie' ta. E' wà paneke se' tö kröröë, ttsë'ne buaë wa. E' kos kueki ie'pa ké senuk buaë yësyësë Skëköl a.

⁸ Ttë ikkë dör yësyësë. Ye' k_i ikiane tö be' tö ttë ikkë wa s'kí wöbla'wè tajë buaë as wépa erblöke Skëköl mik, esepa tso'ie ì buaë uk. Íyi ikkë dör buaë sulitane a s'kimoie buaë.

⁹ Erë be' e' sköttsa ttë tö suluë s'blabatsélor ñi yöki ese kos yöki. Pë' welepa éna s'bak ká iaiaë, esepa ditséwö ese tté pakak kekraë, esepa yöki be' e' skö. Ñies pë' welepa ñi uñuke késik wa kekraë ttë dalöiëno mène Moisés a e' k_i, esepa yöki be' e' skö ñies. Ñi uñë esepa kos kë wà ta', kë dör ìe bua', kë a s'kimer ì wa.

¹⁰ Yi tö Jesús mik erblökwakpa blabatsélor, ese wöuñú darërëë etökicha bötökicha. Kë itö iütë, etä ie' uyöttsa a' shua.

¹¹ Be' wä ijcher buaë tö pë' ese er sulu'wéwa ì sulu tö. Ì sulu wambléitö, ese tö ikichatéttsatke.

Ttë bata yëne Tito a

¹² Artemas ö Tíquico, e' eköl patkekeyö be' ska'. Mik ie' de, etä be' kawö yöttsa ta be' shkö kröröë Nicópolis wé ye' tso' eë. Eë ye' tö ibikeitsétke tskiridiö tkö'uk.

¹³ Zenas dör s'shulökwak ena Apolo, e'pa kimú buaë ì kiane ie'pa k_i kos e' wa, as imi'rak buaë.

¹⁴ Se' icha wöbla'ú buaë ì kos buaë e' uk. Ñies ie'pa wöbla'ú s'siarëpa kimuk. Es ie'pa sermi buaë Skëköl wörki.

Pablo e' chéqt

¹⁵ Ie'pa kos tso' ye' ska', e'pa tö be' shke'wémi. Wépa éna sa' dalër ttë mik se' erblöke e' dalërmik, e'pa shke'ú ña. As Skëköl er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filemón a Filemón

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma s'wöto wé a etä. E' kèwö ska' ta ie' tö yëkkuö kit Éfeso ena Filipos ena Colosas wakpa a. Ie' tö yëkkuö i' kit iklé eköl kiè Filemón e' a. Ie' serke Colosas ee. Ie' tö kanè méso kë patueta' ese to'tsa eköl e' kiè Onésimo. E' ukuöki ta Onésimo tö ie' iyi blélur ta ibakshkarmi. E' kèwö ska' ta akblökwakpa ttekelur. E' kuëki Onésimo bakshkarmi dö Roma. Eë Pablo tso' wötèulewa Jesús tté buaë pakè kuëki. Pablo tö Onésimo a Jesús tté buaë paké ta ierblé Jesús mik. E' kuëki ie' shkakmine iwökir Filemón ska' ie' a kët kët chökne.

E' kuëki Pablo tö yëkkuö i' kit Filemón a as ie' kë ulurka Onésimo ki. Pablo tö iché Filemón a tö Jesús éna ie' daléne tajë ena i' sulu nuí tso' ie' ki e' olo'ya'itö ta iki'wa buaë. Es ñies ie' kawöta Onésimo ki inu' olo'yök ta ikiökwa wes iyami ekka es.

S'kiè Onésimo griegoie e' wà kiane ché kanenamé buaë. Erë yëkkuö i' tö iché tö kam Onésimo tö Jesús tté klö'ù etä ie' kë döer kanenamé buaë. Es Pablo tso' ichök tö Jesús batamik Onésimo dömi wes ikiè wà kiane ché es.

Shké'wè

¹ A Filemón, ye' döer Pablo tso' wötèule Cristo Jesús tté pakè kuëki, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' ena s'yami Timoteo, e'pa tö be' shké'wémi. Be' dalër tajë sa' éna, ñies be' tso' kanëblök Cristo a wes sa' es.

² Ñies sa' tö s'yamipa kiè Apia ena Arquipo, e'pa shké'wémi. Arquipo döer Jesucristo tté buaë e' tsatkökwak buaë wes sa' es. Ñies Skëképa Jesús icha erule daparke be' u a, e'pa kos shké'wémi sa' tö.

³ Skëköl döer S'yé ena Skëképa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bëre mü a' a.

Pablo tö wéstela ché S'yé a Filemón ki

⁴⁻⁵ Ye' tö be' tté ttsé tö be' erblöke buaë Skëképa Jesús mik, ñies s'batse'r malepa kos dalër be' éna. E' kuëki mik ye' ttöke Skëköl ta, etä këkraë wéstela chekeyö be' dalërmik.

⁶ Ttè mik se' erblöke e' a be' e' tköwa buaë s'yamipa ta ñita. Ye' tso' ikiök Skëköl a tö e' wa i' buaë kos wëmisö Cristo dalërmik, e' ar be' éna.

⁷ A yami, s'batse'r malepa kos er pableke be' tö buaë, ie'pa dalër tajë be' éna. E' tö ye' ttsé'wëke buaë, ttsësua ye' er dekae.

Pablo tö Onésimo tté ché Filemón a

⁸⁻⁹ E' kuëki ye' tö be' a ikiè er bua' wa tö i' kiekeyö be' a, e' wà ú. Cristo tö ye' a kawö mé be' kök iuk. Erë se' ñi dalër tajë, e' kuëki ye' tö be' a ikieke er bua' wa. Ye' döer Pablo këképatke tso' wötèulewa Cristo Jesús tté pakè kuëki e'.

¹⁰ Ye' be' a ikiè tö Onésimo saüne er bua' wa. Ie' erblé Jesús mik ye' ttö wa ié wé ye' tso' wötèule ee. E' kuëki ie' döer wes ye' alà es.

¹¹ Kuaë ta ie' bak be' wa toulettsa be' kanè mésoie kë döer iie bua' be' a, erë i'ñe ta ie' döer buaë be' a ñies ye' a.

¹² Ie' dalër tajë ye' éna, erë ye' tö ie' patkémine be' a.

¹³ Ye' a ta imú e' tsuat ye' ta ye' kimoie be' skéie ye' tso'ia wötèulewa Jesús tté buaë pakè kuëki e' dalewa.

¹⁴ Erë kë ye' éna i' wak kam be' tö ikéwö mü e' yöki. Ye' ki ikiane tö i' wëke be' tö, e' übö be' wák er wa, kë döer tö ye' tö be' ké iuk e' kuëki.

¹⁵ Isalema ie' minea be' yöki ekuölö ë as idöne tso' be' ta këkraë.

¹⁶ Erë ie' dene e' kë döer kanè mésoie ë, ie' dene be' yamiie Jesús tté wa dalër tajë be' éna, e' döer buaë shute kanè méso ëse tsata. Ie' dalër tajë ye' éna, erë ie' döer be' kanè méso, ñies ie' döer wes be' ël es Jesús wa. E' kuëki be' ké idalëritsök, ye' tö idalëritseke e' tsata.

¹⁷ Be' tö ye' klö'wé be' yamiie Jesús mik erblé e' wa, e' ta ie' klö'ù wes ye' wák es.

18 Ie' tō ilè sulu wamblè' ö be' tō ie' ña'weke ilè kuëki, etä ye' ña'ú iskéie.

19 Ye' dör Pablo tso' yëkkuö i' shtök ye' wák ulà wa, e' wák tō ie' nuì patueraë. Kë ye' éna ichak, erë kë be' éna ichökwa tō ye' ttō wa be' tō Jesús tté klöo', e' kuëki be' wä nuì ta'ia ye' a.

20 A yami, be' we'ikèyö, be' mú er buaë chō ye' a Skëkëpa Jesús dalërmik. Ye' er pablō Cristo batamik.

21 Ye' wä ijcher buaë tō be' tō ye' iüteraë, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna iane buaë tō i kiéyö be' a, e' tsata be' tō iwëraë.

22 Ñies Skëköl mú tō kawö mè ye' a a' pakoie wës a' tso' ie' a ikiök es. E' kuëki u yulö ye' a.

Pablo e' chéat

23 Epafras tō be' shké'wémi. Ie' tso' wötëule ye' ta Cristo Jesús tté pakè kuëki.

24 Ñies Marcos, Aristarco, Demas ena Lucas, e'pa kanëblöke Skëköl a ye' ta, e'pa tō be' shké'wémi ñies.

25 As Skëkëpa Jesucristo er buaë chō be' a.

Yëkkuö kitule hebreowak a Hebreos

Yëkkuö i' kite Israel aleripa erblë Jesús mik e'pa a. Ñies ie'pa kiè hebreowak ena judiowak. Kë yi wa ijcher yi tö yëkkuö i' kit. Pë' wele tö ibikeitsè tö Pablo tö ikit. Wele skà tö ichè tö Bernabé tö ikit. Wele tö ichè tö Apolo tö ikit erë kë s'wà ijcher yi tö ikit. Wele tö ibikeitsè tö ikite Roma wakpa tö Jerusalén suluo'wà e' yöki duas dabom kuryök Jesús kune'bak e' ukuöki (70 D.C.).

Israel aleripa erblë' Jesús mik e' kueki e'pa bak weinuk. Ie'pa welepa éna ierblö Jesús mik e' olo'yak ta ishkakne Moisés ttè dikia. E' kueki yëkkuö i' kite ie'pa a ikimorak e' tkökwa darërëe Jesús mik. S'kitökwakpa tö ie'pa wöbla'weke tö Jesús kë diché ta' ie'pa kimoie, e' kueki ie'pa kawöta ie'pa erblö imik e' olo'yök. E' kueki yëkkuö i' kite Jesús mik erblökwakpa a Jesús kkachöie ie'pa a i' es: Skököl e' kkaché se' a Jesús wa as se' éna iar buaë. Kä iaiaë ta ie' utbitu se' ta ittekölpa wa ena ibiyöchökwakpa wa ena Moisés wa, erë bataie ta iut se' ta ilà eköl ë Jesucristo e' wa.

E' kúie ta cá iaiaë Skököl tö iyë'bak tö ie' kablörane Israel aleripa a. E' wà tka Jesucristo wa e' chë yëkkuö i' tö. Ñies sacerdotepa tö iyiwak jcheke Jerusalén cá bit ekkë judiowak nuì olo'yoie. Iyiwak jcherke e' kë diché ta' se' nuì paiklottsa da'aie. E' kueki ie'pa tö ijcheke këkraë erë e' kë dör buaë shute Skököl wöa. E' kueki Jesucristo kötewà etökicha ë se' nuì paiklottsa, e' je' dör buaë shute Skököl wöa. E' kueki Jesús dör ibua'ie. E' kueki se' kawöta erblök ie' mik ena ie' ë kawöta ttö iutè. I'ñeta ie' tkër Skököl wörki se' ttè chök Skököl a. Ie' dör ibua'ie e' kueki Israel aleripa erblë ie' mik e'pa kë kawöta ie' olo'yök. Ie' wa iyë

tö ñala yö' se' a döka ikaska'. E' kueki se' kawöta senuk e' meulettsa weinuk erblë Jesús mik e' kueki. Se' tö ie' watéttsa e' ta Skököl tö se' shuleraë wes ie' tö Israel aleripa shuli' es.

Skököl ut se' ta ilà wa

¹ Skököl utbitu taië se' yëpa bak cá iaiaë e'pa ta ittekölpa wa. Ie' utbitu ie'pa ta taië kua'ki kua'ki.

² Erë i'ñe ta, mik cá i' erkewatke e' kewö ska' ta, ie' tté se' ta iwák alà patkë'itö cá i' ki e' wa. Tsawe ta ie' tö iyi ulitane yö' ilà ta ñita. Ñies ie' tö ilà tkë'kabak as iyi ulitane dö ie' ulà a aishkuö ta.

³ Skököl Alà dör iyë olo taië e'. Wes Skököl dör e' suë ie' dör. İyi ulitane kicha a'tser ie' wa ittè diché taië e' wa. Se' nuì paiklétttsaitö e' ukuöki ta ie' tkëka cá jai a dalöiërta' taië Skököl ulà bua'kka.

Skököl Alà olo ta' taië shute Skököl biyöchökwakpa tsata

⁴ E' wa iwënewà tö Skököl Alà dör Skököl biyöchökwakpa tso' cá jai a, e'pa kos tsata. Es ñies wes Skököl tö ie' kiè iwák alà, e' dör bua'iewa wes ie' tö ibiyöchökwakpa kiè e' tsata.

⁵ Skököl yëkkuö ki itso' kitule tö Skököl tö iché ilà a:

“Be' dör ye' alà;

i'ñe yö' ikkachétke tö ye' dör be' yë.”*

Erë tté e' kë yëule ie' wa ibiyöchökwakpa isie a. Ñies Skököl yëkkuö ki Skököl tö ilà tté chë i' es:

“Ye' tö icheraë tö ye' dör ie' yë, età ie' dör ye' alà.”†

Erë Skököl kë wa ibiyöchökwakpa isie tté yëule es.

⁶ Ñies mik ie' tö ilà eköl ëme, e' patketke cá i' a, età ie' tö itté yë' i' es:

“Ye' biyöchökwakpa ulitane kawöta ie' dalöiök taië.”‡

Ttè ekkë kos kueki se' wa ijcher tö Skököl Alà dör Skököl biyöchökwakpa ulitane tsata.

⁷ Mik Skököl tö ibiyöchökwakpa tté cheke, età ie' tö iché i' es:

* 1:5 Salmo 2.7 † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13 ‡ 1:6 Deuteronomio 32.43

“Ye' tō ye' biyöchökwakpa patkeke wes siwā' batsir es, e'pa dör ye' kanè mésopa patkekeyö wes bö' wörkua wöñar es.”[§]

⁸ Erë ie' tō ilà tté cheke i' es:

“¡A Skëköl, be' tō s'wëttseke s'blúie e' dör yöbiè!

Be' tō s'wëttseke yësyësë.

⁹ Sene yësyësë dalër be' éna, erë sene sulu ar suluè be' éna;

e' kuekì, ye' dör be' Këköl, e' tō be' klö'wé ta' ttsë'ne buaë méyö be' a' tajë be' malepa ulitane tsata.”*

¹⁰ Ñies Skëköl tō ilà tté cheke i' es:

“A Këköl, tsawe ta' be' tō ká i' yö', ñies ká jai ena i' kos tso' ikì e' yö' be' wák tō.

¹¹⁻¹² E' kos chörawa erdawa wes datsi' nurwā ta' ierwa es,

e' kos manerdattsa wes s'datsi' mane'wè ta' iwötrèwā es.

Erë be' tso'tke kenet. Be' kë manerpattsa, be' ser michoë.”†

¹³ Skëköl tō iché ilà a' i' es:

“Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dö mik ye' tō be' bolökpa mérö be' klö dikia eta.”‡

Erë Skëköl kë wā ttè e' yëule ibiyöchökwakpa isie a.

¹⁴ Skëköl biyöchökwakpa dör wes siwā' es kë wërta'. E'pa kos kanëblöke Skëköl a. Ie' tō ie'pa patkeke wépa tsatkërdaë, esepa kimuk. E' kuekì ie' kë wā ttè ese yëule ie'pa isie a.

2

Skëköl Alà tté buaë e' kawöta dalöie

¹ Skëköl Alà dör íyi ulitane tsata, e' kuekì se' ké e' tkökwa darërè ie' tté buaë mokì ttsëule se' wā, e' a' as kë se' mi'ne wes kanò èmi di' kì es.

² Skëköl tō ittè dalöiëno, e' me'atbak ibiyöchökwakpa wa se' yépa bak ká iaiaë e'pa a. Wépa kos kë wā ttè e' dalöiëne', e' nuí kì ie'pa weine wes ikawöta weinuk es.

³⁻⁴ Es ibak ie'pa ta, erë Skëköl Alà tté buaë, e' è wa se' tsatkërmi, e' dör ttè bua'iewā ttè ulitane tsata. S'tsatko tté, e' tsá yè' Skëképa Jesús wák tō.

Wépa tō ttè e' ttsë', e'pa tō iyë'ne se' a' ta' iwā kkachérakitö tō e' dör ttè mokì. Ñies i' kë or yi a' ese o' Skëköl tō ie'pa wa tajë kua'kì kua'kì iwā kka-choie tō i' ché ie'pa tō e' dör mokì. Ñies Wiköl Batse'r wa ie' tō imé se' a' kanëbloie buaë ie' a' tajë kua'kì kua'kì wes ie' kì ikiane es. E' wa ie' tō iwā kkaché tō ie'pa ttè dör mokì. Ttè e' wā kë dalöiëne se' wā, e' ta' ¿wes se' tkömishkar inuí ulà a'?

Jesús dë'bitu se' yamiie

⁵ Aishkuö ta' ká i' mane'werattsa ne Skëköl tō buaë pa'alì, e' chök sa' tso'. Skëköl tō ibikeitsbak tō ká pa'alì e' kë merpa ibiyöchökwakpa a' as ie'pa dö iwökirpaie.

⁶ Kë idör es. Ie' tō ibikeitsbak tō imerdaë s'ditsö ulà a. E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkuö kì es, e' tō iché:

“A' Skëköl, ¿s'ditsö dör yi? ¿lök e' ska' be' er de?

¿Wes ie'pa kì be' tkine?

⁷ Erë ekuölö è ie'pa yö' be' tō be' biyöchökwakpa dikia diöshet tsir.

Erë ie'pa yö'bö olo ta' tajë dalöiërta' tajë.

⁸ Ie'pa tkë'ka be' tō íyi ulitane yö'bö e' wökirie.”*

Yëkuö e' iché tō Skëköl tō se' tkë'ka íyi ulitane yö' ie' tō e' wökirie. “Íyi ulitane” e' wā kiane ché tō kë i' ku', e' kë ku' se' ulà a. Erë i'ñe ta' kam se' tō isaüwā es.

⁹ Erë se' wā ijcher tō i' ché yëkuö e' tō, e' wā tka Jesús wa. Ie' yöne s'ditsöie, e' wöanewa Skëköl biyöchökwakpa dikia diöshet tsir ekuölö è. Skëköl er buaë ché se' a, e' kuekì ie' tō Jesús me'ttsa ttèwā sulitane nuí skéie. Jesús weine siarè kötewā se' skéie, e' kuekì Skëköl tō ie' kika'ka' tajë, tkë'ka' íyi ulitane blúie dalöiërta' tajë.

¹⁰ Skëköl dör íyi ulitane wì, e' kos tso' ie' wa ñies ie' a. Ie' kì ikiane tō se' tajë dör ie' ala'r esepa dö ie' ta' ñita' olo ta' tajë. E' wawé ie' tō Jesucristo wa. E' kuekì buaë idir ie' a' tō Jesús weine kötewā s'tsatkoie. Es

§ 1:7 Salmo 104.4 * 1:9 Salmo 45.6-7 † 1:11-12 Salmo 102.24-27 ‡ 1:13 Salmo 110.1 * 2:8 Salmo 8.4-6

ì kos kiane Skèköl k̄i tò Jesús tò iwè s'tsatkoie, e' wéitò seraa.

11 Jesús ena se' batse'wèkeitö, e'pa Yé dör eköl è, e' dör Skèköl. E' kuèk̄i Jesús dör Skèköl Alà, e' kè jaène ichök tò se' dör ie' èlpa ena ie' kutapa.

12 Es itso' kitule Skèköl yèkkuö k̄i wé ie' tò ichè Skèköl a' i' es:

“A Skèköl, ye' tò be' tté cheraè ye' èlpa ena ye' kutapa a.

Mik ie'pa ñi dapa'uke, età ye' tò be' k̄ikerakà t̄tsè wa ie'pa kukua.”†

13 Ñies iskà tso' kitule Skèköl yèkkuö k̄i wé Jesús tò iché i' es:

“Ye' erblöraè Skèköl è mik.”‡

Ñies ichéitö:

“Íe ye' dur, wépa me' Skèköl tò ye' a ala'rie, e'pa ta.”§

14-15 Se' dör Jesús icha. Erè se' dör s'ditsö è. Se' ulitane serkeia ta sulu se' suar s'duöwà yök̄i, e' wà se' tso' klöulewà. E' kuèk̄i Jesús yöne s'ditsöie. Ie' dè'bitu e' muktsa ttèwà se' skéie e' alokaie bë iane s'duöwà wiie e' k̄i. Es ie' tò se' tsatkée, se' suar s'duöwà yök̄i, e' ulà a.

16 Iwènewà buaè tò Jesús kè dè'bitu Skèköl biyöchökwakpa kimuk. Ie' dè'bitu se' dör se' yé bak ká iaiaè Abraham, e' aleripa kimuk.

17 E' kuèk̄i ie' yöne s'ditsöie wés se' es as ie' dö sacerdote kibiie se' tté chök Skèköl a' e' wakanewèkeitö yèsyèsè. Ie' dör s'ditsö wés se' es, e' kuèk̄i ie' tò se' sueke er siarè wa. Ie' wák e' me'ttsa ttèwà se' skéie as se' nuì olo'yar se' k̄i.

18 Ie' weinebak ñies ie' erkiöone ì sulu wamblök, e' kuèk̄i i'ñe ta wépa erkiöörke ì sulu wamblök, esepa kimermi buaè ie' a.

3

Jesús dör Moisés tsata

1 A yamipa, a' batseo' Skèköl tò. Ie' tò a' klö'ñak as a' dö ie' ichaie. Jesús bikeitsö bua'ie. Se' tò ichekèkà tò ie' dör Skèköl tteköl bua'ie ena se' sacerdote kibi mik se' erblöke e'.

2 Skèköl tò ie' tkè'ka kaneblök se' sacerdote kibiie e' wakanewéitö yèsyèsè wés Moisés tò, kanè me' Skèköl tò ie' a, e' wakaneo' yèsyèsè es. Kos ì kiane wè Skèköl wé a' e' o' Moisés tò yèsyèsè.

3 Erè Jesús dalöier̄ta' tajè tköka Moisés tsata wés u wák dalöier̄ tköka u tsata es.

4 Se' wà ijcher tò u ulitane yué yile tò, erè Skèköl dör íyi ulitane yuökwak.

5 Mok̄i Moisés kaneblè' yèsyèsè Skèköl wé a' ikanè mésoie. Ì o' ie' tò, e' wa ie' tò ì buaè kkachera Skèköl tò aishkuö ta Cristo wa e' klea'.

6 Erè Cristo dör Skèköl wák alà, e' kaneblöke yèsyèsè se' dör wés Skèköl wé es e'pa wökirie. Ì buaè yé' Cristo tò tò idoiã se' a, e' wà panekesö kröröè t̄tsè'ne bua'wa kè tò ilo'yè, e' ta mok̄i se' dör Skèköl icha.

A' e' kkö'nú Skèköl kè watarttsa

7 E' kuèk̄i, ì ché Wiköl Batse'r tò Skèköl yèkkuö k̄i, e' wà iutö buaè. E' tò ichè i' es:

“Ì cheke Skèköl tò e' ttsé a' tò i'ñe ta,

8 età kè a' er darè'ukwà iyök̄i wés a' yépa bak ká iaiaè es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kèsik kèsik Skèköl wöa.

Ie'pa tò ie' wöñatkè' ká sir poè wé kè yi serku' tajè e' ké a.

9 Skèköl tò iché tò duas döka dabom tkéyök (40),

e' dalewa ye' tò ì kè or yi a ese wé tajè ie'pa se'woie, ie'pa kkö'noie,

erè ie'pa tò ye' wöñatkè' tajè.

10 E' kuèk̄i ye' ulunekà tajè ie'pa k̄i età ye' tò ie'pa ché i' es:

‘Kekraè ie'pa kè k̄i ikiar tò ye' ie'pa wèttsè,

ie'pa kè senak wés ye' k̄i ikiane es.’

11 E' kuèk̄i ye' ulunekà ie'pa k̄i età ye' iché

tò ie'pa kè döpawà wé warma ie'pa enuweke ye' tò ee.”*

12 A yamipa, a' e' kkö'nú dö' a' isie er sulurwà ta a' kè erblöia Skèköl chök e' mik ta a' e' batsöttsa iyök̄i.

13 E' skéie a' ñi er diché iö kekraè s'tsatkè kèwö tso'ia i'ñe ta e' dalewa.

† 2:12 Salmo 22.22 ‡ 2:13 Isaías 8.17 § 2:13 Isaías 8.18 * 3:11 Salmo 95.7-11

A' tō iú es as kē a' isie e' kītō'ù sene sulu wa ta a' er darērwa Skēkōl yōki.

14 Se' erblō Cristo mik buaē kekraē dō ibata ekkē wes kuaē es, e' ta moki se' tso' ie' ta. E' kueki a' ñi er diché iō buaē.

15 Skēkōl yēkkuō tō iché i' es:

“Ì cheke Skēkōl tō e' ttsé a' tō i'ñe ta, eta kē a' er darē'ukwa iyōki wes a' yēpa bak ká iaiāē es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kēsik kēsik Skēkōl wōa.”†

16 Wēpa tō Skēkōl ttō ttsé' erē ie'pa e' o' ie' wōa kēsik kēsik, ¿e' wakpa dōr yi? ¿Kē dōr ie'pa ulitane yē'ttsa Skēkōl tō Egipto Moisés wa, e'pa ě?

17 ¿Yi ki Skēkōl ulune dō duas dabom tkēyōk (40)? ¿Kē dōr ie'pa tō ì sulu wamblē' ká sir poē wé kē yi serku' e' a e'pa ě? E' nuí ki idurulune.

18 ¿Yi a Skēkōl tō ichétke: “A' kē dōpawa wé warma a' enuweke ye' tō ee”? ¿Kē dōr ie'pa tō ie' ttē dalōseō'wa e'pa ě?

19 Es se' tō isué tō ie'pa kē erblēne ie' mik, e' kueki ie'pa kē dē'wa wé warma Skēkōl tō ie'pa enuweke ee.

4

1 Ñies Skēkōl kablē' se' a tō se' dōwami ie' tō se' enuweke e' a. E' kueki e' tso'ia e' dalewa se' kawōta e' kkō'nuk taiē dō' se' wele kē ulā a idō.

2 Se' a Skēkōl ttē buaē e' pakane wes ie'pa bak ká iaiāē, e'pa a ipakane es. Erē ie'pa kē erblēne imik, e' kueki ttē buaē ttsé' ie'pa tō, e' kē dōr ñie bua' ie'pa a.

3 Se' erblé Skēkōl mik, e'pa dōrawa ie' tō se' enuweke e' a. Erē wēpa kē erblōku' ie' mik, esepa ché Skēkōl tō iyēkkuō ki i' es:

“Ye' uluneka ie'pa ki eta yō ichétke ie'pa kē dōpawa wé warma ie'pa enuwekeyō ee.”*

Ie' tō iché es, erē ie' kanē enewa mik ká i' yōne one eta.

4 Skēkōl tō iyi ulitane yō' dō ká teröl. Ká de kul ta ie'eni'. Es itso' kitule wele Skēkōl yēkkuō ki. E' tō iché:

“Ká de kul eta ì kos yō'bituitō e' yōne one, e' kueki diwō e' wa ie' kē kaneblēne.”†

E' kueki se' wa ijcher tō moki Skēkōl tō se' enuweke e' tso'tke.

5 Erē ttē kitule chétkeyō, e' ki Skēkōl tō iché:

“Ie'pa kē dōpawa wé warma ie'pa enuwekeyō ee.”‡

6 Es se' wa ijcher tō Skēkōl tō se' enuweke e' tso'tke se' a. Erē wēpa a ttē buaē e' pakane kuaē, e'pa kē dē'wa, ie'pa tō idalōseō'wa e' kueki.

7 E' ukuōki ta duas tka taiē eta Skēkōl tō ttē e' ě skā pakēne se' a ì kit se' blú bak kiē David e' tō e' wa. Ttē kitule ñe' chétkeyō, e' dōr i' es:

“Ì cheke Skēkōl tō e' ttsé a' tō i'ñe ta, e' ta kē a' er darē'ukwa iyōki.”

Es se' isué tō ikéwō skā mé Skēkōl tō se' a as se' dōwa ie' se' enuweke e' a, e' kēwō dōr i'ñe.

8 Josué tō Israel aleripa enuúpa ie' kēwō ska' ta, e'ma Skēkōl kē wa ene skā yēnene.

9 E' wà kiane ché tō Skēkōl tō se' enuwēmi wes ie' eni' mik ká i' yō'itō eta es, e' tso'ia wēpa dōr ie' icha esepa a.

10 Wēpa dewa Skēkōl ene e' a, esepa enuraē wes ie' eni' es.

11 E' kueki se' kē e' diché iōk shkōwa ene e' a as se' kē isie tō ñe'pa kē wa Skēkōl ttē iutēne e'pa wakōù.

12 Skēkōl ttē dōr ttsé'ka, diché ta' taiē, e' tō iwakaneweke buaē tkōka tabē ká yaule di'diē wī'kē iō'kē e' tsata. Idōkewa buaē dō se' er a, se' wikōl a. Ì kos dalērmik se' serke tso' blēule se' er a, ena ì kos bikeitsekēsō, ese weblekettsaitō tō buaē idir o sulu idir.

13 Se' e' chōraka Skēkōl a. Ie' yōki ì kos yō'itō e' kē a e' blēnukwa. Ì kos tso' áie ie' wōrki. E' kueki se' e' tkōwa darērē ie' ttē a.

Jesús dōr se' sacerdote kibi buaē shute

14 Se' wa sacerdote kibi tso' ekōl, e' dōr sacerdotēpa ulitane tsata. E' dōr Jesús, ie' dōr Skēkōl Alà. Ie' mineatke

† 3:15 Salmo 95.7-8 * 4:3 Salmo 95.11 † 4:4 Génesis 2.2 ‡ 4:5 Salmo 95.11

tso' ká jai a se' tté chök Skëköl a. E' kueki se' kawöta e' tkökwa darërëe ie' tté buaë klö'wekesö, e' a.

¹⁵ Se' sacerdote kibi e' wa se' wër siarë. Mik ie' bak senuk ká i' ki, eta erë ie' ma'oule i' sulu kos wamblök wës se' es, erë ie' kë wä i' sulu wamblëne yës. E' kueki ie' wä ijcher buaë tö is s'ttsër mik se' ma'orke i' sulu wamblök eta.

¹⁶ E' kueki a' shköwa Skëköl wörki. Mik s'kimë kiane eta ikiösö ie' a, kë suar ta'. Ie' tö se' sueke er siarë wa, e' kueki ie' tö se' kimeräe er bua' wa.

5

¹ Wëpa dör sacerdotepa kibipa e'pa kos tso' shukitule iwakpa shua kanebloie imalepa tté chök Skëköl a. Ie'pa kanë dör iyiwak jchëule ena ilè skà merke Skëköl a, ese wakanëuk imalepa nuì olo'yoie.

² Ie'pa dör wës imalepa es. Ie'pa diché kë dë'ka buaë i' sulu wöklö'woie. Ie'pa weirke siarë wës imalepa weir i' sulu ulà a es. E' kueki imalepa kë wöblaule íyi buaë wa, arkedö i' sulu a kekraë, esepa wërmi siarë ie'pa wa.

³ Nies ie'pa wakpa tö i' sulu wambleta', e' kueki ie'pa kawöta iyiwak jchök mè Skëköl a ie'pa nuì ki nies imalepa nuì ki.

⁴ Kaneblök Skëköl a sacerdote kibiie, e' dör kanë buaë, dalöiërta' taië. Kë yi yörta' sacerdote kibiie iwák er wa. E' shushteke Skëköl ë tö ta itkéka sacerdote kibiie wës ie' tö Aarón tké'ka es.

⁵ E' sù Cristo kë e' tkënekä sacerdote kibiie iwák er wa e' kikoka. E' skéie Skëköl tö iché ie' a:

“Be' dör ye' alà; i'ñe ye' tö ikkacheke tö ye' dör be' yë.”*

⁶ Tté kitule skà tö iché i' es: “Be' dör sacerdote kekraë wës Melquisedec ese es.”†

⁷ Mik Jesús tso'ia ká i' ki, eta ie' kköyë' Skëköl a taië aneule wi'wië jë wa i' wa. Skëköl ë a ie' yërmittsa duëwa ulà a, e' kueki ie' tö iki' Skëköl a tö ye' yöttsa iulà a. Ie' tö Skëköl dalöieke

taië, ittë iuteke buaë, e' kueki i' kiéitö e' iuté Skëköl tö.

⁸ Erë ie' dör Skëköl Alà, erë ie' weine taië, e' wa ie' éna iane tö wës s'weir Skëköl tté dalöie kueki.

⁹ Mik i' uk ie' patkëne e' wéitö seraa, eta ie' de S'tsatkökwakie. Wëpa tö ie' tté iuteke, esepa kos tsatkë michoë ie' tö.

¹⁰ Nies Skëköl tö ie' tkéka sacerdote kibiie wës Melquisedec ese es.

A' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yar a' tö

¹¹ Tté ese tso'ia sa' wä yëno taië, erë kë a' éna ianuk bet, e' kueki iwä pakë a' a e' dör darërëe.

¹²⁻¹³ Ká iaiäe a' erblë'mi Cristo mik, ikkë ta' warma a' detke s'wöbla'ukwakpaie. Erë a' skà kiane wöbla'wë Skëköl tté tsawe tottola ese wa. A' dör wës ala'rla es kë a' chké darërë ñar, tso' tsu' ë mik. Kam a' a iwër tö i' dör buaë i' dör suluë.

¹⁴ E' skéie chké darërë ese dör s'wöblauetke esepa a. Ie'pa a iwënetke tö i' dör buaë i' dör suluë. E' kueki ie'pa éna iane mik ta' buaë idir mik ta' sulu idir.

6

¹ E' kueki Cristo tté tsá wa s'wöblane, e' ë kë charia kekraë. E' skéie Cristo tté kí tso' taië, ese wa se' kí e' yuö as se' yör iskië wës se' kibirwa es. Kë se' kàne e' wöbla'ukne Cristo tté tsá jchertke se' wä, ese wa. Se' wä ijchertke tö s'kawöta i' sulu nuì ki s'duöwami, ese kos olo'yök. Se' wä ijchertke tö s'kawöta erblök Skëköl ë mik.

² S'wöskuè tté ena s'ulà mùka s'yamipa ki ese tté wa se' wöbla'netke. S'duulewä shkerdakane ena s'weir michoë ese tté jchertke se' wa.

³ E' kueki kë se' e' wöbla'ukia tté ese wa. E' skéie se' kí e' yuö Cristo tté skà tso'ia ese wa. Skëköl tö ikéwö mé se' a, e' ta iwëraësö es.

⁴ Wëpa wöa ká ñine'bak Cristo tté wa, erë e'pa tö ilo'yé, e' ta ¿wës kawö mermine ie'pa a er mane'ukne? I' buaë mé Skëköl tö se' a, e' kak ttsëule

* 5:5 Salmo 2.7 † 5:6 Salmo 110.4

ie'pa wā. Wiköl Batse'r dē'ñak ie'pa kī.

⁵ Ie'pa éna iane tō Skëköl ttè dör buaë. Skëköl kēwō olo ta' taië datske aishkuō ta, e' diché kak sūle ie'pa wa.

⁶ E' kōs ttsëule ie'pa wā, e' watéttsa ie'pa tō, e' ta çwes ie'pa dōmine e' ska'? E' dör wes ie'pa tso'ne Skëköl Alà ttōkwane wōtēwane krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuök sulitane wō wa.

⁷ Se' dör wes tē es. Ýi kuatkēne iki, kalī yēne iki buaë, warma e' wā tskirmi buaë wā wōrmi buaë wes iwák kī ikiane es. Tē ese a Skëköl er buaë chōraë.

⁸ Erē tē e' kī dika'chka tschine, kualkō tschine, ì tschine, e' ta e' kē dör ìe bua'. Kukur ta iwayēnarketke ì sulu a ta iñardawa.

⁹ A yamipa dalër taië sa' éna, sa' ttōke a' ta es, erē mokī sa' iklō'weke tō a' shkōke buaë s'tsatkē ñalé kī. A' kē dör wes wépa tō Cristo watéttsa esepa es.

¹⁰ Skëköl dör yēsyesē. A' kanëblōke buaë ie' a. A' tō s'batse'r malepa kimeke buaë, e' wekeia a' tō buaë. E' wa iwēnewā tō mokī a' éna Skëköl dalër. E' kōs kē ska' ie' er chōpawa.

¹¹ Erē sa' kī ikiane tō a' ulitane tō, ì buaë weke a' tō, ese kī ù er bua' wa dō ibata ekkē. Es ì buaë kōs panekesō, e' wā dōraë a' ulà a da'aie.

¹² Sa' kē kī ikiane tō a' bikër. E' skéie sa' kī ikiane tō a' dō wes wépa erblōta' mokī Skëköl mik esepa es. Ì muk Skëköl kablē' se' a, e' wā panekesō enaë, e' wa iwā dōraë se' ulà a.

Se' erblōmi Skëköl kablē' se' a, e' mik

¹³ Mik Skëköl kablē' Abraham a, eta ie' kē kablēne yi skà ttō wa. Ie' kablē' iwák ttō wa, kē yi ku' ie' tsata e' kueki.

¹⁴ Ie' tō iyē' Abraham a: "Mokī ye' ichè tō ye' er buaë chōraë be' a taië. Be' aleripa alōweraëyō taië."*

¹⁵ Ttè e' wā pané Abraham tō enaë ta Skëköl kablē'ia, e' wā de iulà a.

¹⁶ Mokī mik se' tō ttè mé yi a, eta imekesō yi dör se' tsata, ese ttō wa.

Mik se' tō ttè métke es, eta ttè e' kī kē ì skà ku'ia chē.

¹⁷ Es ñies Skëköl kī ikiane kkachē wōshak wépa a ikablē' esepa a tō mokī iwā dōraë ie'pa ulà a, kē imane'wepaneitō yēs. E' kueki ikablē' iwák ttō wa.

¹⁸ Es se' éna iane buaë tō Skëköl tō ittè mé se' a iwák ttō wa, e' kē mane'wepaneitō yēs, ie' kē kachōta' e' kueki. Ie' tō ittè mé se' a iwák ttō wa tō se' erblōke ie' mik e'pa tsatkeraëitō. E' tō se' er pableke buaë. Ttè e' wā paneke se' tō kröröe, e' a se' e' tkōwā darërë kekraë.

¹⁹⁻²⁰ Ttè e' wā paneke se' tō, e' tō se' tkéwā darërëe wes tabechka tso' kanò wöklö'woie dayē shūa es. Jesús míkane se' yōki kewe ká jaì a. Ee ie' tso' Skëköl wé kibi e' úshū batse'r taië shūte, e' a. Úshū e' kkōiëule àr datsi' buririë shūkuar e' wa, e' etmik ie' tso' se' ttè chök kekraë Skëköl wōrki. Es ie' de se' sacerdote kibi kekraë wes Melquisedec ese es.

7

Jesús dör sacerdote kibi wes Melquisedec ese es

¹ Melquisedec bak ká kiè Salem e' blúie. Ñies ie' kanëblē' sacerdoteie Skëköl dör ýi ulitane tsata e' a. Abraham e' ali'ka blu'pa skel wā ilayök Lot minetser e'pa kī. Mik Abraham dotkene iu a, eta Melquisedec dettsa ie' ñaletsuk ta ikié Skëköl a as e' er buaë chō ie' a.

² Ñies dalì kōs dē'ne Abram ulà a ñippè shūa, e' blatéitō dōka dabop, e' eyök méitō Melquisedec a. S'kiè Melquisedec, e' wā kiane chē "sene yēsyesē e' blú." Ñies ie' dör ká kiè Salem, e' blú. Salem, e' wā kiane chē "sene bërë," e' kueki ñies ie' dör sene bërë blú.

³ Kē se' wā ijcher tō yi dör iyé, yi dör imì, yi dör iditséwō, mik ikune ö mik idu'wā. E' kōs kē ku' kitule Skëköl yëkuō kī. E' kueki se' tō ichèmi tō ie' dör sacerdote kē erta'wa wes Skëköl Alà es.

* 6:14 Génesis 22.17

4 Ibikeitsó buaë, e' ta a' wa ijcherdaë tö Melquisedec dalöiërta' tajë sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa kos tsata. Abraham dör se' yë bak ká iaiaë dalöiërta' tajë ese. Nippè shua ibolökpa dali de ie' ulà a, e' blatéitö dökä dabop, e' eyök tsá méitö Melquisedec a.

5 Leví aleripa yë tsá dör Abraham wes Israel aleripa malepa es. Leví aleripa ë meneat sacerdotepaie. Ie'pa dör Israel aleripa malepa yamipa, erë itso' kitule Moisés ttè dalöiëno, e' ki tö Israel aleripa kos kawöta iíyi kos blatök dökä dabop, ta e' eyök tsá muk Leví aleripa a.

6 Skököl kablë' Abraham a tö ie' doraë skökëpa tajë. Erë Melquisedec kë dör Leví aleri, erë e' a Abraham tö iíyi tsá mé. Nies Melquisedec tö ikié Skököl a as e' er buaë chö Abraham a.

7 Sulitane wa ijcher tö yi tö e' ché o'ka a, ese wák dör yi a iyëne e' tsata.

8 Israel aleripa tö iíyi tsá meke sacerdotepa duöta'wa esepa a. Erë Skököl yëkkuö tö Melquisedec chë wes ie' tso'ia ttsë'ka es.

9-10 Mik Abraham tö iíyi tsá mé Melquisedec a, eta Leví kam kur. Erë se' tö ichëmi tö Leví aleripa bak tö iíyi tsá mé Melquisedec a Abraham wa, Abraham dör ie'pa yë tsá e' kuëki.

11 Ttè dalöiëno me' Skököl tö Israel aleripa a Moisés wa, e' ichë tö Leví aleripa ë meneat sacerdotepaie Israel aleripa tté chök Skököl a as e' tö ie'pa nuì olo'yö. Erë e' mú a nuì olo'yarmi se' ki seraa, e'ma kë sacerdotë ské kuä'ki kianeia. E' kuëki Skököl tö sacerdotë ské patké. E' kë dör Leví aleripa e' eköl wes Aarón es. Ie' dör sacerdotë wes Melquisedec ese es.

12 Sacerdotë wésepa ské maneone kuä'ki, e' ta nies ttè dalöiëno tsá e' kawöta mane'wëttsa.

13-14 Sacerdotë ské patké' Skököl tö chëyö a' a, e' dör Skökëpa Jesús. E' kë dör Leví aleripa eköl. Sulitane wa ijcher buaë tö ie' dör Judá aleri. Moisés kë wa i yëule tö Judá aleripa

dömi sacerdotëie. E' kuëki kë ie' aleri isie tkëuleka sacerdotëie.

15 Sacerdotë ské tkënekane kuä'ki wes Melquisedec ese es, e' ta se' éna iwà ane tö nies ttè dalöiëno meneat Moisés a e' maneonettsa.

16-17 Skököl yëkkuö ki itso' kitule tö ie' tö Jesús a iché i' es:

“Be' dör sacerdotë këkraë wes Melquisedec ese es.”*

E' kuëki se' wa ijcher tö Jesús kë tkënekane sacerdotëie ie' ditséwö wa wes Moisés ttè ki itso' kitule es. Ie' de sacerdotëie ie' ser michoë, kë duöta'wa, e' diché wa.

18-19 Moisés ttè dalöiëno bak kenet, e' kë a yi onuk buaë yësyësé Skököl wöa. E' kë diché ta', kë dör ie' bua' ese wöie. E' kuëki ttè e' maneonettsa. E' skéie ttè pa'alí wa panekesö kröröë e' dör ibua'ie ttè këchke tsata, e' wa se' e' batsöwami buaë Skököl mik kë ki i sulu nuí ta'ia.

20 Nies mik Skököl tö Jesús tkë'ka sacerdotëie, eta ie' kablë'ia iwák ttö wa tö ikaneblö michoë sacerdotëie. Ie' kë kablëne es sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa a.

21 Erë mik ie' tö Jesús tkë'ka sacerdotëie, eta ie' kablë'ia iwák ttö wa ttè i' wa:

“Be' dör sacerdotë këkraë.

Ye' kablé be' a ye' wák ttö wa, e' kë olo'yepayö yës.”†

22 Es Skököl kablë' Jesús a, e' wa se' wa ijcher moki tö ttè pa'alí mène se' a, e' dör bua'iewa ttè këchke mène Israel aleripa a e' tsata. Jesús wa se' wa ijcher yësyësé tö iwà suerasö.

23 Nies sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa duöta'wa, e' kuëki ie'pa kë a kaneblëne këkraë. E' kuëki ie'pa ské tkëuleka tajë.

24 Erë Jesús ser michoë, e' kuëki ie' kë skéie yi tkënuuka.

25 Wépa kos shkökewa Skököl wörki Jesús batamik, esepa tté chök ie' tso'ie këkraë Skököl a, e' kuëki ie'pa kos tsatkërmi ie' a buaë këkraë.

26 Es se' isué tö Jesús dör sacerdotë kibiië chökle. Ie' dör batse'r. Kë i sulu ku' iki, kë iauleka sene sulusi wa. Ie'

* 7:16-17 Salmo 110.4 † 7:21 Salmo 110.4

butsulettša pë' sulusipa yöki. Skëköl tö ie' tkëka ká jai a iyi ulitane tsata. Sacerdote ese kiane se' ki.

²⁷ Ie' kë dör wës sacerdote kibi malepa es. Ká bit ta ie'pa kawöta iyiwak jchök më Skëköl a ie'pa nuï kueki. E' ukuöki ta iyiwak kí jchekerakitö më Skëköl a imalepa nuï kueki. Erë e' kos skéie Jesús e' me'ttsa ttëwä etökicha ë se' nuï patuoie, e' kë skà tköpaia.

²⁸ Wëpa tkëuleka sacerdotepa kibiie Moisés ttë wa, moki e'pa dör wës s'malepa es, kë diché dë'ka e' kkö'nuk buaë yësyësë. Erë Moisés ttë kite, e' ukuöki ta Skëköl kablë' iwák ttö wa tö ie' alà tkërdaka se' sacerdote kibiie, e' dör se' sacerdote kibi yöbië bua'iewa yësyësë e'.

8

Jesús dör ttë pa'alì me' Skëköl tö, e' wakanéukwak

¹ Ì kos cheratse sa' tö e' wà dör i': Jesús tso' se' wä sacerdote kibiie. Ie' tkër dalöierťa taië ká jai a Skëköl ulà bua'kka.

² Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' tso' iwakanéuk Skëköl wé batse'r chökle tso' ká jai a e' a. E' kë yöne s'ditsö wä, e' yö' ie' wák tö.

³ Sacerdote kibi kos tkëneka iyiwak tso'rak iwä jchë më Skëköl a ena ì skà mekerakitö, e' wakanéuk imalepa tsatkoie ie'pa nuï ulà a. E' kueki Jesucristo kawöta ñies ilè muk Skëköl a se' tsatkoie.

⁴ Erë ie' kë tö ikanewëku' ká i' a, iwakanewëkeitö ká jai a. Moisés ttë dalöiëno tö ichè tö Leví aleripa ë tkërkami sacerdoteie. E' kueki Jesús mú tö iwakanewëke ká i' a, e' ma ie' kë tkënukka sacerdoteie, ie' kë dör Leví aleri e' kueki.

⁵ Ì kanewëke sacerdotepa tö ká i' a, ese dör ibua'ie tso' ká jai a, e' kleeke ie'pa tö ká i' a. E' dör wës ibak Moisés ta es. Mik Moisés tö u yueketke Skëköl a, etä Skëköl tö iché ie' a: "Ittsö, ì kos yuö wës be' a ikkayëne Sinaí kébata a e' suë." E' kueki se' wä ijcher tö Skëköl

wé kibi tso' ká i' a, e' dör ichökle tso' ká jai a e' klí ë.

⁶ Erë Jesús tkëneka se' sacerdote kibiie, e' wakanewëkeitö buaë sacerdotepa tso' ká i' a e'pa tsata. Ñies ie' batamik ì muk Skëköl kablë' se' a ttë pa'alì wa, e' dör ibua'ie. E' kueki ttë e' dör buaë shute ttë këchke tsata.

Ttë tsá mène Israel aleripa a, e' kë dalöta'ia

⁷ Ttë tsá mène Israel aleripa a, e' mú dör wë' as Skëköl tö se' kiöwä buaë, e' ma ttë skà pa'alì kë kianukia.

⁸ Erë ie' isuë tö ie'pa kë wä ttë tsá mène ie'pa a, e' wà iutëne buaë. E' kueki itso' kitule Skëköl yëkuö ki e' tö ie'pa chë i' es:

"Skëköl tö ichè: Aishkuö ta kawö döraë,

e' këwö ska' ta ye' tö ttë pa'alì meraë Israel wakpa a ena Judá wakpa a.

⁹ Ttë e' kë dör wës ttë tsá me' ye' tö ie'pa yëpa bak ká iaiaë e'pa a es.

Ttë e' me'yö ie'pa a mik ie'pa ulaië'yö er bua' wa ibak klöulewä Egipto e' yottsäie etä.

Erë ttë me'yö ie'pa a, e' wà kë iutëne ie'pa wä,

e' kueki ye' tö ie'pa me'at.

¹⁰ Ñies Skëköl tö ichè:

Ttë pa'alì meraëyö Israel aleripa a aishkuö ta, e' dör i' es:

Ye' ttë dalöiëno e' merdaë ie'pa er a, ta ie'pa tö iuiteraë er bua' wa iwákpa er wa.

Ye' döraë ie'pa Këköl,

ta ie'pa döraë ye' icha.

¹¹ Ie'pa kos, tsitsirpa dö këkëpa,

e'pa batsdaë ye' mik.

E' kueki kë ikiarpaia tö yi tö iyamipa ö o'ka wöbla'weia as ibats ye' mik.

¹² Ì sulu kos wamblekerakitö, e' nuï olo'yeraëyö ie'pa ki,

kë ibikeitsepaiayö."*

¹³ Es Skëköl tö ichè tö ttë pa'alì meraëitö se' a. E' wa ie' tso' ichök tö ttë tsá mène, e' dör këchke wöitewä. Ì kos ianewatke këchke, e' bet ta kë iku'ia.

* 8:12 Jeremías 31.31-34

9

Cristo dewa Skëköl wé a ká jai a se' tté chök

¹ Ttè dalöiëno tsá me' Skëköl tö Israel aleripa a, e' a ttè tso' tö wës ie'pa kawöta Skëköl dalöië e' wakanéuk. Nies ie'pa wa u tso' etkue batse'r ká i' a iwakanéwoie.

² Ie'pa tö u yö' Skëköl dalöië e' wakanéwoie, e' blatérakitö böt. Úshu kewe e' kiè úshu batse'r. Úshu e' a bö'wö taloka tso' et, ñies ka' tso' et, e' ki pan meke Skëköl a, ese me'r.

³ Úshu skà tso' datsi' buririë shukuar, e' etmik, e' kiè úshu batse'r tajë shütë.

⁴ Úshu e' a ka' tso' yöule orochka wa iyi masmas ña'woie Skëköl a e'. Nies kalkuö tkër ek, e' paiëulewa orochka wa. Kalkuö e' shua tka' tso' etk yöule orochka wa. Tka' e' a chkè me' Skëköl tö Israel aleripa a kiè maná, e' kak tso' blëule. Nies kalkuö ñe' shua Aarón shko kéli përi tskineka, e' tso' blëule. Nies ishua ák tak tso' böt, e' ki Skëköl tö ittè dalöiëno kit. Kalkuö e' kiè Ttè Mène Nì A Kélkuö.

⁵ Kalkuö e' bata ki Skëköl biyöchökwak pik ta' kiè kërüb, e' diököl tulur böt. E' tö se' a iwà kkacheke tö Skëköl olo tso' eë. Ipik meuleka kalkuö kköshto bata ki, eë Israel aleripa nuì olo'yarke. Erë i' ta' iyi ekkè kè wà pakanuktsa ye' a iskië.

⁶ Es iyi ulitane bak kaneoule buaë Skëköl wé a, ta' sacerdotepa bak shkökwa kekraë úshu batse'r e' a iwakanéuk.

⁷ Erë sacerdotè kibi, e' è a kawö tso' shkowa úshu skà tso' dör batse'r tajë shütë e' a. Eë ie' döwami etökicha è duas wa duas wa. Mik ie' mi'kewa eë, eta ie' wa iyiwak pè mi'ke mè Skëköl a e' nuì ki, ñies i' sulu wamblé pè' malepa tö kè wà jcher ie'pa wa, ese nuì ki.

⁸ E' kos wa Wiköl Batse'r tö se' a iwà kkacheke tö úshu batse'r, e' wakanéorkeia, e' dalewa kè sulitane döpa wa úshu batse'r tajë shütë e' a.

⁹⁻¹⁰ I' kos kaneweke judiowak sacerdotepa tö ttè dalöiëno tsá mène ie'pa

a, e' wa, e' dör chkeie, di'yeie, se' batse'woie, ese kos dör s'pa kikke è batse'woie. E' tö se' kimeke kam ttè manerne e' dalewa è. E' kuëki i' meke ie'pa tö Skëköl a idalöië e' wakanéwoie, ñies iyiwak kos jcheke mè ie' a se' nuì ki, ese kos kè a wépa tö ie' dalöieke es, esepa erbikè pairinuk. Ie'pa ittse' tö inuì tso'ia ie'pa ki. Erë i' kos kaneweke ie'pa tö Skëköl wé a, e' tö ttè pa'ali mé Skëköl tö se' a Jesús batamik, e' wà kkacheke i' ñe ta.

¹¹ Cristo dë'bitubak. Ie' dör se' sacerdotè kibi. Ie' dör ttè buaë pa'ali me' Skëköl tö se' a e' wakanéukwak. Ie' dur iwakanéuk Skëköl wé tso' ká jai a, e' a. Skëköl wé e' kè yöne s'ditsö wa, e' kè dör wës iyi tso' ká i' a es. E' kuëki Skëköl wé e' dör buaë shütë itso' ká i' a e' tsata.

¹² Etökicha ème Cristo dewa Skëköl wé tso' ká jai a e' shu batse'r tajë shütë, e' a s'tsatkoie. I' wé ie' tö eë, e' dör wé', kè ie' mi'pane iskà kanéukne. Mik ie' dewa eë, eta kè ie' wa chibo ö baka pè mène mè Skëköl a se' nuì ki. E' skéie ie' wák kötëwa e' pé mí ie' wa. Es ie' tö se' yëttsa michoë se' nuì ulà a.

¹³ Wépa bak ttè kèchke dikia, esepa iane ñá, e' ta' chibo pè ö baka wé'ñe pè ese sklippeke sacerdotepa tö ie'pa ki ö isalema baka alaki pupula ña'weke ese muluchka diöbléka di' wa e' sklippekerakitö ie'pa ki. Moki e' tö ie'pa pa kikke batse'wéne paiklé.

¹⁴ Erë e' dör es, e' yita buaë Cristo pè diché ta' tajë iyiwak pè tsata. Skëköl Wiköl yöbië, e' batamik ie' wák e' me'ttsa ttëwa se' skéie wës iyiwak kè ki i' sulu ku' mè Skëköl a ese es. Ie' pè tö se' erbikè paiklèmi i' sulu nuì ki s'duöwami ese yöki as se' tö Skëköl chök e' dalöiö.

¹⁵ Jesucristo dör ttè pa'ali me' Skëköl tö se' a, e' wakanéukwak. I' sulu kos wamblé' wépa bak ttè tsá mène e' dikia e'pa tö, e' nuì ulà a ie'pa yënettsa Jesús kötëwa krus mik e' batamik. Nies e' batamik i' buaë yöbië muk Skëköl kablé' wépa klöo'bakitö as idö ie' ichaie esepa a, e' döraë ie'pa ulà a.

16-17 Ye' tō iwà pakè a' a i' es: Kam s'duōwà e' yōkì s'wōblane ì mekesō s'yamipa a, ese yēkkuō mukat. Yēkkuō e' wà kē merpa, yi tō imé ese tso'ia ttsè'ka e' dalewa. Iwak blēnewa, e' è ta imermi. E' kuēkì s'kawōta isaukwa bua'ie tō yi tō imé, ese wák blēnewatke yēkkuō e' wakanéwōmi.

18 Es ñies ttè tsá mène, e' mène iyiwak jchēule e' pē tēne ese wa.

19 Ttè tsá mène dalōiēno, e' wà paka' Moisés tō Israel aleripa kōs a. E' ukuōkì ta chibo ena baka wē'ñe pē shūtuékaitō di' wa. E' sklippéitō yēkkuō kì Skēkōl ttè dalōiēno tso' kitule e' kì, ñies e' sklippéitō Israel aleripa kōs kì kal kiè hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsè rratulewà e' wa.

20 E' wēkeitō ta icheramitō i' es: "Pē i' dōr iwà kkachoie tō ttè mè Skēkōl tō se' a e' tsá kaneonemitke."

21 E' sù Skēkōl wé ena ì kōs tso'ia Skēkōl dalōiē e' wakanéwoie, ñies ese kì Moisés tō pē sklippé.

22 Mokì ttè dalōiēno tsá mène, e' wa ta tsir etā iyi ulitane batse'wēkene pē wa. Ñies e' tō ichè tō iyiwak jchēule ese pē kē tēne, e' ta se' nuì kē olonuk se' kì.

23 Ýyi tso' Skēkōl wé tso' ká i' a e' a, e' dōr ì tso' Skēkōl wé tso' ká jaì a, e' klí è. Ýyi ekkè kawōta batse'wè iyiwak jchēule mè Skēkōl a, ese pē wa. Erè Skēkōl wé a ýyi tso' ká jaì a, e' kawōta batse'wè ì dōr buaè shūte iyiwak pē tsata, ese wa.

24 Ì buaè e' dōr Cristo. Ie' kē dē'wà Skēkōl wé shū batse'r yōne s'ditsō wà tso' ká i' a, e' a. E' dōr ibua'ie tso' ká jaì a, e' klí è. E' skéie ie' de ká jaì a Skēkōl wé chōkle e' a, eē ie' tso' Skēkōl a se' ttè chōk.

25 Judiowak sacerdotepa kibipa, e'pa kawōta shkōkwa Skēkōl wé shū batse'r taiē shūte, e' a iyiwak pē muk Skēkōl a se' nuì kì duas bik ekkè etōkicha etōkicha. Erè Jesús kē dē'wà taiē wēs ie'pa es.

26 Imú dōr es, e'ma ká i' yōne dō ikkè ta, etā ie' kawōta e' muktsa ttèwà duas bit ekkè. Erè e' kē dōr es. E' skéie,

ì'ñe ta mik ká i' erkewatke, etā ie' de e' muktsa ttèwà se' skéie etōkicha è se' nuì kōs paiklottsa.

27 Sulitane a kawō meneat duōkwa etōkicha è, e' ukuōkì ta se' shulirdaè.

28 Es ñies Cristo e' me'ttsa ttèwà etōkicha è, se' taiē e' nuì paiklottsa. Ie' skà dōrane, erè e' kē dōr se' nuì shulōk. Ie' dōrane wēpa tso' ie' panuk esepa tsatkōk.

10

Ttè dalōiēno kē a se' nuì pairinuktsa

1 Ttè dalōiēno mène ká iaiaē Moisés wa, e' dōr ì bua'ie doia se' a Cristo batamik aishkuō ta, e' biyō yēne. E' dōr wēs ilo es, kē dōr iwà chōk. E' kuēkì ttè e' kē a wēpa dōkewa Skēkōl ska' iyiwak jchōk mè ie' a kekraē duas bik ekkè esepa batse'onuk da'a.

2 Ttè e' mú a ie'pa nuì pairinettsa mokì, e'ma ie'pa er kē tō ie'pa kkatēpaia ta ie'pa kē tō iyiwak jchēpaia mè Skēkōl a.

3 Erè e' kē dōr es. E' skéie mik ie'pa tō iyiwak jcheke mè Skēkōl a duas bit ekkè, etā e' tō ie'pa er a wēkene ì sulu wamblekerakitō ese ska'.

4 E' wà dōr tō se' nuì kē pairirpattsa baka wē'ñe pē wa ena chibo pē wa.

5 E' kuēkì mik Cristo dōketke ká i' a, etā ì tso' kitule Skēkōl yēkkuō kì, e' chéitō Skēkōl a, e' tō ichè i' es:

"Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a,

e' kē kiane be' kì.

Erè be' tō ye' yueketke s'ditsōie chká ta' diché ta'.

6 Iyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a ena ilè skà tso' mè be' a nuì paikloie, e' kē wēr bua' be' wa."

7 E' ukuōkì ta Cristo tō iché Skēkōl a: "A Skēkōl, i' ye' dur ì kiane be' kì wè e' woie,

wēs ye' ttè tso' kitule be' yēkkuō kì es."*

8 Kewe ie' tō iché Skēkōl a: "Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a, ñies iyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a nuì paikloie, ese kōs kē kiane be' kì, kē iwēr bua' be' wa." Erè ie' tō iché es,

* 10:7 Salmo 40.6-8

erë ese kos yë'atbakitö dalöië Skëköl ttë dalöiëno tso'tke kitule e' kî.

⁹ E' ukuöki ta ie' tö iché: “A Skëköl, i' ye' dur ì kiane be' kî wè e' woie.” E' wa se' éna iane tö iyiwak jcheke ie'pa tö ttë tsá dikia ese kos skéttsa Skëköl tö iské pa'alî mokane, e' dör Cristo kôtewa se' skéie e'.

¹⁰ Ì kiane Skëköl kî e' wà o' Jesucristo tö. Ie' wák e' me'ttsa ttèwa se' skéie etökicha ã, kè skà tteta'waia. E' kueki Skëköl tö se' batseo'.

¹¹ Këkraë judiowak sacerdotepa tö iwakaneweke. Ká bit ta ie'pa tö iyiwak jcheke mè Skëköl a sene sulu nuí kî. E' ã kaneweke ie'pa tö tajë këkraë, erë e' kè a nuí pairinuktsa.

¹² Erë Jesucristo e' me'ttsa ttèwa se' nuí skéie etökicha ã, kè skà tteta'waia, e' ukuöki ta ká jai a ie' tkè'ka dalöier'ta' tajë Skëköl ulà bua'kka.

¹³ Eë ie' tkër Skëköl e' aléka ibolökpa kos kî, e' mekerö ie' klö dikia e' panuk.

¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttèwa se' skéie etökicha ã, e' wa wépa dör ie' icha, esepa batse'wéitö buaë ichökle Skëköl a etökicha ã, kè batse'wè kianeia.

¹⁵ Ñies Wiköl Batse'r tö ichè tö e' dör moki. Ie' tö iché Skëköl yëkkuö kî i' es:

¹⁶ “Kawö döraë ta ye' tö ttë pa'alî meraë ie'pa a,

e' tö ichè i' es:

Ye' ttë dalöiëno e' merdaë ie'pa er a, etä ie'pa tö iiüteraë er bua' wa iwákpa er wa.

¹⁷ Ie'pa e' wamblö sulu kos,

kè e' bikeitsepaia ye' tö.”†

¹⁸ Es se' éna iane tö se' nuí olo'yane se' kî, kè se' kawötaiä ì skà muk Skëköl a se' nuí kî.

Se' a kawö mène shkowa Skëköl wörki

¹⁹ A yamipa, e' kueki i'ñe ta se' döwami buaë Skëköl dör batse'r tajë shütë e' ska', kè suarta', Jesús kôtewa ipé tène tajë, e' batamik.

²⁰ Kè yi dötawa Skëköl wörki éanas wes kè yi dè'wa éanas Skëköl wé úshu nanetkëar datsi' buririë wa e' etmik es. Erë Jesús kôtewa se' skéie e' chë

datsi'ukuö jchënane e' tö. E' wa ñala pa'alî dö Skëköl ska', e' kköyë'ttsa ie' tö se' a, e' dör sene michoë e' ñalé.

²¹ Jesús dör se' sacerdote tajë. Ie' dör se' dör Skëköl icha, e'pa kos wökir.

²² E' kueki se' shkōwa Skëköl wörki er moki wa ena erblè ie' mik yësyësë e' wa. Se' erbikè sulu e' pairiulettsa. Se' batse'ouletke, e' dör wes s'pa skuë buaë manene di' maneneë wa es.

²³ Skëköl ttö mokië. I uk ie' kablè se' a, e' weraëitö. E' wà panekesö kröröë. E' kueki se' e' tkōwa darërë ttë e' a, kè tö ibikeitsè böt böt.

²⁴ A' tö ibikeitsö tö wes a' a ñi kimermi as a' kî ñi dalërītsö buaë, ñies as a' tö ì buaë kî ù tajë ñi kimoie.

²⁵ Se' ñi dapa'uke, e' kè olo'yar a' tö wes se' wëpa wöblane iwamblök es. E' skéie a' er kî diché iö ñita. E' yita mik se' tö isuë tö Skëkëpa Jesús datskene, e' kèwö dökewatke, etä a' er kî diché iërmi ñita.

²⁶ Ttë mokië e' jchertke se' wa, erë e' ukuöki ta ì sulu wamblekeiasö wöbla wa, e' ta kè ì ku'ia jchë mè Skëköl a e' nuí olo'yoie se' kî.

²⁷ Iwamblésö es, e' ta s'pauirke shulë wa, e' ã tso' se' panuk. E' dör bö' ñarke tajë wa Skëköl tö ibolökpa ewerawa e'.

²⁸ Ká iaiaë yi tö ttë dalöiëno me'at Moisés tö, e' dalösewéwa ta ikkatökwakpa dör bö' ö mañal, e' ta ese wák ttekewa kè ulé klöule.

²⁹ E' dör es, e' ta wépa tö Skëköl Alà dalösewéwa ¿wes esepa kè weirpa tajë shütë? Jesús pé wa ttë pa'alî mène se' a e' wakaneone, e' pé tuë tajë e' wa ie'pa batse'one, erë isuekerakitö wes se' èse pé es. Ñies Skëköl Wiköl er buaë ché se' a, e' chekerakitö suluë. ¿Wes ie'pa tkömishkar e' nuí ulà a?

³⁰ Skëköl mik se' bätse e' tö iché iyëkkuö kî i' es: “Ye' ã wöki iské wërke wè. Yi tö ì sulu wamblé ese ské wërayö iki.”‡ Ñies ichéitö: “Skëköl icha kos esepa shuleraë ie' tö.”§

³¹ ¿Se' arwa Skëköl chök ulà a weinuk, e' dör siarë ichök!

† 10:17 Jeremías 31.33,34 ‡ 10:30 Deuteronomio 32.35 § 10:30 Deuteronomio 32.36

32 Erë a' éna ianú tō mik kuaë Skëköl tō a' er ñi o' Jesús tté buaë wa, e' kèwō ska' ta pè' tō a' we'ik siarë Jesús tté buaë kuëki. Erë e' kōs dalë'ttsë' a' tō er bua' wa.

33 Mikle ta pè' tō a' yè' suluë, ie'pa tō a' we'ik siarë sulitane wörki. Mikle ta a' wák er wa a' e' ché weinuk wépa weirke es esepa ta.

34 Wépa wötene s'wōto wé a' Jesús tté kuëki, esepa su' a' tō er siarë wa, ie'pa kime' a' tō. A' wā ijcher tō i' bua'ie kè erta'wa ese tso' taië a' wā ká jaì a, e' kuëki mik pè' tō a' iyi kōs yè'lur a' yōki, etā e' dalë'ttsë' a' tō ttsë'ne bua' wa.

35 A' kè e' ökwa a' weirke e' yōki, e' ské merdaë a' a' taië, e' kuëki iwöklö'ú a' tō darërë.

36 A' weirke e' dalë'ttsök a' kawōta bërë er bua' wa as a' tō iù wes Skëköl ki ikiane es, ñies as i' buaë muk a' a' ie' kablë' e' mütö.

37 E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tō Cristo tté chë i' es: "Wé kawōta dök e' datse kukuie, e' kè ki kawō tkōpa taië.

38 Erë wépa dör ye' icha serke yësyësë, esepa erblé buaë ye' mik, e' kuëki ie'pa ser michoë.

Erë ie'pa wépa suanéka ta ye' tté olo'yérakitö,

e' ta kè ye' wa ie'pa wërpaia buaë."*
Es itso' kitule Skëköl yëkkuö ki.

39 Erë se' kè dör wes wépa tō Jesús tté buaë e' olo'yé esepa es. Ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta. Se' erblöke buaë Jesús mik, e' kuëki se' tsatkërdaë.

11

Se' erblö Skëköl mik wes këkëpa bak ká iaiaë erblë' imik es

1 Erblë Skëköl mik, e' wà kiane chë tō se' tō iklö'wé mokië tō i' muk ie' kablë' panekesö, e' meraëitö se' a. Erë e' kè wërta' i'ñe ta, erë se' tō iklö'wé yësyësë tō iwà suerasö.

2 Se' yépa bak ká iaiaë, e'pa bak erblök Skëköl mik, e' kuëki ie'pa yè' ie' tō tō ie'pa dör buaë ie' wōa.

3 Se' erblöke Skëköl mik, e' kuëki se' wā ijcher tō ie' tō iyi ulitane yō' iwák

ttë wa. E' wà kiane chë tō i' kōs wërta' suësö i'ñe ta, e' yöne i'kè wërta', e' ë wa.

4 Abel erblë' Skëköl mik, e' kuëki i' mé ie' tō Skëköl a' inu' ki, e' dör bua'ie i' mé Caín tō, e' tsata. Abel erblé Skëköl mik, e' kuëki Skëköl tō ie' klö'wé wes pè' buaë yësyësë es. Ñies i' mé ie' tō Skëköl a' e' wër buaë Skëköl wa. Ie' blënewabak ká iaiaë, erë ie' erblé Skëköl mik, e' tté pakarkeia i'ñe ta.

5 Enoc erblë' Skëköl mik, e' kuëki ie' kè blënewa. Ie' minetser ttsë'ka Skëköl wā, e' kuëki kè yi wā ie' nu kune. Skëköl yëkkuö ichë tō kam Enoc mi'tser Skëköl wā, e' yōki ie' wër buaë Skëköl wa.

6 Yi isie shkakwā Skëköl wörki, ese kawōta iklö'uk tō moki Skëköl tso'. Ñies ie' kawōta iklö'uk tō wépa tō Skëköl yuleke er moki wa, esepa ulā a' iwā dōraë. E' kuëki kè se' erblöku' Skëköl mik, e' ta kè se' a' i' onuk wërmi buaë ie' wa.

7 Noé erblë' Skëköl mik, e' kuëki mik Skëköl tō ie' a' iché tō i' sulu tkōraë ká i' ki kè suule yi wā ese, etā ie' tō ittë iüté. Ie' tō kanò bërë yué etö, e' a' ie' ena iyamipa e' ë tsatkëne. E' wa ikkayëne tō imalepa ki nu' tso'. Ñies sene yësyësë dōmi se' ulā a' s'erblé Skëköl mik e' wa, e' de ie' ulā a.

8 Abraham erblë' Skëköl mik, e' kuëki mik e' tō iché ia: "Be' yú ká yè'yö tō imeraë be' a' e' a," etā iütéitö. Erë ie' kè wā ijcher tō ká wé a' ie' mirö, erë bet ta ie' yéttsa iwák ká a.

9 Ie' erblé Skëköl mik, e' kuëki mik ie' de ká yëne ie' a' eë, etā ie' sené wes s'dami shkal ser es. Ie' sené úla yöule datsi'tak wa, ese a. Ie' alā Isaac ena itala Jacob, e'pa ñies sené wes ie' es. Ñies ie'pa a' ká e' muk Skëköl kablë'.

10 Ká bua'ie kè erta'wa bikeitsbak Skëköl tō, yō'itö ká jaì a, e' wà pané Abraham tō. E' kuëki ie' sene' wes s'dami shkal ser es, e' dalë'ttsëitö er bua' wa.

11 Skëköl tō iyë' ie' a: be' alā kōraka be' alaköl Sara e' ta. Erë ie' dewatke këkëpala aluë, ñies Sara wake' kè dōta' alàë, erë ie' iklö'wé tō Skëköl kablë' ie'

* 10:38 Habacuc 2.3-4

a e' weraëitö. E' kuëki diché mène ie' a alà koka.

¹² Ie' dewatke kèkèpala aluë, erë es ie' de alàë. Ilà e' wa ileripa dè'bitu tajë kè shtar ekkè wes bèkwö tso' tajë ö ttsa'wö tso' tajë dayë kkömik kè shtar es.

¹³ Ie'pa ekkèpa kos erblè' Skèköl mik, kè ilo'yane ie'pa wa, es ie'pa blèrulune. Ká muk Skèköl kablé ie'pa a, e' wà kè dè' ie'pa ulà a ie'pa tso'ia ttsè'ka e' dalewa. Erë ie'pa tó iklö'wé tó iwà dóraë ie'pa ulà a aishkuö ta. E' dör ie'pa a wes ilo suë kamië es. E' kuëki ie'pa tó iyè' tó ie'pa ser ká i' ki wes ká ku'ki wakpa dami shkal es.

¹⁴ Wépa tó ichè es, e' wa iwënewa tó ie'pa tso'ia ká yulök iwákpa a.

¹⁵ Ie'pa mú tso'ia wé ie'pa manete, e' ké bikeitsök, e'ma ie'pa mi'mine buaë ká e' a.

¹⁶ Erë ie'pa tó ká bua'ie e' kkecheke, e' dör ká tso' ká jai a. Skèköl tó ká e' yö'bak ie'pa a, e' kuëki Skèköl kè jaëne tó ie' kiè ie'pa Kèköl.

¹⁷⁻¹⁹ Skèköl kablè' Abraham a ttè i' wa: "Be' aleripa chökle, e'pa dóraë Isaac wa." Erë e' ukuöki ta ie' tó iché ia: "Isaac ttöwa mè ye' a ye' dalöioie." Ie' ki ikiane suë tó mokí Abraham erblöke ie' mik, e' kuëki ie' ima'wé es. Abraham erblé Skèköl mik, e' kuëki mokí ie' tó Isaac mekettsa wes Skèköl tó ie' a iyè' es. Ie' tó ibikeitsé tó ie' tó ilà ttéwa, e' ta Skèköl a ishkerkamine, e' kuëki ie' tó ittekewa. Erë bata ekkè ta Skèköl tó ie' wöklö'wé. E' kuëki ichémisö tó e' dör wes Isaac kötewa shkenekane es.

²⁰ Isaac erblè' Skèköl mik, e' kuëki ie' tó iyè', ila'r Jacob ena Esaú, e'pa a tó aishkuö ta Skèköl er buaë chöraë ie'pa a.

²¹ Jacob erblè' Skèköl mik, e' kuëki mik ie' blèrkewa, e' kèwö döketke, eta ie' tó iyè' italapa dör José ala'r e'pa a eköl eköl tó Skèköl er buaë chöraë ie'pa a. Nies Skèköl dalöie ie' tó ie' e' duedur ishko kéli mik e' dalewa.

²² José erblè' Skèköl mik, e' kuëki mik ie' blèrkewatke, eta ie' tó iché tó aishkuö ta Israel aleripa e' yöratsarak Egipto. Es ie' ichéat tó mik

a' e' yéttsa ká i' a eta ye' nu tso' blèule e' tsúmi a' tó blèwa wé a' mírö ee.

²³ Nies Moisés yé ena imi, e'pa erblè' Skèköl mik. Mik ie' kune', eta ie'pa tó isué tó alala buaala kune. Egipto blú tó iyè' tó Israel aleripa alala kurke wépa, e'pa kos ttekelur. Erë Moisés yé ena imi, e'pa erblé Skèköl mik, e' kuëki ie'pa kè suane blu' ttè yöki. Ie'pa tó Moisés blé doka si' mañat itsatkoie.

²⁴ Moisés talane Egipto blú duöchkeie dalöiërta' tajë. Erë ie' erblé Skèköl mik, e' kuëki mik ie' de kèchke, eta e' kos watéttsa ie' tó. Ie' kè ki ikiane tó ie' kirwa Egipto blú duöchke.

²⁵ Ie' a ta weinuk wépa dör Skèköl icha, esepa ta, e' dör buaë tköka sene sulu tó s'ttsè'weke buaë ekuölö è, ese kos tsata.

²⁶ Ì buaë dóraë ie' ulà a aishkuö ta iskéie, e' è ki ie' er me'rie. E' kuëki ie' tó bikeitsé tó iweir kos wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' tté ki, e' dör buaë shütë, iyi bua'bu tso' Egipto ese kos tsata.

²⁷ Moisés erblè' Skèköl mik, e' kuëki ie' e' yéttsa Egipto, kè suane Egipto blú ulune yöki. Ie' e' tkéwa darèrè Skèköl kè wërta' e' mik kè ilo'yane ie' wa.

²⁸ Ie' erblé Skèköl mik, e' kuëki ie' tó Israel aleripa patké Ie'pa Yépa Yèrulune Egipto e' kèwö tkö'uk. Ie' tó ie'pa patké obeja pupula ttökwa ta ipé sklippök ie'pa ukkö kos e' mik. Ie'pa tó iwé es as Skèköl biyöchökwak patké Skèköl tó s'ttökulur, e' kè mi'wa u a alà wëm tsá kune, esepa kos ttökulur.

²⁹ Israel aleripa erblè' Skèköl mik, e' kuëki ie'pa tkami Dayë Mat shua wes ýök è ki shkè es. Erë mik Egipto wakpa mí ie'pa itöki, eta e'pa ki dayë uneká tó ie'pa kos ttélur.

³⁰ Israel aleripa erblè' Skèköl mik, e' kuëki ie'pa shké ká kiè Jericó kköiëule e' pamik doka ká kul. E' ukuöki ta ká e' kköiëule kos, e' tkënettsa iski.

³¹ Nies alaköl sulusi kiè Rahab, e' erblè' Skèköl mik. E' kuëki mik wépa böl patké' Josué tó Jericó weblök bër akir, eta e'pa ki'waitö bërè blè' itsatkoie. E' kuëki ie' kè dunewañak

wépa tō Skëköl ttè dalösewéwa esepa ta.

³² Ye' a ikí yërmi tajë. Gedeón ena Barac ena Sansón ena Jefté ena David ena Samuel ena Skëköl ttekölpa kos, e'pa kos tté pakarmi ye' a, erë ye' kë kawö kune i' ta ipakoie sera.

³³ Ie'pa ena pë' skà erblë' Skëköl mik wes ie'pa es, e' wa e'pa welepa e' aléka ká kua'ki kua'ki wakpa ki. Nies ie'pa welepa ttè dalöiëno e' wakanewé yësyësë. Nies Skëköl kablë' ie'pa a, e' wà de ie'pa ulà a. Ie'pa welepa tō ma' name kkō tsatéwa.

³⁴ Ie'pa welepa kë ki bö' dakaneka. Ie'pa welepa ttekewatke tabè wa, e' tsatkée Skëköl tō. Ie'pa welepa kë diché ta', erë idiché iëne. Ie'pa welepa ñippé darërë ta ie' aléka ká kua'ki ñippökwa kpa ki.

³⁵ Nies alakölpa bak erblök Skëköl mik, e'pa welepa deütöpa shkenekane menene ie'pa a.

Pë' welepa skà erblë' Skëköl mik, e'pa klö'wéwa pë' tō ta iwe'ikérakitō tajë siarë dö iduowa ekkë. Erë ie'pa erblë' Skëköl mik, e' kë watënettsa ie'pa wa. Ie'pa wa ijcher tō ie'pa shkerdakane aishkuö ta senoië buaë shütë, e' kueki ie'pa ekemine áie, e' kë kinewa ie'pa wa.

³⁶ Ie'pa welepa wayöne tajë, bune siarë. Ie'pa welepa skà monewa tabechka yöule tsa'ie ese wa, es iminerak s'wöto wé a.

³⁷ Ie'pa welepa ttélur ák wa. Welepa ttélur jchëulettsa shushaë. Nies welepa ttélur tabè wa. Ie'pa bak shkök wì a dià a paiëule obeja kkuölit ö chibo kkuölit wa. Ie'pa dör siarë, töiëne siarë, weine tajë.

³⁸ Ie'pa dör buaë shütë, kë dör bua' tō ie'pa ser imalepa serke ká i' ki e' shua. Erë ie'pa bak shkök wì a dià a ká sir poë wé kë yi serku' tajë ese ska' ö kabata a. Ie'pa bak senuk siarë ákuk a ö kauk a.

³⁹ Ie'pa ekkëpa kos erblë' Skëköl mik buaë, e' kueki ie' wa ie'pa wëne

buaë. Erë ie' kablë' ie'pa a, e' wà kam mer ie'pa a,

⁴⁰ ie' tō iskà bikeitséne bua'ie se' batamik e' kueki. I buaë meke ie' tō se' a aishkuö ta, e' kiane ie' ki tō ie'pa ena se', e'pa ulà a idö ñita. E' kueki kam idö ie'pa ulà a.

12

A' erblö Skëköl mik wes Jesús es

¹ A yamipa, se' erblöke Skëköl mik ena se' serke ie' a, e' dör wes s'tur e' aloka as i merke sia e' dö se' ulà a es. Wépa erblë' Skëköl mik ká iaiaë e'pa durulunebak, e' dör wes ie'pa tune e' ali'kabak es. Ie'pa ekkëpa dör tajë, e' kos erblë' buaë Skëköl mik, e' dör wes ie'pa iëne se' turke e' sauk es, tō is se' mir. E' kueki i kos tō se' wöklö'weke ese ulà watösö. I sulu wamblekesö, ese dör wes tsa' mulitswa s'klö mik es, e' kueki ilo'yösö. Eta se' tunú darërë dö mik se' deka wé se' mi'kerö ee.

² Se' er müwa Jesús ë ki. Se' erblöke Skëköl mik e' wërke Jesús wöki tsawe dö bataie. Ie' kötëwa krus mik, e' dör jaë tajë, erë e' kë ki ie' tkine yës. Ie' wa ijcher tō ie' tsa' rdaë buaë aishkuö ta, e' kueki idalë'ttséitö er bua' wa. Iñe ta ie' tkërka dalöiërta' tajë Skëköl tkër ikulé ki e' ulà bua'kka.

³ Pë' sulusipa tō ie' we'ik tajë, e' kos dalë'ttséitö. E' bikeitsö buaë as a' kë shtrirwa erblök Skëköl mik ta ilo'yè.

⁴ Moki a' tso' ñippök sene sulu ta, e' kueki a' weirke tajë, erë kam a' weir dö a' duöwa pë tär tajë ekkë wes Jesús es.

⁵⁻⁶ Skëköl yëkkuö ki ie' tō a' pattë wes ie' ala'r es, wësua e' chowa a' éna, e' tō iché i' es:

“A ye' alà, wépa kos dalër Skëköl éna, esepa paruekeitö.

Wépa klö'wé ie' tō ila'rie, esepa uñkeitö.

E' kueki mik ie' tō be' parueke, eta e' kë watöktsa be' tō.

Mik be' uñkeitö, eta kë be' erianuk.”*

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö ki.
⁷ A' weirke kos, e' wa Skëköl tso' a' paruök, e' kueki e' dalë'ttsö er bua'

* 12:5-6 Proverbios 3.11-12

wa. A' parueke e' wà kiane chè tò ie' tò a' sué wës ie' ala'r es. ¿Wé a' wa isuule tò alala kë paruetä' iyé tò?

⁸ Skëköl kë tò a' parue wës ila'r ulitane es, e' ta e' wà kiane chè tò a' kë dör ie' ala'r chökle, a' dör wës ñala alé es.

⁹ Mik se' bak ala'rla, eta se' yé tso' ká i' kī, e'pa tò se' paruetä' ta ie' dalöie se' tò. E' dör es, e' yita buaë se' kawöta S'yé tso' ká jai a e' dalöiök taië as sene michoë dö se' ulä a.

¹⁰ Se' yé tso' ká i' kī, e'pa tò se' paruetä' ekuölö ë wës ie'pa wa iwër buaë es. Erë Skëköl tò se' parueke se' kimoie as se' ser batse'r wës ie' es.

¹¹ Mik se' padurke, eta e' kéwö ska' ta kë ittse'r buaë idalëne s'mik. Erë s'wöblane iwa, e' ta s'serdaë bërë yësyësë.

¹² E' kueki a' er diché iöne. A' erblöke Jesús mik, e' kë armi a' tò a' shtrine kueki.

¹³ A' shkō kekraë ttè yësyësë e' ñalé wa as a' wépa kë erblöku' buaë Jesús mik, shkōkeia wës s'klō kranewa shkō es, esepa kë kī ardō, e' skéie ie'pa buarne ta ishkōmi buaë.

Skëköl er buaë ché se' a, e' kë watarttsa

¹⁴ A' e' mú senuk bërë sulitane ta. Ñies a' e' mú senuk batse'r wës Skëköl kī ikiane es. Yi isie kë serku' es, ese kë tò Skëképa Jesús suépa.

¹⁵ A' ñi kkō'nú buaë as Skëköl er buaë chöke se' a, e' kë watöttsa yi tò. Yi tò iwatéttsa, ese dör a' shua wës kalkua sulusi tskirka es. Mik ideka, eta imalepa taië sulu'wéwaitö.

¹⁶ A' kë kàne trënu. A' kë kàne ì dör batse'r ese dalöseukwa wës Esaú es. Ie' dör iyé alà tsá, e' kueki iyé iyi kuö meke ie' a. Erë e' wato'ttsa ie' tò iël a chké tka' etkë, e' ë skéie.

¹⁷ A' wa ijcher tò e' ukuöki ta ie' kī ikiane tò iyé mú er buaë chö ie' a wës ie'pa wöblar alà wëm tsá kune ese a er buaë chök es. E' kiéitö iyé a ië wa kköchë wa taië, erë kë wës ie' a ionukia, iwake' watënettsa.

¹⁸ I'ñe ta a' kë döku' Skëköl wörki wës ká iaiaë se' yépa dë'rö ie' ska' es.

Mik ie'pa dökewatke Sinaí kébata a, eta ká ttsenewa mia ttsetseë, e' shua bö' taië ñarke kabata kī, siwa' bitsirke darërë, e' kos ttsé ie'pa tò sué ie'pa tò.

¹⁹⁻²⁰ Duk blarke taië ttsé ie'pa tò. Ñies Skëköl ttöke e' ttsé ie'pa tò. Ì ché ie' tò ie'pa a, e' yöki ie'pa suane taië. Ie' iché ie'pa a: “Yi deka kabata i' kī, se' ö iyiwak, ese kawöta ttëwa ak wa.” Ttè e' kë dalë'ttsënu. Ie'pa a. E' kueki ie'pa kköchë taië tò mú kë ittöia ie'pa ta.

²¹ Moki ì sué ie'pa tò, ì ttsé ie'pa tò e' tò ie'pa suawé taië. Ñies Moisés wák kköchöwëitö ta ichéitö: “I Taië ye' painéka suane ë wa!”

²² Erë i'ñe ta kë idör es a' a. E' skéie a' detke kabata kë wërta' kië Sión kébata ee, e' dör Jerusalén tso' ká jai a e'. Eë Skëköl chök serke. Eë ie' biyöchökwakpa tso' taië, kë shtarata' ekkë, e'pa daparke ie' kikökka.

²³ Eë wépa kos de Skëköl alà tsáie esepa tso' ñi dapa'uk ttsë'ne bua' wa. Ie'pa kië tso' kitule yëkuö tso' ee e' kī, e'pa shu a' dör. Eë a' detke Skëköl dör sulitane shulökwak, e' wörki. Ñies a' detke pë' bak senuk yësyësë ká i' kī, esepa ta ñita. Ie'pa yuétke Skëköl tò yësyësë, kë ì kianeia ie'pa kī.

²⁴ Ñies a' detke Jesús ska', ie' dör ttè pa'alī me' Skëköl tò se' a, e' kanéukwak. Ie' kötewa ipé tene taië, e' wa se' batse'wé Skëköl tò. Ie' kötewa e' dör s'tsatkoie, e' kë dör wës Abel kötewa, e' nuí kī iël tsaiëne es.

²⁵ E' kueki a' e' kkō'nú. Skëköl ttöke a' ta, e' kë watarttsa. Ká iaiaë wépa ta ie' ut ká i' kī, e' watë'ttsa ie'pa tò, e' nuí kë ulä a ie'pa bakyal, e' ta ¿wës se' tköyalmi i'ñe ta ie' ttöke ká jai a e' ttö watéttsasö e' nuí ulä a?

²⁶ Ká iaiaë mik ie' ut ie'pa ta, eta e' tò ká i' wötjö' darërë. Erë i'ñe ta ie' iché: “kawö döraë ta ká i' wötj'weraëyö etökichane, erë kë dör ká i' ë, ñies ká jai kos wötj'weraëyö.”†

²⁷ Mik ie' tò iché es, eta e' wà kiane chè tò iyi kos yö'itö wötirta', ese wötj'weraëitö, skerattsaitö as ì kë wötirta' kë erta'wa, ese ë atne iskéie.

† 12:26 Hageo 2.6

28-29 Ì blúie Skéköl tso' e' a se' tso', e' kě wötirta' kě erta'wa. E' kueki wěstela chösö ie' a. Ie' dalö ta' tajë wes bö' ñar tajë es, e' kueki ie' dalöiösö tajë suane wa, wes ie' wa iwër buaë es.

13

Wes Jesús mik erblökwakpa kawöta senuk

¹ A' ñi dalëritsö buaë kekraë ñi ëlpaie, kě ilo'yar.

² Yi kě sūle a' wā, ese de a' u a, eta ikiöwā buaë. Welepa tö iq' es eta Skéköl biyöchökwakpa dë'wā ie'pa u a, erë e' kě ane ie'pa éna. E' kueki kě a' éna ichökwa s'malepa kiökwa buaë a' u a.

³ S'yamipa tso' wötëule s'wöto wé a, esepa kimú wes a' wákpa tso' wötëule ie'pa ta' ñita es. S'yamipa welepa weirke Jesús ttë kueki, eta a' tö ibikeitsö wes a' wákpa weirke es.

⁴ S'senewabak e' ttë dalöiö. Wépa tö ttë e' dalösewéwā trë wa ì wa esepa wömerattsa weinuk Skéköl tö. E' kueki kě a' trënuk yës. Kě a' tö s'senewabak dalöseukwā.

⁵ Kě a' er mukwā inuköl kī yës. Skéköl tö iyë'bak i' es: "Ye' kě tö be' mepaat yës, ye' tö be' kkö'nè mi-choë."* E' kueki ì tso' a' wā, as e' tö a' ttsë'ù buaë.

⁶ Se' erblöke Skéköl mik, e' kueki kě se' suane ì yökī. Se' tö ichëmi wes itso' kitule Skéköl yëkkuö kī es, e' tö ichë: "Skéköl dör ye' kimukwak, e' kueki ì wëmi s'ditsö tö ye' ta, e' kě yökī ye' suane."†

⁷ A' wökirpa bak a' wöbla'uk Skéköl ttë wa, e'pa ska' a' er anúne. Wes ie'pa bak senuk qos ena wes ie'pa blënewā, e' bikeitsö buaë ta' a' erblö Jesús mik wes ie'pa es.

⁸ Jesucristo kě manerta'. Wes ie' dör ká iaiaë, es ie' dör i'ñe, ñies es ie' döraë aishkuö ta' kekraë.

⁹ E' kueki kě a' e' muktsa e' kitö'uk ttë kuā kī qos kě dör Jesús ttë mokī ese wa. Ttë dalöiëno wele tö ichë tö chkë wésele kě katar. Ttë ese qos kě dör iie bua' se' er diché ioie. Wépa tö ttë

ese dalöieke, e' kě tö ie'pa kimepa. Erë Skéköl er buaë chöke se' a, e' je' tö se' er diché iëmi buaë.

¹⁰ Sacerdotepa bak ka' tso' íyi moka Skéköl a' e' wakanéuk, e'pa a' kawö mène iyiwak ña'wékewa ka' e' kī ese chkà kak katök. Erë se' erblöke Jesús mik, e' dör wes ka' ñe' wakanewekerakitö es, ie' wa se' tsatkërmi. Erë wépa tso'ia' erblök ka' ñe' mik, esepa kě a' e' tsatkënuke.

¹¹ Iyiwak jchök sacerdotë kibi bak duas bik ekkë nuì olo'yoie, ese pë tsukmi ie'pa bak Skéköl wé shū batse'r tajë shütë eë. Erë iyiwak ese nu ña'ukwa ie'pa bak ie'pa ká döwā e' wishet.

¹² Es ñies Jesús kötëwā Jerusalén kköiëule e' wishet se' batse'woie ipé wa.

¹³ E' kueki kě se' erblöia' judiowak ttë dalöiëno e' mik. Mishka bánet Jesús ta' weinuk jaënuke wes ie' weine jaëne es.

¹⁴ E' wā dör tö ká i' a' kě se' wā ká ta' wes Jerusalén es. E' skéie ká yöbië doia' aishkuö ta, e' panuk se' tso' kröröë.

¹⁵ E' kueki Skéköl kikökasö kekraë Jesucristo batamik. E' dör buaë wes iyiwak jchësö mè ie' a' idalöioie es. E' kueki ikikökasö s'wák kkö wa.

¹⁶ Kě a' éna ichökwa ì buaë uk ena ñi kimuk. E' dör buaë ñies wes íyi mekesö Skéköl a' es. A' tö iwé es, e' ta' e' wër buaë ie' wa.

¹⁷ A' wökirpa wöñirke tajë a' kkö'nè batamik. Ie'pa éna iane tö e' kī ie'pa chakerane Skéköl tö. E' kueki ie'pa ttö iutö ena idalöiö. E' ú as ie'pa ttsë'ù buaë ikanè tö, kě kköchökü'. A' kě tö iwé es, e' ta' e' kě dör buaë a' a.

¹⁸ A' tö ikiö Skéköl a' kekraë sa' kī. Sa' wā ijcher tö sa' er kě tö sa' kkatekü' ì kī. Kekraë sa' e' ché senuk buaë yësyësë.

¹⁹ Ñies ye' kköchö a' a' tö a' ikiö Skéköl a' as ie' tö ye' a' ikéwö mù tö ye' mi'ne bet a' weblök.

Yëkkuö shtökwak e' chéat

²⁰⁻²¹ Skéköl dör sene bërë mukwak e' tö Skékëpa Jesús shkeo'kane. As ie'

* 13:5 Deuteronomio 31.6 † 13:6 Salmo 118.6-7

tö ì kòs kiane a' k_i senoie wəs ie' k_i ikiane es, e' mù a' a. Ñies ì wër buaë ie' wa əs ese kòs uk ie' tō a' kō Jesucristo diché wa. Jesús tō ttè pa'al_i yōbiē mène se' a, e' kaneō' ie' pé wa. Ie' dōr se' kkō'nukwak kibiie. ¡Cristo k_ikōkasō tajē kekraë! Es e' idir.

²² A yamipa, ttè bōt mañat i' shtéyō a' pattoie, e' mú klō'ù a' tō er bua' wa.

²³ Ñies ye' k_i ikiane tō a' wā ijchenú tō s'yami Timoteo bak wōtēule, e' yēnettsane. Ie' de bet ye' ska', etā ye' wā ie' mi'ke e' tā mik ye' mi'ke a' weblök etā.

²⁴ A' wōkirpa kòs ena s'batse'r malepa kòs shke'ú ña. Ñies s'yamipa dōr Italia wakpa tso' ye' tā, e'pa tō a' shke'wémi.

²⁵ Əs S'yě er buaë chō a' ulitane a.

Yëkkuö kit Santiago tö Santiago

Yëkkuö i' kit Santiago tö. Welepa tö ibikeitsè tö ie' dör Jesús ël eköl. Ie' bak senuk Jerusalén ena ee ie' bak Jesús mik erblökwakpa wökirie. Ñies mik Jesús ttekölpa tsá ena Jesús mik erblökwakpa wökirpa malepa e'pa ñi dapa' Jerusalén Pablo kanè pakoie, eta Santiago tso' iwökirie (Hechos 15 saú). Mateo 13.55,56 tö Jesús ëlpa ena ikutapa e'pa chë.

Israel aleripa erblë' Jesús mik esepa taië bak senuk ká bánet kua'ki kua'ki a o'kapaie. E'pa a Santiago tö yëkkuö i' kit. Yëkkuö i' kit ie' tö kabene kua'ki kua'ki cheke erë e' yöki ie' tö iché: Mik se' serkeia ká i' ki eta se' weirdaë Jesús mik erblë kuëki, e' wa Skëköl tö se' kimeke senuk yësyësë ie' a. E' kuëki kë se' kàne tkinukwa se' weirke e' wa. Se' ké ttsë'nuk buaë mik s'weirke eta. Es Santiago tö iché.

E' kiië ta ie' tö iché wes se' serke ena ì weke se' tö, e' wa iwënewa tö moki se' erblöke Jesús mik ö au. Wes se' tö s'malepa sueke e' dör ibua'ie. S'siarëpa ki Skëköl tkirke ena ie' wöa ta sulitane dör ñies. E' kuëki kë se' kàne inuköl blúpa sauk bua'ie s'siarëpa tsata.

E' kieta Santiago tö iché tö inuköl blúpa tö s'siarëpa watëttsa ena kë ipatuë buaë, esepa ki taië kabene tso' S'yé wöa, e' tö iwe'ikeraë s'siarëpa we'ikè e' nuí ki.

Shke'wè

¹ Ye' dör Santiago. Ye' dör Skëköl ena Skëképa Jesucristo, e'pa kanè méso eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha* e'pa a. A' shke'wémiiyö.

S'weirke kos e' dalë'ttsösö

² A ye' yamipa, mik ì sulu tköke a' ta tsakië a' ma'woie, eta a' ibikeitsö: "¡Ayëcha buaë ye' ta!"

³ E' wà dör tö a' wa ijcher tö mik se' erblöke Skëköl mik e' ma'orke, eta e' tö se' kimeke e' tkökwa darërëë.

⁴ E' kuëki a' e' tköwa darërëë erblök Skëköl mik, kë ilo'yar as a' er kurwa buaë darërëë wes ie' ki ikiane es, kë ì kiarpaia a' ki ie' wöa.

⁵ Erë a' welepa kë éna iane tö ì dör bua'ie wè, e' ta ikiö Skëköl a ta ie' tö a' kimeräe as a' éna iwà ar buaë. E' kiésö ie' a, e' kë tö ie' tsiriwè. Ie' tö ì buaë meke sulitane a taië kë erta'wa ekkë. E' kuëki ikiö ie' a.

⁶ Erë mik a' tö ilè kié ie' a, eta a' erblö darërëë ie' ë mik, kë ibikeitsar bötböt. Yi ibikeitséka bötböt, ese dör wes dayë uyè siwa' tö wì a dià a es, kë merta'wa bèrë.

⁷⁻⁸ Yi dör es, ese erbiköke bötböt kekraë, kë erbikö etkëme. E' kuëki ese kë tö ibikeitsök tö Skëköl tö ì mēmi ie' a.

⁹ S'yamipa siarëpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shute, Skëköl tö ie'pa tkéka pè' taië ie' a e' kuëki.

¹⁰ Es ñies s'yamipa inuköl blúpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shute, Skëköl tö ie'pa wöéwa diöshet e' kuëki. Ie'pa ta itkoraë wes ma'ma wörkua es.

¹¹ Mik diwö deka ba'baë, eta e' tö ma'ma wörkua alabëwéwa anewa, kë wëria buaë wes kuaë es. E' suë itkoraë inuköl blúpa ta, ie'pa iyi tso' taië, e' shua iblërdawarak.

¹² Wépa ma'orke e' dalë'ttsekerakitö er bua' wa, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dettsa buaë, e' ta sene michoë merdaë ie'pa a iskieie. E' muk Skëköl kablë' wépa éna ie' dalër esepa kos a.

¹³ Mik yi erkié ì sulu wamblök, e' ta kë ichar: "Skëköl tö ye' erkiöwé ì sulu wamblök." Kë yi a Skëköl erkinuk ì sulu wamblök. Ñies Skëköl kë tö yi erkiöwépa ì sulu wamblök. E' kuëki kë yi kàne ichök: "Skëköl tö ye' erkiöwé ì sulu wamblök."

¹⁴ E' skéie, se' wák dër suluë, e' tö se' erkiöwéke ì sulu wamblök ta sulu se' éna iwamblak.

* **1:1 a' dör Skëköl icha:** Griegoie ttè i' dör: *ditséwö dabom eyök ki böl bakyalmi ká wa'ñe.*

15 E' ukuöki ta iwawamblésö. E' ukuöki ta se' wöblanewatke i sulu ë wamblök, e' nuí ki s'duörawa.

16 A yamipa dalër tajë ye' éna, kë a' e' kitö'uk.

17 Ì kos dör buaë yësyësë tso' se' wa, ese meke se' a S'yë tso' ká jaì a, e' tö. Ì kos dalöburke ká jaì a, e' yö' ie' tö. Ýi ekkë kos e' olo maneorta'ne, erë ie' kë e' mane'uta'ne. Ie' wák dër buaë yësyësë kekraë.

18 Ie' wák er wa, ie' tö ibikeits se' er mane'uk pa'alì ie' ala'rie, se' tö ie' ttè mokì klö'wé e' batamik. Ie' tö iwé es as se' dö ýi kos yö' ie' tö ese tsá bua'ie.

Skëköl ttè iütösö

19 A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsó. Mik yile ttöke a' ta, eta ikukueblö bua'ie, kë iütar bet ena kë a' ulunukka bet.

20 Se' ulur e' kë tö se' kè senuk yësyësë Skëköl wörki.

21 E' kueki e' ya'wë kos ena i sulu skà tso' tajë, ese kos watöttsa uyöttsa a' tö seraa. E' skéie Skëköl ttè tso' se' er a, e' klö'ú, e' wà iütö bërë er bua' wa. Ttè e' tkëule a' a wës ýi kuatkèsö es. Ttè e' a a' tsatkërmi.

22 Erë kë a' tö Skëköl ttè kittsar kukuö ë wa, iwà iütö mokjë. A' kë tö iwé es, e' ta a' e' kitö'uke.

23 Yile tö Skëköl ttè ttsé kukuö ë wa, erë kë itö iwà iütè, e' ta ese dör wës wëm e' saü wösuq wa es.

24 Ie' e' sué wösuq wa ta imía, erë bet iéna ichowa tö i suéitö iwö ki. Ta ¿iök ie' e' wö sué?

25 Erë yi er me'rie ttè dalöiëno yësyësë tso' s'yottsá i sulu ulà a e' ki, ta e' a ie' tkökewa darërëë ena iwà iütekeitö buaë, kë ichöta'wa iéna, ese a Skëköl er buaë chöraë i kos wekeitö e' a.

26 Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwa mokjë, erë kë ikkö ki i sulu blërta'wa chè, e' ta ese e' kitö'uke siarë. Ie' e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwa, erë e' dör kache, kë wà ta'.

27 Erë Skëköl dör S'yë, e' wöa wépa tö ie' dalöieke yësyësë, kë i sulu ta', esepa tö jchu'rlapa ena alakölpa schöpa

weirke siarë, esepa kimeke. Nies ie'pa kë e' ia'uta'ka i sulu tso' ká i' a ese wa.

2

Sulitane dalöiösö ñikkëë

1 A yamipa, se' erblöke Skëkëpa Jesucristo olo ta' tajë e' mik, esepa ké sulitane sauk ñikkëë.

2-3 Iwà kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö wëm inuköl blú debitu eköl wé a' ñi dapa'uke ee, paiëule buaë datsi' bua'buwa wa, ñies ula'tsio iéitö dalölöë. E' kiéwa a' tö weshke ta ishke'wé buaë ta iché ia: "be' e' tköser ie kula' buaë i' ki." E' wösha ta s'siarë debitu eköl datsi' nula sulu dö ë ta a' tö iché ie' a: "Be' e' duödur seë ö be' e' tköser iski."

4 A' tö iwé es, e' ta a' e' wamblö suluë. A' er suluë, e' kueki a' kë tö s'dalöieta' ñikkëë.

5 A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsó: wépa dör siarë ká i' a esepa shukitbak Skëköl tö as ie'pa dö erblè ie' mik e' blúie. Nies ie'pa shukitbakitö as idörak wépa blúie ie' tso' e' kúie wës ie' kablè' wépa éna ie' dalër esepa a es.

6 Erë ie'pa dalösewëkewa a' tö. E' skéie inuköl blúpa sueke a' tö buaë dalöieke tajë, erë esepa tö a' we'ikeke siarë. Ie'pa wa a' mi'ke kkatè s'shulökwa kpa wörki.

7 A' dör Jesucristo icha erë inuköl blúpa tö ie' cheke suluë. ¿Wës esepa dalöiëmi a' tö s'siarëpa tsata?

8 Skëköl ttè dalöiëno bua'ie kitule iyëkkuö ki, e' tö iché, "A' malepa dalërítsö wës a' wákpa e' dalër es."* Ttè e' wà iüté a' tö mokì, e' ta e' dör buaë.

9 Erë a' kë tö sulitane suë ñikkëë, e' ta a' tso' i sulu wamblök. E' wa a' tso' ttè dalöiëno bua'ie e' dalöseukwa.

10 Yi tö ttè dalöiëno e' dalöieke iekkë ta seraa, erë e' et dalösewëwaitö, e' ta e' dör wës ie' tö ttè kos dalösewëwa es. E' nuí kos ane ie' ki.

11 E' wà dör tö Skëköl tö iyé: "kë a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa," ñies e' wák tö iyé: "kë a' kawö ta' s'ttökwa." Kë se' wa s'senewabak dalöseonewa, erë s'ttéwasö, eta

* 2:8 Levítico 19.18

e' wa se' ianewa ttè dalöiëno e' dalöseukwawak.

¹² Ttè e' me'at Skëköl tö se' tsatkoie se' er sulu e' yöki. Ttè e' wa ie' tö s'shuleraë aishkuö ta. E' kueki a' ttö, a' senú wes ttè e' tö ichè es.

¹³ Kë sö s'malepa suè er siarë wa, e' ta mik se' shulirketke, eta Skëköl kë tö se' suepa er siarë wa. Erë s'malepa suekesö er siarë wa, e' ta idöratssa buaë se' a mik se' shulirketke eta.

Ì buaë wésö s'malepa a e' wa iwënewa tö moki se' erblöke Skëköl mik

¹⁴ A yamipa, yi e' chö: “ye' erblöke Skëköl mik”, erë ese kë tö ì buaë weku' s'malepa kimoie iwà kkachoie, e' ta ie' e' chö es, e' kë dör ìe bua'. ¿Wes ie' tsatkërmi?

¹⁵ E' wà kkachekeyö a' a i' es: ichösö tö s'yami eköl, wëm ö alaköl, ese tso' siarë, datsi' kë ta', chkewö kë ta',

¹⁶ eta a' wele tö iché ie' a: “Be' shkö wöbla wa, Skëköl be' kimè. Be' e' paiö buaë, be' chkö buaë.” A' tö iché ie' a es, erë ì kiane ie' ki e' kë mène a' wa ie' a, e' ta e' wa ì buaë wé a' tö?

¹⁷ Es ñies se' e' chö tö se' erblöke Skëköl mik, erë se' kë tö ì buaë weku' s'malepa a iwà kkachoie, e' ta se' e' chö es, e' kë dör ìe bua'.

¹⁸ A' wele tö ichèmi ye' a: “ye' tsatkërdaë ye' erblöke Skëköl mik e' ë batamik.” A' wele skà tö ichèmi ye' a: “ye' tsatkërdaë ì buaë wekeyö e' ë batamik.”

Ye' tö ie'pa iütèmi i' es: S'erblöke Skëköl mik ena ì buaë wekesö, e' mir ñita. Se' kë wa ì buaë one, e' ta kë se' a iwà kkayënuök tö se' erblöke Skëköl mik. Erë se' tö ì buaë weke, e' ta e' wa se' tso' iwà kkachök tö moki se' erblöke Skëköl mik.

¹⁹ Se' e' chö tö iklö'wésö tö Skëköl dör eköl ëme, eta e' dör buaë. Erë ñies aknamapa tö iklö'wé es, eta e' tö ie'pa suawekeka painuwekeka taië.

²⁰ Kë a' senuk wes kë se' er ta' es. A' éna iwà anú tö yi e' chö tö ierblöke Skëköl mik, erë kë itö ì buaë weku', e' ta ie' chö es e' kë dör ìe bua'.

²¹ Se' yé bak ká iaiaë kiè Abraham, e' tö ilà kiè Isaac, e' méka ka' yö'itö íy

moka Skëköl a e' ki ttèwa ña'wèwa wes Skëköl tö iuk patké' es. Moki ie' mí e' wà uk erë Skëköl tö iwöklö'wé. Skëköl tö isué tö moki ie' mí ittö wà iütök. E' kueki ie' tö iklö'wé wes wëm yësyësë es. ¿E' kë jcher a' wa?

²² Es a' éna iarmi tö moki ie' erblé Skëköl mik. Ie' tö Skëköl ttö wà iuté, e' tö iwà kkaché tö moki ie' erblé imik.

²³ Es ì tso' kitule Skëköl yëkuö ki e' wà ane se' éna, e' tö ichè: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki iklö'wéitö wes pè' buaë yësyësë es.”† E' kueki ie' kine Skëköl sini'.

²⁴ Es se' wa ijcher tö Skëköl tö se' klö'wé wes pè' buaë yësyësë es, ì buaë wekesö iwà kkachoie tö se' erblöke ie' mik ese batamik. E' kë dör tö se' erblöke ie' mik e' ë batamik.

²⁵ Es ñies ibak ká iaiaë alaköl trër taië kiè Rahab, e' ta. Josué tö wëpa patké Jericó weblök tö wes iulà dömi iska'. Ká e' a e'pa kiéwa Rahab tö buaë ie' u a itsatkoie. E' ukuöki ta ie' tö ñala kua'ki kkaché ie'pa a as e' wa itköshkardak. Es ie' tö iwà kkaché tö ie' erblé Skëköl mik. E' batamik Skëköl tö ie' klö'wé wes alaköl yësyësë es.

²⁶ Mik se' duowa, eta se' wiköl mia ta s'nu ë ate. E' sù mik se' e' chö tö se' erblöke Skëköl mik, erë kë ì buaë weku'sö iwà kkachoie, e' ta se' e' chö es, e' dör wes s'nu es, kë dör ìe bua'.

3

S'kkö paklöüsö as kë sö ì sulu chö

¹ A yamipa, a' wa ijcher tö sa' wépa tso' a' wöbla'uk Skëköl ttè wa, esepa chakeraë aishkuö ta Skëköl tö taië s'malepa kë dör s'wöbla'ukwakpa esepa tsata. E' kueki kë a' e' yuökka s'wöbla'ukwakpaie taië.

² Sulitane tö ì sulu wambleta' taië. Erë wé kë tö ì sulu cheta' yës, ese dör buaë yësyësë. Ie' a e' wöklörmí as kë itö ì sulu kos wamblö.

³ Kabaio diché taië, erë ikkö payuekewasö tsa'ukuöla wa ta iwëttsëmisö wes se' ki ikiane es.

⁴ Ñies kanò blubluë shköke dayë ki, ese bikeitsö. E'pa dör bërie, e' uyeke

† 2:23 Génesis 15.6

siwa' tō darērēē, erē iñakoie e' dör tsirlala, e' wa iñakōkwak tō iñakeke buaē dō wé ie' kī ikiane tō imi' eē.

⁵ Es s'kkō dör tsirlala, erē e' a ì taiē wamblērmi wēs bö'wō tsir tō tē taiē ña'wēwa es.

⁶ S'kkō dör wēs bö' es, e' dör ì sulu chōk tso' se' a. Se' tso'ia ttsē'ka, e' dalewa e' tō se' wák kōs e' sulu'wekewa kekraē wēs bö' s'ña'wē es. Bö' e' datse bö' ké a.

⁷ Iyiwak ulitane urutērmi se' a. Iyiwak kañiru kōs, dù, tkabē, ñies ì tso' dayē a, e' kōs urutōçule se' wa.

⁸ E' skéie kē yi a ikkō paklōnuk as kē itō ì sulu chō. S'kkō a ì sulu dōkettsa kekraē, kē wōklör se' a. E' tō s'sulu'weke wēs kapōli sulusi tō s'ttēwa es.

⁹ S'kkō wa se' tō Skököl dör S'yē e' kikekēka e' ē wa se' alibchōke s'malepa yō'itō wēs ie' wák es e'pa kī.

¹⁰ Se' er buaē chōke, se' alibchōke s'kkō e' ē wa. A yamipa, kē se' kane e' wamblök es.

¹¹ ¿Wé a' wa isuule tō di' tum etkē a yēri tskirke ena di' sēsē tskirke?

¹² A' wa ijcher buaē tō higo klō kē wōrtā' olivoie ö uva kicha kē wōrtā' higoie. A yamipa, es ñies di' sēsē ena yēri kē tskirku' di' tum etkē a.

Skököl siwé moki, e' tō se' ké senuk yēsüesē

¹³ A' welepa e' bikeitsō tō a' wa siwa' meke Skököl tō e' jcher taiē iwà ane buaē a' éna, e' ta e' wà kkachō sene yēsüesē e' wa. A' senú kē e' tstsōtā'ka wēs wépa wa siwa' yēsüesē jcher esepa ser es.

¹⁴ Erē a' ukyērkeia ñita, a' kköwērkeia ñita, ese tso'ia a' er sulu'ukwa, e' ta kē a' e' tso'ka tō a' wa siwa' yēsüesē jcher. A' e' tso'ka es, e' ta a' tso' kachök.

¹⁵ Siwa' ese kē mēne Skököl tso' ká jai a e' wa. E' dör siwa' tskirke ká i' kī s'ditsō er a ese. E' meke se' a bē tō.

¹⁶ Mik se' ukyērke kköwērke ñi ta eta ee taiē se' ñi chiliuke, ee ì sulu kōs wamblērke.

¹⁷ E' skéie, wépa tō Skököl siwa' datse ká jai a e' iuteke, esepa serke

yēsüesē. Esepa serke bēre ñita. Ie'pa er buaē ñi kī. Ie'pa tō s'malepa sueke er siarē wa taiē. Ie'pa tō ì buaē weke kekraē sulitane a ñikkēē er moki wa.

¹⁸ Wépa tō s'patteke er bua'ukne ñi kī, esepa dör wēs iyi kuatkökwak es. Sene bēre kuatkeke ie'pa tō ta e' wà dōratsa sene yēsüesēie.

4

Yi éna sene sulu dalēr, ese dör Skököl bolök

¹ ¿I tō a' ké ñi tsiriuk ñippök ñita? E' dör tō a' éna ì sulu wamblak e' ttsē'woie buaē, ese tso' ñippök, ì buaē tso' a' er a, ese ta.

² Ilè kkecheke a' tō taiē, erē e' wà kē dō a' ulà a, e' kueki a' tso'tke s'ttökwa. Ilè tō a' ukyēweke, erē e' kē dō a' ulà a, e' kueki a' ñi tsiriuke ñippöke ñita. Erē ì kiane a' kī, ese kē kiè a' tō Skököl a, e' kueki kē idō a' ulà a.

³ Mik ilè kié a' tō Skököl a, eta kē a' wa ikine er moki wa. A' éna iwà we'ikakwa a' wákpa kī e' ttsē'woie buaē. E' kueki kē a' ulà a idē'.

⁴ ¡A' kē tō Skököl dalöie wēs trēr wakpa kē tō imaso dalöie es! ¿A' kē wa ijcher tō ì sulu tso' ká i' a, ese wa se' wöbatsö, e' ta se' mia Skököl bolökie? Iskà chekeneyö, yi tō ì sulu tso' ká i' a ese sini'kué, e' ta ese wák mia Skököl bolökie.

⁵ Kē a' tō ibikeitsök tō ē Skököl yēkuö tō ichè: “Skököl tō se' wiköl me'at senuk se' er a, e' ulatska tkēnettsa se' kī, e' tō se' sibirtseke taiē.”

⁶ Erē ì sulu wamblak se' éna ese wöklö'uk Skököl tō s'kimeke taiē. Es itso' kitule ie' yēkuö kī wé ichèitō: “Wépa e' tso'ka taiē, esepa wöklö'weke Skököl tō. Erē wépa e' wöéwa diöshet, esepa a ie' er buaē chō.”*

⁷ E' kueki a' e' mú Skököl ttè dalöiök. Bē kē iutar ta ie' tkörashkar a' yöki.

⁸ A' e' batsö Skököl mik ta ie' e' batsöra a' mik. ¡A pē' sulusipa, sene sulu olo'yö, a' er batse'ú! A' erbikökeia bötböt, e' olo'yö, e' skéie a' erbikö etkēme Skököl ē a.

* 4:6 Proverbios 3.34

9 ¡A' erianú, a' kköchó tajë, a' iú siarë! ¡Kë a' jañukia, e' skéie a' iú siarë! ¡Kë a' ttsë'nukia buaë, e' skéie a' erianú!

10 A' e' ówa bërë Skëköl wöa ta ie' tö a' kikeraka.

Kë se' ñi chök suluë

11 A yamipa, kë a' ñi chök suluë. Yi tö iyami cheke suluë ö iwatekeitö, e' dör wes Skëköl ttë dalöiëno cheke suluë ena iwateke es. Es ese tö idalösewéwa. A' tö iwé es, e' ta a' e' tkéka iwà shulök, kë dör iwà dalöiök.

12 Skëköl eköl ë tö ittë dalöiëno me'at se' a. Ie' ë dör s'shulökwak. Ie' ë a se' tsatkërmí. Ie' ë a se' kichatërmí. Eta ¿yi tö a' a kawö mé s'malepa kichatök?

Kë se' e' ttsökka

13 Ye' ttö ttsö. A' welepa tö ichëmi i' es: “Bulebök sa' mi'ke ká kuá'ki, eta ee sa' serke duas ek ta sa' kanëblömi tajë, inuköl klö'weraë sa' tö tajë e' blu'woie.”

14 A' tö ichëmi es, erë ì tkömi a' ta e' kë ijcher a' wä. A' dör wes mochka es, bla'mi ta sö isuë, erë bet ta kë iku'ia.

15 A' kawöta ichök i' es: “Skëköl ki ikiane, e' ta sa' sermiia ta kanë wésele wëmi sa' tö.”

16 Erë a' e' ttsökä tajë, e' kuëki a' kë tö icheta' es. A' ibikeitseke tö a' serke a' wákpa ë mik. Se' e' ttsökä es, e' kos dör suluë.

17 Ì dör buaë wë, ese jcher se' wä, erë kë se' wä ñone, e' ta e' dör suluë.

5

Inuköl blúpa pattë

1 ¡A inuköl blúpa, ye' ttö ttsö! ¡skëköl tö a' we'ikeraë, e' kéwö döketke a' ki! ¡E' kuëki a' iú, a' kköchó tajë!

2 Ì bua'buatso' a' wä tajë, ese sunewatke, a' datsi' katétke powak tö.

3 Ñies a' orochka, a' inukölchka kos, e' döli tokatke weirketke. Döli e' tö iwà kkacheke tö a' kkë'blö suluë. E' kuëki aishkuö ta a' weirdaë bö' ké a. Ká i' erkewatke, erë a' tso'ia iyi blök tajë a' wákpa a.

4 A' tö ittso. Wépa kanëblöke a' a' iyiwö shtök, e'pa kë patone a' wä. E' tö ie'pa kköchöweke tajë, e' ttsé Skëköl diché ta' tajë e' tö.

5 Ká i' a a' wä iyi bua'buatso' tajë e' ttsë'woie buaë. Ñermata a' dör wes köchi kiéiesö ttëwa es; köchi kë éna ñane tö ì sulu datse iki.

6 Pë' ser yësyësë kë a' e' tsatkër a' yöki, esepa kkaté a' tö wömëttsa ttëwa.

Se' weirke dalë'ttsösö bërë er bua' wa

7 A yamipa, a' weirke kos, e' dalë'ttsö er bua' wa bërë dö mik Skëképa Jesucristo datskene eta. İyi kuatkökwakpa saú wes ie'pa tö iwörke e' wä paneke bërë er bua' wa es. Ñies ie'pa tö kalí paneke bërë er bua' wa as iyiwö tskir, talar buaë, wöne tajë.

8 Skëképa datskene e' kéwö döketke tsinet, e' kuëki e' wä panú bërë. A' e' tköwä darërëe ie' a.

9 A yamipa, kë a' ñi chök suluë as a' kë we'ikö Skëköl tö. Jesucristo dör s'shulökwak, e' döketke tsinet wes yi dökewatke ukkö a es.

10 A yamipa, Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë, e'pa weine tajë, e' dalë'ttsë'rakitö bërë er bua' wa. E' saú, eta iwà ú es.

11 Se' tö ichë: “Wépa weine siarë, e' dalë'ttsérakitö bërë er bua' wa, ayëcha buaë esepa.” A' wä ittseüle tö ká iaiaë wëm bak eköl kië Job, e' weine tajë, erë ie' tö idalë'ttsë' bërë er bua' wa. Ñies a' wä ijcher tö mik iweine siarë e' tka, eta Skëköl er buaë yë' ie' a tajë. Skëköl er dör buaë, se' wër siarë ie' wa, e' kuëki ier buaë yë' Job a tajë.

12 A yamipa, ttë chekeyö i' e' dör ibua'ie: Mik a' tö ì cheke, eta kë ichar: “Ì chéyö e' dör mokí Skëköl tö ká jai ena ká i' yö' e' wöwa” ö yile skà wöwa. A' ttö etkë. Mik a' icheke, “tö”, eta es idir; mik a' icheke, “au”, eta es idir. A' ichó es as kë a' kichatër.

Ikiösö Skëköl a ñi ki

13 A' wele weirke eriarke siarë, e' ta ese ttö Skëköl ta. A' wele ttsë'rke buaë, e' ta ese tö Skëköl kiköka ittse wa.

14 A' wele duöke, e' ta ese tö Skëképa Jesús icha erule e'pa wökirpa tsuk patkö, as e'pa bitu ikiök Skëköl a iki ena kiö tök iki Skëképa ttö wa.

¹⁵ Ie'pa tō ikié Skëköl a erblè imik moki e' wa, e' ta ibuardane ta Skëkëpa tō ikerakane. Ñies ì sulu nuí tso' iki, e' ta e' olo'yeraëitō iki.

¹⁶ E' kueki a' e' kkatōka ñi a ta ikiō Skëköl a ñi ki as a' buarne. Mik s'ser yësyësë, esepa tō ì kié Skëköl a er moki wa, eta ie' tō iwà iuteraë buaë taië.

¹⁷ Skëköl tteköl bak ká iaiaë kié Elías, e' dör s'ditsö wes sulitane es. Erë ie' tō iki' Skëköl a er moki wa tō as kalí kě yër, eta kalí kě yëne dō duas mañal kí shaböts.

¹⁸ E' ukuöki ta ie' tō ikiéne Skëköl a tō as kalí yërne, eta moki kalí yënene ta iyi kuá kos talane buaë.

Ì sulu wamblökwakpa kîmusö ilo'yök

¹⁹ A yamipa, a' wele tō ttè moki, e' olo'yé, erë a' wele skà tō ikimé as idöne iiütökne, e' ta e' dör buaë.

²⁰ A' éna ianú tō wépa tō pé' sulusi kímé ì wambléitō e' olo'yök, esepa tō ie' tsatkée ikichatër yöki, ñies inuì taië e' kos olo'yane iki.

Yëkkuö tsá kit Pedro tö 1 Pedro

Pedro, kiè ñies Simón, e' tö yëkkuö i' kit. Jesús ttókatapa shuá ie' dör kéké taië imalepa tsata. Erë mik Jesús klönewa ttëwa eta Pedro ë tö iyë' tö ie' kë wá Jesús suule. E' ukuöki ta ie' eriane taië ta ie' e' me' Jesús dalöiökne. Kë s'wá ijcher wé ie' bak senuk mik ie' tö yëkkuö i' kit eta. Ie' tö iché tö ie' bak senuk Babilonia (1 Pedro 5.13) erë ká bak böt kua'ki kua'ki Babilonia. Roma wakpa taië bak senuk suluë Skëköl wöa wes Babilonia wakpa bak senuk es. E' kueki ie'pa ká kiè ñies Babilonia. E' kueki pé' taië tö ibikeitsè tö mik Pedro tö yëkkuö i' kit, eta ie' tso' Roma.

Ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa bak senuk ká kua'ki kua'ki tso' Asia Menor shuá e'pa a. I'ñe ta ká e' kiène Turquía. Ie'pa bak weinuk, e' kueki Pedro éna ikimak senuk batse'ne këkraë Jesús a mik ie'pa weirke e' dalewa. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö Skëköl wák tö ie'pa klö'bak iwák ichaie, e' kueki ie'pa tuë taië Skëköl a. E' kueki ie'pa kë kàne tkinuk iwák ë ki. E' skéie ie'pa ké senuk tso'tke e' meulettsá er bua' wa weinuk Jesús dalërmik wes ie' weine ie'pa dalërmik es. Mik ie'pa weirke Jesús kueki eta ie'pa ké ttsë'nuk buaë Wiköl Batse'r tso' mokjé ie'pa a e' kueki. Es Pedro tö iché.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pedro. Ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa shukitbak Skëköl tö iwák a mineyal senuk Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ñies Bitinia, esepa a.

² Skëköl dör S'yé e' tö se' shukitbak wes ie' tö ibikeitsbak kuaë es. Iwiköl wa ie' tö se' batseo' as se' tö Jesucristo ttë iütö, ñies as se' er pairir Jesucristo pé wa se' nuì yökj. As Skëköl er buaë chö ena sene bèrè mù a' a taië.

Skëköl kikökasö

³⁻⁴ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yé, e' kikökasö taië. Ie' tö se' sué er siarë wa. Jesucristo kötëwa shkenekane, e' batamik ie' tö se' a sene pa'alì mé. Aishkuö ta i' buaë kos tso' ie' wá blëule se' a ká jaì a, e' döraë se' ulà a, e' wá panekesö kröröë. E' kos kë nurta'wa, kë sulurta'wa, kë erta'wa yës.

⁵ A' erblöke Jesucristo mik, e' kueki Skëköl tso' a' kkö'nuk ie' diché wa as ie' tö a' tsatkè, e' dö a' ulà a. E' tso'tke kkachè sulitane a ká erkewatke eta.

⁶ Isalema a' kawöta weinuk ekuölö wì sù diö sù Cristo ttë kueki, erë e' dalewa a' ttsë'rke buaë a' wá ijcher tö Skëköl tö a' tsatkeraë aishkuö ta e' kueki.

⁷ A' erblö Jesucristo mik, e' ské dör orochka weirta'wa, e' ské tsata. Se' tö orochka ma'weke bö' wa iwà kka-choie tö mokj oro wöchka idir. I' kë dör oro wöchka ese ñarkewa. E' sù a' weirke, e' dör a' ma'woie iwà kka-choie tö mokj a' erblöke Jesucristo mik. A' dettsá buaë, e' ta mik Jesucristo datskene, eta Skëköl tö a' ttë keraka, a' kikeraka buaë.

⁸⁻⁹ A' kë wá Jesucristo suule a' wöbla wa, erë a' éna ie' dalër. I'ñe ta a' kë ku' ie' sauk, erë a' erblöke ie' mik, e' wá tö a' tsatkeraë. E' kueki a' ttsë'rke buaë shutë, kë ttë ta' iwà choie ekkè.

¹⁰ Ká iaiaë Skëköl ttekölpa tö s'tsatkè ñe' bikeits ena itö yulö'ttsarakitö. Ñies i' kos meraë Skëköl tö se' a' ie' er buaë ché se' a' e' dalërmik, e' yë'rakitö.

¹¹ Cristo Wiköl tö ie'pa ka' ijchenuk tö Cristo weirdaë siarë, e' ukuöki ta ilo kardaka taië. Erë kë ie'pa éna iwà ane tö yi idir ö mik ö wes iwà tkömi.

¹² Erë Skëköl tö ie'pa a' iwà kkayë' tö ttë e' kë wá tköpa ie'pa kéwö ska', e' skéie iwà tköraë se' kéwö ska'. Ttë buaë yé' ie'pa tö, e' dör Jesucristo ttë buaë ttsë'bak a' tö e'. Ipakökwakpa tö a' a' ipaka' Wiköl Batse'r patkülebitu ká jaì a' e' diché wa. Íyi ikké jchenakwa suluë Skëköl biyöchökwakpa wa.

Skëköl tö se' kié senuk buaë yësyësë

¹³ E' kueki a' erbikö buaë yësyësë, a' e' kkö'nú, a' tso' erki. Mik Jesucristo datskene, eta Skëköl er buaë ché a'

a, e' wà dōraē a' ulà a. E' wà panū krörōē, e' kī a' er múwaie kekraē.

¹⁴ Skëköl ttè iutō wēs ala'rla buaē tō s'ttō iutè es. Kē a' e' muktsane a' bakì sulu wamblök ese ane wēs a' bak kenet kē wā ie' ttè mokī jcher es.

¹⁵ E' skéie a' senú batse'r kekraē, Skëköl tō a' klōo' e' dör batse'r e' kueki.

¹⁶ Skëköl yëkkuō tō ichè i' es: "Skëköl tō ichè: Ye' dör batse'r, e' kueki a' senú batse'r."* Es iyè'itō.

¹⁷ Skëköl tō sulitane shuleke yësyēsē ñikkēē wēs se' serke es, e' kiekē a' tō "S'yé", e' tā a' kawōtā ie' dalöiök suane wa a' serkeiā ká i' kī e' dalewa.

¹⁸ A' wā ijcher tō ie' tō a' yè'ttsā a' ser suluē wēs a' yēpa bak senuk suluē es, e' nuí ulà a. E' ské kē patōne íyi ertā'wa wēs orochka ö inukölchka ese wa.

¹⁹ E' skéie ipatōne Cristo kötēwā pē tēne taiē, e' wa. Ie' pē tuē taiē kē tonuk yi a. Ie' dör wēs obeja wē'ñe pupula jchē judiowak tō mē Skëköl a es. Obeja e' dör bua'buāē kē iki ì sulu ku' yēs. E' sù Cristo kē kī ì sulu tā' yēs, erē ie' e' me'ttsā ttēwā se' skéie. E' kueki Skëköl dalöiösō kekraē.

²⁰ Kam ká i' yör, e' yöki ie' tō Cristo wōme'ttsabak ttēwā, erē i'ñe tā mik ká i' erkewatke, etā iwà tka a' tsatkoie.

²¹ Cristo batamik a' erblöke ie' mik. Ie' tō Cristo shkeo'kane s'duulewā shua tā ilo me'itō ie' a' buaē. Ie' tō io'bak es as a' erblö ie' mik, ñies as ì weraē ie' tō, e' wà panū a' tō.

²² I'ñe tā ttè mokī e' dalöié a' tō, e' batamik a' batse'one ñì dalëritsoie er mokī wa. Es a' kī ñì dalëritsō a' er kos wa.

²³ A' a' sene pa'alì mène, e' dör wēs a' kurne erpa etökichane es. Erē e' kē dör wēs s'kur erpa s'mì wa s'yé wa es, e' duōtā'wā. A' kune' etökichane Skëköl ttè dör ttsé'ka tso' kekraē e' wa.

²⁴ E' dör wēs Skëköl yëkkuō tō ichè es, e' tō ichè:

"S'ditsō ulitane dör wēs kakō es,

Ie'pa dör wēs ma'ma wörkua es.

Kakō sinewā tā iwörkua anewa,

²⁵ erē Skëköl ttè e' tso' kekraē."†

Ie' ttè e' dör Jesús tté buaē pakane a' a' e'.

2

¹ E' kueki, sene sulu kos olo'yō. Kē a' kachökia ñì kī. Kē a' e' ökia tō a' dör pē' buaē. Kē ukyënukia. Kē yi chariā suluē a' tō.

²⁻³ Skëkēpa Jesús er buaē ché se' a, e' kke ttsétke a' tō, e' kueki ie' ttè wák wöchka yulō poē wēs alala kune erpa ese tō imì tsu' yulè es as a' er kī diché iër buaē as a' tsatkër.

Cristo dör wēs ák kibi tso' u kat-abloie es

⁴ A' shkōwā Skëkēpa Jesucristo ska', ie' dör wēs ák tso' u yuoie es erē ttsé'ka. E' watē'ttsā s'ditsō tō wēs u yuökwakpa tō ák kē dör buaē u yuoie ese kēu es. Erē Skëköl a' tā ie' dör wēs ák shukitule tuē darērē es.

⁵ Es ñies se' dör wēs ák tso' u yuoie es erē ttsé'ka. Se' wa Wiköl Batse'r tso' iwé yuök. U e' a' se' dör wēs sacerdotepa batse'r es. Eē se' tō ì wër buaē Skëköl wa ese meke ie' a' Jesucristo batamik. Ì wër buaē ie' wa, e' dör tō se' tō ie' dalöiö Wiköl Batse'r wa se' er wa ena se' ser kos e' wa.

⁶ E' dör wēs itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es. E' kī Skëköl tō Cristo ché i' es:

"Ittsō. Ye' tō ák kibiie tkéat ye' u kat-abloie Sión,

e' dör ák bua'ie shukitule tuē darērēē ese.

Yi erblöke imik, ese kē eriarpa."*

⁷ Ák e' dör Jesucristo. Se' erblöke ie' mik, esepa kikerakā Skëköl tō. Erē wēpa kē erblöku' ie' mik, esepa a' tā e' kē dör es. Itköke ie'pa tā wēs itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es, e' tō ichè:

"Ák watē'ttsā u yuökwakpa tō,

e' yönene ák bua'buāie."†

⁸ Ñies e' tō ichè:

"Ák e' mik pē' klastkërdaē,

ie'pa ardarö iski ák e' kueki."‡

Ie'pa kē wā Jesucristo tté buaē e' iutēne, e' kueki ie'pa weirdaē e' nuí kī. E' dör wēs ie'pa klastkër Jesucristo

* 1:16 Levítico 11.44-45 † 1:25 Isaías 40.6-8

* 2:6 Isaías 28.16 † 2:7 Salmo 118.22 ‡ 2:8 Isaías 8.14

mik es. Skëköl tö ie'pa wöme'ttsabak as itkö ie'pa ta es.

⁹ Erë a' kë dör es. Skëköl tö a' shukit as a' dö ie' wák ichaie. Ie' dör a' blú ena a' dör ie' sacerdotepa. A' dör batse'r ie' a. A' bak senuk i sulu dikia wes s'ser stui a es, erë ie' tö a' yé'ttsa e' ulà a senoie ie' olo buaë taië e' a. Ie' tö iwé es as i buaë kos wé ie' tö, e' wà pakö a' tö sulitane a.

¹⁰ Kenet ta a' kë dör ie' icha, erë i'ñe ta a' dör ie' wák icha. Kenet ta ie' kë wa a' sune er siarë wa, erë i'ñe ta ie' tö a' sueke er siarë wa.

Se' senú wes Skëköl ki ikiane es

¹¹ A ye' yamipa dalër taië ye' éna, se' tso' bërberla ë ká i' ki wes upakè shkal es. Se' ká bua'ie e' dör ká jai a. E' kueki a' wák dër suluë tö a' erkiöweke i sulu wamblök, e' kë iutar. E' tö a' wöklö'weke as a' kë tö Skëköl ttö iutë.

¹² A' senú yësyësë kekraë pë' kë tö Skëköl dalöie esepa wörki. Erë i'ñe ta' ie'pa tö a' kkateke wes a' chöpa pë' sulusipa es, erë ie'pa tso' a' serke yësyësë e' wà sauk. E' kueki aishkuö ta mik Skëköl de s'chakök se' nuí ki, eta ie'pa tö ie' kikeraka wes a' serke e' ki. E' kueki a' senú buaë yësyësë kekraë.

¹³ S'wökirpa kos ttë iutö a' tö Skëkëpa Jesús batamik. Ká wökir kibi, e' ttë iutö, ie' dör s'wökir kibi ká i' ki e' kueki.

¹⁴ Nies wépa patkeke ie' tö s'wökirpaie, esepa ttë iutö a' tö. Ie' tö ie'pa patkeke wépa tö i sulu wambleke esepa we'ikök ena wépa tö i bua' weke esepa kikökka.

¹⁵ Skëköl ki ikiane tö a' tö i buaë wè, pë' tö ie' ttë watëttsa, kë wà iwà jcher yës, esepa siwà'blöwowaie as ie'pa kë tö a' chöia suluë.

¹⁶ A' senú wes pë' tsatkëulettsa es. A' bak klöulewa i sulu ulà a, e' yöki a' tsatkë'ttsa Skëköl tö, erë e' kë klö'war a' tö i sulu wambloie. E' skéie a' senú yësyësë ie' kanè mésopaie.

¹⁷ Sulitane dalöiö. S'yamipa malepa dalëritsö. Skëköl dalöiö. Nies ká wökir kibi, e' ttë dalöiö.

S'weirke kos e' dalë'ttsösö

¹⁸ A' wépa klöulewa kanè mésoie, esepa tö a' wökirpa ttö iutö. Wépa er buaë tö a' sueke buaë, nies wépa er suluë tö a' sueke kësik wa, esepa ttö iutö er bua' wa.

¹⁹ A' kë ki i nuí ta', erë a' wökir tö a' we'ikeke éme, e' dalë'ttseke a' tö bërë, a' er me'rie Skëköl ki e' kueki, e' ta e' wër buaë ie' wa. E' kueki a' wökirpa ttö iutö.

²⁰ Se' weirke i sulu wamblekesö ese nuí ki, ese dalë'ttsésö bërë, e' ta Skëköl kë tö se' kikepaka yës. Erë se' weirke i buaë wésö ese kueki, ese dalë'ttsésö bërë, e' ta e' je' wër buaë ie' wa.

²¹ Ie' tö se' klöobak as se' tö idalë'ttsö es. Cristo weine taië se' dalërmik, e' dalë'ttsë' ie' tö bërë. Es ie' ki ikiane tö se' tö se' weirke ese dalë'ttsö bërë wes ie' tö idalë'ttsë' es.

²² Cristo kë wà i sulu wamblëne yës, ie' kë kayëne yës.

²³ Mik ie'pa tö ie' yë' suluë iwöshaë, eta ie' kë wà ie'pa yëne sulu. Mik ie'pa tö ie' we'ik taië, eta ie' kë wà yi pauine. E' skéie e' me'atitö, Skëköl tö s'shüleke yësyësë, e' ulà a.

²⁴ Cristo kötëwa wötëulewa krus mik se' nuí kos patuoie as se' ser yësyësë, nies as i sulu kë wamblöiasö. Ie' shka'ne ichkà ki taië, e' batamik a' buanene.

²⁵ A' bak wes obeja chöwa es, erë i'ñe ta a' dene Cristo ska'. Ie' dör a' kkö'nukwak buaë, ie' tö a' kkö'neke er bua' wa.

3

Wes s'senewabak esepa ké senuk ñita

¹ A tayëpa, a' wépa ttö iutö er bua' wa. A' tö iwé es, e' ta a' wépa welepa kë erblöku' Jesús mik, esepa erblömi alè Jesús mik, a' serke buaë ie'pa ta, e' ë batamik, kë wà pakaule ie'pa a.

² A' wépa tö isuë tö a' serke yësyësë, Skëköl ttë dalöieke mokië, e' tö ie'pa erkiöwëmi erblök Jesús mik.

³ A' tayëpa, ¿moki a' e' ttsakka buaala? e' ta kë a' e' kitkarka taië a' chkà ki. Kë i tularka taië e' ki ena a' tsà ki wönarke dalölöë oroie iie. Kë a'

e' paiökka datsi' tuè darërëe ese wa. Ese kos weirta'wa.

⁴ E' skéie er buaë ñies sene bërë, ese wa a' e' kitkö. E' kë weirta'wa ñies e' wër buaë shute Skököl wa.

⁵ Alakölpa bak ká iaiaë tö Skököl dalöieta', esepa bak e' kitkök es. Ie'pa bak e' maukka Skököl mik, ñies ie'pa bak iwëpa ttè iütök buaë.

⁶ Sara tö iwëm Abraham ttè iütë' buaë ta' iki'itö këkëpa. A' tö i' buaë weke, kë suarta' i' yöki, e' ta' a' dör wës Sara es.

⁷ A wëpa alaköl ta', a' senú ita' bërë er bua' wa. Ie'pa diché kë ta' taië wës se' wëpa es. Ñies ie'pa ulà a sene michoë döraë se' ta' ñita' Skököl er buaë ché se' a' e' wa. E' kueki ie'pa dalöiö. Iú es as i' kieke a' tö Skököl a, ese kë wöklör.

Jesús mik erblökwakpa ké senuk buaë sulitane ta

⁸ Es bata ekkë ta' ye' tö ichè a' ulitane a, a' senú buaë ñita' bërë. A' ñi saú er siarë wa. A' ñi dalëritsó buaë ñi ëlpaie. A' ñi saú er bua' wa. A' e' öwa ñi yöki diöshet.

⁹ Yi tö i' sulu wamblé a' ki, ese kë ki iské wamblarne. Yi tö a' ché suluë, ese kë ské charne suluë. E' skéie esepa a' a' er buaë chöne. Skököl tö se' klöo'bak er buaë choie se' a, e' kueki a' er buaë chö s'malepa a.

¹⁰⁻¹² E' dör wës Skököl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè:

“Skököl wöbla me'rie s'ser yësyësë, esepa ki ikkö'nuk.

I' kieke ie'pa tö ie' a, ese meraëitö ie'pa a.

Erë wëpa e' wamblö sulu, esepa suëkeitö ibolökpaie.

E' kueki yi ki ikiane tö ikawö tkö buaë ttsëne bua' wa këkraë,

ese wák kawöta' e' kkö'nuk as kë itö i' sulu chö,

as kë itö yi kitö'ù.

Ese wák kawöta' i' sulu kos olo'yök,

kawöta' senuk yësyësë.

Ie' ké e' chök senuk bërë këkraë sulitane ta.”*

¹³ A' e' tkéwa darërëe senuk yësyësë këkraë, e' ta' kë yi a' a' sulunukwa da'a.

¹⁴ Erë a' serke yësyësë, e' ki a' weirmi alè, e' ta' ayëcha e' dör buaë. Kë a' suanuk wëpa tö a' we'ikeke esepa yöki. Kë a' tkinuk i' yöki.

¹⁵ E' skéie Cristo dalöiö a' tö e' blúie. Yile tö a' chaké Cristo paneke a' tö kröröë, e' ki, e' ta' a' tso'tke erkí këkraë iwà iütök.

¹⁶ Erë iwà iütö bërë er bua' wa. A' senú yësyësë as a' er kë tö a' kkatö i' ki. E' dör es, e' ta' mik pë' tö a' ché suluë a' dör Cristo mik erblökwakpa e' kueki, eta' e'pa jaërdaká i' ché ie'pa tö e' dör kache e' kueki.

¹⁷ Se' weirke i' buaë weke se' tö ese ki, Skököl ki ikiane alè es, e' ta' e' dör buaë. Erë se' weirke i' sulu wamblekesö ese ki, e' ta' e' dör suluë.

¹⁸ Ñies Cristo weine siarë se' nu' patuoie. Ie' kötëwa etökicha ëme kë duöta'waja yës. Ie' dör yësyësë, erë ie' e' mettsa' ttëwa se' kë dör yësyësë e'pa skéie se' tso'ni Skököl ska'. Moki ie' kötëwa pë' tö, erë ie' shkeo'kane Skököl tö i'Wiköl wa.

¹⁹ Ñies Wiköl Batse'r wa ie' dë'rö wé wimblupa tso' wötëule ee, ie' e' ali'ka e' chök ie'pa a.

²⁰ Ká iaiaë ie'pa tö Skököl ttö dalöseo'wa Noé këska'. Noé bak kanò taië e' yuök, e' dalewa Skököl tö ipana' enaë tö pë' er mane'ù ie' a, erë ie'pa kë wa ionë. E' kueki Noé ena iyamipa paköl wa'ñe, e'pa ë tsatkëne kanò a' di' taië yöki.

²¹ Di' taië bakmi Noé këska', e' tö di' a' s'wöskueke e' tsatkoie i'ñeta' e' klea' se' a. S'wöskuë e' kë dör s'chkà paskuoie. E' skéie iwà kkachekeitö tö se' tso' ikiök Skököl a' tö se' nu' olo'yö s'ki as se' er kë tö s'kkatöia. E' tö se' tsatkeke Jesucristo shkenekane e' batamik.

²² I'ñe ta' Jesucristo mine'kane ká jai a' e' tkër Skököl ulà bua'kka† Skököl biyöchökwakpa ulitane, ñies i' ulitane tso' s'wökirie wa diché ta' kë wërta'wa esepa kos tso' ie' klö dikia.

* **3:10-12** Salmo 34.12-16 † **3:22 ulà bua'kka:** E' këwö ska' ta' yi tkër blu' ulà bua'kka ese wák dalöiertá' taië imalepa tsata.

4

¹ Cristo weine taië se' skéie, e' kueki a' e' chõ a' weirke kos e' dalë'ttsök er bua' wa wes Cristo es. Yi weine i buaë wéitö e' kueki, esepa kë éna i sulu wamblakia. E' kueki a' e' chõ weinuk.

² Wépa dör es, ese wakpa serkeia ká i' a eta kë ie'pa éna i sulu wamblakia wes s'malepa tö iwamleke es. E' skéie ie'pa senak buaë yësyësë kekraë wes Skëköl ki ikiane es.

³ Kenet ta a' kë wa Skëköl suule, e' kéwö ska' ta a' bak i sulu ë wamblök taië wes pë' malepa kë wa ie' suule esepa ser es. A' bak trënuke taië. I sulu kukuétë'wa darërëë. A' bak e' ttökka blo' wa taië. A' bak ñi dapa'uk blo' yök taië. E' kéwa a' tö i sulu ki wamleke taië. Ñies iyi diököl tö s'dako'wë ekkë, ese dalöiök a' bak taië skëkölle.

⁴ Erë i'ñe ta a' kë mineia pë' kë tö Skëköl dalöie esepa ta i sulu wamblök wes ie'pa tö iwamleke kë wöklörta' es. E' tö ie'pa tkiwëwa, e' kueki ie'pa tö a' cheke suluë.

⁵ Skëköl dör s'duulewa ena s'tso'ia ttsë'ka, e'pa kos shulökwak. Aishkuö ta i sulu wamblë' ie'pa tö, e' kos ki ie'pa kawöta e' chökka ie' wörki.

⁶ Cristo ttë buaë e' pakanebak ñies s'durulune esepa a. Ie'pa durulune i sulu wamblë' ie'pa tö e' kueki, wes Skëköl tö ime'at tö sulitane kawöta duökwa es. Erë Cristo ttë buaë e' pakanebak ie'pa a as ie'pa wiköpa ser michoë wes Skëköl ser es.

Se' ké ñi kimumuk

⁷ Ká i' erkewatke, e' kueki a' tso' erki, a' e' kkö'nú buaë as a' a s'yëyer buaë.

⁸ İyi kos tsata a' ñi dalëritsö a' er kos wa. A' ñi dalëritsöke es, e' ta wes alë s'yamipa e' wamblö suluë a' ki, ese kë ki a' tkirpa.

⁹ A' tö s'yamipa kiöwa er bua' wa a' u a, kë isuar suluë.

¹⁰ Skëköl er buaë ché a' a, e' kueki ie' tö ime' a' a kua'ki kua'ki ñi kimoie, e' kueblupa a' dör. E' kueki i mène a' eköl eköl a s'malepa kimoie ese wà kaneú.

* 4:18 Proverbios 11.31

¹¹ A' welepa a imène ttë pakök, e' ta esepa kawöta Skëköl ttë ë pakök. A' welepa a imène s'kimuk, e' ta esepa kawöta s'kimuk kos Skëköl tö e'pa a diché métke ekkë. I kos wekesö e' üsö buaë as Skëköl kikarka taië Jesucristo batamik. Jesucristo diché ta' taië, olo ta' taië iyi ulitane tsata kekraë. Es e' idir.

Se' ttsë'nü buaë se' weirke eta

¹² A yamipa dalër taië ye' éna, mik a' weirke siarë Cristo ttë kueki, eta kë e' ki a' tkinuk. Kë a' tö ibikeitsök tö a' ta itkömi wes i kë suule yi wa tkö s'ta es.

¹³ E' skéie a' ttsë'nú buaë. Cristo weine kos e' bata de a' ki ñies, e' kueki a' ttsë'nú buaë. E' tköke a' ta es as a' ttsë'r buaë shute mik Cristo dene olo ta' taië eta.

¹⁴ Ayëcha buaë mik ie'pa tö a' ché suluë Cristo kueki, e' wà dör tö Skëköl Wiköl olo ta' taië e' tso' a' ta.

¹⁵ A' weirke s'ttëwa kueki, akblë kueki, i sulu wamblë kueki ö ulà tië o'ka iyi a' e' kueki, e' je' ta a' jaënu.

¹⁶ Erë a' weirke se' dör Cristo icha e' kueki, eta kë e' ki a' jaënu. E' skéie Skëköl kiköka a' tö ie'pa tö a' kië Cristo icha e' kueki.

¹⁷ Skëköl tö sulitane shuleketke, e' kéwö dökewatke. Erë ie' tö iwák icha shuleraë kewe. Se' weirke i'ñe ta, e' dör sulitane weirdaë e' tsá, e' ta çì kë tköpa wépa kë tö ttë buaë me' Skëköl tö e' dalöieta' esepa ta?

¹⁸ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkuö ki es, e' tö ichë:

“Pë' serke yësyësë, iekkë ta esepa kë tsatkëne, e' ta çì kë tköpa pë' sulusipa ena pë' e' wamblö sulu esepa ta?”*

¹⁹ Wépa mé Skëköl tö weinuk ie' tö ttë kueki, esepa ké i buaë wekerakitö, ese ki uk. Ie' se' yö', ie' ttö mokië, e' kueki se' e' mü bërë ie' ulà a.

5

Skëkëpa Jesús icha wökirpa esepa patté Pedro tö

¹ I'ñe ye' tö ilë cheke a' dör Skëkëpa Jesús icha wökirpa esepa a. Ñies ye'

dör Jesús icha wökir eköl. Cristo weine siarë, e' su'yö ye' wák wöbla wa. Mik ie' datskene, eta' ie' olo taië e' kkayërdaë sulitane a, e' a ye' tso'ñak a' ta. E' kueki ye' tö a' a ichè tö

² wépa me' Skököl tö a' ulà a' kkö'nè wës obeja es, esepa kkö'nú buaë, er buaë wa wës ie' ki ikiane es. Kë dör tö a' kë éna iwak, erë a' tö iweke. E' skéie iwakaneú er bua' wa. Nies kë ie'pa kkö'nar inuköl ë dalërmik, e' skéie ikkö'nú er bua' wa ie'pa kimoie.

³ Kë a' tö ie'pa wëttsuk kësik wa. Kë a' e' ttsökka taië ie'pa ki. E' skéie a' senú buaë yësyësë ie'pa wörki as ie'pa ser buaë wës a' ser es.

⁴ A' tö iwé es, e' ta' mik Cristo dör se' ulitane wökir kibí e' datskene, eta' iské buaë olo ta' taië, kë sulurta'wa' e' meraëitö a' a.

Jesús icha malepa patté Pedro tö

⁵ A' duladulapa, a' kéképa ttö iutö buaë. Nies a' ulitane e' wöowa diöshet ñi yöki, a' ñi dalöio' er bua' wa. Skököl yëkkuö tö ichè:

“Wépa e' ttsökka taië, esepa wöklö'weke Skököl tö. Erë wépa e' wöowa diöshet, esepa a' ie' er buaë chö.”*

⁶ E' kueki a' e' wöowa diöshet ie' diché ta' taië e' yöki, as ie' tö a' kiköka mik ikéwö de eta.

⁷ Ie' er me'rie a' ki a' kkö'noie, e' kueki kë a' tkinuk i' ki. I' kos tö a' tkiwéke, a' tsiriwéke, e' múat ie' ulà a.

⁸ jA' tso' erkí, a' e' kkö'nú! Bë dör a' bolök. Ie' tso' a' tötiuk wës ma' name arke taië, e' tö iyiwak tötiëke katëwa es.

⁹ A' e' tköwa darërë a' erblöke Skököl mik e' a, es a' tö Satanás wöklö'weraë. A' wa' ijcher tö ká wa'ñe s'yamipa tso' weinuk wës a' es. E' kueki a' e' tköwa darërë Skököl a.

¹⁰ Ie' er buaë ché se' a' taië shüte. Ie' tö se' shukitbak as se' döñak ie' olo yöbië e' a, se' batsulewa' Cristo mik e' wa. Se' weirke ekuölö ë ká i' a, mik e' tka, eta' i' sulu tso'ia' se' a, e' yerattsaitö sëkka. Ie' tö se' tkewaraë darërë. Ie' tö se' er diché ieraë, kë i' e' alöpakaiä se' ki.

¹¹ Ie' diché ta' taië iyi ulitane tsata. Ie' dör iyi ulitane wökir kekraë. Es e' idir.

Pedro e' chéat

¹² Ye' tö Silvano ké yëkkuö i' shtök. Ye' wa' ijcher tö ie' dör s'yami e' tkëulewa' darërë ese. Yëkkuö i' shtéyö a' a' er diché kí ioie. Skököl er buaë ché se' a' taië, e' shtéyö yëkkuö i' ki. Ye' tö ichè tö e' dör ttè mokjë, e' a' a' e' tköwa darërë.

¹³ Jesús mik erblökwakpa kos tso' Babilonia, e'pa tö a' shké'wémi. E'pa shukit Skököl tö wës ie' tö a' shukit es. Nies Marcos dör wës ye' wák alà es, e' tö a' shké'wémi.

¹⁴ A' ñi shké'ú er bua' wa.

A' kos dör Cristo icha, e'pa senú bëre.

* 5:5 Proverbios 3.34

Yëkkuö skà kit Pedro tö, i' ta ide böt 2 Pedro

Yëkkuö skà i' kit Pedro tö. Ie' wa ijchenewa tö iblërkewatke, e' yë'itö 2 Pedro 1.12-15 e' kî. Jesús mik erblökwakpa weirke ierblö ñe' kueki, e'pa a Pedro tö yëkkuö i' kit ie'pa er one Jesús tté mokië e' ska' as iserdak yësyësë ena kekraë Jesús a. E' kîieta ie' tö ie'pa a ierî mène tö pë' e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa esepa doraë ie'pa shua ikitöukrak. Ie' tö ie'pa a iché tö wes s'kitö'ukwakpa ñe'sepa serdaë. Nies ie' tö ie'pa a iché tö s'kitö'ukwakpa we'ikeraë Skëköl tö. E' kîieta i' tkömi ká i' erkewatke eta e' eri mène Pedro tö ie'pa a. Ie' tö iché ká i' erkewa e' kéwö dewatke tsinet, e' kéwö ska' ta ie'pa kawötá senuk yësyësë Jesús kîkokaie.

Nies Pedro tö iché tö mokië Jesús datskene erë Skëköl tö sulitane sueke er siarë wa ena ie' kî ikiane tö se' er mane'ù ta se' erblö Jesús mik. E' paneke ie' tö er bua' wa, e' kueki kam ie' tö Jesús patköne.

Shke'wè

¹ Ye' dör Simón Pedro. Ye' dör Jesucristo kanè méso. Nies ye' dör ittekölpa tsá, e'pa eköl. Jesucristo dör Skëköl ena S'tsatkökwak. Ie' dör yësyësë, e' batamik sa' de erblök ie' mik. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa de erblök ie' mik buaë mokië wes sa' es, esepa a.

² Skëköl ena Skëképa Jesús as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a tajë, a' kî batsmir buaë ie'pa mik e' a.

Se' er diché iö senuk yësyësë Skëköl a

³ Jesús tö se' klöo'bak as se' dö ie' ta ñita ie' olo tajë e' a, ñies as se' ser wes ie' ser es. Se' batsë ie' mik, e' wa i' kos kiane se' kî senuk wes ie' kî ikiane es e' me'tkeitö se' a ie' diché tajë e' wa.

⁴ Ýi ekkë kos wa ie' kablë' se' a as se' dö wes ie' wák dër es, as se' tköshkar i' sulu tso' ká i' a wamblak se' éna tö se'

sulu'wëwami ese ulà a. Skëköl kablë' se' a, e' me'tkeitö se' a, e' dör tajë buaë shüte.

⁵ E' kueki a' e' diché iö a' erblöke Cristo mik, e' kîie senuk yësyësë. Sene yësyësë, e' kîie Skëköl ýi anuk.

⁶ Skëköl ýi ane, e' kîie e' kkö'nuk. E' kkö'nè, e' kîie ýi panuk bërë. Ýi panë bërë, e' kîie er mukwa Skëköl è kî.

⁷ Er mewa Skëköl è kî, e' kîie ñi sauk er bua' wa wes ñi elpa es. Nì suë er bua' wa, e' kîie ñi dalëritsök.

⁸ Ýi ekkë kos weke a' tö, ñies ikî weke a' tö kekraë, e' ta e' wà kiane ché tö moki a' batsë buaë Skëképa Jesucristo mik. A' serke es, e' ta i' kos weke a' tö Skëköl a, e' wà döratsa buaë.

⁹ Erë wépa e' chö tö ie'pa erblö Cristo mik, erë ie'pa kë tö ýi ekkë wawè, esepa dör wes s'wöbla kë wawër buaë es. Ie'pa kë éna iwà ane buaë. Wësua ie'pa éna ichowa tö i' sulu wamblë' ie'pa tö, e' pairi'ttsa Skëköl tö ie'pa kî.

¹⁰ A yamipa, a' e' diché iö senuk buaë yësyësë kekraë, e' wa iwà kkayërdaë tö moki Skëköl tö a' klöo'bak, a' shukitbakitö iwák a. A' tö iwé es, e' ta a' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yepa a' tö yës.

¹¹ E' wa aishkuö ta a' kirdawa buaë i' blúie Skëképa Jesucristo dör S'tsatkökwak, e' tso' e' a. E' dör yöbië.

¹² Ýi ekkë jcher a' wa buaë. Tté moki wa a' e' wöblaö', e' a a' tso' e' tkëulewa darërëë. Erë ye' tö a' a' ikî ché michoë as a' kë éna ichowa.

¹³ Ye' tso'ia' tssë'ka, eta ye' a ta buaë idir tö ye' tö a' a' ttè i' kî ché as a' tö ýi ekkë wà bikeitsö kekraë.

¹⁴ Skëképa Jesucristo tö ye' a iyë' tö wekkë alè ta ye' kë ku'ia' ká i' kî.

¹⁵ Ye' tö i' kos weraë as ttè i' kë chöwa a' éna yës i'ñe ta ñies mik ye' blënewatke e' ukuökî ta.

¹⁶ Skëképa Jesucristo olo ta' tajë, e' su' sa' tö sa' wákpa wöbla wa. E' kueki mik sa' tö a' wöblaö' ie' diché ta' tajë ena ie' datskene e' tté wa, eta kë sa' wa ipakane a' a' ttè kë wà ta' wes sa' wákpa tö ibikeitsè ché es a' kîto'woie.

17-18 Mik sa' dë'rö ie' ta kabata batse'r, e' tukir ki, eta ee Skëköl dör S'yë, e' tö ie' kikëka tajë. Ttö datse Skëköl olo ta' tajë e' ska', e' tö ie' chë i' es: "Se dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shute." E' kos su' sa' tö. Ttö ñe' datse ká jaì a, e' ttsë' sa' tö, sa' tso'ñak ie' ta ee e' kueki.

19 Ì su' sa' tö, ì ttsë' sa' tö, e' tö ikí cheke se' a tö Jesús tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki ká iaiaë ittekölpa wa, e' yëne moki. E' kueki tté kit ie'pa tö yëkkuö ki, e' wà iütök a' kawöta bua'iewa. Ttè e' dör wes bö'wö batsëka stui a tö ká olo ppeeke ese es. E' tö se' er ñi'weke as se' éna iar tö ì dör moki, ì dör kache. Ttè e' tö se' kimeräe dö mik Skëképa Jesucristo datskene eta. Mik ie' de, eta ì kos ardaë buaë se' éna, e' dör wes ká ñir s'ki es. Jesucristo dör wes bëkwö bërie wërke bla'mi e' es.

20-21 Erë ì kos tsata a' wa ijchenü tö ì yë' Skëköl ttekölpa tö, tso' kitule Skëköl yëkkuö ki, e' kë yëne ie'pa wa ie'pa wákpa er wa. Erë Skëköl tö ie'pa ké ichök wes ie' ki ikiane es Wiköl Batse'r wa. E' kueki ì kit Skëköl ttekölpa tö ká iaiaë, e' kë yëne ie'pa wa iwákpa er wa, e' dör Skëköl ttè moki.

2

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

1 Ká iaiaë Israel aleripa shua kachökwakpa e' ka'ka e' chök tö ie'pa dör Skëköl ttekölpa. Es ñies i'ñe ta a' shua kachökwakpa e' kóraka e' chök tö ie'pa dör s'wöbla'ukwakpa Skëköl ttè wa. Ie'pa e' ö tö ie'pa tso' ttè moki pakök, erë ttè wa ie'pa tö s'wöbla'weke, e' tö s'er sulu'wëwami e' iütësö, e' ta Skëköl tö s'we'ikeraë. Skëképa Jesucristo tö ie'pa nuì to'ttsa, erë e' wák watëttsa ie'pa tö. E' kueki ie' tö ie'pa we'ikeraë bet.

2 Erë tajë s'yamipa ardarö kache ttè e' a itrërdarak tajë wes iwöbla'ukwakpa es. Ie'pa kueki ttè moki e' cheraë suluë pë' malepa tö.

3 S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa ki inuköl ë kiane tajë, e' kueki ie'pa tö a' inuköl yerattsä ttè kë wä

ta' pakeke ie'pa tö ese wa. E' kueki ká iaiaë ie'pa esepa wöme'ttsabak weinuk Skëköl tö, e' kë chë'wa ie' éna.

4 Ká iaiaë Skëköl biyöchökwakpa welepa tö ì sulu wamblë' ie' ki, e' nuí kë olo'yane ie' wa ie'pa ki. Ie' tö ie'pa batrélor bö' ké a, ee ie'pa tso' wötëule moulewa stui a ie'pa kichateraëitö aishkuö ta e' panuk.

5 Ñies ká iaiaë wakpa bak senuk Noé këska' ta, e'pa tö ì sulu wamblë' tajë, e' nuí kë olo'yane ie' wa ie'pa ki. Noé tö ipaka' ie'pa a tö ie'pa kawöta senuk yësyësë, erë ie'pa kë wa ie' ttè iütëne. E' kueki Skëköl tö ie'pa ewéwa di' tajë wa. Noé ena imalepa döka kul (7), e'pa ë tsatké Skëköl tö di' tajë yöki.

6-8 Ñies ká iaiaë ká böt kië Sodoma ena Gomorra, e' wakpa dör pë' sulusi. E'pa shua wëm serke eköl kië Lot, e' serke yësyësë. Ie'pa trër tajë, e' ttseke, e' sueke ie' tö këkraë, e' tö ie' dör buaë e' eriaweke siarë. Ie'pa nuí ki Skëköl tö ie'pa wömëttsa ewéwa. Ie' tö ie'pa ena ie'pa ká e' kos ña'wéwa seraa imuluchka ë ate. Erë Lot, e' ë tsatkëttsaitö. Ie' tö ie'pa ewéwa es iwà kkachöie sulitane a tö es itköraë pë' sulusipa kos esepa ta.

9 E' kos bak ká iaiaë, e' wa se' wa ijcher tö wépa serke buaë yësyësë, esepa tsatkërmi buaë Skëköl a ì kos tö ie'pa we'ikeke e' ulà a. Ñies se' wa ijcher tö wépa dör ì sulu wamblökwakpa, esepa tso' blëule ie' wa ishulirkerak e' kéwö panuk.

10 Wépa e' mettsa e' ia'ukka sene sulusi wa wes ie'pa wák dër sulu ki ikiane es ena Skëköl ttè watëttsarakitö, esepa kos we'ikeraëitö tajë s'malepa tsata.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa e' wamblörak kësik kësik, kë tö ì ulé klö'wetä', iwökir darërëë. Ie'pa kë suane wépa olo ta' tajë, esepa chök suluë.

11 Skëköl biyöchökwakpa diché ta' tajë, olo ta' tajë s'wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa tsata, erë ie'pa kë tö imalepa dör suluë esepa cheta' Skëköl a suluë as ikichatër.

12 Erë i sulu wambleke s'wöbla'ukwakpa a, eta e' wà dör tö se' tso' klöulewa kache tté wa, esepa tö, e' wamblekerakitö kë wà bikeitsule wes yiwak kañiru kë a ká arta' tso' klö'wëwa ttëwa es. Ì kë ane ie'pa éna, e' kos cheke suluë ie'pa tö. Ie'pa duörawa wes yiwak kañiru ttëwa es.

13 Ie'pa tö s'malepa we'ikeke, e' skéie ie'pa weirdaë siarë. Ì sulu tö ie'pa ttsë'weke buaë, ese kos wambleke ie'pa tö tajë ñiwe kë jaër ta'ia, ese tö ie'pa ttsë'weke buaë. Mik a' ñi dapa'uke chkök ñita di'yök ñita, eta ie'pa tso' a' shua i sulu wamblök e' ttsë'woie buaë. Ese wa ie'pa éna a' kitö'wak. Es ie'pa tö a' kawö sulu'wekewa. Ie'pa tö a' jaëwekeka tajë.

14 Ie'pa er me'rie trë ë ki. Ie'pa kë shtrirta'wa i sulu wamblök. Wépa kë e' tkënewa darërë S'tsatkökwaq ttë a, esepa dakiñekerakitö as ie'pa tö i sulu wamblöne wes ie'pa es. Ie'pa tö inuköl ë kkecheke tajë kekraë. Ie'pa wöme'ttsabak kichaté Skëköl tö.

15-16 Ie'pa dör wes s'cholur es. Ñala yësyësë e' olo'yé ie'pa tö e' wambloie wes ká iaiaë Beor alà kië Balaam dör Skëköl tteköl, e' e' wamblë' es. Ie' mí i sulu wamblök inuköl ë dalërmik, erë Skëköl tö ie' burro ké ttökka ie' ta ta iuñéitö ta ichéitö ia: ¿I wambleke be' tö aliie? E' tö Balaam wöklö'wé.

17 S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa dör wes di' tum itö kë a di' ta' es. Ie'pa dör wes kalí morka mochka a uyè siwa' tö kë wà yërta' es. Ie'pa wömeulettsa weinuk michoë stui ké a.

18 Ttë pakeke ie'pa tö e' ttsë'r buaë, erë kë iwà ta'. Ì sulu kukuéña ie'pa wa ena i sulu kiane s'wák dër sulu e' ki, e' wa ie'pa tö wépa e' yéttsa tsaririë iserkerak kitëule e' ulà a, esepa erkiöwekekane as iarminë i sulu a.

19 Ie'pa tö icheke: “A' tö sa' ttë iuté, e' ta' a' kë ku'ia klöulewa i ulà a, a' sermi wes a' wákpa ki ikiane es.” Ie'pa tö icheke es, erë ie'pa wákpa tso' klöulewa i sulu ulà a, ie'pa kë a e' yèpattsä wes. Mik se' kë a e' yënetsä i

ulà a, eta e' wà dör tö se' tso' klöulewa iulà a.

20 Skëképa Jesucristo dör S'tsatkökwaq e' mik se' e' batsé, e' wa sene sulusi tso' ká i' a e' olo'ya'sö. Erë se' anemine i sulu ulà ane, kë tö ilo'yeta', e' ta se' a e' dör sulu ichökle kewe tsata.

21 Se' tö sene yësyësë e' ttë klö'bak buaë kewe. Erë e' ukuöki ta' ttë dalöiëno batse'r mène se' a, e' olo'yésö, e'ma buaë idir tö kë sö iklö'upa.

22 E' dör wes ttë moki i' tö iché es: “Chichi chöli tuéttsa, e' ukuöki ta' iñéwaneitö.”* Ñies skà tö iché: “Köchi kuöwésö buaë, e' míä kuekane dö a.”

3

Skëképa Jesús dörane

1 A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' tö yëkkuö tsá kit a' a, e' skà shtekeyö a' a, i' ta ide böt. Yëkkuö böt e' ki ye' tso', ttë jchertke a' wa, e' chökne a' a a' pattök as a' er arne iska' ta iwà bikeitsö bua'iewa yësyësë.

2 Ì yë' Skëköl ttekölpa batse'r e'pa tö ká iaiaë, e' ska' a' er anú. Ñies ttë dalöiëno me'at Skëképa dör S'tsatkökwaq e' tö, e' ska' a' er anú. Sa' dör ittekölpa tsá, e'pa tö ttë e' yé' a' a.

3 A' wa ijchenú bua'iewa tö ká i' erkewatke e' kéwö ska' ta pè' serke suluë esepa döraë. Ie'pa tö i sulu ë wambleke wes ier sulu tö ikieke ia es. Ie'pa tö a' wayueraë

4 ta' a' a ichakeraë: “Jesucristo kablë' dökne ¿wes e' de? Ikkë ta' kë iwër ta, ¿wé idir? Se' këképa blërulunebak, eta iyi kos mir iwák suë wes iyöne kuaë es.”

5 Erë ie'pa wa ijcher tö i cheke ie'pa tö e' kë yëne. Ie'pa kë ki ikiane ttsëno tö ká iaiaë Skëköl tö ká jai ena i kos tso' ia, e' yö' ittö ë wa. Ñies ká i' ena i kos tso' iki, e' yö' ie' tö ittö ë wa. Ká i' dë'ka ie' wa di' a, es di' tso' ká i' pamik shkit.

6 Ie'pa kë ki ikiane ttsëno tö i ulitane bak senuk ká i' a, e' eo'wa Skëköl tö di' tajë bak e' wa.

7 Erë ká jai ena ká i' tso' i'ñe ta, e' kicha a'ria ie' wa iwák ttë wa dö

* 2:22 Proverbios 26.11

mik ie' tō iewekewa bö' wa aishkuö ta etä. E' kos tköraë mik pë' sulusipa shulirke kichatërkettsä e' këwö de etä.

⁸ A yamipa dalër taië ye' éna, kë a' éna ichökwa tō Skëköl a ká etkë, e' dör wës duas dökä mil eyök es, ñies duas dökä mil eyök, e' dör wës ká etkë es.

⁹ Skëképa Jesús kablë', e' wà tköraë. Ie' datskene sulitane shulök mik Skëköl kī ikiane etä. E' kë dör tō ie' kablë' e' chowa ie' éna wës pë' welepa tso' ibikeitsök es. E' kë dör es. Ie' kë kī ikiane tō yi weir aishkuö ta. Ie' kī ikiane tō sulitane er mane'ù ie' a. E' wà panuk ie' tso' énaë. E' kueki ie' kam döne.

¹⁰ Erë ie' dörane, kë tköpa. Mik ie' datskene, etä e' këwö döraë kë e' biyö yëule wës akblökwakpa döwä nañewe es. Mik ie' de, etä ká jai kos blardaë taië ta ichörawa kë wërpaia. Ì kos tso' ká jai a, e' ñardawa diardawä. E' sù ká i' ena ì kos tso' iki, e' ñardawa sekka, kë ì atukia.

¹¹ E' kos erdawa es, e' ta ¿wës kë se' serpa batse'r e' tkëulewä darërëë Skëköl ë a?

¹² E' këwö panuk se' tso' poë, e' dalewa se' e' chö senuk wës Skëköl kī ikiane es as ikëwö e' dö bet. Mik e' këwö de, etä ká jai ñardawa ena ì kos tso'ia, e' diardawä erdawa bö' wa.

¹³ Erë Skëköl kablë' ká jai pa'alī ena ká i' pa'alī e' yuök se' a. Wëpa serke yësyësë, esepa ë serdaë eë. Eë ì sulu kë ta'. E' wà paneke se' tō poë.

¹⁴ A yamipa dalër taië ye' éna, a' tso' íyi ekkë wà panuk, e' dalewa a' e' tköwä darërëë senuk as mik e' këwö de, etä ie' tō a' kü senuk bërë ñita, kë iauleka, kë kī ì sulu ttë ta'.

¹⁵ A' éna ianú tō Skëképa Jesús kam dö, ie' tso'ia ipanuk as s'tsatkër. Ñies ttë e' kitat a' a' yëkkuö kī s'yami Pablo dalër taië se' éna e' tō. Ie' tō ikitat erbikë taië me' Skëköl tō ie' a' e' wa.

¹⁶ Ttë i' kit Pablo tō yëkkuö kos kit ie' tō ekkë kī. Ie' ttë wele dör darërë, kë wà ar se' éna bet. Pë' welepa kë yöule buaë, kë e' tkëulewä buaë Jesucristo ttë a, esepa tō Pablo ttë darërë, e' wà shkuli'wekewa wës ie'pa tō Skëköl ttë kitule yëkkuö kī malepa, e' wà

shkuli'wekewa es. E' nuí kī ie'pa weirdaë siarë.

Ttë bata

¹⁷ A yamipa dalër taië ye' éna, íyi ekkë kos jchertke a' wä buaë. E' kueki a' e' kkö'nú pë' sulusi ñe'sepa yöki as a' kë tō ie'pa ttö iütö. A' tso' erki as a' e' tkëulewä buaë S'tsatkökwa mik, e' kë olo'yö a' tō.

¹⁸ Skëképa Jesucristo dör S'tsatkökwa, e' er buaë ché se' a, e' ttë wa a' kī e' yuö. Ie' mik a' kī e' batsö bua'ie. ¡As ie' kikarka taië i'ñe ta ena këkraë! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Juan tö 1 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö ikit Jesús mik erblökwakpa serke Asia e'pa a. I'ñe ta ká e' kiè Turquía. Ie' tö ikit eta ie' dewatke kékëla. Nies yëkkuö skà kit ie' tö döká tkël, e' böt dör tsitsir, böt dör blublu. Yëkkuö blublu e' et kiè 'Jesús Tté Buaë kit Juan tö' ena iët kiè 'I Kkayë' Jesucristo tö Juan a e' Pakè.'

Skëköl éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë ena iyi tajë buaë o' ie' tö ie'pa a Jesucristo batamik, e' pakè Juan tö yëkkuö i' ki. Nies ie' tö iché tö mik se' ñi dalëritsöke eta se' wa ijcher tö Skëköl dör se' wák, e' kueki se' kawötá ñi dalëritsök.

E' kúie ta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa biyö choie. Ie'pa tö s'wöbla'weke tö Jesús kë dör wes s'ditsö es. Ie'pa tö iché tö ie' wër se' sù erë kë idör se' es. Jesús mik erblökwakpa kë kàne ie'pa ttö ttsök. Ie'pa dör s'kitö'ukwak. Skëköl Wiköl e' je' tö Skëköl ena ilà Jesucristo e'pa tté mokí e' kkacheraë se' a. Es Juan tö iché yëkkuö i' ki.

Sene michoë mukwak

¹ Itso' eköl dör ttè tö sene michoë meke se' a e'. E' tté pakeke ye' tö a' a yëkkuö i' ki. Tsawemí ta ie' tso'tke, erë i'ñe ta sa' tö iché a' a tö ie' ttö ttsè' sa' tö, ie' su' sa' tö ena i' o' ie' tö e' su' sa' tö, ñies ie' ka' sa' tö sa' ulà wa.

² Ie' dör sene michoë mukwak, e' patkë'bitu S'yé tö ká i' a s'ditsöie e' kkachök se' a, e' su' sa' tö. E' kueki sa' tö ie' tté mokí e' pakeke a' a. Sa' tö iché a' a tö ie' tö sene michoë meke se' a. Ie' bak S'yé ta ñitá kuaë kekraë, erë S'yé tö ie' kkayë' sa' a.

³ Es ie' su' sa' tö, ittö ttsè' sa' tö, e' tté pakeke sa' tö a' a i' ta as a' batswá sa' mik wes sa' batsulewá S'yé mik ena ilà Jesucristo mik es.

⁴ Yëkkuö i' shteke sa' tö a' a as a' ttsè' r buaë mokíë.

Sene yësyësë

⁵ Ttè wa Jesucristo tö sa' wöblao', e' wà pakeke sa' tö a' a, e' dör i': Skëköl dör buaë yësyësë, kë ki i' sulu ta' wes ká ñi kë a ká ttsettse ta' es.

⁶ E' kueki se' e' chö tö se' batsulewá ie' mik, erë se' tso'ia i' sulu wamblök, e' ta se' tso' kachök. Se' kë tö tté mokí e' iuteku'. E' dör wes se' serkeia ká ttsettse a es.

⁷ E' skéie, se' serke yësyësë wes ie' ser yësyësë es, e' ta se' batsë buaë ñi mik. Nies ie' alà Jesucristo, e' pé wa se' pairirke se' nuí kos e' ki.

⁸ Se' e' chö tö se' kë tö i' sulu wambléta', e' ta se' wák e' kitö'uke, ñies tté mokí kë ku' se' er a.

⁹ Erë Skëköl ttö mokíë ena ie' dör yësyësë. E' kueki se' e' kkatéka ie' a, e' ta se' nuí olo'yeraëitö se' ki, ñies sene sulu nuí kos paikleraëitö se' er a.

¹⁰ Se' e' chö tö se' kë tö i' sulu wambléta', e' ta se' tso' ichök tö Skëköl kachöta', ñies iwënewá tö ie' tté kë ku' se' er a.

2

¹ A' ye' ala'rla, ye' tso' tté ikké shtök a' a as a' kë tö i' sulu wamblö. Erë se' wele tö i' sulu wamblé, e' ta s'atsatkökwak tso' eköl S'yé ska', e' dör Jesucristo dör yësyësë e'.

² Jesucristo e' me'ttsa ttèwá se' skéie sene sulu nuí olo'yoie se' ki. Erë ie' kë kótewá se' e' nuí ki, ñies ie' kótewá ká ulitané wakpa nuí ki.

Se' kawötá ñi dalëritsök

³ Skëköl tté dalöiëno e' dalöiekesö, e' ta e' wa se' wa ijcher buaë tö se' batsë ie' mik.

⁴ Yi e' chö: "Ye' batsë buaë Skëköl mik", erë ese kë tö ittè dalöieku', e' ta ie' tso' kachök, kë ittö mokí.

⁵ Erë yi tö ie' tté dalöieke, ese je' éna ie' dalër mokíë. Es se' wa ijcher tö se' batsulewá ie' mik.

⁶ Yi e' chö: "Ye' tkërie Skëköl mik", ese ké senuk wes Jesucristo sene' es.

⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, tté dalöiëno shtekeyö a' a i', e' kë dör tté pa'alí a' a. Tsawe ta tté e' yënebak a' a. Ttè e' meneat ká iaiaë, e' ttsëuletke a' wa, e' dör i': se' kawötá ñi dalëritsök.

⁸ Ttè e' meneat ká iaiä, erë e' kèwö ska' ta se' er tso'ia wës ká ttsettse a es, e' kuëki kè se' éna iwà ane buaë. Erë i'ñe ta se' er a ká ñirketke Cristo ttè moki e' kuëki. Wës Cristo éna se' dalène, ñies wës a' ñi dalër, e' wa iwër wësua tö ttè e' dör pa'ali.

⁹ Yi e' chö: “Cristo ttè tö ye' er ñi'wé”, erë ese éna iyami ar suluë, e' ta ie' er kam ñir, ie' er tso'ia ká ttsettse a.

¹⁰ Erë yi éna iyami dalër moki, ese er a ká ñine buaë, kè ì tö ie' epamine sene sulu a.

¹¹ Erë yi éna iyami ar suluë, ese er tso'ia ká ttsettse a. Ie' e' wamblö suluë, kè ie' wä ijcher ì dör suluë. Ie' dör wës s'shköke ká ttsettse a es. Ká ttsettse kè tö ie' kawö mè ká sauk, e' kuëki kè ie' wä ijcher wé ie' mirö.

A' kè kàne er mukwä ì kos tso' ká i' a ese ki

¹² A ala'rla, a' nuì kos olo'yane a' ki Jesús batamik, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹³ A' dör kèkèpatke, a' bàtse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' ali'ka bë ki, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

A ala'r, a' dör wës ye' ala'rla es, a' bàtse S'yé mik, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹⁴ A' dör kèkèpatke, a' bàtse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' tkéwa darërë Skèköl ttè a, e' tso' a' er a, ñies a' e' ali'ka bë ki, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹⁵ Kè a' er mukwä ká i' ki ena ì tso' iki ese ki. Yi er méwä iki ese kè éna S'yé dalërta'.

¹⁶ ¿Ì tso' ká i' a? E' dör ì kos tö s'wák dër sulu ttsé'weke buaë ese. Ñies e' dör ì kos wa s'wöbatsö kkechekesö taië ese. Ñies e' dör íyi tso' se' wä wa se' e' ttsöka taië ese. Íyi ekkè kos tso' ká i' a, ese kè menebitü S'yé wä se' a, e' datse ì sulu tso' ká i' a ese wä. E' kuëki kè se' er mukwä íyi ekkè ki.

¹⁷ Ká i' erkewatke, ñies ì sulu kos tso' iki tö se' erkiöweke ese

erkewatke. Erë wépa tö ì kiane Skèköl ki ese weke, esepa ser michoë.

¹⁸ A ye' ala'rla, ká i' erkewa e' kèwö döketke. A' éna iane tö sa' tö a' a iyé' tö mik ká i' erkewatke, eta eköl idatse kiè Cristo Bolök. Es i'ñe ta a' tö isueke tö taië Cristo bolökpa tso', e' kuëki se' wä ijcher tö ká i' erkewa e' kèwö döketke.

¹⁹ Ie'pa bak se' èltépa ta, erë ie'pa e' yélurne. E' wa iwënewä tö ie'pa kè dör moki se' èltépa. Ie'pa chöpa se' èltépa moki, e' ma ie'pa tso'ia se' ta. Erë ie'pa e' yélurne, e' wa iwënewä wöshak tö ie'pa kè dör se' èltépa.

²⁰ Cristo dör yi dör batse'r ichökle, e' tö a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' kuëki a' wä Cristo ttè moki e' jcher.

²¹ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a, e' wä kè dör tö a' kè wä Cristo ttè jcher. E' skéie a' wä ie' ttè jcher buaë, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A' wä ijcher tö kachökwakpa kè tö ttè moki paketa'.

²² Eta ¿wépa dör kachökwakpa? Wépa tö icheke tö Jesús kè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', esepa dör kachökwakpa. Esepa dör Cristo bolökpa, ie'pa tö S'yé ena ilà watëttsa e' kuëki.

²³ Wépa tö icheke tö Cristo kè dör Skèköl Alà, esepa tso' ie' watöktsa, ñies ie'pa tso' S'yé watöktsa. Erë wépa tö icheke tö Cristo dör Skèköl Alà, esepa tso' buaë S'yé ta.

²⁴ Cristo ttè moki ttsé' a' tö mik a' tö iklö' tsawe ta, e' seú a' er a kekraë. E' wé a' tö es, e' ta a' serdaë batsulewä S'yé ena ilà mik kekraë.

²⁵ Ì muk Jesucristo kablé' se' a e' dör i': sene michoë e'.

²⁶ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a as a' e' kkö'nù s'kitö'ukwakpa yöki.

²⁷ Erë Cristo tö a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' tso'ie a' a, e' kuëki ye' wä ijcher tö ie'pa kè tö a' kitö'wepa. Wiköl Batse'r mène a' a, e' tö a' er ñi'weke as ttè ikkè kos wä ar buaë a' éna. Ttè wa ie' tö a' wöbla'weke, e' dör ttè moki, kè dör kache. E' kuëki a' kè ki ikiane tö yi skà bitü a' wöbla'uk. Es a' senú batsulewä Cristo mik wës Wiköl Batse'r tö a' wöbla'weke es.

A' kě e' muktsa e' kitö'uk yi a ì sulu wambloie

²⁸ A ala'rla, a' senú batsulewá Cristo mik kěkraë as a' kě suar ena a' kě jaër ie' wörki mik idatskene eta.

²⁹ A' wá ijcher tö Cristo ser yěsyēsē, e' kuēki a' wá ijcher ñies tö wépa serke yěsyēsē, esepa dör Skököl ala'r.

3

¹ A' ittsö tö wekkē Skököl dör S'yē e' éna se' dalër, ie' tö se' kiè iwák ala'r. Moki se' detke ie' ala'rie. Erē wépa kě tö ie' dalöiè, esepa kě e' batsöta' ie' mik, e' kuēki ie'pa kě éna iwà ane tö se' dör ie' ala'r.

² A yamipa dalër taië ye' éna, i'ñe ta se' tso'tke Skököl ala'rie, aishkuö ta ie' tö se' mane'weraë bua'ie, erē kam se' éna iwà ar tö wes se' maneormi. Mik Cristo datskene, eta se' tö ie' wák sueraë, e' kuēki se' wá ijcher buaë tö se' doraë wes ie' wák es.

³ Wépa kos tso' ttè e' wà panuk, esepa e' batse'uke senoie yěsyēsē wes Cristo ser es.

⁴ Yi tö Skököl ttè dalöiëno e' dalösewekewa, ese tö ì sulu wambleke. E' kuēki wépa tö ì sulu wamblekeia, esepa tö Skököl ttè dalöiëno, e' dalösewekewa.

⁵ A' wá ijcher buaë tö Jesucristo dē'bitu ká i' a se' nuì olo'yök. Ie' kě tö ì sulu wambleta' yēs.

⁶ E' kuēki wépa tkërie Cristo mik, esepa kě ku'ia ì sulu wamblök. Erē wépa tö ì sulu wamblekeia, esepa kě wá Cristo sūle moki, ie'pa kě bats ie' mik.

⁷ A ye' ala'rla, a' kě e' muktsa e' kitö'uk yi a ì sulu wambloie. Yi serke yěsyēsē, ese dör yěsyēsē wes Cristo dör yěsyēsē es.

⁸ Erē yi tö ì sulu wambleke, ese dör bē icha. Ie' e' wamblö sulu kuaëmi, es ie' dör kěkraë. E' kuēki yi tö ì sulu wambleke, ese dör ie' icha. Erē Skököl Alà dē'bitu e' wà dör bē kanè kos e' olo'yökwa.

⁹ Wépa erblé Jesucristo mik, esepa kunene etökichane Wiköl Batse'r wa, ie'pa dör Skököl ala'r, e' kuēki ie'pa wák dër wes Skököl wák es. E' kuēki ie'pa kě serku'ia klöulewá ì sulu ulà a.

Ie'pa dör Skököl ala'r e' kuēki ie'pa kě a ì sulu wamblënukia.

¹⁰ ¿Ì wa isuëmisö tö wépa dör Skököl ala'r ö bē ala'r? Wépa kě ser yěsyēsē, kě tö s'yamipa dalëritsè, esepa kě dör Skököl ala'r.

Se' ñi dalëritsö

¹¹ Kuaë, mik a' tsá erblé' Cristo mik, e'tami ttè i' ttsë'bitu a' tö: se' ñi dalëritsö.

¹² Kě se' kàne ñi sauk suluë wes Caín tö iël su' suluë es. Ie' dör bē icha. Ie' tö iël kötwa. Ie' e' wamblö suluë erē iël ser yěsyēsē, e' kuēki ie' tö ikötwa.

¹³ A ye' yamipa, wépa kě tö Skököl dalöiè esepa tö a' suëke suluë, e' ta kě e' ki a' tkinuk.

¹⁴ Se' ñi dalëritsöke e' wa iwënewa tö Skököl tö se' er mane'wëttsa pa'alì. Kam se' erblö Skököl mik, eta se' dör wes s'duulewá es ie' a, erē i'ñe ta se' dör ttsë'ka ie' a. Yi kě tö iyami dalëritsè, ese tso'ia wes s'duulewá es ie' a.

¹⁵ Ie' a wépa kos tö s'yamipa suëke suluë, esepa dör s'ttökwa wakpa. A' wá ijcher tö s'ttökwa wakpa kos kě wá sene michoë ta'.

¹⁶ Jesucristo e' me'ttsa ttèwa se' skéie, e' wa ie' tö iwà kkaché tö wes se' kawöta ñi dalëritsök. E' kuēki se' kawöta e' muktsa s'yamipa kimuk se' wák er wa dö s'ttèwa ie'pa skéie ekkè.

¹⁷ E' kuēki yi wá iyi tso' ká i' a, ese tö s'yamipa sué tö iweirke, erē ie' er téwa darërè iyöki, kě tö ì kakmè ia, e' ta ¿wes ie' ichèmi tö ie' éna Skököl dalër?

¹⁸ A ye' ala'rla, kě se' kàne ñi dalëritsök kkö è wa, e' skéie se' kawöta ñi dalëritsök mokië iwawatke.

¹⁹⁻²⁰ Se' ñi dalëritsöke, e' wa se' wá ijcher mokië tö se' serke buaë wes Skököl ttè moki tö ichè es. Mikle ta se' wák er tö se' kKateke tö kě se' ku' iwà iütök buaë. Erē Skököl dör se' er tsata, ie' wá iyi ulitane jcher. E' kuēki se' ñi dalëritsöke, e' ta se' er ttsë'rdaë buaë ie' wöa kě suane.

²¹ A yamipa dalër taië ye' éna, se' er kě tö se' kkatè, e' ta se' ttsë'rmi buaë Skököl wöa kě suane.

22 Ie' ttè iutekesö ena ì wër buaë ie' wa ese wëkesö, e' ta ì kos kiekesö ie' a, e' meraëitö se' a.

23 Ie' ttè dalöiëno, e' dör i': se' kawöta erblök ie' alà Jesucristo mik, ñies se' kawöta ñi dalëritsök wës Cristo tö se' a iyë'at es.

24 Wépa tö ie' ttè dalöieke, esepa serke batsulewä ie' mik, ñies ie' tso' batsulewä ie'pa mik. Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wä ijcher tö ie' tso' batsulewä se' mik.

4

A' ké ttè ulitane wà sauk buaë tö moki idir

1 A yamipa dalër ye' éna, taië kachökwakpa tso' ká wa'ñe e' chök tö ie'pa dör Skököl ttekölpa. Esepa weblö buaë tö ie'pa dör Skököl icha ö au.

2 Wépa tö ichekeka tö Jesucristo yöne s'ditsöie, esepa dör Skököl icha. Es a' wä ijchermi tö wépa a Skököl Wiköl tso'.

3 Erë wépa kë tö Jesús chë es, esepa kë a Skököl Wiköl ku'. E' skéie Cristo Bolök wiköl tso' iarak. A' wä ittseüle tö ie'pa esepa datske, itso'raktke i'ñe ta ká i' a.

4 A ala'rla, a' dör Skököl icha. Ie' Wiköl tso' a' a, e' diché taië tkökä yi tso' wépa kë tö ie' dalöieta' esepa a e' tsata. E' kuëki a' e' aléka kachökwakpa ñe'pa ki.

5 Ie'pa kë tö Skököl dalöie, e' kuëki ie'pa tö s'wöbla'weke ttè ese wa. Imalepa tö ie'pa ttè ttseke buaë.

6 Erë se' kë dör es, se' dör Skököl icha. Wépa bätse ie' mik, esepa tö se' ttè ttseke buaë. Wépa kë dör ie' icha, esepa kë tö se' ttè ttsepa. E' wa sö isuëmi tö yi tö s'wöbla'weke ttè moki wa Wiköl Batse'r wa, ö yi tö s'wöbla'weke kache tté wa.

Skököl tö se' dalëritseke taië

7 A yamipa dalër taië ye' éna, Skököl tö se' a diché mé ñi dalëritsoie, e' kuëki se' ké ñi dalëritsök. Wépa ñi dalëritsöta', esepa dör ie' icha, ñies ie'pa bätse ie' mik.

8 Skököl wák éna s'dalër, es ie' dör, e' kuëki wépa kë ñi dalër, esepa kë bats ie' mik.

9 Ie' tö ilà eköl ëme e' patkë' ká i' a as sene michoë dö se' ulà a ilà batamik, e' wa ie' tö se' a iwà kkaché tö se' dalër ie' éna.

10 Skököl dalër se' éna, e' kë dör iwà. Iwà dör tö ie' tö se' dalëritsé ta ilà patkéitö ttèwä se' skéie as se' nuì olo'yar.

11 A yamipa dalër taië ye' éna, ekkë Skököl tö se' dalëritsé, e' kuëki se' ké ñi dalëritsök.

12 Kë yi wä ie' suule iwöbla wa, erë se' ñi dalëritsöke mokië, e' ta e' wa iwënewä tö ie' batsulewä se' mik ena se' ñi dalëritsöke wës ie' ki ikiane es.

13 Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wä ijcher tö se' batsulewä ie' mik ena ie' batsulewä se' mik.

14 Ñies sa' tö isu' tö S'yë tö ilà patkë' ká i' a sulitane tsatkök. Ì cheke sa' tö, e' dör moki.

15 Wépa tö iklö'wé ta icheke tö Jesús dör Skököl Alà, esepa mik Skököl batsulewä, ñies ie'pa batsulewä ie' mik.

16 Es se' wä ijcher ena iklö'wésö tö Skököl éna se' dalër taië. Kekraë ie' wák éna se' dalër taië. Wépa éna s'malepa dalër ena ie' dalër, esepa batsulewä ie' mik ena ie' batsulewä ie'pa mik.

17 Se' ñi dalëritsö wës ie' ki ikiane es, e' ta es se' serke yësyësë ká i' a wës Jesucristo ser es. Se' serke es as kë se' suar s'shulirke e' kéwö yöki.

18 Se' suane Skököl yöki, e' ta e' wä kiane chë tö se' éna iane tö se' weirdaë ì sulu wamblekesö ese nuì ki. Erë wépa éna ie' dalër ena s'malepa dalër, esepa kë suane ishulirketke aishkuö ta e' yöki. E' kuëki wépa suane e' yöki, e' wä kiane chë tö kam ie'pa éna ie' dalër ena s'malepa dalër buaë wës ie' ki ikiane es.

19 Skököl tö se' dalëritsé kewe, e' kuëki se' ñi dalër.

20 Se' e' chö tö se' éna ie' dalër, erë s'yamipa erblöke Jesús mik, esepa suëkesö suluë, e' ta se' tso' kachök. S'yami suésö, ese kë dalër se' éna, e' ta wës Skököl kë sune s'wä e' dalërmi

se' éna? E' kueki se' wa ijcher tö se' e' chõ es, e' ta s'tso' kachök.

²¹ Ie' tö ttè i' me'at se' a dalöiè: yi éna Skëköl dalër, ese ké iyamipa dalëritsök ñies.

5

Se' erblö wa se' e' alöka ì sulu tso' ká i' a ese kî

¹ Wépa kos tö iklö'wé mokië tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör Skëköl ala'r mokië. Yi tö iyé dalëritseke, ese tö ila'r dalëritseke ñies.

² Skëköl dalër se' éna ena ittè dalöiëno e' wà iutekesö, e' wa se' wa ijcher tö moki se' tso' Skëköl ala'r dalëritsök ñies.

³ Skëköl dalër se' éna e' wà dör tö ittè dalöiëno e' wà iutekesö. Ie' ttè dalöiëno, e' kë dör darërëe se' a iute.

⁴ E' wà dör tö wépa dör Skëköl ala'r, esepa e' alöka ì sulu tso' ká i' a ese kî. Se' erblöke Jesús mik, e' wa se' a diché mène e' aloka ì sulu kos ese kî.

⁵ Wépa tö iklö'wé mokië tö Jesús dör Skëköl Alà, esepa e' alöka ì sulu kos tso' ká i' a ese kî.

⁶ Jesucristo dë'bitu ká i' a, e' wösuk Juan tö di' a, ñies ie' kötewā krus mik ipé tene taië; e' wa se' tö isueke tö ie' dör Skëköl Alà. Ie' kë dë'bitu wösueë, ñies ie' dë'bitu ttewā pë tene taië. Skëköl Wiköl tö se' a ikkacheke tö mokië idir, ie' ttö mokië kekraë e' kueki.

⁷ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' wà kkayëne se' a íyi mañatökicha wa.

⁸ Skëköl Wiköl tö icheke se' a tö moki idir, ñies ie' wösune di' a, ñies ie' kötewā krus mik ipé tene; ttè mañat e' tö icheke ñikkëë.

⁹ S'ditsö ttè klö'wésö, e' yita Skëköl ttè klö'wëmisö buaë, e' dör ibua'ie e' kueki. E' dör ie' Alà chéitö se' a e' tté.

¹⁰ Yi erblöke ie' alà mik, ese wa ijcher buaë tö moki Jesús dör ie' Alà wes ie' tö iyé' es. Erë yi kë tö iklö'wé, ese tö Skëköl sueke kachökwakie, ie' kë tö ittè klö'wé e' kueki.

¹¹ Ttè e' dör i' es: Skëköl tö sene michoë meke se' a ie' Alà batamik.

¹² Yi batsulewā ie' Alà mik, ese wa sene michoë tso'. Erë yi kë ku' batsulewā imik, ese kë wā itā'.

Ttè bata

¹³ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' erblöke Skëköl Alà mik esepa a as a' éna iar buaë tö a' wa sene michoë tso'.

¹⁴ E' dör es, e' ta kë se' suane ilè kiök Skëköl a. E' wà dör tö se' wa ijcher tö ilè kiésö ie' a e' dör ì kiane ie' kî ese, e' ta ie' tö ittésé.

¹⁵ Se' wa ijcher tö ie' tö ittésé, e' ta se' wa ijcher tö ì kiésö ie' a, e' detke se' ulà a.

¹⁶ Yile tö isué tö iyami erblöke Cristo mik, ese tso' ì sulu wamblök, erë e' kë kî ie' kichatënuke aishkuö ta, e' ta a' kawōta ikiök Skëköl a ikî ta ie' tö inuí olo'yeraë ikî ta sene michoë meraëitö ia. Erë ì sulu tso' et, e' nuí kë olo'yepa Skëköl tö se' kî, e' nuí kî se' kichatërdaë wake'. Ye' kë tö icheku' tö a' tö ikiö yi tö ì sulu e' wamblé ese kî.

¹⁷ Ì sulu kos wamblekesö, e' dör suluë S'yé wōa. Ì sulu wamblekesö kos e' nuí olo'yëmiitö se' kî. Erë ì sulu chéyö ñe' e' nuí kë olo'yepaitö se' kî.

¹⁸ Se' wa ijcher tö wépa wa Skëköl tso' iyéie, esepa kkö'neke Skëköl Alà tö as bé kë a ie'pa or wes, e' kueki ie'pa kë tö ì sulu wamblèia.

¹⁹ Se' wa ijcher tö se' dör Skëköl icha, ñies se' wa ijcher tö pë' malepa kos tso' klöulewā bé ulà a.

²⁰ Ñies se' wa ijcher tö Skëköl Alà dë'bitu ká i' a, e' tö se' er ñi'wé as se' e' batsö yi dör Skëköl ichökle e' mik. I'ñe ta se' serke batsulewā yi dör ichökle e' mik, se' batsulewā ilà Jesucristo mik e' wa, e' dör Skëköl ichökle ena sene michoë e' mukwak.

²¹ A ala'rla, a' e' kkö'nú, íyi diököl tso' dalöiè ese kos yöki.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide böt 2 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö yëkkuö skà kit döka tkël. Pë' welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit alaköl eköl ena ila'rla e'pa a. Erë iëltëpa tö ibikeitsè tö “alaköl” ena “ala'rla” e' wà kiane chè Skëképa Jesús icha erule wele. E' kuëki welepa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Skëképa icha erule wele a.

S'kitö'ukwakpa dë'mi Jesús mik erblökwakpa shua e'pa kë tö s'wöbla'weku' Jesús tté buaë e' wa. Ie'pa éna Jesús mik erblökwakpa tsakmi ñalá sulusi ki. E' kuëki Juan tö yëkkuö i' kit pë' ñëkkëpa biyó choie ie'pa a. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblökwakpa kawötá ñi dalëritsök.

Shke'wè

¹ A tayë*, be' shukitbak Skëköl tö. Ye' kiè a' tö blë'këképa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a ena be' ala'r a. Mokië a' dalër tajë ye' éna. Ñies wépa tö Skëköl ttè moki e' klö'wé, esepa kos éna a' dalër tajë.

² Ttè moki e' tso' se' kos er a, e' tso' se' ta këkraë, e' kuëki sa' éna a' dalër tajë.

³ Skëköl dör S'yé ena ilà Jesucristo, as e'pa er buaë chö a' a ena a' saù er siarë wa. As ie'pa tö sene bërë mù a' serke ttè moki a ena ñi dalëritsè a, esepa kos a.

Se' kawötá ñi dalëritsök

⁴ Ye' wà ijchenewá tö be' ala'r welepa tso' S'yé ttè mokië, e' wà dalöiök buaë wes ie' tö ime'at se' a es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

⁵ A tayë, ye' tö be' a ichè tö se' ulitane kawötá ñi dalëritsök. Ttè e' kë dör ttè dalöiëno pa'alí shtekeyö a' a. E' dör ttè yënebitu se' a tsawe e'.

⁶ Se' serke yësyësë wes Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es, e' ta se' tso' Skëköl

dalëritsök mokië. Ie' ttè dalöiëno tö ichè tö se' kawötá ñi dalëritsök. Ttè e' ttsë'bitu a' tö tsawe.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

⁷ Tajë s'kitö'ukwakpa tso' ká wa'ñe. Ie'pa tö icheke tö Jesucristo dë', erë kë idë'bitu s'ditsöie. Yi tö icheke es, ese dör s'kitö'ukwak ena Cristo Bolök.

⁸ A' e' kkö'nú pë' esepa yöki as sa' kanëblë' a' shua, e' kë wà weirwa éme. Ye' ki ikiane tö iské mú dö a' ulá a sera.

⁹ Ttè wa Cristo tö s'wöblao', e' kë klö'weku'ia yile tö erë ikí kuótkékaitö tajë kos Cristo tö iyë', e' tsata, e' ta ese kë batsulewá Skëköl mik. Erë yi e' tkéwa darërëë Cristo ttè moki a, ese batsulewá S'yé mik ena ilà mik.

¹⁰ Yile de a' ska' kë wá Cristo ttè moki mir, etá kë ese a wëshke char, kë ishke'war.

¹¹ Yi tö ishke'wé, ese tö ì sulu wamblekeitö e' kimeke. E' kuëki esepa kë shke'war.

Juan e' chéat

¹² Tajë ye' wá íyi tso' chè a' a, erë kë ye' éna ishtak yëkkuö ki. Ye' mú mi' a' ska' ta se' tö iwà chëmi ñi a. Es se' ttsë'rdaë buaë shütë.

¹³ Be' ël shukitbak Skëköl tö, e' ala'r tö be' shke'wëmi.

* **1:1 tayë:** Es Juan tö Skëképa icha erule a ie' tso' yëkkuö i' shtök e'pa kiè.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide mañat 3 Juan

Juan tö yëkkuö et ena böt kit e' wák tö i' kit. Ie' tö ikit isini' eköl kiè Gayo e' a. Ie' tö yile patkë' Gayo ska' Jesús tté buaë pakök erë wëm eköl e' ttsöka tajë kiè Diótréfes e' kè éna Juan tö ipatkë' e'pa kiakwa. E' kè mène buaë Juan a, e' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit Gayo a. Ie' wöa iwëne buaë tö Gayo tö s'wöbla'ukwakpa kiekewa buaë e' chak ie' éna Gayo a ena ie' kï ikiane tö e' kí wè Gayo tö es. E' kuëki ie' tö yëkkuö i' kit.

Shkë'wè

¹ A Gayo, ye' dör blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna be' dalër tajë Jesús tté mokï e' kuëki.

Juan tö Gayo kíkëka buaë

² A yami dalër tajë ye' éna, ye' tso' ikiök Skëköl a tö be' mú mir buaë i' kos tso' be' wa e' a, ena be' mú tso' buaë kè duötä' wës be' er tso' buaë Skëköl ta es.

³ Mik s'yamipa welepa dë' ye' ska', etä e'pa tö ye' a iyë' tö be' serke buaë këkraë yësyësë wës Skëköl tté mokï tö ichè es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

⁴ Këkraë mik ye' tö ittés tö wépa dör wës ye' ala'r es, esepa serke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokï tö ichè es, etä e' tö ye' ttsë'weke buaë tköka íyi ulitane tsata.

⁵ A yami, be' dalër tajë ye' éna, s'yamipa shköke ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök, esepa kiekewa be' tö buaë këkraë, bua'iewa wépa kè suule be' wa esepa.

⁶ Ie'pa welepa dene sa' ska', e'pa tö be' paké Skëkëpa Jesús icha erule e'pa a tö be' éna ie'pa dalër tajë. Ye' tö be' a ichè tö ie'pa esepa kí kímú. Ì kos kiane ie'pa kï shkoie Jesús tté buaë pakök, ese kos wa ie'pa kímú. Ie'pa kímú er bua' wa wës Skëköl kï ikiane es.

⁷ Ie'pa mi'ke ká wa'ñe kanablök Jesucristo a, ie'pa kè tö ì kieta' pë' kè tö Skëköl dalöieta' esepa a. E' kuëki ie'pa kímú.

⁸ Se' ulitane kawötä ie'pa kímuk, ì kos kiane ie'pa kï e' wa. Es se' kos tö ie'pa kimekeñak Jesús tté mokï e' wä pakök.

Diótréfes dör se' e' ttsöka taië ese

⁹ Skëkëpa Jesús icha erule serke a' ká a, e'pa a ye' tö yëkkuö kit. Erë wëm tso' eë eköl kiè Diótréfes, e' wöbatsö e' tköka imalepa wökirie, e' kuëki kawö mène ye' a Jesús ttekölie, e' watéttsaitö.

¹⁰ E' kuëki mik ye' de a' ska', etä ì sulu wamblé ie' tö, e' cherakayö a' ulitane kukua. Ie' tso' kachök ye' ta. E' kïie ta mik s'yamipa de a' weblök, etä e'pa kè kiëwa ie' tö. A welepa éna ie'pa kiakwa e'pa wöklö'wekeitö, uyekettsaitö Skëkëpa Jesús icha erule e' shua.

¹¹ A yami dalër tajë ye' éna, ì sulu wambleke pë' tö, ese kè wamblar be' tö. E' skéie pë' ser buaë yësyësë, es be' senú buaë yësyësë. Yi serke yësyësë, ese dör Skëköl icha. Yi e' wamblö sulu, ese kè bätse Skëköl mik.

¹² Sulitane tö icheke tö wëm kiè Demetrio, e' dör pë' buaë. Ie' serke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokï tö ichè es. E' wa iwënewa tö ie' dör pë' buaë. Ñies sa' tö ichè tö ie' dör pë' buaë. Be' wa ijcher tö ì kos cheke sa' tö e' dör mokï.

Juan e' chéat

¹³ Ye' wa íyi tso' tajë chë be' a, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö kï.

¹⁴ Ye' mú mi' be' ska' bet, e' wa ye' tö be' a iwà chë.

¹⁵ As be' ttsë'r buaë. Íe s'yamipa tö be' shkë'wëmi. S'yamipa tso' be' ska', e'pa shkë'ú ña eköl eköl.

Yëkkuö kit Judas tö Juan

Yëkkuö i' kit Judas tö. Kë s'wä ijcher mokië tö yi dör ie'. Erë welepa tö ibikeitsè tö Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Judas cheke Lucas tö (Lucas 6.16; Hechos 1.13), e' tö ikit. Pë' taië tö ibikeitsè tö ie' dör Jesús ël eköl wes Santiago es. Mateo 1.55 ena Marcos 6.3 e' tö Jesús ël kiè Judas e' chë, e' kueki welepa tö ibikeitsè es.

Judas tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a, ie'pa a s'wöbla'uk kache tté wa, esepa biyö choie. Pë' esepa dë'bitu e' chök tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa erë ie'pa dör s'kitö'ukwakpa ëme. Ie'pa ki Jesús mik erblökwakpa kiane tsëmi ñala sulu ki. E' chök Judas tso' ie'pa a tö a' e' kkö'nú iyöki. Ie'pa esepa tö s'wöbla'weke tö Skëköl éna se' dalër taië ena i sulu nuí tso' se' ki e' olo'ya'itö s'ki, e' kueki se' a i sulu ki wamblërmi. Judas tö iché tö e' kë dör es. Ká iaiäë wépa bak e' wamblök suluë e'pa we'ik Skëköl tö siarë. E' sù ie' tö s'kitö'ukwakpa ñe' we'ikeraë. E' kkachak Judas éna Jesús mik erblökwakpa a e' kueki ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wè

¹ Ye' dör Judas, ye' dör Jesucristo kanè méso, ñies ye' dör Santiago ël, e' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Skëköl dör S'yë e' tö a' klö'bak ie' ala'rie. Taië a' dalër ie' éna. Jesucristo tso' a' tsatkök i sulu kos yöki.

² As Skëköl tö a' saù er siarë wa ena sene bërë kí mù a' a. Ñies as a' kí ñi dalërirtsö taië.

Jesús tté buaë, e' tsatkö

³ A yamipa, a' dalër taië ye' éna. Kewe ta ye' ibikeitsé yëkkuö shtök a' a se' tsatkëne e' tté pakoie. Erë ye' ittse tö ye' kawöta kköchök a' a tö tté mik se' erblöke e' tsatkö kekraë. Tté e' meneat etökicha ëme s'batse'rpa a kkö'nè kekraë.

⁴ Pë' welepa dewa a' shua, erë a' kibiiepa kë wä ijcher tö e'pa dör s'kitö'ukwakpa. E' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Esepa kë tö Skëköl dalöieta' moki. Ie'pa tö icheke tö ie' er buaë ché se' a, e' kueki i sulu kos wamblak se' éna, e' wamblëmisö, kë ulé klöule. Erë kë idör es. Tté e' wa ie'pa tö Skëképa Jesucristo dör se' blú eköl ë, e' dalösewewa. Ká iaiäë Skëköl tö iyë'bak iyëkkuö ki tö esepa kos wömeulettsatke weinuk aishkuö ta. E' kueki ye' tso' a' a ichök tö Jesús tté buaë tsatkö ie'pa esepa yöki.

Skëköl tö i sulu wamblökwakpa we'ikeraë

⁵ A' wä ijchertke buaë, erë ye' éna ichakne a' a, as a' éna iarne tö Skëköl tö Israel aleripa tsatkë'ttsa egiptowak ulá a, yë'ttsa Egipto. E' ukuöki ta ie'pa wépa kë erblëne ie' mik e'pa eo'waitö.

⁶ Ñies a' éna ianú tö Skëköl biyöchökwakpa, e'pa welepa tö kanè mène ie'pa a, e' olo'yé ta ie' yélur wé ie'pa bak senuk ee. E' kueki ie' wa ie'pa tso' wötëule stui ké a. Eë ie'pa tso' moule tabechka kë butsta'ttsa yöbië ese wa. Eë ie'pa tso' ikichatërke e' kéwö panuk.

⁷ Es ñies a' éna ianú tö Sodoma ena Gomorra wakpa, ñies ká tso' tsinet ie'pa o'mik e' wakpa, e'pa bak trënuik taië ena e' ya'uk suluë. E' kueki Skëköl tö ie'pa kos we'ik michoë bö' wa. Ie'pa wa ie' tö ikkaché tö i tköraë i sulu wamblökwakpa ta'.

⁸ Es ñies wépa chök ye' tso' a' a, esepa e' wamblö suluë. Ie'pa e' ia'ukeka trë wa ta ichekerakitö tö e' kkayëne ie'pa a kabsuë a. Ñies Skëköl tté watekerakitö ena ibiyöchökwakpa olo ta' taië, e'pa chekerakitö suluë.

⁹ Ká iaiäë mik Moisés blënewa, eta bë ki inú kiane, erë Skëköl biyöchökwak wökir eköl kiè Miguel, e' kë tö imè ie' a, e' kueki ie'pa ñi iuté iki. Miguel dör Skëköl biyöchökwak olo ta' taië ese, erë ie' kë wä bë yëne suluë as ikichatër. Ie' tö iché ia: "Skëköl tö be' uñú." E' ë ché Miguel tö ie' a. Eta ¿wes wépa chök ye' tso' esepa tö Skëköl biyöchökwakpa chëmi suluë?

10 Ì kě ane ie'pa éna, ì kě jcher ie'pa wa, ese kos cheke suluë ie'pa tö. Erë ì jcher ie'pa wa iwákpa er wa, ese wambleke ie'pa tö kě wà bikeitsule wes iyiwak es. E' kueki ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta.

11 ¡Wéstela ina ie'pa ta! Ie'pa e' wamblö suluë wes Caín e' o' es. Ie'pa tö ttè moki olo'yé inuköl klö'woje wes Balaam es. Ie'pa tö Skököl dalösewéwa wes Coré tö Moisés dalöseo'wa es. E' kueki aishkuö ta ie'pa weirdaë siarë wes Coré es.

12 Mik a' ñi dapa'uke chkök di'yök ñita er bua' wa Cristo kötewa e' kěwö tkö'uk, eta e' sulu'wekewa ie'pa tö wes ie' wamblörak ese wa. Ie'pa kě jaër ì sulu wamblök kawö e' a. Ie'pa er me'rie iwákpa ë kkö'nuk. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa wes kalj dami siwa' wa taië, erë kě iwà yër yës es. Ie'pa dör wes kal kě wör ta' mik iwörke e' kěwö ska' es. Ie'pa dör wes kal ponettsa iwìe e' sirwa es.

13 Ie'pa tö ì sulu wambleke kě jaër ta', e' uyekerakitö wes dayë tö íyi tso' kos ie' a e' uyëttsa u'rkj es. Ie'pa dör wes bëkwö kě ku'ar ek tsiní ãme es. Skököl wa ká tso' ie'pa a ttsettseë, ee ie'pa wötërdawa kě yërpattsaiä.

14 Adán aleripa de ie' itökj dökä kul, e' shua wëm eköl bak, e' kië Enoc. Ie' tö pë' sulusi esepa yë' i' es Skököl ttekölie: “Ye' ttö ttsö. Skököl döraë ibiyöchökwakpa batse'r taië shute e'pa ta

15 sulitane shulök. Pë' sulusipa kě tö ie' dalöieku' tö ì sulu wambleke tö ie' cheke suluë, esepa kos wömerattsä ie' tö weinuk.”

16 Wépa chök ye' tso' a' a, esepa wa íyi ulitane wër suluë, íyi ulitane tö ie'pa kköchöweke. Ì sulu kiane ie'pa kï wamblè ese wamblekerakitö. Ie'pa e' ttsökä taië. Ñies s'malepa dakiñekerakitö ttè ttsë'r bua' ese wa as tö iü wes ie'pa kï ikiane es.

A' e' tköwa darërëë Skököl ttè a

17 Erë a yamipa, a' dalër taië ye' éna. Ì yë' Skökëpa Jesucristo ttekölpa tsä e'pa tö, e' ska' a' er anú.

18 Ie'pa tö se' a iyë': “Mik ká i' erkewatke, eta s'wayuökwakpa datse taië. Ie'pa serdaë wes ie'pa wák dër suluë kï ikiane senuk es.”

19 Ye' tö a' a ichè tö pë' esepa tso' a' shua a' blabatsök. Ie'pa serke wes ie'pa er tö ikieke ia es. Skököl Wiköl kě ku' ie'pa ta.

20 Erë a yamipa dalër taië ye' éna, ttè batse'r ichökle mik se' erblöke, e' a a' kí er diché iö. A' ttö Skököl ta Wiköl Batse'r wa.

21 Skökëpa Jesucristo tö se' suë er siarë wa, e' kueki sene michoë döraë se' ulà a aishkuö ta, e' wà panuk se' tso' er bua' wa. E' dalewa kě a' éna ichökwa tö Skököl éna se' dalër taië, e' a a' e' tköwa darërëë.

22 A' wépa erblöke Jesús mik, erë ibikeitsekeia bötböt, esepa saü er siarë wa ta ie'pa kimú.

23 A' wépa skà mi'ketke ì sulu a, esepa tsatkö wes s'ñarkewa ese tsatkësö es. A' wépa skà tso' ì sulu wamblök taië ichök, esepa saü er siarë wa ta ikimú, erë a' tso' erkj dö' a' armi ì sulu wambleke ie'pa tö e' a. Ì sulu wambleke ie'pa tö, e' yökj a' suanú taië; e' kě kiarwa a' a elkela wë'ia.

Ttè bata

24 Skököl ë a se' kkö'narmi as kě s'armine ì sulu a. Ie' ë a se' nuì olo'yarmi as se' dö ie' olo taië e' wörkj ttsë'ne buaë wa, kě kï ì sulu ta' yës. E' kueki ie' kikökasö ttè bua' wa.

25 Ie' kikökasö Skökëpa Jesucristo batamik. Ie' dör eköl ãme. Ie' dör S'tsatkökwak. Tsawe ta, i'ñe ta, ñies dö kekraë ie' olo ta' taië, ie' diché ta' taië íyi ulitane tsata. Ie' dör se' blú taië. As sulitane tö ie' kiköka er bua' wa kekraë. Es e' idir.

Ì kkayè' Jesucristo tò Juan a, e' tté pakè Apocalipsis

Jesús ttekölpa tsá eköl kiè Juan e' tò yèkkuö i' kit. Ie' bak klöulewá dayénane kiè Patmos ee. Eë ie' bak senuk mik ie' tò yèkkuö i' kit eta.

Jesucristo wák tò Juan ka' ishtök. Ì kos kkayène ie' a ena yène ie' a kabsueie, e' shtök Jesucristo tò ie' ka'. Mik Jesucristo e' kkayè' ie' a kabsueie eta e' tò ika' yèkkuö i' shtök Skèkèpa icha erule erule doka kul serke ká kuá'ki kuá'ki tso' Asia shua e'pa a.

E' kúie ta Satanás ñippöke Skèköl ta wes e' ukuö miria Juan kéwö ska' ena e' ukuöki, e' paké ie' tò yèkkuö i' ki as Jesús mik erblökwakpa wa ijcher tò Skèköl ena Jesucristo e' alöraká da'áie Satanás ena iklépa ki.

Shke'wè

¹ Ttè shtök ye' tso' yèkkuö i' ki e' dör ì kkayè' Skèköl tò Jesucristo a as ie' tò ikkachöne ikanè mésopa a as ie'pa éna iar tò ì tköraë bet. Ye' kiè Juan, ye' dör Cristo kanè méso. Ie' tò ibiyöchökwak patké' eköl ye' ska' íyi ikké kkachök ye' a.

² Ì kos sué ye' tò, e' shteke ye' tò yèkkuö i' ki sraa. Ye' tò a' a ichè tò e' dör Skèköl ttè mokí, ñies e' dör ttè mokí kkayè' Jesucristo tò e'.

³ Ì shteke ye' tò yèkkuö i' ki, e' wà dökette bet. E' kueki wépa tò iaritseke ena ittseke ena iwà iuteke, ayécha buaë esepa.

⁴⁻⁵ Ye' tso' yèkkuö i' shtök Skèkèpa Jesús icha eruleë serke ká kuá'ki kuá'ki doka kul até Asia e'pa a. Skèköl ena iWiköl ena Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bèrè mù a' a. Skèköl e' tso'tke tsawe ta, i'ñe ta, ñies kekraë. Wikölpa Kul* tso' wé Skèköl tkër s'blúie e' wörki. Jesucristo tò

Skèköl ttè cheke yèsyèsè kekraë. Ie' dör s'duulewa e' tsá shkenekane sultane yöki kewe e'. Ie' dör ká ulitane blúpa e'pa blú. Ie' éna se' dalër taië. Ie' kötewa, ie' pé tène se' skéie, e' wa ie' tò se' tsatkée sene sulu nuí ulá a.

⁶ Ie' tò se' shukit as se' dö s'blúpaie ena sacerdotepaie kanablök Skèköl dör ie' yé e' a. Jesucristo olo ta' taië, ie' diché ta' taië, as sultane tò ie' kiköka kekraë. Es e' idir.

⁷ ¡Ittsó! Jesucristo datse mò a.

Sultane tò ie' sueraë,
ñies wépa tò ie' kötwa, ie' tkè'rakitö
kuaböt wa,
e'pa tò isueraë.

Mik ká ulitane wakpa tò isué,
eta ie'pa iuraë siarè suane yöki.
Es iwà tköraë. Es e' idir.

⁸ Skèköl diché ta' taië íyi ulitane tsata, ie' tso'tke tsawe ta, i'ñe ta, ñies kekraë. Ie' tò ichè: "Ye' dör íyi wí ena íyi bata."

Juan tò Jesucristo sué kabsueie

⁹ Ye' dör a' yami Juan, e' batsulewa Jesús mik e' wa ye' tso'ñak a' ta wépa blúie Skèköl tso' esepa shua. Ñies ye' tso'ñak weinuk a' ta ena idalè'ttsök a' ta er bua' wa. Ye' tò s'wöbla'wé Skèköl ttè wa, ñies ye' tò Jesús ttè paké sultane a, e' kueki ie'pa tò ye' uya'mi senuk dayè nane kiè Patmos e' a.

¹⁰ Skèkèpa Jesús diwö, e' dör Domingo, e' kéwö ska' ta Skèköl Wiköl de ye' ki taië, eta ye' ittsé ye' tsikka tò yi tté ye' ta, e' ttö dör darèrèè wes duk blar es.

¹¹ Ie' tò ye' a ichè: "Ì sueke be' tò, e' shtó yèkkuö ki ta ipatkömi Skèkèpa Jesús icha eruleë serke Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia ena Laodicea e'pa kos a."

¹² Ye' wötrée isaük tò yi ttöke ye' ta, eta bö'wöla wöbastulur doka kul, e' sué ye' tò. E' tulur ituloká yöule orochka wa e' ki.

* **1:4-5 Wikölpa Kul:** Mik yèkkuö i' tò Wikölpa Kul cheke, eta e' wà kiane ché Wiköl Batse'r. Isalema Juan tò ikié es ichoie tò ì kaneweke Wiköl Batse'r tò ese dör tsakíë buaë ké ì kianeia iki. Apocalipsis 3.1; 4.5; 5.6 saú.

13 Bö'wöla kul shua, ye' tö isué tö ì dur s'ditsö suë. Ie' datsi' dör batsië döttsa iklökue ki. Ikiparuo àr icho' mik e' dör oro.

14 Ie' tsakö dör saruru shuteë wes suiyök es wes mochka saruruë es† Ie' wöbla wër wes bö'wö wöñar es.

15 Ie' klö wër dalölöë wes tabechka bua'buwa ba'wè bö' a ena ipaikle ta iwër dalölöë es. Ie' ttö ttsër wes di' blar taië ákttö mik es.

16 Ie' ulattö bua'kka a ie' wa bëkwö tso' döka kul. Ie' kkö a tabë dettsa kaoule di'dië wi'kë io'kë. Ie' wö wër dalölöë wes mik diba arke buaë eta diwö wër es.

17 Mik ye' tö ie' sué, eta ye' anewa wöwakköt ie' klö ska' wes s'duowa es. Erë ie' ulà bua'kka méka ye' ki ta ichéitö ye' a: “Kë be' suanuk. Ye' dör ttè tsá ena ttè bata.

18 Ye' dör sene michoë e' wák. Ye' du'wa e' tso'ne ttsë'ka kekraë. Ye' wa diché tso' s'duowa ki. S'wimblu ké e' wékkö yottsá tso' ye' wa. Ie'pa shkeormika ye' a.

19 Ì tso' i'ñe ta ena ì kos datseia sueke be' tö e' shtö yëkkuö ki.

20 Bëkwö döka kul sué be' tö ye' ulattö bua'kka a ñies bö'wöla tuloka yöule orochka wa, e' wà cheke ye' tö be' a i' ta. Bëkwö kul, e' tö Skëköl biyöchökwakpa döka kul e'pa wà chë. E'pa dör Skëképa Jesús icha eruleë serke ká kul a ñe' kkö'nukwakpa. Bö'wöla döka kul, e' tö Skëképa Jesús ichapa eruleë serke ká kul a ñe' wà chë.”

2

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Éfeso, e'pa a

1 Eta ie' tö ye' a iché: “Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Éfeso, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' ki ishtömi ie' a i' es:

‘Yi wa bëkwö kul tso' iulatö bua'kka a, ñies yi shködur bö'wöla tuloka yöule orochka wa, e' shua, e' tö ichè a' a i' es:

2 Wes a' serke e' kos jcher ye' wa. A' kanëblöke darërëë, a' weirke kos ye'

kuëki, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa, e' kos jcher ye' wa. Ye' wa ijcher tö pë' sulusipa kë wër a' wa buaë. Wépa de a' ska' e' chök tö ie'pa dör ye' ttekölpa erë ikachörak, esepa ma'wé a' tö ta' a' isué tö ie'pa dör kachökwakpa.

3 A' weirke taië ye' tté kuëki, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa, kë ilo'yane a' wa.

4 Erë ye' wa ilè tso' ki a' kkatè: a' kë ñi dalëritsöku'ia ena a' kë ye' dalëritsèia wes kuaë es.

5 E' kuëki wes kuaë ta' a' éna ye' dalër, ñies wes kuaë ta' a' ñi dalërits e' anú a' éna. A' er mane'üne ta' a' senüne wes a' sene' kuaë es. A' kë er maneone, e' ta' ye' datskene bet a' ska' ta' a' bö'wöla tuloka e' yerattsá ye' tö.

6 Erë ì sulu wambleke Nicolaiwakpa tö e' sueke a' tö suluë wes ye' tö isueke es, e' tö ye' ttsë'wé buaë.

7 Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsö a' ulitane tö! Wépa e' aléka ì sulu ki, kë wa ye' tté olo'yaule, esepa kos a' ye' tö kawö meraë sene michoë e' kéli wö katök. E' kéli àr ká buaala tso' ká jai a ee.' ”

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Esmirna, e'pa a

8 E' ukuöki ta' ie' tö iché ye' a: “Yëkkuö shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Esmirna, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' ki ishtömi ie' a i' es:

‘Yi dör ttè tsawe ena ttè bata. Yi kötëwa e' shkenekane, e' tö ichè a' a i' es:

9 A' weirke siarë ye' tté kuëki ñies a' kë wa ì ta', e' kos jcher ye' wa, erë a' dör Skëköl icha e' kuëki a' dör wes inuköl blúpa es. Ñies ye' wa ijcher tö pë' welepa tö a' cheke suluë. Ie'pa e' chö tö ie'pa dör Skëköl icha, ñermata ie'pa dör Satanás icha.

10 A' weirdaë kos, e' kë yöki a' suanuk. Ye' ttö ttsö: Bë tö a' welepa uyerawa s'wöto wé a, a' erblöke ye' mik e' ma'woie. A' weirdaë siarë döka ká dabop ë. Ie'pa tö a' ttëwami ye' tté kuëki, erë a' erblöke ye' mik, e'

† 1:14 suiyök ena mochka: Si'kuaie e' dör lana ena nieve.

kě olo'yar a' tō yēs, e' t̄a sene michoē meraëyō a' a' iskéie.

11 ĩ cheke Skëköl Wiköl tō ye' icha eruleë esepa a, e' ttsō a' ulitane tō! Wépa e' aléka ì sulu k̄i, kě w̄a ye' tté olo'yaule, esepa kě duōpawa bötökicha.' ”*

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Pérgamo, e'pa a

12 E' ukuōk̄i t̄a ie' tō iché ye' a: “Yëkkuō shtō Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Pérgamo, e'pa k̄kō'nuk e' a. Yëkkuō e' k̄i ishtōmi ie' a' i' es:

‘Yi w̄a tabè tso' kaoule di'dië w̄i'kē iō'kē, e' tō ichè a' a' i' es:

13 Ye' w̄a ijcher tō a' serke wé Satanás tkër blu'ie eë, erë a' e' tkéw̄a darërëë ye' a. Erë ye' tté chökwak eköl yësyësë kiè Antipas, e' kōtw̄a ie'pa tō a' ké a wé Satanás serke eë, erë a' kě w̄a a' erblöke ye' mik e' olo'yane.

14 Erë ilè tso' ye' w̄a böt mañat k̄i a' kkatè: A' shuā welepa tso', e'pa tso' tté sulu iūtök. Ttè e' dör wes ttè wa Balaam bak s'wöbla'uk es. Ká iaiaë Balaam tō Balac wöbla' as ie' tō Israel aleripa kō ì sulu wamblök. Balaam tō Israel aleripa dakiñé chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a, ese katök ñies trënu k tajë.

15 Es ñies a' shuā welepa tso', e'pa kě éna Nicolaiwakpa tté olo'yak.

16 E' kuek̄i a' er mane'üne Skëköl a. A' kě tō iwè es, e' t̄a bet ye' datske ñippök ie'pa t̄a tabè tso' ye' k̄kō a' e' wa.

17 ĩ cheke Skëköl Wiköl tō ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! Wépa e' aléka ì sulu k̄i, kě w̄a ye' tté olo'yaule, esepa k̄os tieraëyō chkè tso' blëulew̄a kiè maná ese wa. Ñies ákwōla sarurula meraëyō ie'pa a eköl eköl, e' k̄i kiè pa'al̄i tso' kitule. Kiè e' kě jcher ȳi w̄a. Yi a imène, ese è w̄a ijcherdaë.’

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Tiatira, e'pa a

18 E' ukuōk̄i t̄a ie' tō iché ye' a: “Yëkkuō shtō Skëköl biyöchökwak tso'

ye' icha erule serke Tiatira, e'pa k̄kō'nuk e' a. Yëkkuō e' k̄i ishtōmi ie' a' i' es:

‘Skëköl Alà, e' wöbla wër wes bö'wö wöñar es. Ie' klö wër dalölöë wes tabechka bua'buā paiklèsō t̄a iwër dalölöë es, e' tō ichè a' a' i' es:

19 Wes a' serke e' k̄os jcher ye' w̄a. Ye' w̄a ijcher tō a' ñi dalëritsöke buaë ena a' erblöke ye' mik. Ñies ye' w̄a ijcher tō a' ñi kimuke ñikkëë buaë ena a' weirke k̄os, e' dalë'ttseke a' tō er bua' wa. I'ñe a' tō ik̄i wëke bua'ie, kuaë a' tō iō' e' tsata.

20 Erë ye' w̄a ilè tso' k̄i a' kkatè: alaköl tso' a' shuā kiè Jezabel, e' a' a' tō kawö meke s'wöbla'uk. Ie' e' chö tō ie' dör Skëköl tteköl, erë ie' tō s'wöbla'wëke, e' wa ie' tō ye' kanè mésopa dakiñeke as itrër ñies as itörak chkè meule íyi diököl dalöie ese a, ese katö.

21 Ye' tō ie' pané tajë as ie' tō íyi suluë e' olo'yō t̄a ier mane'ù ye' a, erë ie' kě er mane'wak yës.

22 E' kuek̄i súyō duè patkè ie' k̄i darërëë as kě ikarkaiā. Ñies wépa k̄os trëne ie' t̄a, esepa we'ikerayō. Ie'pa kě er mane'ù, kě tō ì sulu e' olo'yè, e' t̄a bet ye' tō ie'pa we'ikeraë.

23 Ñies ye' tō alaköl e' klépa tteralur. Es ye' icha eruleë serke ká wa'ñe, e'pa w̄a ijcherdaë tō ye' w̄a sulitane er suule buaë tō wes idir, wes iser. Ye' tō a' ulitane a' iské meraë eköl eköl wes iser es.

24 Erë a' malepa tso' Tiatira, a' kě ku' tté sulu e' iūtök. Ttè e' kiè ie'pa tō “Satanás tté blëulew̄a se' èsepa yök̄i.” Ttè e' dör suluë. E' kě iütène a' w̄a, et̄a e' dör buaë. E' kuek̄i ye' tō a' a' ichè tō ye' kě tō tté dalöiëno darërëë ese skà k̄i meku' a' a' dalöie.

25 Erë ye' tté tso'tke a' w̄a klöule, e' a' a' e' tkōw̄a darërë michoë dō mik ye' datskene et̄a.

26-27 Wépa e' aléka ì sulu k̄i, kě w̄a ye' tté olo'yaule, wépa serke wes ye' k̄i ikiane es dō mik s'ënewa ekkë, esepa a' ye' tō kawö meraë s'blúpaie wes ye' Yé tō ye' a' imé es. Ie'pa tker-

* **2:11 kě duōpawa bötökicha:** S'duōw̄a bötökicha e' dör se' uyèw̄a bö' ké a wé s'weir michoë eë e'. Apocalipsis 20.16 saü.

aka ye' tō ká ulitane wakpa wōkirpaie. Ie'pa tō ká ulitane wakpa wēttseraē yēsyesē kē janéweta' yēs. Wépa tō ie'pa ttē dalōsewéwa, esepa olordawa wēs skaŭña olorwa es.

²⁸ Nies ye' tō bēkwō kiè dukir wērke bla'mi e' meraē ie'pa a.

²⁹ jĭ cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! "

3

Ĭ ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Sardes, e'pa a

¹ E' ukuōki ta ie' tō ye' a ichē: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Sardes, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' ki ishtōmi ie' a i' es:

'Yi wa Skēkōl Wikōlpa Kul* tso'. Nies yi wa iulatō a bēkwō tso' dōka kul, e' tō ichē a' a i' es: Wēs a' serke e' kos jcher ye' wa. Sulitane tō ibikeitseke tō a' serke buaē ye' a erē ye' wa ijcher tō e' kē dōr es. A' kē serku'ia ye' a buaē. Ye' a ta a' dōr wēs s'duulewa es.

² Ye' tō isuē tō a' serke Skēkōl a, e' kam dōka wē' ie' wōa. E' kuēki a' tĭnūne, a' senūne ye' a buaē. Ĭ buaē tso'ia a' a elkela, e' a a' e' diché iōne kam ichōwa da'a e' yōki.

³ Ttē buaē wa a' wōblane, e' ska' a' er anūne. Ttē e' iūtōne. Ĭ sulu wamblé a' tō, ese olo'yō ta a' er mane'ū ye' a. A' kē tō iwē es, e' ta ye' dōraē a' ska' wēs akblōkwak es a' we'ikōk, e' kēwō kē jcherpa a' wa.

⁴ Erē a' tso' Sardes, e'pa welepa kē e' iaoneka sene sulu wa. E'pa serke yēsyesē ye' a, e' kuēki aishkuō ta ie'pa shkōraē ye' ta paiēule buaē datsi' saruru wa.

⁵ Es nies wépa e' aléka sene sulu ki, kē wa ye' ttē olo'yaule, esepa ki datsi' saruruē iērdaē. Ie'pa kiē kē yepattsayō sene michoē e' yēkkuō ki. E' skéie ye' tō icheraē Skēkōl wōrki ena Skēkōl biyōchōkwakpa wōrki tō ie'pa dōr ye' icha.

⁶ jĭ cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! "

Ĭ ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Filadelfia, e'pa

⁷ E' ukuōki ta ie' tō ye' a ichē i' es: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Filadelfia, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' ki ishtōmi ie' a i' es:

'Yi dōr batse'r ena ttō mokiē e' ulā a s'blú bak kiē David e' kē ukkō yottsā tso'. Ie' wa kawō ta' i'yi ulitane ki. Mik ie' tō iukkō yēttsā, etā kē yi a iwōtēnukwane. Mik ie' tō iukkō wōtéwa, etā kē yi a ikkō yēnuksane. Ie' tō ichē a' a i' es:

⁸ Wēs a' serke e' kos jcher ye' wa. Ye' wa ijcher tō erē a' kē dalōiērtā' taiē, erē a' tō ye' ttē iūtē buaē, a' kē wa ye' watēnettsā. E' kuēki ukkō yēttsā ye' tō a' a, kē yi a iwōtēnukwane.

⁹ Ye' ttō ttsō. A' shuā welepa tso', e'pa dōr Satanás icha. Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Skēkōl icha, erē ie'pa kachō. Ie'pa keraē ye' tō e' tulōkwa kuchē ki a' wōrki. Es ie'pa wa ijcherdaē tō ye' tō a' dalēritseke.

¹⁰ A' weirke ye' ttē kuēki, e' dalē'ttsē a' tō er bua' wa wēs ye' tō a' patkē' iwā uk es. E' wā iūtē a' tō buaē, e' kuēki ye' tō a' tsatkeraē mik s'weirke taiē e' kēwō de ká ulitane wakpa ki ima'woie etā.

¹¹ Ye' datsene bet. Ye' ttē wa a' wōblane, e' a a' e' tkōwa darērē kekraē as kē yi tō a' ulā a' iské buaē e' yōttsā.

¹² Wépa e' aléka sene sulu ki, kē wa ye' ttē olo'yane, esepa dōraē wēs u chkī bua'ie es Skēkōl wé tso' ká jai a e' a. Eē ie'pa ser michoē kekraē. Skēkōl kiē shteraēyō ie'pa mik. Nies Skēkōl kē, e' kiē shteraēyō ie'pa mik. Ká e' kiē Jerusalén Pa'alī, e' datse ká jai a. Nies ye' wák kiē pa'alī, e' shteraē ye' tō ie'pa mik.

¹³ jĭ cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' ttsō a' ulitane tō! "

Ĭ ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Laodicea, e'pa

¹⁴ E' ukuōki ta ie' tō ye' a ichē i' es: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Laodicea e'pa

* 3:1 Apocalipsis 1.3 saŭ.

kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' k_i ishtómi ie' a i' es:

'Yi dör ì k_{os} yè' Skëköl tò e' wà, yi tò ie' tté cheke yësyësë kékraë, yi t_a ie' tò íyi ulitane yö', e' tò ichè a' a' i' es:

¹⁵ Wëš a' serke e' k_{os} jcher ye' w_a. Ye' w_a ijcher tò a' tò ye' ttè dalöieke bërëbërë ë, kè bua'ie. A' dör wëš di' bashbash es, kè dör ba'baë, kè dör seseë, a' dör bashbash ë. ¡A' mú dör ba'baë ö seseë!

¹⁶ Erë a' dör wëš di' bashbash es ye' a. A' kè dör ba'baë, ñies a' kè dör seseë. E' kuek_i ye' tò a' tuerattsa ye' kkö a.

¹⁷ A' tò ichè tò a' dör inuköl blúpa. A' tò ichè tò a' kawö tköke buaë, kè ì k_i kianeia a' k_i. Erë a' kè w_a ijcher tò ñermata ye' a t_a a' dör wëš pè' weirke siarë es. A' dör wëš se' wër siarë s'yamipa wa es. A' dör wëš pè' kè w_a ì ku'ia es. A' dör wëš pè' wöbla kè wawër es. A' dör wëš pè' kè w_a datsi' t_a' es.

¹⁸ E' kuek_i ye' tò a' patteke tò a' tò orochka t_aú ye' ska'. Oro ese dör oro bua'bu diaoule bö' wa ibua'bu yotts_a ese. E' je' tò a' blu'wemi buaë. Ñies datsi' saruruë ese t_aú ye' ska'. E' wa a' e' paiömi buaë as a' kè jaëria. Ñies a' tò kapöli t_aú ye' ska' a' wöbla bua'woie as iwawër buaë.

¹⁹ Wépa dalër ye' éna, e'pa k_{os} uñeke ye' tò shurueke ye' tò as iserdak buaë. E' kuek_i ye' dalöiö er bua' wa. Ì sulu wambleke a' tò, ese watötts_a. A' er mane'ú bua'iew_a ye' a.

²⁰ ¡Ye' ttö ttsó! Ye' dör wëš wëm dur eköl ukkö a a' a ikiök tò ye' a kawö mú shkow_a es. Yi tò ye' ttö ttsé t_a ye' kiéw_aitö wëshkë, e' t_a ye' dör_wa t_a ye' chköraë ie' t_a.

²¹ Ye' e' aléka íyi ulitane k_i t_a ye' e' tkéka ye' Yé t_a wé ie' tkër blu'ie eë. Es ñies wépa e' aléka ì sulu k_i, kè w_a ye' tté olo'yane, esepa a kawö meraë ye' tò e' tköksër ye' t_a wé ye' tkër blu'ie eë.

²² ¡Ì cheke Skëköl Wiköl tò ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsó a' ulitane tö!' "

¹ E' ukuök_i t_a ye' tò íyi skà sué kab-sueie. Ye' isué tò ká jai a ukkö tso' áie t_a s'ttö ttsé' ye' tò kewe wëš duk blar es, e' tò ye' a' ichè: "Be' shkóka íe, et_a ì wamblërmi i' ukuök_i t_a, e' kkacheke ye' tò be' a."

² E' wösh_a t_a Skëköl Wiköl de ye' k_i taië, t_a ye' tò blu' kulé tso' ká jai a e' sué et. E' k_i itkër eköl.

³ Yi tkër kula' e' k_i, e' dalöburke dalölöë wëš ák bua'bu dalöbur es, e' wöaule spasp_a ena mat wëš ák bua'bu kiè diamante ena rubí es. Ie' kula' pamik shkaba' tkërke oloburke dalölöë, e' wöaule spasp_a wëš ák bua'bu kiè esmeralda es.

⁴ Ñies ie' kula' pamik blu' kulé skà suéyö döka dabom böyök k_i tkël (24). E' k_i kékëpa tulus döka dabom böyök k_i tkël (24), e'pa paiëulew_a datsi' saruruë wa, ñies ie'pa w_a orochka tso' yöule tkëulek_a iwökir k_i wëš blu'pa es.

⁵ Blu' kulé sué ye' tò kewe, eë alá wönarke taië, talachke blarke taië. Kula' e' wösh_aë bö'wö ñarke kul wëš kuàtak wöbatsesö es. Bö'wö kul, e' tò Skëköl Wiköl chë.

⁶ Kula' e' wösh_aë ì me'r dayëie kkueie wër sarërëë wëš widrio es.

Ì ttsé'ka tso' kula' pamik döka tkël e'pa wöbla dör taië tsikka wökka.

⁷ Itsá e' wökir wër ma'name suë. Iëtö wökir wër baka wè'ñe suë. Iëtö skà wö dör s'ditsö wö suë. Ibata wër wëš p_u ur àr es.

⁸ Itsá pik dör teröl, es imalepa k_{os} pik dör teröl ñies. Ie'pa pa k_{os} e' dör wöbla ë dötts_a ipik dik_ia. Ñië nañeë ie'pa tso' Skëköl ttseitssök, kè ie' wöklö'uta' rak t_a ichekerakitö i' es:

"Skëköl dör batse'r taië, ie' dör batse'r taië, ie' dör batse'r taië.

Ie' diché t_a taië íyi ulitane tsat_a.

Ie' tso'tke tsawe t_a, ì'ñe t_a, ñies kékraë."

Es ie'pa tò icheke kékraë.

⁹ Skëköl yöbië tkër kula' e' k_i, e' pamik ì ttsé'ka tso' tkël, e'pa tso' ie' kikökka, ie' olo kikökka, ie' a wëstela chök kékraë.

4

Skëköl k_ikarkeka buaë ká jai a

10 Mik ie'pa tso' e' uk, e' dalewa kékëpa dökä dabom böyök kî tkël (24) tukur ie' pamik, e'pa e' tulökeser iski wöwakköt itkër kula' kî e' dalöioie. Ie'pa tso' Skëköl ser michoë e' dalöiök, e' dalewa i tkër ie'pa wökir kî yöule orochka wa, e' kos mekewarakitö iski Skëköl kula' wöshäë tä ichekerakitö:

11 “A Sa' Këköl, iyi ulitane yö' be' tö. İyi ulitane tso' be' wák ttö wa. E' kuëki sa' ulitane kawötä ichök tö be' olo tä' taië. Sa' ulitane kawötä be' dalöiök ñies be' diché kikökka.”

5

Yëkkuö kitule wörratule ena Obeja Pupula, e' pakë

1 E' ukuöki tä ye' tö isuë tö itkër kula' kî, e' wä yëkkuö wörratule a'tser iulä bua'kka, e' kî itso' kitule ikikke ena ishüa. Yëkkuö e' kkö wöbatsulewä dökä kul.

2 Etä Skëköl biyöchökwak suë ye' tö eköl, e' diché taië, e' tö ichaké aneule: “¿A yi wëë, yi e' didir yëkkuö wöbatsulewä, e' kkö batsöök wë iwöbatsulewä eë tä ishuppöök?”

3 Erë ká jai ä ena ká i' kî ena ká diä kaska' kë yi didir yës yëkkuö e' shuppöök ena iwà sauk.

4 Ye' iuke taië, kë yi didir yëkkuö e' shuppöök ena iwà sauk e' kuëki.

5 Etä skékëpa tso' eë dabom böyök kî tkël (24), e' eköl tö ye' ä ichë: “Kë be' iukia. Ittsö, eköl kië Ma' name e' dör judáwak ditsëwö, ie' kéköl dör blu' bak ká iaiaë kië David e'. Ie' e' ali'kabak ibolökpa kos kî. Ie' je' didir yëkkuö wöbatsulewä kul e' kkö batsöök ena ishuppöök.”

6 Etä ye' tö obeja wë'ñe pupula suë etö, e' pa kî itö tso' wësua ijchëulea më Skëköl ä, ese shkenekane. E' dur itkër kula' kî e' o'mik, i ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök kî tkël (24) e'pa shushä. Obeja e' dula' dökä kul ñies iwöbla dökä kul. Iwöbla dökä kul e' wä dör tö Skëköl Wiköl Kul* patké Skëköl tö ká wa'ñe.

* 5:6 Apocalipsis 1.3 saü.

7 Obeja Pupula e' de itkër kula' kî e' ska' tä yëkkuö a'tser itkër kula' kî e' ulä bua'kka, e' klö'wëitö.

8 Mik ie' tö yëkkuö klö'wë, etä i ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök kî tkël (24), e'pa kos e' télur wöwakköt Obeja Pupula wörki. E'pa kos wä ma'ma tso' blanco kicha tä' kië arpa. Ñies tkä' yöule orochka wa, ese tso' ie'pa kos wä. Tkä' e' ä iyi masmas tso' ña'wë Skëköl ä, ese tso' chikchië. E' tö s'batse' rpa ttöke ie' tä e' wä chë.

9-10 I' ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök kî tkël, e'pa kos ttsëmi ttsë pa'ali wa Obeja Pupula kikokaie. Ie'pa tö ittseittsé i' es:

“Be' kötulewä, be' pë tene taië wës obeja pupula jchë më Skëköl ä es, e' wa be' tö s'ditsö ttö kuä'kî kuä'kî ena ditsöwö kuä'kî kuä'kî ena ká kuä'kî kuä'kî wakpa to'ttsä as ekkëpa ulitane shüa se' dö taië Skëköl ichaie.

E'pa klö'wë be' tö as ie'pa kanëblö Skëköl ä blu'paie ena sacerdotepaie.

Ie'pa döraë ká ulitane wakpa blúpaie, es ie'pa tö s'wëttseräë.

E' kuëki be' je' didir moki yëkkuö wörratule se, e' klö'uk ena ikkö batsökök wë iwöbatsulewä eë.”

11 E' ukuöki tä ye' wökëkä etä ye' tö isuë tö Skëköl biyöchökwakpa tso' taië, kë ishtanuk yi ä, e'pa ttö ttsë ye' tö. Ie'pa tso' itkër kula' kî ena i ttsë'ka dökä tkël ena kékëpa dökä dabom böyök kî tkël, e'pa pamik.

12 Ie'pa tö ittseittsé wi'wïë i' es:

“Obeja Pupula kötulewä, e' je' kî sultane ie' kikëka e' mène buaë.

Ie' olo tä' taië, ie' dör iyi ulitane wák, ie' wä iyi ulitane jcher, ie' diché tä' taië,

e' kuëki sultane kawötä ie' dalöiök, ie' kikökka.”

13 Ñies ye' tö ittse tö iyi ulitane yö' Skëköl tö tso' ká jai ä ena ká i' kî ena

ká dià kaska' ena dayë a, e' kos tö iché i' es:

“Itkër kula' k̄i ena Obeja Pupula, e'pa olo ta' taië, diché ta' taië iyi ulitane tsata,
e' kueki sulitane kawöta ie'pa kikökka, ie'pa dalöiök kekraë.”

14 Ì ttsë'ka doka tkël e'pa tö iché: “iEs e' idir!” Këkëpa doka dabom böyök k̄i tkël, e'pa e' télur wöwakköt Skëköl ena Obeja Pupula wörki ie'pa dalöiök.

6

Yëkkuö wörratule e' kkö batsulewa doka kul e' batsée Obeja Pupula tö etk etk

¹ E' ukuöki ta ye' tö isué tö Obeja Pupula tö yëkkuö wörratule e' kkö batsulewa doka kul e' tsá batsée. Eta ì ttsë'ka doka tkël, e' eköl ttö ttséyö, e' ttö darërëë wës alá blar es. Wépa tso' ipatkërke e' panuk e' eköl a ie' tö iché: “iBe' yú!”

² Ye' wökéka ta kabaio saruru suéyö etö. Yi tkërka iki, e' ulà a shkame' àr, ñies ì tkekeka wökir k̄i iwà kkachoie tö ie' dör e' alökwak ese mène ie' a et. Ie' mía k̄i e' alökka ibolökpa k̄i.

³ Mik Obeja Pupula tö yëkkuö kkö batsulewa, e' skà batsée et, eta ye' tö ittse' tö ì ttsë'ka doka tkël, e' skà tö iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skà a: “iBe' yú!”

⁴ Eta kabaio batsë dettsa. Yi tkërka iki, e' a kawö mène sene bërë ñita e' yöttsa ká i' a as pè' ñi ttöwa. Ie' a tabè bérie mène.

⁵ Mik Obeja Pupula tö yëkkuö kkö batsulewa, e' skà batsée et, i' ta ide mañat, eta ye' tö ittse' tö ì ttsë'ka doka tkël, e' skà tö iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skà a: “iBe' yú!” Ye' wökéka eta ye' tö kabaio dalolo sué etö. Yi tkërka iki, e' wa iyi es ma'woie dami iulà a.

⁶ Ì ttsë'ka doka tkël, e' shua ye' tö ttö ttsé tö iché: “Harinachka kilo elka è e' tordaë s'kaneblö ká et e' ské ekkë. Ñies cebada kilo mañalka tordaë s'kaneblö ká et e' ské ekkë; erë olivo kié ena vino e' kë sulu'warwa be' tö.”

⁷ Mik Obeja Pupula tö yëkkuö kkö batsulewa, e' skà batsée et, i' ta ide tkël, eta ye' tö ittse' tö ì ttsë'ka doka tkël, e' bata tö iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skà a: “iBe' yú!”

⁸ Ye' wökéka eta kabaio tskrittiskris suéyö etö wër suluë. Yi tkërka iki, e' kiè dör S'duöwa. E' itöki eköl skà datse e' kiè dör S'wimblu Ké. Ie'pa a kawö mène ká ulitane wakpa e' mú blatèsö tkël tsiní ta e' et tsiní eukwa tabè wa, bli wa, duè wa ena iyiwak dör se' name ese wa.

⁹ Mik Obeja Pupula tö yëkkuö kkö batsulewa, e' skà batsée et, i' ta ide skël, eta s'kötulewa Skëköl ttè paka' ie'pa tö taninië e' kueki, e'pa wimblupa suéyö ka' tso' iyi moka Skëköl a e' dikia.

¹⁰ Ie'pa tso' ichök Skëköl a aneule: “A Sa' Këköl, be' dör iyi ulitane tsata, be' dör batse'r, be' ttö mokjë. ¿Dö mik be' tö wépa serke dià iyök k̄i tö sa' kütulur esepa dalë'ttsekerö? ¿Mik be' tö ie'pa wömekettsa weinuk ì wamblë'rakitö sa' k̄i, e' nuí skéie?”

¹¹ Eta ie'pa wakpa bil ekkë e'pa a datsi' saruru mène iè. Skëköl tö iché ie'pa a: “A' enúia bërber è dö mik pè' tö a' malepa dör ye' kanè mésopa kianeia ttélur, e'pa kos ttekeluria wës a' kütulurakitö es eta. E'pa panúia tsir.”

¹² Mik Obeja Pupula tö yëkkuö kkö batsulewa, e' skà batsée et, i' ta ide teröl, eta i' tka darërëë. Diwö ttsenewa mía ttsetseë wës datsi' daloloë es. Si'wö mía batsë wës pè es.

¹³ Bëkwö darolone iyök k̄i wës kalwö tkëttsa siwa' tö mik ibitsirke tajë eta es.

¹⁴ Eta ká jaì, e' wörratéwa wës yëkkuö wötréwasö es, kë iwértaiä. Kabata ulitane, dayë nane ulitane, e' kos e' skélur bánet.

¹⁵ Eta ká blúpa kos, pè' taië kos, ñippökwakpa wökirpa kos, inuköl blúpa kos, s'dalöiër ta' taië esepa kos, ñies s'klöulewa kanè mésoie, ñies kanè mésopa malepa, esepa kos e' blélur ákuk a ena ák blublu tso' kabata a ese dikia e' tsatkoie.

¹⁶ Eta ie'pa tö iché aneule kabata a ena ák blublu a: “iSa' blö a' dikia, sa'

kkö'nú Skéköl tkër ikula' k̄i ká jai a e' yöki! Ñies Obeja Pupula kësik yöki sa' kkö'nú.

¹⁷ Ie'pa tö sulitane we'ikeraë siarë e' k'ewö detke, kë yi tköpashkar e' ulà a."

7

Skéköl kanè mésopa wakyöule ie' a

¹ E' ukuöki t̄a ye' tö Skéköl biyöchökwakpa sué döka tkël, e'pa iëter wé ká i' erkerö e' kkö mik. Böi iëter diwö tskirke e' kke; eköl dur ulà bua'kka, eköl dur ulà bakli'kka. Böi iëter diwö mi'kewa e' kke; eköl dur ulà bua'kka, eköl dur ulà bakli'kka. Ie'pa tso' siwa' kos bitsirke e' wöklö'uk as kë ibitsiria ká i' k̄i, dayë k̄i, kal k̄i, i k̄i yës.

² Ie'pa a kawö mène ká i' ena dayë sulu'ukwa. Ñies ye' tö Skéköl biyöchökwak skà sué eköl, e' datse diwö tskirke e' kke. E' ulà a iyi tso' s'wakyuoie Skéköl chök wa, e' a'tser. Ie' ane imalepa tkël tsaka t̄a ichéitö ie'pa a:

³ "iA' kë tö ká sulu'ukwa, dayë sulu'ukwa, kal sulu'ukwa kam sa' tö Skéköl kanè mésopa wakyuö iwötsa k̄i e' yöki!"

⁴⁻⁸ Et̄a bil wakyöule e' yëne ye' a. Wépa wakyöule e'pa dör se' yé bak ká iaiaë kiè Israel, e' ala'r dabom eyök k̄i böi (12), e'pa aleripa shukite iditséwö wa iditséwö wa. Ie'pa ditséwö kiè Judá, Rubén, Gad, Aser, Neftalí, Manasés, Simeón, Leví, Isacar, Zabulón, José ena Benjamín. Ekképa ditséwö shukite döka 12.000 iditséwö wa iditséwö wa. Ishukite e'pa dör seraa 144.000 ekké.

⁹ E' ukuöki t̄a ye' wö kék̄a t̄a ye' isué tö s'ditsö dapane taië kë shtanuk yi a ekké. E'pa dör ká ulitane wakpa, ttö kua'k̄i kua'k̄i, ditsöwö kua'k̄i kua'k̄i. Ie'pa iëter, itkër kula' k̄i ena yi kiè Obeja Pupula, e'pa wörki. Ie'pa kos datsi' ié saruruë. Ie'pa ulitane w̄a sí kö dami iulà a.

¹⁰ Ie'pa tö iché aneule:

"iS'tsatkè e' datse

Skéköl tkër kula' k̄i ena Obeja Pupula e'pa wa!"

¹¹ Kéképa döka dabom böyök k̄i tkël (24) ena i' ttsé'ka döka tkël, e'pa pamik Skéköl biyöchökwakpa kos iëter. E'pa kos e' télur wöwakköt, itkër kula' k̄i, e' dalöioie

¹² et̄a ichérakitö:

"iEs e' idir!

Be' dör sa' blú yöbië, sa' tö be' k̄ikekeka kekraë.

Be' olo t̄a t̄aië, be' w̄a iyi ulitane jcher buaë.

Sa' tö wéstela cheke be' a kekraë.

Be' dalöieke sa' tö kekraë.

Be' diché t̄a t̄aië iyi ulitane tsata, be' ë a i' kos or,

iEs e' idir!"

¹³ E' ukuöki t̄a kéképa döka dabom böyök k̄i tkël (24), e'pa eköl tö ye' a ichaké: "iIe'pa paiëule datsi' saruru wa, e'pa dör yi? iWé ie'pa datse?"

¹⁴ Ye' tö ie' iüté: "A kéképa, ye' kë w̄a ijcher, ichö ye' a." Et̄a ie' tö ye' a iché: "Ie'pa dör wépa weine siarë sulitane weirke taië e' k'ewö ska' e'pa. Erë e' dalé'ttsé' ie'pa tö buaë. Ie'pa tö idatsi' skué yi kiè Obeja Pupula e' pé wa et̄a idatsi' mía saruruë.

¹⁵ "E' kueki ie'pa iëter Skéköl tso' ikulé k̄i, e' wörki.

Ñië nañeë ie'pa tso' ie' dalöie e' wakanéuk iwé a.

Ie'pa tso' ie' t̄a ena ie' tö ie'pa kkö'neraë kekraë.

¹⁶ Ie'pa kë duöpaia bli w̄a, ie'pa kë er sirpaia.

Diba kë tö ie'pa ña'wepaia, kaba kë tö ie'pa we'ikepaia.

¹⁷ Obeja Pupula tso' Skéköl kula' o'mik,

e' dör ie'pa kkö'nukwak, e' kueki ie'pa kë weirpaia yës.

Obeja Pupula tö ie'pa wëttseraë di' tum tö sene michoë meke se' a, e' di' yök.

Skéköl tö ie'pa wöriö kos e' paikleraë as ie'pa ttsé'r buaë."

8

Obeja Pupula tō yēkkuō wōrratule e' kkō batsulewā dōkā kul, e' bata batsée

¹ Mik Obeja Pupula tō yēkkuō wōbatsulewā, e' bata kkō batsée, eṭā kā jaì a kā mīā mejmeē dō hora shābōts ekkē.

² E' ukuōki tā Skēkōl biyōchōkwakpa dōkā kul iēter Skēkōl wōrki, e'pa suéyō. Ie'pa a duk mēne ekōl ekōl.

³ E' ukuōki tā Skēkōl biyōchōkwak skà de wé ka' tso' íyi moka Skēkōl a e' wōrki. Ie' wā iulà a tka' yōule orochka wa ese a'tser. Ie' a íyi masmas mēne taiē s'batse'rpa kōs e'pa ttōke Skēkōl tā e' kī ioie as ie' tō iña'ù ka' yōule orochka wa iña'woie tso' Skēkōl kulé wō shaē, e' kī.

⁴ Eṭā ie' tō íyi masmas ña'wé ka' ñe' kī, e' shklē tka ie' ulà mik deka Skēkōl wōrki s'batse'rpa ttōke ie' tā e' tā ñita.

⁵ Ie' tō itka' wà iéka bö' wōrkua tso' ka' ñe' kī, e' wa. Bö' wōrkua e' uyēmi ie' tō íyōk kī. Eṭā kā wa'ñe kī alá wōñane taiē, iblane taiē, kā wōtī'wé taiē í tō.

Duk dōkā kul

⁶ Skēkōl biyōchōkwakpa dōkā kul, e'pa wā duk tso' iwakpa bil ekkē, ie'pa tso'tke iduk bla'weke e' panuk.

⁷ Eṭā Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō iduk bla'wé kewe. Eṭā mò wōli wōsi seseē, ñies bö'wō shutuule pē tā, ese dane taiē íyōk kī wēs kalī yēr es. Kā i' ena kal e' ñanewā taiē. Kā i' ena kal kōs e' mú blatèsō mañat tsiní tā e' et tsiní ñanewā. Ñies kakō kōs tso' kā i' kī e' ñanewā sēraa.

⁸ E' ukuōki tā Skēkōl biyōchōkwak skà tō iduk bla'wé. Eṭā ì biteshka kabataie bērie wōñarke bö'ie, e' anewa dayē a. Eṭā dayē mú blatèsō mañat tsiní tā e' et tsiní mīā pēie.

⁹ Iyiwak kōs serke dayē a ena kanò kōs shkōke dayē kī, e' mú blatèsō mañat tsiní tā e' et tsiní enewa.

¹⁰ E' ukuōki tā Skēkōl biyōchōkwak skà tō iduk bla'wé, i' tā ide mañatōkicha. Eṭā bēkwō bērie wōñarke wēs kuàtak wōñar es, e' biteshka anewa di' a ena di' tum a taiē. Di' tso' kōs ena di' tum tso' kōs, e' mú

blatèsō mañat tsiní tā e' et tsiní a bēkwō anewa.

¹¹ Bēkwō e' kiè Bacha'bachaē. Wé bēkwō e' anewa, e' di' kōs mīā bacha'bachaē. Di' e' tō s'ttélur taiē.

¹² E' ukuōki tā Skēkōl biyōchōkwak skà tō iduk bla'wé, i' tā ide tkētōkicha. Eṭā diwō ena si'wō ena bēkwō, e' kōs mú blatèsō mañat tsiní tā e' et tsiní kōs ttsenewā. E' kueki ñiwe ena nañewe, e' mú blatèsō mañat tsiní tā e' et tsiní ttsenewā.

¹³ E' ukuōki tā ye' wōkéka tā ye' tō pu sué et ur àr kashuk a, e' tō iché aneule: “¡Ayēwēē, ayēwēē, ayēwēē! ¡Wéstela ina kā ulitane wakpa tā, mik Skēkōl biyōchōkwakpa tso'ia mañal e'pa tō iduk bla'weke eṭa!”

9

¹ E' ukuōki tā Skēkōl biyōchōkwak skà tō iduk bla'wé, i' tā ide skētōkicha. Eṭā bēkwō et anewabak, e' suéyō iski. Ee kauk ter taiē iskiē, kē s'wō dē'mi ekkē. Kauk e' kkō wōtēule, e' kkōyottsā mēne bēkwō suéyō iski, e' a.

² Mik ie' tō kauk kkōyēttsā, eṭā e' a ishklé deka taiē wēs bö' wōñar taiē e' shklē es. E' tō kashuk ttsewéwā, e' kueki diwō kē olo buneia.

³ Shklē e' shua ditski blubluē dettsā taiē íyōk kī, poneka kā wa'ñe, kā ulitane wà iéwā. Ie'pa a kawō mēne s'we'ikōk wēs bachē' tō s'kuèwā tā idalē'r es.

⁴ Ie'pa kē a kawō mēne kakō kōs, kalkō kōs, e' katōk. Ie'pa a kawō mēne, wépa kē wakyōule Skēkōl wā iwō tsā kī, esepa ē we'ikōk.

⁵ Erē ie'pa kē a kawō mēne ittōkukur. Ie'pa a kawō mēne irreuk idalē'r taiē wa dō si' skel ekkē. E' dalēr taiē wēs bachē' s'kuèwā es.

⁶ E' kēwō ska' tā s'ditsō tō duèwā yuleraē poē, erē duèwā wák, e' tkōrashkar ie'pa yōki.

⁷ Ditski e' wēr wēs kabaio tso' ñippoie ese payōule es. Iwōkir kī itkēuleka, ì tkēka blu' tō iwōkir kī yōule orochka wa ese suē. Iwō wēr wēs s'ditsō wō wēr es.

⁸ Itsà batsiē wēs alakōlpa tsā es. Ikà dōr wēs namu kà es.

9 Tabechka àr ibatsi' mik wës ñippökwakpa tö ieke e' tsatkoie e' sũ. Ipik blar taië wës carreta skè kabaio tö tuneule michoë ñippök es.

10 Ikirë dör wës bachë' kirë es, e' diché wa ie'pa tö s'we'ikeke dö si' skel ekkë.

11 Ie'pa blú e' dör Skëköl biyöchökwak dör kauk iskië, e' wökir. Hebreoie e' kië dör Abadón. Griegoie e' kië dör Apolión (kië e' wà kiane chë: Se' eukwawak).

12 Íyi sulu e' tsá tka et, erë iska kianeia böt.

13 E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak skà tö iduk bla'wé, i' ta ide tektökicha. Ye' tö s'ttö ttsé datse ka' tso' yöule orochka wa íyi moka Skëköl a ee. Ka' e' bata tkël a iyöule dula'ie, e' shua s'ttö ttséyö.

14 E' tö iché Skëköl biyöchökwak tö iduk bla'wé írö e' a: "Skëköl biyöchökwakpa döka tkël tso' moulewa di' taië kië Éufrates e' kkömik, e'pa wötsölor be' tö."

15 Skëköl biyöchökwakpa döka tkël e'pa tso'tke Skëköl wa iwakanéwoie i' kéwö ska'. Ie'pa kanè dör pë' taië eukwa. Pë' ulitane mú blatèsö mañat tsini ta e' et tsini erdawa seraa ie'pa ulà a. Eta Skëköl biyöchökwakpa döka tkël wötsërolone iwakanéuk.

16 Eta ye' a iyëne tö ñippökwakpa dami kabaio ki, e'pa döka 200.000.000.

17 Ñippökwakpa ekkëpa dami kabaio ki, e' sué ye' tö, e'pa wa tabechka àr ibatsi' mik e' tsatkoie, e' wöaule batsë wës bö' wörkua suèsö es ena sië wës ák bua'buá kië jacinto es, ena tskiriri wës azufre es. Kabaio ekkëpa wökir wër wës namu wökir es. Ñies ikkö a bö' ena shkle ena azufre, e' dökettsa.

18 Bö' ena shkle ena azufre dökettsa kabaio ekkëpa kkö a, e' dör ì mañat suluë döke pë' ki e'. E' tö pë' ewéwa taië. Pë' ulitane mú blatèsö mañat tsini ta e' et tsini enewa seraa.

19 E' wà dör tö kabaio ekkëpa wa diché tso' ikkö a ena ikirë a s'we'ikoie. Ikirë bata dör tkabë chök wökir es, e' wa s'shka'wekeitö.

20 Erë pë' malepa atë kë durulune ì sulu tka e' wa, e'pa kë wa ì

sulu wamblekerakitö ese olo'yane. Ñies aknamapa ena íyi diököl dalöiekerakitö esepa kë olo'yanerak iwa. Íyi diököl ñe'pa yöule orochka wa, inukölchka wa, broncechka wa, ákchka wa ena kal tak wa, ese kos wöbla kë wawër, kë kukuö wattsër, kë shko, erë ie'pa tso'ia idalöiök ikëkölíe.

21 Ie'pa kë er maneone. Ie'pa s'ttekewaiá, alibchökeia, trërkeia, akblökeia.

10

Skëköl biyöchökwak e' wa yëkkuö a'tser iulà a

1 E' ukuöki ta ye' tö Skëköl biyöchökwak sué eköl, e' diché ta' taië. Ie' datse ká jai a paiëulewa buaë mö wa. Shkaba' tkënear iwökir tsaka. Ie' wö dalöburke wës diwö es. Ie' klölobo wa'ñe wër wës bö' wöñar es.

2 Ie' wa yëkkuö tsitsirla a'tser iulà a shubukaule. Ie' klö bua'kka tkékaitö dayë ki, iklö bakli'kka tkékaitö ká sí ki.

3 Eta ie' ane taië wës ma'name ar es. Mik e' one, eta alá blane döka kuktökicha.

4 Í ché alá tö e' shtök ye' mí yëkkuö ki, erë ttö ttséyö datse ká jai a e' tö iché: "Kë ishtar, iblöwabö bërë."

5 Eta Skëköl biyöchökwak suéyö iklö et tkërka dayë ki, iklö et tkërka ká sí ki, e' ulà bua'kka kéka ká jai a

6 ta ichéitö: "Skëköl ser michoë e' tö ká jai ena ká i' ena dayë ena ì kos tso'ia, e' yö'. Ie' wörki ye' tö ichè tö ì cheke ye' tö e' dör mokí. Skëköl kë tö ì panepaiá.

7 Í tso' Skëköl wa ier a blëule wë, e' yë'bakitö ikanè mësopa dör ittekölpa e'pa a, e' wà ordaë mik Skëköl biyöchökwak bata tö iduk bla'wé eta."

8 Eta s'ttö ttsé'yö datse ká jai a, e' tténe ye' ta ta ichéitö: "Be' yú Skëköl biyöchökwak klö et tkërka dayë ki eta iklö et tkërka ká sí ki, e' ska', eta yëkkuö a'tser iulà a shubukaule, e' klö'ú."

9 Eta ye' mí Skëköl biyöchökwak dur e' ska' ta yëkkuö e' kiéyö ie' a. Ie' tö ye' a iché: "Íkë, ikatöwabö. Be'

kkō a be' tō ittseraē tō blo'bloē idir wes bulali es, erē be' shuā imiaraē bacha'bachaē.”

¹⁰ Eta yēkkuō a'tser Skēkōl biyōchōkwak ulā a, e' klō'wéyō ta ikatéwayō. Ye' kkō a ta blo'bloē idir wes bulali es, erē mik ide ye' shuā, eta imiā bacha'bachaē.

¹¹ Eta ttē i' yēne ye' a: “Ī wamblērmi ká kua'ki kua'ki wakpa taiē ta, ñies ditsōwō kua'ki kua'ki wakpa taiē ta, ñies s'ttō kua'ki kua'ki wakpa taiē ta, ñies ká blúpa taiē ta, e' kos chōk be' kawōta Skēkōl ttekōlie.”

11

Skēkōl ttekōlpa bōl

¹ Eta ye' a kua' mēne ká ma'woie. Ye' a iyēne: “Be' yú, Skēkōl wé kibi, e' ma'uk. Ñies ka' tso' íyi moka Skēkōl a, e' ma'ú. Bil s'tso' Skēkōl dalōiök iwé a, e' shta'úttsa.

² Erē Skēkōl wé kibi upa ate u'rki e' meule pē' kē dōr judiowak esepa a, e' kueki e' kē ma'war be' tō. Ie'pa tō Skēkōl ké, e' dōr Jerusalén dōr batse'r e', e' klō'werawa, sulu'werawa ì sulu wa dō si' dōka dabom tkēyök kī bōt (42) ekkē.

³ Eta eē ye' tō ye' ttekōlpa patkeraē bōl ye' ttē pakōk ká dōka mil eyök kī cien böyök kī dabom teryök (1.260 días) ekkē. Ie'pa paiēule datsi' kra'kraē wa s'ká datsi' sū.”

⁴ Olivo klō bōlka ena bō'wōla tulus itulokā kī dōka bōt tso' Skēkōl wōrkī ká jai a, e' yē'bak ká iaiaē Zacarías tō, e' wā dōr ttekōlpa bōl e'.

⁵ Yi datse ie'pa bōl we'ikōk suluē kiane ppē, kiane ttēwa, e' ta ese ewerawa ie'pa tō bō' dōkettsa ie'pa kkō a e' wa.

⁶ Ie'pa tso' Skēkōl ttē pakōk ittekōlpaie, e' dalewa ie'pa a kawō mēne kalī wōklō'ukwā as kē iyēr. Ñies ie'pa a kawō mēne dī' mane'uktsane pēie. Ñies kawō mēne ie'pa a ì sulu kos mukā ká i' wakpa kī bitōkicha ie'pa kī ikiane ekkē.

⁷ Erē mik ie'pa tō Skēkōl ttē pakē one, eta iyiwak sulusi aknamaie e' dōrakā kauk taiē iskiē e' a. E' ñippōraē

ie'pa ta, eta iē' alōrakā ie'pa kī, eta itteraluritō.

⁸ Ie'pa nu ardaē tkēter Jerusalén ká shushaē sulitane wōrkī. Ká e' a ie'pa Kēkōl kōtwarakitō wōtēulewa krus mik. Skēkōl a ká e' dōr suluē wes Sodoma ena Egipto es.

⁹ Pē' datse ká wa'ñe, ditsēwō kua'ki kua'ki, ttō kua'ki kua'ki ena ká kua'ki kua'ki wakpa e'pa tō Skēkōl ttekōlpa nu sueraē dō ká mañat kī shabōts ekkē. Ie'pa kē tō kawō mepa yi a inū wōtōkwa.

¹⁰ Ká ulitane wakpa ttsē'rdaē buaē, ie'pa bōl duolur e' kueki. Skēkōl ttekōlpa bōl tō ie'pa we'ik siarē, e'pa duolur, e' tō ie'pa ttsē'weraē buaē, e' kueki ie'pa íyi kakmeraē ñi a.

¹¹ Mik ká mañat kī shabōts e' tka, eta Skēkōl tō ittekōlpa bōl duolur, e'pa shke'wékane ta ie'pa e' duéka. Wēpa tō e' sué, e'pa kos suane iyōki taiē.

¹² E' ukuōki ta ttō darērē datse ká jai a, e' ttsē ittekōlpa tō, e' tō iché: “ĪA' shkōkā íe!” Eta ie'pa mīka ká jai a mò shuā, e' sué ibolōkpa tō.

¹³ E' wōshā ta í tka darērēē, e' tō Jerusalén mú blatēsō dōka dabop ta e' et tsīnī chōraē í ulā a. Iwakpa duolur dōka mil kuryök (7.000). Imalepa ate ttsē'ka, e'pa kos suanerak taiē. Ie'pa tō Skēkōl tso' ká jai a, e' kikéka.

¹⁴ Es ì suluē skā tka, i' ta ide bōtōkicha. Ì suluē skā datseia bet, e' ta ide mañatōkicha.

Duk blane, i' ta ide kuktōkicha

¹⁵ Eta Skēkōl biyōchōkwak bata tō iduk bla'wé, i' ta ide kuktōkicha. Eta s'ttō ttsēne taiē darērēē ká jai a, e'pa tō iché:

“I' ta ká ulitane wakpa ena iwōkirpa, e'pa de Skēkōl ena wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, e'pa ulā a.

Ie'pa tō s'wēttsē michoē blu'ie.”

¹⁶ E' ukuōki ta kēkēpa dōka dabom böyök kī tkēl (24) tulus ikula' kī Skēkōl skā, e'pa e' télur wōwakkōt Skēkōl wōrkī idalōiök.

¹⁷ Ie'pa tō iché:

“A sa' Këköl, be' diché ta' tajë íyi ulitane tsatã.
 Be' tso'tke tsawe ta, be' tso' i'ñe ta, ñies be' tso' aishkuö ta këkraë.
 Be' e' tkékã ká ulitane wakpa blúie be' diché tajë wa,
 e' kueki sa' tó icheke wéstela be' a.
 18 Ká ulitane wakpa wépa dör be' bolökpa,
 esepa we'ikeketke be' tó kësik wa, e' kéwö de i' ta.
 E' kueki ie'pa ulune tajë be' ki.
 S'duulewa kos e' shulirke, e' kéwö detke.
 Ñies be' kanè mésopa ena be' ttekölpa ena s'batse'r malepa tó be' dalöieke, pë' dalöiërta' esepa ena pë' èsepa,
 e'pa kos a iské meketke be' tó, e' kéwö de.

Wépa tó s'ditsö ewéwa ká i' ki,
 esepa ewekewa be' tó, e' kéwö detke.”

19 Eta Skëköl wé tso' ká jaì a, e' wékkö bunane, e' shua Skëköl tó itte me' se' a, e' kélkuö suéyö. Eta alá wõñane blane tajë, e' ttséyö. Í tka darërëë, ñies mò wösi sësëë blubluë, e' dane tajë kalüie.

12

Alaköl eköl ena bë dör këtali këkölie e'

1 E' ukuöki ta ilè tajë suéyö ká jaì a ilè wà kkachoie. E' dör alaköl eköl parratulewa diwö wa. Si'wö tso' ie' klö dikia. Iwökir ki i' tkërka wës blu' wökir ki itkëka es, e' yöule bëkwö doka dabom eyök kí böt (12) e' wa.

2 Alaköl batsöketkër buklú, e' kirinemitke, e' tó ie' kköchöweke tajë.

3 E' ukuöki ta ye' tó ilè skà sué ká jaì a ilè wà kkachoie. E' dör iyiwak sulusi aknamaie blubluë, e' dör këtali këköl wák batsë e'. Iwökir doka kul, e' ki idula' tulturka doka dabop. Ñies iwökir kos ki itulurka wës blu' wökir ki itkër es.

4 Bëkwö kos mú blatèsö mañat tsini ta e' et tsini kaléttsaitö dö ká i' ki ikirë wa. Ie' e' duéka alaköl alá kurketke, e' wöshaë ipanuk ilà kurketke e' katoaie.

5 Alaköl alá kune wëm, e' suletënebak ká ulitane wakpa wëttsuk iblúie. Ie' tó ie'pa wëttseraë yësyesë idiché tajë wa. Erë alá e' yënettsa imì ulà a, minetsër wé Skëköl tkër ikulé ki ee.

6 Alaköl e' tkashkar këtali këköl yöki ta imía ká sir poë wé kë yi serku' tajë ese ska'. Eë Skëköl tó ká me'baktke ie' a. Eë ie'pa tó alaköl se'weke ká doka mil eyök kí cien böyök kí dabom teryök ekkë (1260).

7 E' ukuöki ta ie'pa ñippémi tajë ká jaì a. Skëköl biyöchökwak kibi kië Miguel, e' ena imalepa, e'pa ñippé tajë këtali këköl ta. Këtali këköl ena iklépa, e'pa ñippé tajë ñies,

8 erë Miguel e' aléka ie'pa ki. E' kueki këtali këköl ena iklépa, e'pa kë a kawö mène senukia ká jaì a.

9 Es këtali këköl bërie uyéttsarakitö ká jaì a döttsa ká i' ki iklépa kos eta. Këtali këköl e' dör tkabë bak ká iaiaë kië Bë ena Satanás e'. Ie' dör ká ulitane wakpa kitö'ukwak as ie'pa tó i' sulu wamblö.

10 E' ukuöki ta ttö darërëë ttséyö ká jaì a tó iché:

“Bata ekkë ta Skëköl tó se' tsatkée, ie' e' tkékãtke i' ulitane blúie diché ta' tajë.

Wé pairi'bitu ie' tó idi' wa s'blúie e' detke ká ulitane wakpa wökirie. Satanás bak s'yamipa kkatök ñië nañeë Skëköl a,
 erë bata ekkë ta ie' uyéttsaitö.

11 Obeja Pupula kötewa, e' pë tène se' skéie,

ie' mik s'yamipa erblé,
 e' tté buaë paké ie'pa tó,
 e' kueki ie'pa e' aléka Satanás ki.
 Ie'pa kë tkine tté buaë e' dalërmik ittèwa e' ki.

12 ¡A Skëköl biyöchökwakpa serke ká jaì, a' ttsé'nú buaë!

Erë iwéstela ina wépa tso' ká i' ki ena dayë ki esepa ta!

Bë wa ijcher tó ie' kéwö dökewatke tsinet,

e' kueki ie' ulune tajë, ie' dë'ttsa a' we'ikök.”

13 Mik kətali kəköl tō isué tō ie' uyanettsa dōttsa ká i' kī, eta ie' tō alaköl alá kune', e' tōtiémi.

14 Erē alaköl a pu pik mène as iur kamié kətali kəköl yōkī ie' ká tso' ká sir poé wé kē yi serku' ee. Ee ie'pa tō ie' se'weraé dō duas mañal kī shabōts.

15 Eta kətali kəköl tō di' tué ikkō a tajē as e' tō alaköl katōmi.

16 Erē íyök tō alaköl kimé. Íyök tskinane ta di' tué kətali kəköl tō ikkō a, e' yéwa íyök tō.

17 E' tō kətali kəköl uluwéka tajē alaköl kī. E' kuekī ie' mía ñippök alaköl e' aleripa datse ie' itōkī e'pa ta. Ie'pa dör wépa tō Skéköl ttē dalöiēno, e' iuteke buaé e'pa. Ñies ie'pa e' tkéwa darērēē kekraé Jesús tté mokī e' a kē olo'yeta'.

18 Eta kətali kəköl demi e' duéka dayē kkō mik.

13

Iyiwak sulusi aknamaie e' deka dayē a

1 Eta ye' tō isué tō iyiwak sulusi aknamaie deka etō dayē a, e' wōkir dōka kul, idula' tulturka dabop. Idula' kos kī itulturka wes itkēr blu' wōkir kī es. Ie' wōkir bik ekkē kī kiè kitule et et, e' kos tō Skéköl cheké suluē.

2 Iyiwak sulusi sué ye' tō, e' dör wes namu es, ikkō dör wes sini'urri bērie klō es, ikkō dör wes ma'name kkō es. Iyiwak sulusi e' a kətali kəköl tō idiché ena kawō mé s'blúie s'wēttsōie.

3 Iyiwak sulusi e' wōkir dōka kul, iwōkir ek shka'ule tajē wēsua ittēwamiitō ekkē. Erē e' buanene bet. E' tō ká ulitane wakpa tkiwéwa tajē. E' kuekī ie'pa tō ie' klō'wé iblúie.

4 Kətali kəköl tō idiché me'baktke iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' a, e' kuekī ie'pa tō idalöié ikékölíe. Ñies ie'pa tō iyiwak sulusi e' dalöié. Ie'pa tō iché: “Kē yi dör wes ie' es. Kē yi e' alōpaka ie' kī.”

5 Iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' a kawō mène e' ttsōkka tajē, Skéköl chök suluē. Ñies kawō mène ie' a blu'ie s'wēttsuk si' dōka dabom tkēyōk kī bōt ekkē (42).

6 Eta es ie' tō iwà wamblé. Ie' tō Skéköl ena Skéköl kiè e' ché suluē. Ñies ie' tō Skéköl wé ena wépa serke ká jaì a, e' kos ché suluē.

7 Ñies kawō mène ie' a ñippök s'batse'rpa tso' ká i' kī e'pa ta e' alōkka ie'pa kī. Kawō mène ie' a blu'ie ká ulitane wakpa, s'ttō kua'kī kua'kī, ditsōwō kua'kī kua'kī, e'pa kos wēttsuk.

8 Wépa dör Obeja Pupula kōtulewa se' skéie, e' icha, esepa kiè tso' kitule iyēkkuō kī kuaé, mik Skéköl tō ká i' yō' e' yōkī. Yēkkuō e' dör sene michoé e' yēkkuō. Wépa kiè tso' kitule yēkkuō e' kī, esepa kē wa iyiwak suluē e' dalöiēne'. Erē ká ulitane wakpa malepa, wépa kiè kē ku' kitule sene michoé yēkkuō kī, esepa kos tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' dalöié ikékölíe.

9 Í cheke ye' tō, e' ttsō a' ulitane tō:

10 “Wépa suletē'bak Skéköl tō klō'wéwa, esepa tserdami klōulewa. Wépa suletē'bak Skéköl tō duōkwa tabè kkō a, esepa tterawa tabè wa.”

E' wa s'batse'rpa e' tkōwa darērē ena ierblō ie' mik e' wērdaé.

Iyiwak Sulusi aknamaie deka etō íyök a

11 E' ukuōkī ta ye' tō iyiwak sulusi aknamaie skà sué etō, e' deka íyök a. Idula' dör bōtō wes obeja wē'ñe dula' es, ittō wes kətali kəköl ttō es.

12 Ie' wa kawō tso' i' kos wōie wes iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' wa itso' es. Ie' kanēblōke iyiwak sulusi dē'ka dayē e' a. Ie' kanē dör ká ulitane wakpa kōk iyiwak sulusi dē'ka dayē a shka'ule tajē iwōkir kī wēsua ittēwamiitō, e' dalöiök.

13 Í kē or yi a, ese wéitō tajē dōka bō' kiéitō ká jaì a, e' ta ibiteshka tajē dōttsa ká i' kī sulitane wōrkī.

14 Í kē or yi a, ese wé tajē ie' tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' wōrkī. E' wa ie' tō ká ulitane wakpa kē dör Skéköl icha, esepa kos kitō'wé tajē. Ie' tō ie'pa a iché: “Iyiwak sulusi dē'ka dayē

a e' shka'ule tajë iwökir ki tabè wa erë ishkenekane e' diököl yuö iwák suë idalöioie.”

¹⁵ Iyiwak sulusi dë'ka íyök a e' a kawö mène siwa' muk iyiwak dë'ka dayë a e' diököl yöne e' a as ittöka, ñies as tö wépa kë tö idalöie, esepa ttökwa patkö.

¹⁶ Ñies iyiwak sulusi dë'ka íyök a, e' tö ká ulitane wakpa ké e' muk wakyuè iulà bua'kka ki ö iwötsa ki. Pë' esepa ena pë' dalöiërta', pë' siarëpa ena pë' inuköl blúpa, pë' klöulewa kanè mésoie ena pë' kë dör es, e'pa kos kawöta e' muk wakyuè.

¹⁷ Wépa wakyöule es, esepa ë a kawö mène íyi tauk ena íyi watauk. Ie'pa kos wakyöule iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kiè wa ö ikiè e' número wa.

¹⁸ A' kawöta iwà bikeitsökwa buaë as a' éna iar tö ì kiane yënuke. Wépa didir ena ká ane buaë, esepa éna iwà armi buaë. Iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' número dör s'ditsö eköl e' número, e' dör cien teryök ki dabom teryök ki teröl (666).

14

Obeja Pupula ena wépa tsatkëne esepa

¹ E' ukuöki ta ye' tö Obeja Pupula sué tö idur kabata kiè Siön e' wöbata ki. Ie' ta pë' tso' tajë döka 144.000 ekkë. Ie'pa kos wötsa ki Obeja Pupula ena iyë, e'pa kiè tso' kitule.

² E' ukuöki ta ye' tö ittsé tö ì blarke tajë ká jai a, e' blar wes di' blar tajë ákttö mik es, wes alá blar tajë es, e' dör wes s'blar tajë ma'ma kiè arpa wa es.

³ Pë' tso' tajë döka 144.000, e'pa iëter Skököl kulé wöshaë ñies itso' ttsé'ka döka tkël ena këkëpa döka dabom böyök ki tkël (24), e'pa wöshaë ie'pa iëter. Ie'pa tso' ttsök ttsé pa'ali wa. Ká ulitane wakpa shua e'pa ë tsatkëne, e' kueki kë yi skà a e' yönuk ttsé e' wa.

⁴ Ie'pa dör yësyësé, kë e' iaoulekä trë wa yës. Ie'pa michoë Obeja Pupula itöki wé imi'ke ee. Ie'pa tsatkëne, ie'pa dör wes íyi tsá mène Skököl a ena Obeja Pupula a es.

⁵ Ie'pa kë kayëule yës. Ie'pa kë ki ì sulu ta' Skököl wöa.

Skököl biyöchökwakpa döka teröl

⁶ E' ukuöki ta ye' tö Skököl biyöchökwak skà sué eköl urkear kashuk a. E' wa Skököl tté buaë yöbië e' dami wà pakè ká ulitane wakpa a, s'ditsöwö ulitane a ena s'ttö kua'ki kua'ki ulitane a.

⁷ Ie' tö iché aneule: “Skököl tö sulitane shuleketke, e' kéwö detke. E' kueki Skököl dalöiö, ie' kiköka. Kashuk ena ká i' ena dayë ena di' ulitane, e' kos yö'itö, e' kueki idalöiö sulitane tö.”

⁸ Eta Skököl biyöchökwak skà debitu idë'bitu kewe, e' itöki, e' tö iché: “Ká kibi tajë bua'iewa kiè Babilonia, e' enewa seraä, sulunewa. Babilonia wakpa tö ká malepa wakpa erkiöwé ì sulu wamblök ie'pa ta wes s'ttëka blo' wa senokka ita es. E' kueki ká e' wakpa enewa.”

⁹ Eta Skököl biyöchökwak skà debitu itöki, e' tö iché: “Wépa tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' ena idiököl dalöié ta ie' mérak wakyuè iwötsa ki ö iulà kkue ki,

¹⁰ esepa we'ikeraë Skököl tö. Ie' kësik tajë e' ardaë seraä ie'pa ki. E' dör wes ie' tö ie'pa ké ì bacha'bachaë e' yökwa seraä es. Ie' tö ie'pa we'ikeraë tajë kekraë bö' wöñarke azufre ta e' wa ibiyöchökwakpa batse'r e'pa wörki ena Obeja Pupula wörki.

¹¹ Wépa tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' dalöié, ñies idiököl dalöierakitö, e'pa e' me' wakyuè iyiwak sulusi e' kiè wa, esepa weirke bö' ké a, e' shkle batrö michoë kë iwöitta'wa ñie nañeë.”

¹² S'batse'rpa tö ie' tté dalöiëno, e' iuté buaë, ñies ie'pa tkëulewa darërëë Jesús mik. E' wa ie'pa diché wërdaë.

¹³ E' ukuöki ta ye' tö ttö datse ká jai a e' ttsé. E' tö ye' a iché: “I'ñe ta ena aishkuö ta wépa erblë' Jesús mik ta idurulune es, ayëcha buaë esepa.” Ñies Skököl Wiköl tö iché: “E' dör moki, ie'pa kanëblë' darërëë Skököl a ká i' ki, e'pa enuraë aishkuö ta. Ì buaë kos o' ie'pa tö, e' ské döraë ie'pa ulà a.”

14 E' ukuöki ta ye' tö mò saruru sué, mò saruru e' ki yi tkër eköl wër tö ie' dör S'ditsö Alà. Ie' wökir ki itkëuleka ì tkekeka blu' wökir ki yöule orochka wa ese. Tabe kà di'dië tso' iyiwö toie, ese a'tser ie' wa.

15 Eta Skëköl biyöchökwak eköl e' yéttsa Skëköl wé tso' ká jai a e' a, eta iché aneule yi tkër mò bata ki e' a: “Ká ulitane wakpa dör wes iyiwö es, e' kéwö detke wöshtè wes íyi wöshtèsö es. E' kueki e'pa wöshtö be' tabè wa.”

16 Eta yi tkër mò bata ki, e' tö itabè waté ká i' ki, eta iwà wöshtéitö.

17 E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak skà e' yéttsa Skëköl wé tso' ká jai a e' a. Ie' wa tabè kà di'dië a'tser.

18 E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak skà tso' e' dör ka' tso' íyi moka Skëköl a e' bö kanéukwak. Ie' dettsa ta ichéitö aneule wé wa tabè dami e' a: “Uwawö kos tso' ká dià a e' detke wöshtè, e' kueki uwawöli kicha tö tabè wa.”

19 Eta Skëköl biyöchökwak, e' tö uwawöli kos kicha té ta iékaitö ákuk a wé iwöli ñateke idiö yottsai e' a. Ákuk e' wà kiane chè tö Skëköl tö ibolökpa we'ikeraë ikésik wa wes uwawö ñatèsö es.

20 Ákuk e' tso' Jerusalén bánet, e' a iwöshté Skëköl biyöchökwak tö e' iëne. Mik ñatène, eta s'pé tène taië wër wes di' taië suèsö es. Ibatsí dör kilómetro doka cien mañayök (300) ekkë, ishölö dör metro et ki shaböts.

15

Ì sulu bata datse

1 E' ukuöki ta ye' tö ì skà sué ká jai a ilè wà kkachöie, e' tö ye' tkiwéwa. E' dör Skëköl biyöchökwakpa doka kul, e'pa wa ì sulu bata datse doka kul ká i' wakpa ki, e' dami. Mik ì sulu ikképa tka, eta Skëköl kësik taië e' wöklöne.

2 Ñies ye' tö isué tö ì me'r bérie dayè sué, e' wër wösüochka sué sarërèë shütuule bö' wörkua wa. Ñies wépa e' ali'kabak iwiwak sulusi dè'ka dayè a e' ki ena idiököl ki, esepa suéyö. Ie'pa kè e' menettsa wakyuè iwiwak sulusi kiè e' número wa. Ie'pa iëter dayè e'

kkömik. Ma'ma blarta' kiè arpa me' Skëköl tö ie'pa a, e' a'tser ie'pa wa.

3 Skëköl kanè méso kiè Moisés e' ttsè, ñies Obeja Pupula ttsè, e' tt-seittseke ie'pa tö, e' tö ichè i' es:

“A Skëköl, be' diché ta' taië íyi ulitane tsata.

Ì kos wé be' tö, e' dör taië buaë, e' tö sa' tkiwéwa.

Be' è dör ká ulitane wakpa blú.

Be' dör yësyësë, be' ttö etkë.

4 A Skëköl, sulitane tö be' dalöieraë.

Sulitane tö be' kikeraka.

Be' è dör batse'r.

Sulitane wa ijcher tö be' tö s'shuleke yësyësë,

e' kueki ká ulitane wakpa doraë be' ska' be' dalöiök.”

5 E' ukuöki ta Skëköl wé tso' ká jai a, e' úshu dalöiërta' taië shüte, e' suéaryö áie, e' shüa ttè me'bak Skëköl tö se' a e' tso' bléule.

6 Skëköl biyöchökwakpa doka kul wa ì sulu datse ká i' ki e' damirak iwà iulà a, e'pa dettsa Skëköl wé e' a. Ie'pa datsi' yöule datsi' kiè lino ese wa e' dör saruruë wöñarke dalalae, ikiparuo àr iwà icho' mik, e' dör oro.

7 Ì tso' ttsé'ka doka tkël, e' eköl tö tka' yöule orochka wa, e' mé Skëköl biyöchökwakpa kul a eköl eköl. Tka' e' a Skëköl ser michoë e' kësik iëne chië.

8 Eta Skëköl wé e' wà iëneka Skëköl olo taië ena idiché taië e' shkle wa. Kè yi döpa wa Skëköl wé e' a dö mik, ì sulu dami Skëköl biyöchökwakpa kul wa, e' wà tka eta.

16

1 Ye' tö yile ttö ttsé darërèë Skëköl wé a, e' tö iché Skëköl biyöchökwakpa kul a: “¡A' yú ta a' tka' wà iëne Skëköl kësik wa, e' wà tköttsa ká dià ki!”

Tka' wà iëne Skëköl kësik wa doka kul

2 Skëköl biyöchökwak tsá, e' tö itka' wà tkéttsa ká i' ki, eta wépa wakyöule iwiwak sulusi dè'ka dayè a e' kiè wa ñies idiököl dalöiérakitö, esepa kos ki s'méwö sulusi tschine dalèr taië.

3 E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak skà tö itka' wà tkéttsa dayè ki. Eta

dayë míã pëie wës wëm kötulewã pë es. Iyiwak kôs tso' dayë ã duolur yës.

⁴ E' ukuökí tã Skëköl biyöchökwak skà tö itkã' wà tkéttsã di' kôs kí. Etã di' kôs míã pëie.

⁵ E' ukuökí tã ye' tö ittsé tö Skëköl biyöchökwak dör di' kkö'nukwak, e' tö iché:

“A Skëköl, be' dör batse'r, be' tso'tke tsawe tã, ìñe tã ena kekraë. Kekraë be' tö s'shüleke yësyësë, e' kuëkí e' dör buaë tö be' tso' ie'pa we'ikök es.

⁶ Ie'pa tö s'batse'rpa ena be' ttekölpa, e'pa kötulur pë tene taië, e' kuëkí e' dör buaë tö be' tö ie'pa we'ikè es.

Ìñe tã be' tö ie'pa ské kéne pë yök. Es ie'pa kí inuí ské dene.”

⁷ E' ukuökí tã kã' tso' íyi moka Skëköl ã eë ttö ttséyö se' ttöie e' tö iché: “A Skëköl, be' diché tã' taië íyi ulitane tsata, ayëcha e' dör mokië, be' tö ie'pa nuí shulé mokië yësyësë.”

⁸ E' ukuökí tã Skëköl biyöchökwak skà tö itkã' wà tkéttsã, e' ane diwö kí. Etã diwö ã kawö mène s'ditsö ña'ukwa iba taië e' wa.

⁹ Diba e' tö sulitane pa shayo'wéttsã taië. Ì sulu ikkë kôs patké Skëköl tö ie'pa kí, erë ie'pa kë éna ì sulu wambleke ie'pa tö ese olo'yak, ie'pa kë er mane'wak ie' ã. Ie'pa kë éna ie' kikakã. E' skéie ie'pa tö ie' ché suluë.

¹⁰ E' ukuökí tã Skëköl biyöchökwak skà tö itkã' wà tkéttsã, e' ane wé iyiwak sulusi dë'kã dayë ã e' tkërka e' kí. Etã ie' kã kôs ttsenewã wës stui es. Kã ulitane wakpa tö iku' kueke ipã dalër taië e' ë kuëkí.

¹¹ Erë ì sulu wambleke ie'pa tö, ese kë olo'yè ie'pa tö. Ie'pa pa dalër taië ñies ie'pa tteke smewö sulusi tö, e' kuëkí ie'pa tö Skëköl tso' kã jaì ã e' ché suluë.

¹² Skëköl biyöchökwak skà tö itkã' wà tkéttsã, e' ane di' taië kiè Éufrates e' ã. Etã di' taië e' sinewã as blu'pa datse diwö tskirke e' wa, esepa tkömi buaë ñippökwakpa tã.

¹³ E' ukuökí tã ye' tö wimblupa sulusi sué bukuë'ie mañat. Et dettsã

këtali kéköl e' kkö ã. Et dettsã iyiwak sulusi dë'kã dayë ã e' kkö ã. Ibata ët dettsã iyiwak sulusi e' tteköl kkö ã.

¹⁴ Bukuë' e'pa dör aknamapa. Ì kë or yi ã, ese ormi ie'pa ã. Ie'pa mi'ke blu'pa tso' kã wa'ñe, e'pa dapa'uk ñippök Skëköl diché tã' taië íyi ulitane tsata, e' tã, mik ikéwö de sulitane shulök etã.

¹⁵ Skëkëpa Jesucristo tö iché i' es: “Ye' ttö ttsó. Mik ye' datsene, etã ye' datse kë e' biyö yëule wës akblökwak döwã es. Wépa tso' erkí ye' panuk, idatsi' tso'tke buaë iënoie, ayëcha buaë esepa. Es ie'pa kë shköpa sume sulitane wörki tã ijaërkarak.”

¹⁶ Etã aknamapa mañal, e'pa tö blu'pa dapa'wéka kã kiè hebreoie Armagedón eë.

¹⁷ Etã Skëköl biyöchökwak bata tö itkã' wà tkéttsã, e' ane kashuk ã. Etã se' ttöie darërëë ttsé ye' tö datse blu' kulé tso' Skëköl wé ã e' ska', e' tö iché aneule: “ìYe' tö iwakanewétke!”

¹⁸ Etã alá wöñane taië iblane taië. Ì tka darërëë, e' tö kã wötí'wé taië kôs Ì bakule kã i' kí e' tsata.

¹⁹ Kã wa'ñe wé s'ditsö serke, e' ké kôs enewa. Kã kibi taië bua'iewã kiè Babilonia, e' tskinewã atë mañat tsini. Es Babilonia kí Skëköl kësik suluë blé, ì sulu wamblekerakitö ese nuí kuëkí. E' dör wës Skëköl tö ie'pa ké ì bacha'bachaë yökwa sërãã es.

²⁰ Dayë nane kôs, kabata kôs, e' cholur.

²¹ Nies mò wöli wösi seseë, e' wösi es tkökã dabom tkëyök (40) kilo tsata, ese dane taië s'ditsö kí wës kali yër es. E' tö s'ditsö we'iké taië e' kuëkí ie'pa ulunekã Skëköl kí tã ie' ché suluë.

17

Alaköl trër taië e' weirdaë

¹ Skëköl biyöchökwakpa döka kul wã tka' tso', e' eköl de ye' ska' tã ye' ã ichéitö: “Be' shkö ye' tã, súyö be' ã ikkachè wës Skëköl tö alaköl trër taië kkeaulekã taië, e' we'ikè. Alaköl e' tkërka di' tso' taië e' bata kí.

² Kã ulitane blúpa e' mettsã trënuik ie' tã. Nies kã ulitane wakpa e' mettsã

ì sulu wamblök wës ie' es kë wöklörta' wës s'tteke blo' tò es."

³ E' ukuöki ta Skëköl Wiköl de taië ye' ki ta Skëköl biyöchökwak wa ye' mítser ká sir poë wé kë yi serku' taië ese ska'. Eta eë ye' tò alaköl sué eköl tkërka iyiwak sulusi dë'ka dayë a wák batsë e' ki. Iyiwak sulusi e' pa kos ki kiè tso' kitule taië kua'ki kua'ki. Kiè e' wà kos tò Skëköl cheke suluë. Iwökir doka kul, idula' doka dabop.

⁴ Alaköl e' paiëule buaë idatsi' dör sielsiel ena batsë. Ikitküle buaë taië oro wa ena ak bua'buwa wa ena akwöla bua'buwa kiè perla ese wa. Tka' yöule oro wa, e' a'tser iwa wà iëule chië blo' wa. Blo' e' tò ì kos wër suluë Skëköl wa ena alaköl e' ia'wëka trë wa e' chë.

⁵ Ie' wötsa ki ttë tso' kitule. Ttë e' wà blëulewa se' yöki, e' tò iché: "Ye' dör ká kibi taië kiè Babilonia. Ye' dör alakölpa trër suluë esepa kos mì. Nies ye' dör ì kos tso' ká i' ki wër suluë Skëköl wa ese mì."

⁶ Eta ye' tò isuë tò alaköl tteke blo' tò. Blo' e' dör s'batse'rpa kótulur ie'pa tò Jesús ttë kueki, e'pa pé. E' tò alaköl e' tteke blo'ie. Mik ye' tò ie' sué eta ye' tkinewa taië.

⁷ Eta Skëköl biyöchökwak tò ye' a ichaké: "¿Ì kueki be' tkinewa? Alaköl e' ena iyiwak sulusi wökir doka kul, idula' doka dabop, e' ki alaköl tkërka, e' wà pakeke ye' tò be' a.

⁸ Iyiwak sulusi sué be' tò, e' bak senuk ká iaiaë, e' kë ku'ia i'ne ta, erë ie' döraka kauk taië iskië, kë s'wö dë'mi ekkë, e' a. E' ukuöki ta Skëköl tò ie' we'ikök patkeraë kekraë. Wëpa kiè kë ku' kitule kuaë sene michoë yëkuö ki kam Skëköl tò ká i' yuö e' yöki, esepa kos tkirdawarak mik ie'pa tò iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' sué eta. Iyiwak sulusi e' bak senuk, e' kë ku'ia i'ne ta, erë ie' dörane.

⁹ "Wëpa didir ena ká ane buaë, esepa éna ì cheke ye' tò a' a e' wà armi buaë. Iyiwak sulusi e' wökir doka kul, e' wà kiane chë kabata doka kul, e' ki alaköl sulusi tkërka. Nies e' wà kiane chë blu'pa doka kul.

¹⁰ E' skël blërulunebak, e' eköl tso' blu'ie, blu' bata doia itöki erë e' kë

kaneblöpa ká taië blu'ie.

¹¹ Iyiwak sulusi bak senuk ká iaiaë, e' kë ku'ia i'ne ta, mik ie' dene blu'ie, eta ide pököl, ie' dör blu' bak kul e' eköl nies. Erë ie' dene blu'ie weinuk ë.

¹² "Idula' doka dabop sué be' tò, e' wà kiane chë tò blu'pa doka dabop e'pa doia. Ie'pa a kawö merdaë s'wëtsoie iyiwak sulusi e' ta ekuölö ëme.

¹³ Blu'pa doka dabop, e'pa er mé ñikkë iwákpa bil ekkë, kawö ena diché tso' ie'pa wa s'wëtsoie, e' muk iyiwak sulusi e' a.

¹⁴ Ie'pa ñippöraë Obeja Pupula ta, erë e' e' alöraka ie'pa ki. Ie' dör skëkölpa ulitane e' këköl, nies ie' dör blu'pa ulitane e' blú, e' kueki ie' e' alöraka ie'pa ki. Wëpa tso' ie' ta, e'pa klöo'bak Skëköl tò, nies ie'pa shukitbakitö. Ie'pa dör Obeja Pupula ttökatapa e' tkökewa darërëe ie' a ese."

¹⁵ Nies Skëköl biyöchökwak tò ye' a iché: "Di' tso' taië sué be' tò, e' bata ki alaköl trër taië, e' tkërka, e' wà kiane chë, ká tso' taië e' wakpa s'tso' taië ttö kua'ki kua'ki e'.

¹⁶ Idula' doka dabop ena iyiwak sulusi, e'pa tò alaköl trër taië e' suëraë suluë. Ì kos tso' ie' wa, e' yerattsarakitö iulà a, imeraarakitö sume. Ie'pa tò ie' chkà katerawa eta ikuö atë e' ña'werawa ie'pa tò.

¹⁷ Skëköl wák tò blu'pa dabop er méwa ñikkë as ie'pa wa kawö tso' s'wëtsoie, e' mütörak iyiwak sulusi e' a. Es ie'pa tò iwëraë dö mik iwà tka wës Skëköl tò iyë'at es.

¹⁸ Alaköl trër taië sué be' tò, e' wà dör ká kibi taië. Ká e' wakpa e' aléka ká malë blúpa ki."

18

Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewa

¹ E' ukuöki ta ye' tò Skëköl biyöchökwak skà sué eköl datse ká jai a, e' diché ta' taië. Ilo taië, e' buneka ká i' kos ki.

² Ie' tò iché aneule:

“¡Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewa!

Ká e' sulunewa míane aknamapa kéie.

Ee wimblupa sulusi tsakië e' dapa'wéka senuk.

E' dör iyiwak sulusi dör ñá ena dù dör ñá, ese wé.

³ Ká ulitane wakpa erkiöwéka Babilonia wakpa tö

trénuk wes s'tteke blo' tö es.

Ká ulitane blúpa senéka ie' ta.

Ì sulu kos tuéke ie' tö ì sulu wambloie, e' tö dali wataukwakpa ulitane blu'wéka taië.”

⁴ Ttö skà ttsé ye' tö datse ká jaì a, e' tö iché:

“Wépa dör ye' icha, e'pa kos e' yölor Babilonia

as a' ké tö ì sulu wamblërke ee e' wamblöñak.

Ñies a' e' yölor as ì sulu datse ie'pa ki e' ké dö a' ki.

⁵ Ì sulu wamblé ie'pa tö, e' dör taië shüte,

e' mú dapa'wèsö, e'ma ideka ká jaì a.

Ì sulu wamblé ie'pa tö, e' jcher buaë Skéköl wá.

⁶ Eta ttö ttsé ye' tö e' iché inamépa a:

Ì sulu wamblé ie'pa tö pè' malepa ki,

e' nuí ské patköne ie'pa ki taië dö bötökicha.

Ì sulu wamblé ie'pa tö pè' malepa ki, e' dör wes ie'pa tö pè' malepa ké ì bacha'bachaë yök es.

E' kueki ibaché doka bötökicha,

e' ské yökwa ie'pa kó inuíe.

⁷ Ie'pa e' kkeöka taië, ie'pa wá iyi bua'buatso' taië shüte,

ekkë ie'pa we'ikö taië shüte.

Ie'pa e' bikeitsö:

'Se' tso' buaë wes alaköl dör blu' es,

se' ké dör wes schö es weir siarë.'

⁸ Ie'pa e' bikeitsö es, e' kueki ì suluë döraë ie'pa ki bet.

Ie'pa teraë bli tö, ie'pa weirdaë siarë,

ie'pa duöralur, ie'pa ñardawa bö' a.

Skéköl diché ta' taië iyi ulitane tsata,

e' wa ie' tö ie'pa wöme'ttsabak weinuk.”

⁹ Ì sulu wambleke Babilonia wakpa tö, ese wamblë'ñak ká blúpa tö ie'pa ta. Ñies iyi bua'buatso' taië Babilonia, e' tö ie'pa ttsë'wé buaë. Mik ie'pa tö Babilonia ñarkewa e' shkle sué, eta ie'pa eriardaë taië, iuraë siarë.

¹⁰ Ie'pa suardaë dö' ì sulu e' dö ie'pa ki ñies. E' kueki ie'pa e' tsuraarak kamië ikí sauk ta icherarakitö:

“¡Wéstela ina Babilonia wakpa ta!

Ie'pa dör pè' taië. Ie'pa ká dör taië buaë.

Ì sulu wamblé ie'pa tö e' nuí de ie'pa ki bet,

ekuöläie ie'pa enewa, ie'pa ká sulunewa!”

¹¹ Dali wataukwakpa tso' ká i' ki e'pa eriardarak siarë iurarak taië, ké yi ku'ia Babilonia ie'pa dali tauk e' kueki.

¹² Dali watuëke ie'pa tö e' dör orochka, inukölchka, ák bua'buatso' bua'buatso' kië perla, datsi' bua'buatso' kië lino ena seda, ñies datsi' bua'buatso' wöaule sielsiel ena batsë; ñies kal ulitane alar jamamaë; ñies iyi ulitane bua'buatso' yöule marfil*, ena kaltak bua'buatso' wa, ena tabechka kië hierro e' wa ena tabechka kië bronce e' wa, ena ák bua'buatso' kië mármol e' wa;

¹³ Ñies canela klö e' kkuölit, ñies iyi poie alar jamamaë ena iyi masmas ña'wé, kiö masmas kië mirra ena iyi masmas poie tuë darërë kië olibano; ñies vino ena kiö, ñies harina bua'buatso' ena trigowö; ñies baka ena obeja ena kabaio ena carreta; ñies pè' klöulewa kanè mésoie ena pè' skà tso' watuë ese. İyi ekkë kos watuëke ie'pa tö.

¹⁴ Dali wataukwakpa tö icheraë:

“A Babilonia wakpa, ì kos bua'buatso' kiarke a' ki taië,

e' ké ku'ia a' wá.

Íyi bua'buatso' kos wër buaë wöñarke dalölöe,

e' kos ké dë'ia a' ulà a.”

* **18:12 marfil:** E' dör iyiwak kië elefante ese ká talëki wá.

15 Dalì wataukwakpa e' blu'wé Babilonia wakpa wa, e'pa e' tsuraarak kamië ikí sauk. Ie'pa suane dö' ì sulu tka Babilonia wakpa ki, e' dö' ie'pa ki ñies. Ie'pa eriardaë siarë, iuraë taië.

16 Ie'pa tö icheraë:

“iWéstela ina Babilonia wakpa ta!
A' e' paiëule datsi' bua'buä kiè lino ese wa
ñies datsi' wöaule siësiël ena batsë ese wa.
A' e' kitkëule buaë oro wa ena ák bua'buä wa ena ákwöla bua'buä kiè perla ese wa.

17 iKá etkë ta a' wä íyi tso' bua'buä taië, a' blune taië, e' enewa!”

Es ñies kanò blubluë shköke taië dayë ki, e' wökirpa kos ena ikaneblökerak kos ena wépa shköke kanò shua, wépa kos inuköl klö'weke kaneblök kanò wa, esepa kos e' tséat kamië Babilonia kisauk.

18 Mik ie'pa tö ká e' ñanewa e' shkle sué, eta ie'pa ane taië: “iKá wé skà dö' buaë taië wes Babilonia es?”

19 Ie'pa tö ká po tkéka e' wökir ki iwà kkachöie tö ie'pa erianerak taië ta iuke taië ta ichéraitö aneule:

“iWéstela ina ká e' buaë taië, e' wakpa ta!
Sa' kos wä kanò tso', e'pa blune taië ie'pa batamik.
iKá etkë ta ká e' sulunewa!”

20 iA a' tso' ká jai a,
Skököl tö Babilonia wakpa ewéwa,
e' kueki a' ttsë'nú buaë!
A' dö' batse'rpa,
ñies Jesús ttekölpa tsá,
ñies Skököl ttekölpa, ie'pa kos ttsë'nú buaë!
Skököl tö Babilonia wakpa we'iké,
ì sulu wamblé ie'pa tö a' ki, e' nuí ské de ie'pa ki,
e' kueki a' ttsë'nú buaë.

21 E' ukuöki ta Skököl biyöchökwak skà de eköl diché ta' taië. E' tö ák bërie kéka, ák e' dö' kos ák tso' wawè ekké, e' uyémitö dayë a ta ichéitö:

“A Babilonia wakpa, a' chörawa wes ák i' chowa dayë a es,
kë yi tö a' suepaia.

22 Ma'ma tso' bla'wè kiè arpa ena flauta ena duk,
ese kë blarpaia a' ká a.
A' kanè mésopa kos kë ku'ia.

Ák tso' wawè ese kë blarpaia a' ká a.

23 Bö'wö ñarke e' kë wöñarpaia a' ká a.

Kë yi ku'ia ulabatsök.

A' dalì wataukwakpa e'pa kkeauleka taië,

ie'pa dö' pè' taië ká i' ki.

Es a' tö ká ulitane wakpa kitö'wé al-ibchö wa,

e' kueki íyi ikké sulu de a' ki.”

24 Skököl ttekölpa ena s'batse'r malepa kos kótulur Babilonia wakpa tö, e'pa pè' tène ie'pa ká ki. Ñies pè' malepa taië kótulur ie'pa tö. E' kueki e' nuí de ie'pa ki.

19

1 E' ukuöki ta ye' tö ittsé tö ká jai a pè' daparke taië, e'pa tté darèrè ta ichéraitö aneule:

“Skököl tö s'shulè yësyësè ttè mokí wa,
e' kueki jikikökasö!
Ie' dö' S'tsätkökwak.
Ie' olo ta' taië, ie' diché ta' taië íyi ulitane tsata.

2 Babilonia wakpa dö' wes alaköl trër taië es.

Ie'pa bak ká ulitane wakpa erkiöuk ì sulu wamblök wes ie'pa es.

Ie'pa tö Skököl kanè mésopa kótulur.

E' nuí ki Skököl tö ie'pa ká sulu'wéwa ta iwakpa ewéwaitö.

E' kueki se' wä ijcher tö ie' s'shuleke yësyësè mokíë.”

3 E' ukuöki ta ie'pa tö iskà chéne:

“iSkököl kikökasö!

Babilonia shkle diä e' batrö michöë.”

4 Kéképa döka dabom böyök ki tkél (24) ena ì ttsë'ka döka tkél, e'pa e' télur iski wöwakköt ta Skököl tkérka ikulé ki, e' dalöierakitö. Ie'pa tö iché: “iEs e' idir! iSkököl kikökasö!”

⁵ Skëköl tkër e' ska' ttö ttsé ye' tö, e' iché:

“¡A' ulitane tö se' Këköl kíkõkã, se' tsitsipa ñies se' blublupa. A' dör ie' kanè mésopa tö ie' dalöieke, e'pa kos tö Skëköl kíkõkã!”

Obeja Pupula ulabatsöke e' këwö tkö'uk

⁶ Etã ye' tö ittsé tö ì blarke tajë wës s'tso' tajë ttö es, wës di' blar tajë ákttö mik es, wës alá blar tajë es, e' tö iché:

“¡Skëköl kíkõkasö! Këkë dör se' Këköl, e' diché tã' tajë iyi ulitane tsãtã.

Ie' detke s'blúie s'wëttsuk, e' kuekí ikíkõkasö.

⁷ Obeja Pupula ulabatsöketke, e' këwö dewatke,

e' tayë e' kané wétke ulabatsoie ie' tã. E' kuekí se' ttsë'nù buaë kaneë, ie' olo kíkõkasö.

⁸ Ie' tayë ã datsi' bua'buã kiè lino e' mène e' paioie,

Datsi' e' dör saruruë, wõnarke dalalã. Datsi' e' wã kiane chë s'batse' rpa ser yësyësë e'.”

⁹ Skëköl biyöchökwak tö ye' ã iché: “Ishtë yëkkuö kí i' es: ‘Wépa shkeñaule Obeja Pupula ulabatsöketke, e' këwö tkö'uk, ayëcha buaë esepa.’ ” Ñies ie' tö iché ye' ã: “Ttè e' dör Skëköl ttè mokjë.”

¹⁰ Ye' e' téwã iskí wöwakköt Skëköl biyöchökwak wöshãë idalöiök, erë ie' tö ye' ã iché: “¡Së kë war! Ye' dör Skëköl kanè méso wës be' ena be' malepa e' tkëulewã darërë Jesús tté ã e'pa es. ¡Skëköl ë dalöiö!”

Jesús tté e' tö Skëköl ttekölpa erkiöwëke s'pattök.

Itkërka kabaio saruru kí

¹¹ E' ukuökí tã ye' tö isuë tö kã jai ã ukkõ tso' áie, eë kabaio suéyö etö saruruë. E' kí itkërka, e' kiè dör Ttö Yësyësë Këkraë. Ie' tö s'wëttsëke yësyësë. Mik ie' e' kékã ñippök e' kë dör ë.

¹² Ie' wöbla wër wës bö'wö wõnar es. Ie' wökir kí ì tkërka tajë wës itso' tkëka blu' wökir kí es. Ie' kí ikië tso' kitule.

Kiè e' kë jcher yi wã, e' jcher ie' wák ë wã.

¹³ Ie' datsi' nuulekã pé wa. Ie' kiè dör Skëköl Ttè.

¹⁴ Ñippökwakpa tso' taië kã jai ã, e'pa datse ie' itökí kabaio saruru kí. Ie'pa paiëule datsi' bua'buã kiè lino ese wa, datsi' e' dör saruruë wõnarke dalalã.

¹⁵ Ie' kkõ ã tabè dökettsã kã yëule di'dië, tabè e' wa ie' e' alörakã kã ulitane wakpa kí. Ie' tö ie'pa wëttsëraë yësyësë idiché tajë wa. Skëköl diché tã' tajë iyi ulitane tsãtã, e' kësik wa ie' tö ibolökpa ñatskerawã wës uvawö ñatskëwã s'klö wa idiö yottsã es.

¹⁶ Itu' shã ie' paio kí itso' kitule, e' tö iché: “Blu'pa ulitane e'pa Blú, skëkölpa ulitane e'pa Këköl.”

S'tsatkëkwak e' alékã iyiwak sulusi kí

¹⁷ E' ukuökí tã ye' isuë tö Skëköl biyöchökwak dur eköl diwö kí. E' tö iché aneule dù kos urke kashuk ã e' ã: “¡A' shkõ, a' ñi dapa'úkã chkë tso' tajë Skëköl wã a' ã e' katök!”

¹⁸ A' shkõ blu'pa chkã katök, ñies ñippökwakpa wökirpa ena wëpa kësik suluë, esepa chkã katök a' shkõ. Kabaio ena iwákpa e'pa chkã katök a' shkõ. S'klöulewã kanè mésoie ena pé' kë dör es, ñies s'dalöier tã' tajë ena se' esepa ena pé' ulitane chkã katök a' shkõ.”

¹⁹ Etã ye' tö iyiwak sulusi dë'kã dayë ã e' suë. Kã ulitane blúpa ena ñippökwakpa, e'pa tso' ie' tã. E'pa ñi dapa'uke ñippök itkërka kabaio saruru kí ena ñippökwakpa e'pa tã.

²⁰ Iyiwak sulusi dë'kã dayë ã ena itteköl e'pa klö'wëwarakitö. Itteköl e' tö ì kë or yi ã ese o' iyiwak sulusi wörki. Ese wa ie' tö wëpa e' me' wakyuë iyiwak sulusi e' kiè wa ena idiököl dalöië', esepa kitöo'kã. Etã iyiwak sulusi ena itteköl, e'pa batrélormi ttsë'ka bö' me'r tajë batsöriie e' ã. Eë bö' wõnarke tajë azufre tã.

²¹ Imalepa ttélur itkërka kabaio kí e' tö, tabè dökettsã ikkõ ã e' wa. Etã dù tö ie'pa chkã katé tajë dö che.

20

Skëköl e' aléka Satanás ki

¹ E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak sué ye' tö eköl, e' datse ká jai a. Ie' wa kauk ter taië iskië e' kköyottsä tso'. Nies tabechka kichaie bérie e' a'tser iwa.

²⁻³ Eta ie' tö këtali këköl klö'wéwa. Këtali këköl e' dör Bë kië Satanás dë'ka tkabëie ká iaiäe e'. Skëköl biyöchökwak tö ie' muéwa tabechka kichaie wa batréemi kauk ter taië iskië e' a. Ta e' kkö wötéwaitö daloie ena iwakyuëitö as kë yi a ikköyerttsane. Eë ie' wötëne dö duas mil eyök as kë ie' a ká ulitane wakpa kitëria. Erë mik duas mil eyök deka, eta ie' wötsënardaë erë ekuölö ë.

⁴ E' ukuöki ta ye' tö s'blúpa kulé sué tulur ká jai a. Wépa tulur kula' e' ki, e'pa a kawö mène s'wëttsuk. Nies wépa kuli' tërdulune Skëköl tté ena Jesús tté moki pakë kuëki, esepa wiköl sué ye' tö. Ie'pa kë wa iyiwak sulusi dë'ka dayë a ena idiököl dalöiëne'. Nies ie'pa kë e' mène wakyuë iyiwak sulusi kië wa iwötsa ki ö iulà kkue ki. Ie'pa shkenekane, eta ie'pa tö s'wëttsé Cristo ta doka duas mil eyök.

⁵ Ie'pa shkenekane e' dör s'duulewa e' tsá shkenekane. S'duulewa malepa e'pa kë shkerpakane dö mik duas mil eyök ene eta.

⁶ Wépa shkerdakane kewe, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dör wépa batseo' Skëköl tö esepa ki. Ie'pa kë duöpawa bötökicha. Ie'pa kanëblöraë Skëköl a ena Cristo a sacerdotepaie. Nies ie'pa tö s'wëttseraë Cristo ta nita dö duas mil eyök ekkë.

⁷ Mik duas mil eyök deka, eta Satanás yërdattsane wé itso' wötëulewa eë.

⁸ Ie' e' yörattsä Gog ena Magog kitö'uk. Gog ena Magog, e' wa kiane chë ká ulitane wakpa. Satanás tö ie'pa dapa'wëraë nippök Skëköl ta. Ie'pa nippökwakpa dör taië wes dayë tséwö es.

⁹ Ie'pa ulitane datse ká wa'ne demi Jerusalén. Eë s'batse' rpa serke. Ká

e' dalër taië Skëköl éna. Ie'pa tö ká e' kköiëwa shkit s'batse' rpa ewowa, erë bö' biteshka ká jai a, e' tö Skëköl bolökpa ewéwa seraa.

¹⁰ Eta Bë tö ie'pa kitöo', e' batréemi bö' wönarke azufre ta me'r taië batsöriie e' a. Eë iyiwak sulusi dë'ka dayë a ena itteköl e'pa uyanemibak. Eë ie'pa weir michoë ñië nañeë.

Skëköl tö sulitane shuleke bata ekkë ta

¹¹ E' ukuöki ta ye' tö isuë tö Skëköl tkër ikulé ki. Ikula' dör bérie saruruë. Ká jai ena ká i' e' tkashkar ie' yöki, kë iwëneia yës.

¹²⁻¹³ Eta ye' tö isuë tö s'duulewa kos iëter Skëköl kulé wörki as ishulirdak. Wépa datse s'wimblu ké a esepa tso', nies wépa durulune dayë a esepa tso'. S'dalöiërtä' taië ena s'ësepa kos iëter Skëköl wörki as ie' tö ie'pa shulö wes ie'pa e' wamblë' es. Yëkkuö tso' tseë eë, e' ki i' kos o'sö ena i' kos wamblë'sö e' tso' kitule. Yëkkuö skä tso' eë et, e' dör sene michoë yëkkuö. Yëkkuö e' ki wépa ulä a sene michoë döraë, e'pa kië tso' kitule. Yëkkuö e' shuppëlor, eta s'duulewa kos shulë Skëköl tö wes ie'pa e' wamblë' es, nies wes itso' kitule iyëkkuö ki es.

¹⁴ E' ukuöki ta s'duöwa ena s'wimblu ké e' kos batréemi bö' me'r taië batsöriie e' a, e' dör s'duöwa bötökicha e'.

¹⁵ Wépa kos kië kë ku' kitule sene michoë yëkkuö ki, e'pa batréemi bö' ñe' a.

21

Ká jai pa'ali ena ká i' pa'ali

¹ E' ukuöki ta ye' tö isuë tö ká jai tsá ena ká i' tsá, e' kë ku'ia, e' kos ské yönene pa'ali. Nies dayë kë ku'ia.

² Eta ye' tö isuë tö ká batse'r dör Jerusalén pa'ali e' datse ká jai a Skëköl ska'. Ká e' wër buaala wes tayë ulabatsketke e' paiö buaala iwëm wörki es.

³ Skëköl tkër, e' ska' ttö ttsé ye' tö, e' tö iché aneule: "Ittsö, i'ñe Skëköl de senuk s'ditsö shua. Ie' serdaë ie'pa ta kekraë. Ie'pa döraë ie' ichaie.

4 Ie'pa wöriö kos paikleraëitö. Kë yi duöpawaiä, kë yi eriarpaia, kë yi kköchöpaia, kë yi mik ì dalërpaia, íyi ekkë kos bakbak e' kueki."

5 Eta Skëköl tkër ikula' ki, e' tö iché: "Ye' tso' íyi kos yuökne pa'ali." Nies ie' tö ye' a iché: "Ttè i' dör mokië, e' mik be' erblömi, e' kueki ishtë yëkkuö ki."

6 E' ukuöki ta ie' tö iché ye' a: "Iwà yöne one. Ye' dör íyi wì ena íyi bata, ttè tsá ena ttè bata. Wépa ersine, esepa a kawö meraë ye' tö, sene michoë di' yök éme, kë tuè ta'.

7 Wépa e' aléka ì sulu ki, kë wa ye' tté olo'yaule, esepa a íyi ekkë kos ské meraë ye' tö. Ye' döraë ie'pa Këköl ena ie'pa döraë ye' ala'rie.

8 Erë wépa tö ye' tté olo'yé suane kueki, wépa kë erblöta' ye' mik, wépa e' ia'uke ì sulu wamblekerakitö ese wa, wépa dör s'ttökwakpa, wépa trërta', wépa wöbatsö alibchök, wépa tö íyi diököl dalöieke skëkölie, nies wépa dör kachökwakpa, esepa kos batreerami bö' wöñarke azufre ta me'r taië batsöriie e' a. E' dör s'duöwa bötökicha e'."

Jerusalén pa'ali kkayëne Juan a

9 Skëköl biyöchökwakpa döka kul suéyo kewe tö tka' damirak iwa wà tkëttsá ká ulitane wakpa we'ikoie, e' eköl de ye' ska', e' tö iché ye' a: "Be' shkó ye' ta. Obeja Pupula ula-batsöketke, e' tayë kkacheke ye' tö be' a."

10 Eta Skëköl Wiköl de taië ye' ki ta Skëköl biyöchökwak wa ye' mítser kabata bërie kakkeë e' ki. Ie' tö Jerusalén dör batse'r datsé ká jai a e' kkaché ye' a, e' dör Skëköl ké.

11 Ká e' wöñarke dalölöë Skëköl olo taië e' wa. Ká e' olo burke taië dalölöë wes ák bua'buwa tuè darërëë kiè jaspe es. Ák e' wöaule spaspa ena mat, e' wër sarërëë.

12 Ká e' kköiëulewa shkit kakkeë buririë. E' ukkö döka dabom eyök ki böt (12). E' ukkö kos a Skëköl biyöchökwakpa iëter eköl eköl. Nies Israel aleripa ditséwö döka dabom eyök ki böt, e'pa kiè tso' kitule eköl eköl ukkö kos e' mik.

13 Ukkö tso' mañat diwö tskirke, e' kke. Ukkö tso' mañat diwö mi'kewa, e' kke. Ukkö tso' mañat wì wa. Nies ukkö tso' mañat i' wa.

14 Ká e' kköiëulewa shkittke, e' yöule ák blubluë ki döka dabom eyök ki bök. Obeja Pupula ttekölpa tsá dabom eyök kí böl, e'pa kiè tso' kitule eköl eköl ák blubluë kos e' mik.

15 Skëköl biyöchökwak tso' ttök ye' ta, e' wa orochka yöule batsjë ká ma'woie, ese a'tser. E' wa ie' tö ká kos ñe' ma'weke, ikköiëulewa shkit ena iukkö kos e' ma'weke ie' tö.

16 Ká e' yöule ñikkëë, kos ibatsí dör, ekkë ishóló dör. Skëköl biyöchökwak tö ká e' ma'wé ká ma'wo a'tser ie' wa e' wa. Ká e' batsí dör kilómetro döka mil böyök kí cien tkëyök (2.400); nies ishóló ena ikákke e' dör ekkë nies.

17 E' ukuöki ta Skëköl biyöchökwak tö ká kköiëulewa shkit, e' burri ma'wé. E' dör metro döka dabom teryök kí teröl (66). Skëköl biyöchökwak tö ima'wé wes s'ditsö tö ká ma'wé es.

18 Ká kköiëulewa shkit, e' yöule ák bua'buwa kiè jaspe ese wa. Ká e' yöule orochka wák é wa; e' damiwa sarërëë wes vidrio es.

19 Ák blubluë tuluulewa ká kköiëulewa e' chkië, e' mik ák bua'buwa kua'ki kua'ki bastulur taië. Ák blubluë e' tsá e' dör ák bua'buwa kiè jaspe; ák blubluë skà dör zafiro; iskà dör ágata; iskà dör esmeralda;

20 iskà dör ónice; iskà dör cornalina; iskà dör crisólito; iskà dör berilo; iskà dör topacio; iskà dör crisoprasa; iskà dör jacinto; ibata dör amatista.

21 Ukkö döka dabom eyök kí böt, e' dör ák bua'buwa saruru kiè perla döka dabom eyök kí böt. Ukkö bit e' dör perla et. Ká e' ñalé kibi e' yöule orochka wák é wa damiwa sarërëë.

22 Kë ye' wa Skëköl wé sune ká e' ki. Skëköl diché ta' taië íyi ulitane tsata ena Obeja Pupula e'pa serke eë, e' kueki Skëköl wé kë ta'.

23 Skëköl olo burke taië ká e' a, nies Obeja Pupula olo burke taië ká e' kos a wes bö'wö taië olo bur es. E' kueki diwö kë ta', si'wö kë ta'.

²⁴ Ká ulitane wakpa serdaë ká e' olo burke e' a. Ká ulitane blúpa wá íyi bua'buá tso' e' bituraë ie'pa wá mè ká e' wakpa a.

²⁵ Ká e' a nañewe kë ta', kekraë ká dör ñiwe. E' kueki iukkö kë wötërta'wá yës.

²⁶ Ká ulitane wakpa wá íyi bua'buá kos tso', e' bituraë mè ká e' wakpa a.

²⁷ Erë íyi ulitane kë dör batse'r, ñies wépa tò ì wër suluë Skëköl wa ese wambleta' ö s'kitö'weta', esepa kos kë döpa wá eë. Wépa kiè tso' kitule Obeja Pupula yëkküö kî, yëkküö e' dör sene michoë yëkküö, e'pa ë döwami eë.

22

¹ E' ukuöki ta' Skëköl biyöchökwak tò ye' a di' kkaché etö. Di' e' dör maneneë, damiwa sarërëë, e' dör sene michoë dí. E' tskirke wé Skëköl ena Obeja Pupula tulur ikulé kî e' ska'.

² Di' e' dami ká e' ñalé kibi e' shushaë. Di' e' kkömik kal tso' wî'kë iö'kë. Kal e' dör sene michoë moie se' a. E' wörke si' bit ekkë. E' wá kiane chë tò duas ek ta' iwöne döka dabom eyök kî bötökicha (12). Kal e' kö dör buaë kapölie ká ulitane wakpa bua'woie.

³ Ì kos kë dör buaë Skëköl wöa, e' kë ku' ká e' a. Eë ie' ena Obeja Pupula, e'pa tulur ikulé kî. Eë Skëköl kanè mésopa tò ie' dalöieraë.

⁴ Ie'pa tò ie' sueraë iwöbla wa. Ie' kiè tso' kitule ie'pa wötsa kî.

⁵ Ká e' ñi'weraë ie' olo tò, e' kueki nañewe kë ta'ia ká e' a. Kë yi kî diwö ena bö'wö kiarpaia ká suoie. Ká e' wakpa tò s'wëttsë michoë blu'paie.

Jesucristo datskene e' kéwö dökewatke tsinet

⁶ Eta Skëköl biyöchökwak tò ye' a iché: “Ttè kos ttsé be' tò e' dör mokië e' mik be' erblömi. Skëköl tò ittekölpa patké ittè pakök, e' wák tò ibiyöchökwak patké ì tköraë bet, e' kkachök ikanè mésopa a.”

⁷ Jesús tò iché: “¡Ittsö! Ye' datskene bet. Ì tköke i'ñe ta' ena ì tköraë aishkuö ta' ese tté tso' kitule yëkküö i' kî. Wépa

tò tté e' wá iuteke, ayëcha buaë esepa.”

⁸ Ye' dör Juan. Ye' tò íyi ikkë ttsé sué. Mik ye' tò ittsé ena isué, eta ye' e' téwá wöwakköt Skëköl biyöchökwak wörki idalöiök.

⁹ Erë ie' tò ye' a iché: “¡Se kë war! Ye' dör Skëköl kanè méso wes be' ena be' yamipa dör Skëköl ttekölpa ena wépa kos tò tté tso' kitule yëkküö i' kî e' wá iuteke, esepa es. ¡Skëköl ë dalöiö!”

¹⁰ Ñies ie' tò ye' a iché: “Ttè tso' kitule yëkküö i' kî, e' wá tköketke bet, e' kueki kë iblarwá be' wák ë a.

¹¹ Wépa e' wamblö sulu esepa múat as ikí e' wamblö sulu. Ñies wépa e' ia'uke sene sulusi wa esepa múat as ikí e' ia'ù sene sulusi wa. Erë wépa dör yësyésé as esepa kî ser yësyésé. Ñies wépa batseq' Skëköl tò as esepa kî ser batse'r.”

¹² Jesús tò iché: “Ye' datskene bet. Ye' wá iské datse mè sulitane a eköl eköl wes iser es.

¹³ Ye' dör íyi wí ena íyi bata, tté tsá ena tté bata. Ye' tso'tke íyi ulitane yöki kewe, ñies ye' ser michoë kekraë.”

¹⁴ Wépa tò idatsi' skueke Obeja Pupula pé wa as idöttsa buaë maneneë Skëköl a, ayëcha buaë esepa. Esepa ë a kawö merdaë dökwá Skëköl ká a, sene michoë e' kéli wö katök.

¹⁵ Erë wépa dör ì sulu wamblökwakpa, wépa wöbatsö alibchök, wépa trërta', wépa dör s'ttökwakpa, wépa tò íyi diököl dalöieike, wépa wöbatsö kachök, esepa kos ate u'rki, kë dë'wá Skëköl ká a.

¹⁶ Jesús tò iché: “Ye' dör Jesús, e' tò Skëköl biyöchökwak patké tté i' kos chök ye' icha eruleë e'pa a. Ye' dör s'blú bak ká iaiaë kiè David, e' aleri datse s'blúie ie' skéie e'. Ye' dör wes bëkwö olo burke dalölöë ká ñirketke eta es.”

¹⁷ Wiköl Batse'r ena Obeja Pupula tayë, e'pa tò iché: “¡A' shkó!” Ñies wépa tò tté i' ttsé, e'pa tò ichö: “¡A' shkó!” Wépa kos ersine éna sene michoë dí yák, esepa mú dö sene michoë dí yök ëme kë tuë ta.

¹⁸ Ì tköraë e' tso' kitule yëkkuö i' k_i, wépa tö ittse, esepa a ye' tö ichè i' es: Yi tö ttè i' k_i kuötkéka, e' ta esepa we'ikeraë siarë Skëköl tö ì sulu k_{os} tso' kitule yëkkuö i' k_i ese wa.

¹⁹ Ñies yi tö ttè tso' kitule yëkkuö i' k_i e' wele yéttsa, e' ta esepa a Skëköl kë tö

kawö mepa senuk Skëköl ká batse'r e' a, sene michoë kéli wö katök wes itso' kitule yëkkuö i' k_i es.

²⁰ Jesús tö ttè i' k_{os} ché a' a, e' tö ichè: “Mok_i ye' datskene bet.”

Es e' idir. ¡A Skëkëpa Jesús, be' shkö!

²¹ As Skëkëpa Jesús er buaë chö s'batse'rpa ulitane a.